E 1689
R
KAT
REFERALVA
Institut. de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - СЪЕМЕ
VYMENA - WYMIANA
TAUSCH - CMEHA

1957 1

ARHITECTURA RPR

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII

Országos Műszaki Könyvtár TULAJDONA

Radu Laurian
Concursul pentru sistematizarea pieței N. Bălcescu din București 3

*

Arh. Irena Ghițulescu, arh. Constantin Ghițulescu, arh. Adrian Corvătescu
Casă de odihnă la Mamaia 18

Arh. Zottu Papanide
Noi studii de secțiuni tip de locuințe 24

Concursul pentru coperta revistei «Arhitectura R.P.R.» 26

CRONICA
Din activitatea Uniunii Arhitecților 32

Expoziția de fotografii din Egipt 32

1
1957

1

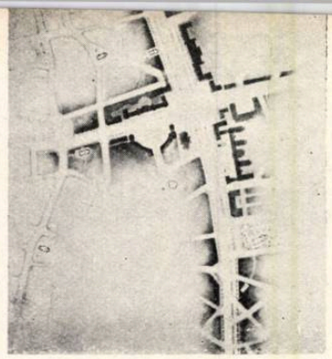

2

3

4

5

RADU LAURIAN

CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA PIEȚEI NICOLAE BĂLCESCU DIN BUCUREȘTI

Uniunea Arhitecților a reușit în ultimii doi ani să antreneze un număr din ce în ce mai mare de arhitecți pentru a-și exprima prin concursuri poziția lor în legătură cu numeroasele probleme de creație ce sînt în centrul atenției noastre. Aceasta se datorește, atît îmbunătățirii continue a condițiilor de organizare, cît și prestigiului crescînd de care se bucură Uniunea noastră ca uniune de creație.

Este de asemenea îmbucurător interesul vădit pe care-l manifestă arhitecții pentru problemele de urbanism, interes care de data aceasta s-a concretizat prin prezentarea a 49 de proiecte antrenînd probabil 200-250 de arhitecți la rezolvarea sistematizării uneia dintre cele mai importante piețe ale Capitalei.

Cu toate că Uniunea Arhitecților din R.P.R. împreună cu Comitetul executiv al Sfatului popular al Capitalei au lansat ideia organizării unui concurs public pentru sistematizarea pieței N. Bălcescu din București încă din luna mai 1956, el a fost deschis abia la sfîrșitul lunii iulie, distribuirea materialului necesar concurenților prelungindu-se pînă la 20 septembrie. Aceste întîrzieri se datoresc lipsei de operativitate în întocmirea programului, în pregătirea materialului documentar și în organizarea dezbaterilor care au avut loc privitor la conținutul programului.

Organizarea, pentru prima dată, a unor discuții deschise asupra programului este binevenită și trebuie urmărită și în viitor; ea nu a adus însă, de data aceasta, rezultatele așteptate, probabil și datorită unei participări limitate în raport cu amploarea participării la concurs. La aceste dezbateri (la 25 mai și la 8 iunie 1956) s-au ridicat mai mult probleme generale legate de actualitatea acestui concurs — în acest moment cînd încă nu există un plan de sistematizare aprobat — și referitoare la limitele zonei care urma să fie studiată. Aceste probleme sînt interesante și utile, fără îndoială; ele au îndepărtat însă interesul pentru conținutul propriu-zis al programului considerat într-o situație dată; lipsurile programului au apărut mai evidente cu ocazia analizei proiectelor prezentate la concurs.

În program se arată că lanțul de bulevarde (Ana Ipătescu, Magheru, Bălcescu și 1848) împreună cu calea Victoriei delimitează zona centrală a orașului și că aceste două artere constituie un sistem care se va afirma în viitor prin amenajarea unor puternice legături arhitecturale. Acest sistem, se arată în continuare în program, începe cu piața N. Bălcescu și piața C.C.A., se termină într-un sens cu piața Victoriei, iar în celălalt cu piața 28 Martie și dealul Marii Adunări Naționale, avînd și prelungiri spre exterior, de importanță descrescîndă. Această ipoteză, care a constituit o dată de program, a putut da naștere la confuzii în stabilirea sensului compozițional al pieței N. Bălcescu în raport cu compoziția de bază a orașului (axă principală de compoziție după direcția N-S sau E-V).

Majoritatea concurenților au desprins esențialul din cele arătate în program, afirmînd prin soluția aleasă axa N-S, considerată axa principală de compoziție, căreia îi sînt subordonate legăturile arhitecturale E-V. Unii concurenți însă, lăsîndu-se probabil antrenați de cele arătate în program (cum că sistemul central începe cu piața N. Bălcescu și piața C.C.A., care prin intermediul esplanadei Universității și str. Edgard Quinet constituie un sistem orientat E-V), au compus piața Bălcescu accentuînd categoric această direcție și micșorînd astfel valoarea axei N-S. Or, valoarea lanțului de bulevarde N-S și a căii Victoriei, la care se adaugă o serie de dubluri pe direcția N-S, atît la est (str. Nicolae Filipescu, str. Dionisie Lupu, str. Alexandru Sahia și b-dul Hristo Botev) cît, și la vest (str. Brezoianu, b-dul Schitul Măgureanu — str. Uranus și str. Berzei — str. Hajdeu), precum și sistemul piața Bălcescu — piața 28 Martie (orientat tot N-S), care după părerea mea și a altora va avea o importanță mai mare decît sistemul piața Bălcescu — piața C.C.A., imprimă ca axă principală de compoziție direcția N-S. Această axă trebuie evidențiată și valoarea ei nu trebuie micșorată prin alte sensuri compoziționale majore, care în fapt nu ar duce decît la confuzii.

Sistemul piața Bălcescu — piața 28 Martie ca element de bază (care se prelungește spre nord spre piața Victoriei, spre sud spre dealul Șerban Vodă, iar pe direcția E-V, prin intermediul b-dului Republicii — 6 Martie și al nouii artere dealul Uranus — cartierul Balta Albă, se termină cu centrul universitar la vest și cu complexul 23 August la est) este justificat din punct de vedere funcțional, tradițional (geneza orașului pe vadul Dîmboviței, cu dealul Mitropoliei, Curtea Veche, fosta piață Mare etc.), cît și compozițional, legat de importanța Dîmboviței și a splaiurilor ei (indiferent de modul cum va fi rezolvată problema Dîmboviței: acoperită sau descoperită), centrînd interesul compozițional în raport cu dezvoltarea actuală și viitoare a orașului. Aceasta nu micșorează cu nimic intenția de detaliu de a lega lanțul de bulevarde N-S de calea Victoriei cu o serie de ansambluri care să preia unele dintre dotările principale ale orașului.

Printre alte lipsuri ale programului trebuie semnalată zona restrînsă de sistematizare din jurul pieței Bălcescu, care a dus, în ceea ce privește studiul de circulație, la propuneri de rezolvare locală. Concurenții nu au putut să extindă în suficientă măsură această problemă la adevărata ei zonă de influență, cu înglobarea în sistemul de circulație și a altor noduri de circulație, cu descărcările și dublurile necesare și posibile, cu prevederea unor eventuale sensuri de circulație diferită. Unele străpungeri de noi artere, devieri sau lărgiri făcute de unii concurenți sînt insuficient de justificate și nu au putut fi înglobate în sistemul general de circulație a orașului. De asemenea planul de detaliu al pieței la scara 1/500, cerut prin program fără a se da concurenților un plan de bază corespunzător, a dus la o muncă inutilă, făcută de fiecare concurent în parte, de a mări planul de la scara 1/1000, reproducînd mecanic la scara 1/500 soluția studiată la nivelul unui plan de bază la scara 1/1000. Un studiu la o scară mai mare comportă o adîncire a soluției, o extindere a problemelor de studiat, care la rîndul lor necesită o serie de indicații de teren care nu figurează pe un plan la scară mai mică. Un plan astfel mărit, nu numai că nu comportă elementele necesare unui stadiu calitativ

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

nou al studiului, dar riscă chiar să prezinte deformat și necorespunzător studiul făcut anterior.

În fine, indicarea numai a conturului Sfatului popular pe baza indicațiilor sumare din program, fără a se cere cel puțin un plan de mase, a făcut ca unii concurenți să indice forme de plan discutabile pentru această clădire, uneori necorespunzătoare. Se micșorează astfel valoarea studiilor prezentate pentru piață, care se compune în jurul unui volum ipotetic și care în cazul unui program concret și studiat ca atare ar putea să fie diferit, antrenînd și modificarea esențială a unora dintre studiile propuse.

Numărul mare de proiecte prezentate la acest concurs constituie fără îndoială un succes, atît prin antrenarea unui număr cît mai mare de arhitecți în rezolvarea sistematizării Capitalei, cît și prin obținerea unui material documentar pentru continuarea studiilor. Acestui aport cantitativ nu i-a corespuns însă în egală măsură și un aport calitativ. Valoarea proiectelor este foarte inegală. În general, atît ca fond, cît și ca prezentare, excepție făcînd un grup limitat de proiecte, în afara celor premiate și menționate, acest concurs se prezintă sub nivelul concursului pentru piața C.C.A., la care au fost prezentate numai 20 de proiecte. Cauzele acestei situații sînt numeroase. Timpul rezervat concurenților pentru abordarea uneia dintre problemele grele ale sistematizării Capitalei a fost relativ scurt. Documentarea a fost incompletă și inegală pentru toți concurenții (prezentarea făcută la Uniune o dată cu discutarea programului a fost insuficientă). Paralel cu acest concurs a mai fost lansat și un concurs pentru locuințe, făcînd indisponibili numeroși arhitecți, care cu siguranță ar fi putut aduce un aport interesant (este de dorit ca în viitor să se urmărească decalarea concursurilor). Predarea proiectelor pentru concurs la sfîrșitul anului, cînd majoritatea arhitecților sînt supuși unui efort mărit, legat de sarcinile din producție, precum și lipsa de spațiu și greutățile materiale curente pe care le mai au încă marea majoritate a arhitecților, s-au resimțit în special în cazul acestui concurs de o mai mare anvergură. În fine, printre aceste cauze trebuie semnalat și modul cum a fost abordat acest concurs, atît de concurenți, cît și de organizatorii lui.

În fond, ce putem aștepta de la un concurs a cărui temă a fost îndelung studiată? Ori să apară idei noi, ori să fie perfectate ideile cunoscute. De la proiectul lui I. Mincu dinaintea primului război mondial, această problemă a fost periodic reluată, fie într-un cadru mai larg, fie mai restrîns (concursul din 1932—1933, proiectul inclus în planul de sistematizare din 1935, proiectul acad. Petre Antonescu, concursul din 1936, studiile pentru Operă sau pentru Teatrul Național și mai recent studiile întocmite în cadrul Institutului Proiect-București). Marea majoritate a concurenților nu au avut posibilitatea să cunoască studiile anterioare, iar cei mai favorizați nu au putut cunoaște decît parțial bogatul material referitor la sistematizarea pieței Bălcescu. Este de dorit ca pe viitor, în astfel de situații, să se furnizeze concurenților, o dată cu programul, și întregul material documentar existent. Numai astfel se creează premisele pentru apariția unor idei noi sau pentru perfecționarea celor existente. Dacă nu se pornește de la studiile existente, cum a fost cazul cu acest concurs, se micșorează aportul nou și consistent care în general este de așteptat. Totuși, dacă la acest concurs nu au apărut idei de ansamblu noi, valabile și în același timp posibil de realizat, s-a verificat într-un cadru mai larg valabilitatea unor soluții cunoscute, s-a demonstrat posibilitatea sau imposibilitatea adoptării unor variante de ansamblu sau de detaliu, au apărut sugestii privitoare la rezolvarea cadrului, s-a demonstrat cu mijloace mai ample că în acest punct al orașului se poate construi una și chiar două construcții cu volume importante (pe lîngă Sfatul popular, Casa Centrală a Sindicatelor, Sala de congrese sau altele), realizîndu-se totodată o piață reprezentativă, care să nu fie stînjenită de fluxurile de circulație de tranzit ale orașului.

În legătură cu amenajarea cadrului trebuie arătată poziția unora dintre concurenți de a rezolva numai latura urbanistică a studiului sau în orice caz de a acorda o atenție secundară aspectului plastic. Această poziție se pare că era motivată de faptul că desfășurările s-au cerut la o scară relativ mică (1/500), care nu ar fi permis un studiu corespunzător de arhitectură. Din această cauză, poate și din altele, unii concurenți nu au rezolvat unitatea cadrului, s-au preocupat exclusiv de două, cel mult de trei dintre laturile pieței, au exprimat compoziția într-o arhitectură lipsită de caracter, nu s-au preocupat de scara ansamblului, adoptînd o travee măruntă, necorespunzătoare cu funcția reprezentativă a acestei piețe și cu valoarea ei compozițională în ansamblul orașului. Din fericire au existat și concurenți care au studiat serios această problemă și fără să aibă probabil pretenția de a da soluții definitive, au făcut sugestii interesante în această direcție (cerute de altfel și de program), demonstrînd prin proiectele prezentate că nu scara desfășurărilor constituie un impediment pentru abordarea aspectului plastic și afirmînd încă o dată unitatea de urmărit între problemele de urbanism și de arhitectură.

*

Concursul a fost închis la 20 noiembrie 1956. Juriul de judecată, compus din: prof. arh. O. Doicescu ca președinte, arh. C. Moșinschi, conferențiari arhitecți: Gh. Petrașcu, D. Vernescu și R. Laurian ca membri, și-a încheiat lucrările la 15 decembrie 1956. Nu au fost proiecte scoase din concurs. Chiar proiectele care prevedeau, contrar celor cerute prin program, amplasarea Sfatului popular pe latura de nord a pieței au intrat în judecată, urmînd ca aprecierea definitivă să se facă și în raport cu valabilitatea rezolvării. Urmărindu-se criteriile de judecată stabilite prin program:

— rezolvarea urbanistică arhitecturală,
— rezolvarea circulațiilor,
— cuantumul dărîmărilor și transformărilor, care trebuie să fie cît mai redus,
— posibilitățile de realizare a lucrărilor în etape,
— prezentarea,

s-au acordat următoarele premii și mențiuni:

Premiul I și II ex aequo: proiectul nr. 37 (autori, Elian Titu, Frumuzache Constantin, Grimberg Aron, Macovei Pompiliu, Teodorescu Aurel Stelian) și *proiectul nr. 49* (autori, Aslan Victor, Hacker Carol, Ioanovici Dan).

Premiul III: proiectul nr. 28 (autori, Georgescu Pascal, Ghinescu Aurel, Stănescu Traian Miron, Slavici Dan).

Premiul III: proiectul nr. 38 (autori, Elian Titu, Frumuzache Constantin, Grimberg Aron, Macovei Pompiliu, Teodorescu Aurel Stelian).

Mențiuni: proiectul nr. 10 (autori, Negoescu Gheorghe, Trișcu Aurelian Constantin, Trișcu Ianola, Negoescu Niculae); *proiectul nr. 16* (autor, Zamfiropol Alexandru; colaboratori, Antoniu Ștefan, Popescu Ion, Mihăilescu Paul); *proiectul nr. 24* (autori, Simionescu Florin, Simionescu Viorica, Popescu Atanase); *proiectul nr. 31* (autori, Chițulescu Traian, Ioniță Niculae, Enescu Mircea

21

22

23

24

25

16

17

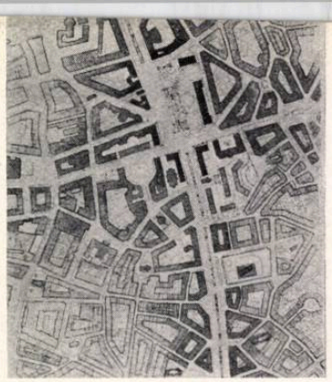

18

19

20

Gheorghe, Bălănescu Ion, Almosnino Sanda, Focșa Paul, Enescu Mihai, Crintea Armand).

Menţiuni ex aequo: proiectul nr. 5 (autori, Dîmboianu Anton, Dîmboianu Margareta), *proiectul nr. 6* (autor, Sburcu Niculae).

*

Vom trece acum la analiza soluţiilor şi a proiectelor prezentate.

Soluţia care prevede crearea unei pieţe închise la intersecţia celor două bulevarde, avînd axa majoră paralelă cu b-dul Bălcescu (soluţia I) a întrunit numărul cel mai mare de proiecte (22). În această categorie intră proiectele 1, 2, 6, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 35, 37, 41, 42, 47. Această soluţie se înscrie în sistemul compoziţional de ansamblu al oraşului, afirmînd axa N-S şi permiţînd în general o circulaţie normală şi directă pe cele două axe, în afara circulaţiei de deservire a Sfatului popular (separarea circulaţiei de tranzit de cea locală).

Juriul de judecată a considerat această soluţie valabilă şi posibilă în măsura în care este bine rezolvată, constatînd totuşi următoarele: proiectele 1, 2, 19 şi 47 nu utilizează posibilităţile oferite de situaţia locală de a crea o piaţă importantă, dezvoltînd numai intersecţia actuală; proiectul 17 fragmentează spaţiul în trei elemente concurente; proiectul 12, de asemenea nu utilizează posibilităţile oferite de teren şi creează confuzii, prevăzînd un al doilea spaţiu liber, la sud de b-dul Republicii, cu dimensiuni destul de apropiate de ale spaţiului de la nord, pe care-l concurează. Într-o situaţie similară se află proiectul 21 care prevede o incintă cu forme complicate în dreptul Sfatului popular, incintă care, spaţial, este subordonată pieţei ce se formează la sud de b-dul Republicii. În cazul proiectelor 12 şi în special 21 nu se desemnează o poziţie clară în determinarea pieţei Sfatului popular.

O variantă a soluţiei I o prezintă proiectele 30, 34 şi 39, care prevăd şi la vest de b-dul Bălcescu un spaţiu liber, ale cărui dimensiuni variază în cele trei proiecte. Acest grup de proiecte se caracterizează printr-o lipsă totală de unitate, prin spaţii informe şi necontrolate obţinute în urma unor dărîmări nerealizabile.

A doua soluţie (şapte proiecte: 8, 9, 13, 15, 18, 38 şi 43) axează compoziţia în prelungirea b-dului 1848, creînd o închidere de perspectivă, hotărît exprimată, de la sud spre nord. Se întrezăreşte intenţia de a se obţine în piaţa Bălcescu un punct de plecare a unei compoziţii care se va dezvolta spre sud; aceasta nu este însă limpede exprimată în toate proiectele, în modul de tratare a b-dului 1848. Soluţia prezintă dezavantajul în unele cazuri (8, 13, 38, 43), că întoarce oarecum spatele sistemului compoziţional din nordul oraşului. În acelaşi timp, în majoritatea cazurilor, circulaţia N-S îşi pierde fluenţa, făcîndu-se uneori chiar cu greutate. Este de remarcat, de asemenea, la acest grup de proiecte, că în proiectele 8, 13 şi 43 în afară de faptul că nu se respectă tema privitoare la poziţia Sfatului popular, nu se utilizează posibilităţile oferite de situaţia locală pentru a crea o piaţă, că în proiectul 13 se frînge circulaţia pe ambele bulevarde, realizîndu-se o piaţă în turbină prin acoperirea faţadei Universităţii cu un corp de clădiri care ar urma să se construiască pe actualul bulevard şi că în proiectul 8 se propune un volum mult prea mic pentru a corespunde condiţiilor cerute de Sfatul popular al Capitalei şi pentru a susţine o lungă perspectivă.

În proiectele 3, 7, 11, 36, 40, 45 şi 46 (soluţia III) compoziţia este orientată pe direcţia E-V, micşorîndu-se astfel valoarea compoziţională a axei majore formate din bulevardele Bălcescu şi 1848; prin crearea la nord a unei dubluri a b-dului Republicii (în proiectele 11 şi 40) sau prin aşezarea unei construcţii importante spre est, în axa acestui bulevard (în proiectul 36), această abatere a sensului normal de compoziţie apare şi mai categoric. În cadrul acestei soluţii s-a mai constatat că proiectele 36 şi 40 prevăd importante dărîmări nerealizabile, proiectul 36 desfiinţează practic magistrala E-V, proiectul 7 creează confuzie şi dezordine adoptînd un partiu care în viitor nu poate să ducă la o rezolvare posibilă, proiectele 3, 11 şi 45 nu utilizează posibilităţile oferite de situaţia locală de a se crea o piaţă importantă şi proiectul 46 propune de fapt o curte de onoare a Sfatului popular, nelegată organic de cele două artere şi separată artificial de piaţa de încrucişare.

Ca o variantă a soluţiei III se situează proiectul 33, care combină dispoziţia după o axă de compoziţie orientată E—V, cu rezolvarea în turbină, creînd un cap de perspectivă spre nord, de-a lungul b-dului 1848, insuficient afirmat în raport cu celelalte laturi ale pieţei. În acest proiect se deviază circulaţia N—S şi toată suprafaţa pieţei devine o platformă de circulaţie. De asemenea se propune o simetrie oarecum artificială, realizată cu un cadru fragmentat excesiv, cu volume mici şi nediferenţiate.

Tot în grupul pieţelor închise se situează proiectul 44, care îşi axează compoziţia de-a lungul unei axe mediane situate între b-dul Bălcescu şi o dublură a lui creată în prelungirea străzii Nicolae Filipescu. Această soluţie, a IV-a, este nouă, păstrează fluxul de circulaţie pe cele două bulevarde, însă nu respectă tema privitoare la amplasarea Sfatului popular, iar amploarea dărîmărilor propuse face soluţia ireală.

Proiectele 4, 5, 22*, 27, 28, 32, 48 şi 49 (soluţia V) prevăd o piaţă deschisă spre sud, afirmînd importanţa compoziţională a b-dului N. Bălcescu şi semnalînd, prin intermediul esplanadei naşterea unei compoziţii mai ample, care se dezvoltă spre sud. Această soluţie are avantajul, faţă de soluţia a II-a, că legătura spre nord rămîne firească şi că circulaţia N-S îşi păstrează fluenţa. S-a considerat această soluţie valabilă şi posibilă în măsura în care este bine rezolvată. Este însă de remarcat că în proiectele 27 şi 48 se realizează un spaţiu excesiv de amplu, cu dărîmări importante, care în proiectul 48 nici nu este susţinut prin fronturi de arhitectură organizate. Dărîmări importante prevede şi proiectul 32, care prin poziţia Sfatului popular mai prezintă şi defectul că fragmentează spaţiul liber disponibil pentru organizarea pieţei. Proiectele 27 şi 32 prevăd Sfatul popular pe latura nordică a pieţei, în neconcordanţă cu prevederile temei.

*

Analizînd în continuare proiectele prezentate, după criteriile stabilite prin program, juriul a constatat o serie de incertitudini, de lipsă de hotărîre sau de rezolvări complicate. Sînt proiecte (15, 18, 26) în care Sfatul popular nu se integrează în compoziţia pieţei, rămînînd independent de cele patru laturi ale pieţei, sau în care piaţa este nelegată organic de cele două artere de circulaţie (26, 46). În proiectul 4 se creează între str. Batiste şi str. Lipscani o succesiune de patru spaţii libere, concurente şi nedefinite, spaţiul pieţei Bălcescu nedegajîndu-se cu importanţa corespunzătoare. O serie de proiecte nu au urmărit să realizeze o ordine în dispoziţia elementelor, accentuînd contrastul şi dezordinea actuală.

* Publicăm — la cererea lor — numele autorilor acestui proiect: Bacalu Dan, Juster Willy, Porumbescu Nicolae.

26

27

28

29

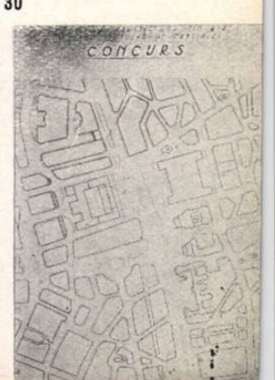

30

31

32

33

34

35

Prin formele complicate ale clădirilor propuse, prin prevederi de spații libere nedefinite, cu laturi prea frămîntate, prin neorganizarea sau nediferențierea fronturilor construite, au rezultat ansambluri îndoielnice, lipsite de monumentalitate și necorespunzătoare cu importanța și valoarea unei piețe centrale reprezentative a Capitalei. (În această categorie intră, printre altele, proiectele 9, 14, 20, 23, 35, 41 și 42.)

În multe proiecte apare o lipsă totală de preocupare în a realiza o unitate arhitecturală a ansamblului; aceasta este agravată uneori prin prevederea unei arhitecturi reci și greoaie, cîteodată monotonă și inexpresivă și în unele cazuri străină de imaginea orașului, în contradicție cu aspectul tradițional al lui. Înglobarea în piață a arhitecturii Ministerului Agriculturii sau a Creditului minier, înglobare agravată în cazul proiectului 18 (care axează întreaga compoziție pe volumul și arhitectura Creditului minier), sau repetarea mecanică a formelor Universității, nu contribuie la crearea ordinei și armoniei arhitecturale necesare.

În această privință trebuie remarcate unele poziții interesante care au apărut. În proiectele 37 și 38 se utilizează o arhitectură în armonie cu arhitectura existentă, la o scară în concordanță cu cea actuală. În proiectul 49 se prevede o arhitectură diferită de cea existentă care, prin extinderea ei, se integrează neforțat în armonia generală. În proiectul 24 se preia scara arhitecturală existentă și în oarecare măsură și factura ei, din păcate însă cu un aspect monoton și inexpresiv și în fine, în proiectul 28 este de reținut simplitatea arhitecturii propuse pentru esplanadă, care astfel, prin contrast, pune în valoare arhitectura mai vie a Sfatului popular. Este greu de tras o concluzie în legătură cu expresia viitoarei arhitecturi a centrului orașului; propunerile arătate constituie însă o experiență și o bază de pornire pentru continuarea și adîncirea studiului.

În rezolvarea spațiului principal adiacent pieței Bălcescu au apărut unele aspecte discutabile. Proiectele 3, 16, 18, 19, 20, 23, 24, 26, 29, 47, 48, 49 transformă, alterează sau chiar desființează esplanada Universității, unul dintre puținele ansambluri valabile ale Capitalei. În afară de faptul că astfel de propuneri, în unele cazuri, cu greu pot fi realizate, dar se micșorează și amploarea ansamblului central și a unei legături arhitecturale existente dintre b-dul Bălcescu și calea Victoriei și se înlătură una dintre posibilitățile de percepere de la distanță, cu efecte crescînde, a pieței Bălcescu, micșorîndu-se zona de influență a efectului plastic pe care îl poate da această piață.

Privitor la rezolvarea circulației au fost arătate particularitățile specifice diverselor soluții prezentate. În majoritatea proiectelor s-au preconizat soluții simple, firești și corespunzătoare naturii încrucișării și funcțiunii pieței. S-a păstrat fluența circulației de-a lungul celor două bulevarde, s-a organizat circulația la intersecții prin încrucișare controlată și s-a urmărit, de cele mai multe ori, ca circulația de trecere să fie separată de parviul Sfatului popular, rezervat circulației de deservire locală. Sînt însă și unele cazuri în care circulația a fost defectuos rezolvată (1, 8, 26, 27, 41), a fost șicanată uneori pe cele două direcții principale (13), s-a preconizat ca întreaga suprafață a pieței să devină o platformă de circulație (5, 18, 33) sau a fost inutil complicată prin giratie liberă sau controlată. (2, 4, 17, 19, 43, 47) ori prin denivelări (7, 31).

Circulația giratoare intermitentă (controlată) preconizată de Lübke încă din 1940 pentru a înlătura parțial defectele circulației giratoare amestecate (giratie cu mai multe fire de circulație), este știut că are un debit redus în comparație cu circulația încrucișată controlată (viteză redusă, mărirea parcursului) și că se utilizează numai în cazuri extreme și atunci cînd converg în nodul de circulație un număr mare de străzi. Chiar dacă unii teoreticieni încearcă o repunere în « circulație » a acestei soluții, practica a scos-o din uz oriunde a fost posibil.

Intersecțiile la niveluri diferite reprezintă incontestabil o soluție modernă, cu avantaje care nu mai este necesar a fi arătate. În cazul pieței Bălcescu, o astfel de soluție nu apare obligatorie; în momentul desființării preconizate a tramvaielor, lățimea celor două bulevarde și intersecția lor, vor putea prelua, ținîndu-se seama de dublurile lor, debitul corespunzător de circulație (în ore de vîrf: 2000 vehicule/oră în ambele sensuri pe direcția E—V și 2700 vehicule/oră pe direcția N-S), chiar cînd numărul de turisme în Capitală va ajunge la 70/1000 față de 7/1000, situația de astăzi. Dar, în afară de aceasta, o astfel de soluție, mai cu seamă cînd se complică la extrem ca în proiectul 7, este inestetică, necorespunzătoare unei piețe reprezentative și prezintă și unele dificultăți pentru accesul normal la Sfatul popular, în anumite cazuri solemne. Privitor la separarea circulațiilor trebuie reținută ideea, care apare mai hotărît exprimată în proiectele 16, 17 și 22, de a crea, legat de clădirea Sfatului popular, o platformă într-un cadru liniștit, rezervată circulației pietonilor. În proiectul 22, această zonă retrasă este mai agreabilă ca formă, are o orientare mai convenabilă și este mai intim legată de rezolvarea generală a partiului.

Tot referitor la problemele de circulație trebuie semnalată prevederea unor proiecte de a crea, desființa sau devia străzi sau magistrale, prevedere insuficient justificată, de cele mai multe ori inutilă, aproape totdeauna oneroasă și greu de realizat, care complică uneori rezolvarea pieței și care dă dificultăți în stabilirea unei convenabile și posibile realizări în etape (în această categorie se situează proiectele 11, 15, 29, 33 și 36). Sînt însă de reținut ca idei interesante și posibile propunerile care apar în unele proiecte: o rețea de ocolire a pieței și realizarea spre sud a unei continuări a dublurilor estice ale b-dului N-S, în prelungirea străzii N. Filipescu sau pornind de la joncțiunea acestei străzi cu str. Dionisie Lupu, trecînd prin spatele pieței Bălcescu, utilizînd unele trasee existente și făcînd puține străpungeri.

Am arătat la analiza soluțiilor o serie de proiecte care propun dărîmări importante și irealizabile. Aceste dărîmări nerealizabile își găsesc totuși o justificare în partiul ales. În această categorie intră și proiectul 5 (distins cu o mențiune ex aequo pentru anumite calități). Sînt totuși unele proiecte (4, 7, 15, 18, 26, 29, 33) care propun dărîmări importante la sud de b-dul Republicii, dărîmări nejustificate de partiul ales și care duc de cele mai multe ori la rezolvări necorespunzătoare. Pare mai inexplicabilă poziția din proiectele 2 și 19, care, cu toate că nu utilizează în general posibilitățile oferite de situația locală pentru a crea o piață corespunzătoare cu importanța ei, soluționează local exagerat de strîns problema, dar totuși propun dărîmarea: primul, a unei părți considerabile din Universitate, iar al doilea din spitalul Colțea. În această ordine de idei trebuie semnalat că dărîmările propuse în unele proiecte pentru lărgirea străzii Edgard Quinet nu sînt justificate de rezultatul care se scontează. Majoritatea proiectelor care s-au situat pe o linie normală în privința dărîmărilor satisfac în mare măsură și problema etapelor de realizare, permițînd în prima etapă închegarea laturii de nord și de est a pieței fără dărîmări importante, chiar dacă aceasta implică numai construirea parțială a Sfatului popular.

41

42

43

44

45

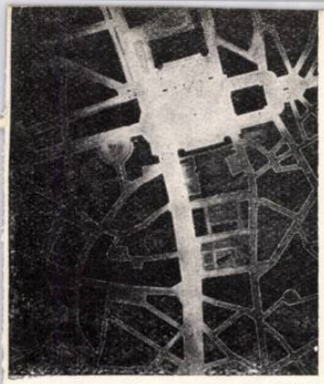

36

37

38

39

40

În ceea ce privește prezentarea, acest concurs are în ansamblu un aspect mai puțin reprezentativ decît eram obișnuiți de la concursurile anterioare. Timpul scurt, aspectele materiale de care am mai pomenit, desfășurarea mare a proiectului constituie probabil unele dintre cauzele acestei situații. Cîteva proiecte (30, 34, 39 și 40) au însă, pe lîngă o valoare mai mult decît dubioasă, și o prezentare cu mult sub nivelul admisibil unui concurs de arhitectură, prezentare care oricum nu poate să fie justificată de greutățile arătate.

*

În raportul juriului, fără a mai fi trecute calitățile corespunzătoare soluției respective sînt astfel caracterizate proiectele premiate și menționate:

Premiul I și II ex aequo—Proiectul 37. Din grupul pieței închise, proiectul stabilește o justă corelație spațială între esplanada Universității și piața Bălcescu. Compoziția este ordonată și bine echilibrată, tratînd cu grijă toate fronturile pieței. Păstrează fluența circulației pe ambele axe, separînd-o de parviul Sfatului popular. Creează o bună terminație străzii Nicolae Filipescu. Spațiile din nordul și estul Sfatului popular sînt bine valorificate.

Unitatea frontului de vest al pieței este obținută printr-o adăugire greu realizabilă în fața blocului Dunărea și prin rectificarea frontului Universității; este regretabil că unitatea acestui front nu este consecvent rezolvată și la casa Șuțu.

Arhitectura utilizată pentru fronturile pieței este în armonie cu arhitectura existentă, iar poziția generală a volumelor, voit menținute la aceeași cornișă, este brusc și agresiv întreruptă de poziția și arhitectura turnului. Prezentare îngrijită, studiu atent făcut.

Premiul I și II ex aequo — Proiectul nr. 49. În grupul pieței deschise, propune o soluție care utilizează bine spațiul posibil, disponibil de la Batiște la Sf. Gheorghe. Creează o compoziție în care piața este elementul principal, secondat de o esplanadă plantată. Cadrul este suficient de bine definit pentru întregul ansamblu. Dispoziția elementelor este bine echilibrată, afirmînd axa de compoziție N-S. Prin rezolvarea laturii de sud a pieței se modifică esplanada Universității și apar unele dificultăți de circulație. Arhitectura e unitară în sine, cu toate că nu preia elemente din cea existentă; în schimb, prin extinderea pe care o permite ansamblul, ajunge la o unitate. Spațiul plantat al esplanadei nu este avantajos pus în valoare. Are planșe tratate sumar.

Premiul III — Proiectul nr. 28. În grupul pieței deschise, rezolvă un raport armonios de spații, fără însă să le diferențieze îndeajuns. Arhitectura are o scară bună, fronturile sînt în general rezolvate unitar, afară de turnul Sfatului care nu este la scara ansamblului. Arhitectura propusă pentru esplanadă, prin simplitatea ei, pune în valoare arhitectura mai vie a Sfatului popular.

Premiul III — Proiectul nr. 38. Piața este bine definită, toate fronturile sînt controlate. Elevațiile sînt foarte bine studiate, la o scară convenabilă față de ceea ce există. Studiul este aprofundat și prezentarea îngrijită. Ministerul Agriculturii participă nefavorabil la cadrul pieței; pătrunderea esplanadei Universității în piața Bălcescu este exprimată incert. Prin frîngerea axei arterei N-S vor apărea dificultăți în circulație.

Menționi — Proiectul nr. 10. O rezolvare limpede și bine proporționată a spațiului, dar cu unele rezolvări de detaliu defectuoase: colțul de S-V, frontul din fața Ministerului Agriculturii. Arhitectura ansamblului impersonală și excesiv de monotonă pentru o desfășurare atît de mare. Volumul vertical dinspre sud ameliorează monotonia ansamblului.

Proiectul nr. 16. Piața este bine definită, avînd toate laturile ei atent studiate; e însă prea închisă pentru funcțiunea pe care trebuie s-o aibă în oraș, ceea ce-i limitează interesul. Defectul principal constă în desființarea esplanadei Universității; repetarea formelor colțului Universității pe latura de sud e formală și nearmonizată cu restul pieței. Clădirea Sfatului popular, care contează mult în ansamblu, este alcătuită din forme complicate. Studiul și prezentarea sînt îngrijite.

Proiectul nr. 24. Piață închisă, cu toate fronturile ordonate, dar cu o discutabilă rezolvare a legăturii blocul Dunărea — Institutul de arhitectură. Propune o modificare a pieței Universității, posibilă, dar cu dificultăți de realizare. Preia scara arhitecturii existente și în oarecare măsură și factura ei, rezultînd însă o arhitectură monotonă și inexpresivă. Turnul de pe latura de sud nepotrivit ca așezare, volum și arhitectură.

Proiectul nr. 31. O rezolvare a pieței prin forme simple și bine definite. Clădirea Sfatului popular cu greu ar putea cuprinde conținutul cerut de program, îndeosebi elementele mari. Propune un pasaj denivelat, care nu este necesar, fiind neplăcut ca aspect și îngreunînd accesul la Sfatul popular. Arhitectura este unitară, dar lipsită de monumentalitate.

Menționi ex aequo — Proiectul nr. 5. Cu toate calitățile de scară ale arhitecturii celor două buzunare create simetric față de axa E-V, care au — fiecare luat în parte — o valoare în sine, acestea nu parvin în ansamblu să formeze o unitate. Frontul de vest nu susține, datorită incertitudinilor pe care le prezintă, ordinea riguroasă a frontului de est.

Menționi ex aequo — Proiectul nr. 6. Piața închisă, cu toate fronturile ordonate, însă cu unele rezolvări discutabile în ce privește frontul de vest, cît și cel de sud. Arhitectura lipsită de unitate, străină ansamblului în care va trebui să se integreze.

*

Acest concurs a afirmat din nou posibilitatea creării, la intersecția bulevardelor N-S și E-V, a unei piețe reprezentative, monumentale. Cu această ocazie s-a mai demonstrat că soluțiile I și V se înscriu mai organic în compoziția de ansamblu a orașului și că amîndouă se pot realiza în etape, fără sacrificii prea mari. Dacă în privința stilului și a caracterului acestui ansamblu, concursul s-a limitat să ridice probleme, să prezinte cîteva poziții utile pentru continuarea studiilor (nici nu se putea pretinde mai mult), în schimb a arătat în mod convingător că acest ansamblu se poate realiza fără prea mari complicații, obținîndu-se un cadru ordonat și unitar. Prin construirea unei clădiri în fața Creditului minier — ceea ce va ușura realizarea unității arhitecturale a ansamblului — rămîne disponibil un spațiu corespunzător care poate fi bine proporționat. Unitatea și ordinea cadrului se pot obține, rezultînd un spațiu închegat și bine definit, păstrînd Universitatea, nedenaturînd esplanada Universității — care are proporții și forme valabile și care va cîștiga în valoare în momentul completării frontului de nord — scoțînd din ansamblu arhitectura Ministerului Agriculturii, însă construind în jurul casei Șuțu, ceea ce practic duce la sacrificarea ei. Sînt elemente suficiente pentru a putea trage concluzia că acest concurs, cu toate că nu a adus soluții noi posibile și valabile, a avut totuși rezultate pozitive.

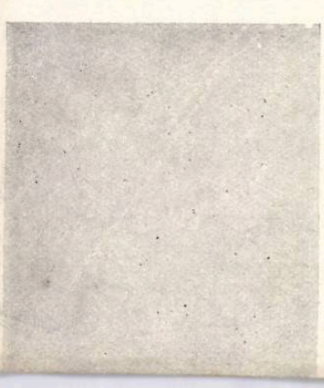

46

47

48

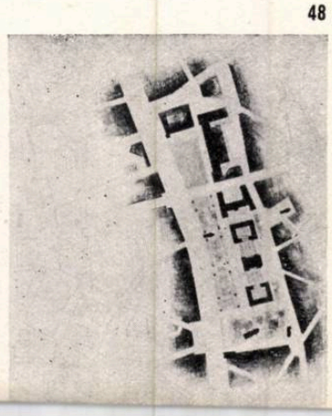

49

SISTEMATIZAREA PIETEI BALCESCV

PREMIUL I ŞI II EX AEQUO — PROIECT nr. 37
Autori, arhitecţii Elian Titu, Frumuzache Constantin, Grimberg Aron, Macovei Pompiliu, Teodorescu Aurel Stelian

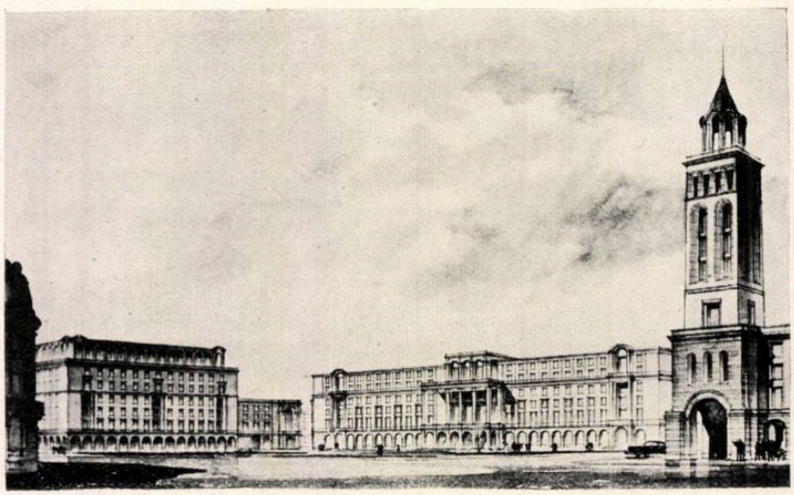

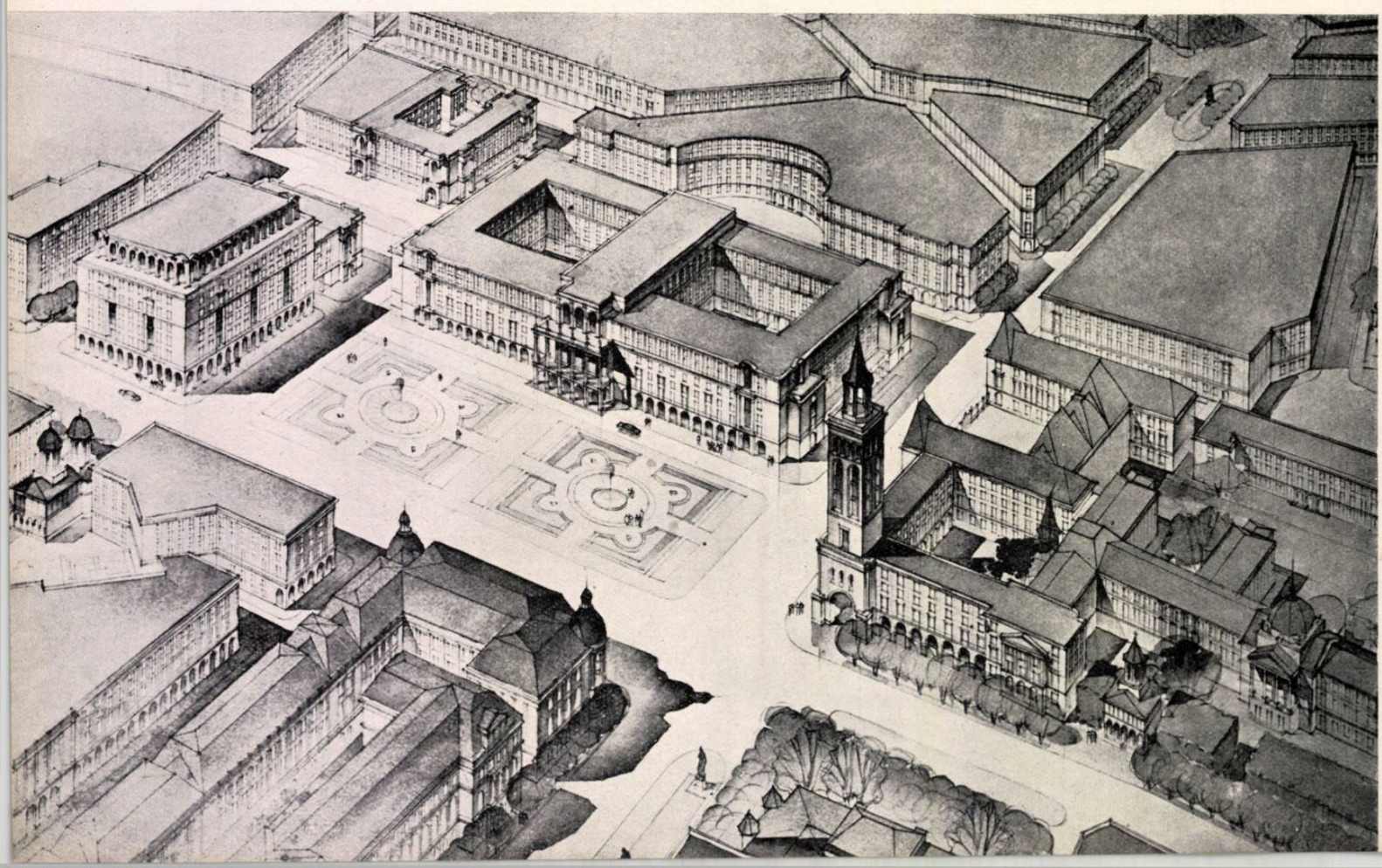

PREMIUL I ŞI II EX AEQUO — PROIECT nr. 49
Autori, arhitecţii Aslan Victor, Hacker Carol, Ioanovici Dan

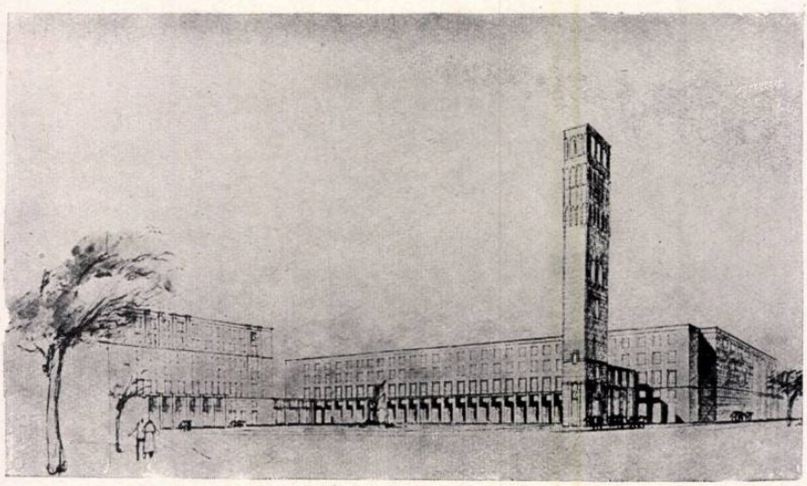

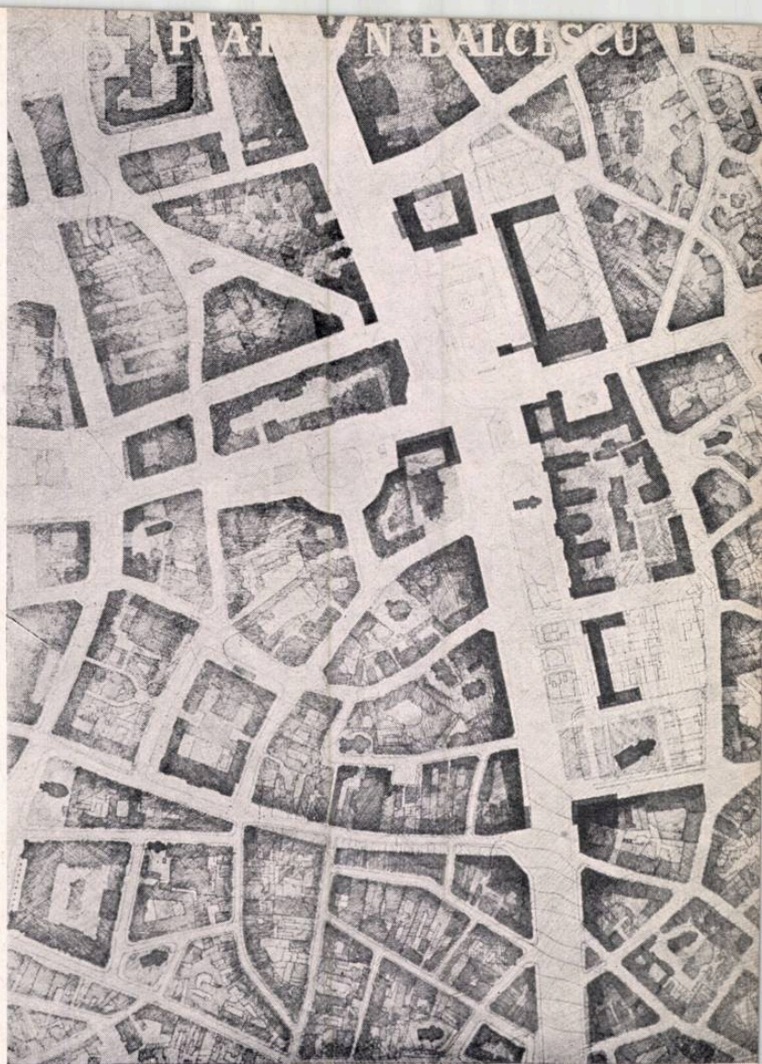

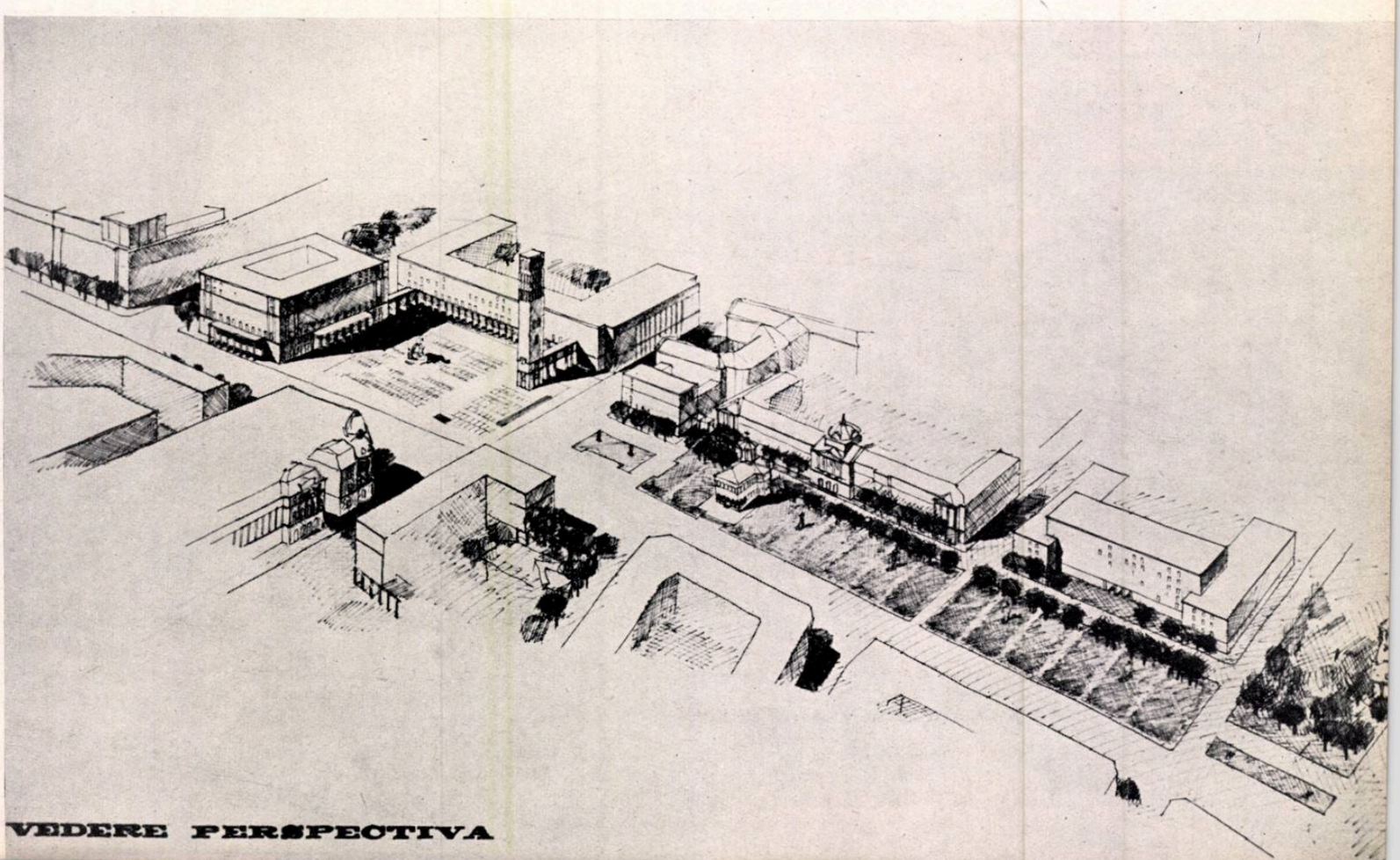

VEDERE PERSPECTIVA

PREMIUL III — PROIECT nr. 28
Autori, arhitecții Georgescu Pascal, Ghinescu Aurel, Stănescu Traian Miron, Slavici Dan

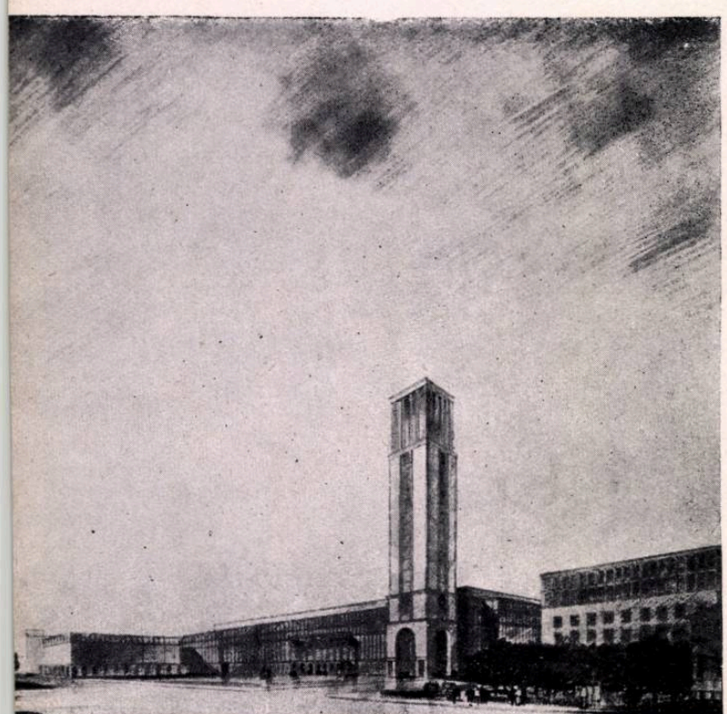

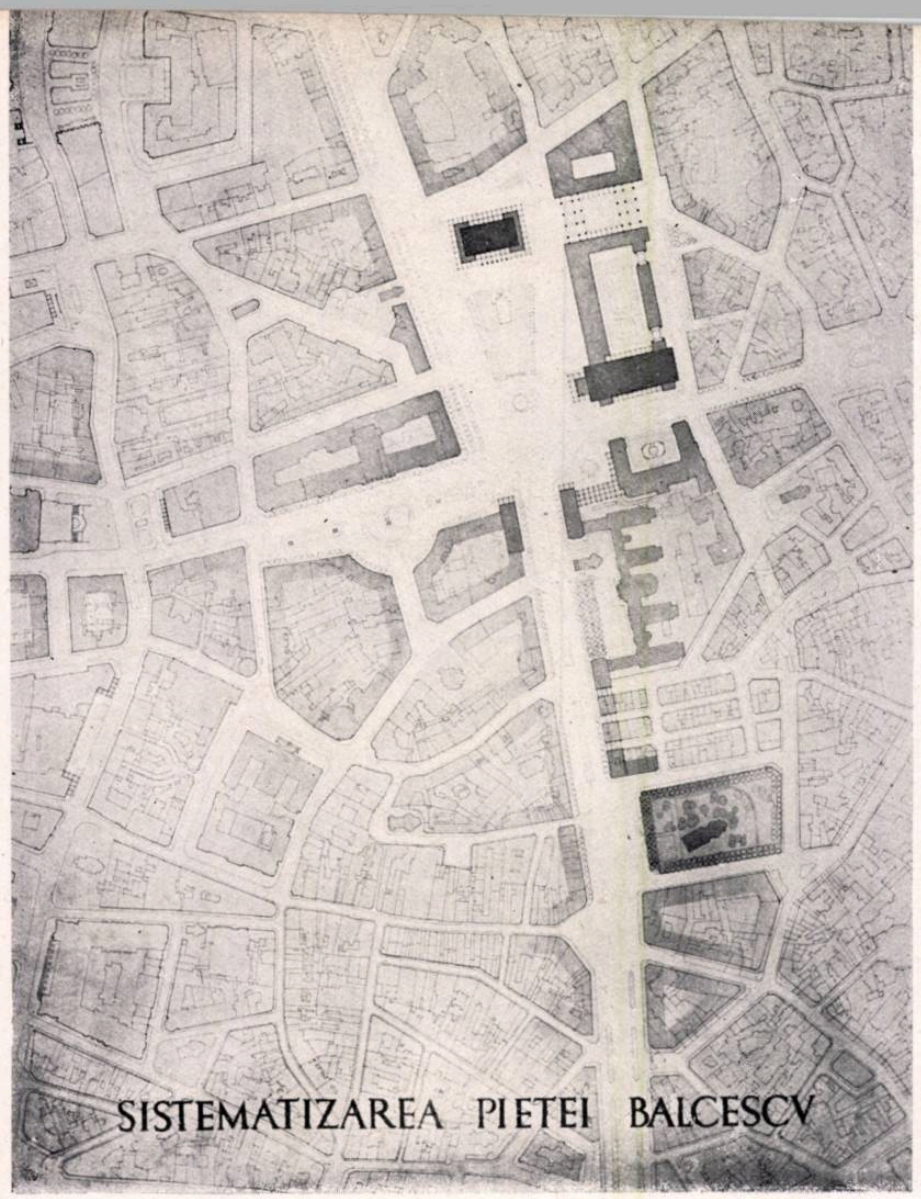

PREMIUL III — PROIECT nr. 38
Autori, arhitecţii Elian Titu, Frumuzache Constantin, Grimberg Aron, Macovei Pompiliu, Teodorescu Aurel Stelian

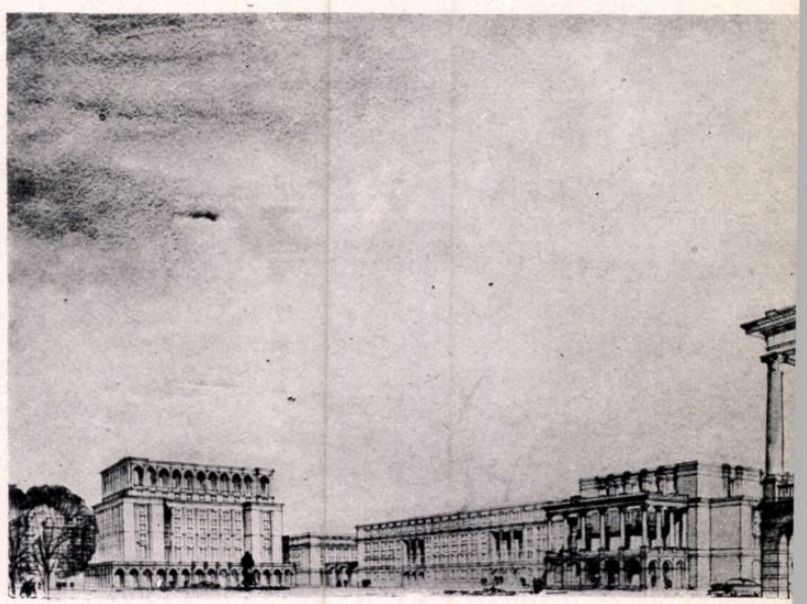

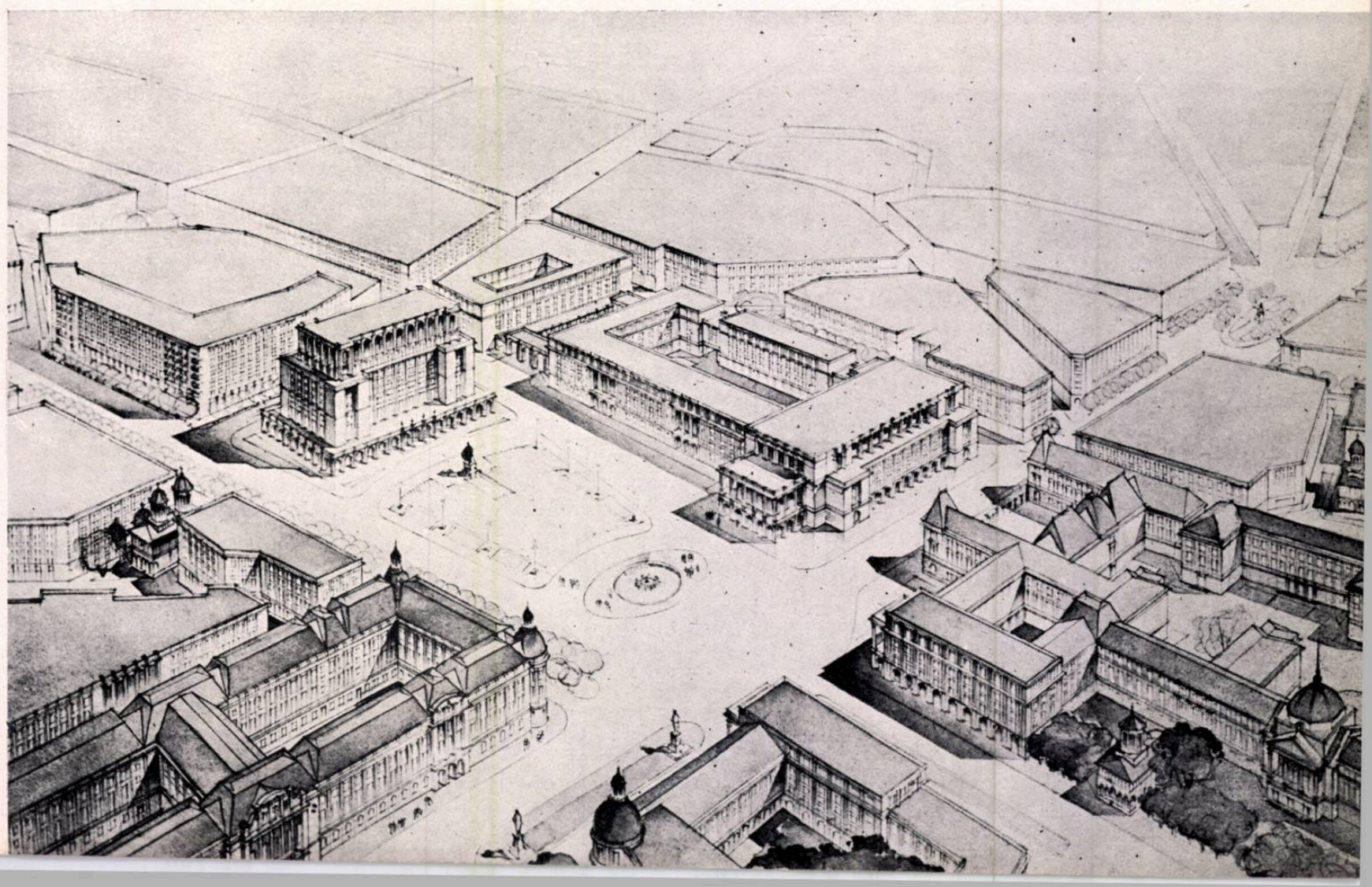

MENȚIUNE — PROIECT nr. 10
Autori, arhitecții Negoescu Gheorghe, Trișcu Aurelian Constantin, Trișcu Ianola, Negoescu Nicolae

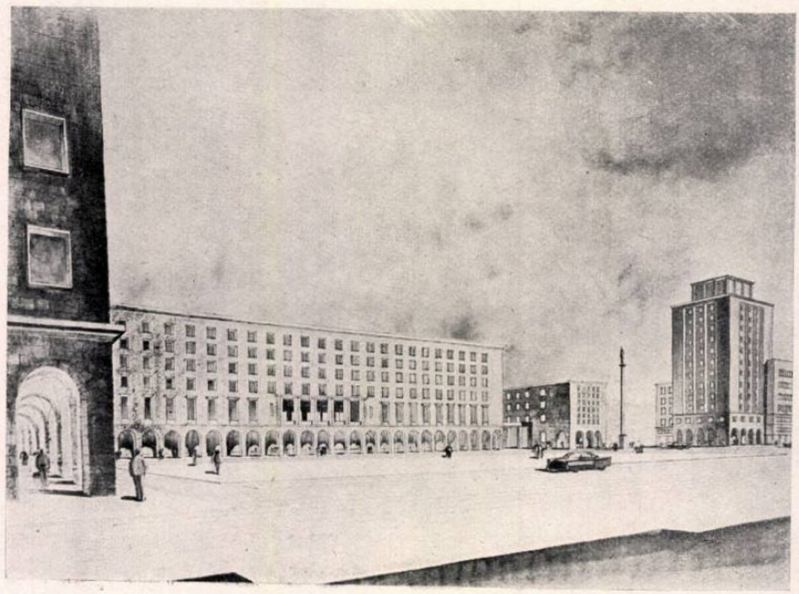

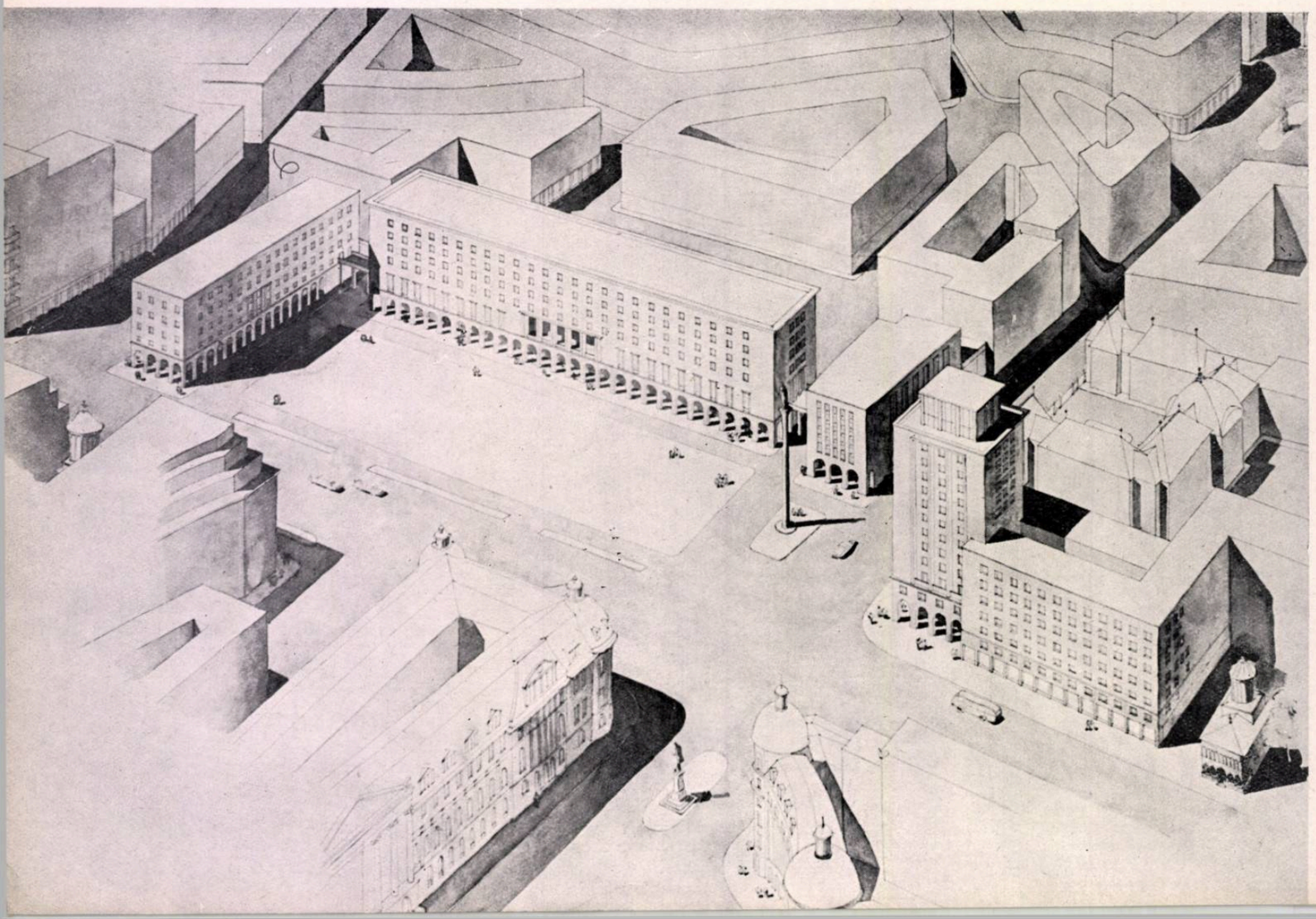

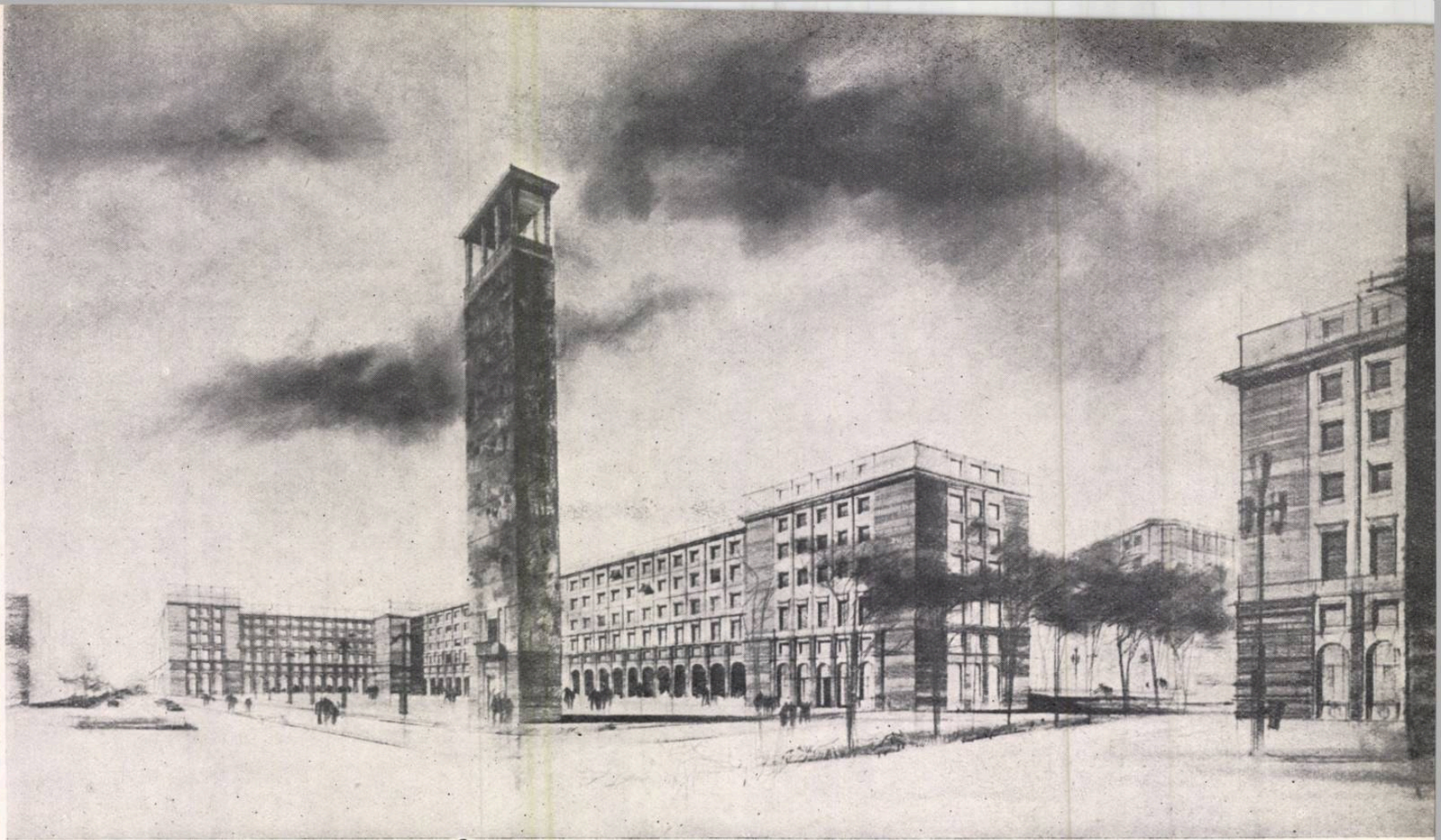

MENŢIUNE — PROIECT nr. 31
Autori, arhitecţii Chiţulescu Traian, Ioniţă Niculae, Enescu Mircea Gheorghe, Bălănescu Ion, Almosnino Sanda, Focşa Paul, Enescu Mihai, Crintea Armand

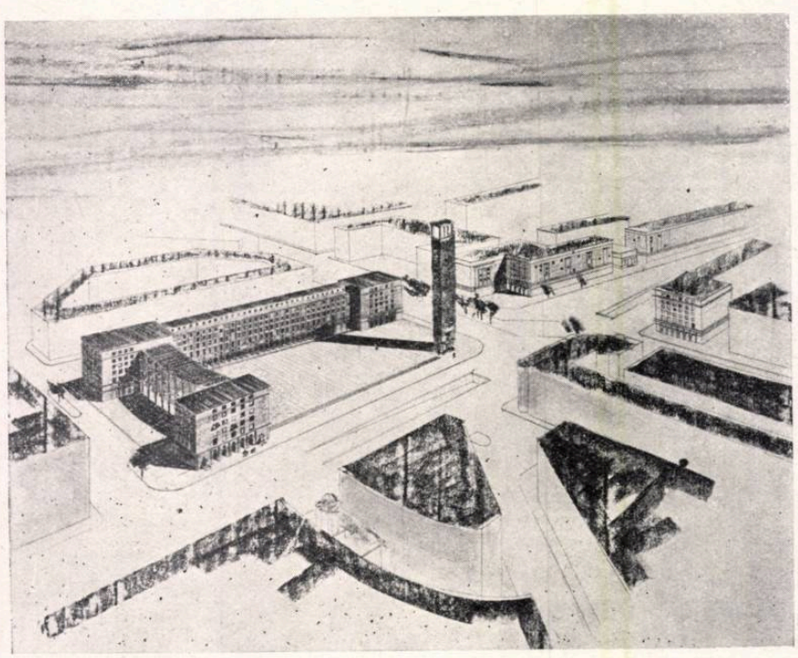

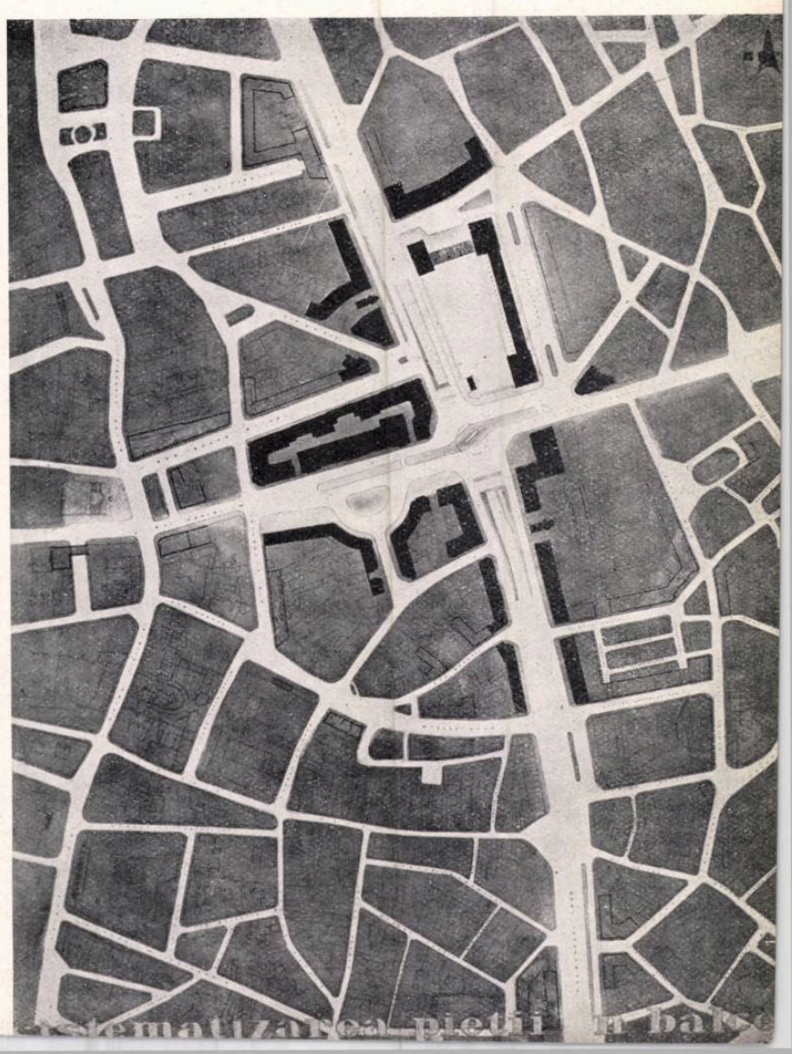

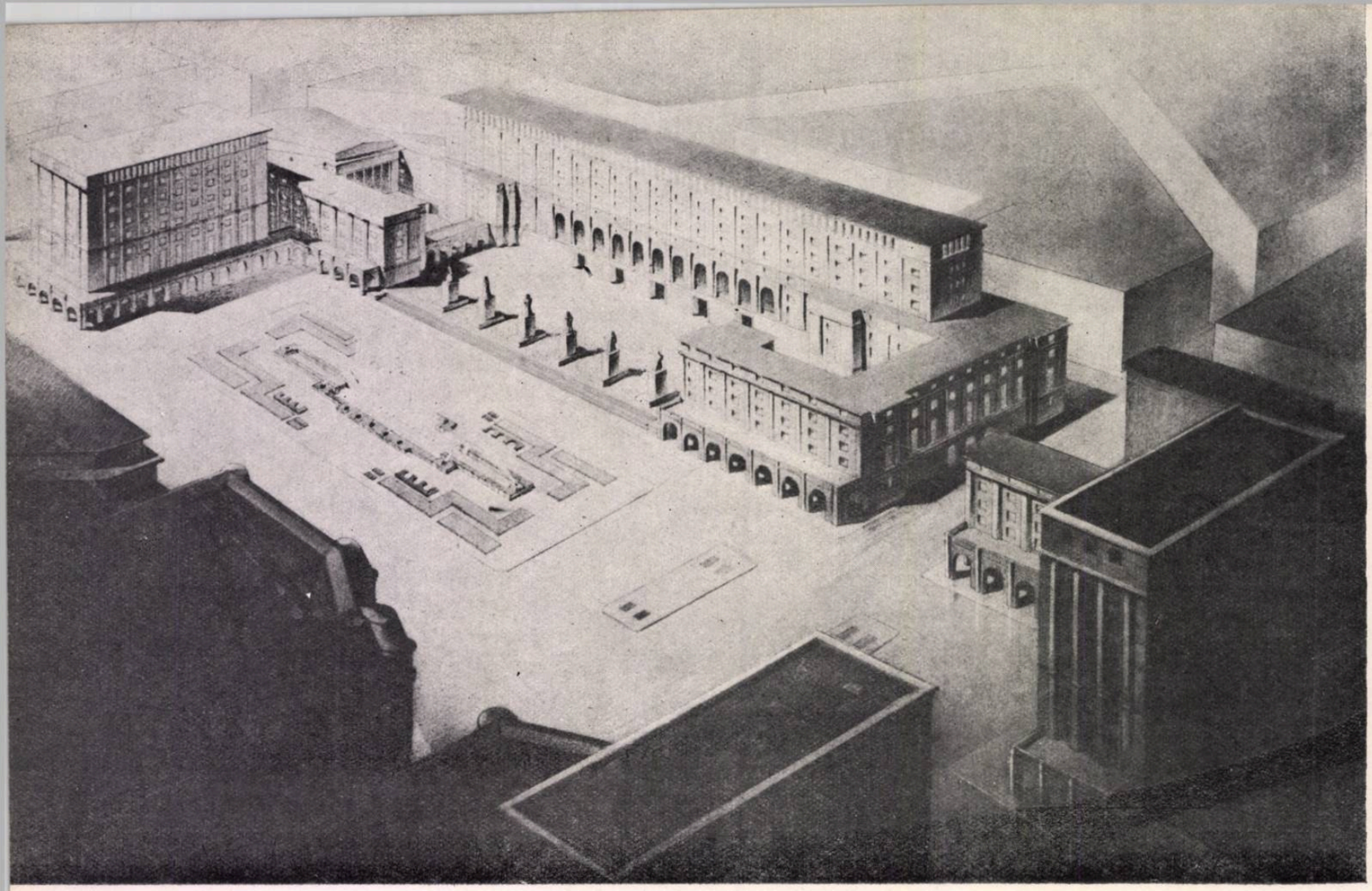

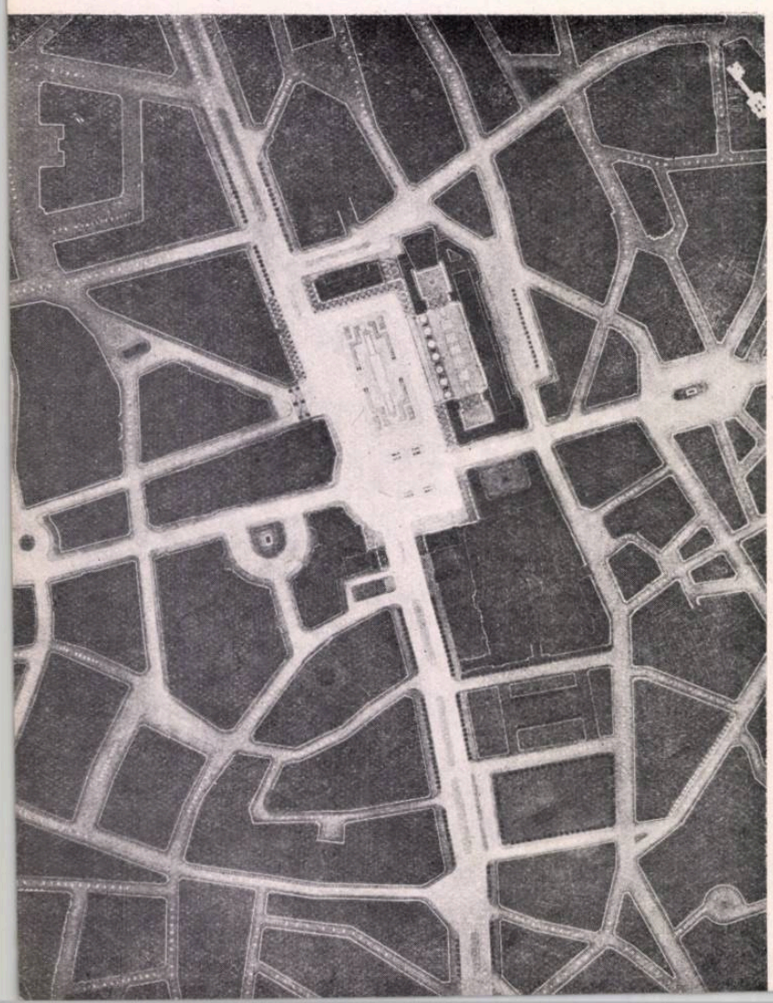

MENȚIUNE — PROIECT nr. 16

Autor, arh. Zamfiropol Alexandru, colaboratori, arhitecții Antoniu Ștefan, Popescu Ion, Mihăilescu Paul

MENȚIUNE — PROIECT nr. 24
Autori, arhitecții Simionescu Florin, Simionescu Viorica, Popescu Atanase

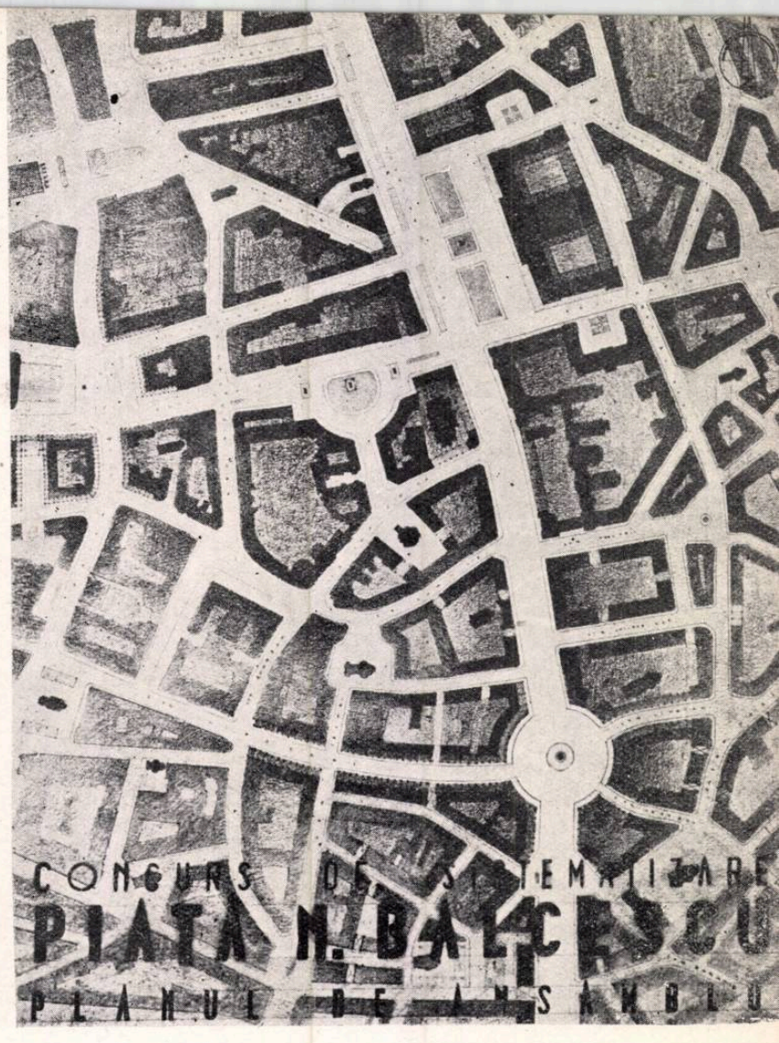

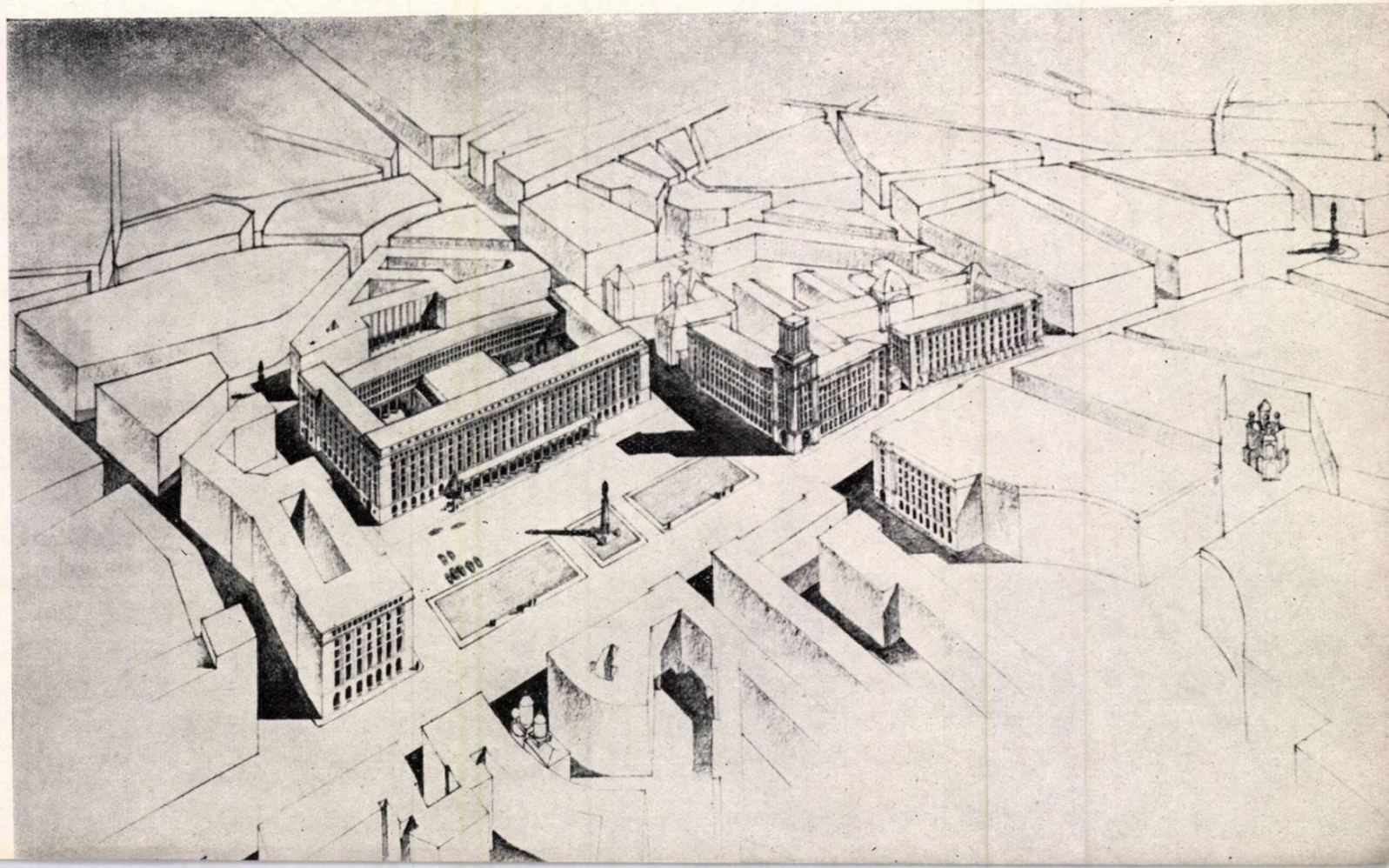

MENȚIUNE EX AEQUO — PROIECT nr. 6
Autor, arhitect Sburcu Nicolae

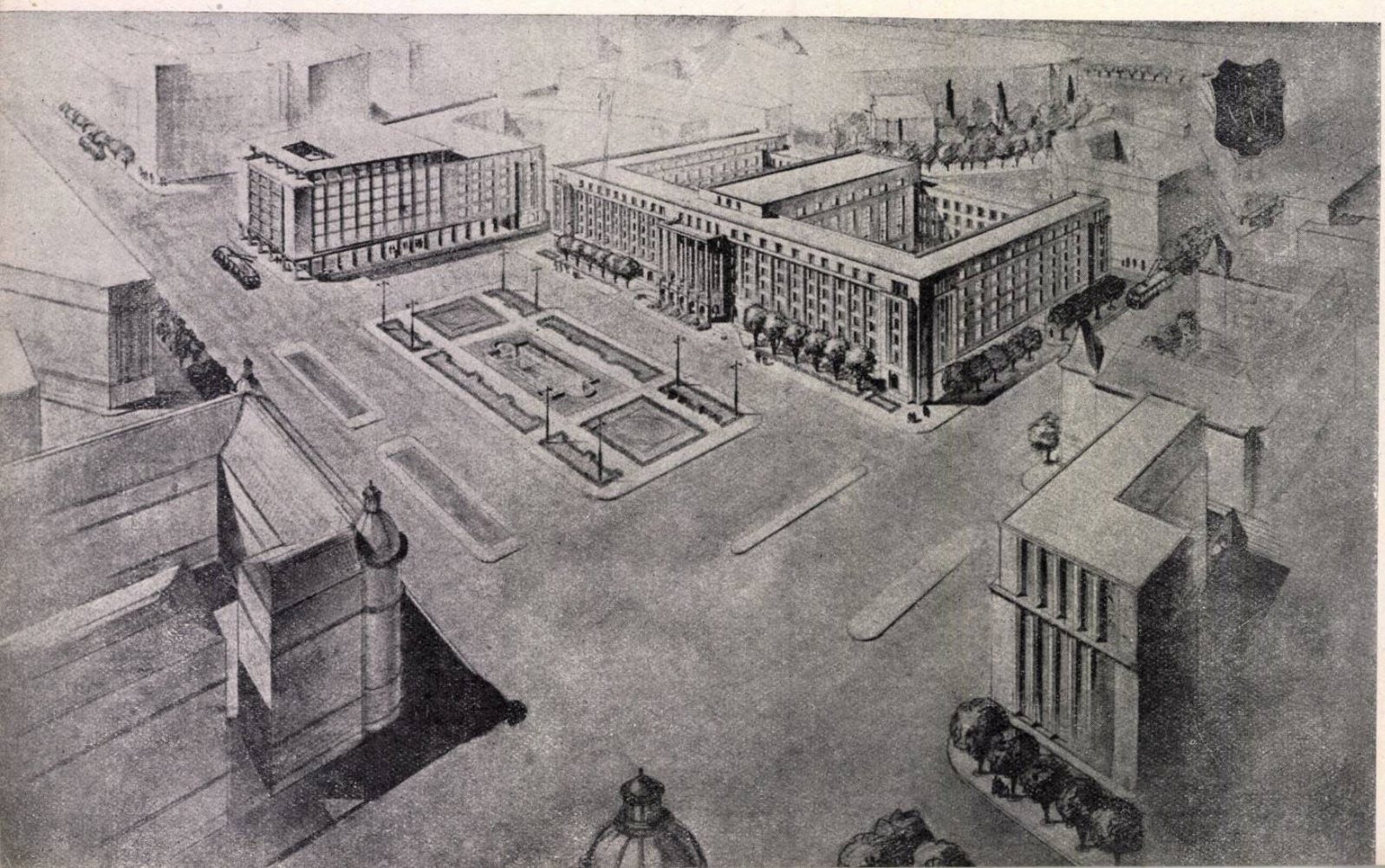

MENȚIUNE EX AEQUO — PROIECT nr. 5
Autori, arhitecții Dimboianu Anton, Dimboianu Margareta

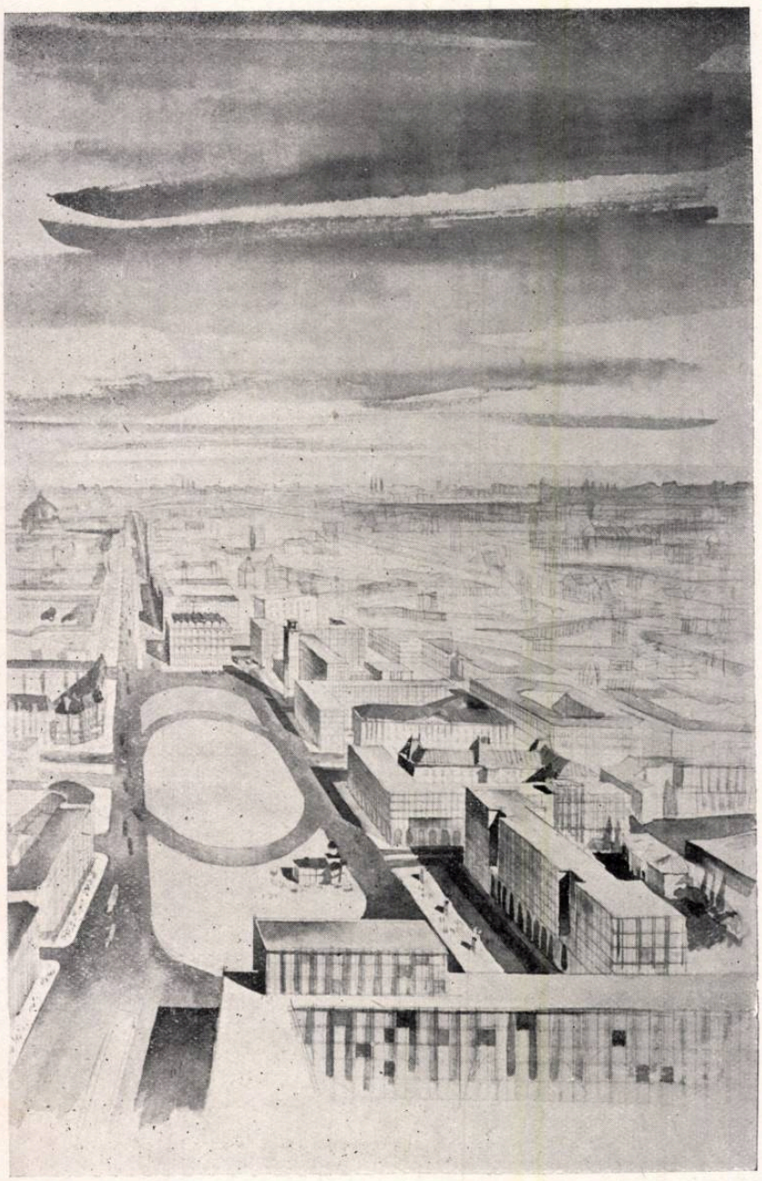

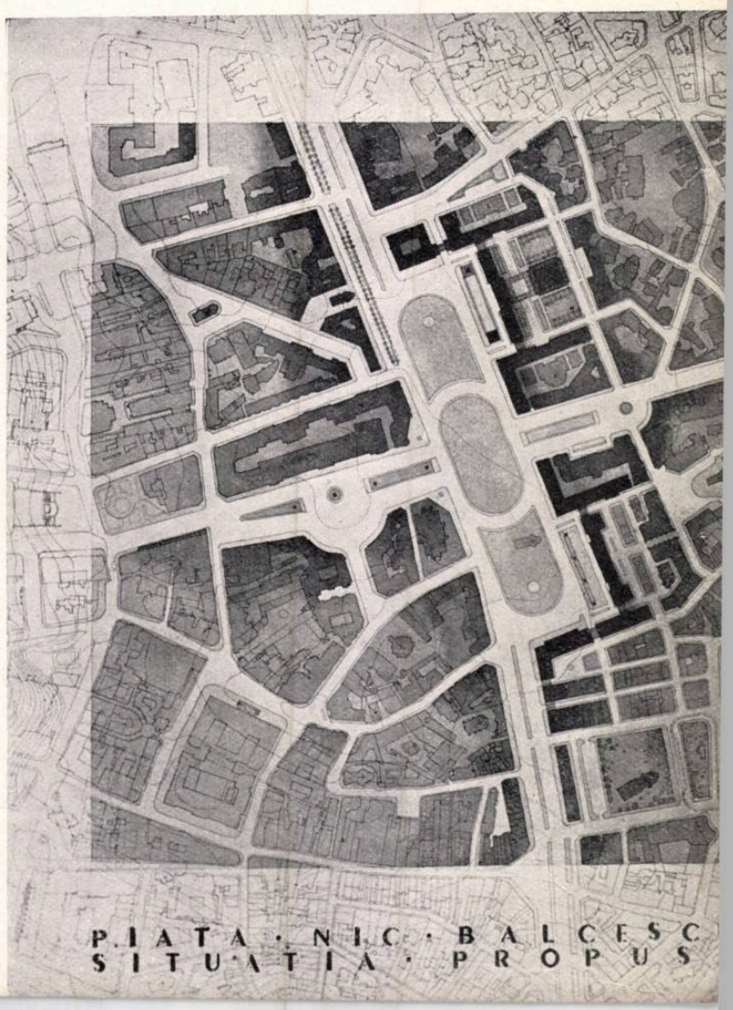

Vedere spre fațada principală

CASĂ DE ODIHNĂ LA MAMAIA

Arhitecți: IRENA GHIȚULESCU, CONSTANTIN GHIȚULESCU și ADRIAN CORVĂTESCU

Complexul casei de odihnă a Ministerului Forțelor Armate a fost realizat pe locul unde fusese începută construirea unui complex școlar proiectat de I.P.S.R. în anul 1951. Complexul cuprindea clădiri cu volume diferite, din care două au fost ridicate chiar în anul următor.

Destinația acestora a fost însă schimbată ulterior din complex școlar în casă de odihnă.

În această situație, proiectul «Casa de odihnă a M.F.A.» a trebuit să fie studiat în condiții dificile, ținînd seama de clădirile deja construite avînd caracteristicile programului de școală.

Colectivul de proiectare a întocmit proiectul complexului în ipoteza transformării construcțiilor deja ridicate pentru a corespunde noului program și a construirii unui pavilion cu un volum mare, pentru ca întreg complexul să poată adăposti pînă la 400 de sezoniști.

Planul de situație a fost întocmit în conformitate cu planul general de sistematizare a litoralului, întocmit de ICSOR, care prevedea un traseu nou pentru circulația vehiculelor pe malul lacului Siut-ghiol, actuala șosea urmînd să devină promenadă.

Pentru închegarea unui ansamblu arhitectural, ținînd seama de servituțile la care obligau volumele construite și de cerințele programului, colectivul de proiectare a găsit necesară proiectarea unui pavilion care să adune și să subordoneze piesele mici din jurul său, constituind elementul dominant al compoziției.

Pavilionul principal rezolvă primirea și cea mai mare parte din cazare, conținînd toate serviciile în afara grupului alimentar.

În ceea ce privește celelalte două pavilioane, cel dinspre plajă a fost studiat drept pavilion cu camere pentru sezoniști; celălalt, executat (în ipoteza I.P.S.R.) ca bucătărie și spălătorie, a fost restudiat și completat cu un corp al sălilor de mese, după proiectul tehnic al M.F.A., întocmit de arh. Gheorghe Cristescu.

Ulterior, pavilionul pentru sezoniști și pavilionul cantină au fost studiate de colectivul care a proiectat întregul complex în ideea corespondenței, atît în ceea ce privește funcțiunea, cît și aspectul plastic, cu programul casei de odihnă și al pavilionului principal.

Compoziția de plan a trebuit să țină seama de situația existentă (clădiri construite), de orientare și de necesitatea închegării unui tot din piesele disparate, construite.

Orientarea pavilionului principal a fost determinată de sensul cordonului litoral și de necesitatea oferirii unei priveliști frumoase celor ce vin la odihnă.

Astfel, camerele au fost grupate în lungul unui coridor longitudinal și sînt orientate, fie spre mare, fie spre lac.

Programul a fost rezolvat pe parter și trei etaje, fără subsol (nivelul apelor subterane nu permite practicarea unui subsol).

Partiul ales este asimetric, considerîndu-se, pe de o parte, că separă mai just funcțiunile, oferind o circulație clară, dînd posibilitatea de a grupa piesele importante în jurul holului, iar pe de altă parte, pentru că evită o schemă rigidă cu soluționări greoaie și obligate.

De asemenea s-a ținut seama, mai ales în compoziția de volume, de încadrarea în peisaj printr-o exprimare mai liberă și mai sinceră, mai ales că nu era vorba de un ansamblu studiat în cadrul urban.

Accesul în pavilionul principal se face printr-un antevestibul avînd un serviciu de informații, care debușează în vestibulul spațios, element principal al compoziției, grupînd toate circulațiile și serviciile de primire. Prin intermediul scării principale, vestibulul este legat de holurile de la etajele superioare și astfel cu camerele de locuit.

Alături de vestibul se află bufetul-cofetărie, deschis larg pe sub șirul de portice din fațadă, către mare. Nu a putut fi prevăzut un restaurant, necesar în acest pavilion, din cauza existenței unui grup alimentar în alt pavilion, care era deja construit.

Ca o prelungire firească a vestibulului, scos din circulație, se află holul, deschis și el către un patio agrementat de o fîntînă. Acest patio asigură legătura cu clubul, amplasat într-un corp desprins din masa construcției și împins către mare.

Clubul are la parter o sală pentru ping-pong și șah, iar la etaj, sala de lectură cu o terasă acoperită, la nivelul imediat superior, unde cititorul poate găsi un loc liniștit cu umbră multă, cu priveliști deschise către trei zări.

Din vestibul ca și din hol sau patio se poate ajunge la terasa mare din fața pavilionului. Șirul de portice deschise pe această terasă ascunde în umbra lui o serie de piese de deservire comună: farmacia, magazinul, frizeria și cabinetul medical, așezat pe holul scării de capăt.

Din holul scării de capăt se asigură legătura acoperită, prin intermediul porticelor, cu pavilionul pentru sezoniști și cu pavilionul cantină.

Astfel, această circulație este rezolvată atît pentru vreme nefavorabilă, cît și pentru zilele de arșiță mare, cînd porticele oferă spații întinse de umbră.

La etajul I și II s-au prevăzut camere pentru 1—3 persoane, grupîndu-se cîte două camere la un vestibul cu grup sanitar.

Etajul III cuprinde apartamente compuse din vestibul, cameră de zi, cameră de dormit și baie.

Atît la apartamente, cît și la camere, s-a urmărit legătura cu mediul înconjurător prin loggii și balcoane. La etajul I, holul este legat cu biblioteca printr-o terasă descoperită.

Pentru încadrarea în peisaj și pentru accentuarea caracterului construcției, s-au căutat cît mai multe spații aerate, terase acoperite, portice.

Acoperișul construcției a fost tratat în terasă. Aceasta este traversată în sens longitudinal de o pergolă acoperită. De aici de sus, privirea îmbrățișează toate patru zările, iar seara, luminile din Constanța, care se conturează către sud în șiraguri de perle, dau priveliștii calități de feeric.

Dacă, în ceea ce privește pavilionul central, aceste elemente au putut marca mai bine caracterul construcției, la celălalt pavilion de cazare, transformat și adaptat programului nostru, acest deziderat a fost realizat într-o măsură mai mică. La acest volum se simte mai puțin caracterul de casă de odihnă.

Grupul alimentar, compus din două corpuri, cuprinde într-unul sălile de mese cu partea de primire și anexele respective, iar în celălalt, rezolvat pe două niveluri, la parter: bucătăria cu anexele, spălătoria cu anexele și centrala termică, iar la etaj, locuințe pentru personal.

În afară de aceste clădiri, complexul mai este prevăzut cu un teatru în aer liber, cu o capacitate de 600 de locuri, accesibil și din exteriorul complexului și al cărui proiect este în curs de execuție, cu un pavilion care cuprinde decantorul și vestiarele terenurilor de sport — tratate ca un corp ce amintește corpul sălilor de mese către care privesc; s-a prevăzut de asemenea și un debarcader la lacul Siut-ghiol.

În ceea ce privește compoziția volumelor, ținînd seama că regimul de construcție era parter și trei etaje și că existau deja două volume construite, s-a căutat o închegare neforțată a spațiilor construite și, în același timp, o evitare a aspectului citadin.

Pavilionul principal cu un volum de 30 000 m³, subordonînd prin masă celelalte două pavilioane, a fost totuși legat de ele prin elemente de construcție aerate.

Reamintind arhitectura pavilionului pentru sezoniști, precum și pentru închiderea și delimitarea spațială, volumul clubului a fost scos din planul pavilionului principal și tratat ca un volum cu o mai mare consistență la partea inferioară. Partea superioară a acestui volum este ușurată de arcadele terasei.

Deși astfel justificat, volumul clubului își găsește o proporție mulțumitoare; luat totuși în raport cu volumul corpului principal, pare mai puțin fericit ca expresie arhitecturală. De asemenea, legătura dintre pavilioane a fost făcută cu destulă greutate din cauza condițiilor existente, și lucrul acesta se resimte în porticele de legătură și în racordarea lor cu cele trei volume.

În ceea ce privește planul de situație și amenajarea spațiilor libere, s-au prevăzut și arterele carosabile din actuala șosea și viitoarea intrare principală, creîndu-se și arterele carosabile din jurul construcțiilor. În restul spațiilor s-au trasat alei pentru pietoni, tratate liber, care au intenția să redea libertatea peisajului, împărțit rectangular de aleile carosabile. Spațiile verzi au fost tratate în mod variat.

Terasa din fața pavilionului principal a fost concepută într-o arhitectură ordonată, cu spații verzi, fîntîni, alei mozaicate, jardiniere, vase de lut.

Intrarea în incintă, tratată ca o compoziție majoră, găsește axa principală a întregului ansamblu care conduce privirea către accesul în clădire, marcată de o fîntînă și de o oglindă de apă.

Terasa din fața pavilionului principal are și ea o axă de compoziție marcată prin două fîntîni arteziene și o mare oglindă de apă.

Aceste două axe de compoziție se întîlnesc în patio, unde se găsește o mică fîntînă arteziană.

În ceea ce privește materialele întrebuințate, trebuie să relevăm că ele erau în parte obligate din cauza construcțiilor existente. Soclul tuturor construcțiilor, pînă la solbancul etajului I, este din piatră calcaroasă. În acest registru, profilatura a fost tratată deci mai puternic, pentru a putea lupta cu robustețea materialului.

În partea superioară, pe ecranul mat de tencuială, se cereau elemente mai vibrate, profile mai lucrate, cu o cornișă mai bogată. Capitelurile coloanelor arcadelor din patio au fost lucrate cu decor floral.

O grijă deosebită a existat în decorația volumului clubului, care se impune vizitatorilor de la prima vedere, fiind în primul plan.

În interior, în camerele de odihnă, s-a urmărit o exprimare simplă, accentul punîndu-se numai pe piesele principale: hol, vestibul, bufet-cofetărie, în pavilionul principal, și pe sălile de mese, în pavilionul alimentar.

În aceste piese s-au prevăzut pardoseli de marmură, plafoane cu grinzi profilate sau scafe, elemente decorative și corpuri speciale de luminat.

Menționăm că la aspectul plăcut care a fost realizat în interioare au contribuit și înțelegerea și sprijinul acordat de beneficiar, mai ales în ceea ce privește mobilierul și decorația. Subliniem, de asemenea, efortul deosebit al întreprinderii de construcții, care a izbutit să predea construcția într-un timp record.

Datele acestei prezentări au urmărit mai mult o punere în temă și o lămurire în ceea ce privește condițiile de lucru și problemele principale ridicate.

Proiectul casei de odihnă de la Mamaia rezolvă deziderate programului și reușește să se încadreze în peisaj, iar prin spațiile sale aerate, prin jocurile de umbră și lumină, izbutește să se apropie de caracterul pe care ar trebui să-l aibă o casă de odihnă la mare.

Atît în ceea ce privește proiectul, cît și construcția propriu-zisă, complexul realizat prezintă unele deficiențe datorite ritmului de lucru, experienței puțin mature, cum și condițiilor dificile existente.

Despre toate aceste lucruri, materialul ilustrativ care însoțește prezentarea va fi în măsură să lămurească mai mult decît orice fel de considerații.

Arh. Constantin Gr. Ionescu

Plan de ansamblu

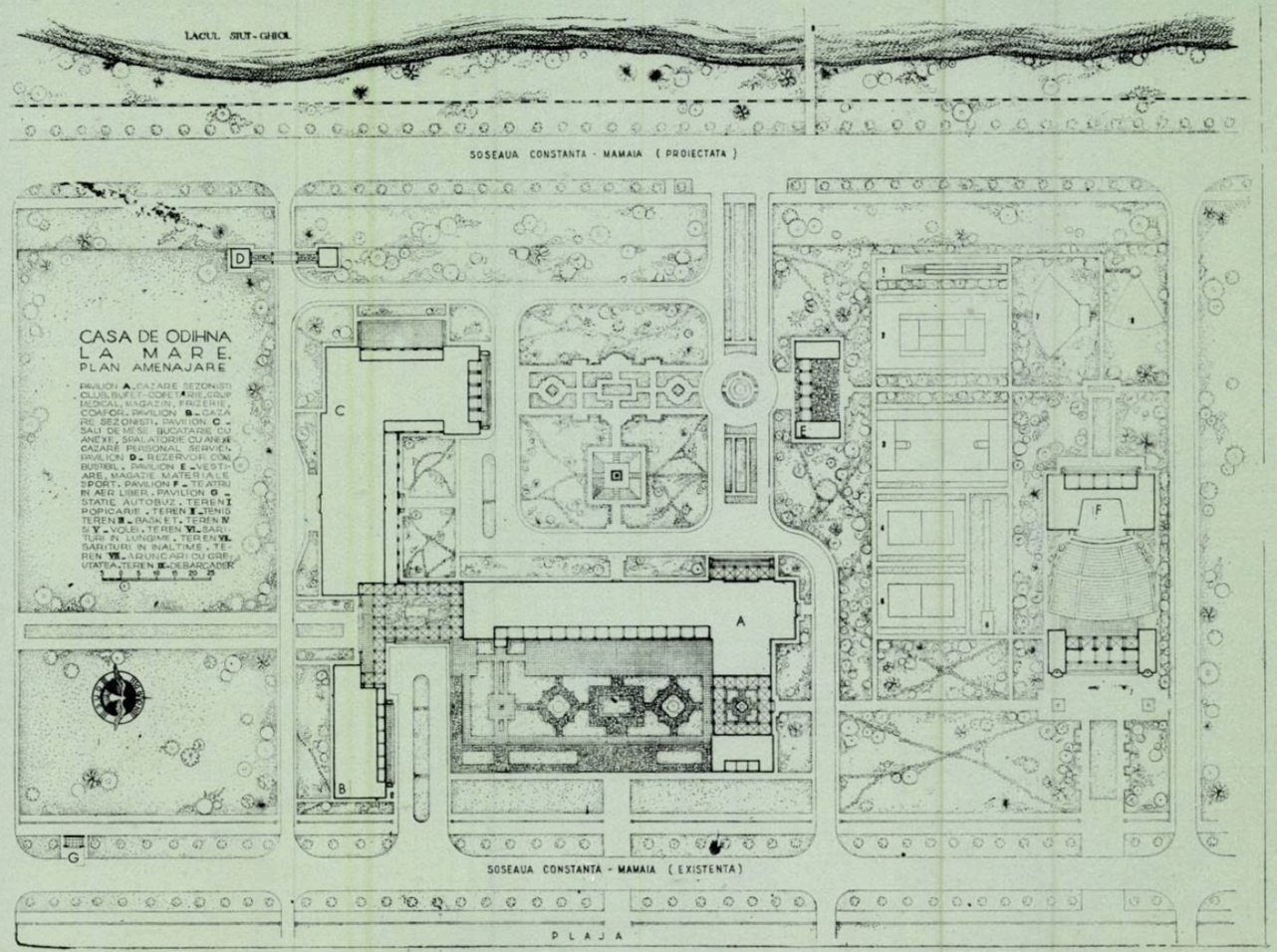

1

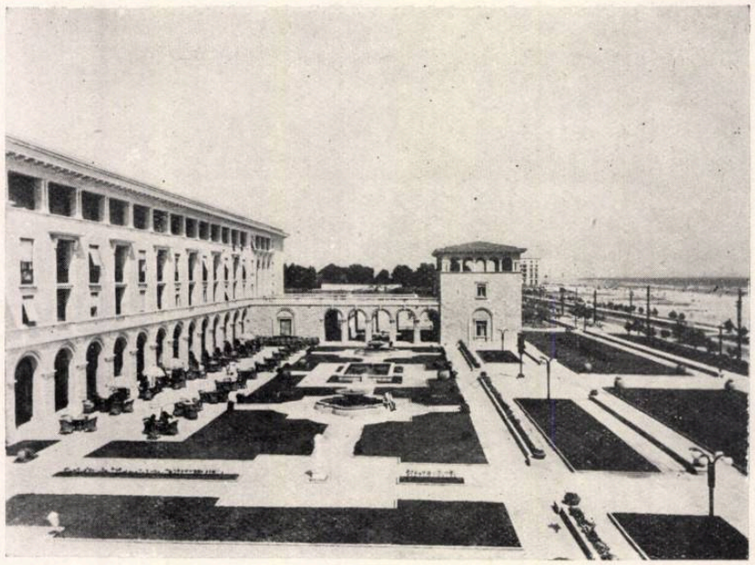

2

1-2-3. *Vederi spre fațada principală* — **4.** *Vederea ansamblului dinspre mare* — **5.** *Fațada spre mare* — **6.** *PAVILION A. Etaj. III* — **7.** *Plan parter* — **8-9-10.** *Detalii de plan — Apartamente cu 1 și 2 camere* — **11.** *Vedere de pe lac*

3

4

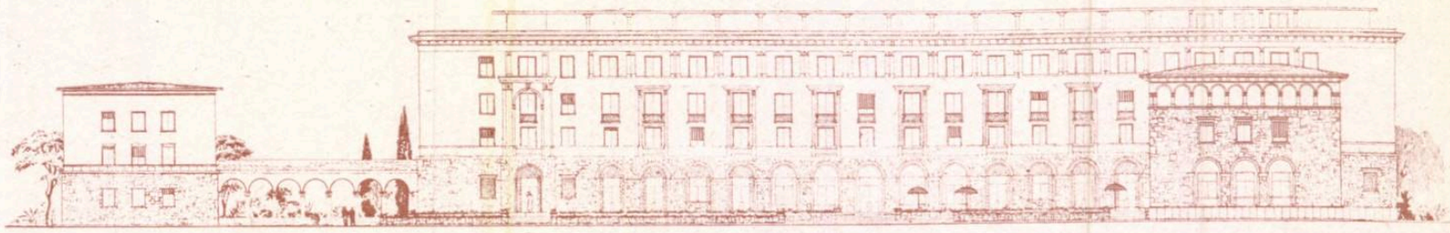

5

PAVILION A — Plan parter — 1. Sală ping-pong 2. Sală şah — 3. Grup sanitar — 4. Patio — 5. Hol 6. Vestibul — 7. Centrala şi cabine telefonice 8. Depozit materiale curăţenie — 9-10. Grup sanitar — 11. Portar — 12. Birou informaţii — 13. Reviste, ziare, ţigări — 14. Birou administraţie 15. Bufet-cofetărie — 16. Oficiu — 17. Spălător şi depozit veselă — 18. Bucătărie — 19. Cameră pîine 20. Cameră băuturi — 21. Frigider — 22. Cameră cîntărire — 23. Degajament — 24. Oficiu monte-charge — 25. Vestibul intrare — 26. Coridor — 27. Grup sanitar — 28-29. Camere personal de serviciu 30. Cameră responsabil — 31. Magazin universal 32. Staţionar bolnavi — 33. Cabinet medical 34. Baie — 35. Cabinet stomatologie — 36. Farmacie — 37. Frizerie — 38. Coafor — 39. Staţie radioamplificare — 40-41. Grup sanitar — 42. Cameră lenjerie curată cu monte-charge — 43. Gol evacuare şi loc depozitare rufe murdare — 44. Terasa.

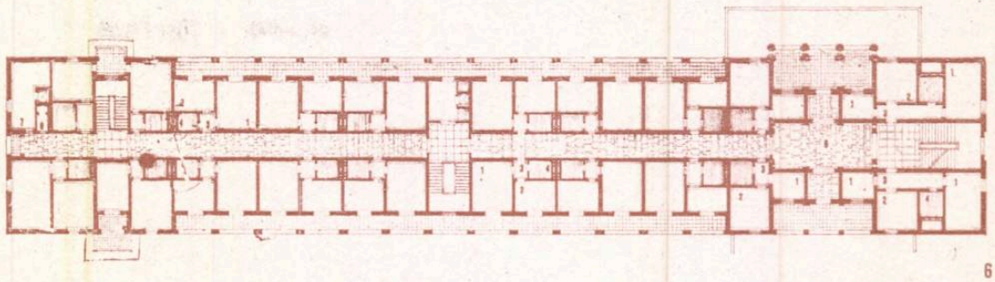

6

Etaj III — 1. Camere dormit — 2. Camere de zi — 3. Vestibul intrare — 4. Baie — 5. Camera oficiu cu monte-charge alimente şi gheena pentru evacuarea gunoiului — 6. Camera de serviciu cu tablou semnalizare sonerii — 7. Depozit lenjerie curată — 8. Gol evacuare rufe murdare — 9. Hol

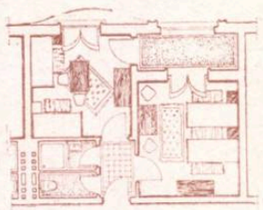

8

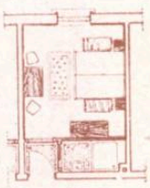

9

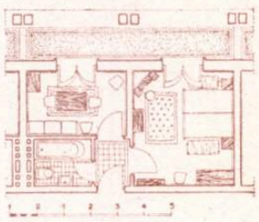

10

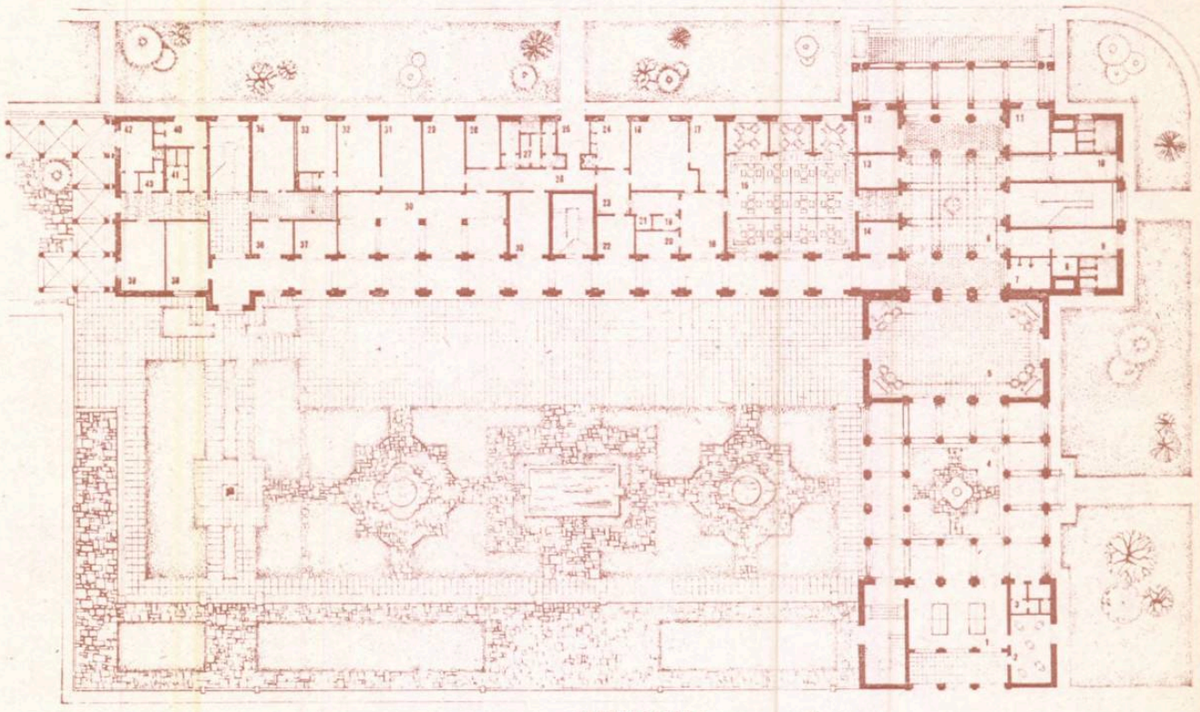

7

11

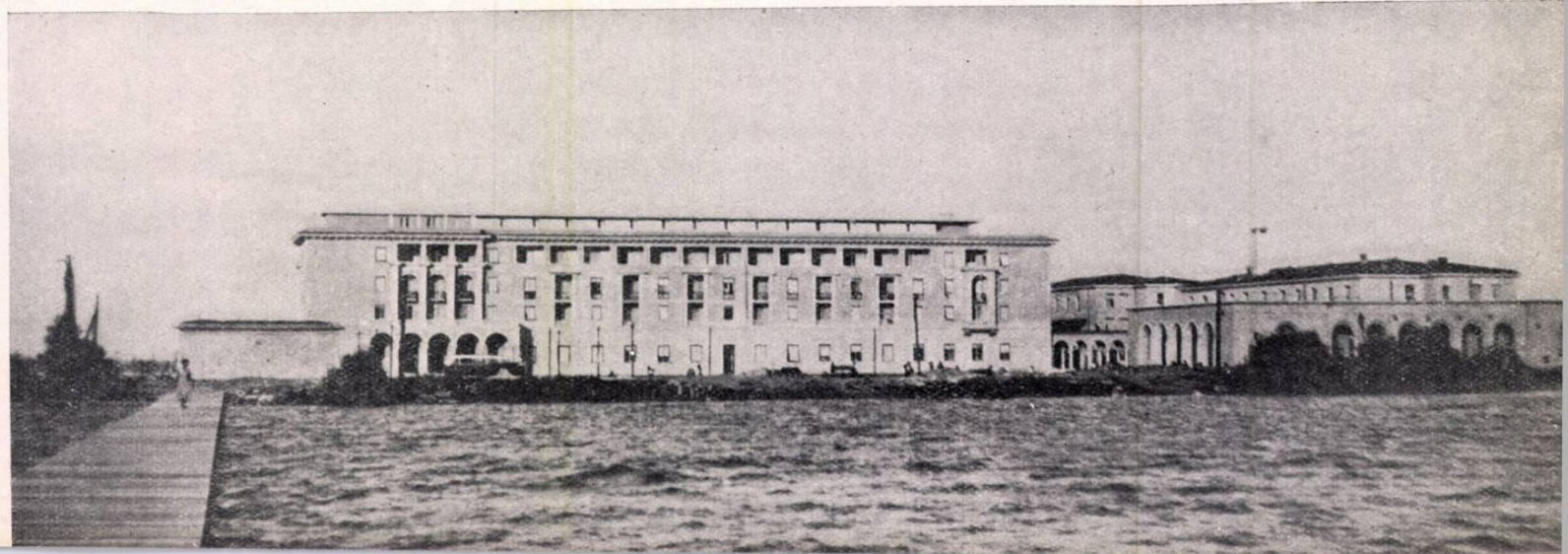

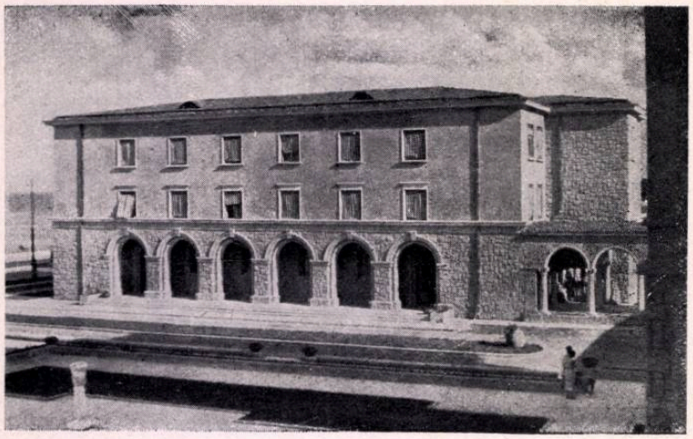

1

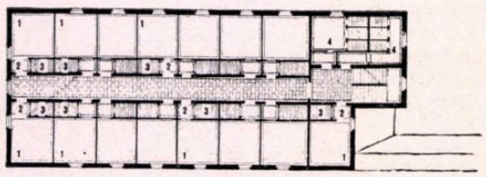

2

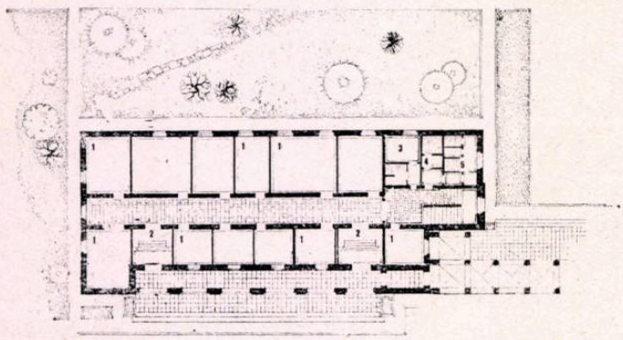

3

1. *PAVILIONUL B — Vedere*
2. *Plan etaj curent. — 1. Camere — 2. Vestibul — 3. Duș-spălător — 4. Grup sanitar.*
3. *Plan parter*
1. Camere — 2. Vestibul intrare — 3. Duș-spălător — 4—5. Grup sanitar.
4. *Perspectivă aeriană*
5. *Plan etaj — 1. Camere apartamente — 2. Camere comune — 3. Baie — 4. Bucătărie — 5. Cămară — 6. Grup sanitar*

6. *PAVILIONUL C — Plan parter — 1. Hol — 2—3—4—. Săli de mese 5. Oficiu — 6. Spălător și depozit veselă — 7. Cameră pîine — 8. Bucătărie — 9. Preparare zarzavat — 10. Preparare carne — 11. Depozit alimente — 12. Patiserie 13. Depozit — 14. Stație hidrofoare — 15. Sala mese personal de serviciu — 16. Intrare 17. Atelier reparat lenjerie — 18. Călcătorie — 19. Depozit rufe curate — 20. Depozit rufe murdare — 21. Spălătorie — 22. Uscătorie — 23. Grup frigorific 24. Grup sanitar — 25. Centrala termică — 26. Vestiare grup sanitar.*
7. *Vedere din patio — **8.** Vedere spre patio — **9.** Detaliu fîntînă — **10.** Detaliu plafon — **11.** Vederea porticului — **12.** Detaliu capitel — **13.** Detaliu de fațadă **14.** Vedere spre patio — **15.** Vederea terasei — **16.** Detaliu de fațadă*

4

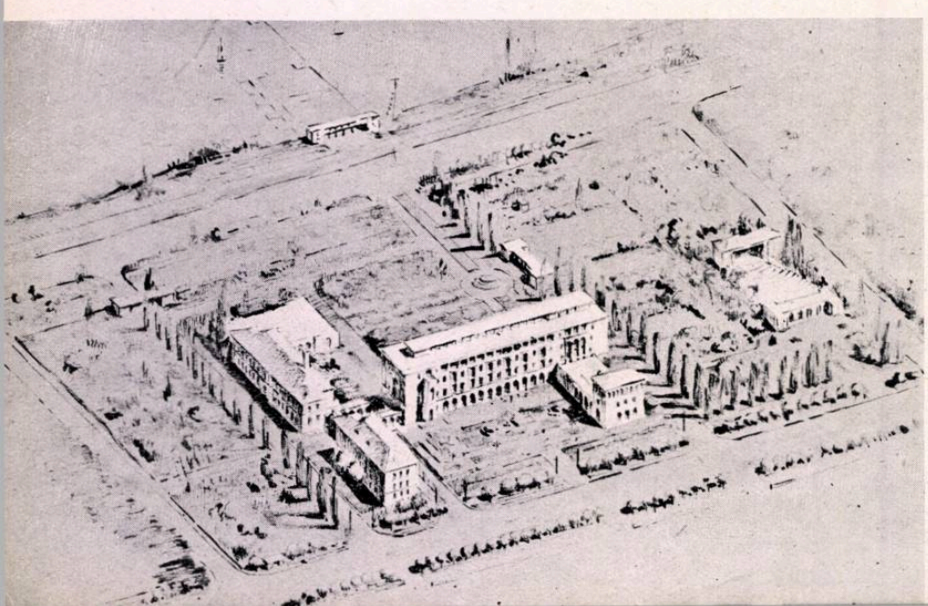

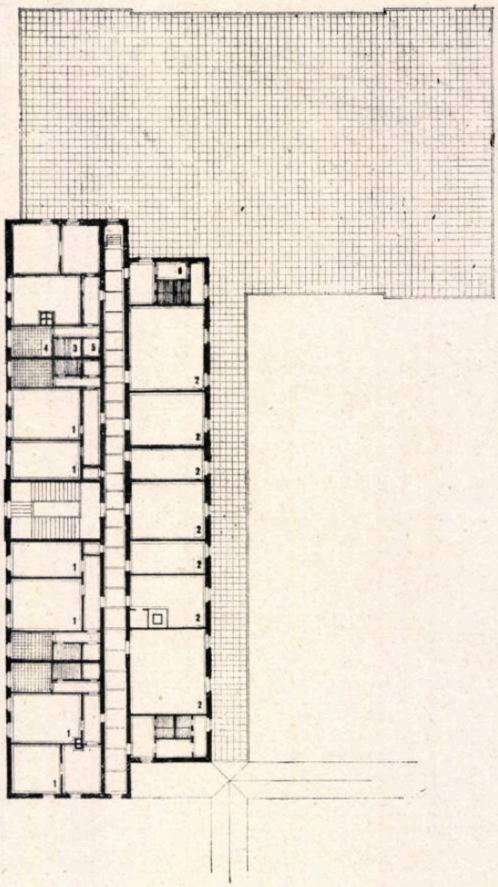

5

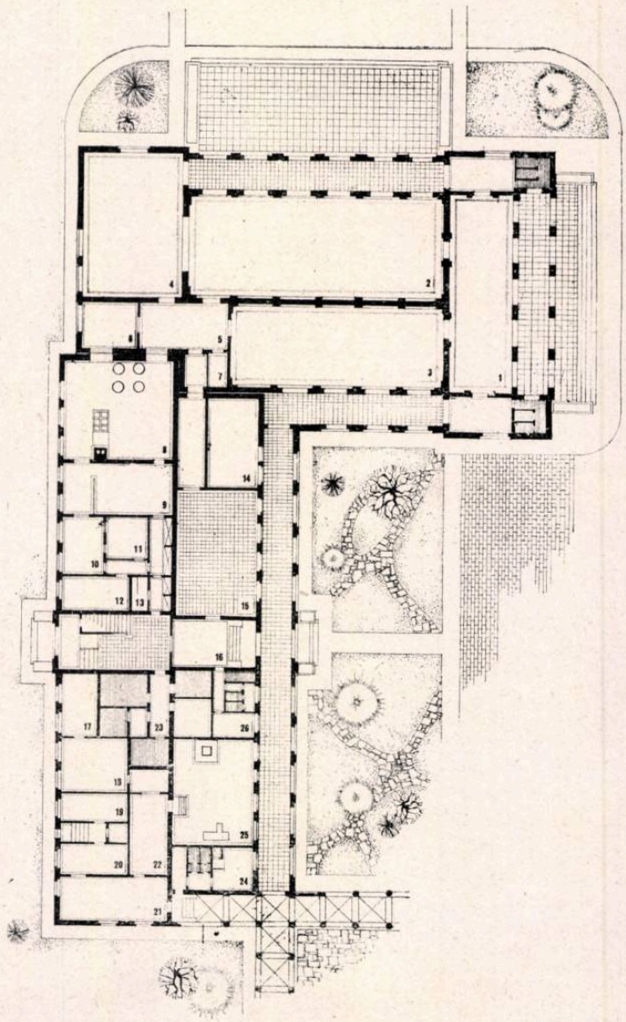

6

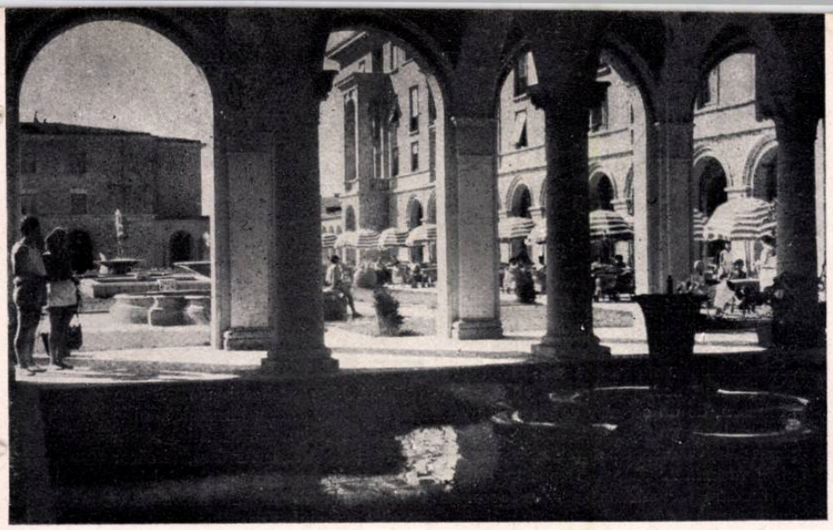

7 8

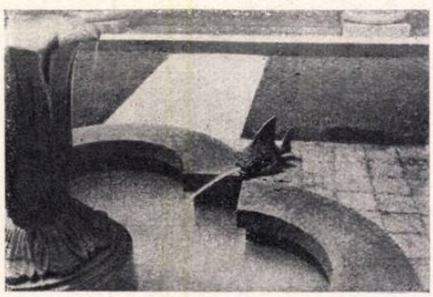

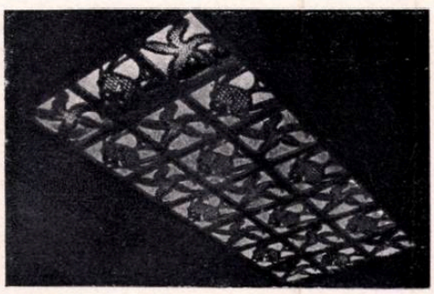

9 10

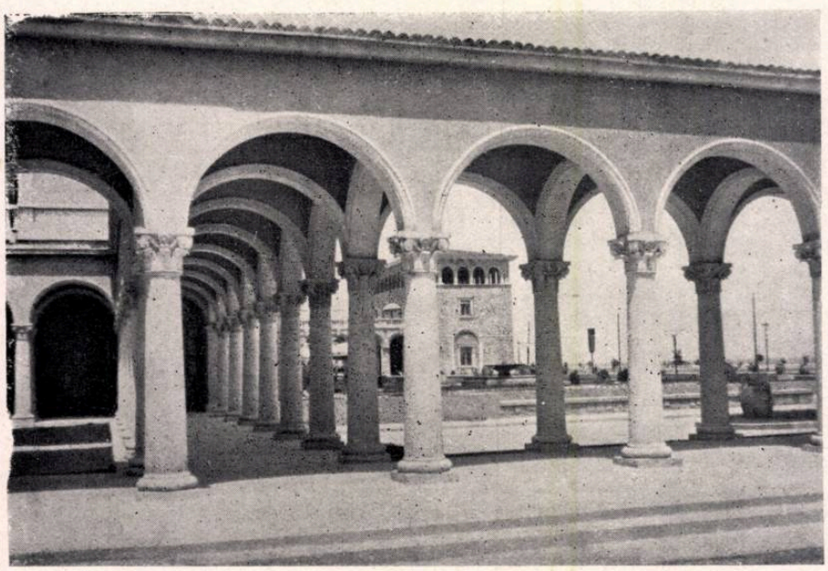

11 12

13 14 15 16

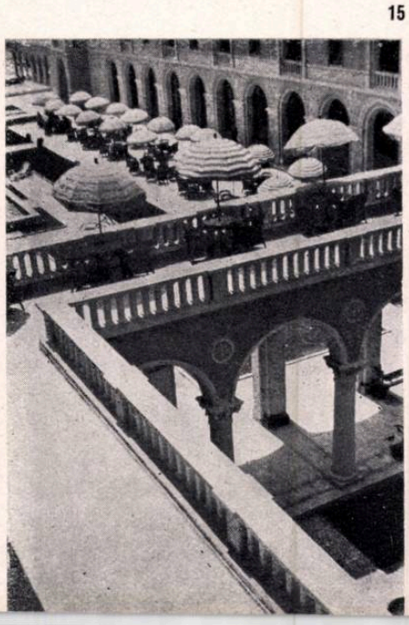

NOI STUDII DE SECȚIUNI TIP DE LOCUINȚE

Arh. ZOTTU PAPANIDE

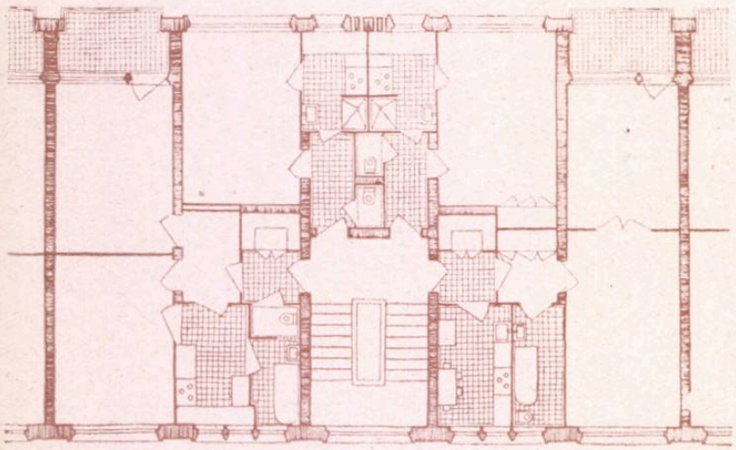

1

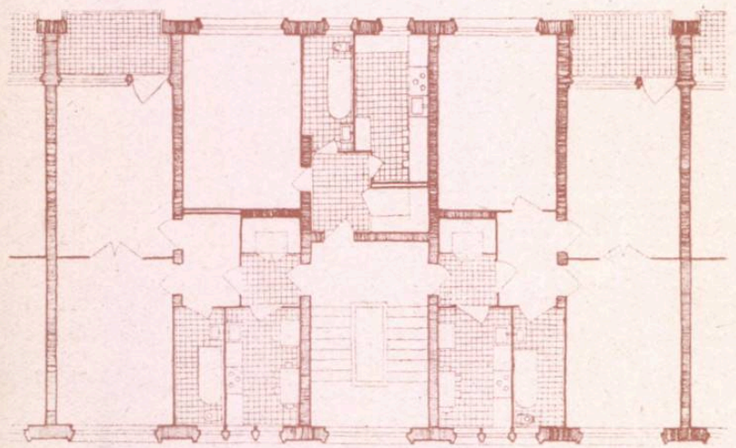

2

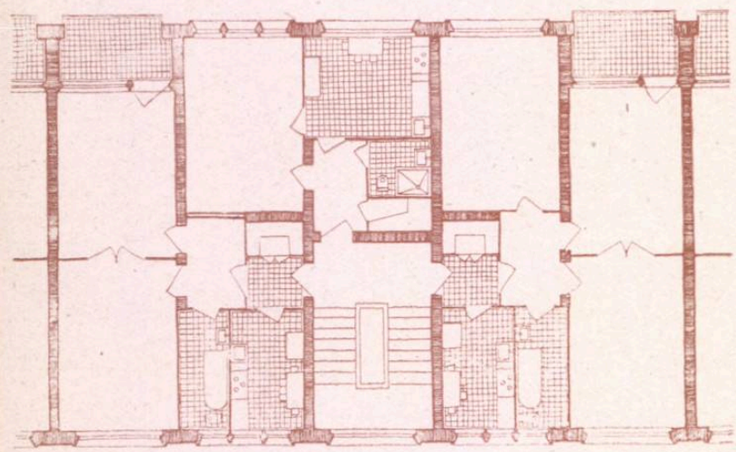

3

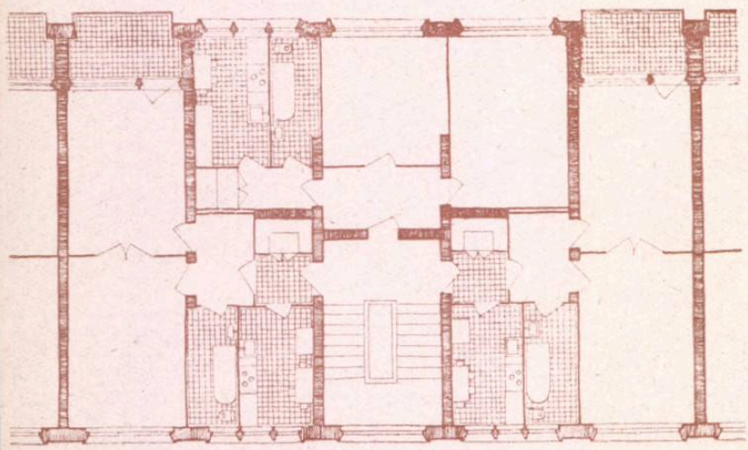

4

În cadrul unei comenzi a Ministerului Minelor — pentru un cartier de locuințe muncitorești la Petroșani — I.P.C. a elaborat o serie de studii de noi tronsoane tip de apartamente, care să răspundă temei beneficiarului și sugestiilor și dorințelor muncitorilor mineri din valea Jiului care urmează să le folosească.

Orașul minier Petroșani urmînd a se extinde, ICSOR a făcut o serie de propuneri, dintre care cea mai rațională a apărut extinderea în partea dreaptă a drumului național, în direcția Livezeni.

Studiul făcut de ICSOR a fost reluat de I.P.C. în atelierul arh. Anton Moisescu, de un colectiv condus de arh. Zottu Papanide care a întocmit apoi și proiectul pentru cvartalul de locuințe ce se execută. Soluția urbanistică aleasă ține seama de natura solului, care prezintă straturi rezistente la fundare, al căror nivel variază. Astfel, pe o zonă îngustă paralelă cu șoseaua națională, solul bun de fundare este mai la suprafață (cca. 3,00 m); aci, proiectul prevede blocuri cu mai multe caturi. Cu cît se depărtează de șosea, nivelul straturilor rezistente la fundare se află la mai mare adîncime și aci proiectantul a prevăzut locuințe individuale.

Soluția urbanistică aleasă prezintă un front interesant spre șosea, cu o serie de incinte de blocuri dispuse distanțat printre care apar, într-o compoziție liberă, pe un teren în terasă, locuințele individuale.

În urma unor anchete făcute de proiectanți pe teren, constatîndu-se că unii muncitori preferă locuințele cu anexele sanitare luminate direct, I.P.C. inițiat studiul unor tronsoane de locuințe care să răspundă acestei cerințe, și care, îmbunătățind tronsonul folosit pînă azi — tronsonul tip 475 — să răspundă totodată și cerințelor industrializării; de aceea, studiul dispozițiilor interioare ale tronsonului a fost axat pe studiul ingineresc al folosirii blocurilor mari.

Tema prevedea tronsoane cu apartamente de o cameră cu dependințe și de 2 camere cu dependințe; ea prevedea de asemenea un număr egal de apartamente cu camere comandate și cu camere necomandate.

S-au elaborat un număr de variante de tronsoane pe care le vom examina mai departe.

Figura 1 prezintă o primă variantă de tronson, variantă care răspunde cel mai bine cererii beneficiarului privind raportul între diferitele tipuri de apartamente.

Etajul curent cuprinde, la o scară, două apartamente cu o cameră și două apartamente cu 2 camere.

Travea este aceeași la tot tronsonul și anume 3,80 m.

Apartamentele cu o cameră au un vestibul cu acces la camera de locuit, la baie și bucătărie și la w. c.

Caracteristica acestui apartament este că înglobează în aceeași încăpere bucătăria și dușul cu lavabou, ceea ce permite accesul direct din vestiar în bucătărie, fără a trece prin camera de locuit.

Pentru a putea realiza această grupare (baie — bucătărie), proiectantul a scos w. c.-ul din baie și l-a plasat separat; cu această despărțire se obține o lărgire a spațiului gospodăresc și o circulație bună în acest apartament minim. Totuși, în cazul de față, proiectantul nu e consecvent cu principiul inițial, deoarece w. c.-ul rămîne doar ventilat, fără lumină directă.

Apartamentele de două camere sînt studiate în două variante: una cu dormitorul comandat prin camera de zi; cealaltă cu cele două camere de locuit cu acces direct din micul hol ce se creează.

Și anexele sanitare sînt studiate în două variante. La apartamentul cu camere comandate se prevede un w. c. separat de baie, cu acces direct din vestiar, iar baia cu accesul prin bucătărie; la apartamentul cu camere necomandate, w. c.-ul este plasat în baie care, ca și bucătăria, are acces direct din vestiar.

Soluția cu w. c. separat prezintă oarecare avantaje:

a) posibilitatea folosirii simultane a w. c.-ului și a băii;

b) cuplarea și deci lărgirea spațiului gospodăresc baie — bucătărie (gătit — spălat) duce la posibilitatea serviciului direct din bucătărie în camera de zi, prin intermediul unei uși sau al unui ghișeu.

Al doilea tronson prevede gruparea a 3 apartamente, avînd respectiv una, două și trei camere; baia și bucătăria sînt luminate direct (fig. 2).

Apartamentul de o cameră cuprinde vestibul, cameră, baie și bucătărie (ambele luminate direct).

Apartamentele cu două și trei camere cuprind: un antevestibul cu acces la cămară (ventilată) și la bucătărie, un vestibul lărgit cu acces la baie și la cele 2 (respectiv 3) încăperi de locuit.

Același tronson e studiat într-o variantă cu grupul sanitar diferit, adică cu încăperea de baie (respectiv duș) ventilată; soluția e neconsecventă în noua serie ce se prezintă și mult mai puțin rațională (fig. 3).

Tronsonul din figura 4 e studiat cu o grupare de 3 apartamente cu cîte 2 camere. Tronsonul acesta a fost generat de dorința de a realiza o soluție mai economică, reducînd lărgimea scării de acces pe care proiectantul a considerat-o exagerată. Tronsonul are 5 travee, din care 4 de 3,80 m lărgime și cea din axă de 3,20 m lărgime.

Apartamentele din dreapta și din stînga scării sînt identice; ceea ce intervine nou în acest tronson este apartamentul central, care cuprinde un vestibul și două camere cu acces direct din vestibul.

Grupul sanitar este ventilat și luminat direct; cămara se află în interiorul apartamentului.

Examinarea tronsoanelor prezentate arată posibilități de dispunere destul de comodă a încăperilor, cu toate că soluția constructivă impune arhitectului o trămă rigidă.

Schemele apartamentelor prezentate sînt limpezi, încăperile sînt bine proporționate și suprafețele bine folosite; marea majoritate a apartamentelor prezintă posibilități de organizare comodă, spațială, sînt prevăzute terase etc. Din punct de vedere plastic, gruparea tronsoanelor duce la volume plăcute, agrementate de dispoziția teraselor.

În general, studiul prezintă o încercare de a găsi noi formule economice pentru realizarea de locuințe de masă.

Arh. L. Axelrad

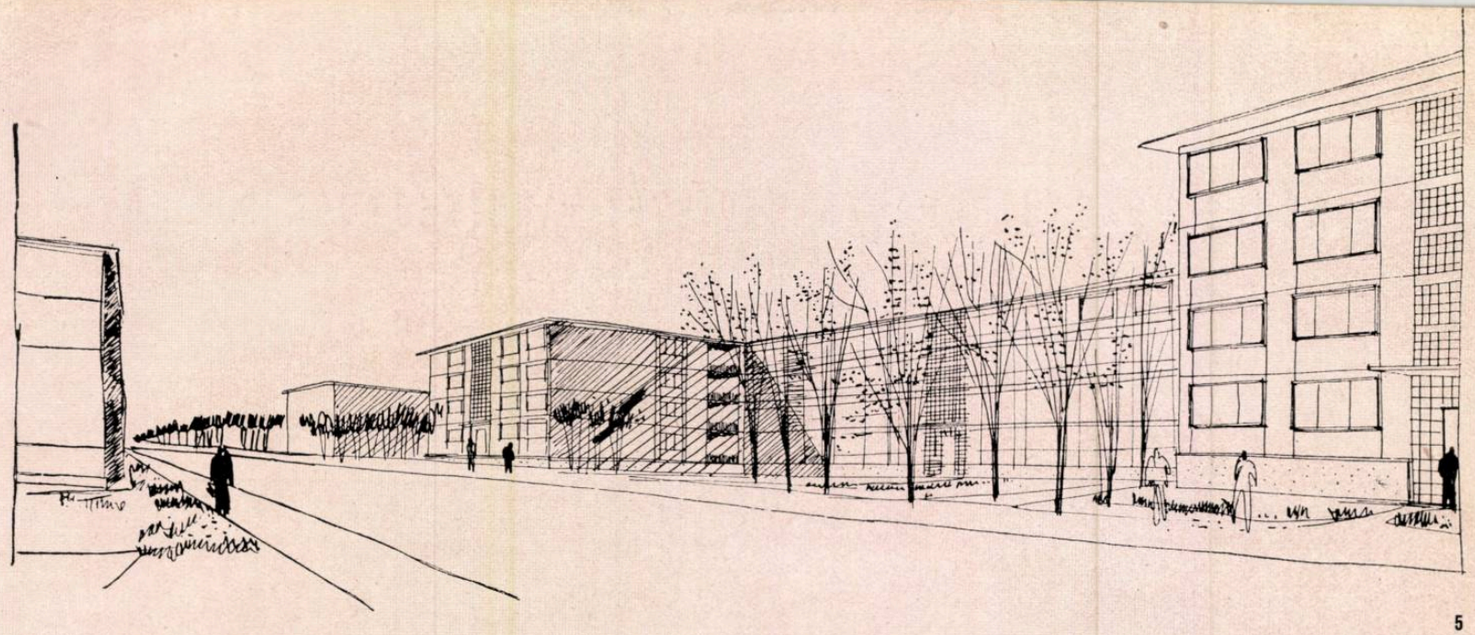

5

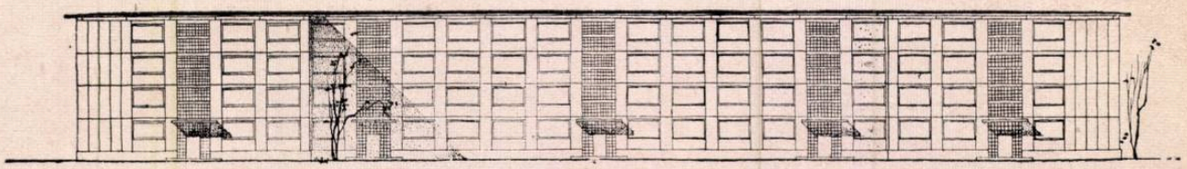

6

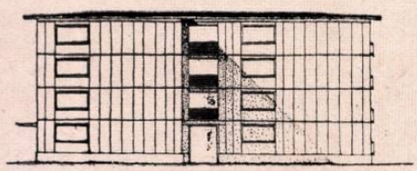

7

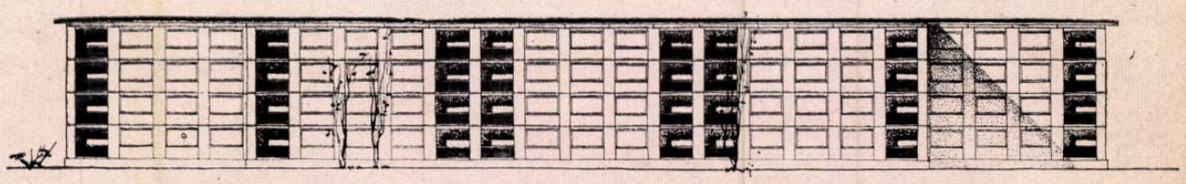

8

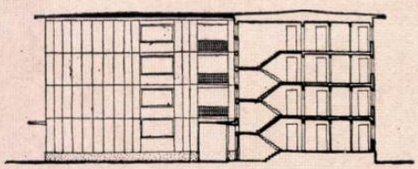

9

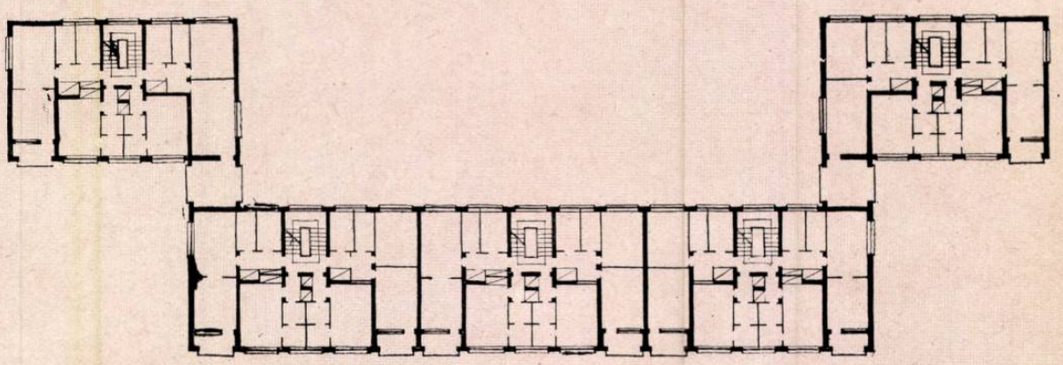

10

11

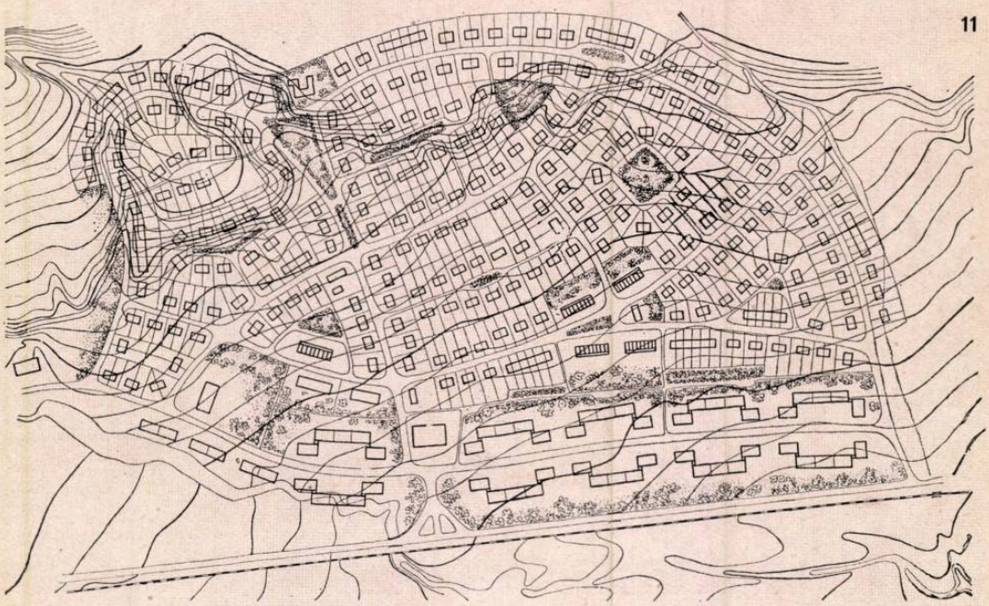

1. *Secțiune tip cu 4 apartamente la scară* (1.1.2.2)
2. *Secțiune tip cu 3 apartamente la scară* (1.2.3). *Grupul sanitar luminat direct*
3. *Secțiune tip cu 3 apartamente la scară* (1.2.3) *(variantă cu una din băi ventilată)*
4. *Secțiune tip cu 3 apartamente la scară* (2.2.2)
5. *Perspectivă*
6. *Fațada principală*
7. *Fațada laterală*
8. *Fațada posterioară*
9. *Secțiune transversală*
10. *Plan etaj curent*
11. *Plan de situație*

CONCURS PENTRU COPERTA REVISTEI «ARHITECTURA R. P. R.»

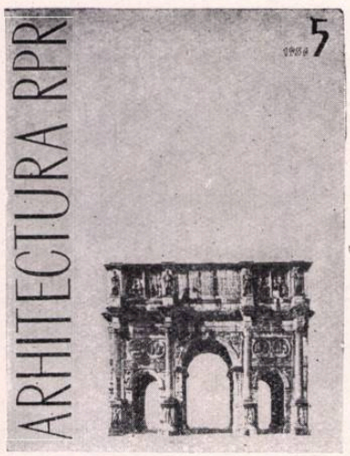

Premiul I — Ionescu Cristian

Premiul II — Petculescu Constantin

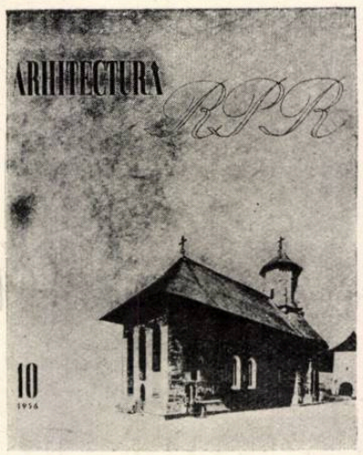

Premiul III — Mularidis George și Stancu Ion

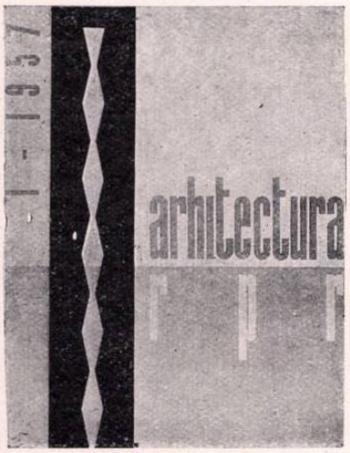

Mențiune — Bruno Mario

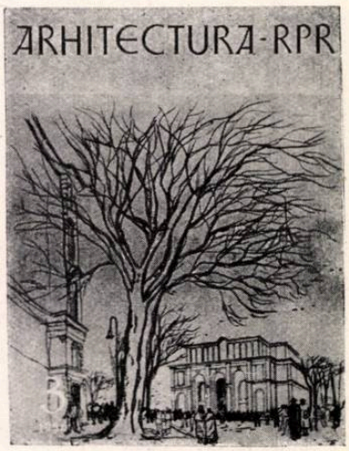

Mențiune — Crintea Armand

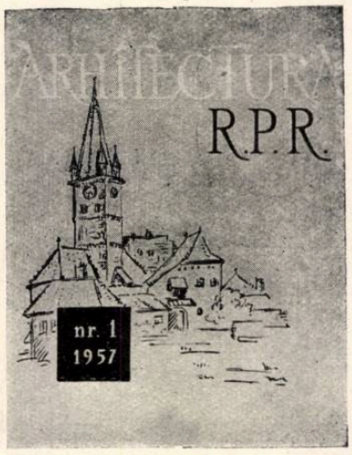

Mențiune — Schmidt Melania

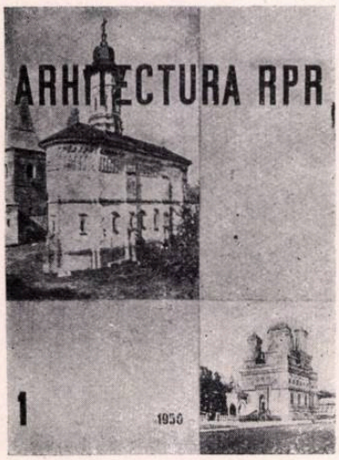

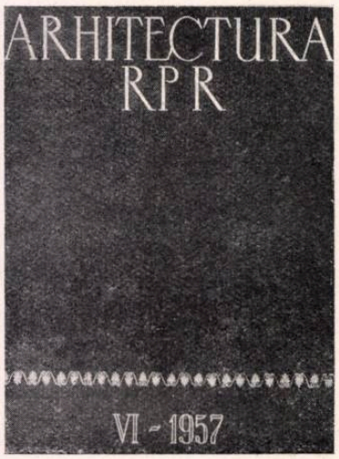

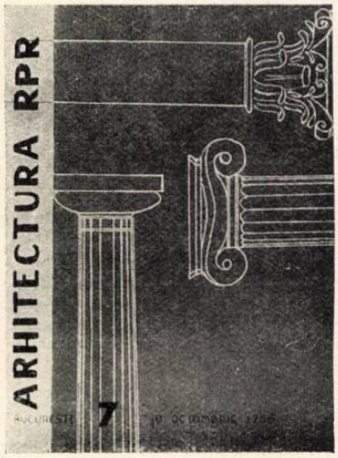

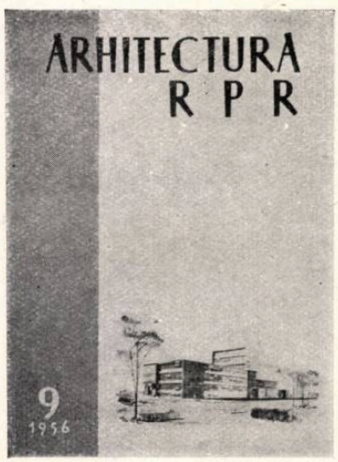
ARHITECTURA
R P R
9
1956

12
1957
ARHITECTURA RPR

rhitectura
nr. 3 1958

ARHITECTURA RPR
5
1956

arhitectura
r.p.r.

ARHITECTURA RPR

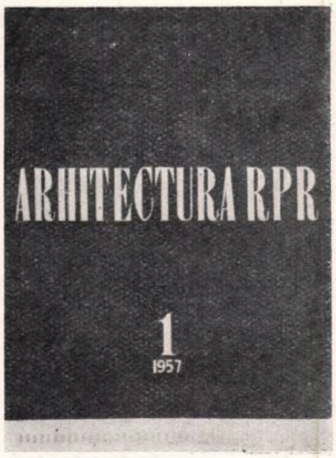
ARHITECTURA RPR
1
1957

arhitectura
rpr
1957 5

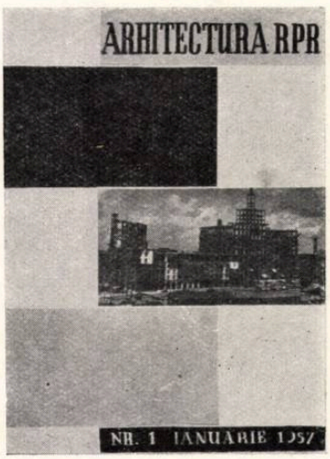
ARHITECTURA RPR
NR. 1 IANUARIE 1957

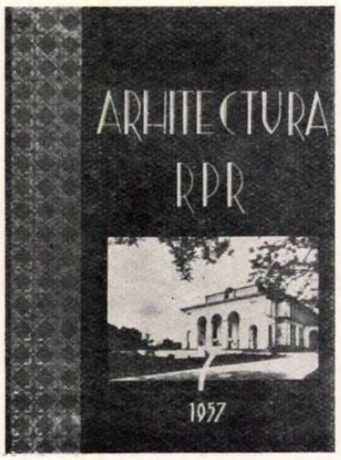
ARHITECTURA
RPR
1957

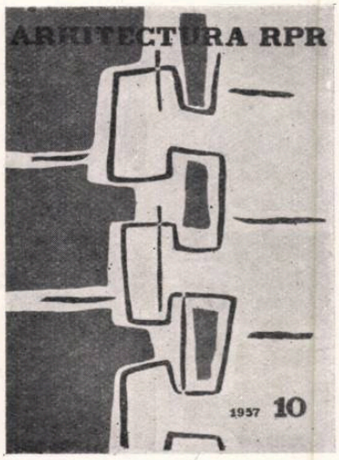
ARHITECTURA RPR
1957 10

ARHITECTURA RPR

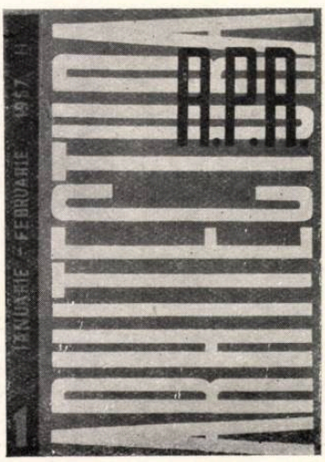
ARHITECTURA
R.P.R.
IANUARIE - FEBRUARIE 1957

arhitectura
RPR

ARHITECTURA RPR

ARHITECTURA
R·P·R

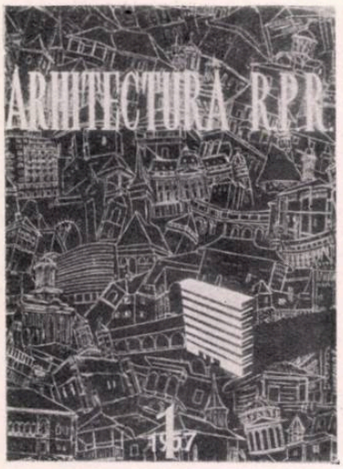
ARHITECTURA R.P.R.
1
1957

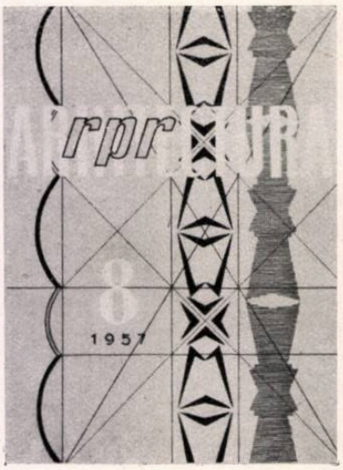
rpr
8
1957

ARHITECTURA
RPR
8
1956

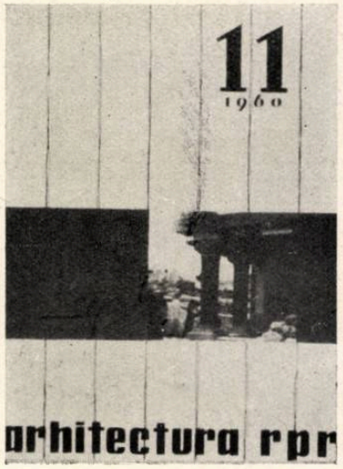
11
1960
arhitectura rpr

2
1956
arhitectura rpr

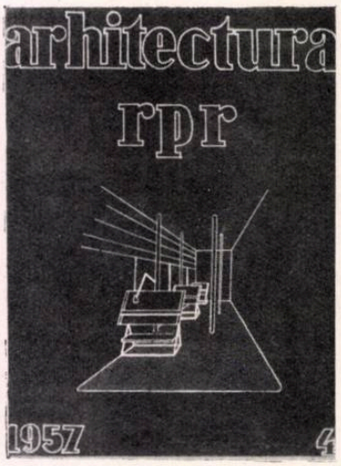
arhitectura
rpr
1957
4

ARHITECTURA
R.P.R.
1 · 1957

ARHITECTURA
R.P.R.

rpr
arhitectura
5

ARHITECTURA
1

RPR
arhitectura
2
1957

1957
6
arhitectura
RPR

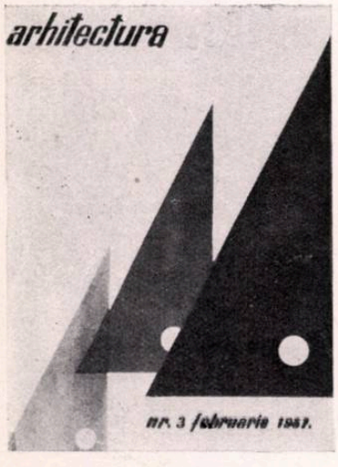
arhitectura
nr. 3 februarie 1957.

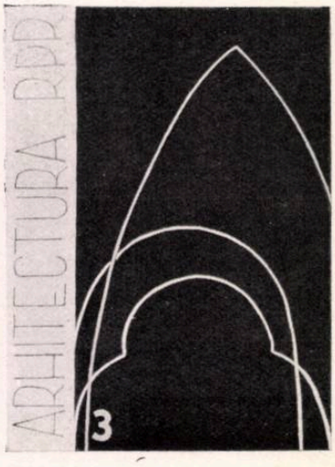
ARHITECTURA RPR
3

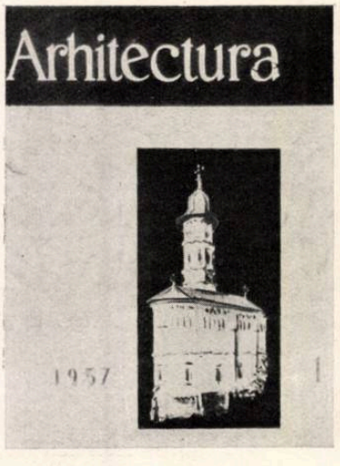
Arhitectura
1957
1

ARHITECTURA RPR

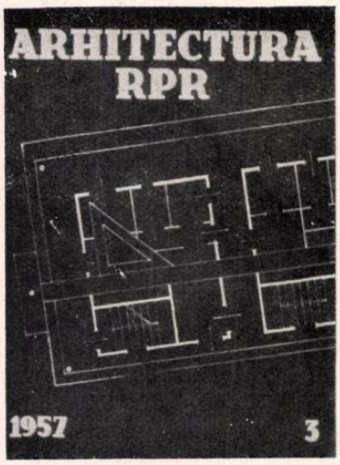
ARHITECTURA
RPR
1957
3

ARHITECTURA
RPR
1
1957

ARHITECTURA
RPR
1
1957

ARHITECTURA
RPR
3
1957

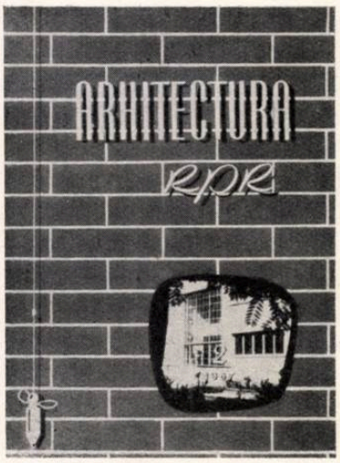
ARHITECTURA
RPR

A
1956
ARHITECTURA RPR
1

ARHITECTURA RPR
1 1957

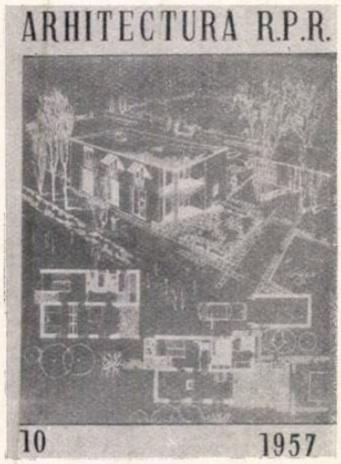
ARHITECTURA R.P.R.
10
1957

arhitectura r.p.r.

ARHITECTURA RPR
10 1956

ARHITECTURA
RPR

5-1957
ARHITECTURA
RPR

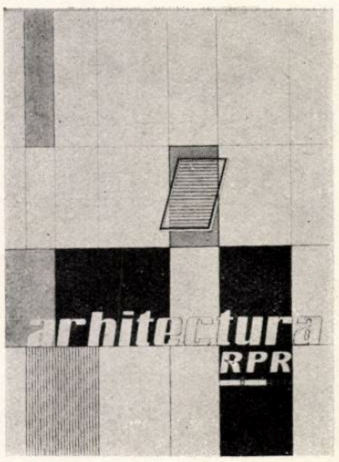
RPR

ARHITECTURA RPR
11

6
ARHITECTURA RPR

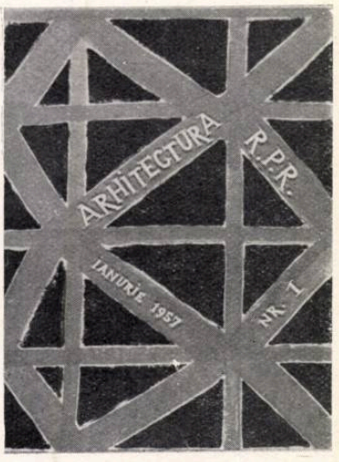
ARHITECTURA R.P.R.
IANUARIE 1957
NR. 1

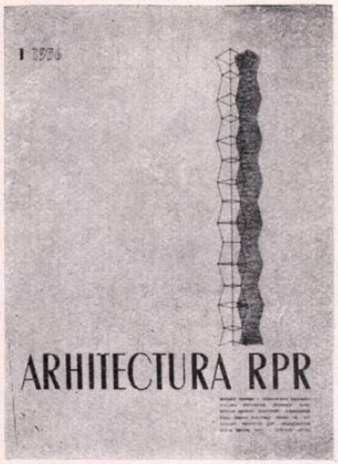
ARHITECTURA RPR

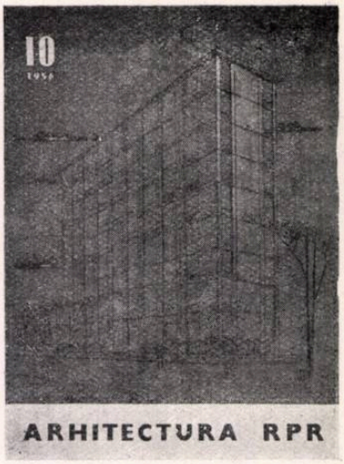
10
ARHITECTURA RPR

ARHITECTURA RPR
1956

ARHITECTURA RPR
8

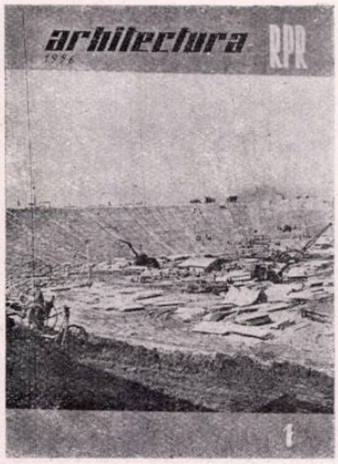
arhitectura RPR

8
1956
arhitectura
RPR

ARHITECTURA
RPR

10
RPR
arhitectura
1957

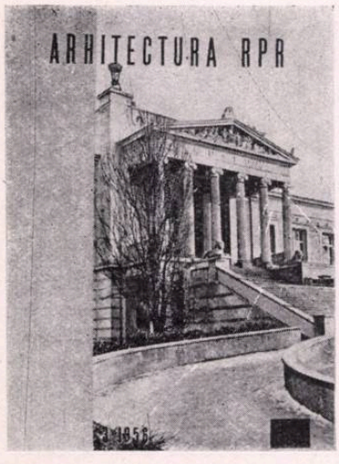
ARHITECTURA RPR

arhitectura
6
1958
RPR

arhitectura

1
ARHITECTURA RPR

ARHITECTURA RPR
1957

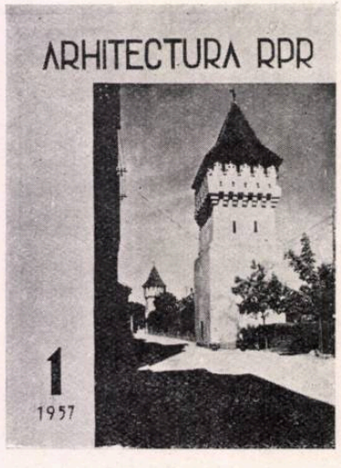
ARHITECTURA RPR
1
1957

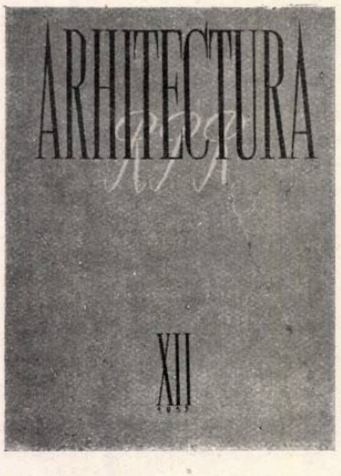
ARHITECTURA
XII

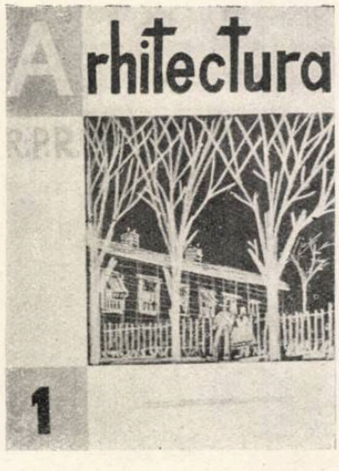
Arhitectura
1

1
ARHITECTURA R.P.R.

ARHITECTURA
RPR
12
1957

arhitectura
r.p.r.
1
1956

4
ARHITECTURA
RPR

ARHITECTURA
1 1956

ARHITECTURA
Nr.
1957

arhitectura r.p.r.
1·1957

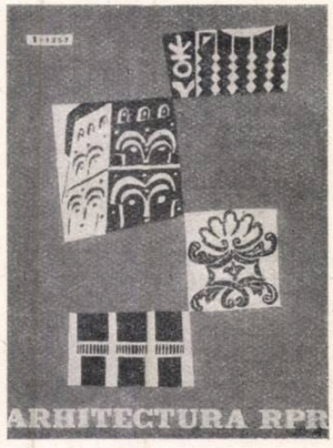
ARHITECTURA RPR

ARHITECTURA
RPR
1957

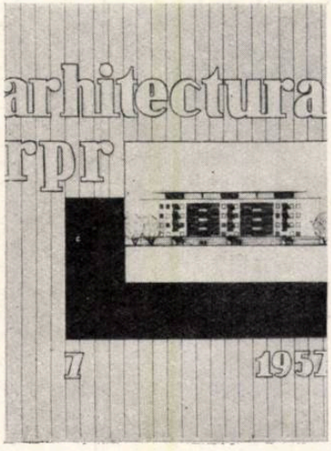
arhitectura
rpr
7
1957

ARHITECTURA
1
1957

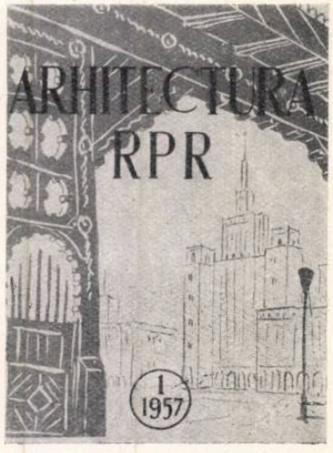
ARHITECTURA
RPR
1
1957

ARHITECTURA
RPR
8 · 1957

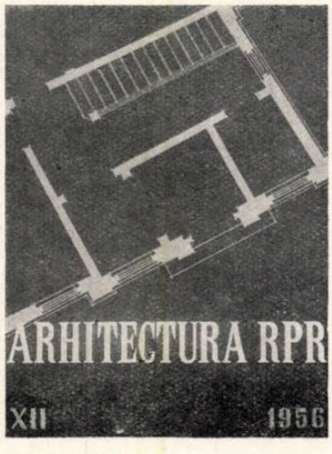
ARHITECTURA RPR
XII
1956

ARHITECTURA RPR
3
10 AUGUST 1957

ARHITECTURA
RPR
6
1957

1

2

Conferințe — Arhitecții T. Niga, St. Bortnovschi, N. Sburcu și T. Georgescu, care au vizitat R. Cehoslovacă în cadrul schimbului de delegații inițiat de uniunile de arhitecți din țările de democrație populară, au luat cuvîntul la un simposion asupra arhitecturii cehoslovace, simposion ținut la Casa Arhitectului la 13 noiembrie 1956.

Despre «*O călătorie de studii în Cehoslovacia*» a ținut o conferință, însoțită de proiecții de diapozitive, conf. arh. Gh. Petrașcu, la 27 noiembrie 1956.

Noutăți din revistele de arhitectură din străinătate — La 30 noiembrie 1956, arh. N. Sburcu a făcut comunicări în legătură cu unele noutăți tehnice apărute în publicațiile și revistele de specialitate de peste hotare.

Proiecții de diapozitive — Arh. C. Fl. Roguski a prezentat diapozitive înfățișînd monumente de arhitectură din nordul Moldovei, la 16 noiembrie 1956.

Expoziții — La 15 decembrie 1956 s-a deschis la Casa Arhitectului expoziția machetelor prezentate la concursul pentru *coperta revistei* «*Arhitectura R.P.R.*»

La 21 decembrie 1956 s-a deschis expoziția de «*Fotografii din R. P. Chineză*» realizate de prof. arh. M. Locar. Au participat membri ai conducerii U. A., reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, precum și reprezentanții Ambasadei R. P. Chineze din București. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. arh. O. Doicescu.

Activitatea culturală a Casei Arhitectului — Teodora Lucaciu, Dan Iordăchescu și Ion Prisăcaru, laureați ai concursului de la Geneva — 1956, au dat la 25 noiembrie 1956, la Casa Arhitectului, un recital de canto, acompaniați la pian de Dagobert Buchholz.

La 22 decembrie 1956, Magda Nicolau a dat un recital de pian la Casa Arhitectului; a urmat un recital vocal dat de Lola Gălășanu acompaniată la pian de Josette Hîrsu.

De peste hotare — Uniunea Arhitecților din R.P.R. a fost înștiințată că în S.U.A. a fost instituit premiul memorial R. S. Reynolds, constînd dintr-o emblemă și suma de 25.000 dolari, care va fi atribuit în fiecare an unui arhitect (indiferent de naționalitate) care a adus o contribuție deosebită în folosirea aluminiului.

EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFII DIN EGIPT

Prezentăm cîteva fotografii realizate de arh. Heinz Novac în timpul unei călătorii în Egipt.

Fotografiile au figurat în expoziția deschisă la Casa Arhitectului în luna septembrie 1956.

1. *Sfinxul* — **2.** *Oaza Fayum* — **3.** *Ansamblul de la Sakkarah — Detaliu de coloane* **4.** *Pe șoseaua spre piramide* — **5.** *Cairo — Stradă* — **6.** *Cairo — Muzeul Copt*

3

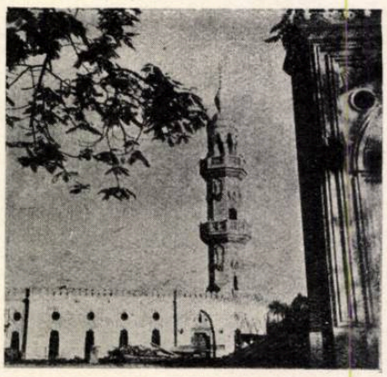

4

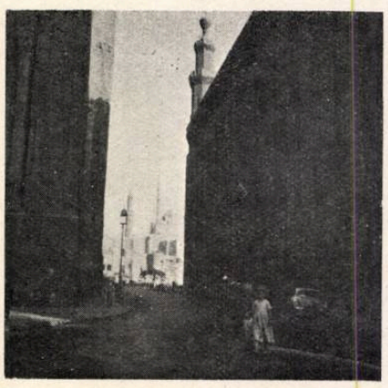

5

6

Könyvtár

Раду Лауриан—**Конкурс на лучший проект по планировке площади им. Н. Бэлческу в Бухаресте** (стр. 2)

Союз архитекторов РНР и Исполнительный комитет Бухарестского городского народного совета объявил в 1956 году конкурс на наилучшее решение планировки площади им. Н. Бэлческу в Бухаресте.

Площадь эта расположена на перекрестке двух главных магистралей города, пересекающих его с севера на юг и с востока на запад. Вместе с площадью 28 марта, расположенной несколько южнее, на берегу Дымбовицы, площадь им. Н. Бэлческу составляет центр города. Система, образованная эти двумя площадями, которые связаны проспектом 1848 года, вместе с другими прилегающими ансамблями (площадь Центрального Дома Армии, университетская эспланада) составляют организационное ядро общей композиции города.

Площадь Н. Бэлческу, на которой предлагается построить здание городского народного совета, будет одной из важнейших площадей города.

От участников конкурса требовалось внести предложения в связи с созданием окружения, архитектурного оформления и с организацией уличного движения. При разрешении этих ансамблей требовалось также учитывать возможности выполнения работ в несколько очередей и по возможности ограничить размеры снесения домов и преобразований.

В результате внимательного ознакомления с представленными на конкурс 49-ю проектами жюри присудило следующие премии: за проекты № 37 и № 49 — I и II премии *ex aequo*; за проект № 28 — одну третью премию, а вторую — за проект № 38. Проекты №№ 10, 16, 24 и 31 заслужили похвальные отзывы, а проекты №№ 6 и 5 — похвальный отзыв *ex aequo*.

После критического разбора программы конкурса и его организации, в статье анализируются предложенные решения в связи с проектом планировки города, а затем и представленные проекты.

*

По сравнению с предыдущими решениями, на конкурс не было представлено решений, более удачных или же представляющих лучшие возможности претворения в жизнь. Он позволил, однако, проверить в более широком масштабе состоятельность уже известных решений, продемонстрировать возможность или же невозможность применения на практике того или иного варианта ансамбля или деталей; были поданы также полезные идеи в связи с разрешением вопроса окружения. В то же время продемонстрировано более убедительно, что в этой части города можно воздвигнуть одно или два крупных здания (помимо Народного совета, Центральный дом профсоюзов, зал для проведения конгрессов и т.п.), причем одновременно будет создана парадная площадь, на которой транзитное уличное движение не будет встречать затруднений. Запроктированная площадь может быть оформлена в первой очереди, на северной ее и восточной сторонах, без необходимости крупных разрушений.

Архитекторы Ирэна Гицулеску, Константин Гицулеску, Адриан Корвэтеску.

Дом отдыха в Мамайе (стр. 18)

Дом отдыха в Мамайе с пропускной способностью на 400 отдыхающих спроектирован коллективом, работающим в системе Министерства вооруженных сил РНР, в составе архитекторов Ирэны Гицулеску, Константина Гицулеску и Адриана Корвэтеску, которым помогали инженеры-специалисты.

Дом отдыха расположен там, где несколко лет тому назад началось строительство морской школы. Для этой школы были построены только два небольших корпуса, которые вошли впоследствии в ансамбль дома отдыха, претерпев необходимые изменения для создания единого и стройного целого. Один из этих корпусов имеет комнаты примерно на 100 отдыхающих. Второй, нижний этаж которого был переделан, выполняет различные функции. Здесь находяться теплоцентраль, прачечная, столовая для обслуживающего персонала и вес пищеблок для обслуживания столовых, которые расположены в новом крыле этого корпуса. На втором этаже устроены помещения для обслуживающего персонала.

Помимо этих изменений, коллектив проектировщиков задумал построить доминирующий корпус, который подчинял бы себе и связывал между собой существующие постройки. В этом корпусе сосредоточено большинство функций, которые требуются по программе: прием и расквартирование, клуб с библиотекой, комнаты для игры в шахматы и настольный теннис, закусочная-кондитерская, медицинское обслуживание, универмаг, парикмахерская, и т.д. На втором и третьем этаже комнаты сгруппированы по две с прихожей, душевой с умывальником и отдельной уборной. Каждая комната имеет выход на лоджию или балкон.

На III этаже расположены квартиры в 2 комнаты с ванной и уборной, в которых из каждой комнаты обеспечен выход на лоджию.

Пластическое оформление фасадов согласовано с пейзажем; характер дома отдыха сохранен благодаря соотношению между проемы и простенки обеспечивающему чередование света и теней.

Арх. Зотту Папаниде — **Новые проекты типовых секций жилых домов** (стр. 24)

Учитывая требования рабочих горной промышленности, Институт строительного проектирования предпринял изучение секций жилых помещений, которые, в результате улучшения использовавшейся до сих пор типовой секции 475 ИПК, отвечали бы этим требованиям и, в то же время возможностям индустриализации.

Разработаны варианты секции с квартирами в одну, две и три комнаты с удобствами и непосредственным освещением.

Группировка квартир по секциям выполнена в различных вариантах, как и решение сантехнических установок. В секции, где применяется пролет 3,80 м, в квартиру входит кухня и душ с умывальником в одном и том же помещении, а уборная в отдельном помещении.

Конкурс на лучшую обложку журнала «АРХИТЕКТУРА РНР» (стр. 26)

Здесь воспроизведен ряд снимков с макетов, представленных на объявленный Союзом архитекторов РНР конкурс на лучшую обложку журнала «Архитектура РНР».

Под рубрикой *ХРОНИКА* (стр. 32) помещен отчет о деятельности Союза архитекторов в ноябре и декабре прошлого года и о культурной работе Дома архитектора. Тут же помещено и несколько фотографий, снятых арх. Хейнцем Новаком во время **поездки в Египет**, — снимки представленные в сентябрь 1956 года на выставку в Доме архитектора.

Radu Laurian — **Concurs pour la systématisation de la place Nicolae Bălcesco de Bucarest** (p. 2).

L'Union des Architectes de la R.P.R., conjointement avec le Comité Exécutif du Conseil Populaire de la Capitale, ont organisé, en 1956, un concours public d'idées pour la systématisation de la place N. Bălcesco de Bucarest.

Cette place se trouve à l'intersection des deux boulevards principaux de la ville, disposés selon les directions N-S et E-O. Avec la place 28 Mars, qui se trouve plus au sud, sur les rives de la Dîmbovitza, elles constituent la zone centrale de la ville. Le système formé par ces places, reliées entre elles par le Boulevard 1848, constitue, avec d'autres ensembles adjacents — la place de la Maison Centrale de l'Armée, l'esplanade de l'Université — le nucléus organisateur de la composition d'ensemble de la ville.

La place N. Bălcesco, où l'on envisage d'édifier le Palais du Conseil Populaire, sera l'une des principales places représentatives de la ville.

Le programme arrêté demande aux concurrents de faire des propositions concernant la réalisation du cadre, de la facture architectonique et au sujet de l'organisation de la circulation. On leur a également demandé de proposer — lors de la solution de ces ensembles — les moyens de réaliser les travaux par étapes et de faire en sorte que le volume des démolitions et des transformations soit aussi réduit que possible.

Après avoir fait la critique du programme et de la manière dont fut organisé le concours, l'article fait l'analyse des solutions préconisées, en rapport avec le plan de systématisation de la ville, suivie par l'analyse des projets soumis.

*

Ce concours n'a pas donné lieu à des solutions plus valables et aptes à être réalisées par rapport à celles déjà étudiées. Par contre, on a pu vérifier, dans un cadre plus ample, la valabilité de certaines solutions connues, on a démontré la possibilité ou l'impossibilité de l'adoption de certaines variantes d'ensemble ou de détail; on a cependant pris en considération certaines suggestions touchant la solution à donner au cadre. Il a été démontré en même temps, qu'avec des moyens plus étendus, on pourrait élever dans ce point de la ville une ou même deux constructions de grande envergure (aux côtés du Conseil Populaire, la Maison Centrale des Syndicats, une salle de Congrès ou autres), tout en réalisant une place représentative qui ne serait pas gênée par le flux de la circulation de transit de la ville. La place projetée pourrait être édifiée dans une première étape, au cours de laquelle seraient érigés les côtés septentrional et oriental, sans démolitions importantes.

Arch. Irena Ghițulescu, Constantin Ghițulescu, Adrian Corvătescu — **Maison de repos à Mamaïa** (p. 18)

La maison de repos de Mamaïa, pouvant loger 400 estivants, a eu pour projetant un collectif comprenant les architectes Irena Ghițulescu, Constantin Ghițulescu et Adrian Corvătescu, assistés d'ingénieurs spécialistes.

Le complexe dont il est question est situé sur l'emplacement où, quelques années auparavant, on avait commencé la construction d'une école navale, dont on n'avait édifié que deux pavillons de dimensions réduites, que l'on fit entrer ensuite dans le cadre de la maison de repos en voie d'exécution, après leur avoir fait subir les transformations nécessaires en vue d'un tout harmonieux.

Outre ces transformations, le collectif de projetants a conçu un pavillon dominant, reliant et subordonnant l'une à l'autre les constructions existantes. Dans le cadre de ce pavillon ont été résolues la plupart des fonctions exigées par le plan: réception, hébergement, club et bibliothèque, salons d'échecs et de tennis de table, buffet-pâtisserie, groupe sanitaire, un grand magasin, coiffeur pour femmes et hommes etc.

Les chambres du 1-er et du 2 nd étage sont couplées — deux par vestibule commun, douches avec lavabo et w.c. -chaque chambre étant prévue d'une loggia ou d'un balcon.

Au 3-ème étage se trouvent des appartements de deux pièces avec salle de bains et w.c., chaque chambre ayant accès à la loggia continue.

Arch. Zottu Papanide — **Nouvelles études de sections-type d'habitations** (p. 24).

Tenant compte des desideratum de certains mineurs, l'Institut pour l'élaboration de projets de construction (I.P.C.) a entrepris l'étude de quelques tronçons d'habitations qui — par suite de l'amélioration du tronçon-type 475 I.P.C., utilisé jusque-là — réponde à ces desidératum comme aux possibilités d'industrialisation.

Il a été élaboré des variantes de tronçons comprenant des appartements de 1, 2 et 3 pièces, dont les dépendances reçoivent directement le jour.

Le groupement des appartements sur tronçons a été réalisé en plusieurs variantes, de même que celui des annexes sanitaires. Au tronçon où l'on utilise la travée de 3,80 mètres, les appartements englobent dans la même pièce la cuisine et la douche avec lavabo, le w.c. étant placé séparément.

Concours pour la couverture de la revue «l'Arhitecture de la R.P.R.» p. 26).

On reproduit une série de photos d'après les maquettes présentées au concours ayant pour objet la couverture de la revue «l'Architecture de la R.P.R.», concours ouvert par l'Union des Architectes de la R.P.R.

La CHRONIQUE (p. 32). comprend un compte-rendu de **L'activité de l'Union des architectes,** au cours des mois d'octobre et de décembre et de l'activité culturelle de la Maison de l'Architecte. On présente également quelques photos, réalisées par l'architecte Heinz Novac pendant un **Voyage en Egypte,** images ayant figurées dans une exposition organisée à la Maison de l'Architecte au mois de septembre 1956.

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII

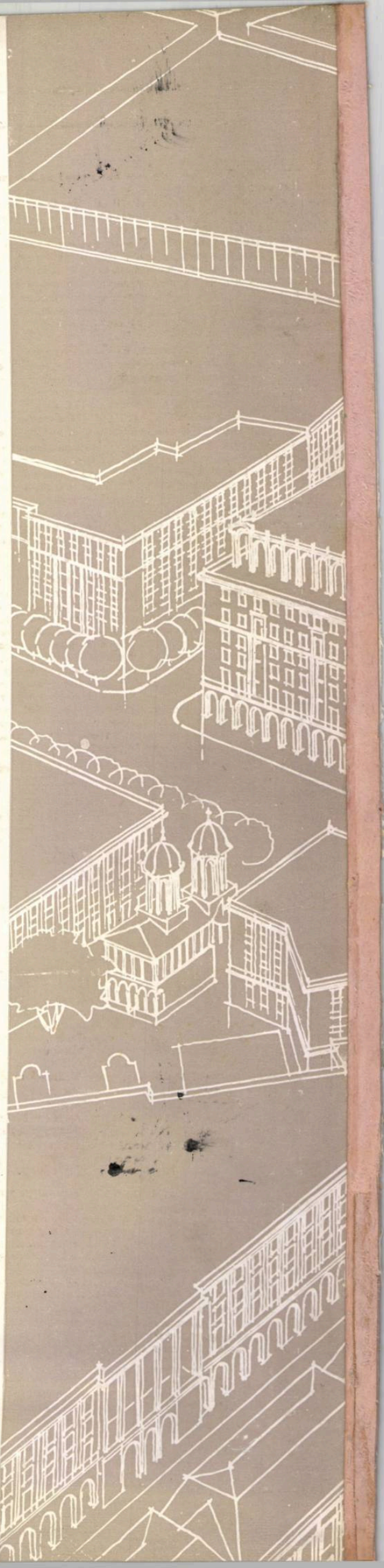

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA 6.13.31 — ADMINISTRAȚIA 4.61.65

Abonamentele se primesc în fiecare lună pînă cel mai tîrziu în ziua de 16, cu deservirea în luna viitoare
Abonamentele se primesc la difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, la secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii poștali și oficiile P.T.T. Orice corespondență în legătură cu difuzarea revistei se va adresa: Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor, Direcția centrală a difuzării și expedierii presei — București, Calea Victoriei nr. 12.

E 1689

1957 2

ARHITECTURA
RPR

Országos Műszaki Könyvtár TULAJDONA

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII

Pentru o mai bună repartizare a forțelor de proiectare 2

Arh. T. Niga
Un cartier de locuințe minimale în București 3

Arh. G. Hochstadt
Noi cantine tip elaborate în 1956 12

Arh. M. Florea
Hală pilot pentru industria chimică 14

Arh. Gh. Olariu
Stuful în construcțiile agricole 16

MONUMENTE

Arh. V. Bilciurescu
Biserica sf. Gheorghe din Hîrlău 18

DE PESTE HOTARE

Arh. M. Caffé
Un grup de arhitecți în U.R.S.S. 23
Expoziția de fotografii din R.P. Chineză 28
Informații din Suedia 30

CRONICA
Din activitatea Uniunii Arhitecților din R.P.R. 30
Schimb de experiență între S.A.S.-uri la Iași 30

BIBLIOGRAFIE 31

2
1957

PENTRU O MAI BUNĂ REPARTIZARE A FORȚELOR DE PROIECTARE

Construirea socialismului în țara noastră a trezit la viață regiuni altădată înapoiate și le-a ridicat pe o nouă treaptă, mai înaltă, de dezvoltare economică și culturală. Efortul continuu al statului pentru o distribuire rațională a forțelor productive pe teritoriul republicii noastre urmărind dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor, s-a concretizat printre altele și prin realizarea a nenumărate construcții industriale, social-culturale și de locuit pe întreg cuprinsul țării.

În acest amplu proces de construcție, un rol important îl au proiectanții — arhitecți și ingineri — a căror activitate creatoare are o mare însemnătate în realizarea investițiilor.

Dar în timp ce șantierele de construcții sînt răspîndite pe întreaga suprafață a țării, proiectarea a rămas în mod nefiresc concentrată în Capitală. În București sînt 26 institute de proiectare cu diferite profiluri, iar în tot restul țării numai două institute. Imensa majoritate a arhitecților, ale căror proiecte se realizează în cele mai îndepărtate colțuri ale republicii, lucrează în cadrul institutelor din București. Această situație a început să constituie o piedică în dezvoltarea normală a sectorului de construcții.

Experiența Uniunii Sovietice, a țărilor de democrație populară și a altor state cu o producție avansată în sectorul construcțiilor dovedește că descentralizarea proiectării, crearea unor puternice nuclee de proiectare în diferite regiuni ale țării, este o condiție indispensabilă pentru desfășurarea normală a procesului de construcție și asigurarea în bune condiții a documentației necesare.

Situația anormală în această privință, din țara noastră, este cauza multor neajunsuri. Astfel, concentrarea proiectării în Capitală a împiedicat dezvoltarea firească și dimensionarea justă a unităților de proiectare de la regiuni și orașe, care nu pot face față sarcinilor multiple pe care le au. La serviciile tehnice de proiectare ale Sfaturilor populare regionale sînt în prezent numai 4% din numărul total al proiectanților de construcții. Din această cauză, aceste servicii nu reușesc să acopere decît 30—40% din sarcinile ce le au, cu toate că folosesc într-o măsură considerabilă și colaboratori externi.

În condițiile de lucru în care activează organizațiile de proiectare pînă acum, supraaglomerarea de lucrări cu termene scurte de predare, precum și concentrarea proiectanților în Capitală, împiedică un contact mai strîns al proiectanților cu terenul. Din această cauză, proiectele nu pot prinde toate particularitățile locale ale lucrării și cer numeroase adaptări ulterioare la teren, ceea ce duce adesea la întîrzieri în execuție și aduce prejudicii economicității lucrărilor. Din aceleași motive, institutele de proiectare nu au putut să realizeze într-o măsură suficientă urmărirea pe teren a executării construcțiilor. Din punct de vedere al rezolvărilor arhitecturale, lipsa de conoaștere temeinică a specificului și tradiției locale, documentarea de la distanță — inevitabil superficială — au favorizat aplicarea unor șabloane hibride și cultivarea eclectismului.

În domeniul proiectării industriale se continuă proiectarea în Capitală a obiectelor necesare unor sectoare ale căror investiții se realizează în mod curent în diferite regiuni miniere, extractive etc. Aceeași situație există și în domeniul construcțiilor necesare agriculturii. Deși acestea sînt răspîndite în toată țara, realizarea lor fiind strîns legată de dezvoltarea gospodăriilor agricole de stat, a gospodăriilor agricole colective, a S.M.T.-urilor din toate regiunile, proiectarea lor este încă centralizată în Capitală. Pe lîngă toate deficiențele de ordin tehnic ce rezultă din aspectele prezentate ale concentrării existente în domeniul proiectării, trebuie avut în vedere și faptul că numărul mare de deplasări ale proiectanților din București în toate colțurile țării consumă un timp prețios și necesită cheltuieli destul de importante.

În această situație, în lumina Hotărîrilor plenarei Comitetului Central al Partidului din decembrie 1956, este necesar să se realizeze o descentralizare a proiectării construcțiilor și o mai rațională distribuire a forțelor de proiectare pe teritoriul țării. Proiectarea de interes local, privind sistematizarea locală, clădirile de locuit, social-culturale și industria locală, precum și lucrările edilitare aferente este normal să fie subordonată direct Sfaturilor populare regionale, care prin lărgirea competenței și a atribuțiilor lor sînt în măsură să dispună și să urmărească investirea fondurilor locale.

Natura construcțiilor orășenești și răspîndirea lor aproape uniform pe întregul teritoriu al țării face necesară crearea unor unități puternice de proiectare la toate Sfaturile populare regionale, prin întărirea numerică și calitativă a actualelor servicii tehnice.

În paralel, este necesară descentralizarea parțială a proiectării industriale prin crearea unor filiale sau prin mutarea unor institute în locurile principale de execuție sau exploatare ale sectorului respectiv.

Fără îndoială, acțiunea de descentralizare este legată de crearea condițiilor materiale necesare care să asigure proiectanților — arhitecți și ingineri — ce se vor transfera din Capitală în diferite alte orașe, un cadru corespunzător calificării și aportului lor. Este la fel de adevărat că în calea acestei acțiuni se vor ivi destule greutăți. Dar, în nici un sector, construirea socialismului nu se face în mod lin și fără greutăți. A sosit timpul ca în sectorul nostru de activitate să se depășească stadiul de închistare de pînă acum și să se treacă la o distribuire mai rațională a forțelor creatoare pe teritoriul țării. Este o misiune nobilă aceea de a contribui cu toată capacitatea și entuziasmul la opera de ridicare continuă a patriei. Este sigur că arhitecții care vor pleca să lucreze la regiuni vor avea suficientă tenacitate pentru a învinge greutățile ce se vor ivi și își vor dovedi prin muncă creatoare abnegația lor pentru marea cauză a construirii socialismului.

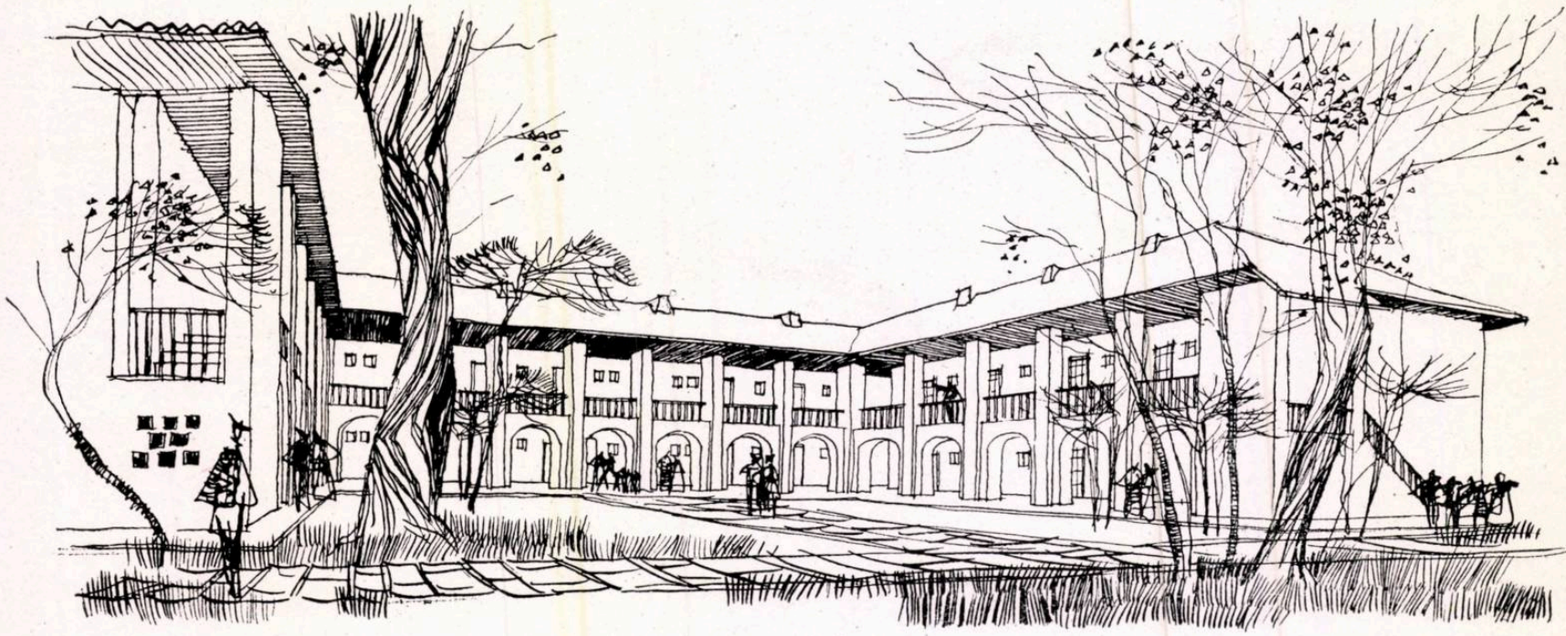

Arh. T. NIGA

UN CARTIER DE LOCUINȚE MINIMALE ÎN BUCUREȘTI

LOTURILE 3 ȘI 4, ȘOSEAUA MIHAI BRAVU

Colectiv de proiectare: arh. T. NIGA (șef de proiect), arh. I. ANTONESCU, arh. S. BERCOVICI, arh. A. DÎMBOIANU, arh. M. DÎMBOIANU, arh. I. FLOREA, arh. R. GHELMAN, arh. H. STOICESCU, ing. A. FIEGEL ing. I. ȚONEA, ing. C. PÎSLĂRAȘU

În dorința de a ameliora situația spațiului locativ din București, Comitetul executiv al Sfatului popular al Capitalei a inițiat, la începutul anului 1955, și realizarea unor locuințe provizorii în baracamente.

Aceste construcții, proiectate de Direcția generală de locuințe și localuri, denumite barăci provizorii de zidărie, erau concepute cu apartamente de capacitate locativă minimă și urmau să fie construite prin cele mai simple și economice mijloace (zidărie de cărămidă, șarpantă din bile și lemn neecarisat, învelitoare de carton etc.). Dotarea cu instalații interioare a apartamentelor și planificarea într-un timp extrem de scurt a executării acestor lucrări a determinat Comitetul executiv al Sfatului popular al Capitalei să fixeze pentru amplasamentul acestor construcții terenuri relativ centrale, prevăzute cu lucrări edilitare existente.

Importanța acordată de Sfatul popular al Capitalei acestor lucrări provizorii plănuite să fie executate în mare număr în diferite cartiere ale orașului, ca și perspectiva ocupării cu aceste lucrări a rezervelor de terenuri valoroase — prevăzute în schița de sistematizare a Capitalei cu un anumit regim și destinație — costul pe metru pătrat de construcție aproape echivalent cu al locuințelor prin cooperare cu 2 și 3 niveluri, ca și teama ca aceste construcții nereprezentative, dar executate din materiale durabile să nu devină definitive, au determinat Institutul Proiect-București să analizeze această problemă sub toate aspectele ei.

În această situație, atelierul Est din Institutul Proiect-București a propus — în opoziție cu proiectul elaborat de D.G.L.L. — o altă rezolvare a locuinței minimale, care urmărea să soluționeze acest aspect al locuinței prin construcții definitive, cu o execuție simplă, realizabilă aproape cu același efort, materiale și utilaj ca și cele prevăzute pentru baracamente provizorii, dar care prin aspectul lor exterior și prin confort să se încadreze în viziunea și prevederile Schiței generale de sistematizare a Capitalei.

Scopul principal urmărit de noi a fost să se demonstreze prin proiecte și calcule că investițiile plănuite de Sfatul popular al Capitalei pentru lucrări provizorii ar putea fi dirijate, cu rezultate mai bune, spre lucrări definitive, care să contribuie la dotarea și înfrumusețarea Capitalei.

În susținerea acestei teze ne-am bazat pe următoarele considerații:

— construcțiile parter-etaj, prin utilizarea mai rațională a fundațiilor și acoperișului, cu toată suplimentarea suprafeței construite pentru scări, sînt mai economice decît construcțiile parter;

— prin dispunerea apartamentelor pe 2 niveluri se realizează o substanțială reducere a lucrărilor edilitare;

— construcțiile parter-etaj nu cer o mecanizare avansată, schelăria și utilajul putînd fi la fel cu cele necesare pentru executarea lucrărilor parter;

— consumul de material lemnos necesar executării planșeelor de beton armat, impus de prevederile P.C.I., chiar în ipoteza cea mai nefavorabilă, a executării monolit, nu depășește consumul de cherestea prevăzut inițial pentru astereala construcțiilor provizorii;

— reducerea suprafeței construite pe sol permite o rezolvare mai favorabilă în plan — prin degajarea apartamentelor pe un perimetru mai mare de lumină — și o utilizare mai bună a terenului, prin mărirea densității de locuitori pe hectar.

Propunerea Institutului Proiect-București, concretizată într-un studiu de amplasament în cadrul raionului T. Vladimirescu cu 6 amplasamente pentru cca. 6000 de apartamente și schițe preliminare pentru mai multe tipuri de blocuri cu 2 niveluri, axate pe rezolvarea în diferite feluri a locuinței minimale, a fost aprobată de arhitectul șef al orașului și ulterior de Comitetul executiv al Sfatului popular al Capitalei, care a dispus imediata începere a lucrărilor de execuție pe amplasamentul nr. 5, considerat cel mai indicat pentru prima etapă. În alegerea amplasamentului s-a ținut seama de apropierea lui de lucrările edilitare, căile de comunicație și de transport în comun existente, posibilitatea deservirii lui de lucrările de organizare a șantierelor învecinate ale S.P.C., ca și de dorința de asanare și de organizare a acestei părți dens populate a zonei Balta Albă, lipsită de lucrări edilitare și dotată numai cu construcții parter semipermanente.

La numai 5 zile după fixarea amplasamentului și aprobarea studiilor preliminare, la începutul lunii iulie 1955, s-a început realizarea pe teren a 314 apartamente grupate în 24 de blocuri.

Proiectarea complexă a lucrărilor s-a realizat într-un ritm de lucru neobișnuit, paralel cu execuția. Colectivul, în dorința de a contribui la efortul general al campaniei de construcții de locuințe, și-a propus să nu frîneze cu nimic mersul normal al executării lor și a răspuns cu mult elan la realizarea într-un timp record a proiectelor de execuție pentru întregul ansamblu.

★

Terenul afectat pentru realizarea acestei prime etape, denumit lotul 3 de locuințe minimale, în suprafață de 43 200 m², în afară de patru case parter construite de Ministerul Construcțiilor, în anul 1952, după proiecte tip 7/1950, era liber de construcții sau amenajări, aproape plan și bun pentru fundare. Avînd în vedere forma și dimensiunile terenului, căile de acces și cele 4 construcții existente pe teren, s-au proiectat cele 24 de construcții, deservite de două alei de acces, pe patru aliniamente paralele orientate est-vest.

Spațiul de 18 m dintre alinierile construcțiilor a fost gîndit să se realizeze pe un fond de gazon cu o alee centrală carosabilă asfaltată, de 3,5 m lărgime, cu lărgiri pentru staționare, cu trotuare din dale de beton și cu grupuri de plantații de toate mărimile, într-o compoziție liberă, nealiniată. Suprafețele de teren dintre alinierile de fund ale construcțiilor au fost rezervate pentru locuri de joc pentru copii, amenajări gospodărești și spații libere plantate, prevăzute, ca și grădinile de fațadă, cu bănci și corpuri de iluminat.

Această lotizare, condiționată de o realizare imediată, a fost astfel concepută ca să se încadreze în schema generală stradală a zonei Balta Albă. Ea a fost încadrată într-o unitate complexă de locuit de 12 ha, care cuprinde, în afară de construcțiile cu 2 niveluri proiectate în această primă etapă, și blocuri de 4 și 6 niveluri și dotările aferente acestor unități.

Proiectele prevăd apartamente unifamiliale, cu suprafață construită minimală; în marea lor majoritate, ele sînt compuse dintr-o cameră de locuit cu dependințe (bucătărie, duș și cămară).

Realizarea în condiții economice a acestor apartamente — adăpost pentru familii de două persoane — este una dintre problemele cele mai acute ale proiec-

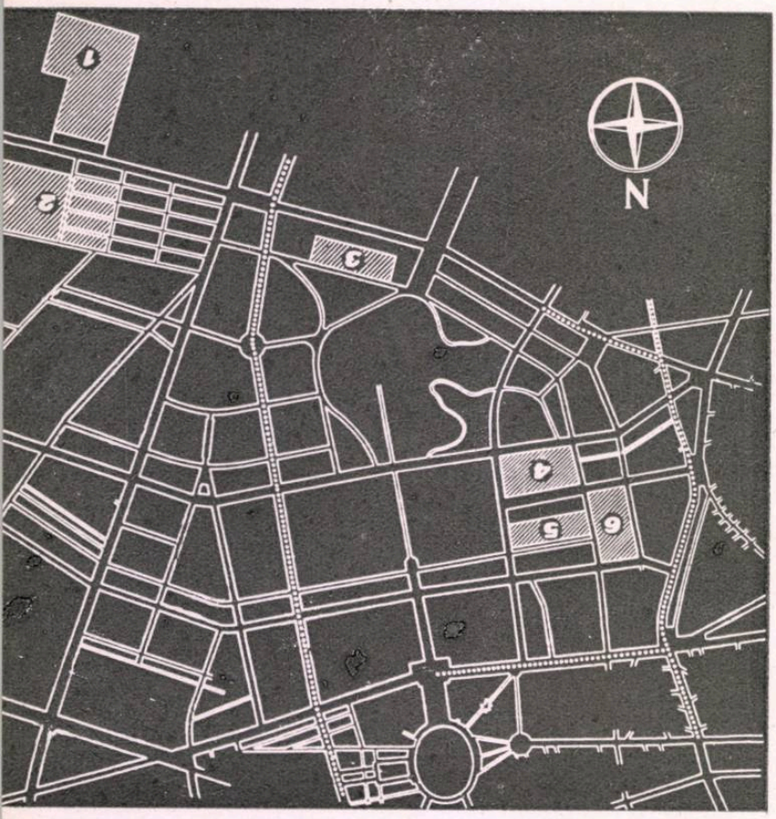

1. *Studiul posibilităţilor de amplasare a cartierului de locuinţe proiectat, în faza iniţială*
   1-2-3. Amplasamente posibile pe calea Dudeşti
   4-5-6. Amplasamente posibile în apropierea şoselei Mihai Bravu
2. *Situaţia existentă cu sistematizarea proiectată*
3. *Planul de sistematizare a loturilor 3 şi 4*
4. *Planul de ansamblu al loturilor 3 şi 4*

tării de locuinţe pentru marile oraşe, unde fondul existent, compunîndu-se în general din apartamente mari, face dificilă o judicioasă distribuire a spaţiului locativ pe cap de locuitor. Deşi acest lucru a rezultat clar din experienţa statelor de democraţie populară şi deşi am semnalat, cu ocazia plenarei Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. din vara anului 1954, că în R. P. Polonă, 65% din investiţiile pentru locuinţele din Varşovia sînt destinate pentru apartamente de o cameră şi dependinţe, noi nu am reuşit să prevedem din timp aceste apartamente, astfel că în iulie 1955, proiectarea noastră nu dispunea încă de proiecte tip de acest fel.

Acest fapt ne-a determinat ca, în mod experimental, să propunem mai multe tipuri de asemenea apartamente, şi — la cererea beneficiarului — să completăm studiile noastre cu apartamente de $1^1/_2$ şi 2 camere.

Propunerile prezentate au urmărit rezolvarea problemei locuinţei unifamiliale de masă prin obţinerea maximului de confort şi economie. Pentru realizarea acestui obiectiv am pornit de la analiza spaţiilor minimale necesare unei comode împliniri a diverselor funcţiuni ale locuinţei, căutînd să realizăm economie printr-o judicioasă dimensionare a încăperilor, prin reducerea la minimum a spaţiilor pierdute şi de trecere, şi printr-o dispoziţie logică a mobilierului şi obiectelor sanitare. Aceste spaţii astfel rezolvate au servit la compunerea apartamentelor tip.

Apartamentul cel mai concentrat şi economic care a stat la baza studiilor noastre, ca termen de comparaţie cu construcţiile provizorii, a fost apartamentul de o cameră la care se accede printr-o piesă cu dubla funcţiune de vestibul şi bucătărie (pag. 6, fig. a). Acest tip de apartament, care îşi găseşte originea în locuinţa noastră tradiţională din mediul rural, compusă în forma ei cea mai simplă din prispă, sală cu vatră (prin care se intră în casă) şi cameră de locuit, se impunea — prin avantajele sale economice — pentru experimentarea lui în exploatare. De altfel, acest tip de apartament se găseşte curent şi în ultimele realizări de apartamente minimale din ţările cu mare experienţă în construcţii de locuinţe, în special la blocurile cu circulaţie exterioară. Celelalte tipuri de apartamente, de 1, $1^1/_2$ şi 2 camere, urmăresc dezvoltarea acestui tip de apartament spre un standard mai ridicat.

Blocurile rezultate din asamblarea în diverse feluri a acestor apartamente sînt de 5 tipuri: *A*, *B*, *C*, *D*, *E*. Blocurile *A* şi *B* sînt proiectate în mai multe variante, după numărul de apartamente asamblate, după orientare etc. Ele au următoarele caracteristici comune:

1. soluţionarea economică a apartamentelor, printr-o justă dimensionare a încăperilor de locuit şi auxiliare, eliminarea spaţiilor pierdute şi reducerea spaţiilor de circulaţie;

2. luminarea şi ventilarea directă a tuturor încăperilor din care se compune apartamentul, inclusiv cămările;

3. o dispoziţie de plan care permite orientarea favorabilă a încăperilor principale în orice amplasament;

4. modularea şi tipizarea construcţiilor, pentru a permite experimentarea diferitelor sisteme constructive şi execuţia lucrărilor în orice sistem, de la cel tradiţional la marea mecanizare;

5. utilizarea circulaţiilor orizontale şi verticale obligatorii pentru deservirea acceselor în apartamente, ca elemente decorative pentru agrementarea faţadelor;

6. o suficientă varietate de tipuri de blocuri pentru a favoriza compoziţia arhitecturală de ansamblu şi pentru a realiza o gamă de apartamente diferit compuse, în vederea experimentării lor;

7. dotarea fiecărui apartament cu o terasă sau loggie, fie individuală, fie colectivă, acest din urmă tip realizat foarte economic printr-o uşoară supralărgire a circulaţiei orizontale;

2

3

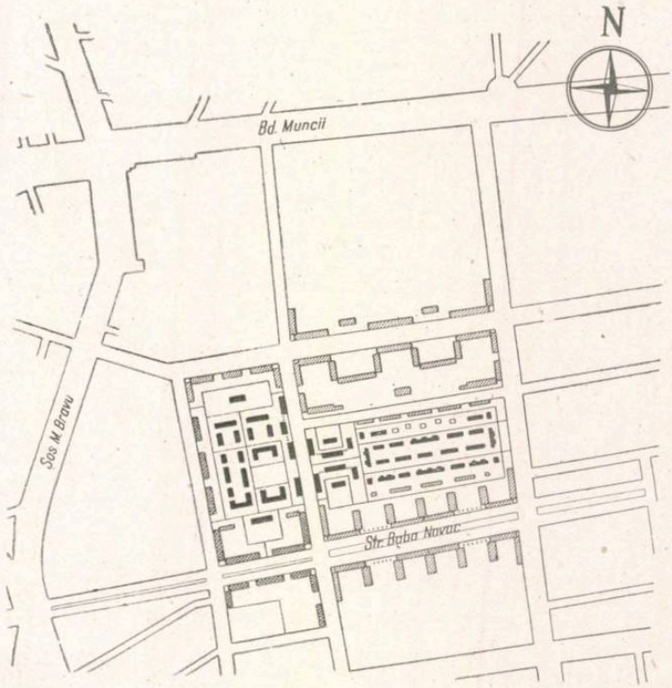

8. adoptarea, pentru expresia plastică exterioară, a unei arhitecturi lapidare și expresive, inspirată și prelucrată după valorile noastre arhitecturale tradiționale.

*

După terminarea proiectării lucrărilor destinate lotului 3, la sfîrșitul lunii august 1955 s-a primit comanda pentru extinderea lucrărilor și pe amplasamentul nr. 6. Proiectarea celor 463 de apartamente, grupate în 27 de blocuri, pe acest nou amplasament, denumit lotul 4, s-a realizat pe baza acelorași principii arătate mai sus, dar cu utilizarea experienței cîștigate în proiectarea și execuția lucrărilor de la lotul 3. Astfel, în compoziția generală s-a utilizat un număr mai restrîns de tipuri de apartamente și în special cele mai adecvate pentru prefabricarea și mecanizarea lucrărilor. Seria de blocuri a fost completată cu construcții pe 3 niveluri, cu apartamente de 2 camere, prelucrate după tipurile 214/1 și 214/3 de locuințe prin cooperare, amplasate perimetral pe căile de circulație.

Ansamblul celor două loturi a fost dotat, în afară de anexe gospodărești, cu cămine de zi, creșă, magazine și spații comune liber plantate.

Ansamblul lotului 4, conceput pe același principiu al unei unități de locuit cu regim mixt, cu construcții de 2, 3 și 4 niveluri, realizează o densitate de 400 loc./ha și se încadrează, ca și lotul 3, în schema și viziunea generală plastică a sistematizării zonei Balta Albă.

*

Execuția lucrărilor încredințată Trustului de construcții al Capitalei a fost făcută la primele blocuri, cu sisteme tradiționale, pentru a înlesni realizarea locuințelor în termenele prevăzute de către o întreprindere nedotată cu utilaj modern. Astfel, primele construcții au fost executate cu fundații de beton, zidărie de cărămidă, planșeele peste parter și șarpanta din beton armat monolit, învelitoare din olane etc. Se menționează că planșeele monolit au fost executate pe un cofraj de stufit, realizîndu-se astfel izolarea termică a învelitorii și recuperarea integrală a materialului lemnos utilizat pentru susținerea cofrajului.

O dată cu organizarea lucrărilor de execuție și dotarea șantierului cu un atelier de prefabricate și utilaj ușor s-a trecut la sisteme mai avansate de execuție, obținîndu-se, în special la lotul 4, zidărie din blocuri mici, planșee și șarpante prefabricate. De asemenea, s-au realizat unele lucrări de finisaj, ca balustrade, traforuri, dale speciale pentru trotuare prefabricate din beton.

În lucrările de finisaj exterior s-a urmărit, în general, economisirea și înlocuirea lemnului ecarisat, prevăzut inițial pentru streșini și pentru stîlpii și balustradele prispelor și scărilor exterioare. Astfel, pentru înfundarea streșinilor s-au utilizat plăci de lemn aglomerat, iar pentru stîlpi și balustrade, prefabricate din beton armat sau din scurtături de fier-beton.

Finisajul interior a fost realizat cu materiale tradiționale: pardoseli din parchet de stejar sau fag, mozaic, cărămidă; placajele de faianță sau opaxit, utilizate la primele blocuri, au fost înlocuite cu vopsea de ulei.

Pentru îmbogățirea plasticii exterioare și a finisajului interior s-a urmărit obținerea unor efecte decorative prin tratarea în diferite culori a pereților loggiilor, sageacului, balustradelor, a tîmplăriei interioare și exterioare și a pereților camerelor de locuit.

Urmărind cu consecvență principiile de realizare a construcțiilor economice enumerate în parte mai sus, urmărind reducerea frontului construit prin dispunerea încăperilor în adîncime, aplicarea unor sisteme constructive și folosirea materialelor de construcție la nivelul posibilităților curente de execuție, evitarea decorațiilor inutile, reducerea traseelor lucrărilor edilitare de adîncime și în special a suprafețelor pavate, în avantajul celor înverzite și bogat plantate, am realizat — în comparație cu ultimele lucrări executate din fondul centralizat al statului — o substanțială reducere a costului construcțiilor noastre.

Economia obținută se cifrează la o reducere de cost de: 7,4% pentru un m² de suprafață construită de etaj locuibil, inclusiv terase, circulații, scări;

6,3% — pentru un m² de suprafață locuibilă;

22,1% — pentru cazarea unei persoane (socotind maximum 2 persoane pentru o cameră de locuit).

În aprecierea acestor cifre se va ține seama de marea frecvență a instalațiilor, teraselor și circulațiilor de acces la blocurile cu apartamentele minimale și de reducerea la prețurile de cost comparate, a valorii instalațiilor de încălzire centrală de la blocurile cu 4 niveluri.

*

Dacă vom ține seama de amploarea lucrărilor cărora va trebui să le facem față în vederea dotării orașelor noastre cu locuințe, această experiență a realizării unor construcții economice de masă ne poate fi de mare folos. Rezultatele obținute prin executarea lucrărilor pe șantier și concluziile ce se pot trage din exploatarea lor vor trebui să ducă la eliminarea deficiențelor și la dezvoltarea avantajelor obținute pînă în prezent.

— Pe de o parte, se conturează de pe acum necesitatea de a selecționa tipurile de apartamente și blocuri în vederea simplificării execuției și organizării lucrărilor. De asemenea, se impune adaptarea unor sisteme mai economice și mai ingenioase pentru executarea pereților despărțitori neportanți, a planșeelor și șarpantei și în special prefabricarea lucrărilor de finisaj. Toate acestea pot aduce prin reducerea mîinii de lucru calificate, deficitară, o nouă și sensibilă reducere a prețului de cost.

— Pe de altă parte, perfecționarea încălzirii apartamentelor și apei, prin încălzirea de la o centrală termică sau prin utilizarea — în locul sobelor de teracotă și a cazanului tradițional de baie — a sobelor de volum redus cu mare randament și a încălzitorului automat de apă cu arzătoare de gaz, utilizarea de materiale noi pentru pardoseli și placaje și dotarea cu mobilier standard a bucătăriilor, vor determina o substanțială ridicare a confortului acestor locuințe.

Necesitatea de a dispune de toate posibilitățile de cazare economice și raționale, ca și concepția generală plastică, vor cere prezența acestor construcții în compoziția marilor unități de locuit. Aceste unități nu vor putea fi realizate decît prin intensificarea procesului de industrializare a construcțiilor, singura cale care ne poate duce la sporirea substanțială a capacității noastre de producție de locuințe proces care, fără o intervenție viguroasă și creatoare a arhitectului, poate aduce desumanizarea construcțiilor noastre.

De aceea, în tratarea plastică a fațadelor am urmărit obținerea unei arhitecturi umane, care prin dispoziția și simplitatea formelor, exprimarea sinceră a funcțiunilor, prin ritmul și armonia raporturilor și jocul culorilor — valori care toate se regăsesc în arhitectura noastră tradițională — să reprezinte o contribuție la crearea unui cadru urban și la afirmarea unui caracter propriu arhitecturii noastre.

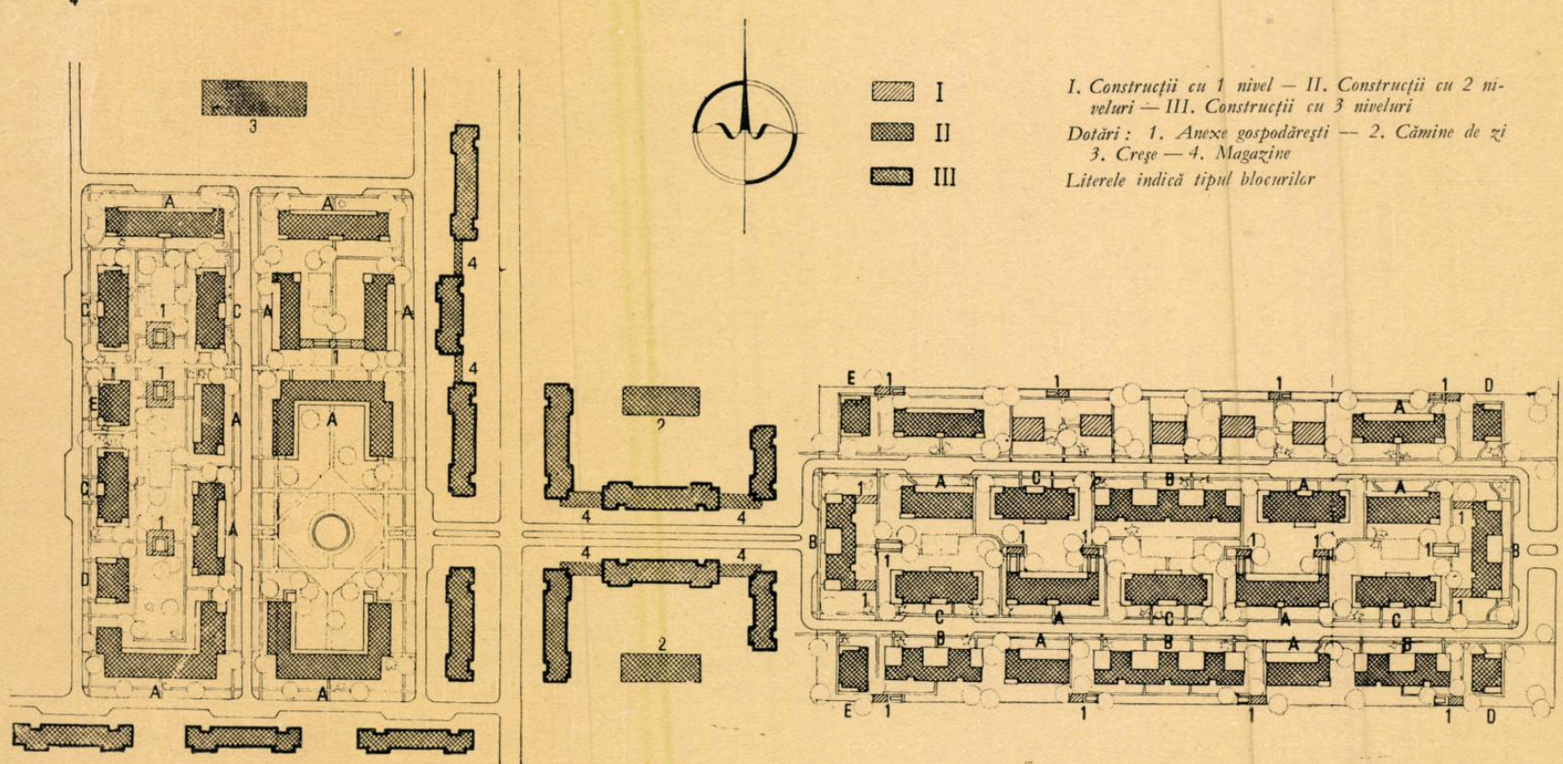

I. Construcții cu 1 nivel — II. Construcții cu 2 niveluri — III. Construcții cu 3 niveluri

Dotări: 1. Anexe gospodărești — 2. Cămine de zi 3. Creșe — 4. Magazine

Literele indică tipul blocurilor

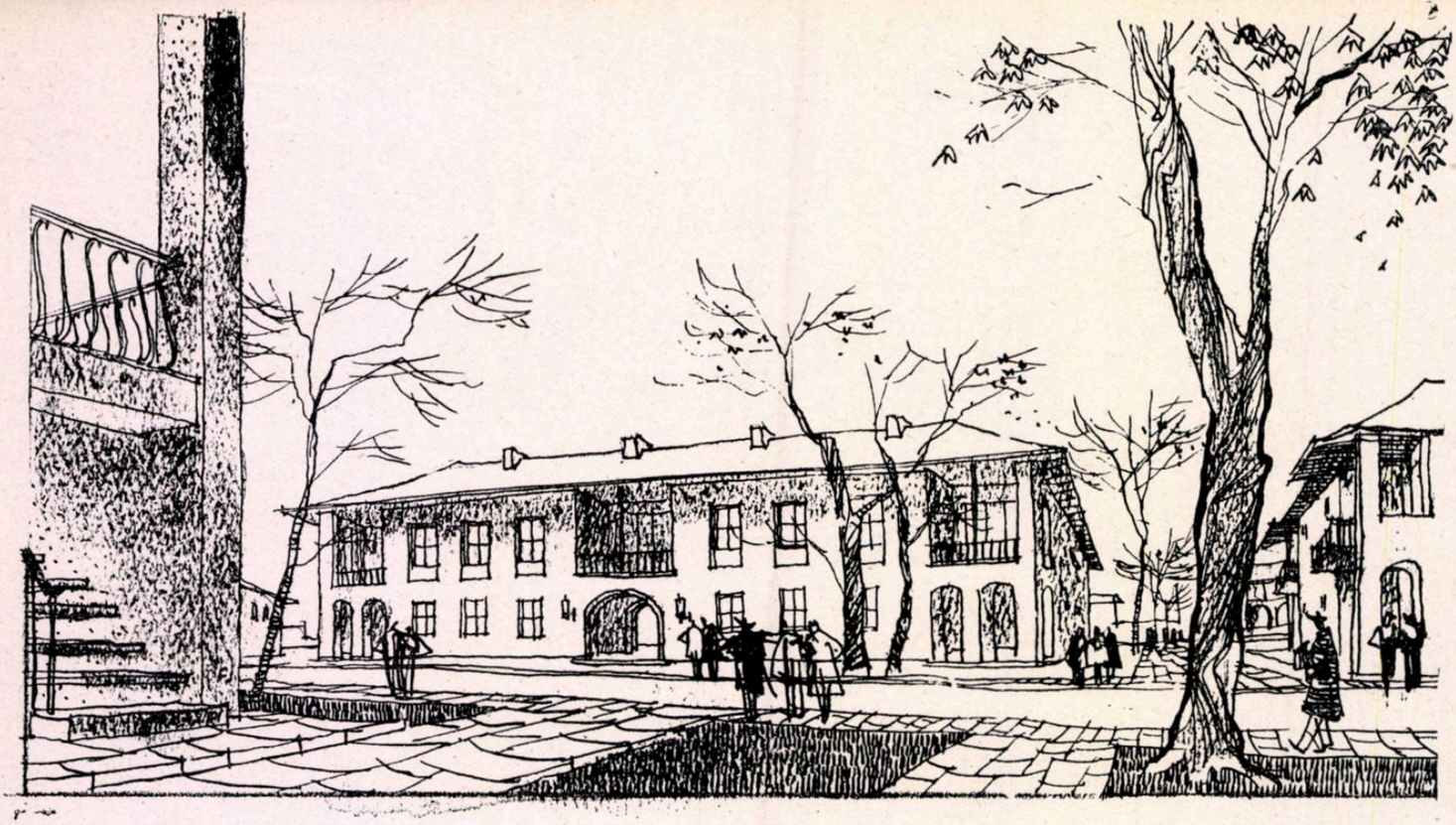

BLOCURILE TIP «A»

Au rezultat din asamblarea liniară a apartamentelor tip **a** *sau* **a'**. *Circulația orizontală și verticală spre apartamente a fost asigurată prin galerii și scări exterioare acoperite, iar în cazul fronturilor lungi, și prin treceri amenajate la parter.*

Dispoziția în plan a apartamentelor față de circulații permite, în orice situație, o orientare favorabilă a încăperilor de locuit și — prin posibilitățile variate de asamblare și dimensionare ale construcției — utilizarea ei pentru orice amplasament.

Variantele create pentru întregirea ansamblului sînt blocuri liniare cu 7, 9 sau 11 interaxe și blocuri compuse, în jurul unei incinte, din tronsoane liniare. Varietatea plastică este asigurată și prin amplasarea construcțiilor după orientarea cea mai favorabilă, cu fațada camerelor de locuit sau a galeriilor de circulație spre frontul stradal.

Apartamentele utilizate pentru compunerea blocurilor sînt destinate pentru cazarea a două persoane într-o singură cameră de locuit, dotată cu bucătărie, duș — lavabou — w.c., dulap — cămară și terasă. În mod accidental, peste trecerile boltite sau în punctele de asamblări s-au utilizat și apartamente de 1 1/2 și 2 camere.

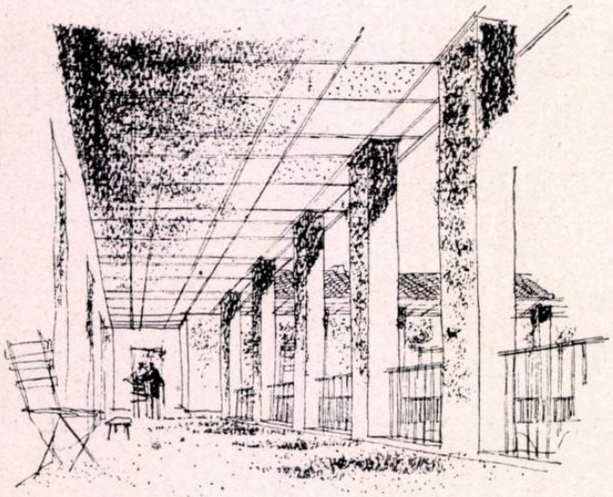

a a'

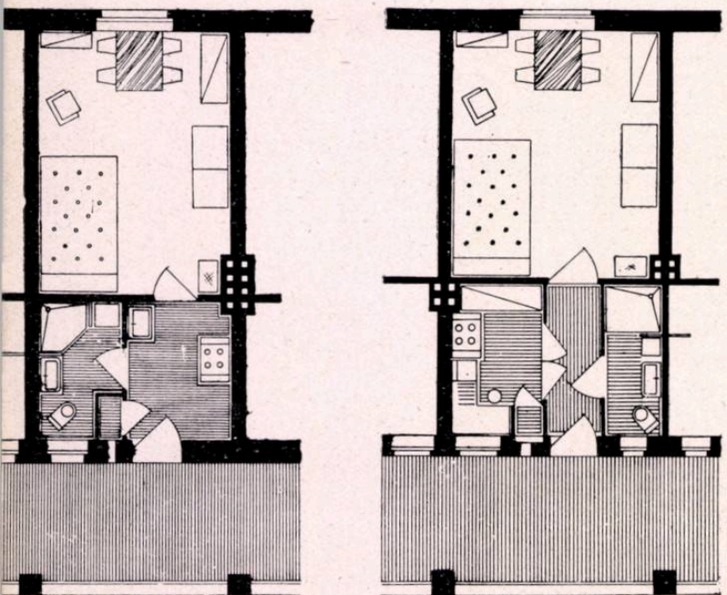

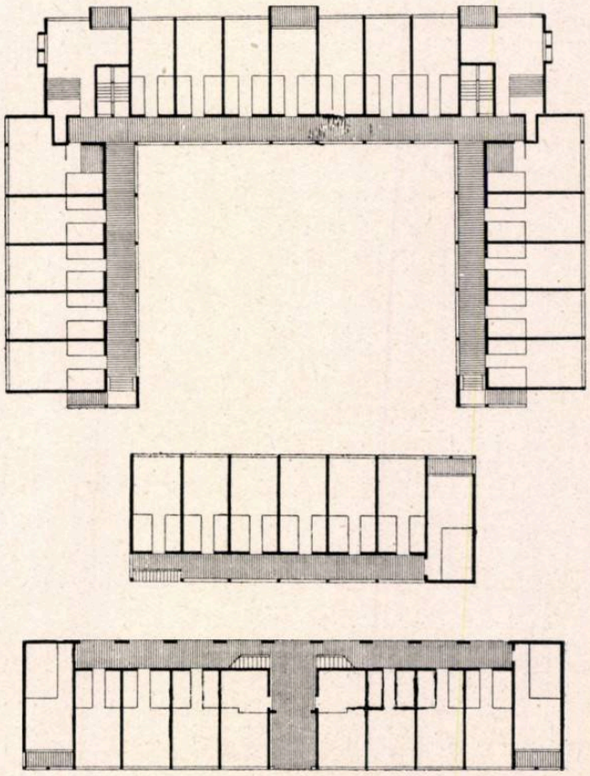

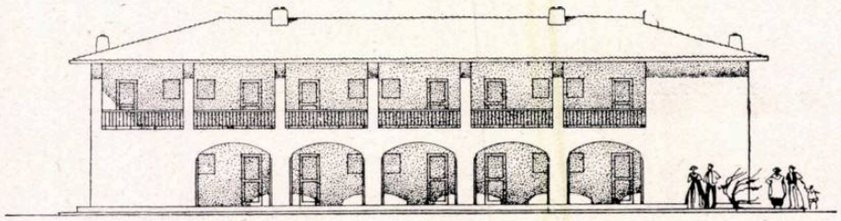

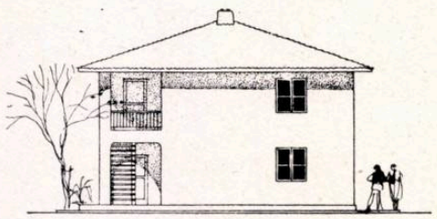

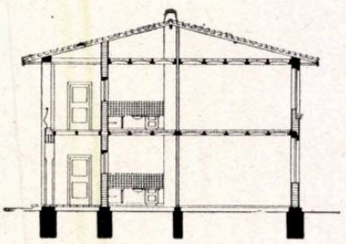

Construcţiile, neavînd subsol, dispun de încăperi comune situate în construcţiile gospodăreşti anexe.

Apartamentele au următoarele date generale:

Apartamentul **a** *(fără vestibul):*

interax	=	*3,75 m*
suprafaţă locuibilă	=	*16,62 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*8,53 m²*
suprafaţă construită	=	*39,37 m²*
cost pe cap de locuitor	=	*14138 lei*

Apartamentul **a'** *(cu vestibul)*

interax	=	*4,00 m*
suprafaţă locuibilă	=	*16,87 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*10,12 m²*
suprafaţă construită	=	*42,00 m²*
cost pe cap de locuitor	=	*16173 lei*

Pentru ansamblul blocurilor tip «A» rezultă:

suprafaţă locuibilă medie pentru o persoană	=	*8,29 m²*
cost mediu pe cap de locuitor	=	*15476 lei*

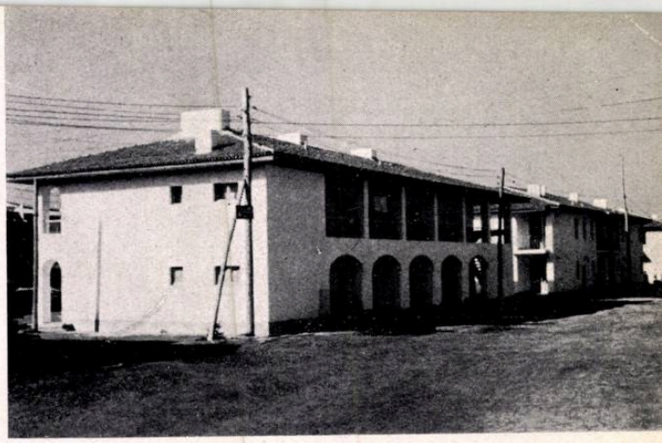

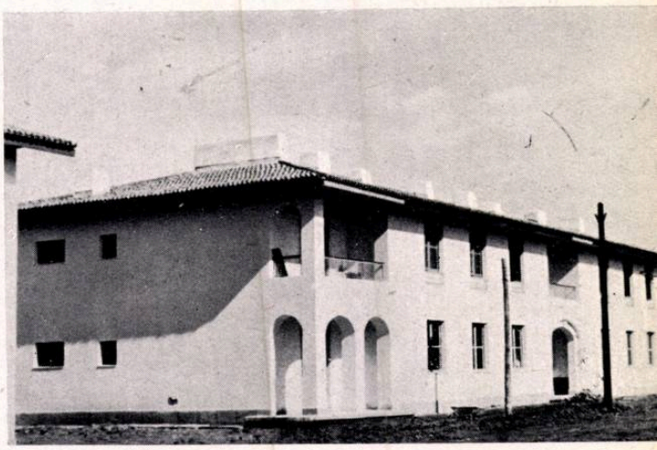

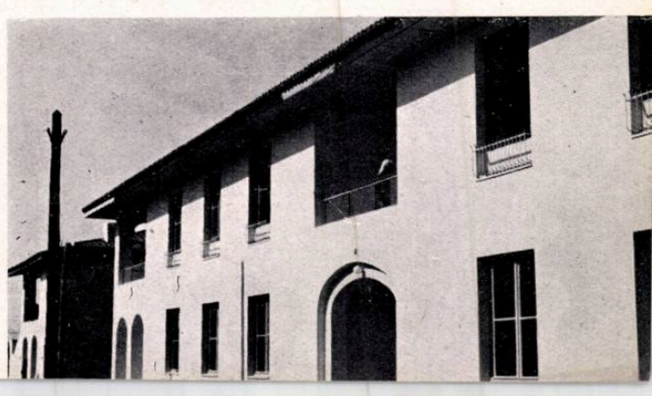

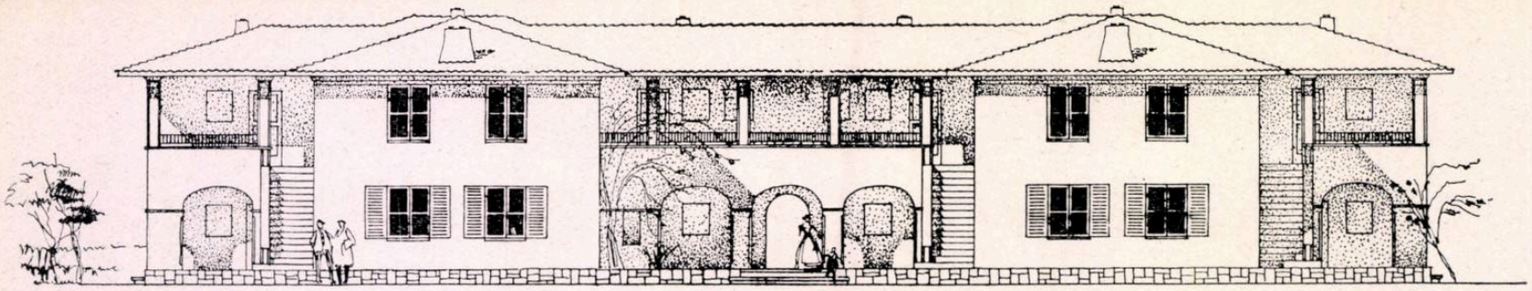

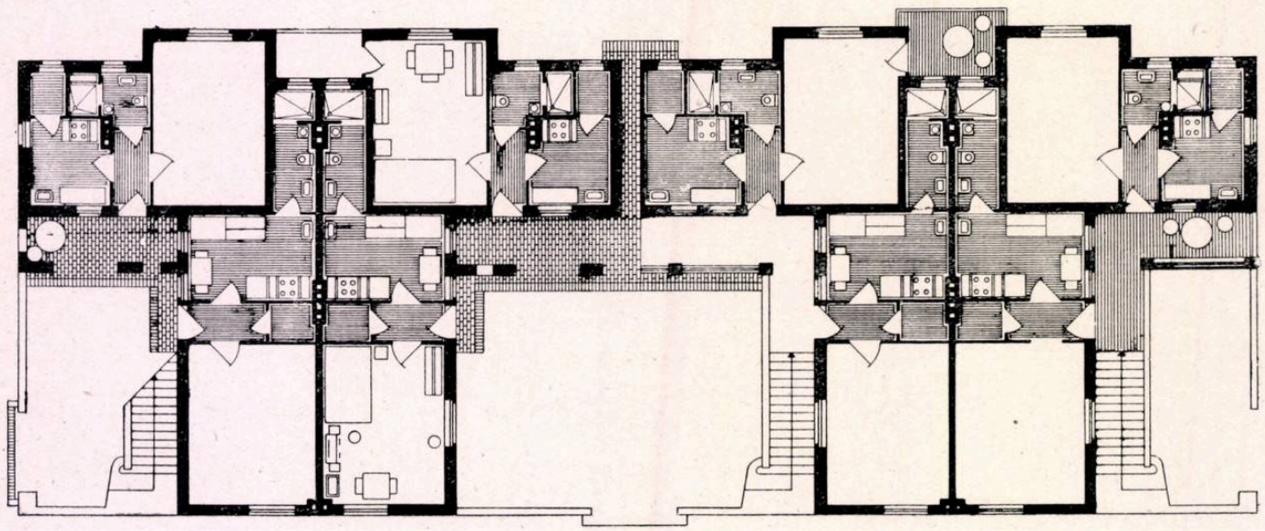

0 1 2 3

BLOCURILE TIP «B»

S-au realizat prin compunerea în redane a două tipuri de apartamente, grupate în unități de 8 apartamente (pe două niveluri). Variantele utilizate au rezultat din asamblarea a două sau trei din aceste unități. Circulația orizontală și verticală s-a asigurat prin scări și portice exterioare acoperite și străpungeri situate la parterul construcției.

Dispoziția în redane a planului permite, atît buna orientare a construcției pe orice amplasament, cît și obținerea unor efecte plastice favorabile prin jocul volumelor și organizarea incintelor.

Apartamentele utilizate se compun dintr-o singură cameră de locuit, vestibul, bucătărie, dulap — cămară și duș — lavabou — w.c. Ele sînt destinate pentru cazarea unei familii compuse din două persoane.

Construcțiile nu au subsol, dar dispun de amenajări gospodărești în construcțiile anexe.

Pentru ansamblul blocurilor «B» rezultă următoarele date generale medii:

suprafață locuibilă pe apartament	=	*16,92 m²*
suprafață auxiliară pe apartament	=	*10,41 m²*
suprafață construită pe apartament	=	*35,36 m²*
cost pe cap de locuitor	=	*15815 lei*

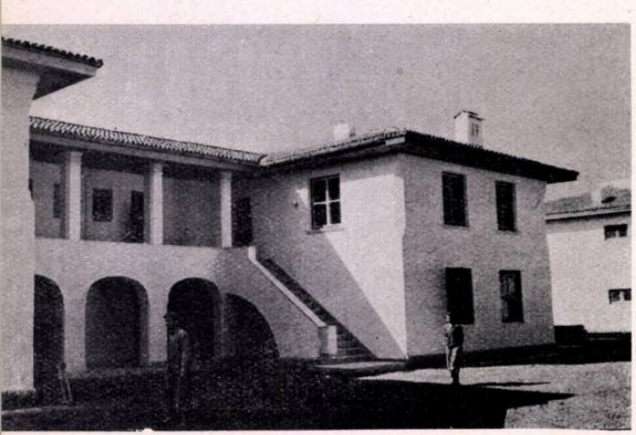

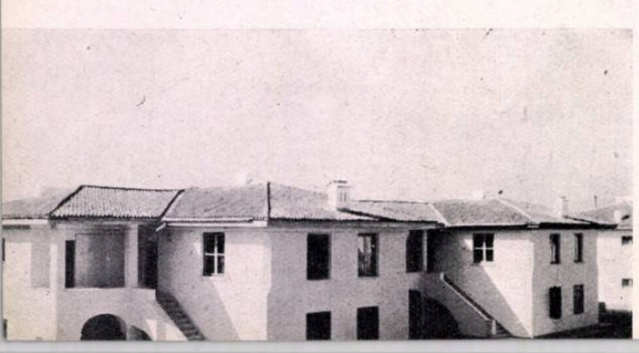

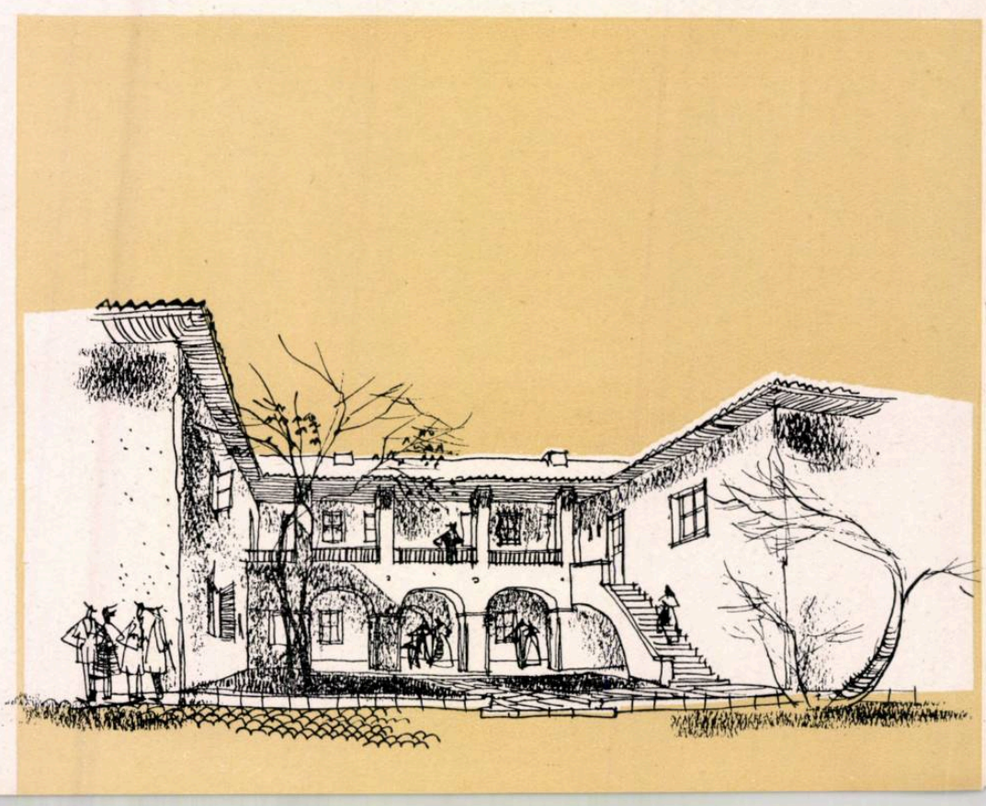

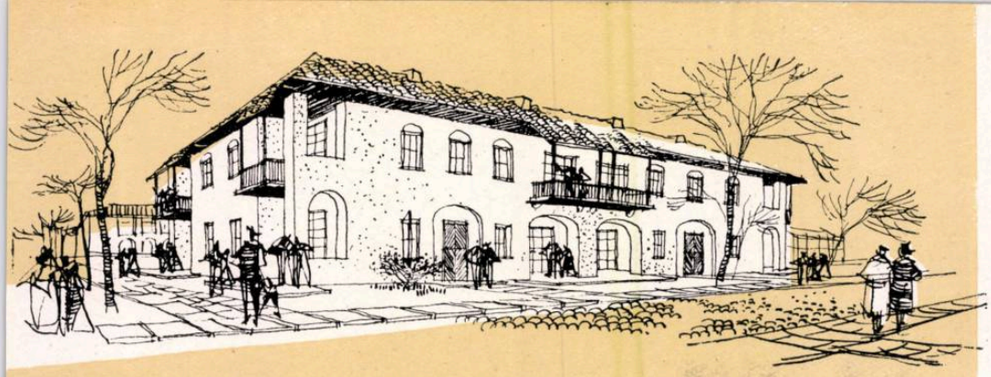

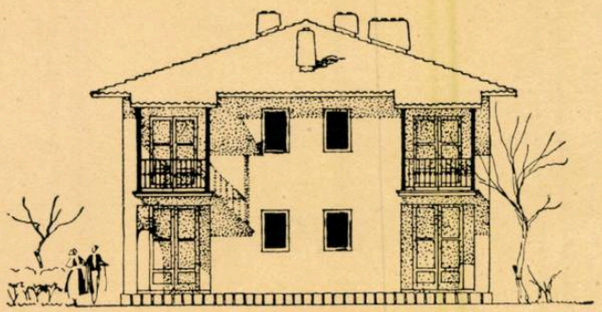

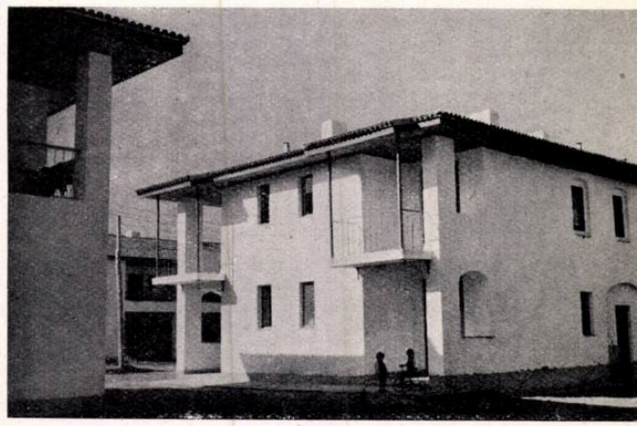

BLOCURILE TIP «C»

Sînt construcţii liniare cu scări şi circulaţii interioare. Fiecare bloc a fost proiectat cu două scări amplasate şi accesibile direct din frontul stradal.

Scările grupează cîte trei apartamente pe nivel, cu capacitate locativă variată, cu 1, 1 1/2 şi 2 camere.

Dispoziţia de plan permite orientarea favorabilă a camerelor de locuit în orice amplasament.

Apartamentele sînt dotate cu dependinţe: vestibul, bucătărie, cămară, duş — lavabou — w.c. sau baie (la apartamentele de două camere). Fiecare apartament dispune de o terasă spaţioasă.

Blocurile «C» au fost executate în două variante, cu şi fără subsol. Subsolurile sînt amenajate cu boxe pentru dotarea tuturor apartamentelor de două camere din ansamblu.

Rezultă următoarele date generale:

Apartamentul de 1 cameră:		
suprafaţă locuibilă	=	*15,48 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*10,28 m²*
Apartamentul de 1 1/2 cameră:		
suprafaţă locuibilă	=	*22,35 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*13,05 m²*
Apartamentul de 2 camere:		
suprafaţă locuibilă	=	*26,00 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*13,82 m²*
Pentru ansamblul blocurilor «C»:		
suprafaţă locuibilă medie pentru o persoană		*7,63 m²*
suprafaţă locuibilă pe bloc	=	*259,80 m²*
suprafaţă auxiliară pe bloc	=	*146,40 m²*
suprafaţă construită pe bloc	=	*625,00 m²*
cost pe cap de locuitor	=	*14199 lei*

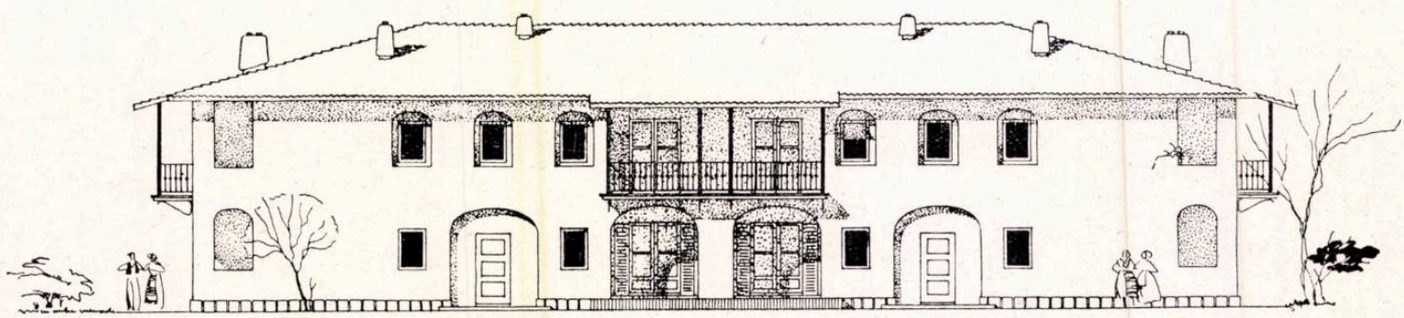

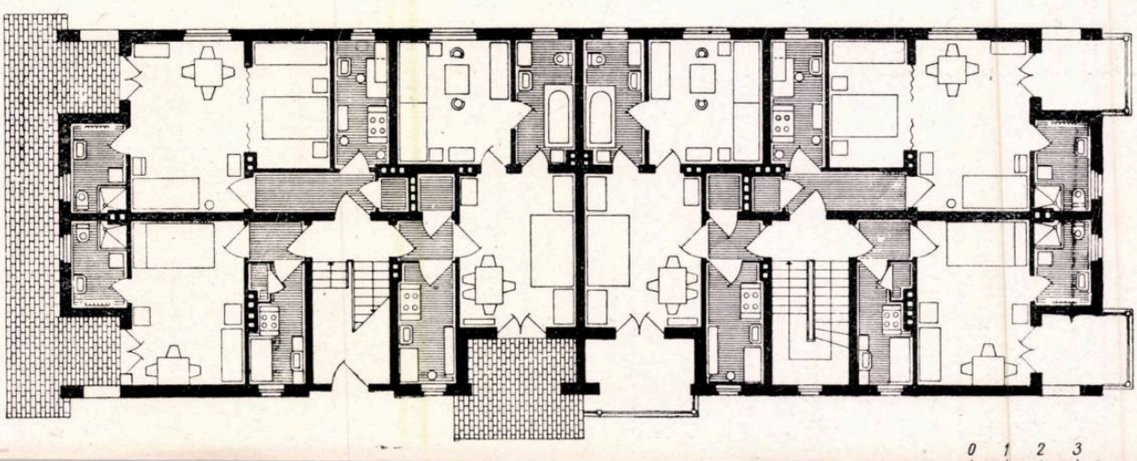

0 1 2 3

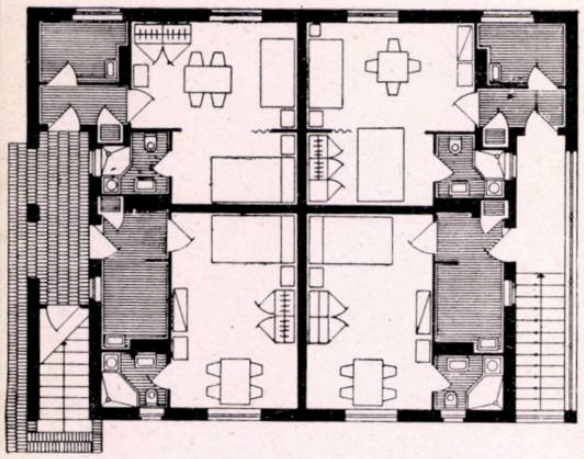

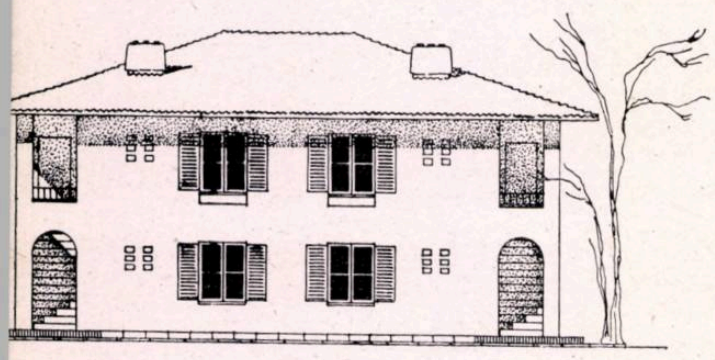

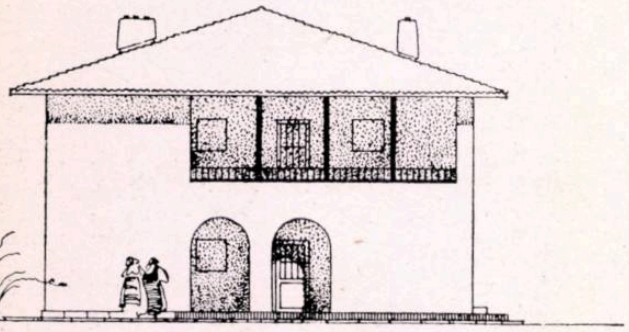

BLOCURILE TIP «D»

Au rezultat din asamblarea a 8 apartamente într-o construcție izolată, ca formă în plan apropiată de pătrat. Apartamentele utilizate sînt de două tipuri: de 1 și $1^1/_2$ cameră.

Circulațiile orizontale și verticale proiectate pentru deservirea acceselor din apartamente sînt exterioare și acoperite. Ele servesc, atît pentru agrementarea fațadelor, ca elemente decorative, cît și pentru sporirea confortului apartamentelor, prin posibilitățile lor de utilizare ca terase acoperite.

Apartamentele sînt destinate pentru cazarea a două persoane (cele de 1 cameră) și de trei persoane (cele de 1 cameră cu nișă de dormit). Ele sînt dotate cu următoarele anexe: vestibul, bucătărie, dulap — cămară și duș — lavabou — w.c.

Construcțiile nu au subsol, dar beneficiază de amenajări gospodărești situate în construcțiile anexe. Se dau următoarele date generale:

Apartamentul de 1 cameră:	*suprafață locuibilă*	=	*17,25 m²*
	suprafață auxiliară	=	*9,19 m²*
	suprafață construită	=	*37,32 m²*
Apartamentul de $1^1/_2$ cameră:	*suprafață locuibilă*	=	*20,26 m²*
	suprafață auxiliară	=	*9,24 m²*
	suprafață construită	=	*45,68 m²*
Blocurile în ansamblu:	*suprafață locuibilă*	=	*151,00 m²*
	suprafață construită	=	*330,00 m²*
	suprafață locuibilă medie pentru o persoană	=	*7,55 m²*
	cost mediu pe cap de locuitor	=	*13395 lei*

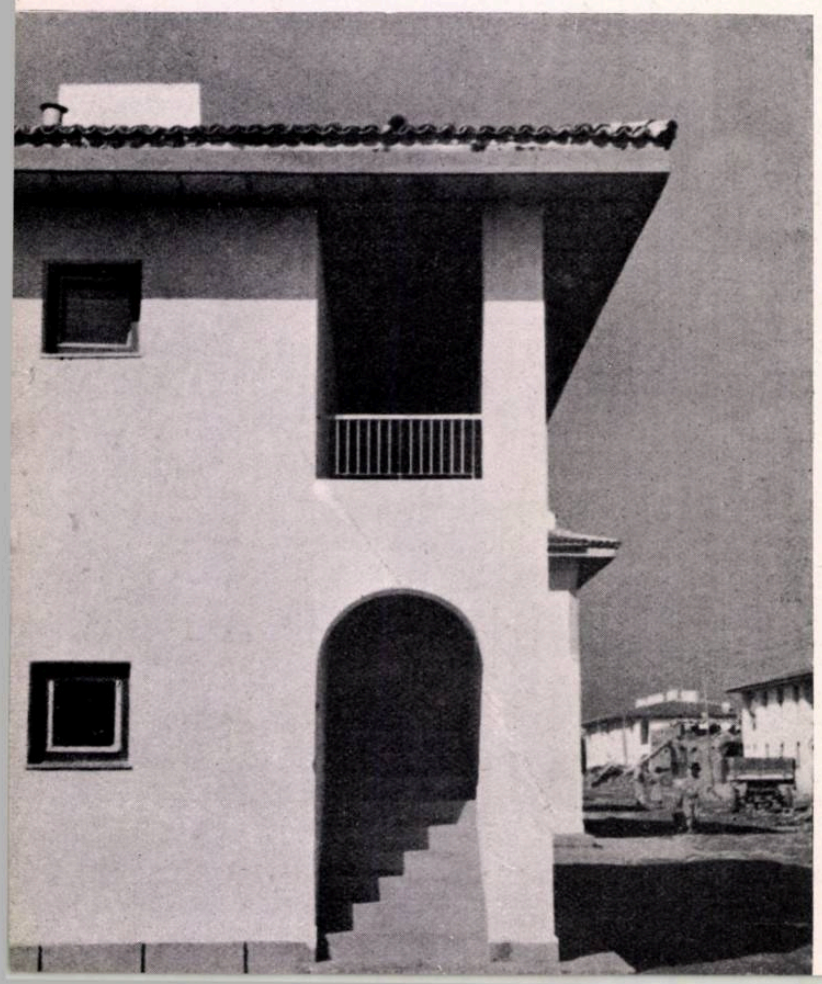

BLOCURILE TIP «E»

Sînt construcţii punct realizate din 8 apartamente repartizate pe două niveluri. Accesul apartamentelor se face din loggii acoperite, care pot fi utilizate şi ca terase de agrement. Circulaţia verticală este asigurată prin scări exterioare acoperite.

Apartamentele componente ale blocului sînt de două tipuri: cu 1 şi 2 camere de locuit şi sînt prevăzute cu dependinţe complete: vestibul, bucătărie, dulap — cămară şi duş — lavabou — w. c.

Ele sînt proiectate pentru cazarea a două, respectiv a trei persoane.

Blocurile, neavînd subsol, sînt dotate cu anexe gospodăreşti.

Datele generale ale construcţiei sînt următoarele:

Apartamentele de 1 cameră:

suprafaţă locuibilă	=	*17,87 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*11,50 m²*

Apartamentele de 2 camere:

suprafaţă locuibilă	=	*25,19 m²*
suprafaţă auxiliară	=	*12,49 m²*

Blocurile în ansamblu:

suprafaţă locuibilă	=	*172,00 m²*
suprafaţă construită	=	*408,00 m²*
suprafaţă locuibilă medie pentru o persoană	=	*8,60 m²*
cost mediu pe cap de locuitor	=	*14934 lei*

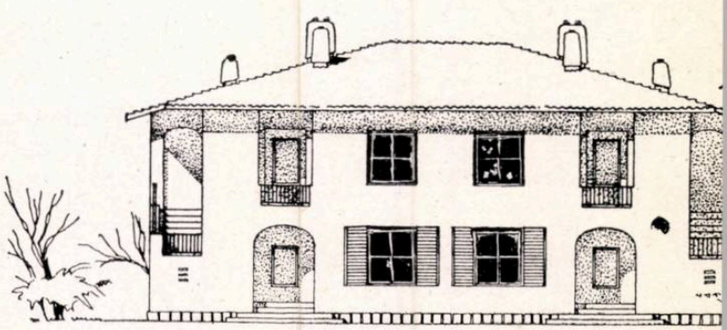

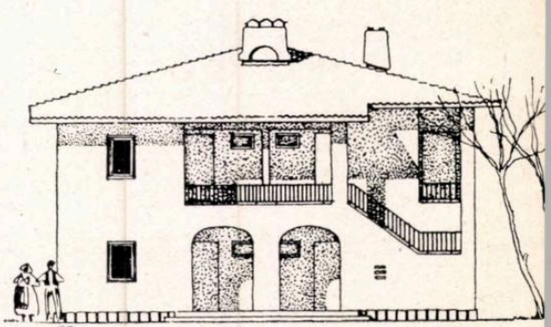

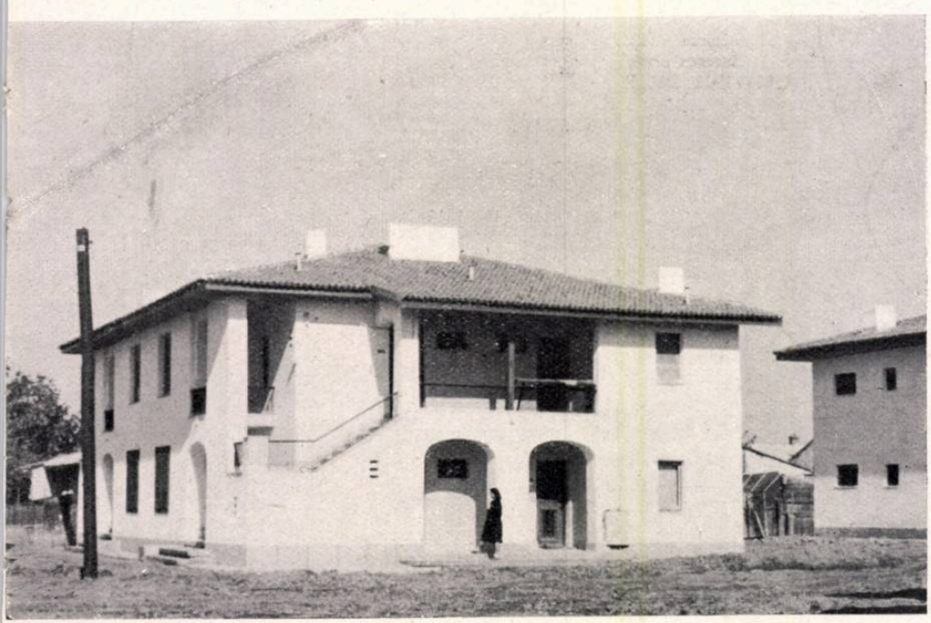

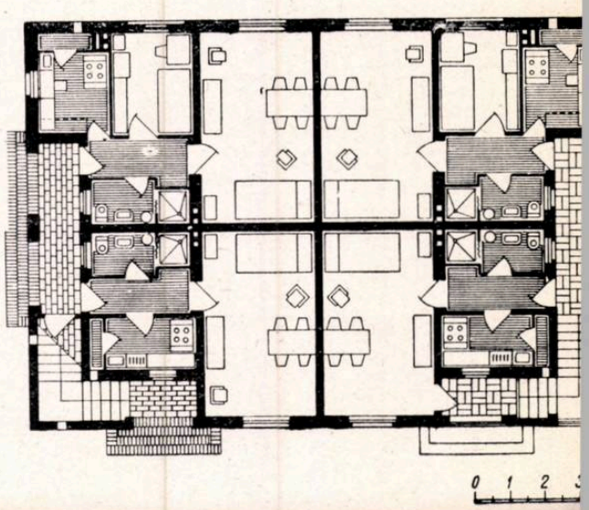

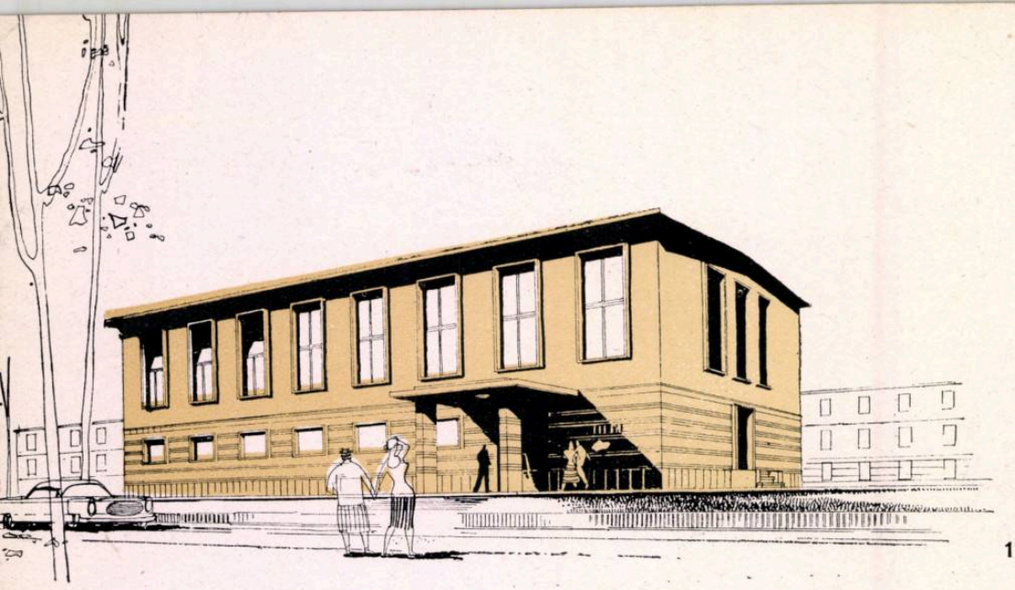

1

Arh. GERTRUD HOCHSTADT

NOI CANTINE TIP ELABORATE ÎN 1956

În 1956, catalogul proiectelor tip, la rubrica cantine-restaurant, s-a îmbogățit cu două noi proiecte elaborate în cadrul Institutului de proiectarea construcțiilor tip (I.P.C.T.): o cantină mică de 300/3 și un tip mai mare, de 600/3.

Pornind de la programe identice cu cele ale proiectelor existente, aceste proiecte reprezintă o încercare de simplificare volumetrică și compozițională, pe de o parte, și de reducere a prețului de cost al construcțiilor respective, pe de alta.

Se știe că vechiul contur de plan al cantinelor precedente, în formă de T, dădea serioase dificultăți în amplasarea lor în cadrul ansamblurilor. De aceea, s-a încercat simplificarea acestei forme, rezolvîndu-se programul într-un simplu dreptunghi.

LA CANTINA DE 600/3 (PROIECT 185 c), dreptunghiul acesta are dimensiunile de 29,30 × 16,70 m, înălțimea întregului volum fiind de 9,40 m.

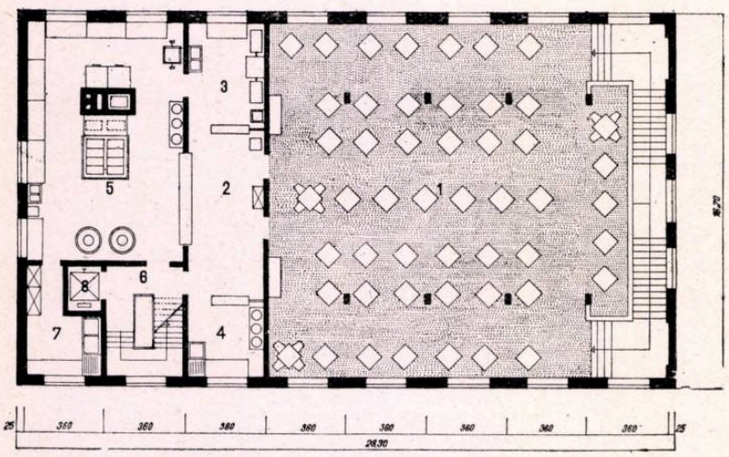

2

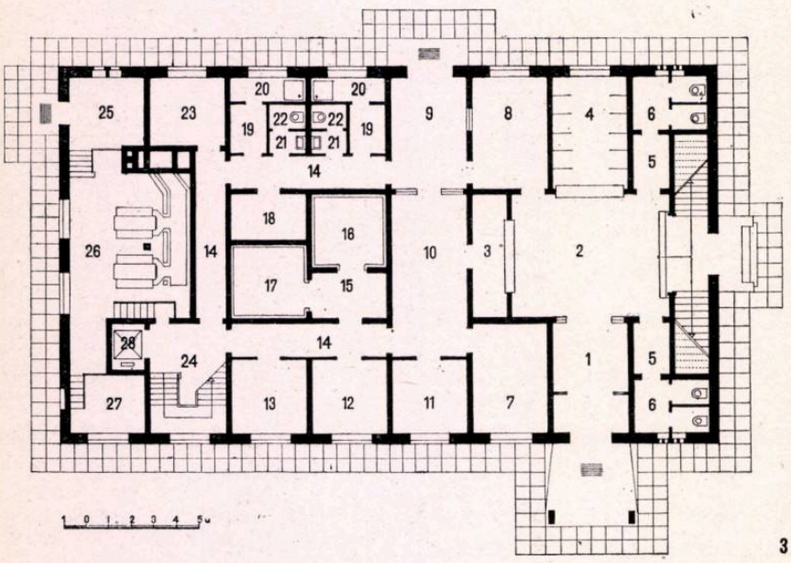

3

Compoziția planului se țese pe trama constructivă a celor opt travee de cîte 3,60 m, din care, la etaj, cinci travee sînt ocupate de sala de mese și trei travee de bucătării. La nivelul parterului se află intrarea consumatorilor, a personalului de serviciu și încăperile pentru prepararea alimentelor brute.

În secțiune, volumul este împărțit în două niveluri, dîndu-se serviciilor de la parter înălțimea liberă de 2,95 m, iar sălii de mese de la etaj 5,00 m (înălțime pe care o păstrează și bucătăria). Volumul ocupat de oficiu și spălătoare (încăperi care se găsesc la același nivel cu bucătăria) a fost împărțit între aceste anexe, care nu au nevoie de mai mult de 2,50 m, și centrala de ventilație.

Rezolvarea secțiunii a făcut posibil ca încăperile să capete înălțimea adecvată și, în același timp, să se folosească perfect spațiul în cea de-a treia dimensiune, toate funcțiunile înscriindu-se într-un paralelipiped (volumul este acoperit cu o terasă).

Ca elemente noi față de proiectele precedente apar tratarea liberă a scării principale și sala de mese, avînd ferestre pe două laturi opuse. Aceasta a avut următoarele consecințe:

1. Scara fiind liberă, suprafețele palierelor de plecare și sosire se adaugă acelora ale holului, respectiv sălii de mese. Rezultă o mărire a indicelui de folosință al celor două piese principale, fără ca suprafața construită să fi crescut.

2. Prin realizarea unei ventilări transversale naturale la sala de mese se poate renunța la instalația costisitoare de ventilație artificială, economisindu-se astfel circa 160 000 lei.

3. Rezolvarea sălii de mese la un capăt al compoziției permite, prin adăugarea a două travee, să se obțină din același plan cantina studențească de 600/2. Această remarcabilă calitate de extensie a planului este perfect realizabilă. Într-adevăr, cantina de 600/2 diferă de cea de 600/3 prin faptul că se dezvoltă intrarea consumatorilor și sala de mese care, în loc de 200 de locuri, capătă o capacitate de 300 de locuri. Restul serviciilor rămîn neschimbate, bucătăriile și preparațiile fiind dimensionate inițial pentru capacitatea totală de 600 de persoane.

Lățimea sălii de mese, de 15,70 m, a fost împărțită în trei: o navă centrală majoră de 9,00 m lățime, cu grinzile planșeului aparente, și două nave colaterale de cîte 3,35 m.

Luminozitatea sălii în punctul ei central (cel mai defavorabil din acest punct de vedere) a fost verificată cu ajutorul abacelor lui Daniliuc.

Față de proiectul tip anterior, acesta aduce în plus:

1. Reducerea suprafeței holului-așteptare.

Practica funcționării cantinelor a demonstrat că prin eșalonarea seriilor, spațiul de așteptare prevăzut în normativ este exagerat. De asemenea, s-a observat că vestiarul nu e folosit în cazul cantinelor; el va fi însă utilizat de o parte dintre consumatori, atunci cînd cantina se va transforma în restaurant.

2. Reducerea suprafeței construite cu 13 %.
3. Reducerea suprafeței desfășurate cu 12 %.
4. Reducerea volumului construit cu circa 13%
5. Reducerea prețului de cost al construcției cu 18 %.

CANTINA DE 300/3 (PROIECT 217 c/I) se înscrie, ca și precedenta, într-un dreptunghi de 25,70 m (7 travee de 3,60 m) pe 15,10 m. Sala de mese ocupă cinci travee, iar restul de două sînt ocupate de intrarea principală. Acoperișul în două pante, cu învelitoare de țiglă, coboară spre intrare, acoperind o mică prispă.

Ca și la sala de mese a cantinei de 600/3 descrisă mai sus, la cantina mică s-a utilizat lambriul din plăci din deșeuri de lemn aglomerate; în plus, beneficiind de planșeul de lemn, plafonul sălii a fost tăvănit și streșinile înfundate cu plăci din același material.

În comparație cu proiectul tip anterior, nr. 973, proiectul 217 c/I aduce următoarele economii:

1. reduce suprafața construită cu 19 %;
2. reduce suprafața desfășurată cu 9 %;
3. reduce volumul construit cu 30 %;
4. reduce prețul de cost al construcției cu 35 %.

În tabelul 1 sînt analizate comparativ cele două proiecte noi cu proiectele anterioare.

Analiza detaliată a suprafețelor fiecărei încăperi față de normativ este dată în tabelul 2.

Rezultă că proiectul de 300/3 depășește cu cca. 12 % prevederile normativului, în timp ce cantina de 600/3 este cu cca. 8 % mai mică decît prevederile normativului.

Dacă planul noilor proiecte constituie un progres față de trecut, în schimb fațadele nu pot fi considerate pe deplin satisfăcătoare. Ele mai pot fi îmbunătățite și vor fi îmbunătățite prin contribuția adusă de diverși proiectanți care vor adapta proiectul tip la multiplele situații ce se vor ivi.

Tabelul 1

	Proiect 20 A	Proiect 185 c/I	Proiect 973	Proiect 217 c/I
Aria construită . .	569,25 m²	494,00 m²	505,86 m²	409,24 m²
Aria palierelor . . .	1.236,35 m²	1.084,00 m²	605,00 m²	610,86 m²
Volumul exterior .	5.636 m³	4.920 m³	2.752 m³	1.895 m³
Valoarea proiectului	1.812.100 lei	1.485.240 lei	797.459 lei	518.930 lei

Tabelul 2

	Cantina 300/3		Cantina 600/3	
	Normativ	Pr. 217 c/I	Normativ	Pr. 185 c/I
1 Tampon-sala de aşteptare garderobă . . .	56	35,59	112	70,66
2 Grup sanitar	8	9,20	13	22,20
3 Sala de mese	120	125,15	240	278,67
4 Bufet	3	5,46	6	8,18
5 Distribuţie	—	12,38	—	25,13
6 Bucătărie	50	49,00	80	73,50
7 Preparaţie legume	15	14,20	18	11,22
8 Preparaţie carne .		14,20	12	11,22
9 Preparaţie ceai-cafea	—	—	12	10,89
10 Boxă pîine	—	—	6	—
11 Spălător veselă . . .	20	10,82	16	15
12 Spălător vase . . .		în bucătărie	8	13,01
13 Birou primire . .	18	10,00	8	23,80
14 Birou administraţie		14,20	20	16,33
15 Camera produse uscate	10	14,20	17	11,22
16 Grup frigorific . . .	20	17,71	45	34,84
17 Depozite	12	54,72	20	11,22
18 Magazie inventar . .	3	13,50	6	8,45
19 Vestiar personal . .	6	6,70	12	7,24
20 Grup sanitar personal	5	11,45	9	13,42
21 Odihnă personal . .	8	—	11	10,05+16,34
22 Sala cazanelor . . .	—	—	60	40,70
23 Pompe	—	—	12	10,05
24 Zgură	—	—	10	8,80
25 Depozit combustibil	—	—	17	—
26 Ventilaţie	—	—	50	21,44
27 Ascensor	—	—	6	16,34
Total aria de exploatare	354	404,26	826	790,67
Circulaţii	35 (10%)	36,18	82 (10%)	83,56
Total (cu circulaţii) . .	389	440,44	908	874,23
Aria zidurilor	98	106,76	230	169,00
Total general	487	547,20	1.138	1043,23
m²/loc sala de mese . .	4,87	5,47	5,7	5,21

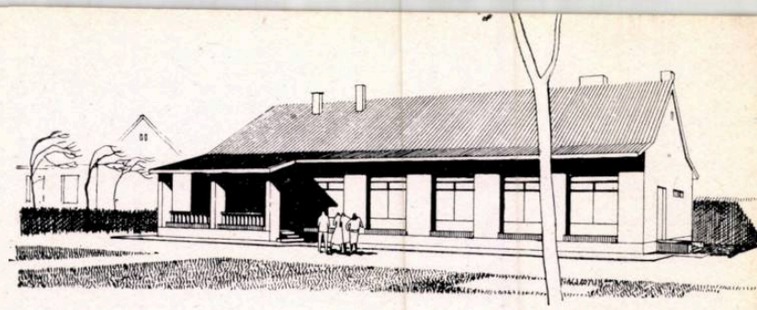

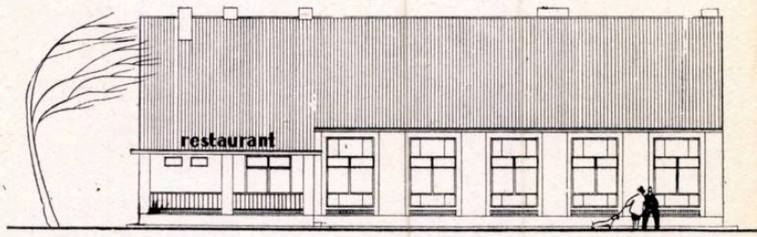

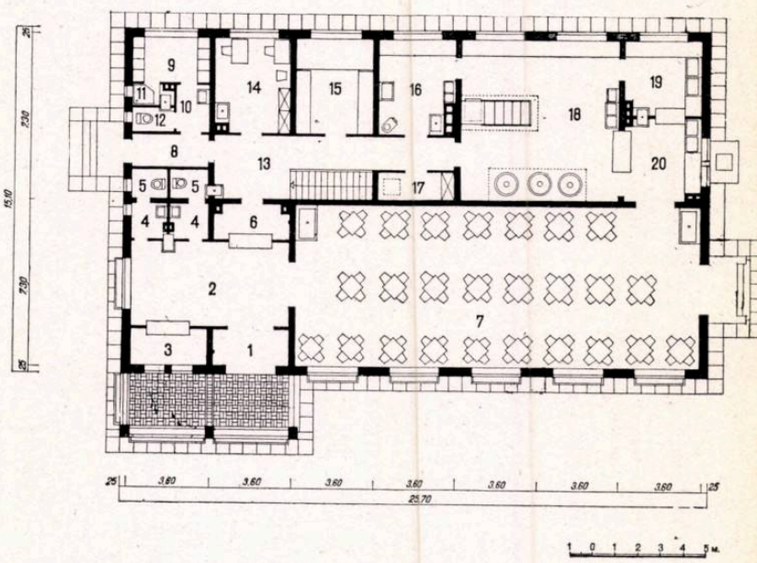

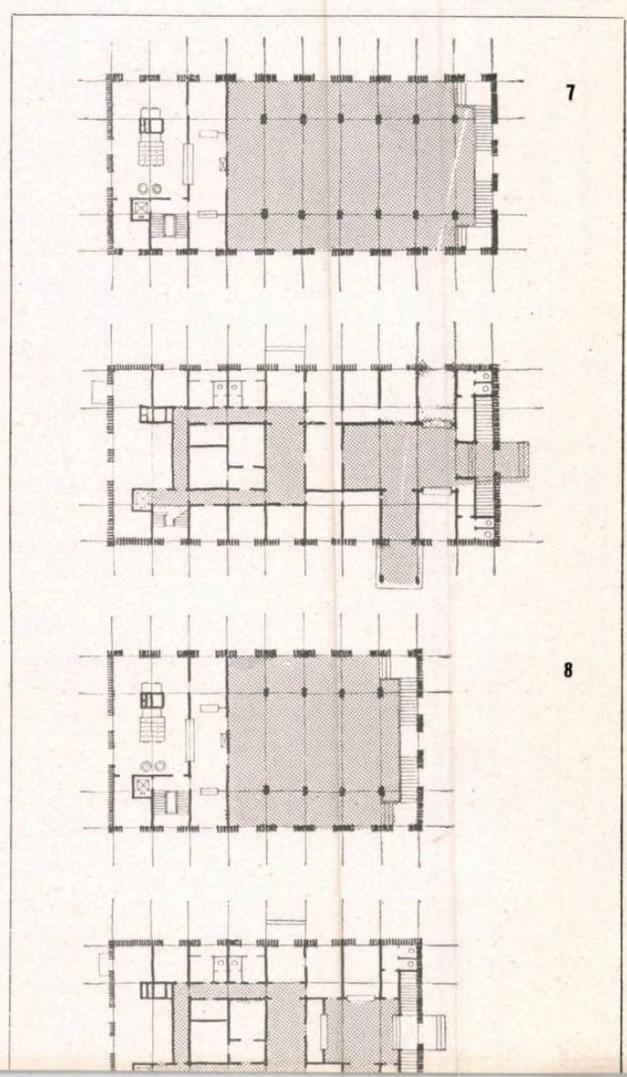

1. *Cantina 600/3 — Perspectivă*
Atelier arh. I. Şerban — Autor, arh. G. Hochstadt

2. Plan etaj
1. Sala de mese (200 locuri) — 2. Oficiu — 3. Spălător veselă — 4. Ceai-cafea pîine 5. Bucătărie — 6. Scara de serviciu — 7. Spălător vase — 8. Ascensor greutăţi

3. Plan parter
1. Vestibul — 2. Hol-aşteptare — 3. Bufet — 4. Vestiar — 5. Lavabou — 6. W. C. 7. Depozit pentru legume — 8. Birou — 9. Intrare de serviciu — 10. Recepţie alimente — 11. Preparaţie legume — 12. Preparaţie carne — 13. Cămară 14. Coridor — 15. Sas — 16. Cameră frigorifică pentru lactate — 17. Cameră frigorifică pentru carne — 18. Camera maşinilor — 19. Vestiar personal 20. Duş personal — 21. Lavabou personal — 22. W. C. personal — 23. Cameră pentru odihnă personal — 24. Scara de serviciu — 25. Atelier — 26. Sala cazanelor 27. Camera de pompe.

4. *Cantina de 300/3 — Perspectivă*
Atelier arh. L. Garcea — Autor, arh. G. Hochstadt

5. *Faţada principală*

6. Plan parter
1. Intrare consumatori — 2. Hol — 3. Vestiar — 4. Lavabou — 5. W. C. 6. Bufet — 7. Sala de mese (100 de locuri) — 8. Intrare de serviciu — 9. Vestiar personal — 10. Lavabou personal — 11. Duş personal — 12. W. C. personal 13. Recepţia alimente — 14. Birou — 15. Cămară — 16. Preparaţie — 17. Depozit 18. Bucătărie — 19. Spălător — 20. Oficiu

7. *Cantina 600/2 — Schemă cu 10 travee*

8. *Cantina 600/3 — Schemă cu 8 travee*

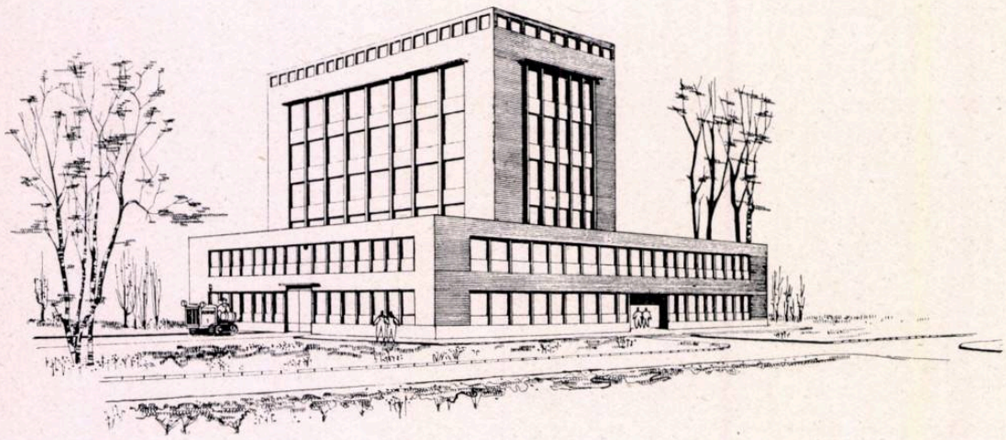

HALĂ PILOT PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ

Colectiv de proiectare: arh. MIHAI FLOREA, ing. constructor NICOLAE MATEI, ing. tehnolog NICOLAE HODOȘ
Institutul de proiectare IPROCHIM

Dezvoltarea luată în ultimii ani de industria chimică din țara noastră a determinat realizarea unor construcții interesante, specifice acestei industrii, cu un program special, caracteristic.

În domeniul chimizării gazelor petrolifere sau naturale, domeniu important al industriei chimice producătoare de bunuri de larg consum (fibre sintetice de tip orlon, perlon, nylon, mase plastice etc.), o serie de instalații urmează să fie omologate sau studiate din punct de vedere tehnologic, înainte de a intra în producție. Această fază imediat premergătoare procesului industrial se numește faza de « pilot », în cadrul ei executîndu-se o serie de corectări tehnologice, în afară de observațiile și analizele cu caracter tehnic.

Necesitatea unei construcții cu caracter universal, care să poată adăposti o multitudine de instalații pilot, variabile ca gabarit și care să permită o ușoară

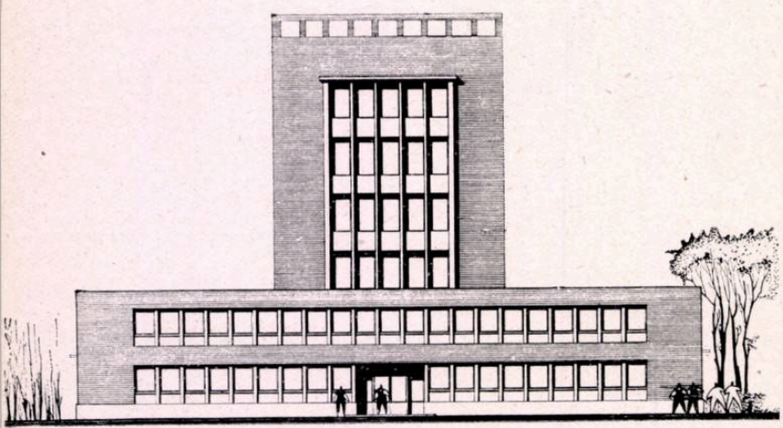

1

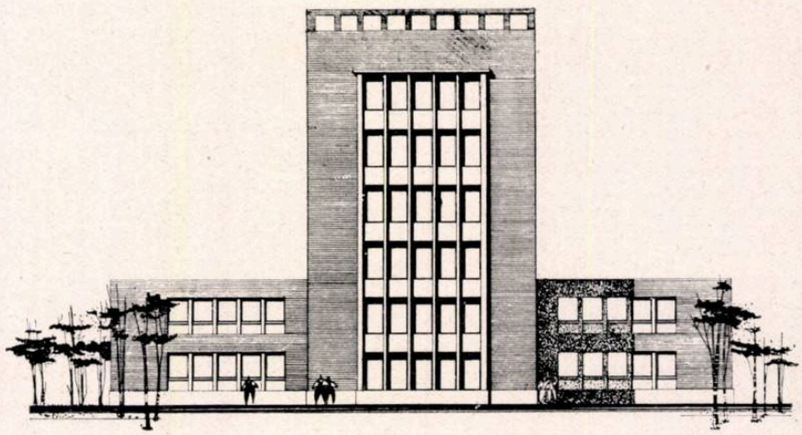

2

5

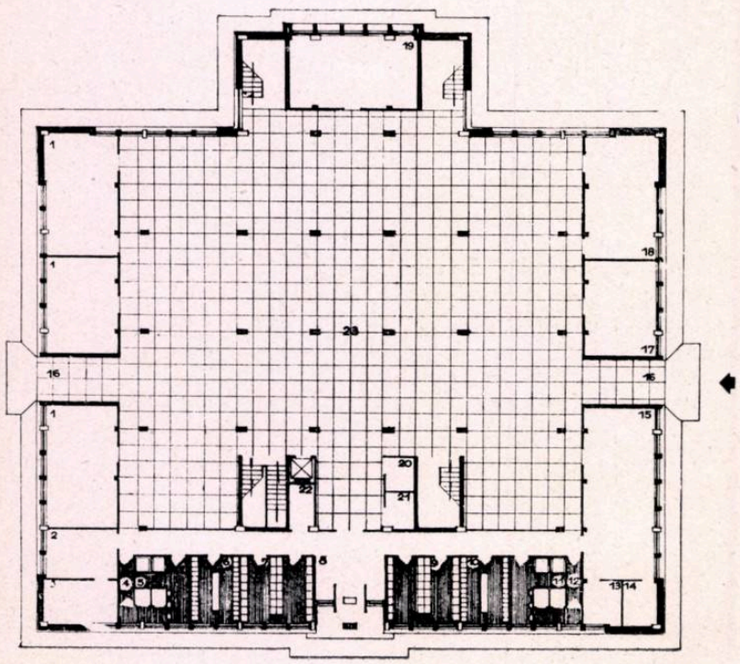

6

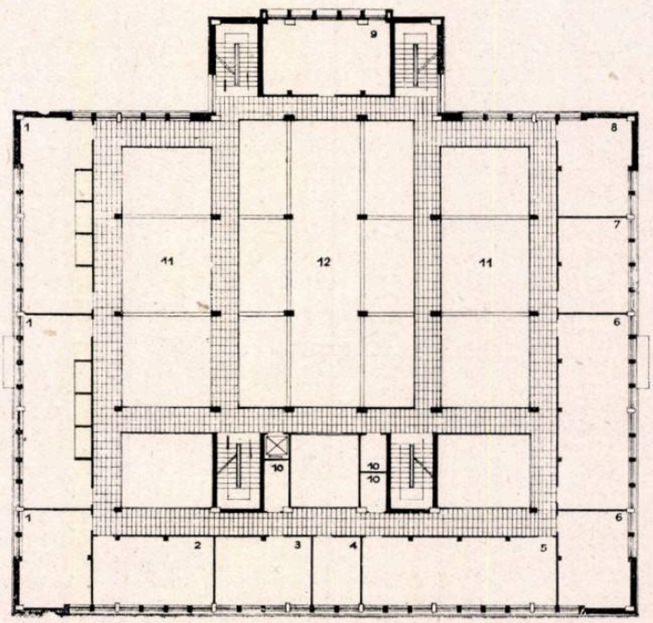

demontare sau montare a instalațiilor respective, a dus, în cadrul Institutului de proiectări pentru fabrici de produse chimice (IPROCHIM), la realizarea unui proiect pentru o hală pilot cu caracter universal; studiile noastre au dus la o formulă foarte elastică, adaptabilă, nu numai la instalațiile petrochimice, ci la o gamă mult mai mare de instalații experimentale sau semiindustriale. Astfel, pornind de la ideea unei multitudini de instalații chimice (caracterizate prin coloane de distilare sau fracționare ce se dezvoltă pe verticală) s-au creat două categorii de spații, determinate de gabaritul lor: instalații pînă la 7 m și altele pînă la 23 m înălțime. Primele sînt așezate în două buzunare laterale, ultimele într-un spațiu central. Scheletul de beton armat al halei servește, în afară de scopurile sale constructive, și ca schelet de susținere a instalațiilor respective.

Paliere intermediare se pot crea prin piese metalice demontabile (grinzi profilate, tablă striată etc.), acolo unde instalația necesită. Transportul sau evacuarea pieselor grele se face cu autocamioane care au posibilitatea să intre și să iasă din hală în sens unic. O grindă rulantă de 15 tone ridică aceste piese direct de pe autocamioane la înălțimea de montaj necesară. În jurul spațiului central, care are o înălțime de 24 m, sînt grupate pe două niveluri o serie de piese cerute de program, și anume: un grup social dimensionat pentru două schimburi de cîte 30 de persoane (fiecare schimb cu o componență egală de femei și bărbați), laboratoare de gaze toxice și netoxice (prevăzute sau nu cu nișe de experiență), substație electrică proprie, ventilație, aer comprimat și vacuum, ateliere mecanice, de precizie, birou, depozite etc. De notat că scheletul constructiei este astfel dimensionat încît să poată permite o recompartimentare cu panouri demontabile în oricare sens. Corpul cu două niveluri este prevăzut cu o terasă de proporții mari, necesitată de experiențele sau piloții în aer liber și a fost dimensionată pentru o încărcare utilă de 1 t/m². Laboratoarele și paserelele au fost dimensionate pentru o încărcare utilă de 0,5 t/m². Corpul cu șase niveluri a fost prevăzut la fiecare nivel cu un laborator și atelier de serviciu, iar la fiecare două niveluri cu un grup sanitar. Deservirea pe verticală se face cu un ascensor de persoane, materialele și piesele grele fiind manipulate cu grinda rulantă care este acționată electric.

Pentru că în această hală există posibilități de degajări de gaze, fie toxice, fie incendiabile sau explozive, au fost luate o serie de măsuri pentru protecția muncii, și anume: 4 scări de evacuare, un sistem de ventilație generală, un surplus de ventilație naturală, sistem electric asigurat contra scînteilor etc.

Proiectul elaborat este o lucrare originală, documentația existentă consultată neindicîndu-ne construcții similare cu caracter permanent.

Dimensiunile construcției sînt de 38,25 × 37,12 m; suprafața construită este de 1260 m², suprafața desfășurată de 4250 m², volumul exterior de cca. 16 700 m³.

Construcția se va executa pe schelet de beton armat monolit, dat fiind caracterul său special, gradul de seismicitate al regiunii unde se va construi și încărcările mari.

Lucrarea se va executa începînd din al doilea trimestru al anului 1957.

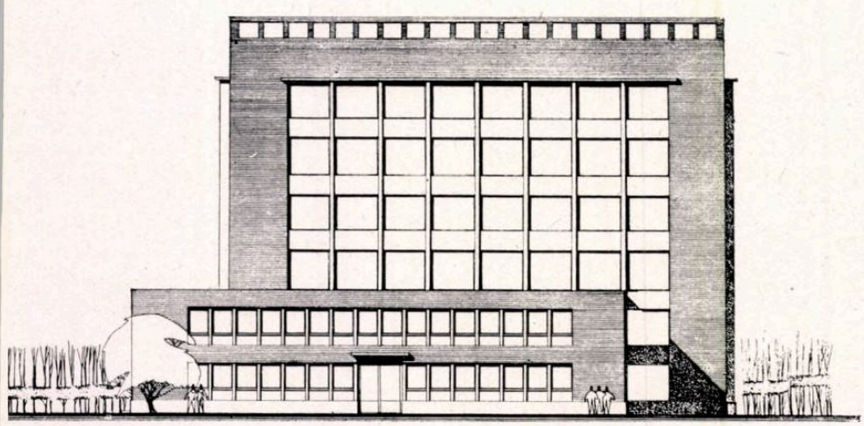

3

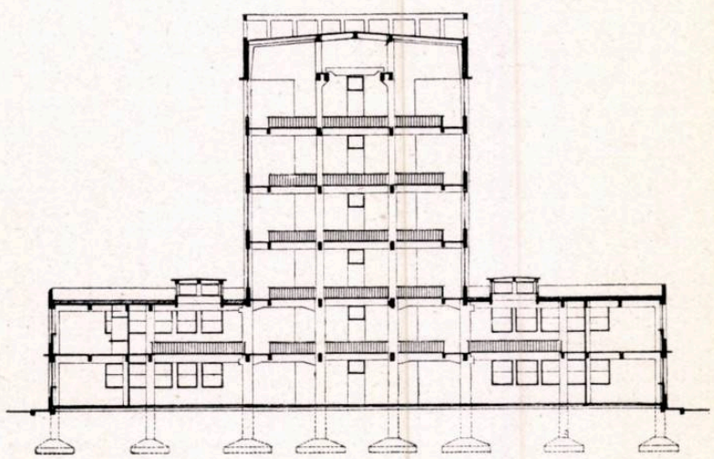

4

7

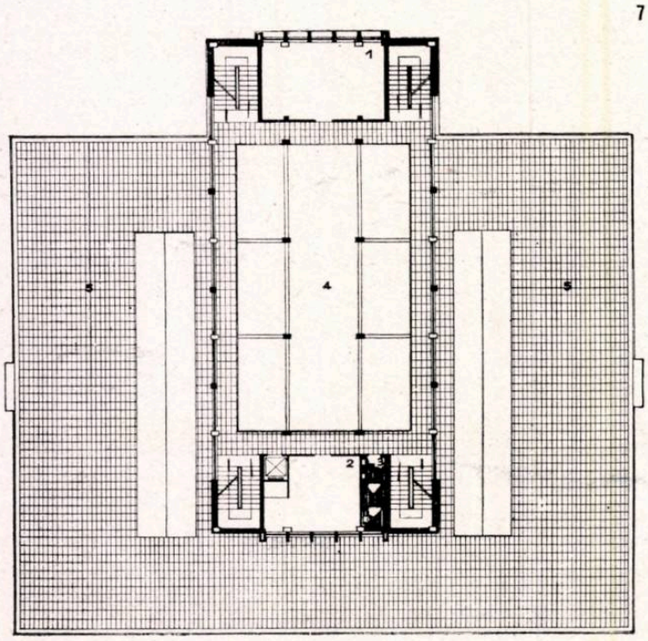

1. *Fațada principală*—**2.** *Fațada posterioară*—**3.** *Fațada laterală*—**4.** *Secțiune transversală*

5. Plan parter
1. Laborator gaze — 2. Substația electrică — 3. Contori generali — 4. W.C. bărbați — 5. Dușuri și lavabou bărbați — 6. Vestiar salopete bărbați — 7. Vestiar haine stradă bărbați — 8. Hol de acces — 9. Vestiar haine stradă femei 10. Vestiar salopete femei — 11. Dușuri și lavabou femei — 12. W. C. femei 13. Birou — 14. Magazia de materiale — 15. Atelier mecanic — 16. Acces autocamioane — 17. Aer comprimat și vacuum — 18. Ventilație — 19. Atelier serviciu — 20. Birou șef tură — 21. Birou inginer — 22. Depozit — 23. Hala pilot.

6. Plan etaj 1
1. Laborator gaze toxice — 2. Laborator analize generale — 3. Atelier de precizie 4. Birou de secție — 5. Atelier mecanic — 6. Atelier restructurabil — 7. Aer comprimat și vacuum — 8. Ventilație — 9. Atelier serviciu — 10. Depozite 11. Hala piloți gabarit mic — 12. Hala piloți gabarit mare

7. Plan etaj 2—5
1. Atelier serviciu — 2. Laborator analize — 3. Grup sanitar — 4. Hala piloți gabarit mare — 5. Terasa pentru experimentări

Arh. **GHEORGHE OLARIU**

STUFUL ÎN CONSTRUCȚIILE AGRICOLE

În perioada de specializare pe care am făcut-o în U.R.S.S. în anul 1955, vizitînd Expoziția agricolă unională din Moscova, am văzut printre altele și diferite construcții cu caracter agricol executate din stuf sau utilizînd stuful ca materie primă. Întrebuințînd stuful ca materie primă, Institutul de proiectări din Alma-Ata a reușit să proiecteze o serie de construcții agro-zootehnice și sociale, ca: saivane pentru oi, magazii, grajduri, locuințe, înlocuind lemnul și fierul, utilizate curent la acest fel de construcții.

Cu ocazia vizitei făcute în Republica Socialistă Sovietică Uzbekistan, am văzut de asemenea diferite construcții executate pe bază de stuf sau întrebuințînd stuful ca materie primă.

La noi în țară, pe baza materialului documentar din U.R.S.S., s-au proiectat și experimentat cîteva construcții de saivane pentru oi la G.A.S. Roseți, G.A.C. Pasărea (regiunea București) și G.A.C. Sinoe (regiunea Constanța), folosindu-se sistemul de construcție așa-numit «stufarc», adoptat de I.P.C.A. Spre deosebire de sistemul sovietic, care întrebuințează prefabricate de dimensiuni mici, acest sistem utilizează elemente prefabricate de dimensiuni mari. Voi încerca să prezint sistemul folosit în U.R.S.S. pentru executarea construcțiilor arătate mai înainte, întrebuințînd stuful ca materie primă, prin metoda prefabricatelor de dimensiuni mici.

Recoltarea stufului

Una dintre primele operații care trebuie făcute înainte de a se trece la construirea propriu-zisă este recoltarea stufului. Cînd a ajuns în perioada de coacere, stuful trebuie recoltat și depozitat în aer liber, astfel ca să se poată usca în bune condiții. Anotimpul prielnic recoltării stufului este iarna, cînd apa bălților și lacurilor este înghețată, ușurînd astfel efectuarea acestei lucrări.

După ce stuful a fost transportat la locul de construcție, se procedează la alegerea lui, astfel ca firele să fie întregi și curățate de moțurile din vîrf.

Alegerea și pregătirea terenului pentru construcție

Terenul ales pentru construcție trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie ridicat, pentru ca apele provenite din ploi să nu se strîngă în jurul construcției; să nu fie amplasat pe firul rîurilor, unde se poate strînge apa, sau în locuri unde s-ar putea produce înzăpeziri.

Terenul se curăță de ierburi, de stratul vegetal, de rădăcini de copaci și se nivelează.

La un saivan pentru 200 de oi sau pentru 400 de oi tinere este necesară o suprafață de 200 m². Dacă socotim lățimea între 5,50—6,00 m, lungimea lui va fi de 35 m.

După nivelarea terenului se execută o săpătură de fundație de 30—40 cm lățime și 60—80 cm adîncime. Se va avea în vedere ca această săpătură să fie făcută cu puțin timp înainte de începerea montării pereților de stuf, astfel ca săpătura să nu se umple cu apă sau malurile ei să se prăbușească.

Confecționarea sulurilor de stuf

În Uniunea Sovietică, pereții sînt executați din suluri de stuf cu diametrul de 30 cm, confecționate la fața locului. Confecționarea acestor suluri de stuf este foarte simplă. Ea se face de obicei în apropierea depozitului de stuf sau sub un șopron-remiză, în cazul cînd plouă sau este vreme rea. Pe o capră de lemn lungă de 4—6 m se așază un maldăr de stuf gros de 40—50 cm, care se leagă și se strînge bine cu sîrmă groasă de 2—3 mm, la distanța de 30—35 cm între legături.

Sulurile pentru un saivan de oi se execută în două lungimi. Jumătate din suluri se fac în lungime de 6 m, iar jumătate în lungime de 4 m. Diametrul sulurilor de stuf, după ce sînt strînse cu sîrmă, este de 20—30 cm (fig. 1 și 2).

Sulurile reprezintă elementele prefabricate necesare executării acestui gen de construcții.

Montarea sulurilor de stuf

După confecționarea unui număr suficient de suluri (cca. 200 de suluri pentru un saivan de oi), se trece la executarea unui cadru mobil (cofraj) de lemn (fig. 3 și 4).

Acest cofraj se compune din două arce semicirculare cu raza de 2,75—3,00 m, executate din rigle de brad sau altă esență, cu o talpă din același material și trei raze spraiț, una verticală și două la 45° în dreapta și stînga. Cele două arce sînt fixate prin scînduri sau rigle bătute, la 50—60 cm una de alta, pe partea superioară a arcului, formînd o boltă pe care se va construi saivanul. Talpa cofrajului glisează pe două scînduri orizontale așezate pe țăruși bătuți în pămînt de-a lungul saivanului. Capetele sulurilor de stuf, înainte de a fi întrebuințate, se introduc într-o baie de bitum cald, astfel ca stuful să nu putrezească atunci cînd capetele arcului ar da de umezeală.

Cînd lipsește bitumul se poate întrebuința cartonul asfaltat, cu care se îmbracă capătul sulului de stuf care intră în pămînt, pe o porțiune de cca. 1 m înălțime (fig. 5).

După ce săpătura de fundație este pregătită, se poate începe montarea sulurilor de stuf în arce.

Pe fundul săpăturii este bine să se fixeze plăci prefabricate din beton armat cu stuf sau fier-beton în formă de U, în lungime de 3 m, montate alternat în cele două fundații paralele în care se introduce capătul bituminizat al sulului de stuf. În cazul cînd nu se pot executa aceste plăci de beton, se poate folosi ca pat pentru capetele sulurilor de stuf un strat de nisip de 15—20 cm grosime, peste care se așază, de-a lungul săpăturii de fundație, un sul sau două de stuf confecționate în același mod, însă total bituminizate.

Peste aceste suluri de stuf orizontale se fixează capetele sulurilor de stuf bituminizate care formează sistemul de rezistență al construcției saivanului. Ca pat pentru capetele de stuf se mai poate întrebuința un strat de beton de 20 cm sau chiar piatră bine bătută cu maiul.

Montarea sulurilor de stuf în pereții construcției saivanului se face astfel: un muncitor ține capătul sulului de stuf bituminizat, îl introduce în săpătura de fundație și îl fixează bine pe patul respectiv (plăci de beton, pietre sau suluri de stuf bituminizate); al doilea muncitor mulează sulul de stuf pe partea exterioară a cofrajului de lemn. În sulul de stuf, transversal pe lungime, se fixează la distanța de 40—50 cm araci rotunzi, în grosime de 3—5 cm, ascuțiți la vîrfuri și lungi de 80—110 cm. Acești araci formează armătura de legătură a sistemului de rezistență pe o porțiune de cca. 1 m din lungimea saivanului (fig. 6).

După cum am arătat mai înainte, lungimea sulurilor de stuf este de 4 și 6 m. Aceste suluri

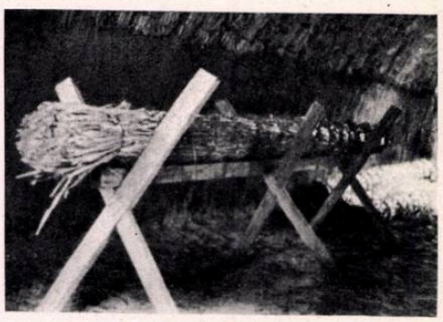

1

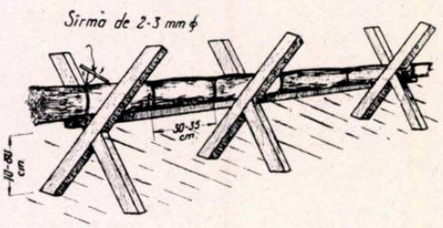

2

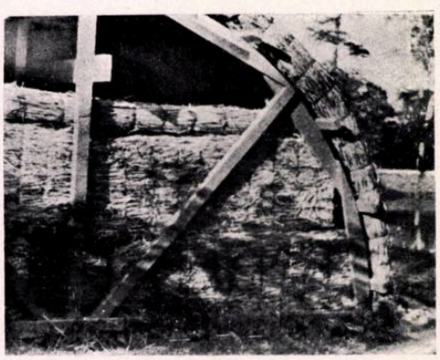

3

4

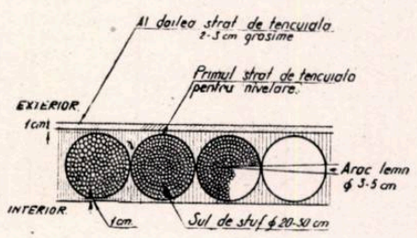

6

Secțiune transversală printr-un saivan de oi

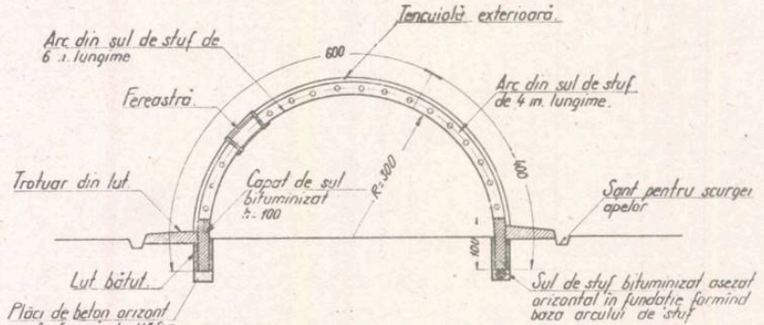

5

se intercalează: unul lung din dreapta se întîlnește cu altul scurt din stînga și alternat, în continuare. La intervale de 5 m, în interiorul construcției, se montează cîte un arc din stuf care mărește rezistența construcției.

Executarea timpanelor și a tîmplăriei

Timpanele saivanului se fac din aceleași suluri de stuf, care se vor așeza vertical unul lîngă altul (fig. 7), iar pentru legătură vom folosi de asemenea araci. Aracii leagă sulurile între ele precum și peretele de arcul semicircular de rezistență. În acești pereți se lasă golurile necesare pentru uși. Tăierea golurilor ferestrelor și ventilațiilor se face cu fierăstrăul de mînă.

Tîmplăria se execută din lemn. Tocul ferestrei se fixează cu holz-șuruburi de căptușelile de scînduri ce îmbracă de o parte și de alta șpaleții golului. Pentru a se permite un curent pentru ventilație, într-una dintre ușile de capăt se execută un șuber pentru pătrunderea aerului.

Executarea tencuielilor și a trotuarului

După terminarea pereților saivanului se trece la tencuire. Mortarul cu care se tencuiește este format din lut, apă și praf de var nestins; proporția este următoarea: 1 parte var nestins, 12 părți lut și 15 părți apă. Cu această pastă se execută tencuirea în exterior în două straturi, după care se spoiește cu var.

În interior, saivanul se tencuiește numai cu un strat pe înălțimea de 1 m sau în întregime, după posibilități.

Pentru îndepărtarea apelor provenite din ploi este absolut necesar să se realizeze un trotuar în jurul construcției. Acest trotuar se execută pe o umplutură de lut bătut de cca. 30 — 40 cm înălțime, cu pante de scurgere spre exterior pe o lățime de 1—1,20 m. Același mortar de la tencuieli se întrebuințează și la tencuirea trotuarului. Este bine ca trotuarul să fie armat cu o rețea de stuf 6 la metru pe ambele direcții. Se mai recomandă ca în jurul construcției să se execute un trotuar din cărămidă pe lat, montată tot pe un strat de lut bătut. În rosturile dintre cărămizi se execută o umplutură din aceeași tencuială ca la acoperiș. La marginea trotuarului se execută un șanț pentru drenarea apelor.

Materialele necesare pentru construirea unui saivan pentru 200 de oi sînt:

— suluri de stuf = 200 de bucăți cu diametrul de 20—30 cm (100 de bucăți de 6 m și 100 de bucăți de 4 m lungime);

— lemn de construcție (scînduri—rigle) = 1,9 m³;

— carton asfaltat (în cazul cînd nu se întrebuințează bitum) = 1,70 m² sau 8 suluri, sau 100 kg bitum;

— sîrmă de 2 mm = 200 kg (sau de 3 mm = 350 kg);

— ciment (în cazul cînd se execută plăcile prefabricate) = 600 kg.

Afară de materialele enumerate mai sus, se mai adaugă var, holz-șuruburi, cuie, țăruși, araci, balast etc.

Am arătat mai înainte modul în care se poate executa un saivan pentru oi, însă în U.R.S.S. s-au proiectat și alte construcții cu caracter agrozootehnic care să se execute din stuf sau folosind

7

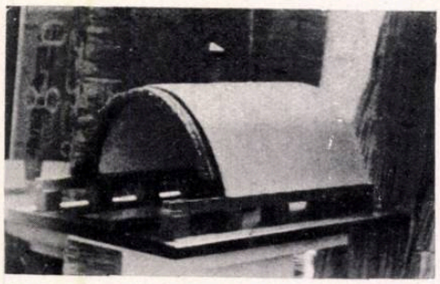

8

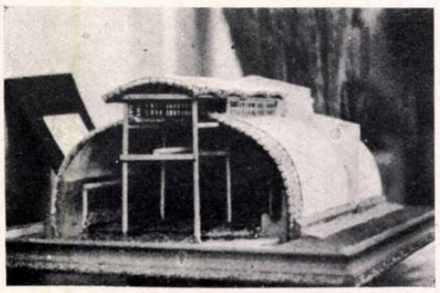

9

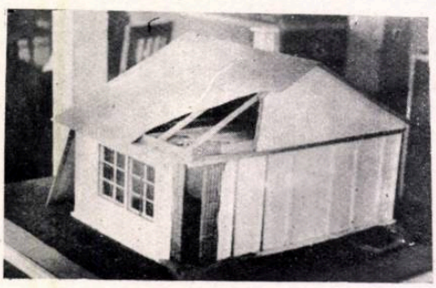

10

stuful ca materie primă. În cele ce urmează voi arăta cum se pot executa magazii pentru cereale și grajduri pentru taurine și cabaline.

Magazii pentru cereale

Pentru fiecare metru liniar de construcție, cu o deschidere de 6 m, se calculează cîte patru suluri de stuf. Din aceste patru suluri, două vor avea lungimea de 6 m și două de 4 m. La alegerea terenului se vor avea în vedere cele arătate mai sus pentru saivanul de oi.

La magaziile de cereale, fundația se poate face în două feluri: pe stîlpi de beton sau piatră, în cazul cînd apele freatice sînt la mai puțin de 3 m adîncime față de nivelul terenului, sau pe fundații obișnuite, ca cele arătate mai sus la saivanul pentru oi.

Pe stîlpii fundațiilor se montează o grindă de beton armat în formă de U, care face legătura între stîlpii de fundație și arcul de stuf ce formează bolta magaziei (fig. 8 și 12).

Înainte de montarea grinzilor longitudinale, pe stîlpii de beton vor fi așezate apărători de tablă galvanizată, care sînt menite să împiedice pătrunderea șoarecilor în magazie. Aceste apărători se așază astfel încît să iasă cu 10—15 cm în afara stîlpilor și să fie aplecate spre nivelul terenului în unghi de 30—40°.

După ce grinzile longitudinale sînt fixate pe stîlpi, se trece la montarea sulurilor de stuf în carcasa construcției, după sistemul descris în cazul saivanului.

Grajduri de taurine sau cabaline

Aici vom folosi aceleași suluri de stuf, însă de lungimi diferite. De asemenea, vom mai folosi pentru rezistență și stîlpi de lemn.

După confecționarea unui număr suficient de suluri de stuf cu lungimea de 5 și de 2,5 m, întrebuințînd aceleași fundații ca la saivanul de oi, se trece la montarea sulurilor pe un cadru de lemn cu raza de 3,75 m. La așezarea stufului se va avea grijă ca partea superioară a sulurilor să se rezeme pe grinzile longitudinale *A* ale scheletului de rezistență format din stîlpii *B* montați pe marginea culoarului de circulație al grajdului (fig. 9 și 11).

Luminozitatea grajdului este asigurată prin ferestre longitudinale, în modul arătat în figurile 9 și 11.

La capetele grajdului se pot amenaja două camere pentru păstrarea furajelor și pentru evacuarea gunoiului.

Pardoseala folosită este identică cu cea folosită la grajdurile executate din cărămidă, adică se va folosi cărămidă, asfalt pe zgură sau beton pe zgură, vor fi amenajate rigole de scurgere și bazine de colectare pentru urină.

În grajduri se pot monta monoraiuri sau linii decovil pentru transportul bălegarului și furajelor cît și instalații de apă.

Ventilația se asigură prin orificii lăsate în pereți și prin ferestre (admisia aerului), iar evacuarea se asigură prin coșuri de ventilație montate pe acoperiș sau prin ferestre reglabile.

Sulurile de stuf, de dimensiuni diferite, pot fi întrebuințate și la construcția locuințelor individuale sau colective. În figura 10 se poate vedea modul de construcție și de întrebuințare a stufului la executarea locuințelor.

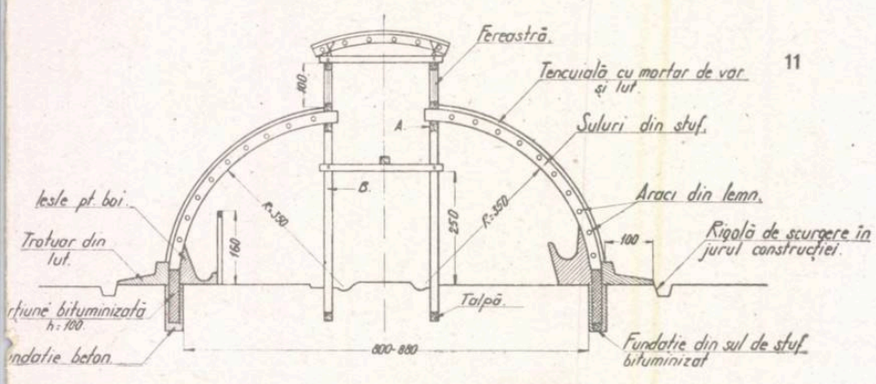

11

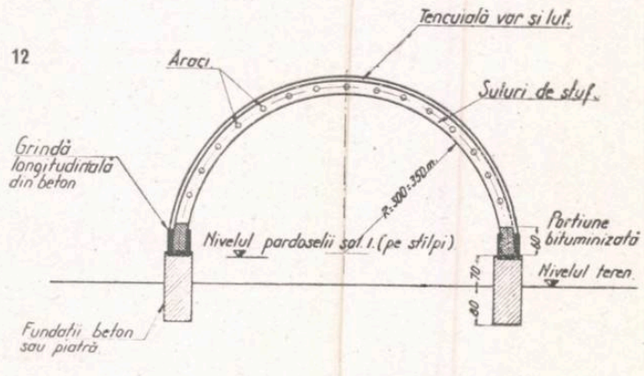

12

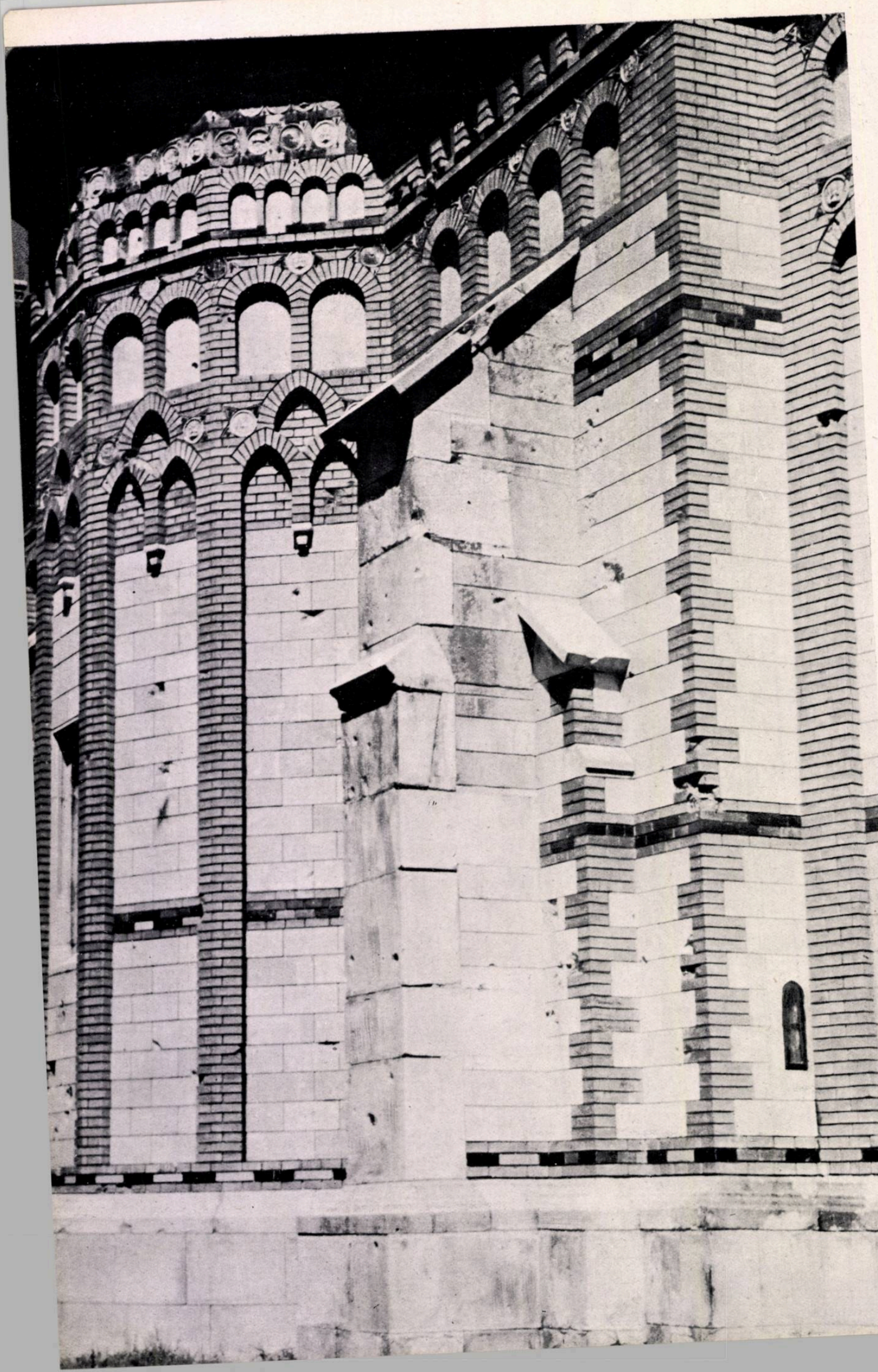

Arh. VIRGIL BILCIURESCU

BISERICA SFÎNTUL GHEORGHE DIN HÎRLĂU

2

Biserica sf. Gheorghe, una dintre cele mai valoroase înfăptuiri ale arhitecturii româneşti, a fost ridicată la curtea domnească a lui Ştefan cel Mare de la Hîrlău în 1492*.

Ea a fost construită într-o epocă de mare înflorire economică şi culturală, cînd Moldova juca un important rol internaţional, perioadă în care statul ducea lupta pentru independenţă împotriva năvălirii otomane şi împotriva atacurilor marilor state feudale vecine.

Victoriile repurtate de Moldova sînt în mare parte datorate faptului că în a doua jumătate a domniei lui Ştefan cel Mare, domnitorul îşi lărgeşte baza socială în detrimentul marii boierimi, sprijinindu-şi puterea de stat pe mica boierime, ţărănimea liberă, meşteşugari şi negustori.

Această situaţie a statului moldovean este oglindită cum nu se poate mai bine în deosebitele inovaţii ce se produc în arhitectura ei, la biserica din Hîrlău.

Marea activitate din domeniul construcţiei din acea vreme (ultimele trei decenii ale veacului al XV-lea), implică existenţa unor puternice bresle de constructori.

Elaborarea concepţiei acestei arhitecturi nu a fost expresia particulară a unei singure categorii de meseriaşi. Meşterul constructor, arhitectul acelei vremi, a fost unit în activitatea lui creatoare cu pietrarul şi sculptorul, cu olarul şi zugravul, precum şi cu matematicianul, filozoful şi scriitorul curţilor domneşti.

Biserica sf. Gheorghe din Hîrlău ne apare ca o unitate de gîndire a păturilor conducătoare, în care elementele sociale nou intrate aveau să imprime o serie de aspecte mai apropiate de viaţă, mai apropiate de arhitectura monumentală civilă din acea vreme.

Marile victorii în lupta pentru libertate a moldovenilor se răsfrîng în acest monument, în caracterul său sărbătoresc, eroic.

*

Biserica sf. Gheorghe din Hîrlău făcea parte din complexul fastuoasei curţi domneşti din care nu se mai văd decît ruinele unor pivniţi în partea de sud a incintei curţii.

Biserica se află acum la periferia sudică a oraşelului Hîrlău, fiind înconjurată de dealurile uşor înclinate ale podişului moldovenesc.

De la prima privire, monumentul se impune prin proporţiile armonioase, prin combinarea ingenioasă a volumelor şi spaţiilor.

Arhitectul creator al acestei biserici era un foarte bun geometru şi mecanician. Precizia cu care sînt trasate volumele şi detaliile arhitecturale, cît şi modul în care soluţionează problemele de echilibru al maselor sînt edificatoare. Acest arhitect este în acelaşi timp şi un mare sculptor şi pictor. Sîntem puternic impresionaţi de felul în care a întocmit el volumele şi a tratat plastic decorul, folosindu-se cu mult rafinament de lumină şi de culoare, aplicînd din plin elementele ceramice policrome.

Împreună cu bisericile curţilor domneşti din Dorohoi, Iaşi, Bacău, Vaslui şi Popăuţi, biserica sfîntul Gheorghe din Hîrlău ne prezintă un tip de plan central treflat, unde naosul acoperit cu o semicalotă sferică ridicată pe un tambur este înconjurat de trei abside semicirculare. Pronaosul alăturat este de asemenea acoperit cu o cupolă sferică.

Tratarea spaţiului bisericii este strîns legată de modul în care se dezvoltă ceremonialul religios şi mai ales fastul curţii domneşti.

Ridicarea naosului cu un înalt tambur care se sprijină pe patru arce mari în plin cintru, prin intermediul unor arce suprapuse piezişe care stau în consolă pe un cilindru, nu are o simplă semnificaţie estetică şi nu arată nici neputinţa meşterilor de a acoperi suprafeţe mari, largi, în cupolă. Ea răspundea unei necesităţi de a da mai multă măreţie spaţiului în care stăteau în timpul ceremoniilor domnitorul şi marii dregători.

Micile ferestre ale tamburului şi ale absidelor dau naosului o lumină clar-obscură, în aşa fel încît să păstreze strălucirea aurului frescelor şi a bogatului mobilier în misterul pîlpîielilor de lumînare.

Cu totul altfel este tratat spaţiul pronaosului. Lumina, pentru prima oară la bisericile moldoveneşti, năvăleşte din belşug în interior, lăsînd ca frescele să-şi dezvolte scenele largi ale conciliilor cu toată claritatea şi intensitatea culorilor. Boltirile ne prezintă o inovaţie. Lumina bogată a pronaosului permite o mai fină prelucrare plastică a lor.

Plecîndu-se probabil de la sistemul bolţilor din naos, aci se merge mai departe. Deasupra arcelor mari apare în locul cilindrului un segment inelar de sferă în care sînt înscrise în loc de patru, opt arce care se întretaie şi ţin deasupra lor cupola.

Cu toate că aceste sisteme par a deriva unul din celălalt, ele au însă la bază principii diferite. Pe cînd sistemul simplu moldovenesc are arce în consolă, la sistemul compus avem principiul gotic al nervurilor.

Dacă necesităţile şi funcţiunile bisericii au avut un important rol în dezvoltarea şi cristalizarea tipului reprezentat de biserica sf. Gheorghe din Hîrlău, trebuie însă să luăm în consideraţie, şi nu ca factor secundar, structura şi modul în care se comportă diferitele materiale în operă.

Exigenţele sistemelor de construcţie şi ale materialelor folosite, precum şi timpul scurt în care a fost ridicat acest edificiu (şase luni), au dus, desigur şi ele, la alegerea soluţiilor de arhitectură.

Singurul mod de acoperire a încăperilor era boltirea în calote şi semicalote sferice. Împingerile cupolelor aveau să fie preluate, prin intermediul arcelor, de zidurile exterioare. Acest sistem de boltire sprijinit direct de masivitatea zidurilor caracterizează întreaga structură a monumentului. Zidurile bisericii sînt construite din piatră neregulată. Factura zidului apărea şi în faţadă pînă la tencuirea bisericii, probabil la sfîrşitul veacului al XVI-lea, cînd este şi pictată în exterior. O restaurare de la începutul veacului nostru dă jos această tencuială şi în acelaşi timp, înlocuieşte paramentul de piatră brută cu o piatră nouă de talie.

Dacă facem abstracţie de aceste elemente nou introduse, piatra de talie, în parte păstrată şi acum, era folosită la monumentul original, la contraforţi, la profilele ancadramentelor de ferestre şi uşi, la pisanie etc.

Cărămida era întrebuinţată în primul rînd la construirea bolţilor şi la decorul faţadelor. Dimensiunile cărămizilor vechi şi ale rosturilor dintre ele sînt surprinzător de asemănătoare cu cele actuale.

Suprafeţele reieşite din masivitatea zidurilor exterioare portante erau obiectul unei bogate decoraţii. Folosirea pietrei brute şi a celei de talie, a cărămizilor simple şi multicolor smălţuite, precum şi a frumoaselor discuri cu reliefuri, de asemenea smălţuite colorat, contribuie la farmecul acestui monument.

* «... Io Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al Ţerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod a făcut acest hram... care a început a se zidi la anul 7000 (1492) luna lui Mai şi s'a săvîrşit în acelaşi an luna lui Octombrie 28, iar al domniei lui, în al treizeci şi şaselea curgător».

Fragment din pisania bisericii (după N. Iorga, Inscripţii I. 5).

De remarcat că discurile aveau imprimate în relief, cu ajutorul matrițelor, o serie de reprezentări din care cele mai frecvente sînt: leul, grifonul, sirena cu două cozi, cerbul, stema Moldovei cu unul sau două personaje, și discul solar. Toate acestea le găsim în perioada feudală tratate sculptural în decorația romanică-gotică și mai mult pictate în cea bizantină.

Varietatea de factură și de culoare a materialelor este organizată pe fațadele bisericii cu ajutorul unei plastici decorative ale cărei două elemente principale sînt firidele și ocnițele: firida — arcadă oarbă, creată probabil din necesitatea de a întări cu pilaștri, în exterior, absidele; ocnița — prelucrarea decorativă a firidei realizată pentru încoronarea monumentului.

La biserica sf. Gheorghe din Hîrlău, plastica decorativă ajunge la o rafinată proporționare și la un ingenios desen al ocnițelor și firidelor, atît la corpul navei și absidelor, cît și pe turlă și pe bazele ei stelate.

Repartizarea echilibrată a elementelor arhitecturale pe fațade contribuie la unitatea monumentului. Fațada de vest, decorată numai de liniile orizontale ale frizei de ocnițe și discuri smălțuite în partea superioară, și jos, de soclu, are întreruptă această monotonie de un monumental portal. Același efect decorativ se obține pe fațadele de nord și sud ale navei, unde sînt așezate ancadramentele de piatră ale celor două perechi de mari ferestre ogivale, cu rozete elegant compuse. Finețea profilaturii acestor ancadramente era scoasă și mai bine în relief de paramentul original de piatră brută.

Absidele de nord și sud sînt flancate fiecare de cîte doi contraforți, contribuind la accentuarea axei verticale a monumentului.

Înălțarea spațiului naosului a dus la o sveltă turlă care se leagă organic de corpul navei și al absidelor prin intermediul a două baze stelate. Ele corespund în interior arcelor etajate și piezișe ale naosului.

Axa verticală a monumentului era bine marcată. Pilaștrii firidelor, contraforții, bazele stelate, turla și acoperișul* ei piramidal dădeau o dinamică și o elansare particulară bisericii.

Liniile orizontale ale frizei, ale celor trei brîie de cărămidă smălțuită și ale soclului continuu se împletesc pe fațade cu liniile verticale ale firidelor, contraforților și turlei, ajutînd să se facă o mai strînsă legătură între volumele absidelor și ale navei.

În ansamblu, biserica sf. Gheorghe din Hîrlău, prin relațiile strînse care unesc planul de structură cu masele în echilibru, precum și prin minunata aplicare a policromiei și dozarea luminii pe fațade, ne redă gîndirea sintetică, ce îmbrățișa diversitatea părților, a genialului arhitect care a creat-o.

Siguranța meșterilor, care se face remarcată prin compoziția și prin tehnica de construcție a bisericii sf. Gheorghe din Hîrlău, precum și prin scurtul timp pe care l-au avut la dispoziție, arată forța și marile lor posibilități de realizare.

Reluarea aceleiași teme tot la Hîrlău, și numai după cinci-șase decenii, la biserica sf. Dumitru este un caz interesant.

Cu toată evidenta intenție a meșterilor de a reproduce biserica sf. Gheorghe, ea nu apare de loc ca o simplă replică. La sf. Dumitru, din contră, se remarcă o mare suplețe în interpretare. Dacă lipsesc podoabele policrome ale fațadelor, biserica fiind tencuită și pregătită să primească fresca, iar ancadramentele de piatră sînt mai greoi cioplite, totuși proporționarea, sveltețea monumentului și chiar dimensionarea detaliilor arată o remarcabilă suplețe de interpretare.

Elanul spre progres și experiența multiplă a meșterilor, imprimată arhitecturii bisericii sf. Gheorghe, arată fermitatea unei mari epoci de creație din arhitectura românească.

Biserica sf. Dumitru, cu toate că păstrează o unitate a stilului și un rafinament plin de farmec în modul de tratare a volumelor și detaliilor, lasă să se întrevadă, totuși, o oarecare uitare a tehnicii, începutul unei crize. Arhitectura acestei biserici dezvăluie o serie de contrazicere; ea se află în preajma unui declin.

---

* Refacerea acoperișului, în general, și a acoperămîntului turlei, în special, nu este de loc reușită. Acoperișul original probabil că era cel obișnuit moldovenesc, înalt și cu fiecare corp învelit separat.

1. *Absida și contrafort — Detaliu*
2. *Vederea bisericii dinspre nord*
3. *Planul bolților*
4. *Plan*
5. *Bolțile naosului*
6. *Bolta pronaosului*
7. *Absida altarului — Vedere*
8. *Fațada laterală spre sud*
9. *Fațada spre apus*
10. *Fațada spre răsărit*
11. *Secțiune transversală*
12. *Vederea portalului*
13. *Detaliu portal*
14. *Fereastra altarului — Detaliu*
15. *Discuri smălțuite*
16. *Fereastra pronaosului — Detaliu*

Desene efectuate după releveul întocmit de arhitecții: N. Sulescu, E. Tacu, Florentina Stratilescu și Virginia Jipa. Verificarea releveului și fotografiile de arh. V. Bilciurescu.

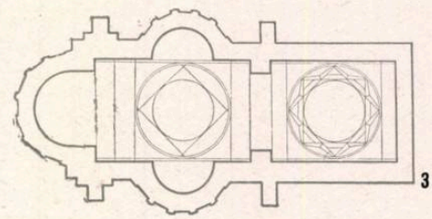
3

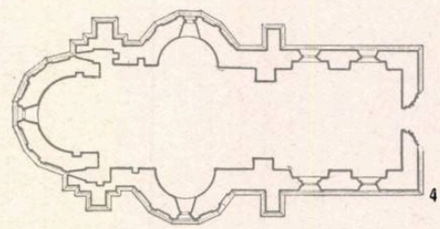
4

1 0 1 2 3 4 5m

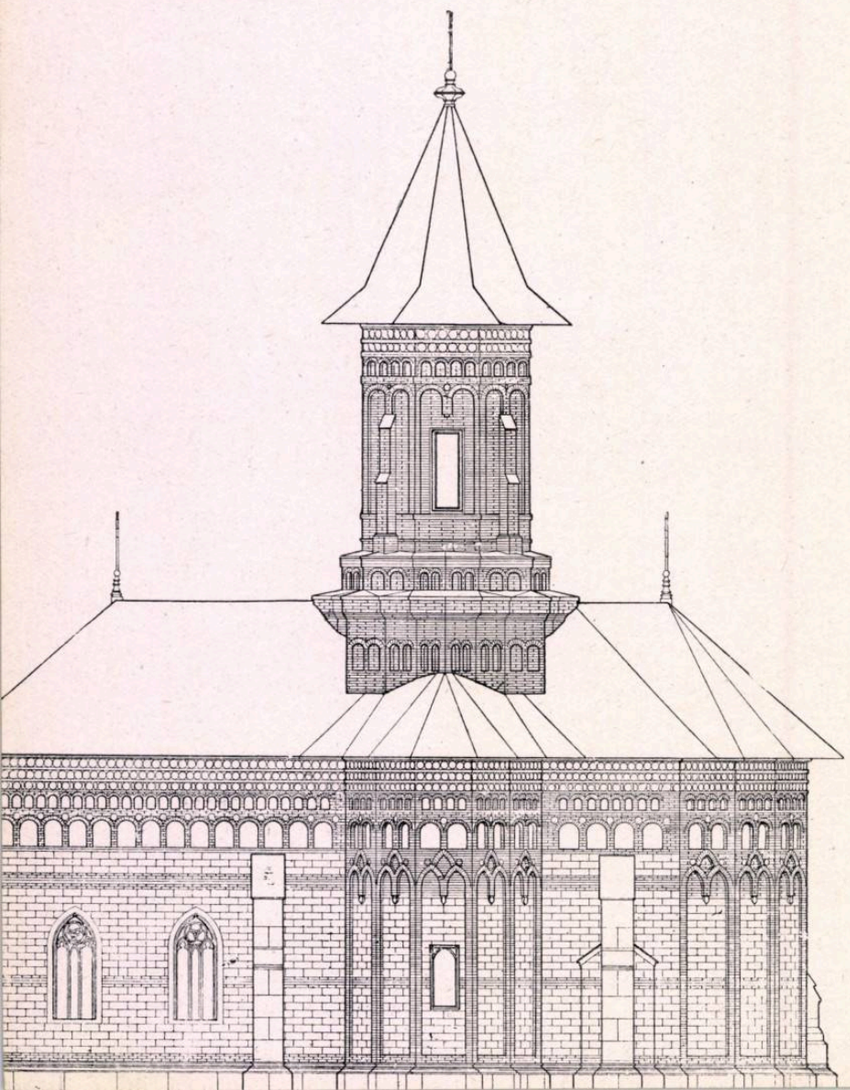

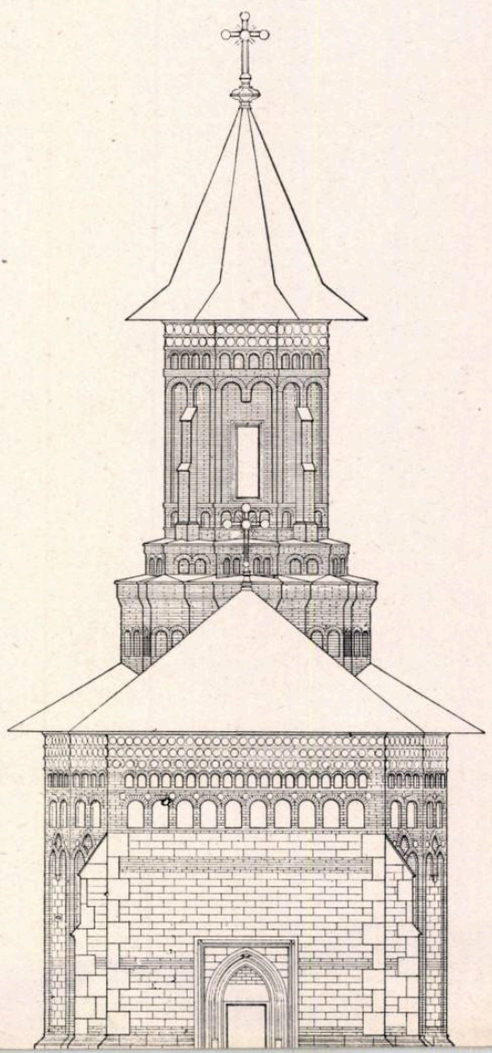

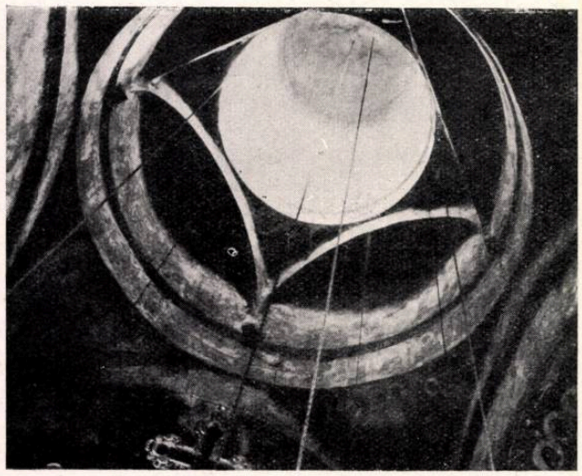

5

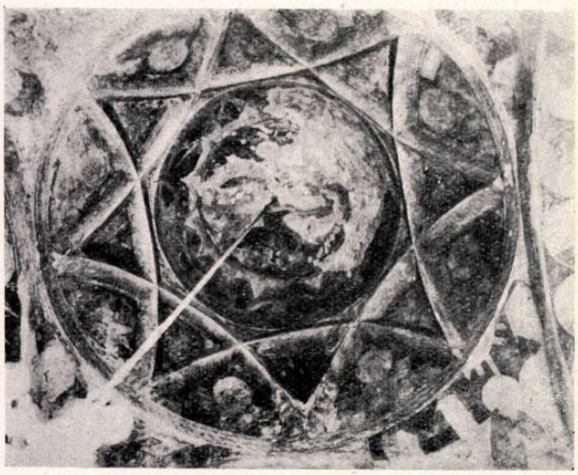

6

7

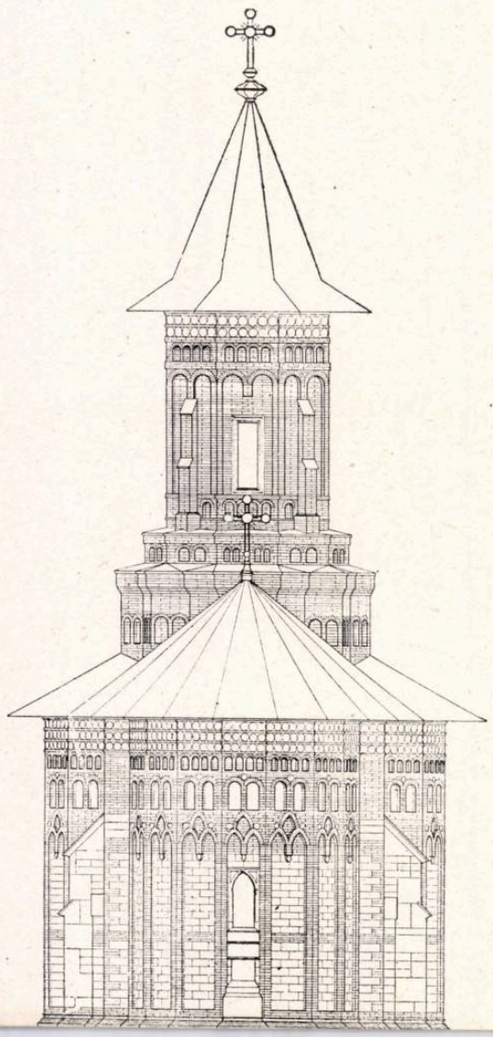

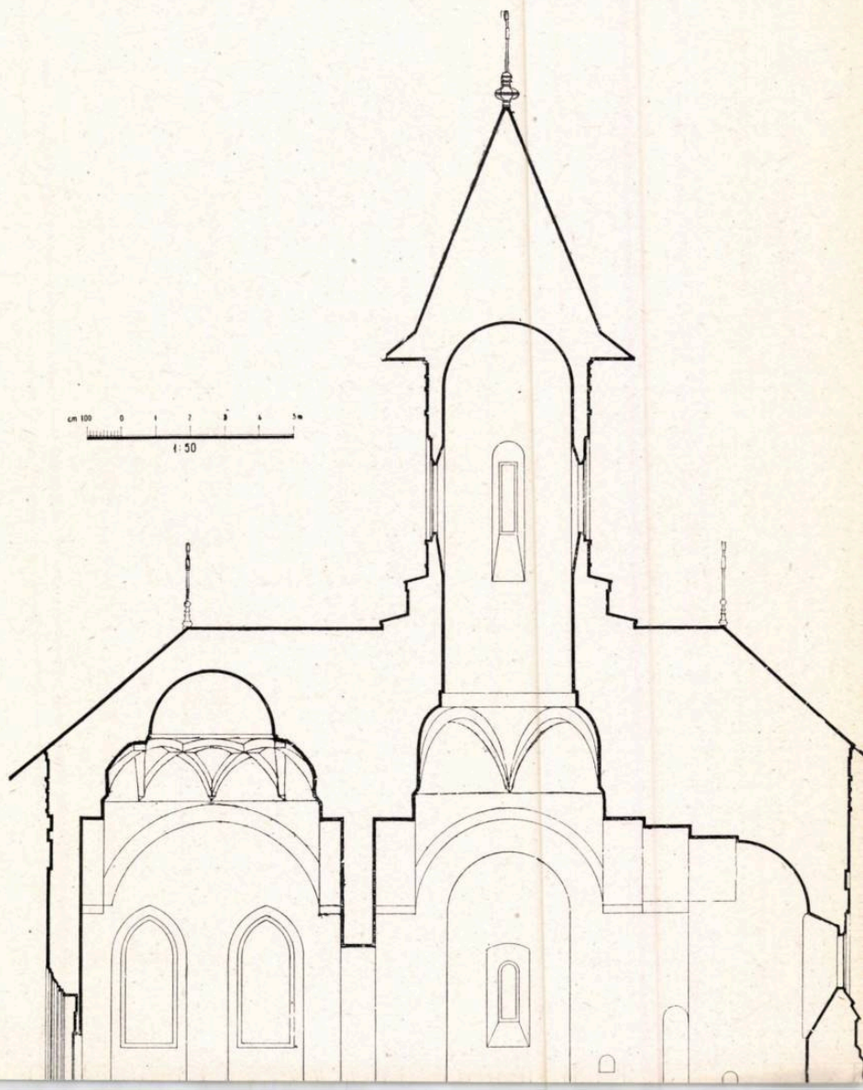

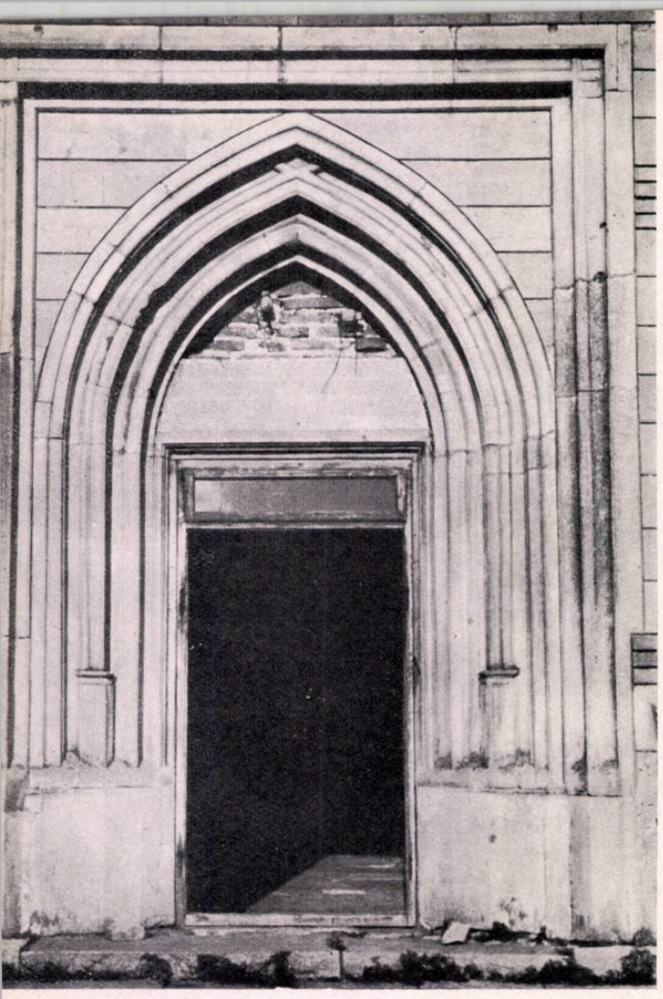

12

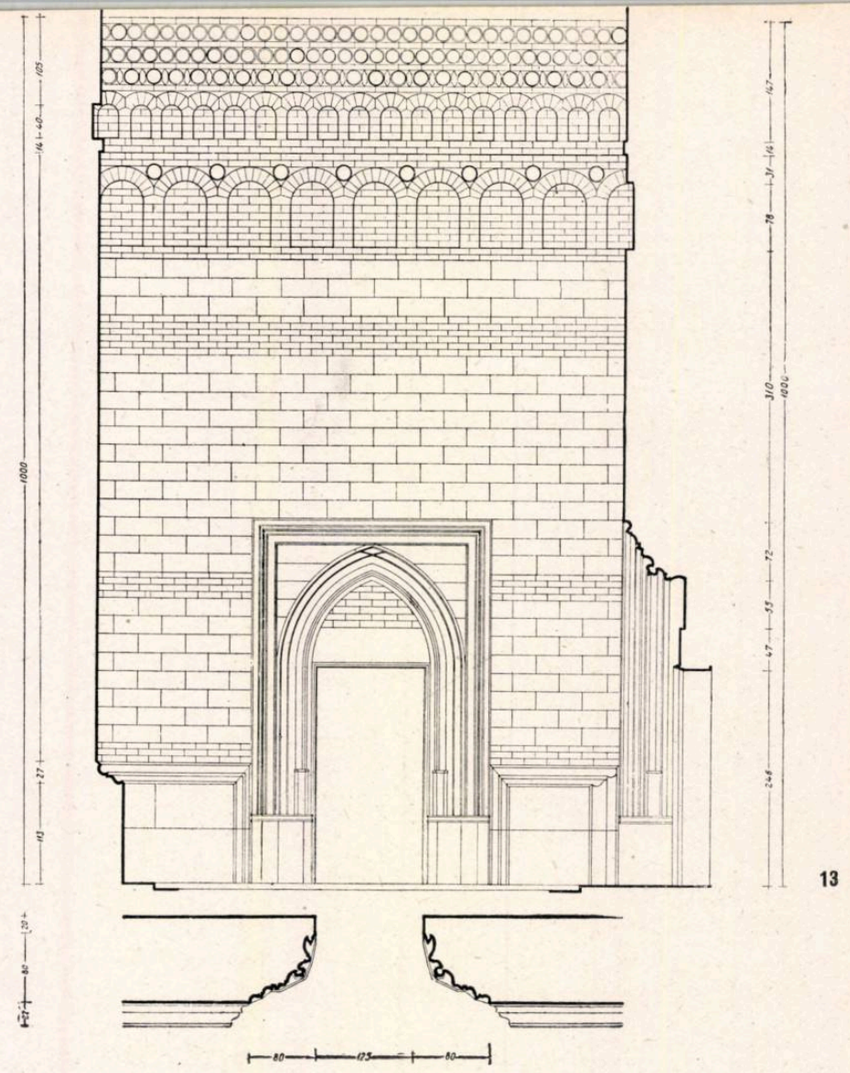

13

14

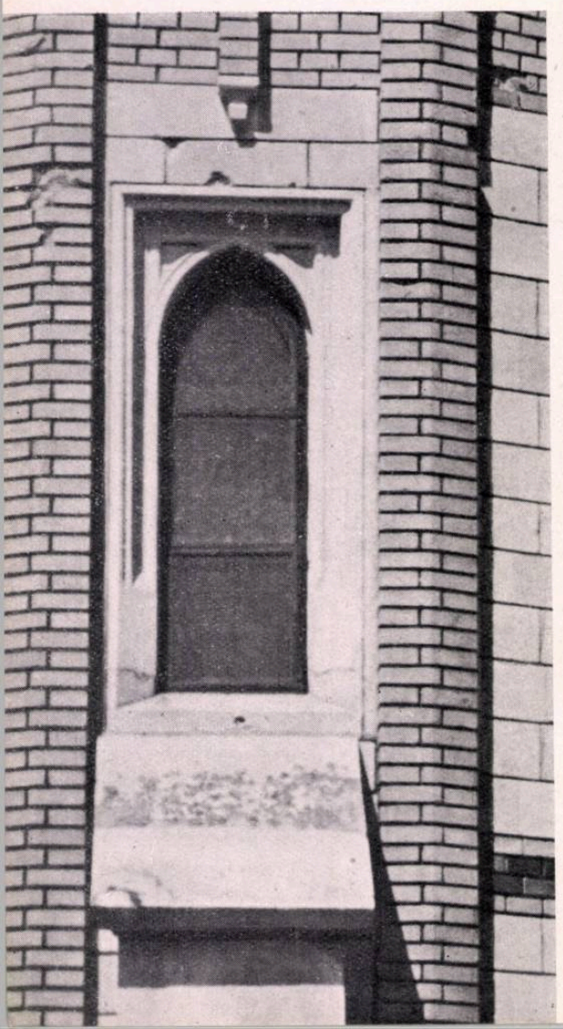

15

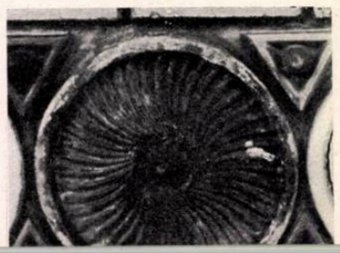

16

Arh. MIHAIL CAFFÉ

UN GRUP DE ARHITECȚI ÎN U.R.S.S.

NOTE DE DRUM

Țara Sovietică a încetat de mult să fie pentru noi un lucru necunoscut. Literatura și cinematograful, contactul cu documentația tehnică și cu oamenii sovietici ne fac să avem impresia că știm oarecum cîte ceva și că tot ce este de văzut într-o călătorie îți este, într-un fel, cunoscut dinainte. Această impresie e cu atît mai puternică la un arhitect, care prin natura ocupațiilor lui zilnice, cunoaște din cărți și reviste orașele, străzile, piețele și monumentele mai însemnate. De aceea, nerăbdarea celor peste treizeci de arhitecți romîni care plecau într-o excursie turistică organizată de Uniunea Arhitecților la începutul lui septembrie 1956, nu era nerăbdarea de a cunoaște necunoscutul, ci aceea de a întîlni, de a regăsi vechi cunoștințe, de a identifica locuri și imagini, de a verifica ipoteze și de a lămuri întrebări.

Turismul este o îndeletnicire complicată, mai ales pentru începători. Timpul și spațiul capătă subit decalaje amețitoare. Zilele se transformă în ceasuri, în timp ce spațiile se măresc înzecit sau însutit. Ești tentat să vezi tot și mai ales să înțelegi, să recepționezi tot. Vai de acela care se lasă ademenit de asemenea ispită. După cîteva zile, el va deveni apatic, obosit, de parcă ar fi parcurs pe jos miile de kilometri, insensibil la orice impresii noi, oricît de puternice. Dacă la toate acestea adăugăm curiozitatea profesională care face din orice clădire un subiect de interes deosebit, vom avea imaginea apropiată de realitate a arhitectului-turist, la care trebuie să adăugăm un aparat fotografic veșnic «armat», un bloc de schițe, pensule, acuarele și alte unelte complet inutile pe care le cară veșnic în speranța unui sfert de oră de răgaz (care nu apare niciodată)

Părăsim Unghenii într-un tren uriaș, mai înalt, mai lat decît cel romînesc. Dimineața ne găsește privind la fereastră peisajul ucrainean. Gările se succed la distanțe de ore. Sînt clădiri vaste, într-o arhitectură clasică, colorată în alb-galben, cu săli de așteptare și de restaurant uriașe, cu peroane pe toate laturile.

Din impresiile drumului, unificate de contemplarea peisajelor vaste, croite larg și generos — cum spunea unul dintre noi — se forma pe nesimțite sentimentul unei noi scări de proporție. Natura ca și lucrurile făcute de om exprimă trăinicie simplă, un sentiment de echilibru și de amploare. Generalul se reflectă în particular; magazia de cereale, stîlpul de telegraf sau borna de kilometraj — obiecte neînsemnate — au aerul lor de soliditate care-ți sugerează întinderea țării. Însuși trenul — în mersu-i fără grabă peste șesurile infinite și printre păduri de brad și mesteacăn (pe care cu greu ne obișnuim să le vedem fără munți) — pare ca omul, care știindu-și calea lungă, și-a potrivit un pas domol și temeinic.

*

Kievul ne întîmpină cu o curbă largă a căii ferate de-a lungul căreia se defășoară panorama întregului oraș, dominată de antena postului de televiziune, o verticală diafană prelungind în timp siluetele vechilor turnuri de biserici. Corpul central al gării a impresionat prin uriașul arc parabolic închis de un timpan de cristal; ocolim însă peroanele și ieșim în piața gării pe o ușă laterală, fără a putea vedea interiorul gării, pe care-l presupunem monumental. Ne consolăm cu gîndul că-l vom regăsi a doua zi, la plecare. În realitate, abia peste 10 zile, la drumul de întoarcere, în timpul unei opriri de jumătate de ceas, am colindat holul monumental și sălile de așteptare care-l flanchează de fiecare parte, cu dimensiuni neverosimile, aducînd mai curînd a mari săli de pași pierduți, în care volumul de aer e suficient pentru a anula atmosfera apăsătoare obișnuită în sălile unde mii de călători își petrec vremea între două trenuri.

Popasul la Kiev e dureros de scurt. In douăzeci și patru de ore ne-am făcut o imagine cam incoerentă asupra acestui oraș plin de surprize. Știam că aci s-a format în secolele al X-lea și al XI-lea e.n. primul stat rus și că s-a dezvoltat o cultură originală, materializată în străvechi zidiri bisericești. Știam că, după cel de-al doilea război mondial, arhitecții și constructorii sovietici au ridicat noi și impunătoare construcții, mai ales pe acea arteră axială — Kreșciatik — distrusă cu desăvîrșire de bandele hitleriste în retragere. În fine, știam că orașul e așezat pe Nipru. Apoi am descoperit că știam prea puțin. Kievul nu e așezat pur și simplu pe malul Niprului, și pe o faleză ce se înalță cu 80-100 m deasupra fluviului; de la această înălțime, Niprul apare într-o perspectivă aeriană, pierdut în ceața orizonturilor, maiestuos și impresionant. Vasele de pasageri și

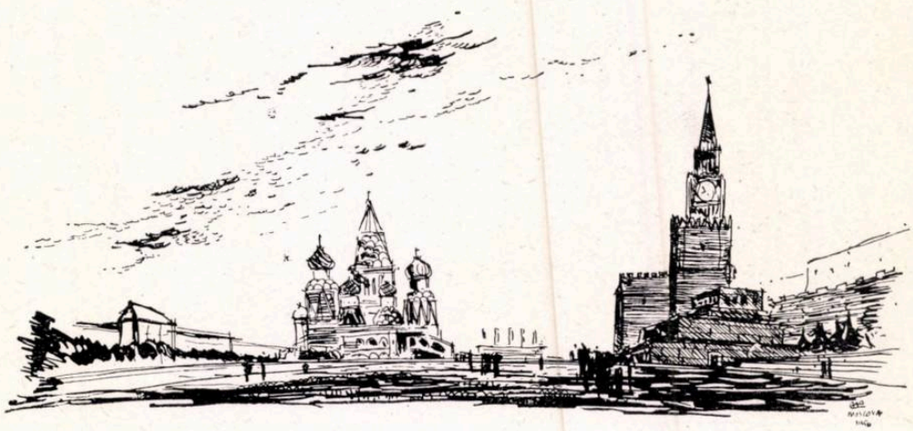

1

șlepurile par simple bărci, iar podurile care se văd în depărtare, niște construcții fragile, punînd la scară dimensiunile peisajului.

Autobusul ne poartă aproape un ceas pe șoseaua șerpuită de-a lungul fluviului, printr-un parc uriaș. E duminică seara și pare că toți cei un milion de locuitori ai orașului și-au dat întîlnire aici, la teatrele și cinematografele în aer liber, la restaurante și cofetării, pe aleile mărginite de balustrade de piatră sau în pavilioanele belvedere cu coloane dorice. Se înoptează și noi continuăm să străbatem parcuri și alei mărginite de copaci și boschete; Kievul e un oraș grădină. Fiecărui cetățean — fie el nou născut sau octogenar — îi revine o grădină de 160 m², în parcurile, bulevardele și scuarurile orașului. Apoi, subit, părăsim înserarea romantică a șoselei de cornișă și pătrundem în capătul Kreșciatikului, în plină forfotă de autobuse și troleibuse, într-o iluminație feerică. Nu e adevărat că toți locuitorii erau pe promenadă. Kreșciatikul e cel puțin la fel de populat, dar mai vioi și mai dinamic. Asfaltul care acoperă întreaga lățime a bulevardului (de două ori mai larg decît bulevardul Magheru) e proaspăt spălat și amplifică prin reflex arhitectura monumentală de pe margini. Dincolo de haloul lampadarelor, siluetele blocurilor se fac observate doar prin sutele de ferestre colorate care formează în noapte un caleidoscop uriaș. Imaginea de noapte a orașelor sovietice este colorată; acest lucru îl vezi și la Kiev. În locul ochiurilor de lumină alb-gălbuie cu care ne-au obișnuit orașele noastre, ferestrele sînt aici galbene, roșii, verzi, portocalii; în fiecare cameră e instalat un abajur enorm de mătase colorată care dă interiorului o atmosferă caldă și fațadelor nocturne un aspect pitoresc și caracteristic.

Seara, am întîrziat sub portalurile enorme străjuite de statui pe care le susțin turnuri sau piedestale de balustradă, la etajul 3 sau 4 al unor blocuri cu retrageri; parcurgerea marelui bulevard ne-a prilejuit discuții teoretice și reflexii contradictorii care mergeau de la traficul intens al troleibuselor și mașinilor la decorația vitrinelor, de la profilul original al teraselor de pe una din laturi, la bosajele ciclopice ale subasmentelor de granit ale unora dintre edificiile încă în construcție. Deși am știut că arhitectura Kreșciatikului formase recent obiectul unor critici severe în cercurile constructorilor sovietici — pentru caracterul ei excesiv decorativ — și cu toate că poate multora dintre noi nu le-a fost pe plac unul sau altul dintre detaliile care-l compun, compoziția amplă și perspectiva curbă, speculată cu pricepere prin tratarea diferită a celor două fronturi ale străzii, ne-au pricinuit o reală desfătare estetică, a cărei amintire se suprapune cu peisajul monumental al Niprului, cu arhitectura colorată și pitorească a ansamblului mănăstirii Peșterilor sau cu silueta masivă a străvechii sfînta Sofia, dominată de turnul clopotniței baroce.

O plimbare cu vaporașul pe Nipru ne-a dăruit, în fine, însumarea tuturor acestor viziuni într-o panoramă generală. Pe fondul agitat al unui cer cu înseninări azurii se desfășoară silueta orașului, punctată într-un capăt de nenumăratele turle ale vechii mănăstiri, iar la celălalt, de eleganța barocă a unei vechi zidiri rastrelliene și de masivele silozuri din partea de jos a orașului. Drumul spre Moscova prilejuiește o ultimă privire asupra peisajului, de pe unul dintre podurile aruncate peste Nipru, în aval. Orașul și fluviul își dăruiesc reciproc frumusețe, alcătuind o priveliște unică și incomparabilă, pe care imaginația o completează cu faptele eroice ale istoriei mai vechi și mai noi.

*

Moscova te primește de departe cu pădurile-i ce par nesfîrșite, în care predomină pinul și mesteacănul, beriozca romantică a cărei imagine îți sugerează acordurile unei armonici în mijlocul unui bivuac de eroi. Apropierea marelui oraș se citește de la aproape o sută de kilometri, pe acoperișurile cătunelor de vilegiatură și ale așezărilor muncitorești. S-ar părea că un roi de țîntari uriași a încremenit la o mică înălțime deasupra caselor. În realitate, sînt antenele de televiziune al căror număr impresionant mărturisește răspîndirea civilizației, în contrast cu aspectul tradițional al arhitecturii de lemn. În fine, pîndită de zeci de ochi, din ceața dimineții de septembrie răsare silueta

2

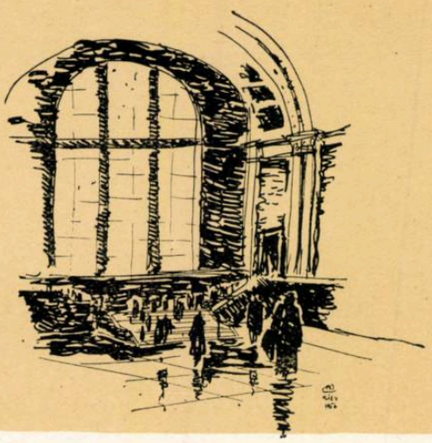

3

4

5

cunoscută a marii universități de pe colinele Lenin. Trenul intră în Moscova trecînd aproape de ea și coborînd apoi cu repeziciune, îți dezvăluie treptat panorama vagă a orașului. Începînd de aici, în ciuda însemnărilor zilnice pe care le-am încercat, impresiile se amestecă fără ordine cronologică. Îți pare că ele s-au stratificat într-un fel special, după o gradație a imaginilor, ca într-o mare compoziție în care există un fond general, o mișcare, accente dominante și o idee centrală. Am vizitat Moscova în autocar, în metro, în troleibus, pe jos. Am fost la Universitatea Lomonosov și la gara fluvială, două capete ale unui diametru de peste zece kilometri. Am intrat în magazine duminica și am stat o zi întreagă la Expoziția agricolă unională. Am străbătut muzeele Kremlinului și am pășit pe treptele mausoleului. Am vizionat un film la televizor în camera tov. Ricci la etajul 11 al hotelului Leningradskaia și ne-am întîlnit cu Repin, Serov, Surikov și Vereșciaghin în galeriile Tretiakov. Într-o uriașă uzină de prefabricate, am urmat calea pietrișului și cimentului pînă cînd le-am văzut transformate în pereți cît două etaje (placați cu o foarte bună ceramică), pe care, în altă parte a orașului, o macara — zveltă ca o girafă — îi ridica alcătuind locuințe cu zece caturi în mai puțin de trei luni. În fine, am asistat la un meci de fotbal de pe tribunele noului stadion de 110 000 de locuri, găsind libere — în clipa începerii jocului — chiar locurile indicate în biletul cumpărat la un ghișeu de pe stradă. Curiozitatea profesională ne-a făcut indiscreți și am sunat la ușile unor apartamente din cele cîteva mii recent construite (la Moscova se construiesc anul acesta 1 350 000 m² suprafață locuibilă, adică cca. 40 000 apartamente). Am cunoscut oameni primitori care ne-au arătat locuințe spațioase, luminoase, în care samovarul și abajurele de mătase cu aspect patriarhal făceau casă bună cu telefonul, frigiderul și televizorul. Arhitecții sovietici ne-au primit în casa lor și într-un mare institut de proiectare, dîndu-ne lămuriri și însoțindu-ne pe șantiere. Toate acestea ne-au dat ocazia să verificăm încă o dată că nimic nu poate înlocui impresia directă, personală, că arhitectura nu e numai monumentul, ci și atmosfera care-l înconjură, aspectele variate în diferite ceasuri ale zilei sau nopții, culoarea și textura materialelor; orașul nu e un ansamblu de străzi și piețe ci, în primul rînd, viața milioanelor de oameni care trăiesc în casele sale, care forfotesc pe străzi și piețe.

★

Prima verificare a fost silueta orașului. Un itinerar bine chibzuit ne-a dus chiar din primele ceasuri ale ședерii noastre la Moscova pe colinele Lenin, în fața Universității. Rezemat de balustrada care domină bucla largă a rîului Moscova, privitorul este solicitat simultan de două priveliști opuse, contemplarea uneia făcîndu-se întorcînd în mod obligatoriu spatele celeilalte. Una e silueta clădirii înalte care adăpostește Universitatea de stat «Lomonosov», și pe care un argou profesional o desemnează drept universitatea «lui Rudnev», arhitectul șef al colectivului de autori ai proiectului. (Am aflat ulterior că acest colectiv era format din circa 200 de arhitecti, ingineri, tehnicieni și desenatori.) Cealaltă priveliște e Moscova într-o perspectivă din zbor de pasăre. Pînă la urmă, după ezitări alternative, ne fixăm asupra panoramei care, spre deosebire de grandioasa — dar totuși familiara — imagine a Universității, ne desfășoară siluete noi și originale. Orașele mari au fiecare o personalitate: unul e dominat de cupola unui mare și unic monument sintetizînd o civilizație; altul apare ca o rețea geometrică a unei planimetrii care indică relativa lui tinerețe; orașele vechi se leagă în jurul vechii cetăți care domină cu verticala ei desfășurarea concentrică a așezărilor ulterioare, iar cele noi prezintă, în țările capitaliste, siluete inegale și neregulate, punctate ici-colo de zone în care se citesc intenții urbanistice izolate. Tinerețea celor mai mulți dintre noi face comparațiile abstracte, livrești. Îmi imaginez doar Roma privită de pe terasa sf. Petru sau Parisul din turnul Eiffel; Moscova e prima experiență în materie de metropole. Mărimea orașului se citește pe orizontală: priveliștea se desfășoară indefinit în toate direcțiile, terminîndu-se, o dată cu zona de vizibilitate a amurgului, în ceață. Zilele următoare ne vor confirma această impresie. Orașul se întinde pe o suprafață enormă, în care cîteva mari artere radiale noi, cu clădiri înalte pînă la zece etaje, străbat o masă de vechi construcții joase. Pe această orizontală, ochiul identifică cu plăcere punctarea unor verticale savant distribuite în ansamblu, amplificînd la scara întregului oraș silueta Kremlinului. Vechea acropolă moscovită se semnalează prin aglomerarea de turnuri ale zidului și bisericilor din cuprinsul său, cupole aurite care strălucesc pe fondul cenușiu al orașului. Apoi la intervale și pe adîncimi diverse, din același fond cenușiu pe care înserarea unifică treptat culorile și volumele, răsar clădirile înalte. Departe, în stînga, e clădirea de pe cheiul Dorogomilovsk, apoi, spre dreapta, cea din piața Insurecției; mai aproape, clădirile din piața Smolensk și de la Porțile Roșii; în dreapta, clădirea de pe cheiul Kotelniceski, iar departe, în fund, abia perceptibilă, verticala hotărîtă a hotelului Leningradskaia. Identificarea nu e, firește, spontană; sînt confuzii, ezitări, discuții asupra autorilor și asupra denumirilor; siluetele sînt însă cunoscute și stîrnesc o admirație fără rezerve, în unicat și în ansamblu.

Moscova se dezvoltă după o schemă radioconcentrică. Dezvoltarea aceasta are însă o mișcare specială, pe care nu o sezisezi dintr-o dată. Fiecare zi de perindări adăugă noi elemente la perceperea acestei imagini. La început ești tentat să crezi orașul ca fiind compus din cartiere masive de case vechi, foarte multe cu un cat sau două, și nu puține de lemn, străbătute de mari artere noi, cu fațade impunătoare care converg spre centrul vast format din cîteva piețe care se înlănțuie în jurul Kremlinului. Aspectul vechiului oraș prerevoluționar e vizibil la fiecare pas, de îndată ce părăsești una dintre marile magistrale sau chiar de-a lungul lor. Într o scară însă, pornești singur în căutarea unor cunoscuți, înarmat cu o adresă și cu o schemă a liniilor de metro. La capătul unei călătorii de zece minute — ceea ce înseamnă, la vitezele subterane, aproape șase kilometri — te urci în troleibus așa cum la București ai lua autobusul din piața Scînteii spre Otopeni. Imaginea te surprinde, întunericul e animat de mii de ferestre și mașina străbate străzi și bulevarde asfaltate, luminate feeric, populate de o masă de trecători; înscripțiile de neon și vitrine enorme semnalează prezența magazinelor, iar traficul de vehicule e aproape la fel de intens ca în centru. Senzația e că ai intrat în alt oraș; în realitate, abia acum începe Moscova nouă. Întunericul nu-ți permite să descifrezi volumul real al construcțiilor, pe care-l bănuiești mai mare decît cel exprimat prin pătratele ferestrelor colorate. În zilele următoare te întorci, de data asta ziua, străbătînd cu autobusul spațiul pe care deunăzi l-ai parcurs cu ignoranța cîrtiței. Constați că între centru și periferie nu există nici un gol, nici o ruptură. Cei 6 kilometri sînt construiți în întregime de-a lungul unei mari artere, pe adîncimi de sute de metri. Cartierul vizitat noaptea — și care se numește Novo Pesceanaia — e într-adevăr un oraș; la lumina soarelui vezi, nu numai zecile de blocuri de locuințe noi, dar și alte zeci de blocuri în diverse stadii de edificare, dominate de turnurile macaralelor, care fac parte integrantă din peisajul Moscovei, ca și antenele de televiziune. Ești tentat să-ți închei bilanțul cu concluzia că Moscova se reclădește aici alături de vechiul centru care este, treptat și destul de repede, înlocuit. În ziua următoare însă, vezi că te-ai pripit. Autocarul te conduce într-o direcție opusă, din nou pe colinele Lenin, dar nu spre Universitate, ci la noul raion de sud-vest care se construiește în apropiere. Noul raion — îți explică arhitectul șef al proiectării — este destinat unei populații de 360 000 de locuitori — de două ori cît Clujul; un sfert din el e terminat. În doi ani va fi complet gata. Străzile și bulevardele asfaltate străbat terenuri virane, șantiere sau zone de locuințe, din nou blocuri cu 8-10 etaje, alcătuind vaste incinte plantate cu grădini și scuaruri. Din nou îți dai seama că ai încercat să judeci cifrele și spațiul cu un etalon greșit; că în judecată ai uitat una dintre coordonatele cele mai caracteristice ale Moscovei noi: timpul. Au trecut opt zile și ai renunțat să-ți imaginezi ansamblul orașului. În realitate, acest ansamblu nu există încă, dar îl bănuiești formîndu-se cu repeziciune. Imaginea orașului nu e nici monumentală, nici pitorească. Am convenit în unanimitate că Moscova e mai ales dinamică.

★

Dinamica Moscovei ne-a întîmpinat de la gara Kievului, de îndată ce autocarul nostru s-a angajat în fluviul de vehicule care curge pe inelul Sadovaia. Mașinile merg în fiecare direcție pe cîte patru-cinci rînduri, cu viteze mari; turisme, camioane, cisterne, autobuse, troleibuse se depășesc prin dreapta sau prin stînga invederînd marea virtuozitate a șoferilor moscoviți. Stopurile nefiind obli-

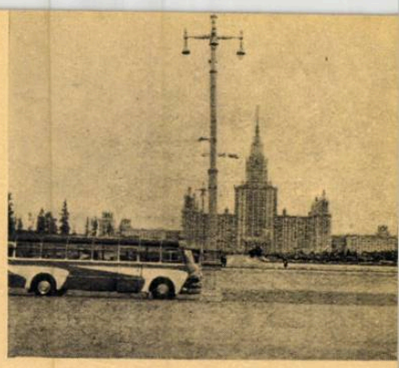

6

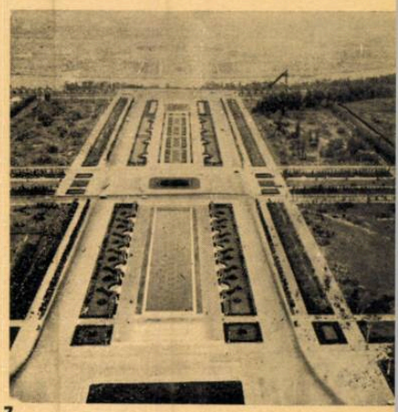

7

8

9

10

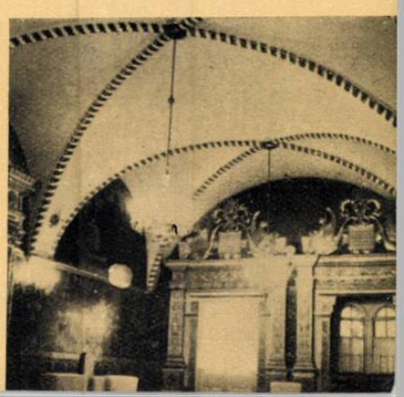

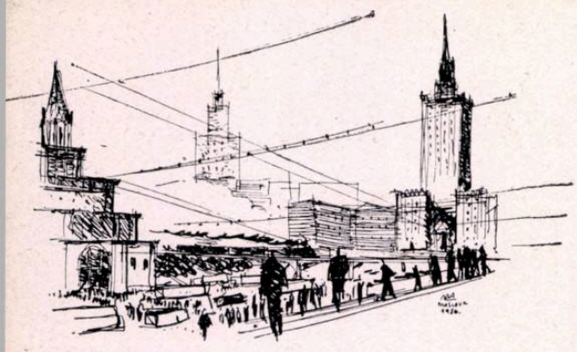

11

gatorii pentru pietoni, cer din partea celor ce vor să traverseze acest fluviu, cînd el nu e barat de lumina roşie, o virtuozitate cel puţin la fel de mare, căci claxonarea este interzisă. Oraşul are de aceea un zgomot specific. Seara, în camera de la etajul 5 al hotelului percepi un uruit continuu şi monoton ca zgomotul unei uzine; fără stridenţe şi zgomote enervante. Urechea noastră bucureşteană simte lipsa tramvaiului, cu fierăria scuturată de macazuri şi vuietul motoarelor electrice. Toate acestea, la Moscova, au fost îngropate la 50 de metri sub pămînt.

Am vizitat metroul cu asiduitate, aproape zilnic. În grupuri mici de doi-trei, porneam în fiecare seară, după cină, să explorăm cîte una din liniile de metro. Interioarele gărilor de metro au fost descrise de nenumărate ori, ca palate de basm, ca interioare feerice. Unele dintre ele ni s-au părut chiar prea somptuoase, cu o bogăţie de decoraţie şi materiale scumpe, care transformă arhitectura dintr-un mijloc de expresie într-un scop în sine. Dar în ansamblu gările metroului constituie un mijloc minunat de educaţie artistică şi cetăţenească pentru cei peste 2 milioane de moscoviţi care circulă zilnic pe căile subpămîntene. Trebuie să mărturisim însă, că nu aspectul arhitectonic ne-a impresionat cel mai mult, căci pe acesta îl presimţeam şi el a corespuns aşteptărilor noastre, confirmîndu-le în general şi întrecîndu-le adesea. Metroul ne-a uimit prin aspectul său deosebit de civilizat. Miile de oameni care urcă şi coboară, imobili, pe escalatoare şi care intră şi ies din vagoane fără înghesuială chiar în orele « de vîrf », lipsa absolută a oricărei bucăţele de hîrtie, muc de ţigară sau altor gunoaie citadine, prelungeşte aici tradiţia de curăţenie a întregului oraş, dar o fac şi mai izbitoare pentru că avem de-a face cu un loc de trecere aglomerat. La zeci de metri sub pămînt, lumina egală şi strălucitoare a lustrelor fluorescente reflectată de bolţile decorate şi de pardoseli de marmură, aerul perfect condiţionat care uneori îţi dă senzaţia unei adieri răcoroase, toate la un loc anulează orice impresie de apăsare.

Pe la sfîrşitul fiecărei zile, oricît de obositoare ar fi fost, escapada în metro a rămas mereu ademenitoare pentru varietatea arhitectonică a interioarelor, pentru posibilitatea de a descoperi la capetele liniilor noi aspecte ale oraşului şi desigur pentru amuzamentul plimbărilor cu scara fermecată.

*

Decoraţia exterioară şi interioară a unor clădiri înalte — printre care, mai ales, hotelul nostru, vestita clădire înaltă a lui Poliakov, a unor gări de metro, ca şi a unor vechi clădiri din veacurile trecute suprapuse cu imaginile deja îndepărtate ale Kievului, ne pregăteau pentru contactul direct cu stilul barocului moscovit, cu arhitectura veche în care se simte o împletire stranie şi plină de originalitate a motivelor populare cu canoanele renaşterii clasice. Circulînd prin Moscova pe jos sau în maşină, treci adesea în preajma Kremlinului, fie prin piaţa Roşie, fie prin piaţa Manejului, sau pe cheiul Moscovei. Arhitectura zidurilor crenelate şi a turnurilor, a palatelor în stil neoclasic

13

şi a bisericilor vechi cu turnurile terminate în bulbii tradiţionali formează un ansamblu caracteristic, nu numai prin jocurile volumelor, dar şi prin colorit.

Nu putem vorbi de artă populară rusă fără să nu ne gîndim la colorit; în vestminte şi în arhitectură, în ţesături şi obiecte uzuale, coloritul ocupă un loc aparte, predominant. Parcă uneori însăşi dispunerea şi proporţionarea elementelor de arhitectură e făcută pentru a obţine maximum de efect de culoare. Arhitectura rusă monumentală e realizată şi în piatră, cu iz arhaic medieval; Moscova se chema în vechime « Moscova cea de piatră albă ». Dar tradiţia populară, căsuţele de lemn sau bisericile mici au un aer andersenian, ca un decor de turte dulci şi acadele. Arhitectura în genere nu poate fi studiată edificator pe fotografii.

Arhitectura veche rusă nu poate fi înţeleasă mai ales pe fotografii alb-negru. Cînd priveşti de departe Kremlinul, de pe cheiul opus al Moscovei, percepi doar tonurile de bază: zidul roşu închis, deasupra căruia se înalţă palate galbene cu acoperişuri verzi şi turnuri albe de biserici încununate de cupole aurite. Din piaţa Manejului, armonia de culori se îmbină cu o mare puritate arhitectonică. Peste acelaşi zid roşu crenelat se ridică masa calmă colorată în galben a cazărmii Semionovski din incinta Kremlinului, cu rare ferestre gemene arcuite, încadrate în alb. În faţa acestui peisaj, animat de coloritul tomnatic al copacilor de la poalele zidului, mulţi dintre noi am regretat încă o dată că timpul era prea scurt pentru a fixa pe hîrtie imaginile. Vizita în interiorul Kremlinului — dezvoltînd preludiul coloristic al exteriorului — ne-a procurat emoţii diverse. Emoţia de a obţine în ultimul moment — datorită însoţitorului nostru nespus de săritor — autorizaţia să vizităm palatul Sovietului Suprem şi vechiul palat al ţarilor. Emoţia de a ne perinda prin locuri care evocau fiecăruia momente istorice neuitate: scara principală a Sovietului Suprem, sala Gheorghievski cu arhitectura ei neoclasică, impresionantă ca volum şi cu un decor deosebit de bogat, în fine sala Congreselor, cu tribuna cunoscută, şi estrada prezidiului pe care fantezia fiecăruia o popula cu chipurile cunoscute ale conducătorilor Partidului... În imediata apropiere, vechiul palat al « diamantelor », sala Sfatului bătrînilor şi Teremul, apartamentul vechilor ţari. Marile săli de recepţie şi adunări ale palatelor noi (adică datînd din secolele XVIII şi XIX) impresionează prin fastul şi amploarea monumentală; ele sînt opere oarecum cosmopolite, datorită acelui neoclasicism răspîndit la toate curţile europene de către arhitecţi italieni, francezi sau germani. De îndată însă ce treci în partea veche a palatului regăseşti atmosfera viguroasă şi originală a decorului rus. Succesiunea încăperilor boltite e accentuată prin diferenţierea tonurilor generale, din sala galbenă treci în cea albastră, apoi în cea verde, în cea roşie. Rămînînd singuri în urma grupului am stins lămpile electrice şi am aşteptat pe o laviţă apariţia lui Boris Godunov, îmbrăcat cu caftanul şi costumul pe care-l văzusem în vitrinele muzeului de arme, îndreptîndu-se solemn spre tronul bătut în sidef oferit ţarilor Rusici de o colonie de negustori armeni din Persia... Lumina ireală a ferestrelor cu vitrouri pe duşumelele simple colorează ultima suprafaţă nezugrăvită a încăperii. Simfoniile de culoare ne însoţesc în continuare în interiorul vechilor biserici din incinta Kremlinului şi regăsim în catedrala Uspenski icoane inteligent restaurate pe care Breughel bătrînul le-ar fi semnat cu plăcere.

Am făcut plimbarea prin Kremlin în modul cel mai empiric posibil. N-am încercat să aflăm numele ctitorilor sau ale arhitecţilor, anii de zidire sau de restauraţie, nici diferitele anecdote istorice care circulă în jurul fiecărui monument. Ne-am lăsat impresionaţi de tot ce era în jurul nostru, ca nişte plăci sensibile, încercînd să înregistrăm cele mai slabe nuanţe şi tonalitatea ansamblului. Bogăţia şi multitudinea imaginilor te obosesc în cele din urmă; un sentiment de ciudă pune treptat stăpînire pe tine. E necazul de a trebui să treci în goană pe lîngă veacurile încremenite.

*

Kremlinul, Metroul, Universitatea, marile şantiere, muzeul de la Ostankino, mărturie a marilor talente ale poporului robit de altădată, Expoziţia agricolă unională cu feeriile ei nocturne, oraşul cu mişcarea lui rapidă şi străzile largi şi curate şi tot ce a căzut sub privirile iscoditoare ale turistului dublat de arhitect, se leagă indisolubil de oamenii pe care i-am cunoscut sau pe care i-am intuit înapoia monumentelor vechi şi noi.

Am cunoscut arhitecţi şi constructori, îngrijitori şi ospătari, şoferii autocarelor şi miliţienii. Din autocarul care ne ducea pentru ultima oară de la hotel la gara Kievului le făceam tuturor semn cu mîna şi cei care ne vedeau, ne răspundeau zîmbind. Aveam impresia că toţi ne urează drum bun şi ne poftesc să-i mai vizităm. Volodia ne-a condus trist pînă la Ungheni. Volodia, interpretul nostru, un băiat tînăr, care s-a zbătut pentru noi douăsprezece zile; Volodia a rămas prietenul a cărui imagine e inseparabilă de gara Ungheni, de autocarul radioficat — « bine se aude? » — de plimbările din Moscova. Datorită lui am cunoscut şi am înţeles tineretul sovietic, poporul întreg care clădeşte, nu numai oraşe moderne şi industrii enorme, ci mai ales oameni adevăraţi.

*

Am regăsit Romînia şi Bucureştiul cu plăcere. Proporţiile erau din nou altele, începînd cu trenul şi terminînd cu satele risipite pe colnice. Căsuţele albe, cu prispe, şi străzile înguste cu arhitectura eteroclită ne-au apărut cu un farmec deosebit care ţine nu numai de un patriotism romantic, ci şi de emoţia estetică specifică peisajului şi artei romîneşti, la altă scară şi adresîndu-se altor corzi ale sensibilităţii. Bucuria revederii a îndulcit părerea de rău de a fi părăsit Ţara Sovietelor aşa de curînd.

12

14

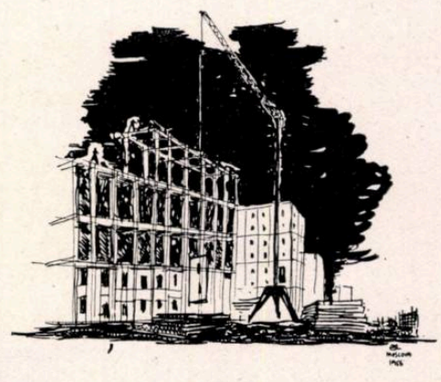

15

1. *Piața Roșie*
2. *Niprul*
3. *Kiev — Holul Gării*
4. *Biserica sf. Sofia din Kiev*
5. *Kiev — Vedere de pe Nipru*
6. *Universitatea Lomonosov*
7. *Vedere din turnul Universității Lomonosov*
8. *Moscova — Cartierul de sud-vest. Bloc de locuințe*
9. *Vedere din Expoziția agricolă unională*
10. *Kremlin — Sala tronului*
11. *Piața Komsomolsk*
12. *Kremlinul Moscovei — Turnul lui Ivan cel Mare*
13. *Din piața Manejului*
14. *Bloc în construcție, pe schelet cu panouri*
15. *Kremlin — Sala tronului*

Desenele: arh. M. Caffe

Fotografiile: 5. arh. R. Ghelman — 6. 7. 8. — arh. E. Cosmatu
9. arh. M. Melicson — 10.-15. arh. A. Lepădatu

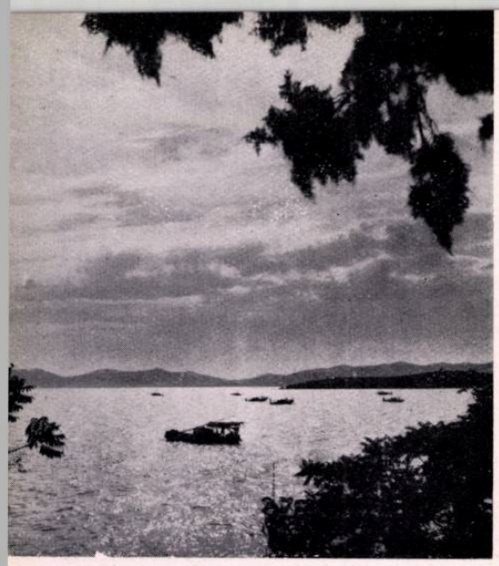

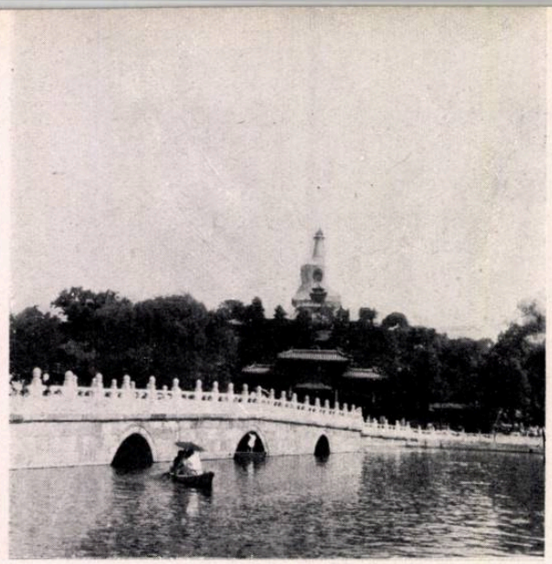

EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFII
DIN
REPUBLICA POPULARĂ CHINEZĂ

La 21 decembrie 1956 a avut loc la Casa Arhitectului deschiderea expoziției de fotografii din R. P. Chineză, realizate de prof. arh. M. Locar în cursul unei călătorii de documentare. La deschidere au participat membri ai conducerii Uniunii Arhitecților, reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, precum și reprezentanți ai Ambasadei R. P. Chineze la București.

Prezentăm în numărul de față cîteva dintre fotografiile expuse.

1	2	3	8	
			9	12
4			10	13
5	6	7	11	

1. *Usy — Pe înserat, întors de la pescuit*
2. *Pekin — Parcul Peihai*
3. *Nankin — Pagodă*
4. *Pekin — Zidul celor 9 dragoni la Peihai*
5. *Pekin — Din palatul imperial*
6. *Pekin — Templu budist*
7. *Nankin — Mormîntul primului împărat al dinastiei Ming — Aleea statuilor*
8. *Hangeu-Hotel*
9. *Pekin — Casa mandarinului*
10. *Pekin — Palatul imperial — Detaliu*
11. *Pekin — Șantier cu blocuri mari*
12. *Nankin — Institutul normal superior*
13. *Pekin — Hoteluri și cămine în cartierul de vest*

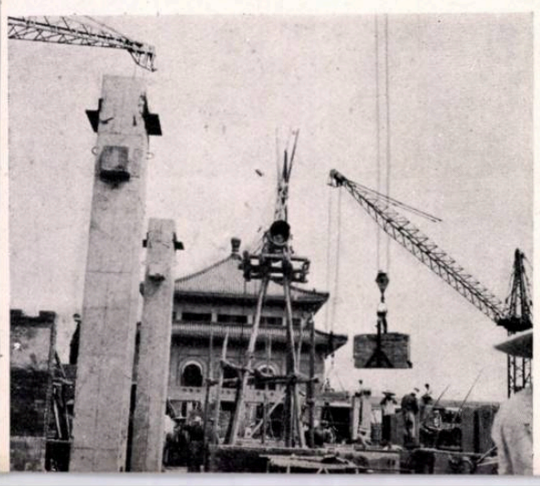

SUEDIA

Elemente prefabricate din beton ușor

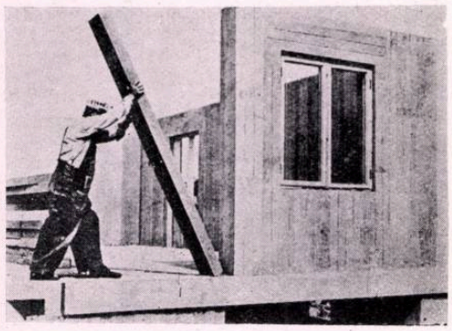

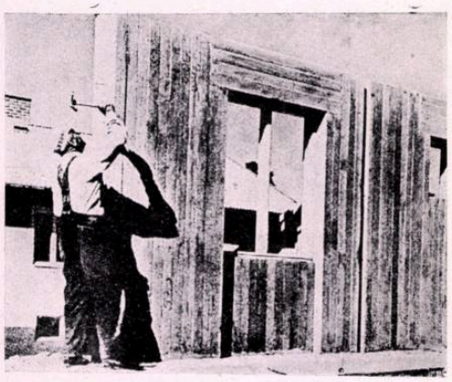

La expoziția din Hälsingborg — Suedia a fost expus un nou tip de construcții de locuințe pe *1—2* niveluri, constituite din elemente prefabricate din beton ușor (Ytong), după invenția lui H. Blomgvist.

Pereții construcției sînt formați din două tipuri de bare paralelipipedice de beton ușor, prefabricate, avînd dimensiunile de *10 × 30 × 250* cm și *10 × 20 × 250* cm. Aceste bare sînt tăiate la aceste dimensiuni conform unei tehnologii speciale — înainte de întărirea betonului prin aburire — așa încît să se realizeze fețe perfect plane și muchi vii. Pentru rigiditate în timpul transportului barele se armează ușor cu sîrmă de *4* mm ∅.

Barele se montează alăturat în poziție verticală, asamblîndu-se între ele prin lipire, iar la pereții exteriori bătîndu-se și cuie de *150* mm lungime.

Cu barele de tipul *10 × 30 × 250* cm se realizează atît pereții exteriori (de *30* cm grosime), cît și cei interiori (de *10* cm grosime), alăturîndu-se pe o direcție sau pe alta. Cu aceleași bare se realizează și buiandrugii, în care caz ele se montează în poziție orizontală.

Barele de *20* cm lățime servesc la crearea șlițurilor pentru instalații și a celor de la legătura dintre pereții exteriori și cei din interior.

Planșeele se realizează cu alte două tipuri de bare de același fel, avînd dimensiunile de *10 × 30 × 450* cm și *10 × 20 × 450* cm. Bineînțeles că acestea sînt armate pentru a suporta sarcinile respective.

Barele de pereți sînt în greutate de maximum *50* kg așa încît montajul clădirii poate fi făcut manual.

Suprafețele pereților rezultă după montaj perfect plane așa încît în interior se poate aplica direct un tapet sau o zugrăveală specială. Exteriorul se tratează cu vopsea din materiale plastice sau cu un strat subțire de tencuială stropită.

Sistemul prezintă avantajul unui număr foarte redus de prefabricate ușoare și mai ales al unui montaj complet uscat care permite lucrul în orice sezon și darea în folosință imediată a clădirii.

Considerăm sistemul foarte interesant. Bineînțeles însă că realizarea unor fețe perfect plane la aceste prefabricate, așa încît să se obțină rosturi etanșe, cît și posibilitățile de transport și manipulare a pieselor fără a le produce degradări, nu pot fi confirmate decît de experiență.

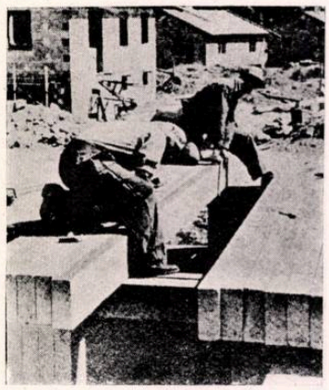

CRONICA

Din activitatea Uniunii Arhitecților din R.P.R.

Discuții de creație — La 15 și 16 ianuarie a.c. a avut loc la Casa Arhitectului o discuție de creație cu tema «*Construcții balneo-climaterice de pe litoralul Mării Negre*». Referatul a fost ținut de arh. Cezar Lăzărescu.

Cu această ocazie s-a deschis și expoziția «*Construcții noi în stațiunile balneo-climaterice de pe litoralul Mării Negre*»

Conferințe — Prof. arh. Marcel Locar a ținut la 8 ianuarie a.c. o conferință intitulată «*O călătorie în Republica Populară Chineză*».

Noutăți din revistele de arhitectură din străinătate — La 22 ianuarie, arh. Marcel Maller a făcut comunicări în legătură cu ultimele noutăți din revistele și publicațiile de specialitate de peste hotare.

Expoziții — La 15 ianuarie s-a deschis la Casa Arhitectului expoziția de «*Proiecte prezentate la concursul de proiecte tip de locuințe*».

Proiecții de diapozitive — Arh. Gheorghe Curinschi a prezentat diapozitive înfățișînd «*Monumente de arhitectură din Ardeal*», la 29 ianuarie.

Filme documentare — La 11 ianuarie a fost prezentat filmul documentar din S.U.A. «*Podul de peste Chesapeak*» urmat de filmul artistic Jasha Heifetz.

Activitatea culturală a Casei Arhitectului — Vladimir Orlov a dat un recital de violoncel acompaniat la pian de Helmut Platner, la 26 ianuarie; a urmat un recital de lieduri dat de Maria Caracaș, soprană și Ludmila Algeorge, mezzosoprană, acompaniate la pian de J. Pruner.

Schimb de experiență între S.A.S.-uri la Iași

În zilele de 22, 23 și 24 noiembrie 1956 a avut loc la Iași un schimb de experiență între Secțiile de arhitectură și sistematizare de pe lîngă Sfaturile populare ale regiunilor Iași, Galați, Stalin, Constanța, Bacău și Suceava.

Organizarea acestei acțiuni a fost asigurată de Secția de arhitectură și sistematizare a regiunii Iași, cu sprijinul Comitetului executiv al Sfatului popular Iași și al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții al Consiliului de Miniștri.

Au luat parte la acest schimb de experiență delegații din cele 6 regiuni, conduse de arhitecții șefi ai S.A.S. respective: arh. G. Pohrib (regiunea Iași), arh. Vl. Perceac (regiunea Galați), arh. C. Halasz (regiunea Stalin), arh. Gh. Nichitovici (regiunea Constanța), ing. D. Dămătircă (regiunea Bacău) și arh. C. Popadiuc (regiunea Suceava).

La ședințe au participat de asemenea președintele Sfatului popular regional Iași, tov. C. Nistor, președintele Sfatului popular al orașului Iași, tov. Iliescu, tov. arh. M. Locar, membru în Comitetul C.S.A.C., precum și specialiști din direcțiile C.S.A.C.

Referatele și discuțiile purtate au privit următoarele probleme:

REFERATUL I — *Probleme în legătură cu avizarea proiectelor și organizarea Comisiilor de arhitectură și sistematizare — întocmit în cadrul S.A.S. Bacău*

S-au discutat metodele utilizate de S.A.S.-uri pentru îmbunătățirea muncii de avizare: avizarea corespunzătoare a proiectelor, extinderea metodelor avansate în proiectare și construcție, aplicarea mai largă a proiectelor tip, realizarea de economii printr-o proiectare judicioasă, economisirea materialelor deficitare, utilizarea materialelor din resurse locale. De asemenea s-a analizat munca și organizarea Comisiilor de arhitectură și construcții, și pregătirea ședințelor acestora prin studierea și întocmirea referatelor de prezentare a proiectelor.

REFERATUL II — *Folosirea proiectelor tip și refolosibile — întocmit în cadrul S.A.S. Constanța*

Din discuții a rezultat că în afară de extinderea utilizării proiectelor tip și refolosibile existente, ar fi necesar ca serviciile tehnice de proiectare să întocmească unele variante cu caracter regional. De asemenea ar trebui să se studieze de către acestea și unele proiecte refolosibile, pe baza unor programe reduse care să prevadă utilizarea materialelor din resurse locale. S-a subliniat necesitatea ca serviciile tehnice de proiectare să se informeze reciproc asupra acelor proiecte studiate care eventual ar corespunde programelor cerute în alte regiuni.

În ceea ce privește aplicarea unor proiecte tip social-culturale (de exemplu cămine), a reieșit din discuții practica justă a unor S.A.S.-uri, ca în cazul proiectelor ce depășesc prin valoare posibilitățile de fonduri prin autoimpunere ale unei singure comune, să propună strîngerea resurselor a două-trei comune și construirea împreună a unui local comun corespunzător. S-a subliniat de asemenea necesitatea îmbunătățirii muncii de editare și difuzare a proiectelor tip.

REFERATUL III — *Întocmirea planului de proiectare trimestrial* şi REFERATUL IV — *Urmărirea planului de proiectare trimestrial*

S-au arătat metodele utilizate pentru întocmirea planurilor juste de proiectare şi realizarea lor în cît mai mare măsură prin:

— contractarea din timp a lucrărilor;

— legalizarea planului prin aprobarea Comitetului executiv;

— solicitarea comenzilor de proiectare complete cu teme de proiectare şi studii geotehnice;

— neadmiterea de lucrări peste plan decît în mod excepţional, cu aprobarea Comitetului executiv;

— normarea judicioasă a lucrărilor de proiectare şi urmărirea prin pontaje a lucrărilor;

— stimularea prin premiere a proiectanţilor;

— organizarea muncii prin colective de specialitate sau colective complexe.

REFERATUL V — *Probleme în legătură cu sistematizarea centrelor populate unde studiile de sistematizare nu sînt începute de ICSOR*

S-au desprins din referat şi din discuţii următoarele probleme:

— Necesitatea întocmirii de către S.A.S.-uri a unor studii orientative de sistematizare, pentru a da posibilitatea arhitecţilor şefi să amplaseze construcţii mai importante în localităţile pentru care nu s-a prevăzut încă întocmirea de schiţe de sistematizare prin institutele centrale.

— La întocmirea acestor studii este bine să se aibă în vedere materialul tehnic documentar de specialitate (sovietic şi din alte ţări). De asemenea, să fie consultaţi tehnicienii din ICSOR şi C.S.A.C.

— Ridicarea nivelului profesional al personalului S.A.S. care întocmeşte şi aplică asemenea studii trebuie să fie o sarcină permanentă. În şedinţe s-a dat o listă de publicaţii corespunzătoare acestui scop.

— Sistematizarea centrelor populate impune soluţionarea cît mai grabnică a problemei schimburilor de terenuri între stat şi particulari. Aceasta urmează să se facă pe plan general, dar ar putea avea şi o rezolvare locală în regiunea respectivă.

— Problemele de sistematizare necesită organe tehnice de teren, în raioane, depinzînd de S.A.S. regionale.

Concluziile trase în urma discuţiilor purtate pe marginea problemelor dezbătute şi schimbul de experienţă efectuat cu această ocazie între tehnicienii participanţi, vor contribui în măsură apreciabilă la îmbunătăţirea muncii acestora şi la rezolvarea justă a problemelor de arhitectură şi construcţii din regiunile respective.

BIBLIOGRAFIE

TEORIA ŞI ISTORIA ARHITECTURII

MIHAILOV B. P. — ARHITECTURA (DIN MAREA ENCICLOPEDIE SOVIETICĂ)

Bucureşti, Editura tehnică, 1956
148 pagini, 134 figuri

Lucrarea, apărută recent în limba romînă, conţine trei părţi, şi anume: explicarea amplă a conţinutului termenului arhitectura, o prezentare a dezvoltării arhitecturii de-a lungul diferitelor epoci istorice şi arhitecura popoarelor U.R.S.S.

Bibl.C.S.A.C. (B 2100/a)

STOIKOV G. — L'EGLISE DE BOYANA

Biserica din Boyana
Sofia, Editura Academiei bulgare de ştiinţe, 1954
87 pagini, 20 fotografii, 22 planşe, reproduceri colorate, 11 planşe cu desene de arhitectură

Biserica din Boyana este unul dintre cele mai celebre monumente de artă arhitecturală şi picturală din Bulgaria, datînd din secolele X-XIII. Arhitectura şi frescele sale excepţionale fac dintr-însa un monument de primă importanţă în studiul istoriei artei medievale.

Bibl. C.S.A.C. (D 2662)

CONSTRUCŢIA ORAŞELOR

AUZELLE ROBERT — TECHNIQUE DE L'URBANISME

Tehnica construcţiei oraşelor
Paris, Editura universitară franceză, 1953
126 pagini

În această lucrare, profesorul R. Auzelle de la Institutul de urbanism al Universităţii din Paris prezintă o serie dintre problemele cele mai importante legate de amenajarea aglomeraţiilor urbane. Sînt prezentate etapele necesare elaborării şi aplicării unui plan de sistematizare, precum şi unele mijloace pe care urbanistul trebuie să le folosească pentru a asigura condiţii bune de viaţă locuitorilor din oraşe.

Bibl. C.S.A.C. (A 1733)

MATOUSEK VLADIMIR — KOMPOSICE A ORGANISACE MESTA

Compoziţia şi organizarea oraşelor — Vol. I, II şi III
Brno, Editura Institutului pentru arhitectură şi urbanism, 1953
Vol. I-II — 255 pagini text şi 104 planşe cu figuri
Vol. III — 48 pagini text, 82 planşe cu figuri

Institutul pentru studiul problemelor de arhitectură şi construcţia oraşelor, filiala din Brno (R. Cehoslovacă), prezintă lucrarea lui V. Matousek cuprinzînd în volumul I o serie de analize ale principalelor elemente componente ale oraşelor în decursul dezvoltării lor istorice, privind, atît structura lor internă, cît şi problemele estetice, de siluete etc.

În volumul II sînt cercetate unele aspecte ale construcţiei noilor aşezări urbane.

Volumul III cuprinde o serie de exemple pentru aplicarea principiilor şi analizelor teoretice expuse în volumele anterioare.

Aci sînt prezentate un număr de 5 proiecte cu toate planşele care le compun şi care sînt analizate de autor.

Bibl. C.S.A.C. (A/1972/I, II, III)

VESELY IVAN — ZELEN V KRAJINE A V SIDLISTI

Spaţii plantate în regiuni şi în aşezări
Brno, Editura Institutului pentru arhitectură şi urbanism, 1953
Vol. I — 204 pagini, 130 figuri
Vol. II — 462 pagini, 200 figuri
Vol. III — 108 pagini, 54 planşe cu figuri

Lucrarea foarte complexă a lui I. Vesely cuprinde problemele teoretice şi practice puse de amenajarea spaţiilor plantate în zonele preorăşeneşti, în zonele de protecţie sau de separaţie sanitară, precum şi în cadrul oraşelor sau al parcurilor exterioare.

Volumul III (înglobat în volumul II) aparţine profesorului J. Klika şi conţine o descriere a arborilor folosiţi uzual la plantările din oraşe, cu caracteristicile şi posibilităţile lor.

Bibl. C.S.A.C. (A/1973/I, II, III)

Б. И. КОСЬКОВ, К. П. ПАВЛОВ — РУКОВОДСТВО ПО ПЕРЕНОСУ ПРОЕКТОВ ПЛАНИРОВКИ И ЗАСТРОЙКИ ГОРОДОВ И ПОСЕЛКОВ В НАТУРУ

KOSKOV B.I. şi PAVLOV K.P. — *Manual-îndrumar de transpunere în natură a proiectelor de sistematizarea oraşelor*
Moscova, Editura de stat pentru construcţii şi arhitectură, 1956
320 pagini, planşe cu desene şi figuri

În această lucrare se găsesc expuse metode şi procedee pentru întocmirea proiectelor de detaliu pentru aplicarea pe teren a planurilor de sistematizare: sistematizarea verticală, trasarea clădirilor, a căilor de comunicaţie, legăturile obligatorii dintre diferite lucrări etc.

Bibl. C.S.A.C. (B 2087)

CONSTRUCŢII INDUSTRIALE, COMERCIALE ŞI AGRICOLE

KUBIČEK ZDENĚK — URBANISTICKÉ PROBLÉMY PRŮMYSLU

Probleme de sistematizare în legătură cu amplasarea construcţiilor industriale
Brno, Editura Institutului de studii pentru arhitectură şi urbanism, 1953
360 pagini, 188 figuri

Amplasarea complexelor industriale şi legăturile lor cu oraşul generează numeroase probleme în privinţa deservirii lor reciproce.

Căile de transport, alimentarea cu apă, canalizarea etc. pentru uzine şi aşezările omeneşti lîngă care sînt amplasate sînt analizate pe larg. Numeroase scheme, grafice şi desene exemplifică diferite posibilităţi de rezolvare.

Bibl. C.S.A.C. (A 1963)

В. Е. ЛЯХНИЦКИЙ — ПРОЕКТИРОВАНИЕ ПОРТОВ

LIAHNIŢKI V.E. — *Proiectarea porturilor*
Leningrad, Editura «Recinoi transport», 1956
472 pagini, 158 figuri, 94 tabele

În această lucrare sînt prezentate problemele privind amplasarea, organizarea şi deservirea porturilor şi clădirilor care intră în componenţa lor.

Conţinînd numeroase exemple din întreaga lume, ilustrate cu scheme, fotografii, planuri şi detalii, cartea interesează şi pe arhitecţi, pe inginerii constructori şi pe hidrotehnicieni.

Bibl. C.S.A.C. (B 2104)

MAILLART ROBERT — PONTS ET CONSTRUCTIONS

Poduri şi construcţii
(prezentate de Max Bill)
Zürich, Editura Ginsberger, 1955
180 pagini, 250 reproduceri

În această carte e prezentată cea mai mare parte a operei inginerului elveţian Robert Maillart. Principalele sale creaţii, mai ales poduri şi construcţii din pînze subţiri, sînt reproduse în fotografii, planuri şi secţiuni însoţite de texte explicative.

Bibl. C.S.A.C. (A 1885)

VIKLICKÝ ALÉS — URBANISTICKE PROBLÉMY VESNICE A ZEMĚDĚLSKÉ KRJINY

Problemele sistematizării satelor şi regiunilor agricole
Brno, Editura Institutului de documentare pentru arhitectură şi urbanism, 1953—1954.
Vol. I — 442 pagini, 116 figuri
Vol. II — 106 pagini, 41 planşe şi figuri

Lucrarea tratează problemele de organizare a teritoriilor agricole şi amplasarea instalaţiilor de prelucrare a terenului şi produselor agricole, problemele sistematizării satelor, a staţiunilor de maşini şi tractoare, a fermelor agricole etc.

Bibl. C.S.A.C. (1964/I-II)

MATERIALE ŞI METODE DE CONSTRUCŢIE

Mgr. inz. KOTARSKI ZYGMUNT — TRZCINA I JEJ ZASTOSOWANIE W BUDOWNICTWIE

Trestia şi folosirea ei în construcţii

Varşovia, Editura de stat pentru tehnică, 1953
92 pagini, 71 figuri

Lucrarea începe prin a arăta importanţa pe care o prezintă trestia pentru economie şi construcţii, condiţiile de recoltare, modul de confecţionare a elementelor. Sînt descrise şi ilustrate apoi cca. 50 de detalii în componenţa cărora intră plăcile de trestie, locul de folosire a acestora şi modul de punere în operă.

Bibl. C.S.A.C. (A 2046)

ОПЫТНО ПОКАЗАТЕЛЬНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Construcţii experimentale demonstrative

Moscova, Editura de stat pentru construcţii şi arhitectură, 1956
66 pagini, 43 figuri

Institutul central de documentare pentru problemele de construcţii publice în acest volum trei referate, ilustrate cu planşe şi fotografii, în legătură cu construcţia clădirii din panouri mari de la Berezniki, clădirea de locuit din blocuri mari de zidărie de la Moscova şi depozitul editurii « Tînăra Gardă », realizat din blocuri şi schelet.

Bibl. C.S.A.C. (B 2102)

МАРИЕНГОФ Г. Д., А. И. ШУР — *Производство сборных железобетонных конструкций и деталей.*

MARIENGOF G. D., ŞUR A. I. — *Fabricarea elementelor şi a detaliilor prefabricate din beton armat*

Moscova, Editura de stat pentru literatură asupra materialelor de construcţie, 1956
612 pagini, 38 tabele, 415 figuri şi fotografii

Începînd cu descrierea operaţiilor de pregătire a execuţiei elementelor prefabricate din beton armat, lucrarea continuă cu prezentarea principiilor tehnologiei de producţie a acestor elemente.

În alte capitole sînt prezentate modul de realizare a detaliilor, nomenclatura diverselor tipuri de elemente pentru pereţi, planşee, instalaţii etc.

Bibl. C.S.A.C. (B. 2152)

NICOLESCU N., DRAGHICESCU C., RAINU A. — MATERIALE DE CONSTRUCŢIE

Bucureşti, Editura tehnică, 1956
352 pagini, 160 figuri

Autorii prezintă în această carte: proprietăţile fizico-mecanice ale materialelor de construcţie: lemnul, piatra, ceramica de construcţie, lianţii minerali; montarea şi betonarea; pietrele artificiale tip beton, produsele de azbociment şi silico-calcare, lianţii bituminoşi (organici), materialele izolatoare, sticla de construcţii, metalele, vopselele şi lacurile.

Prof. dr. STEOPOE A. — CURS GENERAL DE MATERIALE DE CONSTRUCŢII

Partea I

Bucureşti, Tipografia învăţămîntului, 1956
318 pagini, 161 figuri

Cursul predat de prof. Steopoe la Institutul de construcţii din Bucureşti cuprinde în partea I-a 6 capitole şi anume: principalele proprietăţi fizico-mecanice ale materialelor solide, lianţii, pietrele naturale de construcţie, montarea şi betonarea cu lianţi neorganici, betoanele, pietrele artificiale de rezistenţă, materialele de izolare termică şi acustică.

VLAD AUREL, CRAUS IOSIF — DRUMURI MODERNE

Suprastructura — întreţinerea — exploatarea
Bucureşti, Editura de stat pentru arhitectură şi construcţii, 1955
294 pagini, 251 figuri

Lucrarea cuprinde două părţi: în prima se studiază suprastructura drumurilor (autor, ing. A. Vlad), expunîndu-se principiile de proiectare şi construcţie şi dîndu-se date asupra materialelor folosite la construcţia drumurilor; în partea a doua (autor, ing. I. Craus) sînt descrise lucrările de întreţinere necesare asigurării unei bune exploatări a drumurilor.

Bibl. C.S.A.C. (A. 1712)

INSTALAŢII TEHNICE

CONTURIE L. — L'ACCOUSTIQUE DANS LES BÂTIMENTS. THÉORIE ET APPLICATIONS

Acustica în construcţii. Teorie şi aplicaţii

Paris, Editura Eyrolles, 1955
284 pagini, 17 reproduceri fotografice, numeroase planşe, grafice, diagrame

În introducerea lucrării, autorul prezintă o serie de probleme de bază relativ la undele sonore, viteza sunetului, frecvenţă şi intensitate.

Cele două părţi ale lucrării tratează despre problemele acustice din interiorul clădirilor (în prima parte) şi problemele izolărilor fonice (în partea a doua).

Bibl. C.S.A.C. (B. 2169)

Mgr. inz. KOTARSKI ZYGMUNT — IZOLACJE TORFOWE I ICH ZASTOSOWANIE W BUDOWNICTWIE

Izolaţii cu turbă şi folosirea lor în construcţii

Varşovia, Editura de stat pentru tehnică, 1953
203 pagini, 68 figuri, 23 tabele

Ca şi în volumul privitor la folosirea trestiei în construcţii, de acelaşi autor, şi în această carte se începe cu descrierea materiei brute propriu-zise şi cu calităţile pe care le are pentru a putea fi folosită în construcţii. Se trece apoi la indicarea în detaliu a diferitelor moduri de folosire în cadrul diverselor elemente ale construcţiilor şi se dau indicaţii asupra grosimii straturilor la diferite întrebuinţări.

Bibl. C.S.A.C. (A 2045)

НИКОЛАЕВ А. И. — *Защита подземных конструкций зданий от воздействия влаги.*

NIKOLAEV A. I. — *Protecţia elementelor de construcţie ale clădirilor împotriva acţiunii umidităţii*

Bucureşti, traducere realizată de Institutul de documentare tehnică, 1956
185 pagini, 68 figuri

În lucrare se analizează procesele legate de acţiunea umidităţii asupra elementelor de construcţie subterane ale clădirilor; se propun măsuri de protecţie a acestor elemente şi de reparare a degradărilor suferite de ele.

Bibl. C.S.A.C. (D. 2760)

РОЙТМАН М. Я. — *Пожарная профилактика в строительном деле.*

ROITMAN M. Ia. — *Măsuri de prevenire a incendiilor în construcţii*

Bucureşti, traducere realizată de Institutul de documentare tehnică, 1956
321 pagini, 8 planşe anexe, 163 figuri

Sînt expuse probleme în legătură cu rezistenţa la foc a clădirilor, cu amenajarea obstacolelor antifoc şi a altor mijloace de prevenire a incendiilor la instalaţiile de încălzire şi ventilaţie, cu studierea din punct de vedere tehnic a protecţiei contra incendiilor a elementelor de construcţie şi a planului de amplasare a clădirilor.

Bibl. C.S.A.C. (D. 2761)

ALBUME — MONOGRAFII

MOLES ANTOINE — HISTOIRE DES CHARPENTIERS

Istoria dulgheriei

Paris, editura Gründ, 1949
404 pagini, 546 figuri

În această carte autorul — dulgher de meserie — tinde să prezinte importanţa şi, în acelaşi timp, frumuseţea acestei meserii, transformată adesea în adevărată artă.

Dulgheria cu numeroasele ei aplicaţii şi folosinţi în clădiri sau construcţii de lemn, a contribuit în mod deosebit la realizarea celor mai importante monumente arhitectonice.

Arcurile, cupolele, clopotniţele şi fleşele sînt domenii în care dulgheria a jucat un mare rol, iar şarpantele marilor edificii, ca Notre-Dame din Reims sau Paris, sînt capodopere ale acestui meşteşug.

Bibl. C.S.A.C. (D. 2771)

Л. П. ДЫКО, А. Д. ГОЛОВНЯ — ФОТОКОМПОЗИЦИЯ

DÎKO L. P., GOLOVNIA A. D. — *Compoziţia fotografică*

Moscova, Editura de stat pentru artă, 1955
158 pagini, 130 fotografii, 20 scheme

În această carte se examinează problemele fundamentale ale artei fotografice.

Textul este completat cu o serie de scheme privind realizarea practică a imaginilor fotografice, cuprinderea şi încadrarea raţională a subiectelor.

Fotografiile de la sfîrşitul lucrării exemplifică ideile expuse.

Bibl. C.S.A.C. (B. 1926)

SPLETT OSKAR — WIRSING WERNER — JUGENDBAUTEN UNSERER ZEIT

Construcţii pentru tineret

München, Editura H. Rinn, 1953
263 pagini, planuri, fotografii

Lucrarea prezintă o serie de construcţii realizate pentru copii şi tineret, începînd cu grădiniţe şi cămine de copii, şi continuînd cu internate, cămine pentru studenţi, tabere pentru tineret etc.

În încheiere sînt prezentate amenajări de terenuri pentru jocuri, precum şi exemple de mobilier, corpuri de iluminat etc.

Bibl. C.S.A.C. (D. 2769)

СУГАРЕВ ДЕЛЧО — *Карловски дворове през епохата на възраждането.*

SUGAREV DELTCIO — *Arhitectura grădinilor din regiunea Karlovo*

Sofia, Editura Academiei bulgare de ştiinţe, 1956
143 pagini, 91 figuri

În perioada renaşterii bulgare, unul dintre centrele cele mai înfloritoare a fost Karlovo, situat într-una dintre cele mai pitoreşti regiuni ale ţării. Graţie bogăţiei locurilor şi hărniciei locuitorilor, s-a dezvoltat aci un puternic centru artizanal. Fiecare familie reprezenta o mică unitate productivă; fiecare gospodărie îşi avea construcţiile ei bine întreţinute, pe lîngă care s-au dezvoltat grădini foarte frumoase.

Bibl. C.S.A.C. (D. 2753)

ЗА ЛУЧШУЮ РАССТАНОВКУ СИЛ В ПРОЕКТНОМ ДЕЛЕ (стр. 2)

В годы народно-демократического строя государство неустанно преследовало и преследует целесообразную расстановку производительных сил на территории РНР, с целью обеспечить всем областям стройное развитие. Эти усилья нашли свое выражение и в сооружении многочисленных промышленных, культурно-бытовых обьектов и жилых домов по всей стране.

В статье указывается, что в данной обстановке сосредоточение проектных институтов в столице страны стало помехой на пути нормального развития строительного сектора: отмечен и рад последствий этого положения вещей.

Чтобы исправить эту ошибку, предлагается рассредоточить проектирование путем создания областных проектных институтов для городского исельскохозяйственного строительства и частично децентрализовать проектирование промышленного строительства, теснее связав его с основыми местами стройки или эксплуатации.

Арх. Тиберіу Нига — **Квартал малометражных жилых домов в Бухаресте. Участки 3 и 4 на шоссе Михай Браву** (стр. 3)

В целях улучшения вопроса жилплощади в Бухаресте, Бухарестский проектный институт предложил в 1955 г. осуществить ряд малометражных жилых домов. Это предложение конкретно выразилось в проекте, разработанном примерно на 6.000 квартир.

В первой очереди строительства (на участке № 3) предпринято строительство 314 квартир, сгруппированных в 24 многоквартирных домах. Эти двухэтажные дома рассчитаны на односемейные квартиры, состоящие по большей части из одной жилой комнаты с удобствами.

Во второй очереди (участок № 4) намечено построить еще 463 квартиры, сгруппированные в 27 корпусах.

Помимо хозяйственных пристроек, ансамбль обоих участков включает детские сады, ясли, магазины и общие пространства с зелеными насаждениями.

Арх. Гертруд Хохштадт — **Новые типовые столовые, разработанные в 1956 году** (стр. 12)

Представлены проекты столовых на 600 человек в три очереди (600/3) и на 300 человек в три очереди (300/3) разработанные в 1956 году и пришедшие на смену старым типам. В них улучшены объем, функция и архитектурное оформление.

Себестоимость данных построек снижена на 35 процентов.

Далее в статье подчеркивается возможность дальнейшего расширения проекта столовой на 600 мест в три очереди, которая в результате простого прибавления двух рядовых пролетов дает студенческую столовую на 600/2 в ее окончательной форме.

Арх. Михай Флоря — **Испытательный цех для химической промышленности** (стр. 14)

Испытательный цех — постройка универсального характера для проверки химических установок до их официальной приемки и перехода в индустриальную стадию. В этом здании изучаются различные экспериментальные установки, что порождает чрезвычайно большую мобильность строительной и функциональной системы, а сборка и разборка установок может производиться независимо или же параллельно. С этой целью постройка изучалась как каркас, служащий и несущим элементом для необходимой аппаратуры, помимо своих конструктивных функций. Она оснащена 15-тонным мостовым краном и имеет доступ для автомашин.

Арх. Георге Оларіу — **Камыш в сельскохозяйственном строительстве** (стр. 16).

Автор статьи, специализировавший в СССР, рассказывает в ней о том, какая система применяется в Советском Союзе при строительстве из камыша или при использовании его как сырье.

Арх. Вирджил Билчуреску — **Церковь Св. Георгия в городе Хырлэу** (стр. 18)

Церковь св. Георгия в Хырлэу — важный памятник старой румынской архитектуры. Она была построена ы 1492 году, как княжеская церковь при дворе в Хырлэу, в момент, когда Молдова играла важную международную роль и вела упорную борьбу за независимость.

Памятник являет ряд интересных архитектурных особенностей; между структурным планом и уравновешенными массами существует тесная связь; следует отметить замечательное применение полихромии и дозировку света на фасадах.

ИЗ-ЗА ГРАНИЦЫ

Арх. М. Каффе — **Группа архитекторов в СССР** (стр. 23)

В статье собраны путевые заметки, сделанные осенью 1956 года во время поездки группы 30 архитекторов с Советский Союз. Экскурсия была организована Союзом архитекторов РНР. Под той же рубрикой помещена и информация из ГДР и Швеции.

Выставка фотографий из Китайской Народной Республики (стр. 28) Здесь воспроизведено несколько снимков, сделанных проф. М. Локаром во время поездки в Китай и показанных на выставке открывшейся в Доме архитектора в декабре 1956 г.

Хроника (стр. 30) Сообщает о деятельности *Союза архитекторов РНР* в январе 1957 года и культурной работе *Дома архитектора* за тот же период времени, как и о том, как развертывался **«Обмен опытом между отделами архитектуры и планировки в Ясах».**

БИБЛИОГРАФИЯ стр. 31)

POUR UNE MEILLEURE ORGANISATION DANS LE SYSTÈME DE PROJECTION (p. 2)

Depuis l'avènement du régime démocratique populaire, l'état s'est inlassablement efforcé de répartir de façon rationnelle les forces productives sur l'ensemble du territoire de la R.P.R., en vue d'un développement harmonieux de toutes les régions du pays. Ces efforts se sont concrétisés, entre autres, par l'édification de nombreuses constructions industrielles, sociales-culturelles et de logement sur toute l'étendue du pays.

L'article précise que, dans ces circonstances, la concentration dans la capitale de la Roumanie des instituts pour l'élaboration de projets est devenue une entrave au développement normal du secteur de construction; l'article, énumère, en outre diverses conséquences dues à cette situation.

Pour y porter remède, on propose la décentralisation des instituts sus-mentionnés et leur répartition dans les différentes régions, principalement ceux chargés d'établir des projets de constructions urbaines et agricoles, et la décentralisation partielle des instituts s'occupant de constructions industrielles, qui doivent se trouver plus étroitement liés aux principaux centres d'exécution ou d'exploitation,

Arch. Tiberiu Niga — **Un quartier d'habitations minimales à Bucarest. Les lots 3 et 4, chaussée Mihai Bravu** (p. 3)

Pour auguementer l'espace habitable à Bucarest, l'Institut « Projet-Bucarest » a proposé, en 1955, de réaliser des habitations minimales, proposition concrétisée dans une étude pour environ 6.000 appartements.

Au cours de la première étape (lot 3), on a envisagé la construction de 314 appartements, groupés en 24 blocs. Ces immeubles à deux niveaux ont été conçus pour des logements uni-familiaux, composés, pour la plupart, d'une seule pièce et de dépendances.

Pour la seconde étape (lot 4), on a projeté 463 autres appartements, groupés en 27 blocs.

L'ensemble des deux lots a été pourvu, en dehors des annexes adéquates, de garderies d'enfants, de pouponnières, de divers magasins et d'espaces verts.

Arch. Gertrud Hochstadt — **Nouvelles cantines-type élaborées en 1956.** (p. 12)

On présente les projets de cantines de 600/3, et 300/3, élaborés en 1956, remplaçant les anciens types dont le volume, la fonction et l'aspect architectonique ont été améliorés.

Les frais de construction ont été réduits de 35%.

L'article souligne ensuite la possibilité d'élargir le projet de la cantine 600/3 qui — par la simple adjonction de 2 travées courantes — fournit la cantine pour étudiants de 600/2 dans sa forme définitive.

Arch. Mihai Florea — **Halle-pilote pour l'industrie chimique** (p. 14)

La halle-pilote est une construction destinée à l'expérimentation des installations chimiques avant leur homologation et leur passage à la phase industrielle. On y étudie différentes installations expérimentales, d'où il résulte une très grande mobilité du système de construction et de fonctionnement, de manière à ce que l'assemblage et le démontage des installations puissent se faire séparément ou conjointement. C'est pour cette raison que la construction a été étudiée comme une carcasse, remplissant non seulement des fonctions constructives, mais servant, en outre, de support à l'appareillage nécessaire. Elle est pourvue d'un pont roulant de 15 tonnes; la halle est accessible aux véhicules auto.

Arch. Gheorghe Olariu — **Le jonc dans les constructions agricoles** (p. 16)

L'auteur, qui s'est spécialisé en Union Sovietique, expose dans cet article les systèmes employés dans ce dernier pays concernant l'exécution des constructions à partir du jonc ou en l'utilisant comme matière première.

Arch. Virgil Bilciuresco — **L'église st. Georges de Hîrlău** (p. 18)

L'église St. Georges de Hirlău est un monument important de la vieille architecture roumaine. Elle a été élevée en 1492, comme chapelle de la cour princière de Hirlău, alors que la Moldavie jouait un rôle international important, époque à laquelle le pays menait une âpre lutte pour son indépendance.

Le monument présente de remarquables qualités architectoniques, tant par les liens étroits unissant le plan structural aux masses en équilibre, que par son admirable application de la polychromie et par son dosage de la lumière sur ses façades.

AU DELÀ DES FRONTIÈRES

Arch. M. Caffé — **Un groupe d'architectes en Union Soviétique** (p. 23)

L'article comprend des notes de voyage rédigées au cours d'une excursion faite, en automne 1956, par un groupe de 30 architectes, excursion organisée par l'Union des Architectes de la R.P.R.

L'exposition de photos de la R P. Chinoise (p. 28) On présente quelques photos, prises par le professeur architecte M. Locar lors d'un voyage à travers la République Populaire Chinoise, photos ayant figurées dans une exposition ouverte en décembre 1956 à la Maison de l'Architecte.

LA CHRONIQUE (p. 30) rend compte de l'activité de **l'Union des Architectes** au cours du mois de janvier 1957 et de l'activité culturelle de la Maison de l'Architecte pendant le même laps de temps. Elle comprend également une relation du déroulement d'un **«Echange d'expériences entre les sections d'architecture et de systématisation, a Jassy».**

BIBLIOGRAPHIE (p. 31)

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII

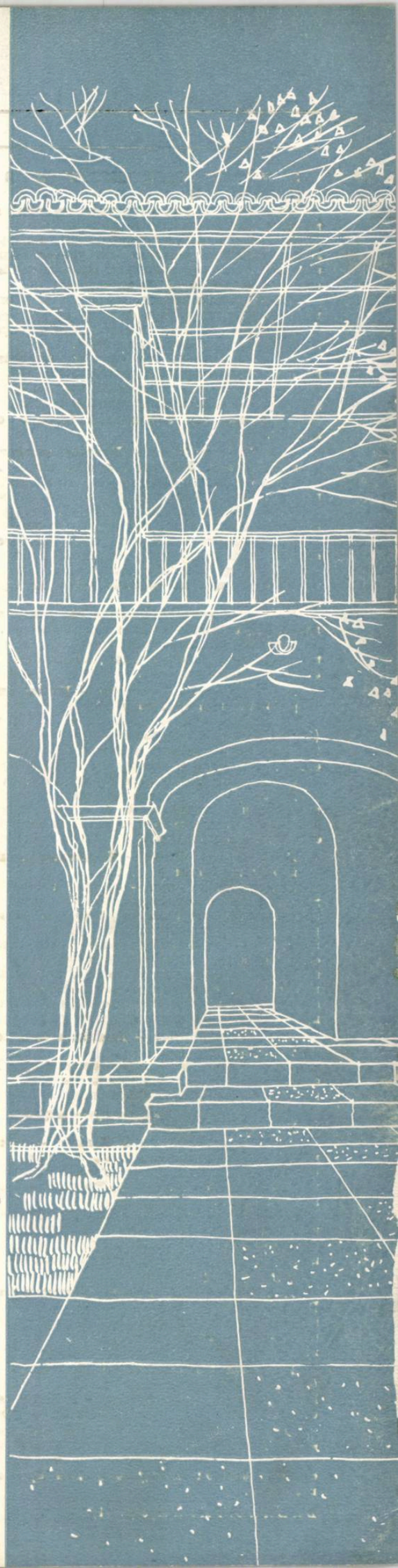

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA 3.98.80 — ADMINISTRAȚIA 4.61.65

Abonamentele se primesc în fiecare lună pînă cel mai tîrziu în ziua de 16, cu deservirea în luna viitoare. Abonamentele se primesc la difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, la secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii poștali și oficiile P.T.T. Orice corespondență în legătură cu difuzarea revistei se va adresa: Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor, Direcția centrală a difuzării și expedierii presei — București, Calea Victoriei nr. 12.

Lei 10

E 1689

Institut de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - CSERE
VYMENA - WYMIANA
TAUSCH - [illegible]ENA

KAT

1957 3

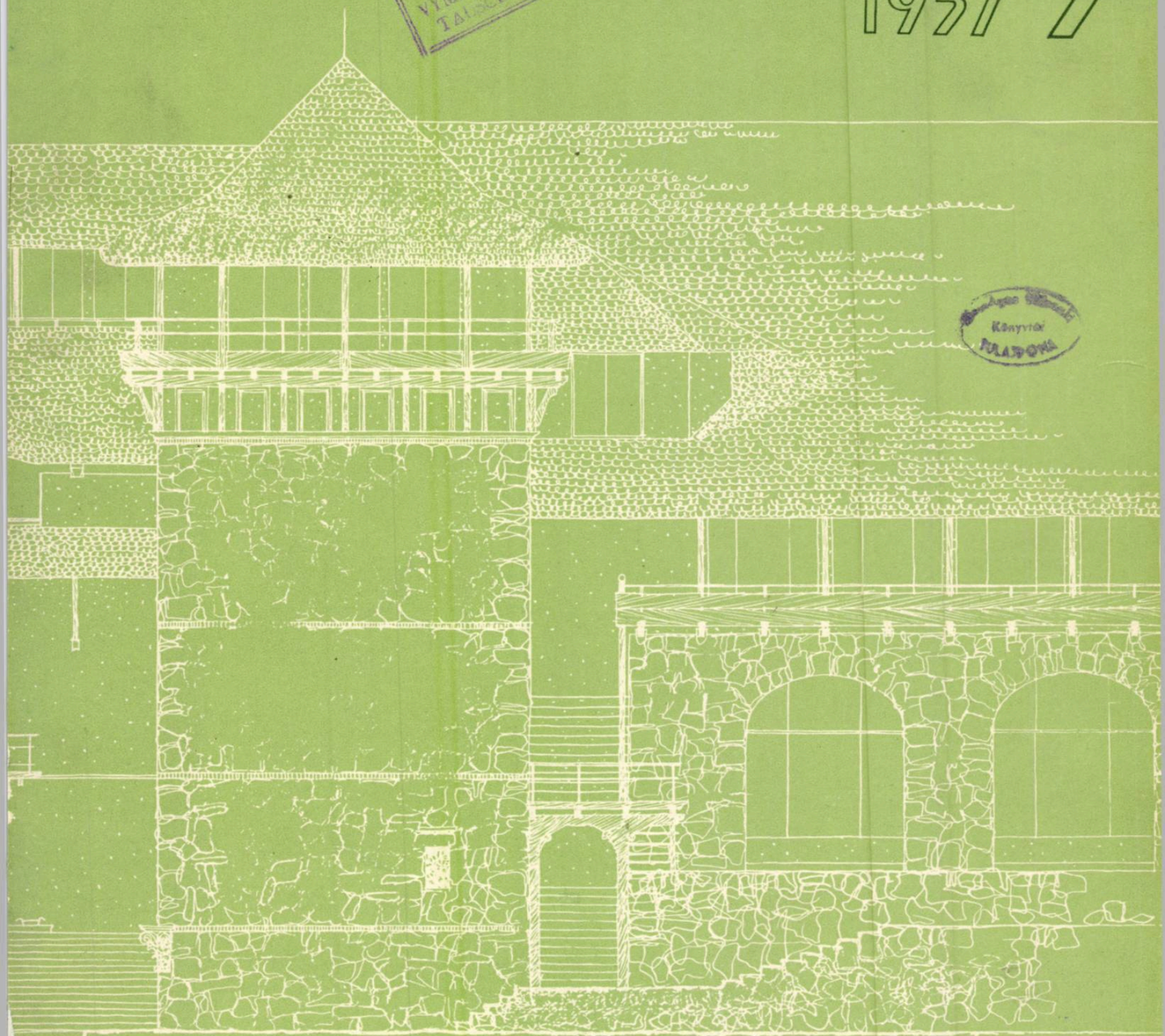

Könyvtár
MŰEMLÉKEK

ARHITECTURA R P R

Könyvtár
TULAJDONA

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCŢII

CONSTRUCŢII SPORTIVE

Arh. Dinu Hariton, arh. Nicolae Porumbescu, ing. Zamfir Măduţă
Hotel la Poiana Stalin 3

Arh. Tobias Maiorovici, arh. Stelian Simionescu
Cabana Negoiu 11

Arh. Vlad Iliescu, ing. Garabet Aznavorian
Sala de antrenamente sportive I.T.B. 12

Arh. Ion Moscu, arh. Henri Stoicescu, arh. Suli Bercovici
Hala de sport „23 August" 14

Cabane turistice construite în ultimii ani 16

Arh. Spiridon Spirescu
Cantină la Vasile Roaită 18

Arh. Constantin Vodă
Casă de odihnă la Poneasca 19

*

Arh. Nicolae Stoenescu, ing. Alexandru Cişmigiu, ing. Traian Popp
Proiect tip pentru un complex AVIASAN 20

Ing. Adrian Lupescu
Cîteva aspecte în legătură cu introducerea televiziunii în oraşe 23

*

Arh. Titu Evolceanu
Cetatea Sighişoarei şi unele biserici fortificate dintre Tîrnave şi Olt 27

CRONICA

Din activitatea Uniunii Arhitecţilor 32

BIBLIOGRAFIE 32

3
1957

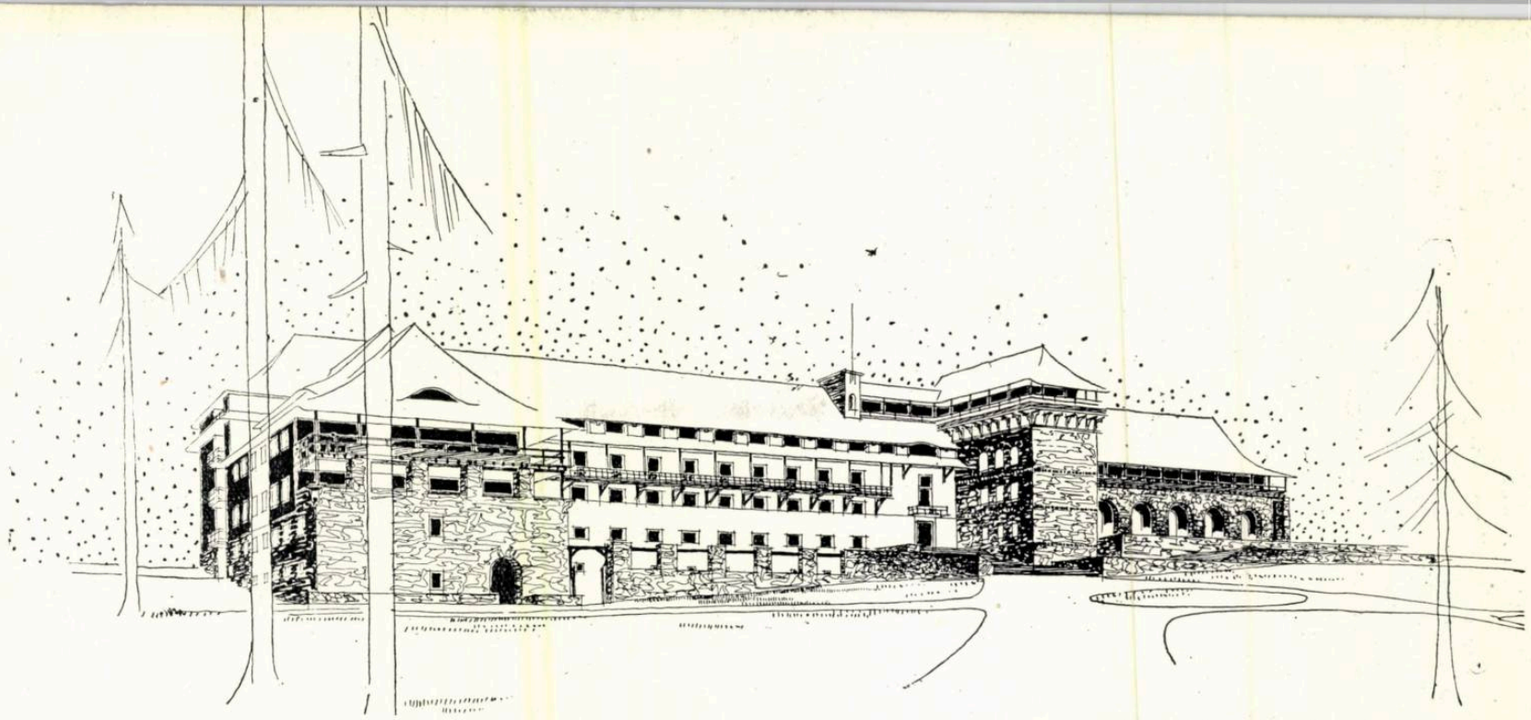

Perspectivă exterioară de pe drumul de acces

HOTEL LA POIANA STALIN

Autori, arhitecții Dinu Hariton, Nicolae Porumbescu și ing. Zamfir Măduță; coautor, arh. Constantin Rulea. Institutul de proiectare a construcțiilor

Dominînd fîșia de pămînt despădurit ce i se întinde la picioare, hotelul de la Poiana Stalin se profilează din nou pe fundalul întunecat al perdelelor de brazi.

Întrezărită întîi printre copaci, la cotitura de lîngă cabana Capra Neagră a drumului principal din Poiana, clădirea apare de o dată în fața drumețului, răsărind de după brazii bătrîni ce mărginesc drumul de acces.

Efectul de surpriză, căutat încă de proiectanții primului hotel și tradus pe teren prin trasarea drumului de acces, așa cum există astăzi, este amplificat și întregit printr-o serie de măsuri suplimentare în proiectul actual.

Începînd cu amenajarea teraselor din fața hotelului, a curții de serviciu, a grădinilor din fața și din spatele hotelului, a plantațiilor, și prevăzîndu-se spații pentru parcaj, pentru terenuri de sport, pentru odihnă și plimbări, s-a ajuns la întocmirea unui mic proiect de sistematizare a întregului teren cuprins între drumul principal al Poienii și liziera pădurii. S-a căutat astfel să se realizeze o valorificare maximă a construcției și a peisajului natural, legîndu-se toate aspectele diverse ale activității din hotel și dinafara lui într-un tot unitar ce se poate oricînd încadra într-o sistematizare generală a Poienii.

Începută în vara anului trecut pe fundațiile vechi, reconstrucția hotelului a mers cu pași repezi, ajungînd acum la lucrările de montare a întregii șarpante.

În proiectul de refacere s-au păstrat, în mare, grupările funcționale așa cum rezultau din existența fundațiilor și zidurilor subsolului, schimbîndu-se însă sistemul constructiv și, în consecință, expresia plastică a fațadelor.

Prin partiul ales, hotelul se divide, după natura activităților, în corpul de cazare și cel de recepție. Primul cuprinde apartamente și camere de locuit cu cîte 1, 2 și 3 paturi și la mansardă cu cîte 4 paturi. Toate camerele sînt prevăzute cu un lavoar în nișă, pe fiecare palier existînd un grup sanitar compus din w.c.-uri, dușuri și camere de baie.

La subsolul I se găsește partea destinată sporturilor de iarnă: depozite de schiuri, camere de ungere, uscătorie de echipament, ateliere de reparații, baie de aburi.

Corpul de cazare, decalat la toate palierele față de cel de recepție, se leagă cu acesta prin mijlocirea unei scări largi, plasată chiar în circulația dintre cele două corpuri, servind ambele sensuri de circulație, atît orizontal, cît și vertical și dînd astfel, la fiecare palier, amploare holurilor din care face parte integrantă.

De asemenea, scara din unghiul format de cele două aripi ale corpului de cazare a fost rezolvată ca o circulație a holului, înfășurîndu-se pe zidul acestuia de la subsol pînă la mansardă.

Camerele de locuit curente se compun din alternanța dintre camera de 2 paturi și cea de 3 paturi, rezolvate, așa cum se vede din planuri, cu dulapuri înzidite, cu nișe cu lavoar etc.

În afară de acestea, la etajul II al aripii scurte mai există o serie de camere și tot aici — ca și la mansardă, peste aripa lungă a corpului de cazare — sînt camerele de 4 paturi (adică cu 2 paturi suprapuse), prevăzute cu același confort.

În aripa scurtă, la parter, sînt plasate 5 apartamente dotate cu un grup sanitar compus din lavoar, duș, w.c., avînd, în consecință, un grad de confort mai ridicat.

Pe fațadele de sud și vest ale aripii scurte și la etajul II și mansarda aripii lungi s-au creat galerii exterioare acoperite și alveole de terasă acoperită, care fac ca încăperile respective să poată avea legătură mai directă cu peisajul încîntător al Poienii.

Din aceleași motive, și pentru a se crea un cadru adecvat plimbărilor și odihnei în jurul hotelului, ca și pentru a-l așeza mai bine pe terenul foarte accidentat, au luat naștere terasele și grădinile din fața și din spatele hotelului, concepute ca o trecere între natura liberă și spațiul organizat din interior.

Corpul de recepție este construit dintr-o serie de servicii în directă legătură cu publicul, cum sînt: portarul, centrala telefonică, birourile administrative, frizer-coafor, un mic magazin, cum și din sălile de uz comun: holurile, restaurantul, biblioteca, sala-club pentru muzică, sala de festivități și — așezată în punctul cel mai înalt al hotelului — cofetăria-bar.

Într-o aripă, care întregește forma de Z a planului și închide pe două părți curtea de serviciu, sînt amplasate bucătăria cu anexele, depozitele alimentare, spălătoria, uscătoria, călcătoria.

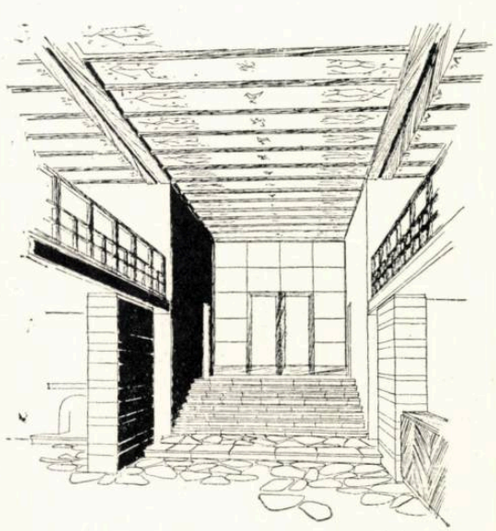

Hol parter. Perspectiva interioară cu accesul la restaurant

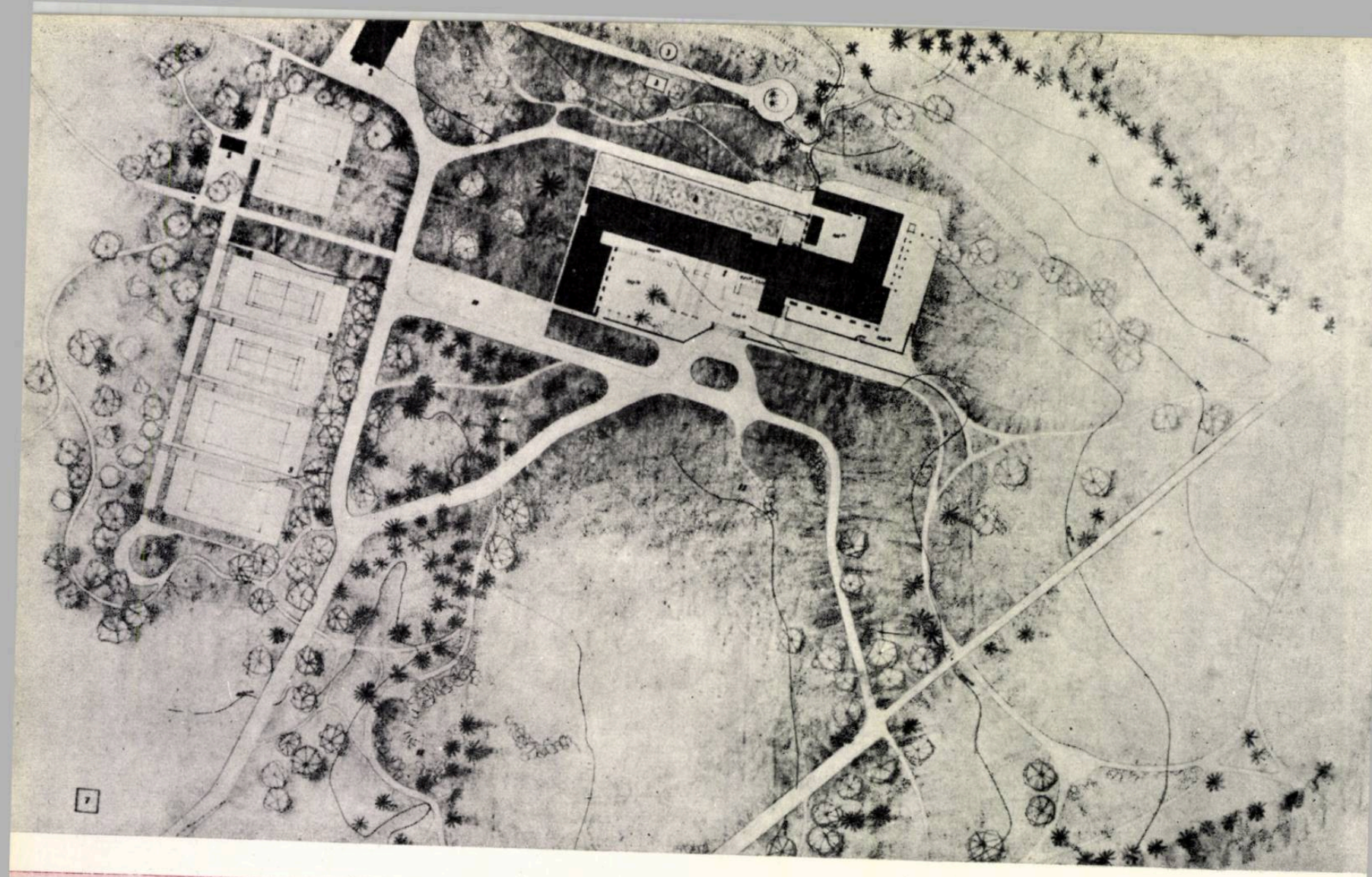

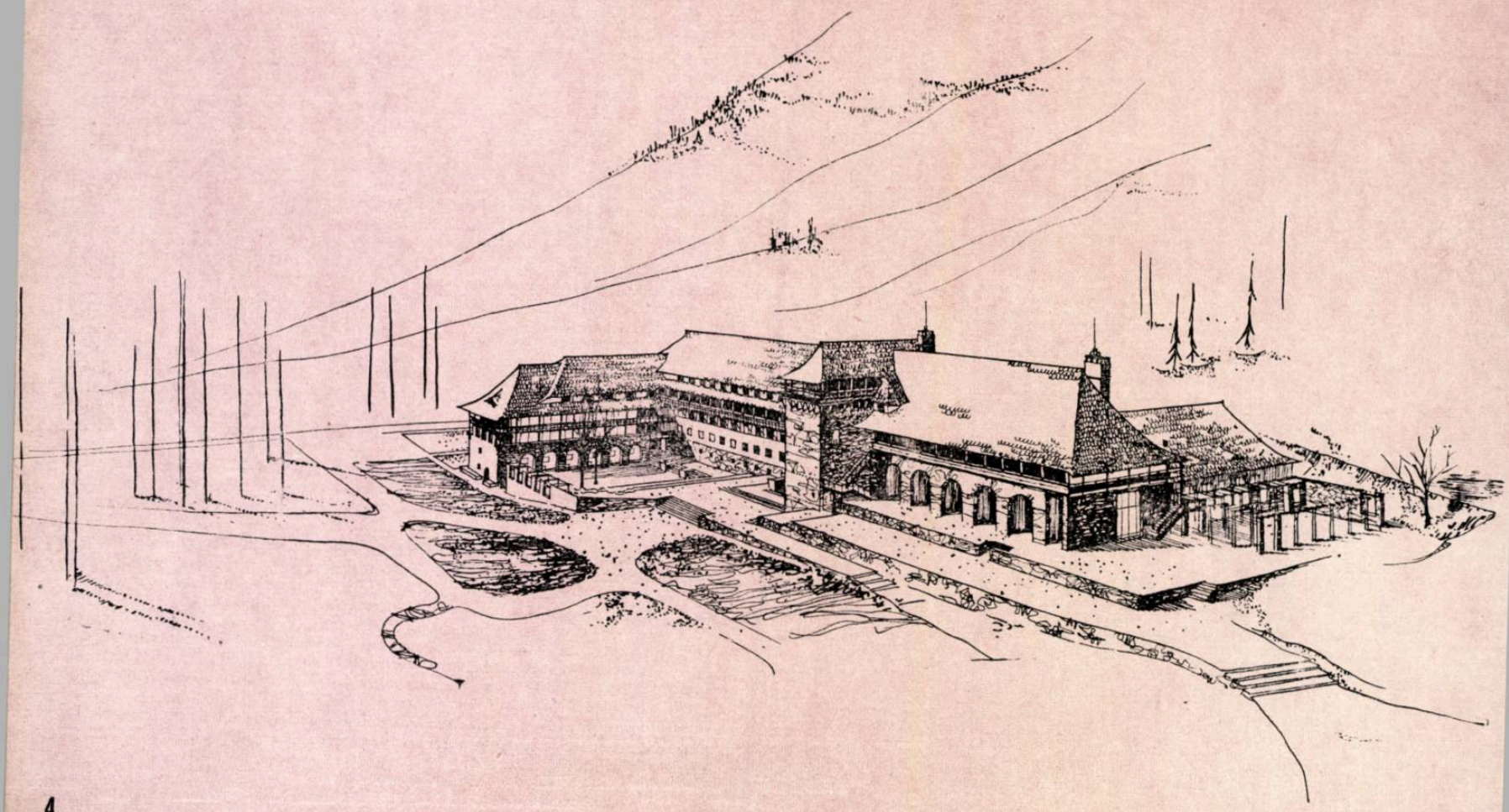

		3
1	4	5
2	6	7

1. *Plan de situație*
1. Hotel — 2. Garaj auto — 3. Rezervor apă și casa de pompe — 4. Amplasament rezervoare păcură — 5. Vestiar — 6. Cabana Capra Neagră — 7. Vile — 8. Partere de flori — 9. Terenuri de sport 10. Parcaj auto — 11. Colțuri de odihnă și agrement.
2. *Perspectivă aeriană*
3. *Perspectivă de pe balconul aripii scurte*
4-5-6-7. *Vederi de pe șantier*

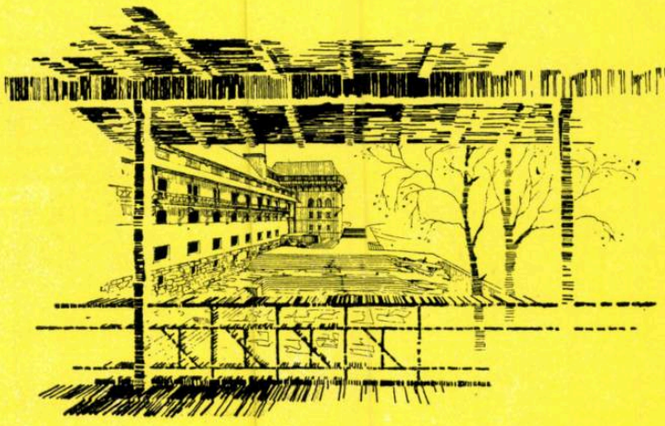

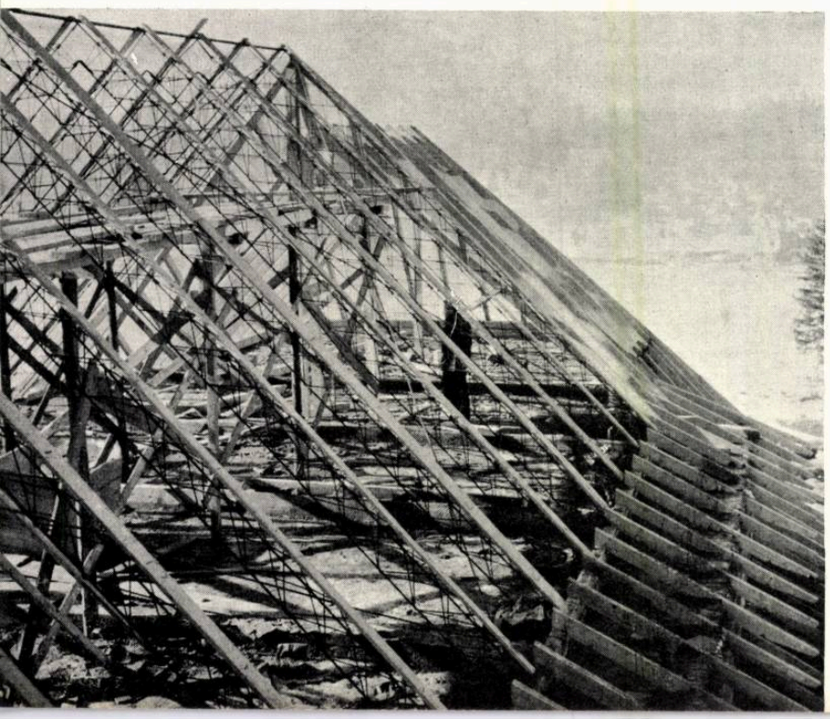

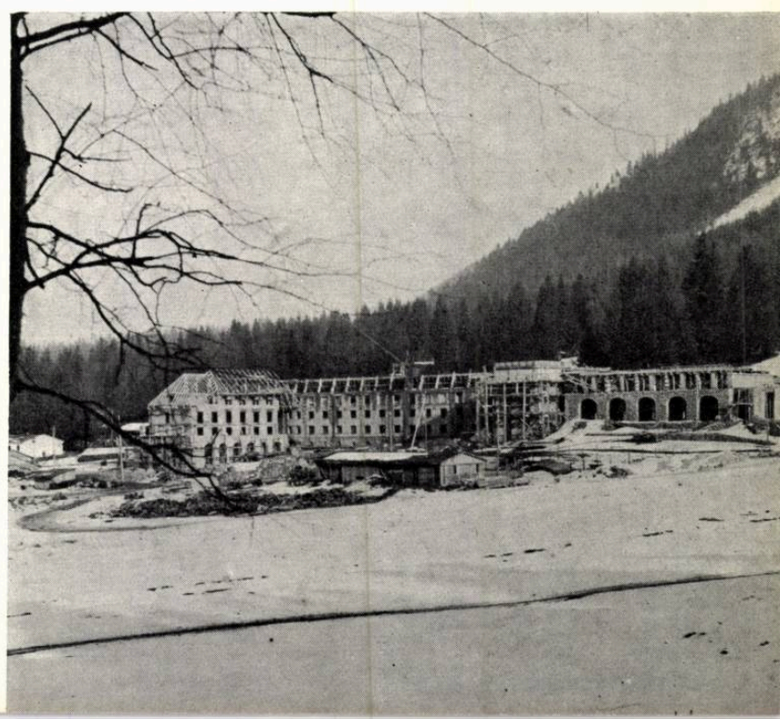

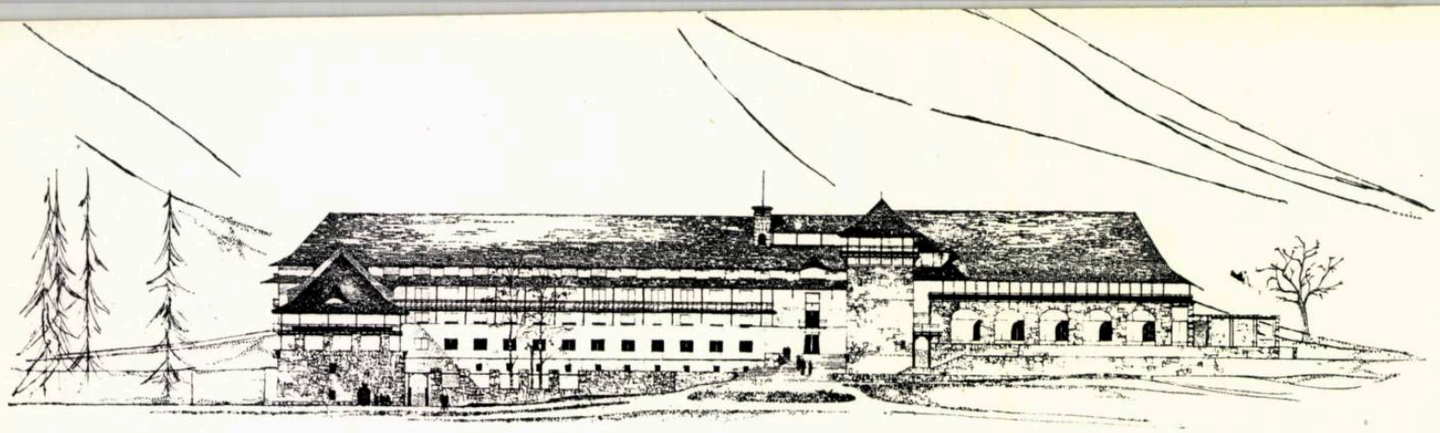

Fațada vest

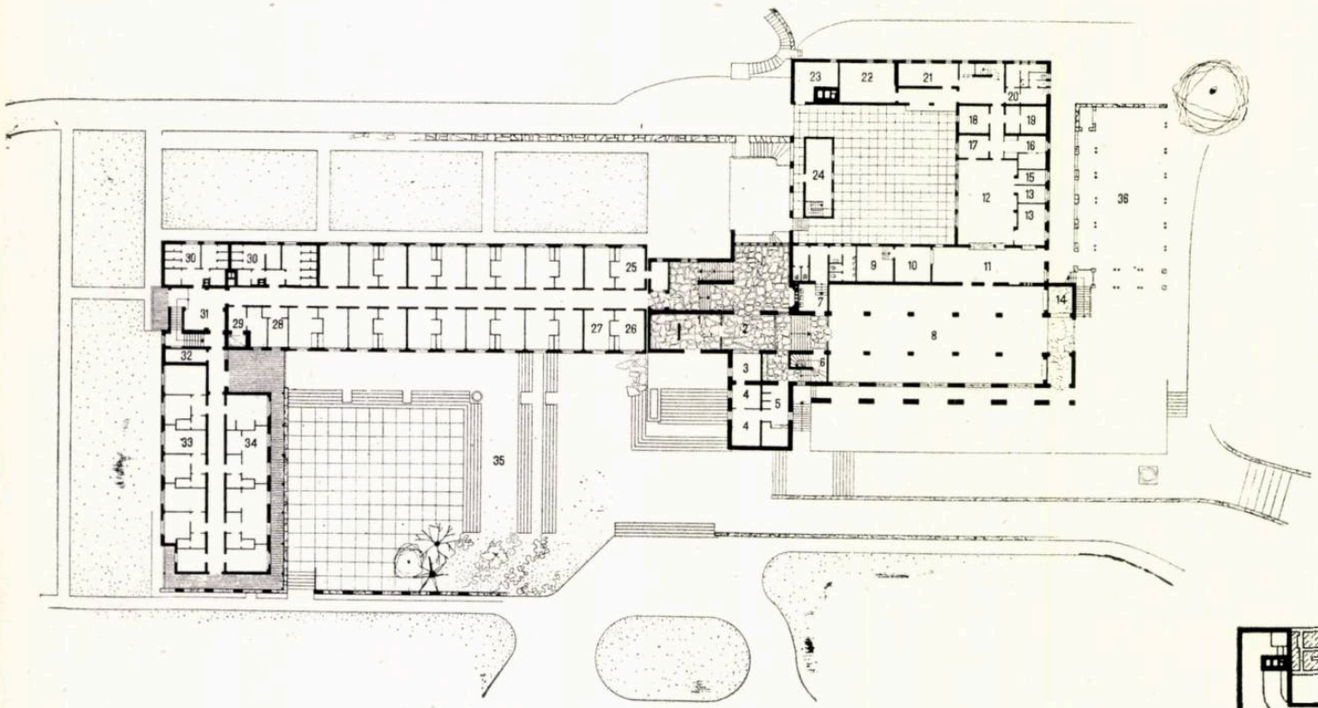

PLAN PARTER

1. Vestibul — 2. Hol parter — 3. Portar — 4. Birouri administrative — 5. Centrală telefonică — 6. Scara cofetărie 7. Grup sanitar — 8. Restaurant — 9. Mașini ventilație 10. Preparare ceai, cafea cu lapte — 11. Oficiu — 12. Bucătărie — 13. Spălător vase — 14. Garderobă — 15. Bucătar șef 16. Patiserie — 17. Preparare carne — 18. Cămară de zi 19. Frigorifer — 20. Grup sanitar și vestiare de serviciu 21. Preparare legume — 22. Depozit alimente — 23. Cameră deservire crematoriu — 24. Atelier mecanic peste centrala termică — 25. Punct sanitar — 26. Cameră curentă cu 3 paturi — 27. Cameră curentă cu 2 paturi — 28. Cameră de serviciu palier — 29. Ascensor și depozit lenjerie — 30. Grupuri sanitare — 31. Hol și scară aripa cazare — 32. Debara 33. Apartament cu 2 camere — 34. Apartament de 1 cameră 35. Curte interioară și terase — 36. Pergolă

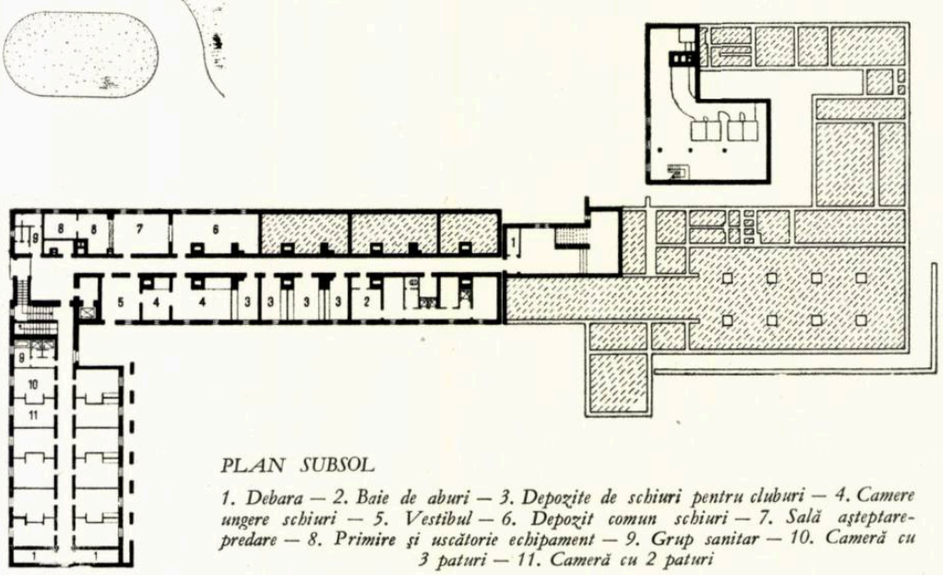

PLAN SUBSOL

1. Debara — 2. Baie de aburi — 3. Depozite de schiuri pentru cluburi — 4. Camere ungere schiuri — 5. Vestibul — 6. Depozit comun schiuri — 7. Sală așteptare-predare — 8. Primire și uscătorie echipament — 9. Grup sanitar — 10. Cameră cu 3 paturi — 11. Cameră cu 2 paturi

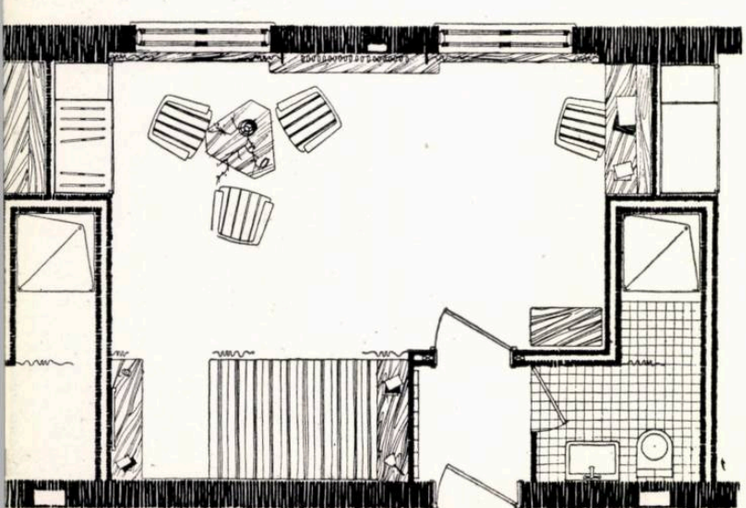

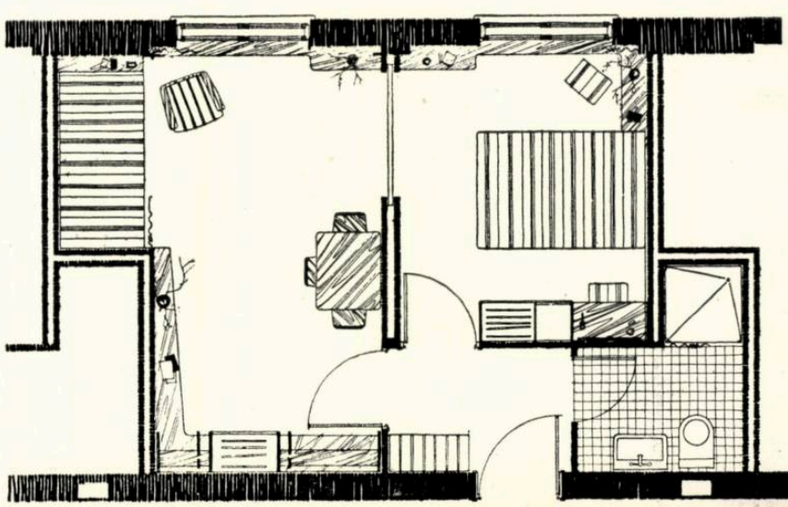

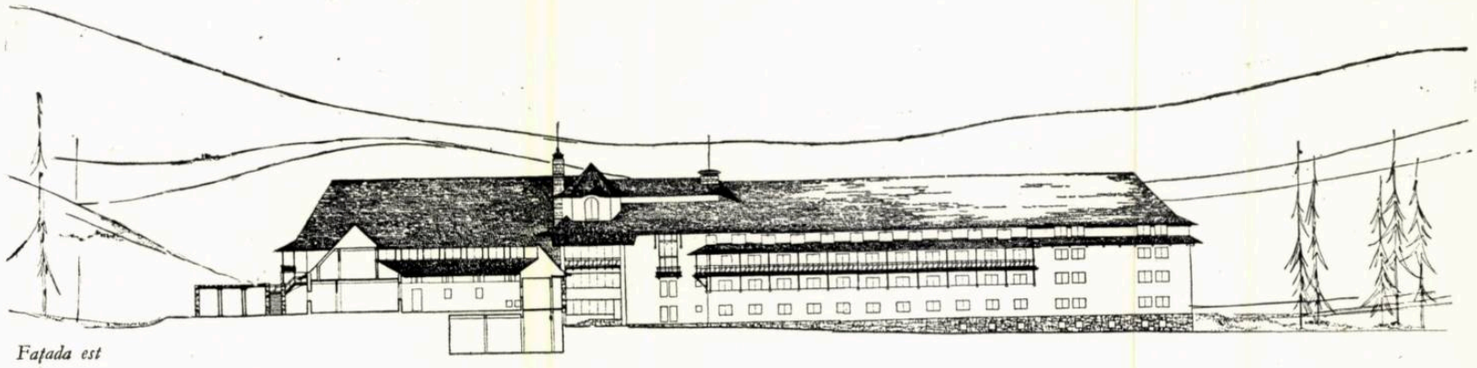

Fațada est

PLAN ETAJ II

1. Hol foaier — 2. Sală club-muzică — 3. Sală festivități 4. Gol spălătorie etc. — 5. Gol bibliotecă — 6. Cameră curentă cu 3 paturi — 7. Cameră curentă cu 2 paturi — 8. Cameră de serviciu palier — 9. Ascensor plus depozit lenjerie — 10. Grup sanitar — 11. Debara — 12. Camere cu 1 pat — 13. Camere cu 4 paturi (câte două suprapuse) 14. Camere cu 6 paturi

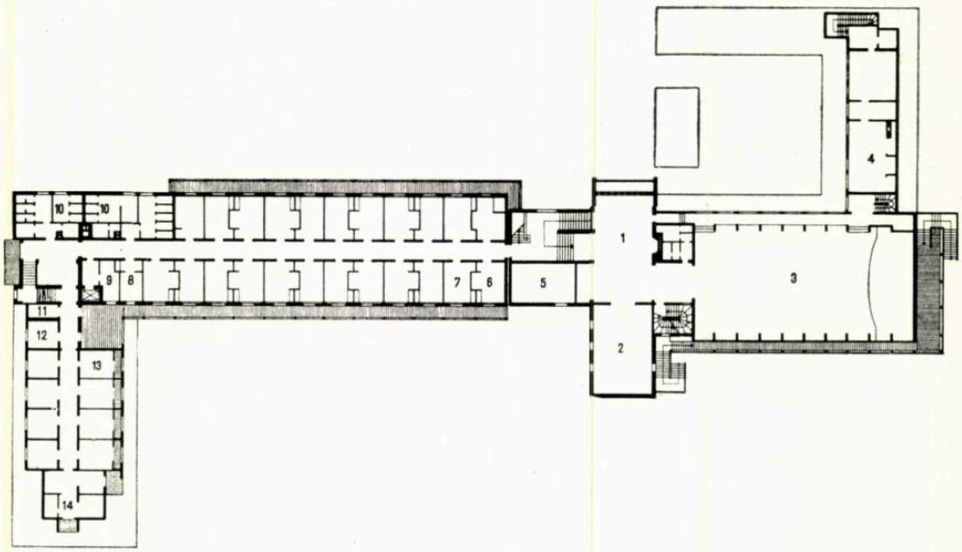

PLAN ETAJ I

1. Hol etaj I — 2. Bibliotecă 3. Mic magazin — 4. Coafor și frizer — 5. Gol hol parter și restaurant — 6. Birouri administrative — 7. Călcătorie, uscătorie, spălătorie, depozit rufe murdare — 8. Depozite alimente 9. Cameră curentă cu 3 paturi 10. Cameră curentă cu 2 paturi — 11. Cameră de serviciu palier — 12. Ascensor și depozit lenjerie — 13. Grupuri sanitare — 14. Debara

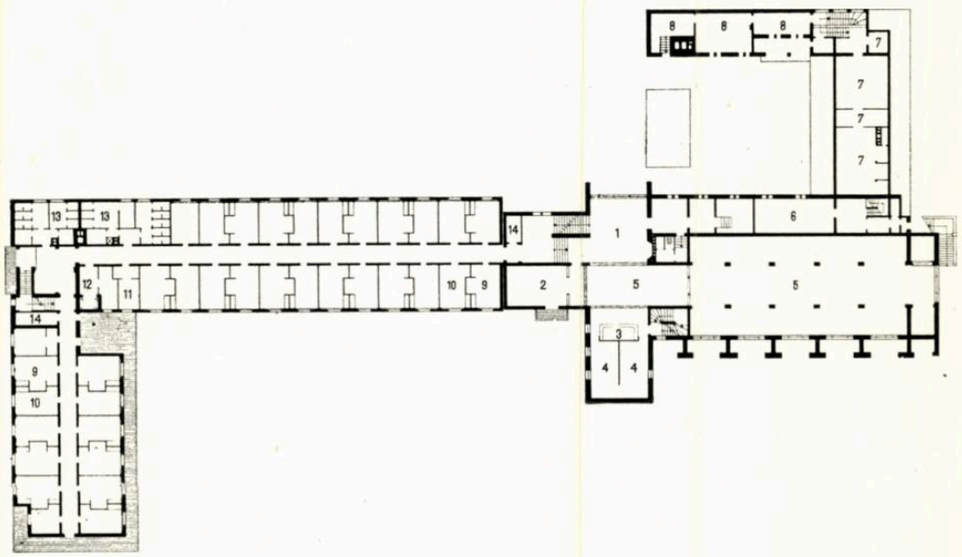

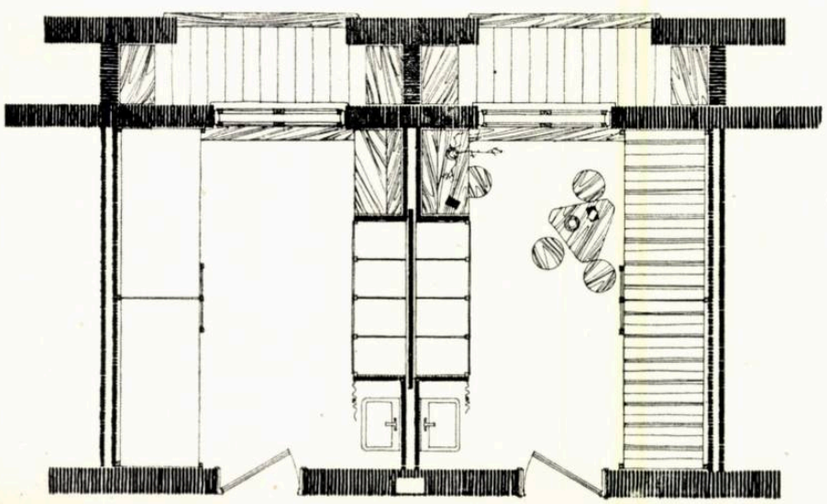

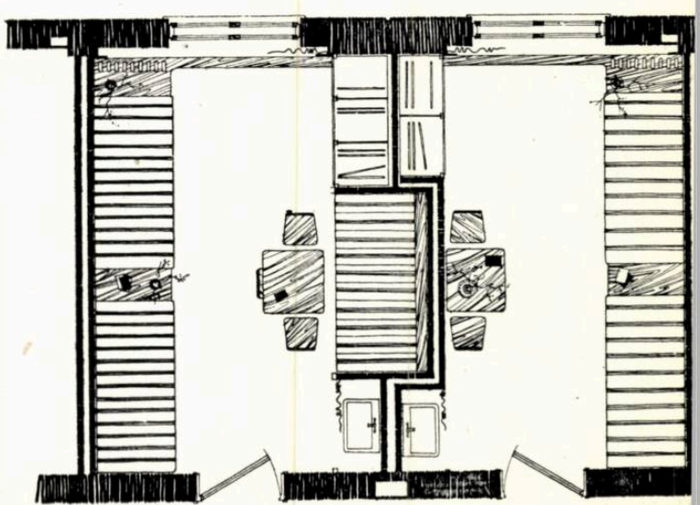

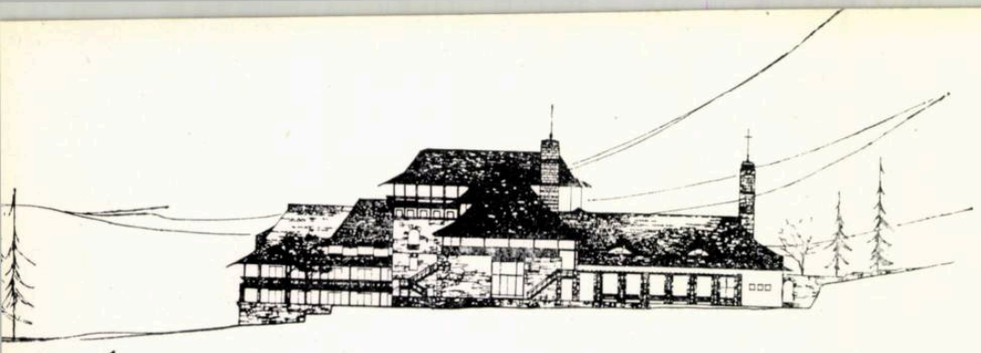

1

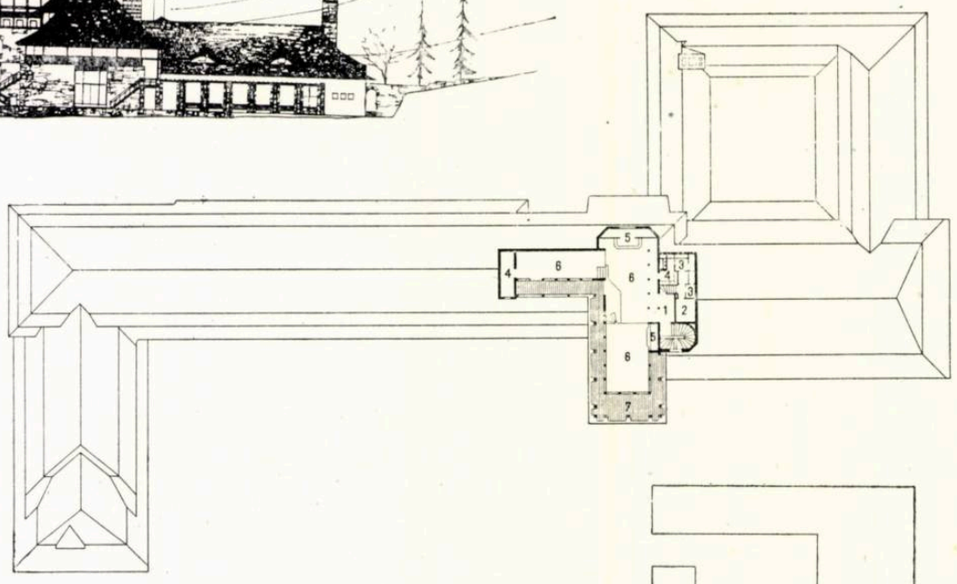

2

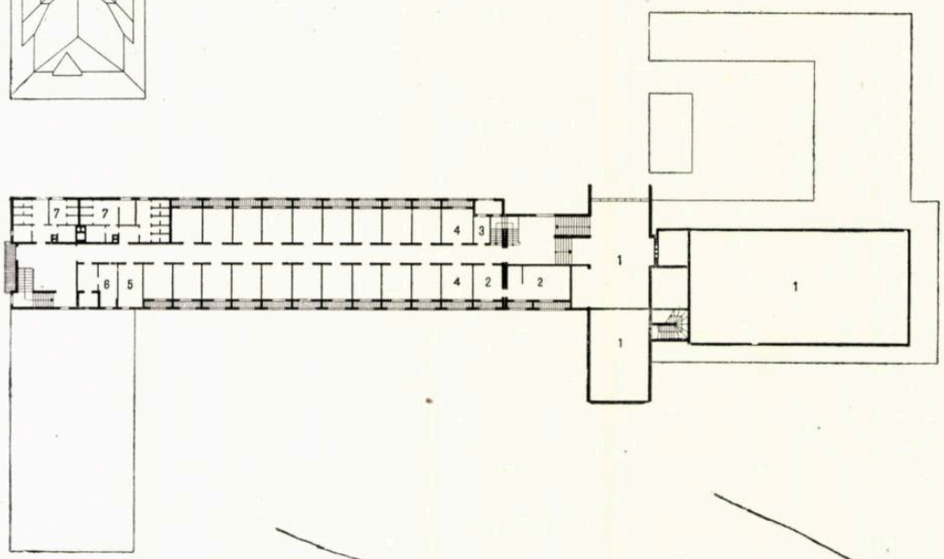

3

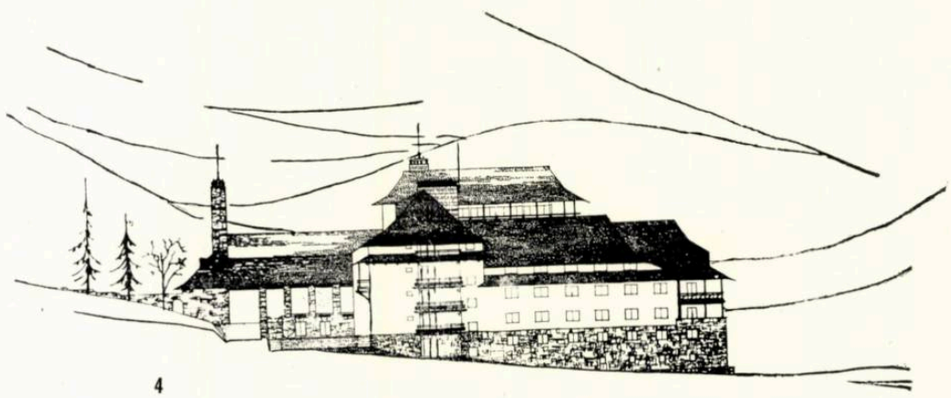

4

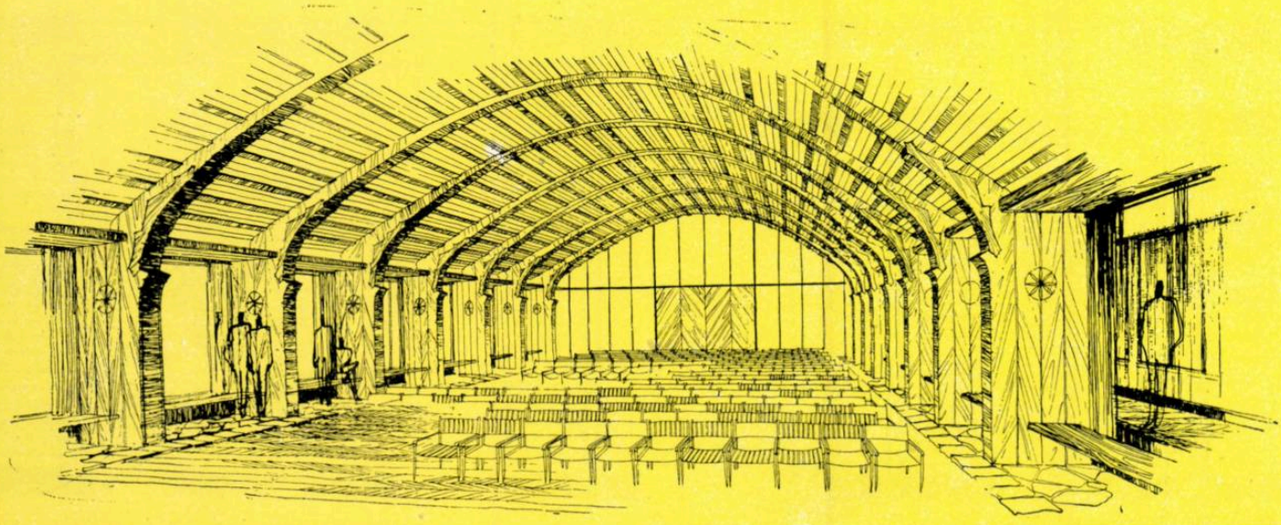

5

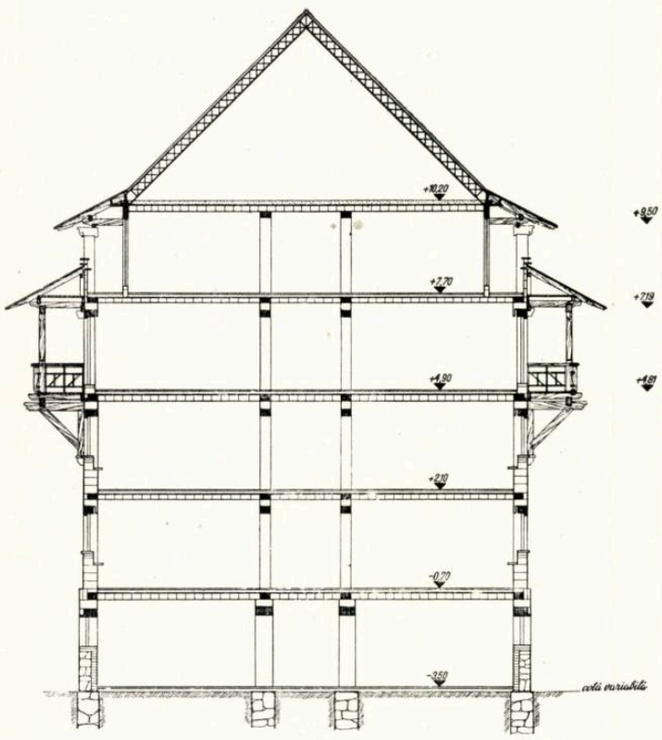

6

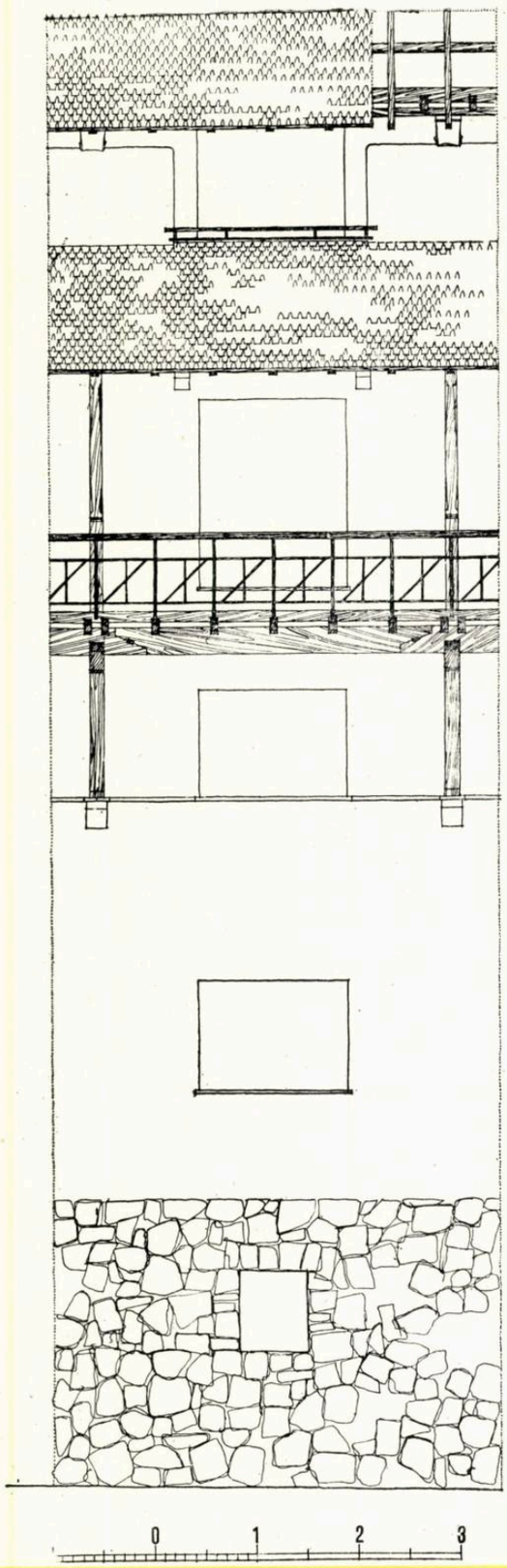

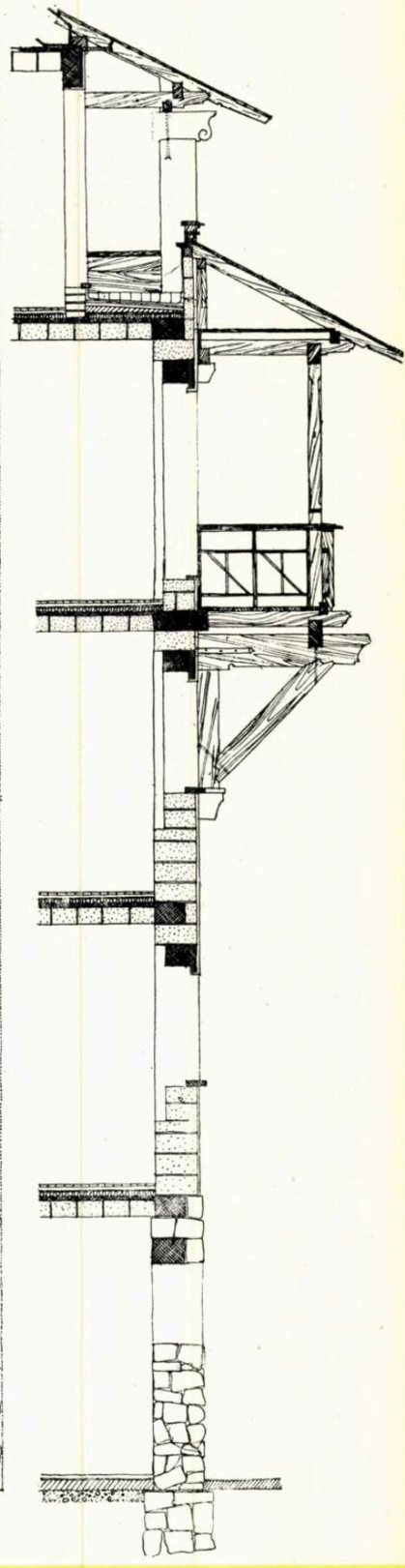

8

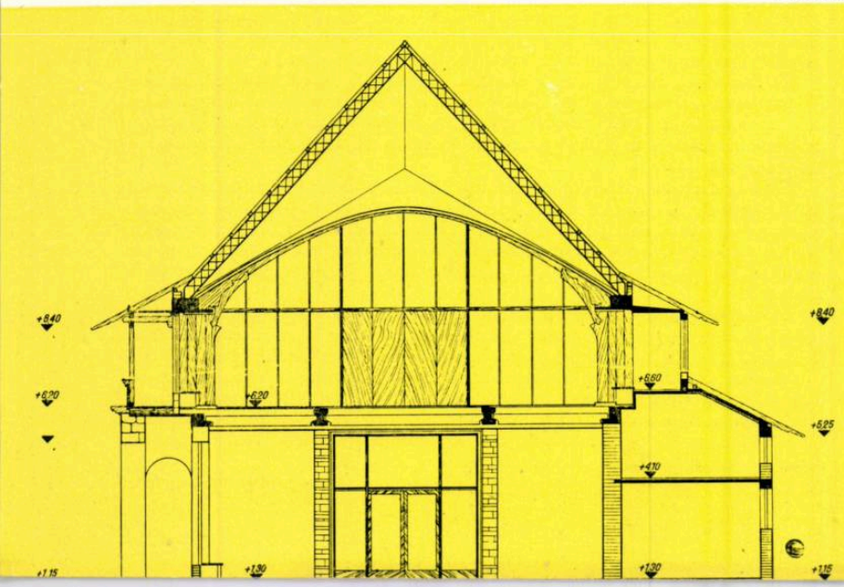

7

1. *Faţada sud*
2. *PLAN ETAJ III*
   1. Vestibul — 2. Cabină de proiecţie ocazională — 3. Grup sanitar — 4. Oficiu 5. Bar — 6. Săli cofetărie — 7. Terasă acoperită
3. *PLAN MANSARDĂ*
   1. Goluri hol etaj II, sală club, sală festivităţi — 2. Cameră comună cu 12 paturi 3. Debara — 4. Cameră curentă cu 4 paturi 5. Cameră de serviciu etaj — 6. Ascensor şi depozit lenjerie — 7. Grup sanitar
4. *Faţada nord*
5. *Perspectiva sălii de festivităţi*
6. *Secţiune*
7. *Secţiune prin restaurant şi sala de spectacole*
8. *Corpul de cazare — Travee curentă*

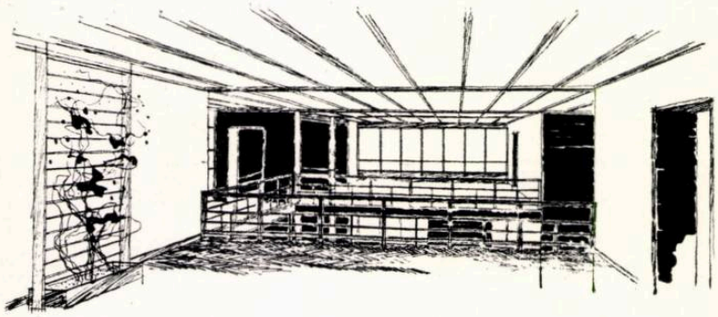

Închizînd curtea de serviciu cu atelierul mecanic — situat deasupra centralei termice, îngropate sub nivelul curții, luminată și ventilată direct pe partea de nord — s-a rezolvat aspectul neplăcut, creîndu-se un front ordonat și agreabil, care va constitui fundalul grădinii decorative ce se va amenaja în spatele aripii lungi a corpului de cazare.

Atelierul cu aripa depozitelor alimentare, cu cea a bucătăriei și cu partea de anexe a sălii restaurantului au toate învelitoarea la aceeași streașină, ceea ce dă un aer liniștit și unitar curții de serviciu.

Compoziția corpului de recepție a fost soluționată pe schema a două axe perpendiculare, materializate — atît în plan, cît și în spațiu — de volumele sălilor de festivități și restaurantului, pe de o parte, și al corpului cuprinzînd holurile, frizeria, sala de muzică și cofetăria-bar, pe de altă parte.

În interior, aceste axe sînt acuzate prin tratarea pe înălțimea a două niveluri a accesului în restaurant, întrepătruns de spațiile holurilor de la parter și etajul I.

În exterior, volumul puternic al corpului, cuprinzînd cofetăria și alte piese, întrerupe ritmul traveei de 3,40 m de la corpul de cazare și marchează net trecerea la corpul de recepție, unde intervine o altă scară.

Sala restaurantului, avînd plafonul la același nivel cu partea de acces din hol, e tratată aproape clasic, fiind împărțită într-o navă principală și două secundare cu ajutorul unor șiruri de pile care susțin sala de festivități de la nivelul superior. Prin secțiunea lor dreptunghiulară, pilele accentuează sensul longitudinal al sălii către golul din capăt, gol creat din pardoseală pînă în tavan, încadrînd frumos o porțiune din peisajul Poienii. Pe latura lungă dinspre vest, golurile în arc turtit taie tot atîtea bucăți din panorama Poienii ce se desfășoară sub terasele hotelului.

Sala este înzestrată cu ventilație mecanică și are următorul finisaj: pardoseala din gresie într-un desen din trei culori, plafonul din grinzișoare de stejar, cuprinzînd între ele un desen foarte fin, realizat din ipsos patinat și amintind covoarele oltenești, și pereții tencuiți destul de aspru cu praf de piatră.

În general, partea de recepție este tratată mai bogat, avînd plafoane cu grinzi de lemn sau casetate la holul etajului II, hol care servește ocazional și drept foaier al sălii de festivități. Acest hol, împreună cu sala de muzică și casa scării principale, are plafonul la același nivel cu cel al culoarului mansardei, din al cărui capăt se poate privi în încăperile mai sus amintite. Sala de festivități de peste restaurant, înglobată parțial în acoperiș, poate servi și la spectacole ocazionale, cinematograf, gimnastică, tenis de masă etc. Pe latura lungă dinspre est, această sală are o galerie interioară care lasă stîlpii susținători degajați, peretele cu ferestrele fiind la 1,50 m mai în afară. De cealaltă parte, peste porticul restaurantului, galeria devine exterioară, spațiul dintre stîlpi fiind folosit de ambele părți pentru amplasarea radiatoarelor și a băncilor pentru privitori.

Această dispoziție face ca lumina să pătrundă atenuată prin alveolele create de fețele stîlpilor, compunîndu-se cu arhitectura sălii. Din stîlpii laterali se desprind arcele suspendate de șarpanta de oțel-beton, păstrate în interiorul sălii ca niște nervuri fine care ritmează plafonul. Toată sala este îmbrăcată în lemn de molift lăsat aparent, patinat și ceruit.

Hotelul — în rezolvarea actuală — poate adăposti 390 de persoane, restaurantul avînd o capacitate de 250 de locuri într-o serie, iar sala de festivități de cca. 280 de locuri.

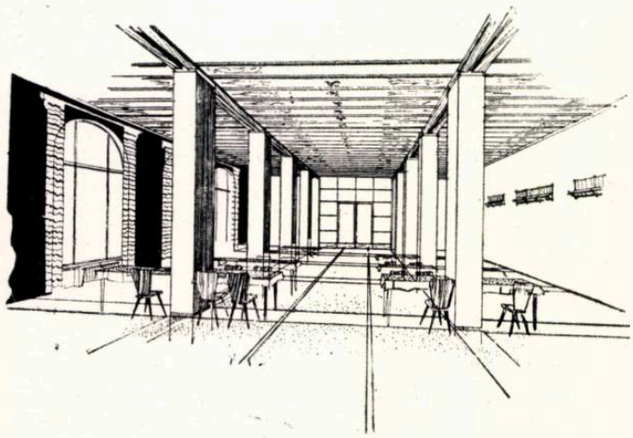

În ceea ce privește realizarea construcției, avîndu-se în vedere condițiile neobișnuit de grele ale transportului de materiale, s-a ales ca sistem constructiv: ziduri portante longitudinale, executate din blocuri mici cu goluri, pe fundațiile existente, și planșee cu nervuri dese și corpuri de umplutură din beton.

Atît blocurile mici cu goluri, cît și corpurile de umplutură ale planșeelor — servind de cofraj pentru nervurile și suprabetonarea de 3 cm grosime care se toarnă — au fost executate cu agregat de tuf vulcanic, ajungîndu-se la o greutate specifică de 1 500 kg/m³. Blocurile de zidărie executate din tuf vulcanic dau deplină satisfacție din punct de vedere al izolării termice și al ușurinței, față de cărămidă.

Acest considerent al ușurinței materialelor de construcție a fost determinant în alegerea soluției constructive, pentru a nu se depăși limita rezistenței admisibile a terenului sub fundațiile existente, adică 2,5 kg/cm². Din aceleași motive s-a prevăzut și s-a executat zidăria de la mansardă din cărămidă ușoară de diatomit — care atinge greutatea maximă de 1100 kg/m³ — iar șarpantele au fost executate din oțel-beton sudat, cantitatea de oțel consumat fiind foarte apropiată de cea care ar intra în compunerea unor ferme prefabricate de beton armat, infinit mai grele, mai greu de manevrat, de transportat și față de care se economisește ciment și agregat.

Învelitoarea este alcătuită din șiță bătută pe grătare de șipci prinse de căpriorii metalici.

Întrucît este necesar ca streșinile, neînfundate, să fie din lemn, au fost prevăzuți, de la frîngerea pantei acoperișului, căpriori de lemn ce se prind pe cosoroabele fixate de ultimul planșeu.

Balcoanele de lemn de la etajul II și de la aripa scurtă a corpului de cazare sînt prinse de zidărie prin intermediul ecliselor metalice și al consolelor de beton, lemnul nefiind încastrat în zidărie, pentru a nu putrezi.

Pereții despărțitori, care trebuie să fie ușori și buni izolanți fonici, se realizează din două membrane de stabilit de 5 cm, care nu se ating una de alta și nici de planșee, fiind izolate pe contur cu un strat de pîslă și avînd un spațiu de 8 cm aer între ele. La măsurătorile fonice efectuate de I.C.S.C. pe un perete de probă, rezultatele au fost pe deplin satisfăcătoare. Pardoselile flotante reazemă pe plută, iar planșeul de rezistență are greutatea minimă de 300 kg/m², greutate necesară pentru a nu transmite zgomotele din aer. Pentru a nu neglija nici un aspect al izolării fonice, au fost luate măsuri speciale de izolare a conductelor de instalații și a ușilor dintre camere și culoare.

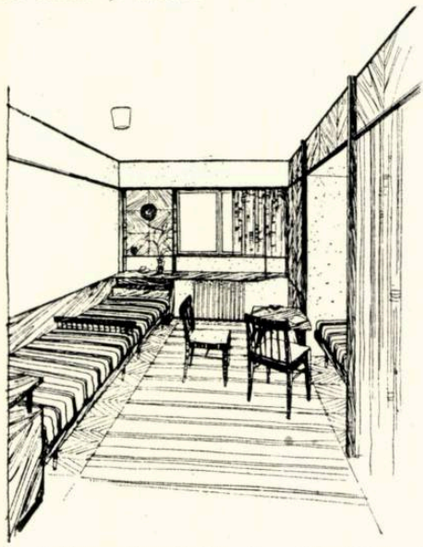

La capitolul instalații s-au ales soluțiile cele mai potrivite regimului de funcționare a hotelului. Astfel, încălzirea se va face prin radiatoare cu apă caldă pentru corpul de cazare și cu aburi pentru corpul de recepție.

Centrala termică e prevăzută cu cazane de aburi și aparate de contracurent, precum și cu un crematoriu de gunoi.

S-a realizat și o dotare sanitară minimă a încăperilor cu cîte un lavoar și, la fiecare palier, cîte un grup sanitar, separat pentru bărbați și femei.

Instalația electrică, în afară de iluminat, cuprinde instalațiile de semnalizare pentru personalul de serviciu, centrala și rețeaua telefonică, radioficarea, instalații de forță și ascensor.

În ceea ce privește echiparea hotelului, s-a prevăzut executarea unui mobilier special, adecvat scopului și corespunzător dimensiunilor din proiectul de arhitectură.

În tratarea plastică a fațadelor s-a mers pe o linie tradițională, atît prin materialele folosite (piatră, tencuială văruită, lemn și șiță), cît și prin expresia formelor componente, dîndu-se astfel acestei construcții reprezentative un aer inspirat din arhitectura casei țărănești, cu proporția, verva și sensibilitatea-i cunoscută.

În fațada principală domină un volum puternic — punctînd trecerea dintre cele două ritmuri ale aripilor cu funcțiuni diferite — lucrat din zidărie masivă de piatră înecată în tencuială și încoronat de balustradele și jardinierele de la terasa cofetăriei, peste care coboară poala acoperișului de șiță.

Acest contrast — dintre greutatea și masivitatea zidăriei de bolovani și construcția ușoară de lemn de deasupra — este accentuat de căldura pe care o dă detaliul autohton în tratarea lemnului la casele tradiționale.

De asemenea, timpanul aripii scurte a corpului de cazare, care echilibrează — prin lățimea și suprafața lui, lucrată tot în piatră — înălțimea și avîntul volumului dominant, este inspirat de la casele de prin Hunedoara sau Țara Hațegului, cu pilele lor masive de zidărie peste care se așternu pălimarul și stîlpii de lemn ai nivelului superior.

Între aceste două elemente majore fuge ritmul susținut al stîlpilor balconului de la etajul II, oprindu-se în panoul de zidărie văruită (din care se desprinde intrarea principală precedată de trepte), mărginit deasupra de apa calmă a solzilor șiței care unește tot acoperișul într-o singură suprafață, cu muchiile și doliile îndulcite, cu streașina sprijinită pe panourile albe ale zidăriei balcoanelor de la mansardă.

De cealaltă parte a intrării intervine porticul larg ritmat la scara sălilor din corpul de recepție, portic executat tot din piatră înecată în tencuială, peste care se așază balustrada de lemn a galeriei exterioare de la sala de festivități.

Acestea sînt elementele din care se alcătuiesc fațadele; cu toată varietatea volumelor, ele își mențin unitatea, lăsînd materialelor toată forța lor de exprimare, prin simplitatea și sobrietatea cu care sînt puse în operă; aceasta determină și pitorescul cerut de ambianța peisajului, nealterînd, în același timp, nimic din aspectul serios și masiv al construcției.

Arh. DINU HARITON

CABANA NEGOIU

Arh. TOBIAS MAIOROVICI, arh. STELIAN SIMIONESCU

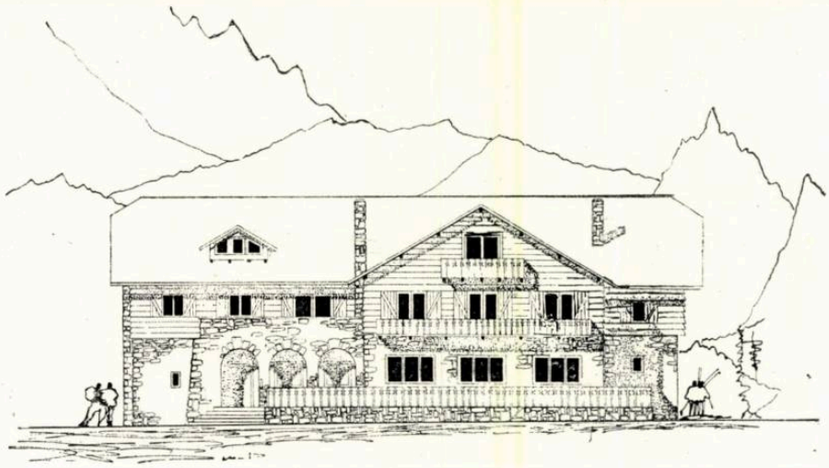

1

În urma dezvoltării considerabile a turismului în țara noastră, construcția cabanelor noi a devenit o problemă dintre cele mai importante.

În munții Făgăraș, masivul muntos cel mai important din țară, cabanele existente au devenit insuficiente ca număr și capacitate. Acest fapt îngreunează activitatea turistică, fie din cauza distanțelor mari dintre cabane, fie din cauza capacității reduse a cabanelor importante, care nu pot adăposti, în anumite epoci, colective turistice mai mari.

În această situație se găsește cabana Negoiu, una dintre cele mai importante ca poziție, atît prin apropierea de vîrful Negoiu, cît și ca oprire în drumul de creastă între cabana Suru și cabana Bîlea-lac.

De aceea s-a pus problema construirii unei cabane noi în locul celei existente, care nu mai corespunde în ceea ce privește capacitatea și confortul.

Proiectul pentru o cabană nouă la Negoiu are ca scop realizarea unei cabane solide, cu o capacitate mai mare și cu condiții de confort pentru cazare.

Proiectul a ținut seama de specificul lucrărilor efectuate la munte, în ceea ce privește materialele, evitîndu-se pe cît posibil materialele greu de transportat și întrebuințîndu-se cît mai mult materiale locale. Astfel, piatra și lemnul vor fi materialele de bază, găsindu-se la fața locului sau în apropiere.

Parterul și pivnița se vor construi din piatră, iar etajul și mansarda, din lemn. Pereții despărțitori de la parter vor fi parțial din lemn; pereții exteriori de piatră se vor căptuși cu material izolant termic; planșeele vor fi din lemn și se vor construi în condiții speciale de rezistență, cu grinzi dese, bine ancorate, rezemate pe pereții portanți.

În ceea ce privește construcția și distribuția încăperilor, proiectul a ținut seama de programul cerut și de specificul construcțiilor de cabane; s-a urmărit întocmirea unui plan cu o distribuție clară și ușor de realizat.

Aspectul exterior este cel obișnuit cabanelor, ținîndu-se seama de proporții, volume și echilibrarea estetică a materialelor: lemn și piatră. Terasa, balcoanele, obloanele colorate, arcadele din piatră vor agrementa fațadele.

Avîndu-se în vedere orientarea terenului, sala de mese și terasa au fost plasate spre sud. Sala de mese va avea o capacitate de cca. 80 de persoane. În timpul verii se va putea folosi pentru masă holul și terasa.

Bucătăria, orientată spre est, va avea un oficiu spațios, o intrare de serviciu, cămară de zi, o cameră pentru personal etc.

Intrarea în cabană este marcată de trei arcade de piatră care acoperă și o parte din terasă. Accesul se face printr-un vestibul, cu scară spre etaj; tot din vestibul se intră în hol și de aici în sala de mese.

Un coridor dă acces la anexe: cameră pentru cabanier, birou, cameră pentru personal și grup sanitar; grupul sanitar — prevăzut a se realiza numai la parter — se compune din spălătoare și w.c.-uri pentru bărbați și femei. Apa va fi adusă cu conducta existentă, nivelul izvorului nepermițînd aducerea apei decît la nivelul parterului.

Etajul este utilizat exclusiv pentru cazare, folosindu-se paturi de metal suprapuse, realizîndu-se astfel o capacitate de 130 de locuri.

La mansardă s-a prevăzut un spațiu de rezervă pentru cazare (aproximativ 50 de locuri pe priciuri).

Instalațiile sînt: apă curentă la spălătoare și w.c.-uri, lumină electrică (cu grup electrogen plasat în anexa existentă); canalizarea, prin tuburi de beton îngropate, va conduce apele uzate la o distanță de cca. 60—70 m în valea din spatele cabanei, unde se va afla un decantor cu filtru.

Cabana este în construcție.

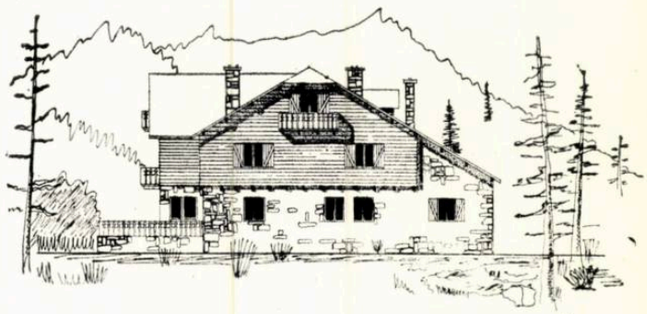

2

1. *Fațada principală*
2. *Fațada laterală*
3. *Plan etaj*
4. *Plan parter*
   1. Depozit de schiuri 2. Hol — 3. Sala de mese — 4. Oficiu — 5. Bucătărie 6. Cameră pentru personal — 7. Cămară 8. Cameră pentru cabanier — 9. Birou 10. Cameră pentru personal — 11. W. C.-uri — 12. Spălătoare — 13. Dușuri
5. *Perspectivă*

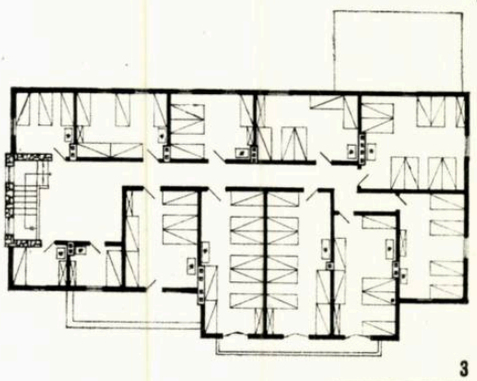

3

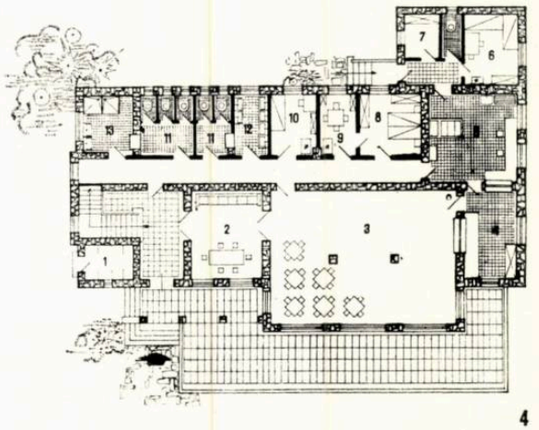

4

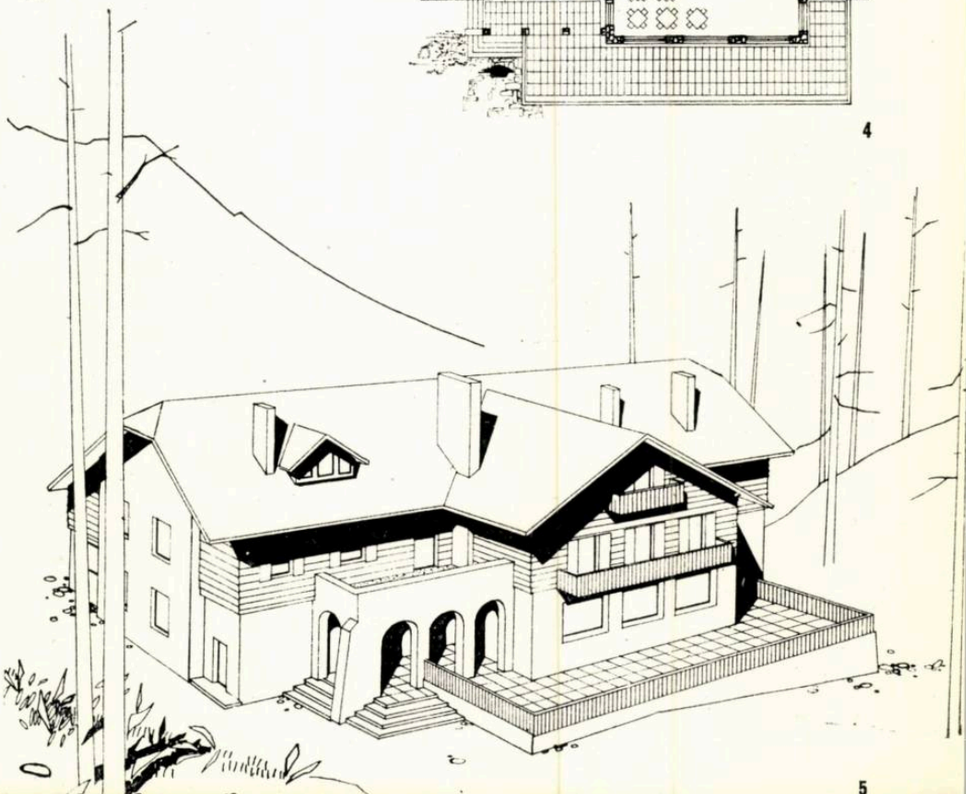

5

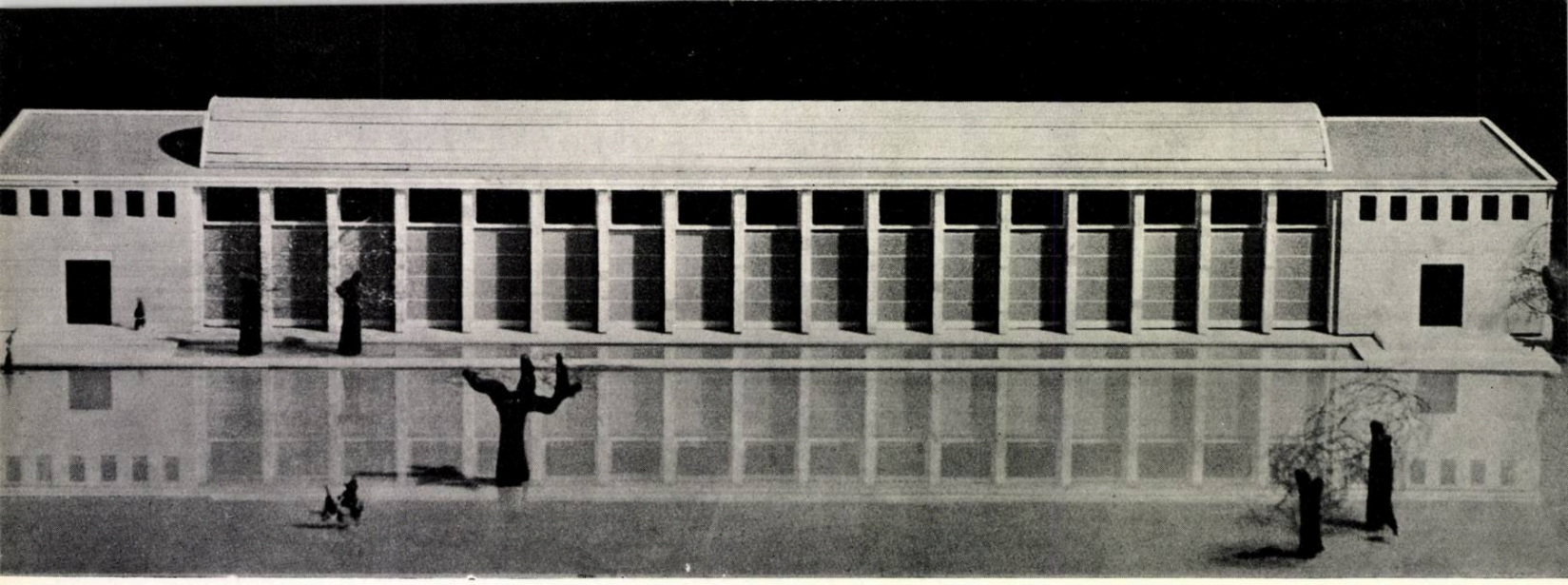

1

SALA DE ANTRENAMENTE SPORTIVE I.T.B.

Colectiv de proiectare: arh. VLAD ILIESCU, ing. GARABET AZNAVORIAN; organizarea şantierului, ing. MIHAI NĂVODARU — Institutul Proiect-Bucureşti

ORGANIZAREA FUNCŢIONALĂ. AMPLASAMENT — Sala de sport I.T.B. se construieşte pe un teren de pe şoseaua Ştefan cel Mare (Bucureşti), în vecinătatea atelierelor centrale I.T.B.

Această sală va fi folosită pentru antrenamente sportive de salariaţii I.T.B. şi de fruntaşii sportivi ai asociaţiei « Progresul ».

DISPOZIŢIA GENERALĂ A PLANULUI — Între corpurile *A* şi *B*, cu vestiare şi servicii, se află hala (10) care serveşte pentru antrenamentele următoarelor discipline sportive: tenis, baschet, volei, gimnastică individuală şi de ansamblu, box, haltere, lupte, scrimă, atletism, condiţie fizică şi G.M.A. Ea are 63,40 m lungime, 17,00 m lăţime şi 10,50 m înălţime la cheie. Prin montarea unei perdele pînă la înălţimea de 5 m se poate împărţi lungimea sălii în aşa fel încît să se poată face concomitent antrenament de tenis (33,40×17,00 m) şi baschet (30,00 × 17,00 m). Pentru funcţionarea halei în bune condiţii, în ipoteza unei împărţiri a terenurilor, şi pentru satisfacerea unor cerinţe economice de întreţinere, vestiarele sportivilor au fost amplasate la ambele capete ale construcţiei *A* şi *B*, existînd astfel două intrări principale simetrice.

Vestiarele şi anexele lor au fost dimensionate pentru a funcţiona izolat, în aşa fel încît o unitate să poată primi cîte o echipă întreagă, despărţirea pe sexe fiind în acest sistem implicit rezolvată. Circulaţia sportivilor de la exterior pînă la intrarea lor în hală este dirijată, rezolvarea de plan cuprinzînd această caracteristică. Poziţia scărilor în plan şi amplasarea vestiarelor dau sportivilor posibilitatea de a circula pe drumuri diferite în momentul schimbării încălţămintei de stradă cu cea de antrenament, fără crearea de coridoare şi spaţii moarte, menţinîndu-se tot timpul o circulaţie firească.

REALIZAREA TEHNICĂ. *Sistemul de construcţie:* pentru corpurile de vestiare — zidărie purtătoare şi planşee din grinzi prefabricate de beton armat (T.C.B.) cu corpuri de umplutură; hala — din zidărie şi pile de cărămidă cu sîmburi de beton armat, cu acoperiş de rame şi chesoane prefabricate de beton armat.

Încălzirea. Centrala termică este amplasată în subsolul unei construcţii vecine. Pentru hală sînt prevăzute 30 de radiatoare cu aburi care ridică temperatura interioară în timpul iernii pînă la + 6°. Restul încălzirii, pînă la + 18°, este asigurat prin aeroterme instalate la capete, în afara halei propriu-zise. Încălzirea vestiarelor se face cu radiatoare şi serpentine cu aburi.

Ventilaţia. Se introduce aer cald în hală pe la capetele ei, evacuarea aerului ce rezultă din suprapresiune făcîndu-se prin deschideri naturale sau absorbţie mecanică. Pentru ca aerul cald din sală să nu pătrundă în vestiare, se realizează o suprapresiune de aer cald în vestiare, astfel încît surplusul de aer cald să se scurgă afară, trecînd prin camera de duşuri. Pe lîngă ventilaţia naturală prin ferestre, s-a prevăzut şi o ventilaţie mecanică pentru w.c.-uri, duşuri, depozite şi boxele din vestiarele etajului. La duşuri, vaporii de apă se sparg prin aerul cald ce se introduce aci, cu presiune, în partea de jos a încăperilor.

Luminarea artificială a halei este asigurată de o lumină uniformă obţinută de la reflectoarele ce luminează tavanul; pentru fiecare disciplină sportivă în parte se pot concentra uniform, fără să orbească, reflectoarele mobile amplasate lateral.

DETALII PARTICULARE. În partea de jos a ferestrelor halei, pereţii din zidărie de cărămidă sînt dubli, fiind legaţi între ei de plăcuţe prefabricate de beton, spaţiul de aer de 22 cm asigurînd o bună izolare termică. Ferestrele metalice ghilotină sînt manevrate de la sol, două cîte două, printr-un mecanism cu manivelă.

Dacă experienţele ce sînt în curs vor da rezultate bune, pereţii verticali interiori ai sălii vor fi tapetaţi cu vinilin mat, colorat, fabricat la noi în ţară.

La o înălţime de 5,00 m de la sol, pe o grindă centură, reazemă bolta acoperişului, construită din rame de beton armat de 25 cm înălţime, cu dimensiuni 1,22×2,44 (2×1,22), ţesute pe un cintru mobil, instalat pe o schelă metalică, prevăzută cu o platformă şi o macara Pioner. În acest fel, materialul lemnos pentru eşafodaj este complet înlăturat. În interiorul ramei, spre hală, se montează apoi plăci de caorit sau de ipsos tratate ca absorbant fonic, formînd nişte casete cu adîncimea de 5 cm. După aceea se aşază bariera de vapori, plăcile de stufit, un strat de carton, şapa de beton slab armat de 4 cm, în care sînt prinse pentru rigidizare, fiare din ramele de beton armat, două rînduri de pînză impregnată, un strat de carton asfaltat şi pietriş colorat la exterior. Între învelişul interior al plafonului şi cel exterior se realizează un spaţiu cu aer izolator termic.

Plafonul şi cornişa din imediata apropiere a ferestrelor, la interior şi exterior, sînt realizate din chesoane şi piese prefabricate de beton armat.

CONSIDERAŢII ESTETICE. S-a urmărit realizarea unui volum simplu, uşor de construit, care să cuprindă într-o formă cît mai economică şi clară, spaţiile cerute.

Printr-o exprimare sinceră a interiorului la exterior, s-au lăsat aparente la exterior pilele de susţinere a bolţii, ritmul lor oprindu-se la capete în două plinuri în care apar intrările principale (la parter) şi ferestrele anexelor vestiarelor (la etaj). Aceeaşi idee a stat şi la baza alegerii materialului ce îmbracă faţadele: pe plinuri, pile, cornişă şi faţadele mici laterale s-a prevăzut imitarea de piatră naturală, iar sub ferestrele halei, pe porţiunile dintre pile, tencuială din praf de piatră colorată, lăsîndu-se aparente rosturile plăcuţelor prefabricate ce leagă zidăria halei. Cornişa fiind continuă jur împrejurul construcţiei, acoperişul halei rămîne liber spre exterior, pe toată lungimea halei propriu-zise.

Arh. Vlad Iliescu

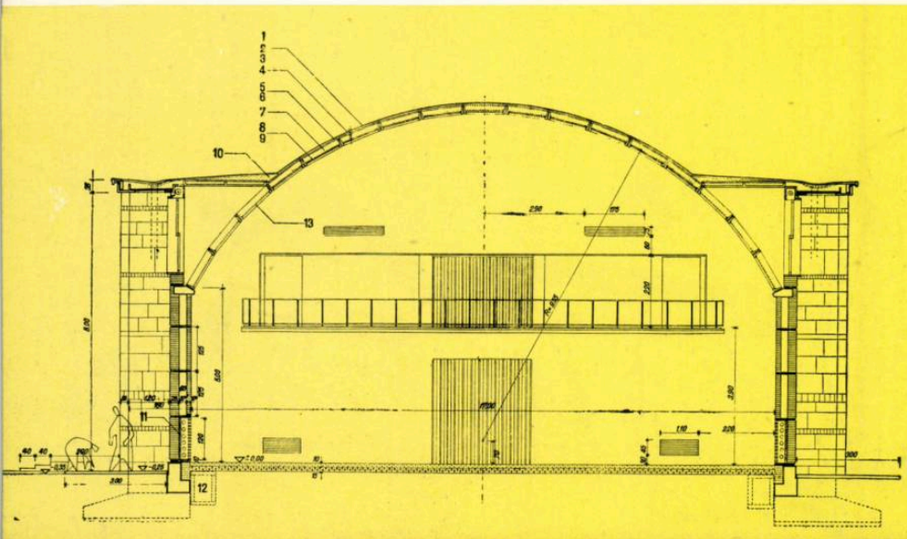

2

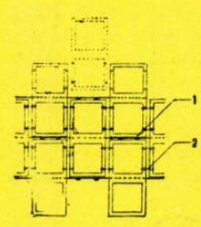

3

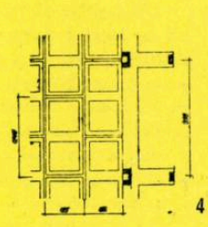

4

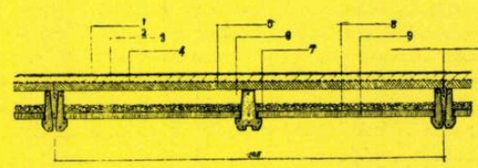

5

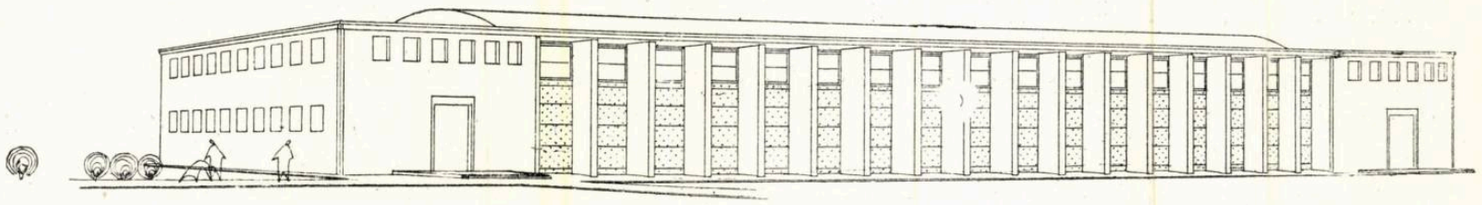

6

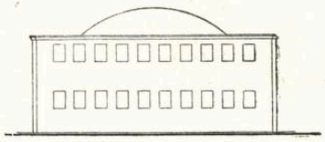

7

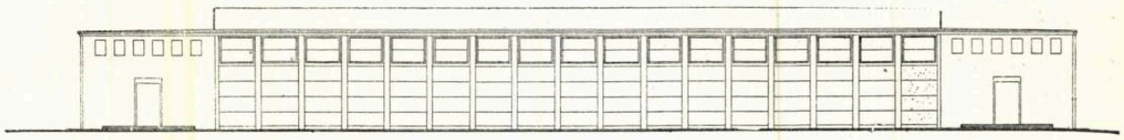

8

1. *Machetă*
2. *Secțiune transversală*
   1. Două straturi pînză T. C. A. 2. Un strat carton C.T.B. — 3. Mozaic colorat — 4. Beton slab armat (4 cm) — 5. Stufit (5 cm) — 6. Un strat carton — 7. Vată de zgură (5 cm) — 8. Placă ipsos sau caorit (3,5 cm) — 9. Bitum tăiat 10. Beton de zgură pantă — 11. Stufit (2,5 cm) — 12. Canal semivizitabil — 13. Plasă de sîrmă
3. *Plan de asamblarea ramelor prefabricate din beton armat*
   1. Mustăți lăsate din nervura centrală a ramei și înglobate în betonul din pane — 2. Bulon de montaj
4. *Plan acoperiș*
5. *Secțiune longitudinală printr-un element de acoperire a halei*
   1. Două straturi pînză T. C. A. 2. Un strat carton C.T.B. și mozaic colorat — 3. Șapă de beton slab armat — 4. Carton asfaltat lipit cu bitum — 5. Stufit (5 cm) 6. Strat de aer — 7. Vată de zgură 8. Barieră de vapori din bitum tăiat 9. Placă de ipsos sau caorit (3,5 cm) 10. Mustăți lăsate din nervura centrală a ramei și înglobate în betonul din pane.
6. *Perspectivă*
7. *Fațada laterală*
8. *Fațada principală*
9. P. *Plan parter* — E. *Plan etaj*
10. *Schemă de circulație la vestiare*

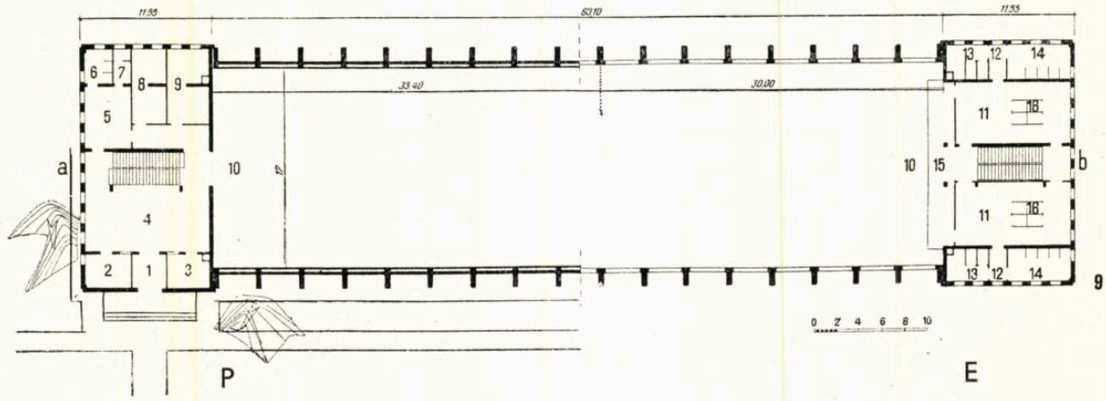

9

1. Intrare — 2. Echipament sportiv — 3. Depozit — 4. Hol sportivi — 5. Vestiar cu bănci și cuiere — 6. Dușuri-spălătoare 7. W. C. — 8. Cameră masaj 9. Cabinet medical — 10. Sala de sport propriu-zisă — 11. Vestiar cu boxe — 12. Camera tampon — 13. W. C. pisoare — 14. Dușuri-spălătoare 15. — Balcon pentru sportivi, antrenori și oficiali — 16. Cabine dezbrăcare (h. 1,35 m)

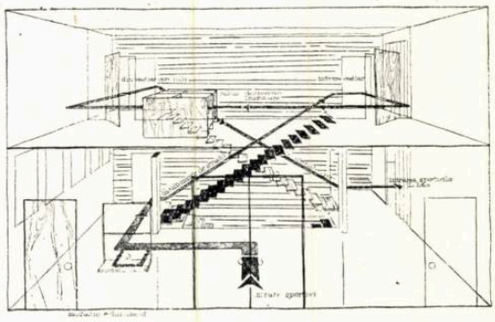

10

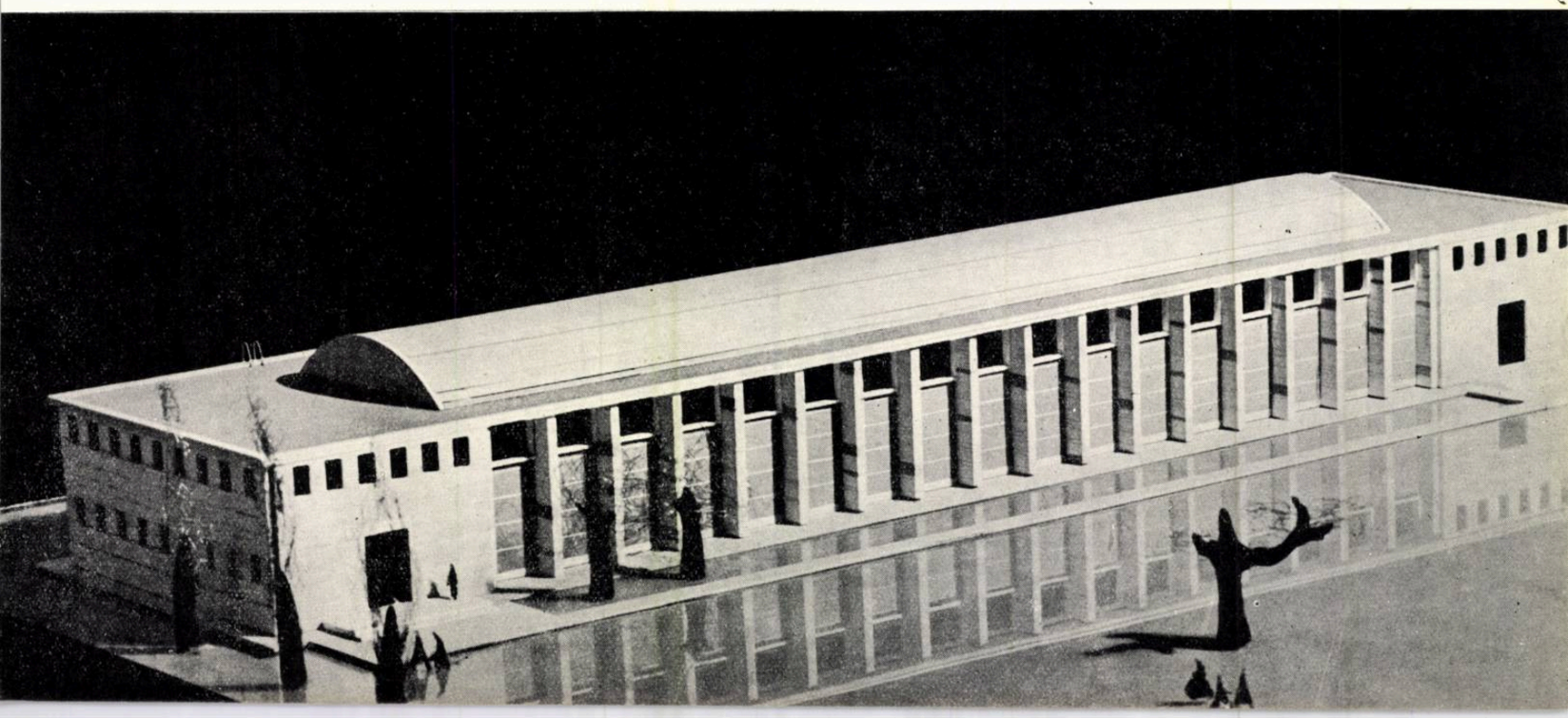

HALA DE SPORT «23 AUGUST»

Colectiv de proiectare:
arh. ION MOSCU, arh. HENRI STOICESCU, arh. SULI BERCOVICI
Institutul Proiect-București

Hala de sport « 23 August » este amplasată în imediata vecinătate a uzinelor « 23 August », avînd acces din inelul III de centură, în cadrul unei puternice baze sportive, cuprinzînd: stadion cu cca. 10 000 de locuri, poligon de tir, terenuri de antrenament, piscină acoperită.

Plecînd de la proiectul tip al unei săli de gimnastică construită în întregime din lemn, proiect elaborat de C.C.F.S., și avînd în vedere că beneficiarul primise o bună parte din elementele prefabricate ale construcției (arcele de lemn), s-a elaborat un proiect de amenajare, dezvoltîndu-se anexele și dispunînd pe părțile laterale ale sălii portice care-i îmbracă volumul cilindric. Toate aceste anexe, executate din zidărie și planșee de beton, au fost placate în exterior cu cărămidă de placaj.

O preocupare importantă a colectivului de proiectare a constituit-o amenajarea interiorului sălii de sport. Arcele puse la dispoziția șantierului de către C.C.F.S. nu puteau fi lăsate aparent, atît din cauza execuției neîngrijite, cît și pentru calitatea inferioară a lemnului. S-a propus un plafon continuu, din lemn aparent (riflaj din lemn de brad), pînă la nivelul ferestrelor. Timpanele sălii precum și stîlpii care îmbracă bazele arcelor executate din cărămidă erau prevăzute să fie îmbrăcate cu placaj de cărămidă aparentă. Instalația de iluminat urma să fie executată în tuburi Pantzer, ascunse, iar lămpile îngropate în plafon.

Beneficiarul, conducerea uzinelor « 23 August », a fost departe de a susține realizarea acestui proiect, impunînd șantierului soluții personale, total nepotrivite sau de-a dreptul oneroase. Efectul plastic urmărit prin contrastul obținut între plafonul de lemn aparent, tratat cu lac transparent de ulei, și timpanele și stîlpii din placaj de cărămidă a fost total compromis; s-a realizat un « valoros și economic plafon în vopsitorie imitație de stejar », instalația electrică executîndu-se aparent în tuburi Bergman și acoperindu-se cu uluc de lemn; timpanele au fost executate în vopsitorie de ulei, de aceeași culoare cu plafonul.

Colectivul de proiectare nu a avut nici sprijin practic din partea conducerii Institutului Proiect-București, astfel ca beneficiarul lucrării, uzinele « 23 August », să poată fi convins că răspunderea directă pentru realizarea în toate detaliile, a unei construcții, cade în sarcina arhitectului șef de proiect și nu în aceea a directorului, a șefului de colectiv sportiv, a delegatului C.C.F.S. sau a dirigintelui de șantier.

Situația arătată mai sus constituie o confirmare a faptului că încă nu sînt înțelese și respectate atribuțiile și răspunderea pe care o are arhitectul șef de proiect în realizarea lucrărilor proiectate.

Arh. Ion Moscu

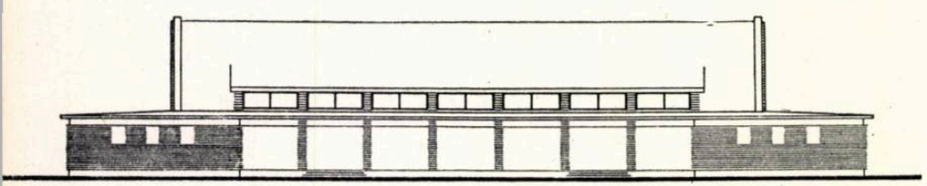

1

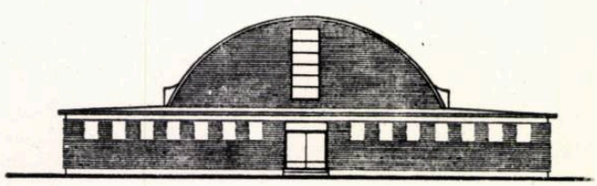

2

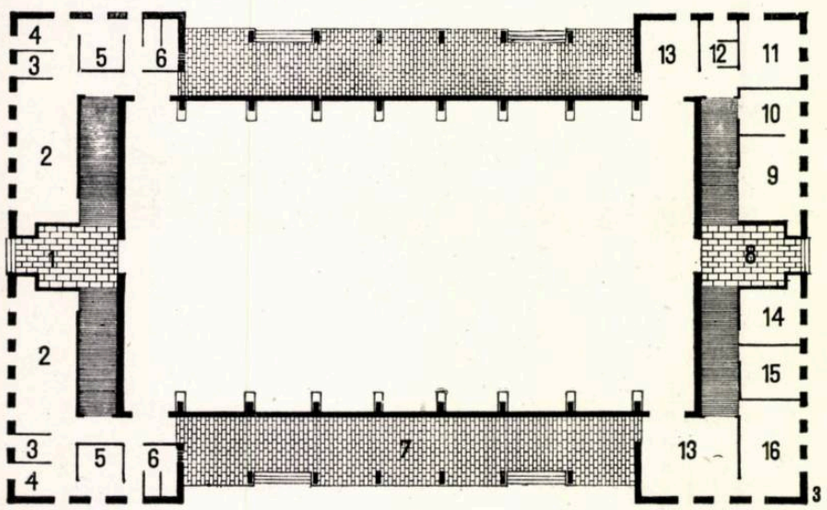

3

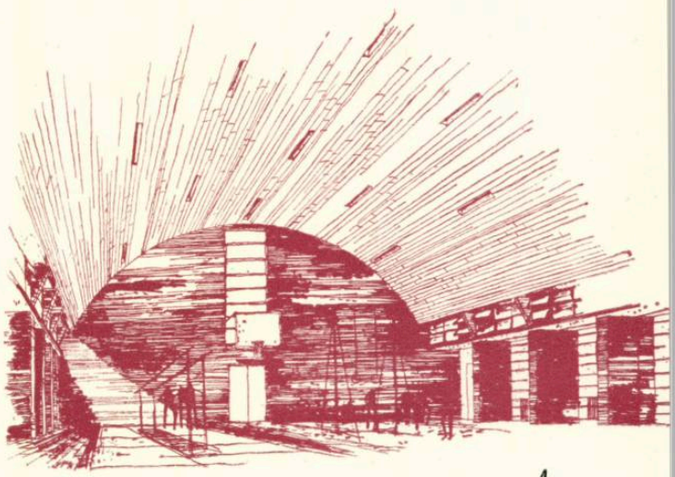

4

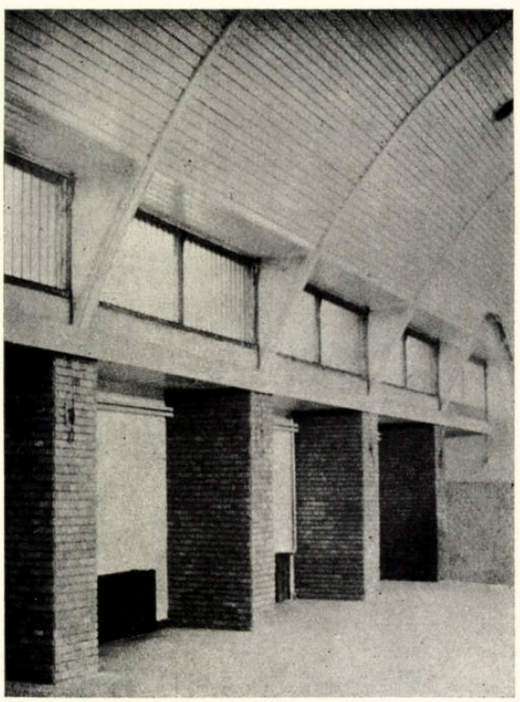

5

1. *Fațada laterală*
2. *Fațada principală*
3. *Plan — 1. Intrare sportivi — 2. Vestiare — 3. Lavaboure 4. Masaj — 5. Dușuri — 6. W.C.-uri — 7. Terasă acoperită — 8. Intrare personal — 9. Bufet — 10. Oficiu 11. Îngrijitor — 12. Grup sanitar — 13. Depozit sală 14. Medic — 15. Antrenor — 16. Birou administrație*
4. *Perspectivă interioară*
5. *Detaliu de interior*

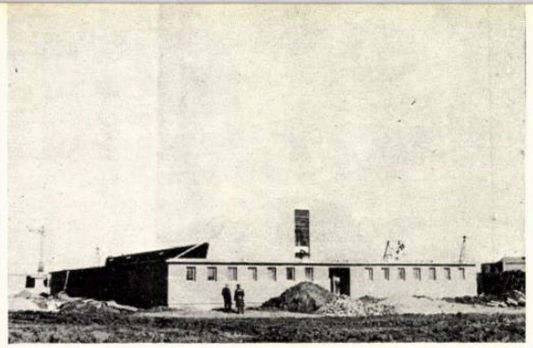

6

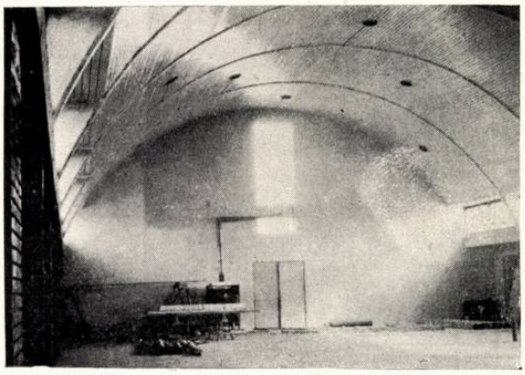

7

6. *Vederea halei în execuţie*
7. *Perspectivă interioară*
8. *Secţiune — Detaliu — 1. Scîndură de brad fălţuită (10 × 2,5) 2. Căprior din scînduri 2 (10 × 3) — 3. Termoizolaţie (stufit) 4. Cutie izolată cu azbest şi cupă reflectantă din tablă — 5. Scînduri de brad fălţuite (10 × 2,5) la plafon — 6. Pazie de stejar 7. Placă beton armat — 8. Placaj cărămidă — 9. Spaliere gimnastică — 10. Plăcuţă pentru vizitarea instalaţiei — 11. Canal vizitabil instalaţie — 12. Pardoseală din lamele de stejar şi grinzişoare cu amortizoare din calupuri de cauciuc.*
9. *Perspectivă*

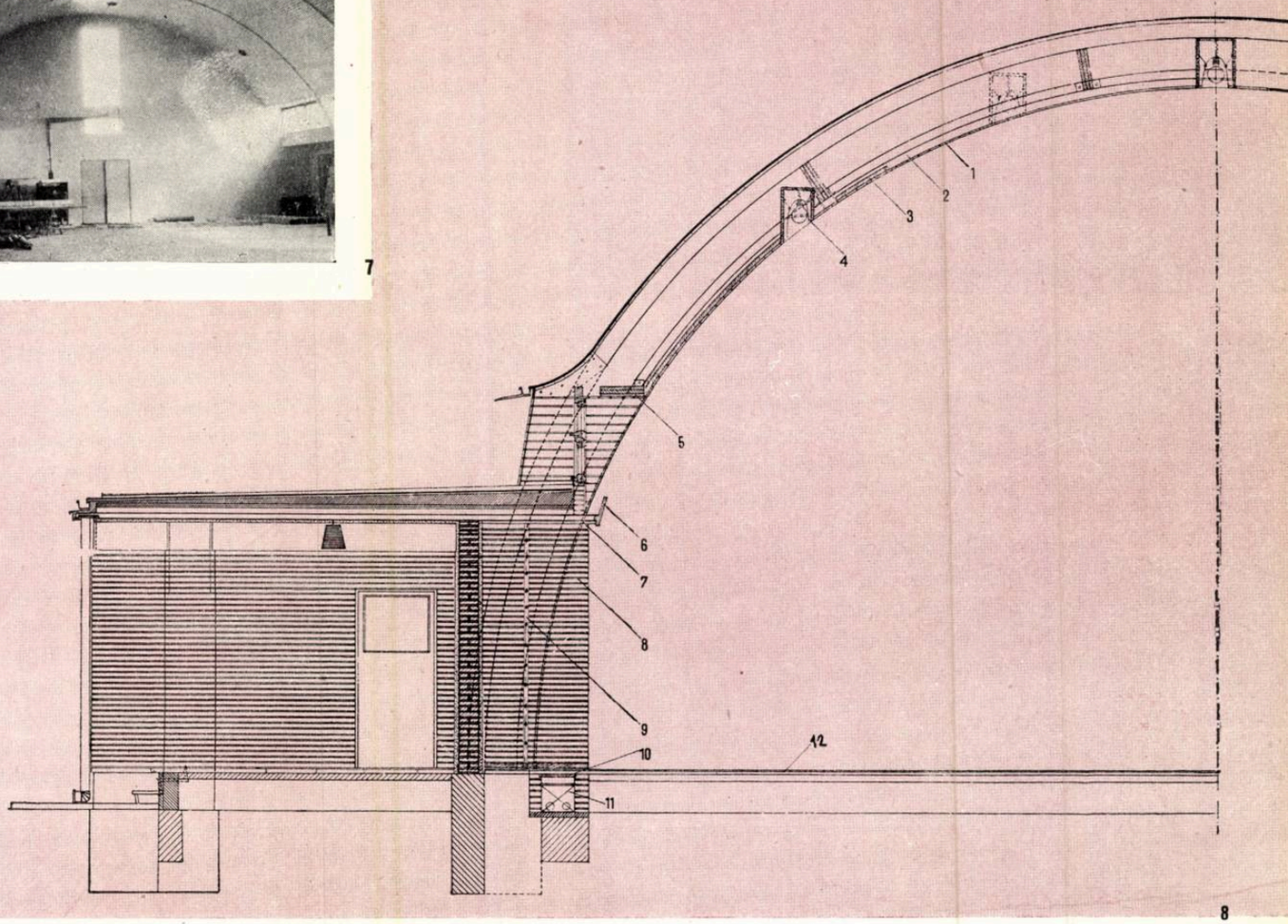

8

9

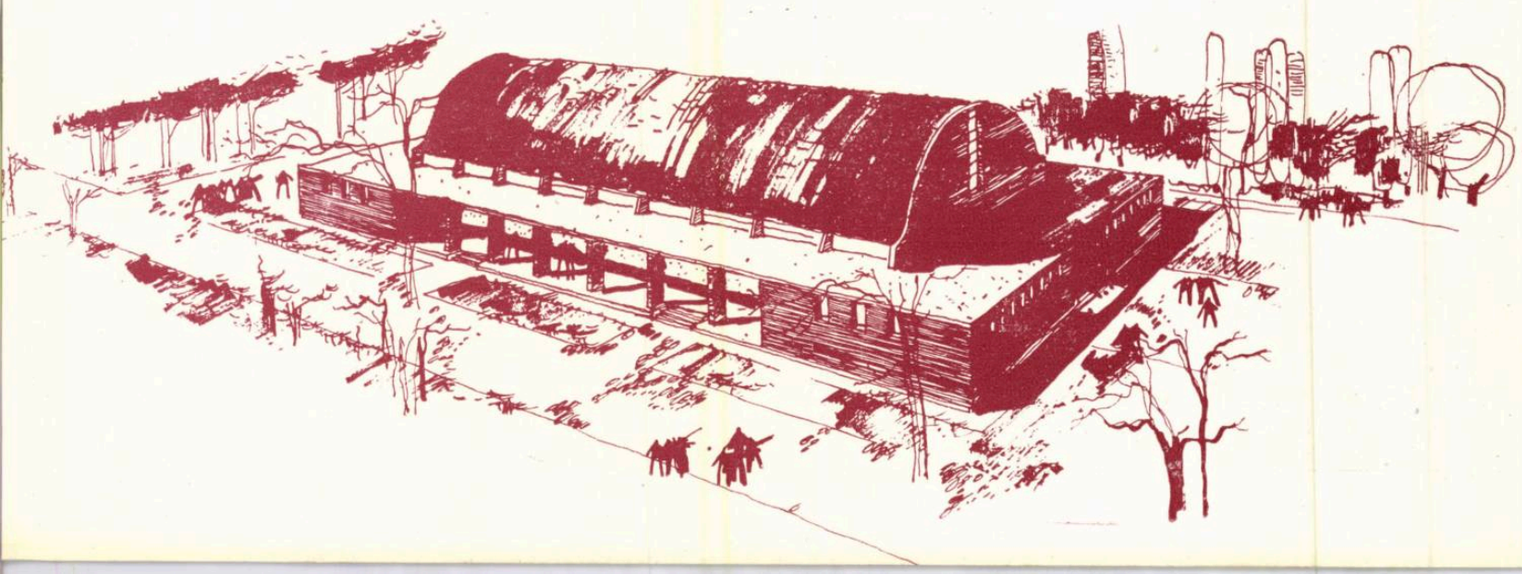

CABANE TURISTICE CONSTRUITE ÎN ULTIMII ANI

1	6
2 4	7
3 5	8

1. Cabana Bilea-lac — 2. Cabana Padiş — 3-5. Combinatul turistic Borşa 4. Cabana Muntele-Roşu — 6. Cabana Snagov — 7. Cabana «7 Noembrie» (Ceahlău) — 8. Cabana Suhard (Lacul-Roşu)

Fotografii puse la dispoziţie de Direcţia Turism şi Excursii a C.C.S.

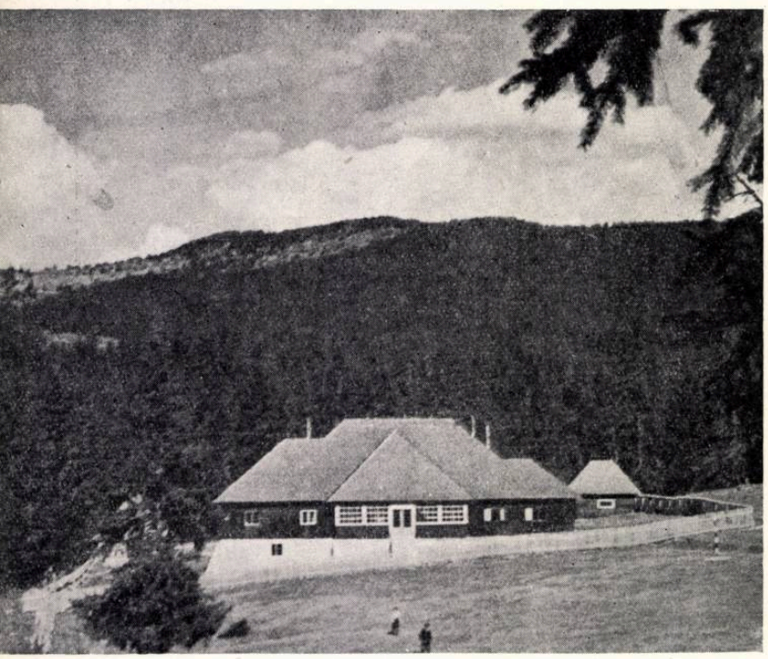

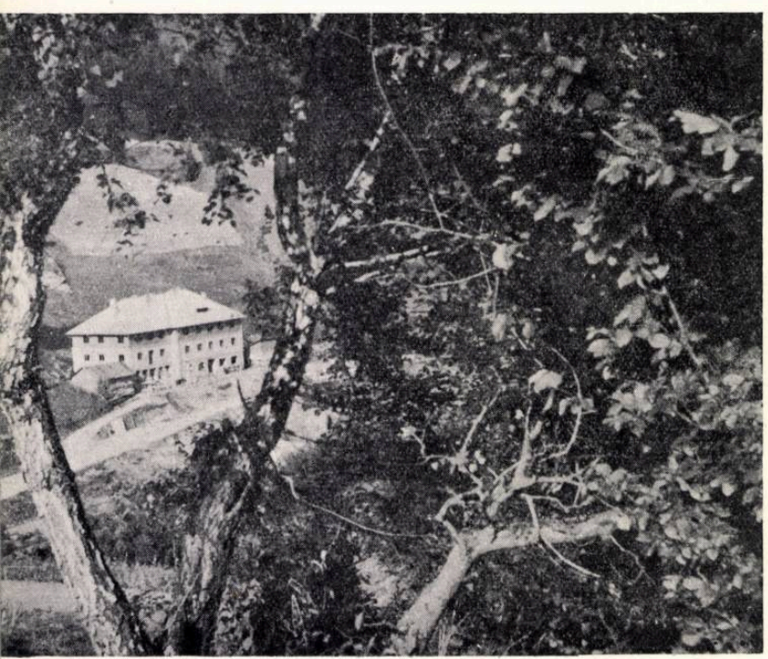

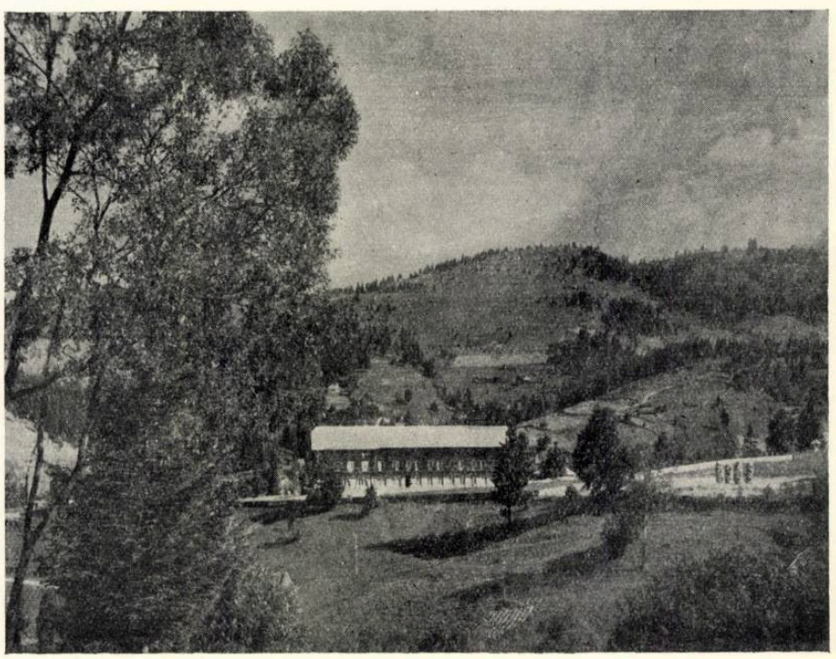

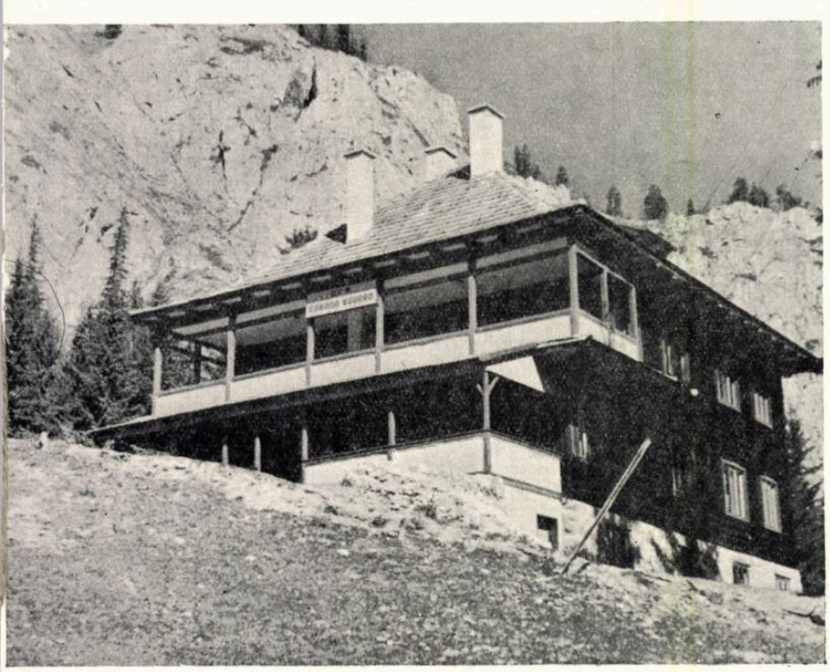

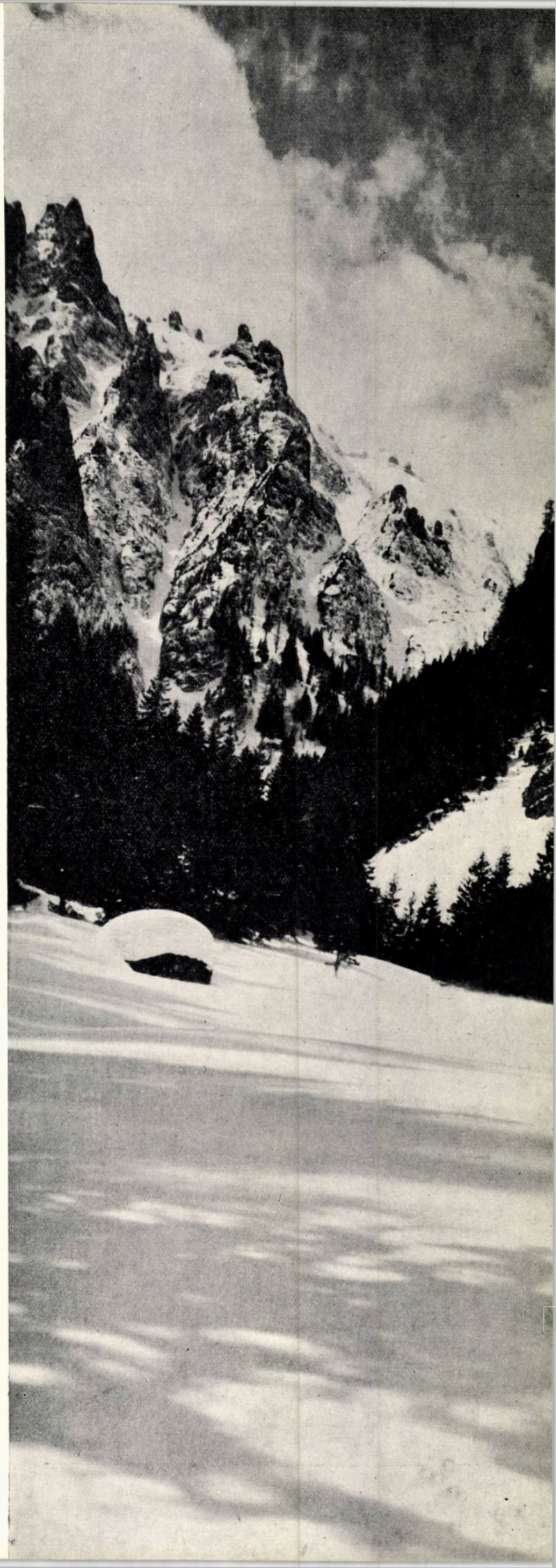

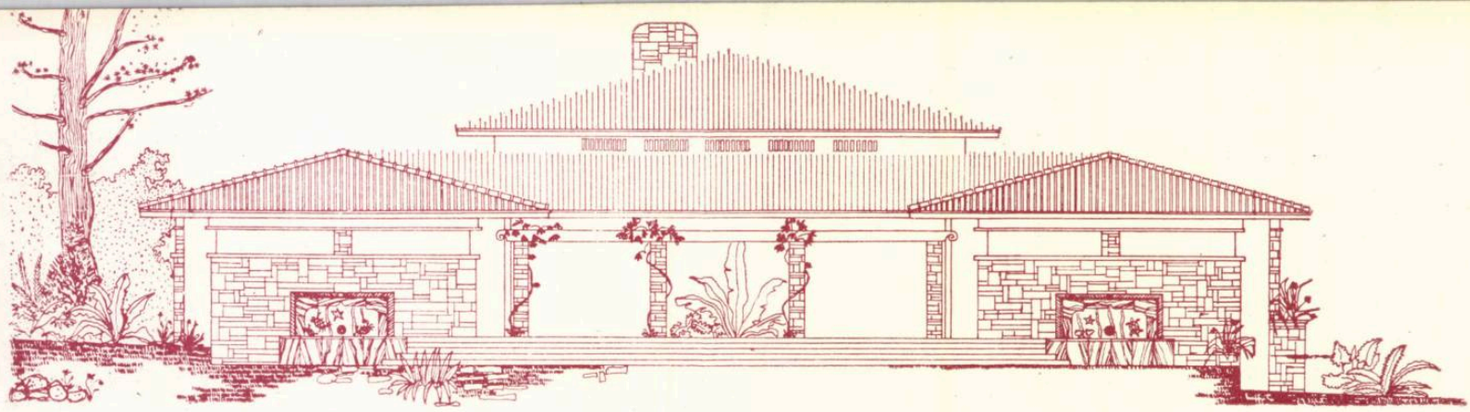

CANTINĂ LA VASILE ROAITĂ

Arh. SPIRIDON SPIRESCU

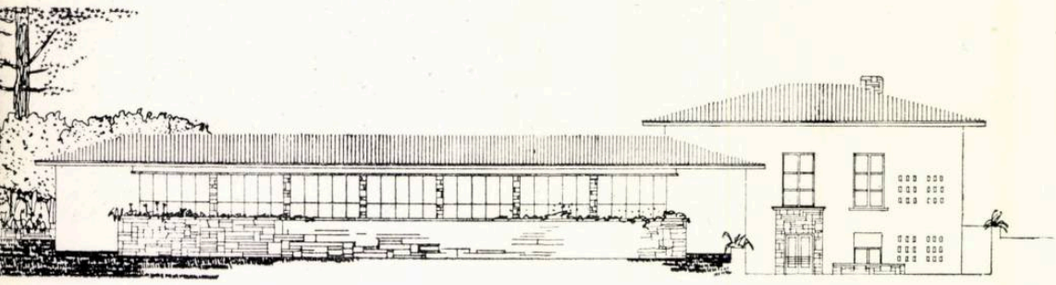

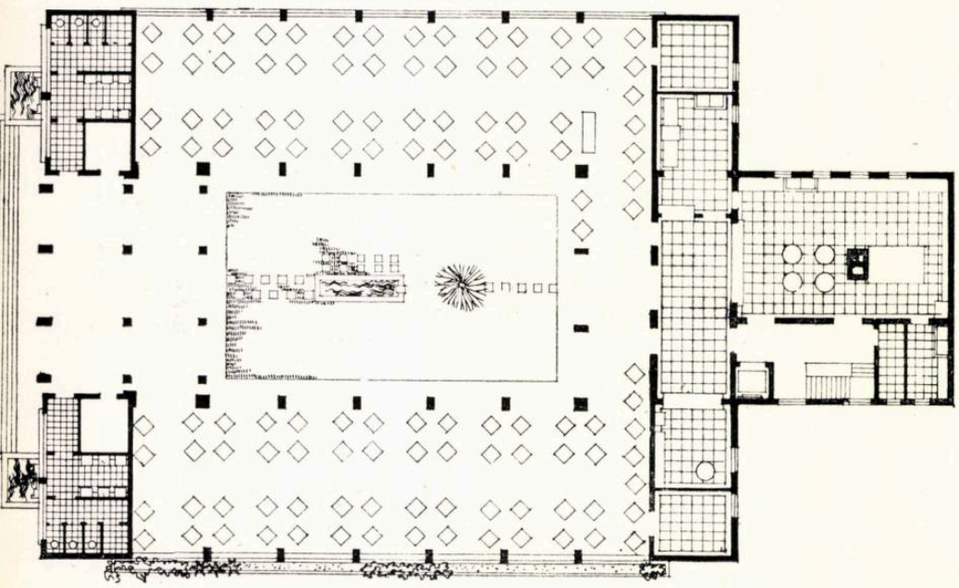

Ţinîndu-se seama de specificul staţiunii Vasile Roaită, care este deschisă numai vara, pentru cantina de 900 de persoane (în două serii) care se va construi aici s-a adoptat soluţia unor săli de mese sub forma unor terase acoperite, cu intrarea publicului la un capăt şi oficiul de distribuţie la celălalt capăt, toate piesele fiind grupate în jurul unei incinte prevăzute cu un bazin de apă şi diverse amenajări, plantaţii etc.

Partea rezervată publicului se ridică deasupra solului cu cca. 80 cm şi este o construcţie uşoară, numai parter, deschisă complet spre incintă.

În legătură cu intrarea publicului se găsesc grupurile sanitare pentru public şi două încăperi mici pentru un birou şi un portar sau un îngrijitor.

Partea destinată primirii, preparării şi pregătirii alimentelor este o construcţie complexă, subsol şi parter, închisă, avînd subsolul coborît în medie cu 1,50 m sub nivelul terenului şi înconjurată de o curte de serviciu şi de lumină.

La subsol se găsesc piesele pentru primirea, depozitarea şi prepararea alimentelor; tot la subsol se mai găsesc piesele destinate grupului sanitar pentru personal şi instalaţiile; intrarea personalului se face separat.

La parter se găseşte bucătăria şi oficiul de distribuţie cu anexele respective.

Ca finisaje interioare, la subsol şi serviciile de la parter, toate pardoselile sînt reci, de mozaic de marmură sau de calcar; la sălile de mese ele sînt din plăci de beton prefabricate sau turnate pe loc.

Zidurile de piatră se lasă aparente, atît la interior, cît şi la exterior, iar zidurile de cărămidă se tencuiesc. Cantina este dotată cu instalaţii de ventilaţie mecanică (la bucătărie), lumină şi forţă, sanitare, frigorifice speciale pentru bucătărie şi anexele ei şi un ascensor de greutăţi.

Lucrarea este în curs de execuţie.

Suprafaţa construcţiei	*988 m²*
Suprafaţa desfăşurată	*1301 m²*
Volum	*4756 m³*

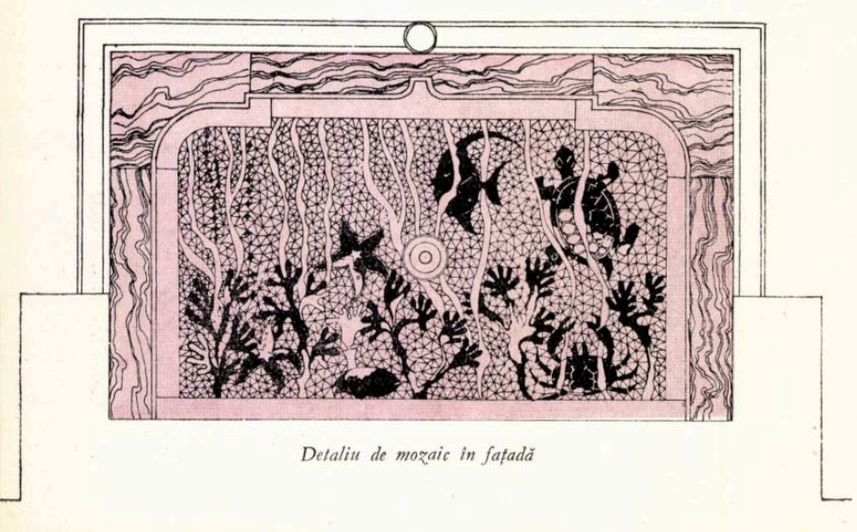

Detaliu de mozaic în faţadă

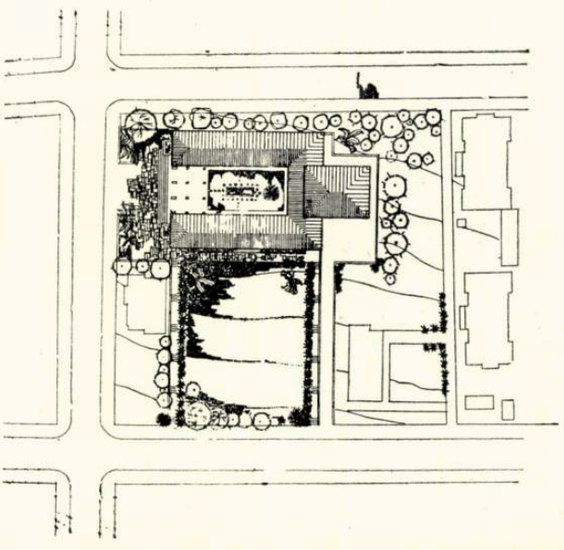

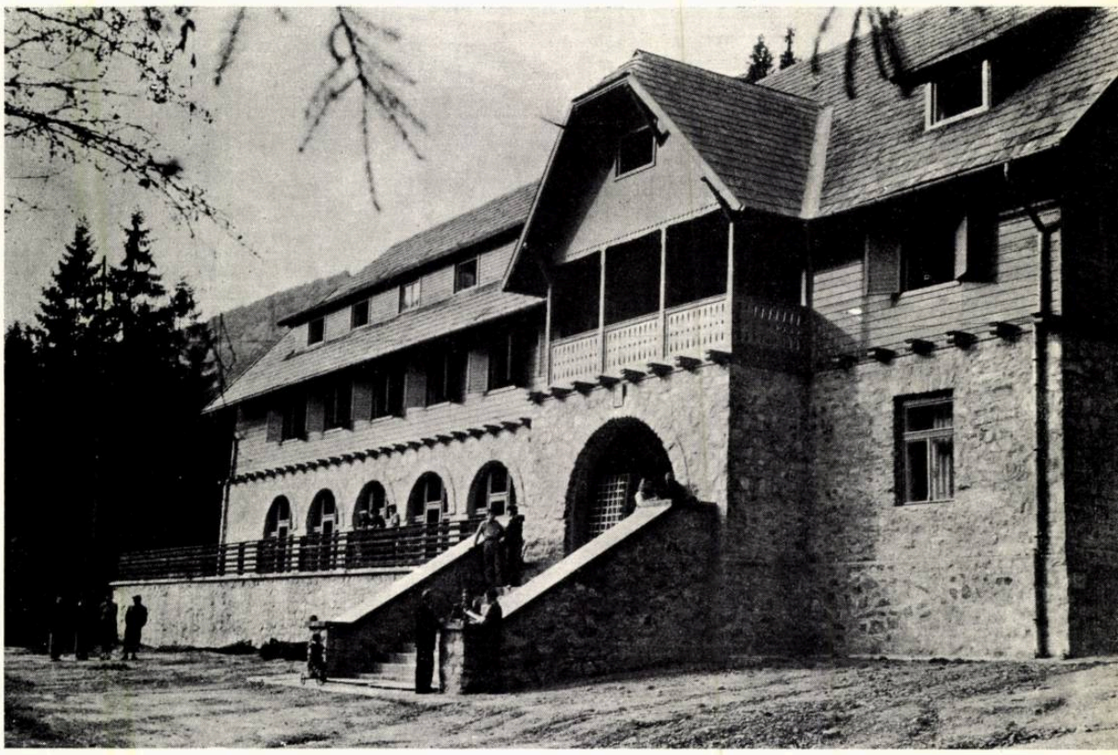

foto L. Tibor

CASĂ DE ODIHNĂ LA PONEASCA

Arh. CONSTANTIN VODĂ

Prin grija Consiliului Central al Sindicatelor a fost dată în folosinţă, în regiunea Timişoara, o casă de odihnă pentru muncitorii din această regiune.

Situată la cca. 40 km de Anina, în mijlocul munţilor Semenicului, într-o zonă înconjurată de păduri de brad, mica staţiune Poneasca cuprindea doar cîteva vile, care nu puteau asigura locuri suficiente pentru numărul din ce în ce mai mare de muncitori trimişi la odihnă. De aceea, C.C.S. a prevăzut realizarea unei case de odihnă cu o capacitate de 80 de locuri, avînd următorul program: o sală de mese — cu anexele necesare — pentru întreaga colonie, un birou administrativ, un mic apartament pentru administrator şi o încăpere pentru club şi bibliotecă. La amplasare s-a avut în vedere relieful terenului, foarte accidentat, staţiunea fiind situată pe un bot de deal, în apropiere de vărsarea unui pîrîu în rîul Poneasca. Aici s-a creat un lac artificial cu o cascadă, terase spre lac, plajă, alei, peluze şi chioşcuri, toate înconjurate de pădure. Casa de odihnă a fost ridicată pe o terasă ce dă spre valea care se deschide în faţa staţiunii. Orientarea clădirii este pe direcţia est-nord-est, avînd grupurile sanitare spre vest, iar terasele şi balcoanele spre est, unde se deschide, prin defrişarea unui grup de copaci, o frumoasă perspectivă spre vale.

Construcţia are subsol, parter, etaj şi un etaj mansardat. La subsol este situat depozitul de alimente. La parter se află un hol din care au acces sala de mese, biroul administraţiei, scara către etaj, grupul sanitar şi apartamentul administratorului. Din sala de mese se poate trece direct în încăperea clubului. Şi una şi alta au acces pe o latură, prin uşi mari în arcade, spre o terasă orientată către vale, unde în timpul verii se poate servi masa.

1

La etaj şi la etajul mansardat sînt camere de cîte două sau mai multe paturi, cîte un grup sanitar şi cîte un grup de duşuri.

Încălzirea se face cu sobe. Sobele camerelor dinspre faţada principală au canale de fum izolate cu azbest, care duc la coşurile situate în zidul central de piatră.

Lucrarea este executată din materiale locale, piatră şi lemn. Fundaţiile şi zidăria parterului sînt din piatră de calcar, iar o parte din zidurile intermediare, din cărămidă. Pereţii etajului şi mansardei sînt din schelet de lemn. La exterior zidurile de piatră sînt lăsate aparent; cele de lemn sînt placate cu scînduri fălţuite şi vopsite. Acoperişul din şindrilă dă un caracter pitoresc clădirii, iar arcadele de piatră dinspre terasă sînt în nota arhitecturii locale.

Grupurile de instalaţii sînt alimentate de la un bazin în care apa e pompată din două fîntîni situate la un nivel inferior. Apele uzate şi menajere sînt colectate de un decantor cu filtru din care sînt deversate într-un puţ absorbant situat în avalul rîului.

Lucrările de finisaj ale sălii de mese şi clubului cuprind scafe de ipsos, stîlpi cu capiteluri sculptate, profilaturi la arcade etc.; restul finisajelor sînt mai sobre: zugrăveli simple, vopsitorii în culori de ulei, pardoseli de mozaic de marmură etc.

Arh. Jean Rădulescu

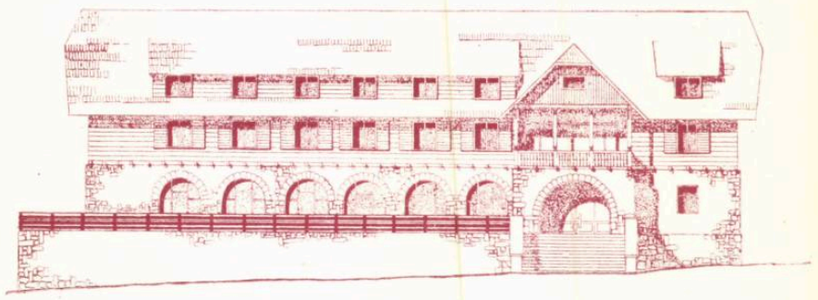

2

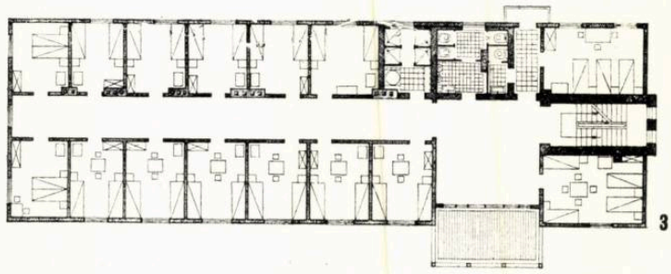

3

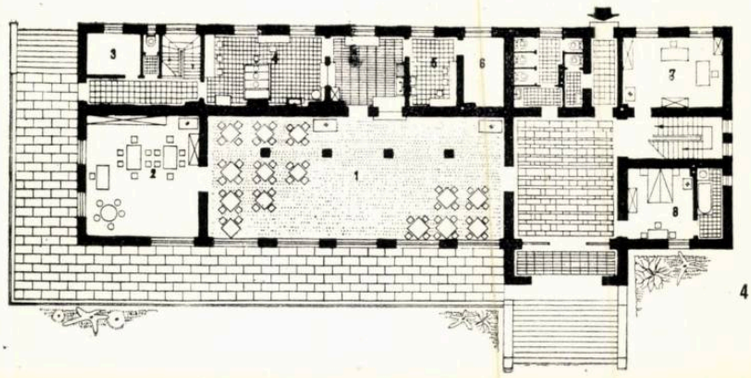

4

1. *Plan de situaţie*
   1. Vila principală — 2,3, 5. Vile — 4. Dispensar
2. *Faţada principală*
3. *Plan etaj*
   1. Sală restaurant—2. Club-depozit cărţi — 3. Depozit 4. Bucătărie — 5. Preparare alimente — 6. Depozit alimente — 7. Birou administraţie — 8. Locuinţă administrator
4. *Plan parter*

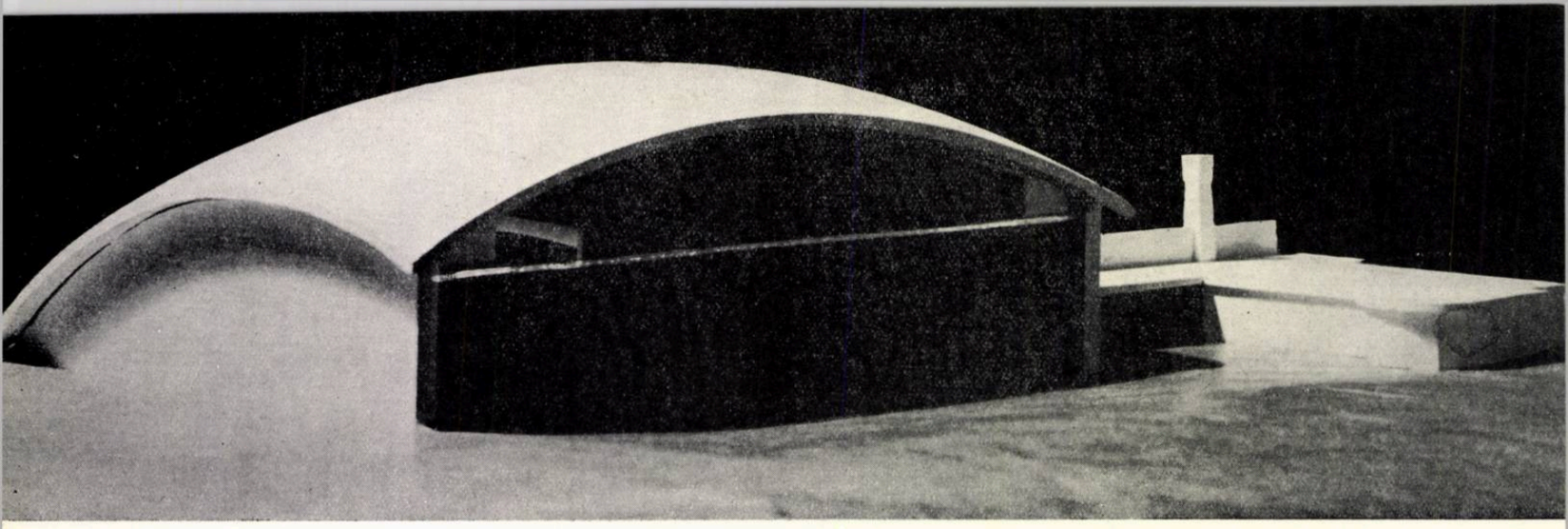

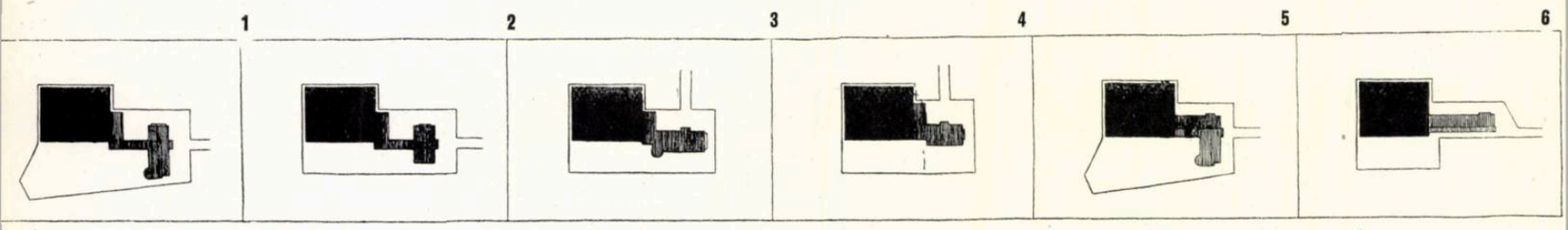

1—3—5. Varianta complexă în diferite posibilități de asamblare și amplasare. 1—5. Amplasare în colțul terenului — 3. Amplasare pe lungul laturii terenului — 2—4—6. Varianta redusă în diferite posibilități de asamblare și amplasare — 2. Amplasare în colțul terenului 4—6. Amplasare pe lungul laturii terenului

PROIECT TIP PENTRU UN COMPLEX AVIASAN

Arh. NICOLAE STOENESCU, **Ing. ALEXANDRU CIȘMIGIU**
Laureat al Premiului de Stat
Ing. TRAIAN POPP
Institutul Proiect—București

Față de dezvoltarea crescîndă a aviației sanitare, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale a inițiat întocmirea unui proiect tip pentru un complex Aviasan.

În condițiile actuale, activitatea aviației sanitar-utilitare se poate desfășura, fie în cadrul unui aeroport civil cu funcțiune complexă (transport de călători, aviație sportivă, aviație utilitară, aviație de școală etc.), fie în cadrul unui aeroport special amenajat pentru aviația sanitară și utilitară.

Acest fapt a dus la rezolvarea complexului Aviasan în două variante:

1. varianta redusă — în cazul amplasării pe un teren cu instalații aeroportuare existente;

2. varianta complexă — în cazul amplasării pe un teren nou, amenajat special pentru acest scop.

Prin specificul său, aviația sanitar-utilitară folosește curent avioane mici și medii și, în mod accidental, avioane mari de transport. În temă se prevede adăpostirea a cinci avioane mici și medii de diferite tipuri, a două helicoptere și, în cazuri speciale, a unui avion de tip mare LI 2.

În afară de hangar, stațiunea trebuie să fie înzestrată cu anexe tehnico-administrative.

Programul anexelor se poate împărți pe funcțiuni astfel:

a. GRUPUL ATELIER (întreținerea tehnică), afectat funcțional hangarului în toate variantele și în orice posibilitate de amplasare;

b. GRUPUL DE COMANDĂ (comandant, radio, meteo, odihnă piloți), orientat spre terenul de zbor, avînd un unghi maxim de vedere. Acest grup dispare în cadrul variantei reduse, stațiunea fiind deservită de comandamentul existent al aeroportului;

c. GRUPUL AVIASAN, format din cameră de primire și pregătire a bolnavilor, punct administrativ, depozite și garaj.

Stațiunea funcționează astfel: autoduba sanitară transportă bolnavul la aeroport și oprește sub peronul acoperit al punctului Aviasan.

Bolnavul este pregătit pentru zbor în camera de primire a stațiunii. În acest timp, grupul de comandă pregătește avionul și ruta de zbor. Bolnavul este dus apoi cu targa, la adăpostul copertinei, pînă la platforma din fața hangarului, unde îl așteaptă avionul.

Medicii și specialiștii care întîmpină dificultăți de încartiruire pot fi adăpostiți în cadrul stațiunii.

Varianta complexă este prevăzută cu un subsol parțial în care este amplasată centrala termică; în cazul variantei reduse, complexul hangar-anexe este deservit de instalațiile existente ale aeroportului.

Referitor la proiectarea anexelor s-a urmărit ca acestea să poată fi construite eventual în etape diferite de cele ale hangarului, grupîndu-se astfel funcțiunile încît să se poată crea cu ușurință adaptări față de situația locală.

Rezolvarea complexului este elastică și permite asamblarea lui în orice condiții de amplasare: în mijlocul, pe lungul laturii terenului sau în colțuri.

Elementul dominant al ansamblului, care-i determină aspectul arhitectural, este hangarul propriu-zis.

Forma hangarului a rezultat ca o consecință a căutării unei soluții optime care să satisfacă o serie de considerente tehnologice, economice și constructive; forma adoptată este deci produsul unei analize multilaterale a acestor factori.

Specificul tehnologic care trebuia soluționat consta în găsirea unei forme și a unui volum care să permită accesul și adăpostirea în bune condiții a helicopterelor și a avioanelor mici și medii caracteristice aviației sanitare; același volum trebuia să permită însă și adăpostirea, în anumite cazuri, a unui avion de tip mare.

Specificul economic consta în găsirea unei forme care să conducă la un volum construit minim, putînd fi încălzit în timpul iernii la +6°C.

În aceste condiții s-a ales o învelitoare care urmărește și mulează, într-o oarecare măsură, în ambele sensuri profilul avionului LI 2 sau IL 14. Învelitoarea hangarului, rezultată în special din considerente tehnologice și aerodinamice, a fost încadrată într-o soluție constructivă adecvată, care permite transmiterea corectă și economică a forțelor exterioare la reazeme. S-a ales o suprafață cu dublă curbură, avînd timpanele de contur sub formă de arce cu tiranți; acest ansamblu boltă-arce are o înclinare de cca. 12° față de orizontala platformei betonate interioare și formează în esență o șaibă spațială independentă de frontoane, de pereții laterali și fundațiile anexelor. Pentru a obține această independență a structurii de beton armat s-au prevăzut două articulații fixe, în cele două colțuri posterioare, și două reazeme pendulare în față, astfel încît să se lase libere deformările inerente din încărcări exterioare, variații de temperatură, contracții, curgere lentă.

Rigiditatea ansamblului s-a obținut prin curbarea învelitorii pe două direcții, îngroșarea marginilor și bordarea conturului cu arce-diafragme, rigide în planul lor și flexibile din planul lor.

Presiunea vîntului pe portiere este preluată prin console-lamele care pleacă de la tirantul frontal, devin apoi montanții arcului și se pierd traptat, pe măsură ce se descarcă efectul de consolă, în masa învelitorii; prin aceasta, efectul excentric al vîntului este adus în principiu la un efect de grindă-perete cu descărcare la articulațiile fixe.

Geometric, învelitoarea este un fragment de tor decupat prin secțiuni plane. Aceasta permite, cu mici compensări, cofrarea cu un singur tip de panou, iar în ipoteza prefabricării, rezolvarea cu 3—4 elemente distincte.

Eforturile în bolta subțire au fost verificate pornind de la o încărcare $g = 350$ kg/m². S-au considerat două efecte: efectul de boltă subțire din componenta normală pe învelitoare și un efect de șaibă din componenta tangențială învelitorii, la care s-a adăugat și efectul de șaibă dat de presiunea vîntului pe portiere.

Eforturile din efectul de boltă subțire au fost verificate aplicînd o teorie de încovoiere aproximativă; comparînd aceste valori cu cele obținute pe baza unei teorii de membrană s-a verificat faptul că cea mai mare parte a învelitorii lucrează în condiții optime numai cu eforturi cuprinse în planul suprafeței.

Acțiunea ansamblului asupra stîlpilor și fundațiilor a fost verificată la vînt (64 kg/m²) și cutremur (gradul 8).

Pentru a aprecia ordinul de mărime al siguranței la voalare s-au făcut verificări pe baza unor indicații recent date de ing. Rudolf Abdank; a rezultat un coeficient de siguranță rațional, ceea ce arată că suprafața este stabilă.

Între soluția constructivă și tehnologia execuției este o strînsă legătură.

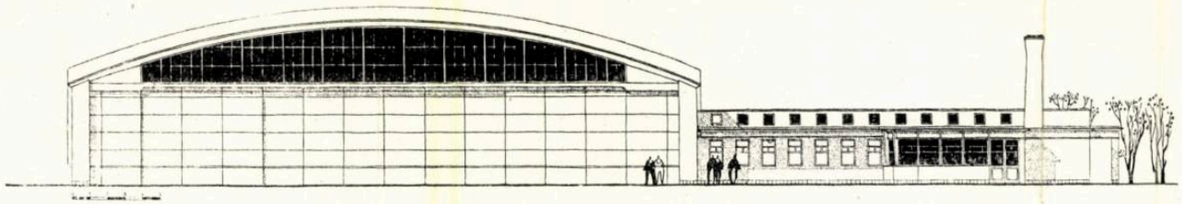

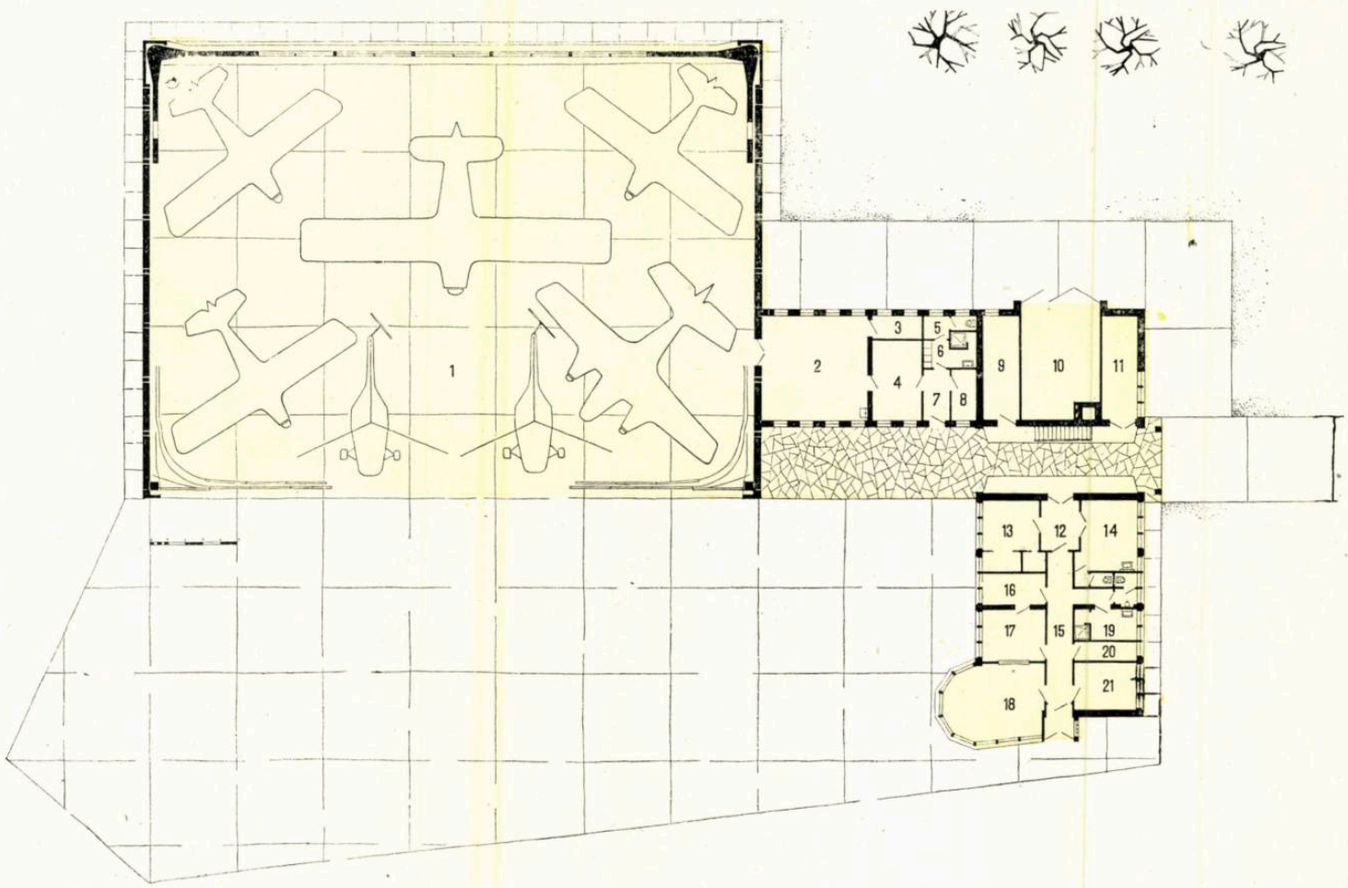

Planul variantei complexe : 1. Hangar — 2. Atelier — 3. Boxă scule 4. Cameră mecanici şi servanţi — 5. W.C. — 6. Vestiar-duş — 7. Vestibul — 8. Cameră acumulatori — 9. Grup electrogen — 10. Garaj auto 11. Depozit Aviasan — 12. Vestibul — 13. Birou Aviasan — 14. Cameră primire bolnavi — 15. Culoar — 16. Meteo — 17. Radio — 18. Birou comandant — 19. Vestiar-duş — 20. Depozit — 21. Cameră odihnă piloţi

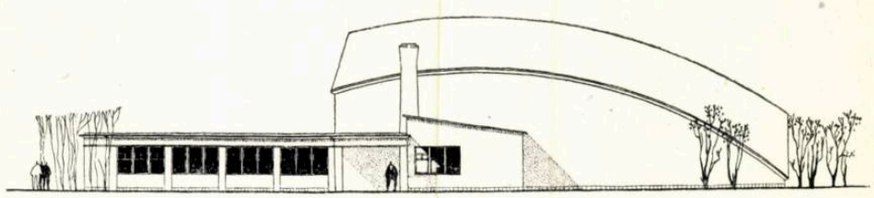

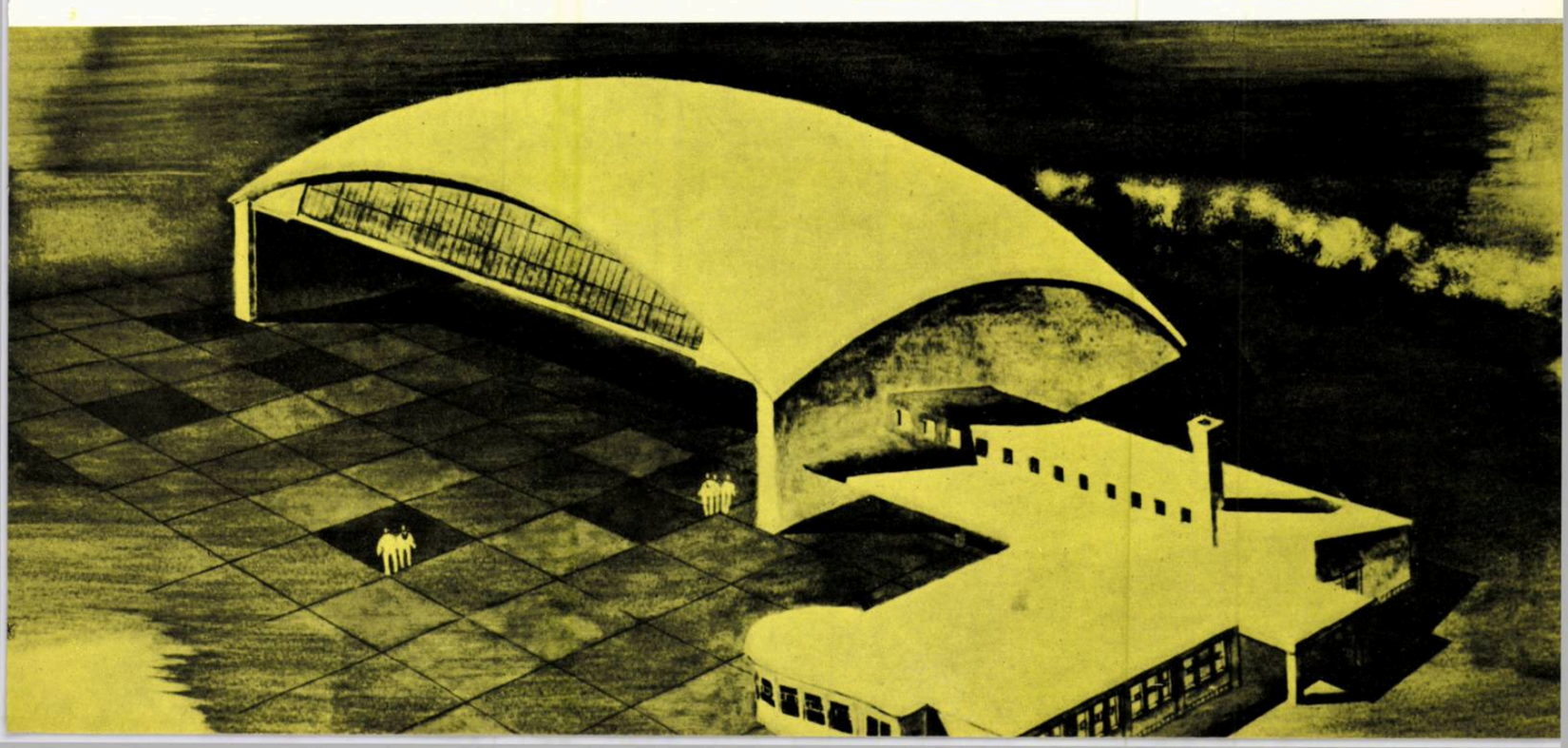

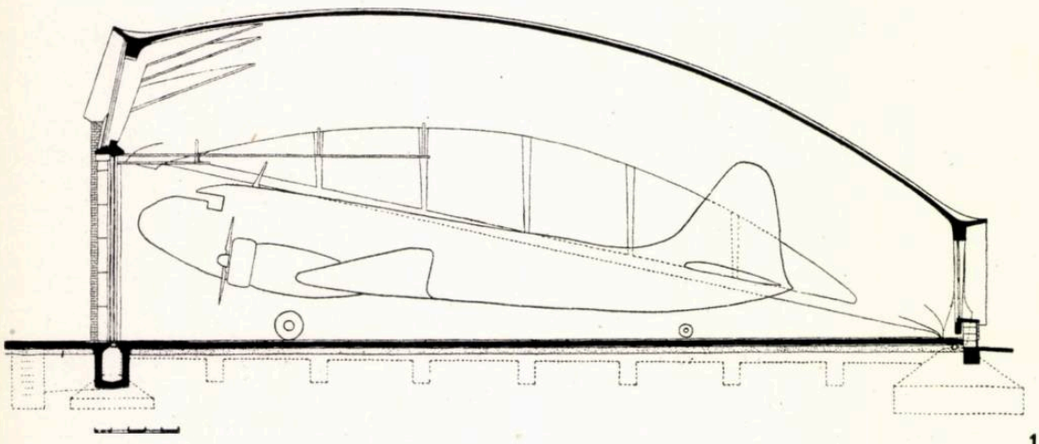

1

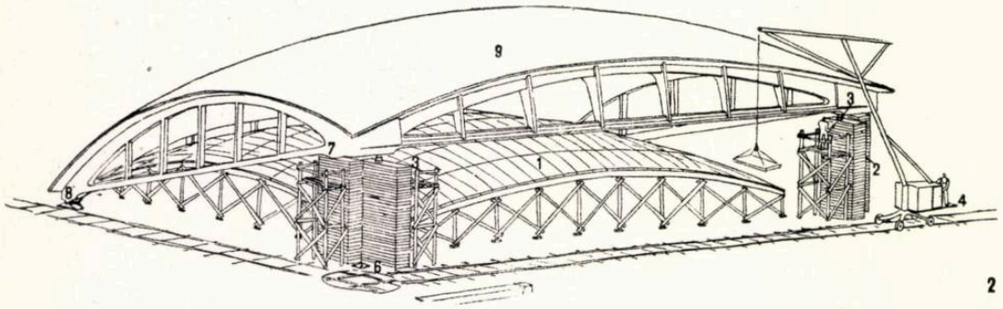

2

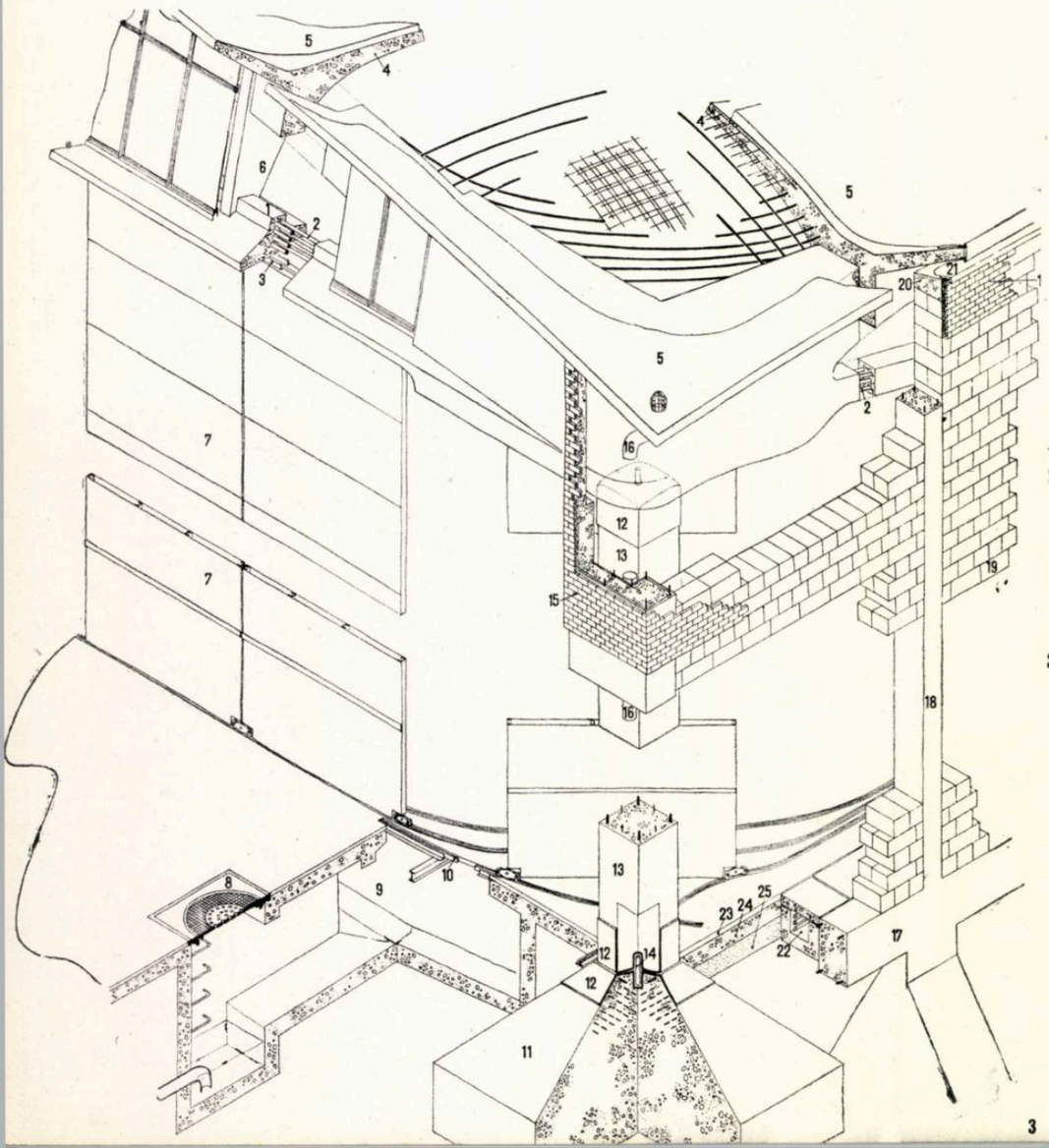

3

Dintre variantele posibile de execuţie s-a ales o soluţie intermediară, preturnată, care, fără a diminua avantajele tehnico-economice ale soluţiei monolit, are, în parte, avantajele prefabricării.

S-a prevăzut turnarea integrală şi aplicarea straturilor de izolaţii, termică şi hidrofugă, în poziţie orizontală, folosind pardoseala interioară ca platformă de rezemare.

Rotirea la poziţia proiectată a fost prevăzută prin ridicarea colţurilor din faţă cu două prese hidraulice. Presele, de tipul celor folosite curent în ţară, au fost prevăzute cu un dispozitiv dublu articulat, care permite şi deplasarea pe orizontală datorită rotirii. Aceeaşi presă este folosită şi la predeformarea tiranţilor.

Sistemul de execuţie preconizat economiseşte şi simplifică schelele, uşurează trasarea, cofrarea, turnarea betonului, predeformarea tiranţilor şi aplicarea izolărilor.

În privinţa ridicării structurilor grele avem în ţară o tradiţie şi experienţă (la poduri de cale ferată şi căi ferate).

Pentru restul complexului au fost prevăzute prefabricate uşoare: grinzi cu corpuri de umplutură.

Indicii tehnico-economici pentru hangar se înscriu în limitele indicilor corespunzători soluţiilor cunoscute ca economice:

beton B 300 — 17,68 cm/m²;
oţel OL 38 — 23,58 kg/m²;
cherestea practic recuperabilă — 9,89 cm/m²;
costul unui m² de construcţie (inclusiv portierele) — 710 lei/m².

Trebuie menţionate ca soluţii interesante de instalaţii — bariera de aeroterme, care opreşte aerul rece la deschiderea hangarului, şi prevederea unor conducte cu aburi prin canalul de colectare a apelor de sub glisierele inferioare ale portierelor cu scopul de a topi zăpada şi gheaţa care, la hangarele existente, blochează manevrarea portierelor în timpul iernii.

Proiectul complexului Aviasan a fost întocmit în fazele temă de proiectare, sarcină de proiectare şi proiect tehnic în cadrul Institutului Proiect-Bucureşti, utilizîndu-se ca documentare de bază experienţa acumulată de aviaţia sanitar-utilitară după 23 August 1944 şi tendinţele ei de dezvoltare.

Arh. Nicolae Stoenescu *Ing. Alexandru Cişmigiu*

1. *Secţiune transversală*

2. *Ridicarea învelitorii după turnare*
1. Cofraj recuperabil din panouri egale — 2. Reazem provizoriu din plăci prefabricate de beton — 3. Presă hidraulică de 100 tone — 4. Macara B15 — 5. Stîlpul pendular — 6. Reazemul inferior al stîlpului pendular 7. Călcîiul arcului lateral — 8. Articulaţia fixă a reazemului posterior — 9. Învelitoarea din beton armat preturnat

3. *Perspectivă axonometrică*
1. Tirantul arcului frontal — 2. Barele tirantului 3. Glisierele superioare ale portierelor — 4. Învelitoarea 5. Izolarea termică şi hidrofugă — 6. Contravîntuirea frontală — 7. Portierele — 8. Gura de vizitare a canalului — 9. Canalul de colectare al apelor de ploaie din faţa intrării cu instalaţiile de împiedicare a givrării glisierelor — 10. Glisierele inferioare — 11. Fundaţia stîlpului pendular — 12. Căciuli din tablă de 10 mm 13. Stîlpul pendular — 14. Ştift de oţel — 15. Placaj din cărămidă — 16. Burlan pentru apele de ploaie 17. Fundaţia independentă a zidului lateral — 18. Stîlpi din beton armat pentru rigidizarea zidului lateral 19. Zidărie din blocuri mici de beton — 20. Centură de beton — 21. Şorţ elastic de tablă — 22. Canal vizitabil pentru conducte încălzire — 23. Strat rezistent la uzură (5 cm) — 24. Beton carosabil (15 cm) 25. Strat de rupere a capilarităţii

Ing. ADRIAN LUPESCU

CÎTEVA ASPECTE ÎN LEGĂTURĂ CU INTRODUCEREA TELEVIZIUNII ÎN ORAȘE

E bine cunoscută transformarea pe care revoluția științifică și tehnică din ultimele decenii a adus-o înfățișării și sistemului funcțional al orașelor și construcțiilor. Fiecare dintre noile descoperiri științifice, fiecare pas nou în tehnică a ridicat probleme noi pentru structura orașelor și construcțiilor, așa încît, urmărind evoluția acestora, s-ar putea scrie o istorie completă a tehnicii.

Desigur că noua revoluție tehnică — automatizarea și energia nucleară — ale cărei începuturi abia le bănuim, va da loc la noi transformări.

Dacă este imposibil să prevedem unde ne va duce progresul rapid al tehnicii, este însă necesar ca de fiecare dată cînd tehnica ne pune în fața unui element nou să încercăm să organizăm pe cît posibil, introducerea lui, pentru a nu-l lăsa să se dezvolte la întîmplare.

★

Televiziunea, apărută acum vreo două decenii, a început să se răspîndească cu rapiditate numai în ultimii zece ani. La început, nicăieri în lume nu s-au luat măsuri de organizare a introducerii ei în orașe, poate și din cauză că nu se putea bănui că dezvoltarea ei va fi așa de rapidă.

În orașele în care abia acum începe introducerea televiziunii trebuie însă să se profite de experiența existentă și să se studieze de la început o cît mai bună organizare a acesteia, pentru a se evita greșelile greu de îndreptat, făcute în lipsa unor asemenea măsuri, în orașele în care numărul abonaților este deja de milioane.

Vom examina mai jos elementele care trebuie luate în considerație din punct de vedere urbanistic și constructiv-arhitectonic, o dată cu introducerea televiziunii.

A — Emițătorul

Construcția, instalațiile și rolul emițătorului nu formează obiectul acestui articol. Ne vom rezuma deci numai la elementele care influențează înfățișarea orașului prin construirea unui emițător.

Clădirea emițătorului are caracterul obișnuit al oricărei construcții administrativ-industriale, așa încît nu pune nici o problemă generală. Ceea ce însă trebuie luat în seamă este că emițătorul necesită totdeauna un turn de antenă.

Imaginea televizată nu se poate transmite în bune condiții decît dacă există vizibilitate directă de la antena emițătoare la antena aparatului de recepție al abonatului. Se înțelege deci că antena emițătoare trebuie să domine întregul oraș, lucru care se realizează, fie prin amplasarea emițătorului pe o înălțime naturală a orașului, fie prin construirea unui turn de antenă de mare înălțime. În aceste condiții, urbanistul trebuie să se împace cu ideea că în orașele de șes va exista totdeauna cel puțin un turn-antenă a cărui înălțime, în mod normal, depășește cu mult 150 m. Înălțimea antenei este determinată deci, de regimul de înălțimi ale construcțiilor orașului, pentru a se limita la minimum regiunile umbrite, dar și de raza de acțiune a postului în jurul orașului, rază care precizează înălțimea antenei în funcție de curbura pămîntului și de obstacolele naturale (pentru un post de o putere dată).

În figurile alăturate se vede cum a fost rezolvată această problemă în cîteva orașe.

În orașele care au avut la dispoziție un turn dominant existent s-a căutat să se profite de acesta, montindu-se antena pe el. Așa, spre exemplu, era normal ca la Paris se se monteze antena pe turnul Eiffel. La New-York s-a montat pe cel mai înalt zgîrie-nori existent (Empire State Building), de 103 etaje și 381 m înălțime, un turn metalic de antenă de 68 m, ajungînd astfel la o înălțime totală de 449 m (fig. 2), înălțime care actualmente nu a fost întrecută decît de turnul din Oklahoma City (S.U.A.), de 480 m.

De asemenea, la Varșovia, antena a fost așezată pe turnul Palatului Culturii nou construit, ajungînd la o înălțime de 231 m (fig. 5). Vom vedea mai jos soluția adoptată pentru prima etapă în București.

În vederea expoziției de la Bruxelles din 1958 s-a proiectat o construcție de beton precomprimat de 500 m înălțime deasupra căreia urmează să se înalțe un turn de antenă de 135 m, așa încît înălțimea totală de la teren va fi de 635 m. Am spus că pe primii 500 m e vorba de o construcție de beton, avînd pe primii 450 m o formă tronconică cu diametrul la bază de 100 m, iar sus de 30 m. De la cota 450 la 500 m se suprapune un turn cilindric.

1

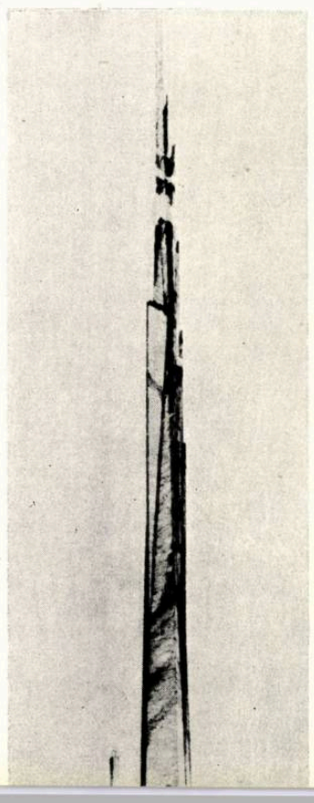

2

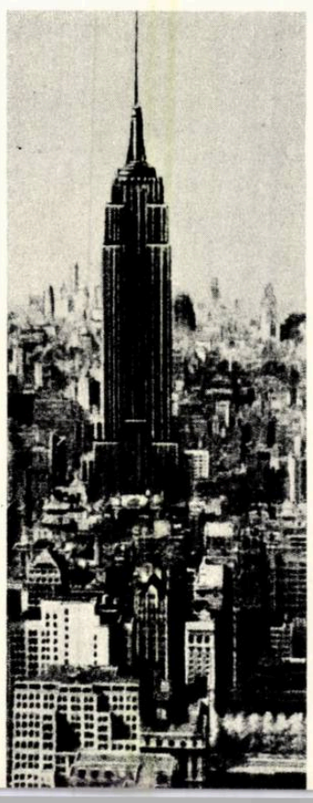

3

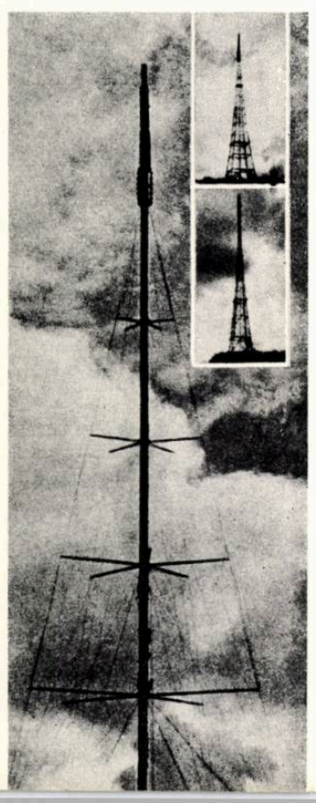

4

Construcția se realizează dintr-o pînză de beton precomprimat, se pare asamblată din elemente prefabricate, avînd 40—45 cm grosime la bază și 20—25 cm spre vîrf. Această pnîză este foarte puțin perforată la bază și cu goluri numeroase la partea superioară. Ea urmează a adăposti, pe lîngă emițătorul și studiourile de televiziune, și diverse instalații de radio, meteorologie, laboratoare de studiu atmosferic etc. cum și săli de expoziție și localuri administrative. În turnul cilindric de la cota 450 la 500 m sînt 10 etaje, din care două publice, un restaurant, cafenea, bar și terase, iar restul pentru emițător și servicii tehnico-științifice.

Am trecut această construcție tot în categoria celor cu turnuri de antenă adăugate, deoarece importanța clădirii, care cuprinde cca 75.000 m² de suprafață desfășurată, arată că scopul principal al ei este altul decît de turn antenă. Totuși, ea este studiată de la început în vederea instalării antenei de televiziune de mare înălțime, ceea ce prezintă avantajul unui program conceput inițial în ambele scopuri, spre deosebire de turnurile adăugate pe construcții existente.

În fine, se poate cita un proiect care pentru moment pare fantezist, al celebrului arhitect Frank L. Wright. E vorba de proiectul unui superzgîrie-nori în Chicago cu 510 etaje, de 1704 m înălțime totală, pentru cca. 100 000 locatari (fig. 1).

Antena de televiziune instalată pe vîrful acestui zgîrie-nori se pare că va permite transmiterea prin releu a programelor televizate de la New-York pînă la San Francisco.

★

În orașele dominate de o înălțime naturală, bineînțeles că aceasta a fost utilizată, amplasîndu-se emițătorul și deci și antena pe această înălțime. Citățm orașul Praga, unde emițătorul se află pe dealul învecinat, cu vizibilitate asupra întregului oraș.

În orașele de șes și care nu posedau o clădire existentă dominantă, s-au construit turnuri de antenă speciale, cu înălțimi din ce în ce mai mari. Așa, spre exemplu, în Moscova, Leningrad, Kiev etc. s-au construit turnuri metalice de antenă de cca. 180 m înălțime neancorate. Studiul acestor turnuri s-a făcut, atît din punct de vedere tehnico-economic, cît și estetic. Turnul antenei principale existente în Moscova, de cca. 180 m înălțime, are o formă tronconică, cu zăbrelușe dese, care îi dă o înfățișare mai plăcută. În figura 3 (sus) se văd două exemple de turnuri de antenă construite în U.R.S.S.

În cadrul noului centru de televiziune care se construiește la Moscova se va începe executarea unui turn de antenă de 500 m înălțime, care va permite recepționarea programelor, nu numai la Moscova și în regiunile suburbane limitate ale actualului post, ci și pe o rază foarte mare, în satele și orașele din regiunea Moscovei și din vecinătăți. Turnul este proiectat tot metalic, de tip ancorat, însă nu va avea construcția obișnuită din

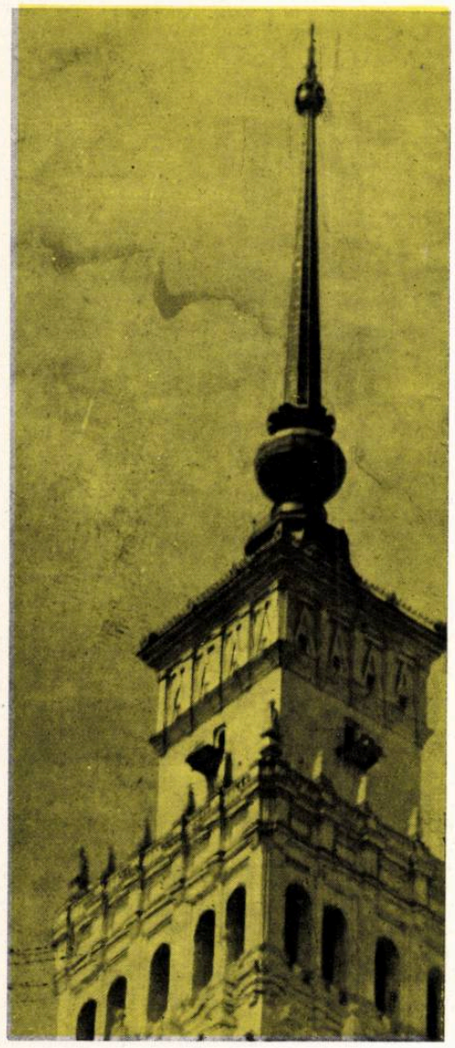

5

zăbrele, ci va consta dintr-un tub metalic de 4 m diametru în interiorul căruia vor circula ascensoare care să deservească platformele de vizionare pentru public de la înălțimile de 90, 180 și 270 m și instalațiile emițătorului de televiziune în culori de la înălțimea de 360 m (fig. 3).

Pentru condițiile tehnico-economice din țara noastră și ținînd seama de arhitectura orașelor noastre, atît timp cît se pot executa turnuri din beton armat turnurile metalice nu sînt indicate. Ca urmare, vom insista asupra unui remarcabil exemplu de turn de beton armat pentru antenă de televiziune, turnul din Stuttgart. Pentru postul de televiziune din Stuttgart, care deservește orașul și împrejurimile, era nevoie de o antenă de cca. 200 m înălțime.

În toate cazurile, aparatajul postului emițător trebuie instalat cît mai aproape de vîrful antenei, ținînd seama că pierderile de putere cresc foarte mult cu distanța dintre antenă și emițătorul propriu-zis, așa încît, de cîte ori a fost posibil, acest aparataj a fost instalat pe turn, la înălțime.

Turnul din Stuttgart (fig. 7, 8 și 9) are de la teren pînă la cota +135 m o formă tronconică cu bazele inferioară și superioară circulare, cu diametrul exterior respectiv de 10,80 m și 5,00 m. De la cota 135 la 166 m, turnul tronconic suportă o construcție cilindrică cu diametrul de 15,00 m, avînd 5 etaje, dintre care două pentru un restaurant public, iar restul pentru instalațiile emițătorului. De la cota 166 la 211 m se află montat un turn metalic pe care sînt instalați fluturii și parabolele antenei.

Turnul propriu-zis este construit dintr-un inel de beton armat avînd pereții de 30 cm grosime și este executat în cofraj glisant.

Ținînd seama de faptul că greutatea proprie a turnului dă o compresiune puternică în pereții acestuia, autorul proiectului, ing. Fr. Leonhardt, deși unul dintre cei mai mari constructori în beton precomprimat din Germania, demonstrează că o precomprimare nu era necesară, așa încît pereții sînt executați din beton armat de marcă obișnuită (B 200). Bineînțeles că pereții turnului rămîn netencuiți, așa cum ies din cofrajul glisant. Atît pentru aspect, cît mai ales pentru a reduce la minimum solicitările date de vînt, cofrajul glisant este executat cu măsuri speciale pentru ca neregularitățile de la joante să nu treacă de 2—3 mm.

La cota + 135 m, pe turnul tronconic, se sprijină o pînză de beton, de data aceasta precomprimat, de formă tronconică, cu baza inferioară de 5,00 m diametru, iar cea superioară de 15,00 m. Pe perimetrul acestei pînze s-au sprijinit o serie de stîlpi de secțiune foarte mică (pendulari) care susțin planșeele etajelor rezemate, pe de altă parte, pe inelul central, care se continuă de formă cilindrică cu 5 m diametru.

Pentru a reduce greutatea proprie la periferia cercului de 15 m diametru și ținînd seama și de faptul că nevoile restaurantului impuneau goluri de ferestre cît mai mari (fig. 9), pereții exteriori ai construcției superioare sînt executați din tablă de aluminiu, bineînțeles dubli și cu izolație. Tabla îmbracă și stîlpii periferici de beton armat. Ferestrele au geam dublu și anume un rînd din geam gros și unul din geam « securit », fără ochiuri mobile, toate încăperile fiind condiționate (etajul inferior de la cota +135 m fiind destinat aparatajului de condiționare a aerului și de răcire cu aer a lămpilor emițătorului).

La cota +166 m se află o terasă accesibilă pentru public, în aer liber.

În interiorul turnului, pînă la cota +166 m, circulă două ascensoare de cîte 16 persoane și sînt amplasate toate cablurile și conductele necesare, cît și o scară pentru cazuri de pericol.

Turnul a fost calculat să reziste la solicitările date de vînt — ținîndu-se seama de curenții de aer foarte mari de la înălțimea respectivă — cît și la solicitările seismice date de un cutremur de gradul 2.

Sistemul de fundație prezintă de asemenea o soluție originală, turnul sprijinindu-se pe un inel de 18 m diametru prin intermediul unei pînze tronconice răsturnate, de beton armat.

Turnul este amplasat într-un parc al orașului, fiind înconjurat de arbori înalți care fac ca el să nu apară decît ca un cap de perspectivă al unei alei, din restul parcului rămînînd ascuns privirilor (fig. 7).

B — **Studiourile**

Programele de televiziune se pot împărți în patru categorii, după locul lor de producție:

a. programe alcătuite special pentru emisiunile televizate și transmise din studiouri de televiziune care trebuie să asigure condiții duble: atît condițiile cerute de studiourile de radio, cît și pe cele necesare în platourile cinematografice;

b. telecinema — programe de filme, fie din cele curente, fie mai ales filmate special pentru nevoile televiziunii — la care transmiterea se face de pe peliculă, din încăperi anexe studiourilor;

c. programe culturale diverse, care transmit spectacole și manifestări din săli avînd prevăzute instalații de televiziune;

d. programe-jurnale luate în aer liber sau în săli fără instalații de televiziune, cu ajutorul instalațiilor mobile de pe mașinile de reportaj.

Toate cele patru categorii trebuie să aibă posibilitatea de a alcătui un program complex în care regizorul să poată intercala oricînd imagini dintr-una sau cealaltă categorie. Este normal, deci, ca și imaginile de la punctele *c* și *d* să fie mai întîi recepționate la ansamblul studiourilor și de aici să fie transmise la emițător ca un program închegat care în sfîrșit să fie difuzat pentru abonați.

Dacă amplasamentul emițătorului este legat de cel al turnului antenei, emițătorul trebuind să se afle cît mai aproape de vîrful antenei, studiourile se pot amplasa, fie în preajma emițătorului, fie într-o clădire separată, la o distanță chiar de cîțiva kilometri. În acest din urmă caz, transmiterea imaginii de la studio la emițător se poate face, fie prin cablu subteran, fie fără fir, prin cablu hertzian.

Amplasarea studiourilor separat de emițător are însă defectul că necesită și în preajma acestora un turn — de o mai mică înălțime — care să-i asigure vizibilitatea directă de la toate punctele unde se produc programele de la punctele *c* și *d*, cît și la antena emițătorului pentru cablul hertzian de legătură. Acest lucru se realizează astfel: pe toate clădirile social-culturale în care se produc manifestări dese care urmează a fi televizate, clădiri care trebuie prevăzute cu instalațiile necesare, se află cîte o parabolă de transmitere prin cablu hertzian, parabolă care trebuie să aibă vizibilitate directă la antena studiourilor.

Totodată, antena studiourilor trebuie să aibă posibilitatea de vizibilitate directă la parabolele mașinilor de reportaj, care de data aceasta pot avea orice poziții. Se examinează însă pozițiile cele mai probabile: stadioane, hipodromuri, piețe de defilare etc.

Se pot face uneori și relee intermediare, în cazul cînd nu pot fi evitate în nici un fel anumite obstacole, dar aceste relee duc la o pierdere în claritatea imaginii.

6

7

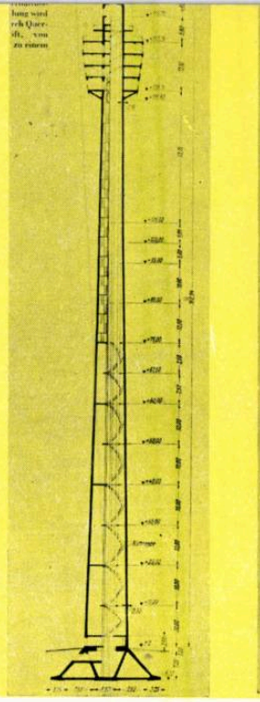

8

9

Din cele arătate rezultă că amplasarea cea mai rațională a studiourilor este în preajma emițătorului, formînd cu acesta o casă a televiziunii și profitînd de turnul-antenă al acestuia. Uneori însă, cînd emițătorul profită de o înălțime naturală sau este instalat într-o clădire existentă, construcția studiourilor nu mai poate fi alăturată, fie că nu are loc în construcția existentă, fie că înălțimea naturală este prea excentrică sau greu accesibilă. Într-adevăr, trebuie ținut seama că alcătuirea programelor din studio cere deseori contribuția actorilor sau a unor persoane care nu se pot deplasa prea mult din centrul orașului.

Pentru orașele de șes însă, la care se introduce de acum înainte televiziunea și care nu pot profita de construcții existente, soluția cea mai indicată este cea a unei case a televiziunii cuprinzînd emițătorul și studiourile în același loc.

C — Amenajări în sălile de spectacole și relee

După cum am arătat, o categorie importantă de programe este formată din retransmiterea directă a spectacolelor și manifestărilor ce au loc în săli de spectacole. Cu ajutorul camerelor moderne de mare sensibilitate (superorticon) spectacolele teatrale pot fi retransmise fără a se cere o iluminare specială a scenei, lucru care la începutul televiziunii era imposibil. Camerele de luat vederi însă, nu trebuie să aibă o singură poziție fixă, ele trebuind să profite de posibilitatea de a retransmite imaginile luate din diverse unghiuri și distanțe, redînd ansamblul scenei sau detalii de prim plan. Acest lucru necesită, pe de o parte, amplasarea mai multor camere cu vederi diferite asupra scenei sau chiar a publicului și o cameră de regie din care regizorul să aleagă pe rînd diferitele imagini date de camerele din sală și să le retransmită în ordinea voită și numai pe cele alese, pentru a reda un program cît mai interesant.

Aceasta însemnează că orice sală modernă de spectacole trebuie să fie prevăzută de la construirea ei cu instalațiile de forță necesară camerelor de luat vederi din diferite unghiuri, care să fie legate prin cabluri speciale cu camera de regie. În aceasta trebuie să se afle pupitrul de imagini primare și mixaj, împreună cu stelajele aparatajelor necesare. Este de dorit ca regizorul (printr-un « ochi de ciclop »-fereastră fixă cu 2—3 rînduri de geam-cristal pentru atenuarea zgomotelor) să poată urmări și direct acțiunea de pe scenă, pentru a-și putea da seama dintr-un început care sînt unghiurile de vedere cele mai indicate și să poată alege astfel imaginile camerelor respective.

În toate țările s-au publicat normative care precizează ce amenajări și instalații trebuie făcute în sălile de spectacol, de la construirea lor, pentru a permite retransmiterea programelor. În aceste normative se arată și spațiile necesare, poziția lor față de sală etc. Bineînțeles, de cîte ori va fi posibil aceste amenajări vor trebui făcute și la sălile existente.

La toate aceste săli este necesară instalarea unei parabole de retransmisie pe acoperiș la o înălțime cît mai mare, avînd vizibilitate directă la parabola instalată la studiouri. De acest lucru, arhitecții autori ai sălilor respective trebuie să țină seama, pentru a nu avea apoi surpriza instalării la întîmplare a unor parabole supărătoare din punct de vedere plastic.

De la sălile existente, care nu au prevăzute instalațiile arătate mai sus, retransmiterea spectacolelor prin televiziune nu se poate face decît cu ajutorul mașinilor de reportaj. Acestea au instalate pe ele pupitrul de regie în legătură cu camerele de luat vederi, care se așază în diferite locuri în sală. Parabola de legătură cu studiourile (sau direct cu emițătorul) poate fi ridicată pe un pilon telescopic al mașinii, dacă nu necesită o înălțime prea mare. În general însă, chiar la aceste săli este necesară instalarea unei parabole pe acoperiș, care să poată fi legată de mașina de reportaj. În fine, în aceste cazuri trebuie să se țină seama de necesitatea rezervării spațiului de staționare a mașinilor de reportaj (unul sau două autobuse) în tot timpul spectacolului.

★

Problemele puse de utilizarea mașinilor de reportaj la săli de spectacole sînt aceleași și în toate cazurile în care se dau programe ale diferitelor manifestări în aer liber. Pentru acest motiv apare necesar să se instaleze parabole în toate punctele din care se vor face transmisiuni frecvent. După cum am spus, acestea sînt deci necesare la: stadioane, piscine, hipodromuri, piste de defilare, velodromuri etc. Urmează că pentru proiectarea rațională a acestora trebuie ca poziția studiourilor și înălțimea antenei acestora să fie cunoscută de la început și studiată astfel ca legăturile respective să fie posibile fără investiții prea mari sau instalații inestetice. În orașele în care nu s-au luat măsuri la timp în acest sens se văd adesea, pe diferite clădiri, instalate parabole sau turnuri cu parabole de genul celor care s-au instalat în București pe centrala telefonică de pe calea Victoriei.

D — Antene de recepție

Aproape în toate orașele în care s-a introdus de timpuriu televiziunea, problema antenei de recepție a fost lăsată la discreția fiecărui abonat în parte.

După cum am văzut, recepția este optimă dacă antena are vizibilitate directă la antena emițătoare. Pe de altă parte, antena de recepție pentru televiziune este mult mai vizibilă decît cea normală, de radio, ea necesitînd un cadru de bare groase orientat fix pe direcția antenei emițătoare. În fine dacă clădirea în care se instalează aparatul de recepție cade în « umbra » unei clădiri înalte vecine, antena trebuie ridicată deasupra acestei umbre, pentru a avea vizibilitate directă la antena emițătoare. Toate aceste lucruri au făcut ca o dată cu înmulțirea abonaților de televiziune să se înmulțească și antenele pe clădiri. Astfel s-a ajuns ca pe unele clădiri să apară o adevărată pădure de antene, dăunînd simțitor și etanșeității învelitorii, dar mai ales aspectului plastic al clădirii, și în ansamblu al orașului (vezi fig. 6).

Soluția tehnică de remediere — cel puțin în cea mai mare parte — s-a realizat: antena colectivă, care constă dintr-o antenă unică cu amplificator, la care se pot lega toate aparatele receptoare dintr-o clădire, imaginea și sunetul rămînînd de aceeași calitate ca și în cazul antenelor individuale.

Introducerea antenelor colective se lovește însă de o serie de obstacole de ordin financiar și organizatoric. Într-adevăr, deși antena colectivă și instalațiile de racordare la apartamentele clădirii costă mai puțin decît instalarea unei antene speciale pentru fiecare aparat de recepție în parte, costul ei însă nu poate fi suportat de primul abonat, ci în comun. Or, în clădirile existente locatarii își instalează aparate de recepție de televiziune succesiv, în timp, după posibilități, așa încît nu se pot face asociații ale locatarilor care să finanțeze costul unei antene colective. Urmează că singura metodă este ca antena colectivă și coloana principală a acesteia să fie instalată prin mijloace de stat, eventual recuperîndu-se costul în timp prin adăugarea acestuia — în medie — la costul aparatului de recepție sau și mai bine la costul abonamentului.

La clădirile noi este absolut necesar să se prevadă de la început instalarea unei antene colective și a conductorilor respectivi în toate apartamentele. Acest lucru se face azi la construcțiile noi de locuințe din Moscova, instalația făcîndu-se de la început la fel cu celelalte instalații comune ale clădirii: energie electrică, telefon, radio, gaze etc.

E — Concluzii

Din cele de mai sus rezultă că o dată cu introducerea televiziunii într-un oraș — respectiv o regiune — trebuie întocmite o serie de studii generale și luate o serie de măsuri tehnice, organizatorice și financiare, pentru a nu lăsa ca dezvoltarea acestei noi cuceriri a tehnicii să se facă la întîmplare, dînd loc la defecțiuni funcționale, economice și estetice, care sînt foarte greu de înlăturat după ce numărul de abonați a crescut mult.

Vom rezuma mai jos măsurile ce trebuie luate:

a. În planul de sistematizare a orașului respectiv să se fixeze amplasamentul casei televiziunii sau al emițătorului respectiv ținînd seama de necesitatea turnului antenei, care devine o dominantă de înălțime a orașului.

b. Să se elaboreze normative obligatorii pentru a se prevedea la toate sălile de spectacole, stadioane etc. ce se construiesc din nou, începerile și instalațiile cerute de retransmiterea programelor prin televiziune. La sălile existente să se facă transformările respective. Să se studieze locul de garare a mașinilor de reportaj la sălile și terenurile de la care retransmiterea se face prin intermediul acestora.

c. Să se studieze pentru sălile existente și să se prevadă pentru cele noi locul de instalare a parabolelor de legătură prin cablu hertzian cu studiourile de televiziune, așa încît să nu se dăuneze aspectului plastic al clădirilor respective, care în general sînt monumente de arhitectură.

d. Să se elaboreze regulamente de instalare și finanțare a antenelor colective la clădirile existente și să se prevadă acestea la toate construcțiile noi.

★

După cum se știe, la 31 decembrie 1956 s-a pus în funcțiune primul post de televiziune din țara noastră (cu excepția celui experimental existent, care nu putea să transmită decît pe rază mică programe filmate).

Întreaga instalație — pentru emițător, studiouri și mașini de reportaj — ne-a venit din U.R.S.S. Instalarea postului s-a făcut cu asistența tehnică, atît pentru proiectare, cît și pentru montaj, a specialiștilor sovietici. Postul fiind foarte puternic va fi posibil ca în raza Bucureștiului să se recepționeze programele în majoritatea cazurilor și fără antenă exterioară, cu excepția unor mici zone umbrite de clădiri prea însemnate. Totuși, măsurile în vedea instalării antenelor colective vor trebui luate, acestea asigurînd recepția în condiții optime.

Emițătorul a fost instalat în etajele superioare ale turnului Casei Scînteii, în imediata apropiere a antenei de transmisie care s-a montat pe turnul acestei clădiri în locul fleșei inițial proiectate (fig. 4).

Studiourile sînt instalate cu tot aparatajul necesar pentru programe televizate și telecinema în clădirea studiourilor Floreasca. Legătura între cele două instalații se face prin cablu.

Cum din experiența altor țări numărul de abonați crește foarte repede în timp scurt, rezultă că este util să se cunoască problemele legate de această dezvoltare și să se ia din timp măsurile necesare.

Arh. TITU EVOLCEANU

CETATEA SIGHIȘOAREI ȘI UNELE BISERICI FORTIFICATE DINTRE TÎRNAVE ȘI OLT

Impresii dintr-o excursie organizată de Uniunea Arhitecților în vara anului 1956

Ploaia torențială, care s-a dezlănțuit o dată cu plecarea trenului nostru din București, a avut darul să tempereze puternic atmosfera de bucurie ce însoțește obișnuit plecările în excursie. Nici obișnuita încurcătură cu rezervarea locurilor nu a reușit să contribuie la ridicarea moralului grupului nostru. La Predeal, ploaia s-a transformat într-o adevărată rupere de nori, împiedicînd urcarea și coborîrea din tren.

Dezlănțuirea elementelor mi-a orientat gîndurile într-o anumită direcție. Mi-a apărut în minte planșa de documentare a schiței de sistematizare a orașului Sighișoara, reprezentînd condițiile naturale și, pe această planșă, sub forma unei pete de culoare albastră, zona inundabilă. Îmi apărea că, dacă în condiții naturale Sighișoara era pe jumătate sub apă, atunci, în condițiile ruperii de nori prin care treceam, orașul se transformase într-un soi de Veneție. Imagini de plimbări cu barca, pe înoptate, se perindau prin fața mea. Excursia noastră se transforma într-o serbare venețiană cu lampioane pe parcursul de la gară în oraș. Desigur, urma să fim găzduiți în cetate, locul cel mai ridicat și ferit de ape.

Pe măsură ce trenul înainta în Ardeal, speranțele mele pentru un asemenea spectacol se spulberau o dată cu norii. Ploaia încetase. Sosirea noastră la Sighișoara m-a lămurit pe deplin. Drumul de la gară în oraș l-am făcut pe jos, pe străzi bine pavate. Inundația așteptată se reducea la cîteva mici băltoace. Într-un sfert de ceas am ajuns la hotelul principal, unde ne așteptau paturile și o odihnă bine meritată.

Se vede totuși că nu meritam această odihnă, căci deabia ne culcasem, și pe fereastra deschisă ne-au parvenit zgomotele pricinuite de acordurile îndoielnice ale unui jazz îndrăcit. Restaurantul principal al orașului era la parterul hotelului și jazzul cînta acolo pînă la ora 2 noaptea. Cînta — este un fel de a vorbi, căci nu era vorba de muzică, ci de zgomote disparate pe care le-am categorisit ca avînd intensitatea de 100-110 foni, adică aproape de limita durerii. Ne-am hotărît să cerem C.S.A.C.-ului să introducă în normativul pentru hoteluri interdicția strictă de a prevedea restaurante cu muzică, la parterul acestor clădiri.

A doua zi de dimineață, lipsa proverbială de spirit gregar, caracteristică arhitecților, a creat dificultăți pentru adunarea lor.

1

2

Grupul nostru s-a destrămat. Unii s-au îndreptat spre cofetărie, alții spre vitrinele din centrul orașului. Atracția cea mai mare era constituită de pălăriile de paie, în stil săsesc. Neavînd trebuință de o asemenea pălărie, căci amenința ploaia, am optat pentru grupul de ravitaliere. Cornul cu lapte din care am mușcat a făcut să-mi apară în minte imagini din copilărie. M-am simțit transportat cu peste patruzeci de ani în urmă la Brașov. Mi-a apărut piața Sfatului și vînzătoarele de fructe adăpostite sub umbrelele lor multicolore. Involuntar, mi-am aruncat privirea spre piața principală a Sighișoarei. Nu erau femei cu fructe și nici umbrele. Piața a fost plantată de curînd cu gazon și flori. Ideea aceasta de plantare, în sine foarte lăudabilă, a fost compromisă cu ajutorul unor gărdulețe prefabricate, proiectate cu multă fantezie în formă de segmente de cerc. Efectul este agresiv și cu totul nepotrivit cu ambianța arhitecturală a pieței.

În sfîrșit, ne-am adunat și am pornit spre cetate. După urcarea unui număr impresionant de trepte, am trecut printr-o arcadă și am pătruns într-o primă incintă. Ni s-a atras atenția asupra trotuarului acoperit din stînga, trotuarul bătrînelor. Deasupra acestuia se află o terasă agrementată cu jardiniere roșii așezate în vîrful unor pari, de un efect neașteptat în această ambianță medievală.

Am trecut mai departe prin bolțile de la piciorul turnului cu ceas, care adăpostește muzeul orașului.

În sala de jos a muzeului, tov. Misselbacher ne-a făcut o expunere asupra drumului ce-l vom urma în vizita noastră. Expunerea a fost făcută pe macheta, la scară mare, a cetății, alcătuită chiar de autorul expunerii. Ieșind apoi din muzeu, am urmat traseul indicat.

Cetatea este clădită pe spinarea lată a unui deal, orientată nord-sud, avînd punctul culminant la sud. Pe marginea acestei spinări, de-a lungul liniei de schimbare a pantei, a fost clădită incinta cetății. În interiorul acesteia se află cel mai complet și bine păstrat cartier medieval din toată țara. Incinta este puctată cu turnuri și bastioane. Fiecare breaslă avea turnul ei de apărat, și fiecare turn era construit cu cheltuiala breslei respective. Bogăția și posibilitățile breslelor se oglindesc în înfățișarea și mărimea turnurilor.

Turnul cismarilor, pe care l-am văzut întîi, este destul de mare, însă arhitectura lui e simplă. Turnul croitorilor, pe lîngă care am trecut apoi, arată limpede, atît bogăția, cît și fantezia arhitectonică a acestei bresle. Masiv, cu două bolți, el este împodobit cu trei buzunărașe aplicate, rupte în fund pentru a permite turnarea de plumb topit și de ulei fierbinte în capul asediatorilor.

Urmînd mai departe incinta cetății, am ajuns la turnurile cojocarilor și măcelarilor și pe poarta dintre ele am ieșit din cetate într-o pădure crescută pe panta de nord a dealului. Pe măsură ce urcam mai sus, pădurea se transforma în parc, cu alei îngrijite săpate în coastă. Partea dinspre deal este căptușită cu lespezi mari de piatră bine lucrată. Uitîndu-ne mai bine, ne-am dat seama că sînt lespezi funerare și privind imprejur, am văzut alte lespezi culcate sau ridicate. Ne aflam într-un cimitir, dar un cimitir-parc cu vedere asupra văilor înconjurătoare și cu terase amenajate.

Urmînd creasta dealului spre răsărit, ajungem în punctul culminant, pe terasa bisericii din deal, ridicată în secolul al XV-lea, o dată cu cetatea. Sînt impresionante bolțile masive care sprijină turnul bisericii așezat la intrare. Sînt impresionante și lespezile funerare cu sculpturile lor gotice. Dar mai impresionantă este vederea de aci asupra văilor înconjurătoare.

Se vede spre nord cotul Tîrnavei și curba căii ferate care înconjură dealul pe care ar fi apărut Ali-Beg cu armata lui pentru a cuprinde cetatea. Legenda spune că starostele breslei giuvaergiilor, care comanda turnul breslei ce se afla atunci în vîrful dealului, lîngă biserică, a ochit cu pușcoacea pe Ali-Beg, cocoțat pe elefantul său, și l-a doborît. În urma acestei pierderi, turcii s-ar fi retras.

Nu știu dacă această legendă nu este împrumutată din memoriile altui giuvaergiu contemporan cu întîmplarea amintită, celebrul Benvenuto Cellini, care povestește cum la asediul castelului Sant'Angelo din Roma a doborît cu pușcoacea pe comandantul armatei spaniole care asedia cetatea.

3

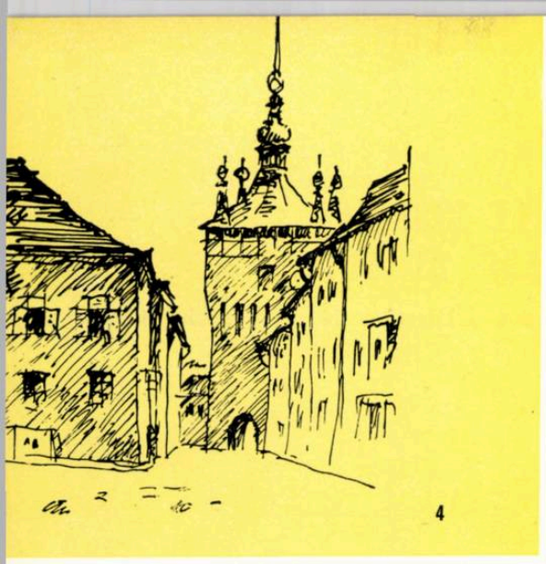

Evocarea acestei întîmplări m-a făcut să-mi dau seama de o impresie caracteristică, încercată de cei ce vizitează oraşe vechi. Impresia nu este numai de natură estetică. Ne impresionează, desigur, pe noi, specialiştii, şi măestria celor ce au construit turnurile şi zidurile groase ce dăinuiesc prin veacuri. Dar în complexul de impresii îşi face loc şi evocarea unor timpuri pitoreşti prin costume şi obiceiuri. Uităm, în general, asprimea acelor veacuri şi nu reţinem decît decorul lor pitoresc.

La aceasta contribuie şi patina vremii pe clădirile vechi. Desigur, mulţi consideră această patină ca fiind în realitate murdărie, mucegai, muşchi şi tencuială degradată şi sînt mai mulţumiţi cînd se fac reparaţii şi spoieli noi.

Altora, şi între aceştia se numără şi artiştii, patina vremii li se pare un lucru încîntător şi de preţ, diploma de venerabilitate conferită clădirii. Cine are dreptate? Cum erau mai frumoase clădirile? Atunci cînd erau noi sau acum cînd sînt patinate de vremuri?

Gîndînd, aşa am coborît scara acoperită, drumul de veacuri către biserica din deal. Călăuza noastră ne-a condus mai departe, la turnul turnătorilor de cositor, meşteşug foarte preţuit pînă în veacul al optsprezecelea, cînd cănile şi farfuriile de cositor au fost înlocuite cu cele de parţelan şi faianţă. După înfăţişarea turnului, aceşti meşteri erau, sau plini de imaginaţie, sau nu se pricepeau de loc la construcţie. La partea lui de jos, turnul este pentagonal, iar ultimul etaj ieşit pe console are un plan octogonal acoperit, la rîndul său, cu un acoperiş în şapte ape. Cu toate aceste curiozităţi geometrice, înfăţişarea turnului este foarte plăcută. Ea demonstrează că în arhitectură, ca şi în alte arte, licenţele sînt permise cu condiţia ca rezultatul final să fie reuşit.

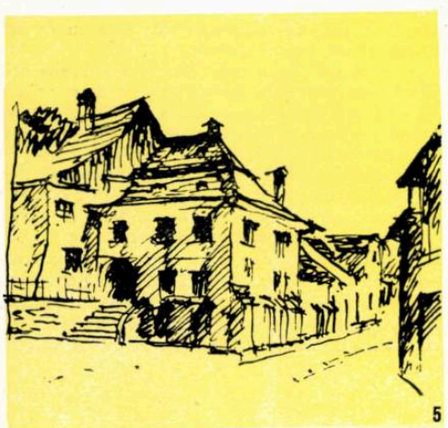

În apropierea acestui turn se află un bastion pe terasa căruia preotul bisericii din deal a amenajat o grădină suspendată, care ar fi putut fi invidiată de Semiramida.

Coborînd mai departe dealul cetăţii, am ajuns din nou la turnul cu ceas pe care l-am vizitat în întregime. În etajele succesive ale turnului a fost amenajat muzeul istoric al oraşului. Din ultimul etaj trecem în ceardacul superior, care înconjură turnul pe toate laturile sale.

Spre nord-est se văd clădirile de la poalele cetăţii şi partea din oraş de pe celălalt mal al Tîrnavei. Între toate clădirile cu acoperişuri repezi de ţiglă, cupola şi turnul catedralei ortodoxe distonează neplăcut. În schimb, masa orizontală şi liniştită a fabricii de textile se integrează bine în imaginea oraşului.

În drumul spre masă, călăuza noastră ne arată una dintre curiozităţile arhitectonice ale acestui oraş. Am intrat în parterul şi am coborît apoi în subsolul unei clădiri aşezată între două străzi. Ca să ieşim, a trebuit să coborîm însă de la etaj pe strada cealaltă.

După masă, program liber. Ne-am întors în cetate, pentru a face schiţe. Primele încercări de acuarelă nu mi-au reuşit căci ploua mărunt. Pentru a scăpa de ploaie, m-am aşezat sub gangul care duce din piaţa Petöffi spre turnul croitorilor. Dar nici aici nu era mai bine. Un curent teribil îmi zbura hîrtiile în toate părţile. Atunci am hotărît să mă mulţumesc cu schiţe foarte rapide. Astfel au fost lucrate schiţele care însoţesc aceste impresii.

Masa de seară am luat-o la restaurantul hotelului în care eram găzduiţi. O sală era rezervată pentru agapa jubileului de 10 ani al absolvenţilor de ambe sexe ai liceului local. Ce obicei frumos! Dar cînd ne-am dus la odihnă, nu mi s-a mai părut aşa frumos. Abia la 5 dimineaţa s-a spart petrecerea. Şi camera noastră era foarte favorabil aşezată

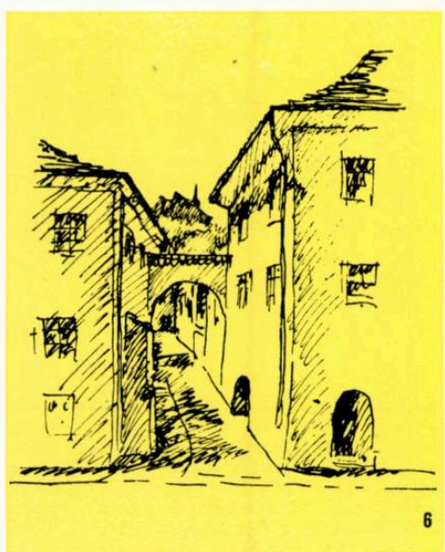

pentru a primi din plin acordurile dubioase ale jazzului şi strigătele de bucurie ale jubilanţilor. Şi plecarea noastră era programată pentru 6 dimineaţa!

Şi minune! Am plecat la 6,20 cu autobuzul către a doua parte a excursiei noastre, bisericile fortificate dintre Sighişoara şi Făgăraş. Aceste biserici, în majoritatea lor zidite prin secolele XIV-XV, au fost fortificate în secolul al XVI-lea şi al XVII-lea prin adăugiri de turnuri, creări de incinte şi întăriri de ziduri spre a servi de adăpost şi apărare pentru locuitorii ţinutului bîntuit de neîncetate expediţii turceşti de pedepsire şi jaf.

Prima haltă este *Saeş*. Biserica este nouă şi nu are fortificaţii. Punctul de atracţie este altarul ei ca operă de artă decorativă şi de pictură. Din păcate, nu avem timp suficient să-l admirăm şi, datorită timpului ploios, nici lumina nu ne ajută.

A doua, halta *Apold*. Aci ai într-adevăr impresia unei cetăţi medievale. Biserica cu turnul întărit este înconjurată de două incinte. Ca să intrăm în incinta interioară am trecut pe poarta de sub « turnul ovăzului ». Aci ne-am întîlnit cu mai mulţi locuitori ai satului încărcaţi cu bucăţi de slănină. Ce fel? O alimentară în incinta bisericii? În realitate era vorba de un vechi obicei local de a păstra proviziile în punctul întărit al satului. În felul acesta, în cazul unui asediu, locuitorii erau feriţi de pericolul înfometării.

Suprapunerea pe înălţimi diferite a turnurilor cetăţii bisericeşti din Apold creează un efect dinamic foarte plăcut. Aci am avut norocul ca impresiile noastre să fie acompaniate de muzică. Organistul local îşi repeta programul.

Mai departe ne-am oprit la *Hendorf*. Biserica nu mai este pe un deal, ci în lunca Saeşului, înconjurată de o pădurice de plute enorme. În urma unei inundaţii, terenul a fost ridicat cu peste 2 m, aşa că impresia nu mai este cea iniţială, biserica fiind acum mai scundă. Totuşi, atît înălţimea ei, cît şi zidurile de piatră brută dau clădirii o înfăţişare austeră şi un aer de invincibilitate. Nu îndrăznesc să mă gîndesc ce procedeu de fundare au întrebuinţat constructorii acestei biserici cu ziduri de peste 2 m lăţime şi avînd înălţimea de 30 m, pe un teren de luncă mlăştinos. Au făcut oare studii geotehnice? O particularitate a bisericii fortificate din Hendorf este că a fost de la început gîndită în scop de apărare şi nu ca celelalte, întărite mai tîrziu. Tot în scopul măririi puterii de rezistenţă a asediaţilor, s-a săpat un puţ în interiorul bisericii.

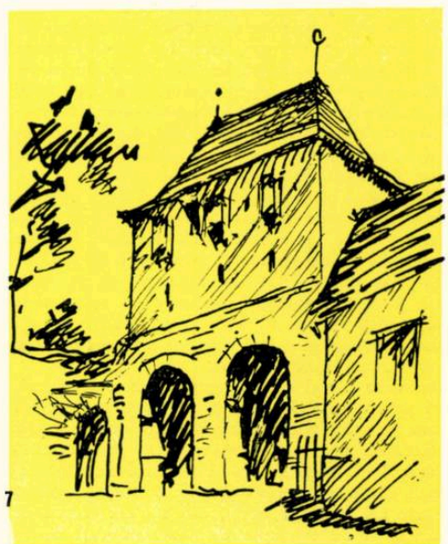

A patra haltă este *Netuş* (Neithaus). Biserica a fost zidită în secolul al XVI-lea şi întărită în secolul următor prin îmbrăcarea corului octogonal cu un enorm turn de apărare pe plan pătrat. În timp ce schiţam turnul, locuitorii satului veneau în grupuri la slujba religioasă, femeile gătite cu comănacele caracteristice săsoaicelor, iar bărbaţii cu enorme cojoace brodate denumite cojoace de biserică. Obiceiul născut din necesitate s-a perpetuat sub formă de îmbrăcăminte de gală şi în timpul verii.

Halta următoare o facem la *Iacobeni*, cu biserica fortificată aşezată pe înălţime şi înconjurată cu incintă. Cele două turnuri ale bisericii se văd de la mare distanţă. Din apropiere apare şi al treilea turn, mai scund, formînd poarta incintei. Ansamblul este foarte evocator de vremuri trecute. Forma turnului de la poarta incintei aminteşte coiful unui soldat din acele vremuri.

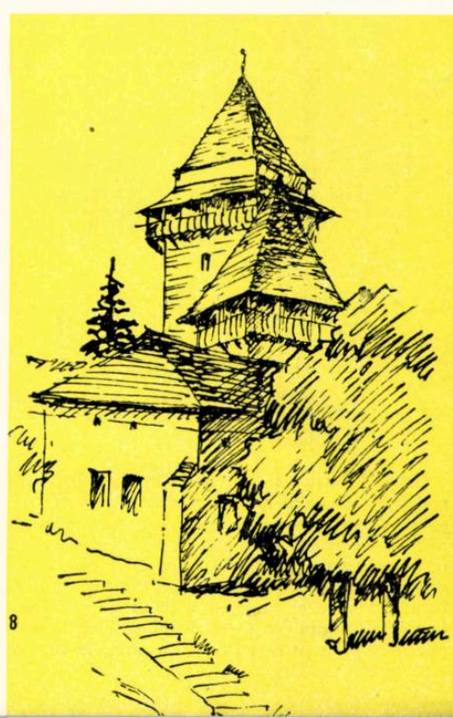

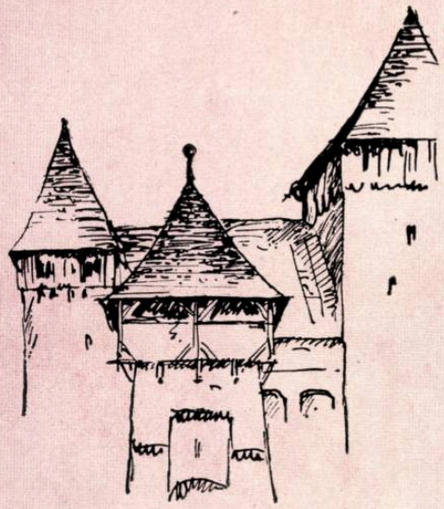

9

10

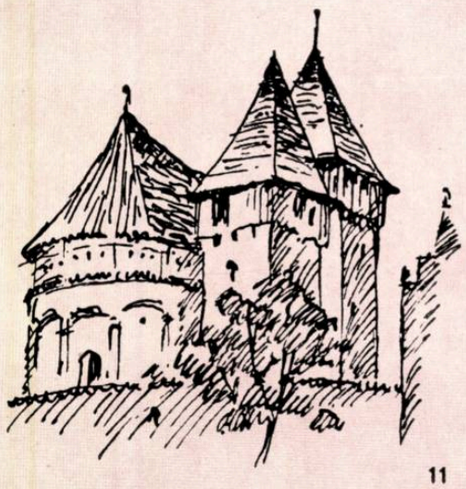

11

12

13

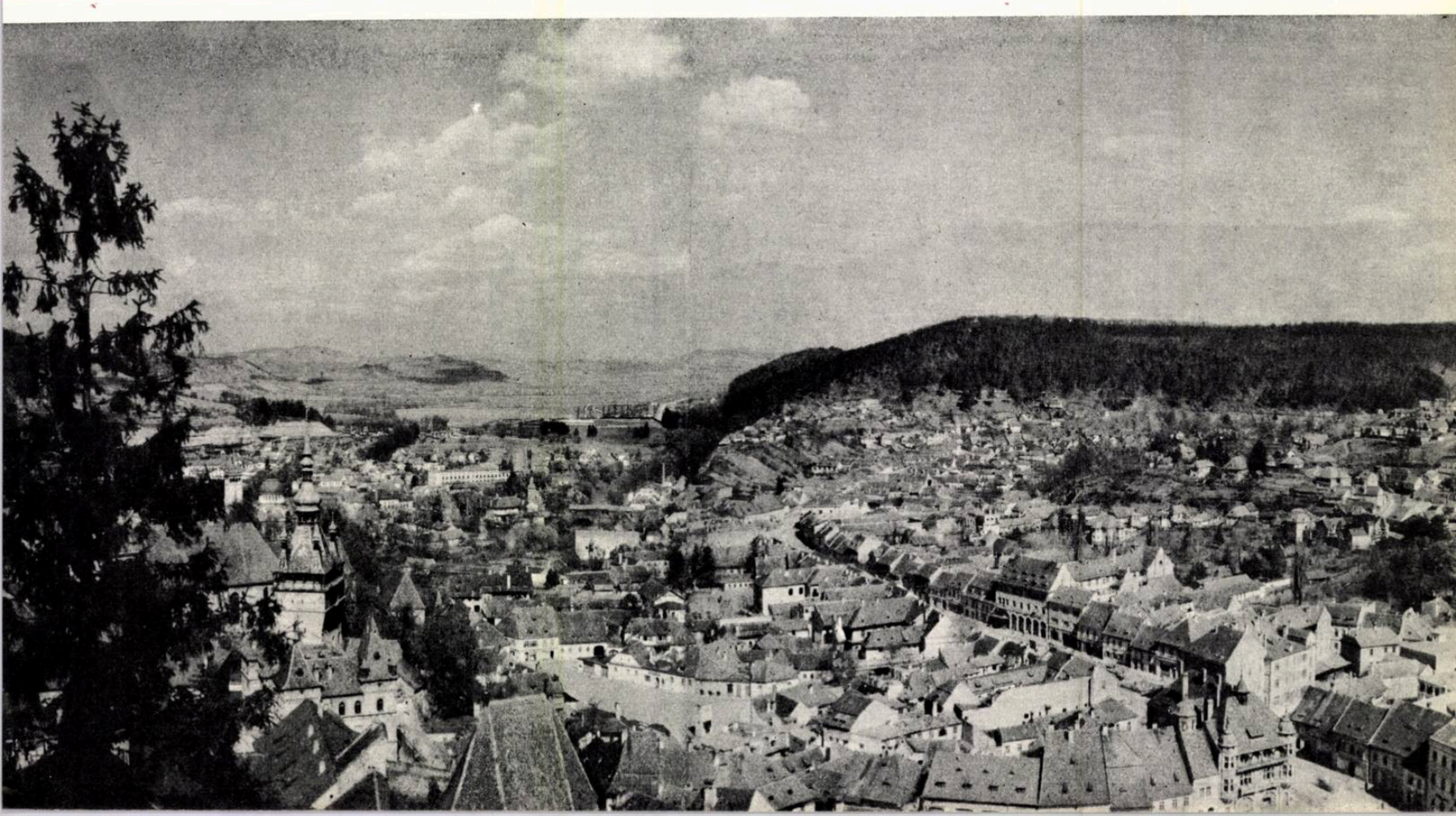

14

Mai departe, autobusul merge, dar nu aleargă, spre *Agnita*. Față de starea șoselei, o oarecare prudență este de rigoare. La Agnita, chiar principala biserică a orășelului este fortificată. În afară de turnul bisericii, ea posedă încă patru turnuri de formă și înfățișare deosebită.

De aici ritmul excursiei noastre se accelerează și, în localitățile ce urmează, zăbovim foarte puțin.

Dealul Frumos. Oprire 15 minute. Biserica și turnurile incintei formează un ansamblu de volume etajate foarte pitoresc și echilibrat.

Merghindeal, 10 minute. Biserica a fost întărită prin zidirea unui turn pătrat deasupra corului. Incinta este foarte apropiată de biserică, așa că renunțăm să facem schite. Ultima oprire: *Cincu Mare*, oraș cu « jus gladii » în evul mediu. Acest drept de a pedepsi cu moartea pe care îl avea orașul este atestat de cele patru turnulețe de pe acoperișul piramidal al turnului mare al bisericii. Asemenea turnulețe se văd și pe turnul ceasului la Sighișoara, pe turnul bisericii mari din Sibiu, pe turnul bisericii din Cisnădie.

Clădirea bisericii cu turnul ei de aproape 60 m înălțime nu poartă lucrări de apărare. Ea este însă înconjurată de două incinte așezate la niveluri diferite și punctate cu bastioane. Incinta exterioară s-a păstrat aproape în întregime.

17

15

16

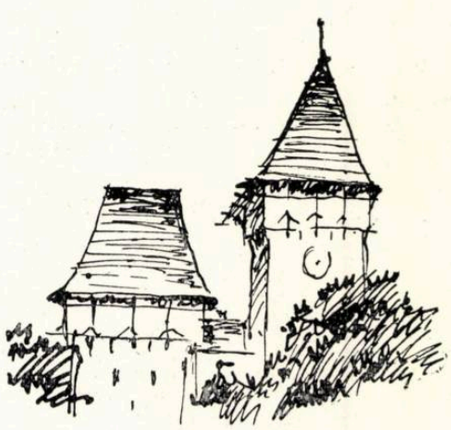

De aci, excursia noastră s-a transformat într-o cursă pentru prinderea trenului în Orașul Stalin. În timpul ei, orice haltă devenea periculoasă, căci, o dată coborîți, participanții nu puteau fi adunați decît cu greutate.

Pentru aceste motive a trebuit să renunțăm de a vedea mai deaproape biserica fortificată din Cincșor și biserica lui Brîncoveanu din Făgăraș, mulțumindu-ne cu vederea lor fugară și de departe.

Cu toată desfășurarea prea rapidă a vederilor în partea din urmă a excursiei și cu toate că nu am văzut soarele în tot timpul ei, am rămas cu impresii neșterse și cu promisiunea ce mi-am făcut de a reveni cît mai curînd în acele locuri.

Könyvtár
TULAJDONA

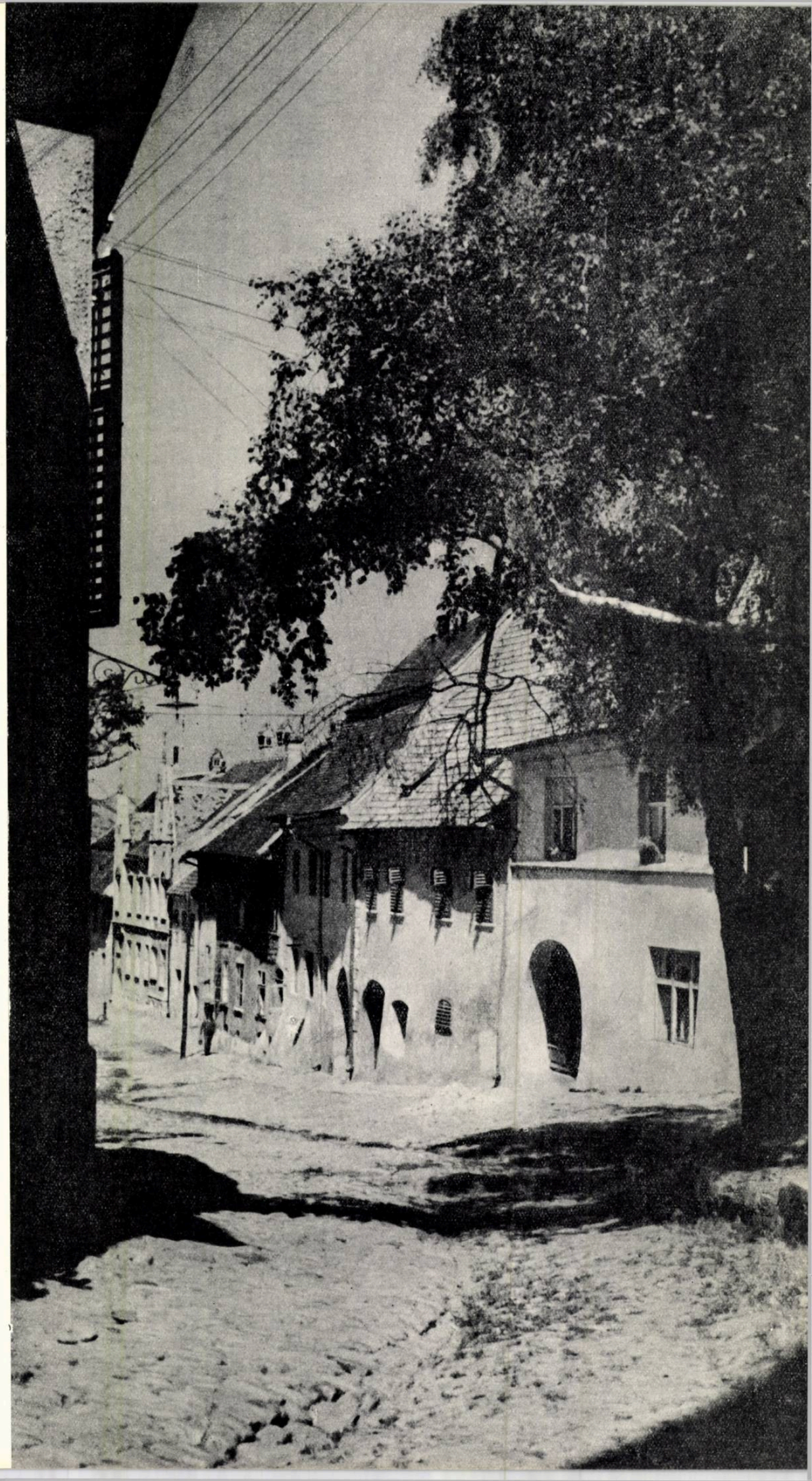

1. *Intrarea în cetate*
2. *Turnul cojocarilor*
3. *Turnul cositorarilor*
4. *Turnul cu ceas din piața*
5. *Petőffi*
6. *Stradă*
   Stradă în pantă cu arce de susținere
7. *Turnul croitorilor*
8. *Apold — Biserica întărită*
9. *Iacobeni—Turnurile bisericii*
10. *Hendorf—Biserica întărită*
11. *Iacobeni—Biserica întărită*
12. *Cincu Mare — Biserica întărită*
13. *Vedere asupra centrului orașului*
14. *Drumul spre Turnul Ceasului*
15. *Agnita—Turn din incinta bisericii*
16. *Agnita — Biserica întărită*
17. *Dealu frumos — Biserica întărită*
18. *Stradă din Sighișoara*

Desene : arh. I. Evolceanu

Sir Patrick Abercrombie

Secretariatul U.I.A. a anunţat încetarea din viaţă a lui Sir Patrick Abercrombie, Preşedintele de onoare al Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor.

Din activitatea Uniunii Arhitecţilor din R.P.R.

Discuţii de creaţie—În zilele de 26 şi 27 februarie a avut loc la Casa Arhitectului o discuţie de creaţie asupra proiectelor prezentate la *Concursul pentru sistematizarea pieţei «N. Bălcescu»* Referatul a fost ţinut de arh. Constantin Moşinschi. La discuţii a participat un număr important de arhitecţi.

În vederea acestei discuţii, la 19 februarie s-a deschis la Casa Arhitectului expoziţia proiectelor prezentate la *concursul pentru sistematizarea pieţei «N. Bălcescu»*. Arh. C. Moşinschi a rostit un cuvînt introductiv.

Prezentări de diapozitive—La 12 februarie, arh. Dan Farb şi Eugen Vernescu au prezentat diapozitive reprezentînd *«Imagini din Republica Populară Polonă»*.

— La 23 februarie a avut loc un recital de pian dat de Alexandru Demetriad şi un concert al cvartetului vocal al Filarmonicii de Stat din Bucureşti, cu acompaniamentul lui Nicolae Rădulescu la pian.

Filiala U. A. din Cluj a organizat în luna februarie—cu sprijinul Uniunii Arhitecţilor—următoarele manifestări:

În ziua de 17 februarie, la Palatul Culturii din Cluj, prof arh. Marcel Locar a ţinut o conferinţă intitulată *«Impresii din R. P. Chineză»*.

Cu această ocazie s-a deschis şi expoziţia *«Fotografii din R. P. Chineză»* realizate de prof. arh. Marcel Locar.

La 23 februarie, tot la Palatul Culturii din Cluj, arh. Gheorghe Curinschi a făcut o prezentare—însoţită de diapozitive—asupra *«Monumentelor arhitecturii feudale din Moldova»*.

DE PESTE HOTARE

La sesiunea din noiembrie 1956 a Comitetului pentru locuinţă al O.N.U., una dintre grupele de studiu ale Comitetului s-a ocupat de definirea unui anumit număr de noţiuni de bază. Dăm mai jos aceste definiţii:

Locuinţă (termen de întrebuinţat în scop de recensămînt sau statistici curente).

Prin locuinţă se înţelege o cameră sau un ansamblu de camere şi dependinţe situate în construcţii permanente sau în părţile distincte ale acestor construcţii şi care—datorită modului cum au fost construite, reconstruite, transformate etc.—sînt destinate a fi locuite şi pot fi locuite de familii private. Locuinţa trebuie să aibă acces la stradă (fie direct, fie printr-o grădină, curte etc.) sau la un spaţiu comun din interiorul clădirii (scară, pasaj, galerie). În locuinţă trebuie să se ţină seama şi de camerele de locuit separate, care, în mod evident, au fost construite, reconstruite, transformate etc., pentru a face parte din zisa locuinţă. Piesele de locuit utilizate în scopuri profesionale sau comerciale trebuie luate în considerare pentru calculul pieselor locuinţei.

Cameră. Prin cameră se înţelege un spaţiu separat prin pereţi verticali şi destinat uneia sau mai multor funcţiuni de locuire. Cea mai mare parte a plafonului trebuie să se găsească la o înălţime de cel puţin 2 m. Se socotesc drept cameră dormitoarele de cel puţin 4 m², sufrageriile, saloanele, mansardele locuibile, camerele de servitori şi bucătăriile depăşind 4 m².

Datele asupra pieselor utilizate exclusiv în scopuri profesionale trebuie adunate separat. Aceste piese trebuie luate în consideraţie pentru calculul numărului de camere pe locuinţe, dar nu pentru calculul sau numărul persoanelor pe cameră. Noţiunea de cameră trebuie utilizată cu precauţie, date fiind repercusiunile sale sociale şi speculative.

Suprafaţă şi volum. Suprafaţa utilă este suprafaţa locuinţelor măsurată în interiorul zidurilor exterioare. Nu se socotesc pivniţele, mansardele nelocuibile, spaţiile comune ale locuinţelor colective.

Suprafaţa de locuit este suprafaţa totală a spaţiilor destinate locuinţei: dormitoare de cel puţin 4 m², sufragerii, saloane, mansarde locuibile, camere de servitori, bucătării peste 4 m². Cea mai mare parte a plafonului trebuie să se găsească la o înălţime de cel puţin 2 m.

Volumul brut este cubul total cuprins între exteriorul zidurilor înconjurătoare, nivelul cel mai de jos al planşeului şi exteriorul acoperişului.

BIBLIOGRAFIE

TEORIA ŞI ISTORIA ARHITECTURII

Prof. dr. MACZENSKI ZDZISLAW — ELEMENTY I DETALE ARCHITEKTONICZNE W ROZWOJU HISTORYCZNYM

Dezvoltarea istorică a elementelor şi detaliilor arhitectonice

Varşovia, Editura pentru construcţii şi arhitectură, 1956
535 pagini, 1088 ilustraţii

Această lucrare reprezintă o bogată şi amplă prezentare a evoluţiei istorice a diferitelor elemente de arhitectură, cu decoraţia corespunzătoare.

Numeroase exemple, din toate colţurile lumii, sînt aduse ca exemple şi demonstraţii pentru susţinerea textului.
Bibl. C.S.A.C. B. 2206.

MATERIALE ŞI METODE DE CONSTRUCŢIE

АРСЕНЬЕВ Л. Б.—ПРОИЗВОДСТВО СБОРЫХ КОНСТРУКЦИЙ И ДЕТАЛЕЙ

ARSENEV L. B. — *Producţia elementelor şi detaliilor de construcţie prefabricate din beton armat*

Moscova, Editura de stat pentru construcţii şi arhitectură, 1956
56 pagini, 33 figuri

În această broşură sînt prezentate diferite procedee de realizare a elementelor şi detaliilor de construcţie prefabricate din beton armat.

Conţinutul este interesant, atît pentru proiectanţi, cît şi pentru personalul din execuţie.
Bibl. C.S.A.C. B. 2196

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES PONTS ET CHARPENTS. « MÉMOIRES » — QUATORZIÈME VOLUME

Asociaţia internaţională de poduri şi structuri de rezistenţă. « Comunicări » vol. XIV

Zürich, Editura Leemann, 1954
318 pagini

În acest volum sînt cuprinse comunicările făcute asociaţiei de 14 membri ai acesteia, în anul 1954.

Materialul conţine studii şi rezolvări pentru diferite probleme ridicate de construcţia podurilor şi a structurilor de rezistenţă din beton armat şi metalice.

Comunicările au rezumate în limbile franceză, germană şi engleză.
Bibl. C.S.A.C. B. 2200

ЕЛЬСИНОВСКИЙ В. Б — ПРОИЗВОДСВО КРУПНЫХ СТЕНОВЫХ БЛОКОВ

ELSINOVSKI V. B. — *Fabricarea blocurilor mari pentru ziduri*

Leningrad, Editura de stat pentru construcţii şi arhitectură, 1956
157 pagini, 57 figuri, 25 tabele

Această carte cuprinde scheme tehnologice de uzine producătoare de blocuri mari. În carte se indică date privitoare la materialele pentru confecţionarea blocurilor mari, la procedeele de producţie a acestor blocuri, la utilajul întrebuinţat in acest scop şi la regimuri de prelucrare termică.
Bibl. C.S.A.C. B. 2211

ЕМЕЛЬЯНОВА Е. П. — МЕТОДИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО ПО СТАЦИОНАРНОМУ ИЗУЧЕНИЮ ОПОЛЗНЕЙ

EMELIANOVA E. P. — *Manual metodic pentru studiul lunecărilor de teren, prin observaţii directe la faţa locului.*

Moscova, Editura tehnico-ştiinţifică de stat pentru geologie şi protecţia subsolului ţării, 1956
246 pagini, 99 figuri

Alunecările de teren provoacă adeseori dificultăţi în realizarea construcţiilor. Pentru proiectanţii de urbanism, lucrarea aceasta este deosebit de utilă prin faptul că prezintă elementele practice care ajută la recunoaşterea terenurilor alunecătoare, precum şi posibilităţile de cercetare a gradului de pericol pe care acestea îl prezintă.
Bibl. C.S.A.C. B. 2210

MAKSIMOVSKI N. P. — *Experienţa folosirii betonului de zgură a confecţionarea elementelor prefabricate pentru construcţii*

(traducere din limba rusă a lucrării: Опыт применения шлакобетона в сборном строительстве).

Bucureşti, Editura I.D.T., 1956
196 pagini, 112 figuri, 35 tabele

Lucrarea cuprinde o descriere a diferitelor feluri de zgură, precum şi tehnologia fabricării din acest material a elementelor pentru ziduri, planşee şi pereţi despărţitori; se arată, de asemenea, modalităţile de punere în operă a acestor elemente
Bibl. C.S.A.C. D. 2790

MATEESCU DAN D. — CONSTRUCŢII METALICE SPECIALE

Bucureşti, Editura Tehnică, 1956
452 pagini, 437 figuri

Cartea cuprinde două părţi:

— *Partea întîi* — Stîlpi, turnuri şi piloni pentru diferite susţineri, precum stîlpi metalici pentru linii de transport de energie electrică, turnuri şi piloni pentru antene de radio, turnuri de extracţie şi turle metalice.

— *Partea a doua* — Construcţii din tablă: rezervoare metalice, gazometre, conducte metalice şi buncăre metalice.

ШЕЛКОВНИКОВ С. Г. — ПОДВИЖНАЯ ОПАЛУБКА

ŞELKOVNIKOV S. G. — *Cofraje mobile*

Moscova, Editura de stat pentru construcţii şi arhitectură, 1956
244 pagini, 134 figuri.

Construcţia silozurilor de diferite forme şi capacităţi permite folosirea a numeroase tipuri de cofraje mobile.

Cartea inginerului Şelkovnikov conţine un material vast, bogat ilustrat cu scheme şi detalii pentru construcţia şi utilizarea cofrajelor mobile.
Bibl. C.S.A.C. B. 2192

E 1689

ARHITECTURA R P R

Országos Műszaki Könyvtár TULAJDONA

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

PARCURI ȘI AMENAJĂRI SPORTIVE

Arh. Rică Marcus — Cîte ceva despre parcuri și grădini 2

Arh. Dan Bacalu, arh. Silvia Granet, arh. Elena Andone, horticultor Irene Gewölb — Plantații în cartierul Floreasca — București 4

Ing. Sever Muja — Plantații în cartierul Păcurari — Iași 6

Arh. Roman Popa — Complexe sportive la Călărași, Calafat, Giurgiu, Focșani 8

Arh. Ana Solomon — Complex sportiv la Hunedoara 12

Arh. Elena Andone, arh. Rică Marcus, ing. Berta Gyarfas — Refacerea unui parc de acum un secol 15

Arh. Rică Marcus, arh. Fernand Zisman — Refacerea Parcului Poporului din Craiova 16

Arh. Rică Marcus, horticultor Mirela Franz, ing. Laurențiu Spoială — O grădină botanică la Craiova 18

Arh. Silvia Granet, horticultor Irene Gewölb — Amenajări la Călimănești 21

Arh. Sara Marcovici, arh. Lory Sahaghian, ing. Sever Muja, ing. Berta Gyarfas — Două parcuri la Ploiești 22

Arh. Fernand Zisman — Parc la Herculane 24

Arh. Fernand Zisman — Două parcuri la Pitești 26

★

DE PE ȘANTIER

Arh. Corneliu Rădulescu — Cartierul de locuințe Floreasca — București 28

CONSTRUCȚIA ȘI SISTEMATIZAREA ORAȘELOR

Prof. arh. Octav Doicescu — Sistematizarea Pieței Eroilor — București 32

MATERIALE ȘI METODE DE CONSTRUCȚIE

Arh. Iulian Deșcu — Elemente de fațadă în construcția unui laminor 38

PROIECTAREA TIP

Arh. Mariana Bucur, ing. Sergiu Cîrlan — Cinematograf tip cu 400 de locuri 40

Arh. Blanche Schwartz, ing. Florin Catană — Cămin cultural cu sală de 200 de locuri 41

Arh. Silvia Timotin-Păun, ing. Maria Voiculescu — Hotel cu 30 de camere 42

Arh. Nicolae Vlădescu, ing. Felix Tulpan — Casă de cultură raională și club sindical cu sală de 400 de locuri 43

TEORIA ȘI ISTORIA ARHITECTURII

Arh. Marcel Maller — 125 de ani de la moartea lui Goethe — Goethe arhitect 44

MONUMENTE

Arh. Carol Orban — Două turnuri pe malurile Crișului Negru 50

DECORAȚIE ȘI MOBILIER

Ing. Dan Gheorghiu, Alexandru Pratcher, ing. Aurelian Niculescu — Mobilier de mare serie — Dormitorul „Tîrgu-Mureș-1" 54

PLASTICA — Expoziția de acuarele și desene a arhitecților 58

DE PESTE HOTARE

Arh. Heinz Novac — Acropola Athenei 60

CRONICA — Discuție de creație asupra cartierului de locuințe Balta-Albă — București 64

— Discuție de creație asupra sistematizării orașului Iași 64

BIBLIOGRAFIE 64

ANUL V — Nr. 7 (41) **7** IULIE — AUGUST 1957

Arh. RICĂ MARCUS

CÎTE CEVA DESPRE PARCURI ȘI GRĂDINI

Arta amenajării grădinilor publice și aleilor și aceea a construcției orașelor nu este doar o muncă mecanică de birou. Ea este o operă de artă, a unei arte pline de însemnătate și conținut și cu un adevărat caracter popular.

Camillo Sitte

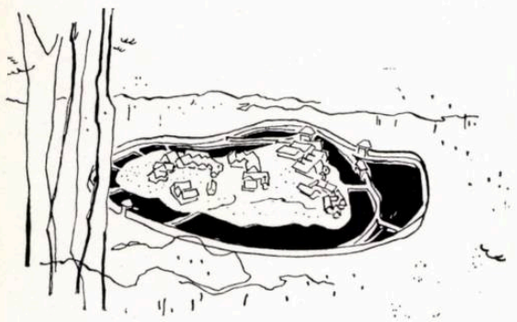

1

În urmă cu mulți ani numărați cu multe sute și mii, cînd societatea omenească era la începuturile organizării sale, cînd abia trecuse pragul care o despărțea de turmă și cavernă, așezările sale mărunte erau mici accidente în natura copleșitoare ce le înconjura.

Un luminiș în mijlocul pădurilor nesfîrșite sau o podișcă pe cîțiva piloți înfipți în întinderile acoperite de ape erau locurile unde se grupau cele cîteva adăposturi care cu greu se puteau numi case; la o aruncătură de băț, sau chiar mai aproape, era natura. În asemenea condiții, nu se putea vorbi de nevoia « amenajării spațiilor înconjurătoare ale aglomerației ». Din acele timpuri îndepărtate, cînd omul depășise epoca pescuitului și a vînatului, cînd se fixase pe un teritoriu, începînd, pentru prima dată, să cultive plantele (pentru prozaicul scop de a-și asigura hrana zilnică), datează și primele preocupări pentru horticultură. Horticultura și mai tîrziu peisagistica își au originea în aceste modeste culturi utilitare.

O dată cu civilizarea sa, omenirea crește și numeric; unele dintre micile așezări ale comunei primitive se dezvoltă, devin centre tribale; apoi organizarea societății trece pe o altă treaptă — societatea sclavagistă: acum apar orașele. Aceste așezări, cele mai mari pentru acele vremuri, ar putea fi înscrise, deseori, în conturul unei piețe dintr-un oraș contemporan. Structura planului orașului oglindea raporturile dintre clase.

În planul orașului egiptean Kahun, aproape jumătate din teritoriu era rezervată locuinței stăpînului de sclavi, în rest fiind înghesuite zecile de locuințe în care erau îndesate sute și mii de trupuri omenești, care trudeau pentru huzurul celor puțini. În orașul sclavilor nu era loc pentru grădini. Pe teritoriul palatelor, așa cum apare din unele basoreliefuri, erau amenajate grădini destul de importante. În condițiile climaterice în care s-a dezvoltat civilizația orientală, grădina era o necesitate. Orașul, datorită dimensiunilor sale, era încă foarte aproape de natură, iar ceilalți locuitori, mai mult sau mai puțin liberi, se puteau refugia, în mai puțin de 10—15 minute, în zonele dinafara zidurilor, în aer liber. Pentru oraș, ca atare, nu apăruse încă nevoia reală, materială, de a se crea grădini înăuntrul său.

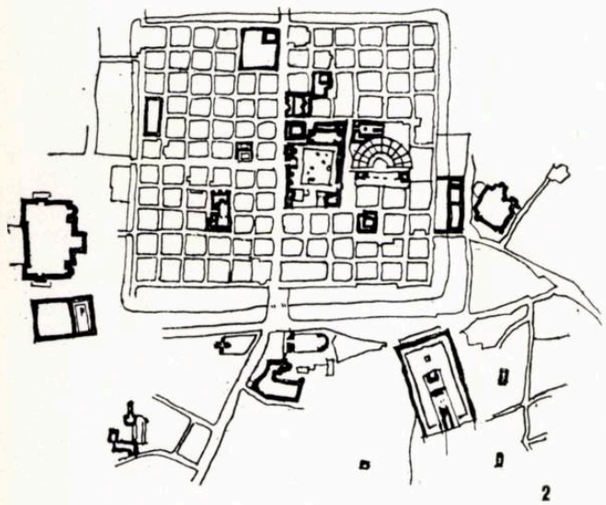

2

Nici orașele celorlalte civilizații sclavagiste (grecești sau romane) nu cunosc spațiul plantat înăuntrul orașului. În rețeaua rigidă a planurilor romane nu era rezervat nici un cvartal grădinilor publice. Probabil, însă, că în Grecia, unde teritoriile orașelor erau mai accidentate, să se fi creat unele plantații în zonele nefolosibile pentru construcție. Grădina lui Epicur, unde se filozofa la umbra măslinilor și lămîilor, era un element în afara orașului, și nu unul al orașului. Agora și Forumul erau pavate; decorul era arhitectural, decorația, plastică; plantele încă nu figurau ca mobilier urban. Grădina rămînea o anexă a caselor nobiliare și îndeosebi a vilelor de la țară. Grădina orășenească, închisă între zidurile unui atrium, ferită de vederea trecătorilor, era o încăpere descoperită; spre stradă se înălța zidul înalt și fără goluri al casei sau împrejmuirii.

Schimbarea formelor de viață, prin trecerea de la sclavagism la feudalism, se reflectă și în organizarea vieții urbane. Orașe noi apar uneori pe ruinele sau prin dezvoltarea altora vechi, mai frecvent în jurul castelelor și mănăstirilor, dar mai ales în punctele favorabile dezvoltării meșteșugurilor și comerțului. Orașele erau înghesuite între ziduri înalte și puternice, pentru a fi la adăpost de bandele ce umblau după pradă.

Efortul fizic și material necesar pentru realizarea acestor mijloace de apărare era atît de mare, în raport cu posibilitățile societății, încît apare foarte firească preocuparea de a se folosi pînă la refuz întregul spațiu intravilan.

Orașele considerate pentru acele vremuri ca foarte mari, aveau totuși dimensiuni destul de modeste. Astfel, Münchenul, de exemplu, nu depășea nici un kilometru pe latura cea mai lungă a zidurilor, iar incinta Rotenburgului avea, la începutul secolului al XIII-lea, abia vreo 400 de metri pe dimensiunea cea mai mare. Orașele Extremului Orient depășeau însă aceste dimensiuni; acolo, în mijlocul orașului, erau vaste grădini imperiale.

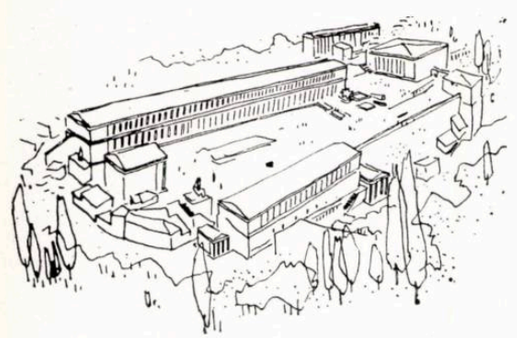

3

În timpul evului mediu, în orașele europene era loc pentru plante numai în ghivecele de pe marginea ferestrelor sau pe zidurile reci de piatră, unde se cățărau iedera și vița sălbatică. Pădurea, muntele, cîmpia, apa, se vedeau însă cu ușurință din drumul de strajă ce se desfășura pe lîngă creneluri și turnuri; ieșind pe porțile orașului, pășeai în natura liberă. Cînd vîntul sufla dinspre pădure, mirezmele florilor sau aerul răcoros pătrundea și pe străzile înguste ale orașului. Natura era aproape, la îndemînă.

Societatea merge înainte pe drumul său ascendent; civilizația dărîmă zidurile orașului feudal și cuprinde mereu noi terenuri din vecinătate. Atelierele mici se transformă treptat în manufacturi. Cîmpurile și pădurea sînt împinse mai departe de „vechiul oraș". Catedrala, care putea fi privită

4

5

1. *În timpul comunei primitive nu apăruse încă nevoia de amenajare a peisajului înconjurător! . . .*
2. *Timgad . . . nu s-a rezervat nici un cvartal pentru scuaruri sau grădini publice . . .*
3. *Assos . . . pe pantele neconstruibile se plantează chiparoși și măslini; în Agora nu sînt decît ziduri și statui . . . nici un arbore sau floare.*
4. *În orașul feudal se înghesuiau cît mai multe case, încît nu rămînea loc pentru flori decît în ghivecele de la ferestre . . .*
5. *. . . nici în orașele ideale ale Renașterii nu se proiectează grădini; ele rămîn în afara șanțurilor de apărare.*

NAȚARI SPORTIVE

pînă acum numai în racursi de pe străduțele înguste, strivind prin volumul său uriaș căsuțele dimprejur, începe să poată fi văzută de la distanțe ce îngăduie să i se aprecieze silueta.

În planurile de orașe ideale, întocmite în epoca de aur a arhitecturii Renașterii, nu se remarcă nici o preocupare pentru parcuri sau grădini în oraș. Dar în vechile orașe, în jurul palatelor, apar grădini ample, care dovedesc preocupări și pricepere deosebită în arta grădinilor. La vilele dinafară, acolo unde spațiile sînt ca și nelimitate, apar parcuri întinse, cu compoziții largi.

Caracterul grădinilor din această epocă este vădit arhitectural. Arhitectura este aplicată în grădini; vegetația este așezată și tăiată în forme rigide, geometrice; proiectantul grădinii nu aduce natura în oraș, ci orașul în natură. În aceste grădini se elaborează, pentru prima dată, o serie de noi formule urbanistice.

În Extremul Orient, spre deosebire de concepțiile ce dominau în Europa, caracterul compozițional al grădinilor este cu totul diferit; acolo, în spații restrînse, se aduce și se imită natura pe planurile sale cele mai largi; creatorul grădinii chinezești sau japoneze este preocupat de a aduce pînă în preajma verandei casei sale sau în jurul unui pavilion de ceai, coline îndepărtate, lacuri și munți, rîuri clocotitoare de munte sau liniștite de cîmpie etc.

Iată deci cele două concepții de bază în arta grădinilor: arhitecturală și peisageră.

Reîntorcîndu-ne la orașe, remarcăm cum, o dată cu creșterea capitalismului, orașele încep să se întindă nestăvilit în suprafață, căpătînd din ce în ce mai multă importanță.

Apariția căii ferate, dezvoltarea mașinismului în secolul al XVIII-lea și al XIX-lea, fac ca orașele să se reverse peste ziduri, peste valuri și șanțuri, să ocupe cîmpiile sau dealurile din jur, să taie pădurile. Orășanul este despărțit din ce în ce mai mult de natură; felul ocupațiilor sale actuale (vorbim de masa orășenilor), în fabrici și uzine, îl face să vadă din ce în ce mai puțin cer și arbori, ape și cîmpii. În mahala, unde industria se amestecă cu locuințele mizere ale proletariatului, nu rămîne loc pentru grădini. Orașul începe să se sufoce. Astfel, în cursul secolului al XIX-lea, amenajarea unor grădini în orașe devine o problemă a comunității. Vechile șanțuri, acolo unde nu fuseseră încă ocupate de case și industrii, sînt transformate în grădini. În unele orașe apar așa-numitele ringuri sau promenade, adevărate inele de verdeață. În noile cartiere, construite de burghezie pentru ea, se creează importante parcuri publice (Paris — parcul Monceau, București — parcul Ioanid etc.). Unele din fostele parcuri nobiliare sau regale sînt deschise publicului (Tuilleries, Luxemburg etc.). Dar aceste încercări, sporadice și cu caracter local, nu rezolvau problema generală a orașelor.

Începînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, problema «spațiilor verzi» devine pentru edili și urbaniști o procupare importantă, unii dintre ei considerînd-o chiar ca o posibilitate de rezolvare a antagonismelor sociale.

Dacă pînă în preajma ultimului război mondial amenajările peisagere au avut un caracter mai restrîns, în anii ce i-au urmat, preocupările legate de plantații au luat un caracter general, războiul pricinuind mari distrugeri, mai cu seamă în orașele vechi, adică tocmai acolo unde se simțea cea mai acută lipsă de spații plantate. Reconstrucția în multe din aceste orașe se face pe baza proiectelor tip și se execută cu mijloace mecanizate, realizîndu-se fronturi de străzi nesfîrșite, cu o arhitectură asemănătoare. Este necesar ca această monotonie să fie ruptă. Oricît ar varia dispoziția caselor, repetarea tot apare. Nu numai atît. În orașe, lucrînd în fabrici sau în birouri, mergînd cu tramvaiul sau mașina, omul simte nevoia de a-și apropia din nou natura din care face parte și de care s-a îndepărtat.

În societatea noastră socialistă însă, parcurile și grădinile satisfac, nu numai nevoia de agrement, ci sînt și factori de culturalizare. O serie de dotări — biblioteci, teatre, expoziții, terenuri de joc pentru copii, terenuri de sport — și-au găsit locul cel mai potrivit în mijlocul plantațiilor aduse în centrul orașului.

Plantația este astăzi un element de compoziție la scara orașului; dar arhitectul nu se poate lipsi de acest factor de umanizare, nici la construcții izolate și, în general, la nici una dintre operele sale. Accentuarea depărtării de natura înconjurătoare, gradul de mecanizare, zgomotul orașului, standardizarea caselor, impun folosirea pe planul cel mai larg al plantațiilor. În legătură cu această răspîndire a amenajărilor de spații plantate este de remarcat că interesele maselor largi de a avea parcuri și grădini nu pot fi satisfăcute în orînduirea capitalistă, în care proprietatea privată asupra solului duce la exploatarea acestuia pînă la limită. Exemplul lotizărilor americane și chiar al așa-ziselor orașe-grădină cu loturi de 100—150 m², cu casele îndesate la distanță de 4— 6 m una de cealaltă, este elocvent; ele nu revolzâ nevoile reale ale populației.

La noi în țară, în acest domeniu, sîntem abia la început și este o datorie de onoare să fim preocupați de rezolvarea corespunzătoare a acestei probleme.

În cadrul învățămîntului de arhitectură ar fi necesar să se acorde o mai mare atenție, în studiul proiectelor, problemei planului de ansamblu și cadrului înconjurător adecvat fiecărei clădiri.

În institutele de proiectare trebuie să urmărim prevederea în cadrul investițiilor a fondurilor necesare și pentru toate amenajările exterioare, inclusiv plantațiile, pentru ca frumoasele noastre realizări să nu rămînă înconjurate de maidane, noroi și praf, în loc de arbori și flori.

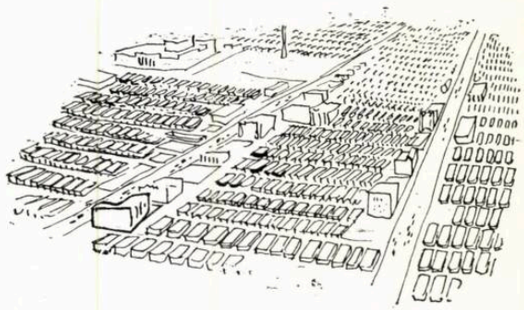

7

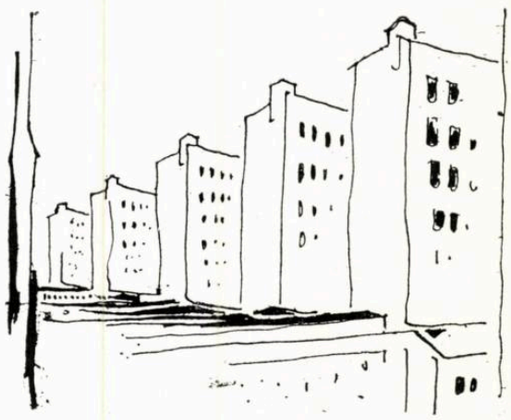

8

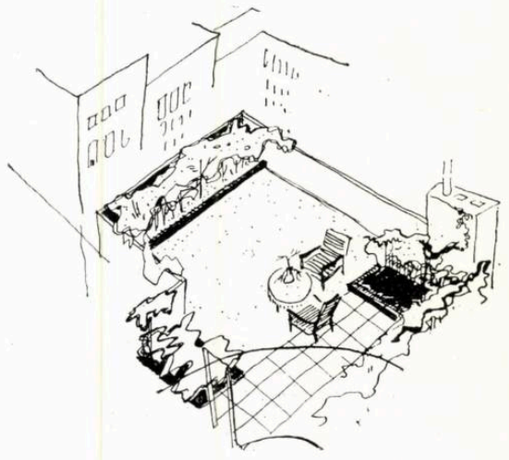

9

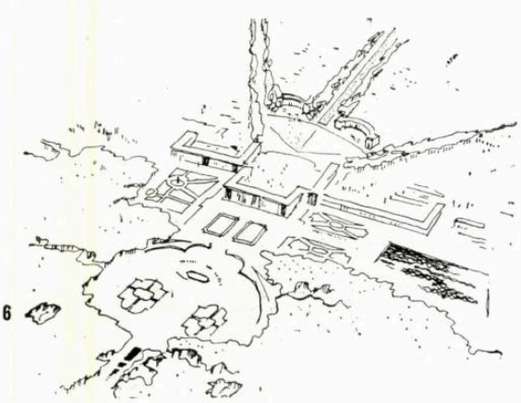

6

10

6. *Monarhia absolută își realizează la Versailles cel mai mare parc în stil arhitectural, parc ce constituie exemplul genului.*

7. *Detroit— U.S.A. . . . case pentru oamenii muncii, mici, înghesuite, identice! Omul, ca și casa, este un număr.*

8. *Germania. Locuințe bloc construite între cele două războaie, monotone și sărace, lipsite de elementul natural, sînt de-a dreptul inumane.*

9. *În unele locuri, pentru a se aduce mai aproape natura, se amenajează mici grădini pe terase.*

10. *Blocurile identice sau asemănătoare, puse într-un cadru natural, înecate în mase de arbori și flori, sînt mai aproape de om. Este un pas înainte în rezolvarea orașului modern.*

1. PLANTAȚII ÎN CARTIERE DE LOCUINȚE

2

3

4

1

CARTIERUL FLOREASCA DIN BUCUREȘTI

Autori, arh. CORNELIU RĂDULESCU (șef de proiect); pentru plantații: arh. DAN BACALU, arh. SILVIA GRANET, arh. ELENA ANDONE, horticultor IRENE GEWÖLB

Atelierul de parcuri
Institutul central pentru sistematizarea orașelor și regiunilor (ICSOR)

Pentru ilustrarea problemelor ce se pun în legătură cu plantațiile din cvartale s-au ales două cartiere mai importante și cu situații diferite.

În București, în cartierul Floreasca, pe terenul parcelat în urmă cu 25 de ani pentru locuințe tip vilă, s-a început construcția masivă a unui mare număr de blocuri cu 4 niveluri. Din cauza distanței mici dintre străzile existente, proiectantul a așezat blocurile de-a lungul acestora, neputînd asigura variația peisajului străzii prin dispoziția caselor; din această cauză, studiul dispoziției în spațiu a plantațiilor a urmărit să rupă monotonia ce rezultă din utilizarea blocurilor tip. În proiect s-a prevăzut, de exemplu, ca fiecare stradă perpendiculară pe strada principală să aibă la intrare cîte un grup de arbori diferiți ca esență, pentru a crea un aspect diferit; astfel, o stradă are drept esență dominantă castanii, alta platanii, alta ulmii, teii etc. De asemenea, de-a lungul aceleiași străzi, la fiecare intrare de bloc s-au grupat diferiți arbori și arbuști decorativi, după același principiu; la unele intrări este numai iasomie, la altele, liliac, un grup de trandafiri sau o plantă agățătoare. O atenție deosebită s-a acordat și terenurilor de joc pentru copii, proiectîndu-se terenuri cu dotări diferite, după grupe de vîrste. Numeroase jocuri și aparate, leagăne, balansoare, inele, spaliere, tobogane, bazine cu nisip etc., vor asigura activitatea organizată a copiilor. Aspectul general al plantației, atît în plan, cît și în spațiu, este liber ca dispoziție. Trebuie să menționăm că ultima soluție adoptată pentru aleile de legătură este mai economică (ca suprafață efectivă de alei) cu peste 60% decît soluția inițială, geometrică, rigidă, asigurînd totuși toate legăturile firești de circulație.

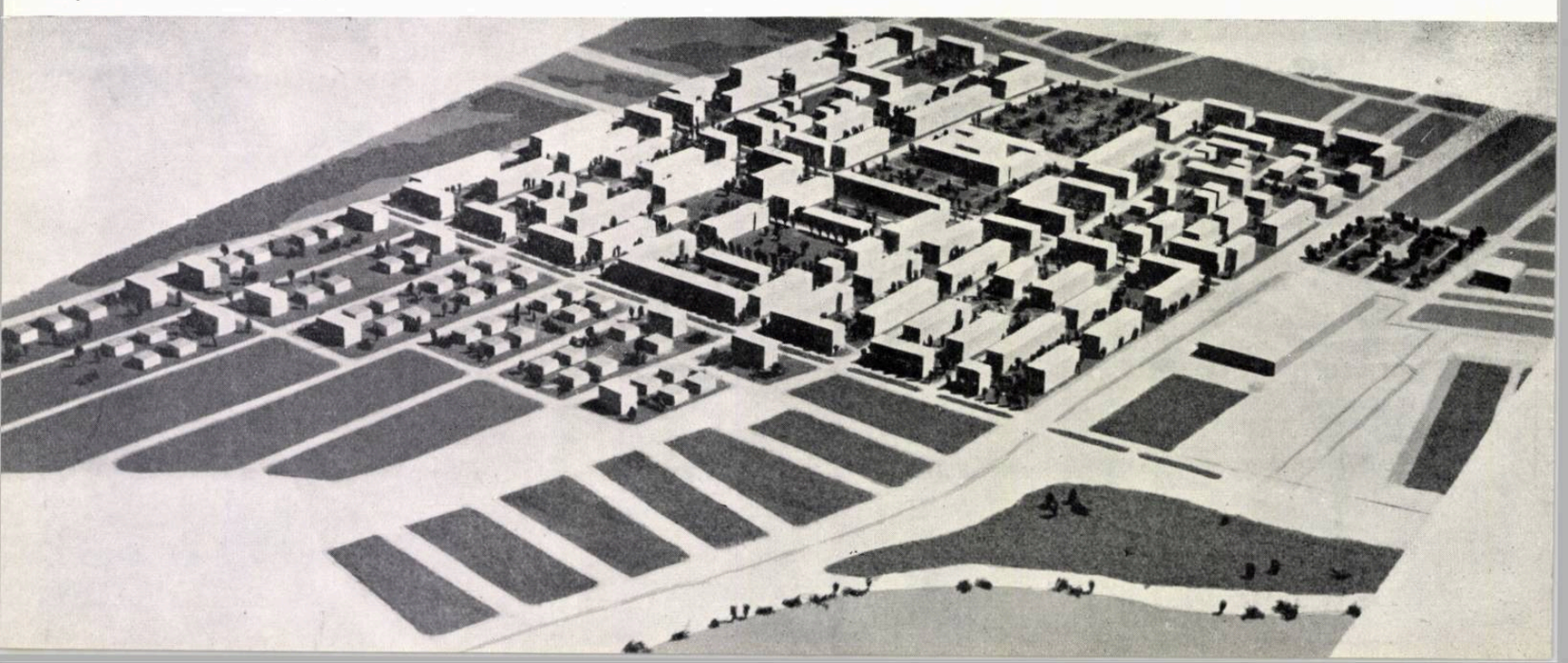

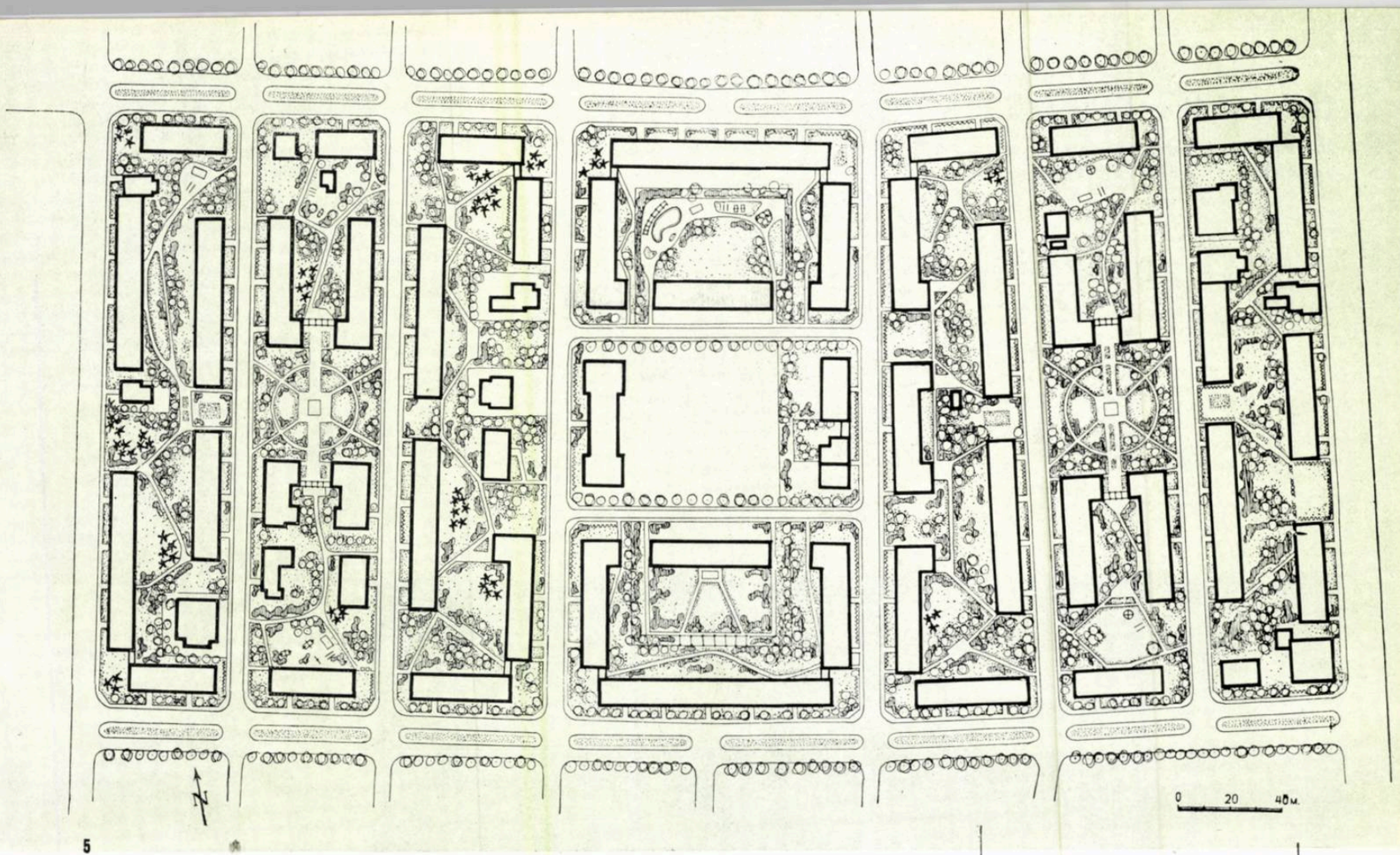

5

1. *Macheta cartierului*
2. *Spalier metalic pentru gimnastica copiilor*
3. *Balansoar*
4. *Leagăn metalic pentru copii*
5. *Plan general de plantații*
6. *Detaliu de plantații pe lîngă blocurile de locuințe*
7. *Detaliu de plantații pe lîngă creșă*
8. *Bazin cu apă pentru copii*
9. *Bac de nisip pentru copii*

Arbori

L. Malus floribunda
K. Prunus cerasifera
N. Tillia cordata
H. Acer negundo
M. Aesculus hippocastanum
R. Rus Typhina
Q. Quercus borealis
P. Populus pyramidalis
A. Picea pungens
B. Pinus austriaca

Arbuști

e. Cotinus
q. Forsythia
c. Berberis thunbergii
n. Philadelphus coronarius
f. Spirea

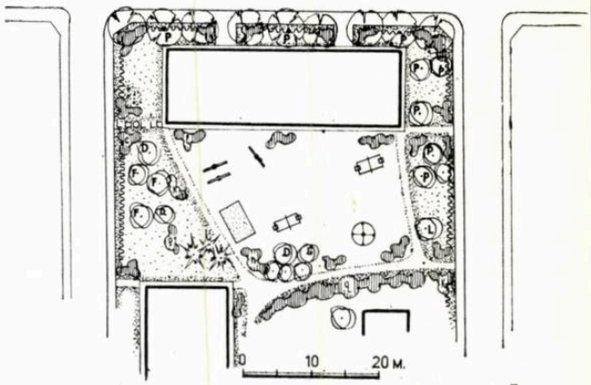

7

6

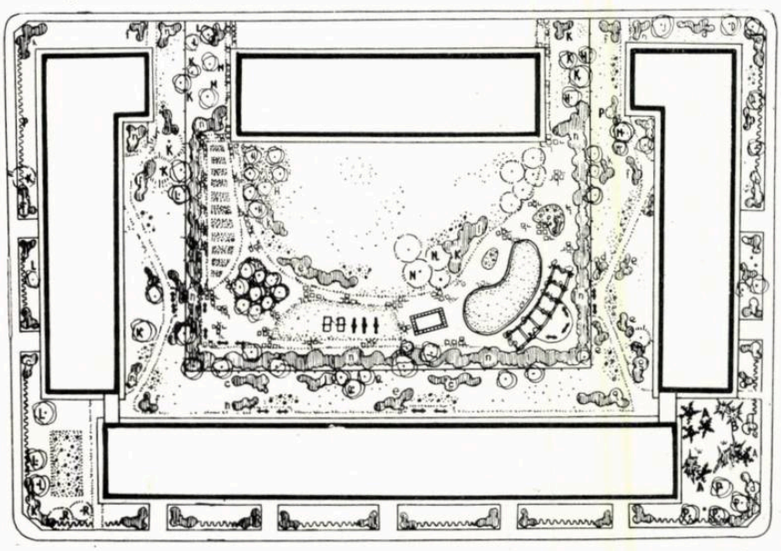

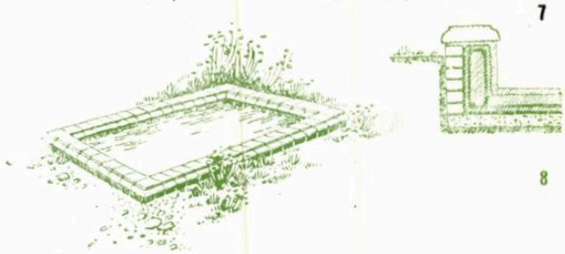

8

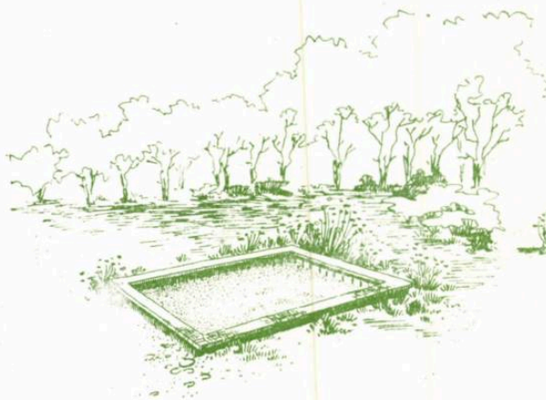

9

CARTIERUL PĂCURARI DIN IAȘI

Autori pentru plantații, ing. SEVER MUJA, DONOSE VALENTIN și GRUMEZA RADU

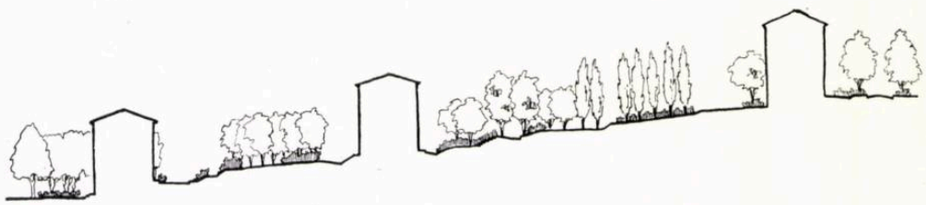

1

Cvartalul de locuințe de pe str. Păcurari, Iași, a ridicat probleme diferite. Așezarea blocurilor pe o coastă de deal, pe un teren liber, a permis să se obțină o expresie variată de la bun început, rolul plantațiilor fiind numai de a crea un cadru agreabil și adecvat diferitelor funcțiuni. În fața blocului cu magazine, care constituie axa de compoziție a cvartalului, s-a proiectat o grădină cu traseu arhitectural, fiind în concordanță cu caracterul necesar unui asemenea punct. Pentru a pune în valoare clădirea importantă a unei școli situate pe coastă, deasupra blocurilor, s-a tratat scara de acces cu o vegetație cu siluetă verticală, ce acuză acest acces. În ceea ce

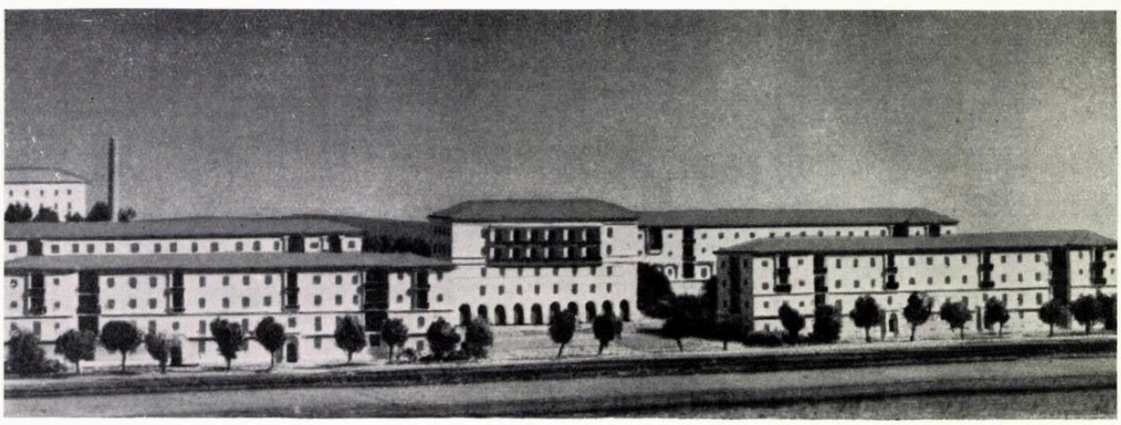

2

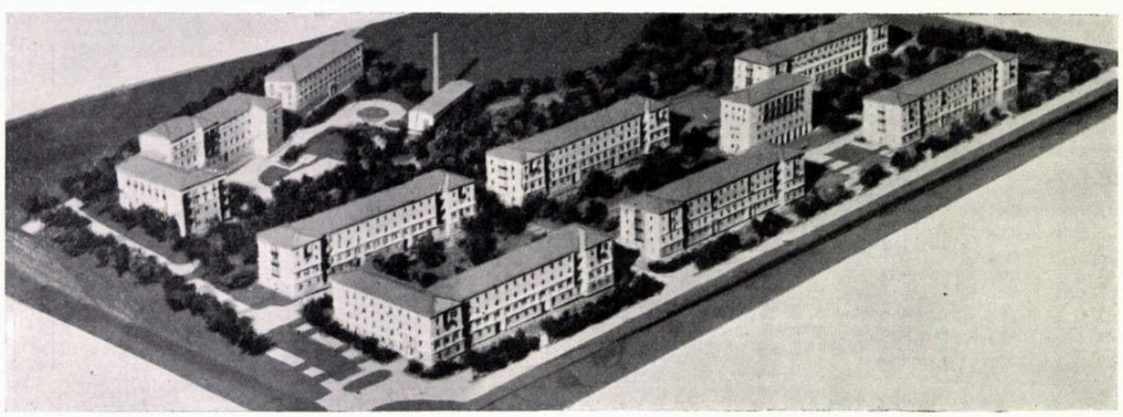

3

4

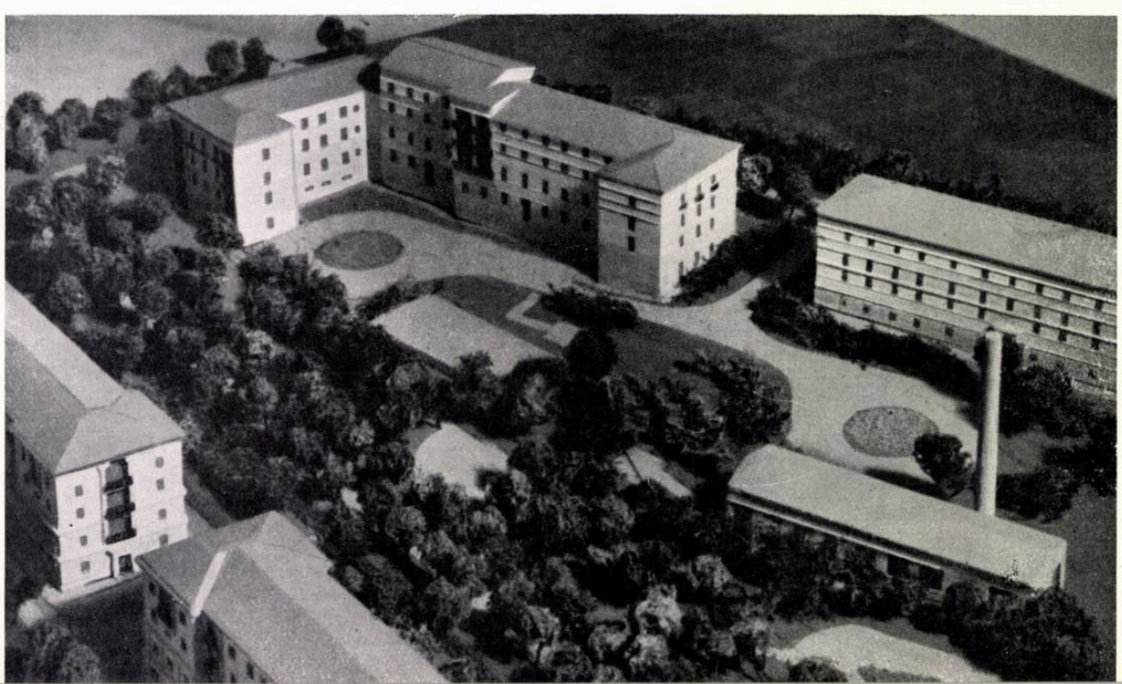

privește amenajarea vegetației dintre blocuri, pe taluzurile superioare din apropierea blocurilor vor fi plantați numai arbuști, pentru a nu mări senzația neplăcută a locatarilor că blocul este îngropat și pentru a nu umbri exagerat această fațadă.

Arborii au fost proiectați în grupuri pitorești, cu siluete și colorit variat de frunze. Terasa superioară, amenajată între ultimele blocuri, a fost rezervată pentru jocul copiilor, fiind singurul loc mai întins disponibil. O grijă deosebită s-a dat acceselor comode, dar mascate, la platformele gospodărești (lăzi de gunoi, bătătoare de covoare, terenuri de uscat rufe).

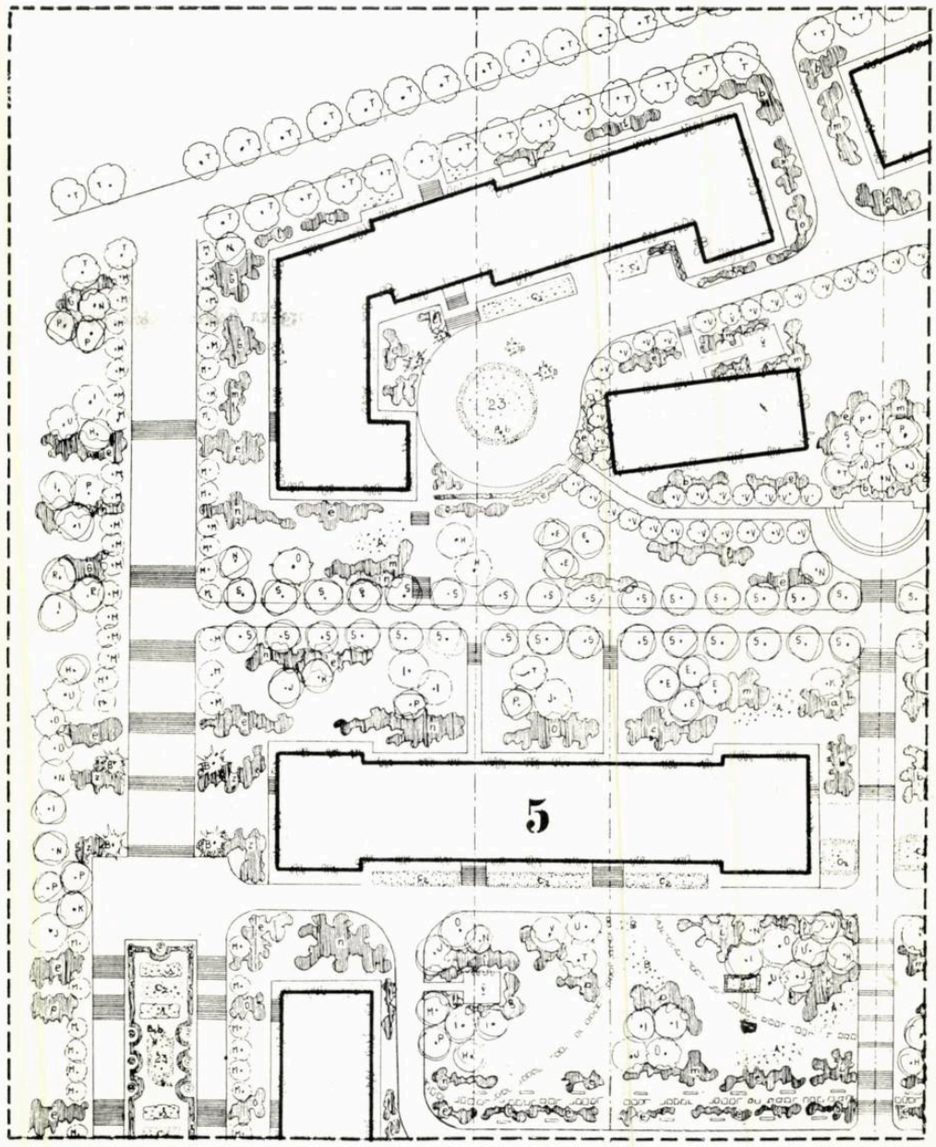

6

1. *Cartierul de locuințe — Secțiune*
2-3-4. *Machete*
5. *Plan de plantații*
1. Arbori foioși — 2. Arbori rășinoși 3. Arbuști — 4. Gard viu — 5. Plante perene — 6. Strat de flori — 7. Liane 8. Trandafiri — 9. Peluză cu gazon
6. *Plantații pe lîngă blocurile de locuit — Detaliu*

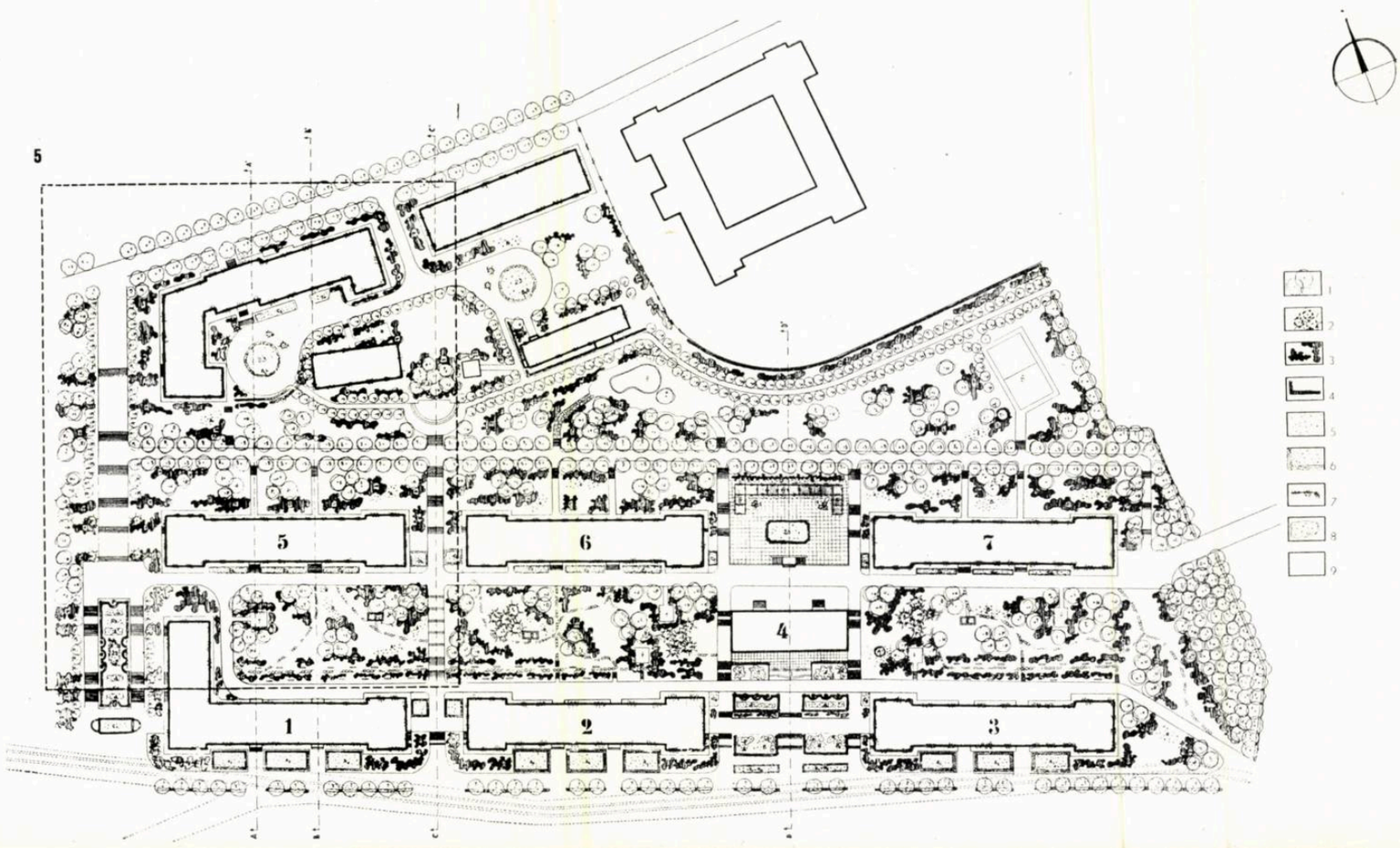

2. COMPLEXE SPORTIVE

COMPLEX SPORTIV LA CĂLĂRAȘI

Autor, arh. ROMAN POPA

Pentru orașul Călărași se proiectează o bază sportivă minimă, care va fi situată în partea de nord a orașului, pe str. Filimon Sîrbu, la cca. 1 km depărtare de centru, pe un teren în suprafață de cca. 6,3 ha.

Tema-program prevede următoarele:

— o sală de sport;
— nucleu de fotbal și atletism;
— tribune pentru cca. 2000 de spectatori;
— pavilion cu vestiare;
— terenuri roșii: tenis, baschet, volei (cîte două din fiecare);
— pavilion de popice;
— terenuri de joc pentru copii.

Ansamblul a fost studiat în așa fel, încît să se utilizeze la maximum suprafața relativ restrînsă a terenului. Forma trapezoidală, orientarea și accesele terenului au fost determinantele soluției; intrarea se va face dintr-o supralărgire a străzii, pe o alee majoră care duce la tribune, la pavilionul de vestiare și la cel de popice.

Sala de gimnastică, cu acces direct din stradă, este amplasată astfel încît să marcheze intrarea majoră,

Sala de gimnastică, vestiarul sportivilor și terenurile roșii sînt situate în jumătatea de nord a terenului; în cea sudică se găsesc spațiul de joc pentru copii și pavilionul de popice, care, înspre acest spațiu, are prevăzut un portic acoperit, formînd adăpost de ploaie. Pe latura estică a fost prevăzută o intrare secundară, cu totul ocazională, pentru ștafete, defilări etc.

Capacitatea simultană a pavilionului de vestiare este de cca. 130 sportivi, putînd deservi, atît stadionul, cît și terenurile roșii.

Activitatea care se duce în pavilionul de popice îmbină un exercițiu fizic foarte răspîndit — de fapt un joc — cu o relaxare plăcută într-o atmosferă de han.

Plantațiile de protecție, pe contur, și decorative, în interior, completează această bază sportivă, compartimentînd în același timp diferitele activități și creînd climatul favorabil întrecerilor în aer liber.

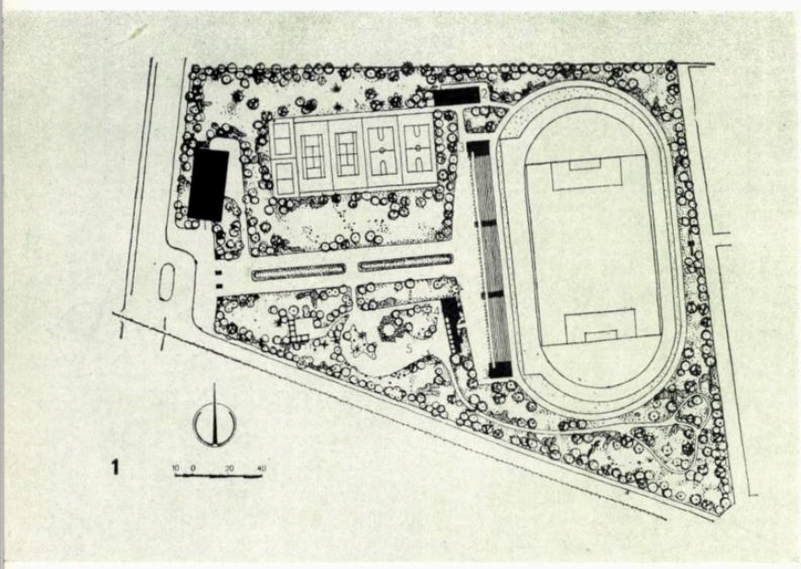

1

Indicii de folosință ai terenului:

— suprafață construită	5%
— amenajări sportive	50%
— drumuri și alei	16%
— spațiu plantat	29%

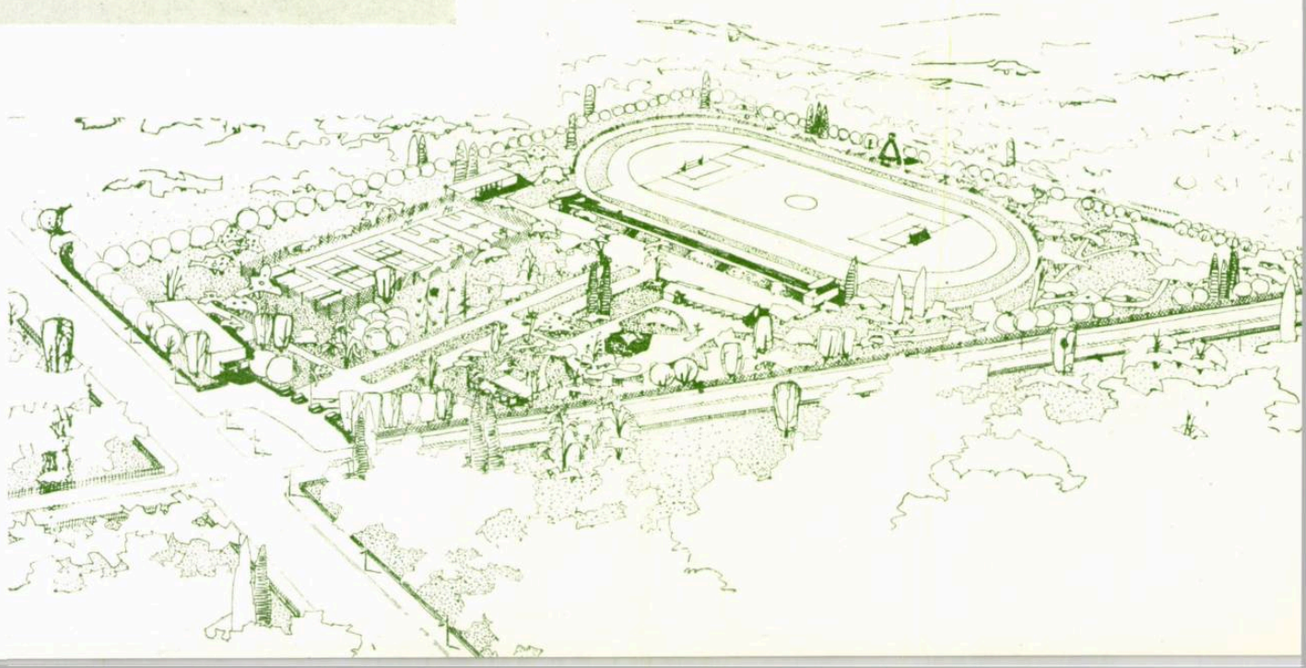

2

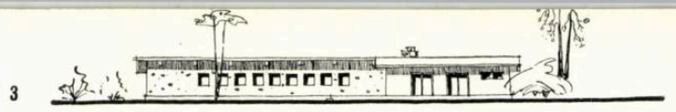

3

4

5

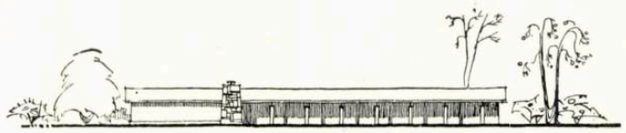

6

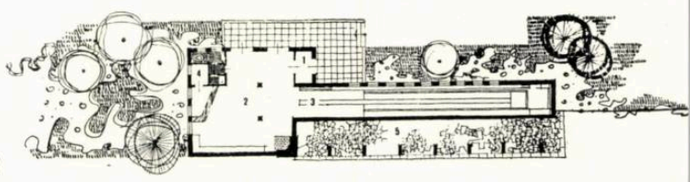

7

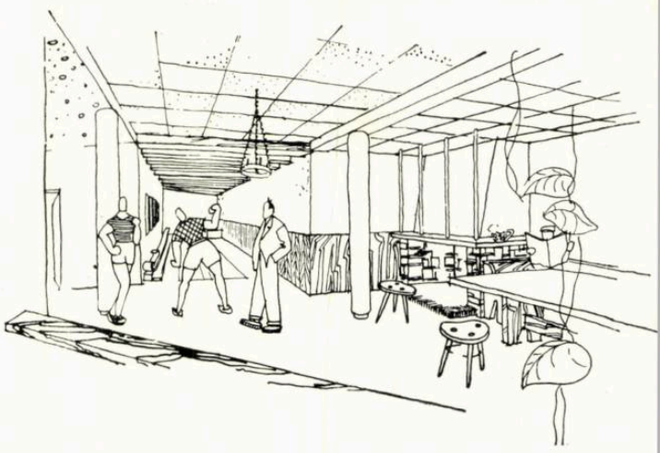

8

1. *Plan de situație*
1. Sală de sport — 2. Pavilion vestiare sportivi — 3. Bufet — 4. Pavilion popice 5. Jocuri pentru copii
2. *Perspectiva aeriană a complexului*
3. *Pavilion popice. Fațadă*
4. *Fațadă*
5. *Secțiune*
6. *Fațadă*
7. *Plan*
1. Intrare — 2. Bar — 3. Joc popice 4. Depozit — 5. Adăpost ploaie
8. *Pavilion popice — Perspectivă interioară*

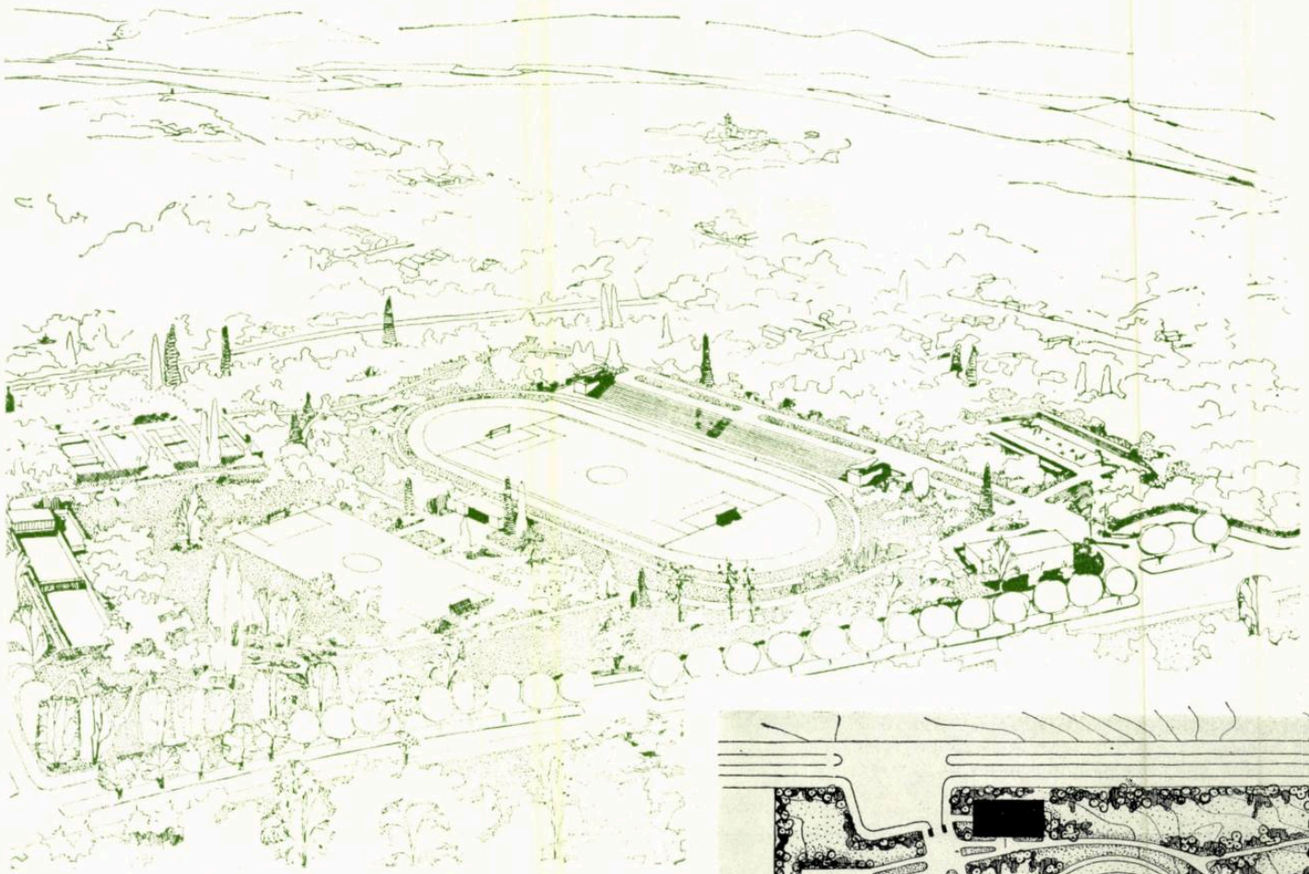

COMPLEX SPORTIV LA CALAFAT

Autor, arh. ROMAN POPA

Pe un teren cu declivități destul de importante — relief caracteristic orașului așezat pe dune de nisip — a fost prevăzută amplasarea unui complex sportiv care va trebui să cuprindă:

nucleu de fotbal și atletism; tribune pînă la 2000 de locuri ; sală de sport; terenuri roșii și de antrenament; teren de competiții cu tribune; pavilion cu vestiare pentru sportivi; pavilion cu poligon de tir.

Pentru așezarea tribunelor s-a profitat de denivelările terenului: aceleași denivelări naturale au permis amplasarea terenului de competiții pe latura de vest.

Centrul compoziției îl formează stadionul, față de care sînt distribuite toate celelalte elemente: vestiarul, terenul de antrenament și terenurile roșii. Pavilionul de tir cu poligonul este retras spre latura estică a terenului. O ridicătură în colțul de nord-est îngăduie o privire de ansamblu asupra complexului.

Destinația suprafețelor de teren indică, din totalul de 12 ha, o proporție de 65% spațiu plantat, constituind un parc organizat, singurul pe care îl va avea orașul.

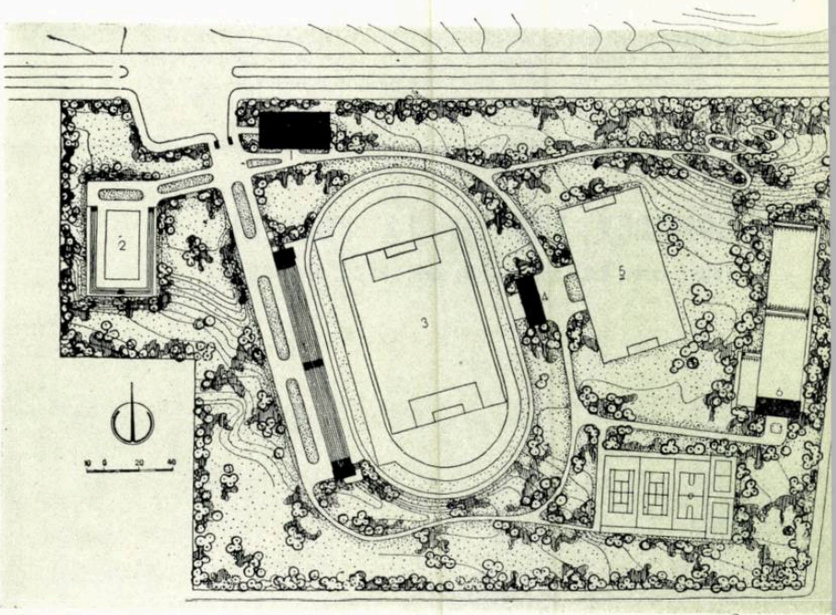

2

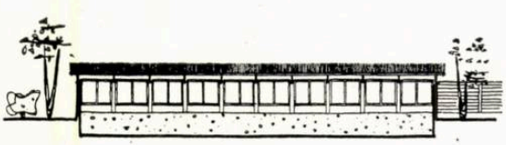

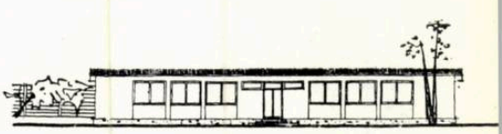

3

4

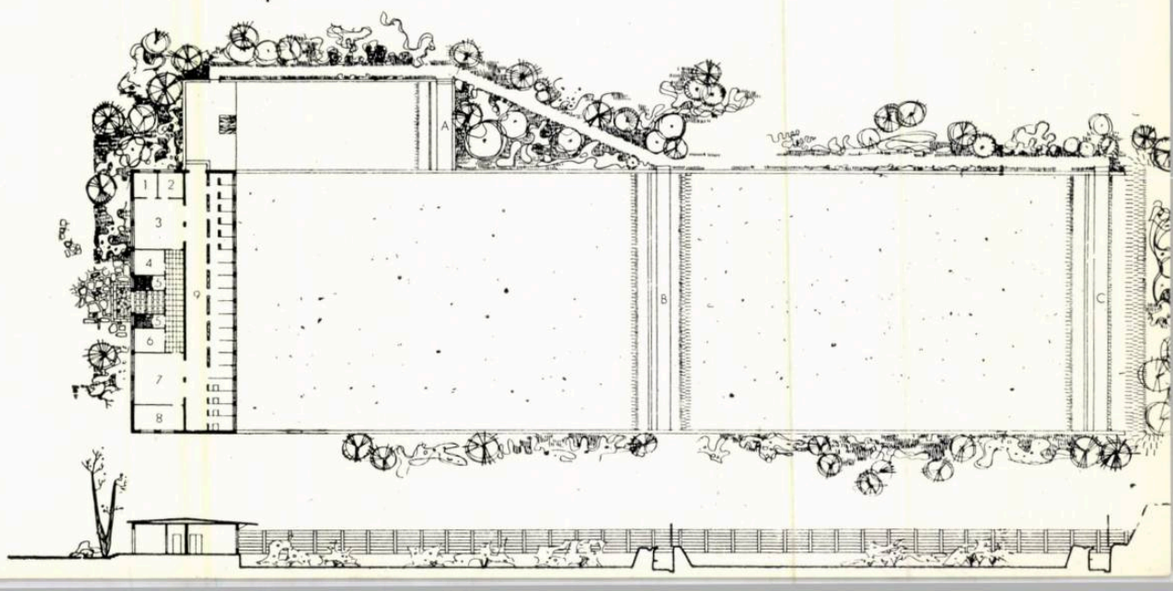

1. *Perspectiva aeriană a complexului*
2. *Plan de situație*
   1. Sala de sport — 2. Teren pentru competiții — 3. Stadion pentru 2000 de spectatori — 4. Vestiare sportivi — 5. Terenuri de antrenament — 6. Pavilion de tir
3. *Fațadele pavilionului de tir*
4. *Pavilion de tir — Secțiune — Plan*
   1. Vestiar femei — 2. Vestiar bărbați 3. Așteptare — 4. Arbitri — 5. W.C. 6. Administrație — 7. Cameră curățat arme — 8. Depozit de muniție — 9. Sala de tragere
   A. *pistol viteză* — B. *tir 50 m* — C. *tir 100 m*

COMPLEX SPORTIV LA GIURGIU

Autor, arh. ROMAN POPA

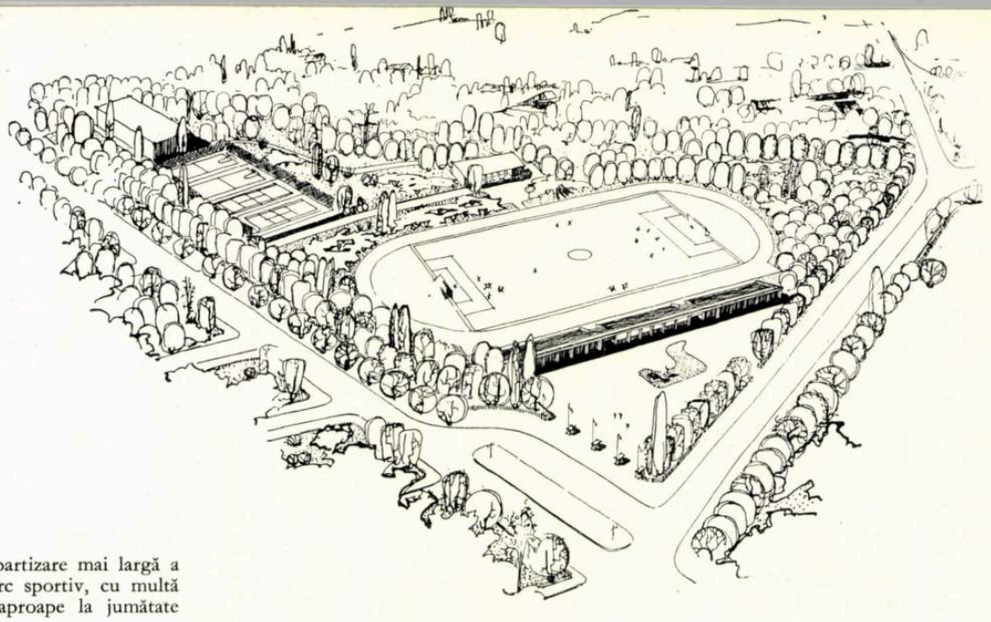

Dacă la Calafat, terenul pus la dispoziție oferă o repartizare mai largă a diverselor amenajări sportive, creîndu-se de fapt un parc sportiv, cu multă plantație, la Giurgiu, suprafața de teren este redusă aproape la jumătate (cca. 6 ha).

Orientarea și terenul în formă de triunghi au determinat rezolvarea stadionului cu tribune sprijinite pe ziduri transversale, care delimitează încăperi cu diverse destinații: bufet, camere de odihnă, toalete etc. Tribunele au o capacitate de cca. 3000 de spectatori.

În partea opusă tribunelor este situat pavilionul cu vestiare, pentru cca. 130 de sportivi, care deservește și terenurile roșii. Unul dintre aceste terenuri este dotat cu tribune pentru cca. 600 de spectatori.

Intrarea pentru sportivi și public la sala de sporturi se găsește în colțul estic al terenului, cît mai aproape de oraș, avînd în vedere faptul că sala va fi folosită tot timpul anului. În apropiere se află un teren de exerciții în aer liber.

Izolarea de vînt și praf este asigurată prin plantația de pe contur.

Bilanțul teritoriului :

construcții	4,5%
amenajări sportive	42,0%
spații plantate	35,0%
drumuri și alei	18,5%

COMPLEX SPORTIV LA FOCȘANI

Autori, arh. ROMAN POPA, arh. RICĂ MARCUS

Amplasamentul complexului sportiv s-a făcut la nord-estul orașului Focșani, pe un teren trapezoidal, cu mici denivelări, acoperit în parte cu livezi de pomi bătrîni, neproductivi.

Tema-program cuprinde:

— nucleul de fotbal și atletism;
— tribune pentru 3000—5000 de spectatori;
— teren de fotbal pentru antrenament;
— cîte două terenuri de tenis, baschet și volei;
— pavilion cu vestiare pentru sportivi;
— pavilion cu poligon de tir de calibru redus;
— bazin de înot de 22 × 50 m, cu trambulină de 10 m înălțime;
— pavilion cu vestiare pentru bazin;
— sală de sport de 30 × 15 m;
— terenuri de joc pentru copii.

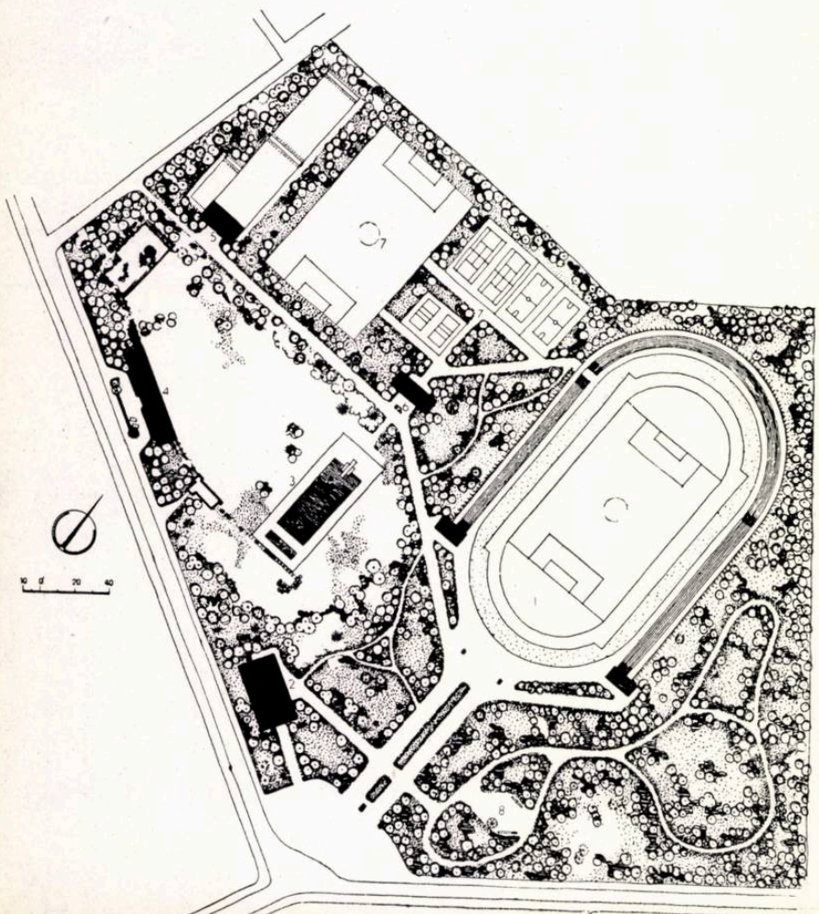

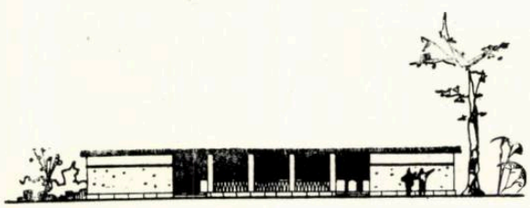

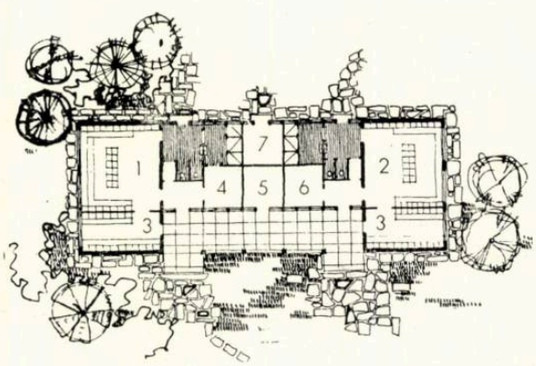

Pavilion vestiar sportivi
1. Vestiar bărbați — 2. Vestiar femei — 3. Vestiar sportivi — 4. Cameră pentru arbitri — 5. Cameră pentru oficiali — 6. Cameră pentru medic — 7. Sala cazanelor

Plan de situație
1. Stadion pentru 5000 de spectatori — 2. Sală de sporturi — 3. Bazin pentru competiții — 4. Vestiare pentru bazin — 5. Pavilion de tir — 6. Vestiare pentru sportivi — 7. Terenuri de antrenament — 8. Jocuri pentru copii

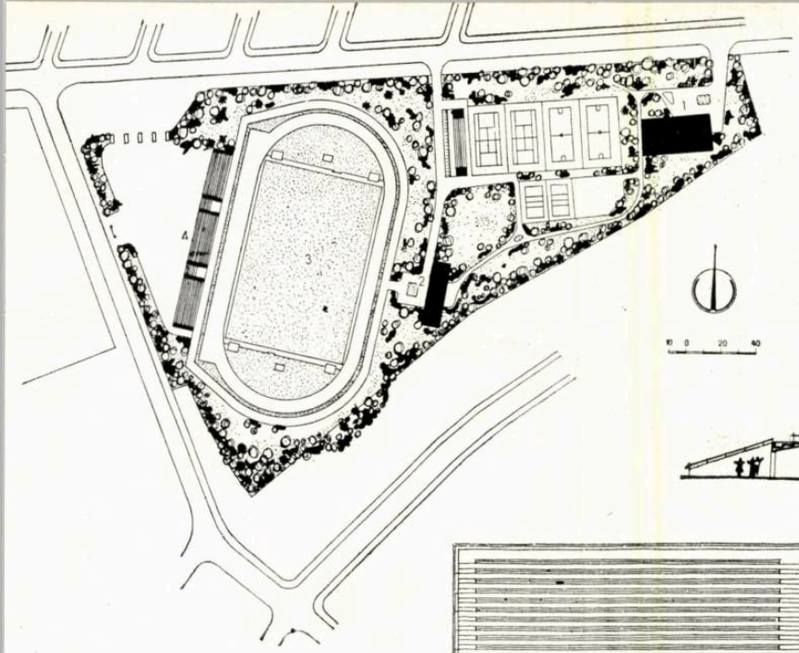

Plan de situație
1. Sală de sport — 2. Vestiar sportivi — 3. Stadion
4. Tribună spectatori

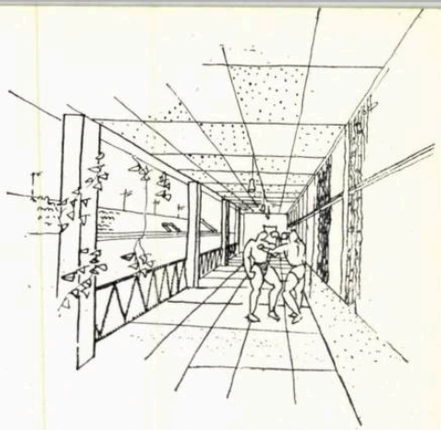

Perspectivă interioară la vestiare sportivi

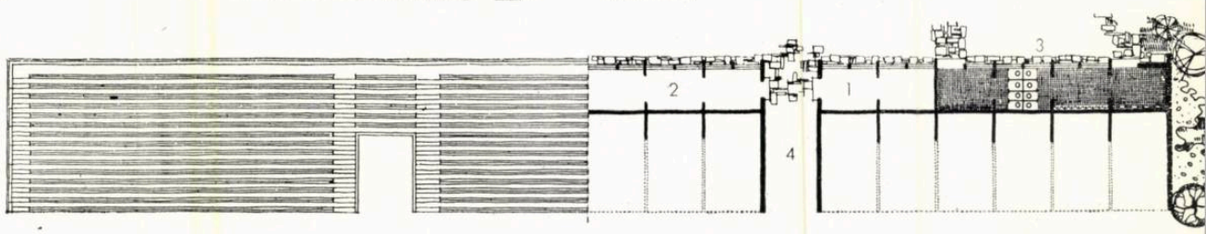

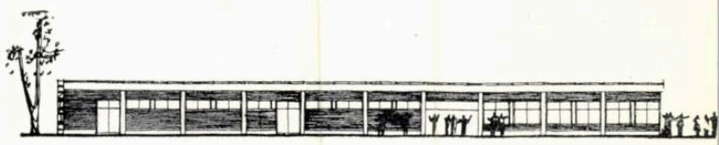

Tribună spectatori
Fațadă, plan și secțiuni
1. Depozit pentru material sportiv — 2. Bufet
3. Toaletă — 4. Pasaj pe sub tribune

Legătura principală a complexului cu orașul se face prin str. Cuza Vodă, intrarea fiind precedată de un spațiu larg pentru parcaj. De aici, accesul la stadion se face printr-o alee majoră. Tribunele închid nucleul de fotbal și atletism, în formă de potcoavă.

La competițiile din sala de gimnastică, publicul intră de pe platforma pentru parcaj, iar sportivii, de pe aleea principală.

În partea opusă se află terenurile de joc pentru copii, cu tot echipamentul necesar: tobogane, leagăn, bacuri de nisip etc.

Accesibil publicului este și pavilionul vestiarelor pentru bazin, unde — cînd nu se țin competiții — stau la dispoziția amatorilor de ștrand o plajă întinsă, umbrare și locuri de odihnă.

Vestiarele vor avea o capacitate de cca. 500 de persoane; plaja poate primi pînă la 2000 de persoane, revenind cîte 10 m²/persoană.

Între poligonul de tir și stadion au fost prevăzute amenajări exclusiv pentru sportivi: terenuri roșii, terenuri de antrenament și pavilionul vestiarelor.

Sînt delimitate astfel două zone:

I. Zona spectacolelor sportive cu caracter mixt, accesibilă publicului, cuprinzînd stadionul, tirul și bazinul de natație. Această zonă, cu acces controlat, a fost amplasată perimetral, cu legături imediate de la străzile adiacente.

II. Zona de antrenament, rezervată exclusiv sportivilor: terenurile roșii și de antrenament.

Terenurile de joc pentru copii ar putea să intre în această categorie.

Bilanțul teritoriului indică marea suprafață ocupată de plantații (64%), ceea ce va da acestui complex caracterul de parc sportiv, mai ales dacă ținem seama și de faptul că, în etapa următoare, se va putea continua spre est cu un parc de agrement, necesar orașului, care actualmente nu are o rețea suficientă de spații plantate.

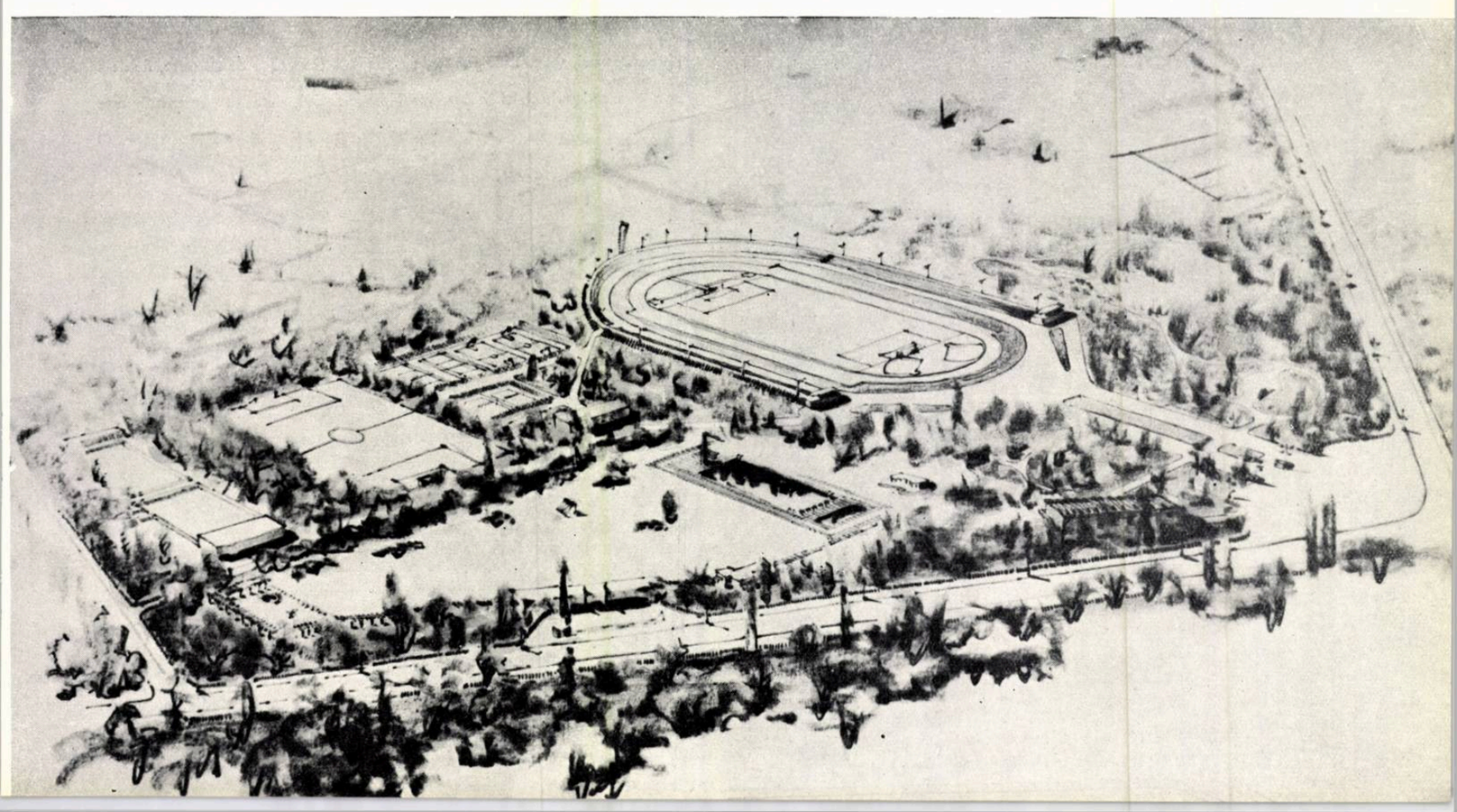

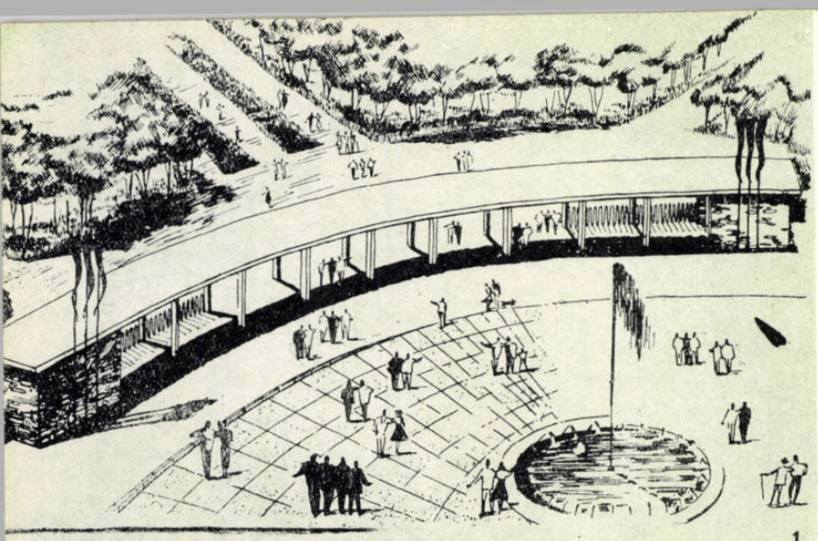

1

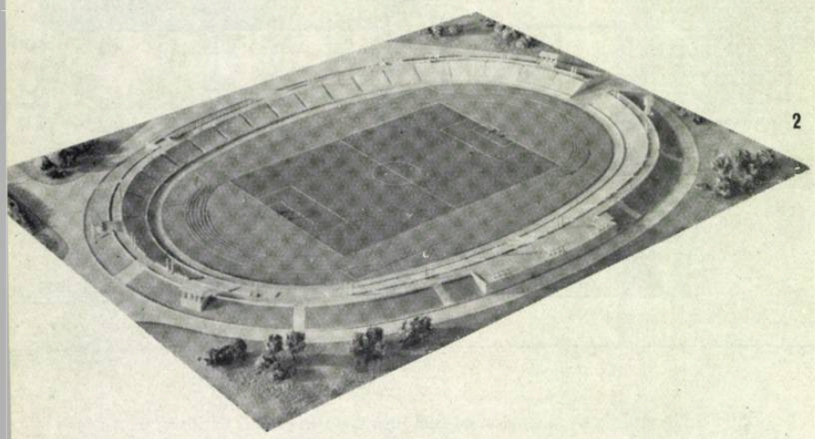

2

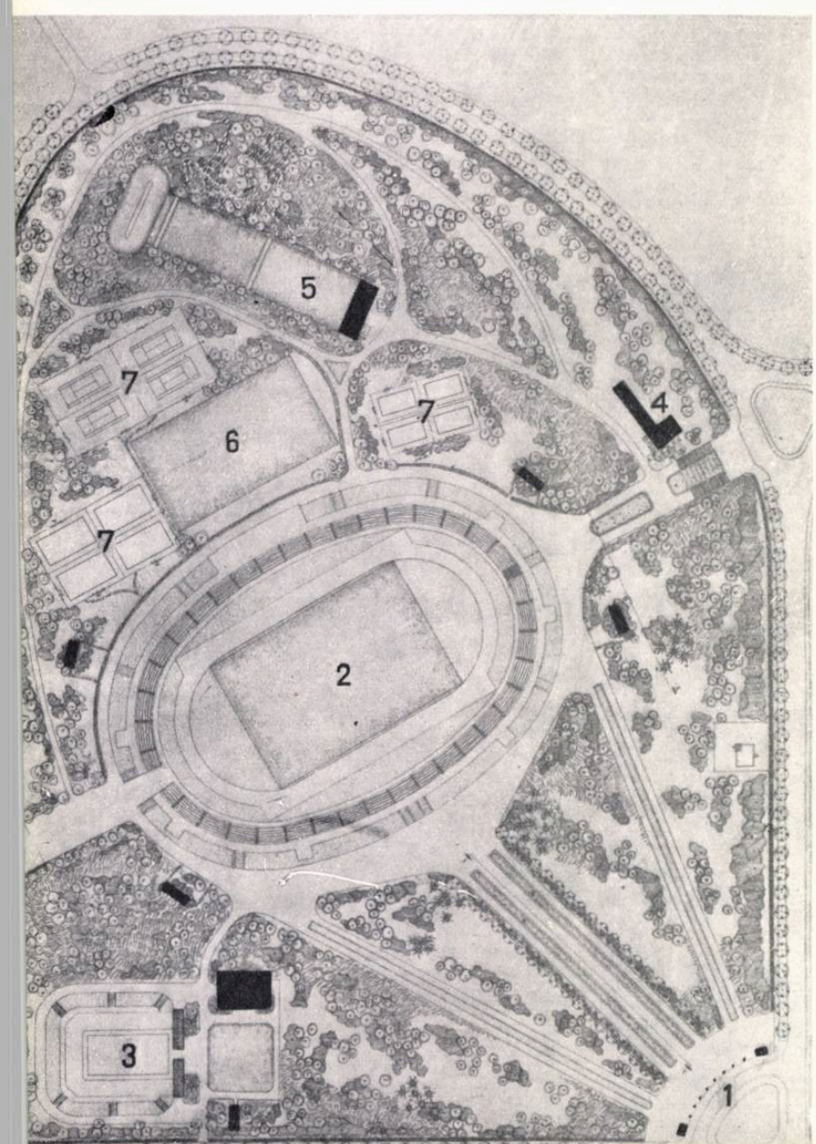

3

COMPLEX SPORTIV LA HUNEDOARA

Autori, arh. ANA SOLOMON, arh. BLANCHE MACHITRA, ing. VICENȚIU HARAM, coordonator tehnic, ing. DUMITRU ZANĂ

În ultimii ani, paralel cu construcțiile de locuințe, orașul Hunedoara se completează și cu clădiri și amenajări social-culturale. În cadrul acestui program s-a proiectat în 1956 complexul sportiv al orașului, care va avea ca nucleu un stadion cu o capacitate de cca. 15 000 de locuri.

Din cauza lipsei unui plan de sistematizare aprobat și mai ales din cauza calității terenului format din argile contractile (caracteristice zonei deluroase a orașului), amplasarea acestui complex s-a precizat cu oarecare dificultăți. Teritoriul, avînd o suprafață de cca. 18 ha, a fost astfel ales încît, fără să fie departe de oraș, nu stînjenește dezvoltarea lui și, totodată, permite lucrări de terasamente cu distanțe mici de transport (între 200 și 500 m).

Accesele spre complex sînt asigurate prin drumul de legătură dintre gară și orașul muncitoresc și prin bulevardul din axa clubului-cinematograf.

Ansamblul proiectat cuprinde un stadion cu cca. 12 000 de locuri cu anexe, o arenă de competiții pentru cca. 2 500 de spectatori, cu vestiare pentru sportivi, un poligon de tir de calibru redus, o popicărie cu două piste, terenuri de volei, baschet și tenis.

Capacitatea stadionului urmează a fi mărită pînă la 15 000 de spectatori, prin adăugarea unei tribune de beton armat, care se va proiecta ulterior.

În ansamblu, complexul sportiv a fost gîndit ca un parc, ca o continuare a fîșici verzi de pe versantul de vest al terasei orașului.

În cadrul complexului, stadionul și arena de competiții — cele două amenajări care atrag un număr mare de persoane — ocupă partea de vest, plană, a terenului, în timp ce restul amenajărilor sportive ocupă fîșia de est, în pantă.

În dreptul celor două intrări publice ale ansamblului, plantația a fost proiectată în sistem regulat, oarecum geometric, cu partere de flori și aliniamente de arbori și arbuști; în restul complexului, plantația este tratată liber, cu grupuri variate de arbori și plante perene. Numai în jurul poligonului de tir a fost prevăzută o plantare masivă, atît din motive de securitate, cît și în scopul atenuării zgomotelor.

Pentru a asigura o înscriere cît mai plăcută a construcțiilor în ansamblul verde al parcului se va, folosi pentru toate zidăriile exterioare piatră din regiune, colorată în galben-cenușiu. Stadionul și arena de competiții vor fi realizate prin terasamente rezultate exclusiv din umplutură, din cauza nivelului ridicat al pînzei de apă freatică. Pămîntul necesar pentru umplutură va fi obținut, parte din decaparea unei terase existente, și parte din amenajarea dealului Chizid de pe latura de est a complexului.

Tipul de gradene folosit a fost cel de la stadionul « 23 August » din București, care asigură, mai mult decît oricare alt sistem, etanșeitatea necesară argilei din umplutură.

Taluzurile exterioare urmează să fie gazonate. Clădirea destinată vestiarelor, dimensionată, atît pentru competiții de fotbal și atletism, cît și pentru deservirea terenurilor de antrenament, va fi înscrisă în taluz, pe latura de est a stadionului. Accesul sportivilor pe stadion se va face printr-un tunel de legătură între vestiare și teren. Pentru defilări sportive s-a lăsat o intrare largă pe latura îngustă, de nord, a stadionului.

Bufetele au fost proiectate de-a lungul aleii de coronament, pe platforme speciale, pentru ușurința deservirii. Grupurile de w.c.-uri au fost amplasate în patru puncte, ușor accesibile, pe drumul ce înconjură stadionul.

*

Pavilionul popicăriei este situat în parcul complexului sportiv, în apropierea intrării; el va fi folosit și iarna. În afara celor două piste de popice, el mai cuprinde și o intrare cu tambur, vestiare cu duș, w.c.-uri, un mic bufet și un depozit.

La concursuri, spectatorii pot sta, fie în spatele locurilor de elansare, fie de-a lungul pistei.

Atît în interiorul, cît și în exteriorul pavilionului, sistemul constructiv este aparent (de exemplu, chesoanele).

Ferestrele foarte mari sînt o consecință a situării pavilionului în parc. O terasă descoperită, cu o pergolă de lemn, leagă construcția de parcul din jur, permițînd și accesul direct, în timpul verii.

*

Poligonul de tir (calibru redus) este situat mai retras în cadrul ansamblului și va fi înconjurat de o plantație deasă și înaltă.

Pavilionul de tir are 18 paturi de tragere și anexele necesare: birou de arbitri, vestiare, w.c.-uri, armurărie, sală de curățat arme, depozit de muniții, magazie.

Pavilionul funcționează și iarna și este încălzit, în afară de sala de tragere.

Cîmpul de tragere are două șanțuri de ținte (la 50 și la 100 m). Accesul la șanțuri se face din exteriorul zidului înconjurător; aceste șanțuri sînt în parte acoperite, pentru protecția celor ce schimbă țintele, și permit o acoperire totală cînd nu sînt folosite; o biută de pămînt asigură protecția împreună cu zidul înconjurător. Acesta continuă zidurile pavilionului, astfel încît pavilionul și cîmpul de tragere formează o construcție unică.

Elementele constructive sînt aparente; aspectul construcției este simplu și are ca unic accent decorativ intrarea, marcată printr-un panou traforat.

Sistemul constructiv adoptat pentru construcțiile complexului este unitar și se bazează pe faptul că toate aceste construcții au fost proiectate pe bază de modul. Acoperirea se face cu chesoane prefabricate pe ziduri portante, fie chesoane puse înclinat (pavilion de tir, popicărie), fie chesoane în două pante (popicărie), fie puse orizontal, formînd terasă (vestiare, stadion și arenă). Zidăria exterioară este mixtă — cărămidă la interior și piatră la exterior — dînd un aspect unitar construcțiilor din cadrul complexului.

O rezolvare tehnică interesantă a fost dată problemei acoperirii celor trei canale descoperite, cu deschideri diferite, existente pe teren. Acoperirea se va face cu elemente prefabricate de beton armat cu dublă curbură (de un singur tip), care reazemă pe elemente prefabricate în formă de H. Acest sistem de acoperire lasă neatinse canalele și se montează extrem de simplu.

Arh. Ana Solomon

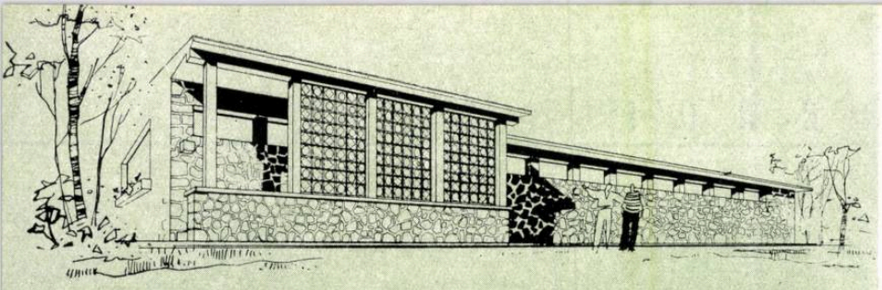

4

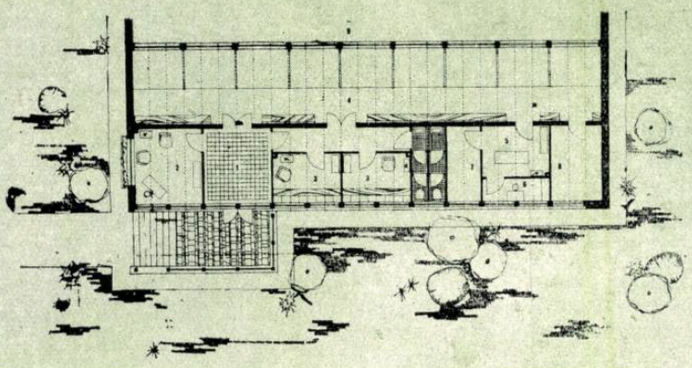

5

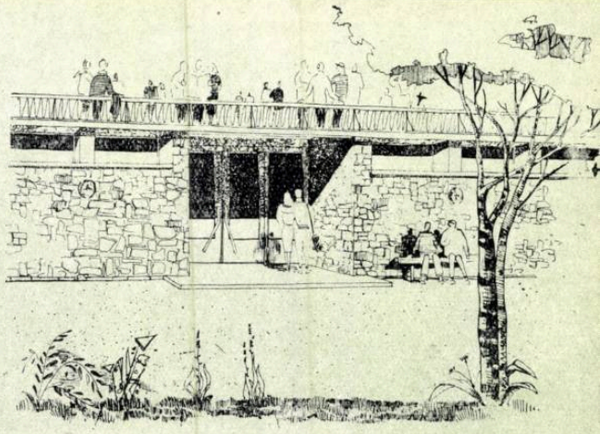

6

1. *Intrarea principală în complexul sportiv*
2. *Macheta stadionului*
3. *Planul de situație al complexului sportiv*
   1. Intrare — 2. Stadion — 3. Arena de competiție — 4. Popicărie — 5. Poligon de tir calibru redus — 6. Teren de fotbal pentru antrenament — 7. Terenuri de volei, baschet și tenis
4. *Pavilion de tir — Perspectivă*
5. *Pavilion de tir — Plan*
   1. Hol — 2. Birou arbitri — 3. Vestiare 4. Sala de tragere — 5. Sala de curățat arme — 6. Armurărie — 7. Depozit muniție — 8. Magazie — 9. Cimp de tragere
6. *Stadionul — Intrarea la vestiarele sportivilor*
7. *Popicărie — Perspectivă*
8. *Popicărie — Perspectiva interioară a locului de odihnă*
9. *Popicărie — Plan*
   1. Vestibul — 2. Loc de odihnă — 3. Bufet 4. Vestiar cu duș — 5. Depozit — 6. Piste de popice
10. *Gradene*
11. *Sistemul de acoperire a canalelor cu elemente prefabricate din beton armat cu dublă curbură*

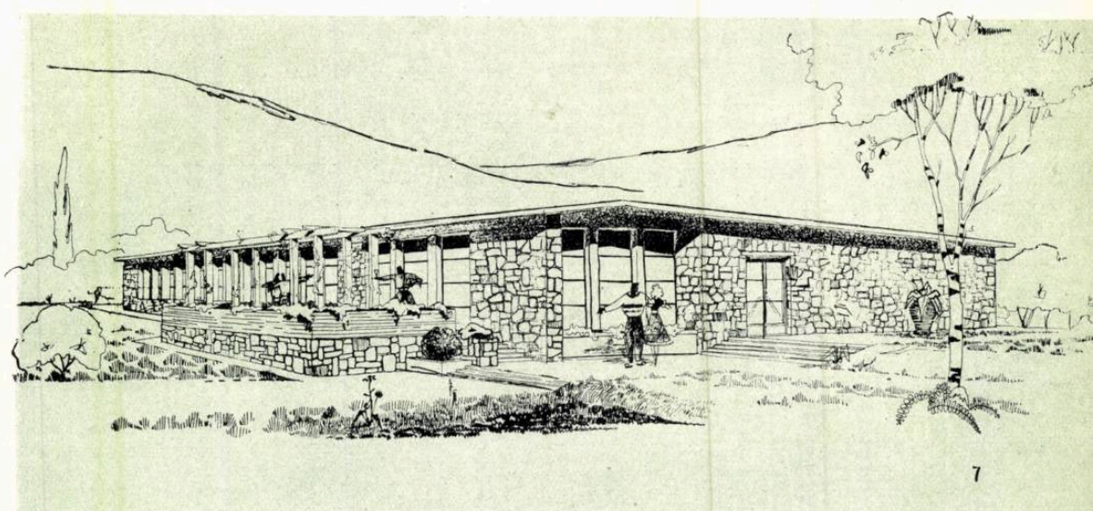

7

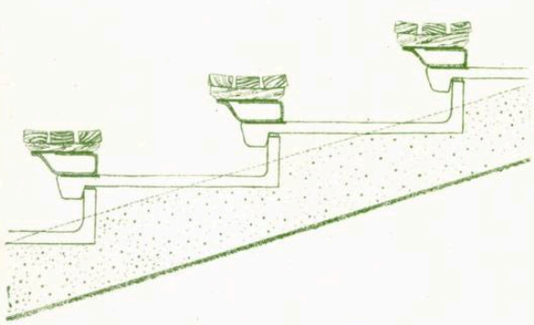

10

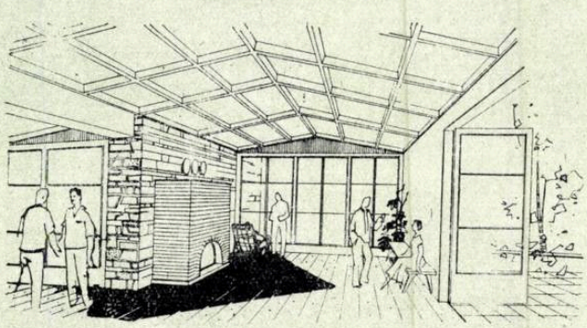

8

9

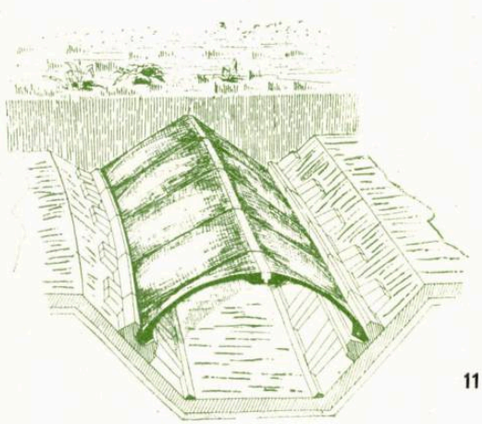

11

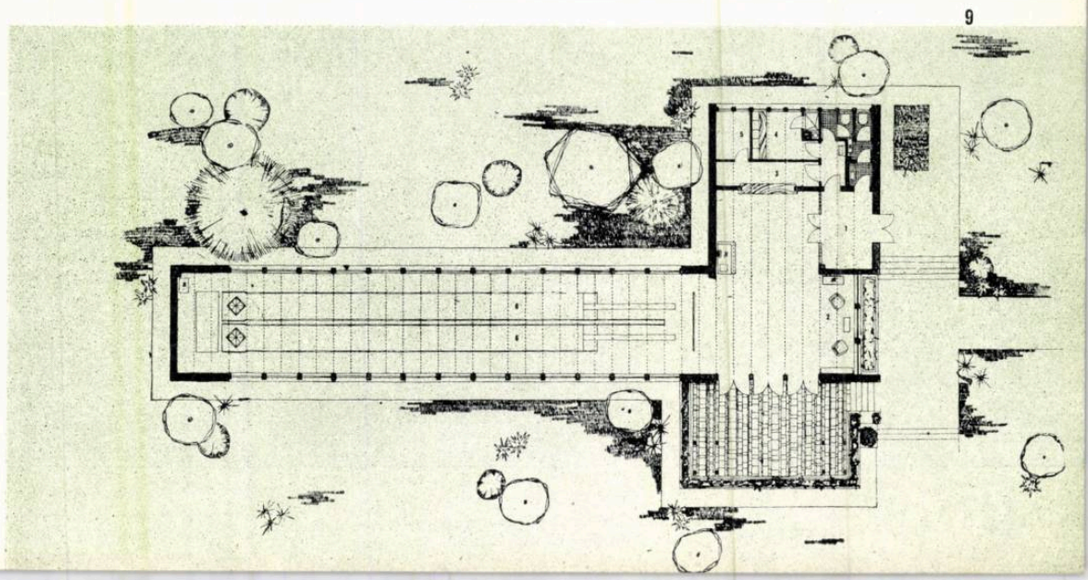

3. PARCURI

Craiova—Parcul Poporului

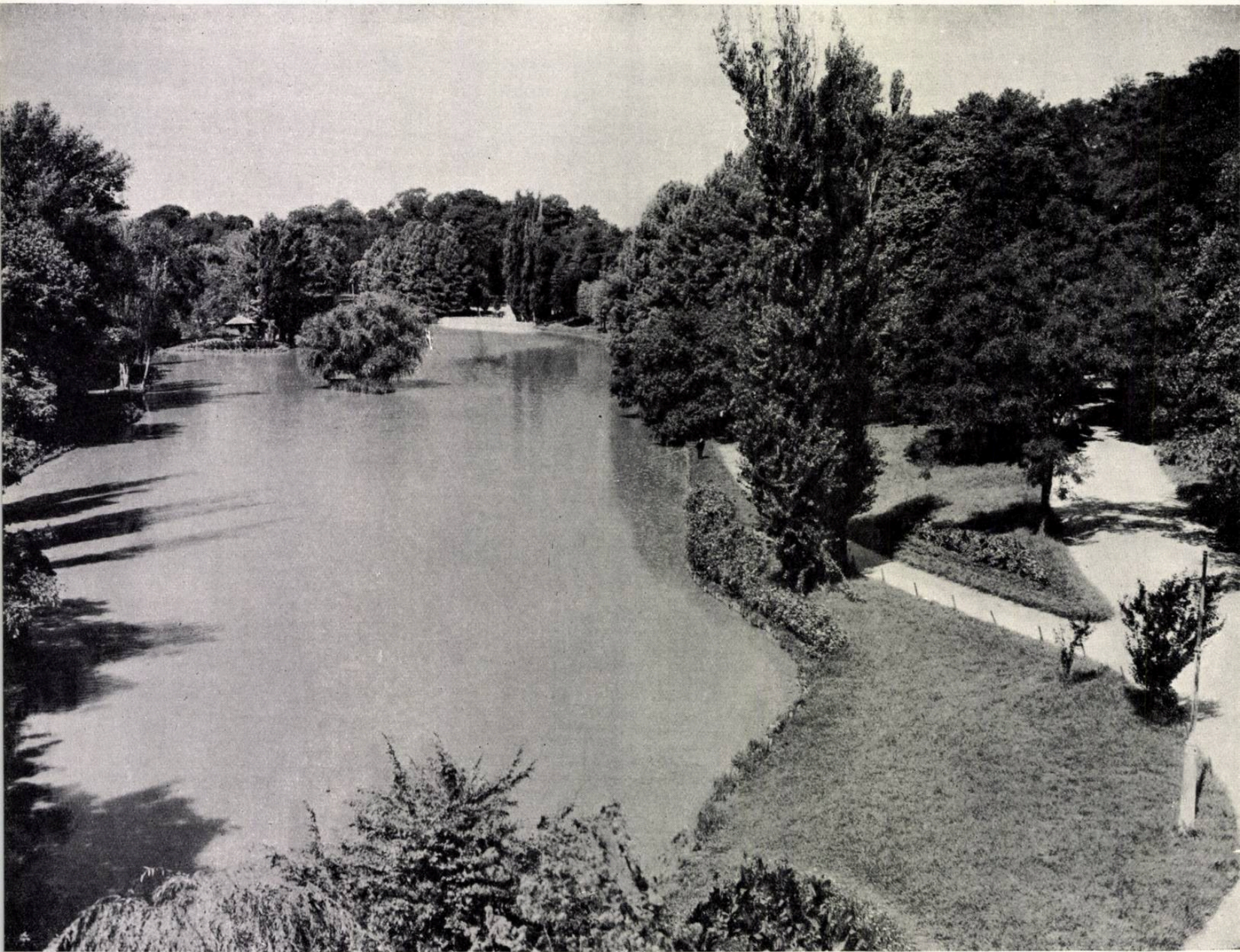

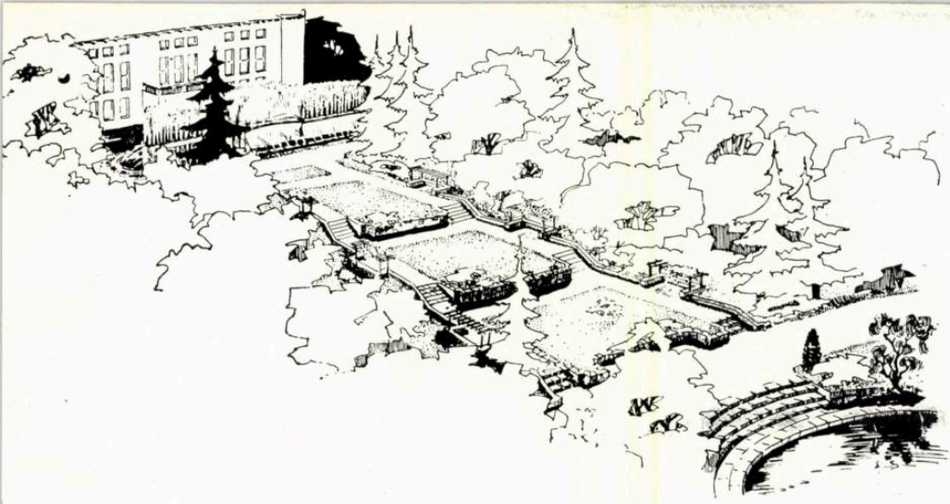

Perspectiva scării de acces în parc

REFACEREA UNUI PARC DE ACUM UN SECOL

Autori, arh. RICĂ MARCUS, arh. ELENA ANDONE, ing. BERTA GYARFAS

În urmă cu 100 de ani, în jurul unui vechi conac din regiunea București, Fr. Mayer *, primul arhitect peisagist din țara noastră, a proiectat și a executat un parc în suprafață de cca. 8 ha.

Conacul, așezat pe o terasă, domină parcul compus în stil peisager; pe porțiunea mlăștinoasă a terenului a fost amenajat un mic lac alimentat dintr-un izvor; în parc au fost construite diferite edicule care servesc pentru recreare și odihnă, ca pavilionul metalic și cel de lemn (unde se afirmă că Eminescu ar fi conceput Scrisoarea a III-a) și un mic bazin de înot în aer liber, denumit « baia romană », După obiceiul timpului, nu lipsea nici un « templu al virtuții » (o mică capelă). De-a lungul aleilor erau dispuse statui și vase care completau decorul.

În ultimii ani, clădirea fostului conac a fost pusă la dispoziția unui institut de cercetări. Fără ca în prealabil să se fi elaborat un proiect de amenajări generale, a fost construit în parc un mare bazin de înot de formă ovoidală, care, fiind amplasat întîmplător față de construcția existentă, a constituit principala dificultate la întocmirea prezentului proiect.

Prin temă s-a precizat că rolul parcului este de a constitui pentru cercetători un loc de destindere, în care să poată practica și sporturi.

Legătura dintre terasa superioară și nivelul bazinului și al parcului a fost soluționată compozițional printr-o succesiune de terase, care se încadrează în forma generală a unui trapez, formă care permite o legătură nesupărătoare între cele două elemente majore așezate întîmplător alături: conacul și bazinul.

De-a lungul teraselor, vegetația este variată și întreruptă de grupuri de pergole care acoperă locuri de odihnă.

Traseul aleilor are caracter peisager, urmărind punerea în valoare a unor grupuri de arbori monumentali, din care nu puțini au peste o sută de ani.

În afara refacerii întocmai a vechilor pavilioane, a mai fost proiectată, într-un luminiș, o construcție anexă terenurilor de volei, baschet și tenis de cîmp. Pentru terenurile mlăștinoase a fost proiectată o rețea de drenaj; apele care se colectează de pe terasa superioară vor fi oprite de un șanț de gardă, ce se scurge prin colectorul drenurilor. În sfîrșit, vechiul pîrău a fost reamenajat pentru a i se asigura scurgerea în bune condiții.

Vegetația existentă va fi rărită și curățată de lăstari de salcîm, plop sau alte esențe nedorite și va fi completată cu numeroși arbori, arbuști floriferi și plante perene sălbăticite.

Grupuri de fîntîni decorative completează acest ansamblu, care va constitui un adevărat loc de recreație pentru cercetători.

* Autorul Cișmigiului și al grădinii Kiseleff

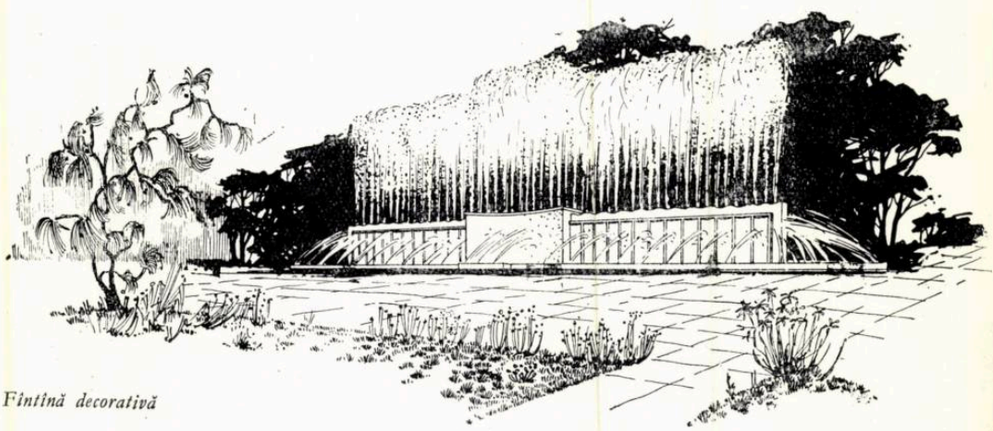

Fîntînă decorativă

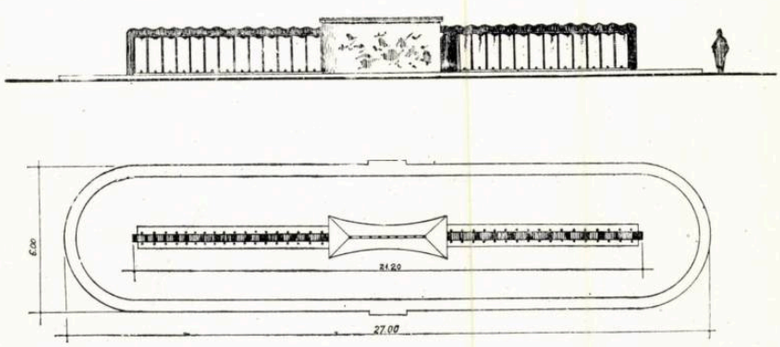

Plan de situație
1. Acces în parc
2. Fîntînă decorativă — 3. Bazin de înot — 4. Capelă
5. Chioșc — 6. Baie romană — 7. Complex sportiv

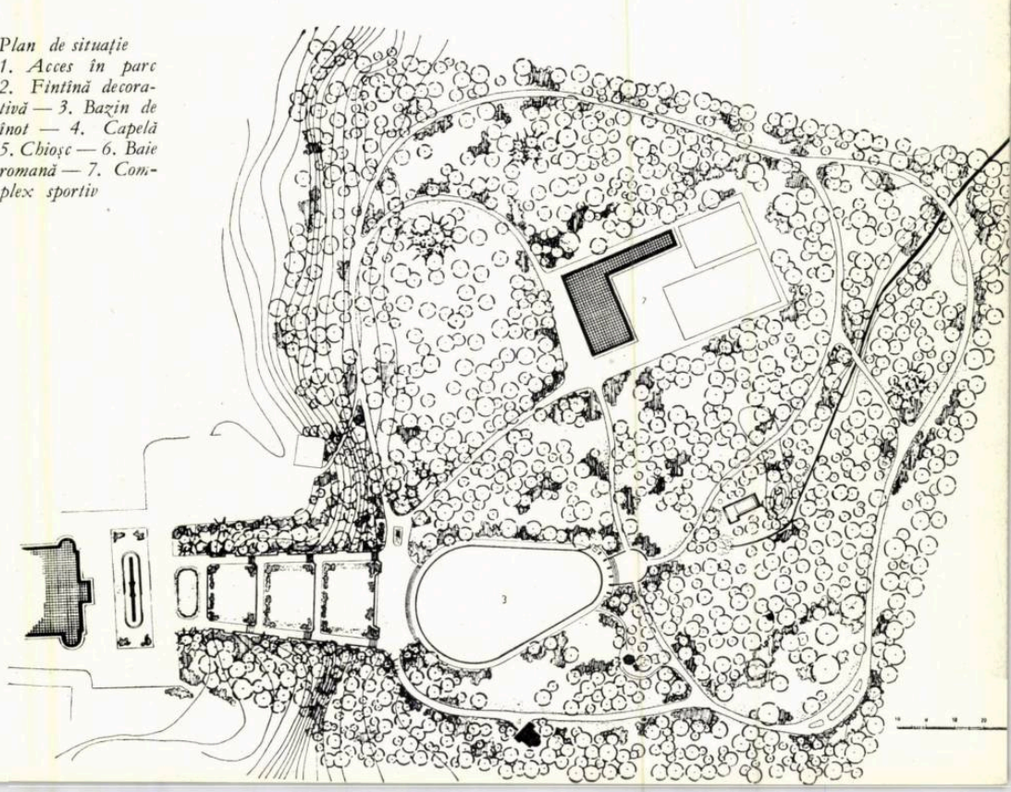

REFACEREA PARCULUI POPORULUI DIN CRAIOVA

Autori, arh. RICĂ MARCUS, arh. FERNAND ZISMAN

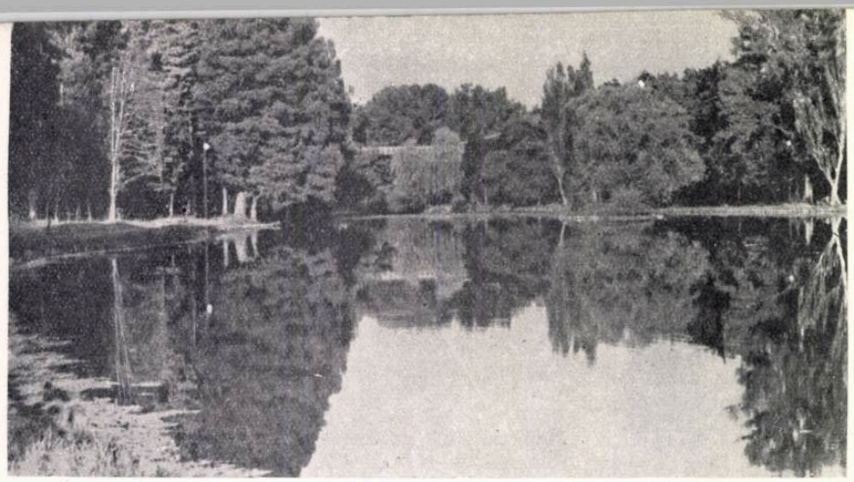

1

2

1. *Craiova — Parcul Poporului — Vegetația plantată de-a lungul malurilor este deosebit de variată ca forme, dimensiuni și culoare, prezentînd tablouri armonioase în tot cursul anului*
2. *Vedere generală a parcului. In prim plan, adăpost rustic de ploaie*
3. *Planul de situație al parcului — 1. Glorieta (pavilion) 2. Remize — 3. Casa grădinarului — 4. Sere — 5. Castel de apă — 6. Teatru în aer liber — 7. Terenuri de sport 8. Club — 9. Lăptărie — 10. Debarcader — 11. Hipodrom (a. trap, b. galop) — 12. Tribună — 13. Case pariu 14. Arbitri sosire — 15. Padoc cîntar — 16. Boxe cai 17. Grăjdari — 18. Furaj-fin — 19. Zona exterioară a grajdului — 20. Zonă distracții — 21. Restaurant-bar 22. Magazine — 23. Distracții — 24. Căluței — 25. Roata lumii — 26. Parc pentru copii — 27. Gară pionieri 28. Estradă — 29. Jocuri diverse — 30. Vestiar strand 31. Bazine — 32. Volei — 33. Colț zoologic*
4. *La umbra unui dud secular s-a construit o adevărată fermă în stil elvețian, care adăpostește un bufet-restaurant*
5. *Puntea suspendată și ruinele din fund, care adăpostesc un prozaic rezervor de apă, sînt și ele rezolvate în același stil romantic*
6. *Plute tinere pe malul lacului*
7. *Siluete de taxodium (chiparos de baltă) între stînci și ape*

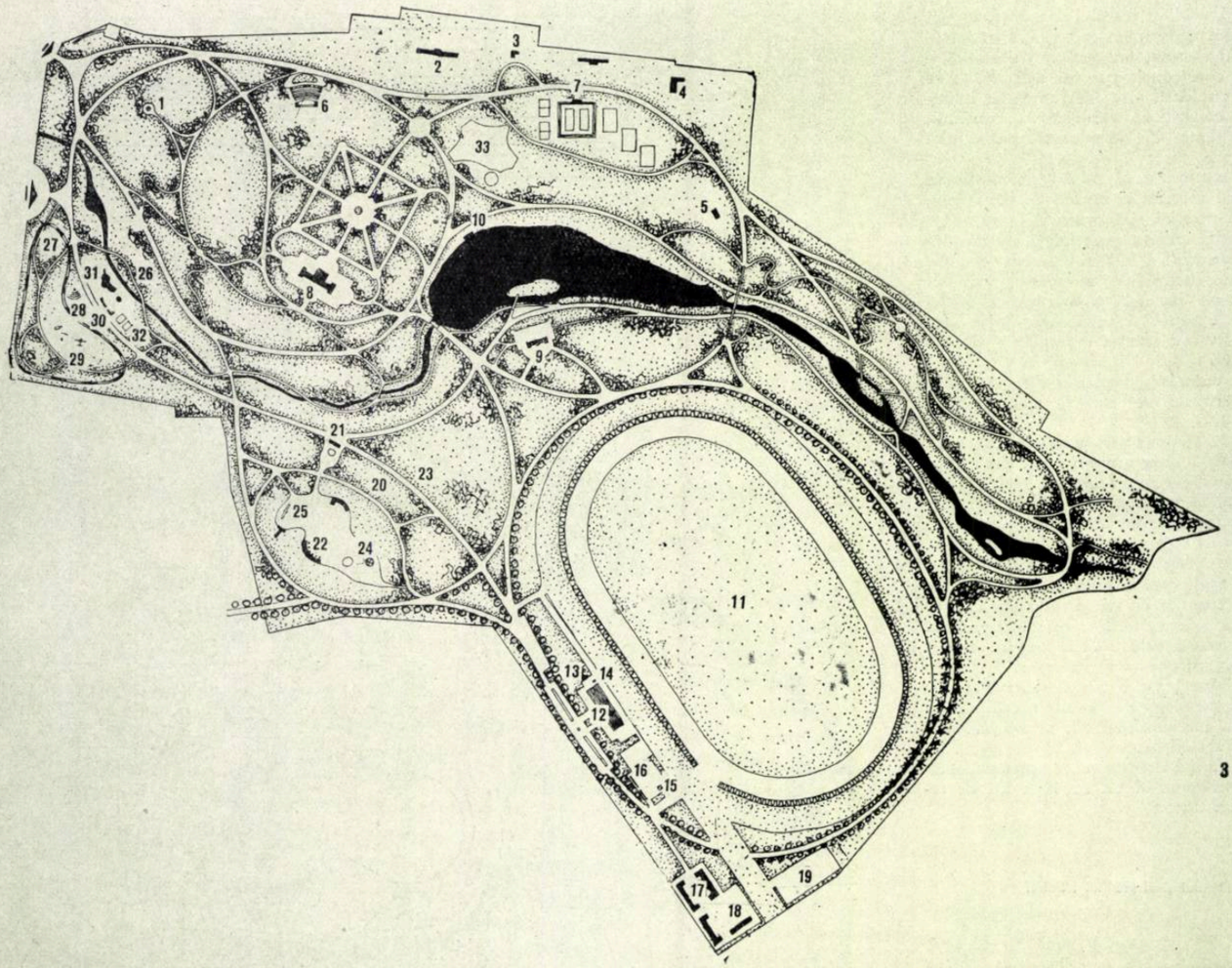

3

Parcul proiectat pentru orașul Craiova în jurul anului 1905, de cunoscutul arhitect peisagist francez Redont, a suferit numeroase distrugeri, mai ales în timpul ultimului război mondial; dezvoltarea orașului și nevoile noi ale populației au impus ca în tema refacerii să se introducă dotări care inițial nu au existat.

La soluționarea temei s-a pornit de la ideea că aspectul romantic al parcului este necesar, nu numai să fie păstrat, dar chiar refăcut după concepția inițială a autorului. Pentru realizarea acestei idei au fost utilizate numeroase desene originale ale autorului (găsite în arhivele Sfatului popular) și o carte cu caracter monografic publicată în Franța. În ceea ce privește traseul aleilor, atît în partea centrală, cît și în jurul lacului, n-au fost introduse nici un fel de modificări. În partea de nord a fost deschisă o intrare nouă, asigurîndu-se astfel o legătură mult mai scurtă cu cartierele noi din preajma uzinelor Electroputere.

Vechiul hipodrom, necorespunzător ca traseu și dotări, a fost proiectat ca să poată corespunde desfășurării unor concursuri republicane, fiind un loc de competiții pentru caii de rasă ai numeroaselor herghelii de stat din regiune. Tribune, grajduri, finare și alte instalații anexe îi vor asigura buna funcționare. Pentru hipodrom s-a deschis o nouă cale de acces, direct de la șosea, pentru a nu se traversa aleile parcului cu vehicule sau animale.

Pe una dintre aleile de centură, într-un luminiș, au fost amplasate cîteva terenuri de sport, dintre care unul de patinaj. Într-o altă parte a parcului, de asemenea izolată de drum, a fost prevăzută zona distracțiilor. În apropierea intrării a fost proiectat un ștrand pentru copii, trenul pionierilor, terenuri de joc amenajate variat etc.

Pentru activitatea culturală a fost proiectat un teatru în aer liber — avînd o amplasare mai corespunzătoare decît o improvizație realizată în urmă cu cîțiva ani — și o bibliotecă.

Prin refacerea Parcului Poporului din Craiova, respectîndu-se elementele lui valoroase, caracterul romantic al parcului, se va crea un cadru cum nu se poate mai potrivit pentru odihna și activitatea culturală a oamenilor muncii din acest oraș.

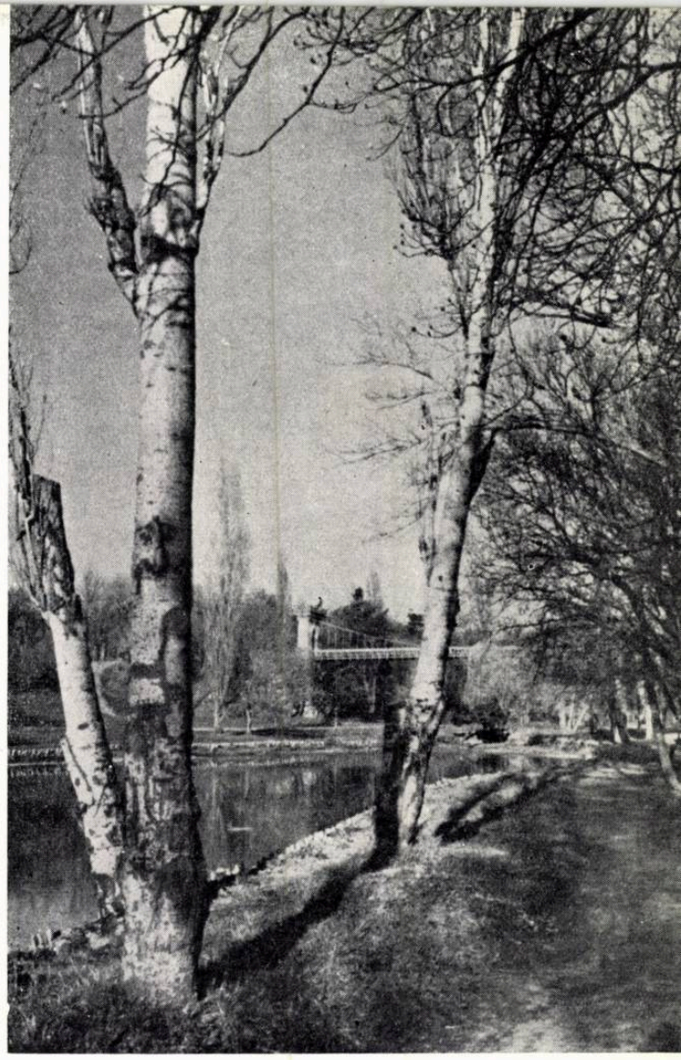

6

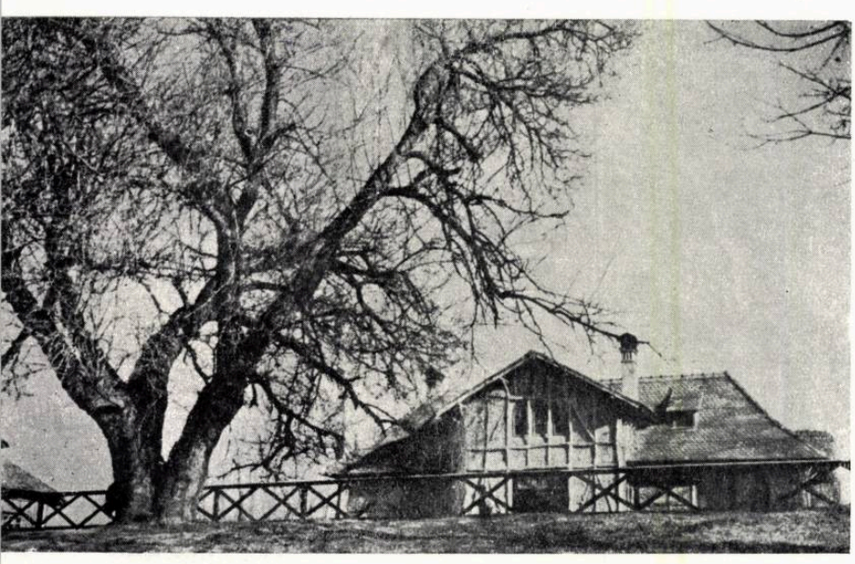

4

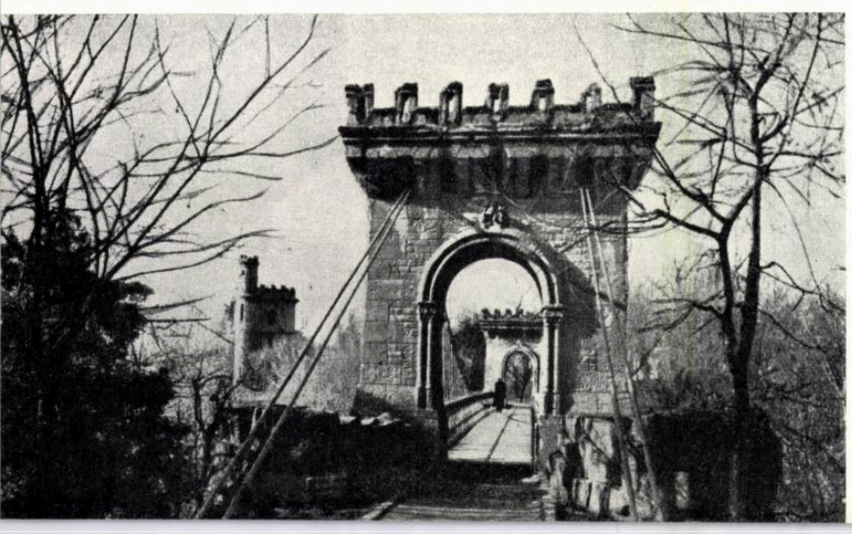

5

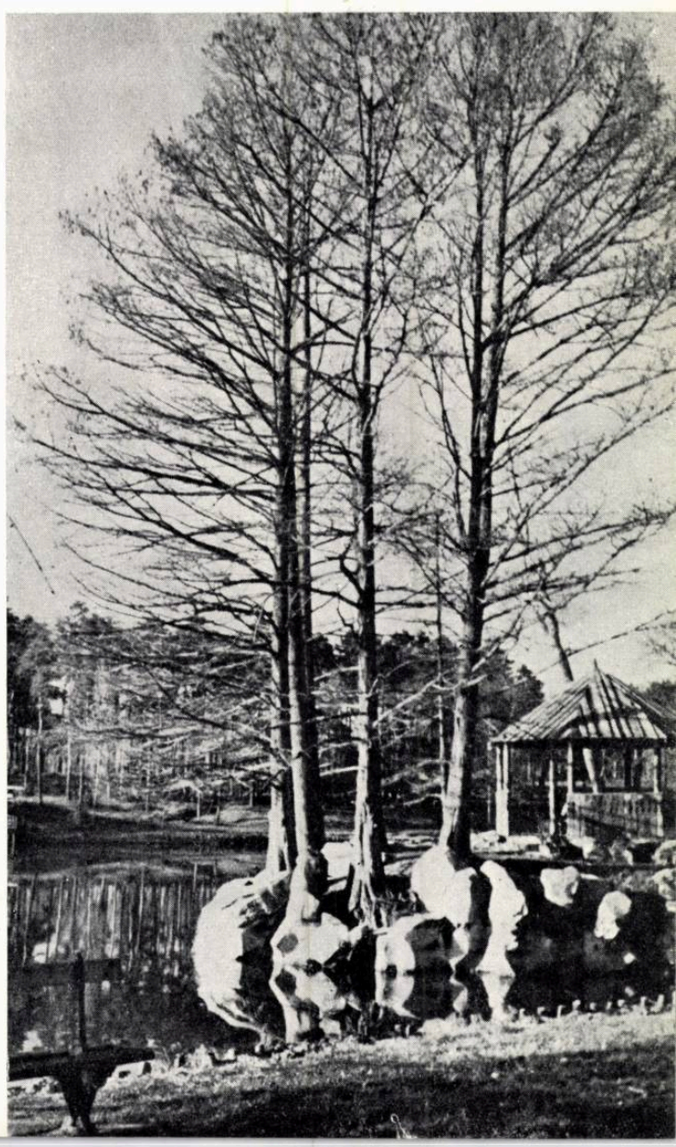

7

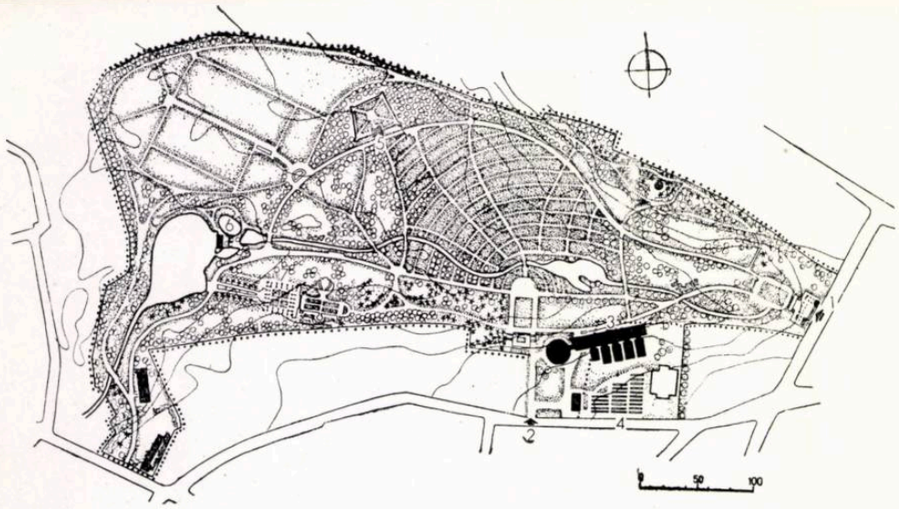

1

O GRĂDINĂ BOTANICĂ LA CRAIOVA

Autori, arh. RICĂ MARCUS, horticultor MIRELA FRANZ, ing. LAURENȚIU SPOIALĂ (pentru rezistență)

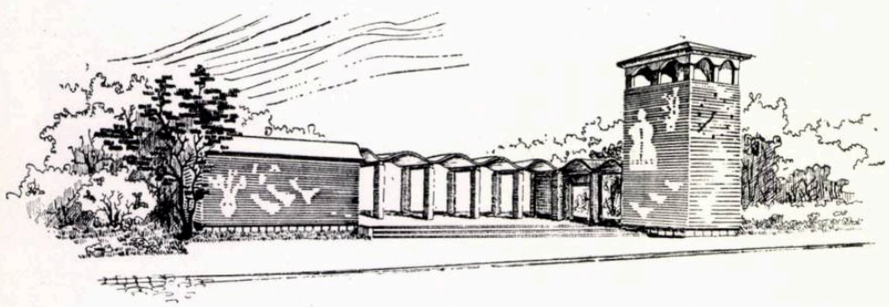

2

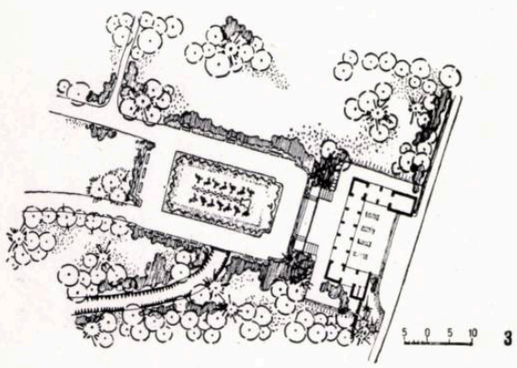

3

O dată cu înființarea la Craiova a unui centru de învățămînt superior pentru agronomie, s-a pus și problema unei grădini botanice, care să constituie un auxiliar al studiilor teoretice.

În vederea realizării ei, Sfatul popular a pus la dispoziția Institutului de agronomie un teren în suprafață de cca. 20 ha, prevăzut prin planul de sistematizare ca zonă verde. În anul 1954 au început primele lucrări de proiectare, iar în anii 1955—1956, primele lucrări de amenajare și plantare. În acest an se vor termina lucrările provizorii de drumuri și alei, gardul, rezervorul de apă și rețeaua de hidranți, lucrările de drenaj și de amenajare a lacurilor, cum și parte din plantații, construcția serelor și a celorlalte pavilioane urmînd să fie rezolvată în anii următori.

Tema-program complexă a prezentat reale dificultăți în rezolvare, din cauza spațiului mic al grădinii. Spre deosebire de grădinile botanice obișnuite, în care se urmărește numai o prezentare a plantelor din punct de vedere decorativ sau filogenetic, la Craiova, datorită nevoilor învățămîntului, a fost necesar să se rezerve o mare suprafață (cca. 20—25%) pentru sectorul economic, unde studenții execută și o serie de lucrări practice. Iată secțiile care au fost prevăzute:

1. Secția sistematică, unde plantele sînt orînduite după principii de filogenetică.

1. *Plan de situație*
1. Intrarea principală — 2. Intrare studenți 3. Sere — 4. Răsadnițe — 5. Incintă mănăstirească (plante medicinale) — 6. Grădina chineză — 7. Grădina italiană
2. *Intrarea principală — Perspectivă*
3. *Plan*
4. *Amenajarea provizorie a intrării studenților*
5. *Arbori pe marginea viitorului lac din secția fitogeografică*
6. *Sera — Fațadă*
7. *Vederea primului lac din grădina sistematică*
8. *Sălcii și plopi de-a lungul pîrâului*

4

5

2. Secția economică, unde sînt grupate plantele interesante din punct de vedere al produselor lor utilizabile; aici se găsesc cerealele, alte plante alimentare, legumele, livada, plantele medicinale, via, plantele melifere, plantele industriale (oleaginoase, tinctoriale, textile etc.).

3. Secția fitogeografia Olteniei, unde sînt grupate plantele ce cresc în această regiune.

4. Secția fitogeografia Romîniei și a globului, unde se expun asociațiile naturale de plante ale celor mai specifice regiuni.

5. Secția plantelor decorative și ornamentale.

6. Secția de fiziologie a plantelor.

7. Serele și sectorul gospodăresc.

Deși în proiect au fost prevăzute toate secțiile, nu s-a putut da dezvoltarea necesară tuturor; astfel, secția fitogeografică, legată mai puțin direct de procesul de învățămînt, a fost redusă la strictul necesar.

Compoziția generală a urmărit ca toate punctele de acces în fiecare secție a grădinii să se găsească de-a lungul unei alei principale care străbate sinuos grădina. Pentru cele trei intrări (una pentru public, una pentru studenți și una de serviciu) s-au creat, după importanță, platforme și piațete cu elemente diferite. Întrarea principală, așezată pe o platformă înălțată, îngăduie cuprinderea unei panorame cu întreaga secție a florei Olteniei. În piațeta de primire s-a proiectat un parter de flori compus în spiritul unei scoarțe oltenești. La intrarea studenților s-a conceput o decorație din plante veșnic verzi, de talii și forme variate. În dispoziția vegetației s-a urmărit ca, din orice punct al unei alei, să nu se cuprindă mai mult decît o secție, păstrîndu-se o imagine a peisajului cu un caracter cît mai unitar. Dintre rezolvările secțiilor merită să fie menționate două dintre ele.

În primul rînd, rezolvarea grădinii sistematice, care este cu totul diferită de ceea ce s-a realizat pînă acum: plantele, orînduite pe ramuri, familii, specii, varietăți, au fost așezate astfel încît să materializeze înlănțuirea apariției lor și gradul lor de dezvoltare. Planul acestei părți este rodul unei îndelungate colaborări a botanistului profesor dr. Buia — inițiatorul acestei grădini botanice — cu autorul proiectului general.

În al doilea rînd, la prezentarea plantelor în cadrul secției fitogeografice, spre diferență de soluțiile obișnuite, cînd plantele sînt aranjate numai în asociațiile lor naturale, s-a proiectat să se realizeze și cîteva grădini de stil, caracteristice unor epoci și zone geografice deosebite. O grădină italiană va fi prilej de expunere pentru trandafiri, arbori și arbuști mediteranieni, fasonați geometric etc., iar o grădină chinezească (care se află la originea celei japoneze) va constitui decorul în care se vor expune, nu numai flora Asiei răsăritene, dar și modul de cultivare a acesteia în cele mai tipice grădini ale locului. Un izvor puternic, existent pe teren, cît și altele care musteau de sub coasta dealului, au fost drenate și amenajate într-un sistem de lacuri și canale al căror fir străbate grădina de la un capăt la celălalt.

Principala construcție a grădinii este sera, care, după dimensiuni și instalații, va fi cea mai modernă din țară.

Palmierii vor fi expuși într-o sală circulară, cu o înălțime maximă de 20 m; plantele arborescente vor avea o galerie de 5 m înălțime, care va constitui totodată și legătura între serele specializate, dispuse perpendicular de-a lungul ei. Serele speciale, în număr de cinci, sînt afectate culturilor de legume, orhideelor, înmulțitorului și plantelor tropicale de apă (*Victoria Regia* și altele).

Prin proiect s-au propus două soluții constructive: una metalică clasică și alta mixtă, cu sistem de rezistență din beton armat prefabricat și șprosuri metalice. Din compararea indicilor de cost ai soluțiilor nu apar avantaje economice remarcabile pentru cea cu sistem de rezistență din beton armat și nici economia de fier nu este deosebită, soluția metalică avînd numeroase avantaje de montaj și exploatare.

Avantajele soluției metalice apar mai limpede la palmarium (sera pentru palmieri), unde, în varianta beton armat prefabricat, cu toate că inginerii au dat o soluție foarte economică și cu dimensiuni reduse pentru elementele de beton, trebuiau să se ridice piese de 10—12 tone, ceea ce ar fi creat reale dificultăți în execuție. Stabilirea variantei definitive se va face în momentul punerii în execuție, în raport cu condițiile economice specifice respective.

Serele sînt prevăzute cu instalații de încălzire cu abur (reglabilă pe tronsoane de seră), ploaie artificială, stropire cu apă de ploaie, udare prin sol, luminat electric, cu posibilități de folosire a luminatului electric parțial pentru forțarea creșterii plantelor etc. Valabilitatea soluțiilor se va putea aprecia, însă, numai după punerea în exploatare a serelor, atunci cînd cei ce le vor folosi își vor putea duce munca de cercetare științifică în bune condiții.

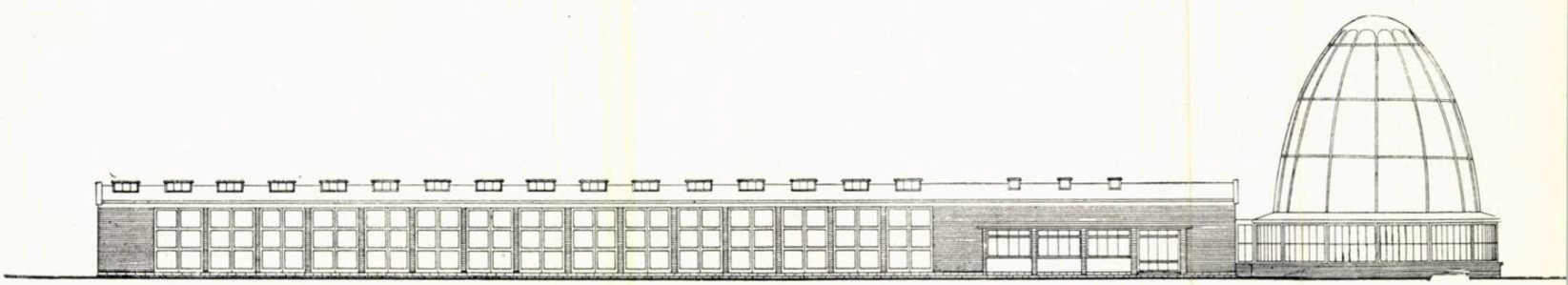

6

7 8

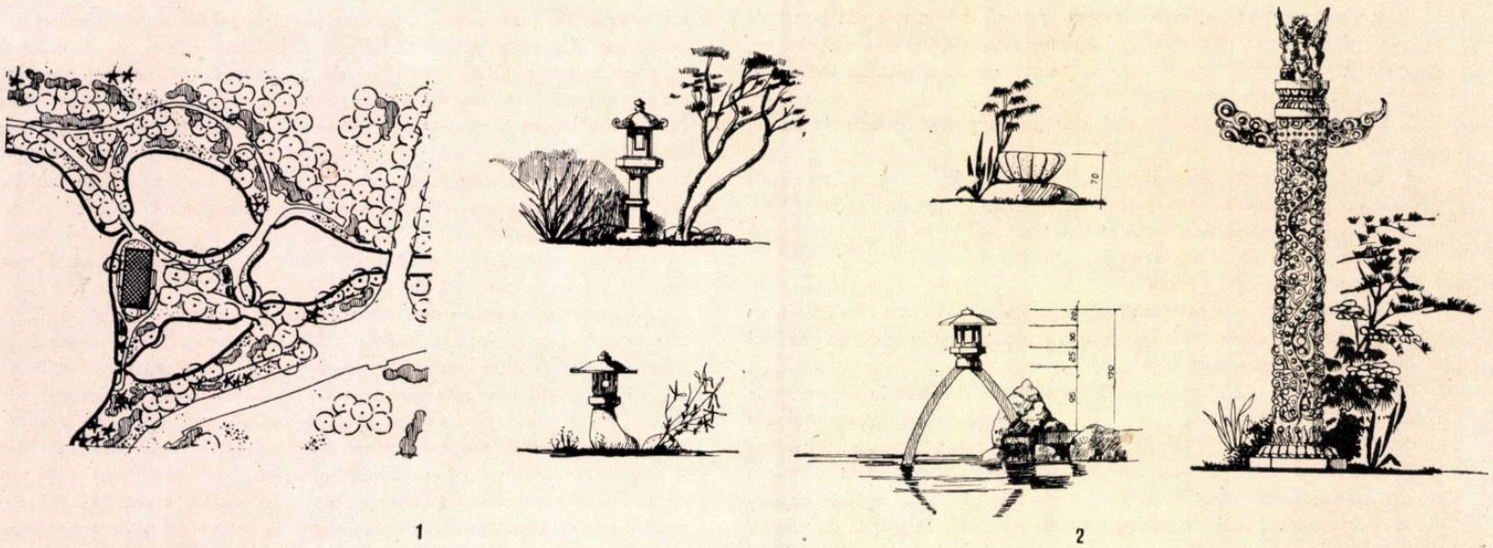

1

2

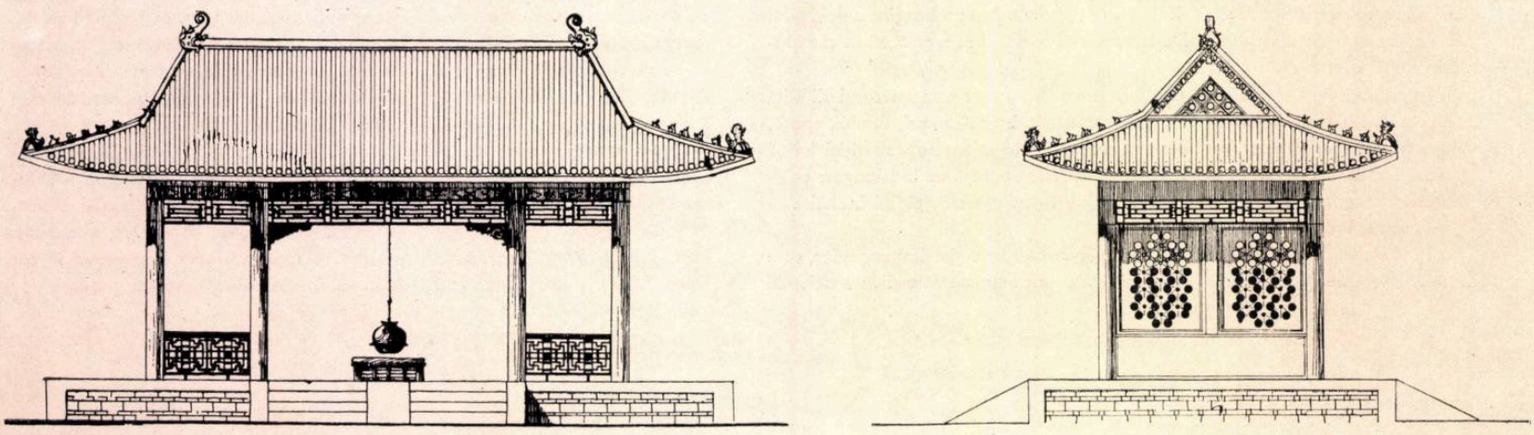

3

1. *Grădina chineză — Plan*
2. *Obiecte decorative din grădina chineză*
3. *Grădina chineză — Pavilionul*
4. *Grădina italiană — Plan*
5. *Grădina italiană — Perspectivă*

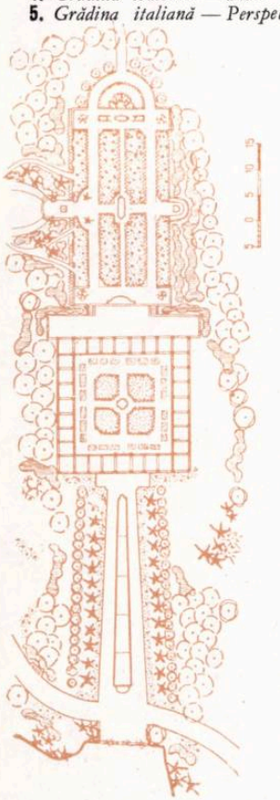

4

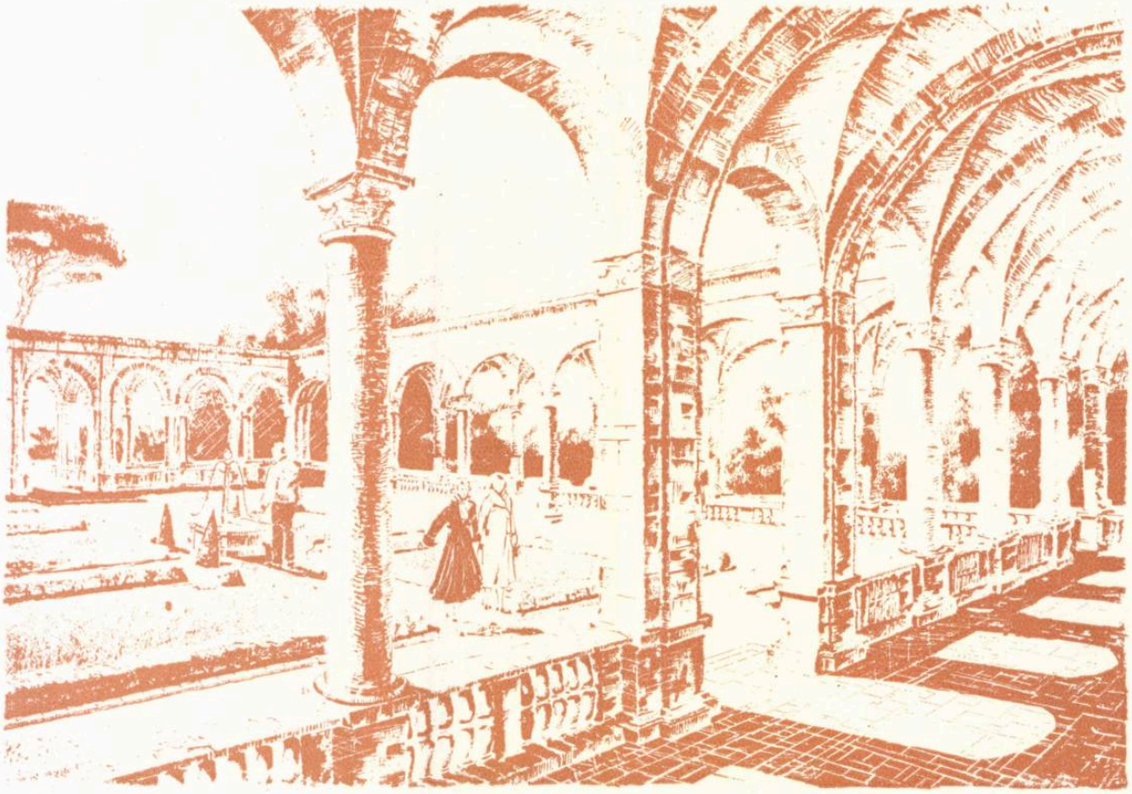

5

AMENAJĂRI LA CĂLIMĂNEȘTI

Autori, arh. SILVIA GRANET,
horticultor IRENE GEWÖLB

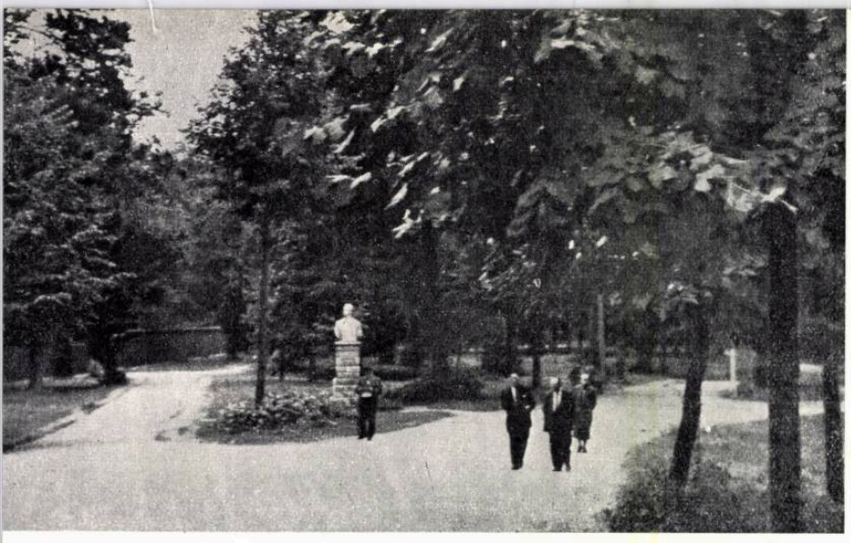

1

2

1. *Vedere din parc*
2. *Călimănești — Drumul Muncitorilor Punte suspendată*
3. *Plan de sistematizare a stațiunii Călimănești*
   1. Izvorul « 7 » — 2. Izvorul « 8 » — 3. Ostrov
4. *Perspectiva și planul izvorului « 8 »*
5. *Amenajarea spațiilor verzi din Ostrov*
   1. Strand — 2. Mănăstire — 3. Cazinou — 4. Teatru în aer liber

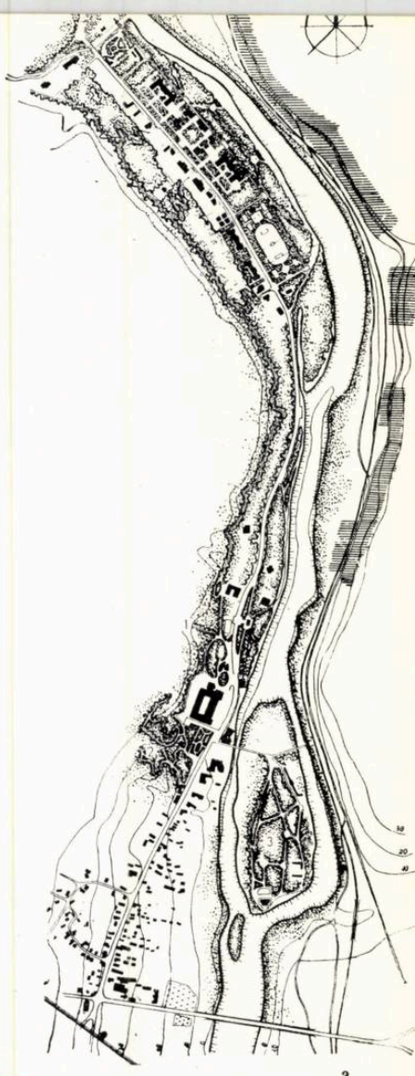

3

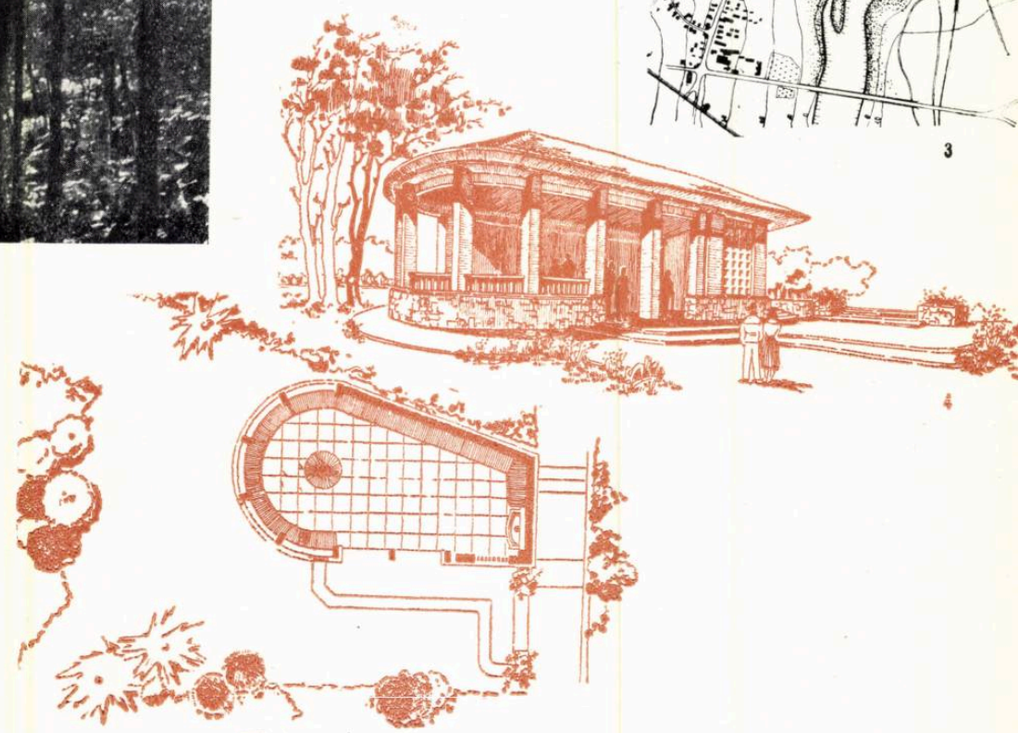

4

În localitatea Călimănești, una dintre cele mai solicitate stațiuni de cură din țară, sînt necesare amenajări (în cadrul sistematizării), pentru a putea corespunde, în bune condiții, funcțiunii sale.

Pentru o primă etapă, proiectul de față a avut ca temă amenajarea parcului de pe Ostrov, amenajarea Drumului Muncitorilor și construirea a două buvete la izvoarele de ape minerale 7 și 8.

Parcul de pe Ostrov a fost tratat liber, pentru a-i păstra caracterul actual de parc natural. În cadrul lui a fost amplasat un teatru în aer liber pentru 500 de persoane, a fost proiectată o alee principală — care va lega teatrul de piațeta ce se va crea în continuarea podului — și s-a delimitat terenul mănăstirii, care va fi înconjurat de un gard de piatră. De asemenea, vor fi mutate serele de pe terenul mănăstirii.

Partea de nord a insulei va fi amenajată spre a fi folosită ca șirand. Tot acolo se va amplasa o buvetă-restaurant.

Drumul Muncitorilor are traseul prin pădurea ce se află pe versantul din dreapta Oltului și constituie o frumoasă plimbare de la Călimănești la Căciulata. În afară de lucrări de consolidare și plantare, s-a căutat a se pune în valoare cele mai frumoase puncte, deschizîndu-se perspective spre Olt, prin defrișări de arbori.

S-au proiectat două buvete pentru cura de apă minerală, la izvoarele 7 și 8, care în prezent sînt neamenajate.

Izvorul 8 este situat în pădure, accesul făcîndu-se pe o potecă ce urcă în serpentină din parcul Sanatoriului Ministerului Sănătății.

Construcția este de beton armat, acoperită cu olane, stîlpii fiind tencuiți în roșu, iar restul, cu tencuială de culoare gălbuie; pardoseala este din plăci de mozaic, iar placa și vasul izvorului, de marmură.

Izvorul 7 este situat în apropierea Sanatoriului Ministerului Sănătății; locul fiind foarte mic, a fost proiectat un pavilion compus din 4 stîlpi de beton armat, cu acoperișul de beton armat în patru pante, acoperit cu mozaic frecat, de culoare roșie; pardoseala este din plăci de mozaic, iar izvorul propriu-zis, de marmură.

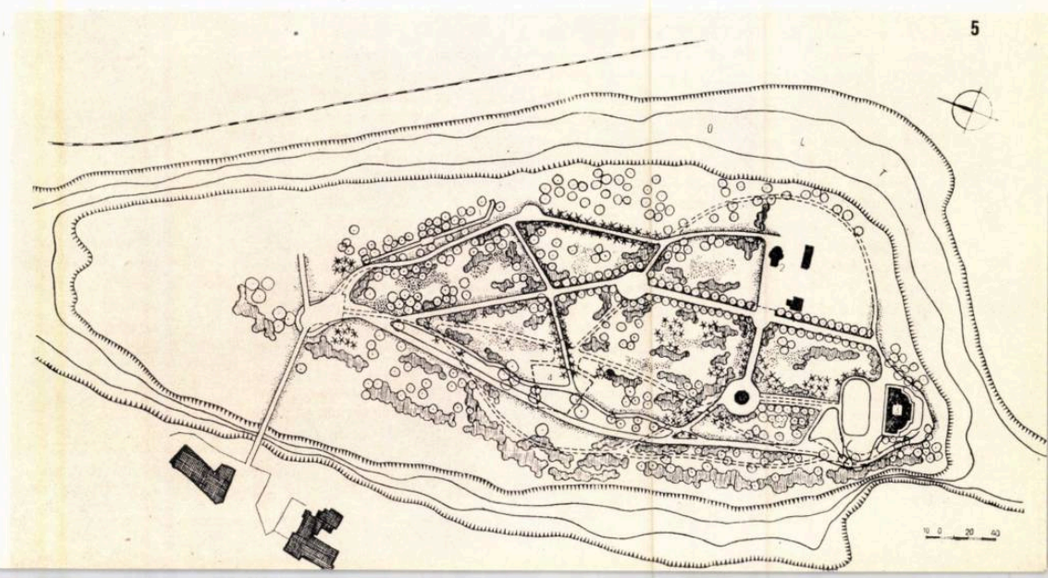

5

DOUĂ PARCURI LA PLOIEȘTI

Autori, arh. SARA MARCOVICI, arh. LORY SAHAGHIAN, ing. SEVER MUJA, ing. BERTA GYARFAS

Planul amplasamentului față de oraș
1. Parc oraș — 2. Parc Bucov

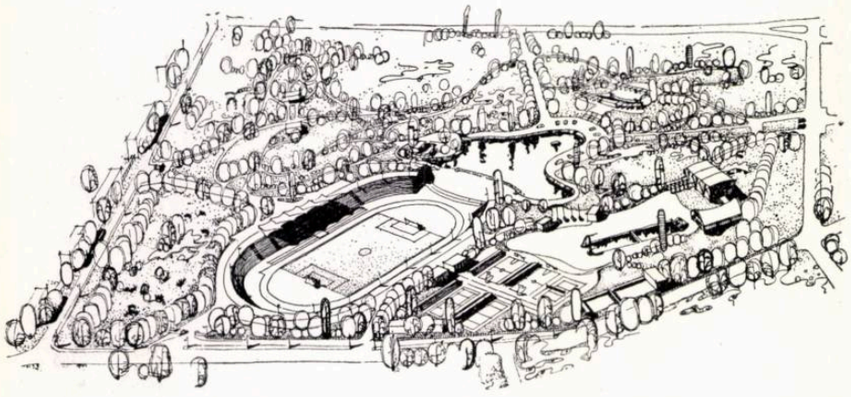

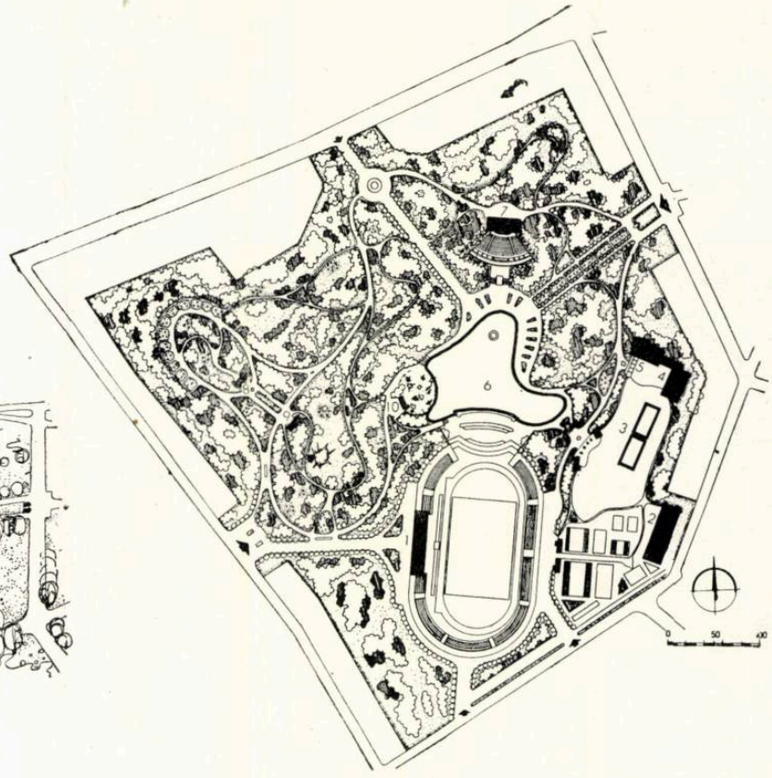

PARCUL ORAȘULUI PLOIEȘTI
Plan de situație
1. Tribună acoperită — 2. Tir — 3. Șirand
4. Bazin acoperit — 5. Sală de gimnastică
6. Oglindă de apă — 7. Teatru în aer liber
8. Bibliotecă — 9. Expoziție — 10. Restaurant

Situația actuală critică a plantațiilor din orașul Ploiești și din împrejurimile sale impune o serie de măsuri urgente în vederea remedierii. Cu toate că populația orașului trece de 100 000 de locuitori, nu există amenajate nici măcar 5 ha de spații plantate în oraș sau în apropierea lui. De aceea, au fost proiectate: un parc de cca. 65 ha în exteriorul orașului, la cca. 5 km de satul Bucov, și un alt parc de cca. 26 ha în interiorul orașului, în partea de sud-vest. Aceste două parcuri vor satisface, într-o oarecare măsură, necesarul de spații verzi al orașului Ploiești.

Accesul la parcul Bucov se face printr-o derivație de la șoseaua Ploiești-Buzău. Parcul are ca element principal de compoziție iazul morilor, apă al cărei curs va fi amenajat și lărgit pentru plimbări cu barca. În porțiunea cuprinsă între cele două brațe ale iazului fiind o depresiune, a fost prevăzut un lac ce constituie dominanta compoziției. Un sistem de alei în trident, care pornește din piațeta de intrare (1), cuprinde lacul și inelul de centură ce-l înconjură, grupînd o serie de activități în acest punct: teatrul în aer liber (4), cu estrade plutitoare, avînd ca fundal lacul cu jocurile de apă, bufetul restaurant (5), amplasat la capătul insulei, cele două debarcadere (3), promenada din nord-estul lacului, amenajată cu bănci, vase, statui, precum și intrarea la șirand și grupul sportiv. Întregul parc este prins într-o alee de centură marginală. O rețea de alei secundare leagă cele două centuri, permițînd o legătură ușoară între diversele puncte de interes ale parcului, precum și posibilitatea de plimbare și odihnă. Aleea centrală a tridentului are un profil tratat cu plantații de aliniament, marcînd axa de compoziție, perspectiva fiind închisă dincolo de lac cu un hotel. În afară de elementul central dominant, apa a fost folosită în tot cursul ei pentru agrementarea diverselor activități din parc.

În ce privește parcul din interiorul orașului, s-a cerut prin temă să se realizeze, pe același teren, un parc de recreație și odihnă și un mic complex sportiv, urmărindu-se prin proiect armonizarea acestor funcțiuni. Cele două accese principale, cu aleile respective ce duc spre centrul parcului, formează două axe importante de compoziție, avînd drept cap de perspectivă, unul — restaurantul, iar celălalt — intrarea la șirand. Centrul compoziției este o mare oglindă de apă. La intersecția virtuală a celor două axe este proiectat un joc de apă, care este, totodată, și centrul de greutate al lacului. Prin acest punct trece și axa principală de compoziție a parcului, formată din potcoava stadionului și teatrul în aer liber. Legătura elementelor din jurul apei se realizează prin terase și prin porțiuni de alei. În afară de accentele de la intrări și din preajma lacului, a fost creată o alee de centură, de legătură periferică — mai largă ca profil și cu un fir carosabil — și o rețea de alei secundare cu profil simplu, pentru pietoni.

Stadionul — elementul principal al complexului sportiv — dimensionat pentru 10 000 de spectatori, este în formă de potcoavă, cu porțiunea deschisă spre o frumoasă perspectivă din parc, contribuind, în același timp, la expresia plastică a centrului compoziției. Spre nord-vest se află zona rezervată odihnei, cu spații retrase, cu pereți despărțitori de vegetație, cu bănci, flori, arbuști, statui, fîntini. În această parte se află biblioteca și expoziția.

Indici tehnico-economici:

Parcul orașului Ploiești cuprinde un teren de cca. 26 ha, din care:

suprafață alei, drumuri, terase	3,70 ha
suprafață apă	1,20 ha
suprafață stadion cu circulație	2,50 ha
suprafață terenuri sport	1,00 ha
suprafață șirand	1,40 ha
suprafață teatru în aer liber	0,25 ha
suprafață construcții, în afară de cele de sport,	0,05 ha
suprafață plantații 16,00 ha, din care arbori	6 ha
arbuști	2,5 ha
gazon	7,2 ha
flori	0,3 ha

Indici tehnico-economici:

Parcul Bucov cuprinde un teren de 64,25 ha, din care:

suprafața de apă	8,25 ha
suprafață de drumuri și alei	6,00 ha
suprafață plantată	49,42 ha
arbori — arbuști	31,14 ha
flori	1,00 ha
peluză	17,30 ha
suprafață construită	0,58 ha

Făcînd bilanțul teritorial proiectat, rezultă că, din totalul suprafeței parcului,

12,80% este format din apă
0,85% din construcții
9,30% din drumuri și alei
77,05% din plantații

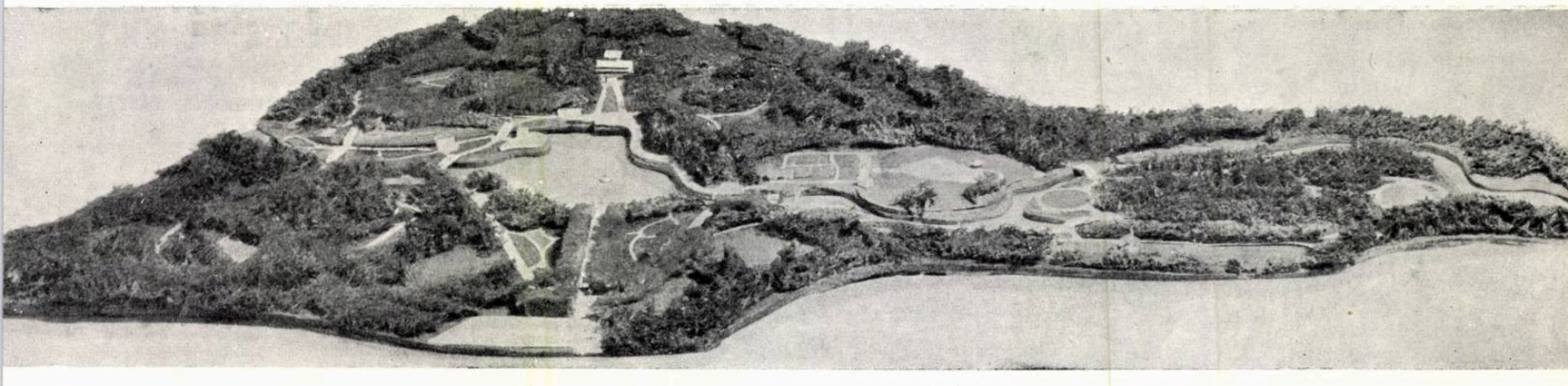

Parcul Bucov — Machetă

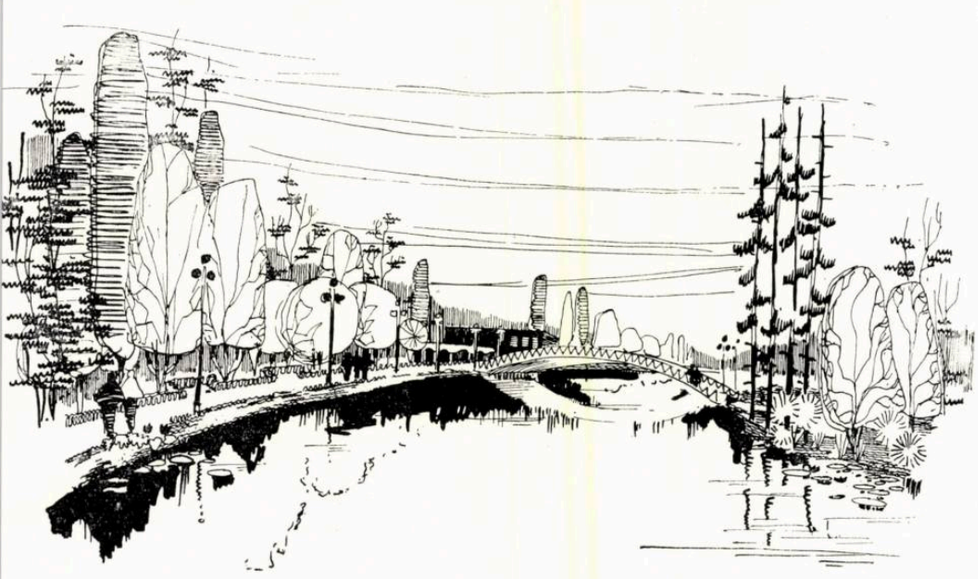

Perspective

PARCUL BUCOV

Plan de situație

1. Teatru în aer liber — 2. Bufet-restaurant — 3. Hotel — 4. Administrație
5. Jocuri de copii — 6. Parcaj — 7. Vestiare și terenuri de sport — 8. Strand
9. Platformă de dans — 10. Sere — 11. Debarcadere — 12. Casă de oaspeți

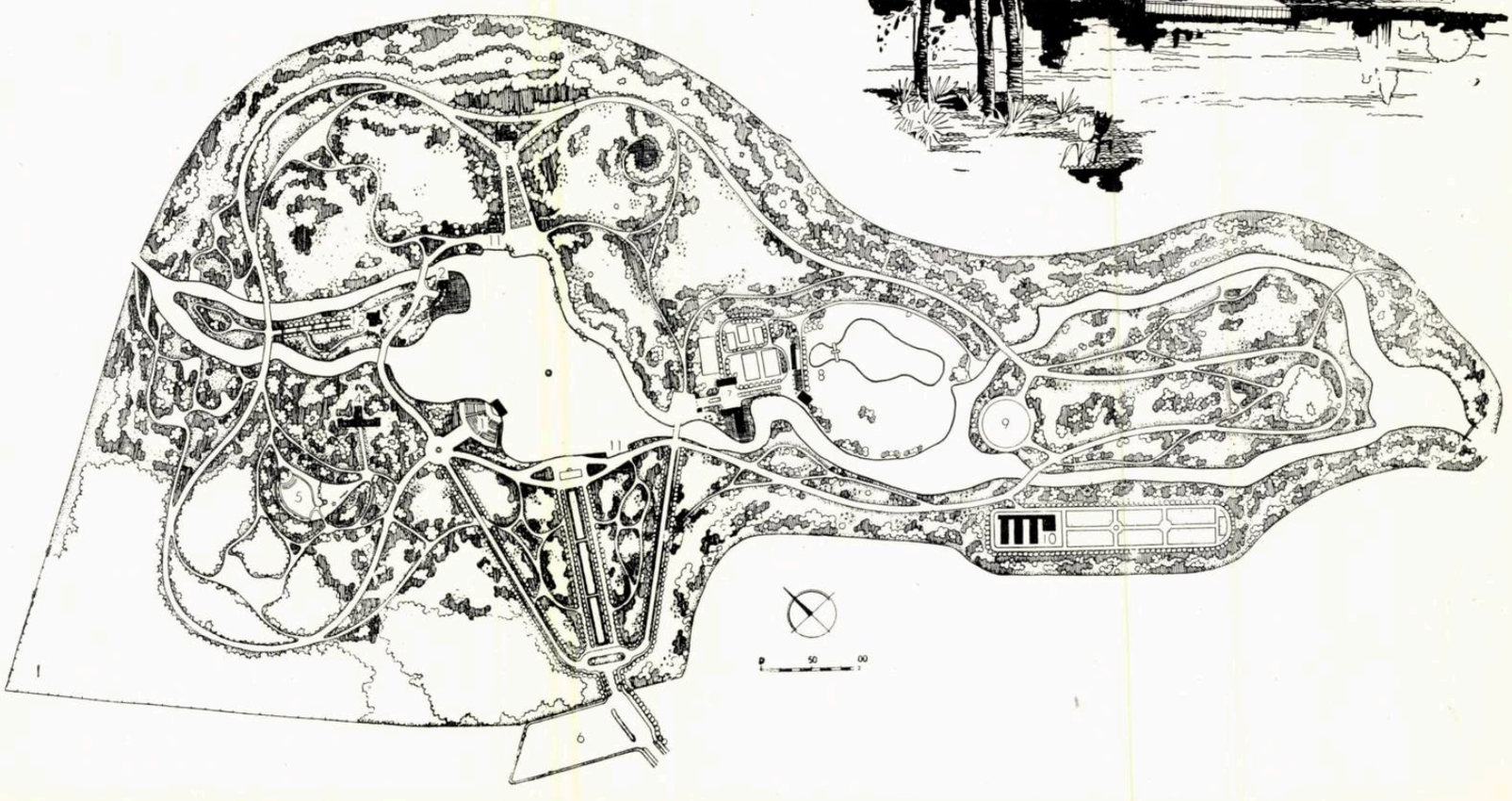

PARC LA HERCULANE

Autori, arh. FERNAND ZISMAN, arh. RICĂ MARCUS, arh. VIORICA BLUMENTHAL, horticultor MIRELA FRANZ.

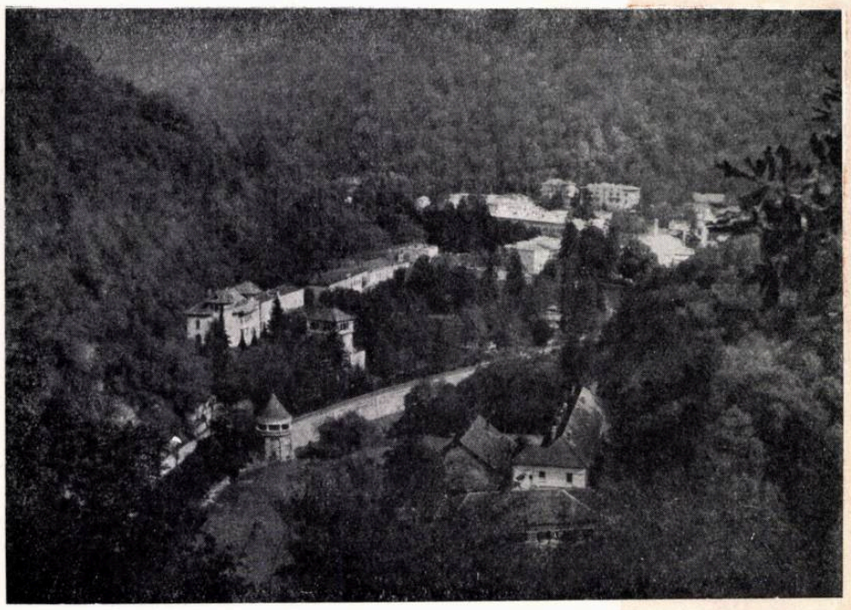

1

Pe un teren situat între staţiunea balneară propriu-zisă şi satul respectiv, într-o vale pitorească, s-a proiectat un parc cu un program variat.

Vor fi amenajate: un grup de dotări pentru sport, cuprinzînd bazine de înot cu groapă de sărituri, vestiare, teren de volei şi baschet, pentru a satisface în primul rînd nevoile locuitorilor permanenţi; un restaurant şi un teatru în aer liber, care vor fi la dispoziţia, atît a localnicilor, cît şi a vizitatorilor, iar pentru copii, un colţ cu dotările respective.

Compoziţia parcului a urmărit sa deschidă şi să pună în valoare cele mai frumoase vederi ale peisajului înconjurător. Traseul aleilor este liber şi adaptat la teren, creînduse numai la intrare un parter cu o compoziţie mai pretenţioasă, de factură arhitecturală. De remarcat soluţia teatrului în aer liber, aşezat într-un amfiteatru natural, a cărui scenă este despărţită de spectatori printr-o oglindă de apă alimentată dintr-un izvor natural. Amenajările scenei sînt modeste: cabinele sub scenă, iar drept fundal, numai arbori; cortina este o perdea de apă care, fiind luminată de reflectoare dinspre scenă spre public, asigură izolarea necesară eventualelor schimbări de decoruri.

Plantele prevăzute a fi sădite au fost alese ţinîndu-se seama de climatul deosebit de favorabil al regiunii; astfel, aici se vor pune liriodendroni, catalpa, castan roşu, alun turcesc, paulownia, tisă etc.

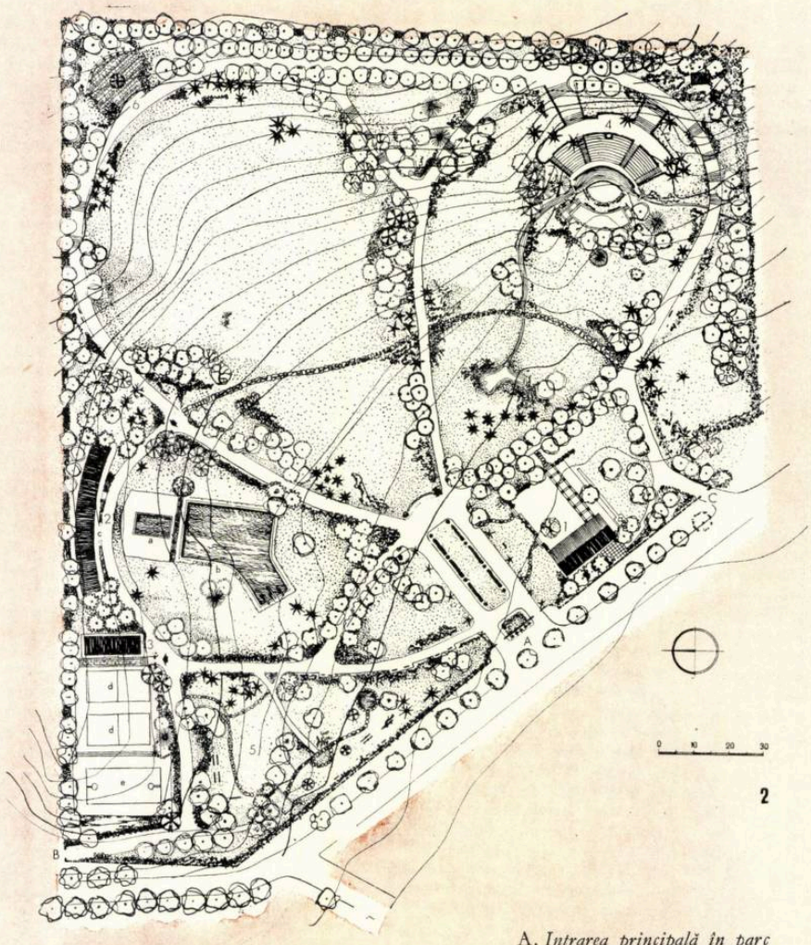

2

A. *Intrarea principală în parc*
B. *Intrarea — sport — ştrand*
C. *Intrarea la teatru*
1. *Restaurant*
2. *Ştrand: a. bazin copii, b. bazin înot, c. vestiare*
3. *Vestiare terenuri de sport: d. volei, e. baschet*
4. *Teatru în aer liber*
5. *Terenuri de joc pentru copii*
6. *Pergolă*

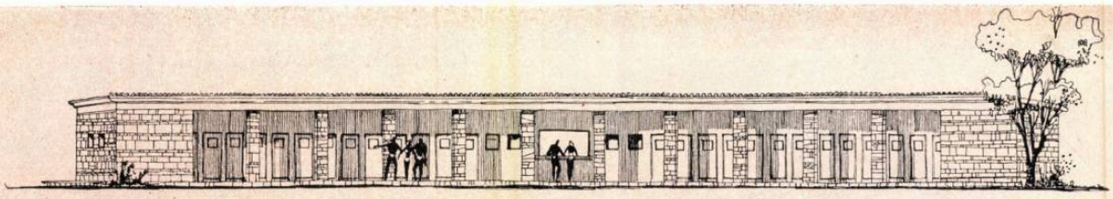

3

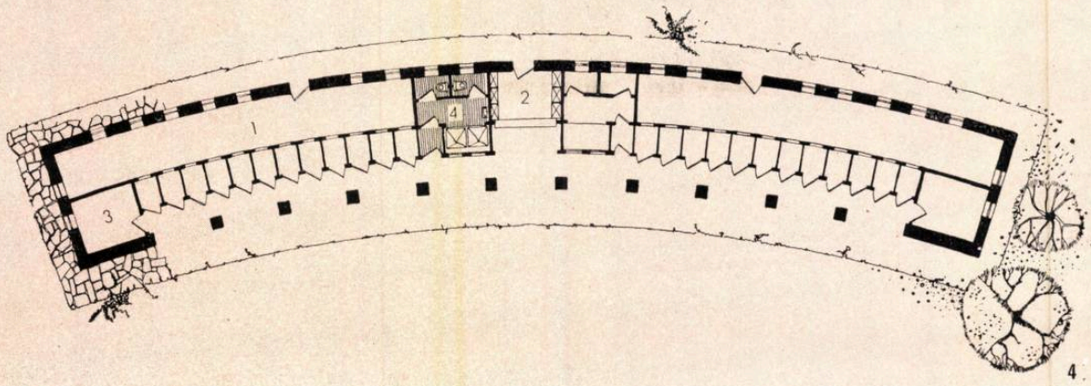

4

1 — Vestiar
2 — Bufet
3 — Depozit
4 — Duş — w. c.

1. *Herculane — Vedere generală a staţiunii*
2. *Plan de situaţie*
3. *Vestiar — Faţadă*
4. *Vestiar — Plan*
5. *Perspectiva teatrului în aer liber*
6. *Herculane — Vedere panoramică a terenului unde se amenajează noul parc*

5

6

DOUĂ PARCURI LA PITEȘTI

Autor, arh. FERNAND ZISMAN

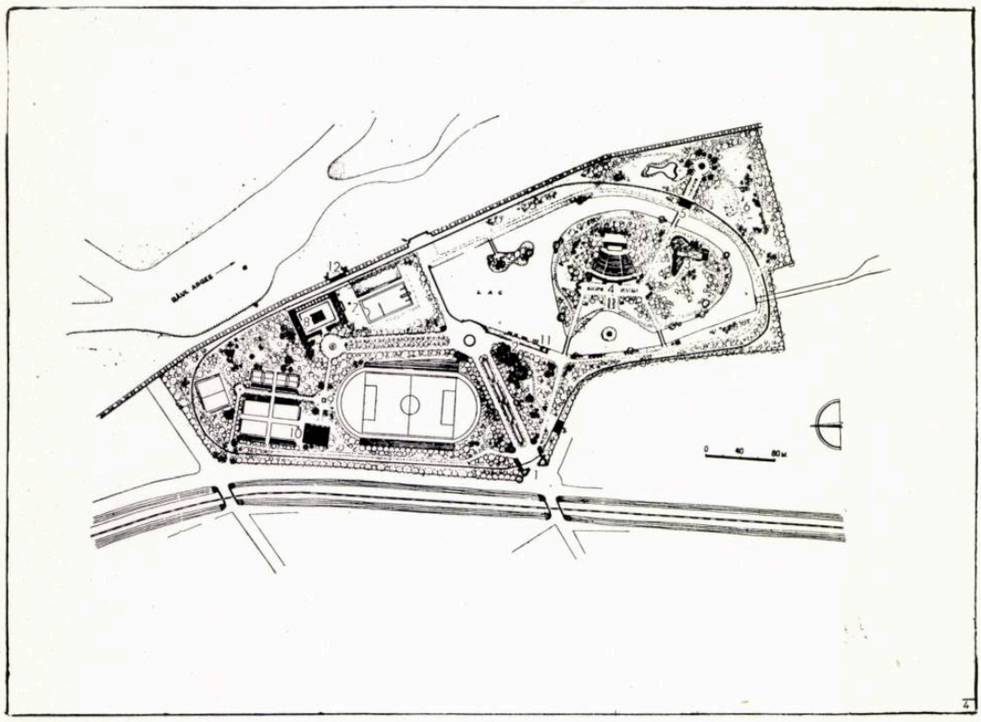

Amenajarea parcului de cultură și odihnă — Plan de plantație. 1. Intrare — 2. Bufet — 3. Restaurant 4. Teatru — 5. Gări — 6. Amenajări pentru copii — 7. Șirand — 8. Vestiare — 9. Terenuri de sport — 10. Vestiare sportivi — 11. Debarcader 12. Acces plajă Argeș

În orașul Pitești există două parcuri: primul « Trivalea », creat cu mulți ani în urmă, într-un loc pitoresc, pe o vale străbătută de un fir de apă, și al doilea, numit « Vasile Roaită », început acum 3—4 ani, în lunca Argeșului. Proiectele de reamenajare au urmărit să dea o notă caracteristică fiecăruia dintre ele: parcul « Trivalea » va deveni un parc-pădure, un colț zoologic și complex sportiv pentru competiții, iar parcul « Vasile Roaită » va avea un caracter mai urban, cu lac pentru plimbări cu barca, colț al copiilor și terenuri de sport pentru antrenament (fără competiții). Față de situația existentă, se respectă toate plantațiile, făcîndu-se modificările de alei necesare unei bune funcționări și amplasîndu-se o serie de dotări. Astfel, la parcul « Vasile Roaită », lacul artificial se modifică, trasîndu-i-se din nou malurile, creîndu-se noi forme, mai apropiate de cele naturale. Un șirand alimentat cu apă din pînza freatică, prevăzut cu vestiare și alte amenajări, va permite recreația și practicarea activităților sportive nautice. În același parc s-a proiectat un teatru de vară cu o capacitate de cca. 1000 de locuri. Colțul zoologic din acest parc va fi mutat la « Trivalea », unde există spațiul necesar; acesta fiind mai depărtat de zonele locuite, se înlătură mirosurile neplăcute ale animalelor.

Bilanțul teritorial al parcului « Vasile Roaită » este:

alei 13,2% (procent ridicat, rezultat din numeroasele dotări prevăzute și din spațiul mic existent);

apă 15%;

terenuri de sport 9,4%;

construcții 2,2%;

plantații 60,2%.

Parcul « Trivalea » își păstrează caracterul de parc-pădure, singurul element important introdus fiind complexul sportiv.

Bilanțul său teritorial oglindește limpede caracterul său:

alei și drumuri (inclusiv cele de la stadion, care sînt foarte mari, piețe de degajare etc.) 12%;

ape 7%;

construcții 10%;

plantații și terenuri de sport 71%.

Compoziția acestor parcuri are în general un stil mixt, cu rezolvări arhitecturale la intrări și la drumurile principale de acces și cu trasee libere, peisagiste, în rest.

Amenajarea parcului Trivalea — Plan de plantație

1. Intrare la stadion — 2. Intrare la terenurile de sport — 3. Chioșc pentru adăpost — 4. Grădina zoologică — 5. Ocolul silvic Pitești — 6. Schitul Trivalea — 7. Debarcader 8. Restaurant — 9. Stăvilar pentru lac — 10. Chioșc pentru adăpost — 11. Ocolul silvic Pitești — 12. Stație de deferizare a apei — 13. Castel de apă

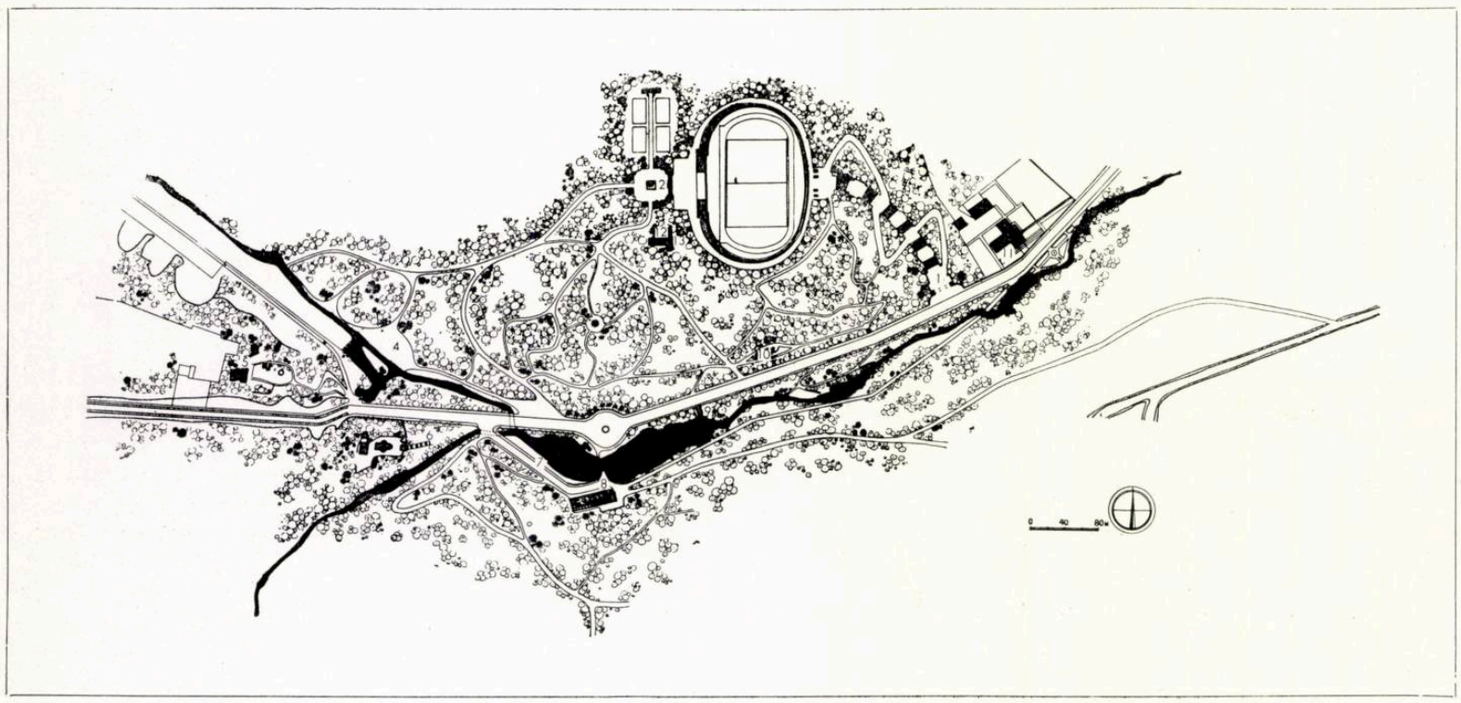

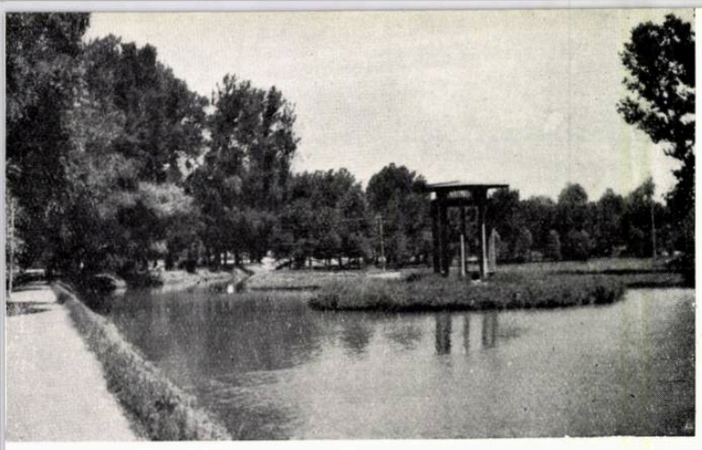

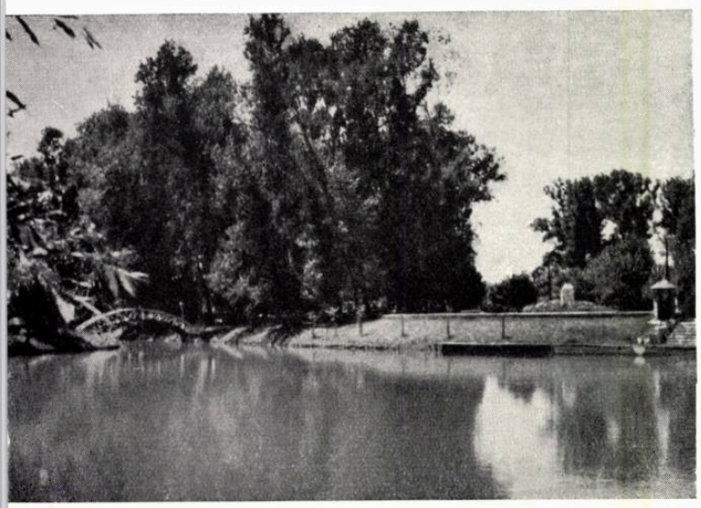

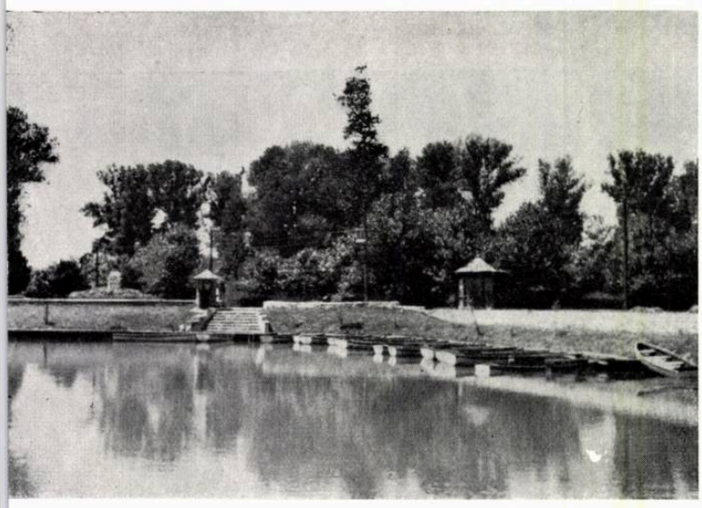

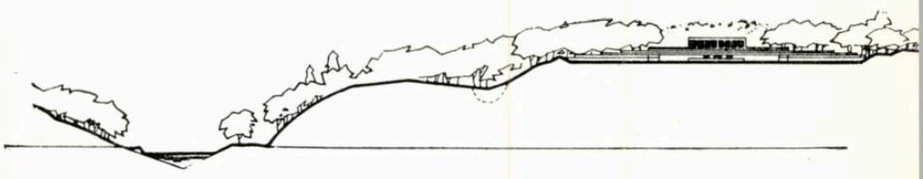

A

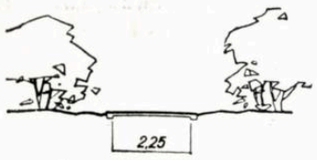

B

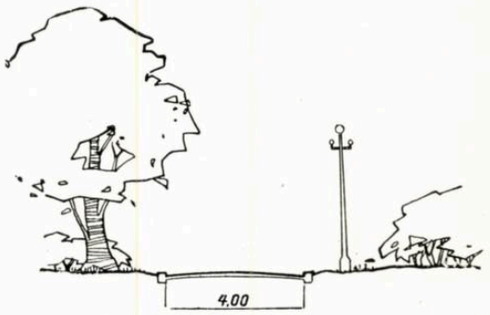

C

A. — *Secțiune prin axa nord-sud a stadionului*
B, C, D, E. — *Alei din parcul Trivalea. Profile transversale*

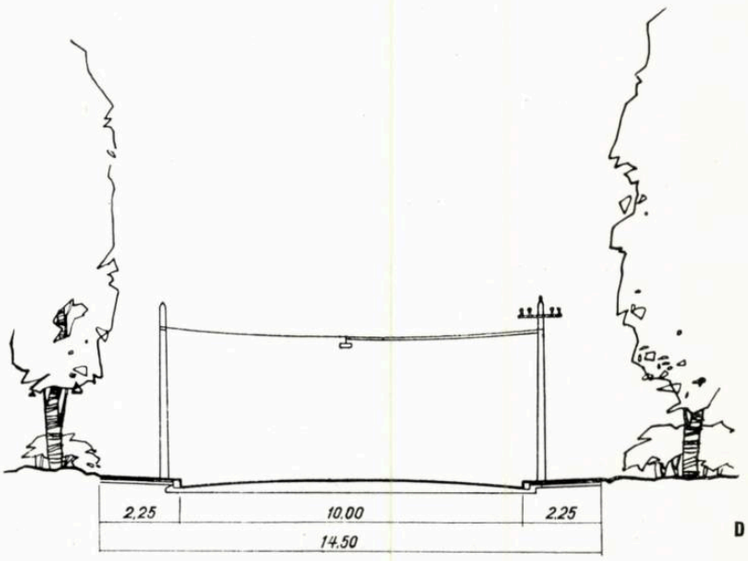

D

Alee principală.

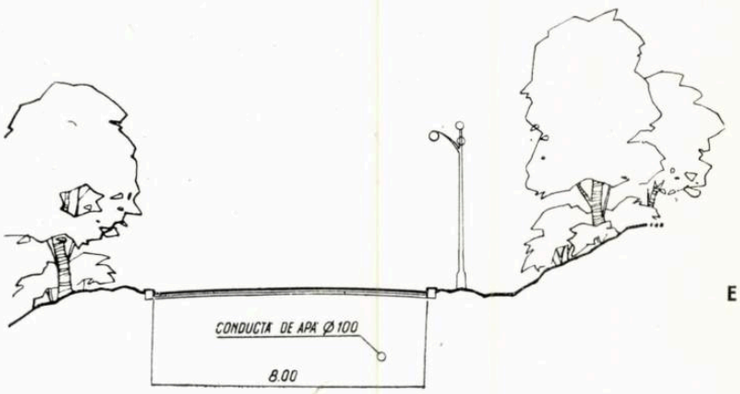

E

CARTIERUL DE LOCUINȚE FLOREASCA—BUCUREȘTI

Autor, arh. CORNELIU RĂDULESCU; colaboratori, arh. ALFRED TANENZAPF, arh. VIRGIL NIȚULESCU, arh. FELIX ZELIG, arh. HANS GROSS
Institutul Proiect-București

1

2

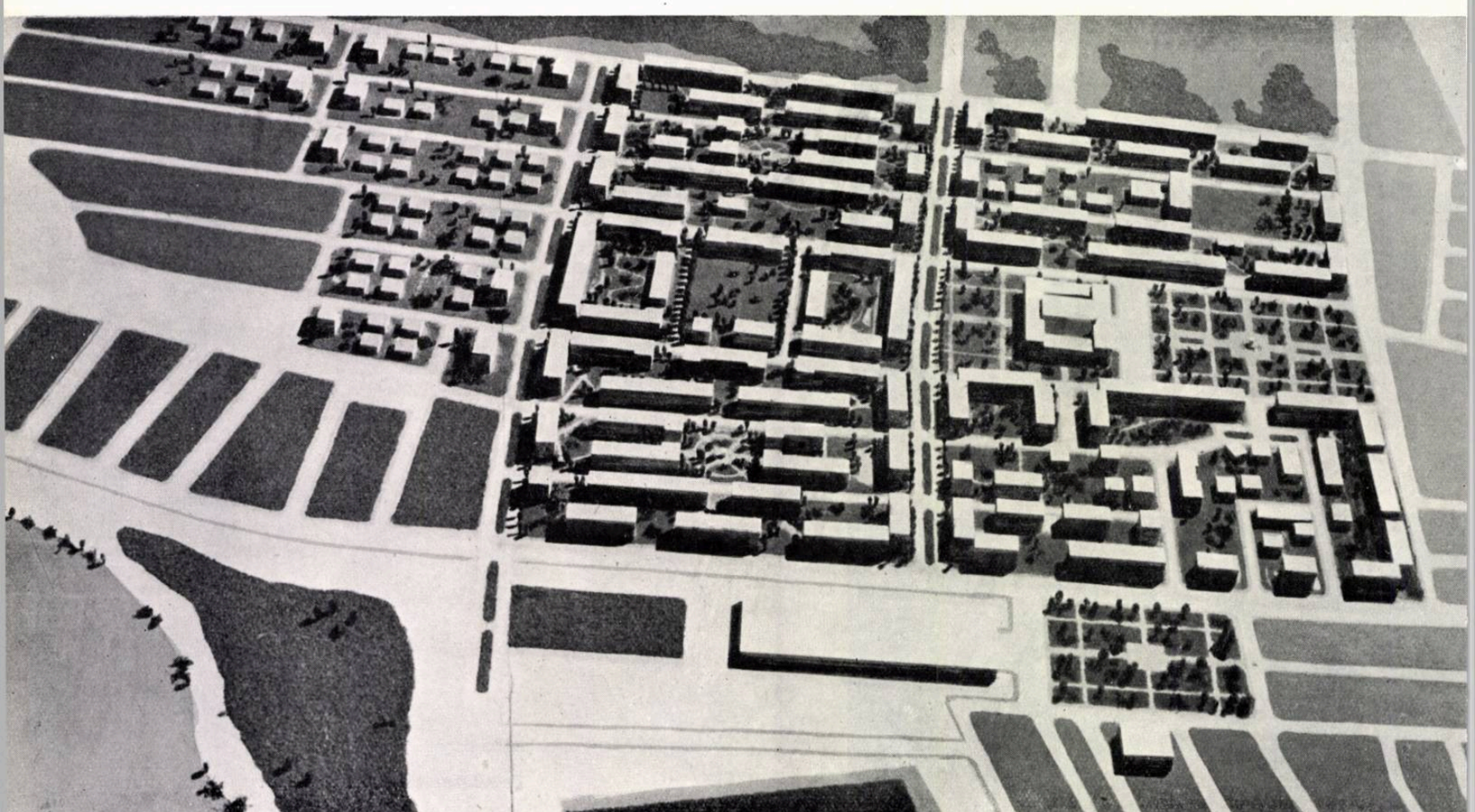

3

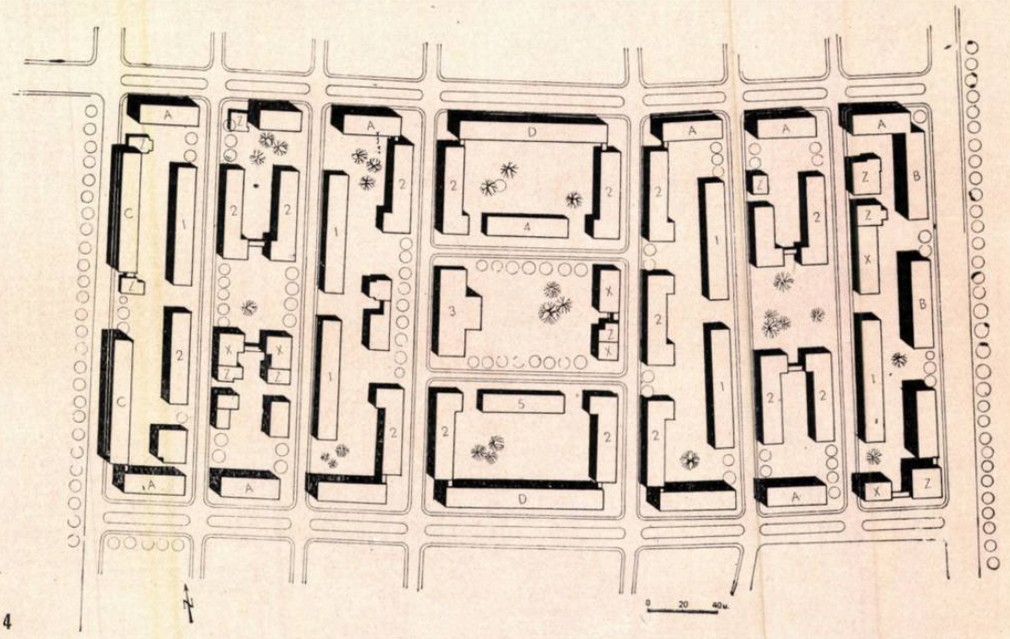

4

1. *Perspectivă interioară din cvartal*
2. *Macheta cartierului*
3. *Perspectiva blocului cu magazine*
4. *Parcelarea Floreasca — Cvartal în execuție*
Etapa I — Blocuri cu 3 niveluri (din cărămidă) 1. Bloc cu 4 tronsoane 2. Bloc cu 3 tronsoane — 3. Școală tip de 7 ani — 4. Cămin de zi 5. Creșă
Etapa a II-a — Blocuri cu 4 niveluri (din prefabricate)
A. *Bloc cu 2 tronsoane*
B. *Bloc cu 3 tronsoane*
C. *Bloc cu 4 tronsoane*
D. *Bloc cu 5 tronsoane*
X. *Clădiri ce completează parcelele libere dintre construcțiile existente*
Z. *Construcții existente păstrate*

Complexul de locuințe Floreasca are o așezare deosebit de favorabilă în cadrul orașului — în vecinătatea lacurilor — beneficiind, din această cauză, de un microclimat care înlesnește condiții optime de viață. Planul de sistematizare a complexului accentuează acest avantaj, prevăzînd amenajarea întregului ansamblu într-un mare parc, fără curți de serviciu, fără anexe exterioare.

Spațiul de retragere a clădirilor de la alinierea străzii este plantat, formînd grădini de fațadă, iar spațiul dintre fațadele posterioare este amenajat cu alei și plantații, cu terenuri de joc pentru copii și locuri pentru recreații. Compoziția e formată din două mari cvartale care au în centrul lor spații neconstruite, formînd plămîni de verdeață: cvartalul de la nord, incintele reunite ale școlii, căminului și creșei, iar cvartalul de la sud, un parc în mijlocul căruia a fost amplasat un edificiu central.

*

Teritoriul, flancat de două mari artere de circulație plantate (calea Floreasca și str. Barbu Văcărescu), se sprijină pe artera de descărcare a inelului II și se mărginește cu zona verde a orașului. El a fost parcelat sub regimul burghez, în loturi destinate pentru vile individuale, dintre care au fost construite o parte, la întîmplare, fără un regim precis de înălțime, fără nici o preocupare de stil.

Programul care a stat la baza noului ansamblu a pus probleme grele:

1. respectarea tuturor străzilor existente, ele conținînd lucrări edilitare;

2. păstrarea în cea mai mare măsură (pînă la urmă, integral!) a fondului existent de locuințe;

3. locuințe din secțiuni tip, în blocuri, cu mai multe apartamente.

Aceste condiții au impus studii laborioase în vederea satisfacerii necesităților unei compoziții alcătuite din blocuri de locuințe colective, într-un cadru oferind multe avantaje, dar și stricte constrîngeri, impuse de situații de fapt.

Rezultatul studiilor se concretizează astăzi pe teren: complexul Floreasca, cuprinzînd în ultima redactare 2265 de apartamente de cîte 2 și 3 camere și dotările corespunzătoare — creșe, cămine, școli, policlinică, restaurant-bar, magazine variate de desfacere, un mare magazin general și un edificiu central cu sală de spectacol și bibliotecă-club — este în plină campanie de construcție.

În conformitate cu proiectul de organizare a șantierului și cu condițiile de pe teren, lucrările au fost începute cu cvartalul de la nord, cuprins între străzile Glinka și Ceaikovski. Sub raportul tehnologiei de construcție, blocurile din acest cvartal prezintă două aspecte: cele din interior au 3 niveluri, ziduri de cărămidă și planșee din elemente prefabricate din beton, iar cele de pe conturul cvartalului au 4 niveluri, ziduri din blocuri prefabricate din beton, confecționate din agregate ceramice 1,75 t/m³, și planșee din fîșii D.I.M.

Secțiunea tip folosită inițial — 140 P.B. — cuprinde trei apartamente de 2 camere și bucătărie la o scară, avînd baie și cămări fără lumină directă.

Urgența începerii campaniei de lucru a determinat ca, la primul lot — clădirile din interior, cu 3 niveluri — încălzirea camerelor să fie proiectată cu sobe de teracotă alimentate cu gaze.

Pentru lotul al doilea — clădirile de pe contur — s-au făcut studii la care, ținîndu-se seama de experiența căpătată și de sugestiile locatarilor primelor blocuri date în folosință, s-au obținut importante ameliorări: un indice de locuibilitate superior (0,494), băi și cămări luminate și ventilate direct.

La realizarea clădirilor din cvartalul de la sud, care va fi realizat în anii viitori, va trebui să fie analizată obiecția că apartamentele sînt mici. S-a observat că această critică a apărut cînd apartamentele nu au fost mobilate în conformitate cu prevederile proiectului; ea este valabilă, în special, pentru bucătării. Acesta este motivul propunerii proiectantului ca vestibulul, care conține două dulapuri, precum și bucătăria, să fie predate locatarilor cu mobilier gata confecționat.

Încălzirea blocurilor cu 4 niveluri de pe conturul cvartalului se face prin radiatoare cu apă caldă, alimentate dintr-o termocentrală, care va furniza căldură pentru întregul complex.

Toate blocurile sînt acoperite cu terasă; șantierul Floreasca fiind declarat experimental sub acest raport, s-au folosit 6 soluții diferite.

În total, în cvartalul de la nord, care este în plină campanie de lucru, vor fi date anul acesta în folosință 1218 apartamente: 3 de o cameră, 1048 de 2 camere și 167 de 3 camere.

Arh. Corneliu Rădulescu

1

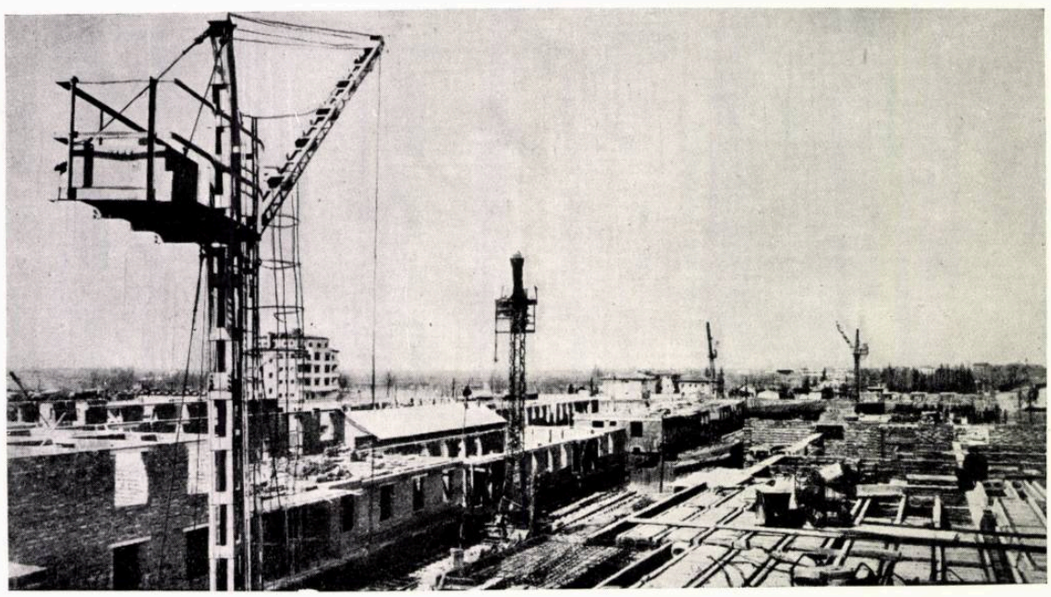

2

1—2. *Vederi de pe şantier*
3. *Sistemul de montaj*
4. *Bloc tip cu 4 niveluri (pentru etapa a II-a) — Construcţie din blocuri mari prefabricate: încălzire centrală*
5. *Bloc cu 3 niveluri (pentru etapa I) Construcţie din cărămidă; încălzire cu sobe*
6. a) *Varianta pentru grupul baie-bucătărie în etapa a II-a (baie cu sitzbad, ventilată direct deasupra cămării)*
b) *Variantă pentru grupul baie-bucătărie în etapa a II-a (cămara-dulap sub masa de la fereastră)*
c) *Variantă pentru grupul baie-bucătărie la blocurile pentru etapa I*
7. *Tronson tip (pentru etapa I) Zidărie portantă de cărămidă şi încălzire cu sobe*
8. *Tronson tip (pentru etapa a II-a) Construcţie din blocuri mari prefabricate şi încălzire centrală Plan etaj curent*
9. *Bloc de locuinţe (etapa I)*
10. *Faţadă spre una din străzi*
11. *Bloc (etapa I) — Interior*

3

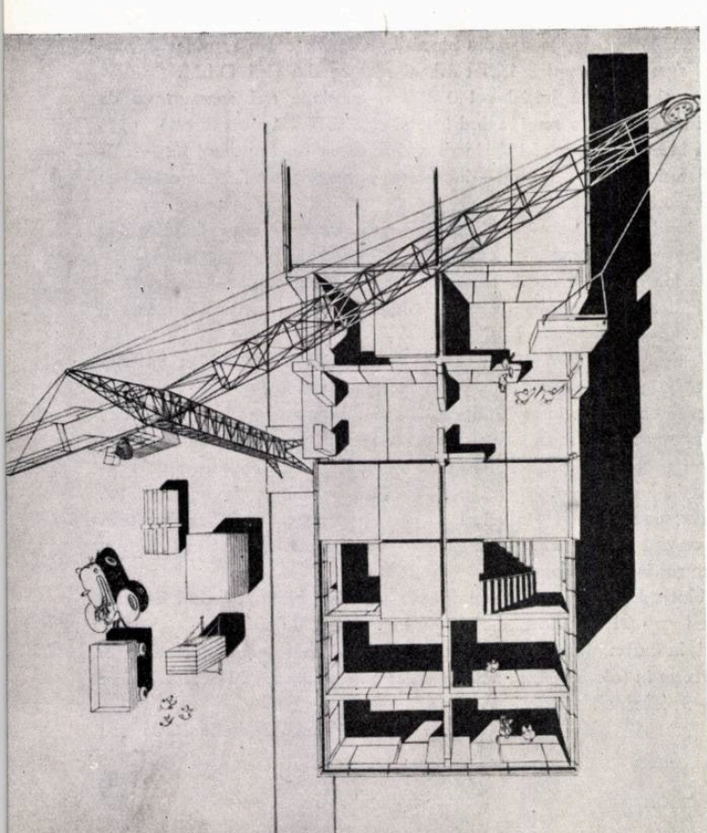

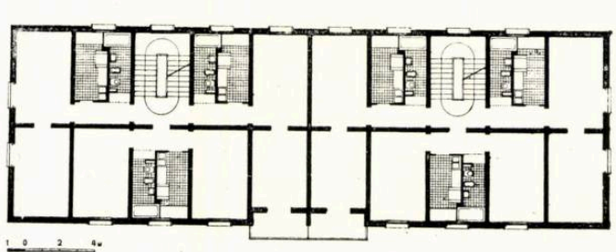

4

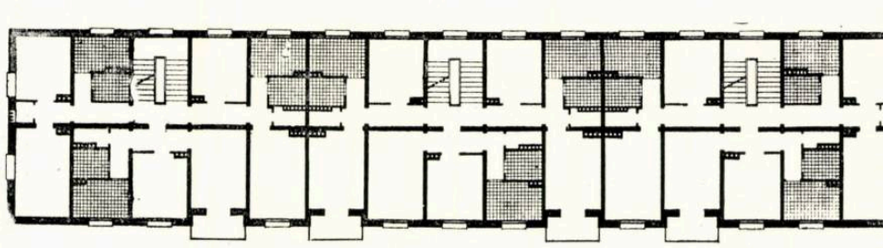

5

a b c

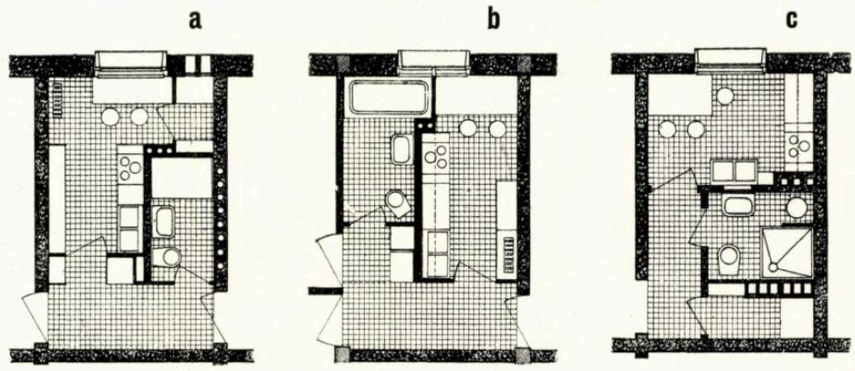

6

9

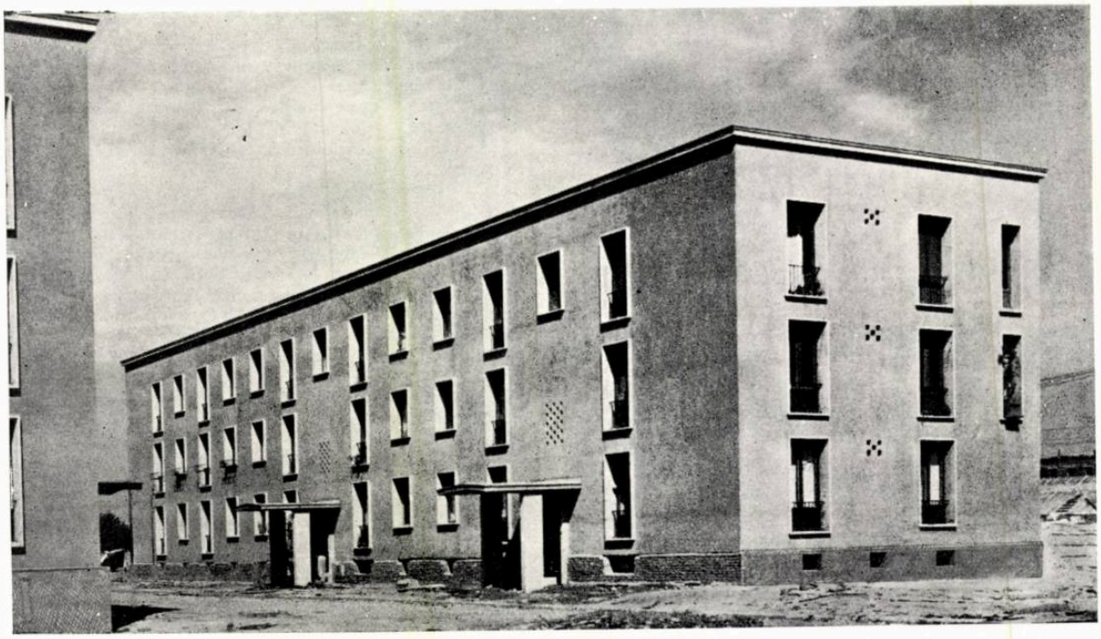

10

11

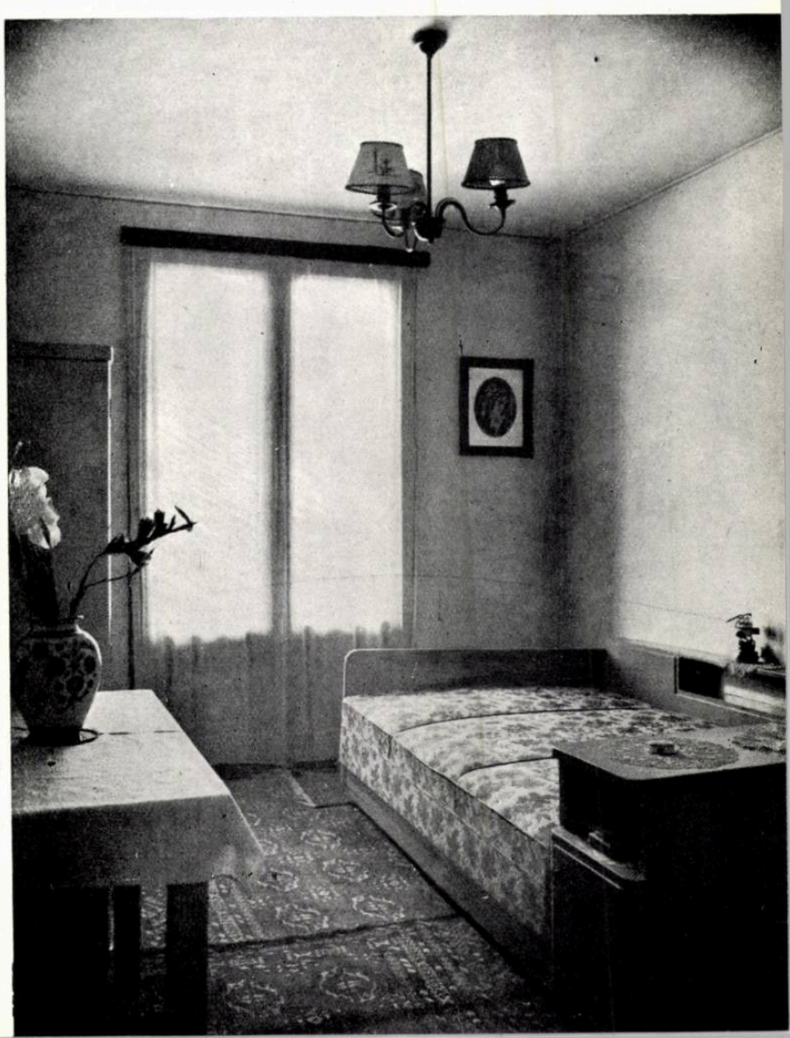

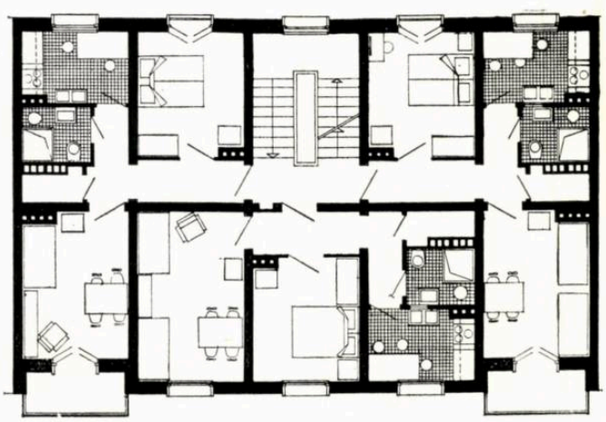

7

8

SISTEMATIZAREA PIEȚEI EROILOR—BUCUREȘTI

Monumentul Eroilor Patriei, așezat în fața clădirii Academiei Militare (construcție proiectată de acad. prof. arh. Duiliu Marcu)

MONUMENTUL EROILOR PATRIEI

Prof. arh. OCTAV DOICESCU

Ridicarea monumentului eroilor patriei, în fața Academiei Militare de pe dealul Cotrocenilor, a pus în discuție și a trebuit să rezolve deodată toate problemele urbanistice, arhitecturale, sculpturale, așa cum se întîmplă totdeauna în București, cu orice amplasament al unei clădiri mai importante sau al vreunui monument.

Moștenirea urbanistică a orașului București este foarte săracă în « intenții de creație urbană ».

Lipsa acestor « intenții » îngreunează posibilitățile generațiilor succesive de a completa și de a adăuga, în cursul timpului, valori urbanistice, forme închegate care să fixeze personalitatea orașului și să constituie valori permanente.

Pentru rezolvarea tuturor acestor probleme ridicate de amplasamentul monumentului și de forma lui, s-a recurs la un concurs public în două etape, care s-a desfășurat într-un timp destul de lung. Concursul nu a dus la o soluție definitivă, cu toate că a fost foarte laborios. Dificultatea găsirii unei soluții definitive a constat mai ales în lipsa unei unități, în proiectele concurenților, între spațiul urban, arhitectura actuală, cea viitoare și dimensiunea și compoziția sculpturii.

Concurenții s-au arătat mai indiferenți față de această problemă de unitate a ansamblului, astfel că sculptura, în majoritatea cazurilor, a rămas atentă exclusiv la problemele ei proprii, de masă a compoziției, de modelare sau de exprimare în sculptura respectivă a conținutului, sculptura fiind gîndită ca obiect independent, ca o « mobilă » urbanistică. Este un defect destul de serios al sculpturii monumentale, atît a celei a noastre, cît și a altora contemporane.

În temele urbanistice pe care le pune construirea socialismului, necesitatea unor mari unități, în care artele plastice trebuie să se exprime într-un ritm comun, cu modulațiuni variate și de pe pozițiile realismului, apare destul de des. Și concursul pentru acest monument, ca și alte concursuri de sculptură, a arătat existența acestor defecțiuni, a lipsei de unitate și a lipsei de coeziune între spațiul urban (sau între peisaj) și monument. Desigur, aceste aspecte nu sînt ușor de rezolvat si nu vor fi niciodată rezolvate numai cu căldura și vioiciunea talentului; este necesară o evoluție mai matură în sculptură, în arhitectură și în ansamblul artelor plastice.

Și nu de pe poziții izolate vor putea vreodată să ajungă la maturitate.

Pînă la sfîrșit, toate aceste probleme au trebuit să fie rezolvate de către proiectanți într-un timp foarte scurt.

Grupul de arhitecți, Constantin Gr. Ionescu, Irena Ghițulescu, Constantin Ghițulescu, Adrian Corvătescu, Aurelia Spanilli și Gheorghe Spanilli, care a proiectat ansamblul monumentului construit în fața Academiei Militare, a realizat cu siguranță și cu remarcabilă dibăcie unitatea elementelor ce au intrat în compoziție.

În perspectiva bulevardului Eroilor, trena ascendentă care conduce la Academia Militară a fost rezolvată prin platforme succesive, de dimensiuni și suprafețe diferite, însumate într-o curbă care se accentuează puternic în fața Academiei, punînd în valoare, ca un « emporium », și grupul sculptural, și Academia.

Zidul de sprijin al platformei principale din fața Academiei, cu curba lui, orizontala mare a acestui zid pe care se sprijină grupul sculptural, relieful care îmbracă acest zid, curbele platformelor prevăzute în secțiunile transversale, fîntînile care accentuează cu ritmul lor axa principală, dau foarte multă mișcare întregii compoziții și creează o voiciune ritmică acestei amenajări urbane, pe care nu o mai găsim exprimată în nici una dintre lucrările urbane mai vechi din București.

Din expunerea pe care o fac proiectanții, materialele și detaliile prevăzute, precum și calitatea tehnică a lucrărilor propuse, vor face din acest ansamblu o lucrare deosebită.

Sculptura principală a grupului central, modelată de sculptorii Marius Butunoiu, T. N. Ionescu, Zoe Băicoianu, Dămăceanu, Barabaș, are toate condițiile cadrului rezolvate cu frumusețe. Și pe acest cadru, i-a fost ușor să intre în ritmul ansamblului.

SISTEMATIZAREA PIEȚEI EROILOR

Căutarea cadrului în care un element sculptural poate găsi posibilități de afirmare și susținere, de legare cu spațiul în care este împlîntat, devine o problemă destul de dificilă cînd se raportează la mediul urban, la o arhitectură cu rezonanțe puternice și în special la moștenirile necoordonate ale unor epoci trecute.

În acest caz, arhitectura este chemată să găsească nu numai cadența elementelor sculpturale, fericita exprimare a lor, ci trebuie ca spațiul compus să găsească valențele libere ale decorului arhitectural sau natural înconjurător și împreună să concureze la echilibrul urban.

Problema se complică dacă, în afară de condițiile urbanistice și arhitecturale, relieful își pune condițiile în mod imperativ.

Autori, arhitecții: CONSTANTIN GR. IONESCU, IRENA GHIȚULESCU, CONSTANTIN GHIȚULESCU, ADRIAN CORVĂTESCU. Coautori: arhitecții AURELIA SPANILLI, GHEORGHE SPANILLI

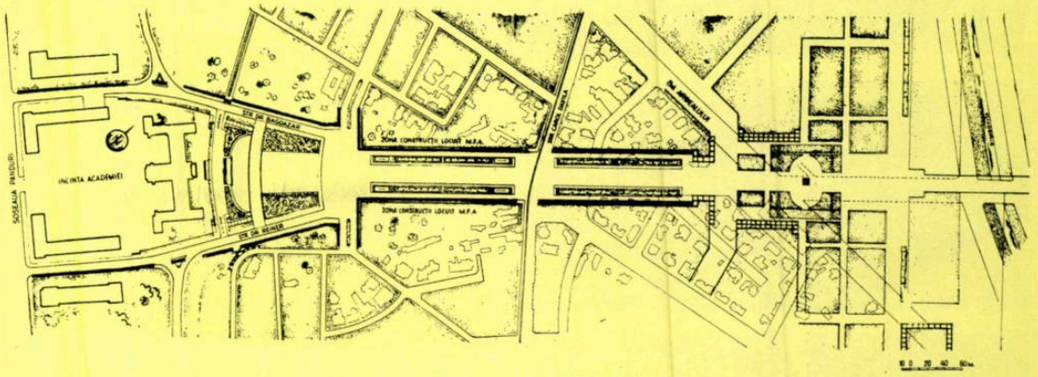

Plan de sistematizare a pieței și b-dului Eroilor

În funcție de aceste considerente, trecînd peste timpul extrem de scurt, studiul a trebuit condus mereu cu conștiința celei de a treia dimensiuni.

Limbajul folosit la începutul studiului, pentru a putea fi cît mai expresiv și mai imediat, s-a apropiat mai mult de maniera sculpturală, și deci de problema pusă.

Mulajul formelor ne-a oferit o intuiție a volumului pe care o capeți de obicei la sfîrșitul unui studiu.

Cele șapte machete, care sînt materializarea unor schițe la scara 1:500, ne-au condus către unele concluzii de ordin principial, care ne-au oferit posibilitatea unei soluții de sinteză, realizată în două machete, reprezentînd variante ale aceluiași studiu.

Astfel, variantele opt și nouă au reținut ca bună ideea din macheta unu, de a plasa monumentul în pachetul de trepte, legînd astfel spațial monumentul de Academie și de cadrul citadin. Din macheta doi și trei a apărut ca necesar un zid decorat, care să ofere monumentului climatul adecvat, să adune privirile către el, să ofere clădirii un prim soclu. Tot din aceste ultime două machete, ca și din machetele patru și cinci, a apărut mai justă soluția unui acces la Academie neseparat de traseul urban obișnuit.

Macheta cinci, oferind o mai mare claritate a schemei urbanistice, a stat la baza studiilor definitive.

Soluțiile șase și șapte ne-au oferit unele concluzii privitoare la punctarea gradată a trenei monumentului.

Astfel, în machetele opt și nouă, care reprezintă studii intermediare către soluția definitivă, partiul a început să se contureze cu mai multă precizie, dînd posibilitatea de a se trece la o scară mai mare, realizată în macheta definitivă la scara 1:200.

Această machetă sintetiza principiile socotite valabile în soluțiile anterioare, constituind un punct de plecare în rezolvarea detaliilor.

Considerînd că soluția este suficient închegată pentru a oferi o bază de discuții, ni s-a părut necesară consultarea cu forurile de specialitate, care au fost de acord cu soluția, cu unele observații de detaliu.

Partiul ales oferă, de pe bulevardul Eroilor, o perspectivă unică axată pe clădire și monument.

În bidentul deschis din piața cu același nume, mulat pe relieful unui pinten, o succesiune de terase și elemente de detaliu încadrează plastic monumentul.

Două dintre aceste terase au forma unor bretele curbe, care pot asigura circulațiile, condiții ale unor necesități programatice, disimulînd, în traseul lor ușor curbat, neperpendicularitatea frontului Academiei pe axa bulevardului, evitînd totodată și rigiditatea specifică traseului rectangular.

Monumentul este situat în partea superioară a trenei ascendente; în această situație a apărut ca absolut logică îngemănarea lui cu clădirea Academiei, cu atît mai mult cu cît aceasta prezintă față de axa bulevardului actual a rotire de 5°30′.

Compoziția ansamblului a pornit de la ideea canalizării privirii către elementul dominant reprezentat de grupul sculptural și de corpul central al Academiei.

Pentru a materializa conținutul de idei comun clădirii și monumentului, cît și pentru a nu crea individualități contrastante în același cadru construit, spațial, pata monumentului nu trebuie numai să se profileze pe corpul central al Academiei, ci trebuie să respire în aceeași unitate arhitecturală.

În jurul acestui element principal, centrul și rațiunea existenței întregului ansamblu, se grupează o serie de factori de natură diferită și de valori diferite.

Pentru accentuarea imaginii plastice a centrului compoziției, bulevardul Eroilor a fost restudiat în ideea unui profil transversal cu un fir carosabil de 20 m lățime, flancat de două peluze și de două alei secundare pentru deservirea viitoarelor locuințe.

Traseele străzilor dr. Bagdasar și dr. Reiner, corijate față de traseul existent, au fost determinate de fluxul principal al circulației, cît și de forma de relief pe care se înscriu. Ele formează o bifurcație, concurînd în axa bulevardului Eroilor.

Ansamblul folosește diferența de nivel oferită de teren, tratînd-o în terase succesive, dezvoltate în funcție de importanța lor și de efectul plastic urmărit.

Legătura dintre terase, precum și dintre acestea și Academie, este realizată prin trepte larg deschise către piață. Sînt satisfăcute astfel cerințele de ordin funcțional, materializîndu-se în același timp ideea participării monumentului la viața orașului.

Pentru construirea unei imagini unitare, trena ascendentă care începe din piața Eroilor este continuă, prin scările și pantele teraselor, iar pentru a pune în valoare monumentul, panta prezintă o ruptură bruscă la baza soclului, permițînd totuși privirii să alunece pe lîngă formele în mișcare ale grupului statuar către pilaștrii sobri ai corpului central al Academiei.

Dacă în sensul longitudinal, pentru a conduce privirea către monument, au fost folosite pantele, în sensul transversal, privirea este adunată și condusă prin curba largă a zidului vibrat de basoreliefuri, zid care devine o bază peste care se ridică organic volumul Academiei.

Urmărindu-se ideea de concentrare vizuală, prin sensul mereu ascendent al compoziției, s-a căutat să se ajute efectului, prin ușoara concavitate a pardoselilor teraselor din fața blocului statuar, atît în sens transversal, cît și în sens longitudinal.

În scopul susținerii compoziției, încoronate de monument, s-a simțit nevoia unei pregătiri care să introducă treptat în atmosfera sa imediată.

Trena graduală este realizată prin elemente de apă chemate să îmbunătățească și clima locală, dominată de mari suprafețe de pavaj. Ea începe prin cele patru fîntîni de pe bulevardul Eroilor care anunță și deschid compoziția, flancînd cu pînzele lor de apă centrul imaginii. Terasa principală continuă ideea pînzelor de apă prin cele 12 fîntîni care delimitează grădinile tunse de suprafața pavată.

Trena se sfîrșește în zidul care descrie un hemiciclu ce oferă un contrast cu rigiditatea Academiei. Acest zid, marcat la extremități de două fîntîni adosate, este vibrat de realieturi în piatră, constituind o trecere teptată de la elementul arhitectural la cel sculptural, apropiind pe acesta din urmă de scara umană.

Pentru a masca aspectul rece și agresiv al zidului de sprijin provenit din denivelarea străzilor dr. Reiner și dr. Romniceanu, cît și pentru a permite o legătură pietonieră între acestea, zidul a fost îmbrăcat de o scară în trei foi decorată cu o fîntînă cu elemente florale.

Avînd în vedere caracterul național reprezentativ al acestei lucrări, materialele de finisaj au fost alese în așa fel încît să corespundă, atît din punct de vedere plastic, cît și al rezistenței. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît monumentul existent, Academia, este placat cu piatră.

Considerînd că veșmîntul care îmbracă un ansamblu monumental îi poate ajuta sau dăuna în mare măsură, am ales ca material principal de finisaj piatra naturală.

În ceea ce privește coloritul materialelor întrebuințate, am rămas în aceeași armonie cu tenta generală a Academiei.

Aceeași idee, de concentrare vizuală către monument, este urmărită și prin coloritul care cîștigă în intensitate în măsura apropierii de acesta.

Soclul monumentului devine un accent care se înscrie în armonia coloritului general.

Piatra preconizată este, pentru pardoseli, gresie de Rupea și andezit, din valea Kicsifenyö, iar pentru placaje verticale, piatră de Baschioi, Mateiaș și porfir de Arieș.

Pardoselile teraselor placate cu piatră sînt tratate în funcție de forma și importanța lor, fie în desene realizate în mai multe nuanțe (opus incertum), fie dalaje cu plăci regulate. Acestea, ca și treptele, vor fi buciardate și numai placajele verticale vor fi lustruite.

Prin placajele de piatră se urmărește să se accentueze caracterul unitar al ansamblului.

Pentru ca fîntînile să constituie elemente atrăgătoare și atunci cînd pînza de apă nu decorează fîntînile, ca material principal de finisaj a fost ales kleinmozaicul lucrat în diferite desene și elemente ornamentale.

În afara elementului sculptural și arhitectural, ansamblul va putea fi pus în valoare de reușita iluminării. În acest sens a fost prevăzut un iluminat intens în lungul arterelor de circulație, un iluminat festiv cu reflectoare pentru Academie și monument, un iluminat special fluorescent, în scafe, al reliefurilor fîntînilor adosate, precum și iluminatul fîntînilor.

Întrucît posibilitatea construirii unei piețe închise într-un regim construit pare puțin probabilă, atît în spațiu, cît și în timp, am socotit că ideea închiderii unui spațiu neordonat din punct de vedere edilitar poate fi realizată printr-un front verde de copaci tunși.

Acest front se prelungește pe bulevardul Eroilor, lăsînd între masele ordonate de copaci peluze agrementate cu tufe de trandafiri, care mărginesc firul carosabil central și oferă împreună cu vegetația înaltă un cadru verde, care evidențiază și ajută perspectiva de capăt. Bordurile trotuarelor sînt subliniate de peluze plantate cu flori și buxus.

În piața delimitată de fronturile verzi, tratarea zonelor plantate va avea un aspect arhitectural, cu grădini tunse, joase, cu desene ornamentale care vor trebui să fie în acord cu cadrul construit.

Dincolo de perdeaua de arbori tunși se vor amenaja spații plantate cu trasee libere, grupuri de copaci, arbuști, peluze de flori destinate să ascundă aspectele, uneori penibile, ale vecinătăților construite.

Zonele verzi ca și elementele de apă vor contribui la îmbunătățirea microclimatului, oferind orașului noi spații plantate, noi zone de agrement.

Lucrarea este prevăzută să se execute în două etape anuale: 1957 și 1958, prima etapă fiind deja realizată.

În rezolvarea problemelor de ordin structural cerute de arhitectură și în special a traseelor și a secțiunilor teraselor, de forme destul de complicate, am fost ajutați de colectivul de ingineri format din: Spiridon Constantinescu, Emil Petridean, Teodor Lemni și Popa Constantin. Un aport substanțial a fost adus de asemenea și de ceilalți ingineri de specialitate.

Termenul extrem de scurt pentru studiul și elaborarea acestui proiect destul de complicat a cerut o muncă foarte susținută, care a putut fi dusă la bun sfîrșit datorită coeziunii colectivului de proiectare, care are satisfacția finală, scumpă oricărui arhitect, de a-și vedea concretizarea eforturilor depuse prin punerea în operă a proiectului.

Rămîne ca materializarea proiectului să ofere verificarea valabilității eforturilor depuse.

Colectivul de proiectare

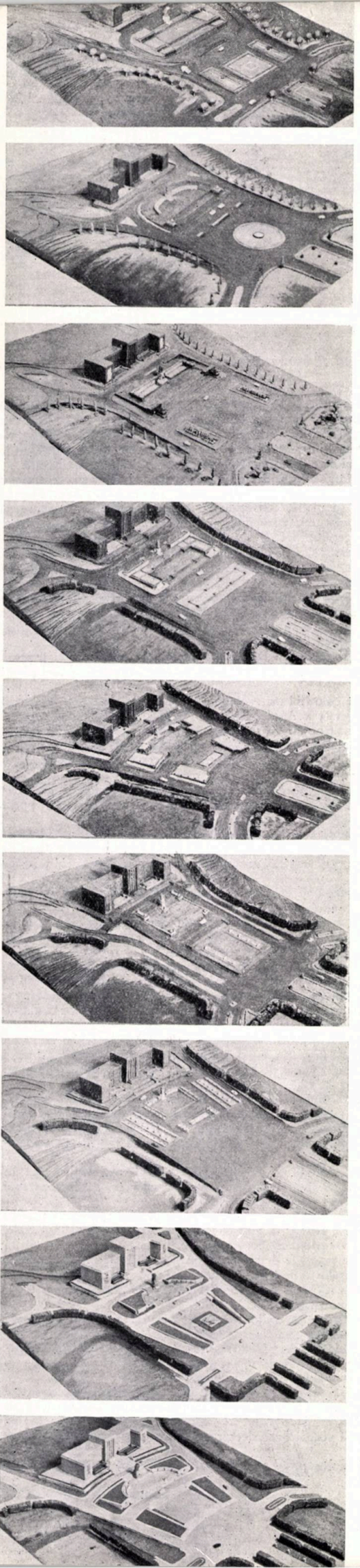

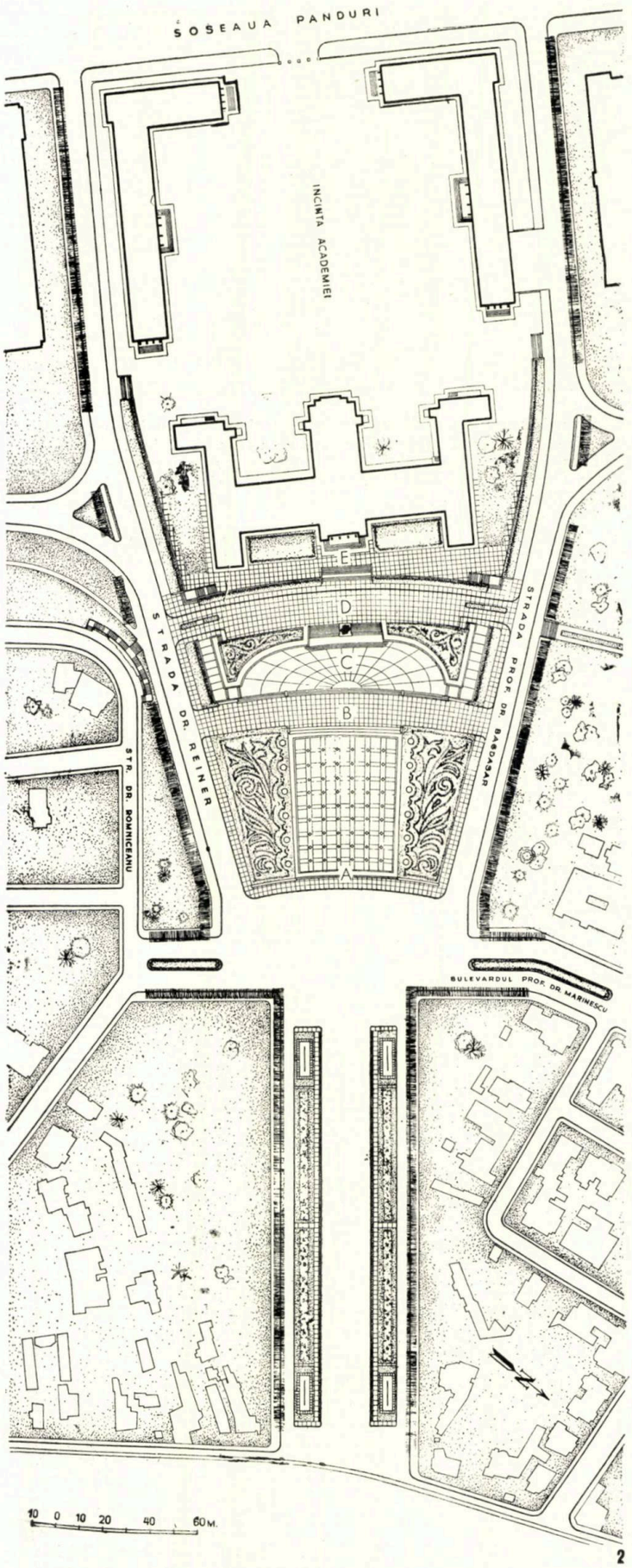

2

1. *Machetele celor nouă variante ale studiilor premergătoare*
2. *Plan de situație — Terase* (A,B,C,D,E)
3. *Vedere dinspre bd. Dr. Marinescu*
4. *Vedere perspectivă (de pe terasa* B*) a monumentului*
5. *Machetă de ansamblu*

1

3

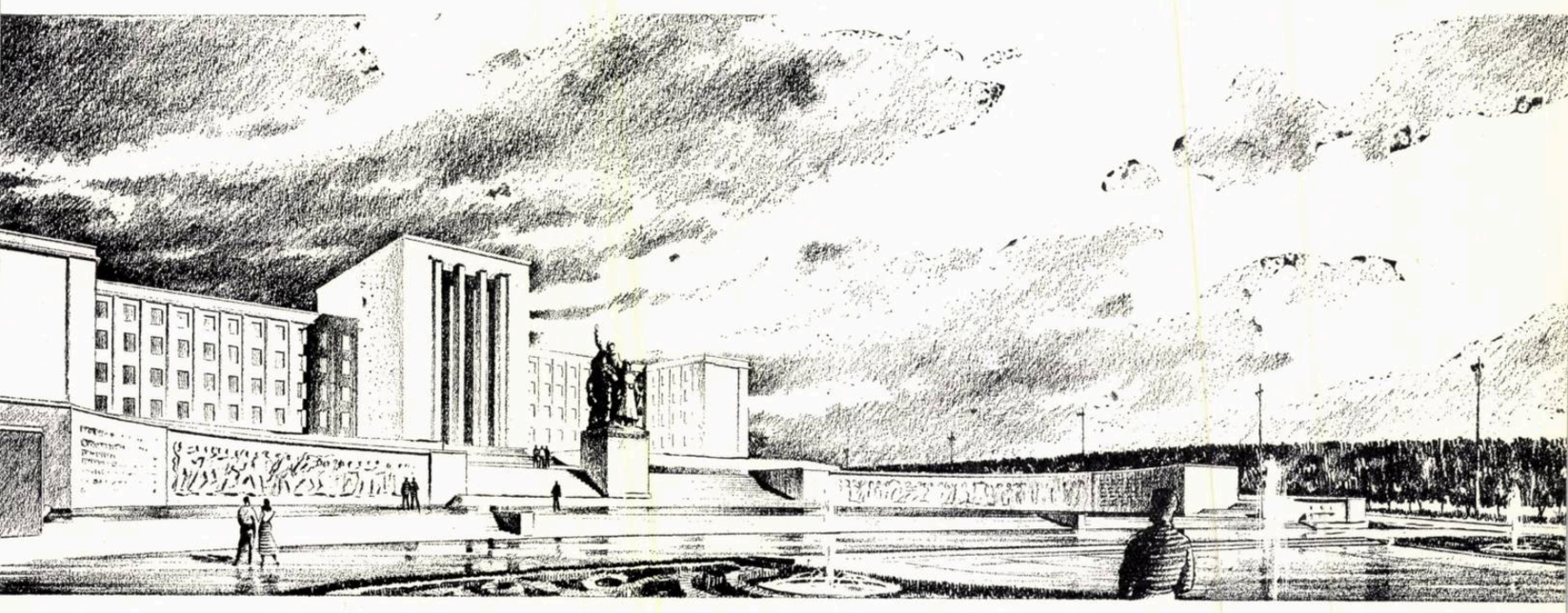

4

5

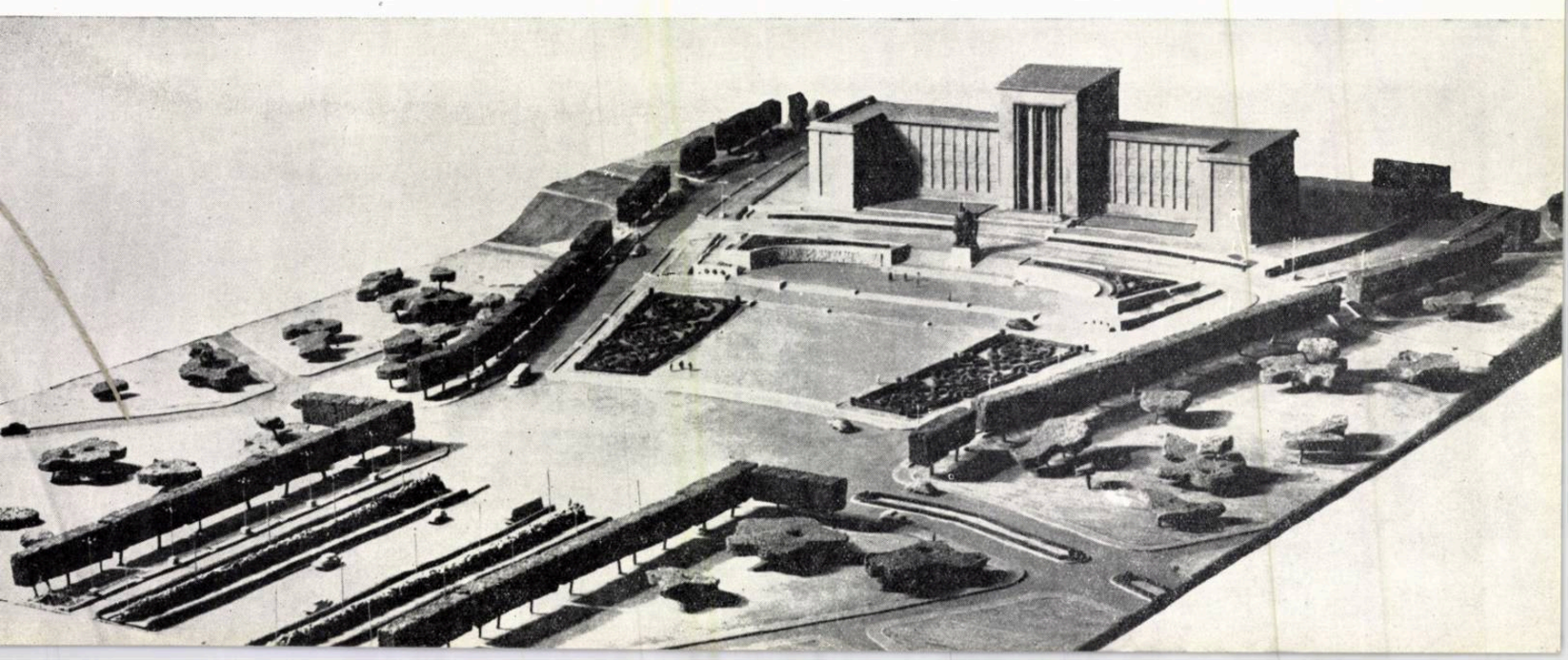

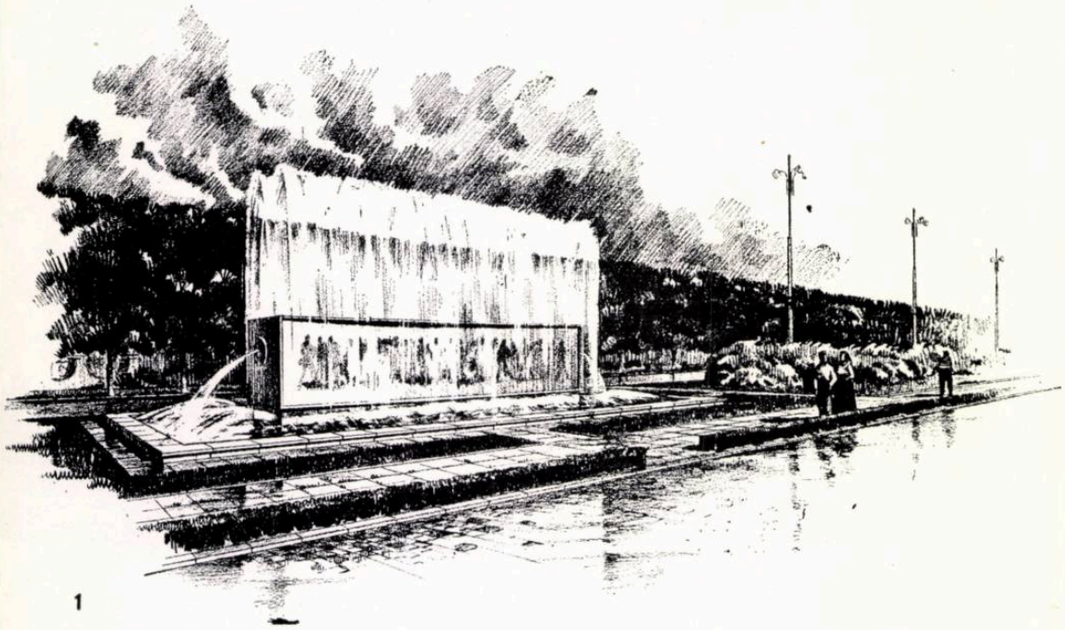

1

1. *Vedere perspectivă a uneia dintre fîntînele de pe bd. Eroilor*
2. *Vedere perspectivă a zidului în hemiciclu cu basoreliefuri şi fîntînă adosată*
3. *Vederea ansamblului (după executarea etapei I a lucrărilor)*

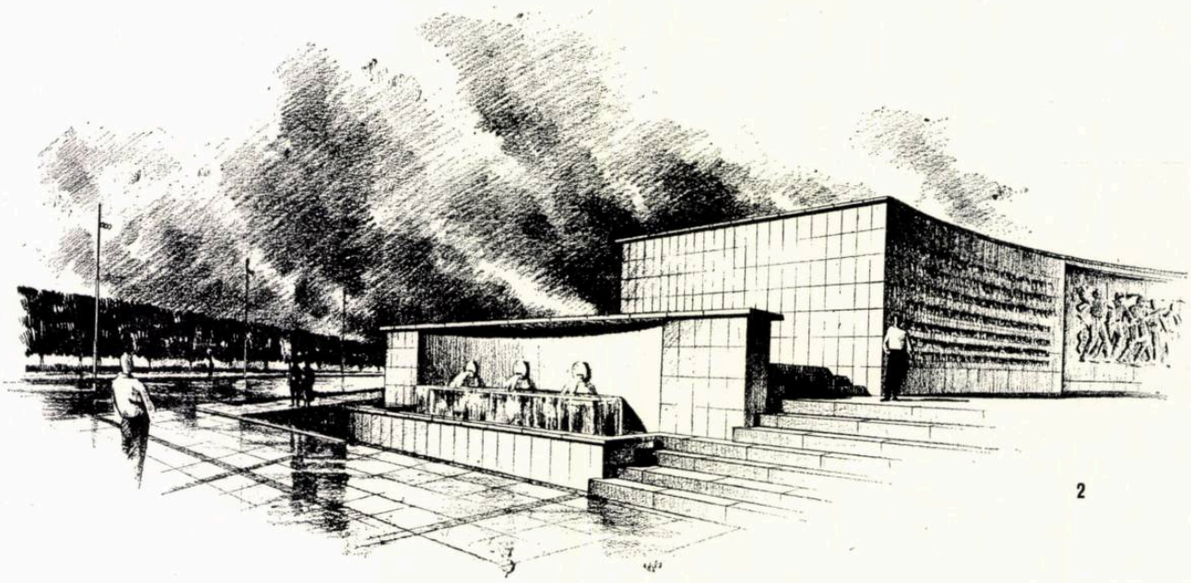

2

3

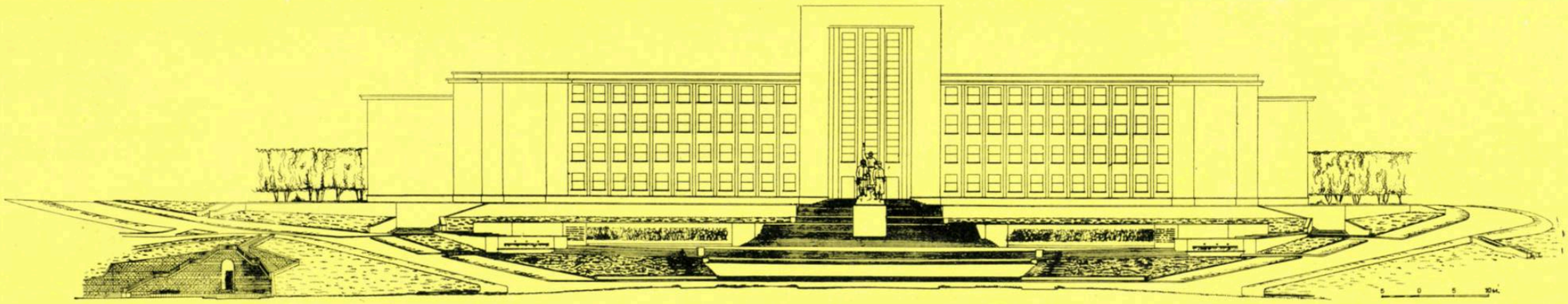

Secțiune prin Piața Eroilor

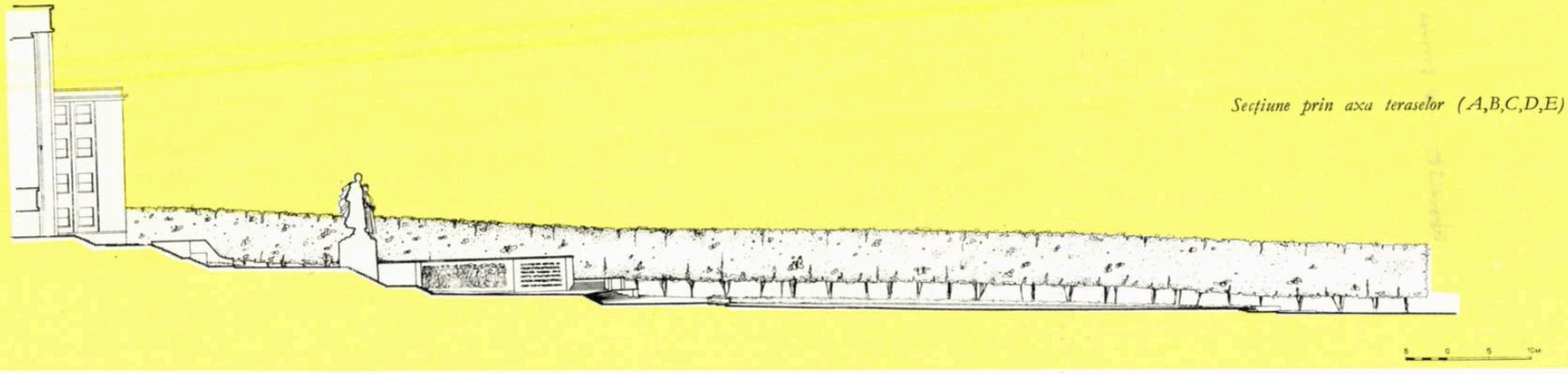

Secțiune prin axa teraselor (A,B,C,D,E)

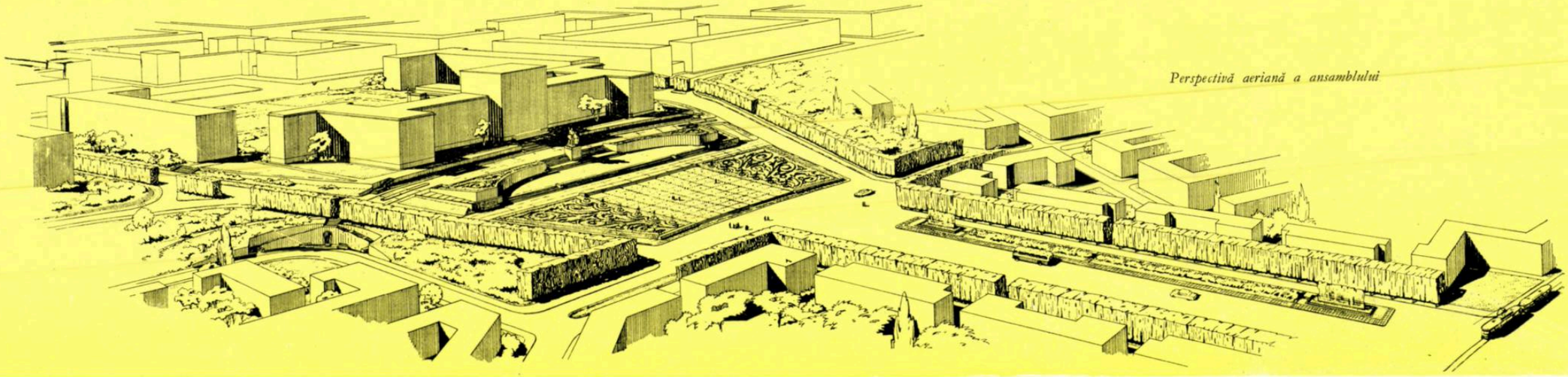

Perspectivă aeriană a ansamblului

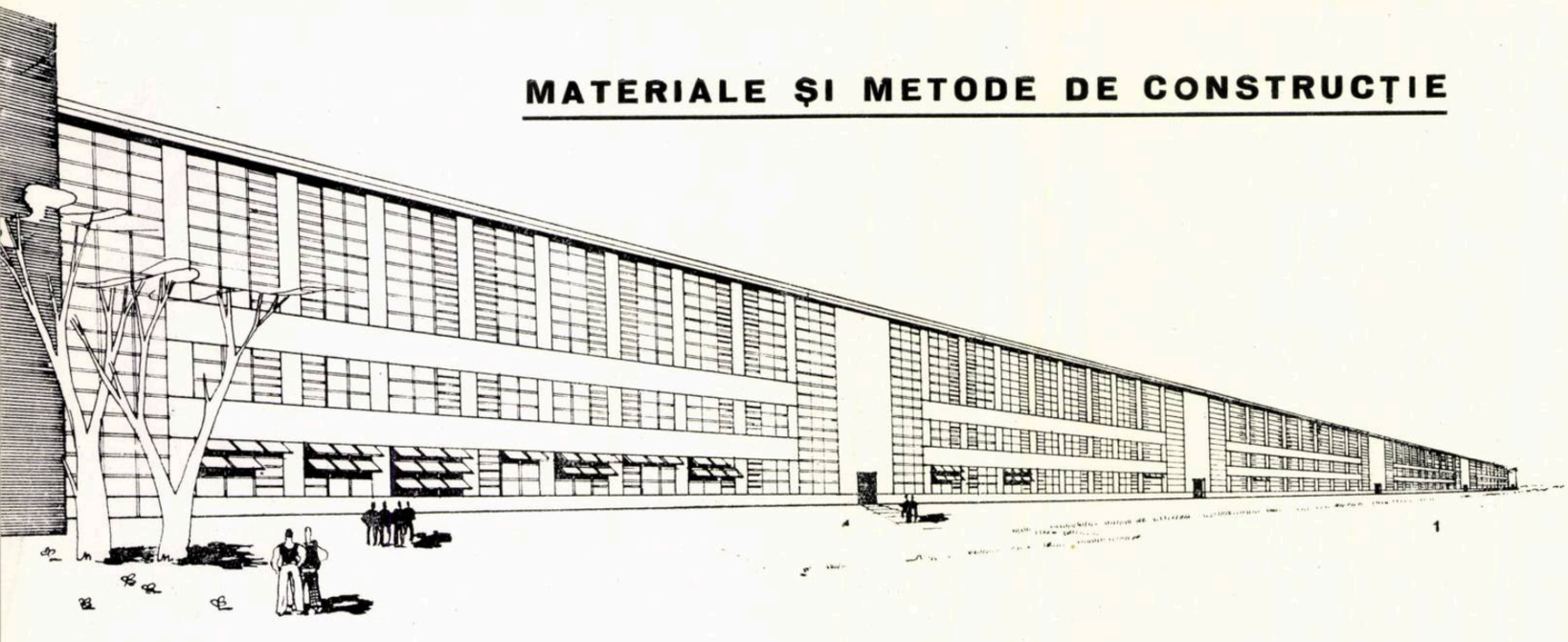

1

ELEMENTE DE FAȚADĂ ÎN CONSTRUCȚIA UNUI LAMINOR

Autor, arh. IULIAN DEȘCU
Institutul de proiectări de uzine și instalații metalurgice (IPROMET)

Proiectarea unui laminor — o instalație modernă de mare productivitate, destinată laminării profilelor mijlocii și grele de semifabricate de oțel-carbon obișnuit — a ridicat în fața arhitecților probleme mai puțin întîlnite și mai dificil de realizat.

Laminorul, dotat cu ferăstraie, paturi de răcire, ajustaje la rece, ajustaje suplimentare pentru profile și o linie de îndreptare a laminatelor rotunde, se instalează într-o hală cu trei deschideri, totalizînd 81 m, avînd o lungime de 505 m. Gabaritele utilajelor montate în hală au determinat înălțimea acesteia de 17 m.

Ca sistem constructiv a fost adoptat un schelet de rezistență metalic pe modul de 6 m, care a determinat și modulul de fațadă.

Lungimea neobișnuită a clădirii a necesitat un studiu amplu al fațadelor, întrucît prescripțiile rigide ale tehnologiei trebuiau îmbinate cu cerința de a se da o formă estetică vederilor exterioare.

Soluția adoptată întrunește acest deziderat, prin tratarea fațadei cu două benzi de plăci orizontale, justificate tehnologic, întrerupte din loc în loc de panouri verticale, care cuprind intrările, pentru a evita o monotonie inevitabilă la clădirile foarte lungi.

Datorită faptului că în procesul de producție au loc mari degajări de căldură — mai ales în subsecțiile de încălzire, laminare și ajustaj, unde temperatura degajată ajunge pînă la 1300° — a fost necesară realizarea unei bune ventilații. În acest scop, la partea inferioară a fațadelor a fost prevăzut un șir de ferestre metalice mobile, pentru a permite pătrunderea aerului, iar pe acoperiș, luminatoare și deflectoare pentru evacuarea aerului. Deasupra șirului de ferestre s-a impus crearea unei benzi orizontale din plăci, pentru a despărți ferestrele metalice de cele de beton armat din registrele superioare. A doua bandă de plăci a fost determinată de amplasarea în spatele ei a căii de rulare.

Deschiderea halei, de 81 m, a impus o suprafață mare de ferestre, pentru ca lumina să poată pătrunde cît mai adînc în corpul clădirii. De aceea, în afară de benzile amintite mai înainte și de panourile cu intrări, întreaga suprafață a fațadelor este ocupată de ferestre.

*

În cele expuse s-au arătat cîteva dintre motivele tehnologice care au dus la alegerea soluției.

În afară de acestea există însă și alte considerente, și anume realizarea unei fațade cu suprafețe plate, care să permită alipirea cu ușurință a unor construcții anexe. Pe una dintre laturile mari se lipește o clădire de 7 m înălțime, care servește la pătrunderea căii ferate în hală. Pe cealaltă latură mare a laminorului, tehnologia cere să se alipească un grup de clădiri auxiliare care să deservească procesul de producție: o sală de mașini care adăpostește un electromotor, alta care adăpostește grupul convertizorilor de frecvență, un atelier de întreținere mecanică, un atelier de întreținere electrică, un atelier de armături, un grup social și o intrare de cale ferată.

Toate aceste considerente — care decurg din necesități tehnologice: gabarite, coeficient de ventilație, coeficient de luminozitate, traversări de cale ferată și anexarea clădirilor cu funcții auxiliare — au impus, în mare măsură, soluția care trebuia adoptată în ceea ce privește repartizarea plinurilor și golurilor pe fațade.

Cît privește sistemul constructiv care să satisfacă, în bune condiții, atît cerințele tehnologice, cît și pe cele estetice, după numeroase studii s-a ajuns la concluzia că cea mai indicată soluție pentru această clădire ar fi utilizarea clavourilor și a plăcilor prefabricate.

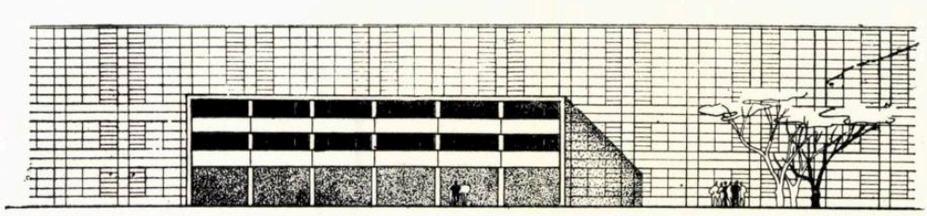

2

3

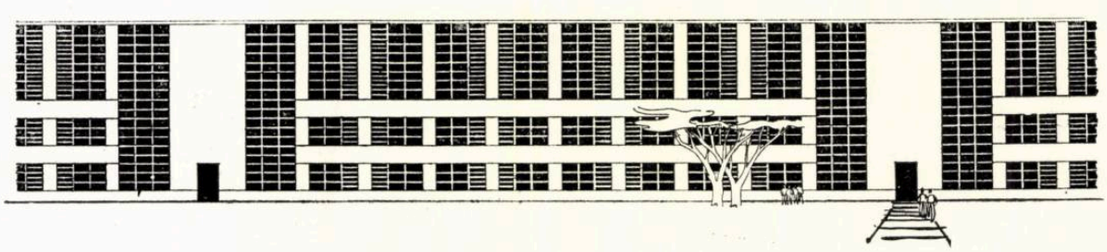

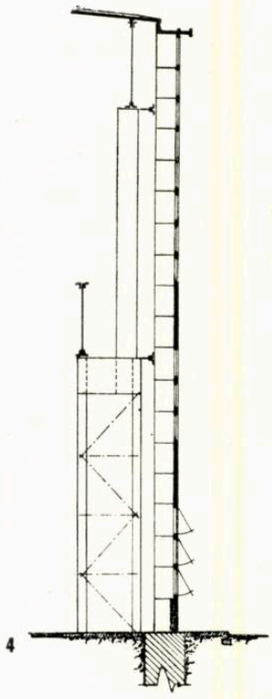

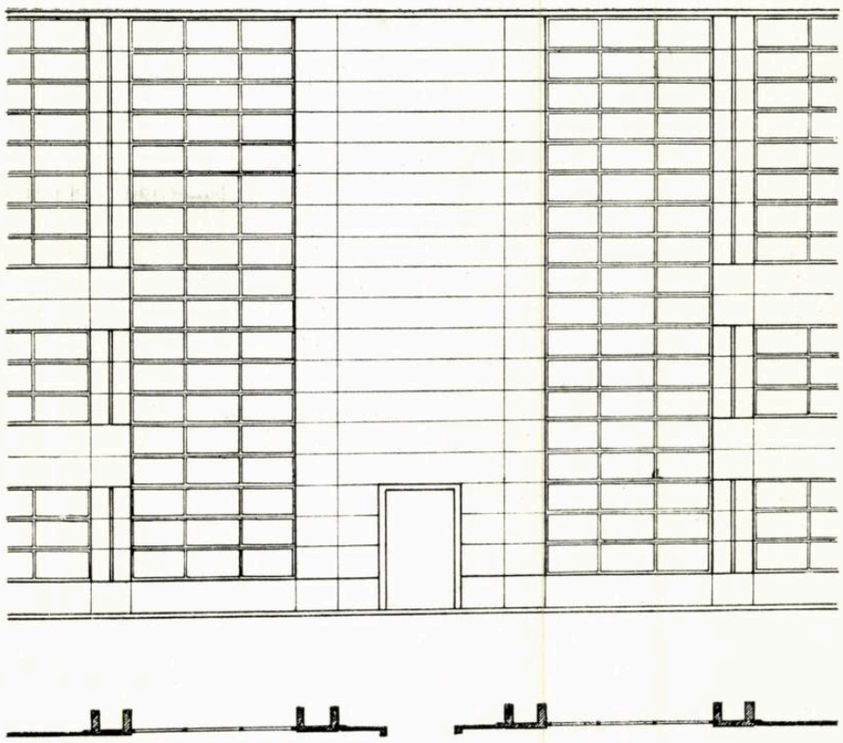

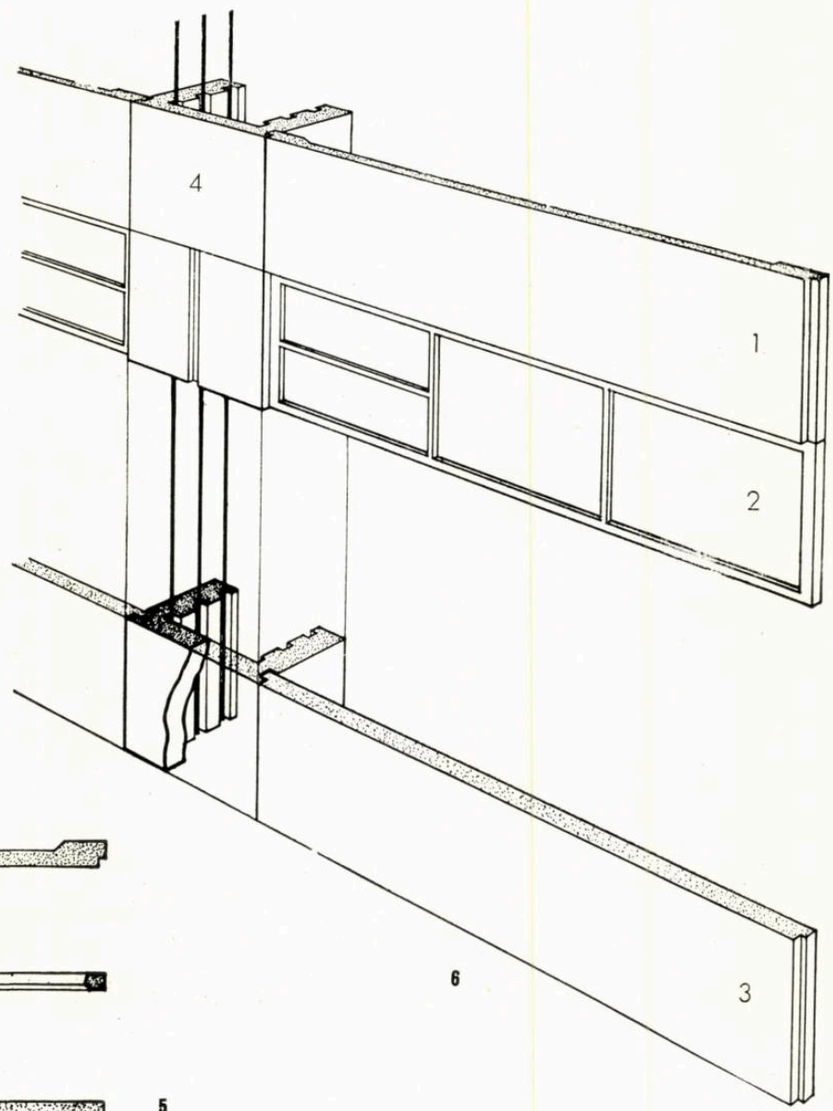

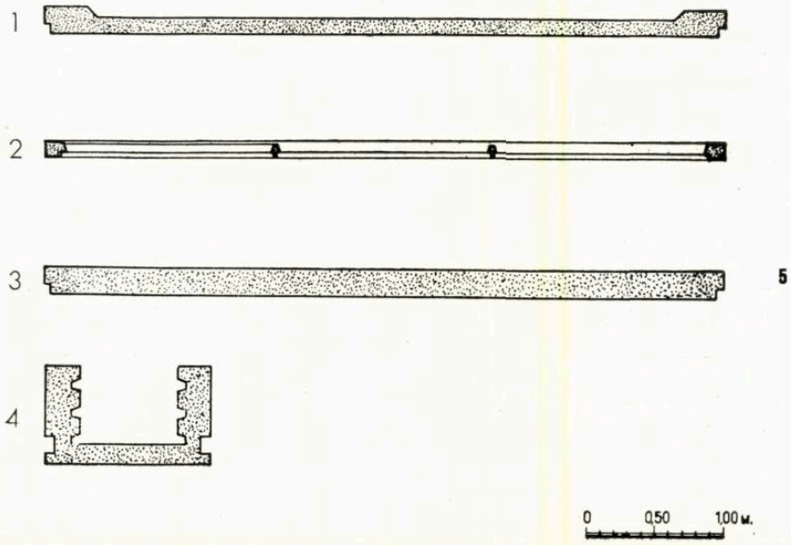

În formă finală, s-au ales trei tipuri principale de elemente, și anume:

1. Clavouri în formă de U, înalte de 88 cm, late de 1,20 m și adînci de 70 cm, prin a căror asamblare și posttensionare se realizează stîlpii de fațadă.

2. Plăci curente pentru pereți, de 4,80 m lungime, 88 cm înălțime și 15 cm grosime.

3. Ferestre prefabricate din beton armat, avînd un contur identic cu al plăcilor. Plăcile și ferestrele se introduc de sus în jos, prin nuturile clavourilor, de care se fixează cu mortar. Existînd un sistem unic de prindere și montaj, iar ferestrele prefabricate și plăcile avînd aceleași dimensiuni, este posibil ca, pe porțiunile unde se anexează corpuri auxiliare, în locul suprafețelor cu ferestre de pe fațadele laminorului, să se monteze plăci.

S-au mai creat două tipuri speciale: un clavou înalt de 99 cm și o placă de soclu de aceeași înălțime, dar de 25 cm grosime, pentru a fi mai rezistentă la lovituri și la eroziunea apei.

La turnarea betonului pentru elementele prefabricate s-au adăugat oxizi de fier, care dau materialului o culoare galben-roșiatică, foarte plăcută.

Suprafețele netede și diferitele nuanțe de culori dau astfel o oarecare căldură materialului care, în mod obișnuit, pare rece.

Prin această rezolvare, hala laminorului va constitui un ansamblu armonios, unitar, ușor de realizat din punct de vedere constructiv; elementele folosite (clavouri, plăci și ferestre prefabricate) sînt economice și se pot executa și monta cu ușurință. Ea constituie o realizare și prin faptul că cerințele tehnologice au fost respectate, fără să se facă compromisuri în aspectul arhitectonic al clădirii.

Arh. Sanda Florian

1. *Perspectiva laminorului*
2. *Grup social anexat la fațada longitudinală*
3. *Fragment de fațadă*
4. *Detaliu de fațadă plan, și secțiune*
5. *Elemente de beton armat prefabricat*
1. Placă curentă — 2. Fereastră — 3. Placă de soclu — 4. Clavou
6. *Detaliu de asamblare a elementelor de fațadă*

PROIECTAREA TIP

CINEMATOGRAF TIP CU 400 DE LOCURI

Autori, arh. MARIANA BUCUR, ing. SERGIU CÎRLAN
Institutul de proiectare a construcțiilor tip (I. P. C. T.)

Proiectul cuprinde o sală cu 430 de locuri, foaier, vestibul cu casă de bilete, un birou pentru administrație, grupul cabinei de proiecție și încăperile necesare instalațiilor de încălzire și ventilație mecanică.

Accesul publicului se face printr-un vomitoriu, în axa sălii. Evacuarea sălii este rezolvată, pentru jumătatea ei inferioară, prin două uși de ieșire la nivelul trotuarului; pentru jumătatea superioară a sălii, evacuarea se face prin două scări. Una dintre scări a fost astfel concepută ca prin încrucișarea a două rampe să se obțină o scară independentă pentru operator, avînd acces direct din stradă.

Sala de spectacol a fost dimensionată, atît pentru proiecția pe ecran normal, cît și pentru proiecția pe ecran lat.

Pentru a respecta condițiile unei bune vizibilități, distanța de la ecran pînă la primul rînd de scaune a reieșit, din calcul, de 7,80 m; distanța maximă (de la ecran la ultimul rînd de scaune), 26,00 m. De asemenea, a fost luat în considerare și unghiul de proiecție (în plan vertical), unul dintre factorii care determină nivelul cabinei de proiecție față de ecran. Ținînd seama de factorul economic și adoptîndu-se o soluție constructivă cît mai simplă, forma sălii se caracterizează prin:

— pardoseală cu pantă continuă pe toată lungimea ei;
— plafonul orizontal, cu o mică înclinare spre ecran;
— peretele fundal, tratat, în totalitatea lui, absorbant;
— pereții laterali, înclinați în prima treime a sălii, tratați acustic în totalitatea lor în această zonă și parțial în restul sălii. Îmbrăcămintea pereților constă din panouri de placaj lustruit.

Iluminarea sălii este rezolvată prin cupe de ipsos plasate în plafon.

INDICI

Suprafață totală	933,12 m²
Volum total	6385 m³
$\frac{\text{Arie paliere}}{\text{Unități de folosință}}$	= 2,17 m²
$\frac{\text{Volum}}{\text{Unități de folosință}}$	= 14,81 m³
Cost total	1 613 631 lei

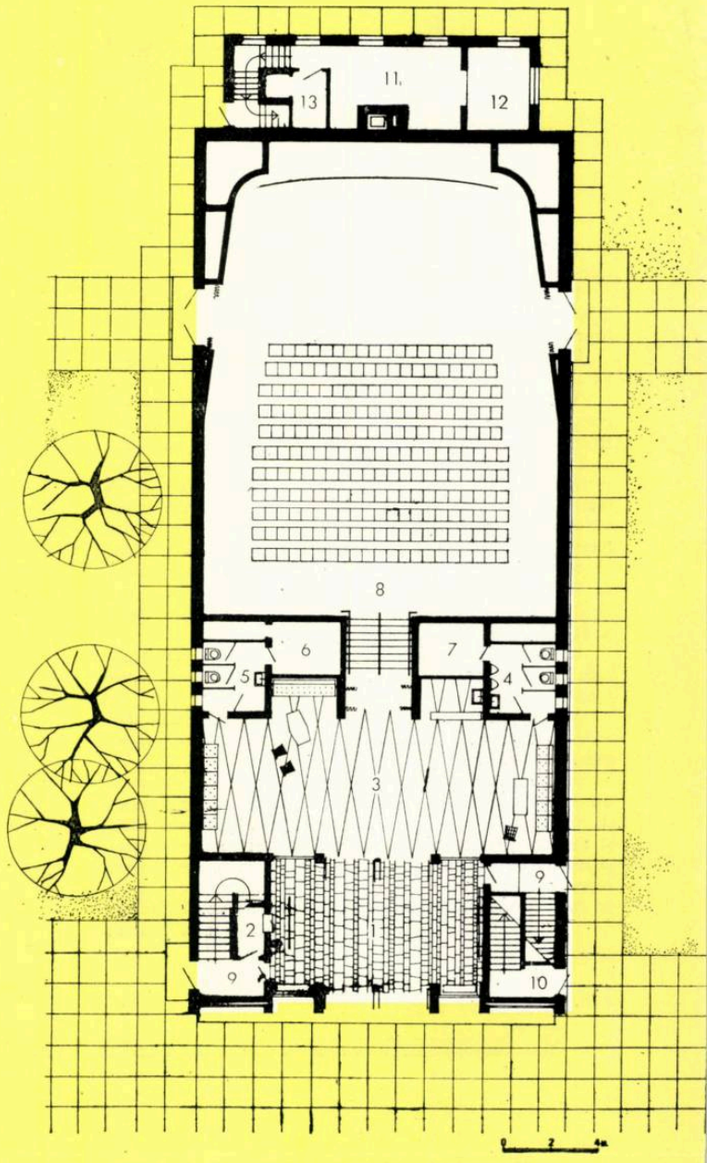

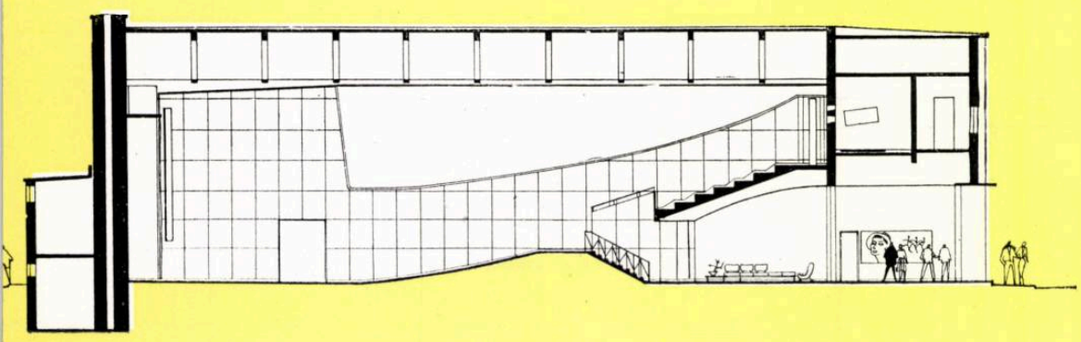

PLAN PARTER

1. Vestibul — 2. Casă de bilete 3. Foaier-așteptare — 4. W.C. bărbați 5. W.C. femei — 6. Tablou electric 7. Depozit materiale — 8. Sală de spectacole — 9. Scară pentru evacuarea publicului — 10. Scară pentru operator — 11. Sala cazanelor — 12. Depozit combustibil — 13. Atelier mecanic

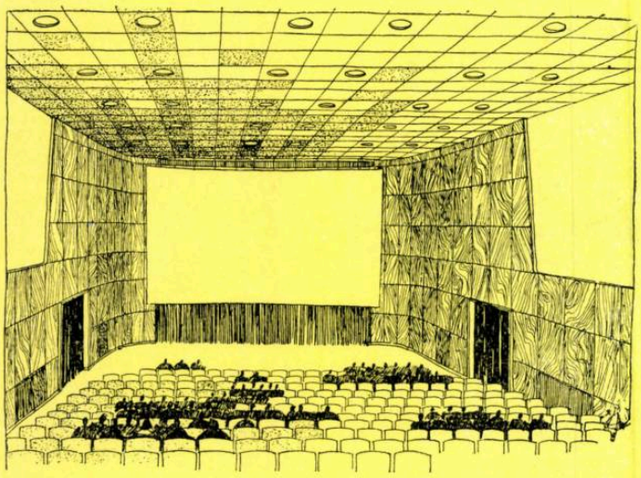

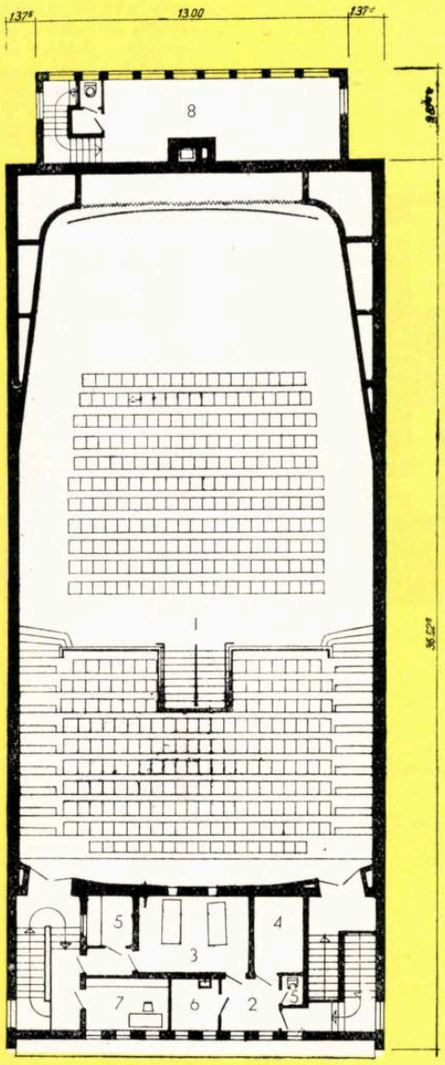

PLAN ETAJ

1. Sală de spectacole — 2. Vestibul pentru operator — 3. Cabină de proiecție — 4. Dezbrăcare — 5. Radresor — 6. Vestiar pentru operator — 7. Birou administrație — 8. Instalații de ventilație

CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE 200 DE LOCURI
(CU PROGRAM REDUS)

Autori, arh. BLANCHE SCHWARTZ, ing. FLORIN CATANĂ
Institutul de proiectare a construcțiilor tip (I. P. C. T.)

Proiectul căminului cu sală de 200 de locuri a fost întocmit pe baza unei teme reduse; el cuprinde: o sală de spectacole cu anexele respective și o parte destinată unei activități reduse de club, compusă dintr-o sală de lectură și o încăpere pentru cercuri.

Pentru a permite o activitate simultană, atît în sala de spectacole, cît și la club, s-au prevăzut accese diferite, piesele avînd legătură între ele; astfel, sala de lectură poate fi utilizată la nevoie drept garderobă sau bufet.

În vederea utilizării cît mai judicioase a volumului construit, sala de spectacole cu scenă, care necesită o înălțime mai mare, a fost amplasată în centrul partiului și ocupă maximum din volumul podului; restul încăperilor, ca foaierul, pridvorul, administrația, lectura, avînd înălțimi mai mici, se încadrează în porțiunile laterale ale construcției.

INDICI

Arie construită	542 m²
Arie paliere	595 m²
Volum	2770 m³
Unități de folosință:	
200 de locuri în sala de spectacole; 50, la club	
Arie paliere / Unități de folosință	= 2,38 m²
Volum / Unități de folosință	= 11,00 m³
Cost construcție + instalații	= 415 630 lei

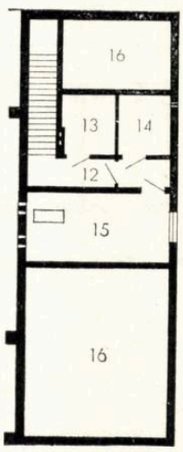

PLAN ETAJ

12. Degajament — 13. Radioficare — 14. Radresor-derulare —15. Cabină de proiecție — 16. Pod

PLAN PARTER

1. Foaier — 2. Administrație — 3. Decoruri 4. Scenă — 5 - 6. Cabine artiști — 7. Pridvor 8. Sală de spectacole — 9. Cercuri — 10. Vestibul 11. Sală de lectură

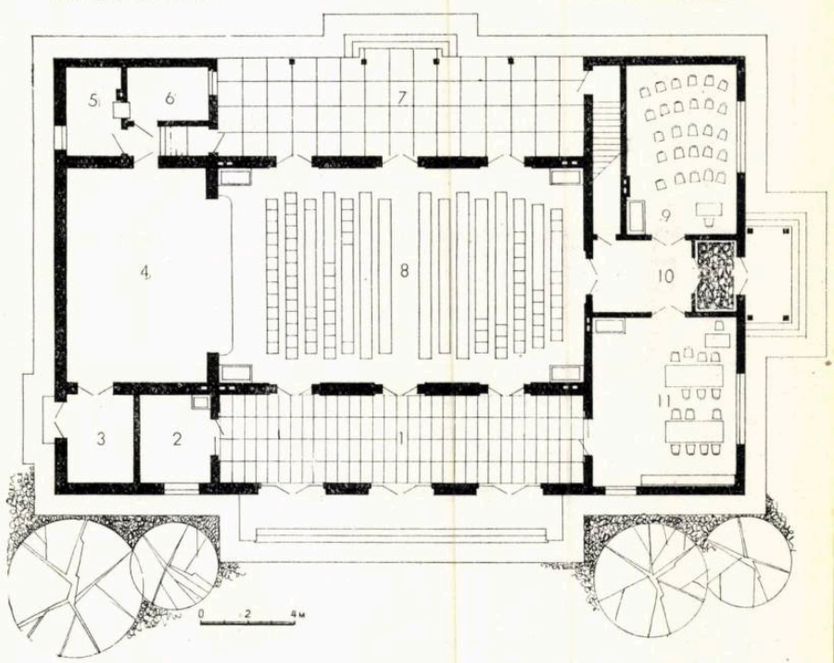

HOTEL CU 30 DE CAMERE

Autori, arh. SILVIA TIMOTIN-PĂUN, ing. MARIA VOICULESCU
Institutul de proiectare a construcţiilor tip (I.P.C.T.)

Obiectul proiectului îl formează un hotel cu 30 de camere, având un total de 50 de paturi repartizate astfel: 20 de camere cu 2 paturi şi 10 camere cu 1 pat. Construcţia are parter şi două etaje, având la parter o parte de recepţie compusă din hol-bufet şi cameră de lectură. Într-un subsol parţial s-au amplasat spălătoria, uscătoria şi sala cazanelor. Prin prezenţa depozitului de bagaje la intrare, lîngă portar, hotelul poate fi folosit şi pentru pasageri de o singură zi, care nu dorm în hotel şi consumă numai la bufet.

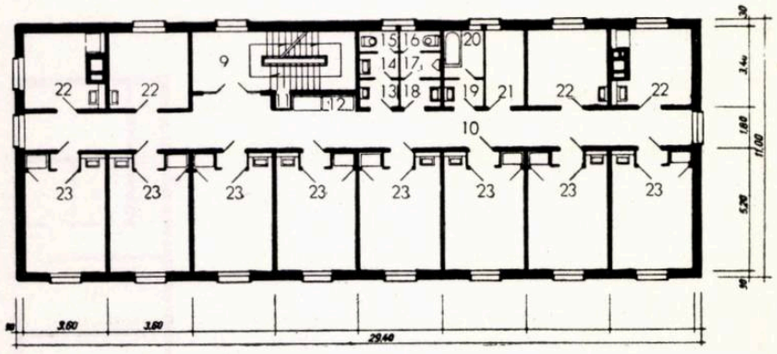

PARTER ŞI ETAJ CURENT

1. Vestibul — 2. Hol — 3. Bufet — 4. Serviciu — 5. Lavabou — 6. W.C. 7. Oficiu-spălător — 8. Lectură — 9. Palier scară — 10. Coridor — 11. Priză de aer — 12. Dulap lenjerie — 13. Sas — 14. Spălător femei — 15. W.C. femei 16. W.C. bărbaţi — 17. Pisoar — 18. Spălător bărbaţi — 19. Sas — 20. Baie 21. Camera de serviciu pentru personal — 22. Cameră cu 1 pat — 23. Cameră cu 2 paturi — 24. Birou administrativ — 25. Telefon — 26. Portar — 27. Depozit bagaje

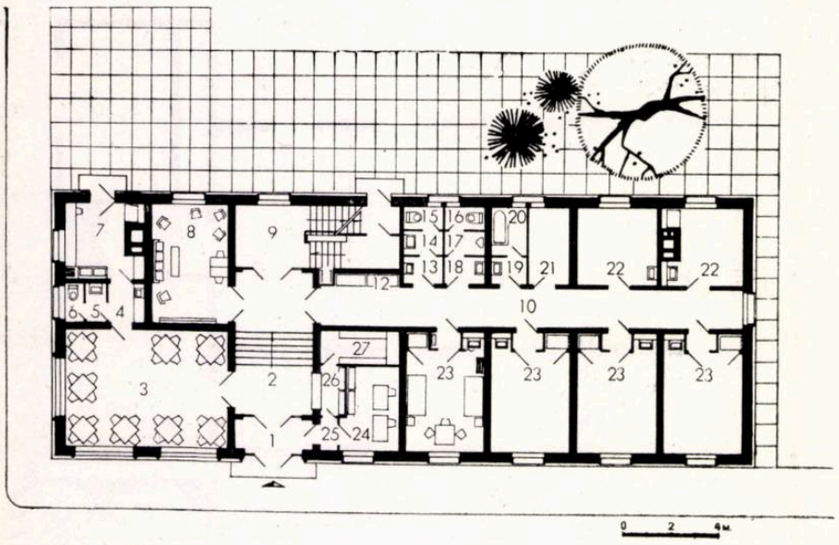

SUBSOL

28. Intrare subsol — 29. Degajament — 30. Depozit mobilier — 31 Coridor 32. Spălător pentru personal — 33. W.C. pentru personal — 34. Depozit rufe murdare — 35. Sas — 36. Călcătorie — 37. Spălătorie — 38. Uscătorie — 39. Mecanic — 40. Sala cazanelor

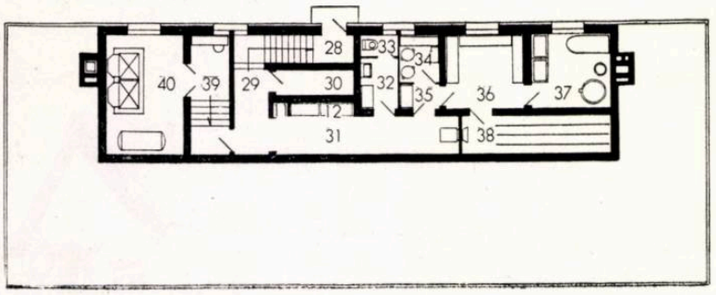

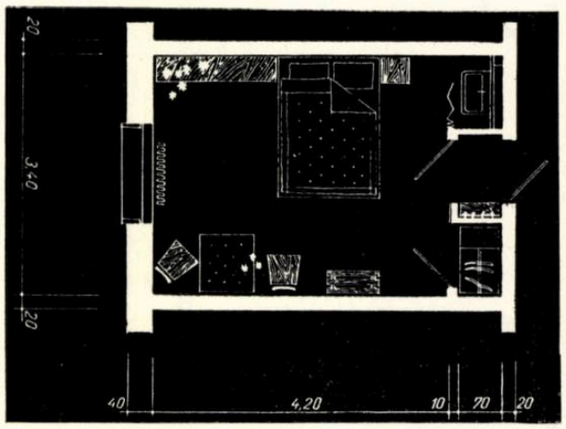

INDICI

Arie construită	323,40 m²
Arie paliere	1095,60 m²
Volum	3577 m³
Arie paliere / Unităţi de folosinţă	= 21,91 m²/pat
Volum / Unităţi de folosinţă	= 71,54 m³/pat
Cost construcţie	777 014 lei
Cost total	1 318 354 lei

PLAN PARTER →

1. Intrare — 2. Vestibul — 3. Garderobă ocazională — 4. Casă de bilete — 5. Bufet — 6. Sală de audiţii, teatru de păpuşi, conferinţe, ping-pong — 7. Foaier — 8. Sală de spectacole — 9. Scenă — 10. Depozit decoruri

PLAN ETAJ

11. Hol — 12. Sală de lectură 13. Depozit şi împrumut cărţi 14. Cercuri — 15. Sală de club, şah, expoziţii — 16. Cabină de proiecţie

PLAN SUBSOL

17. Fosă orchestră — 18. Cabine actori — 19. Administraţie — 20. Centrală termică — 21. Centrală ventilaţie 22. Canale ventilaţie

CASĂ DE CULTURĂ RAIONALĂ ȘI CLUB SINDICAL CU SALĂ DE 400 DE LOCURI

Autori, arh. NICOLAE VLĂDESCU, ing. FELIX TULPAN
Institutul de proiectare a construcțiilor tip (I.P.C.T.)

Proiectul « Casă de cultură raională și club sindical cu 400 de locuri în sala de spectacole » este întocmit pe baza unei teme reduse considerabil față de normativul C.S.A.C.

Schema de funcționare permite utilizarea simultană a încăperilor, accesul făcîndu-se printr-o intrare comună sau prin intrări separate.

Cele trei niveluri ale construcției conțin:

la subsol — centrala termică și de ventilații, cabinele actorilor și administrația;

la parter — primirea vizitatorilor și sala de spectacole;

la etaj — încăperile necesare activității clubului.

Sistemul constructiv adoptat este: pentru elementele verticale, zidărie portantă cu sîmburi de beton armat; pentru planșee, elemente prefabricate.

Sala de spectacole se acoperă cu ajutorul unor grinzi cu zăbrele preturnate.

Pentru a se obține o bună audibilitate, sala de spectacole este corectată acustic, utilizîndu-se materiale comune, produse în țară.

La rezolvarea plastică a fațadelor și a decorației interioare s-au avut în vedere următorii factori:

1. Estetic, obținut, în primul rînd, prin armonizarea punctelor de umbră și lumină, a raportului dintre plin și gol, prin simplificarea tratării suprafețelor, prin îndepărtarea excesului de profile.

2. Materialul întrebuințat, exprimat corespunzător.

3. Posibilitățile de realizare cu mînă de lucru de calificare medie și cu mijloacele cele mai simple.

Credem că adoptarea acestei linii duce și la soluționarea factorului economic, atît de important în momentul de față.

INDICI

Arie construită	1 124	m²
Arie paliere	2 194	m²
Volum	10 950	m³
Unități de folosință	550	persoane

$$\frac{\text{Arie paliere}}{\text{Unități de folosință}} = 3{,}98 \text{ m}^2$$

$$\frac{\text{Volum}}{\text{Unități de folosință}} = 19{,}50 \text{ m}^3$$

ETAJ

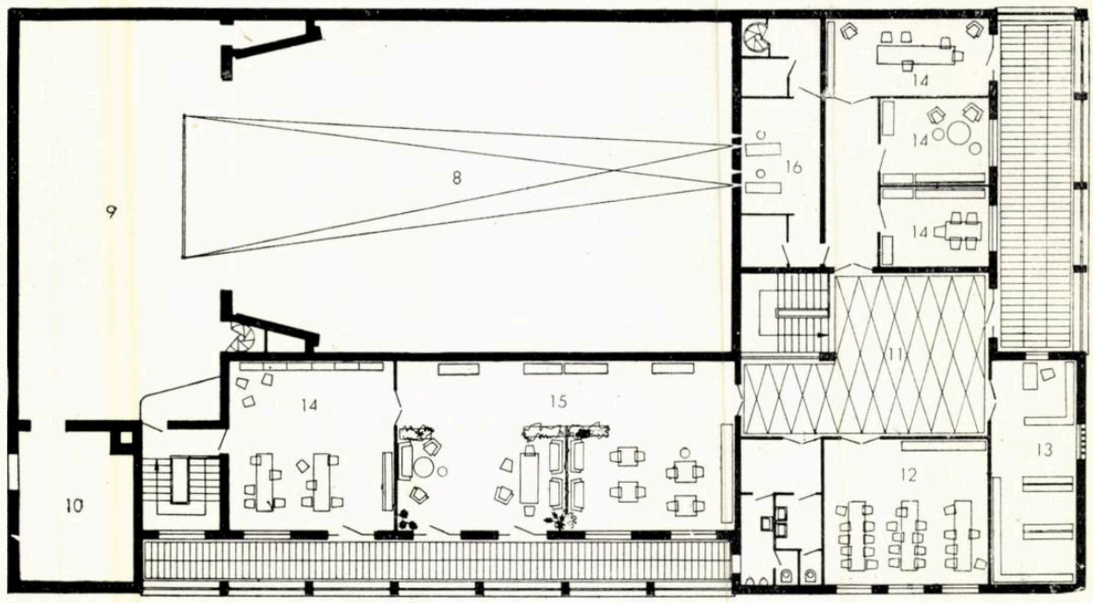

SUBSOL

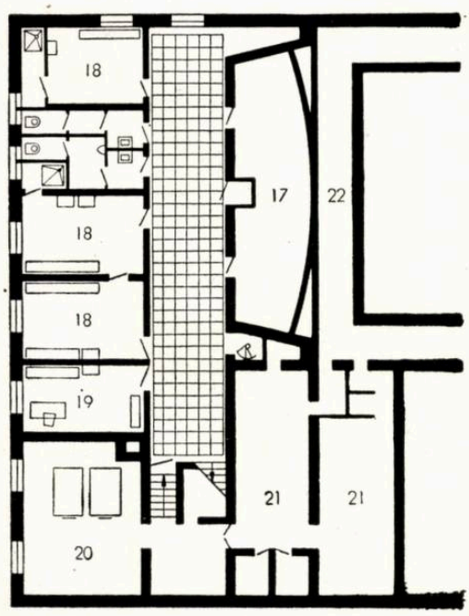

PARTER

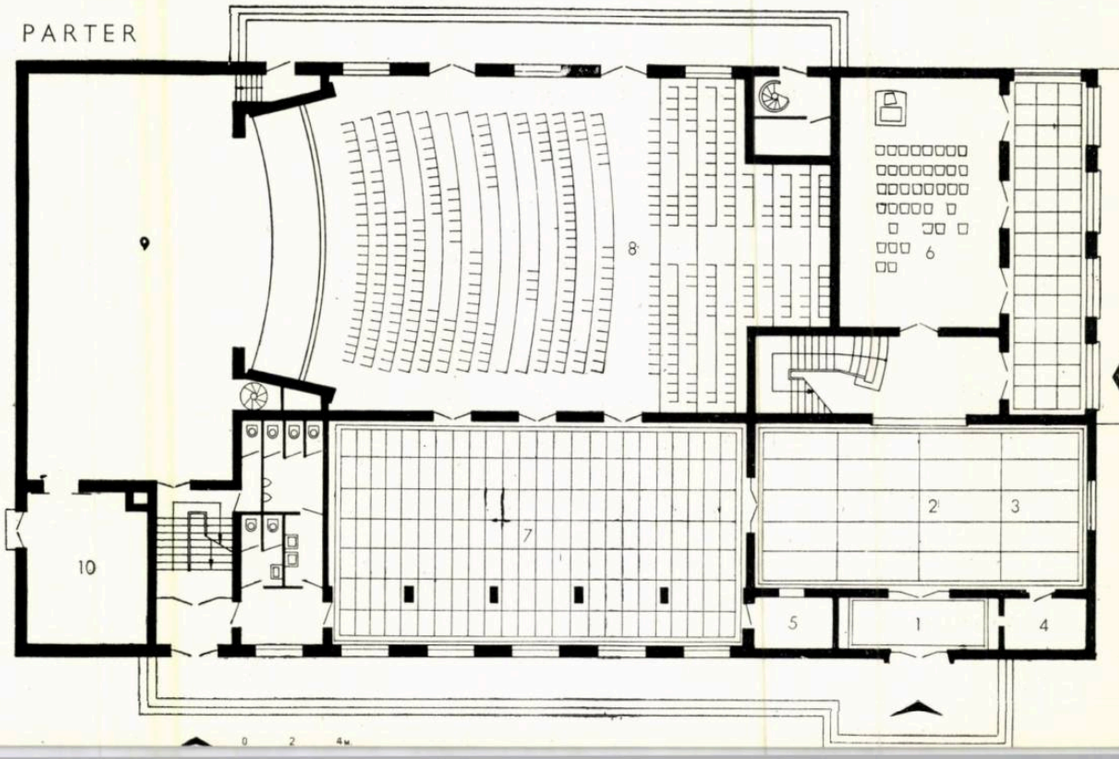

1

125 DE ANI DE LA MOARTEA LUI GOETHE

Arh. MARCEL MALLER

GOETHE ARHITECT

La 22 martie din acest an s-au împlinit cinci sferturi de veac de la moartea lui Goethe. Oamenii de cultură din toate domeniile au comemorat această dată.

Arhitecții trebuie să-și amintească, cu prilejul acesta, că Goethe a activat foarte mult și în domeniul arhitecturii. Ea l-a interesat din prima tinerețe pînă la adînca lui bătrînețe, iar evoluția sa arhitecturală a urmărit și s-a contopit mereu cu evoluția sa spirituală.

El își petrece copilăria într-un oraș plin de amintiri medievale și într-o casă plină de amintiri italiene. Studiază la Lipsca, de unde se întoarce pe la 17 ani « îmbogățit, scrie el, cu noțiuni generale în legătură cu arhitectura, aranjarea și decorarea caselor » Are un agreabil talent pentru desen și acumulează toate imaginile ce i se oferă privirii. Totul se cristalizează într-o explozivă pasiune pentru gotic, atunci cînd, la Strassburg, unde își continuă studiile, i se înfățișează, imensă și dominatoare, catedrala. Impresia pe care i-o produce este covîrșitoare. În pagini în care lirismul cel mai exaltat se amestecă cu spiritul critic cel mai lucid, el revendică ca « arhitectură germană » ceea ce era numit « arhitectura gotică ». El exprimă cu mîndrie ideea aceasta, într-o epocă în care goticul era « stilul barbar », iar el însuși venise de la Lipsca îndoctrinat de primele studii despre arta greacă ale lui Winckelmann.

Tînărul student jurist, de-abia trecut de 20 de ani, emite idei de arhitectură — care apoi îl vor preocupa mereu — despre folosirea coloanelor, a pereților plini, a coloanelor folosite doar decorativ, care ar putea face invidios pe un arhitect « modernist ».

Münsterul, catedrala, este pentru el un simbol al germanismului. El ironizează pe francezi și pe italieni, pentru pastișările lor clasicizante, iar autorul catedralei — unul dintre autorii ei — Ervin von Steinbach, este pentru el « divin ». El îi dedică adevărați psalmi și face trei « pelerinaje » la mormîntul său.

Izbucnirea aceasta pasionată face parte din întreaga atmosferă romantică de care era învăluit la Strassburg: Shakespeare, Ossian, poezia populară, lupta lui Lessing contra rigidității tragediei franceze « distinsă și bătrînă » și, natural, o fermecătoare idilă, pentru a cărei eroină Goethe pune la contribuție și talentele lui arhitectonice: face un releveu, un plan de reconstrucție și un deviz pentru casa tatălui iubitei!

Apoi, după scurt timp, stabilirea la Weimar. Primii zece ani petrecuți aici fac să dispară, încetul cu încetul, farmecul pe care-l exercitase asupra lui catedrala gotică. Piesa sa « Götz von Berlichingen », pentru care catedrala « servise ca un fundal », sublimase pasiunea lui pentru « vechea Germanie » și pentru « arhitectura germană », iar autorii clasici făceau să nască în el, din ce în ce mai puternic, dragostea pentru antichitate. Antichitatea era atunci reprezentată prin Italia. Winckelmann publicase cu vreo două decenii mai înainte « Istoria artelor la antici », Lessing, ceva mai tîrziu, « Laokoon », Pompei și Paestum începuseră să fie cercetate. Grecia nu fusese încă « descoperită » pe de-a-ntregul și Italia, ea singură, era antichitatea ce putea fi simțită cu toate simțurile. Goethe se simțea atît de atras de ea, încît, ajuns acolo, la Roma, scria acasă: « Dacă nu aș fi luat hotărîrea pe care o îndeplinesc acum, m-aș fi prăpădit de-a-binelea, atît de mult îmi copleșise spiritul dorința de a vedea cu ochii lucrurile acestea ».

Stă în Italia aproape doi ani și o străbate de sus pînă jos, în Sicilia. Vede tot ce se poate vedea, studiază cu seriozitate, desenează și sculptează cu asiduitate și este mereu într-un cerc de artiști. Dintre toți marii pictori, sculptori, arhitecți care au creat acolo, unul singur îl cucerește cu totul și acesta este Palladio. Unicul artist care devine pentru el un erou este Palladio. El ia locul lui Ervin von Steinbach și lui, omului și artistului, îi sînt adresate acum imnurile care înainte fuseseră îndreptate către maestrul gotic. Goticul este renegat cu cruzime și ironie. « Mulțumesc lui Dumnezeu că am scăpat de el », scrie Goethe.

Analizează cu amănunțime operele lui Palladio la Veneția și Vicenza. Studiază cele patru cărți ale sale, citește pe Winckelmann și pe Vitruv — despre care spune că « îi îngreunează și mintea și bagajele » — și găsește că Palladio este exprimarea antichității în forme moderne. Îl preferă ca autor lui Vitruv și scrie că preferă să citească în Palladio exprimat clar, ceea ce arhitectul roman prezintă confuz.

Și, în timp ce admiră austerele forme palladiene, el transpune în austeri hexametri prima sa versiune în proză a « Iphigeniei », despre care s-a spus că este cea mai perfectă expresie modernă a tragediei antice.

Barocul nu-i spune nimic. În afară de Palladio, numele nici unui arhitect nu mai apare în întreaga descriere a călătoriei sale în Italia, după cum nu anali-

zează nici o lucrare în afară de cele ale eroului său, Palladio. Winckelmann, despre care avea să spună mult mai tîrziu că « nu înveți nimic de la el, dar devii ceva prin el», găsise acea formulă fericită ce caracteriza arta antică: « o nobilă simplitate și o măreție liniștită »; iar Goethe le găsise pe amîndouă la Palladio.

Templele grecești din sudul Italiei și din Sicilia îl uimesc o clipă și îl cuceresc apoi. După multe decenii vom regăsi ecoul acestei uimiri într-o scenă din partea a II-a a lui Faust, în care un arhitect respinge aceste forme « greoaie și stîngace », care se pretind « nobile și grandioase ».

După aproape doi ani se întoarce în nord, la Weimar, senin și mulțumit, spune el în cartea lui — scrisă după 30 de ani de la întoarcere — cu « un sentiment de izolare », citim, însă, în jurnalul său. Italia, antichitatea, puseseră stăpînire pe el.

La Weimar, pe lîngă alte sarcini de ministru, primește și pe aceea de a conduce reconstrucția palatului ducal, refacerea teatrului etc. Conduce proiectarea și construcția cu toată seriozitatea sa înnăscută. Arhitectura pe care o promovează este arhitectura clasicizantă, care începuse să devină arhitectura zilei.

Mult mai tîrziu, cînd Eckermann, mirîndu-se de cunoștințele lui întinse în arhitectură, crede că Goethe le-a căpătat în urma călătoriei sale prin Italia, acesta îi răspunde: « Italia mi-a dat o idee despre severitate și grandoare. Dar nici un fel de abilitate. Construcția castelului din Weimar m-a impins cel mai mult pe această cale. A trebuit să colaborez acolo și s-a ivit chiar cazul cînd a trebuit să desenez eu însumi niște cornișe. Și, într-un anumit sens, am reușit mai bine decît oamenii de meserie, pentru că eu îi întreceam în ceea ce privește ideile ».

Se ocupă de grădina botanică din Jena, de parcul din Weimar, face studii de sistematizare a unui cartier de locuințe din Weimar, conduce școala de desen, iar tîrziu, cînd era foarte bătrîn, colaborează la proiectarea unei mari lucrări: un nou teatru la Weimar, care îl face să simtă plăcerile — și apoi dezamăgirile — unui tînăr debutant.

Între timp, Napoleon înfrînsese armatele prusace, Germania fusese ocupată și un puternic sentiment național făcuse să renască vechiul germanism din tinerețea lui Goethe. Frații Boisserée reușiseră să alcătuiască o foarte bogată colecție de pictură veche germană și flamandă și începuseră să publice planșe ce prezentau studiul catedralei din Colonia. Entuziasmul de acum o jumătate de secol al tînărului Goethe la Strassburg retrăiește în noua generație. În Goethe renaște vechea pasiune și el retrăiește vechile clipe. Recitește eseul său despre « arhitectura germană », scris în tinerețe, și spune că « nu s-a rușinat de el ». Dar dragostea sa reînviată nu mai este exprimată prin lirismul și invectiva juvenilă de altă dată; ea este acum justificată, explicată și susținută cu texte!

Totuși, ea nu-l împiedică să studieze cu atenție și să recenzeze mereu tot ce apărea despre arhitectura clasică, despre noile descoperiri de la Herculanum, despre releveurile de la Paestum și să discute cîte o problemă din Vitruv. Iar atunci cînd pledează din nou pentru gotic, el recurge la Blondel, care scrisese: « . . . privim cu plăcere cîteva mase ale acelor construcții gotice a căror frumusețe rezultă din simetria și proporția întregului față de părți și a părților între ele . . . și, dacă cercetăm aceste mase cu exactitate, găsim întocmai aceleași proporții ca și la construcțiile care, construite după regulile bunei arhitecturi, ne produc atîta plăcere cînd le privim ».

În spiritul lui, goticul se îmbină acum armonios cu clasicul. Goethe scrie acum Faust II, unde apar Philemon și Baucis, frumoasa Helena și Euphorion, alături de împărați feudali, cancelari, astrologi și bufoni.

Sfîrșitul operei, care este și sfîrșitul vieții lui Goethe și în care autorul și eroul se confundă după ce au trăit alături viața întreagă, este tot o idee, dacă nu de arhitect, totuși de constructor: Faust, care nu spusese clipei să zăbovească nici atunci cînd fusese iubit de Margareta, nici cînd fusese cancelarul unui puternic împărat, nici chiar cînd fusese soțul frumoasei Helena, o îmbie de-abia acum să zăbovească, acum cînd întrevede mijlocul de a face ca terenuri mlăștinoase cucerite, cu luptă și primejdii, asupra mării, să devină mănoase și pe ele să poată trăi fericite milioane de oameni.

O nobilă idee de constructor încheie opera și viața unui arhitect și constructor.

★

Cum a privit el arhitectura și pe arhitect? Care au fost ideile sale asupra uneia și asupra celuilalt?

De la prima sa abordare a problemelor arhitecturii, la Strassburg, el exprimă idei pe care le va urmări apoi mereu; acum le exprimă liric, dar apoi formularea lor va fi cea concisă a unei maxime.

Iată ce scrie Goethe în primul său eseu « Despre arhitectura germană », cînd era subjugat de frumusețea catedralei din Strassburg, adresîndu-se francezilor: « . . .spiritul tău ți-a fost înlănțuit de spiritul ridicat din mormînt al antichității; te-ai cățărat pe mărețele ruini ca să cerșești proporții . . . te con-

1. *Portretul lui Goethe la vîrsta de 26 de ani («Este unicul portret al lui care-l arată așa cum este într-adevăr», scria despre acest portret unul dintre prietenii săi din tinerețe)*

2. *Veche biserică din Frankfurt, pe malul Mainului, arătînd și zidul orașului înspre rîu. Desenată de Goethe la 16 ani*

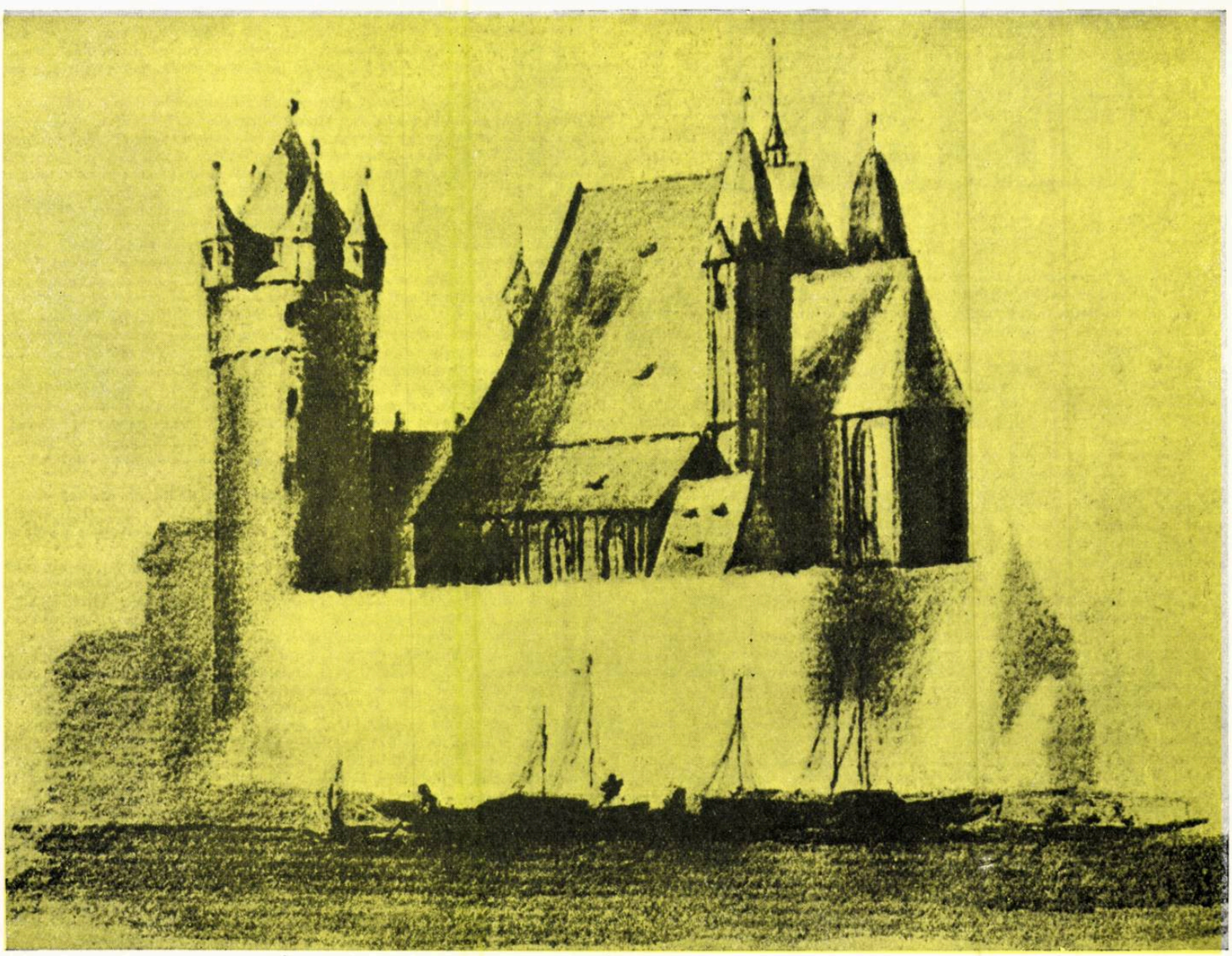

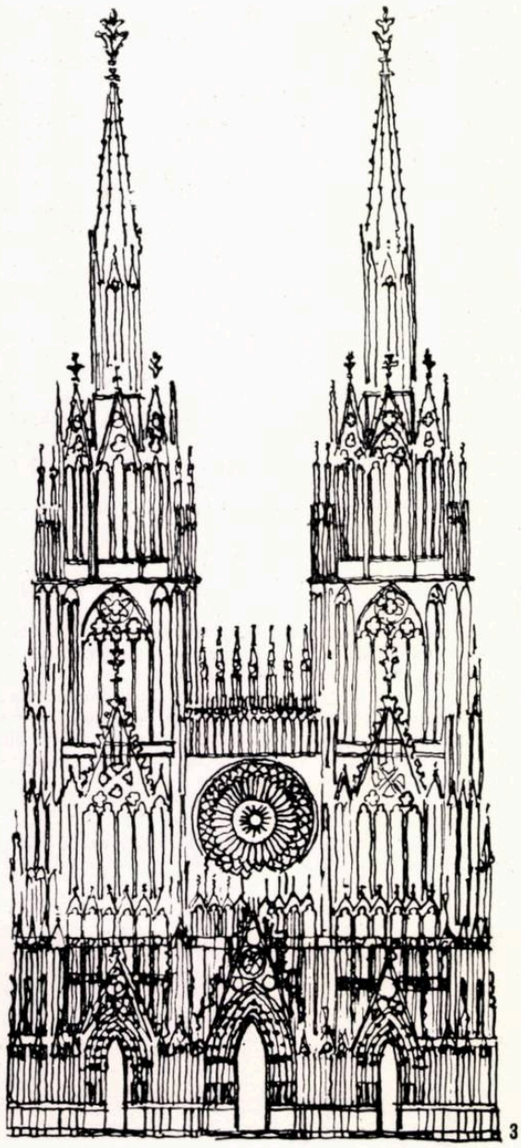

3

sideri păzitorul misterelor artei pentru că știi să justifici fiecare milimetru și fiecare linie din uriașele construcții. Dacă, în loc să măsori, mai de grabă ai fi simțit . . . atunci nu te-ai fi mărginit la o simplă imitație . . . ai fi creat planurile tale ca ceva necesar și adevărat și atunci din ele ar fi izvorît o frumusețe plină de viață ».

Și mai departe: « Așa (cum ai făcut), ai dat necesităților tale doar spoiala unei aparențe de adevăr. Splendidul efect al coloanelor te-a izbit; ai vrut să te folosești de ele și le-ai lipit de pereți; ai vrut să ai și tu șiruri de coloane și ai înconjurat curtea Sf. Petru cu coloane de marmură care nu duc nicăieri . . . ».

Polemizînd apoi cu esteticienii germani franțuziți »: « Tu spui: coloana este primul și cel mai important element component al construcției și totodată cel mai frumos. Ce eleganță distinsă a formei! Ce pură și elegantă măreție a formei atunci cînd le vezi înșirate! Numai păziți-vă să nu le întrebuințați într-un mod nepotrivit! Natura lor este să stea libere. Vai de sărmanii (arhitecți) care au legat zvelta lor siluetă de un greoi perete . . . » Referindu-se apoi la casele nordice formate din patru pereți, el adaugă « . . . oriunde cîrpăciți peretele cu o coloană, ea nu este decît o încărcătură inutilă . . . ».

Problemele acestea sînt foarte moderne. El a continuat să și le pună mereu, iar arhitecții și le pun chiar și astăzi!

Cînd îl admiră pe Palladio, el scrie totuși, cu multe decenii după ce scrisese cele de mai sus: «dificultatea cea mai mare cu care a avut de luptat acest om, ca și toți arhitecții moderni, este întrebuințarea potrivită a ordinelor în construcțiile particulare *(bürgerliche)*; căci a lega coloanele și peretele între ele rămîne totuși o contradicție ».

Șapte ani după reîntoarcerea sa din Italia, Goethe se pregătește din nou pentru o călătorie acolo. Nu știm de nicăieri cum s-a pregătit prima dată cînd a « fugit » în Italia și cum a știut să se îndrepte de-a dreptul spre Palladio (cred că prin literatura engleză foarte apreciată în epoca aceea; englezii erau pasionați pentru Palladio). De data aceasta se pregătește cu grijă și găsim foarte prețioase indicații — în sensul problemelor de mai sus — într-o scrisoare scrisă în epoca aceasta (1795) de Schiller, unuia din frații Humboldt.

Schiller scrie: « Goethe mi-a expus idei foarte interesante asupra arhitecturii. O studiază în vederea călătoriei sale în Italia. Cunoști felul său serios de a primi legile obiectelor de la ele însele și de a căuta în însăși natura lucrului regulile ce pot fi deduse din ea. El încearcă să facă la fel și în domeniul arhitecturii: plecînd de la cele trei concepte originare: soclu, coloană sau perete și acoperiș, el face să decurgă din acestea toate funcțiunile ce se pot prezenta. În ochii săi, absurdităţile în arhitectură nu sînt altceva decît infracțiuni la regulile acestor funcțiuni primordiale ale părților. El admite că marea arhitectură nu este decît un concept ideal, cu care fiecare monument este mai mult sau mai puțin în luptă ».

Ideea aceasta, a luptei pe care o dă artistul cu obstacolele ce se opun realizării imaginii întrevăzute, l-a urmărit și el a revenit de foarte multe ori asupra ei. El folosește pe arhitect aproape ca un simbol pentru a exprima tragicul acestei lupte. Goethe a iubit pe arhitecți și i-a plăcut să lucreze cu ei. În scrierile sale apar arhitecți, ingineri, constructori. În romanul său «Die Wahlverwandschaften », unul dintre personaje este un arhitect, căruia « îi este suficient să apară ca să inspire afecțiune și încredere »; la Weimar a lucrat într-o strînsă colaborare prietenească cu Gentz și cu Coudray. Nicăieri însă nu apare mai interesantă și mai sugestivă această înclinație, decît atunci cînd vorbește despre Palladio, artistul și omul.

Pentru el, Palladio a fost un om mare, care « simțea intens și care putea să exprime ceea ce simțea »; este cuprins de tristețe cînd contemplă « splendidele construcții pe care le-a realizat omul acesta și cum ele sînt desfigurate de vulgarele necesități ale oamenilor ». El imaginează un dialog cu eroul său, cu omul acesta « cu totul pătruns de spiritul anticilor și care, ca un om mare ce era, simțea micimea și îngustimea epocii sale și nu voia totuși să credeze, năzuind să tansforme ceea ce-l înconjura, după ideile sale pline de noblețe ».

El îl face pe Palladio să spună, explicînd un lucru care apare criticabil: « . . . lucrul acesta și pe cestălalt le-am făcut contra voinței mele, dar totuși le-am făcut, pentru că, față de împrejurările date, numai în felul acesta am putut să mă apropii cît mai mult de ideile mele ».

În scrisoarea lui Schiller despre care am vorbit mai sus, acesta expune cîteva păreri ale lui Goethe, în aceeași ordine de idei: « Arhitectura care vrea să creeze frumosul lucrează, ca și poetul, pentru omul ideal, care nu se găsește în nici un fel de stare determinată, și, prin urmare, nu este supus nici unui fel de nevoi; așa încît, toate operele de arhitectură nu sînt decît încercări de a se apropia de acest scop. De fapt, se poate atinge ceva apropiat cel mult pentru edificiile publice . . . ».

La Vicenza nu se poate opri să nu viziteze pe bătrînul arhitect Scamozzi-Bertotti, un descendent al elevului lui Palladio, numai pentru că acesta publică operele lui Palladio, iar la Veneția vizitează mormîntul consulului englez Smith, care publicase cele patru cărți; « lui îi datorez exemplarul meu din Palladio, scrie el, și i-am mulțumit acolo, la mormîntul lui . . . ».

La Veneția vizitează Caritа. Este decepționat că față de planul din carte, « admirabil conceput, atît în ansamblu, cît și în detaliu », nu găsește executat decît: « vai! de-abia a zecea parte. Dar și această parte, așa mică cum este, este demnă de geniul său divin. Ea are o perfecție în concepție și o exactitate în execuție pe care nu am găsit-o nicăieri . . . ani întegi ar trebui să consacri studiului acestei opere . . . mi se pare că nu am văzut nimic superior, nimic mai perfect . . . ». Și descrie ca un profesionist încercat planul, axarea curții celei mari, scara spirală « cea mai frumoasă din lume » etc.; nu uită să analizeze și construcția, piatra capitelurilor și a bazelor coloanelor, cărămida («nu cunosc de loc felul acesta de cărămidă . . . totul pare a fi fost turnat deodată »), modul de construcție al treptelor etc.

Dar nicăieri afecțiunea lui pentru omul Palladio nu ia o formă mai plină de emotivitate ca atunci cînd scrie: « printre lucrările lui Palladio este una pe care totdeauna am iubit-o în mod special: este casa care se crede că a fost propria sa locuință . . . îmi vine s-o desenez și s-o colorez cu tentele pe care materialul și timpul i le-au împrumutat. Dar nu trebuie să vă imaginați cumva că maestrul și-a ridicat un palat. Este cea mai modestă casă din lume, are numai două ferestre . . . și este nespus de plăcut să vezi cum este înșiruită între celelalte construcții vecine. E demnă s-o fi pictat Canaletto ».

Despre foarte puțini oameni, ca artiști și creatori, a vorbit Goethe în mod atît de elogios. Despre nici unul nu a vorbit cu atîta afecțiune umană.

Întreg acest lung dialog al lui Goethe cu Palladio — forma pe care i-a dat-o, foarte rară la el, care este în general sobru și reținut — mi se pare de un interes deosebit. A scris, desigur, cea mai mare parte a acestor lucruri mult timp după întoarcerea sa din Italia și după ce dusese, în forme variate și multiple lupta pentru îndrumarea gustului publicului german și după ce primise ca răspuns multe săgeți care-l răniseră. Scriind despre Palladio, el s-a gîndit de multe ori la sine (nu am citat multe pasaje foarte concludente). Palladio ia valoarea unui simbol. Simbolul depășește, cum este natural, pe erou. El este dramatizat și aș spune că devine un fel de Torquato Tasso, pe un plan cu totul diferit: lupta artistului cu materia, cu epoca lui, cu imperativele ineluctabile ale vieții, pentru a se putea realiza într-o cît de mică măsură și pentru a putea transmite lumii mesajul pe care crede că-l are de transmis.

Toate considerațiile acestea ale lui Goethe sînt izvorîte din realități trăite. El nu a scris, ca prietenul său Schiller, eseuri de teorii estetice, dar a găsit totdeauna mijlocul de a exprima în modul cel mai realist, de multe ori emoționant, cîteodată amuzant, atitudini precise față de probleme de artă.

Vorbind critic despre dificultățile cu care lupta Palladio pentru exprimarea ideilor sale, el scrie: « . . . dar cum a rezolvat el asta! Dar cît de mult ne impun operele sale! Și cît de mult uităm că nu face decît persuasiune! Este în adevăr ceva divin în planurile sale, perfecte ca și forma unui mare poet, care din două elemente, adevăr și ficțiune, creează un al treilea, a cărui existență ne farmecă . . . ». În altă parte (analizînd dialogul Ion al lui Plato), el scrie lucruri care se pot aplica întocmai și arhitecturii: « . . . aceste ficțiuni, aceste hieroglife de care fiecare artă are nevoie, sînt rău înțelese de toți acei care vor ca tot ce este adevărat (*alles Wahre*) să fie exprimat în mod naturalist, smulgînd astfel arta din sfera ei . . . ». Iar la Roma ascultă pe prietenii săi afirmînd, în discuții pasionate, că: « . . . în arhitectură, ca și în celelalte arte, își găsesc locul ficțiuni pline de gust, la care arhitectul nu trebuie să renunțe niciodată, atunci cînd, în diferitele probleme ce i se pun, trebuie să le rezolve, ba într-un fel, ba într-altul și este nevoit să se depărteze de severele reguli ».

Noțiunea de frumusețe nu este însă un atribut grefat pe nimic. Ea nu este doar un atribut al formei. Frumusețea capătă pentru el un sens profund; ea se confundă cu adevărul. Ea nu este însă obiectul unor disertații savante. « Poți să-mi spui ce este frumusețea? » întreabă un personaj într-unul din eseurile sale. « Poate că nu, răspunde partenerul său, dar aș putea să ți-o arăt ». Cînd, în sfîrșit, putem găsi ceva care să semene cu o definiție, întîlnim într-un roman al său formularea aceasta atît de umană: « . . . cine contemplă frumusețea nu poate fi atins de nici un fel de rău și se simte în armonie cu el însuși și cu universul . . . ».

La bătrînețe, la Marienbad, el consideră un coșuleț pliabil cu două mînere «clasic», fiindcă este «judicios și bine adaptat scopului său și, în același timp, simplu și grațios».

Cu un asemenea conținut dat noțiunii de frumusețe este natural să găsim în tot cursul vieții lui o mare înclinație, plină de afecțiune, spre meserii și spre lucrările de folos social, urbanistice și de utilitate publică.

A fost Goethe un aristocrat și un conservator? A fost el un democrat? Nu aici am putea dezbate această problemă. Dar aici putem sublinia cîteva dintre considerațiile lui în legătură cu arhitectura, în care se vede străbătînd un larg suflu uman.

Cînd, de-abia coborît în Italia, ajunge la Verona, primul său drum este la amfiteatru, «primul monument al timpurilor vechi pe care-l văd . . . cînd am intrat înăuntru și mai cu seamă cînd m-am plimbat pe marginea de sus, jur-împrejur, mi s-a părut ciudat să văd ceva mare și totuși să nu văd nimic; de fapt, el nu trebuie văzut gol, ci plin de oameni . . . de fapt, numai în timpurile vechi făcea el întregul său efect, atunci cînd mulțimea *(Volk)* era mai mulțime decît este acum; căci un amfiteatru ca acesta este făcut anume ca poporul să-și impună sieși și ca el să se bucure cu sine însuși . . . arta arhitectului este să alcătuiească acest fel de crater cît mai simplu cu putință, pentru ca ornamentația s-o constituie mulțimea însăși . . . simplitatea ovalului este sensibilă fiecărui ochi, în modul cel mai agreabil, și fiecare cap servește de măsură (de scară) pentru unitatea întregului. Acum, cînd îl vezi gol, nu ai nici un fel de scară și nu știi dacă este mare sau mic».

La Roma nu descrie aproape nici un monument, dar, admirînd apeductele, scrie: «. . . ce scop mare și grandios să dai de băut unui popor printr-o instalație atît de măreață». Îl impresionează opera de artă rafinată, ermetică, și care vorbește numai inițiaților care au învățat să descifreze «hieroglifele» artistului, dar într-o măsură egală îl impresionează și lucrările utilitare. În fața lui San Pietro in Montorio, «Tempietto»-ul lui Bramante, el nu admiră decît modul abil în care o sursă de apă, care vine de departe, a fost condusă pînă aici pentru a fi utilizată în scopuri industriale.

Un puternic și larg suflu de iubire pentru oameni, îmbinat cu nevoia de acțiune și cu sentimentul artistic, îl însuflețește mereu.

Caracteristic pentru acest lucru este emoționantul episod al proiectării teatrului din Weimar. «În timpul lungilor seri de iarnă, îi povestește el lui Eckermann, m-am ocupat cu Coudray cu schițarea unui foarte frumos teatru care să fie demn de Weimar. Am comandat planurile celor mai importante teatre din Germania, cu secții și perspective și, utilizînd ceea ce mi se părea mai bun și eliminînd defectele, am reușit să întocmim o schiță care nu este fără valoare». Întîmplător, vechiul teatru arde, iar Coudray este însărcinat cu elaborarea noilor planuri. Goethe, evident, conduce proiectarea. E fericit. Îi expune lui Eckermann ideile care l-au condus la întocmirea planurilor și-i arată schițele: față de vechiul tatru a cîștigat mult loc, fără să mărească construcția și a mărit numărul locurilor pentru muncitori. El își propune să dea spectacole pentru muncitori duminica, în așa fel ca muncitorimea ocupată în timpul săptămînii să poată participa la spectacole. Lucrarea începe, și el este fericit, ca un tînăr arhitect debutant. «Să ne bucurăm că o să aveți un teatru frumos», îi spune el lui Eckermann. Multe zile de-a-rîndul în jurnalul lui Eckermann nu este vorba decît de noul teatru. Dar bucuria nu ține mult. Lucrarea este oprită printr-o intrigă a metresei ducelui; altcineva face noi planuri, iar de la Berlin, vechiul său prieten Zelter — care reprezenta muzica în mica sa academie personală de la Weimar — îi scrie amuzat: «Tocmai tu ești indicat să construiești un teatru pentru popor? La asta nu m-aș fi gîndit niciodată». Goethe, întîi este amuzat, apoi face considerații amare: «mi-am închinat toată existența poporului, de ce să nu-i construiesc și un teatru? . . . e un lucru foarte ciudat ușurința cu care poți să te pui într-o situație falsă față de opinia publică . . .» și o mulțime de alte reflexii dezabuzate.

Această conversație, ca și ultimele lucrări asupra goticului — în care revine, în parte, la vechea sa pasiune de la Strassburg — precum și o serie întreagă de explicații politice, pe care le notează Eckermann, arată o caracteristică importantă a lui Goethe. Sufletul său faustian voia să împace contrariile, tinzînd spre o unitate superioară: el voia să fie german, rămînînd însă universal; voia să servească idealurile poporului, ale mulțimii, rămînînd însă individualist; voia să justifice «arta germană» a evului mediu, fără să abandoneze însă idealul său antic.

Sfîrșitul părții a II-a a lui Faust este poate tot un simbol al ființei sale; opera unui individualist («ajunge un singur spirit pentru mii de brațe»), care găsește fericirea numai în realizarea binelui pentru mulțimea de milioane de oameni.

Dar sentimentele acestea de grijă pentru bunăstarea generală nu au fost exprimate numai poetic. Cînd, la Weimar, a ars un mare grup de hambare, Goethe folosește prilejul acesta pentru a propune ca în locul lor să se construiască un cartier de locuințe noi. El elaborează schițe, memorii, în care face o descriere amănunțită a ideilor conducătoare ale dezvoltării posibile a orașului, a perspectivelor ce se pot obține, a zonelor de locuințe, a clădirilor de agrement. Antrenat de viziunea noului cartier creat, el scrie: «. . . întrucît mă privește, nu doresc nimic mai fierbinte decît să văd ridicîndu-se noi construcții (. . . pe acel amplasament . . .) încă în timpul vieții noastre».

Parcă ai auzi pe bătrînul Faust întrevăzînd noile așezări omenești: «*Im Vorgefühl von solchem hohen Glück*» (Presimțind o înaltă fericire ce se înfiripă). Sublimarea realității prin poezie. Contopirea de erou și autor!

Revine cu noi planuri, schițează fațade, elaborează un regulament după care să se construiască, pentru ca aspectul străzilor să fie unitar etc.

Tot Palladio și anticii au deșteptat în el pasiunea pentru construcția orașelor. «De cînd am citit în Palladio și Vitruv cum se construiesc orașele, cum trebuie așezate templele și construcțiile publice, am căpătat un mare respect pentru asemenea lucruri. Chiar și în acest lucru anticii au fost mari în modul lor de a trata problema» — scrie el, atunci cînd vizitează, la Assisi, un vechi templu al Minervei. Admirînd arta cu care a fost amplasat, el scrie: «Templul era așa așezat, încît divinitatea Minerva putea fi văzută din toate părțile . . . templul nu era pus în mijlocul pieței, ci era așezat astfel încît apărea călătorului care venea de la Roma într-un racursi, care-l făcea și mai frumos de privit» și «nu aș putea exprima prin cuvinte ceea ce ia naștere în mine contemplînd această operă; ea va produce roade veșinice».

Iată ce splendidă viziune are Goethe în «Maxime și reflexii» despre construcția unui oraș. După ce amintește imaginea lui Schelling, contemporanul său, «arhitectura este o muzică împietrită», el vrea «să reînnoiască această frumoasă idee numind arhitectura: o muzică mută»; ducînd comparația mai departe, el imaginează pe Orfeu cîntînd din liră și, după cum altădată fermeca cu sunetele

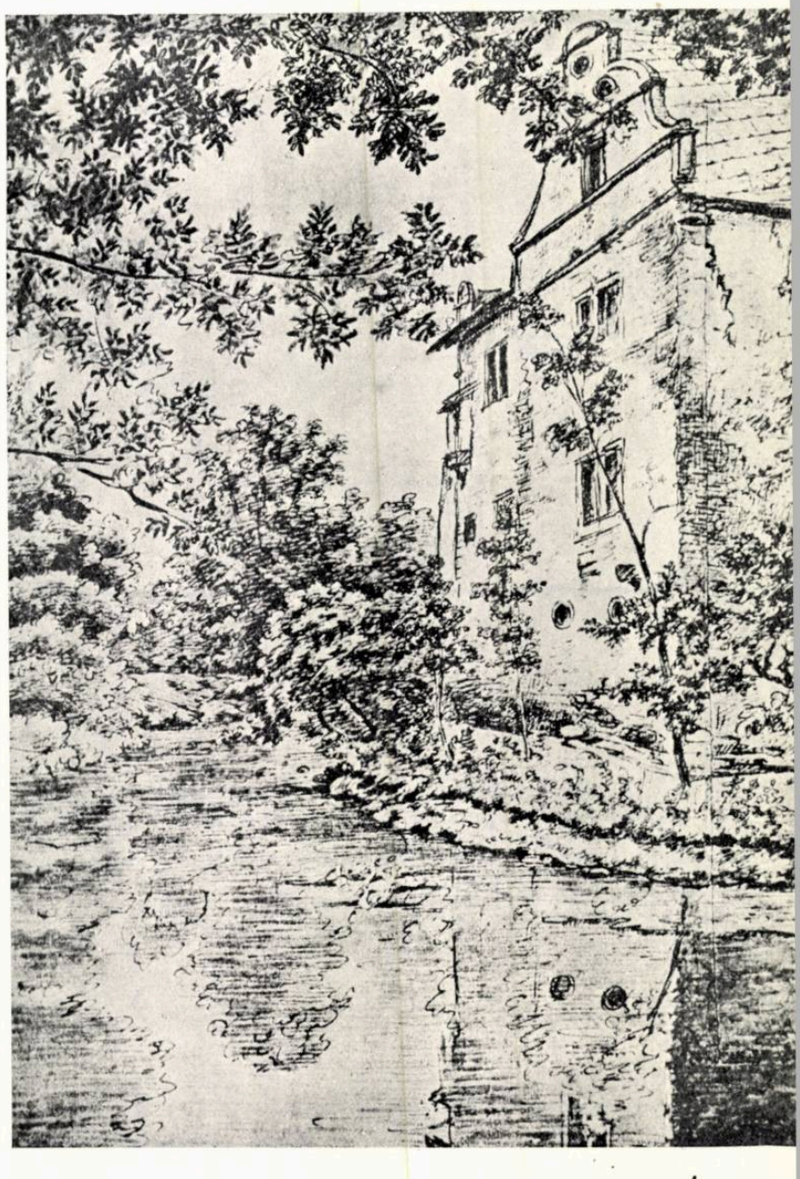

4

3. *Catedrala din Strassburg, după un desen din secolul al* XIII*-lea, atribuit lui Erwin v. Steinbach (turnul din dreapta nu este construit)*

4. *Castelul Kochberg (proprietatea prietenei sale d-na v. Stein). Desen de Goethe din 1779*

5. *Casa pastorului din Sesenheim, tatăl eroinei unei fermecătoare idile (vezi «Poezie și adevăr») — Desen de Goethe din timpul anilor de studiu de la Strassburg*

5

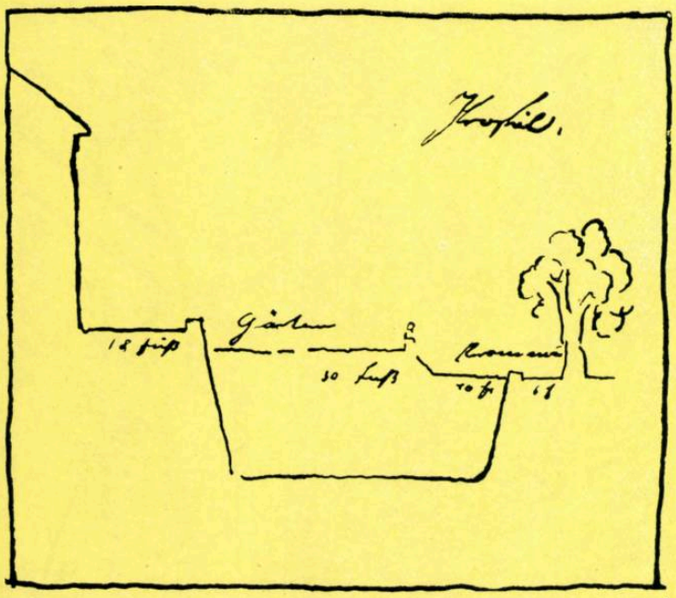

6

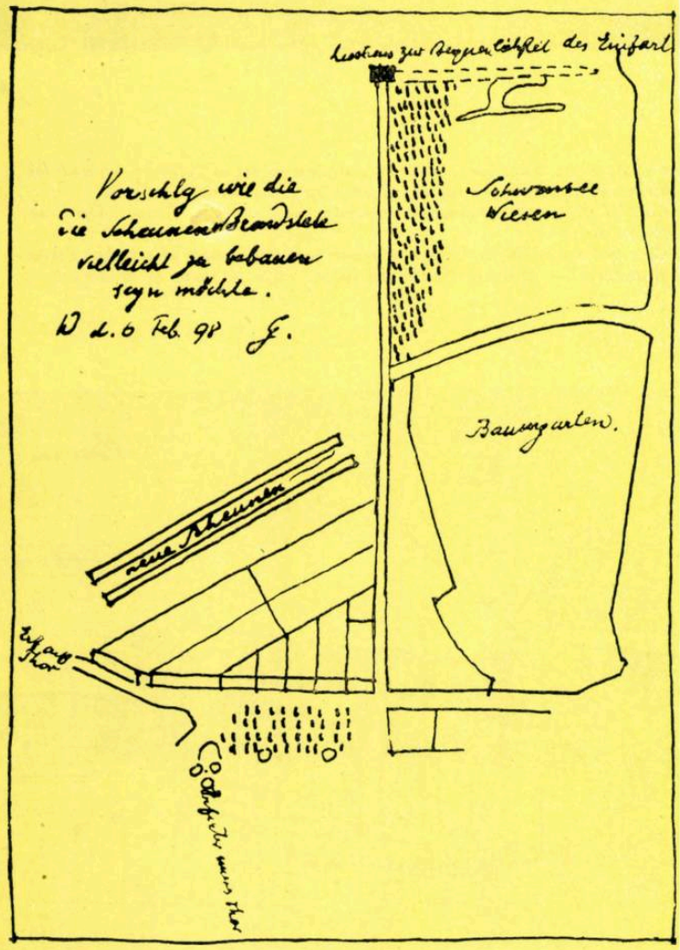

7

6. *Schiță desenată de Goethe, însoțind propunerea sa de umplere a șanțului de apărare a orașului Jena (1794). (Propunerea conține foarte multe considerații arhitectonice pline de interes)*

7. *Schiță desenată de Goethe (1798), însoțind propunerea sa de reconstrucție a unui colț al Weimarului*

8. *Roma, Via Appia. Desen de Goethe din 1786*

ei fiarele sălbatice, acum « crează în jurul său o piață clădită prin sunetele dătătoare de viață ale lirei sale ». El vede pietrele desprinzîndu-se din stînci seduse de tonurile lirei și așezîndu-se în straturi armonioase, formînd pereții, și așa o stradă se alătură altei străzi (formînd orașul). «Sunetele se sting, dar armonia rămîne ». Apoi, « cetățenii unui astfel de oraș umblă și activează în mijlocul melodiilor . . . și se simt, chiar într-o zi dintre cele mai comune, într-o stare de spirit ideală . . . ; din contra, într-un oraș rău clădit, cetățenii trăiesc inconștienți, în pustiul unei atmosfere întunecate ».

Dar Goethe nu era un elev al anticilor și al lui Palladio numai în ceea ce privește formele « marii arhitecturi ». El văzuse că modestul Palladio nu era doar un « creator » abstract, care să caute forme ideale, fără să țină seama de realitățile materiei. El văzuse că alături de frumoasele lui planuri, Palladio se ocupă și de calitatea materialelor și a execuției. O veche înclinație a sa spre meserii îl ajută să aprecieze acest aspect al construcției la valoarea lui justă. De mic copil stătea aplecat asupra mesei de lucru a giuvaergiului, a imprimeurului de tapete, la Leipzig, a gravorului și mai tîrziu asupra tuturor meseriilor.

Această aplecare înțelegătoare asupra meseriașului îl face să scrie în amintirile lui că: « Astfel s-a dezvoltat, astfel s-a întărit în mine sentimentul egalității, dacă nu a tuturor oamenilor, cel puțin a tuturor condițiilor umane *(menschliche Zustände)* ».

S-a ocupat cu foarte multă seriozitate de partea materială și constructivă a lucrărilor pe care le conducea. Omul acesta, care considera arhitectura și pe arhitect dintr-un foarte înalt punct de vedere artistic și social, știa să fie foarte precis și să intre în cele mai mici detalii atunci cînd era vorba de realitatea imediată.

De la Roma scrisese: « Aici (la Roma) voi vizita în tovărășia unui bun arhitect rămășițele anticilor și construcțiile timpurilor mai noi, așa ca să nu-mi formez numai gustul (artistic), ci să pot cîștiga cunoștințe și în ceea ce privește partea tehnică, căci una nu poate exista fără cealaltă ». Cînd vede la Frankfurt un fel de fereastră care-l interesează, pune să se facă un mic model, pe care-l trimite la Weimar « comisiei de construcție a castelului ». Cînd prietenul său Mayer îi scrie din Italia despre modul în care italienii fac niște bolți foarte plate cu mortar de gips, aproape fără cofraj și foarte repede, el dă îndată dispoziții foarte precise să se cerceteze dacă nu se poate face și la Weimar la fel. « Domnul baumeister va comunica: cunoaște așa ceva? Gipsul nostru e bun pentru așa ceva? Ar avea de pus întrebări pentru lămurirea problemei? »

« Ordinele lui de șantier » sînt foarte precise: « domnul meister va face următoarele: 1. va măsura sala; 2. va pune o opritoare pe înălțimea pînă la care vor veni pardoselile » etc. etc.

Nimic nu i se pare de puțină importanță omului acestuia în mintea căruia sălășluiește un întreg cosmos. El nu este un « creator » care plutește în eter. Într-un roman al său, el elogiază liric pe dulgher și pe zidar.

Cînd, la bătrînețe, revine la gotic, partea de construcție îl interesează în egală măsură cu cea estetică. Scrie un articol despre modul de acoperire a catedralei din Colonia. Admiră cum toate pardoselile turnurilor, bătute de toate intemperiile, cum toate igheaburile și terasele, sînt executate din piatră și amenajate cu atîta grijă că nici o picătură de apă nu stă pe ele « fără să se fi întrebuințat nici o palmă de cupru sau de plumb » și, ca un adevărat tehnician, conchide: « se vede ușor cît de strîns legată este dispoziția aceasta, a scurgerii apelor, de planul inițial al unor asemenea clădiri . . . ».

Dar, dacă apreciază atît de mult meseria, nu se poate totuși opri de a trage o clară linie de demarcație între meserie și artă. Într-un memoriu adresat mareșalului Berthier, după înfrîngerea Prusiei, Goethe, expunînd situația școlii de desen pe care o înființase și o condusese aproape de cum venise la Weimar, scrie între altele: « . . . Arhitectul Steiner predă matematicile și arhitectura; interiorul castelului dovedește suficient cum a fost apreciată și folosită această artă ... ». De la întemeierea sa, școala este pusă sub controlul consilierului privat Goethe. Acesta, considerînd că artele, cînd alunecă spre tehnică și meserie, decad din ce în ce mai mult, a purtat grijă ca ele să tindă spre scopuri înalte de artă; a adunat un mic muzeu în casa sa, a făcut expoziții . . . Într-altă parte, recenzînd un manual de « modele pentru fabricanți și meseriași », Goethe scrie, după ce pledează că « elementul culminant al artei este unitatea » și că aceasta nu poate fi obținută decît dacă arhitectul face să lucreze unitar pe toți colaboratorii săi meseriași. « Lucrul făcut de meseriaș, oricît de bine, trebuie să aibă totuși un punct de pornire bine gîndit, care să fie condus de o idee de artă ». Ocupîndu-se de programul școlii de meserii din Berlin: « . . . meșteșugul poate să crească în însemnătate numai avînd la bază și principii de artă . . . ».

Efectul artistic rămîne totuși scopul final urmărit. Pomenind, în analele sale, despre pavilionul de vînătoare al lui Gentz, la construcția căruia diverse dificultăți făcuseră ca prevederile inițiale să fie depășite, el scrie: « . . . o construcție face parte din acele lucruri care, după ce și-au îndeplinit scopul lor intern, trebuie să satisfacă și privirea; așa că, după ce este terminată, nimeni nu mai întreabă cîtă putere de inventivitate, cît efort, cît timp și cîți bani au fost necesari; efectul ei de ansamblu rămîne acel lucru demoniac pe care-l slăvim ». Noi nu putem decît aplauda acest periculos sfat!

Prețuind meseria și tehnica, adică adevărul curat, Goethe afirmă mereu că arta este ceva mai mult. Dar asta nu înseamnă arbitrar, fantezie nesăbuită. Într-un eseu, « Materialul artelor plastice », el scrie: « . . . nici o operă de artă nu este necondiționată, chiar dacă este executată de cel mai mare și mai abil artist; el poate să devină stăpînul materialului pe care-l întrebuințează, dar nu-i poate, totuși, schimba natura . . . artistul cel mai excelent în arta sa va fi acela a cărui putere de inventivitate și de imaginație se leagă nemijlocit și de materialul cu care trebuie să lucreze ». Iar în alt eseu al său, « Colecționarul și ai săi », după ce enumeră diverse feluri de exprimare ale artei, el scrie: « numai dintr-o îmbinare interioară între seriozitate și joc poate naște adevărata artă ». Această îmbinare dă naștere « stilului, adevărului artistic, frumuseții, perfecțiunii ».

Se vede cît de organizate și de consecvente au fost ideile sale în această privință, de-a lungul întregii sale vieți, și nu cred că s-ar putea sublinia suficient de mult valabilitatea lor, în special astăzi, cînd arhitectura este trasă din ce în ce mai mult spre meserie și tehnică, pe de o parte, și spre o fantezie derutantă, pe de altă parte.

Această prețuire a meseriei — îngrădită în limitele ei — a tehnicii și a seriozității îl duce în mod natural la o luptă crîncenă împotriva aceea ce este numai joc, a ceea ce poate place doar aceluia care nu vrea să vadă în artă decît « ceva mai mult decît nimic ». Și el pornește lupta contra « diletantismului ».

Nu este locul să descriem aici atmosfera acestei epoci — în jurul lui 1800 — activitatea acelor așa-numite « spirite frumoase » și rolul pe care și-l luase Goethe

8

după întoarcerea din Italia. El îi scrie lui Schiller că pregătește un eseu contra dilentantismului. Schiller îl sprijină și-i răspunde: « . . .diletantismul trebuie atacat cu toate armele » și încă brutal, fiindcă: « germanului trebuie să-i spui adevărul în modul cel mai aspru cu putință ». Iar Goethe, în răspunsul său, îi scrie în bucuria unui spirit distrugător: « . . .atunci cînd vom ridica zăgazurile (cînd va publica eseul), va fi ceva înfiorător, căci vom inunda toată frumoasa vale în care s-au instalat atît de fericiți toți cîrpacii (*die ganze Pfuscherei*) . . . judecata trebuie să-i ajungă . . . va fi un potop nemaipomenit ». « Frumoasa vale » amenințată erau toate artele și toate formele literare. Arhitectura își avea și ea, acolo, colțul ei. Potopul o ajunge și pe ea. Considerațiile pe care Goethe le face asupra diletantismului în arhitectură depășesc cu mult grupul « diletanților » și sînt de natură să intereseze în cel mai înalt grad pe « profesioniști ». Multe dintre exemplele date de el sînt valabile și astăzi, altele — potrivite pentru epoca aceea — pot fi cu ușurință înlocuite cu exemple familiare nouă.

Diletantul în arhitectură, spune el, caută să se întoarcă la originile arhitecturii: arhitectura greacă, coloanele dorice, lemnul brut; imitarea arhitecturii gotice; arhitectura fantasticului și a sensibilității; maimuțăreala în mic a marilor forme etc. « Diletantul arhitect, scrie el, cade ușor în arhitectura sentimentală și alegorică și caută să obțină caracterul pe această cale, deoarece nu știe să-l obțină prin frumusețe. Fără să poată exprima frumosul, el păgubește de obicei scopul fizic al arhitecturii: al folosinței și al comodității ».

Ar fi o îndrăzenală prea mare dacă am presupune că, astăzi, Goethe ar fi adăugat la caracteristicile diletantismului: imitarea noului de dragul noutății, a formei de dragul formei, folosirea îndrăznelii tehnice de dragul îndrăznelii și altele de același fel?

« Arta de a amenaja grădinile — artă care a fost o altă pasiune a sa legată de arhitectură — este dezavantajată de diletant, scrie el, prin aceea că acesta tratează realitatea ca un obiect al fanteziei, stimulează nulitatea sentimentală și fantastică, micșorează ceea ce este demn în natură și îl anulează, imitîndu-l ».

Ca o crudă concluzie a acestor considerații și a multora de aceeași natură pe care le mai făcuse și le va mai face, Goethe scrie: « de la meserie te poți ridica la artă, de la cîrpăceală *(Pfuscherei)*, niciodată ».

Scrie și luptă mereu în acest sens, arhitectura preocupîndu-l continuu, în diverse forme.

Are 70 de ani și se ocupă cu asiduitate de o mică lucrare, construcția bibliotecii din Jena. Are peste 70 de ani și « arhitectul practician », neavînd nici o lucrare, scrie în Analele sale: « 1821 . . .în ceea ce privește arhitectura, m-am ocupat (în acest an) numai de partea istorică și critică ». Are 80 de ani și recenzează mereu ultimele publicații în legătură cu arhitectura, studii, releveuri, considerații generale.

Studiază restituirile lui Percier și Fontaine de la Roma, « desenate cu linii delicate sau tari, dar care exprimă foarte bine umbra și lumina » (așa cum le-am văzut și noi, făcînd aceeași remarcă, la expoziția de acum cîteva luni de la U.A.).

La 80 de ani, scriind despre un studiu asupra arhitecturii antice din Sicilia, el așteaptă « *cu nerăbdare* planșele despre templul din Girgente și, în special, cunoștințe suplimentare despre ultimele săpături ». Reproducerile basoreliefurilor și ale decorațiilor colorate de la Selinonte și Segeste « ne duc, scrie el, la concepții cu totul noi asupra arhitecturii antice ».

Fiecare eveniment, fiecare carte nouă face să răsune în el ecouri îndepărtate și retrăiește acum, contopind într-o unitate armonioasă, de esență clasică, antică, tot ceea ce în decursul deceniilor îi impresionase spiritul și sensibilitatea.

*

Foarte vast și plin de interes este materialul de care ne putem folosi pentru a arăta cît de întinsă și de multilaterală a fost activitatea lui Goethe în domeniul arhitecturii. În cele expuse am prezentat foarte pe scurt și foarte fragmentar, o mică parte a acestei activități.

Dacă, din examinarea ei, ar fi să se tragă o concluziee, cred că ea ar putea fi aceea că el a considerat arhitectura, în toate aspectele ei, ca acel domeniu al culturii în care gîndirea, sentimentul și acțiunea se pot contopi într-un tot, care, satisfăcînd nevoile utilitare, să poată, totodată, exprima frumusețea. Cred că datorită acestui fapt a dat arhitecturii mai multă importanță decît tuturor celorlalte forme de artă plastică și s-a ocupat de ea mai intens decît de celelalte. Cred că grație aceluiași fapt a dramatizat viața și opera lui Palladio, ridicîndu-l la înălțimea unui simbol. Arhitectura și arhitectul au fost ridicați astfel în mijlocul problemelor celor mai importante ce se pun omului care gîndește, simte și acționează condus de o idee superioară. Nu există aproape nici o problemă de arhitectură pe care Goethe s-o fi abordat și pe care să n-o fi făcut să se ridice în mijlocul marilor probleme de viață și de cultură.

În sensul acesta, cred că se poate spune că el a dat arhitecturii un caracter « umanist », caracter pe care de multe ori ea nu l-a avut.

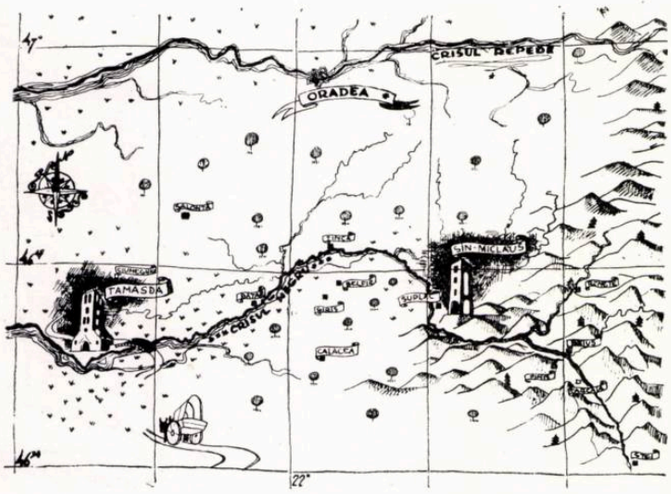

Arh. CAROL ORBAN

DOUĂ TURNURI PE MALURILE CRIȘULUI NEGRU

Pe malurile Crișului Negru, încă din evul mediu, se înșirau o serie de așezări înfloritoare, ale căror nume figurează în diplome și cronici începînd de la 1200. Năvălirea tătară din 1241 găsește o viață intensă în această vale, unde satele și orășelele erau legate între ele de firul argintiu al apei, aidoma unui colier. Unele dintre ele trăiesc și azi, altele însă au pierit; doar numele lor mai supraviețuiește, indicînd o luncă, o pășune... Construcțiile rămase din această epocă sînt relativ puține. De vină sînt cele 700 de ierni și materialul lipsit de trăinicie din care au fost durate.

Din acest șirag au rămas totuși două turnuri de biserică construite dintr-o cărămidă excelentă, legată cu un mortar neobișnuit.

★

Prima ruină pe care o întîlnim mergînd în susul apei este cea a bisericii de la Tămasda.

Cea dintîi relatare scrisă despre localitatea căreia-i aparține această biserică o găsim în memoriile canonicului de Oradea, Rogerius, cunoscute sub denumirea de « Carmen miserabile ».

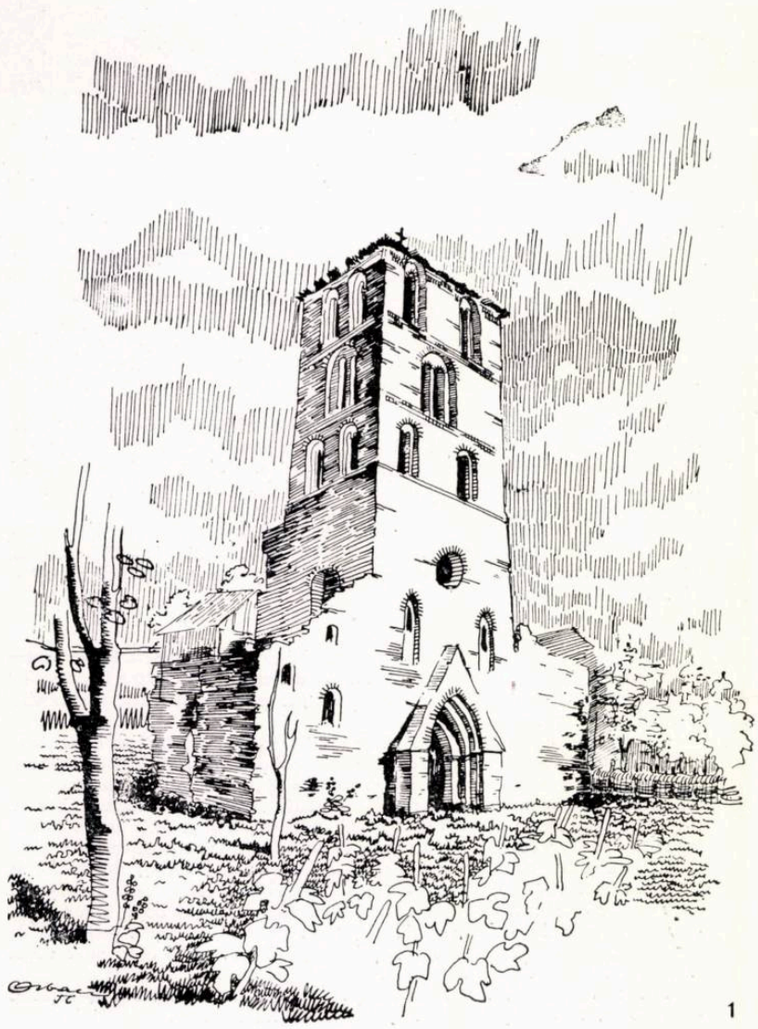

După cucerirea cetății Oradea de către tătari, Rogerius fuge spre sud, dar la Crișul Negru este oprit în dreptul unui «oraș teutonic» — Pons Tomae sau Tămasda de azi. Acest oraș, fiind o colonizare, nu a fost lipsit, desigur, de anumite privilegii, dintre care, fără îndoială, și acela de a lua vamă la trecerea peste Crișul Negru. Așa se explică faptul că orășenii aveau controlul asupra trecerii peste apă, putînd reține pe Rogerius și suita lui pentru apărarea orașului. În această lumină se poate explica, în parte, starea înfloritoare a orașului, de altfe plasat într-o regiune de mlaștini, fără posibilități mari de a-i asigura prosperitatea.

Datarea bisericii de la Tămasda este deocamdată foarte dificilă. Faptul că după atacul efectuat de tătari nu se mai vorbește decît foarte rar de această așezare, dispărînd și calificativul de «oraș teutonic», ar duce spre ipoteza că ea a fost construită înainte de 1241. Tot pentru această datare ar pleda și aspectul general, structura și însești detaliile, cu excepția porticului și a unor arce frînte. Orientate către est-vest, cu turnul în partea de vest, ruinele acestei biserici au chiar și în starea lor actuală ceva maiestuos, aparte și impresionant.

Este neîndoios că biserica se compunea dintr-un turn central și trei nave terminate cu cîte o absidă boltită. Azi navele lipsesc și numai absida navei principale mai stă în picioare; pe pereții ei exteriori se mai pot regăsi pornirile zidurilor celor două colaterale. În condiții mai bune s-a păstrat turnul, ridicat la fața zidului de vest, intrarea în biserică făcîndu-se pe sub el, printr-un portal de factură romanică tîrzie. Din vestibul se putea ajunge în nava principală printr-un mare arc în plin centru; tot de aici se făcea legătura și spre prelungirea colateralelor. Turnul propriu-zis se ridică pe un plan dreptunghiular (cu laturile de $6{,}80 \times 5{,}50$ m, avînd înălțimea de cca 22 m). Nu are nici o urmă de scară interioară; scările, desigur erau de lemn. Grinzile groase de stejar care marchează palierele etajelor, vechi și ele, nu sînt contemporane cu turnul.

Construcția este în întregime din cărămidă de calitate foarte bună, avînd dimensiunile de $30 \times 15 \times 4$ cm. În toată clădirea nu s-a găsit nici o urmă de piatră. Acest lucru este pe deplin explicabil prin lipsa pietrei bune de construcții în regiune și prin greutățile care s-ar fi ivit la transportarea ei din altă parte, în acele timpuri.

Mortarul, realizat cu adaos de nisip din Criș, nu atinge calitatea cărămizilor. Turnul n-a avut boltă și cred că se poate afirma, fără riscul unei erori, că nici navele nu au fost vreodată boltite, cu excepția absidelor și a unei porțiuni din nava colaterală de la nord. Dovada cea mai sigură o constituie peretele de la est al turnului, unde nu se vede nici o urmă de racord cu vreo boltă; în schimb, se văd clar urmele șarpantei. De altfel, o boltă cilindrică peste nava principală (chiar cu lățimea ei mică) nu prea pare posibilă la înălțimea la care se găsește și avînd, pe deasupra, complet perforat de goluri peretele pe care urma să se descarce. De asemenea, nici cea mai mică urmă de vreun arc dublou.

La colaterala dinspre nord — numai pe lățimea turnului — găsim o boltire cilindrică realizată o dată cu turnul, care pare mai mult o încercare abandonată, căci nu se continuă nici aici și nu se regăsește nici la colaterala de la sud. (Poate nu este întîmplător că tocmai deasupra ei, turnul are o crăpătură periculoasă de sus pînă la boltă.) Nava principală — mai ridicată decît cele laterale — putea fi luminată deasupra acestora. Separarea navelor la parter se făcea prin arce în plin centru, iar la etajul I, prin arce frînte, foarte puțin cunoscute și utilizate în acea epocă. Planșeul peste parter era desigur făcut din lemn, căci nici aici nu se regăsește vreun sistem de boltire.

Turnul se înalță pe cinci etaje, ultimele două fiind marcate și în fațadă de cîte două, respectiv trei rînduri de cărămizi dispuse în dinți de fierăstrău, oprite însă la colțuri. În axa fațadei dinspre vest, portalul de intrare este păzit de două ferestre de apărare de la etajul I. La etajul II, singura spărtură este un oculus deasupra intrării.

De aici în sus se regăsesc cunoscutele ferestre romanice retrase și separate de un pilastru de cărămidă, fără capitel. Ferestrele sînt evazate spre interior și nu par că ar fi avut vreodată un sistem de închidere (azi golurile sînt zidite cu cărămidă).

Ceea ce este însă interesant la acest turn este tocmai dispoziția și gruparea acestor ferestre. Cele de la etajul V au o formă mult alungită

și, pătrunzînd chiar în brîu, formează un frumos coronament.

Este greu azi să se aprecieze pînă la ce nivel a fost tencuit turnul. În orice caz, atît în dreptul intrării, cît și pe intradosul arcelor de la intrare, se mai vede și azi tencuială, dar nu numai atît: se mai deslușesc și urme de picturi și ornamente geometrice, pe bază de roșu, negru și galben. Urme de tencuială mai există și pe planul retras al ferestrelor, dar nu și pe zidul din jurul lor.

Biserica, plasată aproape de malul drept al Crișului Negru, a stat mult timp în mijlocul unei mari grădini, parcelată mai tîrziu în loturi.

Foarte apro pe de ea se găsește vadul unde se crede că a fost (în caz că a existat vreodată) podul lui Toma — Pons Tomae — de la care, după toate aparențele și legendele, localitatea își trage numele.

Înecat între pomi, viță de vie și cartofi, turnul pare un ciudat supraviețuitor al unor timpuri de mult apuse; dar, nu mai departe decît la 50 km în susul apei și chiar pe malul ei, se înalță turnul de la Sîn-Nicolau, rămas de la o altă biserică din evul mediu.

Azi pare curioasă prezența unei astfel de construcții într-un loc pustiu, la hotarul a două mici sătulete: Sîn-Nicolau și Șoimi.

Lucrurile încep să se lămurească dacă privim problema prin prisma trecutului. În acest loc, pe malul Crișului Negru, pătrundea în defileul munților singurul drum care ducea pînă la orașul

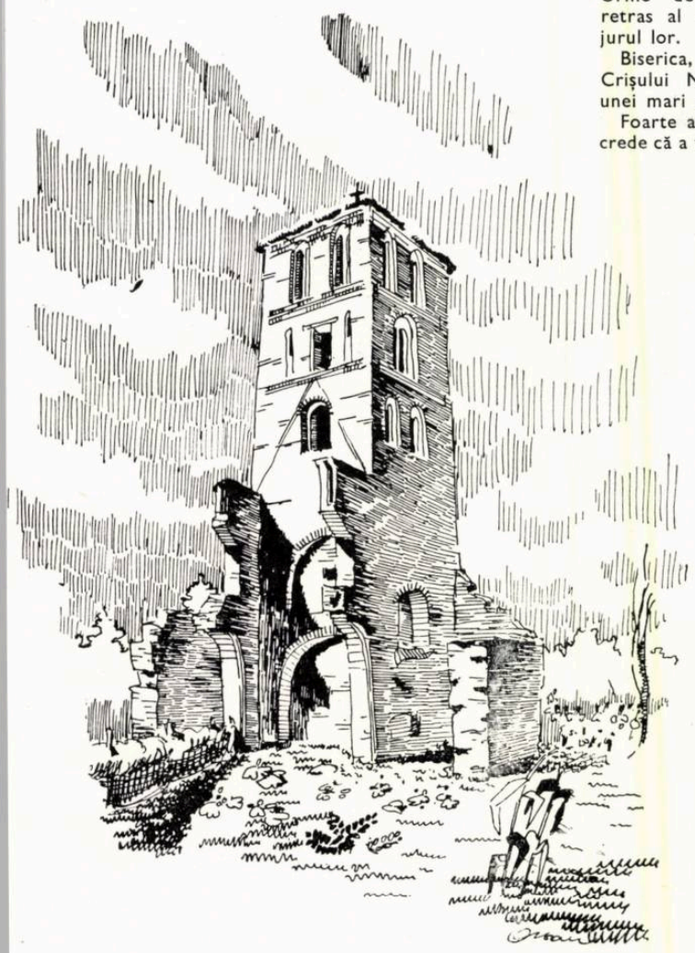

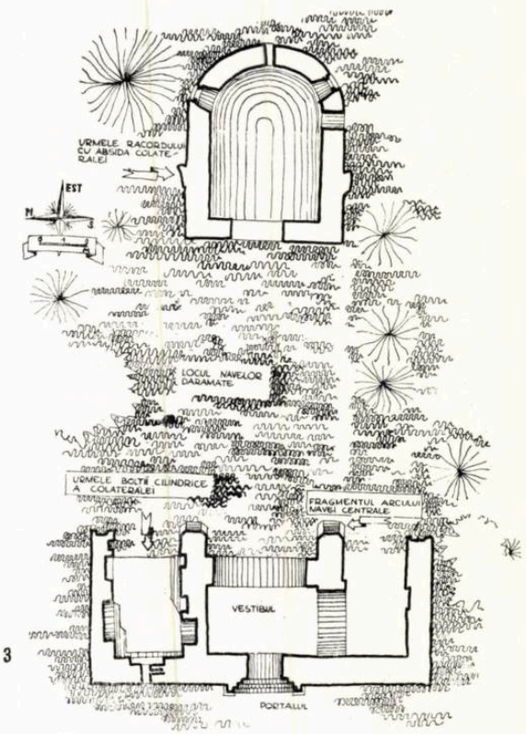

1-2 Turnul de la Tămasda
Perspective
3. Plan parter
4. Vedere dinspre absidă
5. Vedere dinspre navă
2 6. Vedere laterală

3

4

5

6

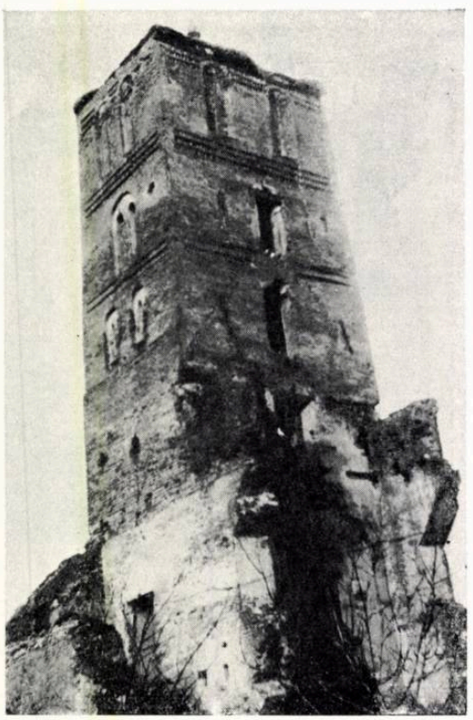

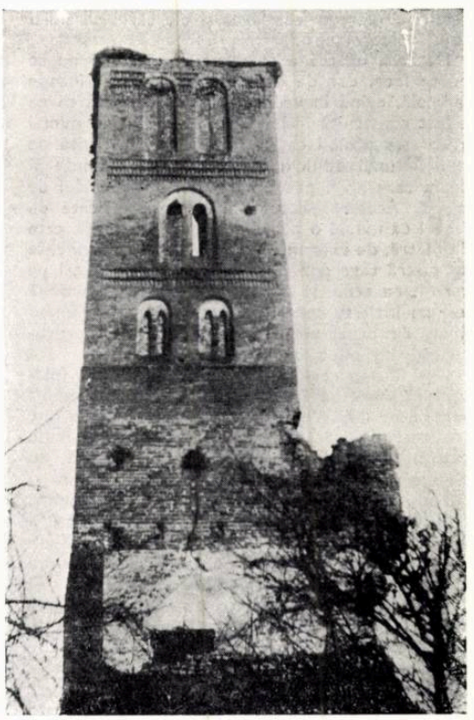

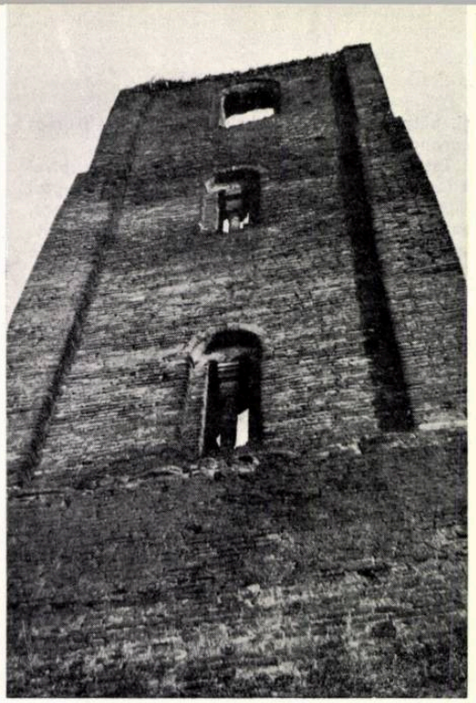

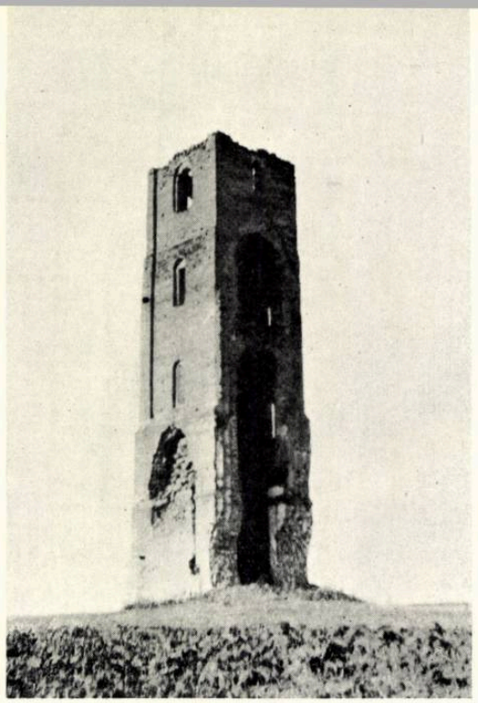

Turnul de la Sîn-Nicolau — Vedere

Beiuş şi chiar mai departe, în creierul Munţilor Apuseni.

Aici, la întîlnirea dintre două mari unităţi de relief, s-a dezvoltat pe timpuri oraşul Suplae, şi tot aici străjuia intrarea cetatea dispărută a Şoimilor, iar mai la sud — peste apă — se înălţa o străveche mănăstire.

Biserica aceasta, de la Sîn-Nicolau, n-a fost nici ea în toate timpurile aşa de singuratică cum se prezintă acum. În jurul ei, la 50—100 metri, plugul mai răstoarnă şi astăzi cărămizi şi pietre, urme ale unor vaste construcţii ridicate pe acest platou. Turnul însă veghează semeţ în mijlocul culturilor de porumb şi domină tot cursul inferior al Crişului Negru.

Este foarte greu de spus ceva relativ la planul pe care a fost zidită această biserică. (Faptul că într-adevăr a fost biserică este confirmat de manuscrise şi îl dovedeşte cu prisosinţă şi orientarea est-vest.)

Fără îndoială, a fost o construcţie mare şi pretenţioasă pentru acele timpuri. În anul 1886 se notează despre ea că « la est de acest turn, pe o lungime de 24 metri, se mai văd urmele unei clădiri cu care a fost legat şi ale cărei cărămizi stau în mormane».

Datarea exactă a construcţiei nici aici nu se poate face, dar de data aceasta nu mai încape îndoială, avînd în vedere detaliile rămase, că ea a fost construită în jurul anului 1200. Nu numai atît; este posibil ca ea să fi fost construită pe ruinele unui edificiu aflat aici mai dinainte şi de la care ar fi putut împrumuta materialul de piatră. Această presupunere este justificată de faptul că numai o parte din registrul de jos este de piatră, de existenţa pe faţade a unor elemente de piatră care par a fi avut alt rol decît cel pe care îl au acum şi mai ales de existenţa a două lespezi înzidite care, pe faţa interioară (rămasă liberă din cauza unor dărîmări), prezintă neregularităţi ce aduc a basorelief.

Deşi într-o regiune unde abundă piatra (platoul pe care se înalţă este o rocă cu pămînt vegetal nu mai gros de 70 cm), construcţia a fost realizată din cărămidă cu fundaţii şi detalii de piatră. Cărămida, de culoare roşie închisă, cu dimensiunile de 31 × 14 × 4,5 cm, a avut o rezistenţă în timp care întrece orice aşteptare. Totuşi, ceea ce a contribuit în cea mai mare măsură la soliditatea turnului, a fost, desigur, mortarul. S-a utilizat aici o tehnică de execuţie care, lucru extrem de interesant, persistă în legendele şi amintirile legate de acest turn: se spune că asizele dintre cărămizi au fost lucrate în var fierbinte. Fapt curios: materialul care leagă cărămizile este de o albeaţă strălucitoare — var curat — fără nici un adaos. Bucăţele pînă la 1 cm de var nestins, vîrîte ici şi colo în acest mortar, la toate

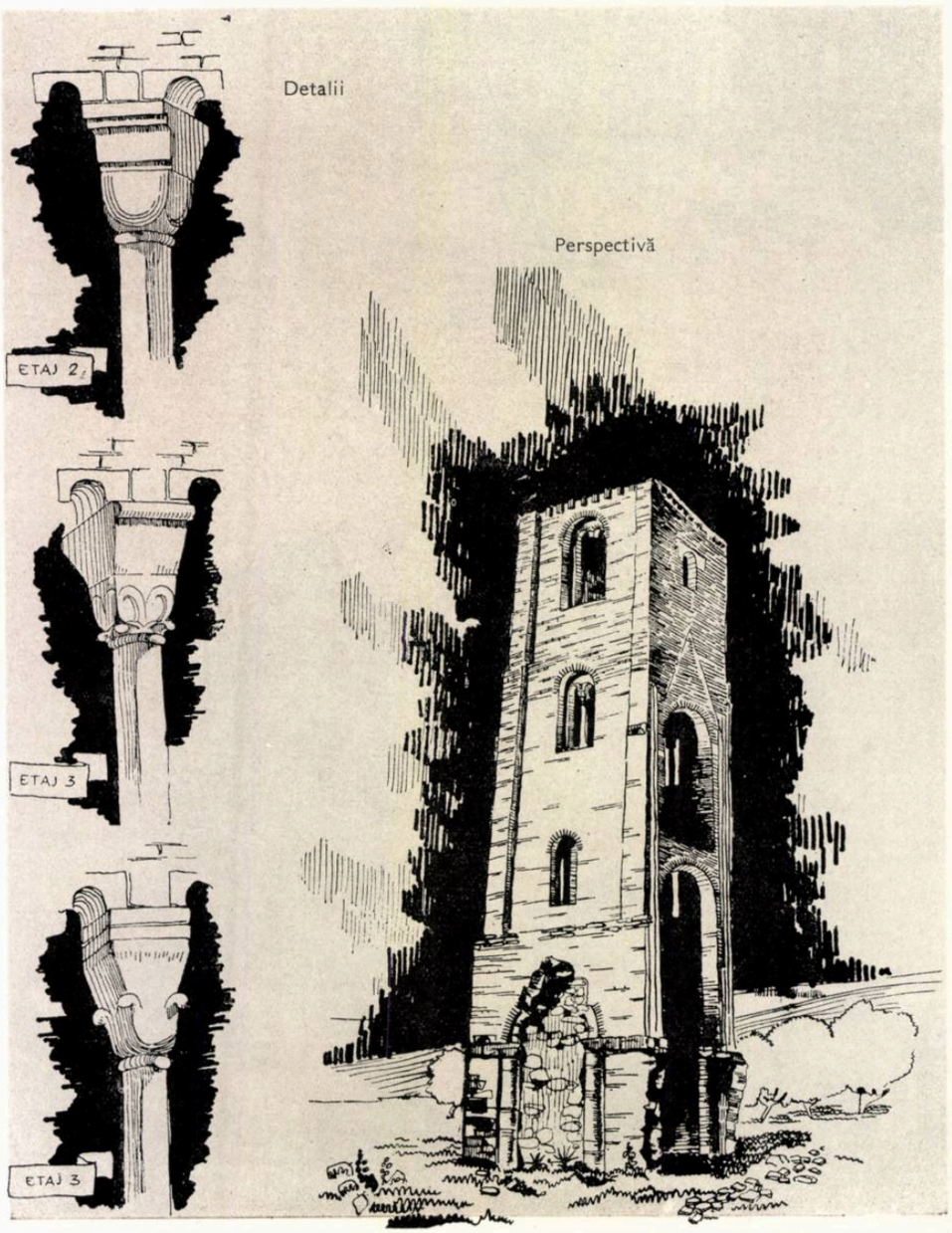

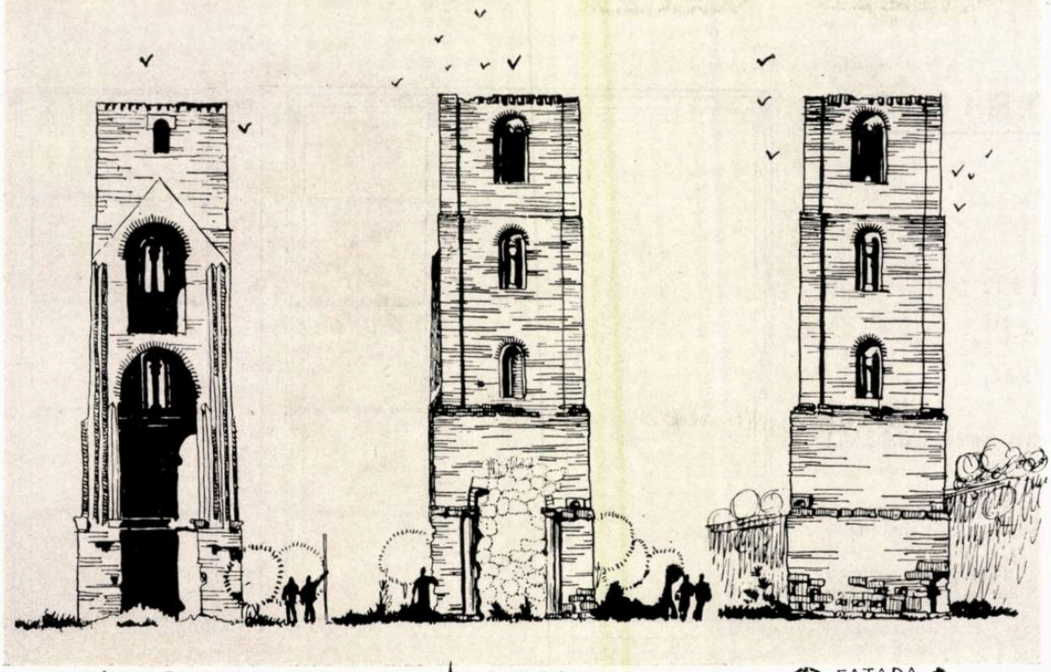

FAȚADA SPRE EST

FAȚADA SPRE NORD

FAȚADA SPRE VEST

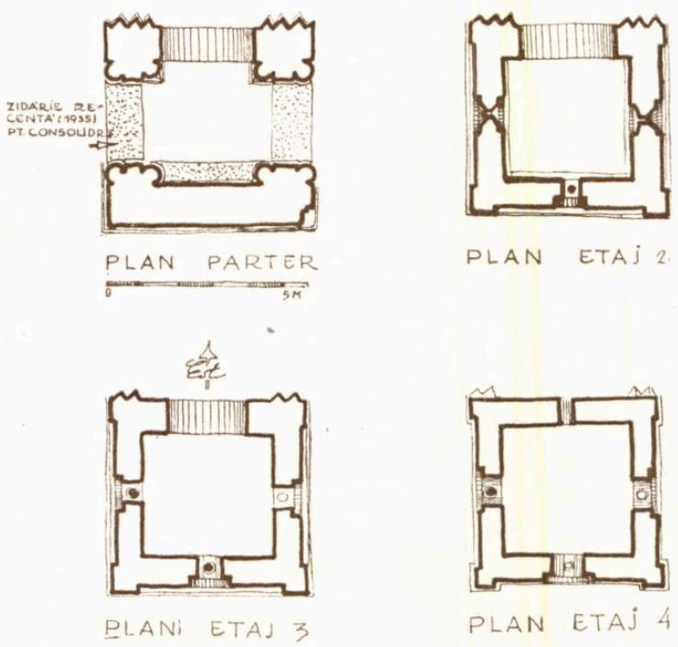

Bazele turnului — Detaliu

nivelurile, întăresc, într-adevăr, convingerea că acest var nu a fost stins în prealabil în varniță, ci utilizat imediat după stingere, deci încă în stare fierbinte.

Clădit pe un soclu de piatră profilată, turnul are în plan dimensiunile de 5,60 × 5,50 m și o înălțime de cca. 18 m.

Nu se observă nici o urmă de scară în interiorul turnului (fiind probabil de lemn, a putrezit de mult). Locul grinzilor care formau planșe le diferitelor etaje se mai vede și azi, iar la baza turnului, umplutura depusă este formată din lemn putrezit și unele bucăți carbonizate.

Nava care se lega de acest turn (sau navele?) nu a fost, fără îndoială, boltită. Acoperirea se făcea cu planșeu de lemn, urmele șarpantei fiind acum clar vizibile pe peretele de la est.

Cît privește turnul, el este larg deschis pe trei laturi prin intermediul unor arce în plin centru descărcate pe coloane angajate construite din cărămidă. Nu s-a găsit nici o urmă de cărămidă specială ca format, iar adaptările se făceau prin cioplire. Bazele acestor coloane sînt de piatră și prezintă un detaliu demn de remarcat: baza de piatră pătrunde în fusul de cărămidă formînd la colțuri pinteni care amintesc primele forme pur constructive ale «grifelor» de bază, atît de folosite mai tîrziu în arhitectura evului mediu. Faptul că întîlnim aici acest detaliu, în forma lui incipientă, trebuie de asemenea ținut în seamă la datarea acestei construcții.

Zidurile au grosimi apreciabile, ajungînd pînă la 1,60 m.

Este util de amintit, ca un interesant detaliu, că pe partea de est, pe toată înălțimea, zidul turnului se termină în formă de dinți de fierăstrău, constituind, după toate aparențele, un rost de tasare util și din cauza clopotului așezat în turn.

În ceea ce privește aspectul, turnul este divizat în patru registre inegale. Primul se încheie cu un brîu de piatră puțin evazat care încinge toate laturile, integrînd și capitelele coloanelor angajate. Nu avem deci de-a face cu o piatră separată care formează capitelul, ci cu o piatră lungă de 1,00—1,20 m din brîu, care, ajunsă deasupra fusului, primește o sculptură în chip de capitel cubic, ornat de șanțuri săpate.

Capitelul cubic, aici simplificat, se va regăsi și la celelalte niveluri, dar în variante și sub forme ceva mai complicate.

Registrul al doilea este terminat cu trei asize de piatră așezate în retragere, peste care se sprijină pilaștrii de colț, care vor flanca registrul următor compus din două etaje.

Primul etaj al acestui registru este spart de trei ferestre, dintre care două — cele așezate deasupra intrărilor — avînd o structură care indică net funcțiunea de apărare a acestor intrări.

Fereastra de la vest (de unde nu trebuia să se aștepte la vreun atac, căci aici nu era nici o intrare) este și ea în plin centru, despărțită de o colonetă de piatră terminată cu un frumos capitel cubic și suprainălțată de o abacă caracteristică.

Al doilea etaj are pe cele trei laturi tot ferestre duble separate prin colonete, dar capitelele sînt mai bogat tratate: cel de la vest este decorat tot prin motive săpate care pornesc de la mici evaziuni la înălțimea astragalului, însă cel de la nord are o formă care amintește niște începuturi de volute la cele 4 colțuri. Acest ultim capitel este în orice caz diferit de familia capitelelor cubice.

Ultimul registru, flancat tot de pile de margini, cuprinde ferestrele cele mai mari, dar ale căror colonete lipsesc; mai există doar bazele lor.

Construcția se termină cu o cornișă executată din consolete de cărămidă; la fațada dinspre est, cornișa este schimbată în niște casete intrate.

Fără îndoială că primul registru a fost cîndva tencuit; urmele se mai văd încă. Totuși, pe ultimul registru, rosturile par mai adînci, ceea ce ar putea duce la presupunerea că la un moment dat aici a fost limita tencuielii pe fațade.

Punctul cel mai slab al turnului a fost deasupra intrărilor, unde, nu se știe din ce cauză, ambele arce s-au prăbușit. Din 1935 s-a căutat să se oprească avaria, astupîndu-se în mod grosolan, cu bolovani, arcele de la sud și nord, fără să se poată opri surparea.

Așa arată azi turnul cunoscut în regiune sub numele de «turnul turcesc de la Sîn-Nicolau».

Iată pe scurt mica istorie a două turnuri, a două solii aparținînd unei arhitecturi care ar merita mai mare atenție și grijă, înainte a nu fi prea tîrziu.

MOBILIER DE MARE SERIE
DORMITORUL „TÎRGU-MUREȘ-1"

Ing. DAN GHEORGHIU, ALEXANDRU PRATCHER, ing. AURELIAN NICULESCU

Institutul de cercetări și experimentări pentru industria lemnului (I.C.E.I.L.)

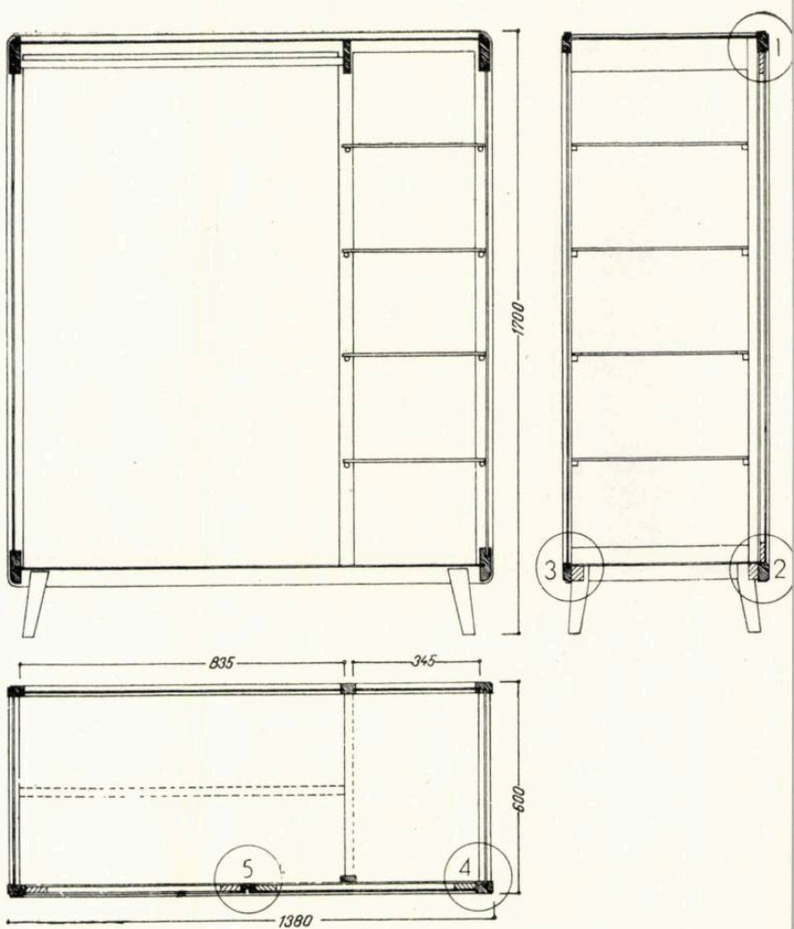

Noul tip de mobilier realizat de I.C.E.I.L., dormitorul « Tîrgu-Mureș — 1 », este bazat pe o construcție nouă, care îi conferă o serie de avantaje tehnologice și economice demne de relevat.

Prototipul dormitorului a fost expus pentru public și a înregistrat aprecieri favorabile, în urma cărora s-a executat un prim lot de 100 de garnituri, care au fost comercializate în toată țara.

Simplitatea formelor și construcția garniturii reprezintă avantaje nete față de actuala garnitură de mare serie, dormitorul « Sovata — 1 ».

Dormitorul « Tîrgu-Mureș—1 » este format din următoarele piese:

— dulap cu două uși (1700 × 1380 × 600 mm);
— pat cu două tăblii (2000 × 1400 × 360 mm);
— toaletă cu oglindă (corpul 850 × 330 × 500 mm; rama oglinzii 1200 × 520 mm);
— două noptiere (550 × 520 × 350 mm);
— masă cu placa fixă (760 × 1000 × 640 mm).

În ansamblu, piesele au un aspect atrăgător, datorită liniilor simple, formelor suple și finisajului în două culori în contrast.

Construcția pieselor este bazată pe utilizarea placajului și a lemnului masiv de fag. Întreaga garnitură cîntărește cca. 145 kg.

Piesele sînt finisate în două culori: ușile la dulap și noptiere, cum și plăcile la masă, toaletă și noptieră, în culoarea naturală a lemnului de fag neaburit, iar ramele pentru pereții laterali și picioarele, în culoarea nucului.

Construcția dulapului este simplă și originală, asemănătoare cu cea a dulapului descris în cadrul garniturii « Modern — 1 » (« Arhitectura R.P.R. » nr. 6, 1957).

Toaleta, noptierele și patul sînt deasemenea de construcție simplă.

Avantajele economice ale noului tip de dormitor reiese din tabelul de la pag. 56, în care se dau consumurile comparative de materii prime pentru garnitura « Tîrgu-Mureș — 1 » și « Sovata — 1 ».

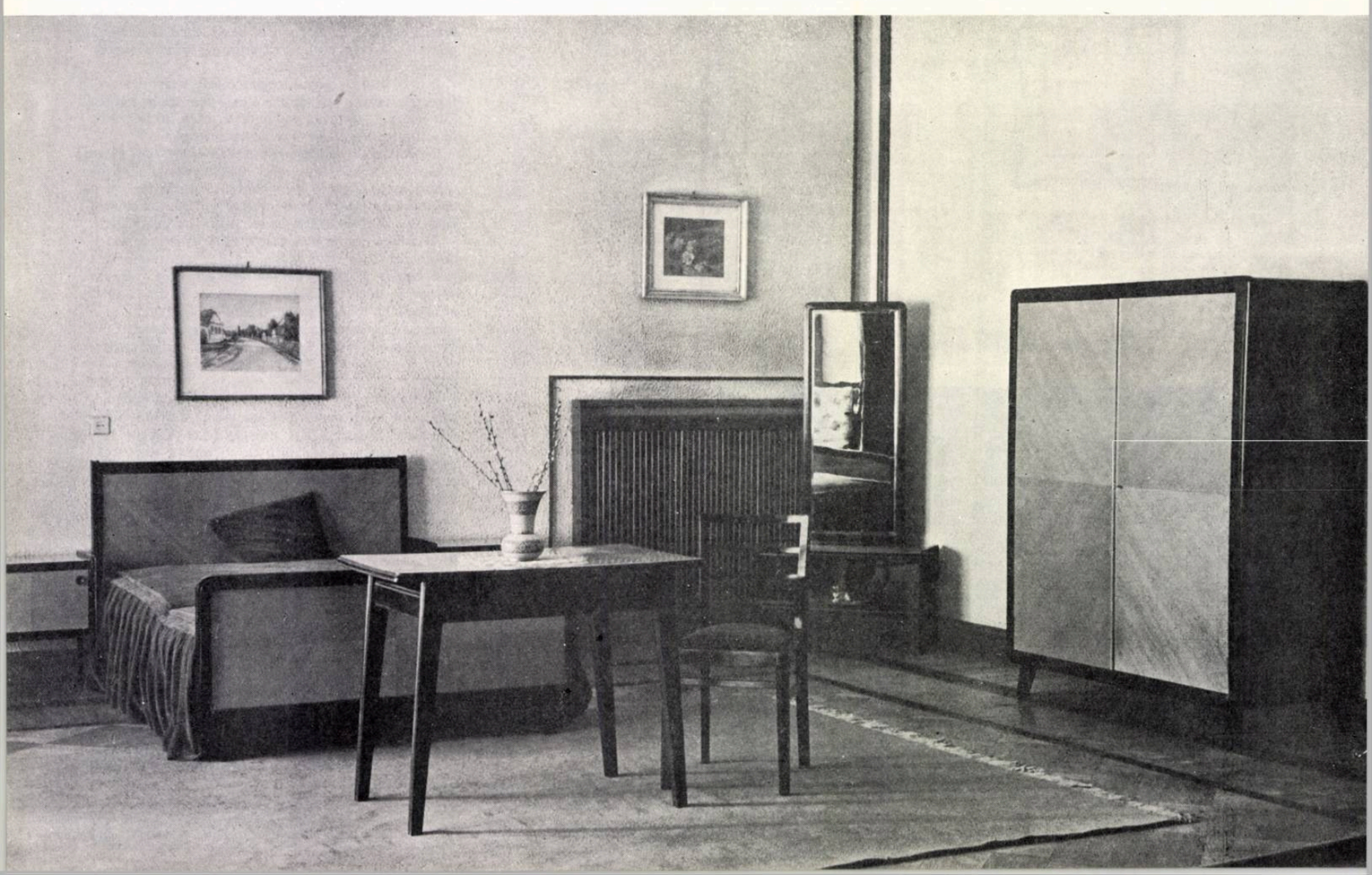

DULAPUL

Planul de montaj al dulapului
1. Soclu cu picioare
2. Cadru din față cu uși
3. Spate
4. Pereți laterali (placaj)
5. Plafon (placaj)
6. Traverse laterale
7. Polițe (placaj)
8. Traverse interioare
9. Bară pentru haine

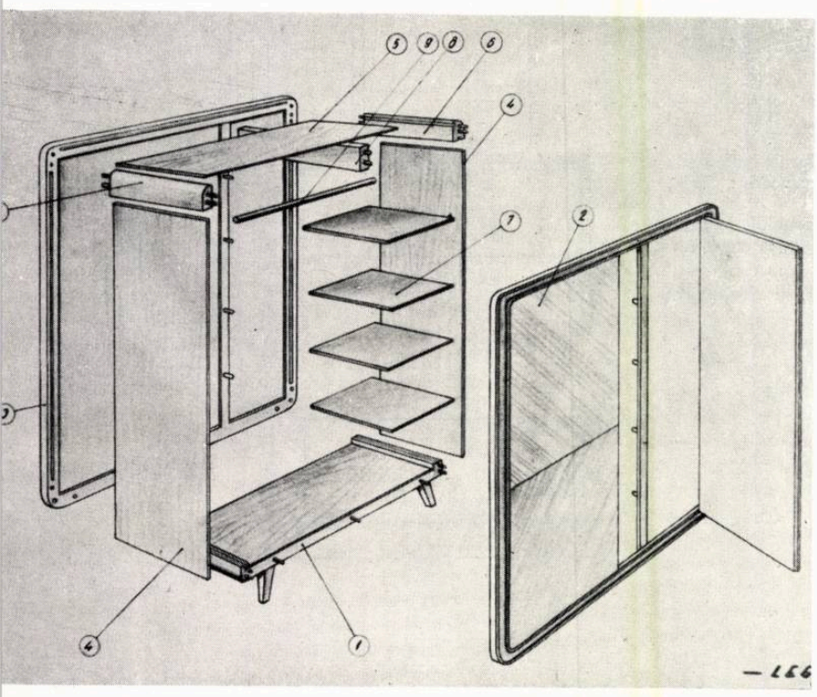

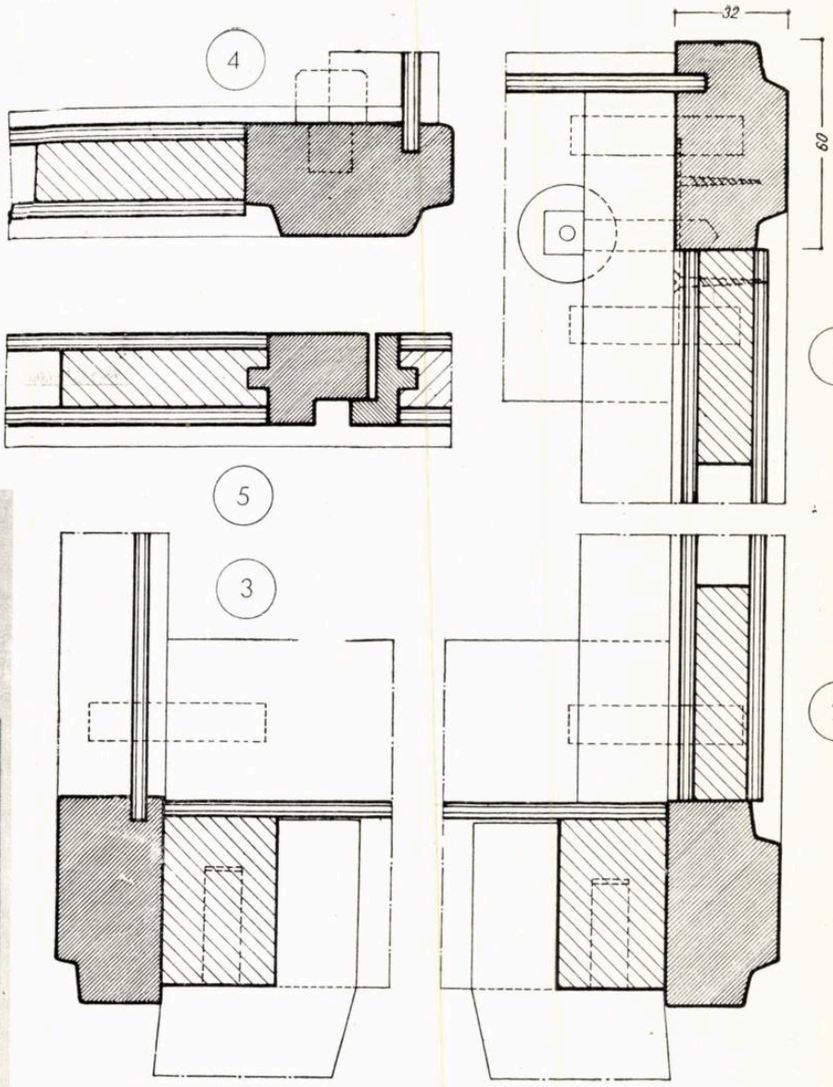

PATUL

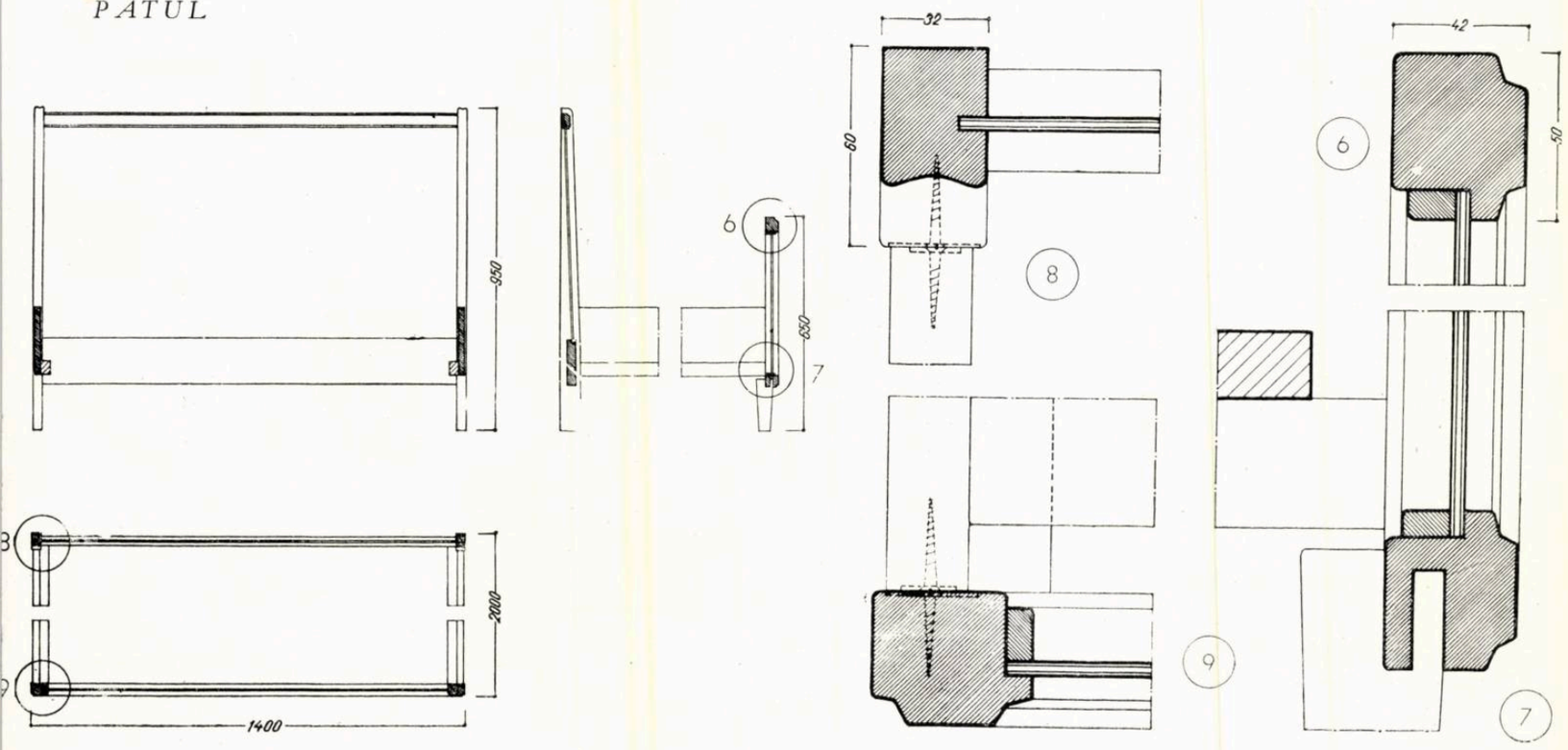

Centralizatorul materiilor prime utilizate la executarea garniturii «Tg. Mureș-1» și «Sovata-1»

Nr. crt.	Materialul	Unitatea de măsură	Dulap cu 2 uși	Pat pentru 2 pers.	Noptieră	Toaletă	Masă	Total
	Piese de mobilier «Tg.Mureș — 1»							
1	Cherestea de fag	m³	0,086914	0,075618	0,016330	0,034359	0,034186	0,247407
2	Cherestea de rășinoase	m³	0,021512	0,041629	0,002849	—	0,001462	0,067452
3	Placaj	m³	0,062375	0,010357	0,004493	0,007066	0,003302	0,087593
4	Furnir pentru exterior	m²	5,41	2,37	0,51	0,45	1,06	
5	Furnir pentru interior	m²	5,05	2,21	0,47	0,42	0,99	18,94
	Piese de mobilier «Sovata — 1»							
1	Cherestea de fag	m³	0,028706	0,036675	0,011941	0,016434	0,043768	0,143527
2	Cherestea de rășinoase	m³	0,011595	0,091646	0,013497	0,037569	0,002816	0,274984
3	Placaj	m³	0,070281	0,011453	0,007846	0,012261	0,006155	0,115842
4	Furnir pentru exterior	m²	6,81	3,95	0,97	1,02	1,03	
5	Furnir pentru interior	m²	6,21	3,55	0,57	0,40	1,00	27,13

Din analizarea tabelului reies economii apreciabile de lemn de rășinoase, placaj și furnir realizate la dormitorul «Tîrgu-Mureș — 1», în comparație cu dormitorul «Sovata — 1», respectiv: 76 % cherestea de rășinoase, 25 % placaj și 30 % furnir.

Consumul de cherestea de fag crește cu cca. 74 %. În valori cumulate, consumul de lemn masiv scade cu 26 %. Aceasta înseamnă că se înregistrează economii de lemn de: 26 % la cherestea, 25 % la placaj și 30 % la furnir.

Concomitent cu economiile de materii prime se realizează reduceri ale volumului de muncă cuprinse între 15 și 20 % în comparație cu dormitorul «Sovata—1»

TOALETA

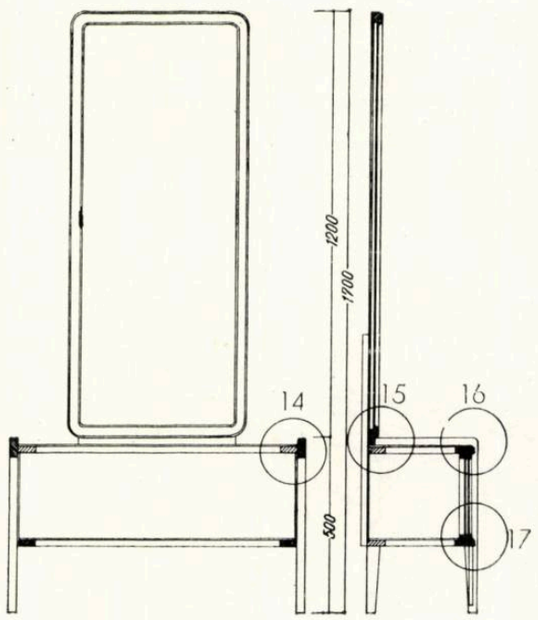

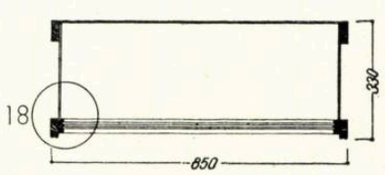

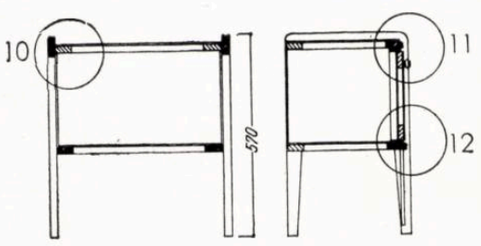

NOPTIERA

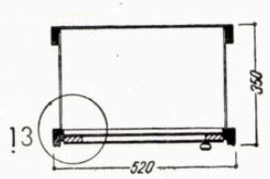

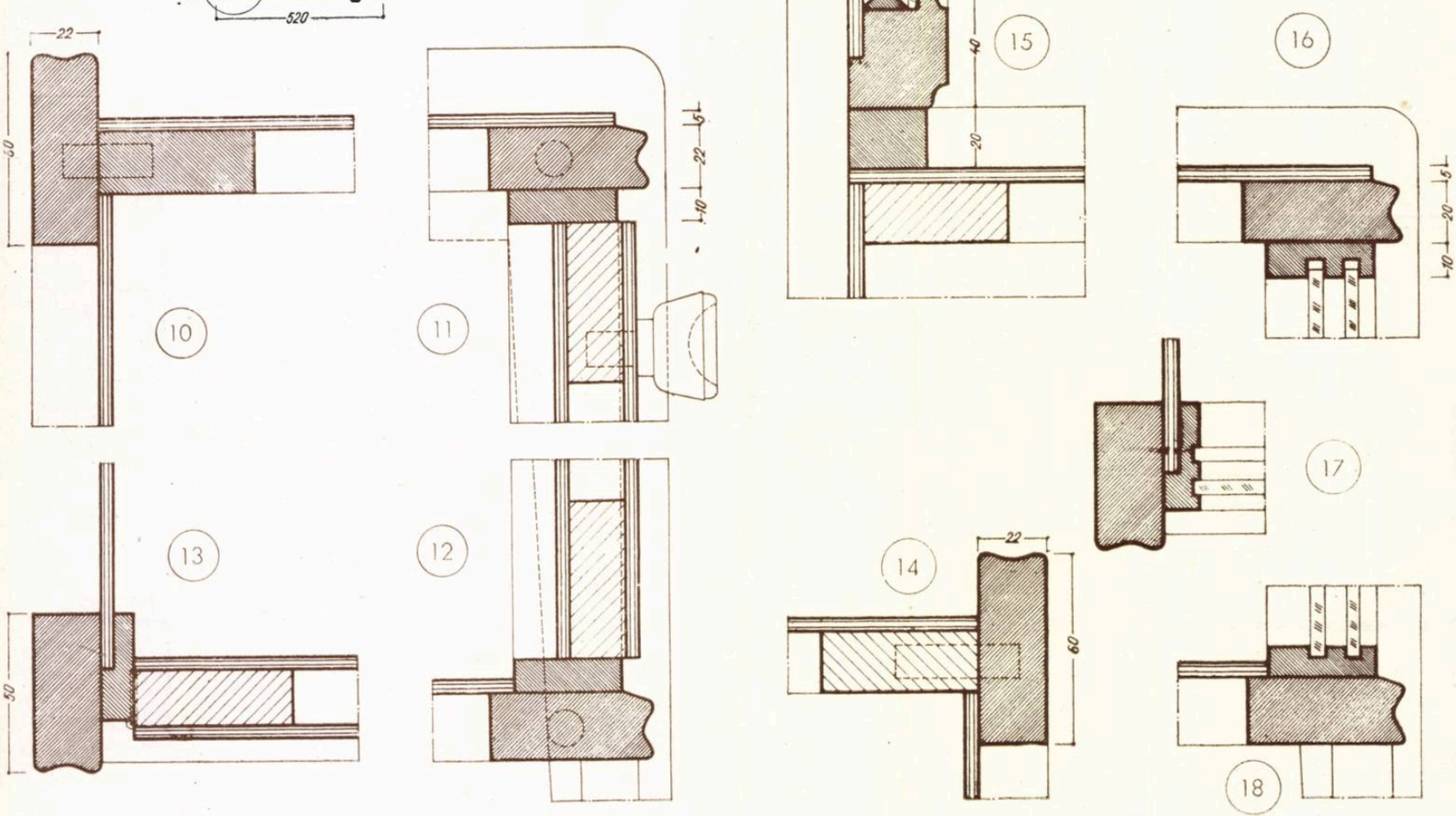

MASA

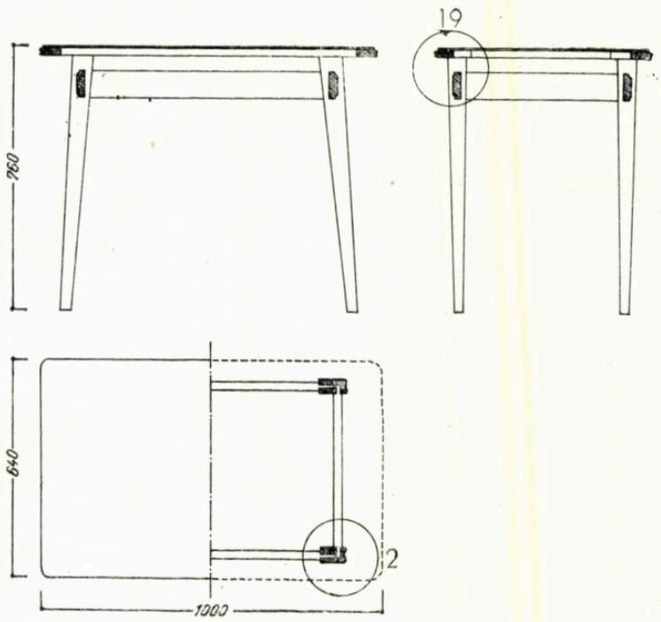

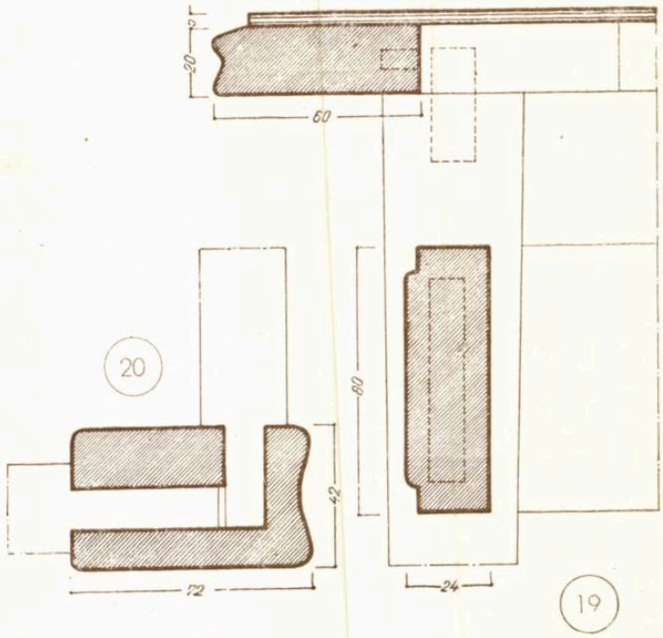

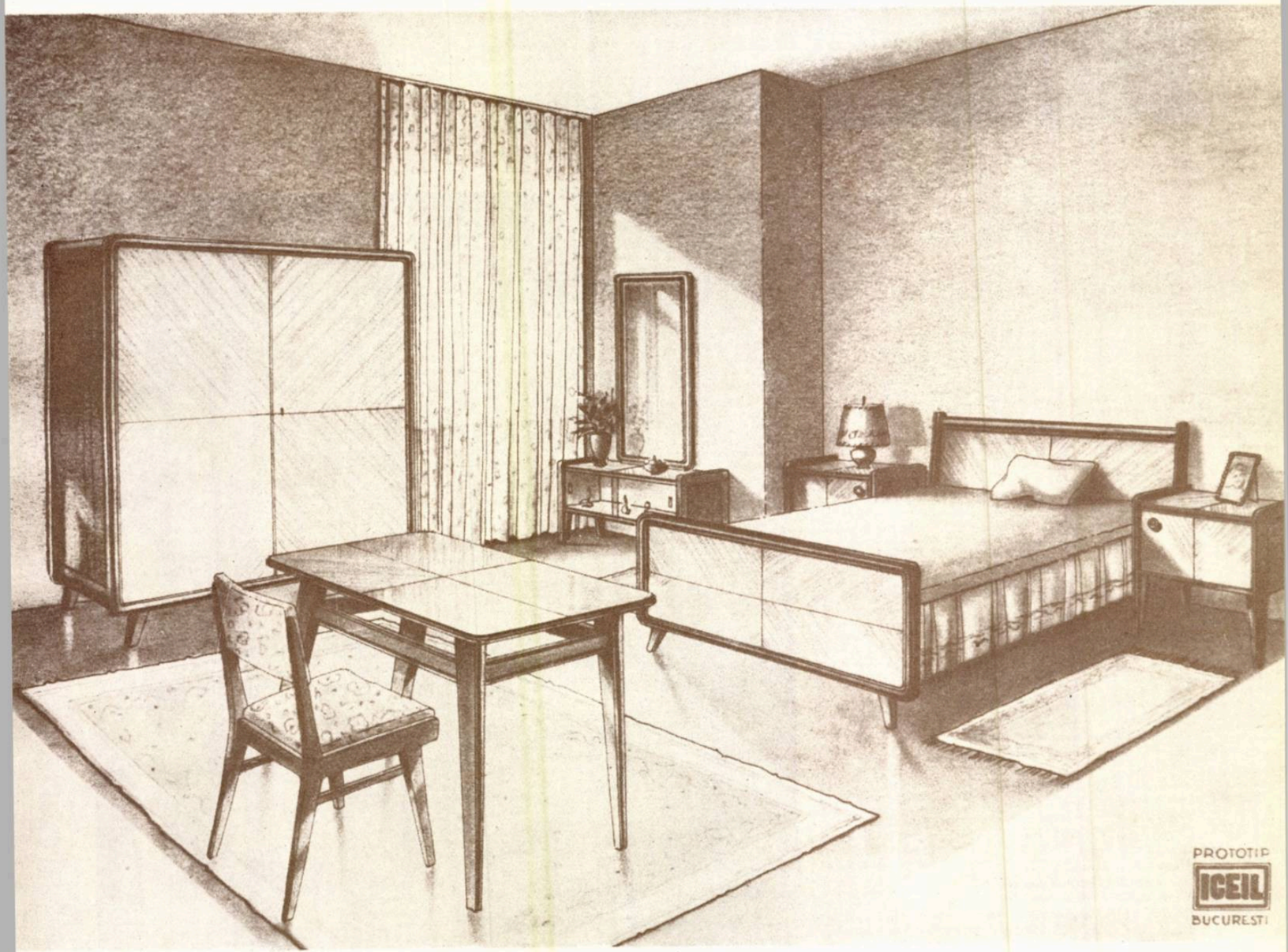

EXPOZIȚIA DE ACUARELE ȘI DESENE A ARHITECȚILOR

Lucrări realizate în anul 1956

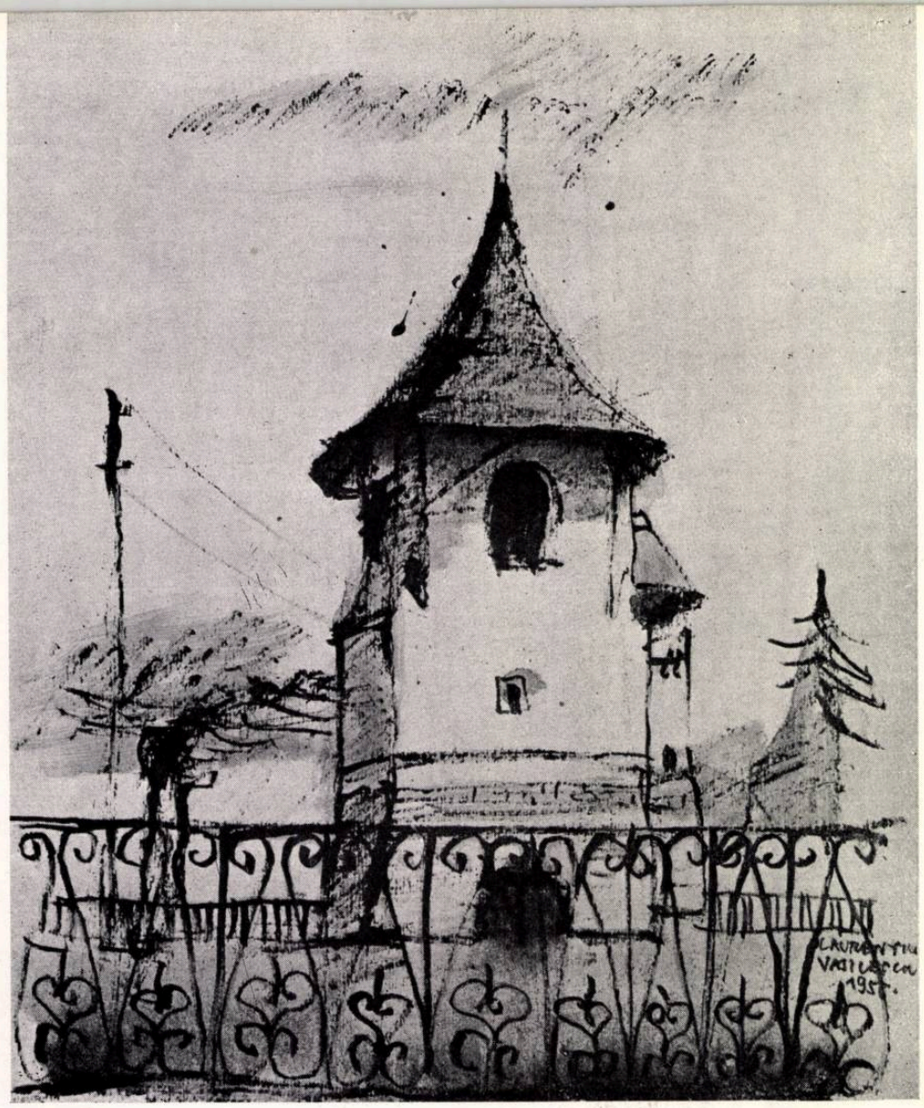

1

3

1. *Biserica din Rădăuți — Clopotnița*
   Premiul I
   Acuarelă, arh. Laurențiu Vasilescu
2. *Suceava, Biserica Sf. Dumitru*
   Mențiunea I
   Acuarelă, arh. Laurențiu Vasilescu
3. *Iași — Vedere*
   Premiul I
   Guașă, arh. Cristian Ionescu
4. *Mănăstirea Dragomirna*
   Mențiunea a II-a
   Pastel, arh. Dorin Gheorghe
5. *Sighișoara — Vedere spre turn*
   Premiul II ex aequo
   Desen, arh. Berdj Gumușcian

2

4

5

DE PESTE HOTARE

ACROPOLA ATHENEI

Fotografii şi desene realizate într-o călătorie în Grecia şi expuse la Casa Arhitectului din Bucureşti, între 9 şi 30 aprilie 1957

1
2 3
4 5

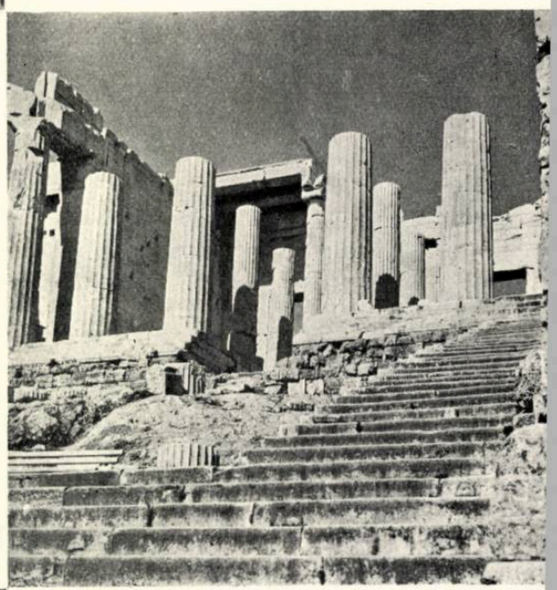

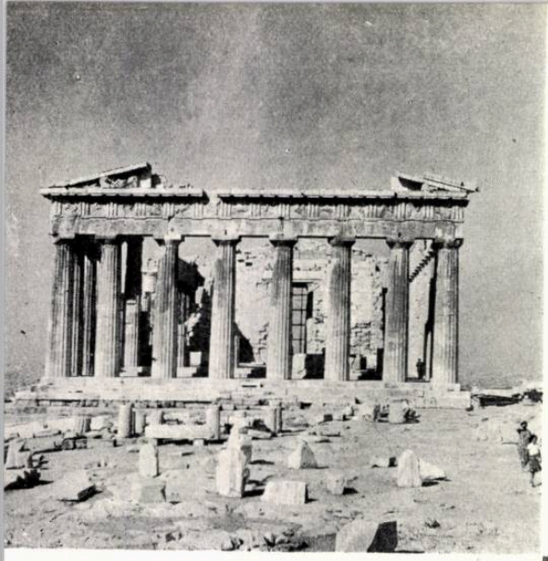

6 7
8
9 10

1. *Templul lui Nike văzut de pe primele trepte ale Propileelor*
2. *Acropola Athenei—Siluetă*
3. *Propileele*
4. *Pathenonul văzut de la Propilee (fațadele nord și vest)*
5. *Parthenonul, vedere parțială a fațadei vest*
6. *Parthenonul (fațada est)*
7. *Propileele*
8. *Parthenonul, cella*
9. *Parthenonul, văzut de la templul lui Nike*
10. *Templul Nike Apteros și Propileele*

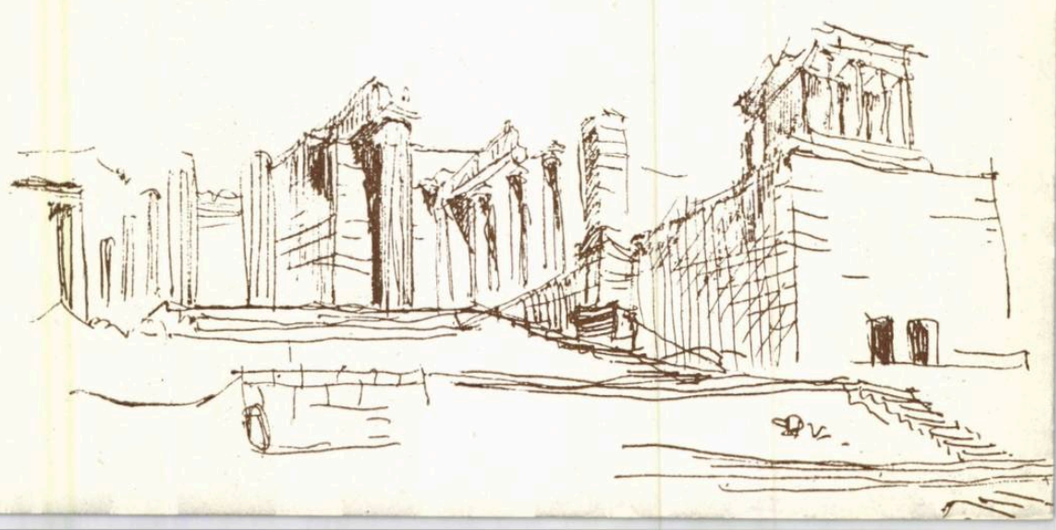

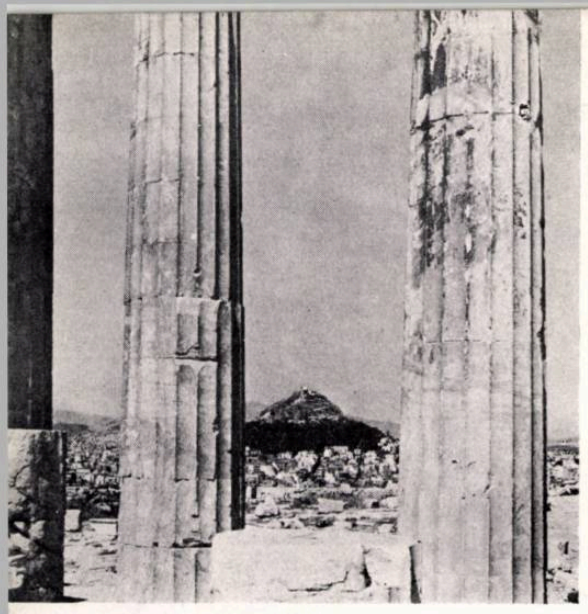

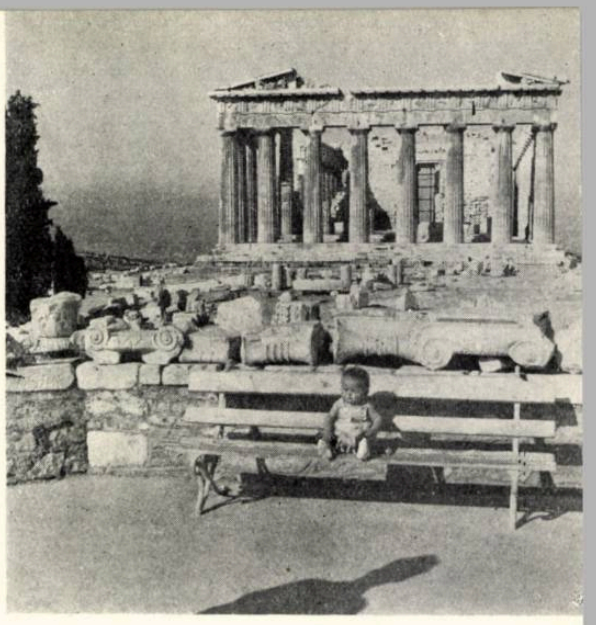

1 2 3 | 6
4 | 7 8 9
5 | 10 11 12

1. *Muntele Lycabet, văzut de la Parthenon*
2. *Parthenonul, cella*
3. *Parthenonul. fațada est*
4. *Parthenonul, detaliu la porticul dinspre vest*
5. *Erechteionul, vedere dinspre Propilee*
6. *Erechteionul, tribuna Cariatidelor, detaliu*
7. *Erechteionul, tribuna Cariatidelor, vedere de la Parthenon*
8. *Erechteionul, vedere dinspre Propilee*
9. *Erechteionul, vedere a fațadei vest*
10. *Erechteionul, fațada est*
11. *Erechteionul, vedere dinspre Propilee*
12. *Erechteionul, vedere parțială a fațadei vest*

Fotografii și desene realizate de arh. Heinz Novac
(iunie – august 1956)

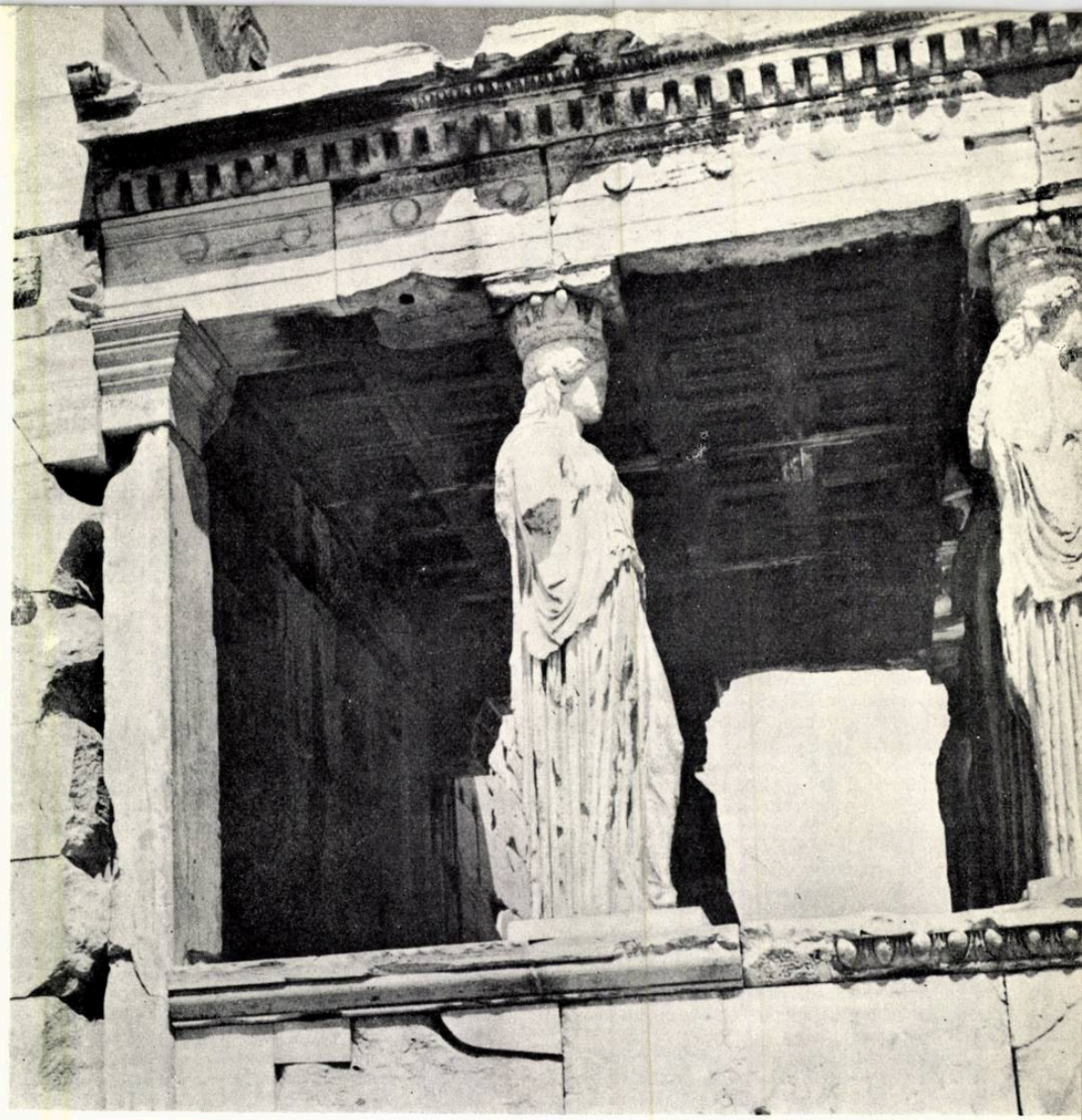

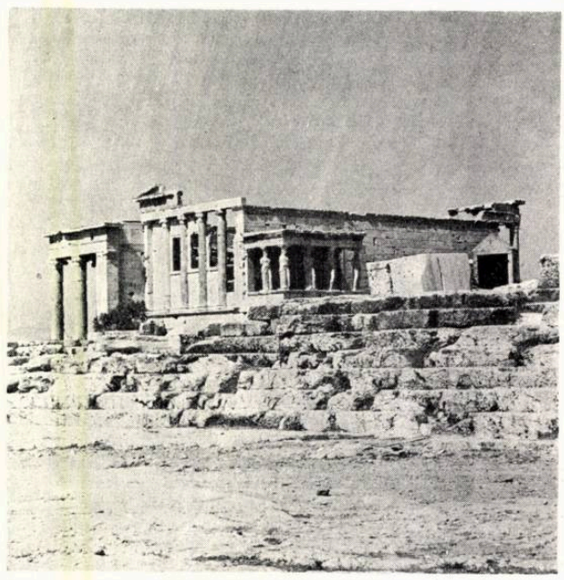

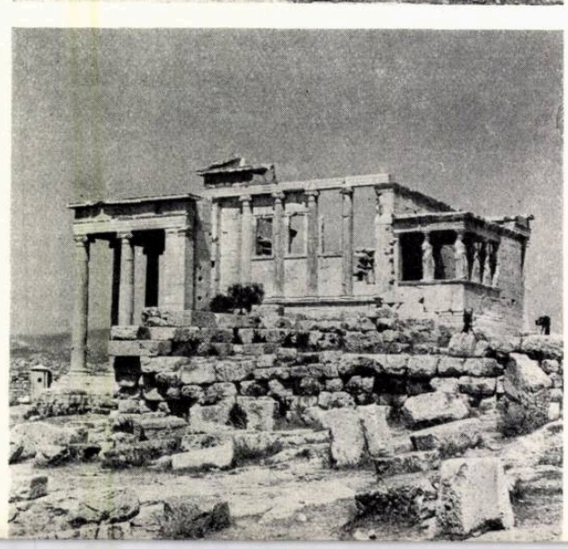

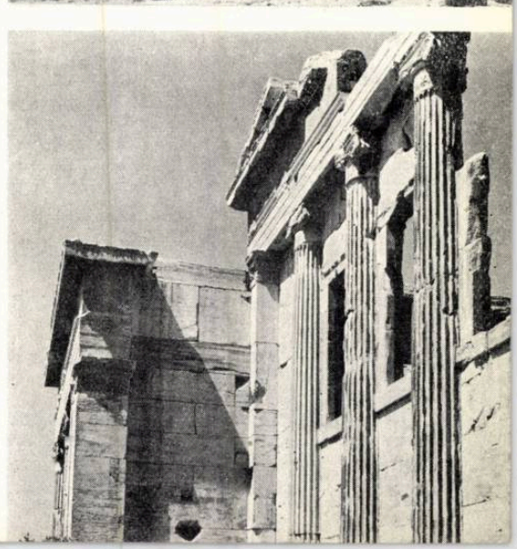

CRONICA

DISCUȚIE DE CREAȚIE ASUPRA CARTIERULUI DE LOCUINȚE BALTA ALBĂ, BUCUREȘTI

În cursul lunii mai a fost organizată la Casa Arhitectului o discuție de creație în legătură cu cartierul de locuințe Balta Albă din București.

În ședința din 21 mai, arh. T. Niga, șeful proiectului, a expus condițiile în care a fost elaborat proiectul, dificultățile întîmpinate de proiectanți și a prezentat soluția urbanistică adoptată, precum și principalele tipuri de clădiri cu care a fost compus cartierul. Expunerea a fost însoțită de proiectarea a numeroase diapozitive.

În ziua de 23 mai a fost organizată vizitarea cartierului de către participanții la discuție. Ei au vizitat, atît locuințele date în folosință, cît și pe cele ce se află în execuție și au primit explicațiile necesare la fața locului din partea arhitecților proiectanți.

La discuții, care au avut loc la 28 mai, au luat cuvîntul arhitecții F. Apostoleanu, M. Silianu, C. Rado, M. Ricci, M. Maller, M. Dîmboianu, B. Cotaru, A. Almalek și ing. Pollak. Vorbitorii au subliniat calitățile deosebite ale ansamblului de locuințe de la Balta Albă, remarcînd în special avantajele construcției de locuințe minimale. A fost considerat ca un succes al arhitecților faptul de a fi reușit să convingă pe beneficiar să execute construcții economice, dar cu caracter permanent, în locul celor provizorii care erau prevăzute.

Una dintre tezele susținute de mai mulți vorbitori a fost ideea că minimum de confort ce trebuie asigurat este locuința unifamilială; participanții la discuție consideră un progres părăsirea formulei susținute de unii în anii trecuți, care prevedea coabitarea a două familii în cadrul aceluiași apartament.

Problema ridicată de unii dintre vorbitori este, însă: care trebuie să fie considerat apartamentul minim: cel cu o cameră, cu o cameră și nișă de dormit sau cel cu două camere (dintre care una de dimensiuni reduse)?

În orice caz, construirea de locuințe minimale corespunde cel mai bine situației de astăzi, cînd există o cerere foarte mare de locuințe.

Din punct de vedere plastic, ansamblul de locuințe de la Balta Albă a fost apreciat în mod pozitiv. Aproape toți cei care au luat cuvîntul în cadrul discuțiilor au remarcat că în acest caz arhitecții au reușit să facă o arhitectură românească fără să-i dea un caracter arhaizant și fără să copieze elemente din vechea arhitectură, că au reușit să dea locuințelor un caracter adecvat și o înfățișare agreabilă, fără falsă prețiozitate și cu mijloace reduse.

Printre problemele care au mai fost ridicate în cadrul discuțiilor a fost și aceea a proiectării tip. S-a scos în evidență faptul că în cazul de la Balta Albă, ca și în alte cazuri, proiectarea tip de locuințe nu dispune de un sortiment suficient de variat și în special de proiecte tip cu teme foarte actuale, ca de exemplu aceea a locuințelor minimale.

Au fost discutate, de asemenea, probleme, ca: felul în care trebuie considerat costul lucrărilor edilitare în raport cu costul construcțiilor, asigurarea personalului necesar întreținerii noilor cartiere de locuințe, ancheta asupra felului în care sînt folosite noile construcții etc.

În concluzii, arh. C. Mošinschi a subliniat, la rîndul său, valoarea arhitecturală a noului cartier, insistînd totodată asupra unor probleme privind planificarea, atît a proiectării, cît și a aprovizionării cu materiale a șantierelor: soluția urbanistică adoptată — înglobarea în cadrul unui cvartal a unui ansamblu de locuințe cu numai 2 niveluri etc.

În încheiere, colectivul de proiectare a fost felicitat pentru spiritul de inițiativă și perseverența de care a dat dovadă, reușind să depășească birocrația și conformismul.

DISCUȚIE DE CREAȚIE ASUPRA SISTEMATIZĂRII ORAȘULUI IAȘI

În zilele de 4 și 5 iunie a avut loc la Casa Arhitectului o discuție de creație asupra problemelor ridicate de sistematizarea orașului Iași. Ea a reprezentat de fapt o reluare de contact cu aceste probleme, discutate în același loc în toamna anului 1955, cînd a fost prezentat proiectul elaborat în cadrul ICSOR în 1954. De data aceasta s-a prezentat ultimul proiect întocmit de ICSOR (autor, arh. Iosif Bedeus) și acest proiect, împreună cu piesele sale auxiliare, au stat la baza discuției.

Prima zi a fost dedicată prezentării lucrării elaborate în cadrul ICSOR de arh. Alexandru Iotzu. Principalele probleme în legătură cu sistematizarea și reconstrucția orașului au fost expuse o dată cu explicarea planșelor proiectului și cu proiectarea unor fotografii reprezentînd vederi caracteristice din oraș. Vorbitorul a arătat care sînt problemele legate de precizarea limitelor construite ale orașului (în cadrul său natural și în condițiile sale speciale de relief și hidrogeotehnice) și soluțiile propuse pentru ameliorarea acestor condiții, avîndu-se în vedere situația deosebită a orașului: centru cultural și istoric și mare centru feroviar și industrial. În completarea prezentării, arh. T. Evolceanu a citat o serie de articole din regulamentul de înfrumusețare a orașului Iași, cuprins în « Regulamentul organic al Țării Moldovei » din 1832, care priveau problemele de sistematizare din acea epocă — analoge cu cele din prezent — și, în continuare, a dat lămuriri suplimentare cu privire la regularizarea rîului Bahlui, problemă de bază pentru sistematizarea orașului.

În cadrul discuțiilor care au avut loc în ziua de 5 iunie au luat cuvîntul: arh. D. Vernescu, arh. P. H. Ionescu, arh. I. Davidescu, arh. F. Apostoleanu, arh. St. Apăteanu, arh. G. Filipeanu, arh. Gh. Petrașcu și arh. M. Locar, iar în încheiere, autorul proiectului, arh. I. Bedeus.

Din discuții, care s-au referit, cu unele excepții, la aspectele deosebite pe care le ridică problema sistematizării orașului și la mijloacele tehnice de realizare, a reieșit că proiectul prezentat constituie un progres vădit față de proiectul din 1954. Acest progres se datorește, în cea mai mare măsură, poziției realiste a proiectantului față de problemele ce se pun și în legătură cu mijloacele de realizare.

O serie de vorbitori au subliniat importanța deosebită a aplicării pe teren a planului și au arătat că pînă în prezent această problemă nu a intrat în cadrul preocupărilor beneficiarilor, ale proiectanților și nici ale Uniunii Arhitecților. S-a propus ca Uniunea să dea un ajutor substanțial în această direcție, prin muncă de lămurire cu organele interesate și cu masa locuitorilor orașelor și prin propuneri practice pentru înfăptuirea pe teren a prevederilor din planurile de sistematizare.

Arh. Titu Evolceanu

BIBLIOGRAFIE

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI AGRICOLE

Stănculescu F., arh., Filotti G., ing., Vasilescu N. — AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR ÎN GOSPODĂRIILE AGRICOLE COLECTIVE

București, Editura agro-silvică de stat, 1957
114 pagini, 43 planuri, planșe și figuri

Creșterea continuă a numărului gospodăriilor agricole colective a făcut necesară publicarea unei lucrări care să conțină materialul necesar rezolvării problemelor legate de amenajarea și construirea acestora.

În cuprinsul acestei cărți sînt prezentate, atît materialul normativ oficial, cît și expunerile autorilor, rezultate din activitatea și experiența pe care au acumulat-o în această direcție, precum și păreri ale specialiștilor și muncitorilor din gospodăriile colective cercetate.

ДАВИДОВИЧ Л.Н. ПРОЕКТИРОВАНИЕ ГАРАЖЕЙ

Davidovici L. N. — PROIECTAREA GARAJELOR

Moscova, Editura tehnico-științifică de stat pentru literatura din transporturi, 1956
444 pagini, 247 figuri, 109 tabele

Dezvoltarea impetuoasă a transporturilor urbane, înzestrarea lor cu autovehicule de diferite tipuri și dimensiuni, pun din ce în ce mai acut problema construirii a numeroase clădiri pentru garaje. Realizarea acestora ridică o serie de chestiuni privind amplasarea, deservirea, dimensionarea etc. Obiectul acestei lucrări îl constituie prezentarea unor soluții variate privind construirea garajelor în suprafață, pe înălțime sau în subteran, soluționarea lor constructivă și funcțională.

Bibl. C.D.T. B. 2319

MATERIALE ȘI METODE DE CONSTRUCȚIE

Brădescu Al.— PROIECTAREA ȘI EXECUTAREA CONSTRUCȚIILOR ÎN COFRAJ ALUNECĂTOR

București, Editura tehnică, 1957
190 pagini, 145 figuri

Autorul prezintă procedeele tehnice pentru generalizarea folosirii cofrajelor alunecătoare — metodă rațională și rapidă de execuție — la cît mai multe și mai diferite feluri de construcții.

Lucrarea este la cea de a doua ediție revăzută, cuprinzînd multe adăugiri privind noi experiențe și rezultate obținute în acest domeniu.

Halmagiu M. și Scripca L.— DIN PRACTICA BETONULUI PRECOMPRIMAT

București, Editura tehnică, 1957
263 pagini, 208 figuri și fotografii, 13 tabele.

Această carte, recent apărută în condiții tehnice și grafice remarcabile, prezintă realizările obținute de inginerii și colectivele care lucrează la Atelierele de prefabricate ale Trustului 5 construcții în tehnica realizării precomprimării la betonul armat.

Ținînd seama de perspectivele mari pe care le are precomprimarea în industrializarea construcțiilor, autorii caută să evidențieze calitățile și procedeele cele mai indicate pentru realizarea pe scară mare a acestui sistem.

КРУПНОПАНЕЛЬНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

CONSTRUCȚIA DIN PANOURI MARI PREFABRICATE

Culegere de articole sub redacția lui G. F. Kuznețov

Moscova, Editura Muncitorească, 1956
238 pagini, fotografii, detalii etc.

În articolele incluse în această culegere sînt prezentate o serie de soluționări privind proiectarea clădirilor din panouri mari, prefabricarea, executarea și finisarea panourilor după montaj. De asemenea, sînt analizate procedeele folosite pe marile șantiere din Moscova, Leningrad, Magnitogorsk și din Ucraina.

Bibl. C.D.T. B. 2316

Országos Mezőgazdasági Könyvtár TULAJDONA

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R. P. R.

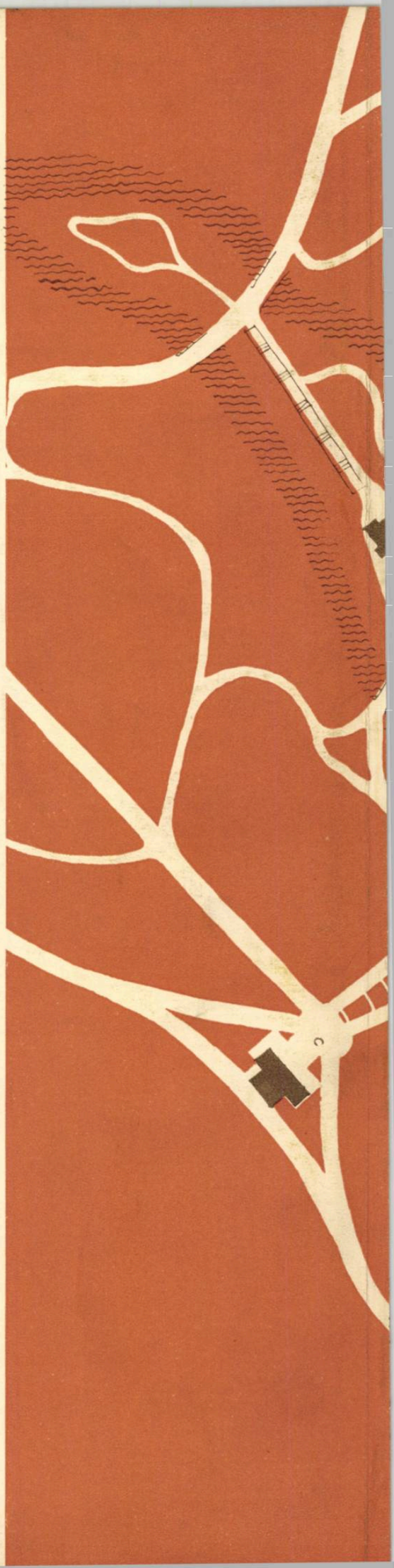

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA 3.98.80 — ADMINISTRAȚIA 4.61.65

Abonamentele pentru nr. 8 — 1957, se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 16 octombrie, iar pentru nr. 9 — 1957 pînă cel mai tîrziu în ziua de 16 noiembrie. Abonamentele se primesc la difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, la secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii poștali și oficiile P.T.T.

Lei 15

1689

KAT

1957 8

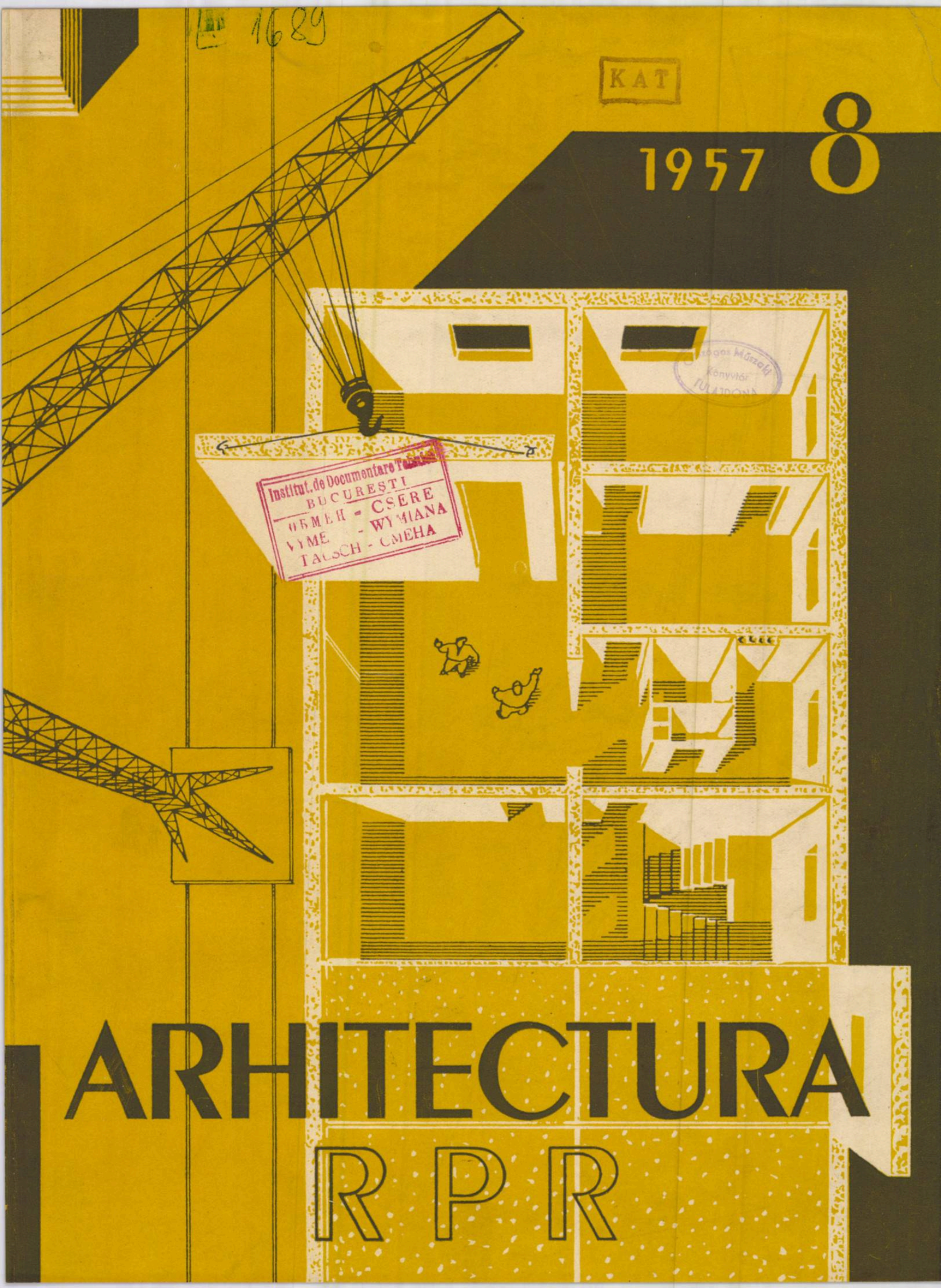

Institut. de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - CSERE
VYMĚ - WYMIANA
TAUSCH - OMEHA

Építésügyi Műszaki Könyvtár

ARHITECTURA

R P R

Kammer MADONA

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

A 40-a ANIVERSARE A MARII REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE 3

TEHNICA NOUĂ ÎN CONSTRUCȚII

Arh. Dan Cristescu — Locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de aluminiu 6

Arh. Mihai Butculescu, ing. Mihail Schwartz — Clădiri experimentale de locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de duraluminiu 16

Arh. Silvyan Daniel, ing. Moses Drimer — O clădire experimentală din panouri mari 23

PROIECTAREA TIP

Arh. Mihai Enescu — Studiu de locuințe individuale urbane 28

STUDII

Arh. Leon Garcia, arh. Gertrud Hochstadt — Studiu pentru tipizarea cantinelor școlare și muncitorești 32

EXPOZIȚII

Conf. arh. Gheorghe Petrașcu — Pavilioane și standuri romînești la tîrgurile internaționale din anul 1956 36

TEORIA ȘI ISTORIA ARHITECTURII

Prof. arh. Horia Teodoru — Congresul internațional al arhitecților și tehnicienilor monumentelor istorice de la Paris 44

RECENZII

Arh. Gheorghe Sebestyen — Gádoros Lajos — Amenajarea și dimensionarea locuinței 52

PLASTICA

Arh. Nicolae Vlădescu — 500 de ani de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare 54

Radu Popescu — Din activitatea asociației studenților arhitecți — Concurs de afiș 56

Adrian Baranga — Expoziția de fotografii „Aspecte din orașul Melbourne" 57

DE PESTE HOTARE

— Chemarea Uniunii Arhitecților Cehoslovaci 60
— Informații din Australia, R.P. Bulgaria și Maroc 60
— Din excursiile arhitecților peste hotare în anul 1956 62

CRONICA

— O delegație de arhitecți sovietici ne-a vizitat țara 63
— Vizita unui grup de arhitecți chinezi în R.P.R. 63

ANUL V — Nr. 8 (42)

8

SEPTEMBRIE — OCTOMBRIE 1957

A 40-a ANIVERSARE

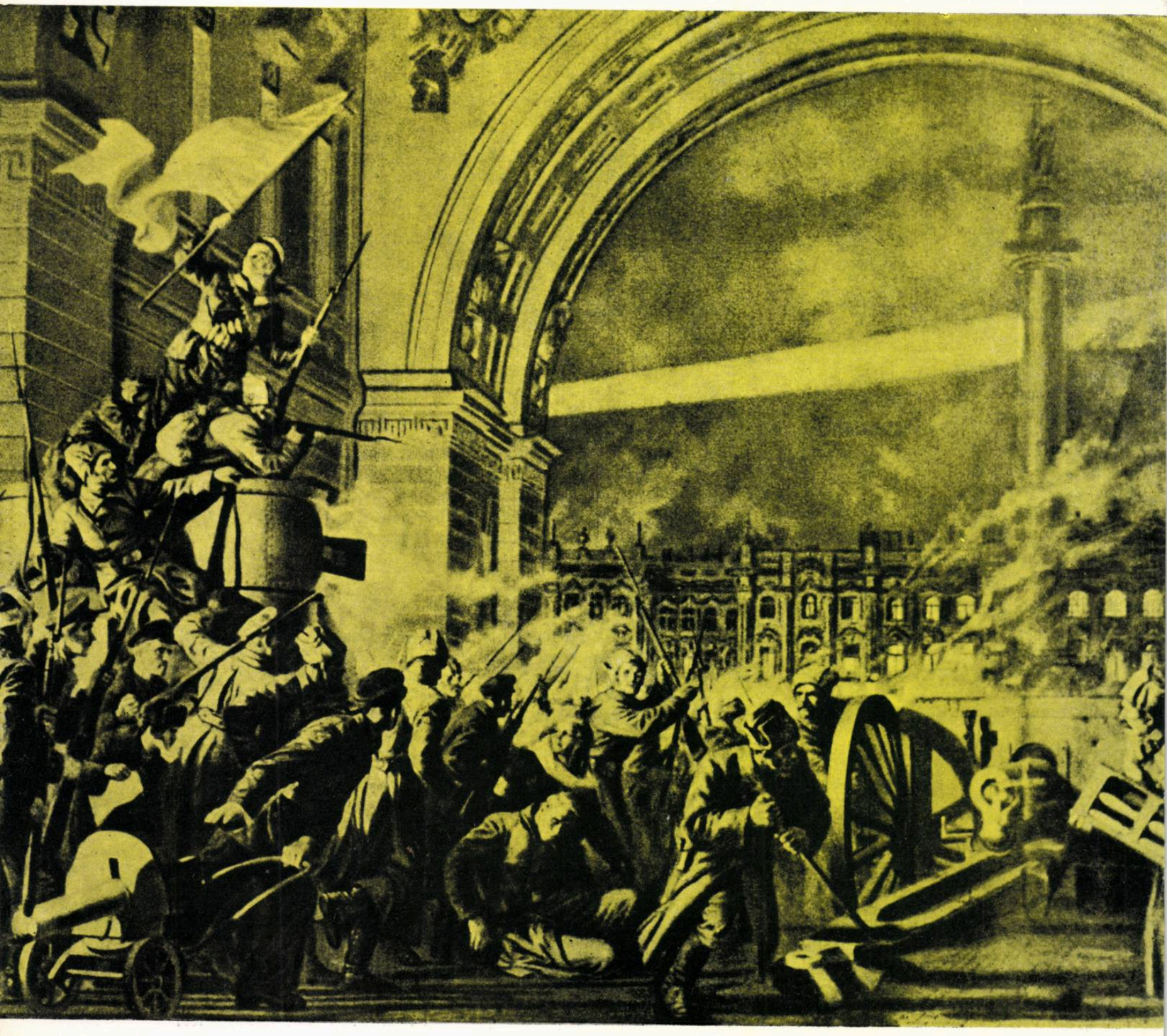

A MARII REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE

Au trecut patru decenii de cînd socialismul a învins pentru prima oară în lume, patru decenii de cînd, prin luptă eroică, muncitorii și țăranii Rusiei țariste, sub conducerea Partidului Comunist, au reușit să marcheze cea mai importantă cotitură din istoria omenirii. Răsturnînd puterea capitaliștilor și moșierilor și deschizînd drumul construirii societății noi, fără exploatați și exploatatori, Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a oglindit cu o putere nemaicunoscută rolul maselor de oameni ai muncii ca făuritori ai istoriei.

Poporul sovietic, sub conducerea înțeleaptă a P.C.U.S. a desfășurat de la primele începuturi o uriașă muncă creatoare, a lichidat moștenirea grea a trecutului, a înfăptuit cu succes opera de construire a socialismului. Rod al Revoluției din Octombrie, Statul Sovietic s-a întărit necontenit și a reușit să respingă victorios toate încercările imperialismului de a înăbuși sau de a deștrăma puterea sovietică.

Uniunea Sovietică și-a cîștigat dragostea și simpatia oamenilor muncii și intelectualității progresiste de pretutindeni. În jurul ei se grupează astăzi și își strîng rîndurile țările care construiesc socialismul și oamenii cinstiți din lumea întreagă, uniți în dorința nobilă de a apăra pacea și progresul omenirii.

Dezvoltarea Uniunii Sovietice în cei 40 de ani care au trecut de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie dovedește trăinicia și forța de neînvins a orînduirii socialiste, superioritatea ei asupra oricărei alte forme de organizare a societății.

Sub conducerea Partidului Comunist, poporul sovietic înfăptuiește programul unui puternic și continuu avînt al tuturor ramurilor economiei naționale și, în primul rînd, al industriei grele, temelia economiei socialiste, luptă pentru o creștere rapidă a producției agricole, pentru ridicarea neîncetată a bunei stări și a culturii poporului. Una dintre componentele principale ale acestui program este dezvoltarea puternică a construcției de întreprinderi industriale, de construcții agricole, clădiri de locuit, școli, spitale și alte edificii social-culturale. În anii puterii sovietice, fondul general de locuințe în mediul urban a crescut de 3,7 ori; pe harta Uniunii Sovietice au apărut așezări noi, s-a schimbat radical înfățișarea multor orașe vechi. Numai în cursul celui de al 5-lea plan cincinal au fost date în folosință 150 milioane m² suprafață locuibilă în construcții noi.

Într-o hotărîre recentă a C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. se prevede ca în următorii 10—12 ani să fie definitiv rezolvată problema locuințelor. În hotărîre se arată că volumul construcției de locuințe ce urmează să fie realizat din fondul statului în perioada 1956—1960 a fost fixat la 215 milioane m², iar din fondurile populației și cu ajutorul creditelor acordate de stat să se realizeze în aceeași perioadă 113 milioane m². În 1956—1960, construcția de locuințe în colhozuri, cu forțele colhoznicilor și ale intelectualilor de la sate, va totaliza 4 milioane de case, față de 2 300 000 de case construite în 1951—1955.

Acestea sînt numai cîteva cifre care ilustrează dezvoltarea impetuoasă a sectorului de construcții, parte integrantă din uriașa operă de trecere a societății sovietice spre faza superioară a comunismului. Partidul Comunist și Guvernul sovietic iau toate măsurile necesare pentru a accelera considerabil ritmul, a îmbunătăți calitatea și a reduce costul construcțiilor.

În anii regimului socialist, arhitectura sovietică a acumulat o uriașă experiență multilaterală, ajungînd la un înalt nivel. Partidul Comunist a acordat totdeauna o deosebită prețuire muncii arhitecților și i-a înconjurat cu atenție și grijă. Mulțumită îndrumărilor partidului, arhitecții sovietici au reușit să sesizeze și să înlăture din activitatea lor creatoare denaturările formaliste de diferite orientări care împiedicau dezvoltarea arhitecturii sovietice. Partidul Comunist îi învață pe arhitecți să nu se rupă de sarcinile imediate ale construcției, să se preocupe în cel mai înalt grad de interesele și năzuințele poporului, să fie luptători activi pentru satisfacerea prin toate mijloacele, a cerințelor social-culturale în continuă creștere ale oamenilor muncii.

Pentru arhitecții din țara noastră, experiența arhitecturii sovietice este un tezaur neprețuit de învățăminte care ne ajută să deslușim mai ușor drumul pentru îndeplinirea înaltei datorii de a contribui prin munca noastră creatoare la construirea socialismului.

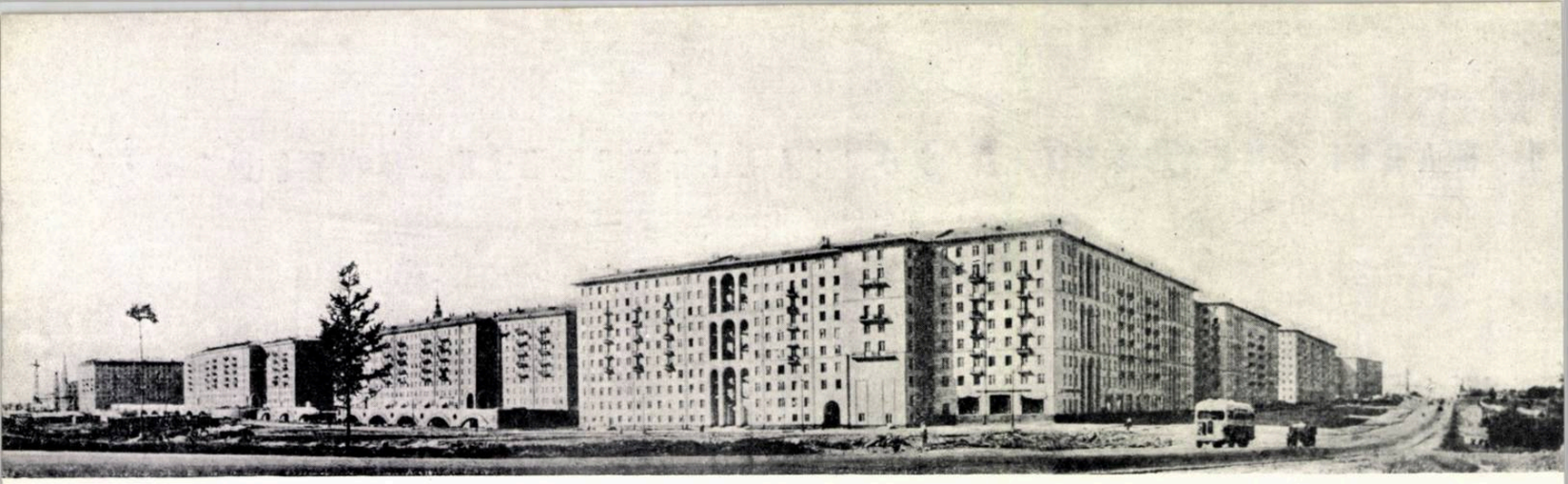

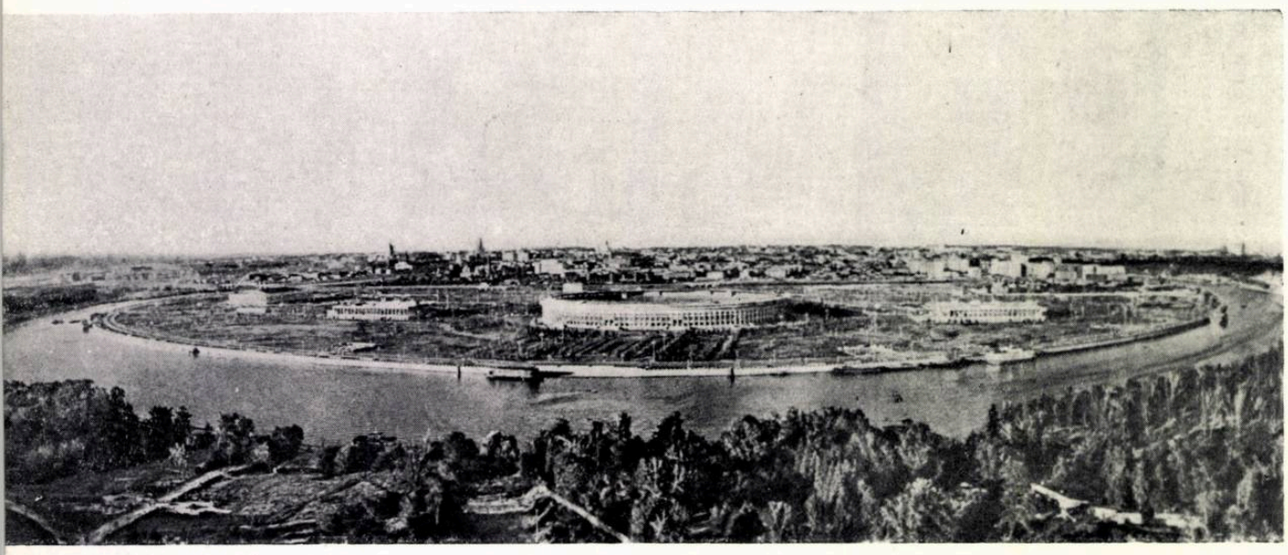

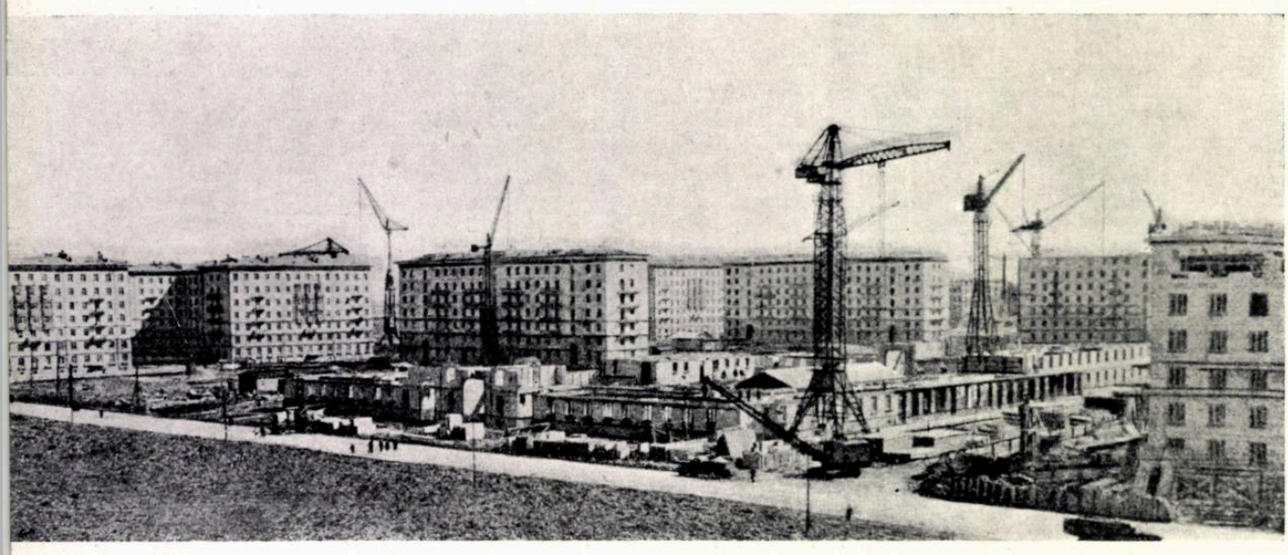

1 | 5
2
3
4 | 6

1. *Moscova—Cartierul de locuințe din raionul de sud-vest*
2. *Moscova — Marele complex sportiv dela Lujniki*
3. *Leningrad — Mare cartier de locuințe în construcție pe șos. Moscova*
4. *Moscova — Alt aspect al cartierului de sud-vest*
5. *Moscova — Blocuri de locuințe pe str. Pesceanaia*
6. *Moscova—Cartierul Novo-Pesceanaia*

Arh. DAN CRISTESCU

LOCUINȚE DIN BETON UȘOR MONOLIT TURNAT ÎN COFRAJE DE ALUMINIU

Organizarea logică a arhitecturii și exploatarea noilor posibilități tehnîce duc inevitabil la industrializarea locuințelor.

Privită ca un organism viu și extrem de complicat, locuința, datorită funcțiunilor sale multiple, duratei sale de exploatare, materialelor disponibile, climatului, obiceiurilor și tradițiilor individuale, precum și situației economice, este obiectul unui sentimentalism mai mult sau mai puțin ascuns. Nu numai în ansamblu, dar înseși elementele componente, pînă la detaliu, prezintă un caracter particular.

Tendința este de a se găsi noi metode « netradiționale », capabile să satisfacă în cel mai înalt grad, atît exigențele constructive, economice, cît și cele estetice. Orientarea actuală spre standardizarea mijloacelor de producție și spre crearea elementelor tip « standard » este deci explicabilă.

S-a considerat mai rațională standardizarea mijloacelor de producție, adică, în cazul de față, a cofrajelor, întrucît aceasta înlătură inconvenientele unei uniformități absolute în soluțiile de ansamblu.

Elementele tip vor duce desigur la unitatea detaliului, care este o condiție indispensabilă pentru frumusețea arhitecturală.

Pornind astfel de la standardizarea mijloacelor de producție, tehnica nouă a construcțiilor de locuințe din beton ușor monolit, turnat în cofraje, este rezultatul unei gîndiri raționale și de logică arhitecturală.

Prin exploatarea noilor posibilități tehnice, construirea în serie a locuințelor din beton ușor monolit, turnat în cofraje, duce la ieftinirea prețului de cost, răspunzînd totodată exigențelor estetice și utilitare. Totodată, printr-o execuție de atelier controlată (a cofrajelor), grație metodelor de precizie și procedeelor industriale, se va obține o substanțială ameliorare calitativă.

*

Tehnica apare ca o condiție esențială pentru completarea noilor funcțiuni umane ale arhitecturii.

Manifestările spiritului constructiv uman: adevărul constructiv, cercetarea și desăvîrșirea estetică, sînt noțiuni inseparabile.

Clare, simple și vii, ele sînt expresia unei riguroase discipline de sobrietate și puritate a formelor plastice și duc la secretul frumuseții și adevărului.

Unitatea spiritului științific și analitic (caracteristice epocii noastre) în educația intelectuală face posibilă colaborarea sinceră a factorilor de specialitate în soluționarea problemelor.

Iată care a fost ideea care a generat abordarea și realizarea studiului de față.

PREMISE

Executarea în serie a construcțiilor de locuințe este o problemă capitală pentru țara noastră. În actualul stadiu de dezvoltare a industrializării construcțiilor de locuințe, studiul tehnic prezentat, privind execuția de locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de aluminiu, este menit să rezolve în mare măsură această problemă și să deschidă noi posibilități de realizare tehnică.

Datorită complexității problemei, la realizarea prezentului studiu au contribuit și factorii de specialitate din industria metalurgică, chimică, precum și a lemnului și celulozei.

În Orașul Stalin există premise optime pentru experimentarea chiar în acest an a unui număr de apartamente.

SOLUȚIILE DE ARHITECTURĂ

Apartamentele studiate sînt de două tipuri:

— secțiune tip cu 3 camere + dependințe cu variantele:
  — izolat parter, 1 apartament (fig. 2, 3)
  — cuplat parter, 2 apartamente (fig. 1)
  — P + E bloc, 4 apartamente
  — cu variantele V_1, V_2 și V'_2 (fig. 4, 5, 6, 7)

— duplex P + E, 3 camere + dependințe (fig. 8, 9, 10, 11, 12).

Diferitele grupări ale apartamentelor permit, la o construcție de mare serie, o s tandardizare avansată, de unde rezultă și o reducere substanțială a prețului de cost.

Planul este modulat simplu pe o tramă de 0,80 × 0,80 m, determinată de posibilitățile tehnice de realizare a cofrajelor de aluminiu.

În tabelul 1 sînt dați principalii indici.

Din tabel rezultă că suprafețele nu sînt minimale; ele asigură locatarilor un confort real și excelente condiții de trai.

Tabelul 1

Denumirea	Supr. tot. constr. m²	Supraf. utilă m²	Supraf. locat. m²	K 2 Supr. loc. / Supr. tot. constr.	Supr. loc. / nr. locat m²
Secțiunea tip					
Locuință izolată parter, 1 apartament	96,00	70,75	47,00	0,490	11,7
Cuplat parter					
2 apartamente	188,00	141,50	94,00	0,500	
Cuplat parter + etaj					
4 apartamente. Varianta I	376,00	141,50	188,00	0,500	
varianta II	432,00	323,24	188,00	0,450	
Duplex					
Cuplat 2 apartamente	198,72	141,46	94,44	0,461	11,8
Duplex					
Cuplat 4 apartamente	397,44	282,92	188,88	0,461	

Determinarea schemei arhitecturale a fost condiționată de factorul caracteristic al soluției adoptate: instalația de aer cald, care trebuie să ocupe o poziție centrală în apartament.

Schema a adoptat soluția cu două camere comandate și una separată.

În vederea simplificării procesului tehnologic și luînd în considerare faptul că îmbunătățirea sistemului de aprovizionare a populației o permite, n-au fost prevăzute subsoluri; în schimb, cămările au fost supradimensionate.

În principiu, s-a pornit de la camera de zi predominantă, dar care, totuși, să nu constituie piesa centrală a apartamentului.

S-a luat în considerare, de asemenea, și separarea funcțiunilor odihnă-recepție, pentru a se oferi locatarilor posibilități variate de desfășurare a condițiilor de viață.

Grație ultimelor perfecțiuni tehnice a putut fi realizat un grad de confort ridicat, cum și echipamentul mecanic.

Avînd în vedere faptul că structura tehnologică a dus la o simplificare geometrică constructivă, peisăjul a fost introdus în compoziția ansamblului chiar în celula de locuit (vezi terasele și spațiile destinate serelor).

Valoarea plastică rezultă din jocul volumelor și al elementelor naturii intrate în acest cadru. Coloritul viu și variat al fațadelor va avea efectul plastic dorit. Gîndirea funcțională își găsește astfel expresia estetică în aceleași elemente care constituie structura sa vie și organică.

STRUCTURA CONSTRUCTIVĂ

A fost determinată de procesul de industrializare ales, adică acela de a construi locuințe în serie prin turnarea pereților din beton ușor monolit în cofraje metalice montate pe o infrastructură executată în prealabil.

Betoanele studiate sînt ușoare (1500 kg/m³ greutate specifică), din tuf vulcanic de Tușnad.

Pereții exteriori, de 30 cm grosime, sînt de marca B 50 (beton compact), avînd un coeficient de conductibilitate termică $\lambda = 0{,}6$ kcal/m²/h/°C, conf. STAS 1907/52, ceea ce corespunde unui perete exterior din zidările de cărămidă de 37,5 cm, tencuit pe o parte. Compensarea termică a peretelui exterior de 30 cm grosime este preluată de stratul interior de tapet lavabil, a cărui conductibilitate este considerată $\lambda = 0{,}12$ kcal/m²/h/°C (identică cu a cartonului asfaltat). Pereții interiori sînt de 20 și de 15 cm, de marca B 50 (beton compact), cu agregat de tuf vulcanic. Tiparele pereților sînt constituite din panouri metalice asamblate prin elemente de fixare într-un set complet.

Infrastructura se va executa prin procedee clasice, sistemele adoptate fiind: fundații din beton simplu B 70 de piloți forați, la construcțiile parter, și fundații continue din beton simplu B 70, la construcții parter + etaj (P + E).

Planșeele au fost preconizate din beton armat, cu agregat de tuf vulcanic B 110, de 10 cm grosime (constructiv din motive tehnologice), cu dublă armare. Cofrajul este format din plăci de lignomet de 10 mm (fibră lemnoasă tratată

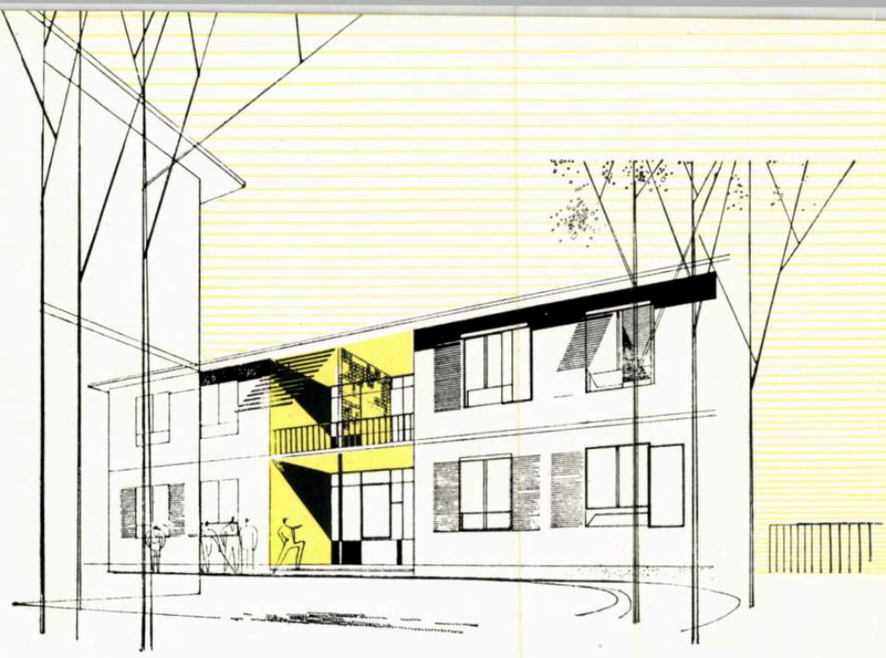

termic cu cleiuri sintetice), așezat pe un sistem de grinzi autoportante extensibile (fig. 26).

Învelitoarea în terasă e formată dintr-un strat din beton spumos, în plăci prefabricate de 15 cm grosime (determinată de coeficientul de transmisie a căldurii).

$K_{pl} = 1$ kcal/m²/h °C necesar evitării condensațiilor.

S-a considerat că nu este necesar să fie prevăzut un strat-barieră de vapori cu polietilenă.

Greutatea specifică a betonului spumos prevăzut a se folosi este de maximum 800 kg/m³, cu $\lambda = 0{,}22$ kcal/m²/h/°C.

Izolația hidrofugă (așezată pe un strat suport izolație) se compune din 2 straturi de pînză și 3 straturi de bitum cu $\lambda = 0{,}16$ kcal/m²/h°/C.

Pardoselile brute (fig. 20) au în general ca poză pentru pardoselile finite plăci semirigide din pîslă minerală și ca strat protector carton asfaltat, care asigură un $K_p = 1{,}1$ kcal/m²/h/°C și o izolație fonică corespunzătoare.

Scările pentru varianta I și a II-a sînt proiectate a fi executate din beton armat prefabricat, pe un sistem unic de vang-grindă încastrată, prefabricată din beton armat, pe care sînt așezate în consolă elemente-trepte prefabricate din beton armat prin intermediul unor garnituri speciale metalice și de cauciuc. Prin acest sistem simplu și ingenios se reduce consumul de materiale și prețul de cost, în medie, cu 30%, fără a mai lua în considerare efectele de ordin plastic.

Scara interioară pentru apartamentul tip « Duplex » a fost prevăzută a fi executată din elemente-trepte lignomet, suspendate de parapetul metalic ca element de rezistență.

Tîmplăria se va executa din lemn de brad și va avea următoarele caracteristici:

— ferestre cu cercevele cuplate și ramă fixă la sera de flori;
— obloane glisante și rabatabile (fig. 28);
— jaluzele de pînză la terase, cu armături metalice;
— uși exterioare din plăci de lignomet;
— armături speciale la uși, pentru grătarele ventilației de aer.

DESPRE SISTEMELE TEHNOLOGICE DE FINISAJ

Procedeele umede de finisaj au fost complet eliminate prin:

— Strat interior pe pereți din tapet lavabil, așezat pe trei straturi de celuloză lipite cu clei de castane.

Întrucît la noi în țară nu a existat pînă în prezent o bază pentru efectuarea unui studiu al tapetului lavabil ca material și tehnologie, se propune ca în prima fază, aceea a experimentării, să se importe din R.D. Germană sau R. Cehoslovacă cantitatea de tapet lavabil necesară, rămînînd ca o sarcină de viitor organizarea, prin departamentul de resort, a producției în cantități industriale a tapetului lavabil.

— Strat exterior de protecție pe pereți în două variante:

a. lac de bachelită, colorat și polimerizat prin încălzire. Aplicarea acestuia se va face asigurîndu-se simultan aerarea zidurilor, pentru a nu da loc la condensări;

b. Șpriț de ciment alb, cu colorant și un adaos pentru asigurarea rezistenței la intemperii (material pe bază de silicați, aluminați și cazeină);

c. grund pe bază de cazeină, peste care se aplică un strat de email pe bază de alchidal KD.

— În camerele de locuit, pardoseală din linoleum așezată pe o pardoseală flotantă din beton de rumeguș, ori variantele: lignoplast sau covor de vinil lipit cu adeziv de cauciuc.

— Pentru dependințe, pardoseală în trei variante:

a. plăci din ciment, rumeguș de lemn și fibro-azbest cu un adaos impermeabilizator;

b. peliculă superficială de rezistență la uzură pe bază de bachelită și acetat de polivinil;

c. plăci de clorură de polivinil lipite cu adeziv sintetic.

— Placajele au fost studiate în variantele:

a. plăci din beton ușor sclivisit sau mozaicat, peste care se aplică un strat superficial pe bază de fenolformaldehidă cu adaos de coloranți;

b. aplicarea monolită pe pereți a unui strat de fenolformaldehidă polimerizată;

c. plăci de clorură de polivinil.

— Tavanele și tîmplăria vor fi vopsite prin șprițuire.

După cum rezultă, în general s-a pus accentul pe materialele plastice, astăzi încă în prima lor fază evolutivă. Succesele realizate pînă în prezent de tînăra noastră industrie chimică ne îndreptățesc să sperăm că obiectivele studiului prezentat, nu numai că vor fi realizate, dar și depășite în cel mai scurt timp.

ÎNCĂLZIREA CU AER CALD (sistem ing. Laurențiu Antohi)

Instalația constă din:

— Sobă specială de bucătărie, calculată pentru a debita și căldura necesară încălzirii cu aer cald a camerelor, încălzirii camerei de baie prin convecție, a apei pentru baie și a altor diverse necesități (fig. 27).

— Partea posterioară a sobei este închisă într-o cameră prin care circulă aerul necesar încălzirii. În partea inferioară a cuptorului, chiar la nivelul pardoselii, se montează un arzător de gaze de 2 m³/h sau, în cazul utilizării altui combustibil, la o înălțime de 15 cm de la pardoseală, un grătar cu cenușar. Pentru folosirea unei mai mari părți din suprafața generatorului (sobei) la încălzirea aerului, precum și pentru a împiedica formarea de turbioane nedorite în gazele de ardere, în cazul funcționării (în timpul verii) numai a arzătoarelor de la plită (2 bucăți a 0,6 m³/h), s-a prevăzut un paravan de tablă, înclinat, care radiază căldura primită de la arzătorul mare de 2 m³/h în partea de jos a pereților generatorului, care nu pot fi altfel încălziți. Acest paravan mai împiedică și supraîncălzirea plitei de bucătărie, cînd este în funcțiune arzătorul de 2 m³/h. Tot din acest motiv, pereții cuptorului vor fi căptușiți la exterior cu plăci de azbest.

Pentru a se evita supraîncălzirea în bucătărie, generatorul de căldură va fi izolat în interior, iar la exterior va fi placat cu faianță, singura suprafață radiantă rămînînd plita.

— Camera de aer cald va fi realizată din schelet metalic placat cu plăci de teracotă spre exterior și șamotat la interior. La partea superioară a camerei de aer cald este suspendat rezervorul pentru apă caldă (200 l). Apa din acest rezervor se mai încălzește și prin fundul rezervorului, asupra căruia radiază partea superioară a sobei, ceea ce creează posibilitatea de a păstra timp mai îndelungat apă caldă în rezervor. Acest fapt îmbunătățește considerabil (prin aplatizarea curbei de necesar de căldură) exploatarea generatorului, folosindu-se acest rezervor și ca un acumulator de căldură în orele de consum redus.

Dimensionarea, atît a generatorului de aer cald, cît și a camerei de aer cald, s-a stabilit în funcție de pierderile de căldură ale camerelor și de pierderile de presiune ale aerului pe traseul urmat.

Aerul cald de 80°, format la partea superioară a camerei de încălzire, iese prin grilele cu jaluzele reglabile, trece în canalele de sub tavane (executate din tablă și căptușite cu vată de sticlă), iar de acolo în camere, unde, răcindu-se cu timpul, se lasă în jos (alt aer cald luîndu-i locul). Prin partea inferioară a ușii, datorită grilelor prevăzute, aerul răcit la aproximativ 15° este absorbit de gura de absorbție cu jaluzele reglabile (priză de aer). Circulația este asigurată prin tirajul natural produs de diferențele de densitate dintre aerul cald de 80° și cel relativ rece de 15° (termosifon). Primenirea aerului se face natural și permanent prin uși și ferestre. Pentru a se evita recircularea aerului viciat de la bucătărie și baie-w.c., acestea vor fi încălzite direct de la soba de bucătărie și prin convecție la baie-w.c., după cum s-a arătat mai sus.

Avantajele acestui sistem de încălzire cu aer cald, față de celelalte uzitate pînă în prezent, ar fi următoarele:

1. Prețul de cost al investiției este foarte redus, deoarece în întreg apartamentul nu se execută decît o singură sobă: generatorul de căldură. În același timp se mărește și spațiul locativ.
2. Randamentul termic este superior, gazele de ardere ies pe coș la o temperatură mult scăzută.
3. Se asigură permanent apă caldă la bucătărie și baie.
4. Se asigură o încălzire plăcută, fără zone cu diferențe mari de temperatură.
5. Se reduce pericolul de incendiu.
6. Funcționează cu orice fel de combustibil.

ECHIPAMENTUL SANITAR ȘI INSTALAȚIA ELECTRICĂ

Echipamentul sanitar se compune din baie, lavoar, w.c. și spălător dublu la bucătărie. În afară de aceasta, la construcțiile în blocuri cu 4 apartamente a fost prevăzut echipamentul complet pentru spălătoria și uscătoria mecanică comună la un bloc.

1. *Secțiune tip individuală cu parter — Fațade*

2. *Secțiune tip individuală — Planul parterului*
1. Cameră de zi — 2. Dormitor părinți — 3. Dormitor copii — 4. Baie și w. c. — 5. Bucătărie — 6. Cămară — 7. Terasă — 8. Cameră de aer cald
Caracteristici

Suprafața utilă	70,75 m^2
Suprafața construită, exclusiv terasa	86,96 m^2
Suprafața total construită	96,00 m^2
Suprafața locuibilă	47,00 m^2

$K_3 = 0{,}49$
$h = 2{,}83$ *m*

3. *Secțiune transversală C-D*
a. *Fundație pe piloți forați* — b. *Pereți de tuf vulcanic* — c. *Planșeu de beton armat (B 110)*
d. *Învelitoare de pînză impregnată, peste beton spumos*

4. *Secțiune transversală A-B*
a. *Fundație de beton simplu (B 70)* — b. *Pereți de tuf vulcanic* — c. *Planșeu de beton armat (B 110)*
d. *Învelitoare de pînză impregnată, peste beton spumos*
e. *Scară prefabricată*

5. *Secțiune tip cu 4 apartamente, varianta I — Planul etajului*
1. Cameră de zi — 2. Dormitor părinți — 3. Dormitor copii — 4. Baie și w.c. — 5. Bucătărie — 6. Cămară — 7. Cameră de aer cald
Caracteristici (pentru 2 apartamente)

Suprafața utilă	*141,50 m^2*
Suprafața construită, exclusiv casa scării	*171,10 m^2*
Suprafața total construită	*188,00 m^2*
Suprafața locuibilă	*94,00 m^2*

$K_3 = 0{,}5$
$h = 2{,}83$ *m*

6. *Secțiune tip cu 4 apartamente, varianta a II-a Planul etajului*
1. Cameră de zi — 2. Dormitor părinți — 3. Dormitor copii — 4. Baie și w.c. — 5. Bucătărie — 6. Cămară — 7. Spălătorie și uscătorie mecanică — 8. Terasă — 9. Cameră de aer cald
Caracteristici (pentru 2 apartamente)

Suprafața utilă	*161,62 m^2*
Suprafața construită, exclusiv casa scării	*194,40 m^2*
Suprafața total construită	*216,00 m^2*
Suprafa locuibilă	*94,00 m^2*

$K_3 = 0{,}43$
$h = 2{,}83$ *m*

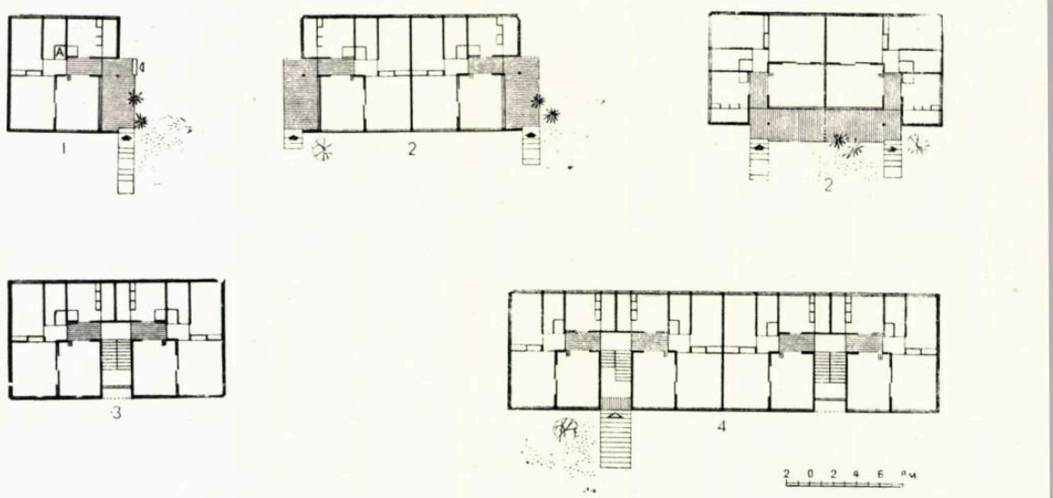

Secțiuni tip — Variante de plan
1. Secțiune izolată cu 1 apartament; A. *Cameră de aer cald — 2. Secțiune cuplată cu 2 apartamente, parter 3. Secțiune cuplată cu 4 apartamente, parter și etaj — 4. Secțiune cuplată cu 8 apartamente, parter și etaj*

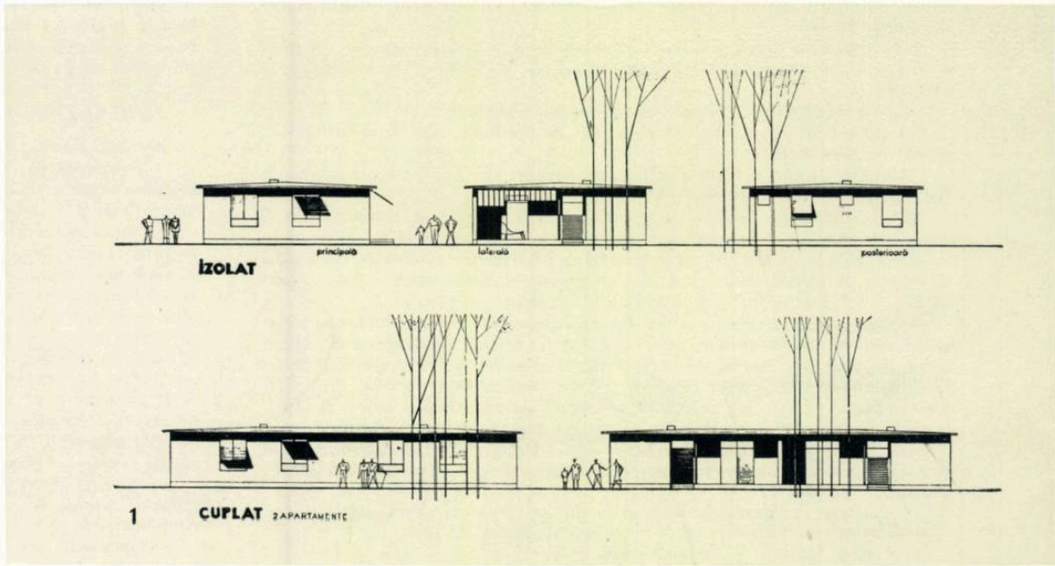

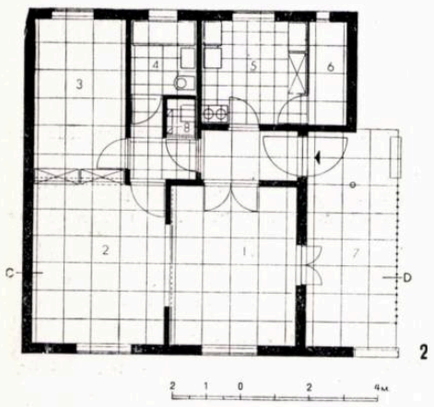

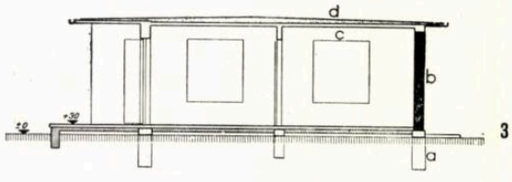

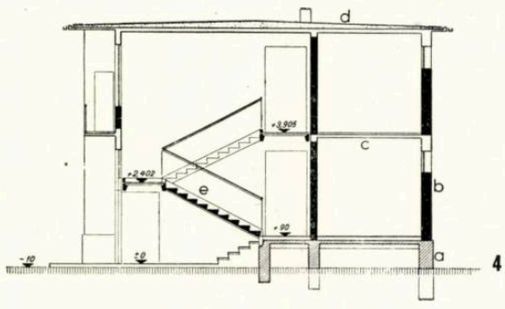

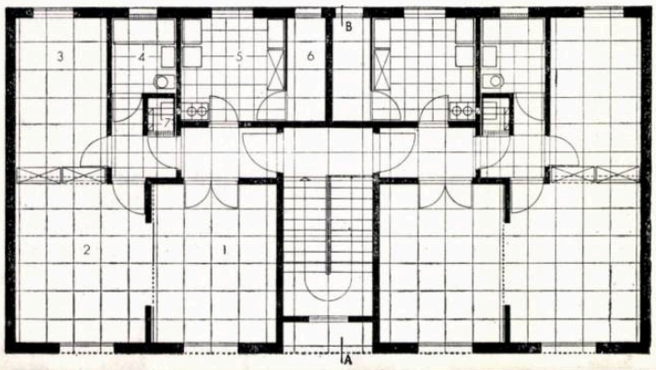

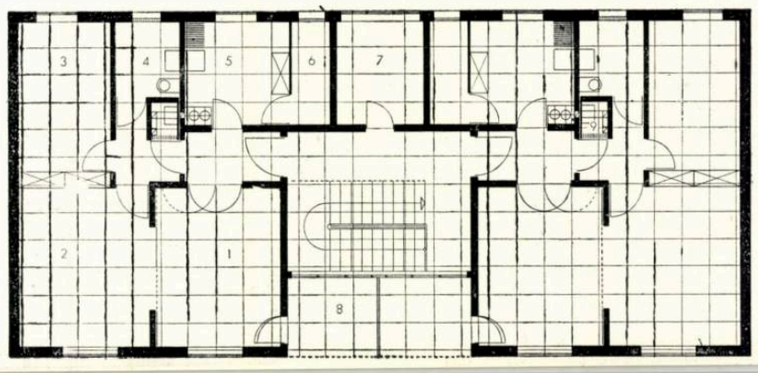

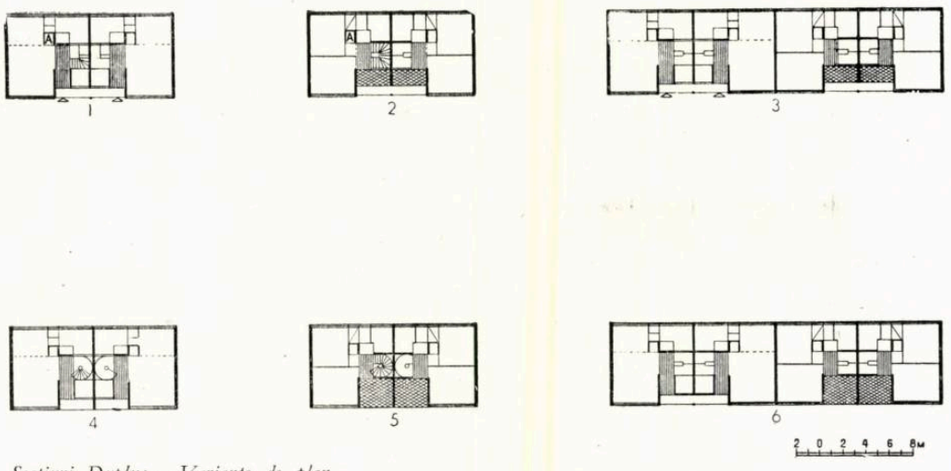

Secțiuni Duplex — Variante de plan
1. Secțiune cuplată cu 2 apartamente, planul parterului — 2. Secțiune cuplată cu 2 apartamente, planul etajului; A. Cameră de aer cald — 3. Secțiune cuplată cu 4 apartamente, planul parterului și al etajului 4. Secțiune cuplată cu 2 apartamente, varianta I, planul parterului — 5. Secțiune cuplată cu 2 apartamente, varianta I, planul etajului — 6. Secțiune cuplată cu 4 apartamente, varianta I, planul parterului și al etajului

7. *Secțiune tip cu parter și etaj — Fațade*
Varianta I
Varianta a II-a
8. *Secțiune Duplex — Fațade*
9. *Secțiune transversală* C-D
10. *Secțiune transversală* A-B
a. *Fundație de beton simplu (B 70)* — b. *Pereți de tuf vulcanic* — c. *Planșeu de beton armat (B 110)* — d. *Învelitoare de pînză impregnată, peste beton spumos*
11. *Secțiune Duplex cu 2 apartamente — Planul parterului*
1. Cameră de zi — 2. Nișă sufragerie — 3. Bucătărie — 4. Cămară — 5. Cameră de aer cald

Caracteristici (pentru ambele niveluri)

Suprafața utilă	*70,73 m²*
Suprafața construită, exclusiv terasă și scară	*90,29 m²*
Suprafața total construită	*102,24 m²*
Suprafața locuibilă	*47,22 m²*

$K_3 = 0{,}461$

12. *Secțiune Duplex cu 2 apartamente — Planul etajului*
6. Dormitor — 7. Baie și w.c. — 8. Uscător de rufe 9. Terasă — 10. Cameră de aer cald; P. *Perete despărțitor ușor (maximum 800 kg/m³)*

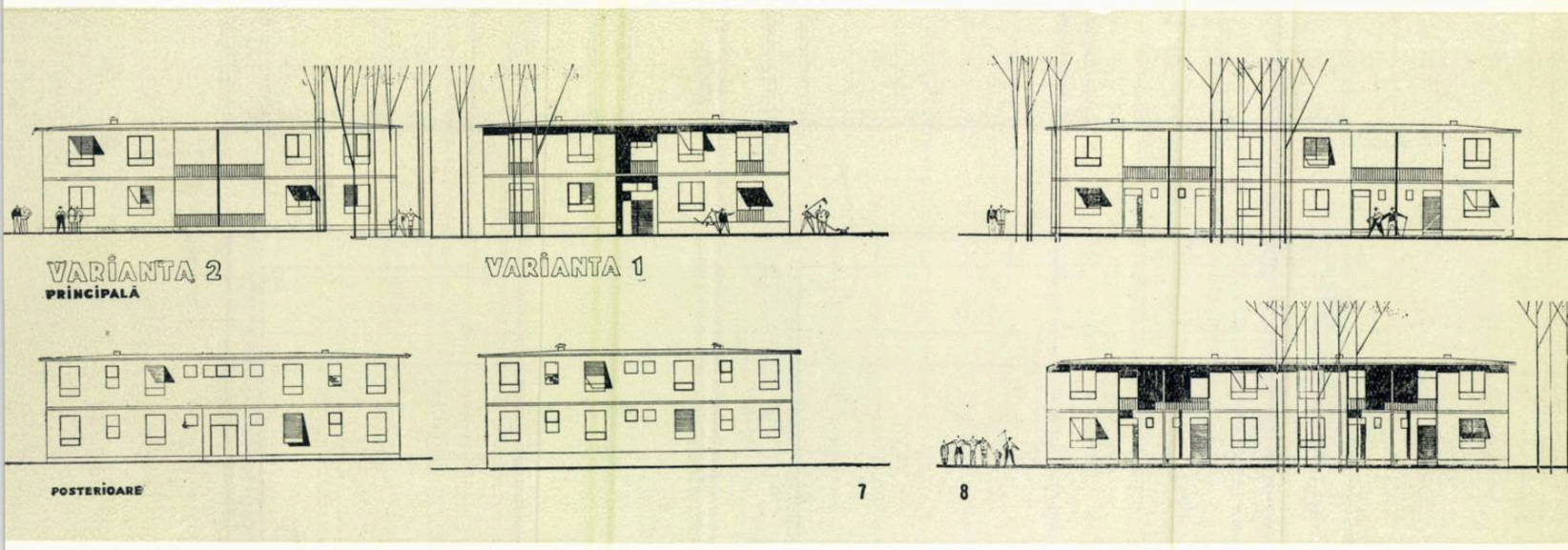

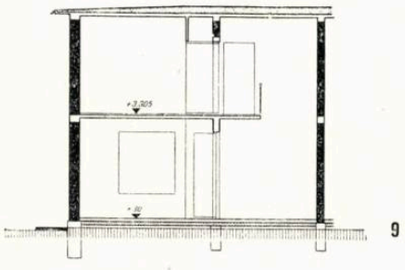
9

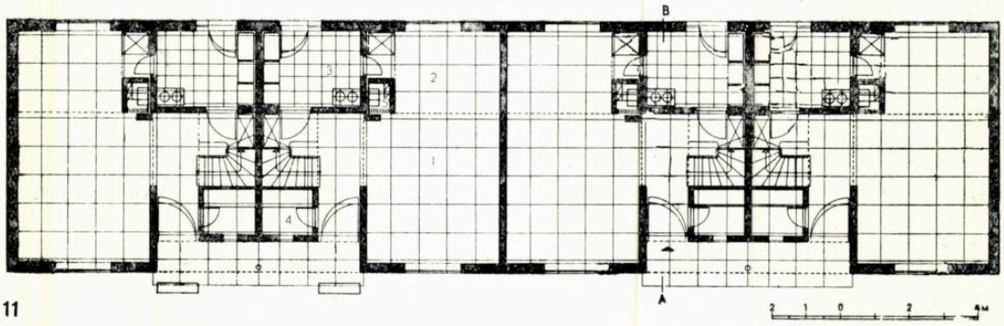
11

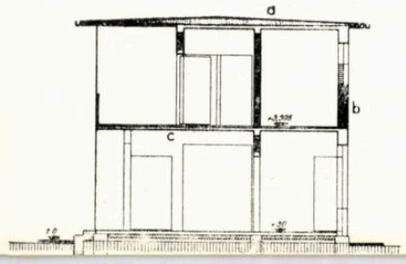
10

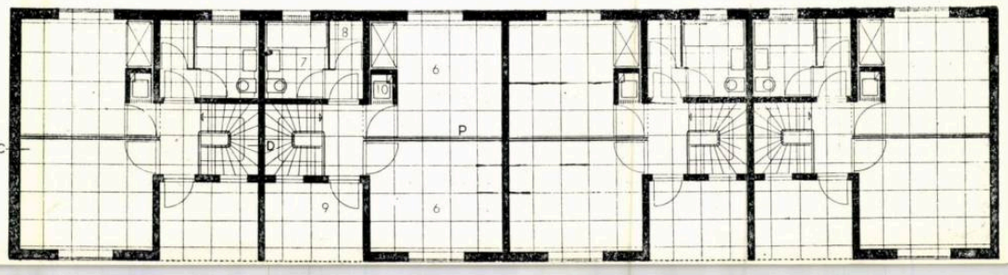
12

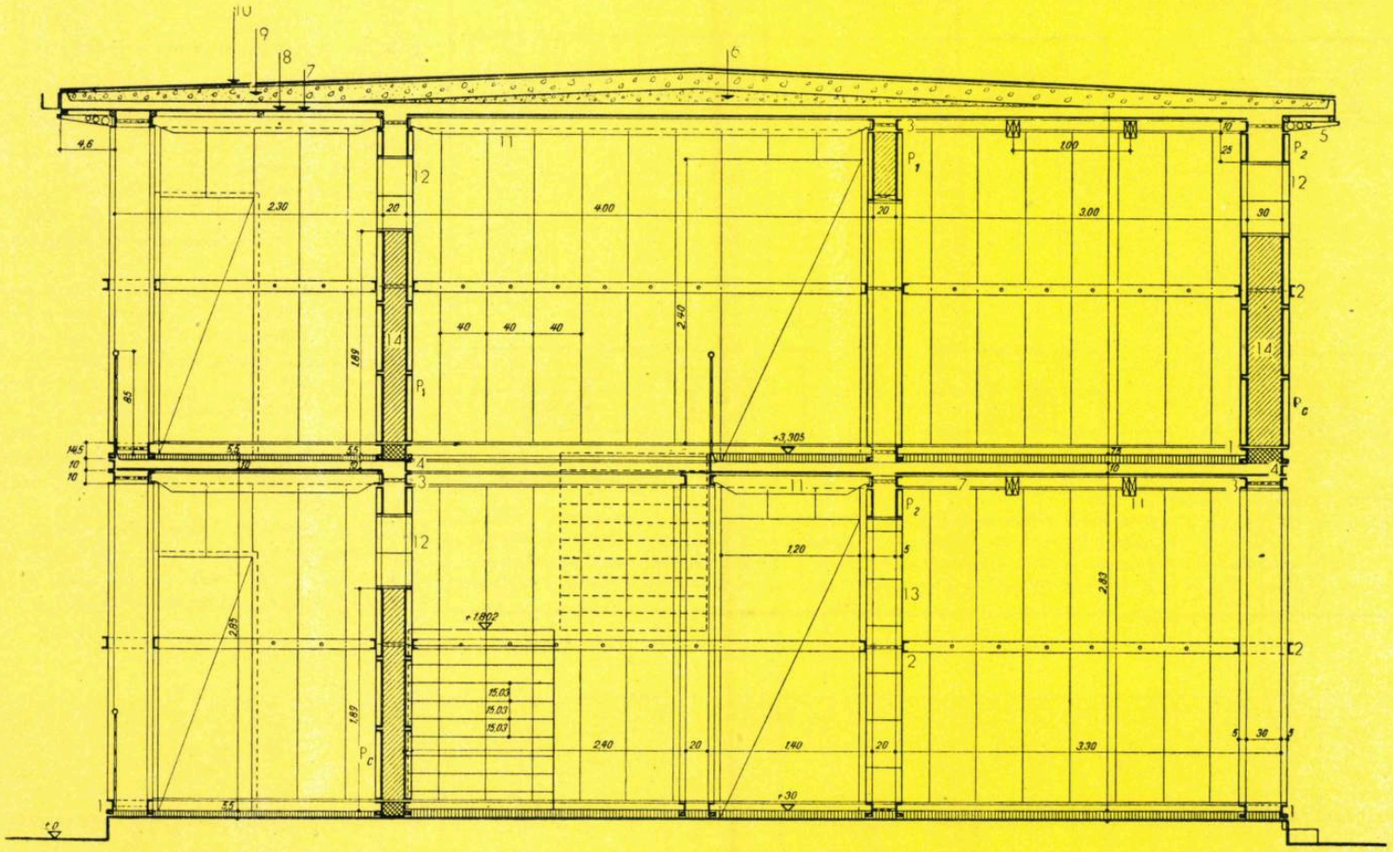

13

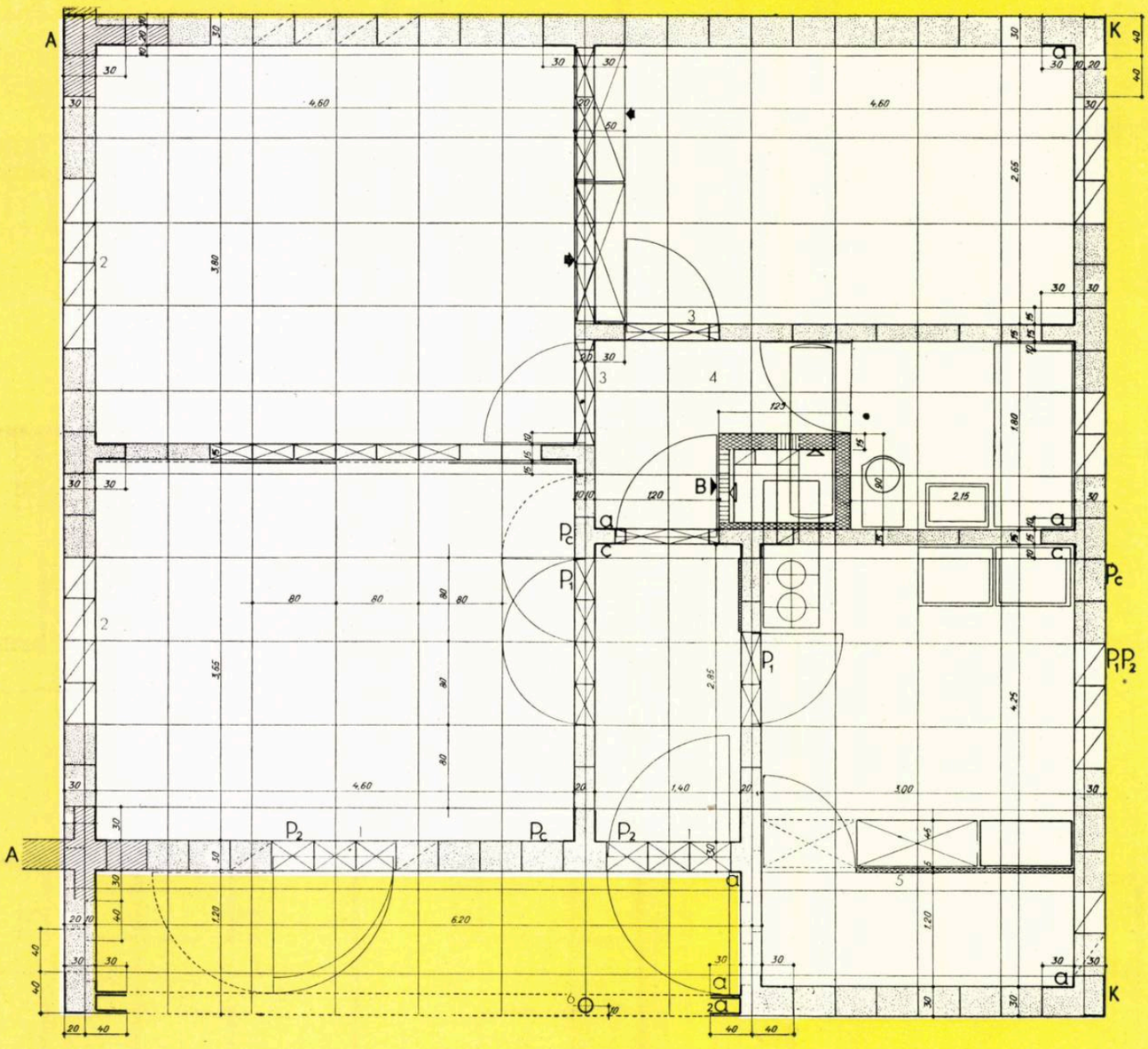

14

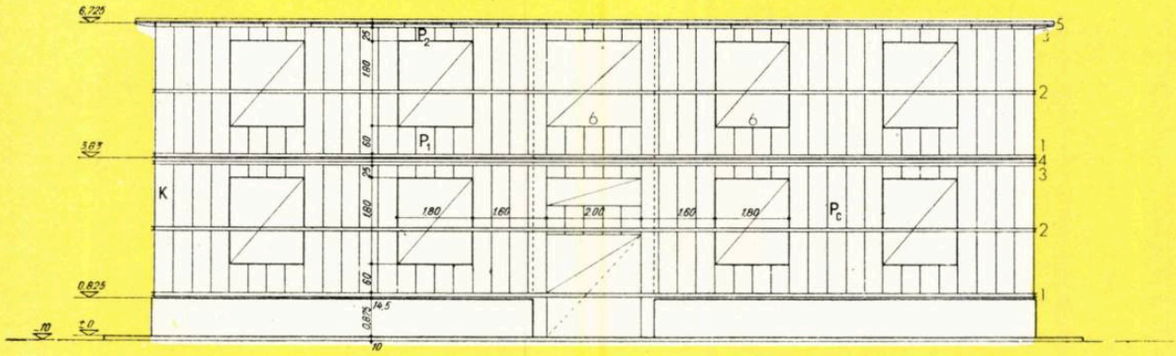

15

15. *Secţiune tip cu 4 apartamente, varianta I, parter şi etaj — Schemă de montaj*
1. Ghidaj inferior şi călcîi suport ghidaj 100 × × 50 — 2. Longrină mediană 100 × 50 — 3. Ghidaj superior — 4. Centură 100 × 50 — 5. Consolă streaşină — 6. Bloc ramă pentru fereastră

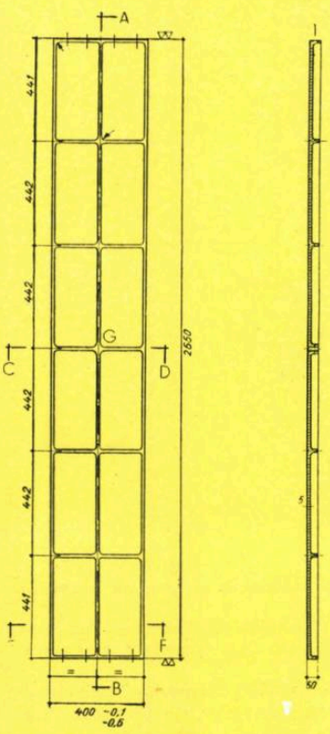

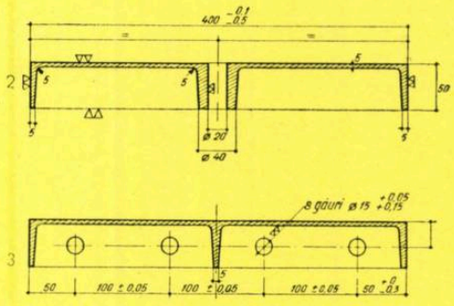

16

16. *Panou curent de aluminiu*
1. Secţiune A-B — *2. Secţiune* C-D — *3. Secţiune* E-F — *4. Detaliu* G

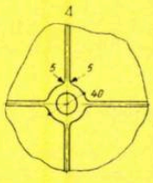

17. *Perspectivă axonometrică*
1. Ghidaj interior şi călcîi suport ghidaj — 2. Longrină mediană — 3. Cui de fixare — 4. Ghidaj superior — 5. Centură — 6. Panou curent Pc — *7. Consolă streaşină — 8. Colţar streaşină — 9. Distanţier tub din azbociment — 10. Armătură de grindă 11. Grindă extensibilă de lemn — 12. Panou de cofraj din lignomet — 13. Bloc ramă pentru fereastră 14. Panou de aluminiu* P_1 — *15. Ramă toc pentru uşă interioară*

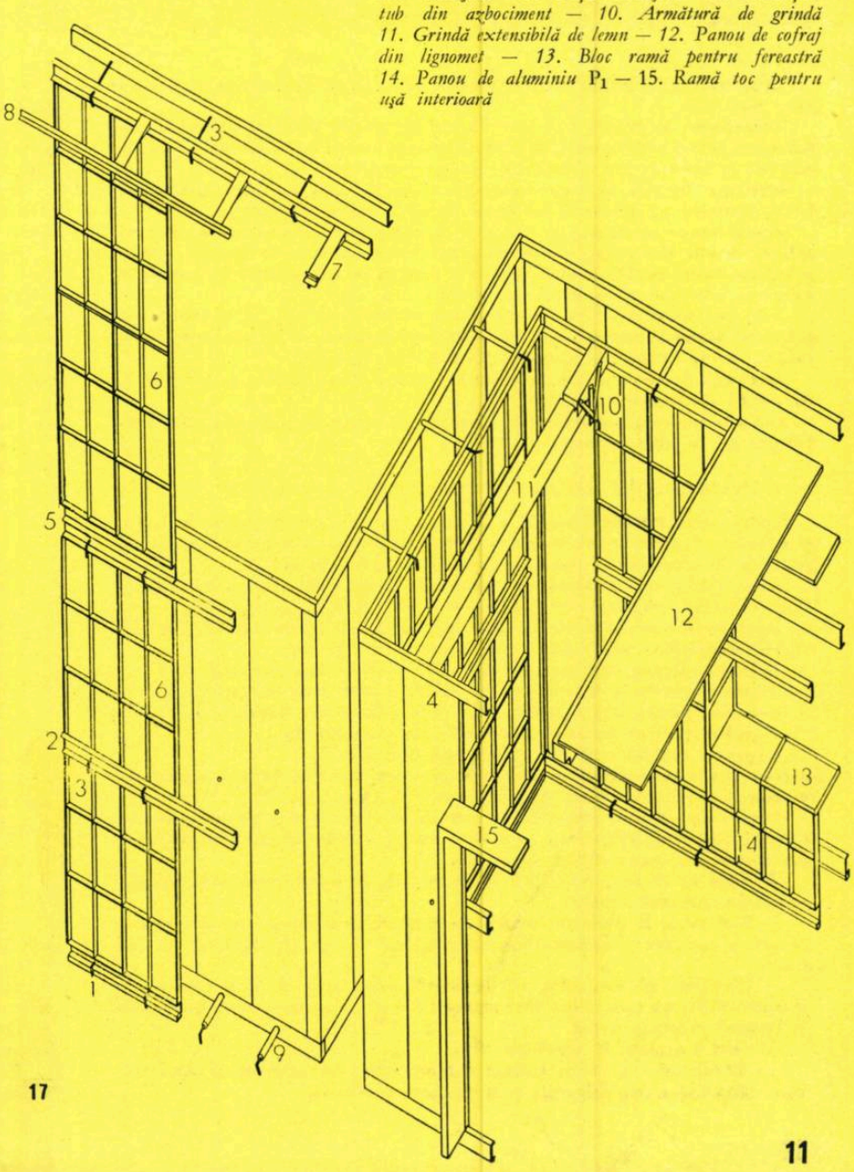

17

13. *Secţiune transversală (varianta a II-a, parter şi etaj)*
1. Ghidaj inferior şi călcîi suport ghidaj — 2. Longrină mediană — 3. Ghidaj superior — 4. Centură 5. Consolă streaşină — 6. Beton de zgură macroporică cu pantă 4% — 7. Cofraj lignomet — 8. Beton armat (B 110) — 9. Beton spumos izolant termic 15 cm 10. Învelitoare în două straturi de pînză, trei straturi bitum şi un strat suport hidroizolaţie — 11. Grinzi extensibile — 12. Bloc de ramă pentru ferestre 13. Bloc de ramă pentru uşă exterioară — 14. Pereţi de tuf vulcanic

14. *Panotajul secţiunii tip — Plan*
Pc = *panou curent*
P_1 = *panou parapet*
P_2 = *panou fereastră*
a. *Panou de colţ interior*
c. *Panou de colţ interior*
K. *Panou de colţ exterior*
A. *Varianta pentru cuplarea a două apartamente*
B. *Priza de aer*
1. Bloc de ramă pentru uşă exterioară — 2. Bloc de ramă pentru fereastră — 3. Ramă toc de lemn pentru uşă interioară — 4. Degajament cu tavan dublu 5. Perete din plăci Scagliola — 6. Stîlp din ţeavă ∅ 100—120 mm

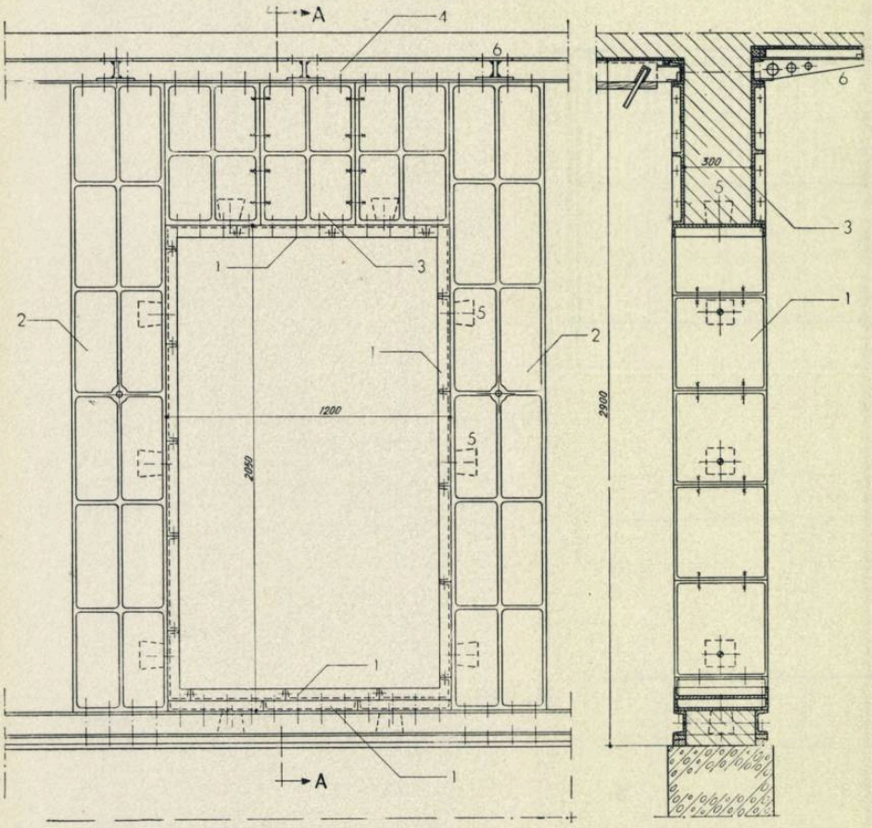

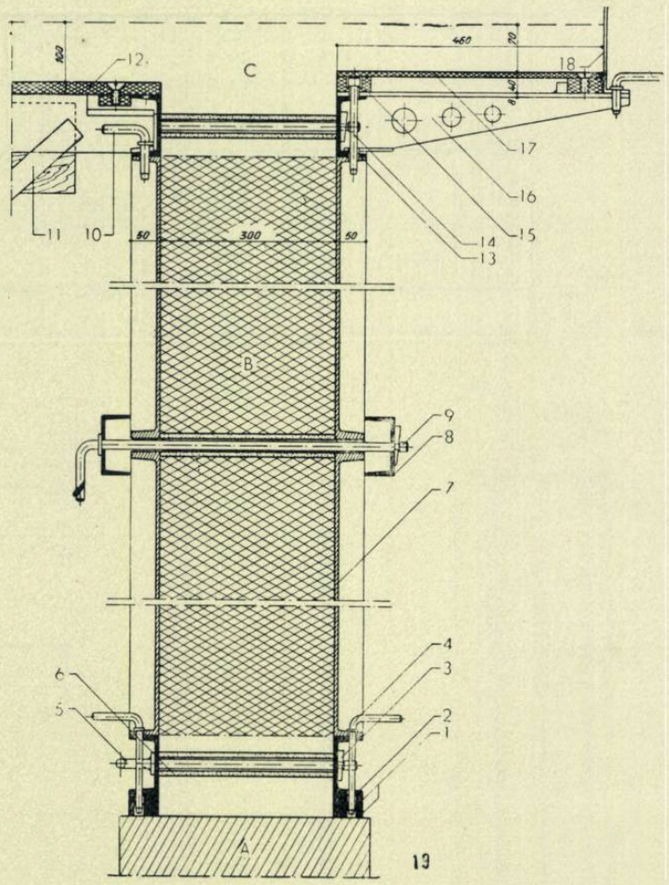

18 19

18. *Detaliu de bloc ramă pentru uşă exterioară — Secţiune* A-A — *1. Panou ramă-uşă — 2. Panou curent* Pc — *3. Panou* P_2 — *4. Ghidaj superior — 5. Gheremea de lemn fixată de cofraj — 6. Consolă streaşină*

Toate instalaţiile sanitare au fost grupate pe un singur perete comun, într-un grup sanitar.

Tehnologic, se prevăd a se lăsa din turnare spaţiile necesare pozării coloanelor sau, într-o altă variantă, se prevede fixarea iniţială a coloanelor de cofraje metalice şi înecarea lor o dată cu turnarea pereţilor.

Instalaţia electrică, în sistem monotub, s-a proiectat a se executa din tuburi I.P.E. montate în interiorul cofrajelor metalice înainte de turnare.

Aceste tuburi se fixează de cofrajele metalice prin intermediul dozelor, şi anume: dozele sînt prinse cu şuruburi de cofraje metalice în găurile special practicate, tubul rămînînd astfel fixat la o distanţă de aproximativ 10 mm de la suprafaţa peretelui şi în interiorul acestuia (fig. 21).

S-au ales tuburile I.P.E. pentru această instalaţie, întrucît, fiind etanşe, nu permit să pătrundă zeama de ciment în timpul turnării şi, în acelaşi timp, nu se turtesc, avînd suficientă rezistenţă la solicitări mecanice.

Legăturile la lămpi se fac prin tavane, montîndu-se tuburile prin înfiletare cu coturi de corpurile dozelor.

Coloana principală şi coborîrile la dozele de aparat se montează total prefabricat şi cu sîrmele trase.

CONSIDERAŢII ASUPRA COFRAJELOR METALICE

Soluţionarea executării rapide a locuinţei, printr-o uşoară punere în lucru, şi reducerea la maximum a mîinii de lucru calificate au determinat sistemul de panotare în ansamblu şi tipul elementului de cofraj în detaliu.

În acest scop s-a considerat un modul unic de tipar de 400 mm ca submultiplu al tramei modulării constructive de 0,80 × 0,80 m (fig. 13, 14).

Au rezultat şase tipuri de elemente principale de cofraj (fig. 15, 16, 17):

— panou curent 400 × 2650 mm indicativ Pc (fig. 16)
— panou pentru colţ interior 100 × 400 × 2650 mm indicativ a
— panou pentru colţ interior 150 × 400 × 2650 mm indicativ c
— panou pentru colţ exterior 200 × 400 × 2650 mm indicativ K
— panou parapet fereastră 400 × 600 mm indicativ P_1
— panou superior uşă 400 × 200 mm indicativ P_2

precum şi alte patru tipuri de elemente ajutătoare de cofraj pentru asamblarea în blocuri a ramelor pentru uşi exterioare şi ferestre (fig. 18).

Pentru a se asigura necondiţionat interşanjabilitatea acestor panouri (absolut indicată) s-a prevăzut la uzinare o toleranţă minimă de 0,1 mm, ceea ce corespunde preciziei cerute construcţiilor de maşini.

În afară de aceasta, s-a stabilit că elementele de cofraje trebuie să îndeplinească următoarele calităţi:

— Rezistenţă, în perfecte condiţii, la regimul de lucru la care sînt supuse în urma montărilor şi demontărilor repetate, deci un grad de rigiditate cît mai mare.

— Coroziune cît mai mică, atît la agenţii atmosferici, cît şi la fenomenele şi reacţiile chimice care au loc între metalele folosite la confecţionarea panourilor şi betonul proaspăt turnat.

De aici s-a ajuns la concluzia că:

— Elementele de cofraj trebuie confecţionate prin turnare şi apoi uzinate. Rigiditatea este asigurată prin turnarea nervurată.

— Uzinarea permite obţinerea toleranţelor admisibile şi necesare interşanjabilităţii.

Materialele optime, care răspund la toate condiţiile arătate mai sus, sînt aliajele uşoare de turnătorie din Al şi Si sau Mg, respectiv siluminiu turnat (alpax) şi hidronaliu.

Siluminiul este un aliaj cu 10—13 % siliciu şi 0,45 % magneziu, folosit uzual în industria constructoare de maşini la turnarea pistoanelor, chiulaselor şi altor piese. Hidronaliul este un aliaj de aluminiu cu 5—7% magneziu.

Aceste aliaje, cu toată afinitatea mare a Al pentru oxigen, posedă totuşi o bună rezistenţă la coroziune. Această proprietate se datoreşte formării în aer a unui strat omogen şi continuu de oxid protector (Al_2O_3) elastic şi impermeabil. S-au evitat incrustările cu metale străine: cupru, alamă, fier, întrucît aceste metale, fiind mai nobile decît aluminiul, produc pile de coroziune locală, care duc la ciupituri, găuri şi perforaţii. Pentru motivele arătate s-a adoptat hidronaliul ca material pentru executarea elementelor de cofraj.

În urma estimaţiilor efectuate a rezultat că pentru executarea unui set complet de cofraje (1 ½ apartamente) este necesară suma de cca. 500 000 de lei.

Considerînd o folosire de 400 de ori (în bune condiţii), preţul de amortizare pentru un bloc cu 4 apartamente revine la suma de lei:

materiale	4,88 lei/m²
manoperă (asimilată)	2,53 lei/m²
	7,41 lei/m² cofraj aluminiu

Piesele necesare asamblării elementelor de cofraj sînt (fig. 13, 15):

— călcîi suport ghidaj inferior ;
— ghidaje inferioare fier [100 mm;
— ghidaje superioare fier [100 mm;
— longrină de centură (la construcţii P + E) fier [100 mm;
— longrină mediană fier [100 mm;
— cuie pentru fixare (diverse tipuri);
— tub distanţier de azbociment;
— grindă extensibilă (inclusiv armătură);
— consolă streaşină (inclusiv anexe).

Pentru găurirea elementelor de cofraj şi a ghidajelor (găurile din 100 în 100 mm), în vederea obţinerii toleranţelor dorite, s-au studiat calibre şi dispozitive speciale.

CONSIDERAŢII ASUPRA PANOURILOR DE COFRAJ DIN LIGNOMET

Industrializarea construcţiilor pune problema înlocuirii cofrajelor tradiţionale cu materiale din lemn stratificat densificat şi lignomet.

Lemnul stratificat densificat este denumirea unui material plastic executat în straturi de furnir de diferite specii şi grosimi, asamblate ca răşini sintetice, la temperatură de 140—150° şi la presiuni înalte.

Datorită temperaturii şi presiunii, răşina polimerizează şi se obţine astfel lignometul în diferite grade de densificare.

Prin stratificare, lemnul îşi îmbunătăţeşte proprietăţile fizico-mecanice şi în special calitatea necesară unui panou de cofraj.

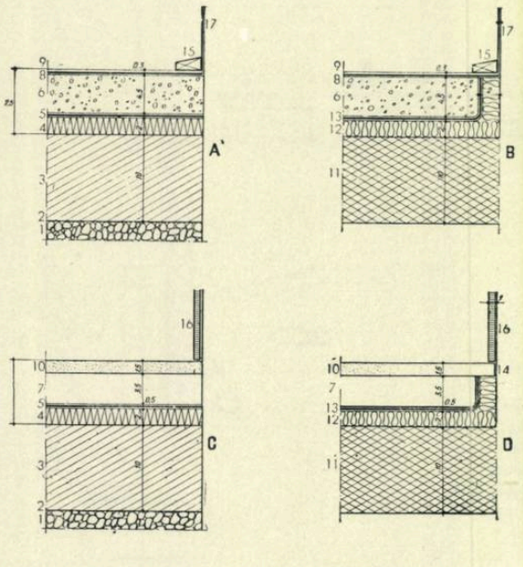

20

19. *Secțiune prin peretele exterior — Detaliu*
1. Călcîi suport ghidaj — 2. Ghidaj interior — 3. Pană cui pentru fixare — 4. Cui pentru fixare — 5. Cui cu pană — 6. Distanțier tub din azbociment — 7. Cofraj de aluminiu — 8. Longrină mediană — 9. Cui cu pană — 10. Cui de fixare — 11. Grindă extensibilă 12. Cofraj de lignomet — 13. Ghidaj superior 14. Cui de fixare cofraj — 15. Adaos de cofraj la streașină — 16. Consolă streașină — 17. Panou streașină lignomet — 18. Colțar streașină — A. *Fundație de beton simplu (B 70)* — B. *Perete de tuf vulcanic* — C. *Beton armat (B 110)*

20. *Detalii de pardoseli*
A. *Linoleum pentru parter (cu izolație termică)*
B. *Linoleum pentru etaj (cu izolație fonică)*
C. *Xilolit sau un material similar pentru parter (cu izolație termică)*
D. *Xilolit sau un material similar pentru etaj (cu izolație fonică și hidrofugă)*
E. *Racordarea pardoselii la prag*
1. Strat de pietriș — 2. Hîrtie maculatură — 3. Beton de egalizare (B 35) cu rețea ⌀ 6 mm la 25 cm 4. Strat de pîslă minerală — plăci aglomerate — 5. Un rînd de carton asfaltat — 6. Pardoseală flotantă de beton cu rumeguș cu o rețea de ⌀ 5 mm la 20 cm 7. Mortar de pozā 400 kg/m³ — 8. Carton filț 9. Linoleum sau gumolit — 10. Xilolit sau un material similar — 11. Placă de beton armat (B 110) 12. Plăci semirigide din vată de zgură — 13. Carton asfaltat (CN 400) uns cu bitum cald — 14. Rost din vată de zgură — 15. Pervaz — 16. Placaj de faianță cu liant din clei de uree — 17. Tapet lavabil peste trei straturi de ziare lipite — 18. Prag din tablă de alamă 1,5 — 2/40 mm

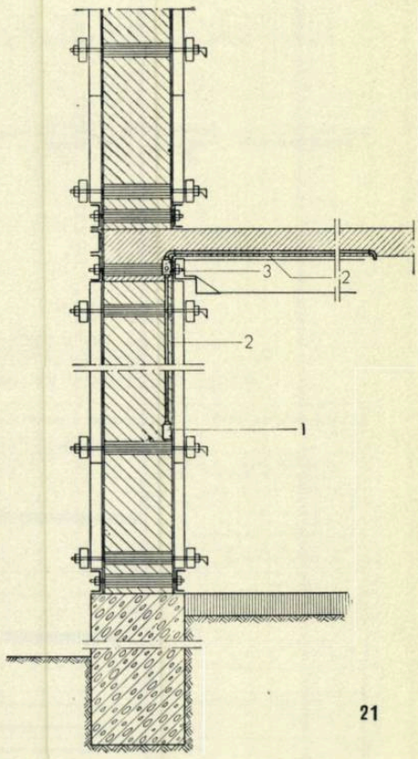

21

21. *Instalație electrică pe peretele exterior*
1. Doză Pantzer de aparat fixată pe cofraj 2. Tub IPE ⌀ 13,5 — 3. Doză ramificație Pantzer

Astfel:

a. Panourile din lignomet pot fi modulate pe baza unei standardizări sau tipizări.

b. Lignometul constituie o barieră eficace contra umidității.

c. În ceea ce privește comportarea la compresiune, pericolul de flambaj (la o grosime minimă a panoului din lignomet de 4 mm) este infinit mai mic decît cel al unei foi de metal în grosime de cîteva zecimi de mm.

Această calitate, din care rezultă în mod clar rezistența ridicată la încovoiere, face ca lignometul să fie folosit cu succes la cofrajele de planșee.

Se consideră deformația maximă a panoului din lignomet la 1/300 din deschidere.

d. Se obțin, după decofrare, suprafețe care nu mai necesită aplicarea unui strat de tencuială.

Dimensiunile stabilite în prezentul studiu se situează între limitele 1,20 × 0,60 m, cu o greutate medie de 15 kg/buc. și grosime de 10 mm.

S-a considerat că un panou de lignomet neprotejat rezistă convenabil la acțiunea diverșilor factori, putînd fi folosit pe o față de aproximativ 45 de ori. Numărul de întrebuințări poate fi mărit prin aplicarea unui strat protector care să permită o ușoară decofrare (evitînd aderența cu betonul). Rigiditatea cofrajelor a fost obținută prin nervurare.

Cofrajele din lignomet se asamblează așezîndu-le unul lîngă altul direct pe grinzile extensibile. Se preconizează ca rosturile să dispară pe suprafața de turnat prin aplicarea unui mastic compus din părți egale de ciment și seu. De asemenea, se preconizează ungerea panourilor cu ulei, chiar în cazul în care s-ar aplica un strat protector.

Fișa tehnologică a panourilor de cofraj din lignomet prevede:

— decofrarea prin lovituri ușoare repetate, cu ajutorul unei pene de lemn;
— curățirea, imediat după decofrare, cu o perie metalică, apoi ștergerea cu cîrpa;
— stocarea pe o suprafață perfect plană;
— adăpostirea de lumina directă a soarelui și de ploaie.

PROCESUL TEHNOLOGIC

Efective necesare/apartament

A. Fișa tehnologică de montaj (vezi fig. 15 și 22 schema și flux tehnologic).
— 1 muncitor calificat de specialitate (montor)
— 6 muncitori necalificați
Total **7** muncitori

a. Pereți și goluri de uși și ferestre (fig. 18, 19).

Pe platforma din beton a infrastructurii (executată în prealabil) se înșiră călcîiele-suport ghidaje, precum și ghidajele inferioare.

Se execută o preasamblare a tronsoanelor de ghidare cu ajutorul unor plăci și colțare de centrare, după care se execută asamblarea prin cuie cu pană și tuburi distanțiere din azbociment.

Se face o verificare a perpendicularității la colțuri, iar cu ajutorul unor pane de lemn se așază toate ghidajele la nivel.

Se toarnă beton de trasare B 50, după care se trece la montarea cofrajelor din aluminiu. În primul rînd se montează panourile de colțuri *K*, *a* și *C* prin fixare cu cuie în ghidajele inferioare. Pe aceste panouri se montează și se fixează longrina mediană cu ajutorul cuielor și distanțierelor respective.

Se montează apoi panourile curente *Pc* și se fixează cu cuiele și distanțierele respective. În porțiunile unde urmează a se monta uși și ferestre se fixează panourile P_1 și P_2, precum și ramele bloc pentru uși exterioare și ferestre. Pentru ușile interioare și pentru dulapurile înzidite se introduc tocuri de lemn.

În continuare se montează ghidajele superioare cu ajutorul cuielor și distanțierelor respective.

b. Planșee și streașină

De ghidajele superioare, la exterior, se montează consolele pentru streașină (cu toate anexele), iar la interior, grinzile extensibile. Ultima operație de montaj este a cofrajelor de lignomet pentru planșee și streașină. După aceste operații se poate începe turnarea.

În cazul construcțiilor P + E, peste ghidajul superior al primului nivel se montează longrina de centură, după care pot începe operațiile de turnare a primului nivel.

Prepararea și turnarea betonului pentru pereți și planșee se fac cu ajutorul combinei pentru preparare și al pompei pentru transportul betonului (capacitate 8 m³/h).

Turnarea se face pînă la nivelul inferior al ghidajului superior, după care se montează carcasele de armături ale centurilor, grinzilor și planșeelor. Turnarea urmează în continuare cu beton marca B 110.

B. *Fișa tehnologică pentru decofrare* (după 20 de ore de la montare).

a. Pereții și golurile de uși și ferestre

Se scot mai întîi cuiele cu pană de la longrina mediană, se demontează longrina, apoi se introduc cuiele cu pană (fără împănare) la locul lor.

Se scot cuiele ghidajului inferior, apoi panele suport și ghidajul inferior.

În continuare se demontează panourile curente *Pc*, precum și cele de colț succesiv *a*, *c* și *k*.

Ghidajele superioare, precum și grinzile extensibile și consolele-streașină se demontează după trecerea timpului necesar pentru priza betonului armat B 110.

b. Planșee și streașină

Se demontează grinzile plafonului simultan, se scot și panourile din lignomet.

Se demontează rama colțar-streașină, se retrage cuiul cu pană de la ghidajul superior din exterior către interior (ghidajul superior-interior rămînînd suportat de cui). Ghidajul superior-exterior se va demonta o dată cu consola-streașină și panourile din lignomet.

În final se demontează ghidajul superior-interior.

Durata operațiilor de montare, cofrare, turnare și decofrare este următoarea (pentru un apartament):

— montare cofraje	1 zi
— turnare beton	1 zi (cca. 80 m³ în 8 ore)
— timp de priză pereți	2 zile (20 de ore)
— decofrare pereți	1 zi
Total	5 zile

Timpii de așteptare (în procesul tehnologic), rezultați din timpul de priză a betonului armat și timpii de uscare a pereților din beton, descresc invers proporțional cu creșterea volumului de lucrări pe un ansamblu dat.

FLUXUL TEHNOLOGIC

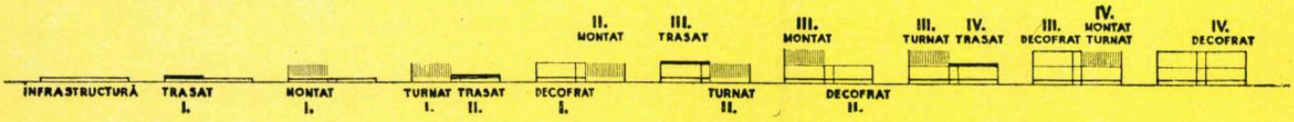

22

GRAFIC

PENTRU EXECUTAREA A 10 LOCUINȚE INDIVIDUALE

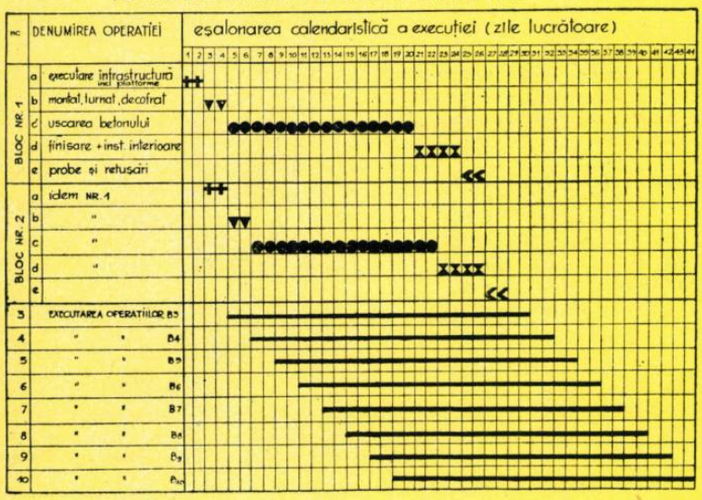

23

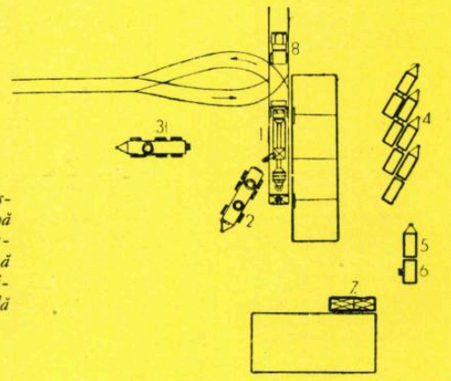

24. *Coloana tehnologică*
1. Combină beton — 2. Cisternă ciment — 3. Cisternă apă 4. Remorci pentru cofraje, tîmplărie — 5. Remorcă uzină electrică — 6. Remorcă birou — 7. Schelă metalică mobilă 8. Autobasculant

24

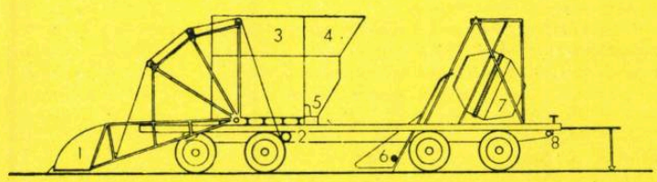

25. *Combină beton*
1. Cupa încărcătorului 2 m³ — 2. Troliu 3 tone — 3. Buncăr agregate 6 m³ 4. Buncăr ciment 4 tone — 5. Dozator ciment — 6. Cupă betonieră — 7. Betonieră 325 litri — 8. Șasiu remorcă

25

Se consideră că la o serie de 200 de apartamente, prin decalajul dinainte stabilit în organizarea producției, acești timpi nu mai pot fi luați în considerare, un apartament din această serie putînd fi dat în exploatare în 9 zile lucrătoare (5 zile structura de rezistență + 4 zile finisaj).

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI — COLOANA TEHNOLOGICĂ

După cum s-a arătat mai sus, toate operațiile productive sînt mecanizate și organizate într-o coloană tehnologică ce cuprinde:
— combina pentru prepararea betonului (fig. 25) (capacitate 2 m³);
— cisternă pentru cimentul vrac;
— cisternă pentru apă industrială (în mediul rural);
— pompă pentru transportul betonului (capacitate 8 m³/h);
— schelă specială mobilă pe panouri din tablă de aluminiu sau oțel;
— remorcă adaptată pentru biroul de șantier;
— remorcă adaptată pentru magazie de scule și materiale mărunte;
— remorcă pentru transportul și depozitarea cofrajelor;
— remorcă adaptată pentru transportul și depozitarea tîmplăriei;
— grup electrogen pe pneuri.

În afară de acestea, în cadrul construcțiilor de locuințe de mare serie s-a prevăzut posibilitatea montării elementelor de cofraje în carcase pînă la 1—1,5 tone cu ajutorul unei automacarale.

★

Execuția construcțiilor de locuințe din beton monolit, turnate în cofraje metalice, cere o planificare riguros stabilită și strict urmărită.

Toate operațiile productive vor fi adaptate cadenței de montare, turnare și demontare a elementelor de cofraj.

Graficul din figura 39 indică ritmul de producție al unui șantier de 10 locuințe individuale.

CONSIDERAȚII ASUPRA PREȚULUI DE COST

A. Din studiile efectuate asupra secțiunii tip bloc (4 apartamente), varianta 1, s-a dedus valoarea aproximativă de revenire, după cum urmează:

valoarea lucrărilor de construcție	233 000 lei
valoarea lucrărilor de instalații	57 500 lei
Total:	290 500 lei

Deoarece lucrările de acest gen au o cotă foarte mică de regie, datorită termenului scurt de execuție, precum și lipsei oricăror lucrări de organizare, s-a prevăzut o reducere de 5 % din costurile totale, reducere care poate fi considerată minimală.

Deci, valoarea totală a unui bloc cu 4 apartamente este de 275 750 lei, ceea ce revine la 735 lei/m² suprafață construită.

B. Din studiile efectuate asupra apartamentelor tip Duplex (4 apartamente cuplate) rezultă:

valoarea lucrărilor de construcție	256 000 lei
valoarea lucrărilor de instalații	57 500 lei
Total:	313 500 lei
Reducere 5%	15 650 lei
Total:	297 850 lei

ceea ce revine la 750 lei/m² suprafață construită.

C. Din studiile efectuate asupra unei locuințe individuale rezultă:

valoarea lucrărilor de construcții	70 000 lei
valoarea lucrărilor de instalații	16 900 lei
Total:	86 900 lei
Reducere 5%	4 300 lei
Total:	82 600 lei

ceea ce revine la 862 lei/m² suprafață construită.

În tabelul 2 se dau comparativ unele costuri ale soluțiilor clasice de locuințe executate în ultimul an în Orașul Stalin.

Tabelul 2

Denumirea construcției	Costul pe m²		
	Construcții	Instalații	Total lei/m²
Bloc S Tohan	822	138	960
Bloc investiții Trust str. Memorandului	907	173	1080

CONCLUZII

Sistemul constructiv studiat pentru executarea în serie a construcțiilor de locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de aluminiu prezintă față de sistemele clasice, următoarele avantaje:

1. Permite un grad înalt de industrializare prin:
— tipizarea elementelor;
— mecanizarea avansată (inclusiv a lucrărilor de finisaj);
— lucrul în lanț aplicat la obiecte în stadii fizice progresive. În același timp, coloana tehnologică asigură mobilitatea necesară fără alte pregătiri de șantier.
2. Rezolvă cu soluții simple și clare schema arhitecturală.
3. Economisește materiale principale:
— cherestea (se folosește numai la tîmplărie);
— oțel-beton (în general, într-o soluție cu prefabricate, planșeele se dimensionează ca simplu rezemate, cu un consum aproape dublu de oțel-beton);
— cărămidă și țiglă (eliminate complet) etc.
4. Reduce prețul de cost al construcțiilor de locuințe pe m² pînă la 30%. Cu alte cuvinte, cu aceleași fonduri de investiții se pot construi cu 30% mai multe locuințe cu un confort superior.
5. Reduce durata de execuție cu cca. 50%, atît prin introducerea metodelor industriale, cît și prin înlăturarea proceselor tehnologice umede.
6. Mărește productivitatea muncii.
7. Asigură o mare elasticitate în folosirea combinată a elementelor de cofraj la diverse tipuri de apartamente (care nu fac obiectul prezentului studiu).

★

Experimentarea construcțiilor de locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de aluminiu, deschide noi orizonturi dezvoltării tehnico-constructive. Se întrevăd noi posibilități, în special în dezvoltarea tehnologiei și a materialelor.

Construcțiile de locuințe cu multe etaje vor putea fi realizate cu succes în faza inițială, prin îmbunătățirea sistemului tehnico-constructiv prezentat în acest studiu. Astfel, prin asamblarea elementelor de cofraj și montarea lor cu macaralele pînă la ultimul nivel, precum și prin aplicarea tehnicii cofrajelor metalice glisante, se pot obține nebănuite succese.

Dezvoltarea producției industriale din lignomet, prin dotarea cu utilaje speciale, va duce la înlocuirea integrală a lemnului în construcțiile de locuințe (inclusiv tîmplăria). În acest sens se pot aborda și studii privind proiectarea și executarea elementelor de cofraje din plăci de lignomet cu armături din profile de aluminiu. În ceea ce privește materia primă pentru structura de rezistență, în prezent se studiază posibilitățile de folosire a scoriilor vulcanice, care se găsesc în mari cantități în regiunea Stalin.

Masele plastice vor avea însă de spus cuvîntul hotărîtor în ceea ce privește dezvoltarea construcțiilor de locuințe. Se așteaptă cu încredere, în special din partea industriei chimice, noi materiale plastice de finisaj, produse în cantități industriale, pentru tapete lavabile, pardoseli, placaje, glazuri, precum și țevi pentru instalații și echipamente sanitare.

★

Cele prezentate duc la concluzia că noile metode tehnice și de organizare vor transforma radical baza materială, estetică, ideologică a arhitecturii.

Spiritul adînc de înnoire, orientarea spre ceea ce este important, cunoașterea și crearea necesarului, tendința spre claritate, logică și adevăr, se caracterizează printr-o logică strict unitară. Cugetarea rațională, siguranța de a merge drept la țintă, precizia și economia, vor deveni baza viitoarei activități.

Ca orice disciplină, arhitectura are în față sarcina inexorabilă de a împrumuta claritate mijloacelor ce-i stau la dispoziție.

În arhitectură, identitatea dintre construcție și formă devine condiție esențială. Funcțiunea constructivă trebuie înțeleasă ca arhitectură, construcția în sine trebuie să devină formă arhitectonică, trecînd peste materialitatea ei.

Să nu ne referim numai la varietatea de forme, la posibilitatea de a învinge greutățile legate de materiale, ci și la consecințele constructive, la posibilitatea de a crea omogen și a limita masa constructivă.

Astăzi, în general, materialele noi nu limitează fantezia arhitectului, însă ele nu pot fi folosite în alte scopuri decît acelea pe care le pot avea pe baza însușirilor lor.

Iată, deci, cum condițiile schimbate în modul de folosință, cerințele noi în legătură cu construcția și spațiul, duc la tipuri de construcții și de materiale noi.

Dezvoltarea construcțiilor de locuințe pe calea industrializării va duce la înlăturarea contradicțiilor dintre tehnica nouă și formele artistice, care rămîn în urma tehnicii sau chiar în contradicție cu ea.

Forma nouă de arhitectură va pleca de la elementele noi, progresive, în continuă transformare, ceea ce va avea drept rezultat realizarea unei corespondențe între logica interioară a compoziției și structura materială a construcției.

Iată de ce consider că prejudecata potrivit căreia introducerea în arhitectură a noilor principii constructive ar însemna o scădere a nivelului creator și o scădere a valorii artistice a creației este complet falsă.

Noile principii constructive vor crea premisele tehnico-materiale pentru dezvoltarea creației și vor constitui calea pentru realizarea noilor forme arhitectural-artistice și punerea lor de acord cu tendințele și idealurile omului epocii noastre.

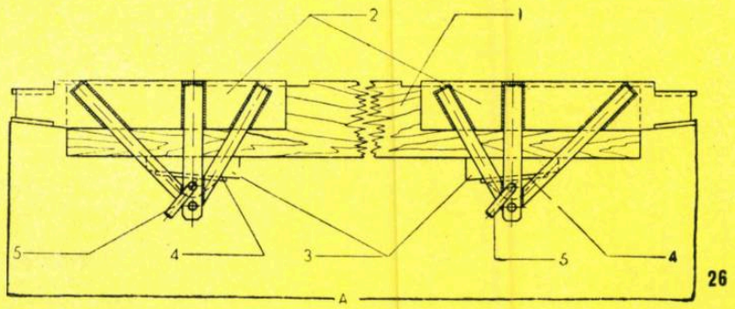

26

26. *Detaliu grindă extensibilă de lemn*
1. Grindă de lemn — 2. Armătură de grindă — 3. Pană de lemn — 4. Placă de susținere — 5. Cui de armătură

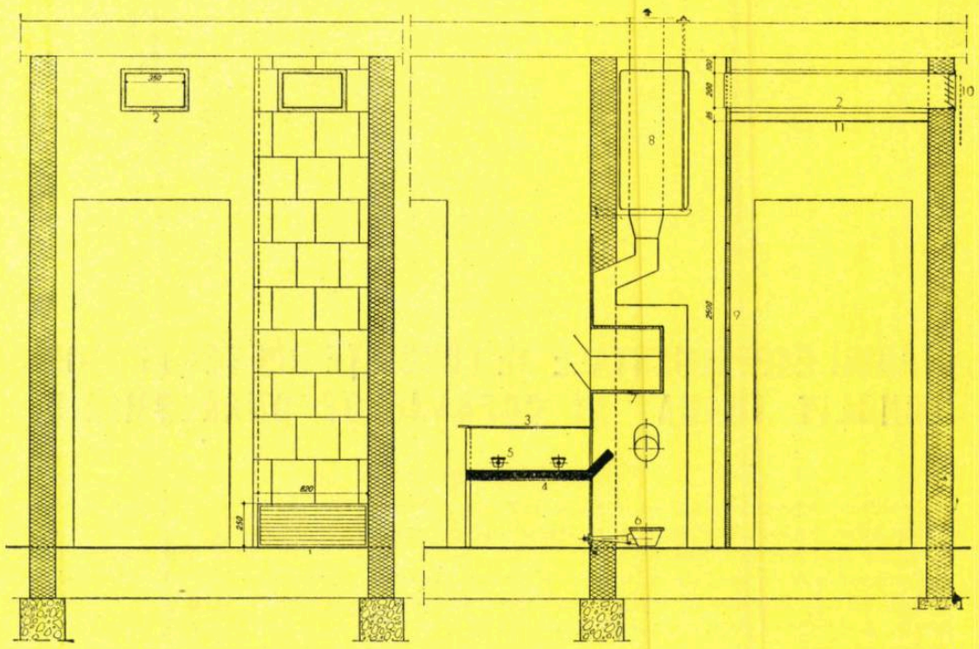

27

27. *Cameră de aer cald — Detalii*
1. Priza de aer — 2. Canal de aer cald izolat cu vată de sticlă 15 mm —3. Soba generator de aer cald (tablă placată cu faianță) — 4. Ecran de cărămidă refractară — 5. Două arzătoare de gaz a 0,6 m³ —6. Un arzător de gaz a 2 m³ — 7. Căptușeală de azbest cu vată de sticlă 15 mm — 8. Cazan de apă caldă — 9. Perete pentru camera de aer cald, din schelet de tablă neagră placat cu teracotă — 10. Grilă reglabilă — 11. Tavan de fibră lemnoasă

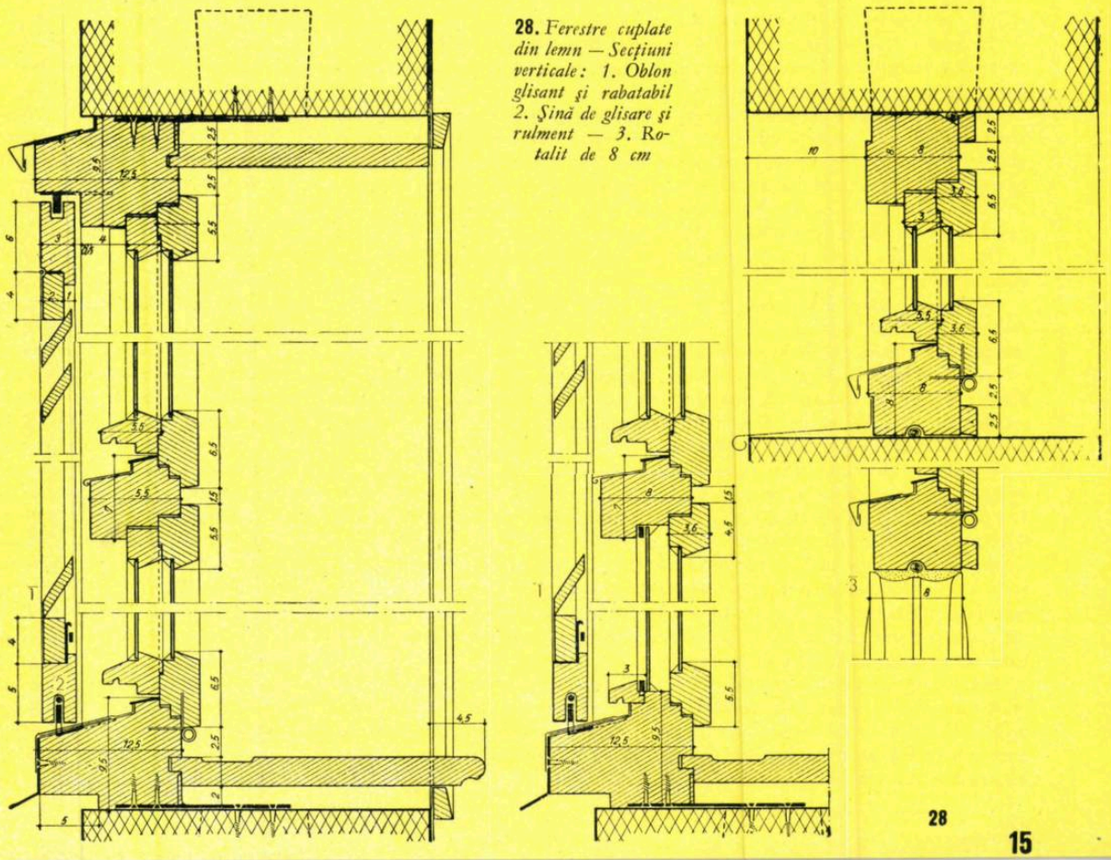

28. *Ferestre cuplate din lemn — Secțiuni verticale: 1. Oblon glisant și rabatabil 2. Șină de glisare și rulment — 3. Rotalit de 8 cm*

28

CLĂDIRI EXPERIMENTALE DE LOCUINȚE DIN BETON UȘOR MONOLIT TURNAT ÎN COFRAJE DE DURALUMINIU

Autori:

arh. MIHAI BUTCULESCU (I.P.C.T.)
ing. MIHAIL SCHWARTZ (I.C.S.C.)

În cadrul promovării tehnicii noi în Republica Populară Romînă, Ministerul Construcțiilor a inițiat, între altele, și realizarea unor construcții de locuințe cu zidărie din beton ușor monolit.

Construcțiile de locuințe cu zidărie din beton ușor monolit se răspîndesc tot mai mult în străinătate și cuprind toată gama de clădiri, de la simple partere, pînă la construcții cu peste 10 niveluri.

Pentru început, la noi s-a propus realizarea unor locuințe parter și parter cu un etaj.

Tema prevedea: executarea cofrajelor din tole și profilate de duraluminiu asamblate prin nituire, iar pentru beton, agregat de zgură expandată de la Hunedoara, cu următoarele caracteristici: greutate volumetrică 1400—1450 kg/m³ marca betonului B35 și coeficientul de transmisie a căldurii 0,45 kcal/m³/h°C.

Ipoteza betonului ușor din argilă expandată — Buftea nu s-a stabilit prin temă, deoarece caracteristicile acestuia sînt mai favorabile decît ale betoanelor din zgură expandată.

Pentru punerea la punct a proiectului și a tehnologiei turnării betonului, s-a executat la «APEC» o construcție redusă.

Pe baza caracteristicilor betonului prevăzute în temă s-au stabilit grosimile diverselor categorii de pereți: exteriori, interiori portanți și interiori despărțitori, la cotele minimum posibile.

Această dimensionare strictă are un rol economic important, deoarece, în cazul folosirii unei grosimi unice, atît pentru pereții interiori, cît și pentru cei exteriori, se obține un cofraj compus din mai puține elemente, o mai ușoară adaptare la diferitele partiuri; în schimb, este necesar un consum mai mare de beton.

Pentru a se ilustra acest spor de consum de beton, vom arăta că economia realizată pentru clădirea parter este de 27,8%, iar pentru clădirea P + 1, de 21,8%.

În consecință, grosimile celor trei categorii de pereți au fost fixate după cum urmează:

— Pentru zidăria exterioară: 0,30 m. Această cotă asigură pentru betonul de zgură un coeficient $K = 1{,}34$, deci sensibil mai bun decît al unui perete din cărămidă de 37,5 cm ($K = 1{,}38$).

— Pentru zidăria dintre apartamente, autorul sovietic Timofeev arată că aceasta trebuie să atenueze zgomotul de 48 decibeli; din această cauză, zidăria despărțitoare va cîntări 300—320 kg/m², inclusiv tencuiala, ceea ce corespunde, în cazul nostru, unei grosimi de 0,20 m.

— Pentru zidăria interioară portantă reiese din calcule că pereții de 0,15 m vor prelua, atît sarcinile la compresiune, cît și la flambaj, în cazul construcțiilor P + 1. Această cotă s-a menținut și pentru construcțiile parter, pentru a nu fi nevoie să se introducă elemente noi de cofraj.

Deoarece la acest partiu planșeele monolite cele mai avantajoase sînt planșeele armate în cruce și spre a se înlătura grinzile care ar fi necesitat cofraje speciale suplimentare, s-a dat pereților interiori portanți o dezvoltare mai amplă decît la construcții similare din cărămidă, consumul suplimentar de beton fiind redus și justificat prin aceste avantaje.

S-a făcut excepție față de criteriul de mai sus pentru pereții casei scării, deoarece, în ipoteza P + 1, aceștia vor proteja instalația sanitară de îngheț, casa scării nefiind încălzită, iar în ipoteza construcțiilor parter, acești pereți devin pereți exteriori. Ceilalți pereți despărțitori interiori neportanți se execută din cărămidă pe muchie sau din alte materiale.

Cofrajele. Am arătat mai înainte că prin temă se cereau cofraje din duraluminiu executate din tole și profilate asamblate prin nituire. Această alegere s-a făcut din următoarele motive:

Deoarece încercările vor fi efectuate cu diverse agregate de betoane și rețete (structuri compacte și macroporoase), au fost eliminate deocamdată cofrajele cu plasă.

Cofrajele de duraluminiu fiind ușoare, asigură o productivitate mai ridicată a muncii la transport și montaj-demontaj decît s-ar putea realiza cu cofraje de oțel, fiind în același timp mai rezistente decît cele de lemn. Deși investiția inițială este mai importantă, totuși în exploatare devine mai avantajoasă prin reducerea costului mîinii de lucru.

Execuția elementelor de cofraj din tole și profilate asamblate prin nituire prezintă față de cofrajele din aluminiu, executate prin turnare și uzinare, următoarele deosebiri: se pot executa în orice atelier de lăcătușerie cu materiale existente la noi în țară, pe cînd cofrajele « turnate » necesită pentru execuția lor uzine de mare specializare; deșeurile de execuție sînt foarte reduse în cazul profilatelor, putîndu-se, la nevoie, folosi aceste deșeuri prin înnădire, pe cînd la cele turnate, deșeurile de turnătorie și mai ales cele de uzinare sînt importante. Aceste două considerente duc la diferențe apreciabile de preț între ambele sisteme, metoda prin nituire fiind net mai avantajoasă din acest punct de vedere.

Din punctul de vedere al preciziei de execuție a cofrajelor însă, cele turnate și prelucrate prin rabotare sînt mai precise, în sensul că toleranțele dimensionale pot fi reduse la ordinul zecimilor de milimetru, pe cîtă vreme la cofrajele nituite sînt de ordinul unui milimetru.

Din experiențele efectuate pînă acum cu cofrajele nituite s-a constatat că rosturile dintre elementele cofrajului nu rămîn marcate pe fața betonului.

Pentru a se lămuri diferențele care ar exista între ambele sisteme, Ministerul Construcțiilor a hotărît executarea ambelor sisteme de cofraj.

Cofrajele din aliaje de aluminiu pun însă o problemă pe care celelalte materiale nu o pun, și anume aceea a coroziunii.

Din documentația străină reiese că coroziunea diferitelor aliaje de aluminiu folosite pentru cofraje este neglijabilă pentru betoanele obișnuite. În cazul folosirii unor acceleratori de priză, acest fenomen devine însă acut și, în consecință, nu se vor folosi asemenea substanțe în rețetele betoanelor.

La construcția experimentală pe care o prezentăm, fundațiile, zidăria în elevație a soclului și placa peste subsol se execută cu metode tradiționale, metoda nouă de construcție aplicîndu-se de la parter în sus.

Cofrajele pentru pereți constituie partea cea mai importantă a acestei metode. Elementul caracteristic îl alcătuiesc panourile de duraluminiu. Înălțimea acestora (2,50 m) a fost determinată de dimensiunile foilor de duraluminiu disponibile (1,00 × 2,00 m), pentru a se înlătura deșeurile la croiala tolelor.

În urma diverselor studii s-a ajuns la concluzia că panoul unic nu este satisfăcător, fiind prea rigid la adaptarea cofrajelor pentru diferite partiuri. De aceea s-au preconizat trei tipuri de panouri: un panou de bază de 0,60 m lățime și două tipuri ajutătoare de 0,40 și 0,30 m.

Diferențierea grosimii pereților interiori a necesitat pentru cofrarea interioară a pereților trei elemente de colț: unul cu aripi egale (0,30 × 0,30 m) și două cu aripi neegale (0,30 × 0,20 și 0,30 × 0,15 m). Colțurile exterioare se formează cu ajutorul a două panouri de bază.

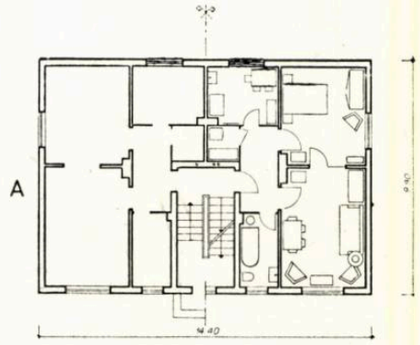

Construcția experimentală din București
A. *Plan parter și etaj*
B. *Plan subsol*
C. *Secțiune transversală*

Planuri ce se pot realiza prin asamblarea secțiunilor de bază
A. *Planul secțiunii de bază*

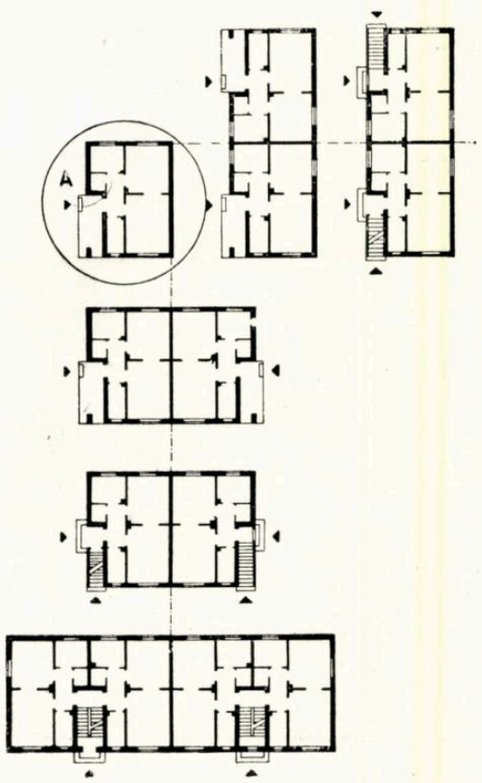

Înălțimea de 2,50 m a panourilor constituie cota reală, lățimile indicate fiind însă cote nominale, panourile avînd în realitate cu 1 mm mai puțin. În consecință, jocul dintre două panouri este de 1 mm; el a fost determinat cu ocazia turnării cabinei de poartă și s-a dovedit a fi suficient pentru a absorbi eventuale deformări datorite execuției panourilor, cît și pentru a îngădui un montaj lesnicios.

Panourile și elementele de colț sînt alcătuite din cadre din corniere de duraluminiu (50 × 50 mm) și tolă de 3 mm din același material. La încercări de laborator s-a constatat că — din punctul de vedere al rezistenței — materialul folosit are caracteristicile oțelului OL 38.

Panourile din dreptul ușilor și ferestrelor sînt tot panouri de 0,60 m lățime, însă cu anumite porțiuni de tablă lipsă, permițîndu-se astfel, atît circulația lucrătorilor, cît și manipularea elementelor de cofraj.

Asigurarea planeității zidurilor și menținerea unghiurilor între pereți se fac cu ghidaje superioare și inferioare din profile din oțel-carbon. Pentru aceasta se folosesc profile U de 120 mm, avînd nituit pe una dintre aripioare un cornier de 40 × 40 mm. Acest cornier are menirea de a prelua împingerile exercitate de beton asupra panourilor de duraluminiu. Ghidajele se compun din elemente liniare și de colț asamblate între ele cu eclise.

Pentru a permite o construcție mai ușoară a panourilor de duraluminiu, la jumătate din înălțimea lor se montează o chingă formată din două corniere de oțel-carbon (50 × 50 mm). Chingile nu se îmbină între ele.

Cofrajele ambelor fețe ale unui perete sînt menținute prin buloane ⌀ 16 mm, care reunesc ghidajele și chingile între ele.

Ghidajele superioare exterioare peste parter sînt executate, în cazul clădirilor P + 1, din duraluminiu, pentru a fi mai ușoare, și au o înălțime de 240 mm, în loc de 120 mm, cît au ghidajele din oțel-carbon corespunzătoare în interior. Această diferență alcătuiește cofrajul exterior al planșeului ($h = 10$ cm).

Prin urmare, din suprafața totală a cofrajului pereților, 11,5% se execută din oțel-carbon, iar restul din duraluminiu.

Greutatea panourilor din duraluminiu nu întrece 33 kg, iar a elementelor liniare din oțel-carbon, 65 kg, astfel încît primele pot fi manipulate cu ușurință de un singur muncitor, iar secundele, de doi muncitori. În acest din urmă caz s-a admis greutatea, deoarece s-a presupus că, în vederea rapidității montajului, va fi nevoie de un lucrător simultan la fiecare extremitate a piesei pentru efectuarea îmbinărilor. În consecință, cofrajul nu are sarcini pe om superioare greutății de 33 kg.

Piese și elemente ajutătoare. Pentru menținerea panourilor verticale în timpul montajului și pînă la completa încheiere a unei porțiuni se folosesc cleme care prind buzele a două panouri alăturate, fără a fi nevoie de dispozitive sau contravîntuiri provizorii. Pentru a se menține panourile pe linia exterioară a ghidajelor se folosesc foraibăre (prese), care se montează de asemenea fără ajutorul altor dispozitive.

Buloanele care trec prin masa betonului sînt petrecute prin tuburi de carton tăiate la lungimi egale cu lățimea pereților. În acest mod, la decofrare, buloanele sînt ușor extrase și se asigură, în același timp, menținerea grosimii prescrise a pereților.

Cofrarea golurilor ușilor interioare se efectuează cu căptușelile acestora. În acest scop se iau următoarele precauții: se fixează căptușelile în ghidajele inferioare, se șpraițuiesc puternic, pentru a nu se deforma în timpul turnării, se vopsesc cu vopsea de ulei fețele care vin în contact cu betonul, pentru a se reduce absorbția de apă. Tot pe fețele exterioare sînt prevăzute gheare metalice, care se anrobează în beton, servind la ancorarea tîmplăriei în pereți. La finisarea construcției, rostul dintre lemn și beton se acoperă cu un pervaz.

Ferestrele se cofrează cu cofraje metalice compuse din patru elemente: doi montanți laterali și o parte superioară, toate executate din tolă de oțel de 3 mm, și o parte inferioară, care se execută din oțel-cornier. Înainte de decofrare se popește partea superioară a cofrajului, pentru a se menține buiandrugul cofrat. Partea inferioară a cofrajului permite umplerea corectă a porțiunii de perete de sub fereastră și extragerea cofrajului după popire. În consecință, cofrajele ferestrelor au o parte superioară suplimentară, ceea ce permite reasamblarea lor imediat, pentru a se trece la nivelul următor. Asamblarea diverselor elemente se face cu cleme la fel ca pentru panouri. Prinderea acestor cofraje de panourile din duraluminiu se face cu bare scurte din oțel-carbon.

Decofrarea pereților se face de jos în sus, scoțîndu-se întîi ghidajele inferioare. În acest scop, între aceste ghidaje și placa de beton se prevede la montaj o șipcă de lemn, care se scoate cu ușurință, creîndu-se astfel un luft, care permite alunecarea în jos a celorlalte elemente de cofraj.

Totalul elementelor de duraluminiu necesare pentru cofrarea unui nivel (2 apartamente) cîntărește cca. 8300 kg, iar ghidajele, chingile și cofrajele ferestrelor (toate din oțel-carbon) cîntăresc cca. 12 500 kg. Costul total al cofrajelor este de cca. 480 000 lei.

Se apreciază că se pot refolosi aceste cofraje de peste 200 de ori.

Cofrajul planșeului se execută din panouri de inventar de scîndură, așezate pe grinzi telescopice de lemn, sprijinite la mijlocul lor pe o grindă mediană, de asemenea telescopică, dar executată din oțel. Capetele tuturor grinzilor de lemn se reazimă prin intermediul unor papuci metalici pe ghidajul superior interior al încăperii.

Astfel se eliberează încăperea de popi și se pot demonta panourile pereților a doua zi după turnare, planșeul rămînînd cofrat pînă la efectuarea prizei planșeului.

Marca obținută la betonul pereților, a doua zi după turnare, este suficientă pentru a prelua greutatea cofrajului și a plăcii planșeului. La nevoie se pot totuși monta unul sau doi popi sub grinda metalică. Cofrajul plăcii servește și ca platformă de lucru în timpul turnării pereților.

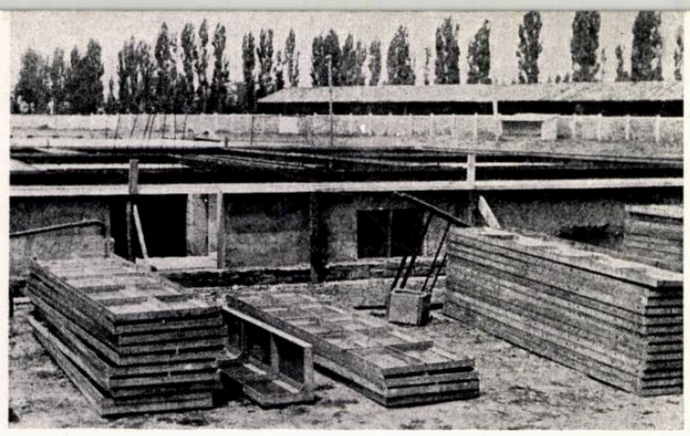

1

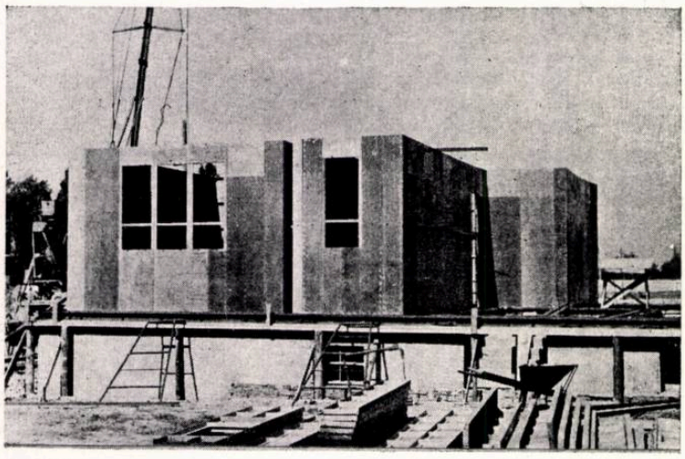

2

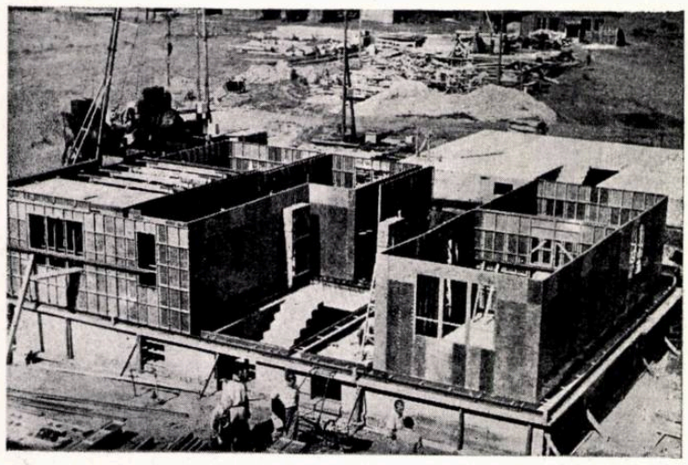

3

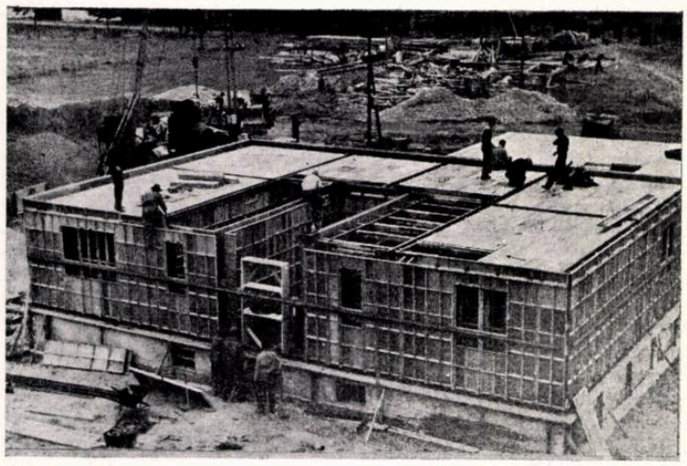

4

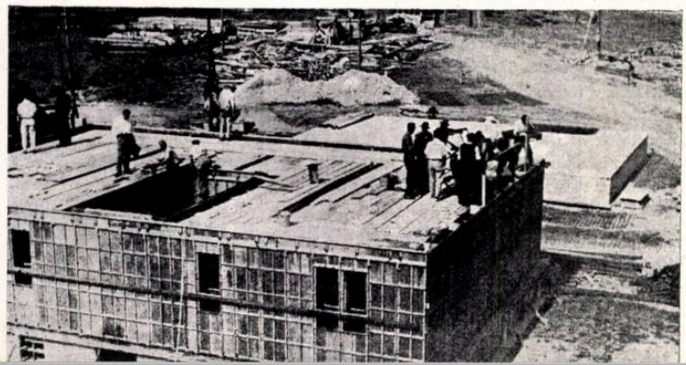

5

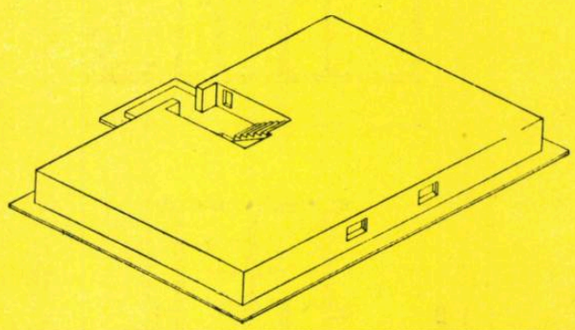

a

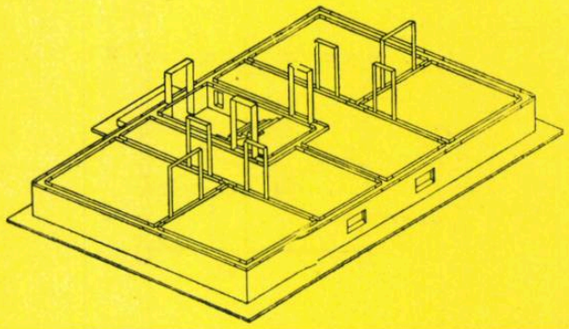

b

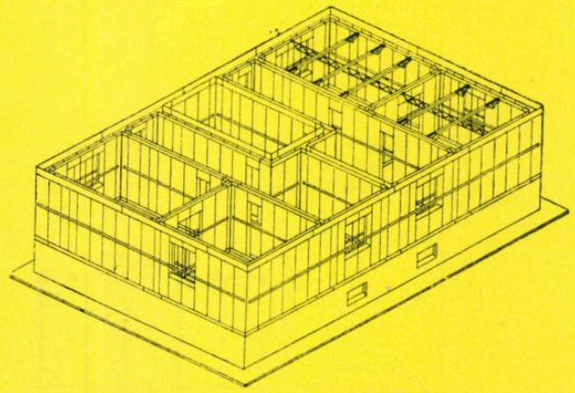

c

1. *Montarea ghidajelor inferioare pe soclul executat cu metode tradiţionale*
2. *Montarea cofrajului interior şi a instalaţiei electrice*
3. *Completarea parterului şi montarea podinei*
4-5. *Turnarea pereţilor cu tomberonul*
6. *Montarea ghidajelor inferioare pentru etaj. În prelungirea casei scării se văd tuburi de azbociment pentru cofrarea ventilaţiilor. În dreapta se începe montarea schelei*
7-8. *Completarea etajului*
9. *Montarea cofrajului plăcii şi a cornişei*
10. *Turnarea plăcii peste etaj*

Vederi axonometrice ale fazelor de execuţie

a. *Faza 1*
b. *Faza 2*
c. *Faza 3*
d. *Faza 4*
e. *Faza 5*
f. *Faza 6*
g. *Fazele execuţiei unei construcţii parter şi etaj*

1. Soclu executat prin mijloace tradiţionale — 2. Pe placa de peste subsol se montează ghidajele inferioare şi căptuşelile uşilor interioare 3. Se montează cofrajele pereţilor şi ale plăcii peste parter — 4. După turnarea zidurilor şi a plăcii se decofrează pereţii, placa rămînînd cofrată. Se montează schela — 5. Se repetă faza a doua — 6. Se repetă faza a treia — 7. Secţiune printr-un perete exterior terminat

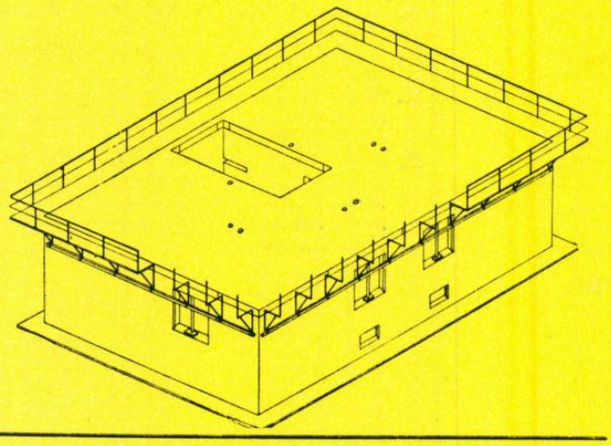

d

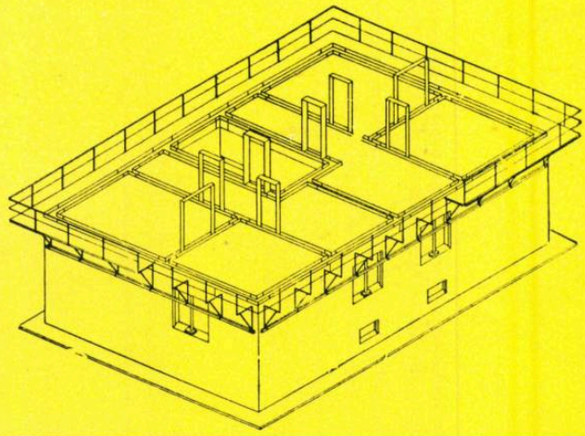

e

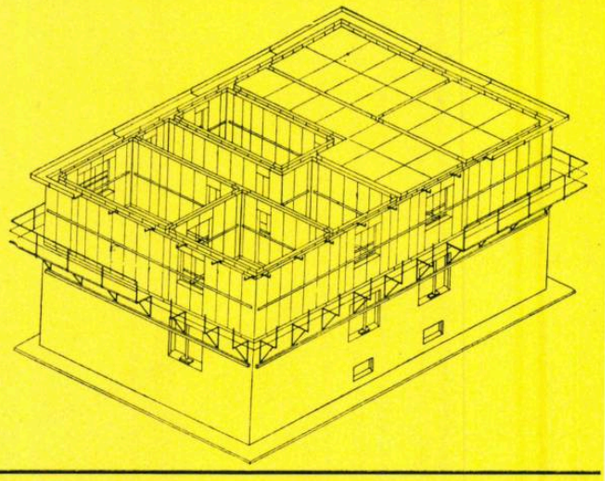

f

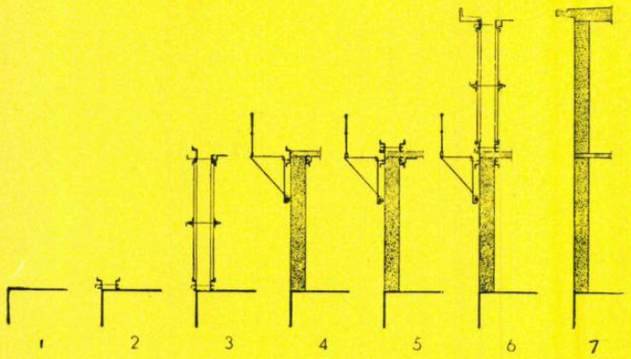

g

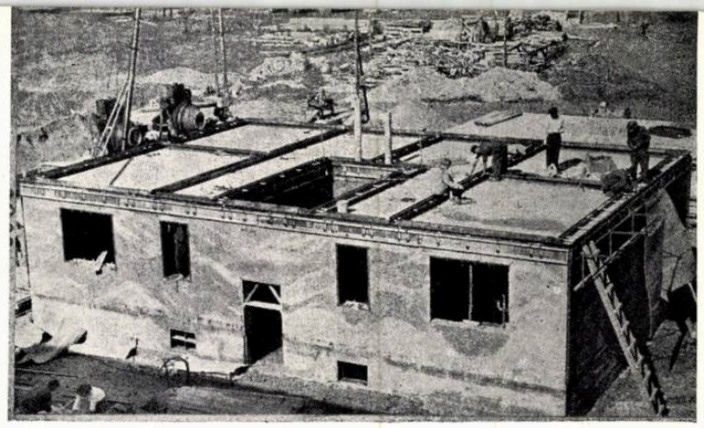

6

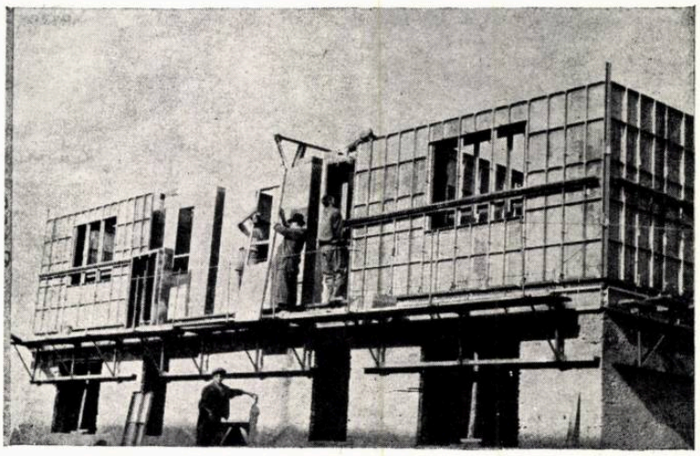

7

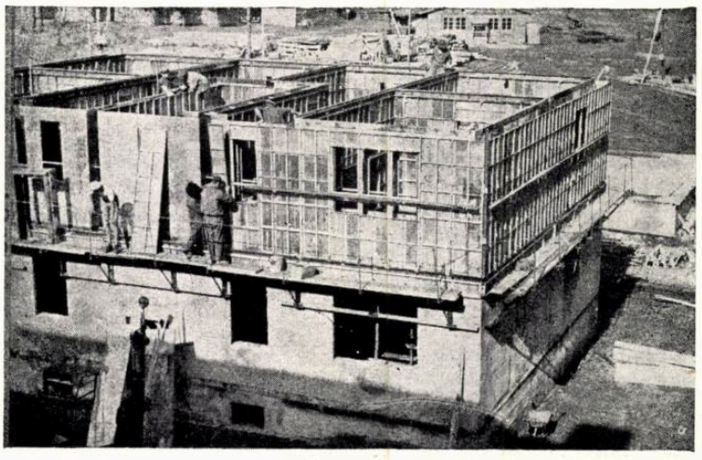

8

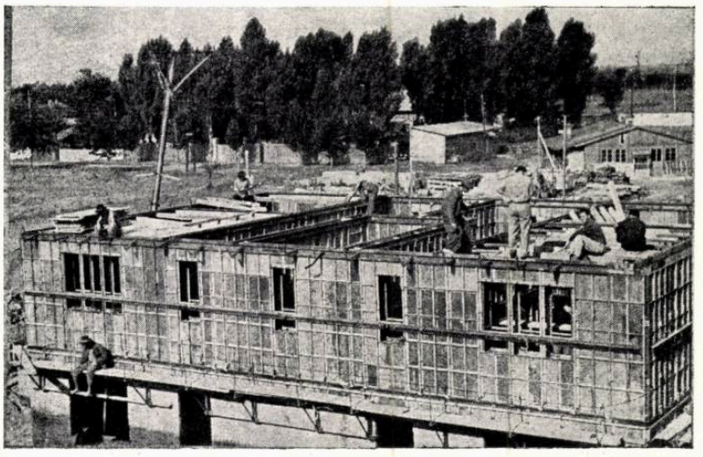

9

10

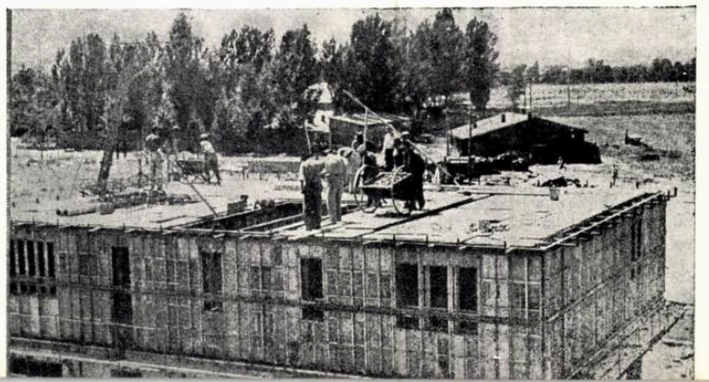

Ciclul de turnare a unei construcții P+1

Faza I. Pe placa peste subsol se montează ghidajele inferioare care constituie și trasarea pereților.

Se montează căptușelile ușilor interioare.

Se montează cofrajul pereților, tuburile instalațiilor electrice și cofrajul plăcii.

Faza a II-a. Se toarnă betonul ușor al pereților.

Se armează placa.

Se toarnă placa.

Faza a III-a. Se decofrează pereții, rămînînd însă pe loc ghidajele superioare și cofrajul plăcii.

Se repetă ciclul, fie pe alte fundații, în cazul construcțiilor parter, fie în continuare, în cazul clădirilor P + 1.

În acest caz se va folosi o schelă formată din console metalice care se agață de buloanele ghidajelor superioare.

Experiența a arătat că, în cazul unei judicioase organizări a lucrului, se poate executa un parter cu o brigadă de 22 de oameni (inclusiv echipajele betonierelor și macaralei) în trei zile, și anume: montarea cofrajelor — o zi, turnarea pereților — o zi, armarea și turnarea plăcii — o zi.

Coșurile se vor executa ulterior din olane așezate într-o ghenă de cărămidă pe muchie, casa încălzindu-se cu sobe de teracotă. Între coloanele de olane se toarnă beton sau mortar cu alicărie de cărămidă. Prin acest procedeu se obține o reducere spațială a bateriei de coșuri. Fumurile nefiind înglobate în betonul pereților, aceștia nu vor avea de suferit datorită tensiunilor provocate de încălzirea și răcirea coșurilor; se obține și o bună etanșare a canalelor de fum, condiție esențială în cazul folosirii gazelor naturale. Pe de altă parte, execuția ulterioară a coșurilor nu va stînjeni execuția rapidă a pereților.

Ventilația. Ventilația cămărilor din clădirile P + 1 se efectuează prin canale prevăzute în pereții casei scării; în acest scop se folosesc tuburi de azbociment drept cofraj pierdut.

Învelitoarea în terasă se execută după sistemele cunoscute.

Jgheabul se execută din șapă, iar legătura cu burlanele se face prin mufe de fontă înglobate în betonul cornișei.

Finisaj. Datorită planeității suprafețelor betoanelor din care se execută zidăria, se pot realiza tencuieli interioare și exterioare în grosimi reduse, de 2—3 mm. Camerele cu umiditate ridicată, cum sînt băile și bucătăriile, vor fi finisate cu ulei și faianță, în special în cazul soluției de betoane ușoare din zgură expandată.

Instalația electrică se execută în tub Bergman. Legăturile verticale și dozele se prind de panouri înainte de turnarea betonului cu sîrmă în găuri anume prevăzute, iar legăturile orizontale se fac peste placa de rezistență.

Conductele instalațiilor sanitare sînt aparente.

1. *Vedere perspectivă cuprinzînd detaliile cofrajului planșeului peste camera de zi*

2. *Perspectiva axonometrică cuprinzînd detaliile cofrajului pereților unei camere de zi*
1. Ghidaj inferior — 2. Chingă mediană — 3. Ghidaj superior și cofraj pentru centură — 4. Clemă de asamblare

3. *Montarea cofrajului unei ferestre*

4. *Cofraj pentru planșeu. Grindă metalică extensibilă mediană și grinzi transversale extensibile de lemn cu papuci metalici*

5—7. *Detalii de cofraj pentru un colț al clădirii*

6. *Căptușeala unei uși în zid de 30 cm (casa scării). Se văd șpraițurile și cîrligele de ancoraje în beton*

8. *Cofrajul golului de fereastră după decofrarea pereților*

9. *Scoaterea bulonului central pentru decofrarea pereților*

10. *O căptușeală de ușă după decofrare. Șpraițurile rămîn pe loc*

11. *Decofrarea interioară. Se scoate ghidajul inferior. În primul plan, șipca de lemn pe care s-a rezemat ghidajul inferior*

12. *Popirea părții superioare a cofrajului golului pentru susținerea buiandrugului. Se văd gheremelele îngropate în zidărie și urechea de zidărie. Buloanele care mențin cofrajul centurii servesc și la agățarea schelei*

1		3	4
	5	6	7
2	8	9	10
		11	12

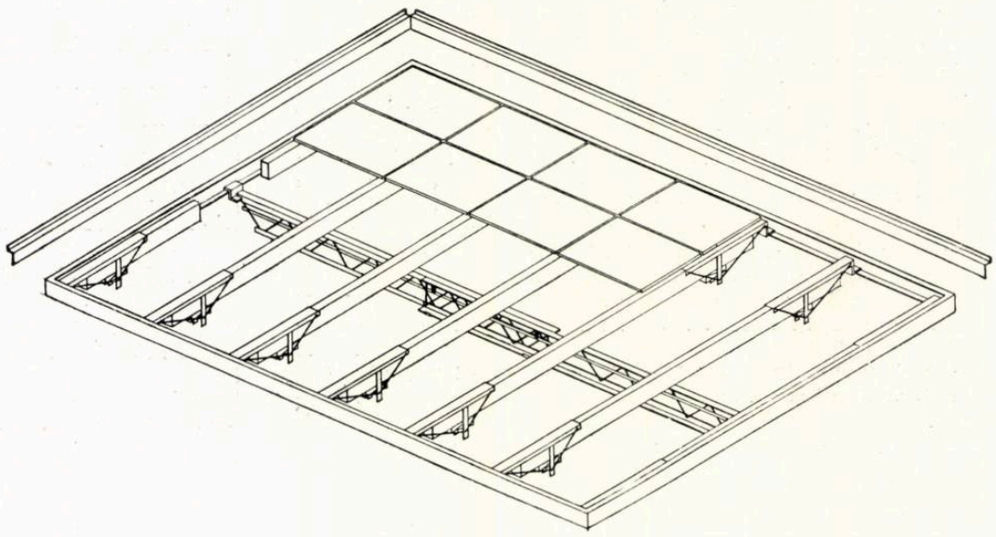

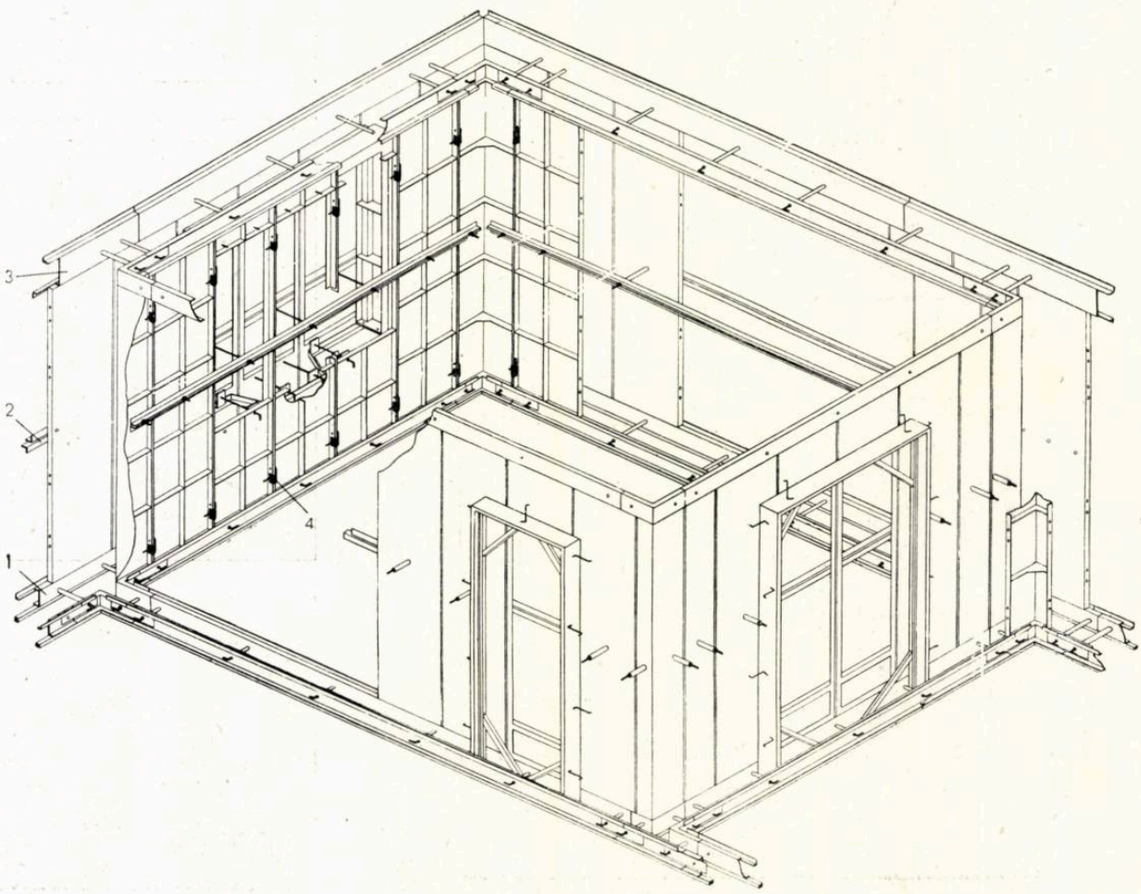

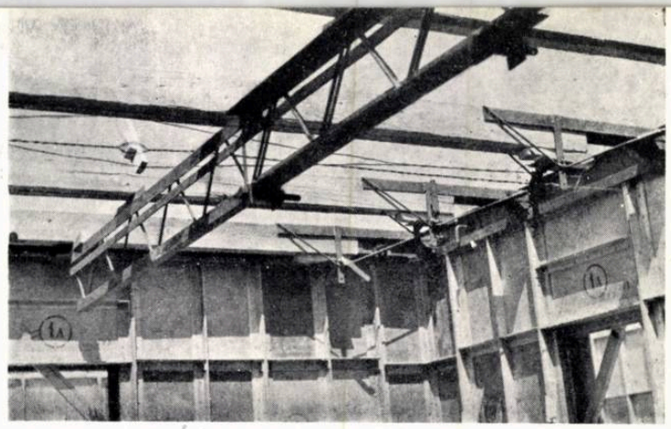

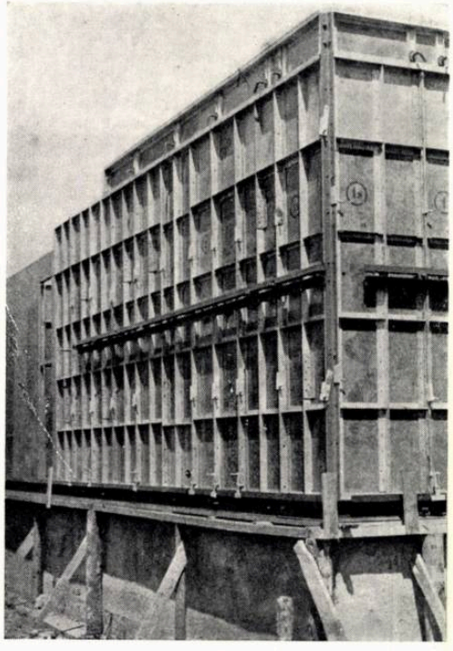

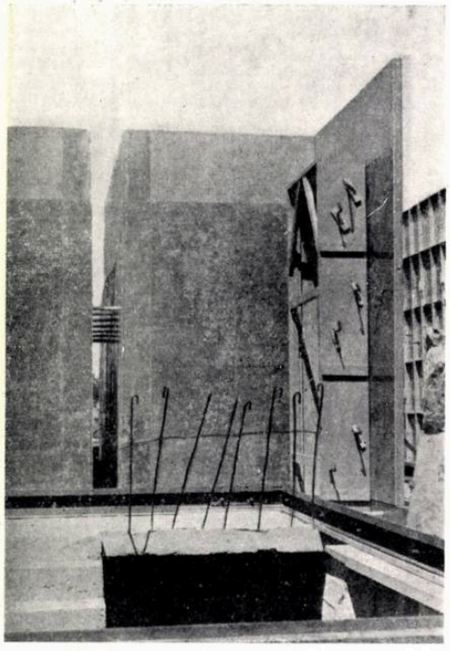

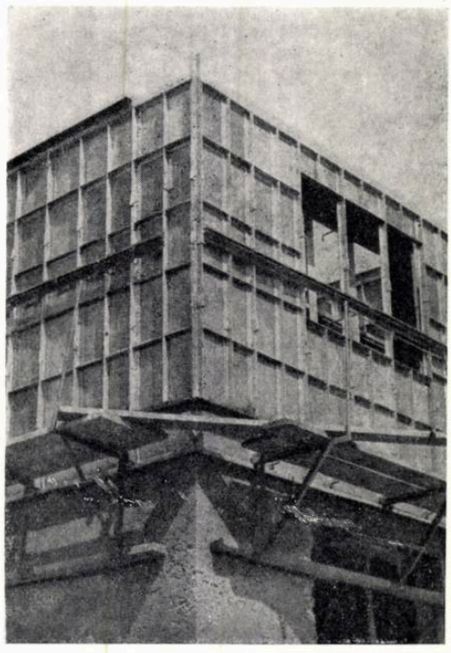

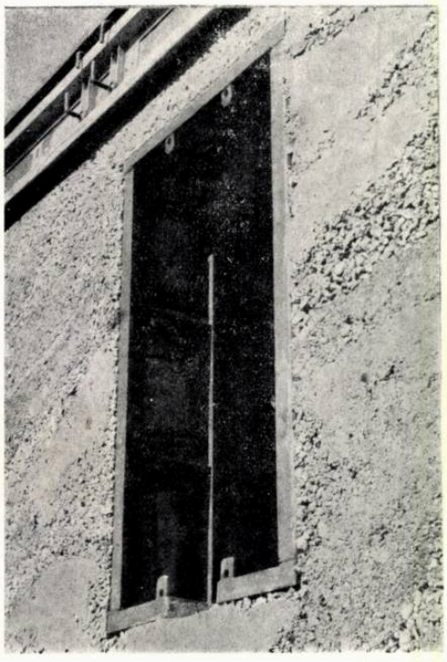

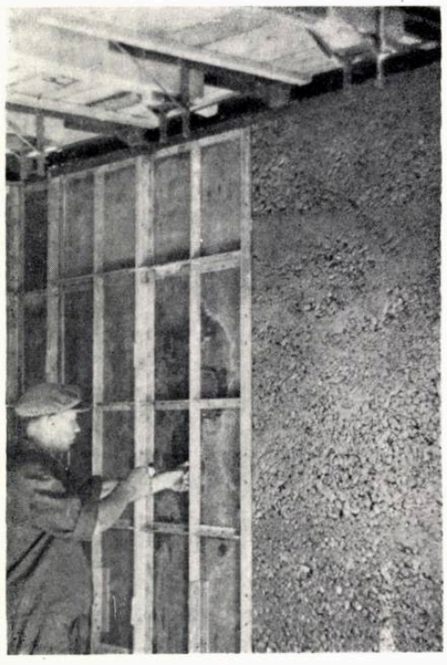

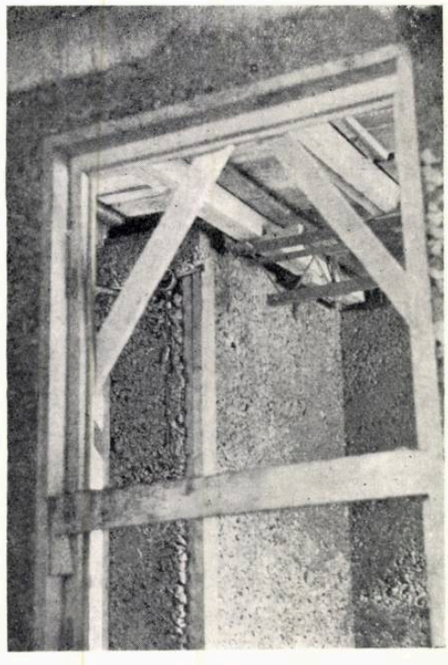

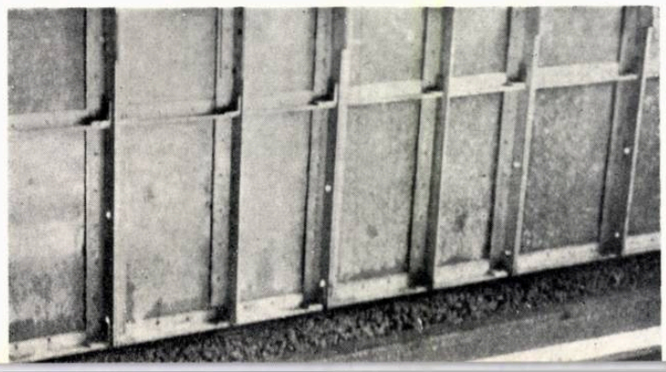

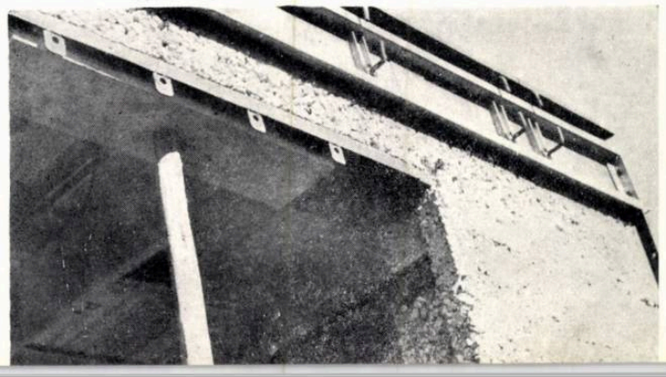

Cu prilejul realizării în București a primelor două case P + 1 din beton monolit, se vor experimenta și o serie de finisaje și materiale noi, și anume:

— Foile ușilor unui apartament au fost executate din plăci PAL (deșeuri lemnoase aglomerate cu rășini sintetice), căptușelile respective fiind executate din molid.

— Peretele despărțitor dintre două camere ale unui apartament se va executa din plăci PFL (deșeuri fibro-lemnoase aglomerate cu rășini sintetice); acest perete nu va cuprinde ușă, spre a se putea efectua ulterior măsurători din punct de vedere al izolației fonice.

— Se vor lambrisa un vestibul și o cameră de baie cu plăci PFL. (Plăcile PAL și PFL provin din import.)

Montajul parchetului se va face normal sau bătut pe dale de beton poros sau lipit cu adeziv sintetic direct pe șapă. Pardoselile unui apartament se vor face cu policlorură de vinil în plăci lipite cu adeziv sintetic.

De asemenea, o parte din instalația de apă se va executa cu material plastic în locul tuburilor de fier zincat.

Ce se obține cu această metodă de construcție

Prin compararea proiectului P și P + 1 cu proiectele similare ca suprafață locuibilă, dar executate din cărămidă, se obțin următoarele reduceri procentuale:

	Suprafață constr.	Volum zidărie	Greutate zidărie
P	5,1	26	40
P + 1	4,6	21	36

Diferențele rezultă din reducerea grosimii pereților și a diferenței de greutate volumetrică.

Aceste cifre (greutatea zidăriei) se pot încă ameliora prin folosirea unor agregate mai ușoare; astfel, s-au putut obține betoane din argilă expandată cu ocazia turnării primei case din București, a căror greutate a fost sub 1 300 kg/m³, și unele probe cu structură accentuat macroporică, având chiar 1 000 kg/m³.

Reducerea costului mîinii de lucru. La prima construcție realizată în București s-a obținut o reducere a valorii mîinii de lucru de cca. 20% față de mîna de lucru necesară unei clădiri similare din cărămidă.

Se înlocuiește cărămida.

Se obțin pereți cu suprafețe netede, ceea ce îngăduie efectuarea unor economii substanțiale la capitolul tencuieli. Cînd vom avea finisaje sintetice sau tapet, acestea se vor putea lipi direct pe pereți după o simplă chituire a porilor.

Reducerea prețului de cost. După cum s-a văzut, se obțin reduceri de materiale (volumetric), de tonaj de transportat, cît și reduceri de finisaje. Estimația pe care sîntem îndreptățiți a o face în lumina realizărilor de pînă acum, asupra reducerii prețului de cost, este următoarea: cca. 30% la clădirea de roșu, ceea ce se răsfrînge asupra construcției finite cu o reducere de 7—10%. Tot din experiența acumulată se desprinde că se mai pot obține reduceri de preț de cost prin îmbunătățirea organizării șantierului. Procedeul se aplică la execuția în lanț a clădirilor într-un cvartal.

Reducerea timpului de execuție. Este posibilă realizarea unui pas de lucru de 3—4 zile pentru un nivel.

Pentru a îmbunătăți rezultatele de mai sus mai trebuie rezolvate o serie de probleme.

Astfel, problema agregatelor ușoare nu este încă rezolvată, în sensul că zgura de la Hunedoara nu este omogenă, datorită unor deficiențe organizatorice, rocile ușoare naturale, ca scoriile de Bogata, nu sînt exploatate încă, carierele de tuf, deși depistate, nu sînt încă toate date în exploatare, iar prețul argilei expandate de la Buftea este încă foarte ridicat.

Din analiza devizului construcțiilor P + 1 se desprinde concluzia că valoarea pardoselilor (peste 13%) și a învelitorilor (peste 11%) este prea ridicată.

Acesta este unul dintre motivele pentru care se încearcă pardoselile sintetice. În privința învelitorilor, care, în cazul caselor parter, devin și mai oneroase, se impune înlocuirea acestora cu planșee ușoare din lemn și materiale hidrofuge și termoizolante sintetice, după cum, de-altminteri, se procedează în străinătate.

Dacă cofrajul, în starea actuală, nu mai e susceptibil de ameliorări însemnate, totuși, problema cheie, care rămîne în continuare de rezolvat, este constituită de manipularea elementelor cofrajului, adică restudierea organizării șantierului, care este susceptibilă de îmbunătățiri substanțiale.

De asemenea, este posibilă punerea la punct a unui utilaj adecvat, simplu și ieftin, care să ușureze munca fizică, cum ar fi, de exemplu, betoniere continue, pompe de beton etc.

Concluzia care rezultă din primele experiențe efectuate confirmă premisele cuprinse în temă, și anume: reducerea prețului de cost, a timpului de execuție și a volumului de materiale în comparație cu sistemele tradiționale.

Deosebit de rezultatele concrete obținute, s-au conturat și o serie de posibilități suplimentare de reducere a prețului de cost prin introducerea unei mecanizări adecvate și prin formarea mai judicioasă a echipelor pentru lucru în lanț.

Reușita acestor experiențe ne îndreptățește a extinde acest sistem constructiv pe o scară tot mai largă și aceasta cu atît mai mult cu cît actualmente în R.P.R. există condițiile necesare.

Problema agregatelor ușoare, problemă relativ nouă la noi în țară, va trebui rezolvată în timpul cel mai scurt prin sporirea producției și prin reducerea prețurilor de cost.

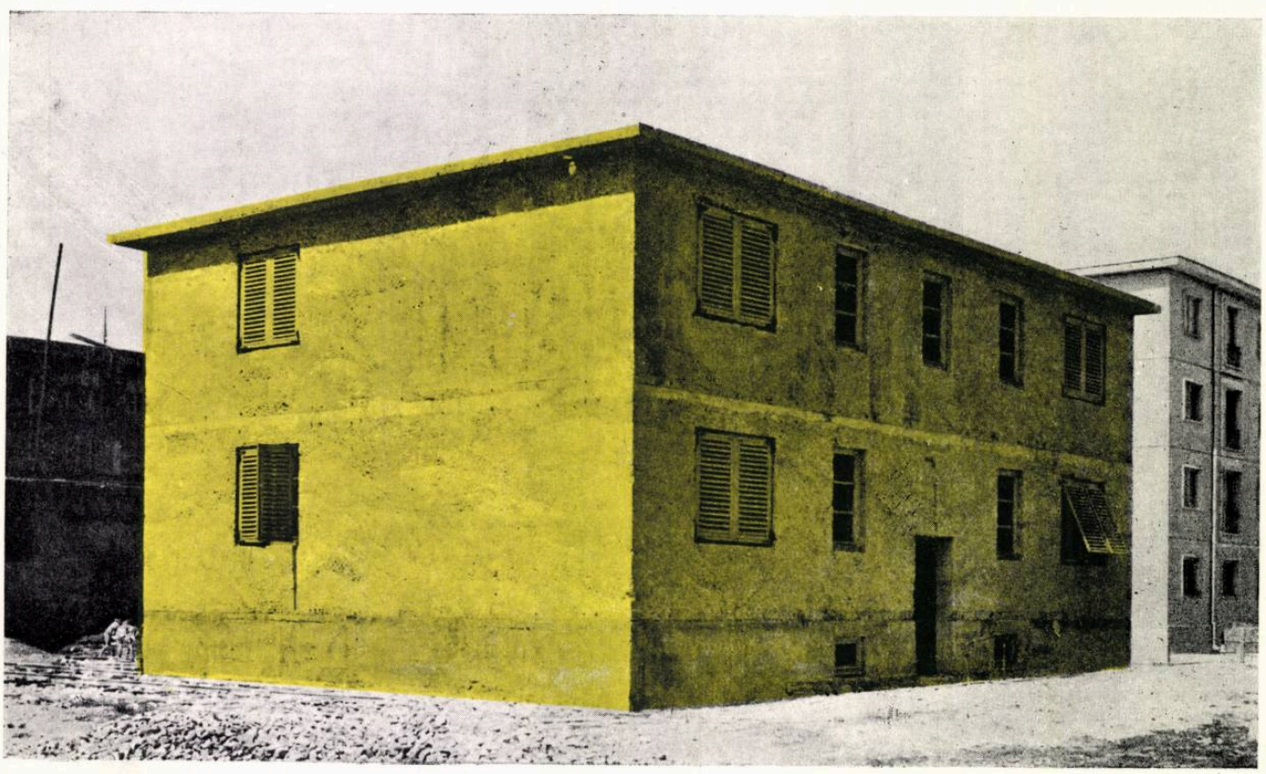

Clădirea gata de roșu

O CLĂDIRE EXPERIMENTALĂ DIN PANOURI MARI

Institutul de proiectare a construcţiilor tip (I.P.C.T.)

Autori,
arh. SILVYAN DANIEL,
ing. MOSES DRIMER

Una dintre metodele care duc la ridicarea productivităţii muncii în sectorul construcţiilor, concomitent cu reducerea cantităţii de materiale folosite, este industrializarea şi executarea în serie a construcţiilor.

Construcţiile din panouri mari (de dimensiunea unei camere) prezintă o serie de avantaje importante faţă de tipurile obişnuite de construcţii, şi anume:

— reducerea masivă a manoperei pe şantier;
— reducerea timpului de execuţie;
— reducerea greutăţii proprii a construcţiei;
— gradul mare de finisaj al elementelor prefabricate.

De asemenea, ele sînt mai indicate pentru regiuni seismice decît cele din blocuri mari, dat fiind numărul mai mic al îmbinărilor.

Avînd în vedere considerentele de mai sus, Ministerul Construcţiilor a luat iniţiativa proiectării şi executării unui bloc de locuinţe din panouri mari, avînd caracter de prototip, urmînd ca, pe baza experimentării în cursul anului 1956—1957, în anii viitori să se poată extinde pe o scară mai largă această metodă avansată de construcţie.

Proiectul a fost întocmit în cadrul I.P.C., sectorul de tipizări, actualmente I.P.C.T., cercetările şi încercările au fost făcute de I.C.S.C., iar execuţia de Trustul 3 construcţii.

Proiectarea a început în noiembrie 1955, montajul a ţinut din noiembrie 1956 pînă în februarie 1957, iar la sfîrşitul lunii iunie 1957, clădirea a fost dată în folosinţă.

Pe parcusul întocmirii proiectului au apărut o serie de dificultăţi provenite din lipsa unor studii anterioare de laborator privind materialele de utilizat, lipsa unui număr suficient de încercări prealabile definitivării proiectului şi, în special, lipsa oricărei documentaţii privind executarea construcţiilor din panouri mari în regiuni seismice.

În proiect s-a urmărit prefabricarea integrală a construcţiei, realizarea ei cu un număr minim de tipuri de elemente prefabricate distincte, obţinerea greutăţii medii a prefabricatelor cît mai apropiată de capacitatea macaralelor folosite (5000 kg) şi simplitatea în execuţie.

Amplasamentul clădirii blocului experimental a fost stabilit pe şoseaua Giurgiului, în cadrul complexului de clădiri aparţinînd Ministerului Construcţiilor, în apropiere de fabrica Progresul.

Clădirea, formată din subsol, parter şi 3 etaje, cuprinde 32 de apartamente, din care 16 de cîte 3 camere, 6 apartamente de cîte 2 camere şi 10 de cîte 1 cameră. Toate apartamentele au vestibul, baie, w.c., bucătărie şi cămară. La subsol sînt amplasate boxele apartamentelor şi două grupuri de spălătorie-uscătorie.

Clădirea este formată din două tronsoane cu cîte 4 apartamente la scară.

Prin rezolvarea simetrică a planului (după două axe de simetrie perpendiculare) şi prin tipizarea travei de dependinţe, s-a reuşit a se obţine un număr redus de tipuri de prefabricate.

Clădirea este proiectată cu o travee unică de 3,60 m. Celula tip, avînd dimensiuni 5,60 × 3,60 m, este convenabilă, atît din punct de vedere constructiv, cît şi din punctul de vedere al distribuţiei interioare şi al faţadei.

Apartamentele, de tip unifamilial, cu camere comandate, pot fi folosite de cîte 2—5 persoane. Apartamentele sînt de 1, 2 şi 3 camere, avînd suprafeţe locuibile de cca. 19,4, 30,9 şi 37,6 m².

Dependinţele sînt dispuse într-o singură travee, aceeaşi pentru toate tipurile de apartamente, grupîndu-se astfel toate încăperile cu pardoseli reci.

Suprafaţa dependinţelor la un apartament reprezintă 17,3—20,0 m².

Indicii de folosinţă sînt următorii:

$K_1 = \frac{\text{suprafaţă locuibilă}}{\text{suprafaţă utilă}} = 0{,}53—0{,}69$ pentru diferite tipuri de apartamente şi 0,60 pentru un palier

iar

$K_2 = \frac{\text{volumul construit}}{\text{suprafaţa locuibilă}} = 6{,}04$ pentru un palier

Înălţimea caturilor este de 3,00 m, din planşeu în planşeu, iar înălţimea liberă este de 2,75 m.

Suprafaţa construită a unui palier este de 506 m², iar volumul total construit, de 7600 m³.

Clădirea a fost prevăzută cu încălzire centrală, cu radiatoare cu apă caldă furnizată de la o centrală termică situată într-o clădire existentă. În cîteva încăperi, precum şi în băi, au fost prevăzute, în locul radiatoarelor, panouri încălzitoare înglobate în pereţi. Instalaţiile sanitare de apă caldă şi rece şi de canalizare au fost grupate în blocuri sanitare speciale.

Ventilarea băilor, w.c.-urilor şi cămărilor, care nu sînt luminate direct, se face prin canale avînd dimensiuni în plan de 30 × 40 cm.

În general, s-a urmărit ca folosirea acestui nou sistem de construcţie din panuri mari să nu diminueze, ci dimpotrivă chiar să sporească condiţiile igienice şi gradul de confort. Astfel s-a căutat ca prin proiectare să se prevadă măsurile necesare care să asigure izolarea termică şi fonică; de asemenea, prin structura panourilor se asigură schimbul necesar de aer între exterior şi interior, iar măsurile luate la rosturile dintre panouri împiedică infiltraţiile masive de aer.

Toate încăperile sînt prevăzute cu ferestre mari pentru a se asigura o luminozitate şi însorire suficientă, iar fiecare apartament este prevăzut cu o uşă-balcon.

Pentru completarea confortului s-a prevăzut mobilier fix la bucătării, galerii pentru perdele, dulapuri înzidite etc.

Avantajele care justifică alegerea acestei soluţii faţă de soluţia cu schelet de rezistenţă prefabricat şi panouri de umplutură sînt următoarele:

1. Marca betonului folosit, necesară pentru a asigura transportul panourilor (B 70 şi B 90), este suficientă pentru zidurile portante ale clădirilor cu 4—5 niveluri.

1

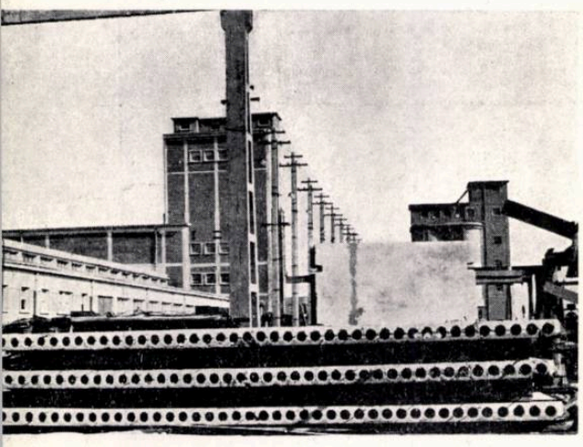

2

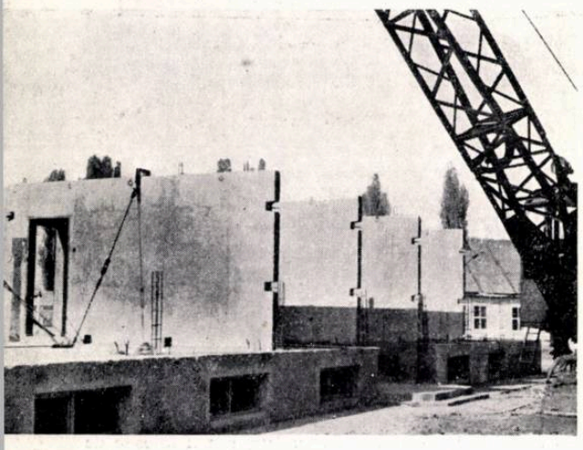

3

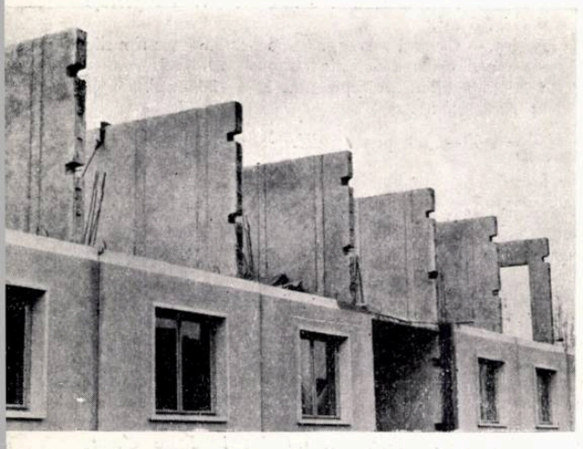

4

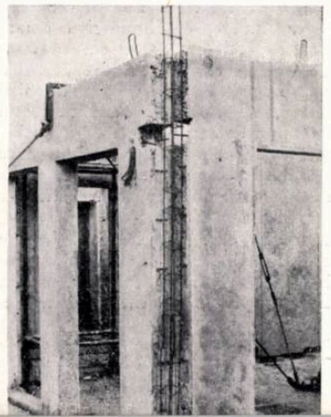

5-6

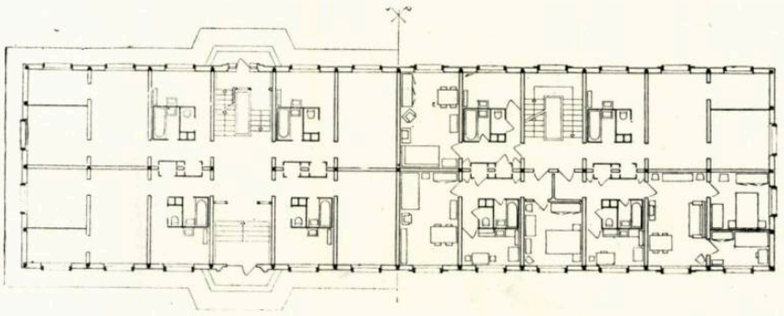

7

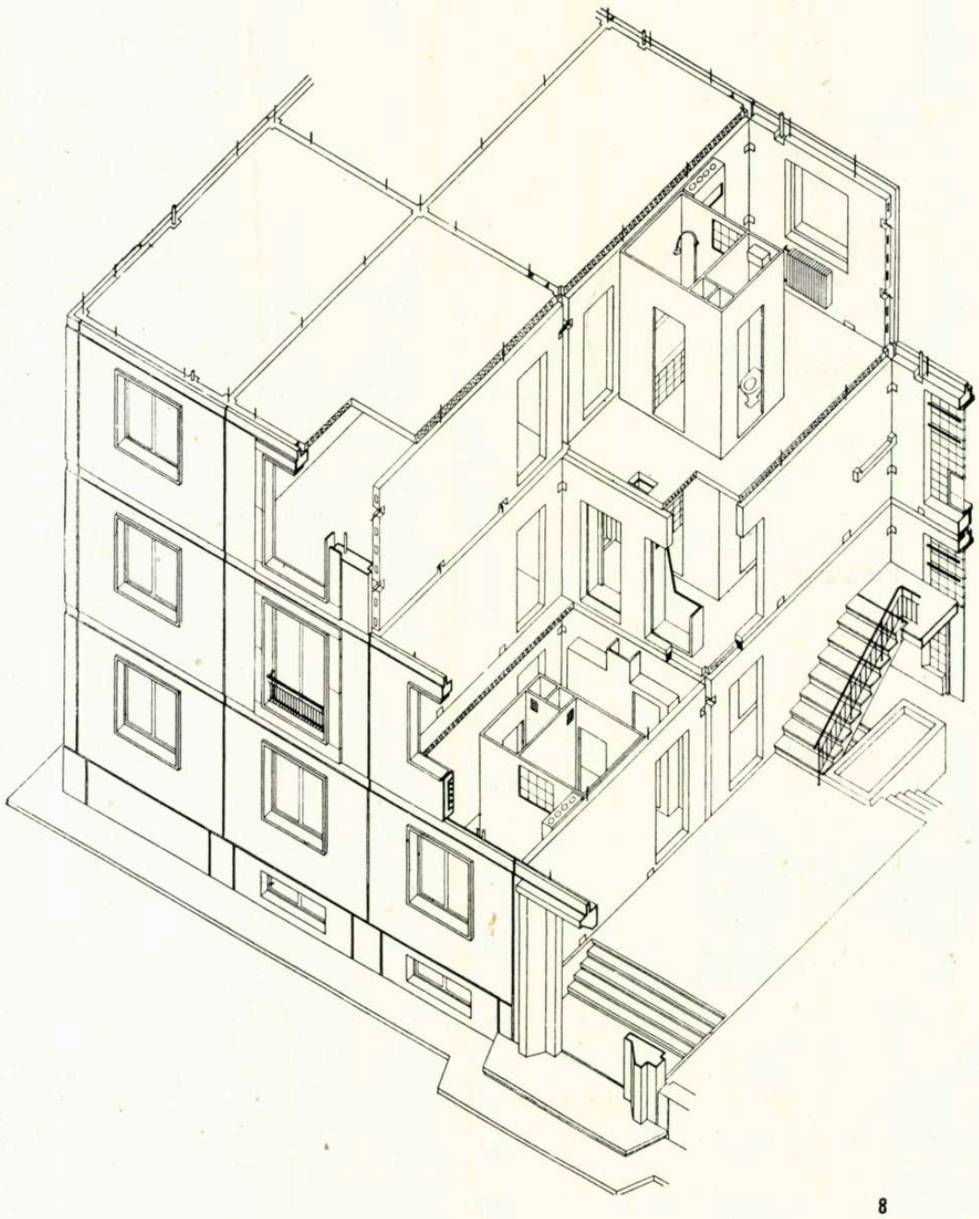

8

1. *Confecţionarea panourilor exterioare în fabrică*
2. *Depozitarea la fabrică a panourilor de planşeu*
3. *Montarea panourilor de pereţi transversali la parter*
4. *Montarea panourilor de pereţi transversali ai unui nivel curent*
5. *Detalii de nişe pentru sudarea armăturilor şi nişe pentru preluarea eforturilor de lunecare*
6. *Montarea armăturii de la îmbinarea dintre panouri, în vederea monolitizării*
7. *Plan parter şi etaj*
8. *Secţiune axonometrică*
9. *Vederea elementelor intrării*
10. *Clădirea în curs de montaj*

2. În condițiile actuale, lipsa unor materiale, deosebit de ușoare și foarte eficace din punctul de vedere al izolării termice și fonice, impune realizarea zidurilor exterioare și a celor interioare dintre apartamentele cu o greutate de minimum 300 kg/m², pentru a asigura inerția termică și izolarea acustică față de zgomotele transmise prin aer. În acest caz apare rațional a se folosi și capacitatea portantă a acestor panouri de greutate impusă.

3. Din punct de vedere economic, soluția cu panouri mari portante este mai avantajoasă în ceea ce privește consumul de oțel.

4. În ceea ce privește numărul tipurilor de prefabricate, acesta se reduce la minimum necesar.

5. Utilajul de ridicare și montaj este mai rațional folosit printr-o încărcare mai uniformă.

În privința dimensiunii panourilor s-a mers pe linia panourilor mari, care, față de panourile mici, prezintă avantajul reducerii lungimii totale a rosturilor, deci micșorarea proceselor « umede » și a manoperei respective pe șantier, și simplifică montajul.

Schema constructivă adoptată este aceea cu ziduri transversale și longitudinale portante. Această schemă este avantajoasă în regiuni seismice, dînd o bună rigiditate spațială construcției.

De asemenea, soluția este economică, ducînd la un consum de fier mai redus față de soluția cu zid median portant.

Subsolul clădirii, inclusiv fundațiile și planșeul peste subsol, au fost executate cu metodele obișnuite (zidărie din blocuri mici și beton monolit), construcția de panouri începînd de la nivelul parterului.

Pereții portanți exteriori și interiori au fost studiați inițial în mai multe variante. Astfel, s-au analizat și eliminat soluțiile în care panourile sînt alcătuite din 2 sau 3 straturi, precum și panourile de tip cheson și DIM, în special din cauza dificultăților de procurare a betoanelor spumoase și a altor materiale termoizolatoare.

S-a adoptat pentru pereți soluția cu un singur strat din beton de zgură expandată tencuit pe ambele fețe. Această soluție folosește un material existent la noi în țară și prezintă o serie de avantaje care justifică folosirea ei și în viitor. Astfel:

— execuția prezintă o tehnologie simplă;
— panourile au un consum de oțel mai redus;
— rigiditatea pereților este mărită.

Ca dezavantaj al acestui sistem trebuie menționată greutatea relativ mare a panourilor. Aceasta se va putea remedia însă, în viitorul apropiat, prin folosirea keramzitului (argilă expandată) în locul zgurii expandate.

Pereții interiori au fost rezolvați din panouri (de dimensiunile unei camere) executate din beton de zgură expandată de marcă B 90, cu greutate volumetrică de 1750 kg/m³.

Toate panourile de pereți interiori, în număr de 134, se toarnă în numai două tipuri de cofraje diferite, 88 de bucăți avînd suprafața de 15,2 m², iar 46 bucăți, de 9,5 m².

Numărul de tipuri distincte este 9, diferențele dintre ele constînd în numărul și poziția ușilor. Două dintre tipuri se caracterizează prin existența unor console din beton armat pentru rezemarea podestelor intermediare ale scării, iar alte trei, prin prezența unor adînciturі pe suprafața lor, necesare pentru îmbinarea cu pereții despărțitori.

Greutatea maximă a panourilor de pereți este 4,9 tone, iar cea minimă, 1,7 tone. Repetarea maximă a unui panou este de 40 de ori, iar minimă, de 6 ori.

Panourile au înglobați de la turnare conductori INTENC, doze pentru întrerupătoare și prize, precum și doze în punctele de racordare cu conductorii din planșeu sau din alte panouri.

Tot de la turnare sînt înglobate tocurile oarbe pentru prinderea ușilor. Acestea urmează a fi montate ulterior, pentru a nu se deteriora în timpul execuției.

Pereții exteriori sînt realizați din panouri de dimensiunea unei travee, din beton de zgură expandată, avînd însă marca B 70 și greutatea volumetrică de cca. 1600 kg/m³; la unele panouri, însă, nu a fost realizată în practică această greutate volumetrică.

Grosimea panourilor a fost stabilită, pe baza considerentelor de izolare termică, la 32 cm, din care 29 cm beton, 1 cm tencuială interioară și 2 cm beton decorativ la exterior. Ținînd seama că valoarea coeficientului de conductibilitate termică este de 0,56 pentru betonul de zgură expandată, rezultă că grosimea adoptată este echivalentă, din punct de vedere termic, cu un zid de 1 ½ cărămidă.

Numărul total de panouri exterioare este de 128, iar numărul de tipuri distincte este de 8. În ceea ce privește dimensiunile exterioare și tipul de cofraj, numărul de tipuri se reduce la 3, și anume: tipul curent (cu fereastră, cu ușă-fereastră sau cu plăci luxfer), apoi tipul de colț (stînga, dreapta) și tipul unicat de la intrări turnat în tipare de lemn.

Greutatea maximă a panourilor exterioare este de 4,9 tone, iar cea a panoului curent (cu fereastră), care se repetă de 54 de ori, este de 3,7 tone.

În ceea ce privește finisajul exterior al panourilor, el se realizează prin perierea suprafeței betonului decorativ de culoare galbenă și prin ancadramente în jurul golurilor. Acestea sînt realizate din beton mozaic B200, alb, frecat, sub forma unor elemente liniare prefabricate, montate în cofraj la turnarea panourilor.

De asemenea, la panourile de la casa scării se montează de la turnare plăci de sticlă luxfer, iar la panourile de intrări, tîmplărie metalică. Tîmplăria ferestrelor și a ușilor-ferestre se montează după turnare tot la atelier, întrucît la acestea nu se pune problema deteriorării lor în timpul montajului.

De la turnare, sînt înglobate în panouri coloanele instalației de încălzire centrală cu ramificațiile respective către radiatoare, care se montează la fața locului.

Îmbinarea coloanelor între panouri se face prin sudarea unui manșon la capetele coloanelor, în nișele speciale situate la partea superioară și inferioară a fiecărui panou.

La cîteva dintre panourile curente a fost prevăzută, cu titlu experimental, înglobarea de la turnare a unei serpentine încălzitoare. Aceasta este înglobată într-un strat de beton greu, izolat spre exterior cu pîslă minerală semirigidă.

Turnarea panourilor interioare și exterioare s-a făcut în poziție orizontală pe platforma mozaicată, în rame metalice, iar decofrarea, prin basculare, cu ajutorul unui dispozitiv special, în cazul panourilor interioare mari, și prin smulgere, în cazul panourilor interioare mici și exterioare.

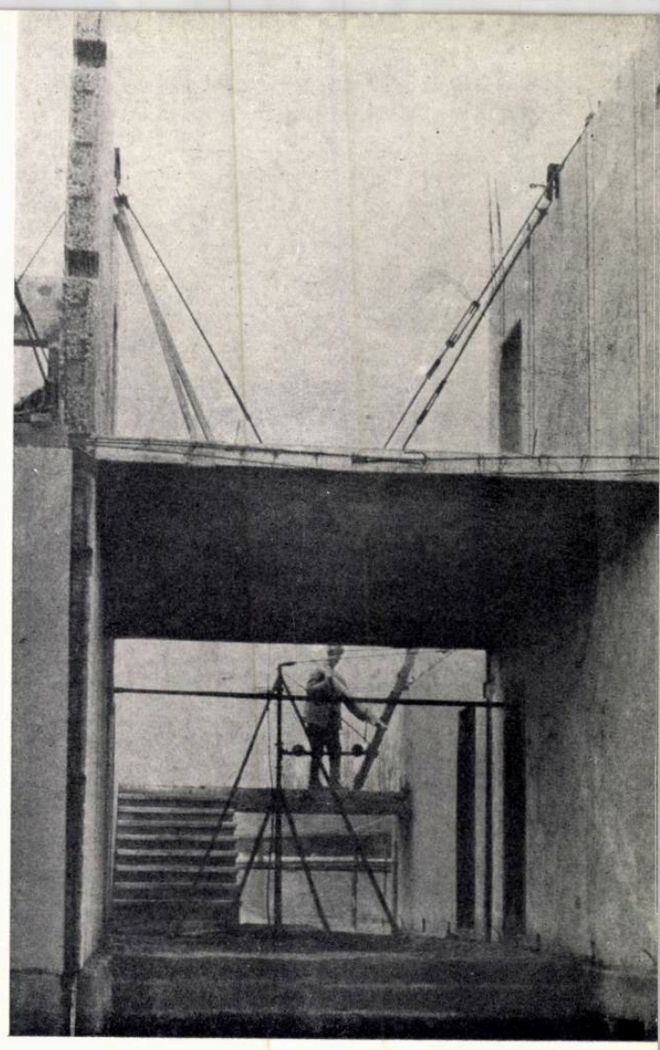

9

10

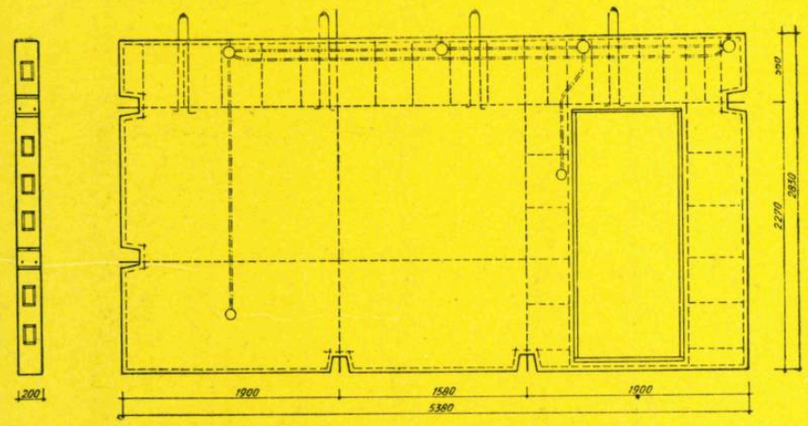

Panou interior. Cuprinde instalaţia electrică

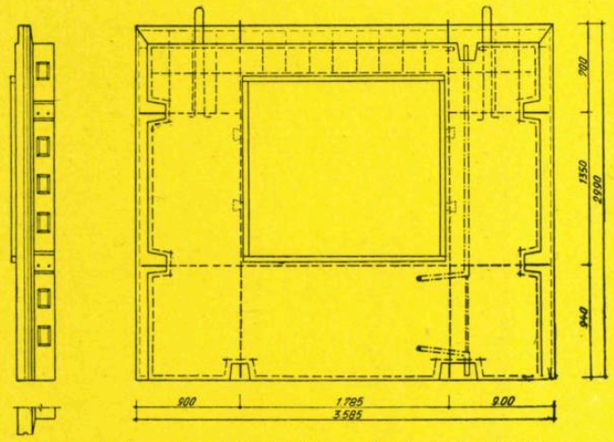

Panou exterior cu fereastră. Cuprinde conductele pentru încălzirea centrală monotub

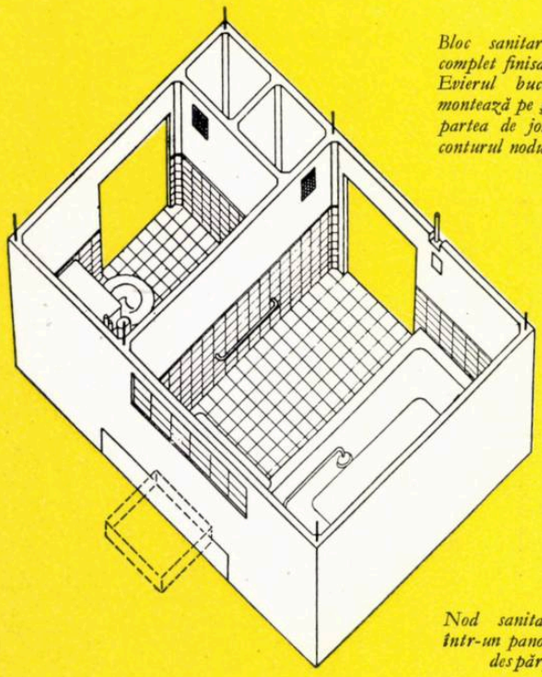

Bloc sanitar proiectat complet finisat în uzină. Evierul bucătăriei se montează pe şantier. La partea de jos se arată conturul nodului sanitar

Nod sanitar înglobat într-un panou de perete despărţitor

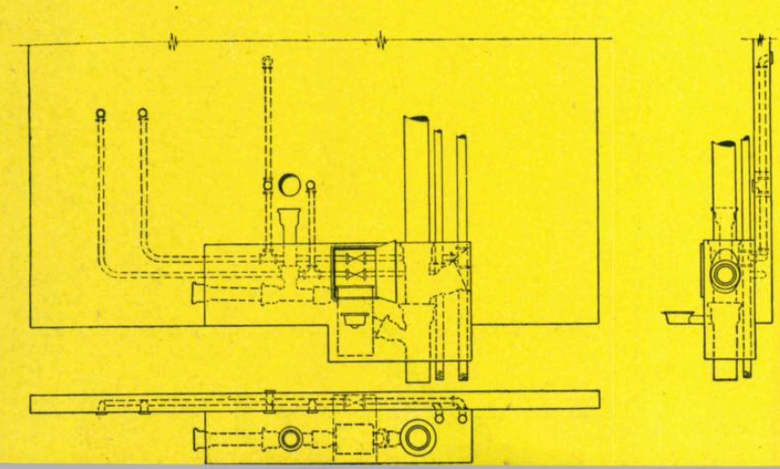

Pentru a nu spori consumul de armătură s-a prevăzut ca transportul şi depozitarea panourilor să se facă în poziţie verticală.

În ceea ce priveşte armarea panourilor de pereţi, a fost prevăzută o armătură constructivă pentru protejarea muchiilor pe conturul panourilor şi în jurul golurilor din cîte 2—3 ∅ 8. Pe porţiunile de la nivelul de deasupra golurilor au fost prevăzute armături orizontale ∅ 12, legate cu etrieri, creînd la partea superioară a panourilor un fel de grindă de repartizare a sarcinilor, avînd o înălţime de cca. 70 cm, care joacă şi rol de buiandrug şi în care sînt ancorate 2 sau 4 cîrlige pentru ridicare. Pentru preluarea eforturilor provenite din acţiunea forţelor seismice şi pentru a realiza legătura dintre panouri, au fost prevăzute armături orizontale şi verticale ∅ 12, dispuse aproximativ la treimea laturilor, pe ambele direcţii.

Consumul de oţel pe m² de perete este în medie de 4 kg, pentru pereţii interiori, şi de 6 kg, pentru cei exteriori.

O problemă importantă la panourile de pereţi a fost stabilirea valorii rosturilor verticale dintre panouri, care să permită anumite abateri de la confecţionare şi montaj şi, în acelaşi timp, să nu depăşească o valoare maximă admisibilă din punct de vedere plastic. Ţinînd seama de aceste considerente, s-au fixat rosturi de 1,5 cm. Nerespectarea toleranţelor admise la confecţionare a făcut însă ca această dimensiune a rostului să se dovedească insuficientă.

În ceea ce priveşte îmbinările dintre panourile de pereţi portanţi, s-a ţinut seama de necesitatea ca aceştia să reziste la acţiunea forţelor seismice. Ideea care a stat la baza rezolvării îmbinărilor a fost tendinţa de a realiza monolitismul diafragmelor-pereţi pe ambele direcţii, distribuind cît mai uniform transmiterea eforturilor de la un panou la altul pe întreg conturul acestora. S-a eliminat soluţia în care îmbinările sînt dispuse exclusiv la colţuri, aceasta avînd dezavantajul de a concentra eforturi mari în cîteva puncte. Astfel, îmbinarea între panouri se realizează prin turnarea în spaţiile dintre ele (de 20 × 20 cm) a unui beton B140, armat cu 4 vergele ∅ 12 şi prin înădirea armăturilor ∅ 12 orizontale şi verticale prevăzute în panouri, armături care depăşesc în acest scop conturul lor.

Eforturile de lunecare pe verticală dintre panouri sînt transmise prin aderiunea dintre betonul turnat şi elementele prefabricate şi prin adînciturile locale de 2,5 cm, prevăzute pe feţele laterale ale panourilor.

În ceea ce priveşte eforturile de tensiune, acestea se transmit prin prezenţa reţelei de armături continue, formată din armătura panourilor şi armăturile din centuri şi din spaţiile verticale turnate între panouri.

Continuitatea armăturii între panouri s-a realizat prin sudarea directă a vergelelor de oţel-beton. Pentru executarea sudurilor au fost prevăzute pe conturul panourilor o serie de nişe.

Planşeele au fost rezolvate din elemente mari avînd dimensiunile unei camere, rezemate pe 4 laturi. Tipul de planşeu folosit este un panou cu goluri rotunde, avînd dimensiunile de 5,55 × 3,55 m şi grosime de 15 cm. Diametrul găurilor este de 9,5 cm, grosimea minimă a pereţilor de beton fiind de 2,5—3 cm. Panoul, avînd o suprafaţă de 19,7 m², cîntăreşte 4,9 tone, marca betonului fiind B 250.

Panourile, turnate pe platforma de mozaic, au faţa inferioară gata finisată şi au înglobaţi de la turnare conductorii electrici tip INTENC.

Armarea panourilor de planşeu se face pe două direcţii, mărindu-se astfel rigiditatea planşeului şi reducîndu-se consumul de oţel-beton.

Pentru a nu mări neeconomic armătura necesară pentru transport, decofrarea şi transportul panourilor s-au făcut prin agăţare în 6 puncte.

Numărul total al panourilor de planşeu este, pentru întreaga construcţie, de 90 de bucăţi, repartizate aproximativ egal pe trei tipuri.

Aceste tipuri au aceleaşi dimensiuni exterioare (se toarnă în acelaşi tip de cofraj lateral metalic). Două dintre tipurile folosite la camere au aceeaşi armare şi diferă numai prin poziţia conductorilor electrici şi a şliţurilor de pe contur, prevăzute pentru trecerea coloanelor de încălzire.

Al treilea tip este folosit la traveea cu dependinţe şi este prevăzut cu armare mai puternică şi cu o serie de găuri pentru trecerea coşurilor de la bucătării, a ventilaţiilor, a coloanelor pentru instalaţia sanitară, de încălzire şi electrică.

Consumul de materiale pentru planşee este:

— beton 9,7 cm grosime medie, la toate tipurile
— oţel 7,5 kg/m² la panourile curente şi
12,5 kg/m² la panourile speciale de la traveea cu dependinţe.

Rezemarea planşeelor pe panourile de pereţi se face prin intermediul unui strat continuu de mortar de ciment, pe o lăţime de 7,5 cm.

Legătura dintre panourile de planşeu se realizează prin sudarea între ele a mustăţilor, ∅ 10, prevăzute pe conturul panourilor, şi prin executarea unor centuri cu beton turnat B 140, bine vibrat, armate cu vergele ∅ 12.

În acest fel se realizează o diafragmă orizontală continuă, capabilă de a transmite la ziduri eforturile provenite din acţiunea forţelor seismice.

Panourile de planşeu se leagă de asemenea de panourile zidurilor exterioare pe care reazemă, prin sudarea unor mustăţi.

Scările sînt rezolvate din panouri mari de trepte (1 tip) şi de podeste (2 tipuri). Aceste panouri sînt finisate de la fabrică, atît la partea inferioară, cît şi la cea superioară. La panourile de rampe, contratreptele sînt din beton prelucrat prin periere, iar treptele sînt finisate cu nişte plăcuţe de mozaic fixate de la turnare în cofraj.

În ceea ce priveşte soluţia constructivă a elementelor de scară, ca a fost dictată de tendinţa de a realiza intradosul scării din suprafeţe plane (fără nervuri). Astfel, panoul de trepte este o placă masivă rezemată pe nişte console continue ale panourilor de podest.

Podestele de la nivelul planşeelor sînt rezolvate ca panouri cu goluri rotunde, fiind prevăzute a se executa în cofrajul planşeelor. Rezemarea lor pe ziduri şi legătura lor cu panourile de planşeu este aceeaşi ca la planşee.

Din motive de organizare, podestele de la nivelul planşeelor nu au fost executate în cofrajele acestora, golurile rotunde fiind realizate cu ajutorul unor tuburi de carton nerecuperabile. Podestele intermediare nu au putut fi rezolvate cu goluri rotunde, din cauza rezemării lor pe nişte console din beton armat, la acelaşi nivel cu ele, prevăzute la panourile de pereţi interiori. Ele au fost realizate ca nişte elemente casetate cu placă sus şi jos, folosindu-se cofraje interioare, nerecuperabile, din placaj. Îmbinarea dintre panourile de trepte şi podeste se face prin sudarea unor mustăţi prevăzute din ele şi prin umplerea rosturilor dintre acestea cu beton cu agregat mărunt.

Coşurile pentru bucătării sînt rezolvate sub forma unor panouri pe înălţimea unui etaj, prevăzute cu 4 canale Ø 12 cm. Ele sînt autoportante, rezemînd unul pe celălalt, trecînd prin găurile speciale lăsate în planşeu şi fiind fixate prin împănare în grosimea acestuia.

Cornişa a fost rezolvată cu elemente mari, avînd lungimea unei travee (3,60 m), depăşind planul zidurilor exterioare cu 60 cm. Elementele de cornişă au profilaţie simplă şi sînt gata finisate cu un strat de beton decorativ.

Elementele de cornişă sînt de 4 tipuri: două curente şi două de colţ (stînga, dreapta); într-unul din tipurile curente sînt înglobate ştuţuri de fontă pentru trecerea burlanelor.

Sistemul de prindere a fost rezolvat pornind de la ideea eliminării oricăror sprijiniri exterioare. Pentru aceasta sînt lăsate din centura ultimului planşeu ancore filetate sudate de mustăţile verticale ale panourilor de pereţi exteriori, iar în elementele de cornişă au fost prevăzute găuri în poziţie corespunzătoare. Fixarea provizorie şi reglarea la montaj se fac prin strîngerea piuliţelor, iar fixarea definitivă, prin sudarea acestora. Această prindere are avantajul de a folosi acelaşi sistem pentru fixarea provizorie şi definitivă şi de a elibera cîrligul macaralei imediat după montarea piesei.

Pereţii despărţitori au fost proiectaţi ţinîndu-se seama de următoarele considerente: realizarea unei greutăţi minime pe m², necesară pentru asigurarea izolării fonice, şi realizarea unor pereţi cît mai subţiri, pentru folosirea judicioasă a spaţiului util. Astfel s-a stabilit ca grosimea panourilor de pereţi despărţitori să fie de 5 cm, cu excepţia unui panou despărţitor între apartamente diferite care are grosimea de 10 şi 15 cm.

Pentru a utiliza în mod judicios capacitatea macaralei, pentru a reduce manopera de pe şantier şi pentru a obţine un grad de finisaj cît mai ridicat, s-a căutat a se realiza panouri plane cu suprafeţe cît mai mari (pînă la 10 m²), trecîndu-se chiar şi la elemente spaţiale. Astfel, între apartamente a fost prevăzut un element în formă de T, iar la cămări, un element în formă de cheson.

Greutatea panourilor variază între 0,4 şi 1 tonă, cu excepţia panourilor în formă de T, care cîntăresc cca. 3 tone.

Armarea panourilor este prevăzută cu o reţea constructivă, conturul şi golurile fiind bordate cu armături cu diametrul mai mare. Consumul de oţel pe m² de panou este de cca. 2 kg.

Îmbinarea panourilor de pereţi despărţitori dintre camere sau dintre apartamente cu pereţii portanţi se face prin sudarea unor vergele în formă de S de armăturile verticale ale panourilor, descoperite local, în cîte 3 puncte pe înălţimea unui nivel. În acest fel, panoul de perete despărţitor este agăţat de peretele portant, astfel încît planşeul nu se mai încarcă cu greutatea acestuia.

Pereţii despărţitori de la baie şi w.c. au fost proiectaţi iniţial sub forma unui element spaţial alcătuit din 6 pereţi de cîte 5 cm grosime şi o placă de pardoseală de 6 cm grosime. Această cabină de baie şi w.c. urma să fie complet finisată în interior de la atelier, avînd toate instalaţiile şi obiectele sanitare montate. Ea urma să fie turnată în poziţie verticală cu cofraje metalice demontabile şi urma să cîntărească cca. 4,5 tone, inclusiv instalaţiile. Această soluţie prezintă ca avantaje o justă folosire a capacităţii de ridicare a macaralei şi reducerea duratei şi a manoperei de montaj.

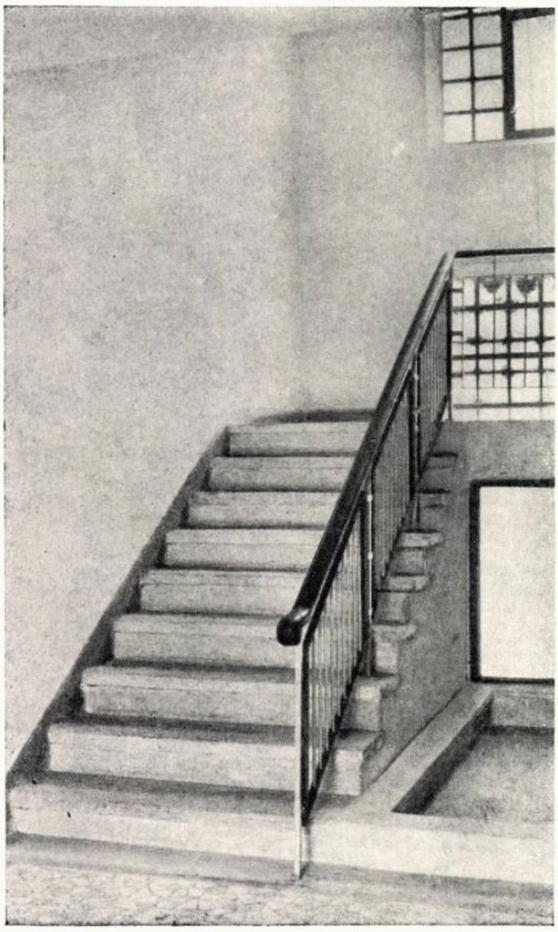

Scara finisată

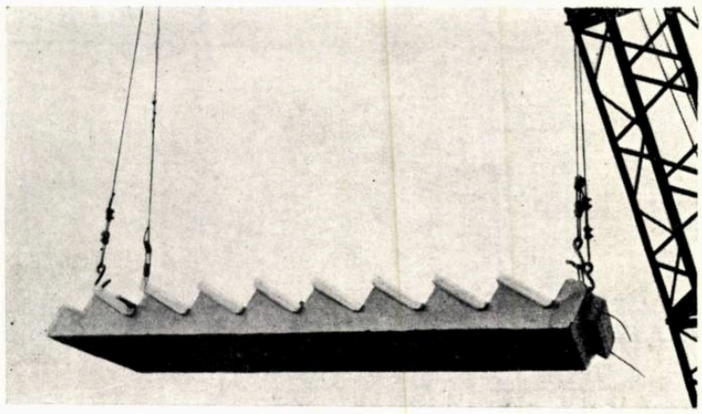

Montarea panoului de trepte

Din motive de execuţie, proiectul a fost modificat în sensul realizării pereţilor despărţitori de la baie şi w.c. din 6 tipuri de panouri plane de 5—6 cm grosime, urmînd a fi asamblate la faţa locului.

Într-unul din panouri este înglobată o serpentină încălzitoare, iar în altul, îngroşat la partea inferioară, sînt grupate toate conductele de alimentare cu apă caldă şi rece şi cele de canalizare. Acest lucru a fost posibil întrucît obiectele sanitare sînt grupate foarte compact. Astfel, în afară de coloanele verticale de alimentare cu apă şi cele de scurgere, aparente la cabina w.c.-ului, toate conductele sînt îngropate în beton.

Îmbinarea între ele a panourilor de pereţi despărţitori de la baie şi w.c. se face cu ajutorul unor legături de oţel-beton în trei puncte pe înălţimea unui nivel şi prin betonarea colţurilor.

În ceea ce priveşte îmbinarea pe verticală a instalaţiei de alimentare cu apă şi a celei de canalizare, ea se realizează prin intercalarea pe şantier a tronsoanelor drepte de ţeavă de fier şi fontă.

Toate elementele prefabricate au fost confecţionate la fabrica «Progresul» şi au fost transportate la şantier cu ajutorul unei platforme special amenajate (treiler) sau cu autocamioane. Montajul a fost făcut cu o macara pe şenile E 1004. Pentru precizia montajului, trasarea s-a făcut pe fiecare nivel în parte cu ajutorul aparatelor. Pentru fixarea provizorie şi punerea în poziţie a fiecărui element s-au folosit dispozitive special confecţionate.

Deşi elementele prefabricate au fost livrate de la fabrică, cu un grad de finisaj ridicat, a fost necesară completarea finisajelor pe şantier. Astfel, la panourile exterioare s-au făcut fuguirea rosturilor şi reparaţii locale, folosindu-se o schelă mobilă.

La interior, după completările şi reparaţiile locale, s-a şpahluit suprafaţa pereţilor şi apoi s-a zugrăvit.

În unele încăperi s-a făcut zugrăveala « şpriţ de ipsos » direct pe panourile de pereţi, fără a se mai face şpahluirea prealabilă. La băi şi bucătării s-au executat placaj de opaxit şi vopsitorie în ulei.

Pardoselile calde au fost executate din parchet pe duşumele oarbe în mastic de bitum, iar ca izolare fonică s-a prevăzut un strat continuu de pîslă minerală. La unele apartamente, I.C.S.C. a executat experimental o serie de alte tipuri de pardoseli şi izolări fonice.

Pardoselile reci au fost executate din mozaic sub formă de plăci, cu completări din mozaic turnat.

Învelitoarea clădirii a fost executată experimental, pe porţiuni, în două sisteme diferite:

a) cu izolaţie termică din plăci semirigide de pîslă minerală şi hidroizolaţie din două straturi de pînză impregnată şi un strat de carton;

b) cu izolaţie termică din plăci de plută expandată ASCO şi hidroizolaţie din două straturi de pînză impregnată şi un strat de celochit.

În încheiere prezentăm cîteva cifre caracteristice privind consumul de materiale şi indicii de cost.

Astfel, consumul total de oţel pe m² de suprafaţă construită este de 22 kg, din care cca. 8 kg în pereţii portanţi, 8 kg în planşee şi cca. 3 kg în centuri şi în zonele turnate între panouri.

Grosimea medie de beton este de 45 cm, din care 27 cm în pereţii portanţi, cca. 8 cm în planşee şi 3 cm în centuri şi în porţiunile turnate.

Consumul de ciment pe m² de suprafaţă construită este de 130 kg. Greutatea totală a construcţiei pe m² de suprafaţă desfăşurată este de 1050 kg, faţă de cca. 1600 kg în cazul unei construcţii similare pe ziduri portante din cărămidă. Indicii de mai sus se referă numai la porţiunea de peste planşeul subsolului, cuprinzînd şi finisajele, cu excepţia pardoselilor şi a terasei.

Gradul de prefabricare, referindu-ne iarăşi numai la porţiunea de peste subsol, este de cca. 85%.

Numărul total al pieselor prefabricate folosite la întreaga clădire este de 700.

Numărul total al tipurilor distincte este de 40, numărul de tipuri diferite ca cofraje fiind numai de 20.

Greutatea medie a prefabricatelor este de 2,5 tone, ceea ce reprezintă cca. 50% din capacitatea de ridicare a macaralei folosite.

Aceşti indici erau mult mai avantajoşi în varianta iniţială a proiectului, în care pereţii despărţitori de la grupul baie-w.c. erau rezolvaţi sub forma unui element spaţial. (Astfel, greutatea medie era de 3,3 tone, reprezentînd 65% din capacitatea macaralei.)

Avînd în vedere condiţiile reale în care clădirea a fost executată şi ţinînd seama de faptul că a fost dată în exploatare abia în iunie 1957, urmează ca în timp să se facă cercetările şi observaţiile necesare pentru a se putea trage concluziile asupra acestei experimentări.

Arh. MIHAI ENESCU

STUDIU DE LOCUINȚE INDIVIDUALE URBANE

Institutul de proiectare a construcțiilor tip (I.P.C.T.)

Pe linia măririi continue a sortimentului de proiecte tip de locuințe s-a elaborat în atelierul condus de arh. D. Hardt, din cadrul I.P.C.T., și studiul de față privind tipul de locuință individuală în care bucătăria obișnuită este înlocuită printr-o nișă de gătit cuprinsă în spațiul camerei de zi.

Este incontestabil că în această formulă de locuință, în care camerei de zi i se adaugă și funcțiunea de preparare a mîncărurilor, noțiunea de confort capătă un sens puțin diferit de cel cu care sîntem obișnuiți în proiectarea locuinței « de astăzi ».

Cum acest fel de organizare a locuinței este încă tradițional și cerut, în unele părți ale țării, și constatat a exista — în urma anchetelor întreprinse în domeniul utilizării locuințelor date în folosință în ultimii ani — chiar și în acele locuințe ce nu au fost concepute ca atare, socotim necesară completarea gamei de proiecte tip de clădiri de locuit cu acest nou tip.

Menționăm că adevăratele concluzii asupra rațiunii de a exista a oricărui tip de locuință nu pot fi trase decît urmărind pe viu, după darea în folosință, felul în care ele funcționează în cadrul unei faze de experimentare.

★

Tema studiului prevede că această locuință, alcătuită din: cameră de dormit, cameră de zi cu nișă de gătit, vestibul, cămară și piesa de apă, trebuie să reprezinte, atît prin alcătuire, cît și mai ales prin soluțiile de plan ale variantelor studiate, o rezolvare minimală cu un mare grad de economicitate.

Capacitatea de cazare cerută este familia de trei persoane. S-a considerat însă că este necesar să se prevadă și posibilitatea de cazare maximală, pentru patru persoane; acest lucru este, credem, justificat de realitatea practică, în care — dată fiind lipsa încă acută a spațiului locativ — apartamentul de două camere este și trebuie să poată fi locuit, în mod temporar, de familii de patru persoane.

În această ipoteză s-a socotit camera de dormit ca fiind a copiilor și s-a prevăzut posibilitatea de a fi mobilată ca atare; spațiul acordat permite, în toate cazurile, și mobilarea acestei încăperi cu pat dublu.

În ceea ce privește funcționalitatea locuinței, s-a considerat că este de dorit ca, în cea mai mare parte a variantelor, să existe un acces ușor de la nișa de gătit spre grădina gospodărească.

În studiul variantelor de plan prezentate s-a ținut seama de posibilitatea măririi unor dimensiuni interioare și ale clădirii întregi pe direcțiile opuse deschiderilor prevăzute în catalog, fără ca planul de distribuție să suporte modificări. Dimensiunile și spațiile acordate în prezenta fază de studiu s-au socotit a fi minimale, realizîndu-se astfel una dintre condițiile cerute de temă: un mare grad de economicitate.

★

Secțiunile tip studiate urmează să fie asamblate în clădiri parter fără subsol, cuplate sau înșiruite, pe loturi individuale; aceste loturi vor cuprinde — de la caz la caz — dotările de anexe gospodărești, în măsura în care condițiile și modul de viață respective le vor cere.

În sfîrșit, mai trebuie menționată posibilitatea folosirii tipurilor studiate în ipoteze diferite de dotări edilitare și chiar de trecere de la o categorie la alta, cu schimbarea gradului de dotare edilitară a cartierului.

Materiale și sisteme de construcție

Sistemele de construcție preconizate se încadrează în limitele gradului 0 și 1 de prefabricare, și anume:

variantele « a » — « f », concepute pentru a fi realizate în oricare din cele două ipoteze de construcție, iar « g » — « i », în ipoteza gradului de prefabricare 0.

Pentru învelirea clădirilor se propune, fie acoperișul în terasă, fie cel în două pante.

În ipoteza acoperirii în terasă, elementele orizontale ale clădirii pot fi:

grinzi TCB și corpuri de umplutură;

planșee BA monolit;

planșee BA cu corpuri tip Pfeifer.

În ipoteza acoperirii în două pante se preconizează întrebuințarea azbocimentului ondulat vopsit în culori de ulei și așezat pe pane de beton sau pe șarpantă de lemn.

Echipament termico-sanitar

Clădirile vor fi încălzite cu sobe în camera de zi. Încălzirea se face de la mașina de gătit, în unele din variante existînd și posibilitatea introducerii unei sobe obișnuite.

Echipamentul sanitar cuprinde w.c., lavabou, duș cu cazan de încălzit apa. La unele tipuri, cuva dușului poate fi înălțată față de nivelul pardoselii; la altele, ea este îngropată, contribuind astfel la spațiul de circulație în piesa de apă.

În unele planuri a fost prevăzută o astfel de dispoziție a cazanului, lavaboului și dușului, încît bateria de amestecare să se monteze deasupra lavaboului, iar para de duș deasupra cuvei, economisindu-se astfel un robinet și obținîndu-se și avantajul apei calde la lavabou.

Varianta «a» reprezintă o locuință înșiruită, rezolvată constructiv pe două deschideri de 3,60 m. Accesul la cele două camere se face direct din vestibul. Instalația este cuplată pe zidul despărțitor dintre două apartamente. Cămara poate fi realizată în prelungirea de pantă a acoperișului sau sub cornișa acestuia; plasarea cămării în afara conturului principal construit face posibilă mărirea ei în funcție de necesități.

Varianta «b» este o locuință cuplată, a cărei rezolvare constructivă este asemănătoare cu a variantei « a ». Rezolvarea cămării în același mod ca și la « a » permite crearea unei supralumini în peretele lateral al nișei de gătit.

Varianta «c» reprezintă de asemenea o locuință rezolvată constructiv pe două deschideri de 4,00 m. Plasarea coșurilor în afara conturului încăperilor principale permite mobilarea optimă a încăperilor de locuit. Piesa de apă permite înlocuirea cuvei de duș cu o cadă de baie obișnuită. Și în acest plan este posibilă mărirea spațiului destinat depozitării (cămară-debara) printr-o construcție anexă în polată, lîngă accesul spre lot al nișei de gătit.

Varianta «d» este o locuință înșiruită rezolvată constructiv pe deschideri de 3,60 m. Acest apartament median, care la capătul șirului poate cuprinde o cameră de dormit în plus, se compune dintr-o travee și jumătate; apartamentul vecin, cu care se cuplează pe partea camerei de dormit, diferă doar prin poziția accesului din camera de zi spre camera de dormit. O supralumină, practicată deasupra mașinii de gătit, permite luminarea suplimentară a spațiului de gătit, prevăzut și cu o ventilație verticală.

Secțiune tip varianta «a»

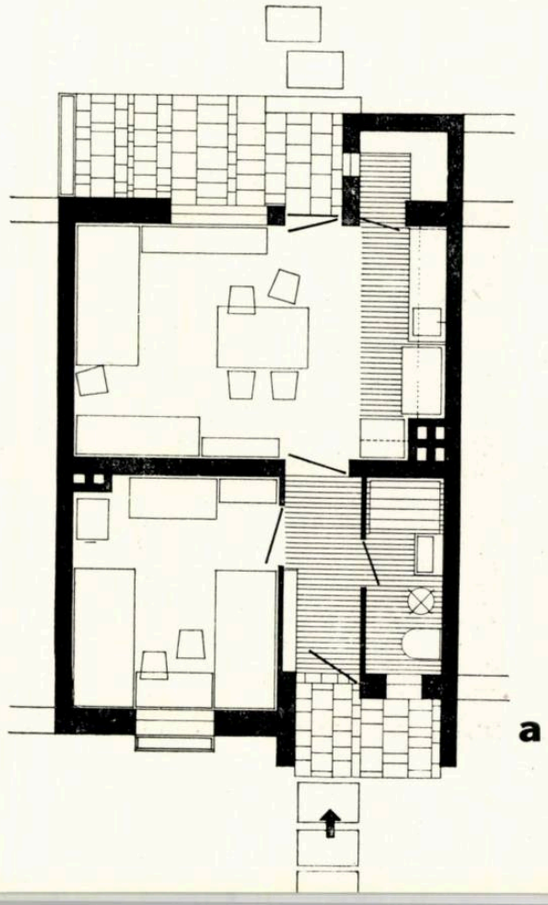

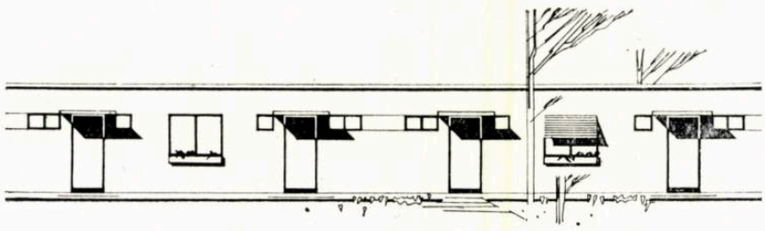

Schemă de fațadă pentru înșiruirea secțiunilor varianta «d»

Exemplu de asamblare a secțiunilor varianta «d»

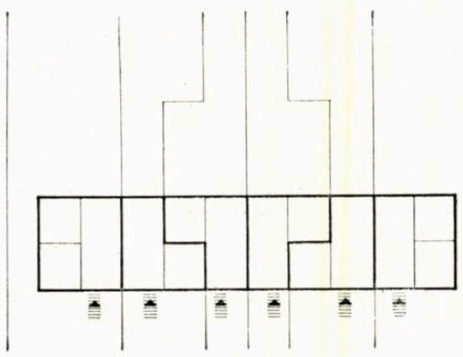

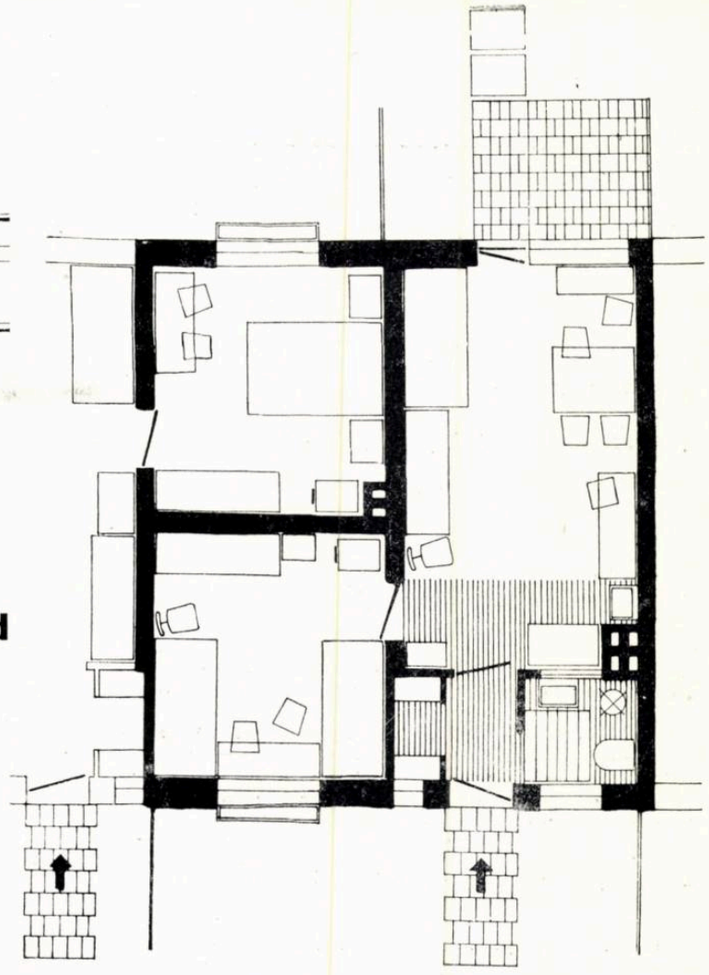

d

Secțiune tip varianta «d»

Secțiune tip varianta «b»

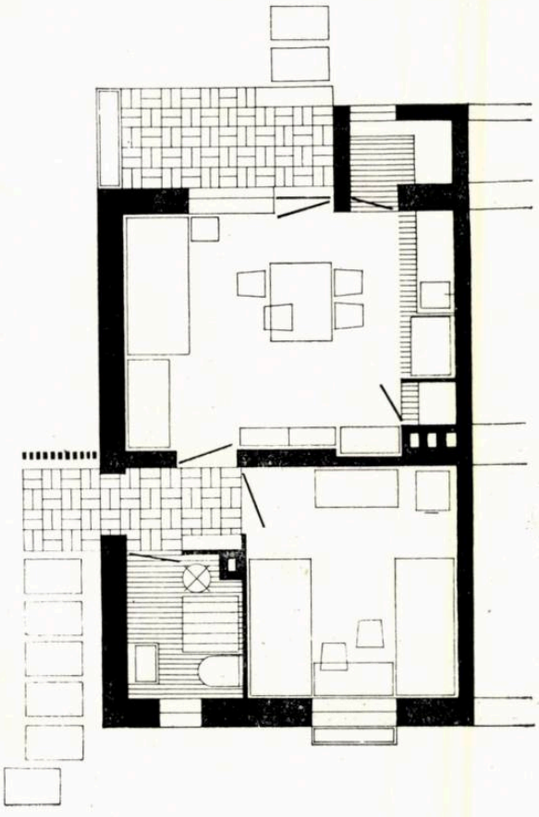

b

Schemă de fațadă pentru cuplarea a două secțiuni varianta «b»

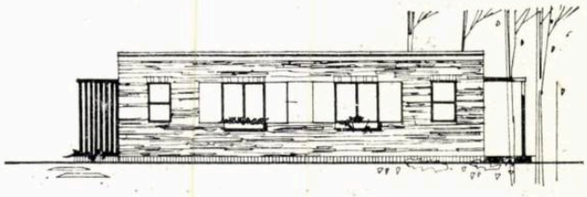

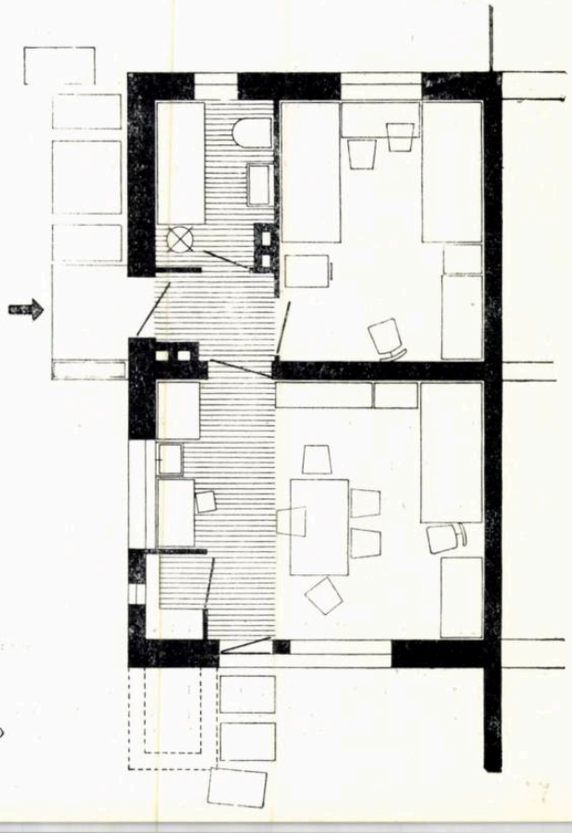

c

Secțiune tip varianta «c»

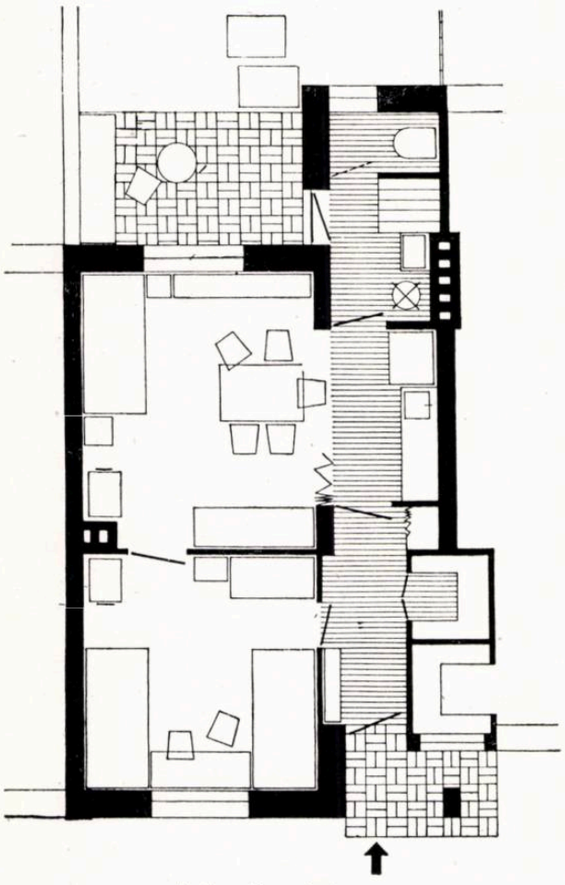

e

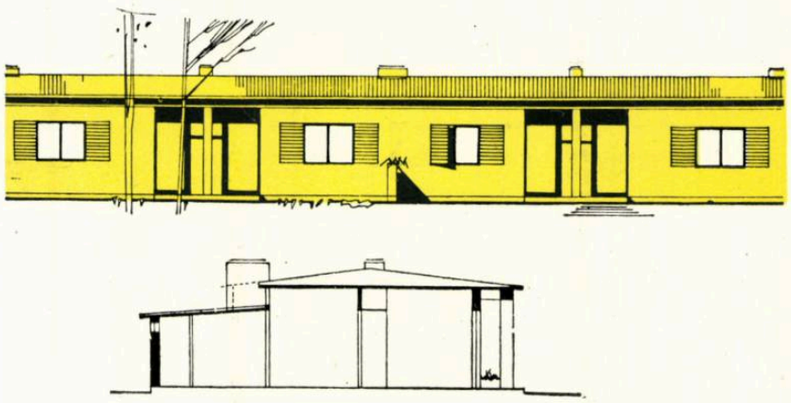

Schemă de faţadă pentru înşiruirea secţiunilor varianta «e»
Secţiune prin zona de servicii.

Secţiune tip varianta «e»

Varianta «e» reprezintă o locuinţă înşiruită. Traveea constructivă este de 3,60 m, apartamentul cuprinzînd o travee şi jumătate (5,40 m). Rezolvarea planului permite posibilitatea unei traversări de serviciu a locuinţei pe o pardoseală rece; accesul la lot are loc prin încăperea băii, lucru care, în condiţiile lipsei de dotări edilitare, permite utilizarea încăperii drept spălător, în directă legătură cu grădina gospodărească. În ipoteza lipsei canalizării, w.c.-ul poate fi separat, dîndu-i-se acces din exterior. O supralumină în peretele despărţitor dintre nişa de gătit şi încăperea de apă, aceasta din urmă fiind mai joasă decît volumul principal construit, permite luminarea suplimentară a spaţiului de preparat mîncărurile.

Secţiune tip varianta «f»

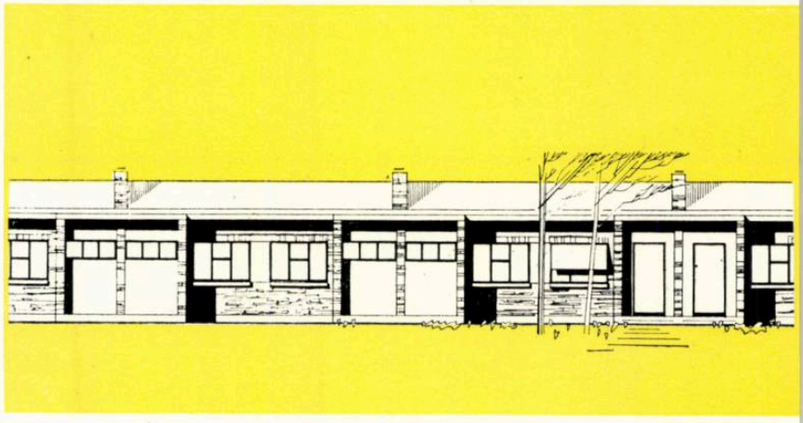

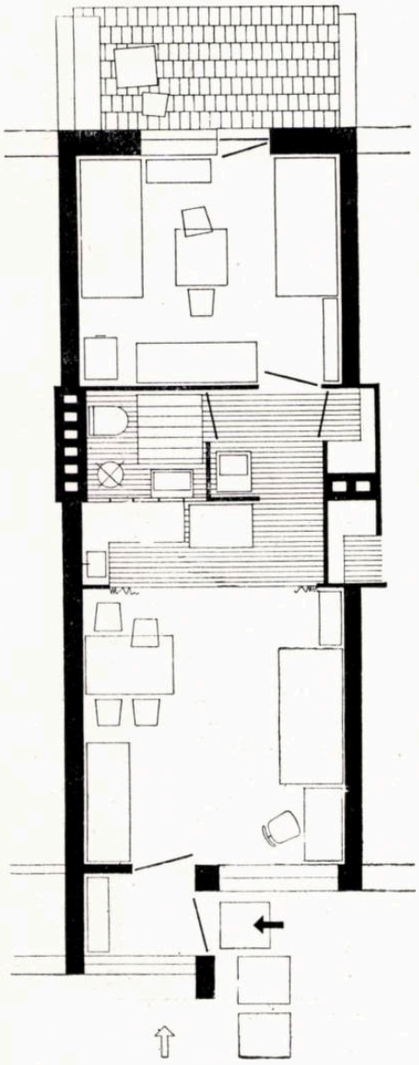

f

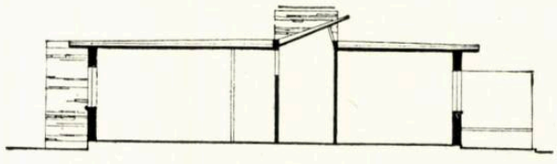

Schemă de faţadă pentru înşiruirea secţiunilor şi secţia transversală a locuinţei «f»

Varianta «f» este o locuinţă ce urmează să fie asamblată în clădiri înşiruite. Ea este realizată pe o travee unică de faţadă de 4,00 m, acest lucru avînd mari avantaje de economicitate. Partea de locuit este separată în două prin amplasarea zonei de servicii şi instalaţii în mijlocul clădirii. Această zonă este luminată şi ventilată printr-un luminator realizat în acoperişul construcţiei. Această soluţie de locuinţă presupune un grad de dotare edilitară completă şi un mod de viaţă diferit de cel al celorlalte variante.

Varianta «g» reprezintă o locuinţă cuplată, concepută pentru a fi realizată în sistem constructiv monolit. În miezul zonei de serviciu s-au prevăzut un singur coş şi un perete unic de montaj pentru instalaţia de apă; cămara este plasată în afara conturului principal al clădirii. Camera de dormit se poate decomanda prin încăperea de spălat.

Varianta «h» avînd aceeaşi caracteristică constructivă ca tipul de mai sus, este o locuinţă cu capacitatea maximală de cazare de trei persoane.

În acest caz s-a pornit de la o ipoteză mai puţin obişnuită de alcătuire a familiei, camera de dormit fiind dimensionată pentru o persoană, celelalte două urmînd să ocupe camera de zi.

Varianta «i» este o locuinţă ce urmează să fie asamblată în clădiri înşiruite. Schema de circulaţie interioară este întrucîtva asemănătoare cu cea a locuinţei «a», poziţia schimbată a băii permiţînd aici realizarea peretelui de montaj pentru instalaţii şi a unui singur coş.

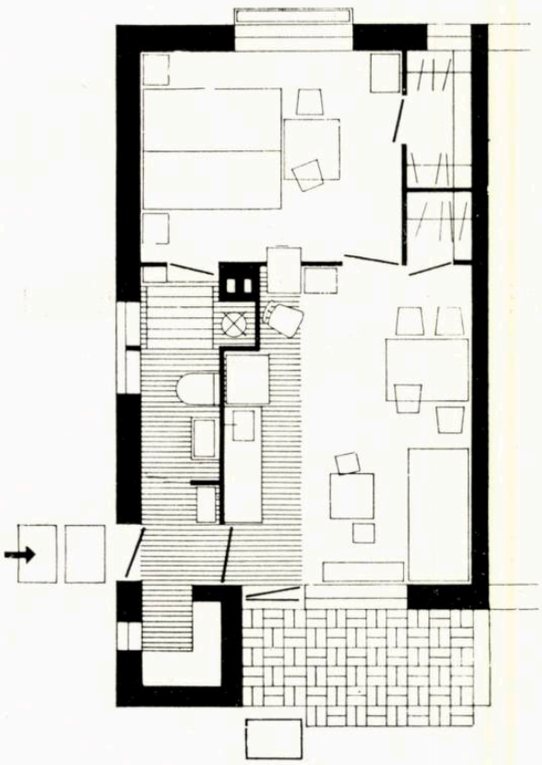

g

Secțiune tip varianta «g»

Tabel de suprafețe, indici și valori de investiție

Varianta de plan	Aria de exploatare A_{ex} m²	Aria construită A_c m²	$\frac{A_{ex}}{A_c}$	Front stradă A_{ex}	Ipoteza familiei de 3 persoane A_c/pers. m²	Ipoteza familiei de 4 persoane A_c/pers. m²	Valori de investiție lei
«a»	25,45	45,10	0,56	0,22	15,00	11,25	34 670
«b»	23,85	42,50	0,56	0,22	14,15	10,60	33 040
«c»	25,90	44,60	0,58	0,20	14,85	11,15	34 360
«d»	28,60	43,75	0,65	0,19	14,55	10,95	33 830
«e»	26,00	48,45	0,53	0,20	16,16	12,10	36 770
«f»	28,35	45,60	0,62	0,14	15,20	11,40	34 990
«g»	27,25	45,80	0,59	0,19	15,25	11,45	35 120
«h»	22,00	40,50	0,54	0,24	13,50	—	31 790
«i»	24,50	44,25	0,55	0,23	14,75	11,60	34 140

Notă : Pentru calculul valorii de investiție s-a considerat, la toate variantele, ipoteza: planșeu monolit, șarpantă de lemn ecarisat, învelitoare de azbociment, încluzîndu-se în calcul și costul instalațiilor sanitare și electrice, precum și costul racord-cămin.

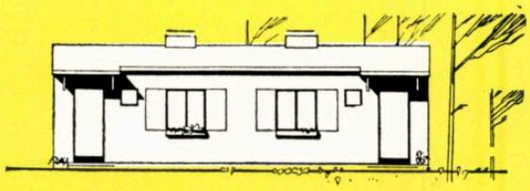

Schemă de fațadă pentru cuplarea a două secțiuni varianta «h»

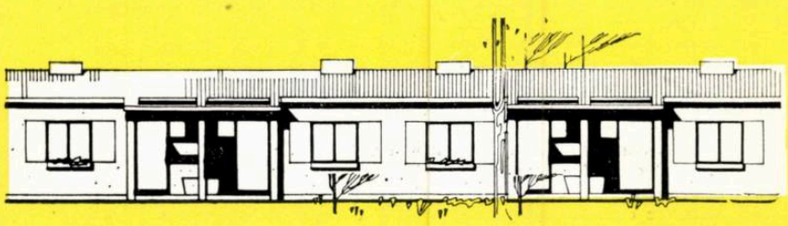

Schemă de fațadă pentru înșiruirea secțiunilor varianta «i»

Secțiune tip varianta «h»

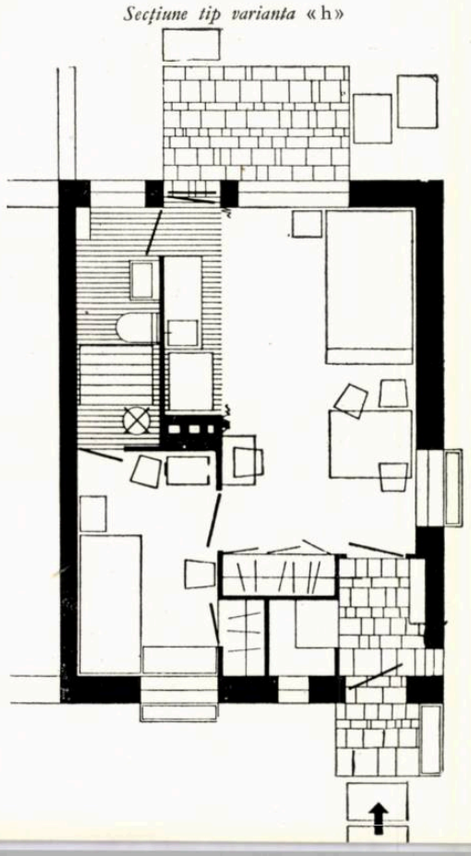

h

Secțiune tip varianta «i»

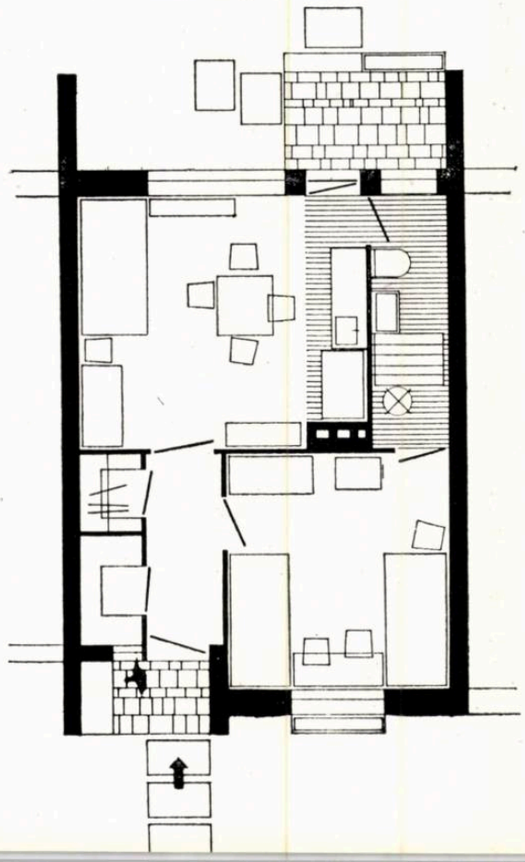

i

Arh. LEON GARCIA, arh. GERTRUD HOCHSTADT

STUDIU PENTRU TIPIZAREA CANTINELOR ȘCOLARE ȘI MUNCITOREȘTI

În cadrul proiectării tip, metoda găsirii unui partiu-matcă sau a unor tronsoane care, asamblate în diverse moduri, să rezolve o problemă în totalitatea ei, a fost pînă acum aplicată în diverse sectoare: blocuri de locuințe, școli, construcții spitalicești etc.

Problema cantinelor tip a fost însă atacată și rezolvată pentru fiecare caz în parte, analitic.

Studiul de față își propune tocmai găsirea unui partiu-cheie din dezvoltarea căruia să se poată obține seria completă a cantinelor muncitorești și școlare.

În mediul urban, cantinele se pot amplasa pe lîngă fabrici (preuzinale), în cadrul complexelor școlare sau universitare, pe malul lacurilor sau în parcuri (în cazul unor situații speciale) și, în sfîrșit, prezența lor poate fi necesară în spațiul construit masiv din orașe.

În majoritatea situațiilor enumerate mai sus, cantinele pot fi concepute ca obiective izolate.

În cadrul spațiului construit masiv însă, o cantină singulară nu-și poate justifica existența, nici din punct de vedere urbanistic (gabarit redus), nici din acela al rentabilității. De aceea, am considerat că, în acest din urmă caz, ea trebuie anexată unui program major (locuințe sau hoteluri). Prin amplasarea restaurantelor sau magazinelor la parterul unor imobile de raport cîștigă, din punct de vedere urbanistic, atît restaurantele, cît și imobilele de raport.

Acesta a fost unul dintre considerentele principale în determinarea gabaritelor generale ale cantinelor propuse în studiul de față.

Programul a fost rezolvat pe două niveluri principale: subsol și parter.

Subsolul, săpat doar pînă la 1,00 — 1,20 m în pămînt, conține toate serviciile, adică încăperile destinate pregătirii alimentelor, depozitelor, frigoriferelor, preparării mîncării (bucătăria), cum și grupurile sanitare ale personalului de serviciu și consumatorilor.

Centrala termică, în ipoteza că e necesară una proprie, a fost, de asemenea, prevăzută a fi amplasată la subsol.

La parter se găsesc distribuția (oficiul) și consumația (sala de mese). Lîngă oficiu, și intim legat cu el, se găsește spălătorul de veselă.

Cantinele școlare, la care masa se ia numai în două serii, derivă din acelea muncitorești similare, adăugîndu-li-se o supantă în sala de mese. Grupul serviciilor rămîne identic.

La programele cu o capacitate mare de consumatori (cantinele 1600/4, 1800/4, 2400/3), suprafața rezervată serviciilor întrece sensibil pe aceea a sălii de mese. De aceea, surplusul subsolului rămîne sub o terasă accesibilă, fără a afecta proporțiile parterului care, de altfel, nu mai suportă nici o majorare a volumului.

În cazuri speciale se poate afecta sectorului consumație și terasa-acoperiș a construcției, prelungindu-se în prealabil distribuția și respectiv accesul consumatorilor. În ceea ce privește funcțiunea, studiul de față aduce la acest capitol cîteva propuneri noi.

Astfel, dispare complet holul-așteptare, a cărui inutilitate a mai fost semnalată (vezi revista «Arhitectura R.P.R.», nr. 2—1957 pag. 12).

Problema vestiarului este pusă realist; practica funcționării cantinelor arată că vestiarul central, deservit de un personal anume, nu funcționează, deoarece consumatorii preferă să aibă vestiarul în apropierea locului de mîncare.

De aceea se recomandă suprimarea vestiarului și prevederea unui mobilier special în sala de mese. Problema vestiarului a antrenat și rezolvarea amplasării scaunelor la mese, propunîndu-se mese cu 4, cu 5 sau cu 6 locuri (vezi desenul); rezultă (în sala de mese) cca. 1,00 m²/persoană la cantinele muncitorești și cca. 1,20 m²/persoană la cantinele școlare, ceea ce reprezintă indici extrem de favorabili.

În sfîrșit, distribuția (oficiul) se găsește la alt nivel decît prepararația (bucătăria).

Acest lucru rămîne perfect valabil, atît în condițiile cantinelor, cît și în cele ale restaurantelor, deoarece mîncarea gata preparată este transportată, cu ajutorul ascensorului sau pe scara de serviciu, în oficiu, unde este păstrată pe mese calde. Oficiul este locul în care se fac porțiile, iar spălătorul de veselă a fost amplasat în directă legătură cu acesta.

Din punct de vedere constructiv, planul a fost conceput pe o tramă modulară de 3,60 m. Subsolul e plantat pe această rețea cu stîlpi de beton armat care susțin un planșeu Pfeifer.

Sistemul portant al parterului poate fi realizat, fie din zidărie de cărămidă portantă, fie din stîlpi de beton așezați pe conturul exterior sau în interiorul sălii (ceea ce reduce deschiderea de la 10,80 la 8,20 m).

În bucătărie, boxele pentru prepărații, spălătorul de vase etc. sînt despărțite prin panouri de sticlă cu o înălțime de 2,10 m, ceea ce permite obținerea unui mare spațiu comun.

Studiul propus este posibil numai în varianta cu încălzire centrală, cu radiatoare tip vitrină la sala de mese și rețea de distribuție aparentă la plafonul subsolului. Se renunță definitiv la instalația de ventilație, atît la sală, cît și la bucătărie, deoarece, pe de o parte, aceste două piese sînt la niveluri diferite, iar pe de alta sînt ventilate transversal.

În cadrul efortului general de tipizare s-a adoptat și aci travea de 3,60 m, pentru a se putea utiliza prefabricatele ușoare și pentru a se putea adapta celorlalte programe rezolvate în cadrul tipizărilor: locuințe și hoteluri.

În ceea ce privește seria de cantine ce se realizează prin studiul de față, se dau în tabelele de la pag. 35, date caracteristice pentru fiecare în parte.

În ceea ce privește amplasarea cantinelor la parterul locuințelor sau hotelurilor, se dau două asemenea variante. În cazul hotelurilor, capacitatea sălii de mese poate fi diferită în funcție de lungimea totală a clădirii; în cazul locuințelor, gabaritul sălii este impus de distanța dintre două scări de acces la etaje.

Se arată, de asemenea, posibilitatea amenajării cantinei la parterul blocului experimental, proiect realizat de curînd în cadrul Institutului de proiectare a construcțiilor tip (I.P.C.T.).

Cantină 600/3 (ipoteză de amplasare într-un parc) — Perspectivă

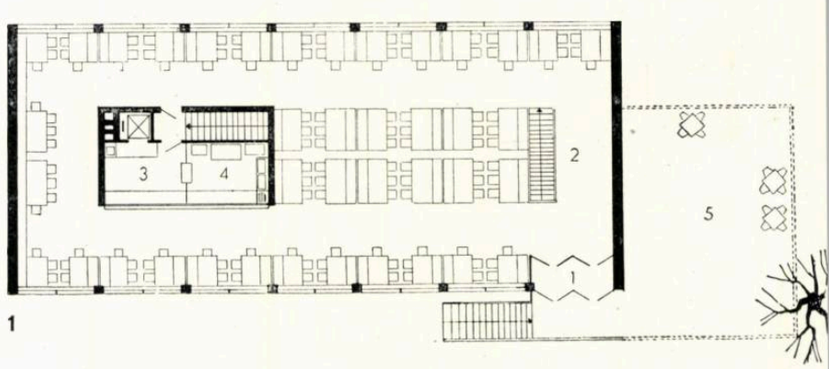

1

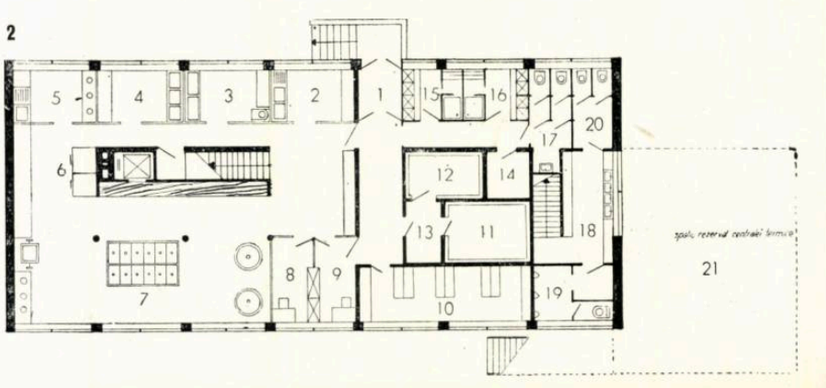

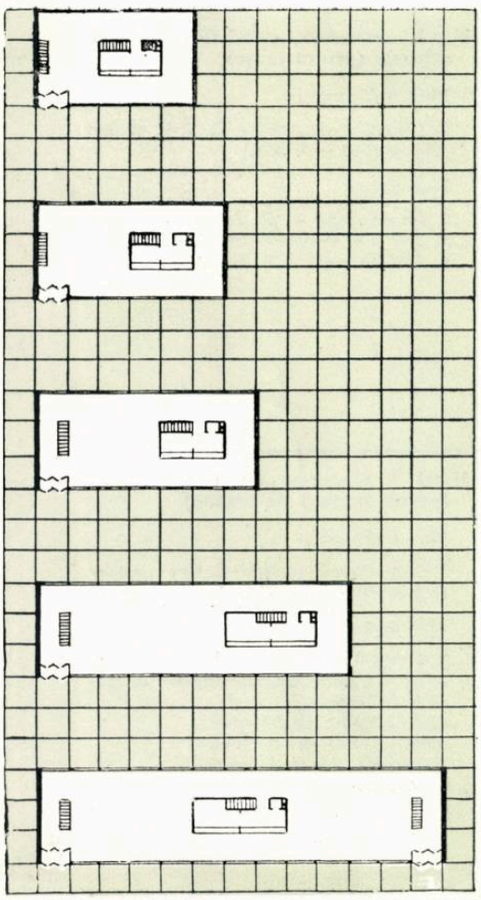

Seria cantinelor muncitorești 300/3, 450/3, 600/3, 900/3, 1200/3
Planuri parter (1-5)

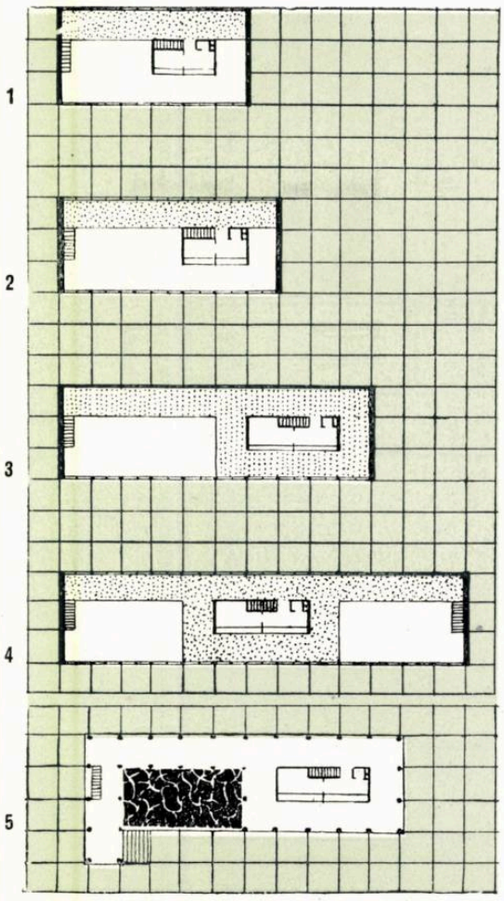

Seria cantinelor școlare 450/2, 600/2, 900/2, 1200/2
Planuri supante (1-4)
Cantină 900/3 (ipoteză de amplasare la malul mării), cu sala de mese în aer liber (5)

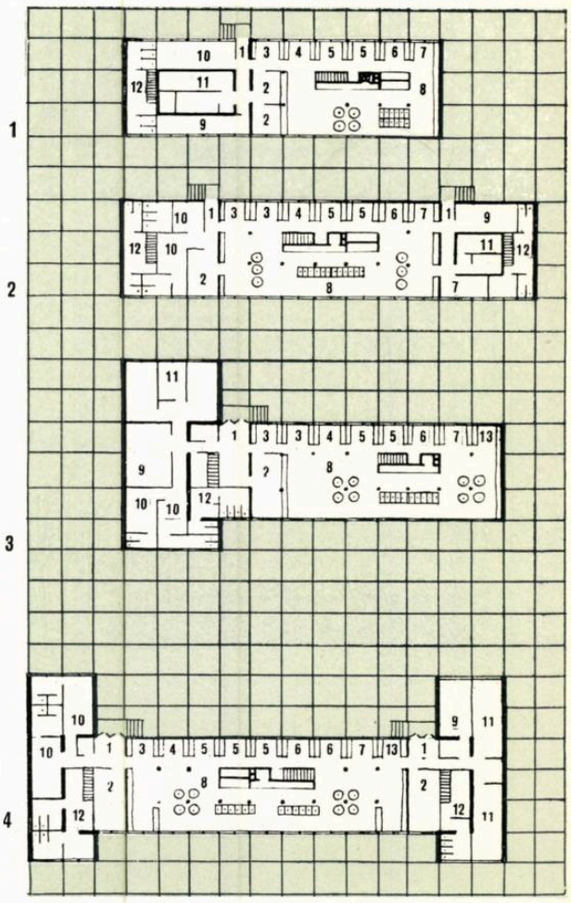

Cantinele 900/3 sau 900/2, 1200/3 sau 1200/2, 1800/4 și 2400/3
Planuri subsol (1-4)
1. Intrare de serviciu — 2. Birou — 3. Preparație carne — 4. Preparație pește — 5. Preparație legume 6. Ceai-cafea — 7. Spălător vase — 8. Bucătărie 9. Cămară — 10. Vestiare și grup sanitar pentru personal — 11. Grup frigorific — 12. Grup sanitar pentru consumatori — 13. Patiserie

Cantină 600/3

1. *PLAN PARTER*

1. Windfang — 2. Sală de mese — 3. Oficiu 4. Spălător veselă — 5. Terasă peste subsol (eventual, dacă există, peste centrala termică)

2. *PLAN SUBSOL*

1. Intrare serviciu — 2. Spălător vase — 3. Preparație carne — 4. Preparație legume — 5. Ceai-cafea — 6. Patiserie — 7. Bucătărie — 8. Economat 9. Birou administrație — 10. Cămară-depozit 11. Cameră frigorifică (carne) — 12. Cameră frigorifică (lactate) — 13. Sas — 14. Mașini 15. Vestiar pentru personal (bărbați) — 16. Vestiar pentru personal (femei) — 17. Grup sanitar pentru personal — 18. Lavabouri consumatori — 19. W.C. pentru consumatori (bărbați) — 10. W.C. pentru consumatori (femei) — 21. Centrală termică (eventual)

←

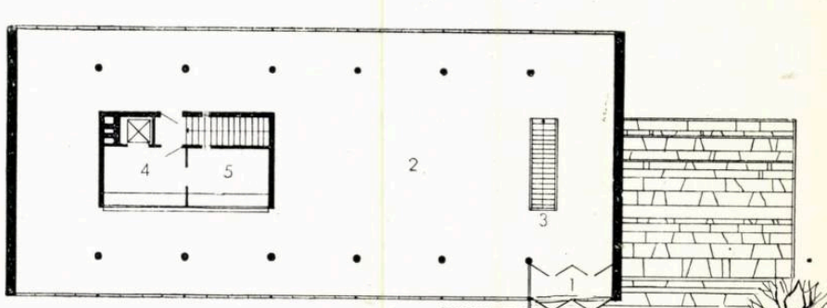

3

→

Cantină 600/3 — *Variantă de construcție cu stîlpi în sala de mese*

3. *PLAN PARTER*

1. Windfang — 2. Sală de mese — 3. Scară spre grupul sanitar pentru consumatori (subsol) 4. Oficiu — 5. Spălător veselă

4. *PLAN SUBSOL*

Aceleași încăperi ca la cealaltă variantă

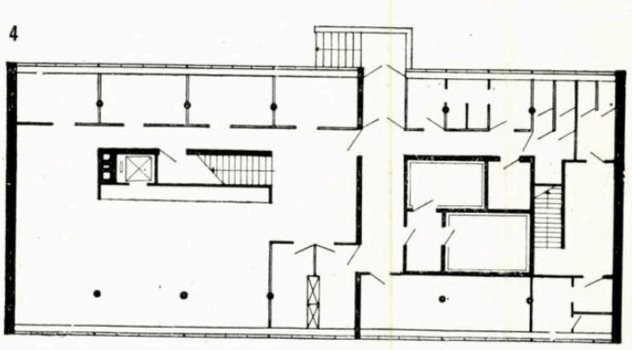

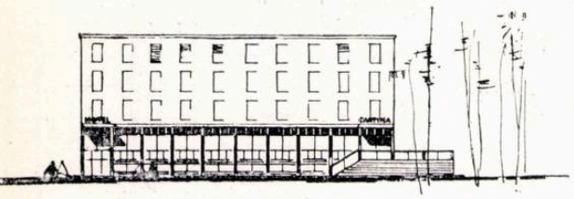

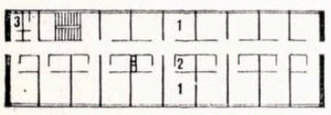

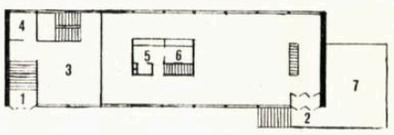

Hotel + restaurant, avînd fiecare intrări separate (pentru oraşe)

Plan etaj curent

1. *Cameră cu 2 paturi — 2. Grup sanitar (duş-lavabou) — 3. W.C.*

Plan parter

1. *Intrare hotel — 2. Intrare restaurant 3. Hol — 4. Portar-informaţii — 5. Oficiu 6. Spălător veselă — 7. Terasă*

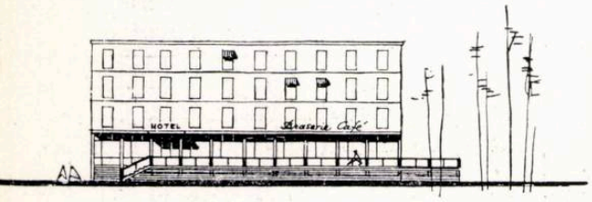

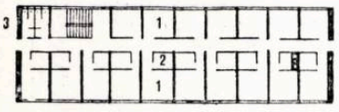

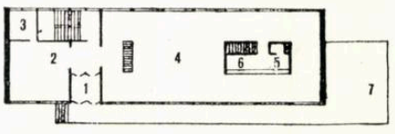

Hotel + restaurant cu intrare unică (pentru staţiuni de odihnă)

Plan etaj curent

1. *Cameră cu 2 paturi — 2. Grup sanitar (duş-lavabou) — 3. W.C.*

Plan parter

1. *Vestibul — 2. Hol — 3. Portar-informaţii — 4. Restaurant — 5. Oficiu — 6. Spălător — 7. Terasă*
Hotel (P + 3) cu 50 camere
Hotel (P + 2) cu 34 camere
Hotel (P + 1) cu 17 camere
Cantina are o capacitate (în sala de mese) de 226 de locuri, echivalentă cu cantina 600/3

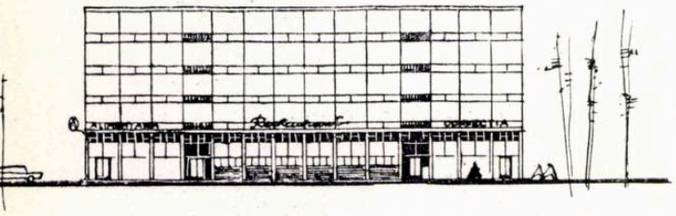

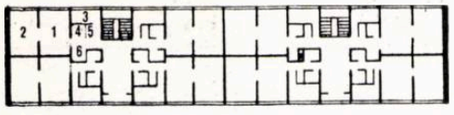

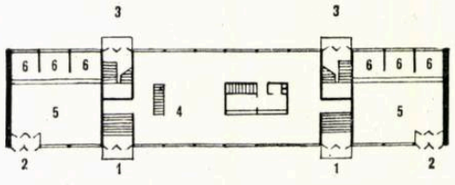

Cantină la parterul blocului experimental

Plan etaj curent

1. Cameră de zi — 2. Dormitor — 3. Bucătărie — 4. Baie — 5. W.C. — 6. Cămară

Plan parter

1. Intrare la restaurant — 2. Intrare la magazine — 3. Intrare la locuinţe prin aleea interioară — 4. Restaurant cu 180 de locuri, adică echivalent cu 450/3 — 5. Magazin 6. Depozite, birouri

---

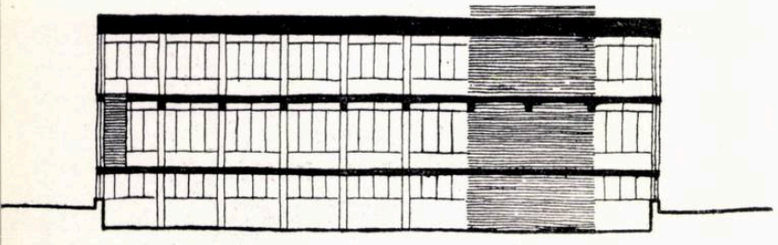

Secţiune longitudinală pentru **cantinele muncitoreşti mai mari, cu 2 săli de mese suprapuse**

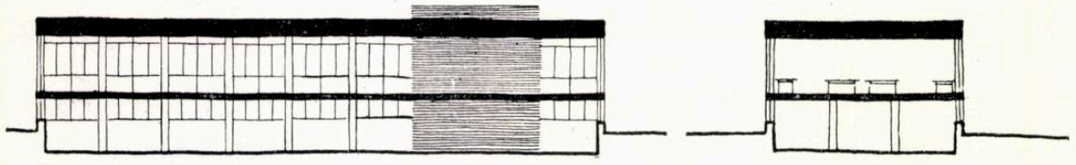

Cantine muncitoreşti în 3 serii — *Secţiune longitudinală. Secţiune transversală*

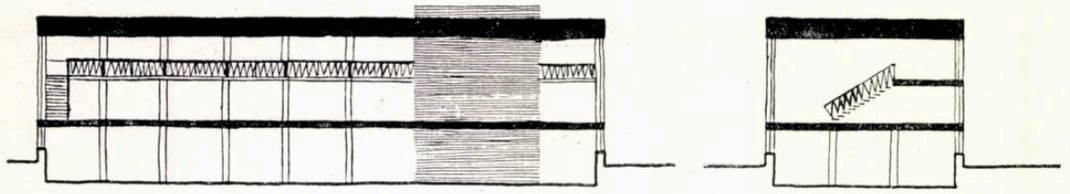

Cantine şcolare în 2 serii — *Secţiune longitudinală. Secţiune transversală*

Tabelul 1

Cantine muncitoreşti

Capacitate	Ap (m²)	As (m²)	$\frac{Ap}{Nuf}$ (m²/pers).	$\frac{As}{Nuf}$ (m²/pers).
300/3	420	156	1,09	1,22
450/3	505	196	0,98	1,14
600/3	590	234	0,91	1,08
900/3	840	336	0,87	1,04
900/4	714	234	0,83	1,08
	Sala de mese este aceeaşi cu 600/3; subsolul de la tipul 900/3. Terasă parţială peste subsol			
1200/3	1090	440	0,89	1,07
1200/4	970	338	0,80	1,12
	Parterul de la 900/3, iar subsolul de la 1200/3. Parţial, terasă peste subsol			
1600/4	1130	440	0,69	1,06
	Parterul de la 1200/3. Terasă parţială peste subsol			
1800/3	1500	700	0,79	1,10
	Parter cu supantă, ca la cantina şcolară 1200/2. Subsol parţial acoperit cu terasă			
1800/4	1250	468	0,725	1,08
	Sala ca la cantina 1200/3; subsolul ca la 1800/3			
2400/3	1890	910	0,745	1.08
	Două săli de mese ca la 1200/3, însă suprapuse. Subsol cu terasă parţială deasupra			

Tabelul 2

Cantine şcolare

Capacitate	Ap (m²)	As (m²)	$\frac{Ap}{Nuf}$ (m²/pers)	$\frac{As}{Nuf}$ (m²/pers.)
450/2	620	300	1,34	1,29
	Echivalentă cu 450/3. Apare supanta în sala de mese			
600/2	715	350	1,25	1,22
	Echivalentă cu 600/3, însă cu supantă			
900/2	1160	600	1,22	1,26
	Se poate deduce, fie din cantina 900/3 cu supantă, fie din suprapunerea a două săli de la 600/3; subsolul de la tipul 900/3			
1200/2	1420	700	1,20	1,18
	Sala cantinei 1200/3, cu supantă			

Ap = aria palierului;
As = aria sălii de mese;
Nuf = numărul unităţilor de folosinţă

Tabelul 3

Tabel comparativ de suprafeţe desfăşurate şi indici, faţă de normativul de cantine numărul 101/53

Categoria cantinei	Aria palierelor		Ap/loc	
	Normativ	Studiu	Normativ	Studiu
300/3	487	420	4,87	1,22
450/3	890	505	6,60	1,14
600/3	1138	590	5,70	1,08
900/4	1298	714	5,80	1,08
1200/4	1694	970	5,60	1,12
1600/4	2159	1130	5,40	1,06
1800/4	2395	1250	5,30	1,08
2400/3	3537	1890	4,40	1,08

Observaţie: La studiul propus, la rubrica Ap/loc, nu este inclusă centrala termică, deoarece e considerată facultativă.

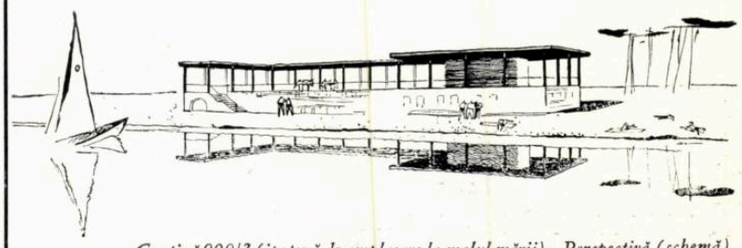

Cantină 900/3 (ipoteză de amplasare la malul mării)—Perspectivă (schemă)

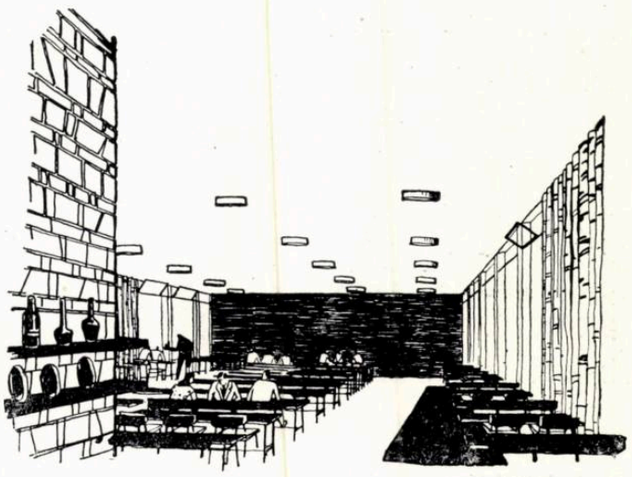

Cantină 900/3 — Perspectivă interioară dinspre oficiu

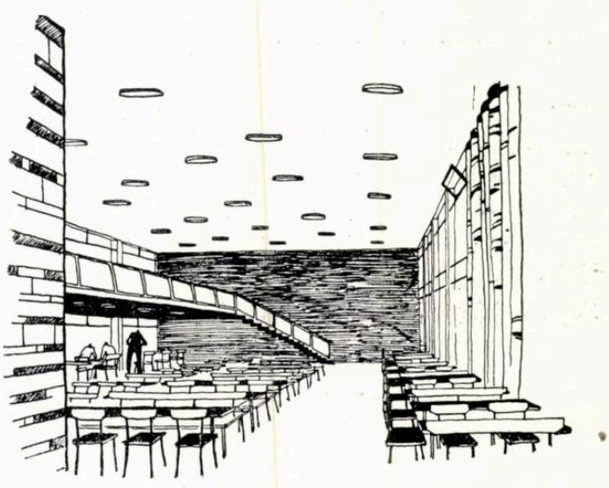

Cantină 900/2 — Perspectiva sălii de mese dinspre oficiu

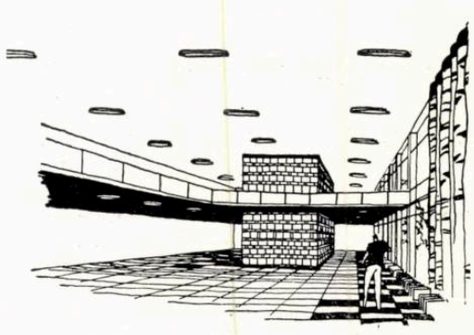

Cantină 900/2 — Perspectiva sălii de mese spre oficiu

Cantină 900/2 (ipoteză de amplasare într-un parc)—Perspectivă (schemă)

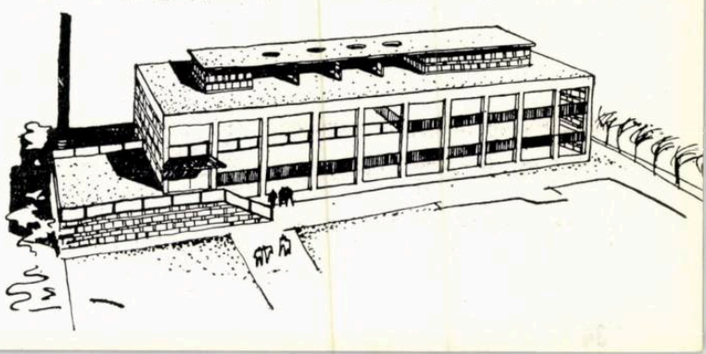

1

EXPOZIȚII

Conf. arh. GHEORGHE PETRAȘCU

PAVILIOANE ȘI STANDURI ROMÎNEȘTI LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE DIN ANUL 1956

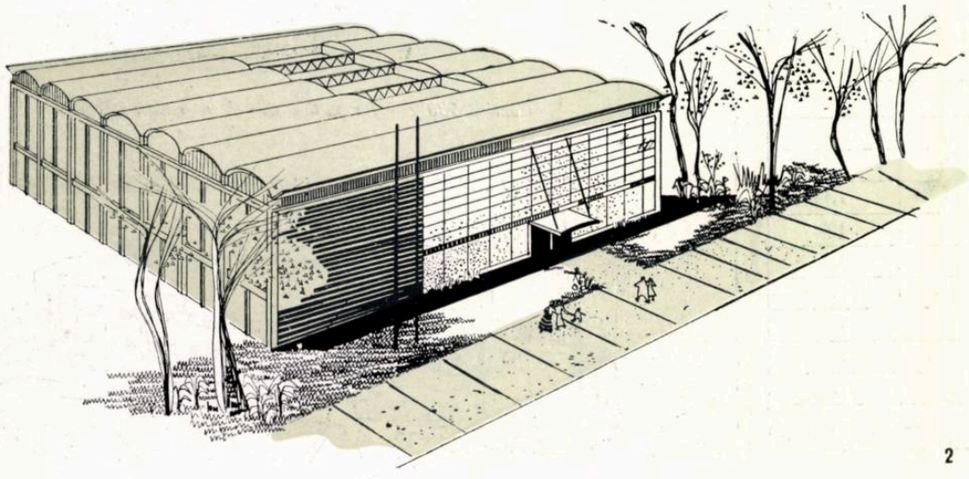

2

Într-un vechi caiet cu extrase de lectură găsesc notat: « . . . pavilionul de expoziție lasă frîu liber imaginației arhitectului; îi deschide lumea feeriei, dar și a celor mai primejdioase rătăciri ».

Întrucît văd observația înscrisă fără glosă, presupun că odinioară mi-a plăcut integral; constat însă că astăzi o aprob cu rezerve. Pavilionul de expoziție are și el un program rezultînd din varietatea obiectelor de expus și din intenția tematică a organizatorilor; se așază într-un cadru determinat, pe un teren cu formă dată, prezentînd uneori și particularități de relief; se execută din anumite materiale și în sisteme de construcție alese de obicei în funcție de nevoia montării și demontării rapide etc. Acestea, cu altele împreună, devin frîu pentru imaginație sau mai degrabă un hăț care îi imprimă o direcție. Nu este însă de regretat iluzia pierdută a unei totale libertăți. Dimpotrivă, și în acest caz, îngrădirile obiective alcătuiesc o temelie solidă pentru imaginația arhitectului, constituind platforma sigură de pe care ea își poate lua zborul, cînd este realmente înaripată.

Primejdioase rătăciri conducînd la greșeli capitale (seria lor a fost inaugurată la categoria pavilioanelor de expoziție cu cele două « Palate » mare și mic, construite în cadrul expoziției universale de la Paris din 1900) devin posibile în cazul de față, ca și în celelalte cazuri de proiectare, numai în urma nesocotirii, cu sau fără intenție, a necesităților concrete. Potrivirea cu tema rămîne lege fundamentală pentru tot ce este arhitectură. Cînd există respect pentru problema propusă studiului, din care decurge preocuparea serioasă de a-i desluși componentele în toată complexitatea lor, și cînd acest respect se asociază cu deprinderea de a nu accepta decît soluții părînd integral satisfăcătoare, drumul proiectării are sorți să fie în general corect, iar critica rezultatelor obținute nu va putea semnala decît, cel mult, greșeli de gust.

Din același caiet, alte însemnări referitoare la același subiect, de astă dată cu adaosuri și parafraze proprii: « . . . cei ce vin la o expoziție doresc să se instruiască și să se distreze (mai ales); cîțiva vin cu un scop precis; cei mai mulți însă, ca să-și petreacă timpul, să-și mulțumească o curiozitate nedefinită anticipat, să găsească o evadare din monotonia cotidiană . . . Atenția publicului trebuie trezită repede și susținută intens . . . De aceea sînt necesare imagini noi, pentru a atrage privirea, fără a recurge însă la extravaganță și baroc. Pavilionul de expoziție fiind tot arhitectură,

1. *Pavilion pentru tîrgul de la Zagreb — Fațada principală*
   Autori, arhitecți Mircea Horn, Vladimir Matiușov, Gheorghe Petrașcu; în colaborare cu arhitecții Ascanio Damian, Ion Ressu, ing. Romeo Constantinescu. Grafician, arh. Corneliu Dimos.
2. *Perspectivă aeriană*
3. *Fațadă*
4. *Interior*

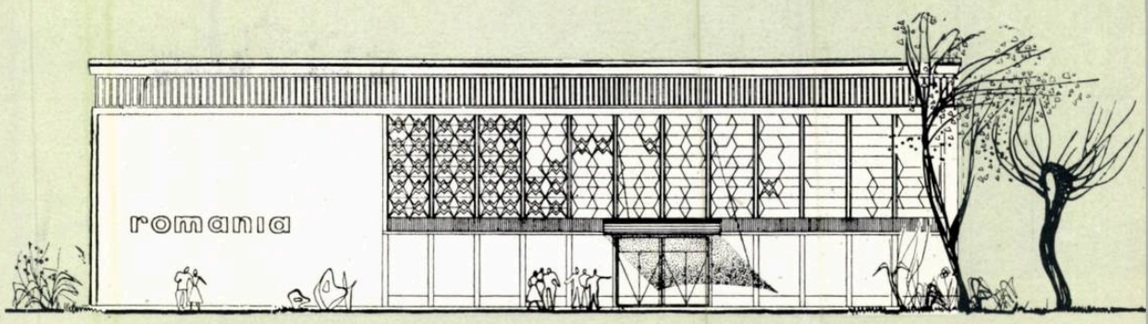

3

4

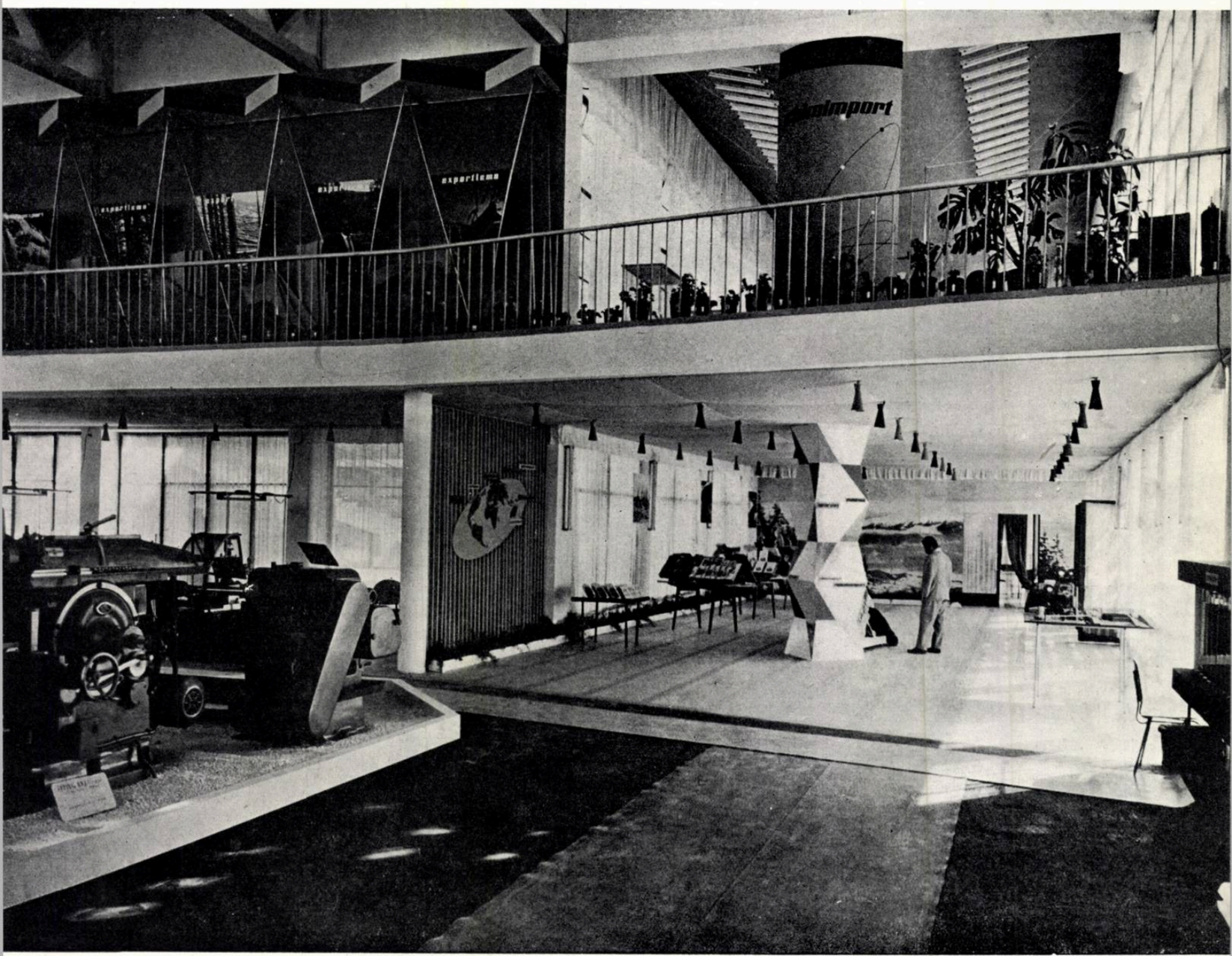

1

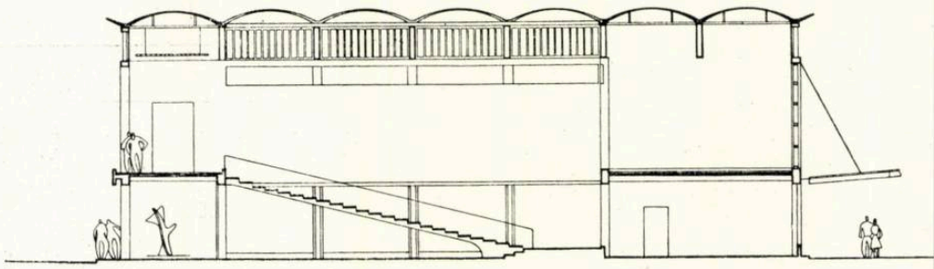

2

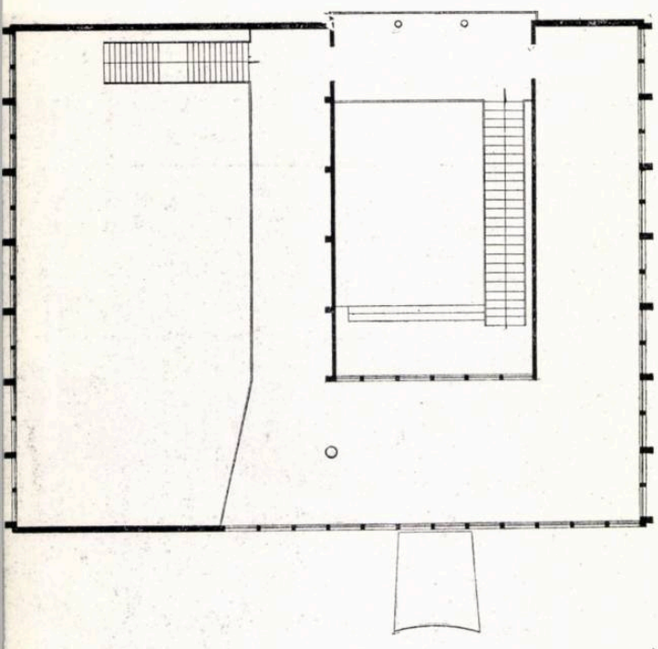

3

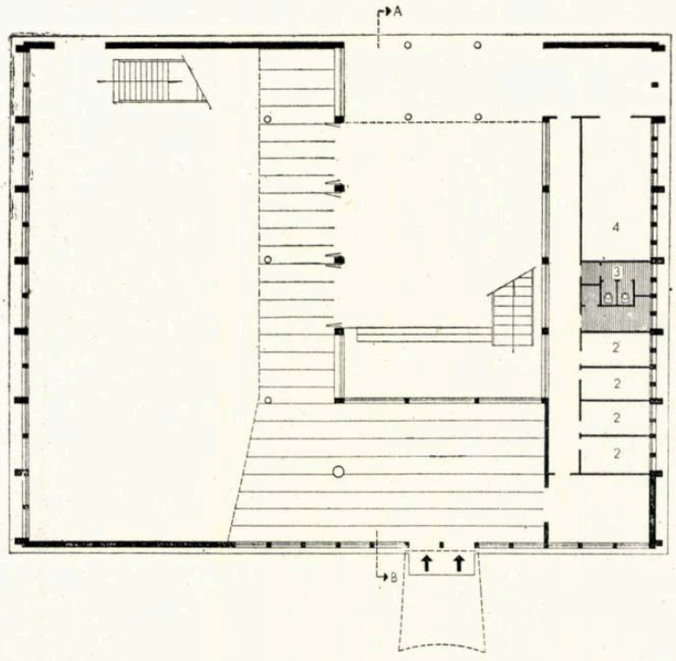

4

1. *Pavilion de expoziţie la Zagreb — Interior*
2. *Secţiune transversală (A—B)*
3. *Plan etaj*
4. *Plan parter:*
   1. Hala principală a expoziţiei — 2. Birouri şi secţii comerciale
   3. Grup sanitar — 4. Depozit
5. *Interior*
6. *Perspectivă interioară*

7-8-9. *Vederi interioare*

5

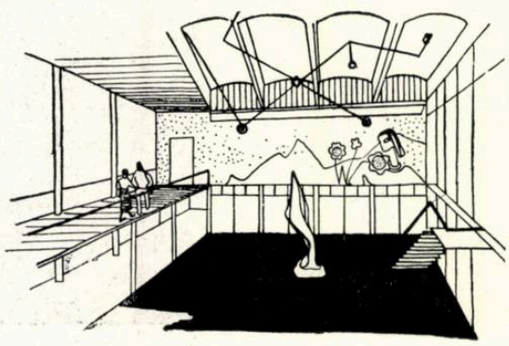

6

deci altceva decît un decor inconsistent, nu scutește de grija formelor adevărate. Seducțiunea prin imagini arhitectonice și decorul subordonat lor va fi trainică, dacă ambele capătă autoritate în urma constatării că nu contrazic raționalul (sau firescul). Ele devin condimentul excitator al atenției, cîștigă simpatia și conving cînd, în acord cu materialul expus, nu încetează să reprezinte ideile de măsură, ordine și armonie ».

În privința modului de expunere: « fără repetare, concis, dar vioi, fiecare lucru prezentat o singură dată . . . albul să fie culoarea dominantă, constituind un fond pe care obiecte și grafica auxiliară apar cel mai bine valorificate ».

Și ultima însemnare: « O expoziție este o lume, dar o lume purificată de tot ce este urît și rău; este icoana lumii reale, așa cum o întrevede fiecare țară în lumina propriului său ideal . . . » *.

Concepută astfel, expoziția poate juca rol de mediu educativ cu influențe binefăcătoare și deci, în caz că s-a exprimat o constatare și nu doar iluzia unui comentator optimist, pe frontispiciul ei se vor potrivi înscrise cunoscutele versuri de Baudelaire:

« Là, tout n'est qu'ordre et beauté,
Luxe, calme et volupté ».

Am pus citatul final sub semnul îndoielii, pentru că nici una dintre expozițiile naționale sau internaționale, vizitate de mine, nu mi-a apărut ca « o lume purificată de tot ce este urît și rău ». Dacă intenția purificării a existat uneori, atunci probabil că operația s-a dovedit foarte anevoioasă și pînă la urmă chiar imposibilă, din cauza controverselor interminabile pe care le comportă. De aceea, nici pentru deviza sugerată mai sus n-am văzut măcar un loc rezervat deasupra intrărilor. Trebuie să recunoaștem că omisiunea e justificată; mai ales în cazul tîrgurilor de mostre, așa cum le știm, deviza ar fi stat afișată pe poartă ca o ironie sau o absurditate, la fel, sau aproape la fel, ca pe firma unui magazin universal. Pe semne e încă prea devreme ca să se fi găsit calea de a compune artistic, sau cel puțin suficient de demn, cu motoare, conserve și pînzeturi. În general, se crede obligatoriu gestul smucit și brutal sugerat, zice-se, de mașină. Explicația e stupidă, pentru că omul are facultatea alegerii conștiente, iar brutalitatea este anterioară mașinii.

Observația capătă oarecare importanță, întrucît depășește cadrul limitat al proiectării pavilionului de expoziție. Ea poate fi extinsă substanțial, dacă privim și alte domenii ale producției arhitecturii contemporane. Ba, fenomenul poate fi surprins și la celelalte genuri artistice, ceea ce, în ultimă analiză, poate pune în discuție chiar modul nostru de viață.

A stat în intenția mea ca citatele reproduse din caietul cu însemnări să joace rol de repere pentru judecarea materialului pe care îl prezint: arhitectura, modul de expunere și grafica publicitară, ilustrate de pavilioanele și standurile românești la tîrgurile internaționale de mostre organizate în cursul anului 1956.

Dintre aceste repere propun să excludem deziderатul purificării, stihurile poetului și glosele mele pe marginea lor, ca fiind prea exigente sau poate chiar utopice. De ele pot să-și amintească însă cei cu răgazuri intelectuale, cînd meditează asupra celei mai bune lumi posibile.

Dezvoltarea economiei naționale și preocuparea de a spori legăturile noastre comerciale cu toate statele au prilejuit, în anul trecut, o participare multiplă la manifestări de soiul celor mai sus numite. În Republica Democrată Germană, la tîrgurile de iarnă și de toamnă din Leipzig, în Italia, la tîrgul din Milano, în Anglia, la cel din Londra, în Grecia, la cel din Salonic sau în Turcia, la cel din Izmir, produsele românești au fost expuse în pavilioane sau săli existente, oferite de organizatori și amenajate în acest scop de Camera noastră de comerț. În cadrul tîrgurilor din Zagreb, în Republica Populară Federativă Iugoslavia, și la cel din Damasc, în Siria, au fost construite, după proiecte elaborate în țară, pavilioane proprii. Pe durata expozițiilor s-a aflat din presă că participările românești se bucurau de succes și, spre sfîrșitul anului, că pavilioanele de la Damasc și Zagreb au fost distinse, primul cu medalia de aur, al doilea cu premiul I, decernate la tîrgurile respective. De obicei, juriile acestor manifestări sînt binevoitoare, pentru că o sărbătoare nu trebuie deranjată printr-un spirit critic prea ascuțit.

* Extrasele sînt din revista «L'architecture d'aujourd'hui» nr. 1-2, anul 1940.

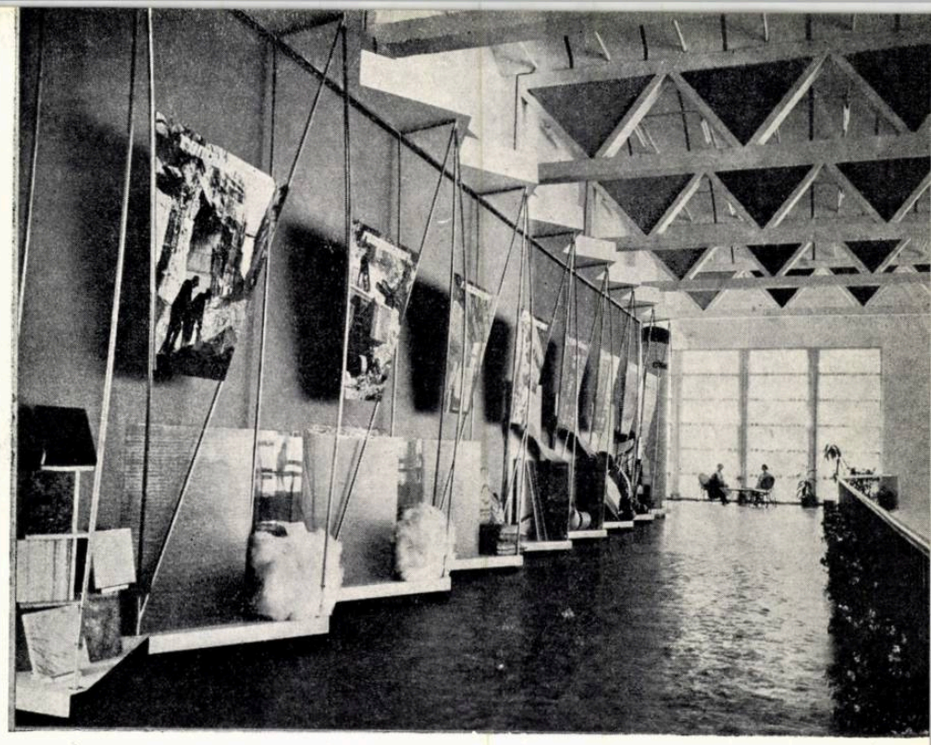

7

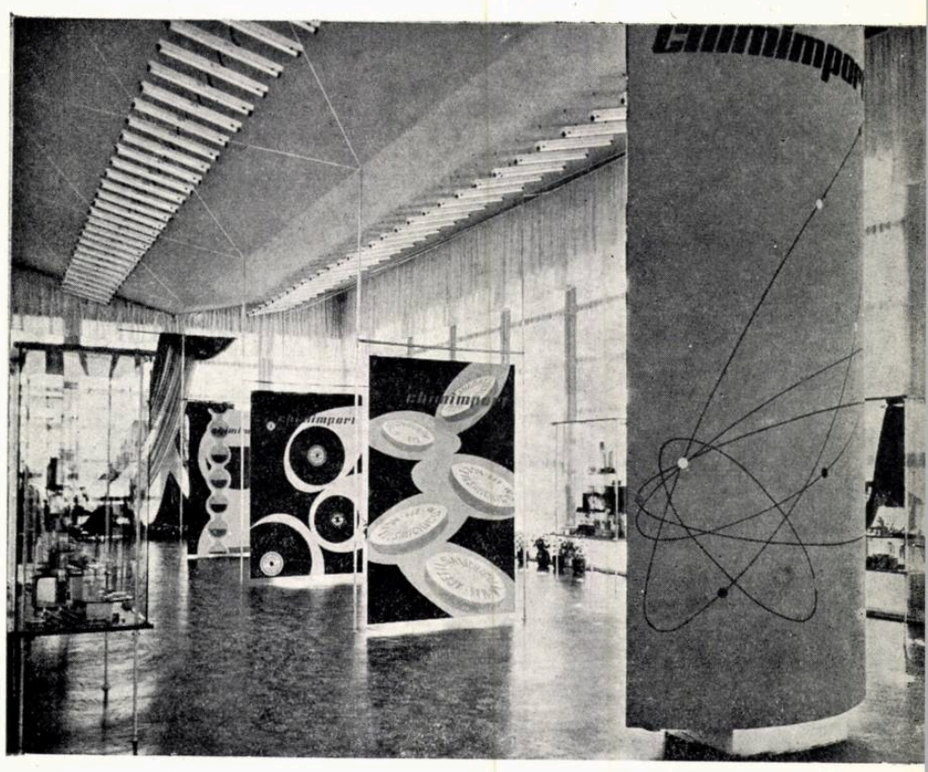

8

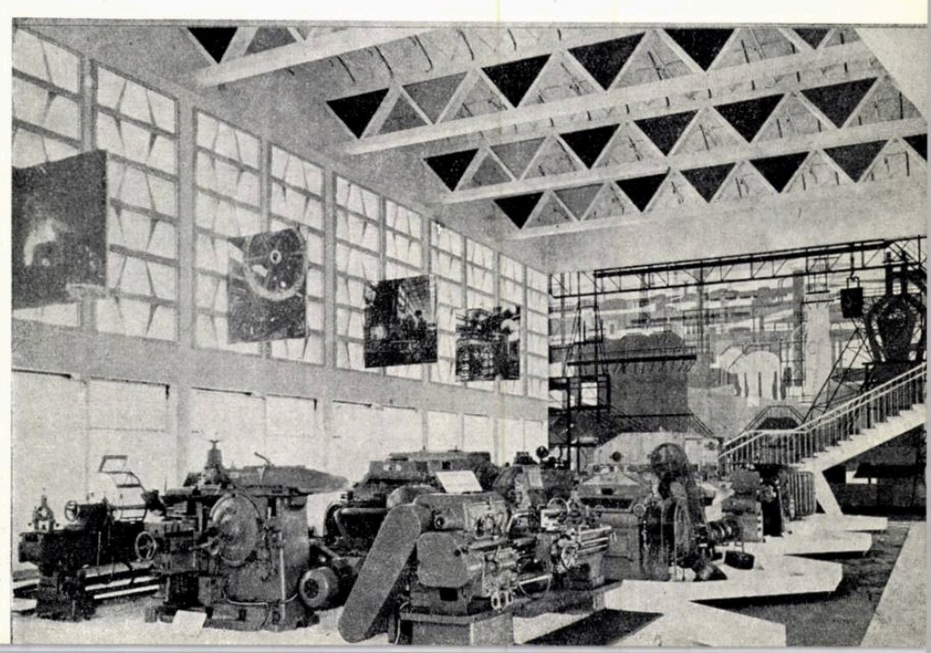

9

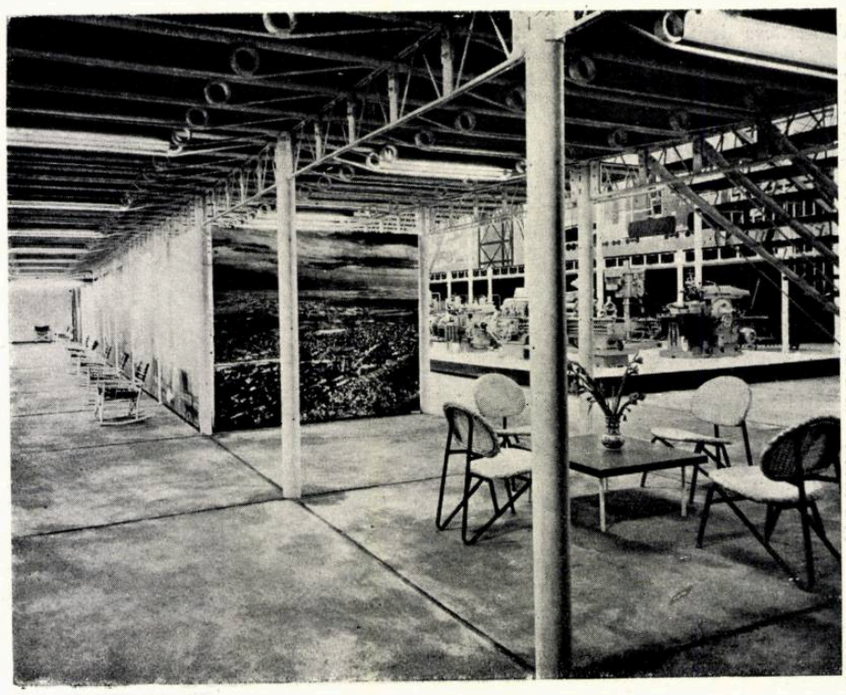

2

1. *Pavilion de expoziție la Damasc — Vedere exterioară.*
Autor, arh. Ascanio Damian; colaboratori arhitecții Ion Ressu, Jean Rosenberg, Corneliu Dimos; ing. Romeo Constantinescu; graficieni Ion Oroveanu, Virgil Ciocîrdel.

1

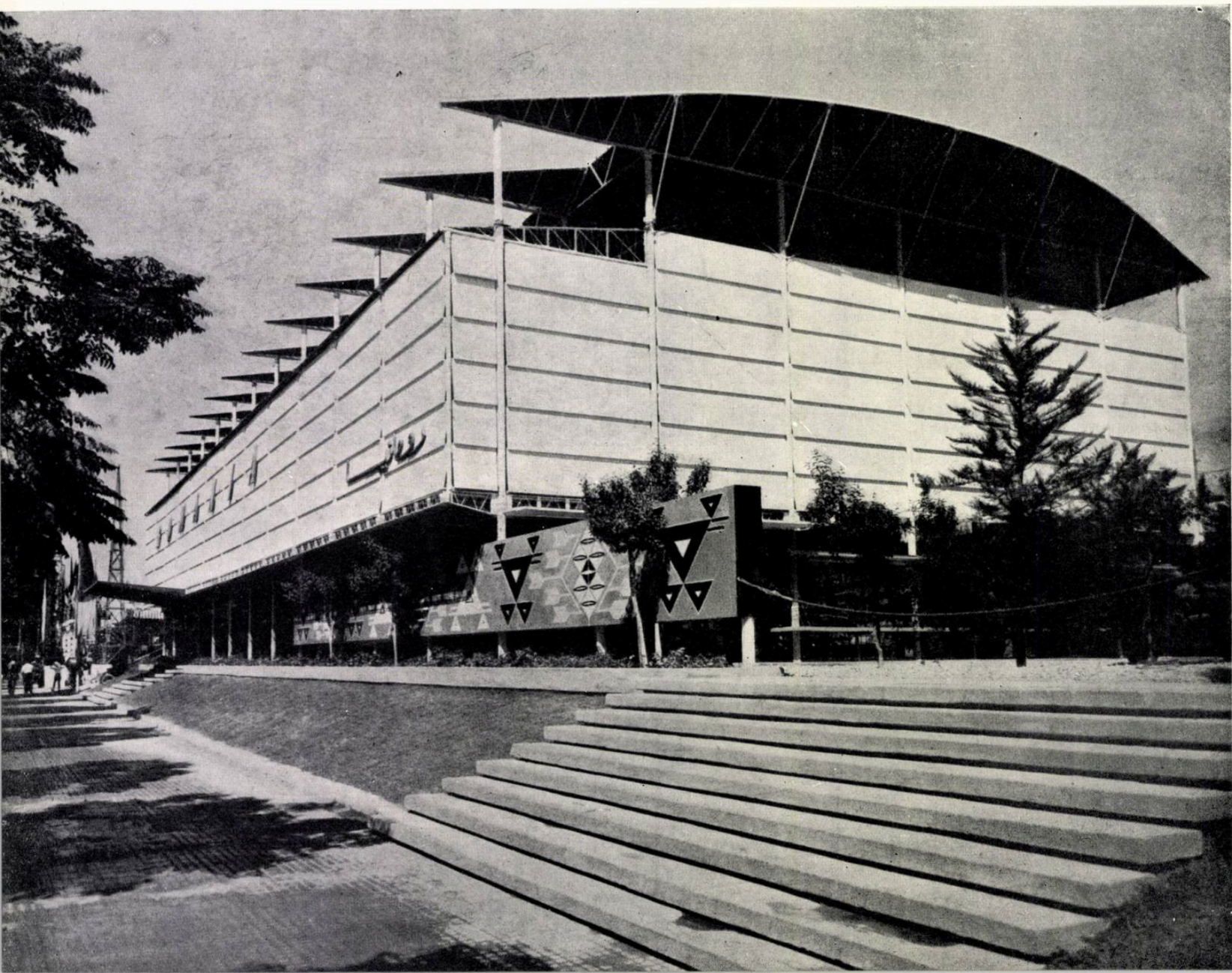

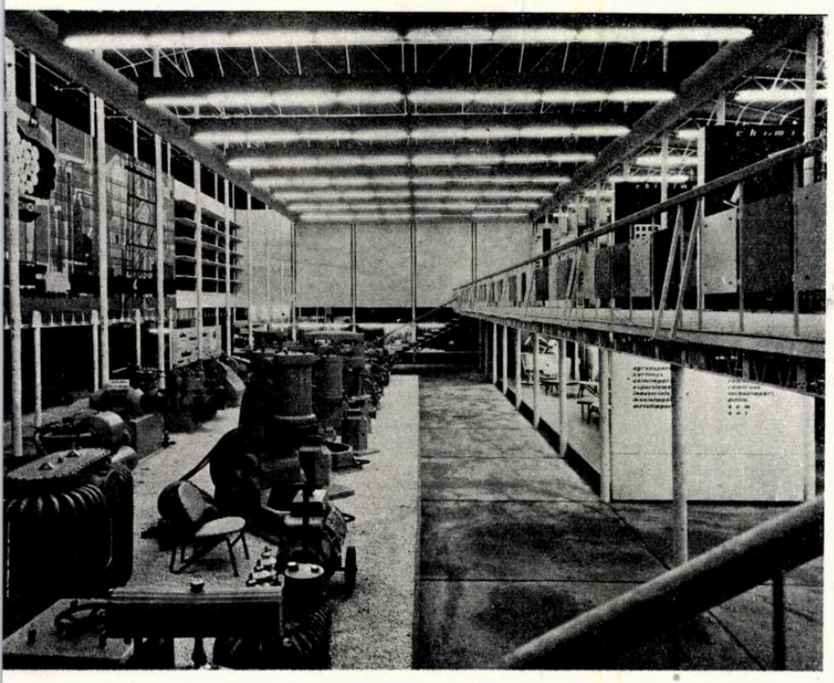

3

2-3. *Vederi interioare*
4. *Plan supantă*
5. *Secțiune transversală*
6. *Plan parter*
7. *Montarea scheletului metalic la pavilionul de la Damasc*

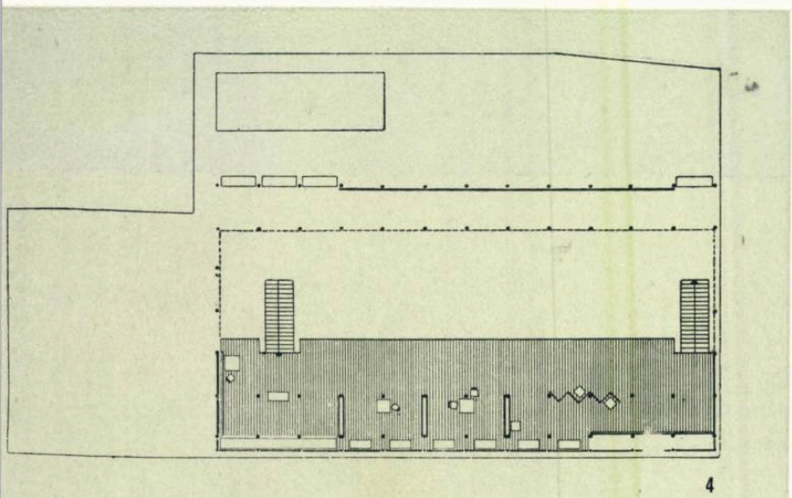

4

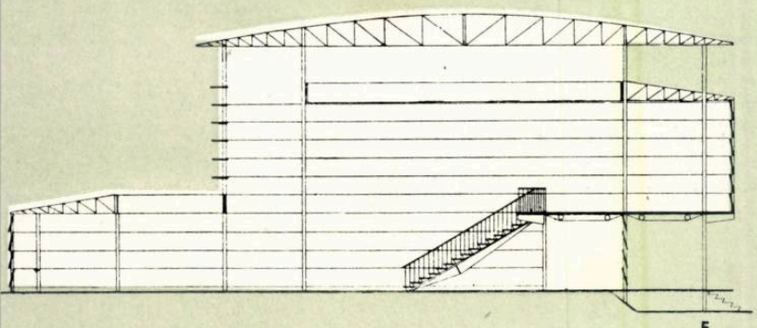

5

6

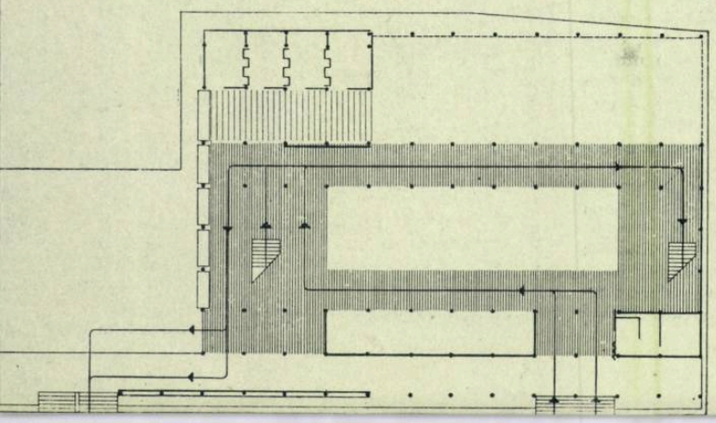

7

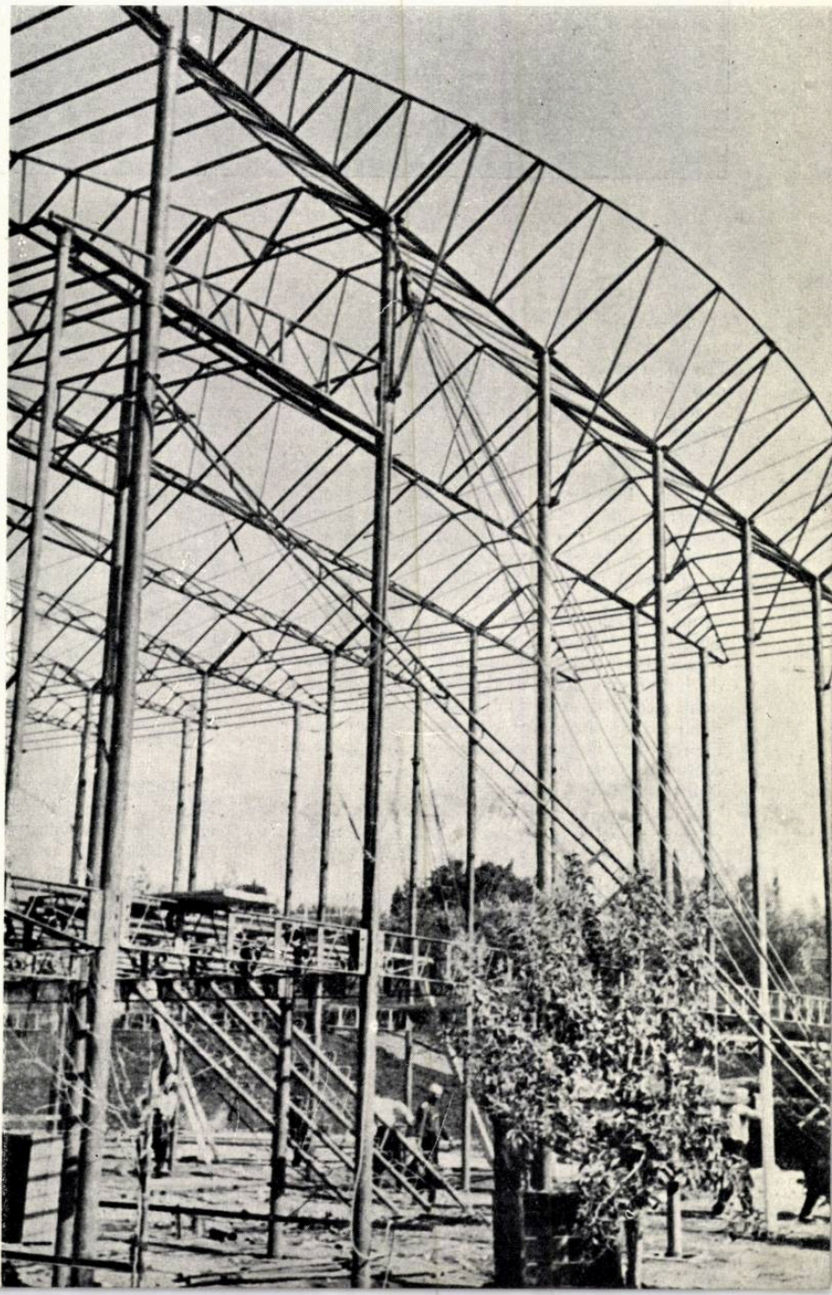

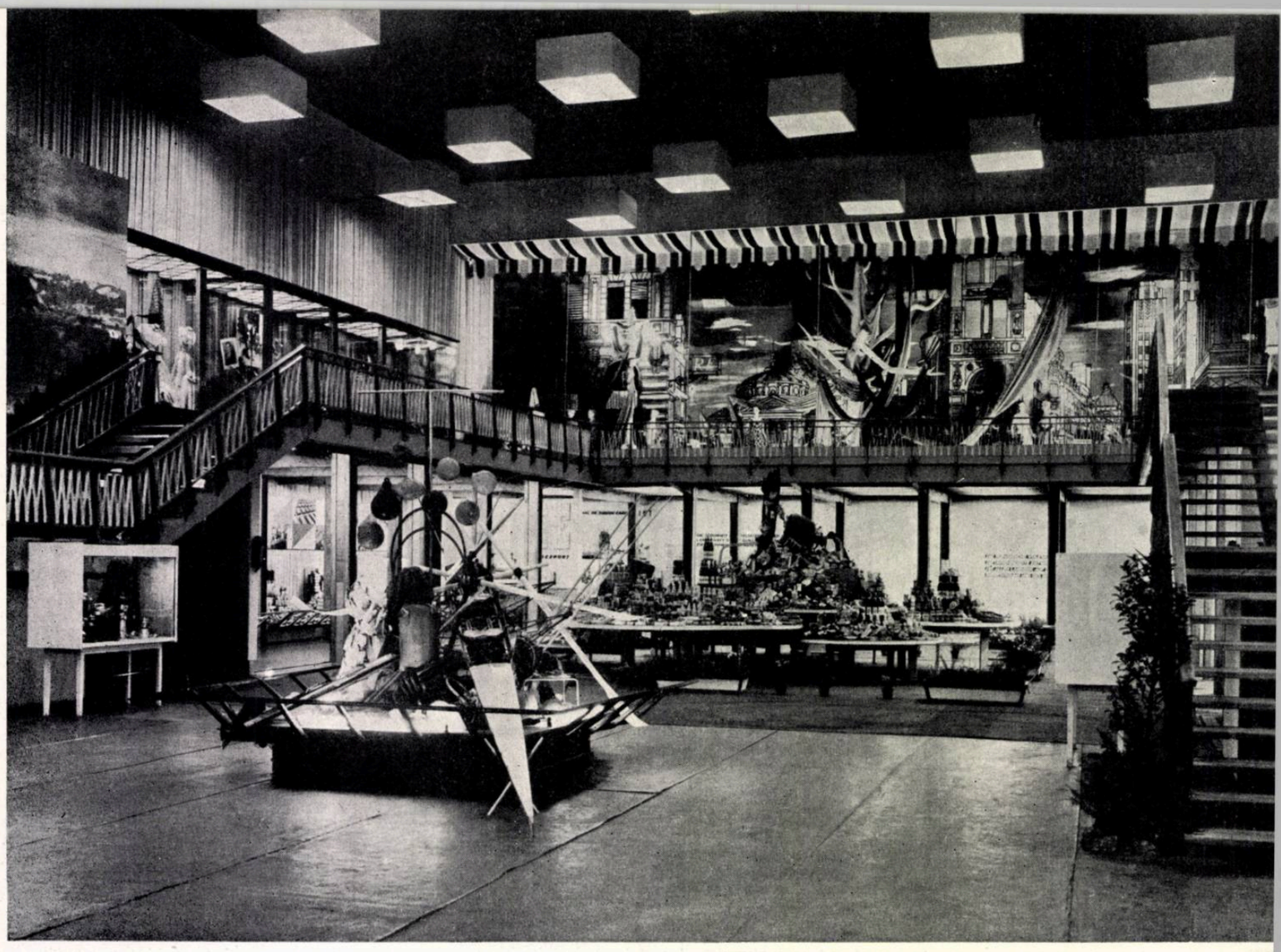

1

Dar chiar atunci cînd se alege « regina balului », deşi judecata nu este foarte serioasă, ea tot consacră o învingătoare între mai multe concurente.

Cele două pavilioane au planuri judicioase, permiţînd ca circulaţia să se facă în sens unic şi dirijat, însă fără a o impune în mod absolut; materiale variate pot fi expuse avantajos în spaţii corespunzătoare; combinaţia acestor spaţii, cu întinderi şi înălţimi diferite, exclude monotonia şi realizează o reciprocă punere în valoare prin contrast; cuprinderea unei curţi interioare în planul pavilionului de la Zagreb a mărit volumul general al construcţiei pînă la limita minimă impusă de iugoslavi ca să ne cedeze terenul solicitat de noi, fără a mări însă suprafaţa de expunere peste ceea ce Camera de comerţ socotea un maximum necesar în raport cu materialul care putea fi prezentat; în plus, această curte interioară accentuează efectul spaţial şi aduce o plăcută surpriză la încheierea circuitului de vizitare.

O calitate, pe care eu o cred indiscutabilă şi ca atare meritînd o menţiune specială, o constituie faptul că fiecare pavilion reprezintă o soluţie constructivă raţională, în acord cu datele temei şi cerinţele execuţiei: în cazul Damascului, pavilionul este demontabil şi realizat în cea mai mare parte în ţară; carcasa metalică din ţeavă de oţel a fost livrată de Uzinele « 23 August », în timp de 30 de zile, şi montată la faţa locului cam tot în atîtea; pentru Zagreb s-a cerut un pavilion permanent, executabil în 60 de zile; ţinîndu-se seama de posibilităţile unei întreprinderi locale şi urmărindu-se un cost cît mai scăzut, s-a recurs la beton armat monolit pentru elementele de rezistenţă verticale şi la prefabricate pentru elementele de acoperire şi claustre. Formele arhitecturii acuză structura; ele sînt însă şi rezultatul unor intenţii plastice diferite pentru fiecare pavilion în parte, corespunzînd evident cu o concepţie diferită despre semnificaţia formelor în arhitectură şi cu temperamente de autori cu trăsături proprii. Fiind unul dintre proiectanţii pavilionului de la Zagreb, mă abţin de a face aprecieri în această privinţă.

Grafica decorativă şi publicitară, compusă de cele mai multe ori cu îndemînare, animă şi susţine modul de expunere; mi se pare regretabil însă faptul că acesta devine cîteodată abundent pînă la confuzie, rămînînd totuşi sărac; exemplul cel mai flagrant îl oferă participarea la tîrgul de iarnă de la Leipzig. De asemenea, unele amănunte de arhitectură interioară şi echipament mobiliar sînt soluţii pripite şi lipsite de inventivitate, acceptate în zorul predărilor fulger; personal, îmi sînt nesuferite unele « cubisme » şi mai ales lămpile montate la standul din Leipzig şi pavilionul din Zagreb.

★

« Părăsesc lectura care nu mă mai instruieşte ». Mărturisirea, citită nu mai ştiu unde, îmi pare un excelent avertisment pentru cine scrie cu gîndul să publice. De aceea, nemaigăsind nimic interesant de adăugat, căutam o frază de încheiere pentru notele de mai sus. Atunci însă am primit vizita a doi tineri pictori, eveniment care, după cum veţi vedea, mă va obliga să dau o urmare acestui articol. După ce le-am arătat ce doreau să vadă, pictorii, cu ochii lor iscoditori, au descoperit pe masă fotografiile pavilioanelor. Le-au examinat şi, cu o juvenilă sinceritate, şi-au spus părerile.

Cel care s-a exprimat primul mi-a declarat că apreciază Damascul pentru ineditul şi îndrăzneala formelor; îl încînta, după propria sa expresie, « cadenţa colţuroasă a cozoroacelor acoperişului »; « o asemenea curiozitate, susţinea el, îţi sugerează neapărat pavilionul de expoziţie şi te atrage, promiţîndu-ţi că vei vedea înăuntru şi alte lucruri neobişnuite ».

1. *Pavilion de expoziție la Leipzig — Vedere interioară*
Autor, arh. Heinz Novac; colaborator, arh. Mircea Horn; grafician, Ion Oroveanu
2. *Secțiune perspectivă*
3. *Vedere interioară*

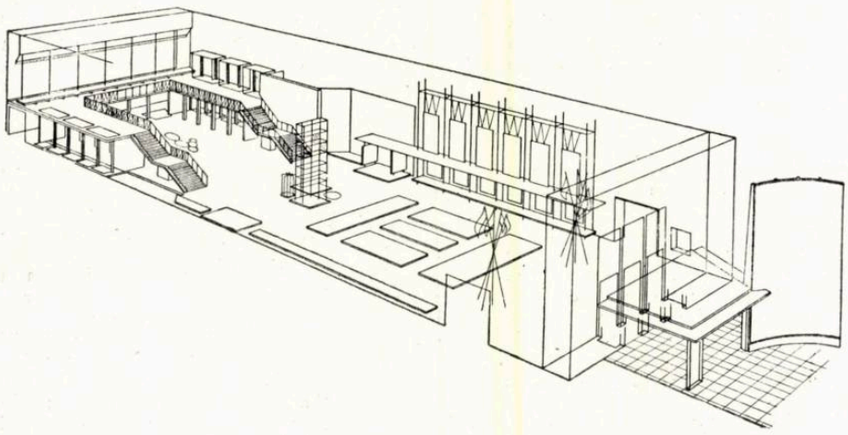

2

Al doilea pictor a fost însă de altă părere. El repudia goana după « inedit și curiozități »; o găsea « banalitate copilăroasă », ducînd totdeauna la eșecuri lamentabile. În consecință, prefera Zagrebul pentru « sobrietatea lui serioasă » și « trăinicia exprimată în forme », care, după el, trebuie să fie una dintre calitățile suverane ale arhitecturii. A urmat, bineînțeles, riposta primului, însă atît de virulentă, încît am bănuit că este întărîtată de amintirea unor discuții anterioare. Acestuia, Zagrebul « nu-i spunea nimic », i se părea o compoziție rece, după procedee cunoscute și de un gust desuet.

Prevăzînd o încăierare și nevoind ca musafirii mei să devină nepoliticoși din ignoranță, i-am prevenit că pavilionul de la Damasc a fost proiectat de niște prieteni, iar pentru cel de la Zagreb am fost autor alături de doi colegi.

Le-am mai spus că nu-mi plac judecățile ușuratice sau pătimașe și că în nici un caz nu voi accepta să aud ponegrită creația prietenilor de ale căror succese de obicei mă bucur. Vădit amuzați de ultima parte a declarației mele, pictorii au scandat la unison o cugetare împrumutată de la un autor clasic: « oricine poate simpatiza cu necazurile unui prieten; a simpatiza însă cu succesele lui presupune o natură foarte delicată ». Le-am mulțumit pentru compliment, asigurîndu-i că printre arhitecți fenomenul este curent. Schimbul de glume a înseninat atmosfera și a dat conversației un curs civilizat. Au fost ridicate multe probleme în legătură cu arhitectura și arta contemporană, schițîndu-se chiar și cîteva răspunsuri. Dar cum de aci înainte pavilioanele de expoziție și standurile românești la tîrgurile internaționale din anul 1956 nu au mai figurat decît incidental în discuție, relatarea acesteia o voi face în numărul viitor al revistei și sub un titlu de circumstanță.

3

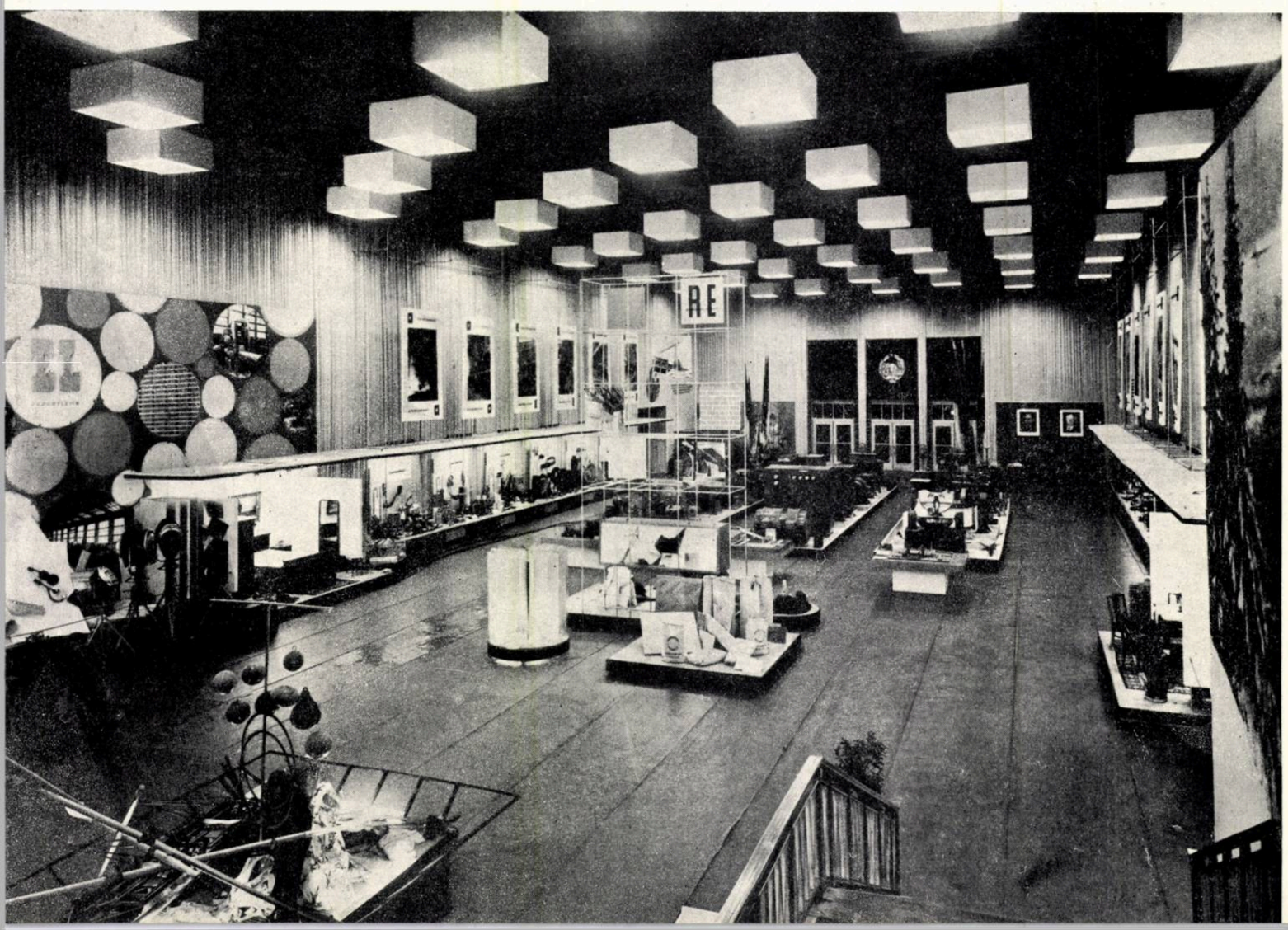

Prof. arh. HORIA TEODORU

CONGRESUL INTERNAŢIONAL AL ARHITECŢILOR ŞI TEHNICIENILOR MONUMENTELOR ISTORICE DE LA PARIS

Primul Congres internaţional al arhitecţilor şi tehnicienilor monumentelor istorice s-a ţinut anul acesta, la începutul lunii mai, la Paris. El a fost organizat de Asociaţia arhitecţilor-şefi ai monumentelor istorice din Franţa şi a fost patronat de U.N.E.S.C.O. şi de Ministerul Educaţiei Naţionale francez.

Congresul s-a bucurat de o largă participare. Pe lîngă un număr foarte mare de francezi: arhitecţi, inspectori de monumente istorice şi antreprenori din toate ramurile, au participat peste 175 de specialişti străini (arhitecţi, istorici de artă, arheologi etc.) din peste 26 de ţări.

Congresul şi-a ţinut şedinţele în aripa palatului Chaillot în care se află instalate Muzeul monumentelor franceze şi Centrul de cercetare a monumentelor istorice, care îşi propune să alcătuiască, prin machete şi relevee, un repertoriu cît mai complet al artei de a construi.

În subsolul acestui muzeu a fost găzduită expoziţia anume organizată cu ocazia Congresului. Un catalog detaliat şi bogat ilustrat pentru contribuţia Franţei arăta pe larg lucrările (fotografii documentare, planuri, machete) prezentate de Austria, Belgia, Italia, cu o foarte largă participare, Olanda, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia şi Romînia. Motive tehnice au împiedicat ca acest catalog să cuprindă şi valoroasa contribuţie a Uniunii Sovietice, Elveţiei, Spaniei, Germaniei democrate, Greciei şi Pakistanului, care ridică la patruzprezece numărul statelor străine care au participat la expoziţia atît de interesantă a Congresului.

Materialul trimis de noi nu a înfăţişat decît o foarte mică parte din rodnica, susţinuta şi bogata activitate a Direcţiei monumentelor de arhitectură şi a atelierelor de proiectare, activitate care nu este îndeajuns de cunoscută. Planurile, prezentate într-o formă cît se poate de îngrijită şi completate cu un bogat material documentar, au arătat cu claritate că toate lucrările de restaurare au fost proiectate numai pe baza datelor istorice şi a urmelor găsite pe monument prin laborioase cercetări şi prin săpături arheologice. În baza acestei documentări riguros ştiinţifice, proiectele ilustrează următoarele teme:

Folosirea betonului armat pentru preluarea împingerii bolţilor care se refac în formele vechi şi cu nervuri gotice la *biserica Sf. Mihail din Cluj*, după ingeniosul proiect al arhitectului Ion Dumitrescu şi al inginerului Nicolae Laszlo (fig. 1).

Folosirea metodei anastilozei, restaurarea parţială prin repunerea în operă a tuturor fragmentelor desprinse de pe monument, la *moscheea Hunkiar* din Constanta, după proiectul arhitectei Rodica Mănciulescu (fig. 2).

Readucerea în formele originale a acoperişurilor pentru degajarea arhitecturii şi picturilor în frescă ale bazelor stelate ale turlei, la biserica *mănăstirii Sucevita* (fig. 3), după proiectul arhitectului Dan Corneliu, şi la biserica *mănăstirii Neamţ*, după proiectul arhitecului Ştefan Balş (fig. 4).

Restaurarea unor importante monumente de arhitectură civilă şi monastică, lăsate să cadă într-o totală ruină, prin reconstruirea părţilor dărîmate sau dispărute: *palatul Brîncovenesc de la Potlogi* (fig. 5), după proiectul arhitecţilor Radu Udroiu şi Rodica Mănciulescu, şi *eclisiarniţa mănăstirii Moldoviţa*, după proiectul arhitectului Dan Corneliu (fig. 6).

Completarea unui ansamblu arhitectonic prin reconstruirea părţilor care au dispărut sau au fost dărîmate: galeria boltită a fostei *mănăstiri Aninoasa* (fig. 7) şi pridvorul de acoperire a mormîntului lui Nicodim la *biserica mănăstirii Tismana*, după proiectele arhitecţilor Radu Udroiu şi Maria Lozanu (fig. 8).

Readucerea în forma originală prin înlăturarea adaosurilor şi modificărilor care denaturează arhitectura monumentului: înlăturarea suprainălţărilor cornişelor la *biserica mănăstirii Gura Motrului* (fig. 9), după proiectul arhitectei Eugenia Grecianu; deschiderea pridvorului *bisericii din Rădeana* (fig. 11), după proiectul arhitectului Dinu Teodorescu; refacerea bolţilor cu nervuri gotice, în locul unui tavan de lemn, la *castelul Huniazilor*, după proiectul arhitectului Carol Orban (fig. 12).

Reconstruirea pe fundaţiile vechi a unor clădiri în forme noi, dar armonizate cu monumentul istoric pe care îl completează, la *mănăstirea Dealu*, după proiectul arhitectului Nicolae Diaconu (fig. 10).

Planşe înfăţişînd restaurarea monumentelor istorice în R. P. Romînă, care au figurat în expoziţia organizată cu ocazia congresului.

1 2

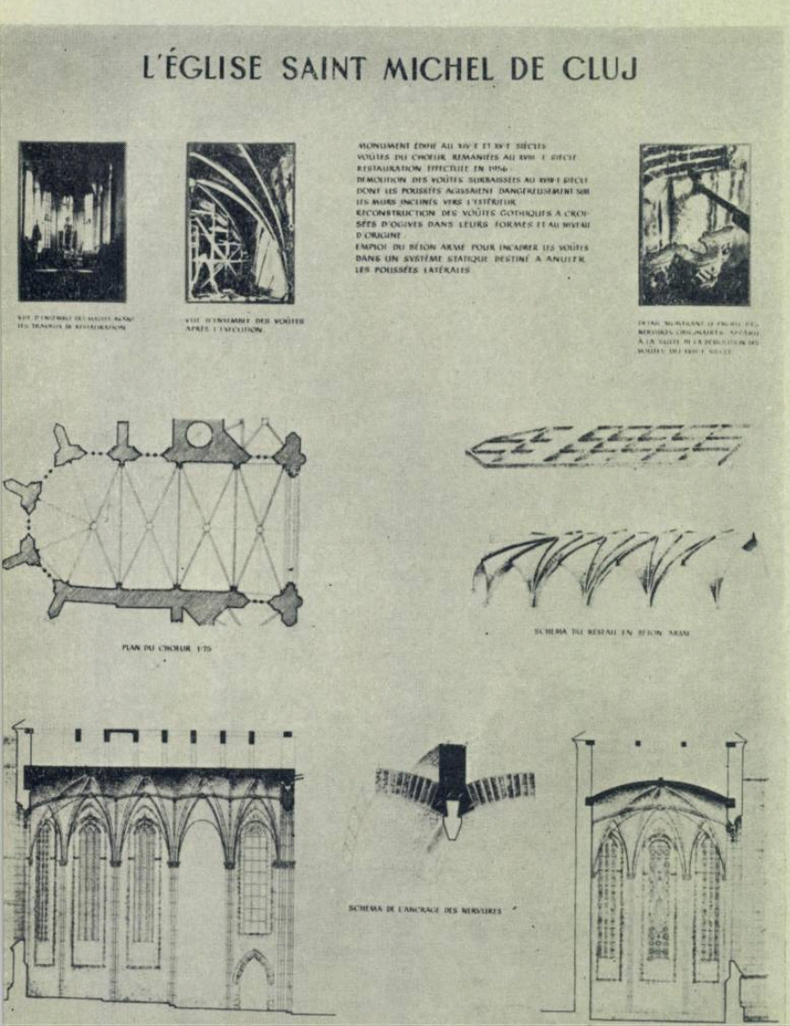

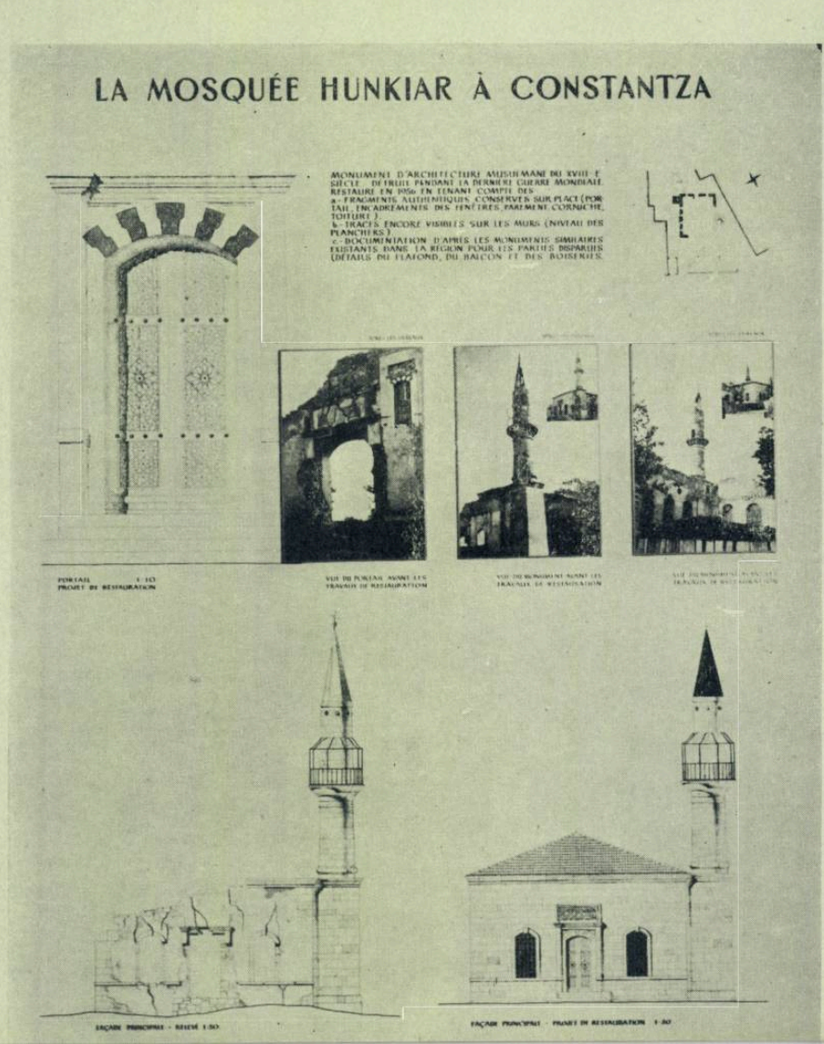

LE MONASTÈRE DE SUCEVITA

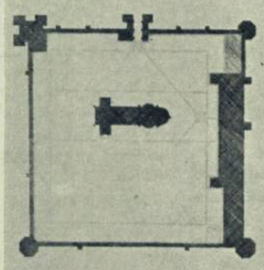

ÉGLISE ÉRIGÉE AU XVI E SIÈCLE. PROJET DE RESTAURATION PARTIELLE COMPRENANT LE DÉGAJEMENT DES BASES DE LA TOUR, D'APRÈS L'EFFIGIE VOTIVE, PEINTE À L'INTÉRIEUR DE L'ÉGLISE ET D'APRÈS LE TRACÉ DE L'ANCIENNE TOITURE ET DES FRAGMENTS DE PEINTURE EXTÉRIEURE CONSERVÉS SOUS LA TOITURE ACTUELLE. RESTAURATION EXÉCUTÉE EN 1964.

EFFIGIE VOTIVE PEINTE SUR LE MUR INTÉRIEUR DU NAOS.

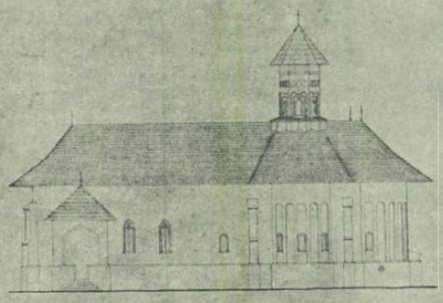

FAÇADE LATÉRALE AVANT LES TRAVAUX 1:100 TOITURE AVANT LA RESTAURATION

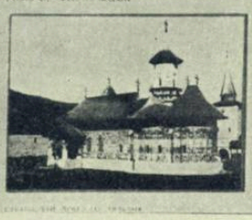

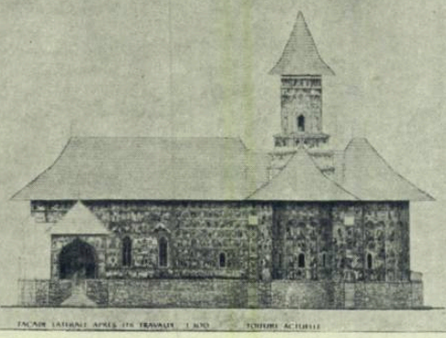

FAÇADE LATÉRALE APRÈS LES TRAVAUX 1:100 TOITURE ACTUELLE

LE MONASTÈRE DE NEAMT

CONSTRUCTIONS ÉRIGÉES AU COURS DES XVIII E - XIX E SIÈCLES AUTOUR DE L'ÉGLISE ÉTIENNE LE GRAND DU XV E SIÈCLE. TRAVAUX DE RESTAURATION EN COURS D'EXÉCUTION COMPRENANT LE REMPLACEMENT DES GALERIES EN BOIS DE LA COUR INTÉRIEURE COMPLÈTEMENT DÉLABRÉES ET DÉNUÉES DE TOUTE VALEUR ARCHITECTURALE OU HISTORIQUE, PAR UNE CONSTRUCTION NOUVELLE AYANT COMME BUT LA CRÉATION D'UN ENSEMBLE DESTINÉ À METTRE EN VALEUR LE MONUMENT PRINCIPAL DU XV E SIÈCLE. UTILISATION DU BÉTON ARMÉ ET DES MATÉRIAUX RÉGIONAUX - PIERRE (BÉNÉFICIÉE AU MOELLONS EMPLOYÉS AU PAREMENT DE L'ÉGLISE - BOISERIE EN CHÊNE. RESTAURATION DES TOITURES DE L'ÉGLISE D'APRÈS UNE ANCIENNE PEINTURE ET D'APRÈS LES TRACES CONSERVÉES SOUS LA TOITURE ACTUELLE.

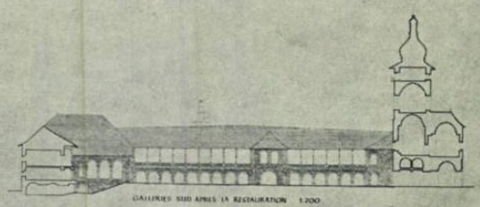

GALERIES SUD APRÈS LA RESTAURATION 1:200

VUE DE L'ÉGLISE D'APRÈS UNE GRAVURE DE 1846

VUE DE L'ÉGLISE - ÉTAT ACTUEL

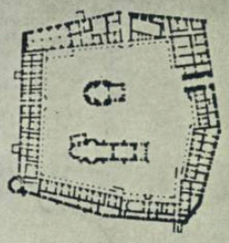

PLAN D'ENSEMBLE

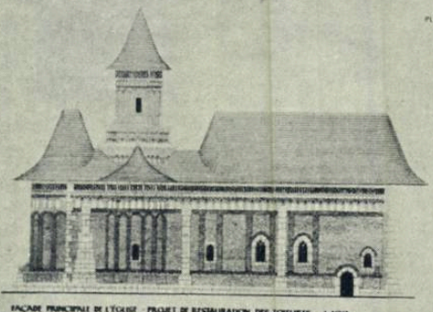

FAÇADE PRINCIPALE DE L'ÉGLISE - PROJET DE RESTAURATION DES TOITURES 1:100

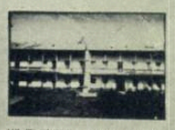

VUE DES GALERIES AVANT LES TRAVAUX DE RESTAURATION

3 4

Din rapoartele trimise de noi la cele şase secţii ale Congresului a fost apreciat în special acela redactat de inginerii Spoială şi Moraru relativ la mijloacele tehnice şi ştiinţifice de restaurare, prin aportul pozitiv pe care îl aduce în problema consolidărilor în regiunile în care cutremurele de pămînt au efecte mai puternice.

În afară de aceste proiecte şi de rapoartele trimise la cele şase secţii ale Congresului, am mai prezentat un film documentar în culori, producţie a atelierelor fotografice ale Departamentului de Arhitectură şi Urbanism înfăţişînd bisericile noastre din Moldova de Nord: Voroneţ, Humor, Moldoviţa şi Sucevita, care, după cum se ştie, fiind în întregime pictate în frescă pe toate faţadele, constituie unul dintre cele mai originale elemente ale vechii noastre arte. După ce a fost prezentat într-o şedinţă de lucru, avînd în vedere marele interes artistic pe care îl suscită, a fost proiectat şi a doua oară, în şedinţă plenară.

Deşi acesta a fost primul Congres internaţional care şi-a propus să dezbată în special numai probleme legate de conservarea monumentelor istorice, trebuie să amintim de alte două împrejurări, cînd reuniuni internaţionale s-au mai ocupat de aceste probleme. Cu un sfert de secol în urmă, în anul 1931, Oficiul Internaţional al Muzeelor a organizat la Atena o conferinţă ale cărei lucrări au fost reunite sub titlul « Conservarea monumentelor artistice şi istorice », iar acum opt ani, în 1949, experţi din 14 ţări, convocaţi de U.N.E.S.C.O. la Paris, au reactualizat aceleaşi probleme în dezbateri rezumate în publicaţia « Museum ». Cînd vor fi publicate dezbaterile şi concluziile, încă în studiu, ale ultimului Congres, se va putea analiza evoluţia diferitelor principii de conservare şi de restaurare a monumentelor istorice şi a aplicării lor în cursul primei jumătăţi a secolului nostru.

Pentru moment, vom înfăţişa pe scurt problemele dezbătute la Congresul de la Paris.

Programul de studii al Congresului prevedea şase secţii, şi anume:

1. *Misiunea arhitectului monumentelor istorice, pregătirea şi recrutarea lui.* Nu este de ajuns să fii un arhitect desăvîrşit, talentat, artist, sensibil, şi să cunoşti toate artele care contribuie la decorul unui monument istoric: pictura, fresca, sculptura, tapiseria, mobilierul etc. Este evident că, în afară de toate acestea, mai trebuie să cunoşti tot atît de bine tehnica cea mai înaintată, ca şi toate tehnicile din trecut, să ai cunoştinţe cît mai întinse despre istoria tuturor artelor şi să fii la curent cu toate cercetările şi realizările importante din alte ţări. Rămîne însă întrebarea: în ce fel se vor folosi aceste preţioase, multiple şi variate cunoştinţe şi posibilităţi? Care vor fi principiile după care se va călăuzi arhitectul în îndeplinirea sarcinii sale de a conserva patrimoniul arhitectonic ce i s-a încredinţat?

2. *Întreprinderile specializate pentru monumentele istorice, formarea profesională şi spirituală a personalului, cadrelor şi lucrătorilor.* Este evident că lucrările fiind neobişnuite, delicate, adeseori cu materiale care nu se folosesc în mod curent, cerînd îndemînare, un deosebit simţ de răspundere, răbdare, atenţie susţinută etc., monumentele istorice au nevoie de personal, cadre şi lucrători specializaţi, căci operaţiile deosebit de migăloase de întreţinere, conservare şi consolidare, prin repunerea în operă a fragmentelor originale, cer, fără îndoială, o calificare cu totul superioară.

Dar se pune întrebarea: ce fel de lucrări se vor cere acestor tehnicieni pentru completarea sau refacerea părţilor dispărute sau distruse ale monumentelor? Pentru aceste lucrări de completare vor trebui să fie pregătiţi pentru a reproduce, imitîndu-le, formele vechi şi străine de sensibilitatea şi tehnica zilelor noastre, sau vor fi chemaţi să se exprime cu spontaneitate în forme noi, care le sînt proprii?

3. *Mijloacele tehnice şi ştiinţifice puse la dispoziţia arhitecţilor şi întreprinderilor.* Este evident că toate ramurile ştiinţelor şi tehnicilor moderne trebuie să vină în ajutor pentru rezolvarea delicatelor probleme de conservare, cît mai îndelungată şi în cît mai bune condiţii, a tuturor elementelor componente — uneori atît de fragile — ale unui monument istoric începînd de la fundaţii şi terminînd cu poighiţa de calciu care fixează pictura în frescă pe monument.

La Roma va lua fiinţă un oficiu special care va facilita schimbul de experienţă tehnică între toate statele membre ale O.N.U.

În afară de aceasta, este evident că este extrem de interesant să se cerceteze şi să se cunoască cît mai bine toate tehnicile folosite în trecut, carierele folosite altădată, modul cum se usca lemnul etc. Dar rămîne întrebarea: în ce măsură tehnicile, uneori superioare, din trecut vor trebui să fie reluate în lucrările de restaurare, de completare sau de refacere a monumentelor istorice?

4. *Raportul arhitecţilor monumentelor istorice cu artiştii decoratori care contribuie la decorul monumental al edificiilor.* Este evident că monumentele, mai ales cele care sînt folosite, nu pot rămîne fără decorul lor monumental, dacă l-au pierdut sau dacă împrejurări istorice n-au permis desăvîrşirea lui în trecut. Tot atît de evident este că, întocmai ca la o lucrare din nou, artiştii decoratori, sub conducerea arhitectului, trebuie să subordoneze creaţiile lor locului, cadrului şi ansamblului pentru care sînt cerute. Rămîne totuşi întrebarea dacă aceste creaţii vor trebui să fie mult, puţin sau de loc subordonate stilului şi epocii monumentului respectiv, pentru a constitui o operă vie şi reprezentativă a timpurilor noastre.

5. *Raporturile arhitecţilor monumentelor istorice cu arheologii.* Este evident că pentru studierea şi cunoaşterea în adîncime a unui monument istoric din cea mai îndepărtată antichitate şi pînă în epoca noastră, colaborarea strînsă şi neîntreruptă între istorici, arheologi, arhitecţi şi tehnicieni este absolut indispensabilă. Nu e nevoie să insistăm. Dar rămîne întrebarea: cînd vor fi epuizate toate întrebările puse monumentului, cînd vor fi date toate răspunsurile, ce se va face cu rezultatele obţinute? După ce principii vor fi ele folosite în lucrările de restaurare, de completare sau de refacere a monumentelor istorice?

6. *Raporturile arhitecţilor monumentelor istorice cu urbaniştii şi studiul spaţiului de protecţie a edificiilor vechi.* Este evident că arhitecţii monumentelor istorice şi urbaniştii trebuie să colaboreze pentru

LA MAISON PRINCIÈRE DE POTLOGI

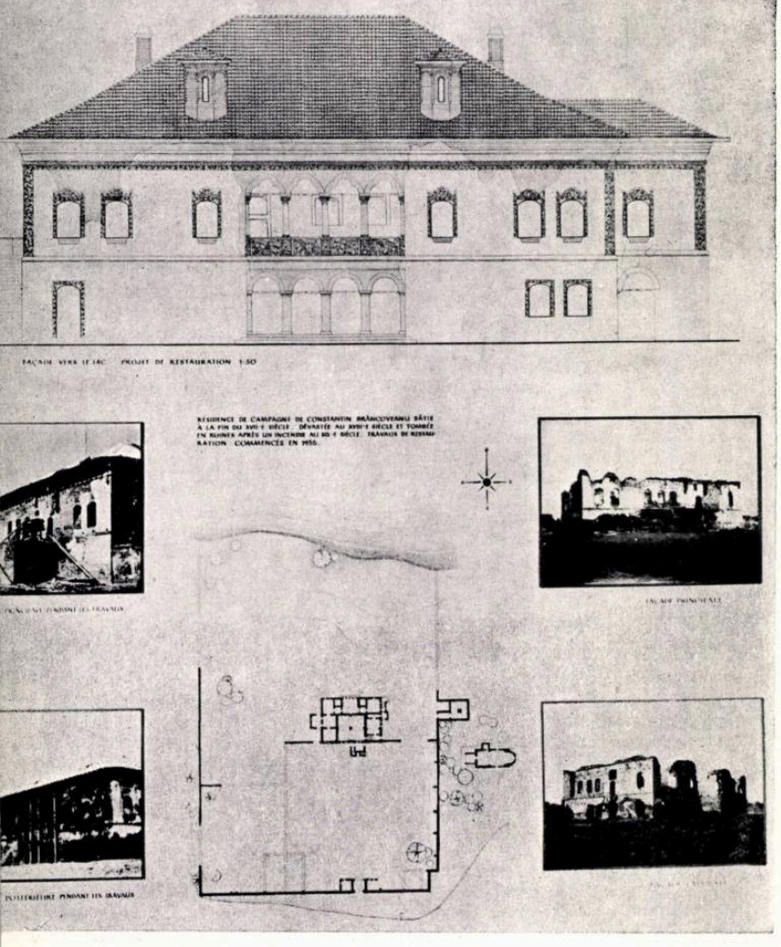

LE MONASTÈRE DE MOLDOVITA

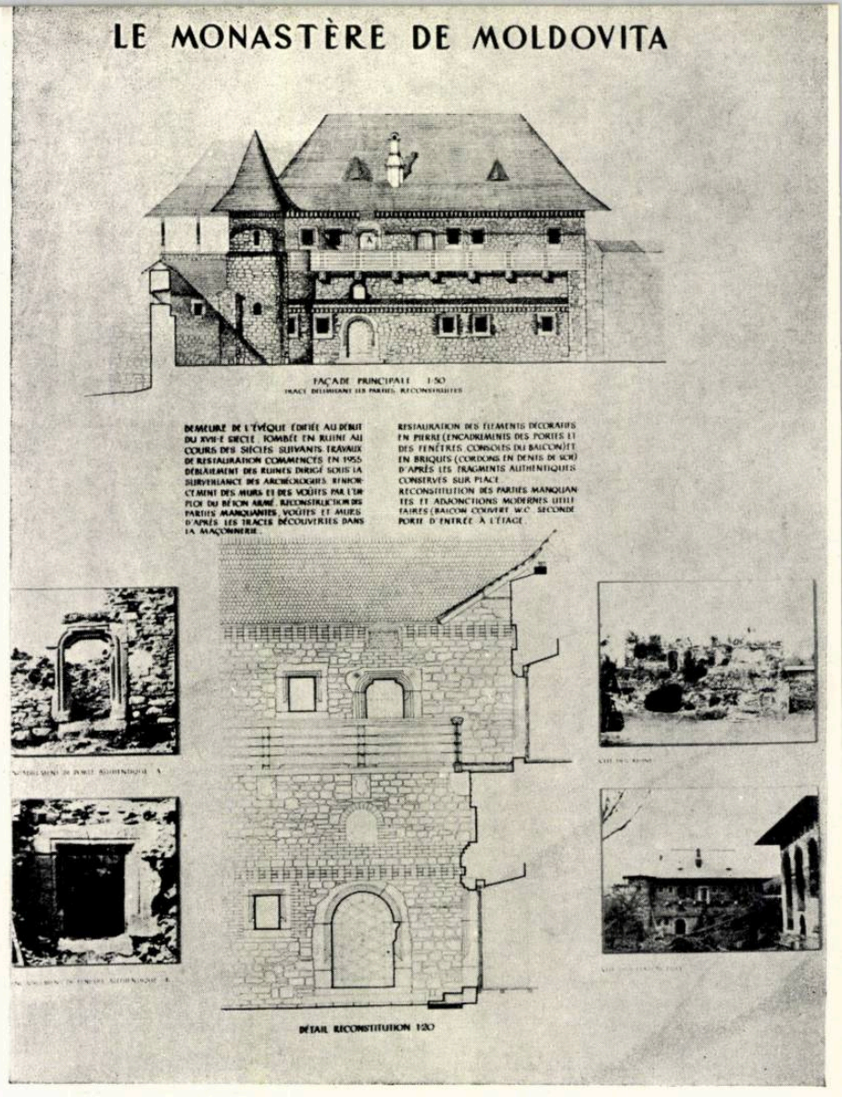

5 6

a asigura deopotrivă păstrarea și punerea în valoare a monumentelor istorice și satisfacerea tuturor nevoilor vieții moderne. Dar rămîne întrebarea: în ce măsură și cum trebuie aplicate aceste principii, în cazul monumentelor istorice parțial sau aproape total distruse de timp, de cataclisme sau de războaie ?

Din cele arătate mai sus reiese că programul de studiu al Congresului nu a fost complet, căci a omis secția care ar fi stabilit principiile după care e bine să se facă, în stadiul actual al cunoștințelor noastre, conservarea, restaurarea sau reconstrucția monumentelor istorice. Congresul nu putea presupune rezolvată această problemă capitală, întrucît principiile generale care păreau că se stabilizaseră între cele două războaie au fost răsturnate de problemele complexe și foarte grave puse de marele număr de monumente parțial sau aproape total distruse de bombardamentele din ultimul război mondial, precum și de noua destinație care trebuie dată monumentelor restaurate în urma radicalelor prefaceri sociale.

Vom încerca să arătăm în linii mari în ce constau problemele actuale ale conservării, restaurării și reconstrucției monumentelor istorice.

Un punct cîștigat între cele două războaie este acela al principiului restaurării istorice prin condamnarea definitivă a principiului stilului unic sau al unității de stil. S-a părăsit definitiv ideea că coexistența a două sau mai multe epoci în același monument ar constitui o absurditate care nici nu se poate pune în discuție, fiind negația evidentă a unității stilului. S-a înțeles că tocmai acest contrast constituie istoria însăși a monumentului și că această istorie nu poate fi respectată dacă rămîi credincios ideii de unitate de stil.

S-a ajuns astfel treptat la o concepție nouă, care cere ca unui monument să i se facă numai lucrări stricte de conservare, excluzîndu-se, în măsura posibilului, procedeul restaurării.

Mergînd mai departe, specialiștii, intrînd în conflict cu marele public, au susținut că monumentele parțial sau total distruse nu trebuie să fie reconstruite în forma lor primitivă, dar că trebuie să se recurgă la forme noi, chiar pentru monumentele care înainte de a fi distruse aveau o deosebită semnificație.

Inutilitatea sau, mai de grabă, imposibilitatea reconstruirii unui monument în forme vechi a fost expusă de mulți critici de artă. Citățm un text al istoricului de artă Louis Hourticq, scris încă în 1911: «Dar nu este de ajuns, fără îndoială, să-ți placă o arhitectură, nici chiar s-o înțelegi bine, pentru ca s-o poți face să renască. Pastișele gotice cele mai reușite (avem și în București casa inginerului Cerchez, în care este acum instalată Uniunea Artiștilor Plastici; n.a.) sînt de o extremă răceală: constructorul modern aduce în ele obiceiurile lui clasice, regularitatea planului, simetria, exactitatea desenului, acea riguroasă regularitate care determină forma edificiului în toate detaliile lui și acea diviziune a lucrului care face din arhitect un simplu desenator pe hîrtie și din lucrător un simplu cioplitor în piatră. În vechile catedrale, piatra este pretutindeni vie, opera e variată, bogată și neprevăzută; copiile moderne sînt meschine, geometria seacă a arhitecților nu poate cuprinde suflul catedralelor gotice».

În orice caz, s-a ajuns la excluderea aproape totală a restaurării monumentelor din antichitate. Dacă este necesar să se facă unele adăugiri, acestea se fac cît mai simple și cu alte materiale, pentru a se evita orice confuzie. Totuși, este admisă anastiloza, adică reconstruirea parțială sau totală a unui monument cu elementele lui răspîndite pe terenul înconjurător. Procedeul acesta, parțial folosit și la Parthenon, reușește în bune condiții în țările în care elementele căzute au fost acoperite cu nisip, ca în Egipt, și s-au păstrat fără a fi atacate de agenții atmosferici. În alte climate, anastiloza e mai dificilă. Reproducem din catalogul Congresului o fotografie reprezentînd restaurarea parțială, prin anastiloză, a trofeului Alpilor din Turbie (Franța), (fig. 13), care a fost pus de Tocilescu în legătură cu trofeul de la Adamclissi. Procedeul pune problema completării lipsurilor cînd elementele originale sînt foarte puțin numeroase, ca în cazul piedestalului hexagonal al trofeului nostru. În reconstituirile parțiale care s-au făcut la sistematizarea reliefurilor de la Adamclissi se vede, de asemenea, cît de defectuos se racordează pietrele care au fost parțial distruse cu timpul.

Foarte caracteristic este cazul celor două enorme blocuri de piatră care constituie trofeul însuși (fig. 14). În momentul cînd au fost suprapuse, pe foi de plumb, s-a observat că liniile compoziției, în special ale spadei, nu erau în prelungire. Aceasta se datora faptului că cele două blocuri, prăbușindu-se, nu au căzut pe aceeași față. Cele două fețe diferite, expuse la intemperii, și-au pierdut aproape complet reliefurile sculptate. Fețele care și le-au păstrat se aflau orientate, în operă, una spre nord și celalaltă spre sud.

Pentru restaurarea monumentelor medievale, regretînd că nu o putem traduce în întregime, citățm fragmente din expunerea făcută, în secția a cincea a Congresului, de tov. B. Mikailov, directorul Serviciului monumentelor istorice din Ministerul Culturii al Uniunii Sovietice.

«Restaurarea monumentelor culturale este o operă delicată, care cere un deosebit tact în realizarea lucrărilor necesare și nimic mai mult decît necesare.»

«Este periculos să restaurezi prea mult. Nu este admisibil să renovezi cu exces, să înlocuiești vechile pietre în așa fel încît să nu mai rămînă pe monumente urmele existenței sale multiseculare și să se transforme într-o copie înșelătoare sau într-o machetă de monument în mărime naturală, în loc să fie imaginea lui veritabilă, păstrată de secole.» Nu se poate o mai exactă definiție a modului cum a fost restaurată la noi în țară, printre altele, biserica Trei Ierarhi și multe monumente din Franța. Cercetînd cu Congresul în mare grabă, căci, nefiind stricată de bombardamentele ultimului război, nu prezenta un interes deosebit pentru noi, monumentala catedrală din Bayeux, mă pregăteam să spun că pentru cercetarea unui monument de importanța acestuia ne-ar trebui o zi întreagă,

LE MONASTÈRE D'ANINOASA

CONSTRUCTION DU XVII-E SIÈCLE DÉSAFFECTÉE AU XIX-E SIÈCLE. LE PROJET PRÉVOIT LA RESTAURATION DES CORPS DE BÂTIMENTS RUINÉS ET LA RECONSTRUCTION DES COUVENTS DÉMOLIS, D'APRÈS LES FONDATIONS ET LE TRACÉ DES VOÛTES VISIBLE LE LONG DES MURS. REVÊTEMENT DES FAÇADES EXTÉRIEURES DES SALLES DE CELLULES AVEC TUILES DE RÉCUPÉRATION POSÉES SUR L'EXISTANTS.

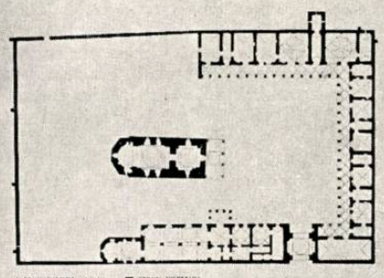

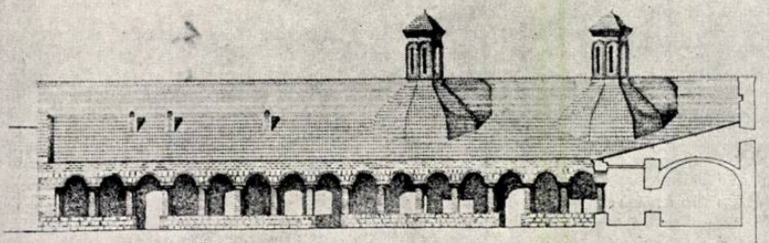

7

LE MONASTÈRE DE TISMANA

FAÇADE LATÉRALE AVEC LA RESTITUTION DE L'EXONARTHEX 1:100

FAÇADE PRINCIPALE AVEC LA RESTITUTION DE L'EXONARTHEX 1:100

COUPE 1:100

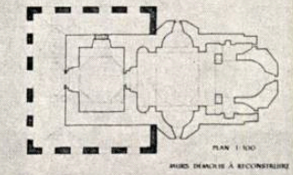

PLAN 1:100

MURS DÉMOLIS À RECONSTRUIRE

LE MONASTÈRE DE TISMANA ÉGLISE ÉDIFIÉE AU XV-E SIÈCLE, RECONSTRUITE OU FORTEMENT REMANIÉE AU XVI-E SIÈCLE, RESTAURÉE À LA MODE DE L'ÉPOQUE AVEC ABLATION DE L'EXONARTHEX AU XIX-E SIÈCLE.

LE PROJET COMPORTE LA RESTITUTION DE L'EXONARTHEX D'APRÈS LES FONDATIONS EXISTENTES, LES TRACES CONSERVÉES LE LONG DES PAREMENTS, ET L'ÉTUDE DES GRAVURES ANTÉRIEURES À SA DISPARITION. EMPLOI DU BÉTON ARMÉ DANS L'OSSATURE DE LA CONSTRUCTION NOUVELLE.

GRAVURE DU XIX-E SIÈCLE AVANT LA DÉMOLITION

VUE ACTUELLE DE L'EDIFICE

VUE ACTUELLE DE L'EDIFICE

RESTAURÉ DU XVII-E SIÈCLE AVANT LA RESTAURATION

8

9

10

LE MONASTÈRE DE GURA MOTRULUI

VUE D'ENSEMBLE À LA FIN DES TRAVAUX

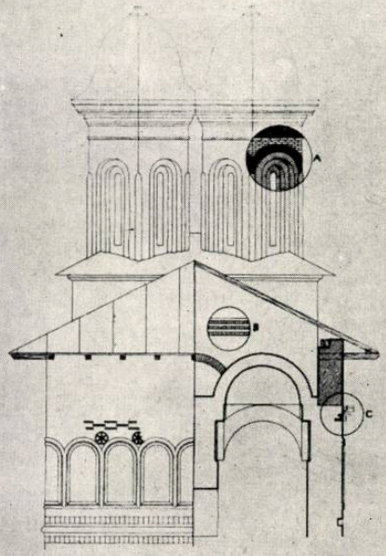

COUPE DU PRONAOS AVANT LA RESTAURATION

ÉLÉVATION ET COUPE 1:50

A. TRACES DES ARCATURES ET CORNICHE EN DENTS DE SCIE

B. FRAGMENT DE CORNICHE ORIGINALE CONSERVÉE SOUS LA TOITURE ACTUELLE

C. NIVEAU DE L'ANCIENNE CORNICHE MARQUÉ PAR LES BRIQUES ARRACHÉES AU CŒUR DU SURÉLÈVEMENT DU XIX-E SIÈCLE.

MAÇONNERIE SURÉLEVÉE

ÉGLISE ÉDIFIÉE AU XVII-E SIÈCLE, REMANIÉE PAR SURÉLÈVEMENT D'UNE RAL AU XIX-E SIÈCLE, RESTAURÉE EN 1956.

RESTAURATION EFFECTUÉE D'APRÈS LES TRACTS DES ANCIENS ÉLÉMENTS DÉCORATIFS - CORNICHES ET ARCATURES EN DENTS DE SCIE EXÉCUTÉES EN BRIQUES DE FORMAT SPÉCIAL, CONSERVÉS AU RAS DES MURS, INDIQUANT LES NIVEAUX ORIGINAIRES. RECONSTITUTION DES PEINTURES DÉCORATIVES EXTÉRIEURES D'APRÈS LES TRACTS RETROUVÉES SOUS LA COUCHE DE CRÉPI DU XIX-E SIÈCLE.

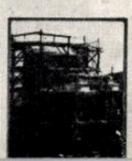

LE MONASTÈRE DE DEALU

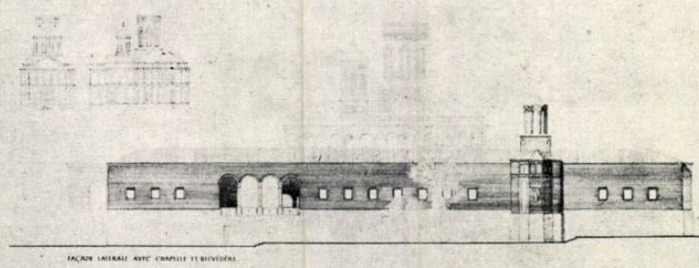

FAÇADE LATÉRALE AVEC CHAPELLE ET BELVÉDÈRE

MONASTÈRE DE L'ÉPOQUE FÉODALE DATANT DU XV-EME SIÈCLE, TRANSFORMÉ À L'USAGE D'UNE ÉCOLE AU XIX-ÈME SIÈCLE, DÉTRUIT PARTIE IRRÉMÉDIABLEMENT DE TERRE DE 1940, RESTAURÉ DE 1955 À 1957. EXEMPLE D'ARCHITECTURE NOUVELLE SUR LES FONDATIONS ANCIENNES. DANS LE CADRE DU MONUMENT HISTORIQUE.

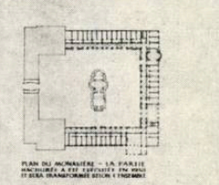

PLAN DU MONASTÈRE - LA PARTIE HACHURÉE A ÉTÉ DÉTRUITE EN 1950 ET SERA TRANSFORMÉE SELON L'ENSEMBLE

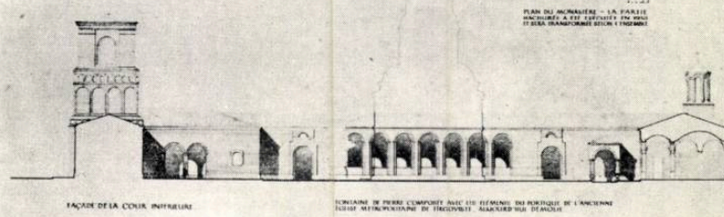

FAÇADE DE LA COUR INTÉRIEURE

FONTAINE DE PIERRE COMPORTE AVEC LES ÉLÉMENTS DU PORTIQUE DE L'ANCIENNE ÉGLISE MÉTROPOLITAINE DE TRÈSVEQUE. RÉALISÉE SUR DEALUL

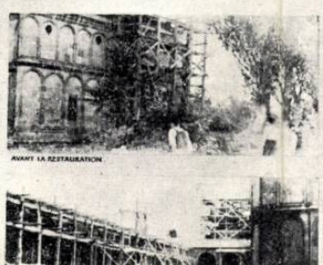

AVANT LA RESTAURATION

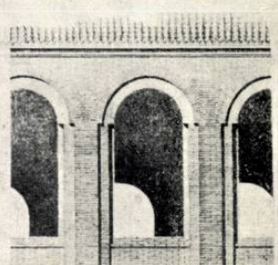

cînd fraza mi-a fost completată de un arheolog spaniol « o zi întreagă pentru ca să găsim pe aceste fațade o singură piatră neînlocuită».

« Nici o invenție creatoare, nici o tendință de renovare a monumentului, nici o preocupare de efecte exterioare, nu sînt permise. Singura metodă justă pentru arhitectul restaurator este metoda științei, a arheologiei și a istoriei artelor, care permite să creezi din nou aspectul artistic al monumentului în toată veracitatea lui istorică și să nu lași să se piardă trăsăturile autenticității lui.

Metoda istorico-arheologică de studiu a monumentelor permite să se stabilească principalele perioade de construcție a monumentului.

Astfel apare posibilitatea de a înlătura adăugirile, pentru a reda monumentului aspectul său inițial.» Dar învățatul sovietic adaugă:

« Dar numai în colaborare cu un arhitect înzestrat cu un simț artistic dezvoltat, arheologul poate să rezolve corect problema înlăturării sau păstrării părților mai tîrzii ale monumentului. În adevăr, este indispensabil să ai prezent în minte că, adesea, adăugirile mai tîrzii au fost făcute, dînd o adîncă atenție planului inițial pe care, nu numai că nu-l deformează, dar îl dezvoltă: în aceste cazuri, adaosurile trebuie păstrate.

Adeseori, adăugirile, chiar cînd nu au valoare artistică, pot avea o mare valoare istorică. De asemenea, se întîmplă că, cu timpul, dispar unele părți inițiale ale edificiului, care aveau un caracter utilitar, și, fără ele, edificiul ne apare sub un aspect mai limpede și mai armonios. Este evident că în astfel de cazuri nu este necesar să se refacă părțile inițiale, dispărute, ale edificiului . . . Descoperirea unor astfel de elemente are, în aceste cazuri, numai un interes istoric și oferă un material pentru reconstrucția grafică a aspectului primitiv al monumentului, dar nu pentru restaurarea lui ».

Evident că nu acesta este cazul pridvorului din jurul bisericii mănăstirii Tismana (fig. 8), dărîmat în secolul al XIX-lea, prevăzut a fi reconstruit, pentru a reda monumentului a treia turlă într-o orînduire originală, care nu se regăsește aiurea.

« În felul acesta, problema de a reda edificiului forma sa originală se rezolvă concret în fiecare caz în parte. Criteriul indispensabil pentru aceasta se stabilește ținînd seama cu minuțiozitate de toate argumentele posibile pentru și contra păstrării adăugirilor.

Rezolvînd astfel de probleme, trebuie să se țină seama, deopotrivă, și de rolul părților adăugate în consolidarea soliditații și a orînduirii părților vechi ale edificiului.

Înlăturarea unor adăugiri poate provoca ruina parțială sau chiar completă a unui monument vechi, dacă nu s-au luat măsuri de consolidare a construcției.

În ceea ce privește unele adăugiri, pe care sîntem uneori obligați să le facem cu ocazia restaurării monumentelor, ne forțăm să le limităm la numai ce este necesar pentru asigurarea conservării îndelungate a monumentului . . . Toate aceste adăugiri inevitabile sînt executate cu materiale noi, care se deosebesc cu ușurință de părțile vechi ale edificiului și care nu pot înșela pe nimeni ».

Este evident că aceste principii, chemate să dea o mare importanță lucrărilor de conservare și să reducă la minimum lucrările de restaurare, sînt greu de aplicat la monumentele care au fost grav avariate în timpul războiului și care impun, pentru a-și putea îndeplini din nou funcția lor anterioară, nu numai lucrări de conservare și de restaurare, dar și lucrări de reconstrucție a părților distruse.

Pentru aceste lucrări de reconstrucție este cazul să ne întrebăm:

În ce măsură mulți dintre restauratorii care critică cu mai mare sau mai mică vehemență crorile, uneori catastrofale, din trecut, nu atît ale lui Viollet-le-Duc, cît ale urmașilor lui care au depășit orice limită, nu continuă astăzi, măcar parțial, dacă nu integral, principiile și metodele pe care le critică?

În ce măsură și în ce fel se pot aplica principiile criticii moderne în problema restaurării monumentelor istorice la monumentele total sau parțial distruse de război? În ce măsură e justă formula care afirmă că, construind din nou edificiile istorice, salvăm cel puțin vestigiile autentice care au mai rămas, dacă reconstrucția nu evidențiază, prin nici un mijloc, părțile reconstruite de cele rămase?

În ce măsură reconstrucțiile care trebuie adaptate și modificate în vederea noii lor folosiri mai reprezintă un monument istoric și dacă, procedîndu-se astfel, nu se ajunge la o construcție hibridă, care nici nu mai prezintă un autentic interes artistic și istoric și nici nu răspunde pe deplin noilor nevoi pe care o construcție cu totul nouă le-ar satisface mult mai bine?

Dacă pentru aceste lucrări de reconstrucție parțială nu este preferabil, în scopul de a se evita imitația fără valoare artistică, să se încerce forme moderne, care să respecte ritmul de plinuri și de goluri și să se armonizeze cu părțile vechi, de care însă să se deosebească tot atît de mult, ca în trecut, elementele atît de variate (de la romanic pînă la stilul ultimelor secole) care intră în componența multora dintre prețioasele monumente istorice din multe țări?

În această privință este interesant să arătăm o evidentă contrazicere care bîntuie în concepția celor mai mulți dintre restauratorii monumentelor vizitate, în cadrul Congresului, în Normandia și Bretania.

Aceștia sînt de acord că un monument nu-și poate păstra aspectul său primitiv decît dacă toate sculpturile lui exterioare, toate picturile sau vitrourile lui sînt la locul lor. În cazul în care au dispărut, au fost distruse sau au fost ridicate de pe monument pentru a le feri de intemperii și pentru a fi mai bine păstrate în muzeu, ele trebuie înlocuite, pentru a reda viață monumentului respectiv. În timpul lui Viollet-le-Duc, cînd trebuia să se completeze cu statui decorul unui monument, se făceau copii. Execuția lor era încredințată unor practicieni abili, nu unor sculptori dotați cu o personalitate originală, pentru a se evita introducerea, într-un ansamblu vechi, a unui element care să poarte pecetea unei individualități. Astăzi, din contră, se consideră că, după cum, cînd se completează o zidărie, se face în așa fel ca să se deosebească de zidăria originală, tot așa trebuie să se diferențieze și sculptura modernă de cea veche.

L'ÉGLISE DE RADEANA

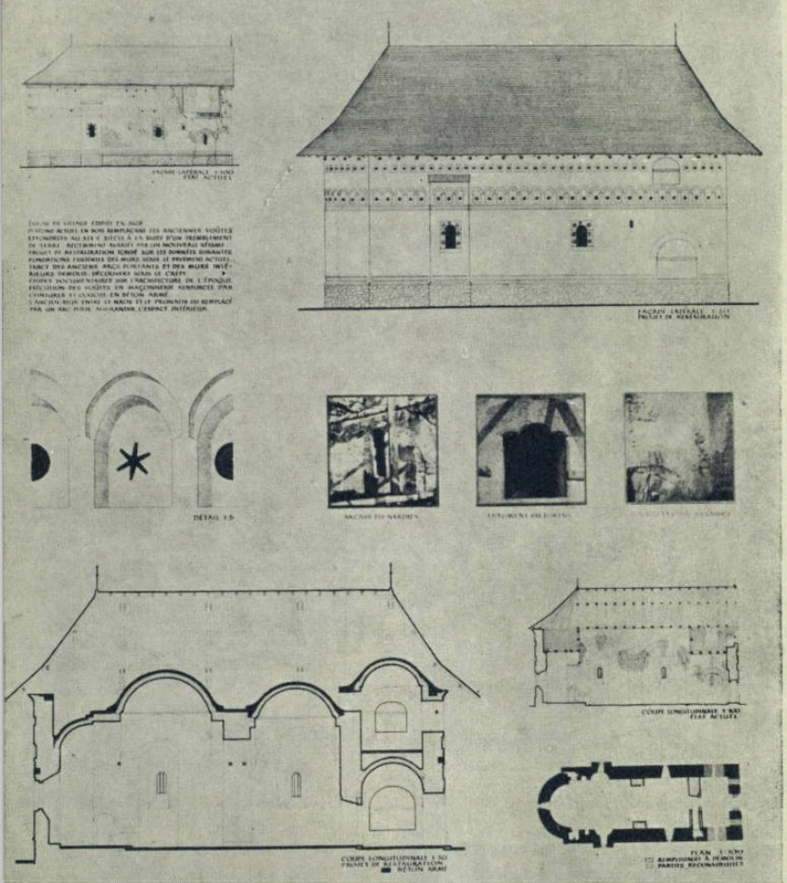

LE CHÂTEAU DES HUNYADES A HUNEDOARA

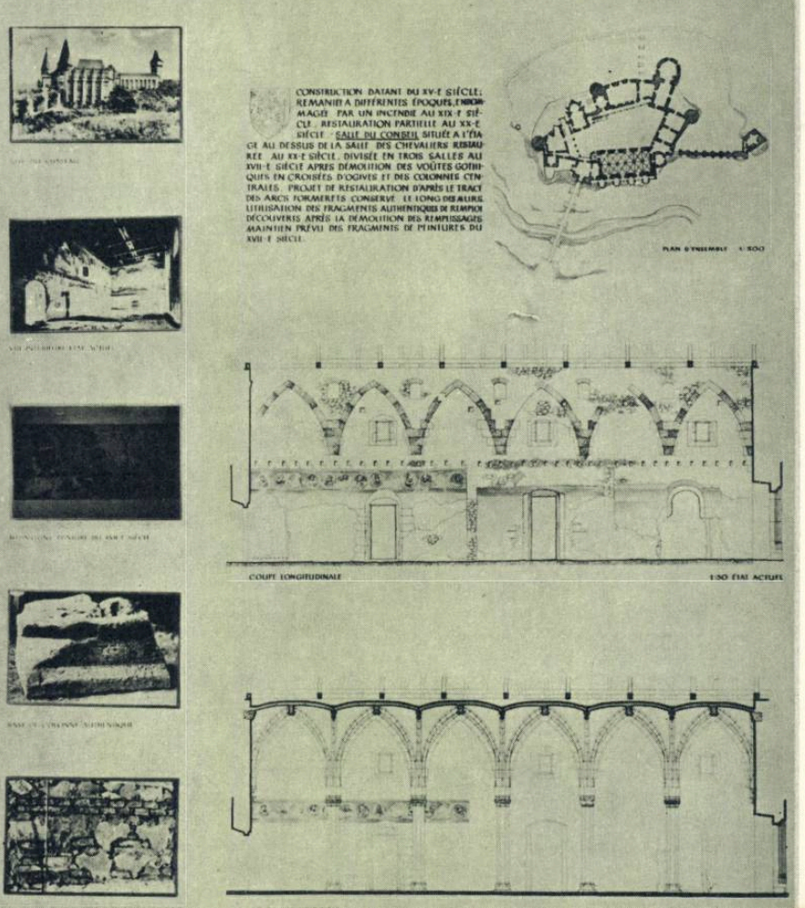

Astăzi, în mod curent, în cele mai elementare și răspîndite ghiduri nu se mai plînge nimeni de lipsa unității de stil și găsim în descrierea entuziastă a monumentelor fraze ca acestea: « deambulatorul este închis spre nord cu superbe grile din secolul al XVIII-lea», aceasta la un monument de la începutul secolului al XIV-lea. Sau, în descrierea unui monument început în secolul al XI-lea și continuat în secolul al XII-lea și al XIII-lea, care conține foarte prețioase vitrouri din timpul Renașterii, ni se spune: « deasupra orgii se află un vitrou cu Judecata din urmă, o extraordinară simfonie de culori, opera lui Max Ingrand (1953)» sau, în alt ghid despre aceeași operă contemporană: « vitroul asociază roșul și verdele într-o compoziție uimitoare».

Se consideră că operele moderne de calitate vor fi o mărturie a epocii în care s-a făcut restaurarea monumentului și vor contribui să amintească generațiilor viitoare dureroasa pagină de istorie care a fost ultimul război mondial.

Regretînd că nu putem prezenta nici o reproducere în culori după numeroasele vitrouri în întregime moderne ca concepție, compoziție și colorit, instalate în catedrale, alături și în continuarea vitrourilor originale, voi înfățișa un exemplu din plastica monumentală de la primăria din Kämpen din Olanda: sculpturile vechi (fig. 15), care începuseră să se strice, au fost expuse într-un muzeu și au fost înlocuite cu sculpturi moderne de aceleași dimensiuni și cu același subiect (fig. 16). Citām aprecierea lui Roberto Pane, profesor de istorie a arhitecturii la Universitatea din Neapole și membru în Comisia centrală de restaurări din Roma, asupra acestei lucrări: « Clar-obscurului și reliefurilor figurilor primitive, concepute după gustul flamand, li s-au substituit volume mai luminoase și mai simple, concepute de un sculptor al epocii noastre, în așa fel că ochiul cel mai puțin exercitat nu poate fi indus în eroare; remarcăm, în același timp, că contrastul dintre tabernacolele în stil gotic tardiv și noile statui este cît se poate de acceptabil, atîta vreme cît raportul dintre mase rămîne același».

Această concepție este admisă de toată lumea, dar nu în toate cazurile: în parcul din Versailles, cunoscutei colonade i s-a răpit, pentru a fi păstrată în muzeu, Răpirea Proserpinei, operă remarcabilă a marelui sculptor Girardon, care începuse să se degradeze. Ea va fi înlocuită, nu cu o nouă sculptură modernă, ci cu o copie. De altfel, nu va fi prima copie din acest parc.

În contrazicere cu această concepție, restauratorii moderni nu susțin pentru restaurările arhitecturale același punct just de vedere, ci sînt părtașii reconstrucțiilor arhitectonice în concepția lui Viollet-le-Duc. Ei, în loc să compună, ca și artiștii plastici, și să creeze o arhitectură nouă în condiții, evident, destul de grele, se mulțumesc să copieze cît mai abil arhitectura veche, nu ca creatori, ci ca simpli practicieni. Totuși, trebuie să precizăm că tendințele arhitecturii moderne, prin simplicitatea maselor și ritmul ei clar, s-ar putea ușor armoniza cu oricare arhitectură din trecut.

Dar să vedem cum se prezintă, în lumina principiilor enunțate, șantierele cercetate de congresiști în diferite regiuni și în special în Normandia și Bretania, acolo unde distrugerile au fost mai mari în cursul ultimului război mondial.

Locul pe care l-a ocupat în primul război mondial catedrala din Reims a fost luat în ultimul război de Rouen, a cărui catedrală a avut foarte mult de suferit.

Unul dintre cei patru stîlpi de reazim ai celei mai înalte săgeți din Franța a fost foarte grav avariat (fig. 17), iar nava laterală dinspre sud a fost distrusă aproape în întregime, între clopotniță și transept (fig. 18). După restaurare, în interiorul catedralei găsim reușite sculpturi moderne, vitrouri refăcute în spiritul de azi, acolo unde cele vechi lipseau, altare, mobilier, candelabre datorite marilor artiști creatori din zilele noastre. Arhitectura de completare a acestei aripi distruse s-a executat, în opoziție cu celelalte lucrări, prin copierea cît mai abilă a arhitecturii originale (fig. 19). Traduc ce spune despre această concepție cunoscutul expert italian Roberto Pane: « La Rouen, echipe de cioplitori în piatră au fost antrenate să reproducă cu exactitate ornamentația gotică. Părțile refăcute vor purta data cînd au fost făcute, dar în ansamblu ele nu se vor putea deosebi de părțile vechi, mai ales cînd patina va fi uniformizat aspectul general al monumentului. Ne putem întreba dacă n-ar fi fost preferabil ca deosebirea să nu se limiteze numai la înscrierea unei date (noi adăugăm acestor rînduri scrise acum

13 *Trofeul Alpilor din Turbie (Franța)*

14 *Trofeul monumentului de la Adamclissi*

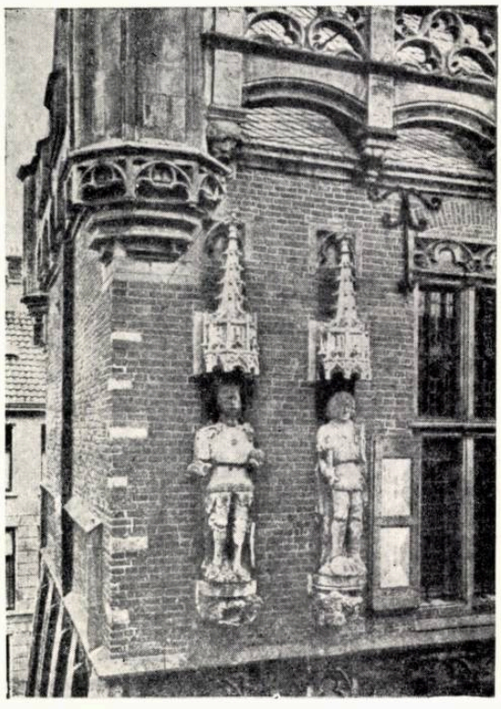

15 *Vechile statui de la primăria din Kämpen (Olanda)*

16 *Noile statui de la primăria din Kämpen (Olanda*

17 *Unii dintre stîlpii loviți de bombardament. Catedrala din Rouen*

18 *Nava laterală sud a catedralei din Rouen dup bombardament*

19 *Nava laterală sud a catedralei din Rouen în ti lucrărilor de restaurare*

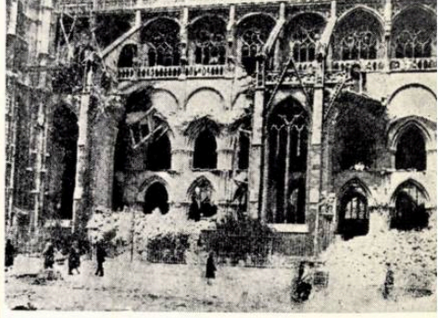

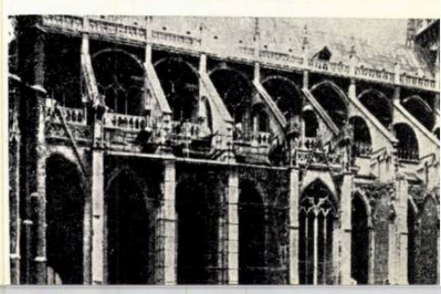

20

21

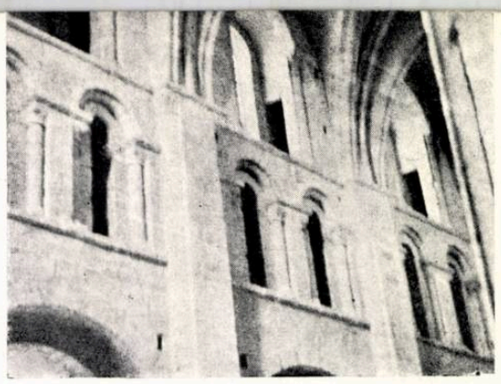

22

24

23

25

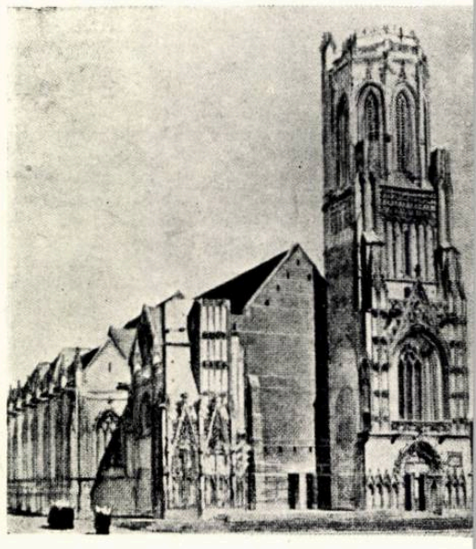

opt ani, că inscripția nu s-a pus și nici nu se va pune vreodată și că, cu toată patina care începe să se așeze, răceala strict geometrică a acestei fațade, perfect refăcută, nu începe să se încălzească). Modelajul părților noi, prin profile de învăluire (adaug, așa cum a procedat Valadier la Arcul lui Titus din Roma) (fig. 20), ar fi permis să se vadă, chiar cu timpul, diferența dintre părțile vechi și cele noi, fără a se distruge întru nimic indispensabila impresie de ansamblu pe care restauratorii s-au forțat s-o salveze».

În felul acesta au fost completate de noi, acum un sfert de secol, elementele gotice ale mănăstirii Probota (fig. 21). « Altfel vorbind, inscripția cu data restaurării, deși satisface o cerință de ordin istoric, nu e suficientă pentru a risipi o îndoială de natură critică. Este bine ca diferitele părți ale unui monument grav avariat, mai ales cînd este vorba de o operă grandioasă care-și menține destinația primitivă, să fie reconstruite, dar va trebui ca intervenția să poată fi recunoscută totdeauna la prima vedere.»

Dintre toate șantierele cercetate, acela al bisericii benedictine din Lessay, construcție extrem de interesantă pentru evoluția arhitecturii normande de la sfîrșituî secolului al XI-lea, este cel care a respectat mai bine principiile unei bune restaurări (fig. 22). După înlăturarea minelor care nu explodaseră, pietrele de talie au fost triate, numerotate și depozitate în vederea refolosirii; apoi, fragmentele de bolți și zidăriile cutremurate au fost proptite. Planurile și numeroasele fotografii existente au permis repunerea la loc a întregului material scos din ruine, fără a fi refasonat, fățuit sau « corectat ».

Reușita acestei restaurări se datorește documentării de care s-a dispus. Este deci firesc ca atenția noastră să se îndrepte asupra obligației imperioase de a se întocmi în toate țările o arhivă care să conțină releveele complete ale tuturor monumentelor istorice.

În Uniunea Sovietică, precum și în Belgia și în multe alte țări, se dă o mare dezvoltare releveelor de monumente istorice făcute cu aparate speciale de restituție, la scara dorită, pe baza fotografiilor stereoscopice. Se consideră că fotografia, mai bine și mai precis decît un releveu, surprinde unele amănunte, cum ar fi absența de paralelism a axelor, neregularitățile asizelor, modificarea profilelor și a modenaturii de la o travee la alta, și alte multe mici nuanțe, al căror examen atent ne poate duce la concluzii importante asupra felului și epocii unui monument.

O soluție originală și interesantă a fost adoptată la biserica colegială din Saint Lo, construită, mărită și modificată între secolele XIV și XVII. Fațada ei, între cele două turle, era cu totul distrusă, dar întîmplarea dăduse acestei ruine o reală frumusețe și o măreție de netăgăduit, care producea o puternică emoție (fig. 24).

Turlele rămase în picioare vor fi consolidate și fațada nu va mai fi refăcută. În retragere cu o travee, ea va fi înlocuită cu un zid de o simplitate absolută (fig. 25). Din păcate, efectul dramatic al acestei fericite și ingenioase soluții este contrazis și micșorat prin faptul că tot restul edificiului se reface « à l'identique». La capătul atîtor stiluri, care se succedaseră patru secole, nu ar fi fost deplasat nici stilul epocii noastre. Se puteau face completările și în felul cum a procedat Valadier la Arcul lui Titus, cu profile simplificate și ornamente nesculptate. Dar așa cum se restaurează, ne întrebăm dacă, la sfîrșit, nu va da impresia unui monument neterminat. Ne temem că va pierde cu totul efectul tragic de monument care a fost mutilat. De altfel, arhitecții care fac restaurări « à l'identique », adică întocmai la fel, au preocuparea constantă de a depăși pastișele reci ale urmașilor lui Viollet-le-Duc. Încercînd să facă mai bine decît aceștia, ei caută toate mijloacele de a da lucrărilor lor o înfățișare cît mai artistică, silindu-se să renască vechile tehnici și să folosească pentru aceste lucrări materiale obținute pe aceeași cale: scîndurile trebuie obținute prin crăpare, iar nu prin tăiere; fierul pus în operă, bătut cu mîna, cînd va fi aparent; foile de plumb pentru învelitori, turnate pe nisip, iar nu laminate; tencuielile de var și nisip, netezite cu mistria, pentru a obține o suprafață neregulată.

Astăzi, cunoaștem numai ardezia modernă de Anjou, tăiată mecanic în tablete egale ca mărime și ca grosime. În evul mediu, ardezia se crăpa în bucăți neregulate, de diferite grosimi și mărimi. Folosind pe cele mai mari în părțile inferioare ale acoperișului, și mărimea lor descrescînd treptat spre părțile superioare, formele conice se acoperă mai ușor și se obține, în același timp, un foarte artistic efect de perspectivă. În felul acesta, cu material nou, dar de formă veche, s-a acoperit vechea catedrală St. Vincent din Saint-Malo.

De asemenea, trebuie să precizăm că, în general, lucrările de restaurare, de reconstrucție și de reînnoire, dacă nu respectă total sau parțial sau dacă sînt în contrazicere cu principiile clasice de conservare a monumentelor istorice, se fac cu grijă deosebită, cu materiale selecționate și cu o desăvîrșită preocupare artistică.

La Versailles, unde se fac mari și costisitoare lucrări de reacoperire cu foi de plumb a tuturor teraselor (aceste lucrări se fac sub acoperiș provizoriu), se urmărește pe toate căile să se redea monumentului, cu cît mai mare autenticitate, gloriosul și strălucitorul aspect de altă dată. Folosind vechile condici și registre, la aceleași manufacturi din Lyon, în a căror arhivă se regăsesc eșantioanele originale, se țes din nou mătăsurile bogat ornamentate cu care se reîmbracă pereții diferitelor încăperi. Înlăturînd imitația de marmură roșie, cu care în timpul lui Louis-Philippe se acoperise imitația de marmură verde, care a fost refăcută, și aurind din nou toate ornamentele și candelabrele, în care luminările au fost înlocuite cu becuri în formă de flacără care pîlpîie, marele teatru din palatul Versailles se înfățișează astăzi nou-nouț, așa cum a ieșit din mîinile lui Gabriel.

La Fougères, unde castelul și zidurile de apărare constituie unul dintre frumoasele exemple de arhitectură militară din evul mediu, din secolele XIII-XV, putem surprinde totuși drumul parcurs de la urmașii lui Viollet-le-Duc pînă astăzi. În lungul străzii de la Pinterie, cele două șiruri de pitorești case în lemn aparent au fost complet distruse de bombardamente. Proprietarii și locatarii au consimțit să facă locuințe comune numai pe o parte a acestei artere lărgite, pentru ca — complet degajate de vechile dărîmături — pe cealaltă parte să rămînă vizibile, pe o bună lungime, zidurile de apărare ale orașului pe care se rezemau vechile case distruse. Arhitectul, pe drept mulțumit de rezultatul obținut, a adăugat: « Evident, astăzi nu vom mai face ce s-a făcut altădată ». Spunînd aceasta, ne îndemna să privim, în flancul drept al zidului de curînd descoperit, ridicula arhitectură pseudogotică cu false creneluri cu

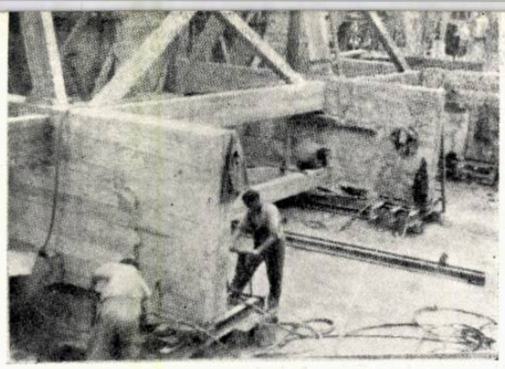

26

27

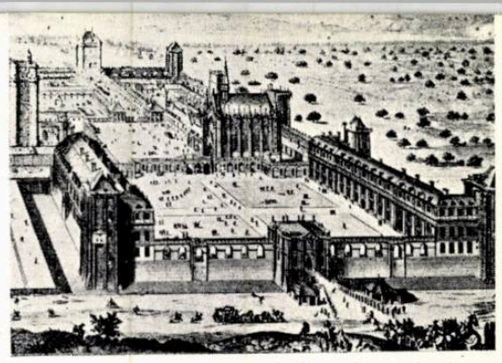

28

29

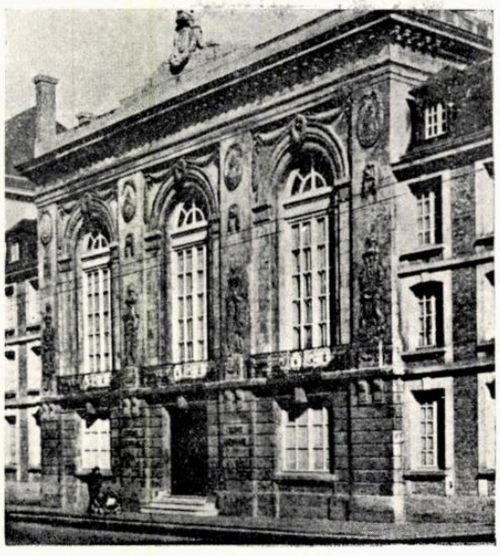

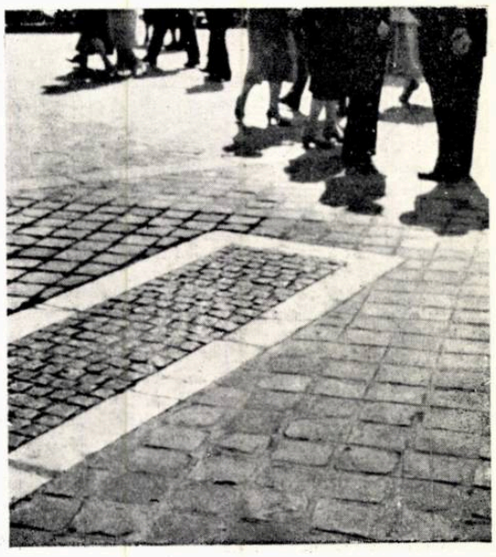

20. *Arcul de triumf al lui Titus din Roma*

21. *Completarea elementelor gotice de la biserica mănăstirii Probota, cu profile simplificate*

22. *Biserica benedictină din Lessay după restaurarea prin anastiloză*

23. *Sala centrală a termelor galo-romane din Paris*

24. *Biserica din Saint-Lo (Normandia) după bombardament*

25. *Proiectul de restaurare a bisericii din Saint-Lo*

26. *Lucrările de deplasare a fațadei vechiului teatru din Amiens*

27. *Fațada vechiului teatru din Amiens*

28. *Castelul din Vincennes după o stampă*

29. *Pavimentul pieței vechi din Rouen*

care s-a « înfrumusețat », la finele secolului trecut, capătul, cunoscut pe atunci, al vechiului zid de apărare.

Două lucrări speciale ne-au fost înfățișate prin filme cinematografice care au înregistrat toate fazele importante ale mutării a două monumente istorice:

Fațada vechiului teatru municipal din Amiens, de 18,20 × 14 m, de 600 tone, rămasă în picioare în urma bombardamentului, care, după efectuarea lucrărilor pregătitoare, a fost pivotată cu un unghi mic de 2°, pentru a deveni paralelă cu noul traseu al străzii lărgite și pe urmă a fost dată înapoi cu 4,50 m si pieziș cu 0,31 m (fig. 26 și 27).

Cea mai veche casă de arhitectură civilă din portul Marsilia a făcut o călătorie mai lungă și mai complicată: ea a fost mutată lateral pe o lungă distanță, apoi a fost rotită cu 90° și apoi dată înapoi pe o mare adîncime, operația durînd numai 6 ore.

În această ordine de idei, ridicarea pe verticală la 3,50 m, din mijlocul lacului Buftea, a bisericii din Rebegești, menționată de unul din rapoartele prezentate de noi, a interesat mult pe congresiști.

La mai multe monumente, masivele grinzi bogat profilate ale tavanelor, care putreziseră la capete, au fost golite în tot lungul lor și apoi atîrnate de grinzi de fier, fără a se aduce nici o schimbare aspectului interioarelor respective.

Multe monumente se păstrează parțial sau total sub formă de ruine.

Se consideră că zonele verzi stabilite în lungul vechilor ziduri de apărare căzute în ruine sau în jurul unui monument dezafectat, pe care trandafirii agățători și iedera se urcă în voie, pot constitui parcuri atrăgătoare și plăcute.

Parțial ruinată se păstrează mănăstirea abațială de la Jumièges, mănăstirea abațială cisterciană de la Royaument, termele galo-romane din Paris (fig. 23), o parte din zidurile de apărare de la Fougères, ansamblul care grupează la Senlis, vestigiile castrului galo-roman, cu ruina capelei și a castelului medieval și altele.

Semnalăm printre lucrările de sistematizare a ruinelor preocuparea de a sublinia prin arbuști tăiați substructurile găsite în adîncimea pămîntului, procedeu muzeistic care, după părerea noastră, ar trebui să fie extins și pentru marcarea pe suprafața terenului a rezultatelor care se spulberă ale săpăturilor din epoca comunei primitive.

De altfel, obiceiul de a se marca pe teren, prin pardoseli de diferite culori, rezultatul săpăturilor arheologice nu este atît de răspîndit pe cît ar trebui. Numai în orașul Rouen, în piața veche, unde a avut loc arderea pe rug a fecioarei Jeanne d'Arc, semne lapidare arată elementele dispărute ale acestei piețe mărite (fig. 29).

Mai ales în apropierea sau chiar în cuprinsul monumentelor păstrate sub formă de ruină se simte nevoia unui muzeu în care să se poată păstra toate elementele de interes istoric, arheologic sau artistic care se găsesc în jurul monumentului sau s-au desprins din el.

Se consideră ca foarte utilă organizarea, în măsura posibilităților, a unor mici muzee și în apropierea monumentelor istorice mai importante, mai ales cînd, foarte mutilate de război, au fost restaurate, înlăturîndu-se unele din adăugirile care li s-au făcut în decursul vremii și care ar dispărea fără urmă. Rolul acestor muzee este triplu: păstrarea și expunerea tuturor elementelor desprinse sau înlocuite din exteriorul și interiorul monumentului; prezentarea prin planuri, grafice, documente a istoricului monumentului; înfățișarea faptelor istorice legate de fundarea și de viața monumentului.

Muzeul poate fi chiar în cuprinsul monumentului. El permite păstrarea, în cele mai bune condiții, a multor elemente documentare, artistice sau istorice, care nu fac decît să mărească interesul cercetătorilor și vizitatorilor pentru ruine și monumente istorice, care altfel ar putea rămîne în marginea vieții active.

Ca procedee muzeistice semnalăm obiceiul de a prinde de tavane, în fireasca lor poziție orizontală, cheile de bolți gotice, cu capetele nervurilor și cu bogata lor podoabă sculpturală.

În prezentarea monumentelor istorice surprindem preocuparea de a nu se crea spații prea vaste în jurul monumentelor, chiar cînd acestea au proporții considerabile. În fața catedralei din Chartres, la o foarte mică depărtare de clopotnița din stînga fațadei, casa canonică, al cărei etaj păstrează șase frumoase ferestre din secolul al XIII-lea, cu timpane bogat sculptate, nu numai că se păstrează pe loc, dar de spatele ei și de latura liberă se lipește acum o construcție mai joasă, care să motiveze menținerea ei în acest loc.

Alte manifestări artistice, legate de monumentele istorice și care au dat naștere la foarte frumoase și atrăgătoare realizări artistice, sînt spectacolele denumite « sunet și lumină », care se dau după apusul soarelui, cu diferite teme istorice, în multe monumente istorice din diferite regiuni ale Franței.

Congresiștilor li s-a repartizat spectacolul « O mie de ani din istoria Franței », dat în castelul de la Vincennes, de curînd pus în valoare prin pricepute lucrări de restaurare și care grupează într-un ansamblu grandios, în mijlocul unor robuste ziduri de apărare, un mîndru donjon din secolul al XIV-lea, cel mai important exemplu de construcție militară de acest fel, o elegantă capelă în stil gotic, începută în același secol, și importante construcții din secolul al XVII-lea (fig. 28).

Spectatorii stau pe esplanada din fața castelului, la o depărtare destul de mare, pentru ca să poată cuprinde dintr-o privire vasta desfășurare a clădirilor. Totul e în întuneric. Urmînd firul poveștii rostit sau cîntat de difuzoare răspîndite în diferite locuri și la diferite adîncimi, cinci sute de proiectoare de mai multe culori: alb, roșu, albastru vor lumina pe neașteptate, pe rînd, din diferite orientări și cu diferite culori, cînd donjonul, cînd capela, pe dinafară sau pe dinăuntru, cînd pavilionul reginei, cînd pe cel al regelui, cînd galeriile depărate, cînd grupe de monumente, cînd întregul ansamblu. Nu apare nici un actor. Totul este sugerat și evocat numai prin jocurile variate de lumină și prin dialogurile, monologurile sau cîntecele și strigătele mulțimii, ajungîndu-se la efecte scenice de un mare dinamism.

Multe dintre castelele de pe Loire se bucură de astfel de spectacole, cu diferite teme și după texte și poeme simfonice scrise de scriitori și de compozitori de seamă. Succesul acestor atrăgătoare manifestări de sunet și lumină se răsfrînge asupra monumentelor istorice, care pot fi mai bine întreținute cu fondurile ce se adună cu ocazia acestor spectacole, care se bucură de mare popularitate.

Însemnările de mai sus vor putea fi util completate cînd va apărea volumul care va conține toate dezbaterile și concluziile Congresului de la Paris.

GÁDOROS LAJOS — AMENAJAREA ŞI DIMENSIONAREA LOCUINŢEI

CUM SĂ CONSTRUIM LOCUINŢE MAI IEFTINE ŞI MAI CONFORTABILE?

Este o concluzie unanimă a specialiştilor, atît din ţările socialiste, cît şi din cele capitaliste, că pentru a rezolva nevoia crescîndă de locuinţe este necesară micşorarea suprafeţelor construite ale acestora. Reducerea suprafeţelor sau proiectarea apartamantelor « minimale » sau « de mic metraj» este considerată ca singura cale care poate asigura, nu numai un număr sporit de locuinţe pentru mai multe familii, dar şi lichidarea practicii de convieţuire în cadrul aceluiaşi apartament a mai multor familii.

Această reducere a suprafeţelor este însă condiţionată de necesitatea funcţionării cît mai bune a apartamentului. În acest sens trebuie ţinut cont de doi factori, şi anume:

a. Progresele tehnicii au deschis posibilităţile dotării perfecte a apartamentului, astfel încît unul bine dotat, cu suprafeţe reduse, poate fi mai confortabil decît unul fără aceste dotări, dar sensibil mai larg. Orice obiect sau sistem de dotare nou trebuie deci examinat, atît sub aspectul creşterii confortului, cît şi sub aspectul reducerii costului, atît în investiţie, cît şi în exploatare.

b. În dimensionarea şi alcătuirea planului locuinţelor trebuie ţinut cont, pe de o parte, de mobilierul şi utilajul cu care vor fi dotate, de prospectele necesare funcţionării optime a acestora (nu trebuie uitat că deseori prospecte prea largi nu sînt numai neeconomice, dar şi neconfortabile), pe de altă parte, de componenţa şi specificul familiilor care urmează să trăiască în aceste apartamente. Aceasta, cu atît mai mult cu cît nivelul lor cultural şi felul lor anterior de viaţă le-au format anumite deprinderi şi obiceiuri de care trebuie să se ţină seama.

În această problemă, a dimensionării apartamentelor, sînt însă o serie de dificultăţi.

În primul rînd este vorba de faptul că proiectarea, pe de o parte, şi producţia obiectelor şi mobilelor necesare, pe de alta, nu sînt coordonate, specialiştii în proiectarea tipizată a locuinţelor, care ar fi în măsură să precizeze gabaritele şi sortimentele necesare, nefiind de obicei consultaţi la rezolvarea acestor probleme.

În al doilea rînd, tendinţa de proiectare economică se găseşte în contradicţie, nu numai cu existenţa unei cantităţi apreciabile de mobilier vechi, supradimensionat şi nepractic, dar şi cu gustul reprezentativ, mic-burghez, predominant, nu numai printre cumpărătorii mobilelor noi, dar şi printre cei care determină modelele ce se fabrică.

Pentru a rezolva aceste probleme sînt deci necesare, atît o justă coordonare a proiectării de locuinţe cu fabricaţia de mobilier, cît şi organizarea unei producţii ieftine şi de masă a mobilierului modern, de tip redus, menit să înlocuiască pe cel vechi în gustul, concepţia şi mobilarea apartamentelor.

Iată pe scurt problemele mari care se degajează din partea I a cărţii lui Lajos Gádoros « A lakás berendezése és méretezése» (Amenajarea şi dimensionarea locuinţei), apărută recent în Editura Tehnică de la Budapesta.

În partea întîi, care tratează problemele de principiu ale proiectării locuinţei, se analizează totodată şi diversele categorii de apartamente, în funcţie de felul bucătăriei.

A doua parte a cărţii, extrem de bogată în ilustraţii, conţinînd scheme funcţionale, propuneri, exemple şi încercări sau propuneri de tipizare, alături de desenele şi caracteristicile obiectelor necesare locuinţei, analizează pe rînd funcţiunile cărora trebuie să le facă faţă locuinţa, stabilind mobilierul, prospectele şi — unde este cazul — fluxul tehnologic sau diversele fluxuri tehnologice posibile cum ar fi în cazul bucătăriei.

Această parte se aseamănă ca tratare cu cea folosită de Ernst Neufert în «Bauentwurfslehre», cu deosebirea că, îmbrăţişînd un domeniu mai limitat, este mult mai completă, desenele şi schemele respective avînd un text explicativ mai larg.

În acest fel se analizează întîi camerele de locuit, prospectele necesare, mobilierul optim şi cel comercial, trecînd apoi la mobilarea şi prospectele vestibulului, în care propune dulapuri înzidite, din care relevăm pe cel pentru curăţenie şi pe cel pentru combustibil.

O parte însemnată a cărţii este rezervată analizei bucătăriilor, clasificării lor, propunînd în urma analizării fluxului tehnologic specific, şi mobilarea necesară. De asemenea, autorul propune şi cazurile de folosire a diverselor tipuri de bucătării.

Apoi se analizează, rînd pe rînd, problema evacuării gunoaielor menajere, cămara de alimente, w.c.-ul şi diversele tipuri de băi (sau, mai bine zis, încăperi cu apă, căci baie propriu-zisă sau cadă nu este peste tot).

Spălătoria, uscătoria, ascensoarele, sistemele de ventilare şi de încălzire, pornind de la sobe metalice, de cărămidă sau de teracotă, pînă la săli de cazane, încălzire centrală cu radiatoare sau sisteme CRITTAL sau DOMOTHERM sînt de asemenea reprezentate, cartea încheindu-se — după un capitol privitor la pardoseli şi placaje interioare — cu o încercare de clasificare a tipurilor de apartamente după schemele lor funcţionale.

Cartea lui L. Gádoros nu este prima lucrare de acest gen în literatura de specialitate. Ea prezintă totuşi un interes deosebit pentru noi, nu numai prin faptul că porneşte de la premise similare celor din ţara noastră, dar şi prin felul clar, lucid şi analitic în care prezintă, grupează problemele, face propuneri de ameliorare a situaţiei. Studiul atent al acestei cărţi va servi desigur şi în munca de proiectare, dar să sperăm că va trezi şi interes pentru redactarea unei lucrări similare, pornind de la condiţiile concrete ale ţării noastre.

Arh. Gh. Sebestyen

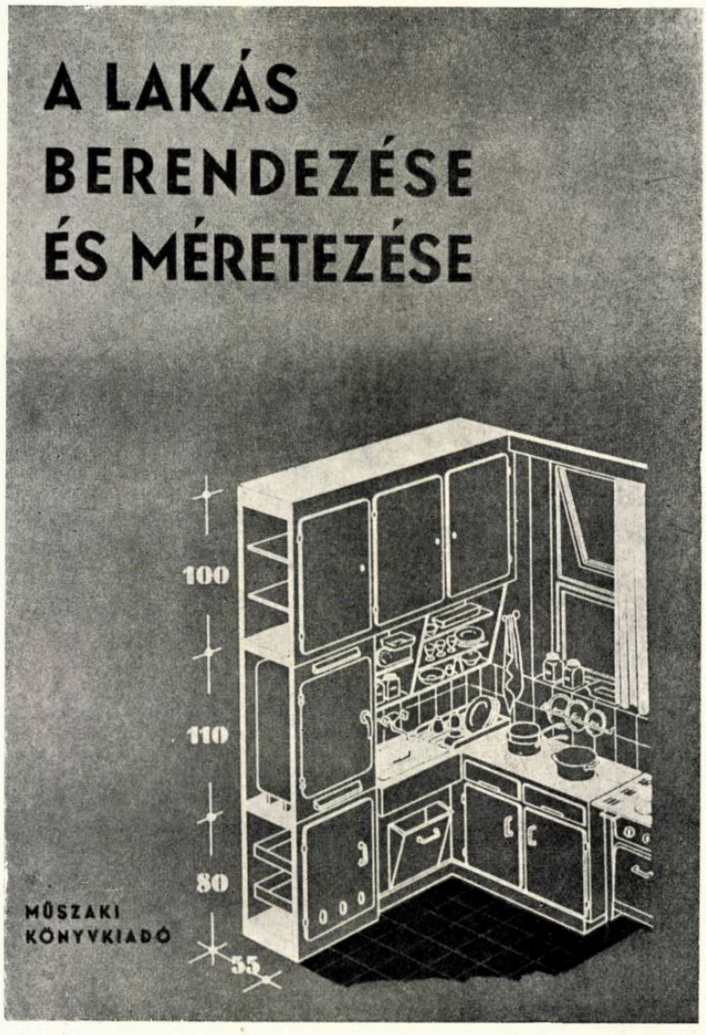

1-2-6. *Bucătării din elemente tipizate (Academia de arhitectură a R.D.G., 1955)*
3-7. *Bucătărie — dulap*
4. *Dulap pentru combustibil şi debara*
5. *Grup sanitar cu duş*
8. *Căzi de baie*

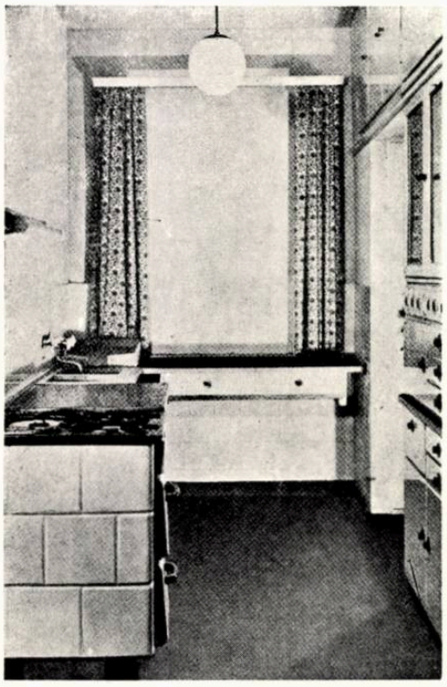

1

2

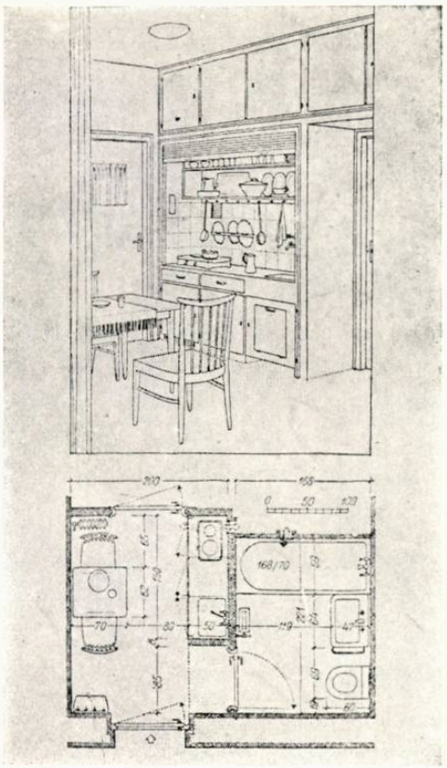

3

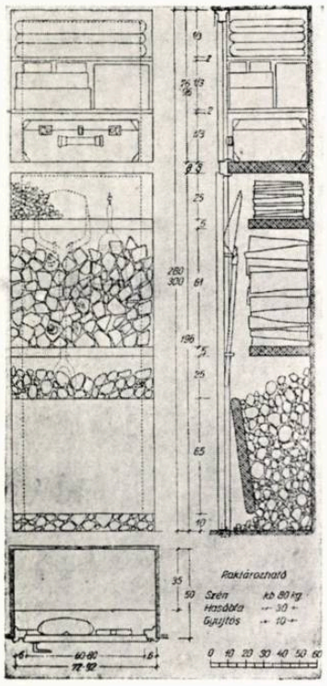

4

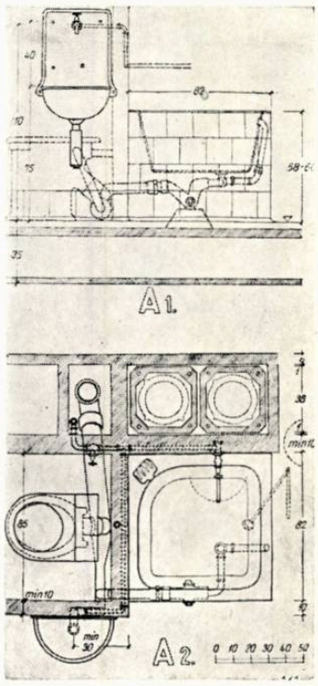

5

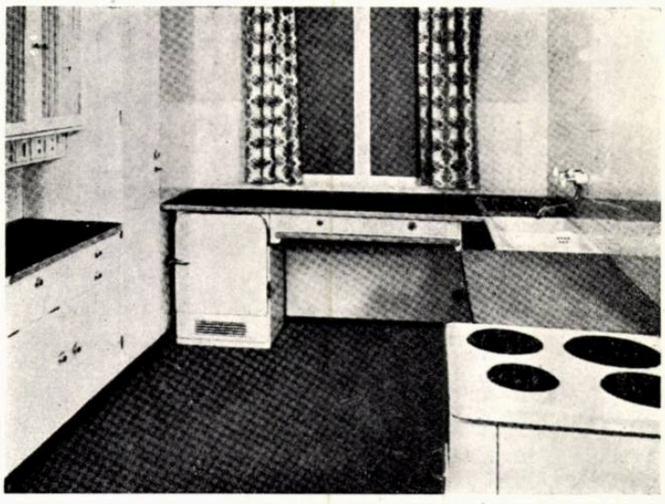

6

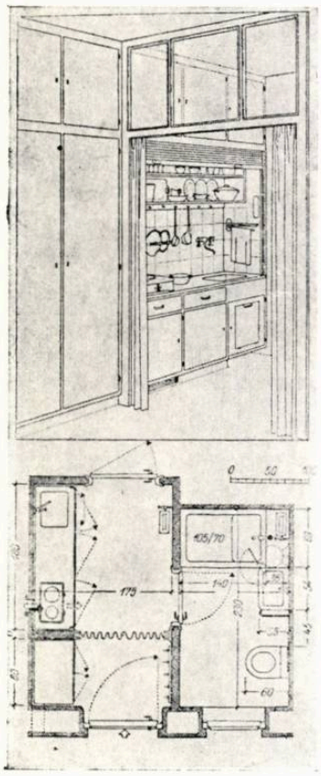

7

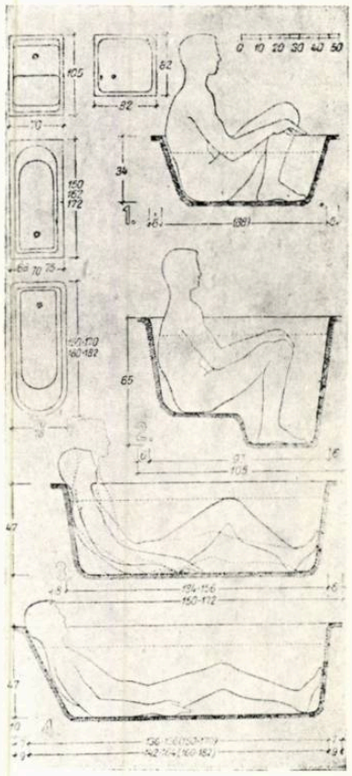

8

1

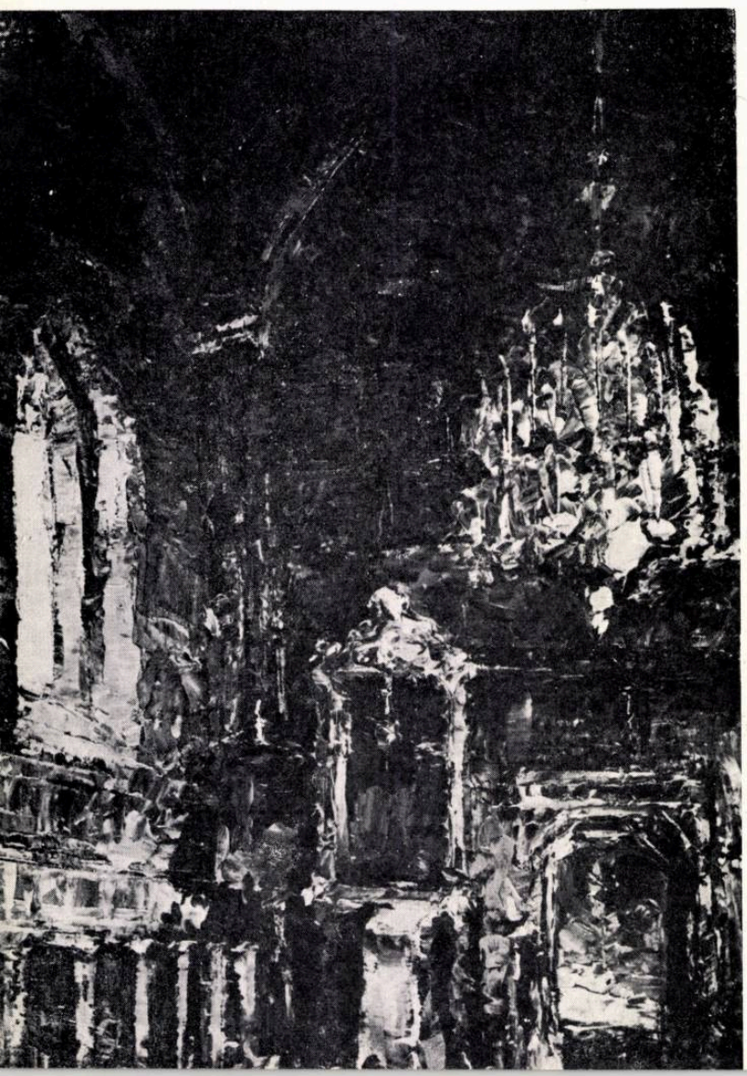

2

3

1. *Biserica din Volovăț* — **2.** *Interior din biserica mănăstirii Neamț* **3.** *Biserica din Volovăț* — **4.** *Biserica din Cotnari* — **5.** *Turnul clopotniță din Piatra Neamț* — **6.** *Cetatea Neamțului*

500 DE ANI DE LA ÎNSCĂUNAREA LUI ȘTEFAN CEL MARE

Cu ocazia aniversării a 500 de ani de la inscăunarea lui Ștefan cel Mare, la Casa Arhitectului a fost deschisă — la 18 iunie a.c. — expoziția de pictură și grafică a arhitectului Niculae Vlădescu.
Prezentăm cîteva dintre picturile expuse.

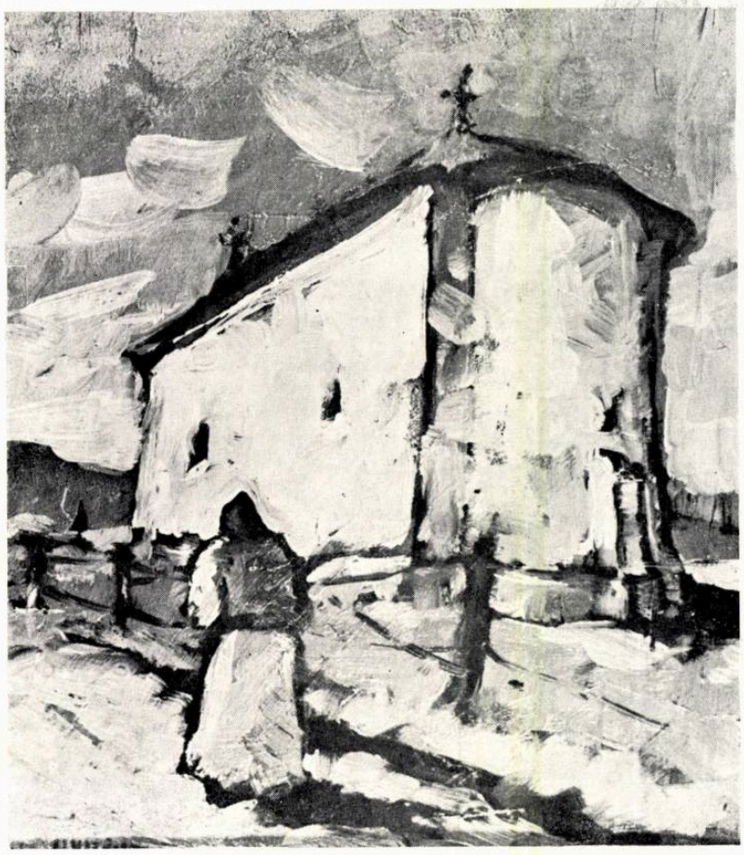

4

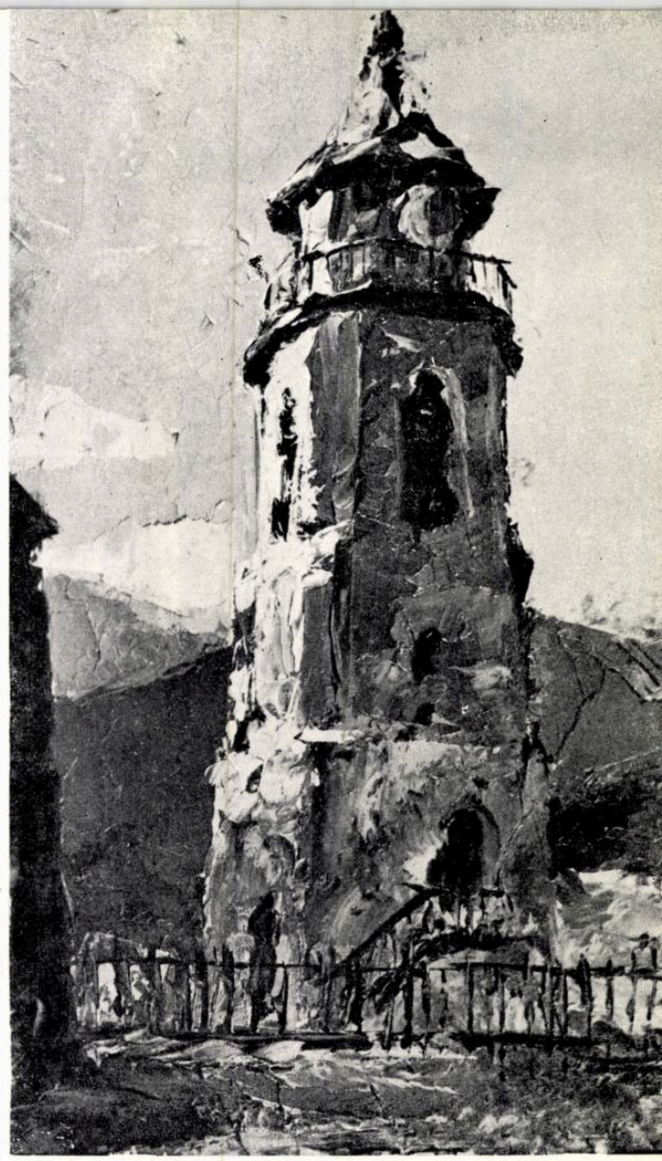

5

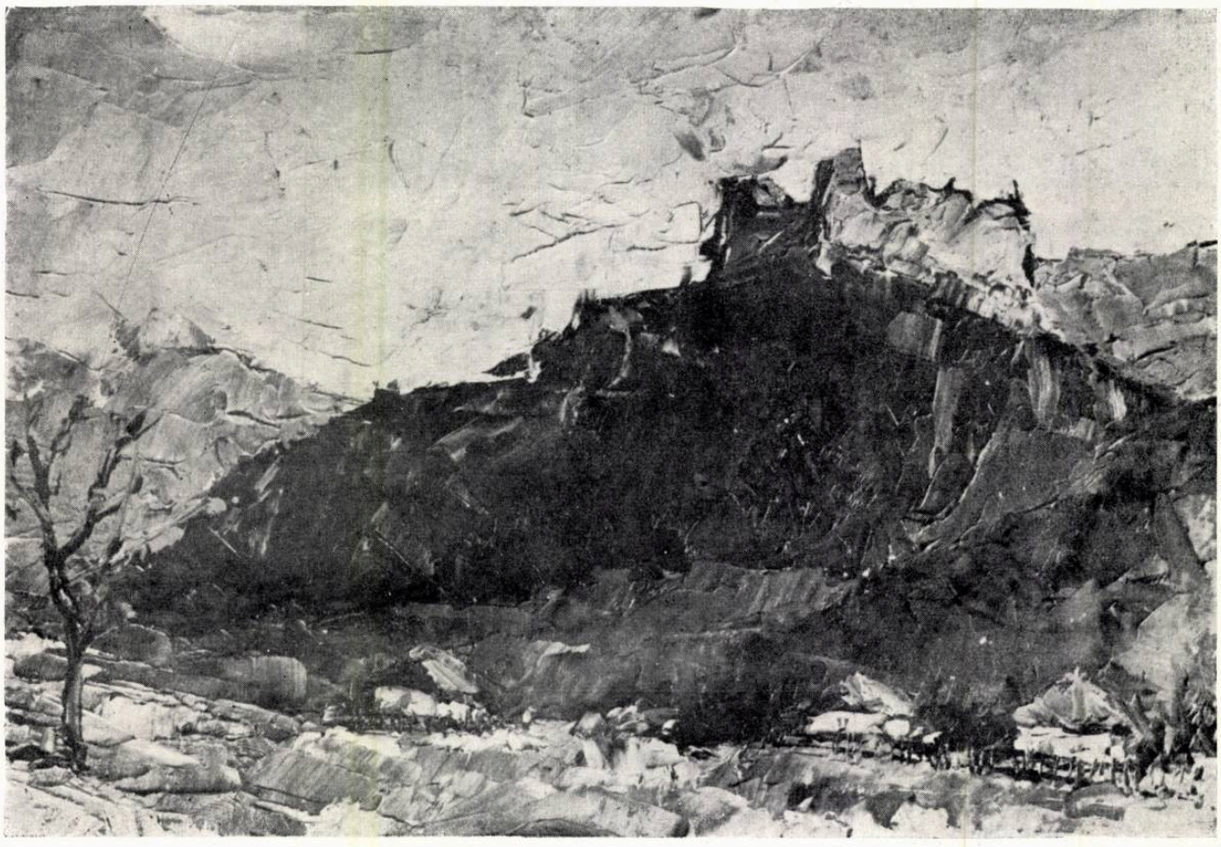

6

CONCURS DE AFIȘ

Institutul de arhitectură « Ion Mincu » împlinește anul acesta 60 de ani de activitate. În vederea pregătirii aniversării care va avea loc în toamnă, Asociația studenților din Institutul de arhitectură desfășoară o bogată activitate cultural-științifică. O inițiativă în acest sens a fost organizarea între studenții institutului a unui concurs de idei pentru un afiș închinat celor 60 de ani de învățămînt de arhitectură din Romînia.

În tema de concurs se cerea ca acest afiș să sugereze, pe de o parte, activitatea de astăzi a institutului și, pe de altă parte, tradițiile acestui învățămînt.

Tema, destul de largă, a urmărit să dea posibilitate studenților să prezinte soluții variate și interesante. Lucrarea premiată urma să însoțească expozițiile și manifestările culturale care vor fi organizate în cinstea acestei aniversări.

Cele 21 de lucrări prezentate juriului de judecată dovedesc preocuparea studenților pentru această inițiativă. Juriul de premiere, format din prof. arh. N. Lupu, directorul Institutului de arhitectură, conf. arh. A. Damian, decanul Institutului de arhitectură, conf. arh. Gh. Petrașcu, prof. arh. Gh. Simotta și studenta Petrovici Maria, președintele Asociației studențești, a hotărît să nu acorde premiul I nici unei lucrări, întrucît nici una dintre machetele prezentate nu a reușit să dea o soluție potrivită temei de concurs. Juriul a acordat premiul II machetei cu motto « Simetria » (Constantinescu Horia și Tufan Theodor, anul III) și machetei cu motto « 60 de ani » (Niculin Nicolae, anul VI). Juriul a mai acordat premiul III lucrării studentului Demetrescu Dragomir, anul V, și mențiuni studenților: Niculin Nicolae, anul VI, Constantinescu Horia și Tufan Theodor, anul III.

Cu toate că nu s-a reușit să se obțină un afiș închinat aniversării, juriul consideră meritorie participarea în număr mare a studenților la acest concurs.

Popescu Radu
student anul IV Institutul de arhitectură «Ion Mincu»

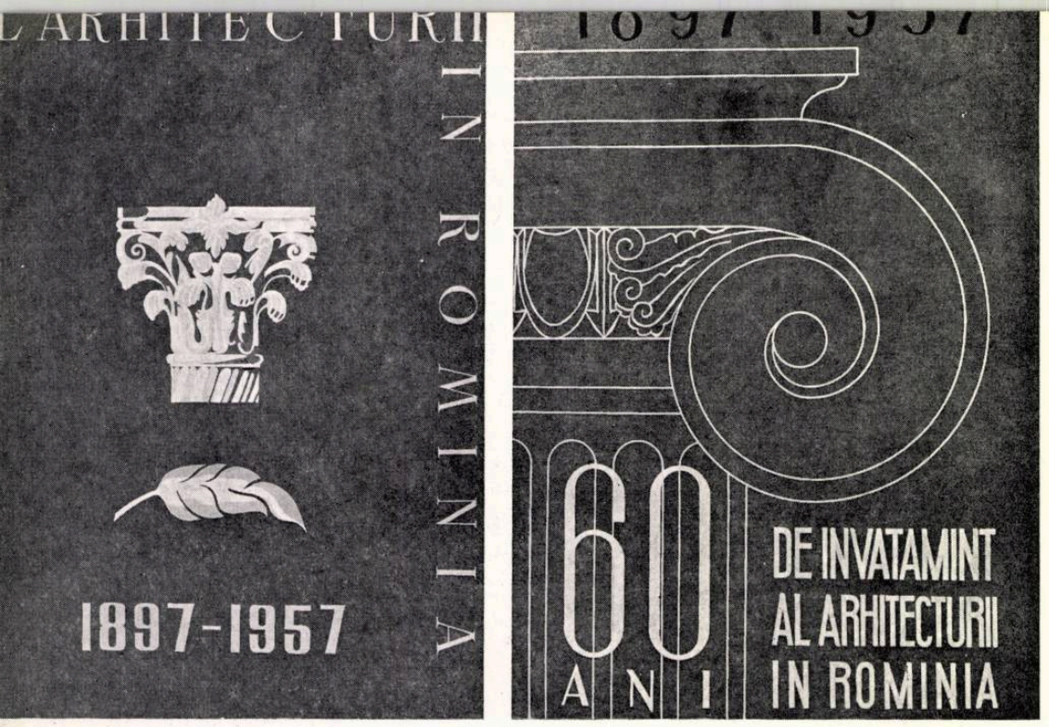

1 2
3 4
5 6

1. *Premiul II*
   Autori, Constantinescu Horia și Tufan Theodor, studenți anul III
2. *Premiul II*
   Autor, Niculin Nicolae, student anul VI
3. *Premiul III*
   Autor, Demetrescu Dragomir, student anul V
4. *Mențiune*
   Autor, Niculin Nicolae, student anul VI
5. *Mențiune*
   Autor, Niculin Nicolae, student anul VI
6. *Mențiune*
   Autori, Constantinescu Horia și Tufan Theodor, studenți anul III

EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFII «ASPECTE DIN ORAȘUL MELBOURNE»

Melbourne, capitala statului Victoria (Australia), este un oraș bine cunoscut poporului nostru. De numele orașului Melbourne sînt legate remarcabilele succese înregistrate de reprezentanții sportului romînesc, în cadrul Jocurilor olimpice de anul trecut.

Dacă orașul Melbourne a fost vizitat pînă acum numai de lotul nostru olimpic și de unele delegații trimise în cadrul relațiilor economice și culturale dintre țara noastră și Australia, cetățenii Capitalei noastre au putut face «o mică excursie» în acest frumos oraș, vizitînd expoziția de fotografii «aspecte din orașul Melbourne», organizată sub auspiciile Sfatului popular al Capitalei și ale Institutului romîn pentru relațiile culturale cu străinătatea, deschisă în sălile Casei Arhitectului.

Cum a devenit posibilă această «excursie»? Cu prilejul Jocurilor olimpice, Sfatul popular al Capitalei, în dorința de a stabili un contact cît mai strîns cu primăria orașului Melbourne, care să ducă la o mai bună cunoaștere și apropiere între cele două popoare, a trimis un mesaj de salut primăriei acestui oraș. În acest mesaj se arăta, printre altele, «dorința noastră de a cunoaște aspecte din frumoasa capitală a statului Victoria, lucru care ar putea fi realizat prin inițierea unui schimb de expoziții de fotografii, oglindind aspecte din ambele orașe».

Propunerea Sfatului popular al Capitalei noastre a fost bine primită.

În cadrul acestui schimb, Sfatul popular al Capitalei a primit o mică expoziție de fotografii, reprezentînd aspecte din orașul Melbourne. Materialul fotografic a fost realizat de Biroul de știri și informații al Ministerului Afacerilor Interne al Commonwelth-ului din Canberra (capitala Australiei).

Fotografiile primite dovedesc un înalt nivel tehnic și datorită lor s-a putut face «mica excursie» de care am vorbit mai înainte. Cei care au vizionat expoziția «au vizitat» orașul Melbourne, situat pe malurile fluviului Yarra, au luat cunoștință de monumentala clădire a Poștei, aflată pe Elisabeth street; s-au plimbat apoi pe larga Collins street, străjuită pe ambele laturi de clădiri de diferite stiluri arhitectonice. Mergînd mai departe prin expoziție, vizitatorii s-au oprit în fața construcției sobre a Ministerului de Finanțe și, pentru ca plimbarea lor să fie și mai plăcută, au traversat calea Sf. Kilde. De aci, drumul duce spre portul orașului, unde, în curînd, se vor încărca și descărca mărfurile stabilite prin acordul comercial recent încheiat între țările noastre. După această plimbare, «excursioniștii» s-au întors în centrul orașului, unde atenția lor a fost reținută de construcția impunătoare a Tribunalului și de edificiul solid al Primăriei orașului. Ar fi fost păcat dacă vizitatorii nu s-ar fi oprit pentru puțin timp și în grădinile Ministerului de Finanțe, pentru ca, împreună cu copiii australieni, care se joacă așa cum se joacă și copiii noștri în parcurile Bucureștiului, să se bucure de frumusețile naturii. O plimbare pe bulevardul Linlithgow și pe Bourgh street, unde se află Parlamentul, a completat ziua de excursie prin Melbourne. Această plimbare, ca și traversarea parcului Alberth, a podului Prinților, de unde se vede Domul Gării din Flinders street, clopotnița și clădirea Manchester, cupola Primăriei, clopotnițele catedralei Sf. Paul și ale bisericii scoțiene, au lăsat impresia unui oraș ai cărui locuitori muncesc cu hărnicie și doresc un viitor de pace.

În timp ce cetățenii Capitalei noastre au vizionat această expoziție, locuitorii orașului Melbourne, vizitînd expoziția «Aspecte din București», vor avea posibilitatea să cunoască și ei unele aspecte din Bucureștiul nostru drag.

În felul acesta, locuitorii orașului Melbourne vor lua contact cu Capitala noastră și vor cunoaște cîteva din construcțiile mai importante din București, cele mai multe realizate în anii puterii populare.

Sîntem convinși că prezentarea reciprocă a unor aspecte din cele două capitale este un bun început pentru intensificarea relațiilor culturale și comerciale dintre țările noastre, contribuind totodată la adîncirea prieteniei dintre poporul romîn și poporul australian.

ADRIAN BARANGA
Director la Institutul romîn pentru relațiile culturale cu străinătatea

Vedere aeriană a orașului Melbourne cu fluviul Yarra în prim plan

Vedere de pe malul fluviului Yarra

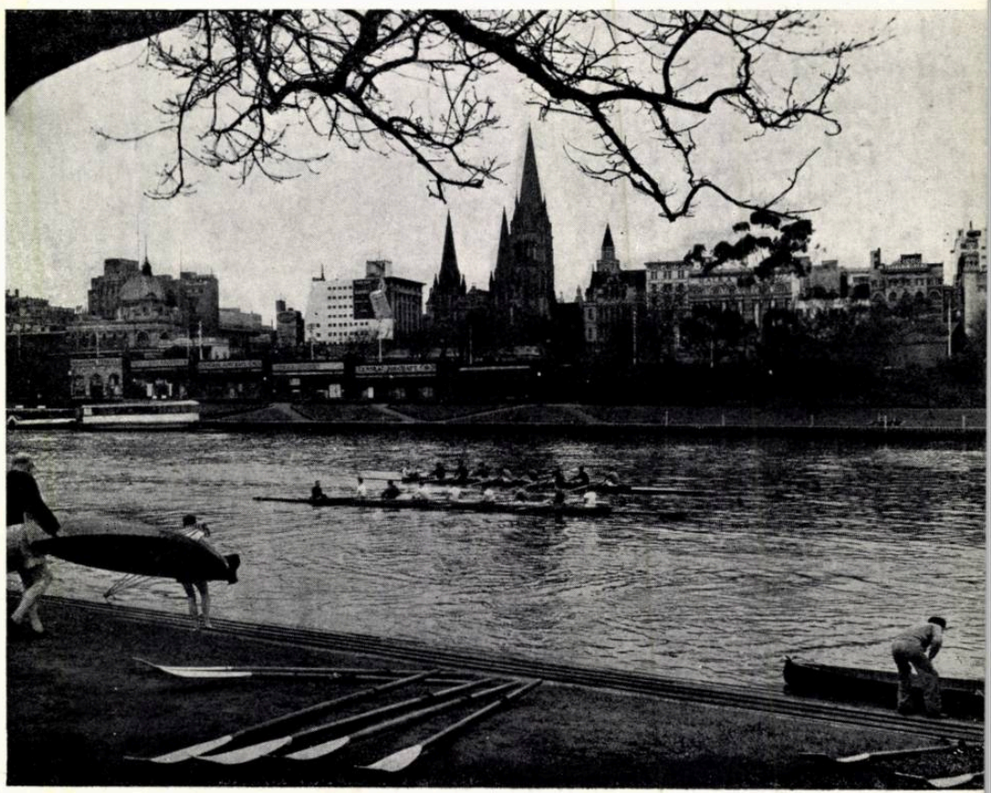

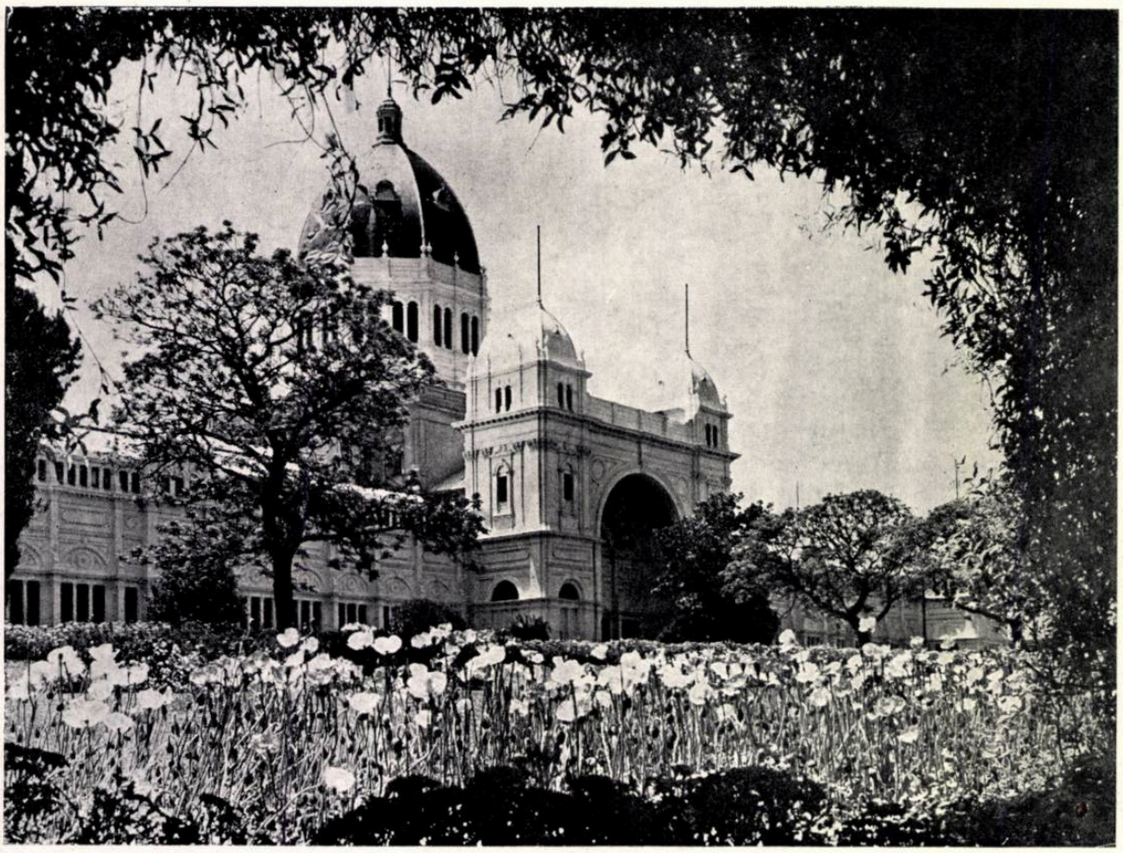

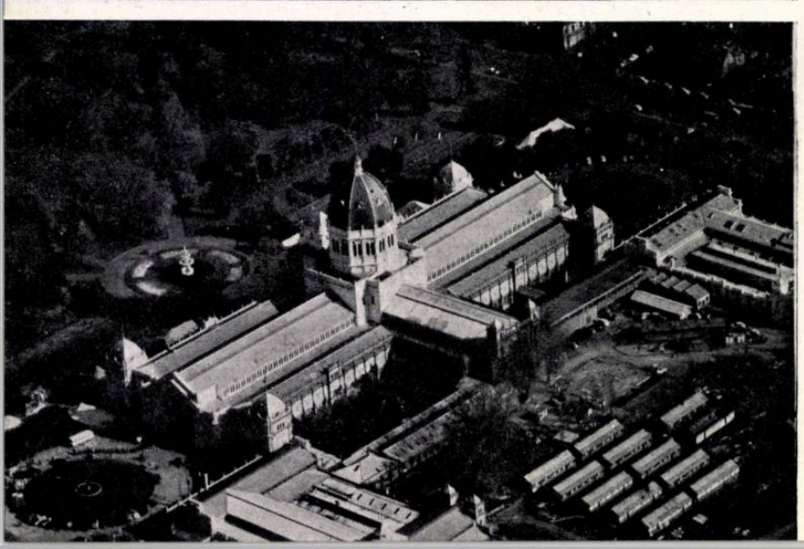

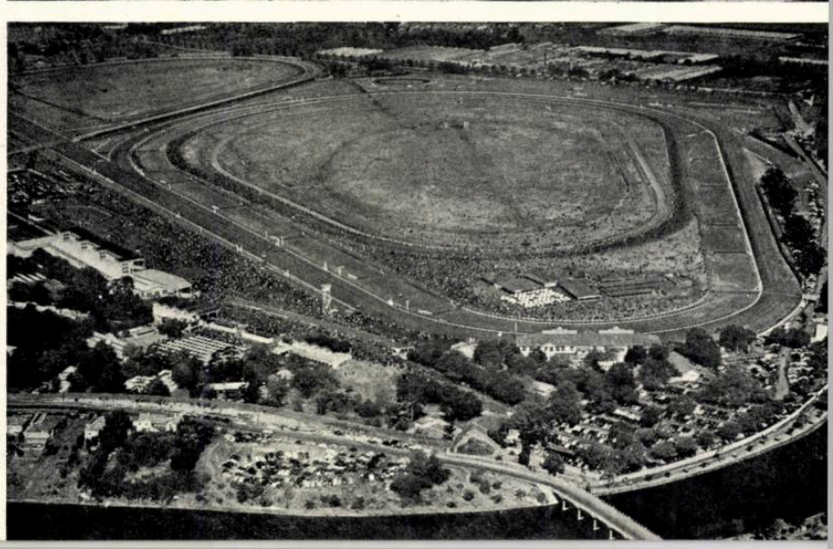

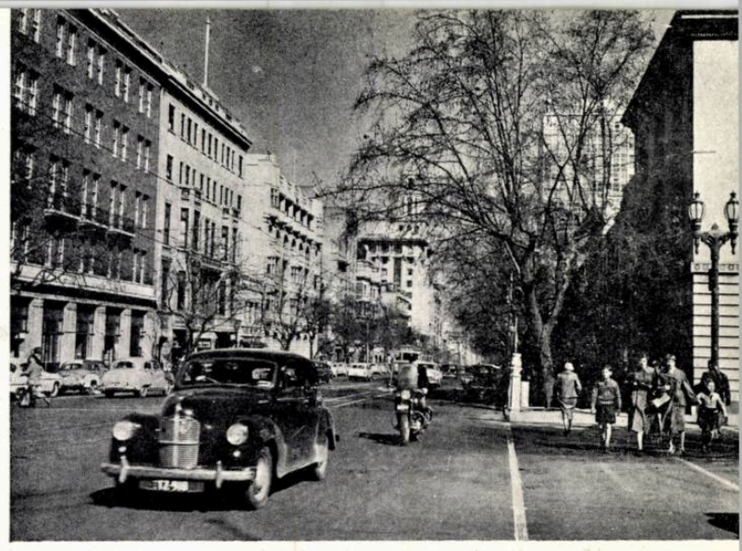

1 | 6 7
2 3 | 8
4 5 | 9
| 10

1. *Clădirea expoziției văzută dinspre nord*
2. *Clădirea parlamentului din Melbourne văzută dinspre latura de sud a străzii Spring*
3. *În parcul Treasury din Melbourne*
4. *Vedere aeriană a expoziției din Melbourne*
5. *Vedere aeriană a cîmpului de curse Flemington, unde se desfășoară alergările pentru «cupa Melbourne»*
6. *Strada Collins*
7. *Vedere de pe strada Collins*
8. *Perspectiva străzii Swanston la intersecția cu strada Bourke*
9. *Strada Bourke spre clădirea parlamentului*
10. *Clădirea primăriei din Melbourne văzută de pe strada Swanston*

CHEMAREA UNIUNII ARHITECȚILOR CEHOSLOVACI CĂTRE TOȚI ARHITECȚII DIN LUME

Comitetul central al Uniunii arhitecților cehoslovaci, îngrijorat de intensificarea experiențelor cu arme nucleare, a lansat un apel pentru pace către arhitecții din lumea întreagă, apel pe care îl reproduce și revista noastră.

Sînt 12 ani de cînd s-a terminat cel de al doilea război mondial. Bilanțul său a fost îngrozitor; zeci de milioane de vieți omenești, milioane de cămine, sate, orașe întregi, cu un mare număr de monumente culturale de o valoare imensă, au fost distruse; acesta a fost prețul cu care am plătit visul nebunesc al unui mic număr de criminali, care visau să devină stăpînii întregii lumi.

Nu putem să dăm viață celor morți, dar încercăm cel puțin să îmbunătățim pe cea a celor vii, să o facem mai frumoasă. Construim orașe noi, școli, spitale, teatre; facem baraje, construcții industriale și agricole; plantăm parcuri și amenajăm terenuri de sport. Noi, arhitecții, ne concentrăm toate puterile pentru ca opera noastră să poată corespunde cît mai bine nevoilor omului și ale societății, pentru ca ea să devină expresia măreției epocii în care trăim.

Sarcina noastră este departe de a fi sfîrșită. În toate colțurile lumii, mii de oameni mai trăiesc încă în locuințe proaste, copiii învață încă în școli nesănătoase și mulți bolnavi sînt îngrijiți în spitale care sînt departe de a fi satisfăcătoare. Și, cu toate acestea, amenințarea unui nou război apasă asupra omenirii.

În anii trecuți, arhitecții au ridicat de mai multe ori vocea pentru a protesta contra războiului în care este deajuns să apeși pe un buton ca țări înfloritoare, orașe pline de viață să fie transformate în ruine jalnice.

Dar un alt pericol, un pericol nou, și mai îngrozitor, ne amenință.

Nori sinistri se întind pe cer, urmare a experiențelor cu armele nucleare, și cad pe pămînt sub formă de pulbere radioactivă, distrugînd încetul cu încetul tot ceea ce trăiește.

Orașele, căminele oamenilor, nu trebuie să fie din nou transformate în ruine. Ele ar dăinui doar ca niște triste necropole într-o lume în care viața ar fi stinsă.

În fața ochilor noștri se ivește imaginea oribilă, înspăimîntătoare, a pămîntului pe care putrezesc într-o tăcere de moarte resturile obiectelor care amintesc că aici, o dată, trăiau, munceau și se bucurau oameni.

Și în clipa aceasta noi ridicăm din nou vocea și îndreptăm un apel către toți arhitecții din lumea întreagă.

Protestați contra continuării irresponsabile a experiențelor cu arme nucleare.

Nu îngăduiți ca ceea ce noi construim să dureze mai mult decît omenirea însăși!

Comitetul Central al Uniunii
Arhitecților din Cehoslovacia

AUSTRALIA

Piscină olimpică la Melbourne

Piscina, ai cărei autori sînt arhitecții Borland, Murphy, Mc Intyre și inginerul W. L. Erwin, a fost construită cu ocazia Jocurilor olimpice din 1956. Ea are o capacitate de 5500 de spectatori și conține două bazine: unul de 50 × 20 m și 2 m adîncime, pentru competiții și jocuri de waterpolo, și altul de 15,5 × 20 m și 4,9 m adîncime, cu trambulină de 1, 3, 5, 7 și 10 m.

Acoperirea piscinei este realizată cu ferme tubulare metalice și grinzi transversale care lucrează la tensiune. Traverse metalice înclinate, distanțate la aproximativ 5,50 m, servesc de suporturi gradenelor; ele sînt fixate la extremitățile fermelor. Pentru a evita depărtarea fermelor, atunci cînd tribunele nu sînt ocupate, au fost prevăzuți tiranți verticali tensionați.

L'Architecture d'aujourd'hui, nr. 70 — 1957

1

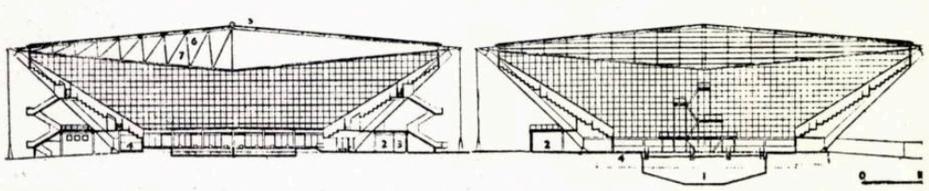

2-3

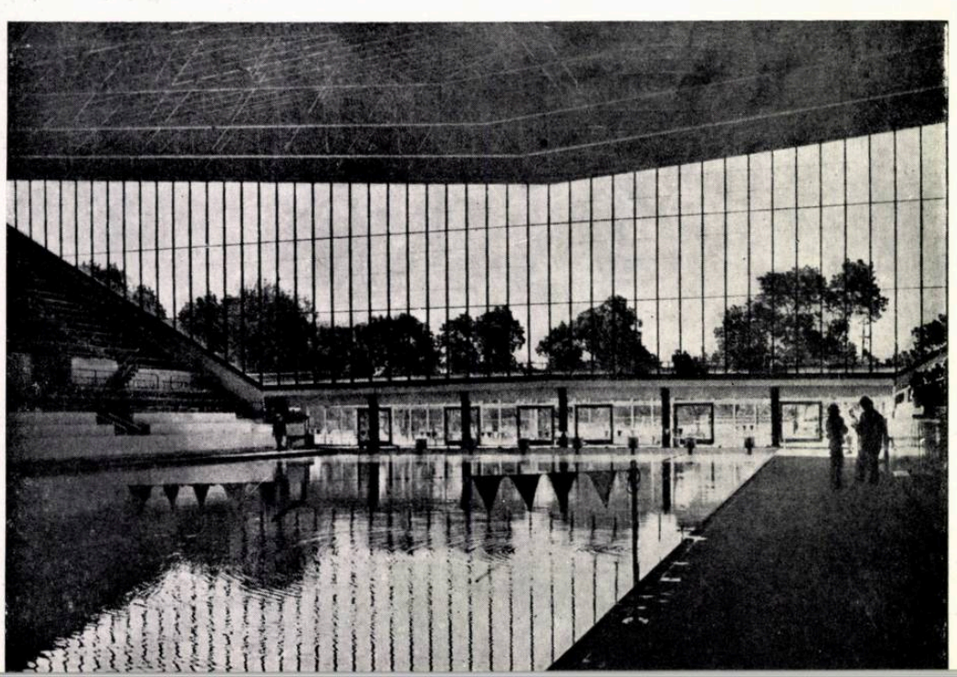

4

1. *Vederea piscinei olimpice de la Melbourne*
2. *Secțiune transversală prin bazinul de înot*
   1. Piscina de competiții — 2. Club pentru femei 3. Pasaj acoperit — 4. Grup sanitar — 5. Ventilație — 6. Fermă metalică tubulară — 7. Panouri de aluminiu pentru învelire
3. *Secțiune transversală priu bazinul de sărituri*
   1. Piscina adîncă — 2 și 4. Galerie pentru instalații mecanice
4. *Vedere din interiorul piscinei*
5. *Planul ansamblului*
   1. Piscina de competiții — 2. Piscina pentru sărituri — 3. Intrare acoperită — 4. Holul de intrare 5. Circulații — 6. Club pentru bărbați — 7. Vestiar pentru bărbați — 8. Club pentru femei — 9. Vestiar pentru femei — 10. Instalații mecanice — 11. Punct de prim ajutor — 12. Rezervă
6. *Vederea tiranților verticali (plasați sub tribune) care asigură stabilitatea construcției în cazul unei supraîncărcări*

REPUBLICA POPULARĂ BULGARIA

Noi construcții de locuințe la Sofia

În orașul Sofia a început în acest an realizarea a două mari ansambluri de locuințe: complexele « Lenin » și « Parcul de Vest ».

La baza variatelor tipuri de apartamente folosite în cele două complexe stă preocuparea arhitecților de a asigura locuințe corespunzătoare pentru diferite tipuri de familii și de a reduce suprafața apartamentului prin micșorarea, în primul rînd, a suprafeței serviciilor.

Arhitektura, nr. 1 — 1957

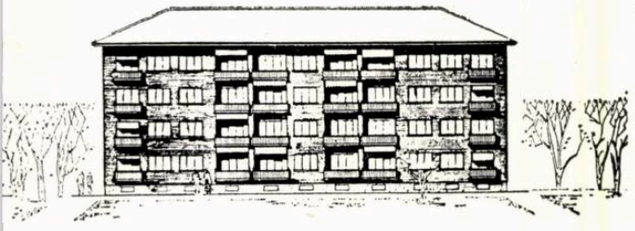

1

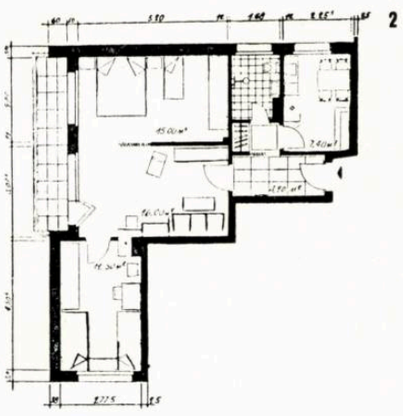

2

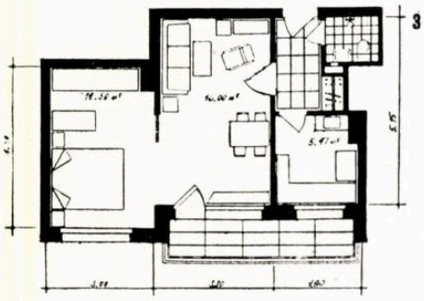

3

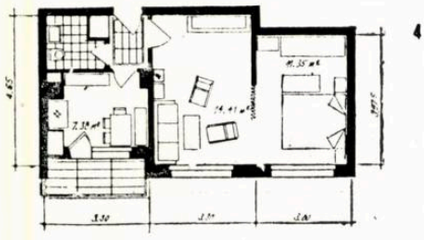

4

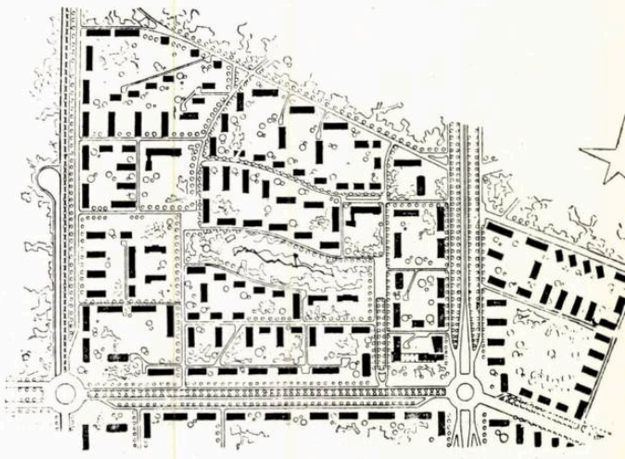

5

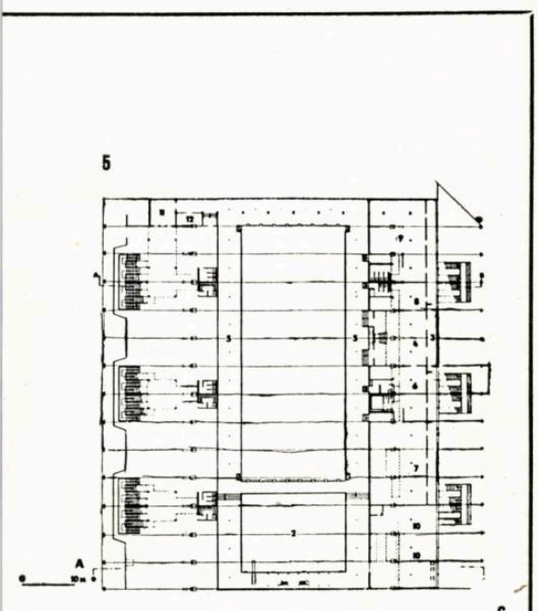

6

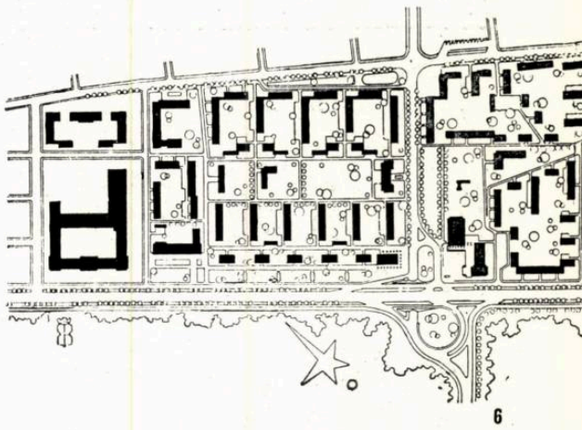

6

1. **Complexul de locuințe «Parcul de vest»** — *Fațada unui bloc. Autorul proiectului, arh. K. Takeva*
2. *Secțiune tip A. Colectiv de autori sub conducerea arh. L. Boseva*
3. *Secțiune tip B. Colectiv de autori sub conducerea arh. L. Boseva*
4. *Secțiune tip V. Colectiv de autori sub conducerea arh. L. Boseva*
5. *Plan de sistematizare. Elaborat de un colectiv de autori sub conducerea arh. K. Bosev*
6. **Complexul de locuințe «Lenin»** *Plan de sistematizare Colectiv de autori: arh. V. Vîlceanov, conducător al lucrărilor, arh. N. Marinov și arh. A. Peeva*
7. *Fațada unui bloc. Autorul proiectului arh. A. Peeva*
8. *Semisecțiunea tip Bb. Colectiv de autori sub conducerea arh. V. Vîlceanov*
9. *Semisecțiuni tip Colectiv de autori sub conducerea arh. V. Vîlceanov*

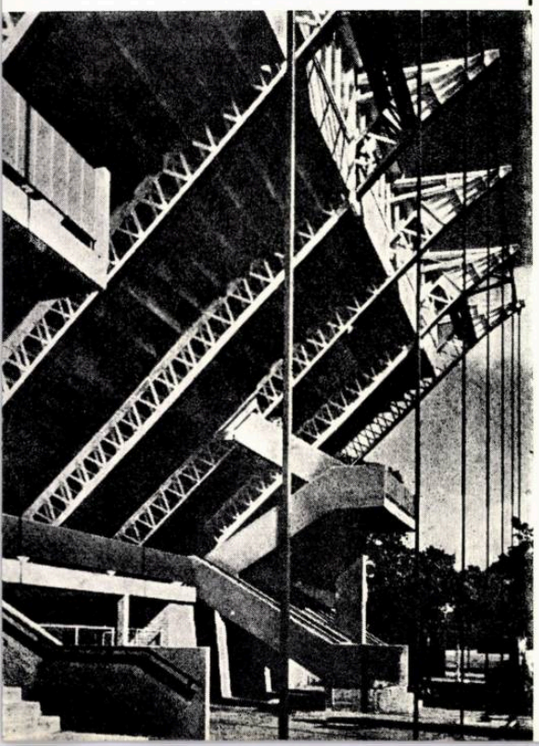

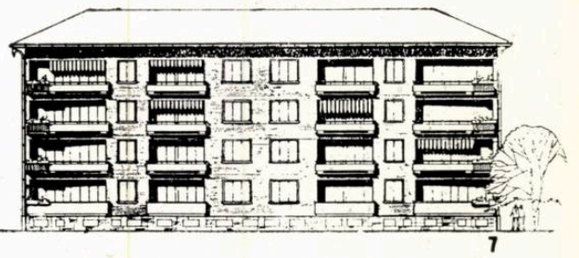

7

8

9

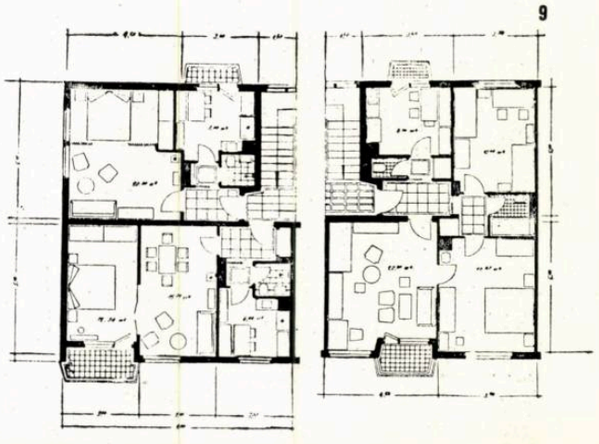

Premiul I, arh. Gaston Jaubert — Plan etaj curent şi celule tip cu 2, 3 şi 4 camere

Premiul II, arh. Emile-Jean Dubon — Plan etaj curent şi celule tip pentru 2, 3 şi 4 camere

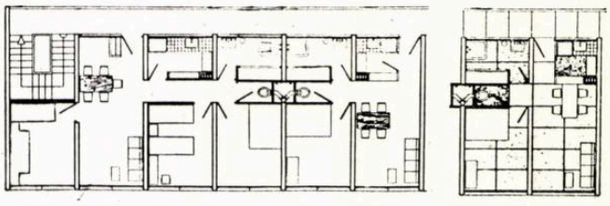

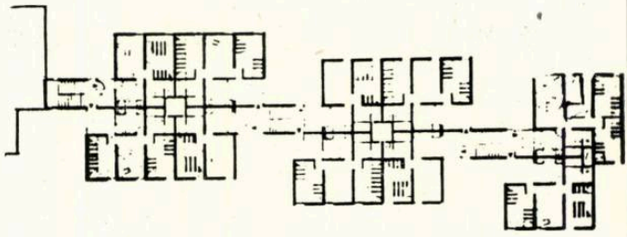

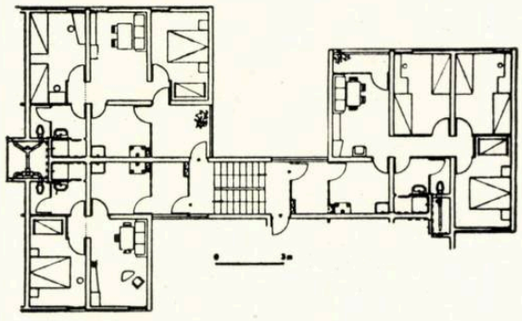

MAROC

Concurs pentru locuinţe colective economice

In Maroc a fost organizat un concurs pentru proiectarea de locuinţe în blocuri cu caracter urban. Programul cerea, în esenţă, următoarele:

— găsirea unei soluţii economice, lăsîndu-se libertate concurenţilor în ceea ce priveşte suprafeţele, compoziţia şi echipamentul apartamentelor, ca şi soluţia constructivă;

— studierea a trei tipuri de clădiri comportînd trei categorii de locuinţe, a căror proporţie să fie aproximativ următoarea: cu 2 încăperi — 40%, cu 3 încăperi — 50%, cu 4 încăperi — 10%. Apartamentele cu 2, 3 şi 4 încăperi puteau fi grupate, fie în blocuri diferenţiate după tipul de apartament, fie în cadrul aceluiaşi bloc.

Reproducem alăturat tipurile de apartamente distinse cu premiile I şi II.

L'Architecture d'aujourd'hui, nr. 70—1957.

DIN EXCURSIILE ARHITECŢILOR PESTE HOTARE ÎN ANUL 1956

R. P. UNGARĂ

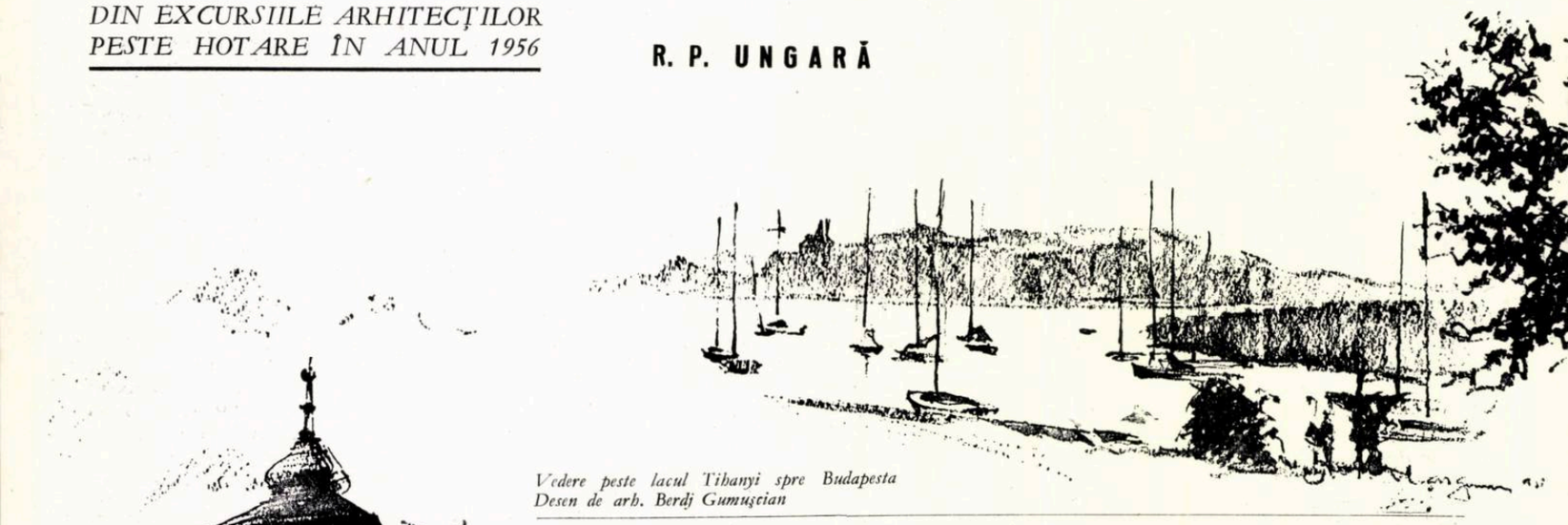

Vedere peste lacul Tihanyi spre Budapesta
Desen de arh. Berdj Gumuşcian

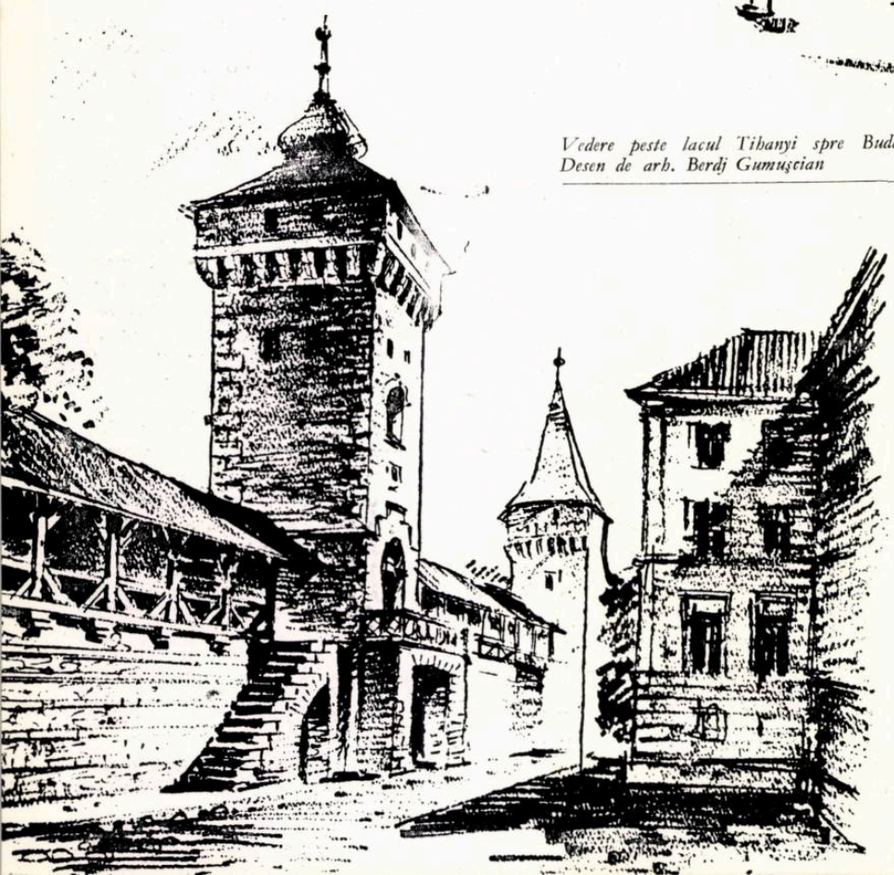

R. P. POLONĂ

Cracovia — Turnul Florian — Desen de arh. Titu Dan Elian

O DELEGAȚIE DE ARHITECȚI SOVIETICI NE-A VIZITAT ȚARA

Ca urmare a acordului cultural existent între R.P.R. și U.R.S.S., în cursul lunii iulie am primit vizita unei delegații de arhitecți sovietici compusă din V.P. Mednik, șeful atelierului de proiectare tip din Institutul Moldiprogorselstroi din Chișinău și M.M. Șulkevici, arhitect șef adjunct al orașului Kiev. Ei au vizitat cele mai importante orașe și diferite regiuni ale țării, interesîndu-se, atît de monumentele istorice din țara noastră, cît și de noile realizări ale regimului democrat-popular.

În seara de 23 iulie, la Casa Arhitectului, tov. arh. V.P. Mednik a făcut o expunere asupra orașului Chișinău, vorbind despre trecutul storic al orașului, despre realizările postbelice și despre unele probleme ale planului de sistematizare a orașului. După conferință a fost prezentat un film documentar despre orașul Chișinău.

În cadrul conferinței de presă organizată la Casa Arhitectului în ziua de 24 iulie, arh. V.P. Mednik, expunînd o serie de impresii și observații prilejuite de vizita în Romînia, a spus printre altele «. . .Ne-am convins că Romînia este o țară foarte bogată, cu o natură minunată și o mare bogăție naturală. În fața arhitecților care construiau în trecut, precum și în fața acelora care construiesc astăzi, stă problema de a nu strica frumusețea acestei naturi, problema de a se înscrie în peisaj. Și iată că ne-am convins că și în trecut și în prezent legătura arhitecturii cu natura constituie un țel al dv. În ceea ce privește arhitectura nouă, pe noi, arhitecții sovietici, ne-a interesat în cea mai mare măsură cum se rezolvă problema construcției de locuințe. Impresia cea mai puternică a produs-o asupra noastră construcțiile de locuințe noi din preajma șoselei Mihai Bravu, precum și cartierul Steagul Roșu din Orașul Stalin. Ne-a făcut o plăcută impresie faptul că arhitectura românească, în noile ei construcții, realizează o formă națională care apare sub forma unei legături organice cu procedeele noi de construcție. Aflîndu-mă acum o lună la sesiunea Academiei de arhitectură a Uniunii Sovietice din Moscova, am vorbit despre construcțiile de locuințe de tipul celor pe care le-am văzut în Romînia în cartierul din preajma șoselei Mihai Bravu. Am arătat fotografii ale acestora, care au plăcut mult arhitecților sovietici. Pe lîngă aprecierea valorii arhitecturii, aceste case ne-au făcut o deosebită plăcere cînd le-am vizitat interioarele, întrucît acolo am văzut cum locuiește astăzi muncitorul romîn. Ne-am convins că muncitorii romîni au o viață bună, că sînt plini de optimism și plini de încredere în victoria poporului lor. Am constatat că în Romînia se utilizează pe scară largă elementele prefabricate din beton armat, în special în construcțiile de locuințe și cele industriale. Tovarășul Hruşciov, vizitînd străinătatea, a arătat arhitecților sovietici că ei utilizează prea mult fier, în cazurile în care în străinătate acesta a fost înlocuit cu beton armat. Ne-am convins cîtă dreptate a avut după ce am vizitat noile dv. construcții. O deosebită impresie ne-a produs construcția unor hale ale uzinelor chimice din Turda, unde este utilizat într-un fel foarte judicios betonul armat precomprimat. Găsim că este foarte bine că la dv. se popularizează ce este nou. Plecînd de la Turda la București, am vizionat un film cu privire la construcția acestor hale. Ne-am convins că secția de documentare a Ministerului Construcțiilor duce o muncă temeinică pentru popularizarea metodelor avansate în construcție. Am dori ca această popularizare să nu se limiteze numai la Romînia, ci să lege țările noastre, adică să treacă și în Uniunea Sovietică. Aș vrea să vorbesc și despre cîteva lipsuri pe care le-am constatat. Întrucît ne interesează în primul rînd locuințele, vrem să spunem că în unele construcții de locuințe este oarecum exagerată suprafața locativă. În Uniunea Sovietică construim mai bine locuințele, mai economic și considerăm că aci este prea mare suprafața încăperilor. De aceea, în comparație cu Uniunea Sovietică, costul unui metru pătrat de suprafața construită este mai mare. Încă o observație: se plantează prea puțini pomi pe străzile orașelor dv. În Uniunea Sovietică utilizăm procedeul de a sădi pomi dezvoltați, de 20—25 de ani. De asemenea, aș vrea să remarc că popularizați în prea mică măsură realizările dv. în legătură cu arhitectura și construcțiile...»

. . .Plecînd din Romînia, vom rămîne cu amintiri frumoase despre poporul romîn, plin de talent, iubitor de viață și de muncă. Legătura strînsă, ca și frăția dintre noi, vor constitui o bază pentru relațiile viitoare dintre arhitecții romîni și cei sovietici . . .

După expunere, răspunzînd întrebărilor puse, arhitecții sovietici au adus precizări în legătură cu unele observații făcute și au dat informații asupra felului în care se rezolvă o serie de probleme de specialitate în U.R.S.S.

VIZITA UNUI GRUP DE ARHITECȚI CHINEZI ÎN R.P.R.

Între 1 și 28 iulie a.c., țara noastră a fost vizitată de o delegație de 10 arhitecți chinezi condusă de Ciou Iun-Sin, președintele Uniunii Arhitecților și loctiitor al ministrului construcțiilor din R.P. Chineză.

În acest timp, delegații au vizitat orașele București, Cluj, Iași, Tg. Mureș, Sibiu, Sighișoara, Orașul Stalin, Ploiești și altele, luînd cunoștință de noile realizări din domeniul construcțiilor de locuințe, industriale, social-culturale, al sistematizărilor de orașe etc. De asemenea, ei au vizitat numeroase monumente istorice de arhitectură, muzee de artă și diferite instituții. Vizitînd institutele de proiectoare, ei au luat cunoștință în mod direct de activitatea de proiectare a arhitecților și au avut cu aceștia discuții tovărășești în spiritul schimbului de experiență.

În cadrul conferinței de presă ce a avut loc la Casa Arhitectului în ziua de 24 iulie, oaspeții chinezi și-au împărtășit o serie de impresii din vizita făcută în țara noastră.

În expunerea sa, Ciou Iun-Sin, șeful delegației, a vorbit despre frumusețea orașelor pe care le-a vizitat și despre industria modernă în continuă dezvoltare din țara noastră, care au impresionat puternic pe vizitatorii chinezi. Referindu-se la probleme de arhitectură, el a vorbit despre caracterul intim al vechii arhitecturi românești, care este asemănător cu acela al monumentelor din Extremul Orient. Vorbitorul a remarcat ca un fapt pozitiv felul în care se încearcă, în arhitectura actuală din țara noastră, continuarea unor trăsături caracteristice ale vechii arhitecturi naționale și a subliniat importanța respectării monumentelor din trecut în noile studii de sistematizare a orașelor.

Bao-Din, membru în Comitetul Uniunii Arhitecților din R.P. Chineză, președintele Uniunii Arhitecților din Uhan, președintele Comitetului pentru sistematizarea orașului Uhan, a făcut aprecieri pozitive asupra felului în care a fost cercetat și sistematizat în țara noastră materialul privind arhitectura din trecut. El și-a exprimat părerea că arhitecții romîni au reușit în ultimii ani să imprime o tendință sănătoasă dezvoltării arhitecturii, folosind tradițiile arhitecturii naționale, fără să devieze prea mult, nici spre o arhitectură abstractizată, nici spre înfrumusețări excesive.

A luat apoi cuvîntul Yen Cen-In, membru în Comitetul Uniunii Arhitecților din R.P. Chineză, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților din Lanciou, șeful Direcției pentru construcții din orașul Lanciou, care s-a referit în special la probleme privind proiectarea orașelor. El a remarcat faptul că orașele din Romînia pe care le-a vizitat sînt în general bine și amplu înverzite și dotate cu parcuri pentru odihna populației. După ce a făcut o serie de observații în legătură cu unele planuri de sistematizare pe care le-a analizat, el a încercat să cuprindă într-o apreciere generală impresia pe care i-au produs-o orașele și arhitectura românească: eleganță, varietate, tinerețe.

Dun Tai-Iu, membru în Comitetul Uniunii Arhitecților din R.P. Chineză, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților din Pekin, inginer șef al direcției pentru sistematizarea construcțiilor civile din Ministerul Construcțiilor Orășenești, a vorbit în general despre arhitectura din țara noastră care, după părerea sa, a reușit în decursul timpului să îmbine, în chip fericit, o serie de influențe venite din apus și din răsărit, cu propriile tradiții originale. Referindu-se la noile construcții, el a apreciat confortul locuințelor ridicate în ultimii ani în țara noastră.

Despre problemele învățămîntului arhitecturii a vorbit Cen Bo-Ți, membru în Comitetul Uniunii Arhitecților din R.P. Chineză, loctiitorul decanului Facultății de construcții a Institutului politehnic al Chinei de Sud. El a făcut aprecieri pozitive asupra școlii de arhitectură din țara noastră, remarcînd importanța care se acordă desenului și releveelor. Vorbitorul s-a referit apoi la deosebirile de metodă ce există între sistemele de învățămînt al arhitecturii din China și Romînia, subliniind legătura dintre proiecte și cursurile teoretice ce se urmărește la noi. După părerea sa, în planul de învățămînt al Institutului nostru de arhitectură nu se acordă suficientă însemnătate cursurilor cu caracter tehnic, ceea ce poate să influențeze nefavorabil formația profesională a studenților.

În discuțiile care au urmat, arhitecții chinezi au răspuns întrebărilor care li s-au pus de către reprezentanții presei, dînd lămuriri în legătură cu diferite probleme ale arhitecturii și construcției din R.P. Chineză și completîndu-și unele observații făcute cu prilejul vizitelor în țara noastră.

Vizita delegației de arhitecți din R.P. Chineză a constituit un prilej fericit de cunoaștere și strîngere a legăturilor colegiale și prietenești dintre arhitecții chinezi și romîni.

В этом номере передовая статья посвящена 40-й ГОДОВЩИНЕ ВЕЛИКОЙ ОКТЯБРЬСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ (стр. 3)

НОВАЯ СТРОИТЕЛЬНАЯ ТЕХНИКА

Арх. Дан Кристеску — О ЖИЛЫХ ДОМАХ ИЗ ЛЕГКОГО МОНОЛИТНОГО БЕТОНА, УЛОЖЕННОГО В АЛЮМИНИЕВЫЕ ОПАЛУБКИ (Стр. 6). Автор статьи описывает применяемый в порядке опыта в городе Сталин новый технический способ строительства жилых домов, из легкого монолитного бетона, уложенного в алюминиевые опалубки.

Новый способ ведет к снижению себестоимости и отвечает одновременно требованиям эстетики и практическим соображениям. Он интересен особенно теперь, когда у нас в стране такое большое внимание уделяется серийному жилищному строительству, а индустриализация достигла нынешней стадии развития.

В смысле архитектурных решений показана типовая секция в 3 комнаты и вариант «дуплекс».

Строительная структура была определена избранным процессом индустриализации — серийное строительство посредством укладки стен из легкого монолитного бетона (агрегат вулканического туфа), а алюминиевые опалубки, монтированные на предварительно сооруженном основании. Мокрые способы отделки устранены: внутри применяются моющиеся обои, а снаружи — защитный слой лака из полимеризованного бакелита. Полы выполняются из линолеума и панелей из хлорвинилина, прикрепленных синтетическим клеем.

Сантехнические установки сгруппированы на одной общей стене, в сантехнической группе.

Отопление производится посредством нагретого воздуха, посылаемого особой кухонной печью, являющейся генератором тепла.

Электрическая проводка скрыта в стене, после предварительной сборки и прикрепления к опалубкам. На опалубки для покрытий идут панели из лигнометра (слоистое уплотненное дерево), опирающиеся на растяжные балки. Все операции механизированы и организованы технологической колонной.

Описанная в статье строительная система, помимо технических преимуществ, снижает себестоимость примерно на 30 проц., сокращает сроки выполнения примерно на 50 проц., увеличивает производительность труда, экономит основные материалы и обеспечивает работам высшее качество.

Арх. Михай Буткулеску, инж. Михаил Шварц — ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ СТРОЙКИ ЖИЛЫХ ДОМОВ ИЗ МОНОЛИТНОГО ЛЕГКОГО БЕТОНА В ДЮРАЛЮМИНИЕВЫХ ОПАЛУБКАХ (Стр. 16). В порядке внедрения новой строительной техники Министерство строительства и стройматериалов приняло опыты в области выполнения жилых домов с монолитной укладкой бетона стен. Строятся дома одноэтажные и двухэтажные.

Опалубка состоит из дюралюминиевых панелей, образованных посредством склепанных рам из полос углового металла и металлических листов; укреплением служат направляющие приспособления из углеродистой стали.

При укладке этих жилых домов используются следующие агрегаты: экспандированный доменный шлак и экспандированная глина.

Срок укладки этажа, включая и сборку опалубки — 3 дня.

Себестоимость готового здания снижается в среднем примерно на 10 проц.

Арх. Сильвиан Даниель, инж. Мозес Дример — ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ СТРОЙКА КРУПНОПАНЕЛЬНОГО ЗДАНИЯ. (Стр. 23). В статье описывается первое крупнопанельное здание, построенное в РНР в 1956—1957 гг.

В это здание с полуподвальным помещением и четырьмя этажами входят 32 квартиры с одной, двумя и тремя комнатами. Оно выполнено из крупных несущих панелей размерами с комнату.

Стенные панели, выполненные из слоя экспандированного шлака, окончательно отделаны уже в момент производства с обеих сторон, в них включены и проводки установок. Максимальный вес одного элемента — 4,9 тонн.

Покрытия состоят из крупных панелей с круглыми пустотами. Поверхность каждой панели примерно 20 кв. м.

Остальные строительные элементы — лестницы, печные трубы, перегородки и т. д. — выполнены также из крупных сборных частей.

Ввиду того, что здание расположено в сейсмическом районе, принят ряд мер для обеспечения сопротивления постройки действию горизонтальных сил.

ТИПОВОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ

Арх. Михай Энеску — ПРОЕКТ ГОРОДСКИХ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ. (Стр. 28). Предметом этого проекта является тип индивидуального жилого дома с участком, в котором кухня заменена нишей для готовки, входящей в площадь жилой комнаты. Квартира вмещает семью из 3 душ.

В проект входит и ряд сравнительных вариантов, которые стремятся найти ответ на самые разнообразные возможности состава и организации семей.

Изученные типовые секции могут войти в здания с одним этажом, без подвального помещения, сдвоенные или же выстроенные шеренгой, на индивидуальных участках. По замыслу они могут быть использованы при различных предпосылках городского благоустройства и даже перехода от одной категории к другой, с изменением степени благоустройства данного района.

Следует отметить большую экономность этого типа жилого дома (жилая застройка в 9 изученных варьянтах, проектирована из расчета 13,50 и 16,16 кв. м. на человека).

ОЧЕРКИ

Арх. Леон Гарчия, арх. Гертруд Хохштадт — ПРОЕКТ ТИПИЗАЦИИ ШКОЛЬНЫХ И РАБОЧИХ СТОЛОВЫХ (Стр. 32). Авторы статьи предлагают схему проекта (план), который — будучи развит как поверхность и в высоту — порождает всевозможные типы школьных и рабочих столовых. Речь идет о двухэтажном здании с полуподвальным помещением служб и бельэтаж, занятый во всю свою поверхность столовыми.

Предложенная характеристика может легко разместиться на нижнем этаже более крупных зданий (отелей или жилых домов); габариты соответственно изучены. Она применима также и к некоторым особым условиям (столовые ПСП, на берегу моря и т. д.).

Помимо ряда функциональных преимуществ, представленный проект прогрессивно снижает себестоимость строительства, доходя примерно до 40 % для наиболее крупных типов.

ВЫСТАВКИ

Доц. арх. Георге Петрашку — РУМЫНСКИЕ ПАВИЛЬОНЫ И СТЕНДЫ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ВЫСТАВКАХ 1956 ГОДА (Стр. 36). В первой части статьи вопрос проектирования выставочного павильона рассматривается в самых общих своих чертах; автор пытается установить ведущие линии для его решения. Комбинируя отдельные выдержки из статей, посвященных этой теме журналом «Л'Архитектюр д'ожурдюи» No 1—2 1940 г., автор в основном утверждает, что в зависимости от своего назначения — выставочный павильон должен быть всегда задуман с достаточной гибкостью, чтобы дать возможность демонстрирования в наиболее выгодных условиях самого разнообразного материала. А ввиду того, что внимание публики следует возбудить быстро, а затем поддерживать, необходимо употреблять элементы новые и привлекательные. Следует однако, избегать экстравагантного, барокко. Выставочный павильон также архитектурная тема, а не просто декорация; поэтому и он вменяет нам в обязанность заботиться о настоящей форме.

После установления критериев оценки, в статье представлены павильоны, оформленные на выставках в Дамаске и Загребе и удостоенные премий. Далее следует критическая оценка этих павильонов и того, как были представлены экспонаты — по мнению автора, в излишнем изобилии, следовательно, недостаточно четко. В заключение, автор открывает дискуссию о пластическом оформлении павильонов, стараясь найти основы объективной оценки. Он задался целью продлить эту дискуссию в другой очередной статье на ту же тему.

ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

Проф. арх. Хория Теодору — МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС АРХИТЕКТОРОВ И СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ ИСТОРИЧЕСКИХ ПАМЯТНИКОВ В ПАРИЖЕ. (Стр.44). Автор статьи указывает, что помимо отчетных докладов, посланных в связи с учебной программой Международного конгресса архитекторов и специалистов в области исторических памятников в Париже, помимо 12 проектов реставрации, которые мы представили на документальную выставку, организованную в связи с проведением этой международной встречи, РНР показала также и цветной фильм, посвященный интересным и самобытным образцам стенной живописи XVI века на фасадах церквей Северной Молдовы, в Воронеце, Хуморе, Молдавице и Сучевице. Фильм этот вызвал живейший интерес. В статье изложены обсуждавшиеся в шести секциях конгресса проблемы. Проф. арх. Хория Теодору выражает сожаление, что ни в одной из этих секций не было предложено пересмотреть с критических позоций принципы, согласно которым, в нынешней стадии наших знаний, должны проводиться работы по реставрации и по дополнению и реконструкции многочисленных памятников, частично или полностью разрушенных бомбардировками в годы последней войны. Ибо современная критика не согласна с тем, что разрушенные части следует воспроизводить в точности с тем, что было прежде; считается необходимым внести в их реконструкцию новое — путем использования иных материалов или же посредством упрощения форм. Более того, считается необходимым восстанавливать в стиле нашего времени не только скульптуры, живопись, витралии, мебель и т. д., но и архитектуру разрушенных частей, — для того чтобы, избегая раболепного подражания старых форм, прибавлять к историческому памятнику новую живую страницу, заслуживающую свое место наряду с последовательными творческими вкладами минувших лет.

★

РЕЦЕНЗИИ (Стр. 52). *Арх. Георге Себестьен* помещает рецензию на труд Гадороша Лайоша «Оборудование и установление размеров жилого дома», недавно изданный в Будапеште Техническим Издательством.

ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО (Стр. 54). В журнале помещены репродукции работ *арх. Николае Влэдеску* (живопись и графика), экспонированных на мемориальной выставке «500-летия со дня восшествия на престол Штефана Великого».

Раду Попеску. ЗИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕСТВА СТУДЕНТОВ АРХИТЕКТУРЫ (стр. 56). Студент Раду Попеску излагает тему и результаты конкурса на лучший плакат в связи с 60-летием преподавания архитектуры в Румынии.

Адриан Баранга — ВЫСТАВКА ФОТОГРАФИИ „СНИМКИ ИЗ МЕЛБОУРНА" (стр. 57). Автор делает ряд интересных замечаний в связи с выставкой которая была открыта в Доме Архитектора, в июне-июле с. г.

ИЗ-ЗА ГРАНИЦЫ. (стр. 60) Помещается текст Воззвания о Мире Центрального Комитета Союза Архитекторов Чехословакии, так-же даны информации из Австралии, Н.Р. Болгария и Марокко.

ХРОНИКА (Стр. 63) включает два отчета о посещении нашей страны группой советских архитекторов и группой китайских архитекторов.

Országos Mozaki Könyvtár

L'article éditorial de ce numéro est consacré au 40-ÈME ANNIVERSAIRE DE LA GRANDE RÉVOLUTION SOCIALISTE D'OCTOBRE (p. 3).

LA TECHNIQUE NOUVELLE DANS LE BÂTIMENT

Dan Christesco, arch. HABITATIONS EN BÉTON LÉGER MONOLITHE COULÉ EN COFFRAGES D'ALUMINIUM (p. 6) L'article présente un système technique en cours d'expérimentation à la Ville Staline, employé pour l'exécution d'habitations à coffrages en aluminium.

Etant donnée l'importance de l'exécution en série des habitations et l'état actuel du développement de l'industrialisation, le système mène à un prix de revient réduit, répondant en même temps aux exigences esthétiques et utilitaires.

Comme solution d'architecture, on présente une section type à 3 pieces et une variante « duplex ».

La structure constructive a été déterminée par le procès industriel choisi, de construire les habitations en série, en coulant les parois en béton léger ayant comme agrégat du tuf volcanique; les coffrages sont en aluminium et ils sont montés sur une infrastructure exécutée préalablement.

Les procédés humides de finissage ont été éliminés par l'application, sur la face intérieure de la paroi, de papier lavable et, à l'extérieur, d'une couche protectrice formée par une sorte de laque de bakélite polymérisée. Le revêtement du sol a été prévu en linoleum et dalles de chlorure de polyvinil, collées à l'aide d'un adhésif synthétique.

Les installations sanitaires sont groupées sur une seule paroi formant « groupe sanitaire ». Le chauffage est prévu à air chaud produit par un fourneau spécial comme générateur de chaleur.

L'installation électrique est montée à l'intérieur des parois, ayant été préalablement fixée sur les coffrages.

Les coffrages des planchers sont formés par des panneaux en *lignomet* (du bois stratifié et densifié) — soutenus par des poutres extensibles. Toutes les opérations sont mécanisées et elles sont organisées en une chaine technologique.

Le système constructif qu'on présente, outre ses avantages techniques, fait baisser le prix de revient d'environ 30 % et réduit la durée de l'exécution d'environ 50 %; il accroit la productivité du travail, économise les matériaux principaux et assure une qualité supérieure.

Mihai Butculesco, arch., Mihail Schwartz, ing. CONSTRUCTION EXPERIMENTALES D'HABITATIONS EN BÉTON LÉGER MONOLITHE COULÉ DANS DES COFFRAGES EN DURALUMINIUM (p. 16). En poursuivant l'introduction de la technique nouvelle dans le bâtiment, le Ministère des Construction et des Matériaux de Construction a initié l'expérimentation de l'exécution d'habitations à parois coulées monolithes. Les constructions sont à 1 et 2 niveaux.

Les coffrages sont formés par des panneaux en duraluminium formés par l'assemblage de cornières et de tôles rivetées ayant des guidages en acier-carbone.

Les agrégats employés sont les scories expandées et l'argile expandée. La durée du coulage d'un seul niveau, le montage du coffrage y compris, est de trois jours.

Le prix de revient est d'environ 10 % moindre que celui d'une habitation construite d'après les moyens traditionnels.

Silvyan Daniel, arch., Moses Drimer, ing. UNE MAISON EXPÉRIMENTALE A GRANDS PANNEAUX (p. 23). L'article présente la première construction à grands panneaux élevée en R.P.R. pendant l'année 1956—1957.

La construction est composée de sous-sol, rez-de-chaussée et trois etages; elle comporte 32 appartements à 1, 2 et 3 pièces et elle est exécutée en grands panneaux portants, ayant la dimension d'une chambre.

Les panneaux formant les parois sont exécutés en béton de scories expandées et sont finis sur les deux faces; les conduites des diverses installations y sont pourvues dès le coulage. La pesanteur maximum d'un élément est de 4,9 t.

Les planchers sont exécutés sous forme de grands panneaux creux; la surface d'un panneau est d'environ 20 m². Les autres éléments de la construction: les escaliers, les conduites de fumée, les cloisons, etc., sont formés aussi par de grands éléments préfabriqués.

Par le fait que la construction est élevée dans une région sujette à des remblements de terre, on a pris toutes les mesures nécessaires pour assurer la résistance à l'action des efforts horizontaux.

PROJETS TYPE

Mihail Enesco, arch. ÉTUDE SUR LA MAISON INDIVIDUELLE URBAINE (p. 28). L'objet de l'étude est d'établir un type de maison individuelle, ayant son lot de terrain, et où la cuisine est remplacée par une niche dans la salle de séjour. La capacité locative des appartements est celle d'une famille composée de 3 personnes.

L'étude comporte plusieurs variantes comparatives qui se proposent de répondre aux divers modes de composition et d'organisation de la famille.

Les sections type étudiées seront assemblées en des constructions à un niveau, sans sous-sol, bifamiliales ou en bande, sur des lots individuels; elles ont été conçues pour des hypothèses variées en ce qui concerne les travaux édilitaires, et peuvent être adaptées aux divers degrés de ceux-ci.

Il faut remarquer la grande économie présentée par ce type dont la surface bâtie varie, dans les 9 variantes étudiées, entre 13,50 m² et 16,16 m² par locataire.

ÉTUDES

Leon Garcia et Gertrud Hochstadt, architectes. ÉTUDE DE CANTINES-TYPE SCOLAIRES ET OUVRIÈRES (p. 32). Les auteurs de l'article proposent un schéma de plan qui par le développement en surface et en hauteur, génère tous les types de cantines scolaires et ouvrières. Il s'agit d'une construction à deux niveaux, comprenant un demisol avec les services et un rez-de-chaussée élevé, entièrement occupé par la salle à manger. Le parti proposé peut être aisément emplacé au rez-de-chaussée des grands immeubles (hôtels ou habitations), ayant les gabarits étudiés en conséquence. Egalement, il s'adapte à certaines conditions spéciales (cantines du Conseil Central des Syndicats, au littoral de la mer, etc.).

En dehors de toute une série d'avantages fonctionnels, l'étude présentée réduit sensiblement le coût de la construction, qui baisse pour les plus grands types jusqu'à environ 40 %.

EXPOSITIONS

Gheorghe Petraşco, arch., maître de conférences. PAVILIONS ET STANDS ROUMAINS AUX FOIRES INTERNATIONALES DE 1956 (p. 36). Dans la première partie de l'article, on considère le problème de l'étude des pavillions d'expositions sous les aspects les plus généraux. L'auteur essaye d'établir les lignes directrices conduisant vers la solution du problème. En combinant quelques extraits des études concernant le même sujet et parus dans la revue « L'Architecture d'aujourd'hui » nr. 1—2, 1940, l'auteur affirme qu'en essence, le pavillion d'exposition, étant donnée sa destination, doit être toujours conçu avec une suffisante souplesse, afin de permettre la presentation d'un matériel varié dans les conditions les plus favorables; de même, par le fait que l'attention du public doit être attirée d'une manière vive et soutenue avec intensité, il faut en présenter une image neuve et attractive. On aura soin pourtant d'éviter le baroque et l'extravagant. Le pavillion d'exposition étant un thème d'architecture, donc autre chose qu'un simple décor inconsistant, il ne doit pas être privé du soin de réaliser de vraies formes architecturales.

Après avoir précisé les points de vue des principes, on présente les pavillions réalisés à Damas et à Zagreb et qui ont reçu des prix aux foires respectives. En continuant, l'auteur apprécie ces pavillions d'une manière critique; il considère la manière d'exposer trop abondante et par conséquent confuse.

Comme conclusion, l'auteur ouvre une discussion concernant l'aspect plastique des pavillions, en cherchant les critères d'un jugement objectif. Il se propose de continuer cette discussion dans un prochain article.

THÉORIE ET HISTOIRE DE L'ARCHITECTURE

Horia Teodoru, prof. arch. LE CONGRÈS INTERNATIONAL DES ARCHITECTES ET DES TECHNICIENS DES MONUMENTS HISTORIQUES À PARIS (p. 44). L'auteur montre qu'en dehors des rapports envoyés, concernant le programme d'études, au Congrès international des architectes et des techniciens des monuments historiques ayant eu lieu à Paris, et en dehors des douze projets de restauration présentés à l'exposition documentaire organisée à l'occasion de cette réunion internationale, la Roumanie a présenté un film en couleurs représentant l'intéressant et original décor peint au XVI-ème siècle sur les façades des églises du nord de la Moldavie, Voroneţ, Humor, Moldaviţa et Sucevita, film qui a été reçu avec un très vif intérêt. Au cours de l'article on expose les problèmes discutés dans les six sections du congrès. Le prof. Teodoru signale et regrette que nulle d'entre elles n'ait proposé l'examen critique des principes, suivant lesquels on devrait, dans l'etat actuel de nos connaissances, exécuter les travaux de restauration et la manière dont on devrait compléter les nombreux monuments, partiellement ou entièrement détruits au cours de la dernière guerre. Car la critique contemporaine n'est pas d'accord que les parties détruites soient reproduites « à l'identique », c'est à dire exactement pareilles aux parties anciennes; on considère qu'ils doivent se différencier par les matériaux utilisés ou par la simplification des formes. On considére aussi que non seulement les sculptures, les peintures, les vitraux, les meubles etc., mais l'architecture même des parties détruites doit être reconstruite dans le style de notre époque, évitant de pasticher les formes anciennes et ajoutant ainsi au monument historique une page vivante à coté des créations successives des époques passées.

★

COMTE-RENDU (p. 52). *Gheorghe Sebestyen, arch.*, présente l'ouvrage de Gadoros Lajos « L'aménagement et le dimensionement de la maison » paru récemment aux « Editions techniques » de Budapest.

ARTS PLASTIQUES (p. 54). On présente des reproductions d'après les tableaux de *l'architecte Nicolae Vlădesco* (peintures et gravures) de l'exposition commémorative « 500 ans depuis l'avènement d'Étienne le Grand ».

Radu Popesco — DE L'ACTIVITÉ DE L'ASSOCIATION DES ÉTUDIANTS ARCHITECTES (p. 56) L'étudiant Radu Popesco relate le thème et le résultat du concours pour une affiche dédiée aux 60 ans d'enseignement de l'architecture en Roumanie.

Adrian Baranga—L'EXPOSITION DE PHOTOS: «ASPECTS DE MELBOURNE» (p. 57). L'auteur fait quelques considérations sur l'exposition qui a été ouverte pendant les mois de juin — juillet 1957 à la Maison de l'arhitecte.

DE L'ÉTRANGER (p. 60) On publie l'appel pour la paix lancé par le Comité Central de l'Union des architectes tchécoslovaques; on donne aussi des informations sur l'Australie, la R. P. Bulgarie et le Maroc.

LE CHRONIQUE (p. 63) comprend deux relations concernant les visites faites dans notre pays par un groupe d'architectes soviétiques et un groupe d'architectes chinois.

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R. P. R.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA 3.98.80 — ADMINISTRAȚIA 4.61.65

Lei 15

E 1689

KAT

1957 9

Institut de Documentare Tehnică
BUCUREŞTI
OBMEN - CSERE
WYMIANA - WYMIANA
TAUSCH - CMEHA

ARHITECTURA RPR

E 1689

OKSZAGOS MÜSZAKI KÖNYVTÁR 1883

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

A 10-A ANIVERSARE A REPUBLICII POPULARE ROMÎNE 2

LOCUINȚE

Arh. Ioan Novițchi, arh. Constantin Ionescu, arh. Carol Haker, arh. Dumitru Munteanu, arh. Gheorghe Nichitovici, arh. Valentin Săndulescu, arh. Nicolae Teodorescu — Un cvartal de locuințe în București 4

Arh. Carol Crișan — Blocul I.T.B. de pe bulevardul Magheru — București. 10

Arh. Alexandru Iosif, arh. Virgil Nițulescu — Studii pentru un bloc de locuințe 13

Arh. Nicolae Sulescu, ing. Ion Ardelean — Bloc de locuințe pe bulevardul Ilie Pintilie 17

Arh. Dinu Ignătescu — Bloc de locuințe pe bulevardul Magheru 18

Arh. Nicolae Pruncu, arh. Mihai Bucurescu — Noi studii de apartamente tip 20

Arh. Armand Silvan, arh. Nona Florescu — Noi blocuri de locuințe în orașul Pitești 24

DECORAȚIE ȘI MOBILIER

Arh. Robert Voll, arh. Greta Deutsch, ing. Mihail Hodovanu — Hotelul „Lido" — București 25

DIN PRACTICA PROIECTĂRII

Arh. Alfred Vișan — Casă de odihnă la Predeal 31

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Arh. Emil Drocan, ing. Gustav Vianu, ing. Gheorghe Munteanu, ing. Mihai Ionescu, ing. Smaranda Cristescu — Fabrică de plăci aglomerate la Brăila 32

ARHITECTURA POPULARĂ

Arh. Radu Crăiniceanu — Case noi în Valea Jaleșului 36

★

— Trei ani de la Consfătuirea unională a constructorilor și arhitecților sovietici 46

TEORIA ARHITECTURII

Arh. Mihail Caffé — Despre cîteva probleme actuale ale arhitecturii 48

PLASTICA — Din expoziția de acuarele, desene și fotografii executate de arhitecți în anul 1956 54

DE PESTE HOTARE — Informații din U.R.S.S., Republica Cehoslovacă și R. P. Polonă 56

BIBLIOGRAFIE 61

CRONICA — Ședința Comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților din R.P.R. 62

— Din activitatea Uniunii Arhitecților 62

★

— Sumarul general pe anul 1957 62

9

ANUL V — Nr. 9 (43) NOIEMBRIE—DECEMBRIE 1957

A 10-a ANIVERSARE A REPU

O dată cu sfîrşitul anului 1957 se încheie primul deceniu de existenţă a Republicii Populare Romîne, deceniu de profunde transformări economice şi politice, de o amploare necunoscută în istoria poporului romîn. Înlăturînd monarhia şi proclamînd republica populară, clasa muncitoare sprijinită de ţărănimea muncitoare a preluat întreaga putere în mîinile sale. Sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, ea a trecut la rezolvarea sarcinilor revoluţiei socialiste, deschizînd astfel o nouă etapă a procesului de transformare revoluţionară a societăţii în ţara noastră. Statul democrat-popular a devenit o formă a dictaturii proletariatului, un stat de tip socialist.

Numai după scurt timp de la proclamarea republicii, statul democrat-popular a naţionalizat industria, băncile, transporturile, transformîndu-le în proprietate socialistă. Prin aceasta a fost fărîmată dominaţia economică a burgheziei, posturile de comandă din economia naţională trecînd în mîinile clasei muncitoare. Naţionalizarea a creat condiţiile pentru conducerea planificată a economiei şi a constituit premisa trecerii la industrializarea socialistă a ţării.

Linia generală a partidului în construirea bazei economice a socialismului şi-a găsit expresia în planurile anuale de stat pe 1949 şi 1950, în planul de zece ani de electrificare a ţării şi în cele două planuri cincinale.

În perioada celor zece ani ce se încheie acum, oamenii muncii au obţinut succese hotărîtoare în transformarea socialistă a ţării. Au fost construite în toate regiunile numeroase fabrici şi uzine, instituţii de cultură, de învăţămînt şi sănătate. Numai în cursul primului plan cincinal, în anii 1951—1955, au fost construite în ţara noastră din fonduri de stat sau pe bază de credite acordate de stat, clădiri de locuit cu o suprafaţă locuibilă de peste 1 500 000 m², în afară de peste 200 000 case de locuit construite de particulari din fonduri proprii.

O dezvoltare importantă a cunoscut arhitectura în anii republicii. Dintr-o problemă şi o preocupare individuală, arhitectura a devenit o problemă de stat, o problemă a colectivităţii.

Construirea socialismului a deschis arhitecturii perspective largi, de o amploare pe care n-a cunoscut-o şi nici n-o putea cunoaşte în regimul capitalist. Proiectarea de arhitectură, transformată din ocupaţie particulară a unor liber profesionişti, în sector socialist de stat, a căpătat o organizare complexă, în măsură să asigure rezolvarea problemelor mari şi dificile ce stau în faţa sectorului de construcţii. Unele exagerări birocratice care îngreunează munca în institutele de proiectare nu pot pune în nici un fel la îndoială necesitatea şi justeţea existenţei unei proiectări organizate pe linie de stat.

În cadrul institutelor de proiectare s-au elaborat în anii de democraţie populară nenumărate studii şi proiecte, în diverse domenii. Arhitecţii şi-au ridicat în mod simţitor calificarea profesională, lărgindu-şi considerabil sfera preocupărilor anterioare. Prin răspunderea ce li s-a acordat în cadrul statului, ei se preocupă de probleme complexe şi multilaterale; de confort şi economie, de tehnică a construcţiilor şi de plastica arhitecturală. Ei îşi desfăşoară activitatea în cele mai diverse domenii ale profesiunii: proiectarea: ansamblurilor şi clădirilor de locuit, social-culturale, industriale, agricole, sistematizarea şi construcţia oraşelor, conservarea şi restaurarea monumentelor istorice.

În cadrul republicii noastre, tineretului i-a fost deschis un larg cîmp de activitate. Chiar la terminarea studiilor, tinerii arhitecţi sînt încadraţi în munca efectivă de proiectare şi mulţi dintre ei devin repede autori ai unor lucrări importante. Colaborînd în producţie cu arhitecţii vîrstnici, ei preiau zi de zi experienţa înaintaşilor şi-şi desăvîrşesc pregătirea.

Pentru a ajuta pe arhitecţi la îndeplinirea sarcinilor ce le revin în opera de construire a socialismului, a fost creată acum cinci ani Uniunea Arhitecţilor, pe lîngă care funcţionează şi Fondul de Arhitectură.

În răstimpul celor cinci ani de existenţă, Uniunea Arhitecţilor a iniţiat diferite forme de activitate urmărind ridicarea calificării arhitecţilor şi organizarea schimbului de experienţă în domeniul arhitecturii: discuţii de creaţie, conferinţe, concursuri, expoziţii, deplasări documentare în ţară şi străinătate etc.

Prin acțiunile și manifestările organizate, Uniunea Arhitecților și-a justificat existența, reușind să atingă, într-o anumită măsură, obiectivele pentru care a fost creată.

În fața arhitecților din R.P.R. stau însă, astăzi, sarcini deosebit de importante în îndeplinirea cărora ei trebuie să fie ajutați cu mult mai temeinic decît au fost pînă acum. Directivele Congresului al II-lea al P.M.R. cu privire la cel de al doilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale prevăd executarea, în anii 1956—1960, a unui volum de lucrări capitale cu cca. 67—75% mai mare decît în primul plan cincinal. Se prevede, printre altele, ca să fie îmbunătățite condițiile de locuit ale oamenilor muncii prin construirea a cel puțin 2 500 000 m² de suprafață locuibilă.

Pentru a face față acestor sarcini, atenția arhitecților trebuie îndreptată mai mult decît pînă acum spre rezolvarea problemelor de confort, de tehnică și economie. În activitatea de pînă acum, orientarea cu predilecție către preocupările de ordin estetic, în detrimentul acestor probleme majore, a constituit una din lipsurile principale ale îndrumării în arhitectură.

Pînă acum nu s-a acordat însă suficientă importanță luptei pentru lichidarea acestei greșeli, criticată în mod clar și de tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej în Raportul de activitate al C.C. la Congresul al II-lea al P.M.R., unde se arată că «*unii proiectanți și arhitecți nu acordă atenția cuvenită soluțiilor celor mai economice, mai durabile și mai confortabile*». Va trebui ca în viitor să fie revizuită cu seriozitate această atitudine și să se considere ca cea mai importantă sarcină orientarea principalelor eforturi ale arhitecților către problemele concrete de care ei răspund în cadrul sarcinilor construirii socialismului în patria noastră.

În ceea ce privește plastica arhitecturală, metoda practicată de unii tovarăși, de a căuta aducerea la o aceeași formulă a întregii producții de arhitectură, este necesar să fie combătută ca fiind generatoarea unei arhitecturi conformiste și impersonale. Luptînd cu combativitate împotriva devierilor formaliste, atît a formalismului arhaizant și eclectic, cît și a formalismului decadent și extravagant, trebuie să asigurăm totodată condițiile care să favorizeze crearea unor lucrări de arhitectură elaborată cu convingere și elan, expresie a originalității și forței de creație a arhitecților.

Nimeni nu deține și nu poate deține secretul arhitecturii viitorului. Ea va rezulta, în timp, din munca efectivă — la planșetă și pe șantiere — a tuturor arhitecților ce-și dedică puterea lor de creație operei de construire a socialismului în țara noastră. De aceea, este necesar să asigurăm un asemenea climat, care să stimuleze spiritul de inițiativă creatoare, indispensabil în activitatea plină de răspundere a arhitecților. Să dezvoltăm atmosfera prielnică pentru discutarea problemelor profesionale importante prin confruntarea deschisă și sinceră a diferitelor păreri și puncte de vedere, atmosferă în care arhitecții să vină cu încredere și interes.

Organele de stat ce se preocupă de problemele arhitecturii și construcțiilor trebuie să studieze cu seriozitate criticile și propunerile făcute în cadrul acestor discuții și, în general, să fie mai legate de masa arhitecților, să-i acorde mai multă încredere. E timpul să se părăsească atitudinea de pînă acum, care lăsa fără urmări practice sugestiile și concluziile rezultate din dezbaterile organizate de Uniunea Arhitecților.

Uniunea Arhitecților trebuie să se preocupe din ce în ce mai mult de problemele care îi frămîntă zi de zi pe membrii săi. Ea trebuie să devină o organizație vie mai mult decît pînă acum, o organizație care să exprime și să susțină punctul de vedere al masei de arhitecți și să-i orienteze pe membrii săi pe linia indicată de partid, spre progresul continuu al țării noastre spre socialism.

La a zecea aniversare a Republicii noastre populare, făcînd bilanțul muncii lor de pînă acum, arhitecții pot considera că și-au făcut, în linii generale, datoria și aceasta constituie principala garanție că, urmînd îndrumările Partidului, ei vor fi în stare să-și îmbunătățească în viitor activitatea lor rodnică pusă în slujba poporului muncitor.

UN CVARTAL DE LOCUINȚE IN BUCUREȘTI

Colectiv de proiectare: arh. IOAN NOVIȚCHI (șef de proiect), arh. CONSTANTIN IONESCU, arh. CAROL HAKER, arh. DUMITRU MUNTEANU, arh. GHEORGHE NICHITOVICI, arh. VALENTIN SĂNDULESCU, arh. NICOLAE TEODORESCU
Ingineri constructori: EMANOIL FOTIN, VALENTIN STOICA

În grija deosebită ce o poartă partidul și guvernul nostru pentru asigurarea unor condiții cît mai bune de cazare a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii, s-a proiectat și construit un cvartal de locuințe compus din patru blocuri.

Întreg cvartalul are peste 200 de apartamente și cca. 250 de camere pentru necăsătoriți.

Proiectarea acestui cvartal a început în 1952; printr-o serie de studii și consultări pe parcurs cu C.S.A.C., cum și pe baza indicațiilor date de prof. arh. Horia Maicu și prof. arh. Octav Doicescu, s-a ajuns la concluzia că rezolvarea cea mai rațională a acestui cvartal este construirea a patru blocuri (*A*, *B*, *C* și *D*), care să formeze un singur careu, încadrîndu-se astfel mai bine în ținuta urbanistică a complexului de construcții învecinate.

Pe o suprafață de teren de 2,5 ha, construcțiile ocupă 5362 m², de unde rezultă 21,4% procentaj construit, cu o densitate a populației de 500 locuitori pe hectar. Suprafața desfășurată a construcției pe toate palierele este de 31947 m².

Pentru apartamente s-a folosit tronsonul de 3 apartamente la scară, iar la parterul corpului *D* au fost proiectate cîte două apartamente a cîte 3 camere la fiecare scară.

Caracteristicile tronsonului folosit sînt:

	La parter 2 apartamente la palier	Etaj curent 3 apartamente la palier
$K_1 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața utilă}}$	0,662	0,565
$K_2 = \frac{\text{Volum exterior}}{\text{Suprafața locuibilă}}$	6,900	7,250
$K_3 = \frac{\text{Suprafața locuibilă}}{\text{Suprafața paliere}}$	0,435	0,415
$K_4 = \frac{\text{Lungime fațadă}}{\text{Suprafața locuibilă}}$	0,163	0,175

In corpurile *A* și *B* au fost proiectate inițial cămine pentru necăsătoriți. Tipul curent de camere este format dintr-un vestibul ce precede 2 camere a cîte două paturi. Vestibulul are într-o parte lavaboul, iar în partea cealaltă, dușul. Fiecărui locatar îi revin 6 m² suprafață locuibilă. Grupurile de w. c.-uri sînt amplasate lîngă scări, fiind calculate cîte un obiect pentru 12 locatari; tot lîngă scări se găsesc și oficiile. În capetele blocurilor sînt: colțul roșu, biblioteca, camera de lectură și corespondență, cabina de telefon, iar la extremitatea corpului de legătură, la fiecare nivel, se găsesc mici apartamente pentru personalul de îngrijire al palierului respectiv.

Mai tîrziu, după o revedere a necesarului de apartamente, s-a luat hotărîrea ca blocul *A* să se transforme din bloc de necăsătoriți în bloc de apartamente. Menționez că această transformare s-a cerut cînd lucrările de construcții erau la etajul II. S-a făcut restructurarea respectivă, obținîndu-se apartamente înșirate, cîte 9 la culoar. Și această modificare a primit apoi avizul favorabil al C. S. A. C.

Toate intrările în blocuri se fac dinspre interiorul cvartalului, realizîndu-se în acest fel o mai bună izolare față de circulația de pe stradă.

În centrul curții se găsește o fîntînă arteziană și un bazin de apă, elemente care, împreună cu spațiile verzi, terenul de joc pentru copii, băncile și alte elemente decorative, completează plăcut incinta din interiorul cvartalului în suprafață de 7500 m². De jur împrejurul cvartalului, blocurile fiind retrase de la trotoarul străzii cu 5, respectiv 10 m, s-au creat fîșii verzi de fațadă.

Întregul cvartal este dotat cu instalații de încălzire centrală, spălătorie mecanică, crematoriu de gunoi, stație de transformatori electrici, rețea de gaze naturale etc.

Plastica fațadelor a fost studiată paralel cu studiile de ansamblu, ținîndu-se seama de poziția dominantă a terenului, de posibilitatea de a fi văzut de la mare distanță și urmărindu-se ca perspectiva spre oraș

Plan general de situație

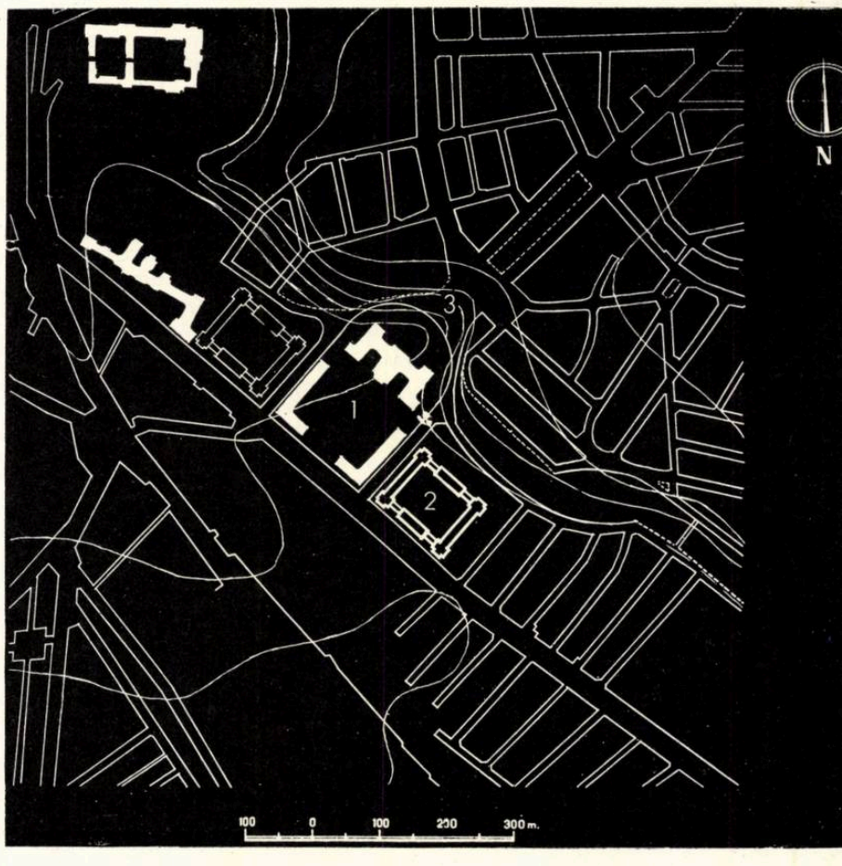

Cvartalul de locuințe văzut dinspre sud

să ofere o masă subordonată pieței și ansamblului de arhitectură învecinat. Pentru echilibrarea acestui ansamblu de arhitectură va trebui ca, simetric cu axa generală de compoziție urbanistică, să se construiască un cvartal de aceeași importanță cu ceea ce s-a executat.

Fațada principală a cvartalului de locuințe este lungă de 126 m; corpul central, de 54 m lungime, are parter și 5 etaje, celelalte fiind numai cu parter și 4 etaje.

Prin diferența de înălțime a blocurilor orientate spre fațada principală se creează un ansamblu subordonat compoziției generale urbanistice, care, privit singur în perspectivă, se prezintă ca un ansamblu de sine stătător.

În ipoteza construirii a încă unui cvartal asemănător, simetric față de axa generală de compoziție, frontul fațadei principale s-ar completa, oferind o fațadă variată și cu o degajare largă spre scuarul din centrul ansamblului.

Tratarea fațadelor spre exterior nu oferă intrări în blocuri sau alte elemente mai proeminente decît rezalitele din capetele corpurilor *A* și *B*, lungi de peste 100 m. S-a încercat să se realizeze ruperea monotoniei, atît prin divizarea fațadelor în două registre orizontale, cît și printr-o ritmare în lungime a fațadei prin accentul de fațadă. Registrul inferior, accentele și cornișa au fost executate din elemente prefabricate din beton (o suprafață totală desfășurată de peste 10 000 m²), iar registrul orizontal superior a fost tratat cu placaj de cărămidă.

Cornișa construcției capătă la blocul supraînălțat o dezvoltare și o tratare plastică mai bogată, accentuîndu-se astfel elementul dominant al cvartalului.

Porțile de intrare care străpung corpurile de legătură dintre bocurile *A—C* și *B—C* formează elemente care îmbogățesc și mai mult fațada principală și marchează bine accesele în cvartal, încadrîndu-se în ținuta generală de arhitectură.

Porticele de legătură dintre corpurile *A—D* și *B—D* au funcția de completare a ansamblului de arhitectură, creează locuri agreabile de umbră și refugii în caz de ploaie, se leagă organic de profilațiile și tratarea soclului supraînălțat.

Tratarea fațadelor spre interiorul cvartalului este, în linii mari, aceeași cu cea spre exterior, cu diferența că accentele de fațadă au intrările în blocuri la partea inferioară.

Corpurile *A* și *B* au pe centru, spre curte, loggii care satisfac cerințe, atît de ordin funcțional, cît și de îmbogățire a arhitecturii dinspre curte, cu elemente larg deschise.

Terasele blocurilor sînt circulabile și oferă un spațiu foarte plăcut pentru plajă, odihnă și agrement. Pe aceste terase se vor mai executa niște pergole, care vor lega prin elemente orizontale continue cabinele lifturilor, care, în prezent, fără această legătură, produc un aspect plastic neplăcut.

Colectivul de proiectare format din arhitecți și ingineri de toate specialitățile a căutat să creeze condiții optime de confort pentru viitorii locatari. Din relatările locatarilor reiese că în cea mai mare parte s-a reușit să se realizeze acest lucru.

Arh. Ioan Novițchi

1

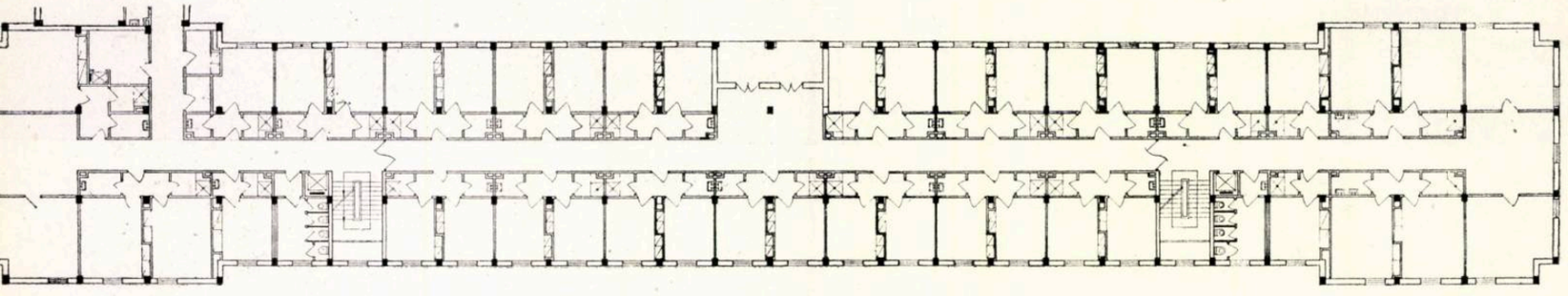

2

3

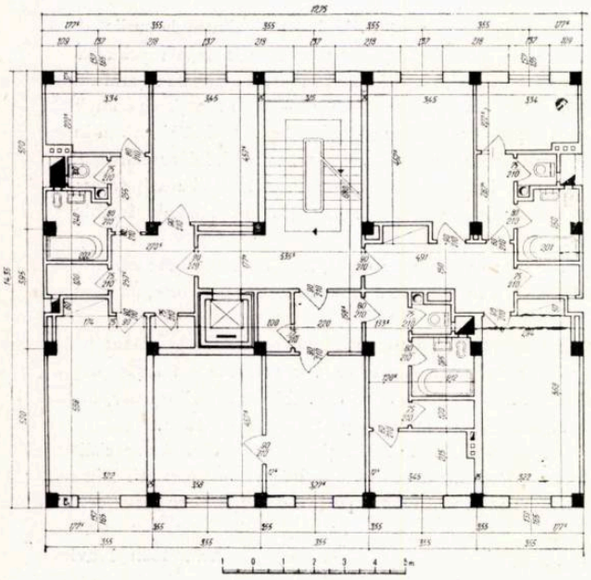

4

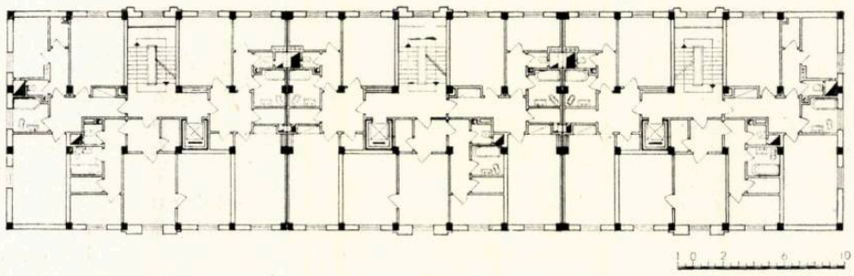

1. *Cvartalul de locuințe văzut dinspre sud-vest* — **2.** *Bloc pentru necăsătoriți (B) — Plan etaj curent* **3.** *Tronson cu trei apartamente la scară pentru blocurile de căsătoriți* — **4.** *Bloc pentru căsătoriți (D) — Plan etaj curent* — **5.** *Fațada principală* — **6.** *Secțiune prin blocurile A și B, cu fațada blocului D* — **7.** *Detaliul unei travee de fațadă* — **8.** *Vederea unei intrări principale în cvartal*

5

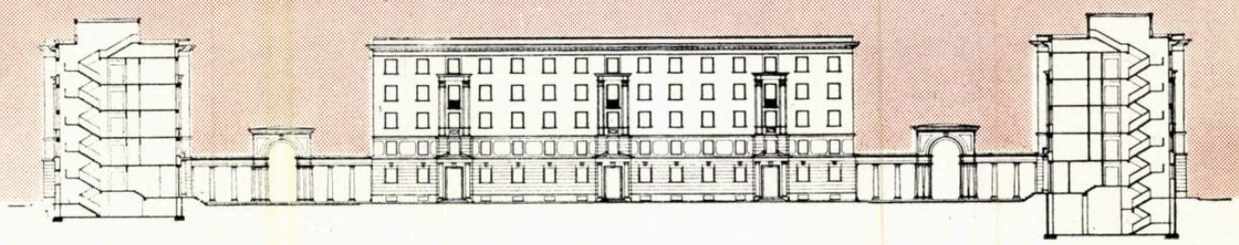

6

7

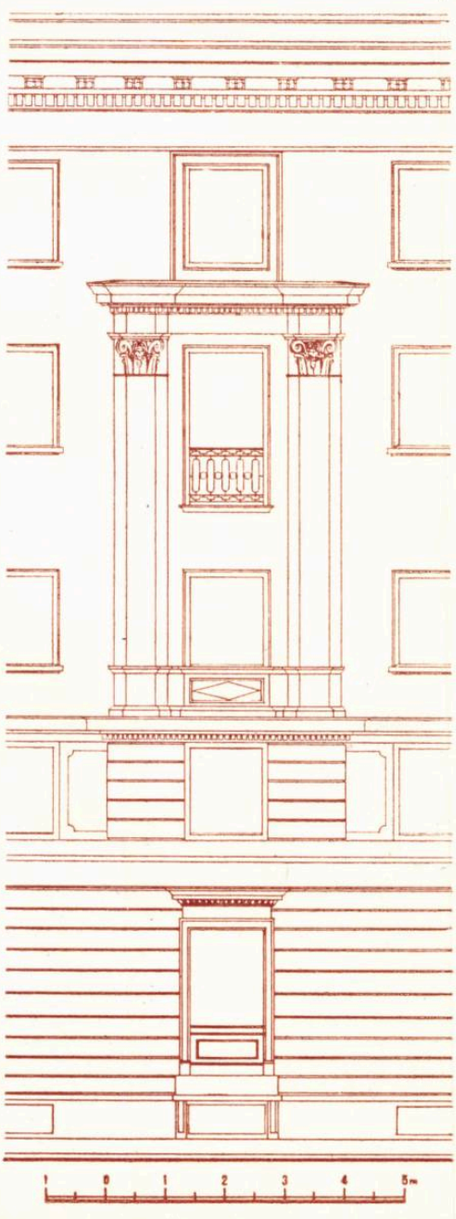

8

1

2

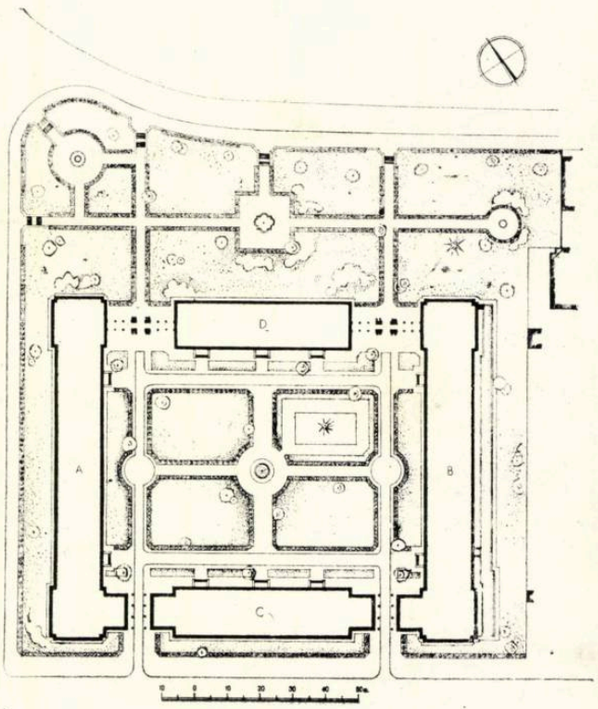

3

4

5

1. *Loggiile pavilionului A văzute din interiorul cvartalului*
2. *Plan de situație al soluției definitive — A. Bloc pentru căsătoriți (proiectat inițial pentru necăsătoriți) — B. Bloc pentru necăsătoriți — C-D. Blocuri pentru căsătoriți*
3-4-5. *Vederi din interiorul cvartalului*
6. *Detaliul porticului de legătură între blocurile A-D și B-D — Fațadă*

6

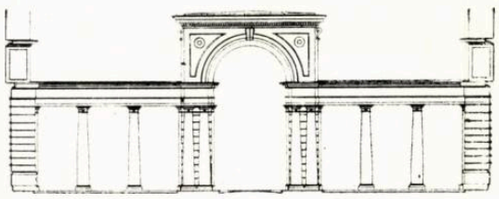

BLOCUL I.T.B. DE PE BD. MAGHERU - BUCUREȘTI

Autor, arh. CAROL CRIȘAN
Colaboratori: arh. CONSTANTIN GHERGHICEANU, arh. ANA IUPCEANU, ing. ARNOLD SERPER, ing. WILHELM ISSEL, ing. VALENTIN DRĂGĂNESCU, tehnician NICOLAE TEODORESCU
Institutul Proiect-București

1. Etapa I-a — 2. Etapa viitoare — 3. Construcții existente ce se păstrează

În cadrul acțiunii de sistematizare și înfrumusețare a Capitalei, completarea fronturilor bulevardului Magheru, pe cele două laturi ale sale, prin crearea de spații de locuit, constituie una dintre sarcinile importante, atît ale Sfatului popular al Capitalei, cît și ale Secțiunii de arhitectură și sistematizare.

La întretăierea b-dului Magheru cu str. Pictor Verona, o nouă « plombă » vine să acopere terenul ocupat pînă acum de bufetul « Garofița » și chioșcul cu « țuică fiartă ». În locul unor dărăpănături insalubre și a unor barăci ce dădeau un aspect detestabil acestui colț important, pe b-dul Magheru s-a început construirea unui bloc de locuințe pentru 92 de familii.

Încrucișarea dintre b-dul Magheru și str. Pictor Verona capătă prin schița planului general de sistematizare a Capitalei o importanță deosebită din următoarele motive:

1. Strada Pictor Verona urmează să fie lărgită, creîndu-se un bulevard de degajare (inelul 1).

2. Studiile atelierului de sistematizare al Institutului Proiect-București prevăd printre amplasamentele posibile pentru Teatrul Național și pe cel de pe latura stîngă a b-dului Magheru, colț cu str. Pictor Verona, avînd un scuar important în față, sau pe cel de pe str. Pictor Verona (viitorul inel), din dreptul Grădinii Icoanei.

În acest din urmă caz se prevedea pentru bulevardul creat prin lărgirea străzii Pictor Verona o lățime de 50 m. Cum lărgirea acestui bulevard peste lățimea magistralei dominante nord-sud (b-dul Magheru), care în acest punct are 42 m, ar fi produs o confuzie din punct de vedere urbanistic (lăsînd la o parte faptul că blocul ar fi avut pe b-dul Magheru o fațadă de numai 18 m),s-a stabilit lățimea străzii Pictor Verona la 42 m.

Discuțiile de principiu au fost purtate în legătură cu aspectul plastic al viitoarei construcții și cu distribuția în plan a apartamentelor, și anume:

1. Dat fiind că noul bloc este amplasat la intersecția a două artere de mare importanță pentru Capitală și în viitor s-ar putea ca el să se afle în vecinătatea Teatrului Național, au fost necesare numeroase studii, care au provocat ample discuții în cadrul forurilor de avizare. O dificultate serioasă în calea rezolvării problemei consta și în faptul că noul bloc se află la intrarea în str. Pictor Verona, față în față cu blocul Patria, cu arhitectura sa în care domină orizontala, și este totodată lipit de blocul Teatrului Armatei, cu o arhitectură ce iese din scara blocurilor de locuințe de pe b-dul Magheru.

Concluziile trase din aceste discuții s-ar putea rezuma astfel:

a. să se facă o arhitectură în care să domine verticala, prin întrebuințarea în fațade a ușilor-ferestre;

b. să se suprime loggiile spre bulevarde, ele neîmplinind scopul pentru care sînt create, majoritatea fiind transformate în depozite pentru diferite lucruri, fapt ce dă un aspect deplorabil; se vor face în schimb terase spre curtea interioară;

c. să se păstreze înălțimea soclului, cornișa principală și nivelurile ferestrelor ca la construcția Teatrului Armatei, menținîndu-se arcele la vitrinele parterului.

Fațadele întocmite încearcă să concretizeze cît mai bine concluziile de mai sus. Arcele parterului au înălțimea arcelor vecine. Interaxul nu a putut fi păstrat, el fiind cu totul nepotrivit cu interaxele construcțiilor cu apartamente de locuit (are 4,35 m) și apoi ar fi dat la parter niște arce turtite și grele.

Soclul va fi placat cu travertin și va cuprinde parterul și etajul I.

La camerele de zi, în fațade, au fost prevăzute goluri mari (uși-ferestre) cu ancadramente din travertin. Ancadramentele, tot din travertin, de la celelalte ferestre ale fațadelor principale, au un panou sub fereastră (din același material), retras față de zidul fațadei și care lungește vizual golurile.

2. În ceea ce privește felul apartamentelor, mărimea camerelor și a dependințelor, s-a născut problema dacă e bine ca pe marile bulevarde să facem apartamente minimale. De asemenea, cît de minimal trebuie să fie un apartament de 2, 3, 4 etc. persoane.

Față de nevoia de a se construi cît mai multe apartamente, s-a tras concluzia ca spațiul locuibil să fie cît mai aproape de norma prevăzută pe cap de locatar (8 m²), iar dependințele proporționale cu acest spațiu locuibil.

Construcția va fi executată din schelet de beton armat monolit, cu zidărie de umplutură și despărțitoare din cărămidă găurită; a fost calculată să reziste unui cutremur de gradul 7 ½ (conform hărții de microraionare seismică).

Blocul are subsol, subsol II parțial, parter, 7 etaje și terasă circulabilă.

El se compune din 2 tronsoane despărțite printr-un rost de dilatație.

— tronsonul de colț cu 9 apartamente la o scară și 2 ascensoare pentru 4 persoane;

— tronsonul liniar, cu 4 apartamente la o scară și 1 ascensor pentru 4 persoane.

Acest tronson urmează a fi repetat pe frontul străzii Pictor Verona.

În conformitate cu programul cerut de beneficiar (Întreprinderea de transporturi București), proiectul cuprinde:

La parter: pe b-dul Magheru, o cafenea cu o capacitate de 150 de persoane, avînd oficiu de distribuire și încăperi pentru preparate: ceai, cafea, înghețată, păstrarea la rece a băuturilor, spălarea vaselor etc.

La nivelul inferior: (spre spate, curtea este coborîtă) laboratorul de cofetărie, camerele frigorifere, depozite, birou de primire, vestiare, dușuri, grupuri sanitare pentru personal.

Aprovizionarea se face prin curtea interioară, iar deservirea oficiului prin monte-charge.

Atît cofetăria, cît și dependințele sînt prevăzute cu instalație de ventilație. A fost prevăzută, de asemenea, o instalație frigorifică centrală pentru camerele frigorifere și pentru vitrinele de expunere din magazin.

Tot la parter a fost amplasată locuința mecanicului blocului (beneficiarul va avea portari de zi cu ore fixe și fără locuință în bloc).

Pe strada Pictor Verona vor fi birourile I.T.B.

Pentru parter a fost prevăzută o finisare deosebită.

Cele 7 etaje cuprind un număr total de 91 de apartamente (cu parterul, 92 de apartamente), și anume:

7 apartamente cu 3 camere și dependințe,
42 de apartamente cu 2 camere și dependințe,
21 de apartamente cu 1 cameră + nișă dormitor și dependințe,
22 de apartamente cu 1 cameră și dependințe.

Pe etaj curent sînt 13 apartamente, și anume:

1 apartament cu 3 camere, vestibul, baie, oficiu, bucătărie, cămară, w.c.,
6 apartamente cu 2 camere (din care 5 apartamente sînt tip), avînd cameră de zi, cameră de dormit cu dulap înzidit, vestibul, baie, oficiu, bucătărie, cămară;

3 apartamente cu 1 cameră + nișă de dormit, vestibul, baie, bucătărie, cămară;

3 apartamente cu 1 cameră, vestibul, baie, bucătărie, cămară.

Toate apartamentele au bucătăriile luminate direct, iar cămările, băile și oficiile sînt aerisite prin ghene de ventilație naturală. La peretele dintre băi și bucătării, un panou de luxfer va permite luminarea de zi a băilor.

Peste etajul 7 a fost prevăzută o terasă circulabilă pentru locatari, avînd o parte acoperită și o pergolă pusă pe coșurile de ventilație. Au fost amenajate dușuri și locuri cu nisip pentru jocul copiilor.

Cîteva date:

Suprafața construită desfășurată	7063 m²
Suprafața medie construită:	
Apartament cu 1 cameră	43,50 m²
Apartament cu 2 camere	68,30 m²
Apartament cu 3 camere	89,60 m²
Suprafața medie locuibilă:	
Apartament cu 1 cameră	19,80 m²
Apartament cu 2 camere	30,92 m²
Apartament cu 3 camere	47,62 m²

Arh. Carol Crișan

1

2

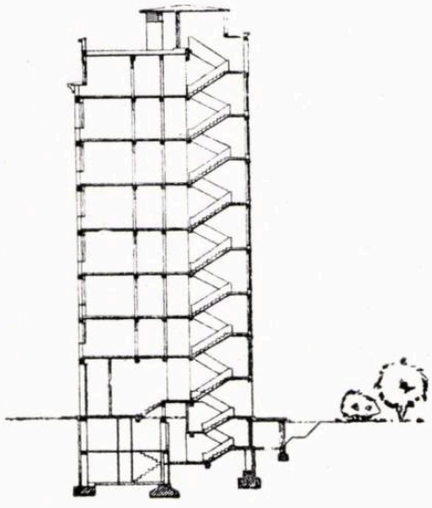

3

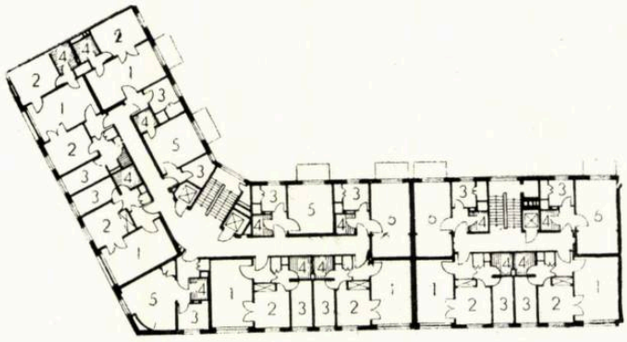

4

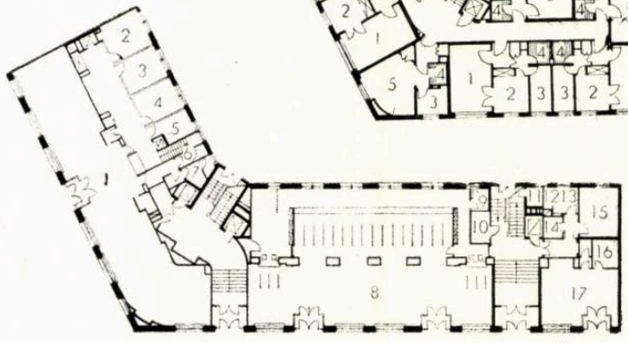

5

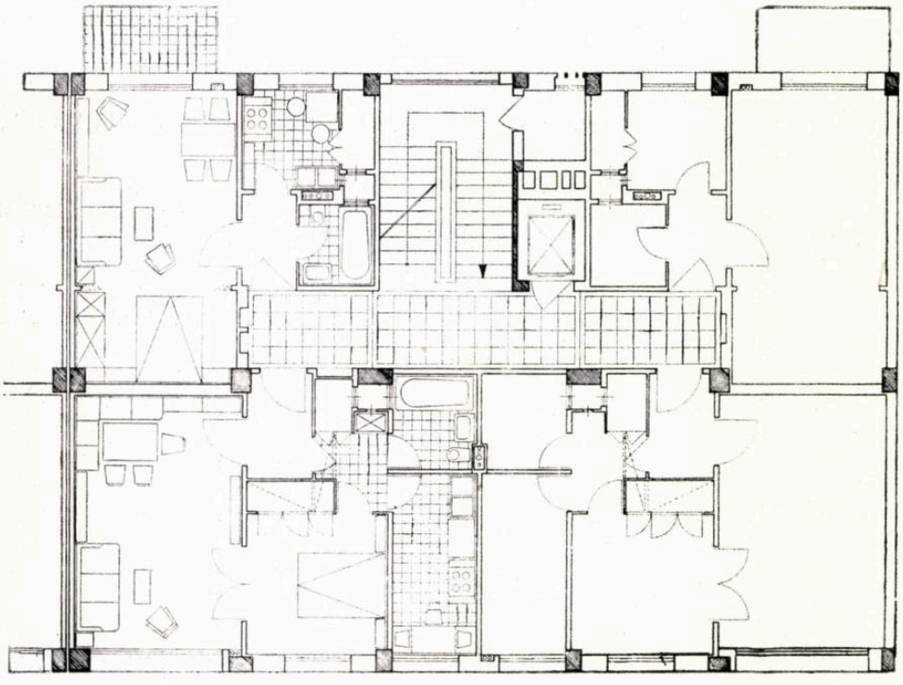

6

1. *Fațada spre b-dul Magheru*
2. *Variantă de fațadă spre b-dul Magheru*
3. *Secțiune transversală*
4. *Plan etaj curent*
   1. Cameră de zi — 2. Dormitor — 3. Bucătărie — 4. Baie 5. Cameră — 6. Cameră cu nișă de dormit
5. *Plan parter*
   1. Cofetărie — 2. Preparare înghețată — 3. Spălător veselă — 4. Cafegerie — 5. Bar 6. W.C. femei — 7. W.C. bărbați — 8. Sala de ghișee pentru abonamente I. T. B. 9. W.C. — 10. Depozit cărucioare — 11. Tub pentru gunoi — 12. Cămară 13. Bucătărie — 14. Baie 15. Cameră — 16. Depozit obiecte găsite — 17. Predare obiecte găsite
6. *Detaliu de tronson*

STUDII PENTRU UN BLOC DE LOCUINȚE

Autori, arh. ALEXANDRU IOSIF, arh. VIRGIL NIȚULESCU
Institutul Proiect-București

Tema de proiectare pentru blocul de locuințe din b-dul N. Bălcescu nr. 36 a fost precizată astfel:

— un număr cît mai mare de apartamente (cu 2 camere);

— un număr cît mai mare de locatari adăpostiți în condiții optime;

— soluționarea planului și a circulațiilor verticale astfel ca să se poată organiza, la parter, un singur magazin pe o suprafață cît mai mare;

— prin rezolvarea plasticii fațadelor, blocul să intre armonios în cadrul arhitectonic alăturat al bulevardului.

În studiul oricărei probleme arhitectonice, soluția nu este bună decît în măsura în care rezolvă cît mai bine necesitățile normale ale omului. Pornind la analiza necesităților complexe pe care le pune locuința, studiul și rezolvarea științifică a acestor probleme nu se pot face decît seriind necesitățile după funcțiuni și apoi legîndu-le organic, asigurînd omului cele mai bune condiții de viață, în funcție de cerințele sale materiale și culturale.

În studiul blocului de față, autorii proiectului (arhitecții Al. Iosif și V. Nițulescu) analizînd problema sub aspectele multiple pe care le prezintă — și prin rezolvarea paralelă a problemelor de urbanism și satisfacerea tuturor punctelor temei-program, analizarea situației concrete a terenului, a întregului cvartal și a locului pe care blocul îl ocupă în decorul urban local — au căutat să aducă rezolvări proprii și specifice acestei clădiri cu locuințe.

Cvartalul, prezentînd aspecte dintre cele mai haotice din București, lipsit de spații verzi, cu o densitate depășind 80%, cu construcții înalte executate în ultimele decenii, nu poate fi restructurat. Organizarea terenului pe care se construiește blocul, între b-dul Bălcescu și str. Vasile Conta, nu aduce decît o corectare neesențială acestei situații. Deoarece acoperirea calcanelor cu construcții, în vederea organizării în acest loc a unei curți închise, compuse arhitectonic, ducea la rezolvari complicate și scumpe, proiectanții au creat în această curte o ordine prin neutralizarea dezordinei curților de lumină cu un trafor de beton armat, calcanele fiind tratate ca suprafețe m ri, pline, care își găsesc un loc precis în cadența acestui spațiu închis.

Curtea — singurul spațiu liber plantat din cvartal — este rezervată copiilor pentru jocuri și parțial unei terase-grădină pentru cafeneaua de la parter.

Unele foruri de avizare au sugerat construirea în acest spațiu a unui cinematograf, eventual posibil de executat și în viitor prin rezolvarea dată de proiectanți parterului.

Folosirea optimă a terenului, destul de adînc, dar cu o fațadă relativ mică, a dus la rezolvarea blocului în formă de bară, cu o lățime maximă de 19,40 m. Spre str. Vasile Conta se prevede o construcție joasă, cu un portic pe întreaga suprafață a parterului care deschide curtea spre această stradă.

Rezolvarea generală a blocului, astfel ca la parter să se poată organiza un magazin mare, într-un spațiu unic, a obligat pe proiectanți să amplaseze scările în cele două extremități ale construcției și, în continuare, să proiecteze apartamentele de o parte și de alta a unui coridor central.

Orientarea fațadelor est-vest permite această soluție, toate apartamentele fiind bine orientate.

În continuare, proiectanții au trecut la studiul celulei, studiu care a determinat și soluția definitivă a organizării blocului.

Lățimea mare a construcției (19,40 m) a dus la rezolvarea apartamentelor în adîncime, iar fațada de 38,80 m a făcut obligatorie folosirea unei travee mici. Colectivul a încercat în același timp o rezolvare concretă, nu numai teoretică, de cazare a patru persoane pe o suprafață de 34,80 m², locuibilă, organizînd-o astfel ca viața locatarilor să se poată desfășura fără a se deranja unii pe alții. S-a putut astfel ieși din dilema pe care o pun în general multe dintre soluțiile curente: o cameră mare de zi în care dorm copiii și care obligă pe părinti—atunci cînd copiii dorm sau învață — să se restrîngă

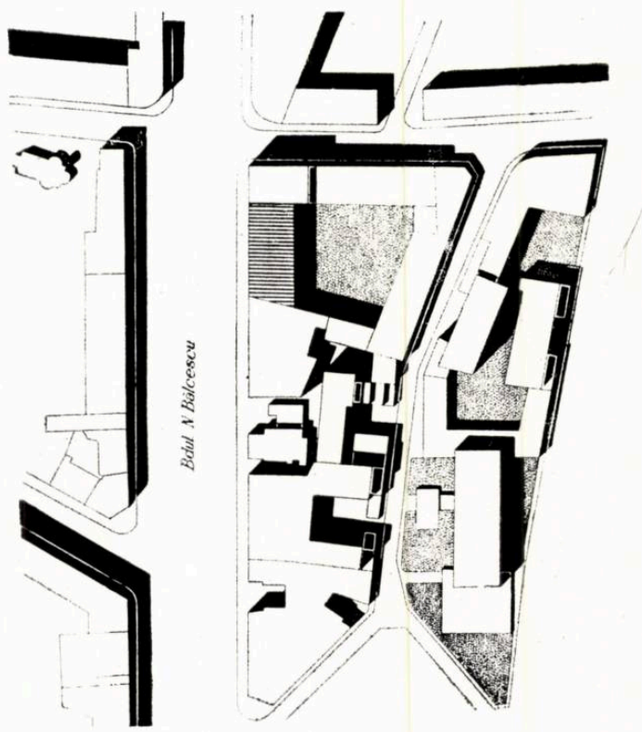

Plan de situație

Macheta soluției adoptate

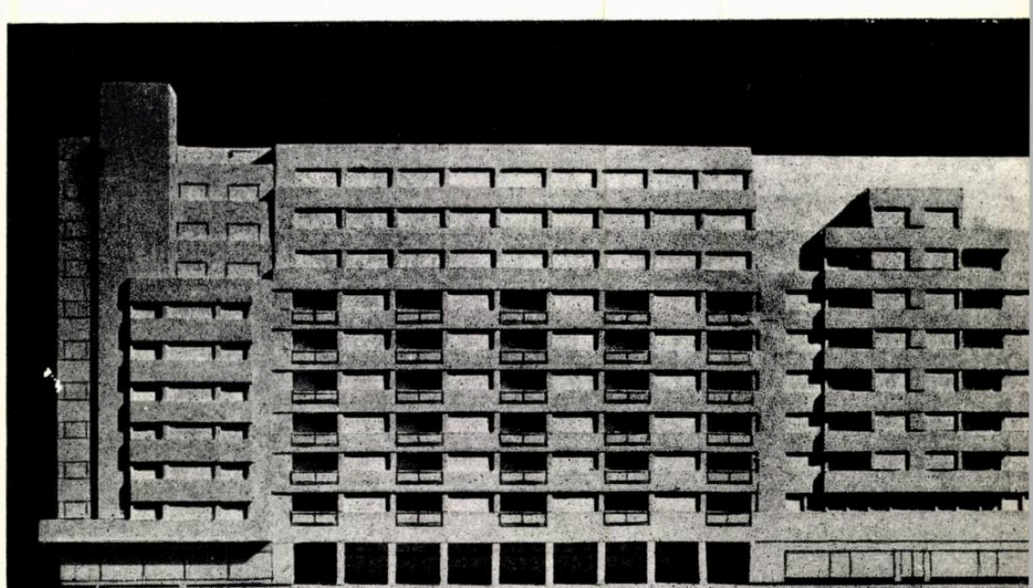

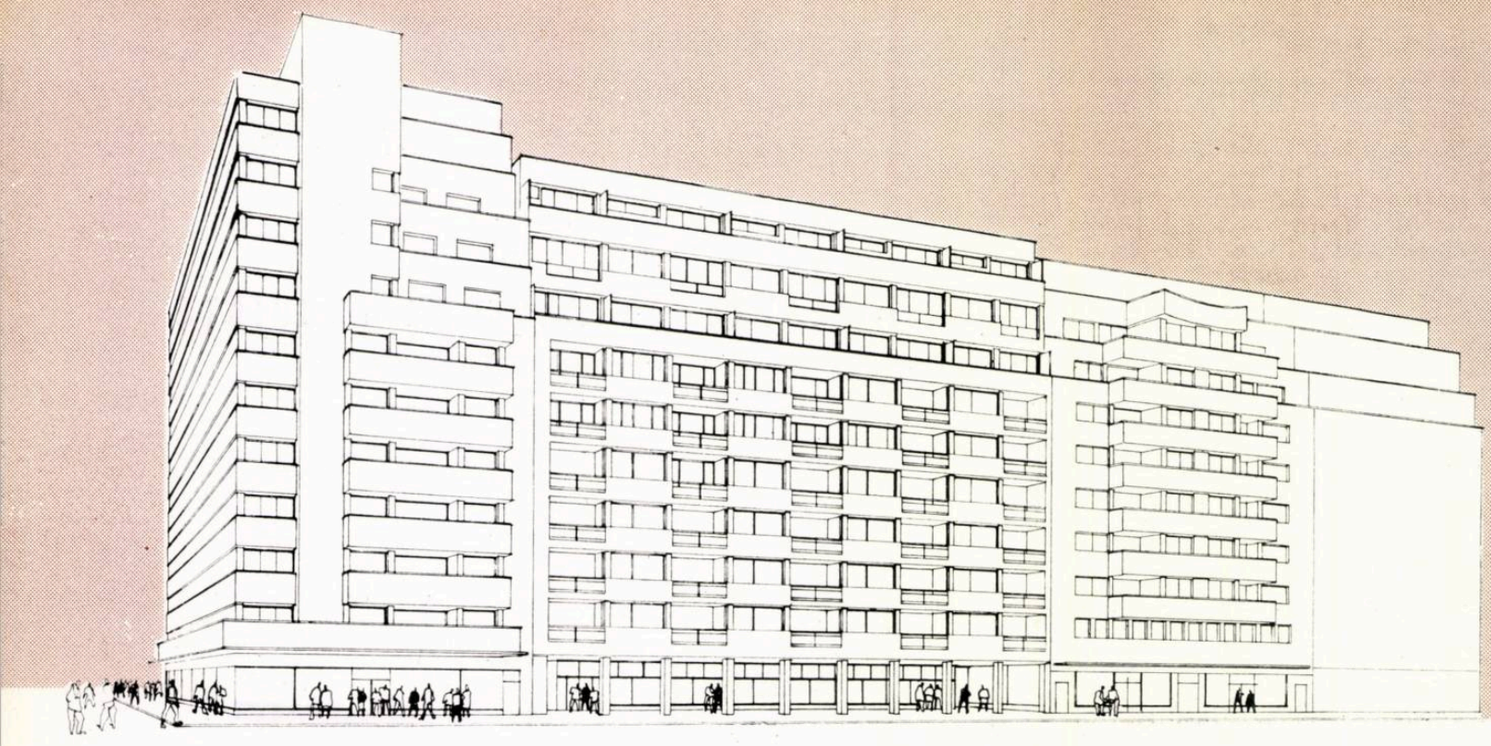

1

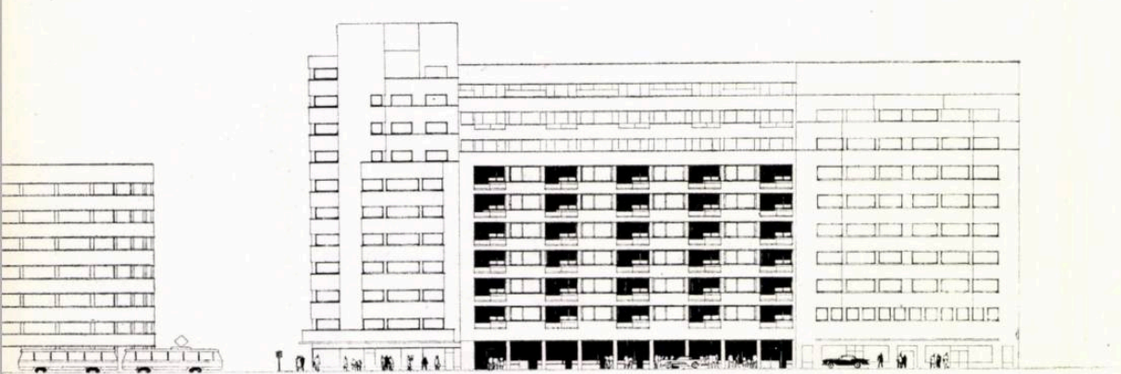

2

SOLUȚIA ADOPTATĂ

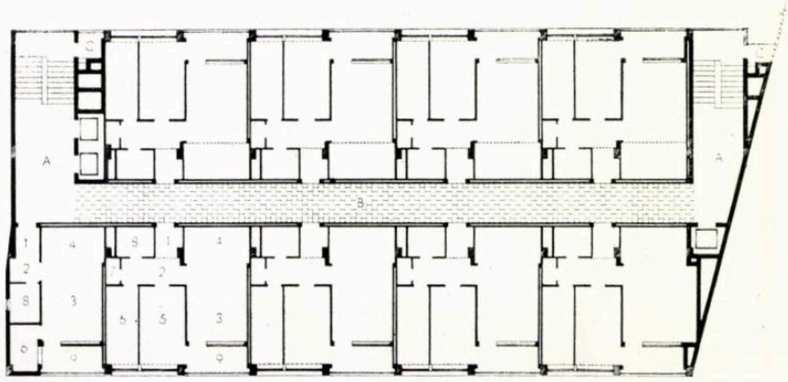

3

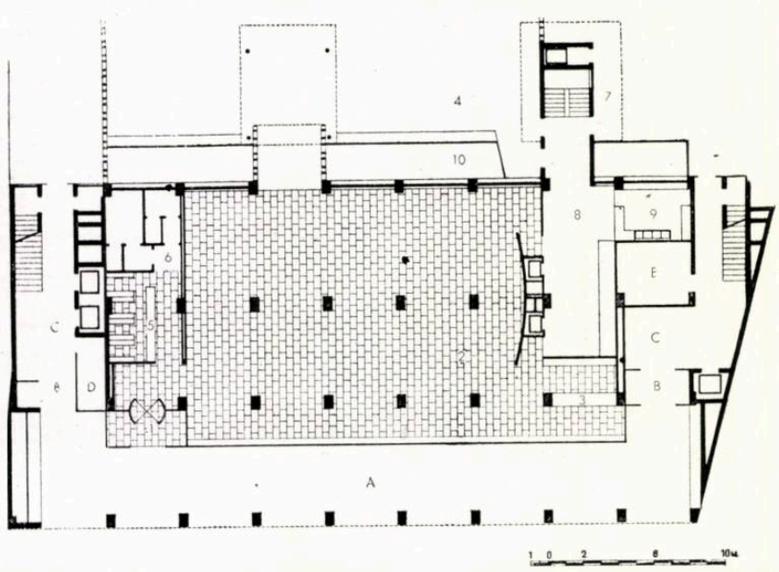

4

1. *Perspectivă*

2. *Fațada*

3. Plan etaj curent

A. Hol de acces (scară-lift)
B. Coridor
C. Evacuare gunoaie
1. *Antevestibul* — 2. *Vestibul* — 3. *Cameră de zi* 4. *Nișa de dormit pentru părinți* — 5. *Camera copiilor* 6. *Bucătărie* — 7. *Cămară* 8. *Baie* — 9. *Loggie*

4. Plan parter

A. Portic
B. Intrare la locuințe
C. Hol
D. Portar-administrație
E. Depozit de biciclete și cărucioare
1. *Intrare cafenea* — 2. *Cafenea-braserie* — 3. *Cafenea espresso* — 4. *Grădina braseriei* — 5. *Garderoba* 6. *Grup sanitar* — 7. *Intrare și curte de serviciu* 8. *Oficiu* — 9. *Spălător de vase* — 10. *Curte engleză*

SOLUȚII PROPUSE

într-un spațiu prea mic: sau o cameră de zi în care dorm părinții, cu un pat dublu, care nu permite o mobilare convenabilă, alterînd ambianța pe care trebuie s-o aibă o cameră de zi.

Autorii proiectului consideră că problema locuinței trebuie rezolvată, nu numai după criterii mecanice, al prețului de cost sau al unui indice *K* — desigur obligatorii pentru controlul investiției — ci și după considerentul că stăpînirea spațiului este o condiție esențială a satifacerii nevoilor materiale și culturale ale locatarilor, condiție de care proiectanții trebuie să țină seama.

Apartamentul actual, cu o cameră de zi, scena vieții familiale în timpul zilei, destul de spațioasă, cu o suprafață în raport cu numărul membrilor familiei, cameră de zi care trebuie să permită, nu numai teoretic, posibilitatea de a dormi două persoane, și a doua cameră pentru alte două persoane, proiectate într-un spațiu limitat, face obligatorie utilizarea ingenioasă a fiecărui spațiu în parte. În acest fel, proiectarea apartamentului trebuie să țină seama de mobilier, pentru a obține o utilizare rațională, grație căreia spațiile nu vor mai fi sufocate de mobilier, care de cele mai multe ori îi este străin. Concluzia, imediată și logică: mobilele trebuie să devină imobile, adică să facă parte integrantă din arhitectură.

Pe o schemă clasică, simplificînd funcțiunile și legăturile între aceste funcțiuni, suprimînd toate spațiile inutile, într-o concepție nouă, colectivul a proiectat un apartament tip cu camerele decomandate: o cameră mică pentru copii, o cameră mare cu nișă pentru dormit; acest apartament permite organizarea unei camere de zi independente, pe un spațiu destul de mare (cca. 22,60 m²) în care familia să poată duce o viață de interior. Această cameră, deschisă spre exterior printr-o loggie amplă, permite organizarea spațiului în două zone: camera de zi de cca. 15 m² și nișa pentru patul părinților de cca. 8 m². Aceste zone pot crea o singură ambianță într-un singur spațiu amplu sau se pot separa cu o draperie, în funcție

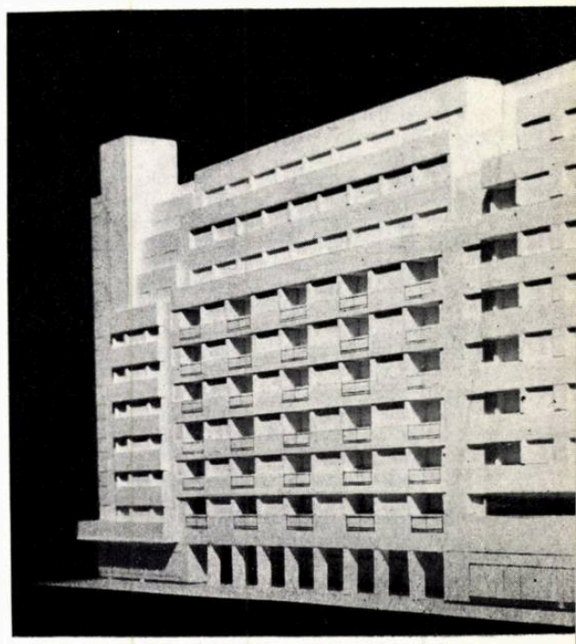

5

6

7

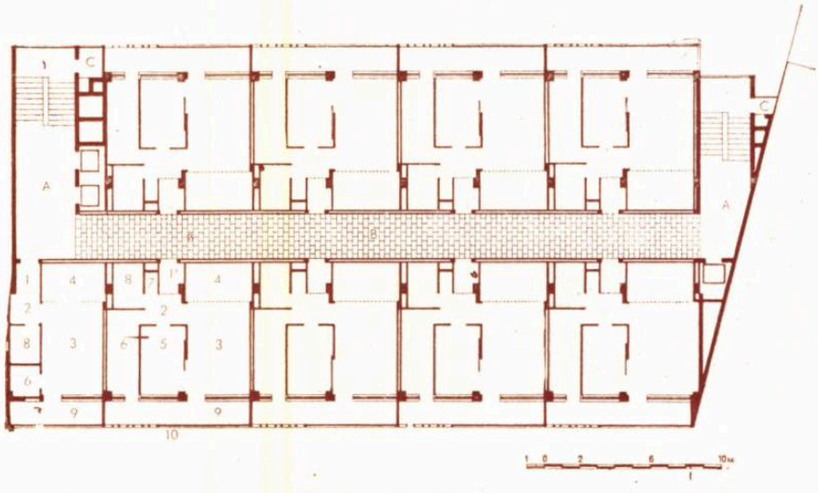

8

5. *Macheta soluției adoptate*
6. *Fațada soluției inițiale*
7. *Fațada soluției propuse*
8. *Soluția inițială — Plan etaj curent*
A. Hol de acces (scară-lift)
B. Coridor
C. Evacuare gunoaie
1. *Antevestibul* — 2. *Vestibul* — 3. *Cameră de zi* 4. *Nișa de dormit pentru părinți* — 5. *Camera copiilor*—6. *Bucătărie* — 7. *Cămară* — 8. *Baie* — 9. *Loggie* 10. *Trafor*

de utilizarea lor. Obiecția care a apărut pe parcursul proiectării și avizărilor, că adîncimea acestor camere nu va permite o iluminare naturală optimă, nu este considerată de proiectanți întru totul justificată. Verificînd la construcții existente, cu aceeași orientare (est-vest), camere la fel de adînci, s-a constatat că iluminarea naturală este suficientă în cea mai mare parte a zilei.

În studiul întocmit apare un spațiu de circulație mai larg, proiectat independent de vestibul; experiența a arătat că dimensionarea mai largă a acestor spații îmbogățește apartamentele, dîndu-le un caracter deschis și primitor.

În prima variantă proiectată se prevăzuse o loggie de-a lungul întregii fațade. În acest fel se creau posibilități de odihnă în aer liber, chiar și pentru copii (fără supraveghere specială), pe lîngă faptul că se mărea confortul apartamentului și se atenuau inconvenientele pe care le reprezintă în București orientarea vest. Prin proiectarea unei terase cu traforuri în dreptul bucătăriilor se preconiza montarea unui paravan transparent în fața bucătăriilor pentru a le îndepărta de fațadă și a crea un spațiu organizat pe care locatarii să-l poată folosi pentru nevoi gospodărești.

Avizările care au intervenit pe parcurs (sarcina de proiectare a fost predată la 1 ianuarie 1957 și în momentul scrierii acestui articol, sfîrșitul lui septembrie, nu au fost primite încă toate avizele necesare trecerii la faza următoare de proiectare), au făcut unele recomandări care au fost adoptate de proiectanți și care au permis eliminarea unor lipsuri economice și funcționale ale studiului inițial. A fost întocmită o nouă variantă, care face obiectul acestei prezentări. Noul studiu care stă la baza proiectului tehnic, nu a schimbat soluția în esența sa, și a adus unele îmbunătățiri de ordin economic: micșorarea adîncimii camerei de zi, mărirea camerei copiilor, micșorarea suprafeței construite; prin suprimarea loggiei aferente bucătăriei, bucătăriile au fost aduse la fațadă.

Organizarea verticală a blocului prevede la subsol I și II: boxe, centrala termică și de condiționare a aerului, spălătorii și uscătorii, crematorii de gunoaie și anexele cafenelei (laboratoare, bucătării, oficii, depozite, grup sanitar personal).

La parter s-a proiectat o mare cafenea-braserie, complet vitrată, atît spre fațada dinspre bulevard, cît și spre grădina-terasă din curtea blocului. Pentru a izola cafeneaua de vecinătatea imediată a circulației de pe bulevard s-a proiectat de-a lungul întregii fațade un portic, care creează o ambianță primitoare, un spațiu de calm arhitectural de trecere de la ritmul viu exterior al circulației urbane la altul de o pulsație mai lentă, odihnitoare, al locuinței.

A fost prevăzută o cameră pentru portar și depozite pentru biciclete și cărucioare.

La etajele de locuințe — 1 și 8 — sînt proiectate cîte 8 apartamente de 2 camere și unul de 1 cameră pe fiecare palier. La etajul 9, în fațada spre bulevard, din cauza retragerii mai acuzate din gabarit, sînt proiectate 5 garsoniere, concepute după aceleași principii de organizare a spațiului (zonă de zi și nișă pentru dormit) ca și apartamentele. Pe fațada est, fără retrageri în gabarit, construcția include același număr de apartamente ca etajele curente.

La etajul 10 s-a prevăzut o terasă, camere de serviciu, un solariu cu dușuri și spații amenajate pentru uscătorii în aer liber.

În ansamblu, blocul conține 81 de apartamente, dintre care 68 de 2 camere cu o suprafață locuibilă de 34,80 m² fiecare și 13 de o cameră cu suprafață locuibilă medie de 24,30 m², putînd caza cca. 300 de persoane.

Sistemul constructiv: schelet de beton armat monolit cu zidărie de cărămidă. Blocul este prevăzut cu încălzire centrală; circulația verticală se face prin două scări și trei ascensoare; gunoaiele sînt colectate în tuburi amplasate lîngă scări și sînt arse în crematorii.

★

Problema integrării blocului în cadrul urban local a constituit una dintre preocupările principale ale autorilor proiectului și obiectul unor studii multiple; soluțiile propuse au fost obiectul unor discuții animate, atît între proiectanți, cît, mai ales, cu forurile de avizare.

Proiectanții au apreciat că imaginea arhitecturală a unei case de locuit trebuie să fie simplă și laconică, că numărul mare de apartamente identice, cu caracter celular, trebuie să-și găsească o expresie liberă și accentuată, că apartamentul — componenta principală a casei de locuit — este baza compoziției, că într-o măsură mai mare sau mai mică, apartamentul devine măsura modulară a blocului de locuit și determină în mod organic scara imaginii arhitectonice a blocului.

Alături de ritmul și formele arhitecturale majore sugerate de compoziția generală a bulevardului, trebuie să apară și o modulare suplimentară «de locuit» a apartamentului. Ambele ritmuri trebuie, nu numai să se completeze, ci să se sublinieze unul pe altul, să dea expresivitate blocului proiectat.

Proiectanții au considerat că în haosul și dezordinea generală a desfășurării bulevardului N. Bălcescu, expresivitatea arhitecturii blocului proiectat, prin scoaterea în evidență a spațiului conținut, folosit ca mijloc artistic, ar produce o impresie mult mai puternică și mai vie decît orice fel de forme decorative fanteziste, nelegate de volumul și imaginile arhitectonice ale blocurilor vecine.

În acest sens au fost studiate fațadele variantelor blocului din b-dul N. Bălcescu nr. 36.

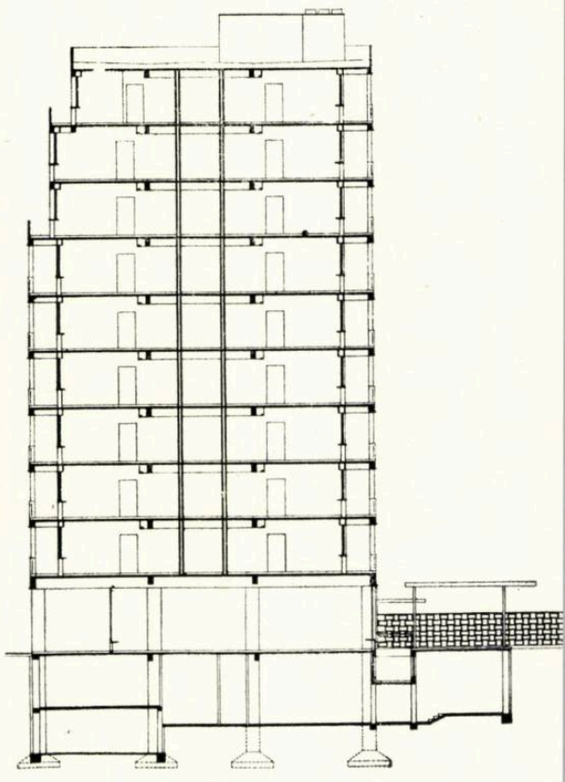

Secțiune transversală

A. *Soluția inițială — Detaliu de apartament*
1. *Antevestibul* — 2. *Vestibul* — 3. *Cameră de zi* 4. *Nișă de dormit pentru părinți* — 5. *Camera copiilor* — 6. *Bucătărie* — 7. *Cămară* — 8. *Baie* 9. *Loggie* — 10. *Trafor*

B. *Soluția adoptată — Detaliu de apartament*
1. *Antevestibul* — 2. *Vestibul* — 3. *Cameră de zi* 4. *Nișa de dormit pentru părinți* — 5. *Camera copiilor* — 6. *Bucătărie* — 7. *Cămară* — 8. *Baie* 9. *Loggie*

BLOC DE LOCUINȚE PE BULEVARDUL ILIE PINTILIE

Arh. NICOLAE SULESCU, ing. ION ARDELEAN

Blocul de locuințe executat

Programul blocului de locuințe din b-dul Ilie Pintilie a rezultat din înscrierea unui număr de apartamente într-un volum dictat de sistematizarea cvartalului. Terenul este cuprins între b-dul Ilie Pintilie, str. Finlanda și str. Braziliei și are cca. 60 m fațadă.

Blocul are parter și șase etaje, cu o singură retragere la etajul șase.

Soluția de arhitectură a trebuit să țină seama de existența unei construcții importante în imediata vecinătate (colț cu str. Finlanda), ceea ce a impus, atît respectarea înălțimii blocului, cît și respectarea înălțimii cornișei.

Travea utilizată este de 3,85 m.

Au rezultat în total 58 de apartamente dotate cu dependințe și confortul necesar, precum și 22 de camere avînd lavoare în fiecare cameră, iar dușurile și w.c.-urile comune.

Suprafața locuibilă este:

la apartamentele cu 1 cameră, 18,85 m²
la apartamentele cu 2 camere, 33,55 m²
la apartamentele cu 3 camere, 48,25 m²

Apartamentele cu o cameră se compun din vestibul, cameră, bucătărie, cămară, baie și w.c. cele cu două camere, din: vestibul, 2 camere, oficiu, bucătărie, cămară, baie și w.c., iar cele cu trei camere, din: vestibul, hol, 3 camere, oficiu, bucătărie, cămară, baie, w.c., debara.

Apartamentele au fost distribuite astfel ca cele mai multe să fie amplasate în fațada principală, beneficiind de o însorire optimă, terenul avînd latura lungă paralelă cu b-dul Ilie Pintilie și fiind orientat spre sud, iar fațada posterioară spre nord.

În fațada posterioară, orientată spre nord, sînt numai cîte două apartamente cu o cameră pe fiecare palier, iar apartamentele de colț au orientare E și V la cîte o cameră.

Orientarea nefavorabilă pentru fațada posterioară nu a putut fi evitată, dată fiind orientarea terenului; această orientare o au toate clădirile de pe această arteră.

Soluția de arhitectură prevede gruparea a 5 apartamente la o scară pentru etaj curent.

Pentru legătura dintre cele două scări ale blocului s-a prevăzut la etajul 6 un coridor de circulație, recomandat și de avizul P.C.I.

În ceea ce privește plastica, s-a căutat o armonizare cu clădirea vecină.

Pe cele două fațade longitudinale sînt balcoane care în fațada principală vor fi prevăzute cu jardiniere.

Soluția constructivă. Clădirea, avînd subsol, parter și 6 etaje (8 niveluri), C.S.A.C. a recomandat, prin avizul său, schelet din beton armat monolit și planșee prefabricate din beton armat formate din fișii cu nervuri și beton spumos.

Elementele de planșeu prefabricate, în greutate de cca. 2000 kg, au fost montate cu ajutorul unei macarale turn.

Zidăria exterioară este dintr-o cărămidă și jumătate, iar pereții interiori dintr-o jumătate de cărămidă (cărămidă găurită).

Instalații. S-au prevăzut instalații electrice, apă și canal, gaze la toate bucătăriile, încălzire centrală.

La subsol sînt două grupuri de spălătorii de rufe cu uscătorii mecanice și două crematorii pentru gunoi.

Toate apartamentele au boxe la subsol.

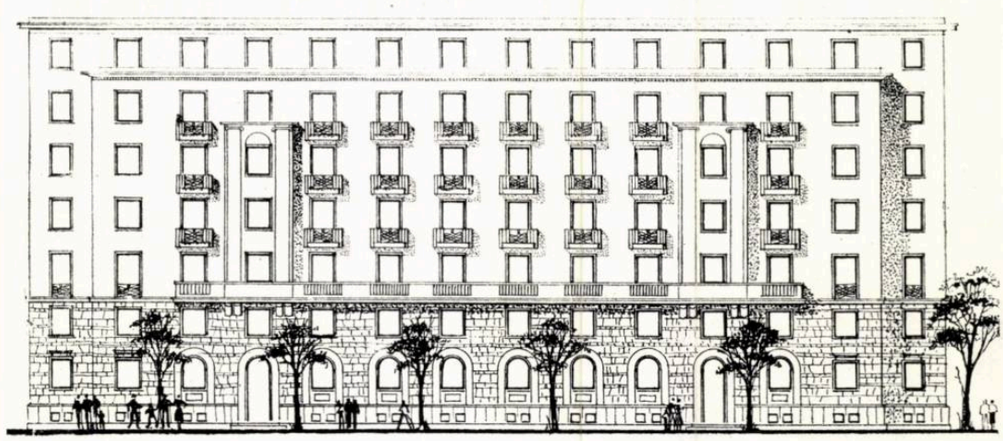

Fațada principală

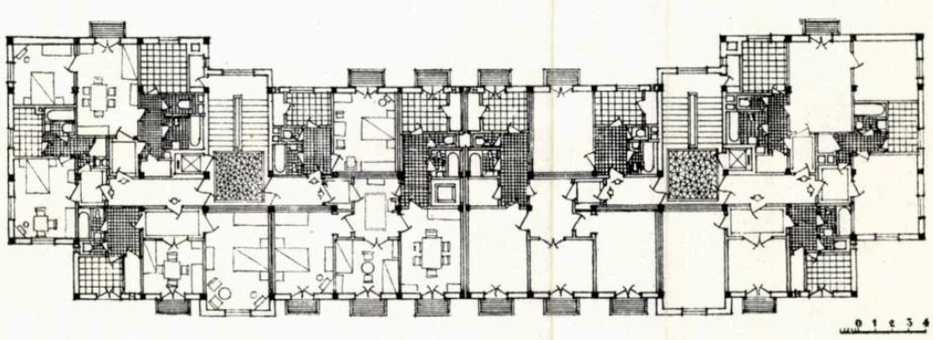

Plan etaj curent

Plan parter

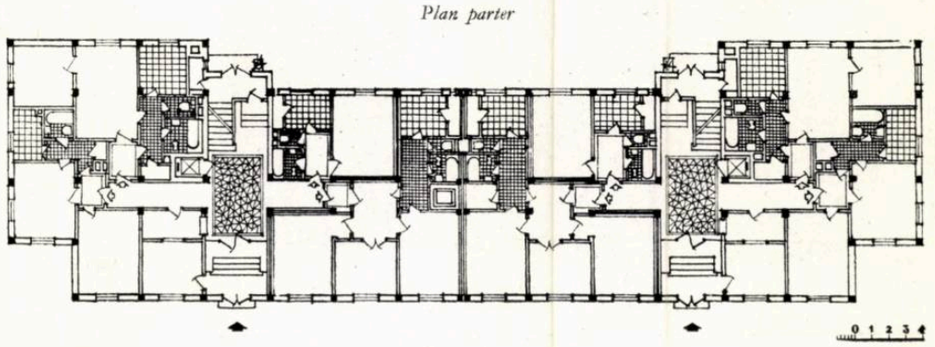

BLOC DE LOCUINȚE PE BULEVARDUL MAGHERU

Autor, arh. DINU IGNĂTESCU
Institutul Proiect-București

Caracteristici generale. Amplasat pe b-dul Magheru colț cu str. Biserica Amzei, imobilul care se construiește în momentul de față este menit să completeze unul dintre golurile rămase atît timp neconstruite, contribuind astfel la înfrumusețarea arterei principale, magistrala N-S a Capitalei.

Poziția imobilului a necesitat studii preliminare de ansamblu, atît în vederea încadrării sale în frontul de clădiri existente pe bulevard, cît și pentru amenajarea întregului spațiu dintre bulevard, str. Biserica Amzei și str. Mendeleev, în scopul asigurării unei unități de front pe cele trei străzi și a racordărilor necesare pentru închiderea cvartalului.

Str. Biserica Amzei formează cu b-dul Magheru un unghi de 94°. Alinierea acestui bloc de locuințe a corectat acest unghi la 90°, atît pentru simplificarea execuției, cît și în vederea rectificării frînturii existente a străzii Biserica Amzei la întretăierea ei cu str. Mendeleev.

Clădirea cuprinde apartamente de locuit (beneficiar, Institutul de fizică atomică).

Planul. Proiectantul s-a preocupat în mod deosebit de planul clădirii, considerînd buna funcționare a acestuia ca un element esențial al rezolvării judicioase a locuinței.

Plan de situație
1. În execuție — 2. Extindere (etapa II-a) — 3. Construcții existente

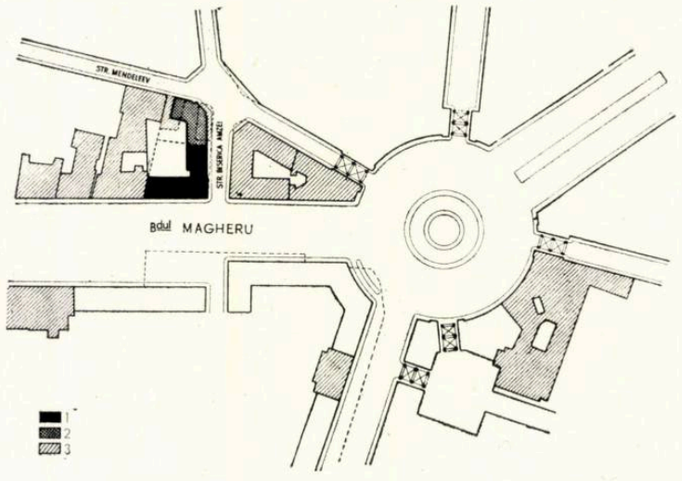

Diferența de regim a construcțiilor din b-dul Magheru, cu înălțimea obligatorie de 26,60 m la cornișă, față de cele din str. Biserica Amzei, cu înălțimea de 18 m, și racordarea la imobilul adiacent a determinat compoziția planului pe două aripi distincte, fiecare cu intrare separată, complet separate printr-un rost de tasare.

Singurul nivel care leagă ambele aripi este subsolul.

Tema, deși dificilă prin numărul și tipurile de apartamente cerute — 5 tipuri diferite — a fost realizată în întregime. Au rezultat în total 48 de apartamente, și anume: 9 cu 1 cameră, 19 cu 2 camere, 16 cu 3 camere și 4 cu 4 camere de locuit.

Aripa dinspre b-dul Magheru cuprinde: subsol cu centrala termică, crematoriu și boxe individuale pentru apartamente; parter, în care s-au amenajat 2 magazine spațioase; 8 niveluri cu apartamente — cîte 4 sau 5 pe palier — și un etaj retras cu 6 m de la fațadă, cuprinzînd 10 camere pentru personalul de serviciu afectat apartamentelor.

Aripa dinspre str. Biserica Amzei conține: subsol cu spălătorii, uscătorii și boxe; parter supraînălțat și 4 niveluri cu apartamente de locuit, cîte două pe palier.

În distribuția interioară a apartamentelor s-a căutat să se realizeze un înalt nivel de confort. S-au evitat camerele comandate. Apartamentele de 3 și 4 camere sînt dispuse în așa fel, încît camera de zi de cca. 20 m² servește drept hol central, din care dormitoarele sînt accesibile printr-un degajament intermediar la care sînt legate baia și w.c.-ul. Tot la aceste apartamente s-a amenajat un oficiu — cu loc pentru răcitor — ca piesă de distribuție între bucătărie, cămară, vestibul și camera de zi.

În limita spațiului disponibil, la majoritatea apartamentelor s-au amenajat dulapuri înzidite.

Majoritatea apartamentelor au dublă orientare, permițînd astfel o bună ventilație naturală și sînt înzestrate cu balcoane și loggii. Acestea, ca și ușile-ferestre largi care asigură o bogată iluminare naturală, constituie în același timp elemente de valoare plastică pentru fațade.

Deasupra construcției, de pe terase puse la dispoziția locatarilor și care vor putea fi amenajate în grădină, avînd o copertină-umbrar, banchete și puncte de apă pentru stropit florile, se descoperă o frumoasă panoramă a orașului.

Sistemul de construcție: fundații de beton armat formînd tălpi continue; schelet de beton armat monolit — calculat pentru o seismicitate de gradul 8 — zidărie de cărămidă găurită drept umplutură, acoperiș în terase.

Instalații. Centrală termică pentru încălzire cu apă caldă (combustibil, gaze naturale), dublată de o instalație de ardere cu păcură cu o capacitate redusă, pentru cazuri excepționale.

Centrala a fost dimensionată și amenajată ca să permită o extindere în vederea satisfacerii construcției vecine, care urmează a se proiecta și care va închide cvartalul pe străzile Biserica Amzei și Mendeleev.

Pentru a înlătura aspectul cu totul inestetic al conductelor aparente pe paliere, coloanele montante pentru gaze trec direct prin bucătăriile apartamentelor pe care le alimentează.

Toate bucătăriile și parte din băi și cămări sînt luminate direct. Cele care nu au ferestre au ventilația asigurată prin canale verticale, înzestrate cu ventilatoare electrice montate pe terasa ultimului nivel.

Spălătoriile și uscătoriile sînt legate la o instalație de ventilație forțată separată.

Evacuarea gunoiului se face prin tuburi de cădere din tablă galvanizată, montate în încăperile ce au acces de pe podestele intermediare ale scărilor. La subsol, punctele de cădere pentru gunoi sînt legate între ele și cu crematoriul printr-un coridor colector, complet izolat de restul circulației din subsol.

Fiecare apartament are instalate prize speciale pentru radio, telefon și televiziune, cu antenă comună, fixă, montată pe terasa nivelului IX.

Corpul înalt este deservit de două ascensoare, iar cel scund, de unul singur.

Izolări. Terasele sînt de tip închis, acoperite cu dale de mozaic prefabricate; izolarea hidrofugă din două pînze și un carton asfaltat; izolarea termică cu un strat de plută de 5 cm. Izolarea fonică între apartamente constă din ziduri despărțitoare duble, cu gol de aer între ele. Planșeele sînt izolate fonic prin fîșii de plută de 2 cm grosime, montate sub grinzișoarele dușumelei oarbe.

Pentru evitarea trasmiterii zgomotului de la motoarele ascensoarelor, acestea au fost montate la subsol.

Pardoseli. La magazine, mozaic venețian; la intrări, marmură; la scări și paliere, mozaic de marmură turnat; la camerele de locuit, parchet; la vestibule și dependințe, gresie.

Tîmplărie. Uși din molift, contraplacate și vopsite, ferestre duble din stejar, vitrine și portaluri de intrare, metalice.

Mobilier. Toate bucătăriile sînt dotate cu mobilier fix, adaptat pentru fiecare tip în parte.

Fațade. La parter și la primul nivel din fațadele dinspre stradă, placaj din travertin; tencuielile din praf de piatră, iar profilele din similipiatră; ancadramentele ferestrelor din travertin; balustradele de la ferestre și loggii din fier profilat.

Plastica. Fațadele liniștite, pe un singur plan, cu accente de umbre puternice (prin loggii, retrase cu 1,75 m din planul fațadei), îmbracă volume simple, fără rezalituri sau ornamente.

Datorită înălțimii mari a construcției, precum și faptului că fațada principală se înscrie aproape într-un pătrat, s-a simțit nevoia de a se corecta acest aspect prin separarea unui registru inferior, care cuprinde parterul și primul nivel; acesta va fi acuzat printr-o diferențiere netă a materialului de finisaj, fiind prevăzut a fi îmbrăcat în travertin de Deva, care va asigura un aspect plastic agreabil.

Șantierul s-a deschis în a doua jumătate a lunii ianuarie 1957, construcția urmînd a fi predată la sfîrșitul anului 1957.

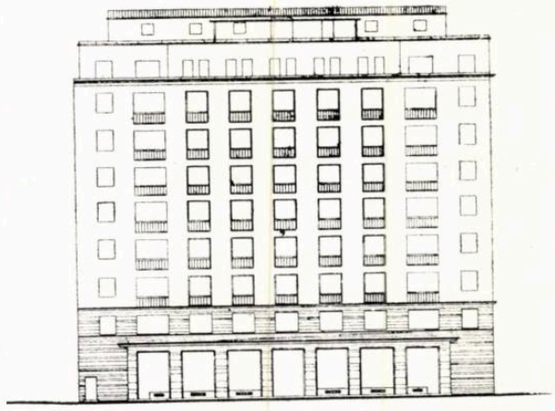

Fațada spre bul. Magheru

1. *Dormitor*
2. *Cameră de zi*
3. *Cameră de lucru*
4. *Bucătărie*
5. *Baie*

Etaj curent

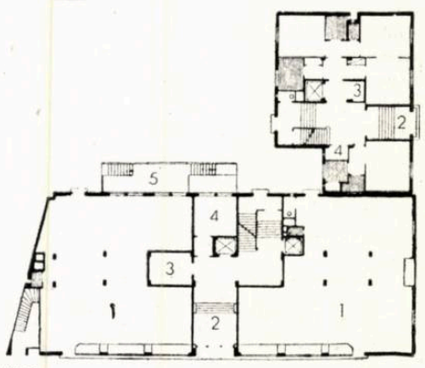

1. *Magazine*
2. *Intrare*
3. *Depozit cărucioare*
4. *Portar*
5. *Curte de lumină*

Parter

Detaliu de apartamente

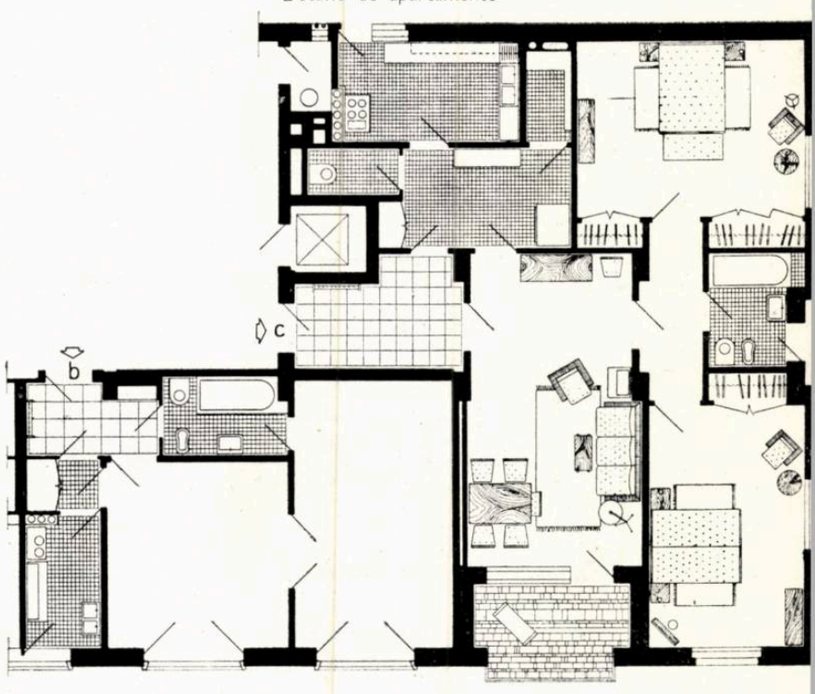

NOI STUDII DE APARTAMENTE TIP

Autori, arhitecții NICOLAE PRUNCU și MIHAI BUCURESCU
Șef de atelier, arh. DORIAN HARDT
Institutul I.P.C.T.

Problema locuinței cu caracter de masă, a locuinței de serie menită să acopere cît mai urgent deficitul de suprafață locuibilă existent în majoritatea lumii, este desigur cea mai importantă problemă care frămîntă pe arhitecți.

Se întreprind cercetări în nenumărate direcții în vederea realizării deziderateloг legate de economicitatea și confortul minim al locuințelor cu caracter de masă. O parte a acestor cercetări se orientează spre găsirea unor structuri de apartament care să satisfacă diferitele feluri de viață tradiționale, fiind prevăzute însă, în limitele unei severe economii, cu un confort la nivelul cerințelor actuale. Din aceste cercetări au rezultat soluții în care se realizează importante economii, iar rezultatele concrete sînt de natură să intereseze pe toți arhitecții. Vom cita studiile realizate în această direcție în U.R.S.S., unde, în urma unui concurs, s-a realizat un cartier experimental la Moscova, cu blocuri alcătuite din apartamente de structuri diferite. De asemenea, vom cita studiile maghiare prezentate la Conferința internațională asupra proiectării tip de la Berlin (1957), studiile efectuate în Italia și consemnate în « Architettura Cantiere », cartierul experimental Hansavierthel etc. Acestea constituie doar o mică parte a documentației existente pînă acum la îndemîna arhitecților.

Se impune ca o concluzie generală, că apartamentul de structură unică, indiferent care se consideră structura optimă, nu mai este susținut, ci se adoptă tipuri diferite de apartament din care să poată fi ales, în fiecare caz în parte, cel mai potrivit necesităților concrete.

Plecînd de la această premisă, în cadrul I.P.C.T. s-au întreprins studii care au avut drept scop să tipizeze un sortiment de apartamente cu structuri diferite.

Una dintre soluțiile analizate pleacă de la ideea creării unui spațiu de zi al familiei în care să se și poată lua masa, dar în care dorm unul sau doi membri ai familiei. Această încăpere este denumită în practica proiectării « cameră de zi », spre deosebire de « living room »-ul obișnuit, pe care îl găsim în documentația străină și în care nu se acceptă locul de dormit. Cum apartamentele cu « living room », deși nu se înscriu în norma de 8 m²/locatar, rezolvă perfect funcțiunile locuinței, structura de apartament cu cameră de zi a fost un timp preferată celorlalte structuri, pentru faptul că la prima vedere se aseamănă ca distribuție interioară cu primul.

Anchetarea condițiilor concrete în care sînt exploatate aceste apartamente a arătat însă că ele au importante dezavantaje, care duc la scăderea sub limita admisibilă a confortului. Astfel, camera de zi cu două locuri de dormit poate fi pe o lungă perioadă indisponibilă ca spațiu comun și, ceea ce este și mai grav, ca loc de luat masa; nu numai atît, dar, în anumite cazuri, ea este improprie pentru locuit, chiar în ipoteza în care este folosită de o familie de 3 persoane (atunci cînd persoana care doarme în camera de zi este bolnavă). Dacă aceste funcțiuni normale nu sînt satisfăcute în toate cazurile, nici nu se mai poate vorbi de felul cum funcționează apartamentul în unele situații speciale: decalaj la orele de prînz sau de dejun, o persoană care lucrează mai mult seara etc.

Pentru a ameliora structura acestui apartament a fost studiat și tipizat un apartament cu loc de luat masa în bucătărie, care degajează camera de zi de una dintre funcțiunile pe care le cumula și care prezintă deci un confort superior tipului anterior.

De asemenea, s-a concretizat sub forma unei serii de proiecte tip ideea apartamentului cu tindă sau cu « wohnküche », care dă foarte bune rezultate în cîteva regiuni ale țării.

Studiul pe care îl prezentăm pornește de la o structură de apartament diferită de cele trei enumerate mai înainte. El este axat pe ideea creării unui hol cu loc pentru luat masa. Piesa nouă care intervine în această structură preia deci rolul camerei de zi, pe de o parte, de a degaja dormitoarele către servicii și către ieșirea din apartament, și, pe de altă parte, de a servi ca sufragerie, dînd un confort superior celui realizat în cazul cînd locul de luat masa este prevăzut în bucătărie.

Această structură prezintă toate avantajele apartamentului cu « living room », dar are în plus calitatea că se înscrie în normele de suprafețe, locuibile și construite, existente.

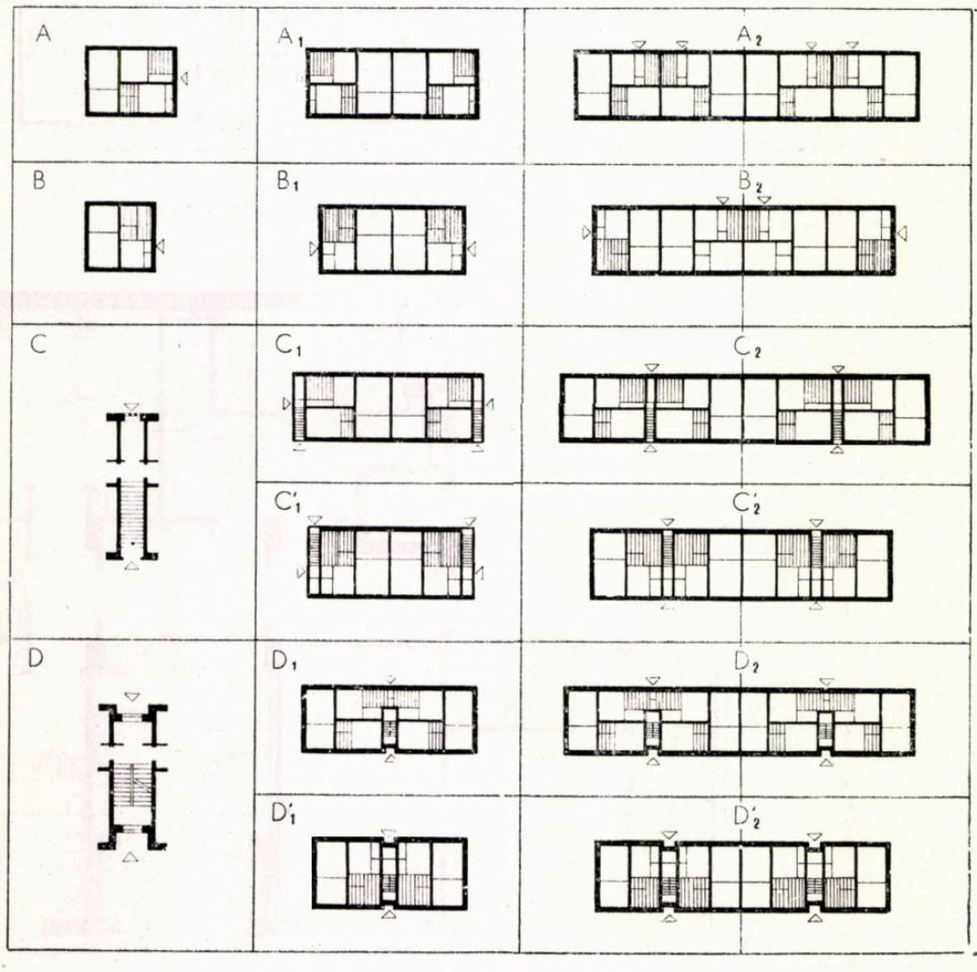

Locuințe individuale, tip A izolate, cuplate și înșiruite. Apartamente cu 3 camere și hol-sufragerie, pentru 6 persoane.

Locuințe individuale, tip B izolate, cuplate și înșiruite. Apartamente cu 2 camere și hol-sufragerie, pentru 4 persoane.

Blocuri P+1, tip C cu intrări separate sau cu 2 apartamente la scară, înșiruite sau cuplate.
$C_1 - C_2$ — apartamente cu 3 camere și hol-sufragerie, pentru 6 persoane.
$C'_1 - C'_2$ — apartamente cu 2 camere și hol-sufragerie, pentru 4 persoane.

Blocuri P+2, tip D. Apartamente cu 3 camere (D_1) și cu 2 camere (D'_1) cu hol-sufragerie, pentru 6 și 4 persoane.

Fără a părăsi ideea camerei de zi, ca o încăpere cu o suprafață în jurul a 17—18 m², în care dorm două persoane, dar care, o parte a zilei, este folosită de toată familia, holul-sufragerie, legat de camera de zi, poate completa spațiul ei sau poate funcționa separat, cînd din diferite motive camera de zi este indisponibilă ca spațiu comun. În acest scop, holul-sufragerie trebuie să fie luminat direct și să aibă legătură cu terasa sau curtea. Se admite ca în camera de zi să doarmă două persoane, deoarece decomandarea dormitoarelor se face prin holul-sufragerie. El poate fi folosit și ca așteptare, pentru un cabinet sau un birou. Apartamentele pe care le prezentăm sînt compuse pe această schemă funcțională.

Să analizăm acum structura din punct de vedere al distribuției suprafețelor.

Într-un apartament de 4 persoane se pot repartiza cca. 10 m² pentru un dormitor matrimonial, cca. 17 m² pentru camera de zi și rămîn disponibili cca. 5 m², care se cumulează cu suprafața de degajare a dormitorului și permit realizarea holului-sufragerie.

Trebuie subliniat că la apartamentul minimal pentru 4 persoane se poate conta pe o suprafață de cca. 15 m² pentru camera de zi și, în acest caz, întreaga suprafață de degajare poate fi eliminată din construcție, micșorînd suprafața construită. Proiectul 511 *a* și *b* ilustrează tocmai aceste 2 forme ale apartamentului. Este preferabilă soluția 511 *a* cu cameră de zi de 17 m², cu toate că are suprafață locuibilă mare.

Ar trebui să mai răspundem de ce această structură de apartament este mai eficace din punct de vedere al distribuției suprafețelor ca cea cu « living room » sau ca cea cu « cameră de zi ».

Pentru a putea realiza « living room »-ul, apartamentul de 4 persoane trebuie să aibă 2 dormitoare de minimum 10 m², deci mai rămîn disponibili numai 12 m². Aceasta însă creează un apartament cu trei camere mici, care nu este recomandabil.

Acceptînd soluția a doua, putem, fie să decomandăm dormitorul prin camera de zi și atunci capacitatea de cazare rămîne de 3 persoane, fie să-l decomandăm prin degajamente, realizînd 4 persoane cazate. Și într-un caz, și în celălalt, soluția obținută are o suprafață construită/locatar mult mai mare decît cea a structurii pe hol-sufragerie.

La apartamentul cu 3 camere pentru 6 persoane se poate realiza, în cadrul normei de 8 m²/persoană, structura cu hol-sufragerie, contînd de la început pe eliminarea completă a suprafețelor de degajare din suprafața construită.

Astfel, dacă se consideră că pentru cele 2 dormitoare se însumează 22 m² și pentru camera de zi cca. 18 m², rămîn disponibili cca. 8 m², aproape cît este necesar pentru holul-sufragerie. În practică, se ajunge la o suprafață construită de cca. 14 m²/locatar, adică la o soluție foarte economică pentru un apartament de 6 persoane.

În acest caz, superioritatea noii structuri față de soluția cu « living room », realizabilă și ea în cadrul normei de 8 m², rezidă în faptul că holul-sufragerie poate fi folosit și ca un spațiu de așteptare pentru un birou sau cabinet etc., fără a face indisponibilă încăperea de zi a familiei.

*

Proiectele 510 și 511, pe care le prezentăm, au fost realizate în atelierul condus de arh. Dorian Hardt din I.P.C.T., de arhitecții Nicolae Pruncu și Mihai Bucurescu. Ele pleacă de la tema expusă mai sus și soluționează un apartament pentru fiecare din ipotezele enumerate (cu două și cu trei camere) și care se cuplează diferit.

Se obțin astfel locuințe individuale cuplate, izolate și înșiruite, blocuri p + 1 cu intrări separate, sau cu 2 apartamente la scară, înșiruite sau cuplate, și în fine, blocuri p + 2; se realizează astfel, așa cum se poate vedea în tabelul de cuplare, o serie completă de locuințe de masă. Ea poate fi folosită cu sau fără subsol, iar încălzirea se poate face cu sobe.

Ca sistem constructiv se utilizează, atît grinda prefabricată de 4 m (planurile fiind modulate pe 60 cm), cît și metode tradiționale. Construcțiile pot fi învelite cu azbociment ondulat, cu olane sau cu țiglă.

Pentru a completa studiul prezentat, am comparat fiecare cuplaj cu proiectele asemănătoare, omologate ca proiecte tip, ținînd seama ca această comparație să fie făcută pe baze comune.

Se poate ușor constata că tipul propus are, în fiecare caz în parte, reale avantaje.

*

Ca încheiere, subliniem că nu trebuie considerat că acest tip de apartament, cu toate avantajele pe care le-am enumerat mai sus, poate constitui o soluție aplicabilă în orice situație. Nu numai atît, dar el poate prezenta chiar dezavantaje, atunci cînd alegerea lui nu corespunde unei analize judicioase a felului de viață al familiilor pentru care urmează să se construiască. Considerăm, însă, că alături de celelalte structuri de apartament, acesta completează gama necesară de proiecte tip pentru locuințe de masă.

Arh. Nicolae Pruncu

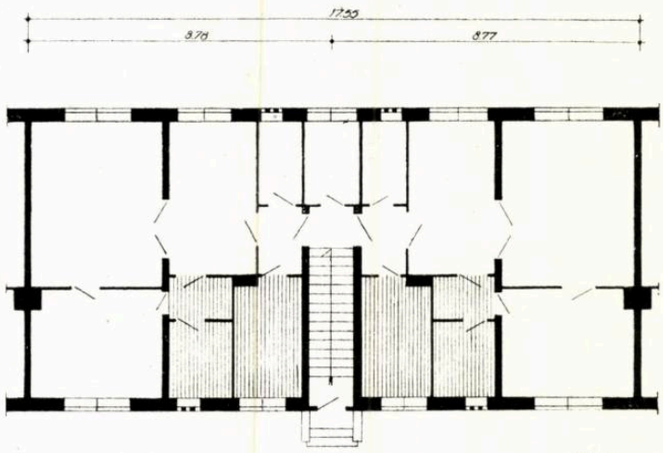

C' 2

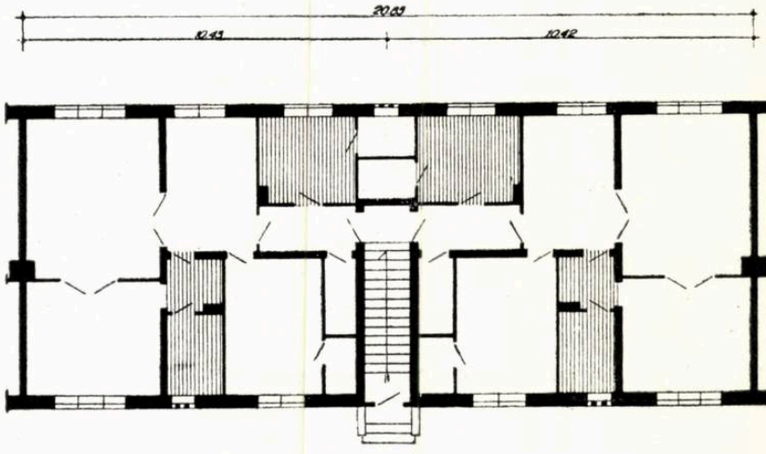

C 2

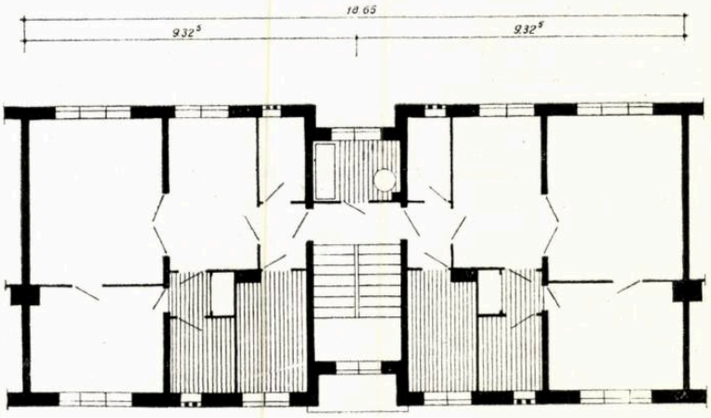

D' 1

D 1

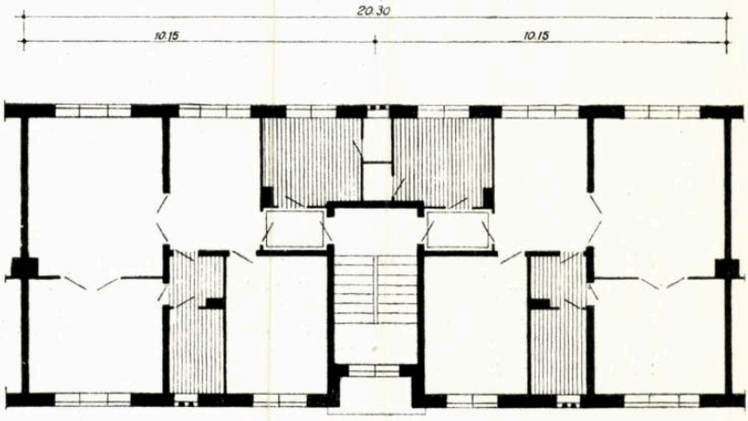

A. *TABELE COMPARATIVE PENTRU LOCUINȚE DE 2 CAMERE*

1. Locuințe individuale pe parter, cuplate

	Suprafață construită m²	Suprafață construită / Nr. locatari m²	Suprafață locuibilă m²	Suprafață locuibilă / Nr. locatari m²	
Locuință 73 c tip × Apartament pentru 4 persoane	76,00	19,00	33,80	8,40	locuință pe structură de cameră de zi
Locuință 25 c tip ×1 Apartament pentru 4 persoane	78,45	19,50	32,26	8,00	
Pr. 511 a	70,50	17,60	39,20	9,70	pe structură hol-sufragerie
pe structură hol-sufragerie b	66,00	16,50	35,40	8,80	

2. Locuință P + 1 cu intrări separate

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 202 c Apartament pentru 4 persoane	77,00	19,20	30,50	7,65
Pr. 511 b Apartament pentru 4 persoane	76,00	19,00	35,40	8,80

3. Locuințe P + 1 cu 2 apartamente la scară

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 16 c Bloc M 1 a Apartament pentru 4 persoane	73,50	18,40	33,75	8,40
Pr. 511 b Apartament pentru 4 persoane	73,50	18,40	35,40	8,80

4. Locuințe P + 2 (cu 2 apartamente la scară)

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 216 Bloc D a cu 3 apartamente la scară. Apartament pentru 3 și 4 persoane	75,60	18,00	31,12	8,48
Pr. 511 b cu 2 apartamente la scară. Apartament pentru 4 persoane	71,25	17,80	35,40	8,80

Notă: Nu au fost cuprinse în calculul de suprafață spălătoria și uscătoria.

B. *TABELE COMPARATIVE ALE APARTAMENTULUI CU 3 CAMERE*

Compararea apartamentului de 3 camere pe structură hol-sufragerie cu altele asemănătoare este mai greu de făcut, deoarece acesta cazează 6 persoane, pe cînd celelalte numai 5 persoane.

Din tabele se poate vedea că suprafața construită nu crește nici măcar cu 8 m², așa cum ar părea normal la prima vedere, deși persoana cazată în plus are asigurată norma de suprafață locuibilă. Aceasta înseamnă că sînt recuperate suprafețe de circulație existente în celelalte structuri.

1. Locuințe individuale parter, cuplate

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 74 c Apartament pentru 5 persoane	86,00	17,30	42,27	8,45
Pr. 510 Apartament pentru 6 persoane	84,00	14,04	50,80	8,50

2. Locuințe P + 1 cu intrări separate

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 202 c Apartament pentru 5 persoane	92,00	18,40	43,50	8,70
Pr. 510 Apartament pentru 6 persoane	95,80	16,00	50,80	8,50

3. Locuință P + 1 cu 2 apartamente la scară

	Suprafață construită	Suprafață construită / Nr. locatari	Suprafață locuibilă	Suprafață locuibilă / Nr. locatari
Pr. 16 c Blocul M 2 Apartament pentru 5 persoane	90,00	15,00	44,75	7,50
Pr. 510 Apartament pentru 6 persoane	94,00	15,70	50,80	8,50

5

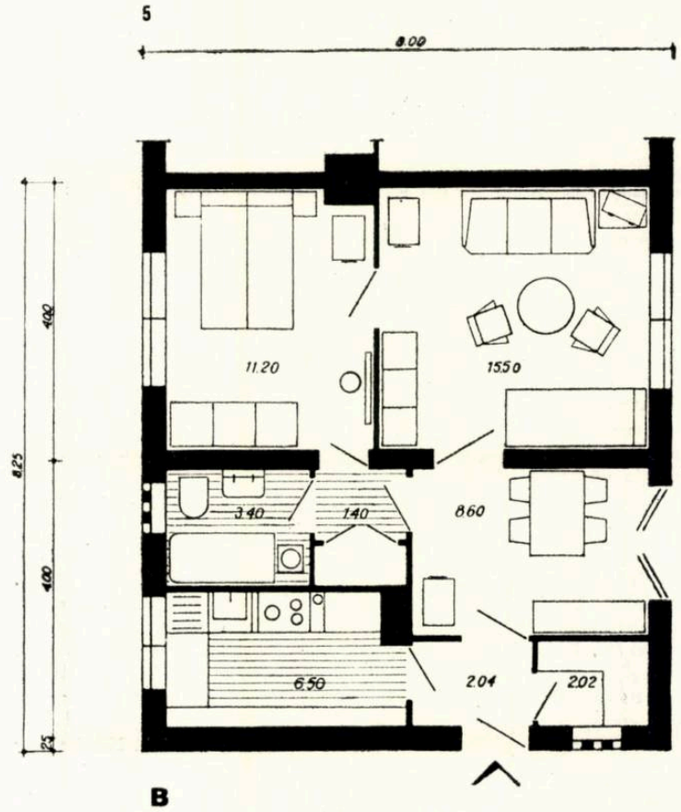

B

1. *Locuință individuală parter, cu 2 camere — Fațade*
2. *Locuință individuală parter, cu 3 camere — Fațade*
3. *Blocuri parter și un etaj cu apartamente de 2—3 camere — Fațade*
4. *Bloc parter și două etaje cu apartamente de 3 camere — Fațadă principală*
5. *Apartament minimal cu 2 camere*
6. *Apartament cu 2 camere*
7. *Apartament cu 3 camere*

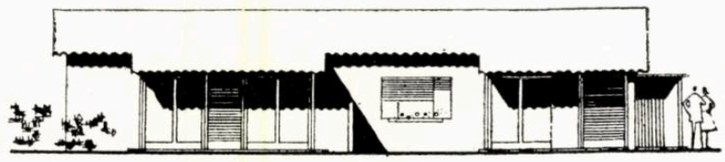

1

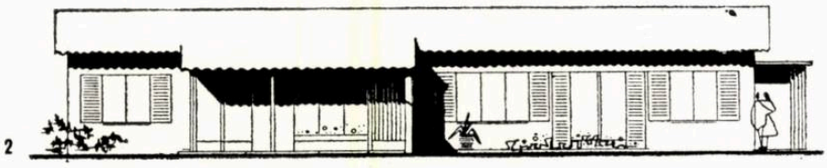

2

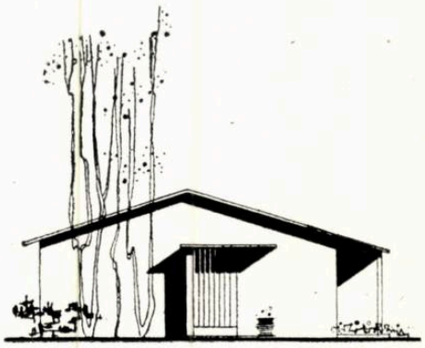

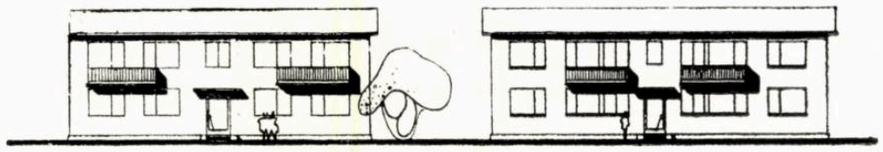

3

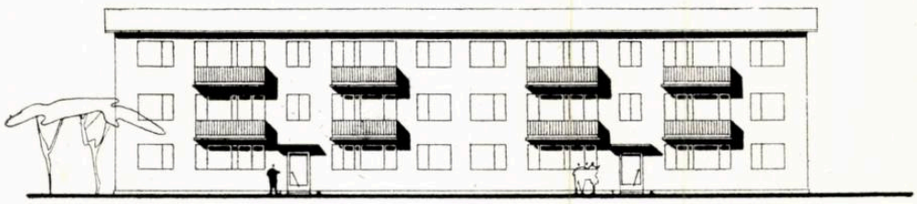

4

6

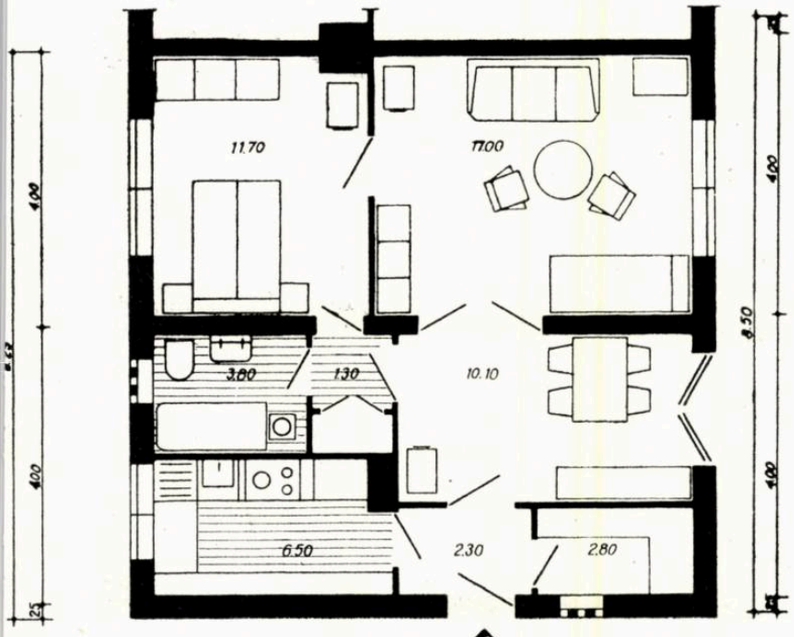
11.70
17.00
3.80
1.30
10.10
6.50
2.30
2.80

B

7

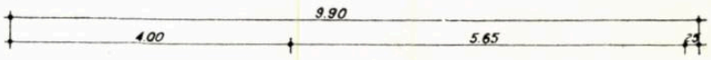
9.90
4.00
5.65

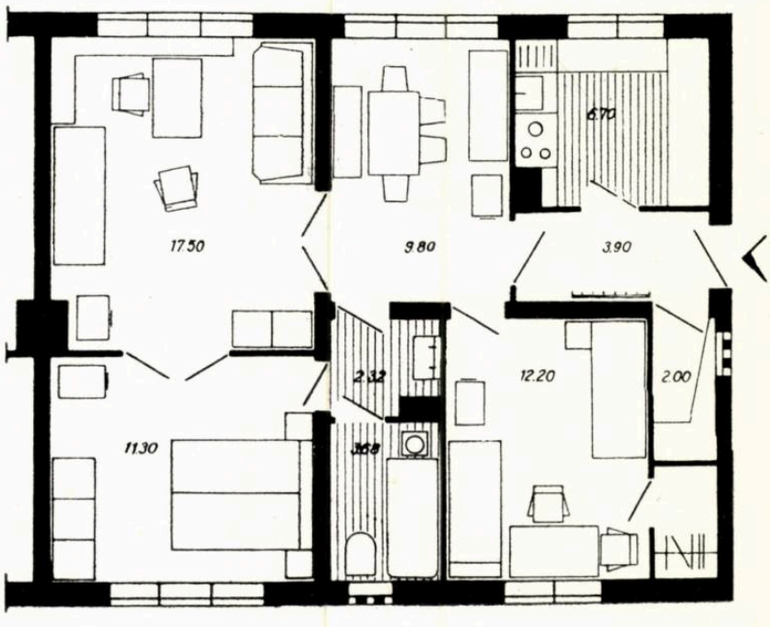
6.70
17.50
9.80
3.90
2.32
12.20
2.00
11.30
3.68

A

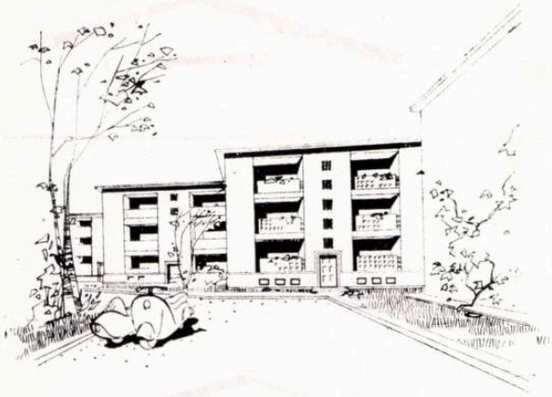

1

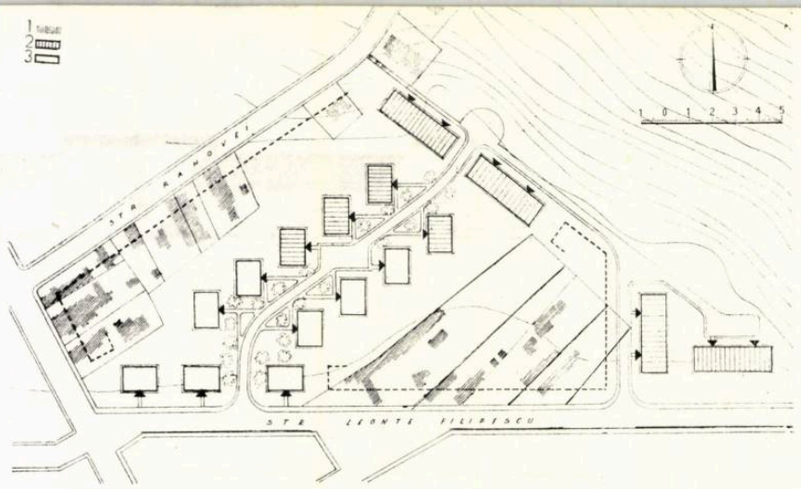

2

Arh. A. SILVAN, arh. N. FLORESCU

NOI BLOCURI DE LOCUINȚE ÎN ORAȘUL PITEȘTI

Institutul central pentru proiectarea și sistematizarea orașelor și regiunilor (I.C.S.O.R.)

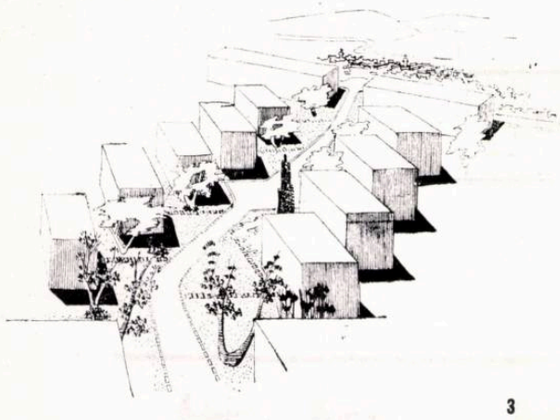

3

1. *Perspectiva de pe strada proiectată*
2. *Plan de situație:*
   1. Clădiri existente — 2. Clădiri în construcție — 3. Clădiri ce se vor construi în etapa 1957 — 1958
3. *Perspectiva schematică a ansamblului*
4. *Planul etajului curent*

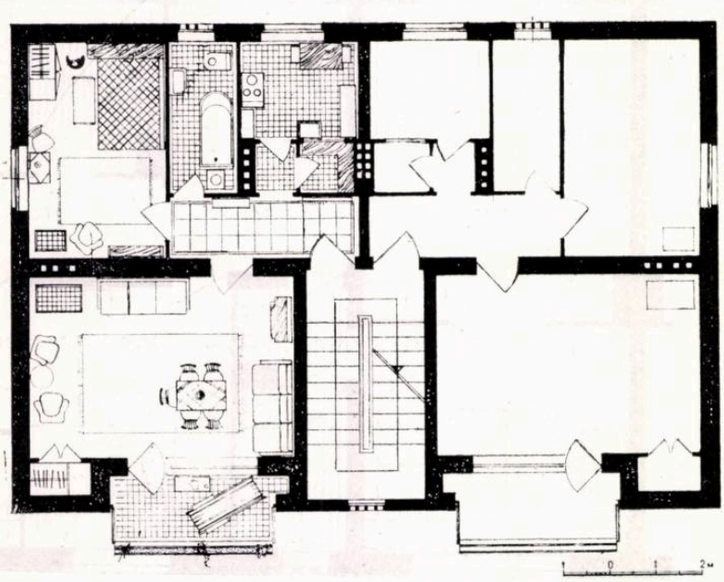

4

Necesitatea sporirii spațiului locativ a determinat Sfatul popular al orașului Pitești să depisteze, în cadrul orașului, terenurile pe care s-ar putea construi un număr cît mai mare de apartamente. Dintre acestea, Sfatul popular s-a oprit asupra fostului teren de sport Dinamo.

Amplasamentul, bine ales, se încadrează în prevederile planului de sistematizare a orașului, beneficiind în același timp de condiții locale deosebit de favorabile. Într-adevăr, situat într-o zonă rezervată pentru locuințe, la cîteva minute de centrul orașului, bine deservit de căi de acces, terenul prezintă condiții bune de fundare și posibilitatea de racordare la rețelele edilitare: apă, canal, lumină, gaze.

În afară de aceste avantaje, poziția sa, la marginea unei terase care domină cu cca. 20 — 25 m centrul orașului, îi deschide spre nord o largă perspectivă, ce se întinde departe, dincolo de meandrele Argeșului, pînă la dealurile care închid orizontul. În celelalte direcții însă, situația este mai puțin favorabilă, terenul fiind limitat de spatele proprietăților de pe străzile Leonte Filipescu și Rahovei.

Poziția terenului în cadrul cvartalului existent a determinat, atît soluția de ansamblu, cît și forma și dimensiunile tipului de bloc utilizat.

De la început a fost vădit că soluția amplasării blocurilor de-a lungul perimetrului cvartalului nu este avantajoasă.

Ocuparea porțiunilor de stradă neconstruite, astăzi destul de reduse, nu ar fi permis decît amplasarea unui număr **mic** de apartamente, lăsînd miezul terenului, singurul disponibil, neutilizat. În afară de aceasta, plombarea golurilor din perimetrul cvartalului nu ar fi reușit să închege un ansamblu, fără sacrificii (exproprieri și demolări).

Mult mai realistă s-a dovedit soluția care prevedea deschiderea unei noi artere prin mijlocul terenului, arteră care să grupeze de-a lungul ei noile apartamente și să le lege de blocurile în curs de finisare de pe marginea terasei, proiectate în 1954 — 1955 de Secția de arhitectură și sistematizare Pitești.

Avantajele soluției sînt multiple: utilizarea integrală a terenului, evitarea oricărei exproprieri sau demolări, crearea unui ansamblu chiar din prima etapă, deschiderea accesului la marginea terasei pentru noile apartamente etc.

O dată decisă deschiderea noii străzi, forma și dimensiunile blocurilor de locuințe au fost destul de strîns determinate. Adîncimea terenului rămasă disponibilă între strada nou creată și spatele proprietăților vecine nu permitea amplasarea unor clădiri de dimensiuni mai mari decît de-a lungul străzii. Ținînd însă seama de traseul străzii, de orientarea optimă, de aspectul arhitectonic al ansamblului, înșiruirea clădirilor de-a lungul străzii apărea ca dezavantajoasă. În schimb, orientînd clădirile pe direcția N—S, orientare optimă în cazul de față, se imprima un aspect variat străzii, se obținea o degajare maximă a clădirilor între ele și o utilizare mai rațională a terenului. Această soluție a determinat însă utilizarea unui bloc cu dimensiuni reduse.

În afara condițiilor impuse de soluția de ansamblu, tema lucrării și recomandările forurilor de avizare au determinat alegerea tipului de tronson cu două apartamente la scară, cu băi și bucătării luminate direct.

Deoarece nu s-a putut găsi un proiect tip corespunzător condițiilor locale, proiectarea blocurilor s-a făcut pe baza tronsonului din proiectul I.P.C.T. tip M 5 — 16 c. Blocurile proiectate cu demisol, parter și două etaje au cîte două apartamente la scară, fiecare apartament fiind compus din două camere, baie, bucătărie, cămară, balcon. La demisol se găsesc două apartamente cu cîte o singură cameră, spălătoria, uscătoria și boxele. Ca sistem constructiv, zidăria este de cărămidă, planșeele din elemente prefabricate, iar acoperișul în terasă.

Pentru evitarea monotoniei, tratarea fațadelor variază de la un bloc la altul: ferestre sau uși-ferestre la fațadele laterale, parapetele balcoanelor din materiale diferite, culori diferite de la un bloc la altul.

Pentru a se crea străzii un aspect variat, s-a dat o mare atenție amenajării terenului din fața blocurilor, prin plantații, pavaje etc. În fața blocurilor de pe cornișă, strada nou deschisă este tratată ca loc de promenadă, fiind prevăzută cu dagajamentele necesare; plantații joase vor lăsa deschisă vederea asupra orașului.

Prin realizarea acestui ansamblu se obțin 96 de apartamente pentru cca. 300 de locatari.

Construcția a patru dintre blocurile prevăzute a fost începută în aprilie 1957, începîndu-se concomitent și execuția lucrărilor edilitare: canalizarea, alimentarea cu apă, conducta de gaze.

HOTELUL «LIDO»—BUCUREȘTI

Autor, arh. ROBERT VOLL. Colaboratori, arh. GRETA DEUTSCH; pentru rezistență, ing. MIHAIL HODOVANU
Institutul Proiect-București

Blocul Lido, amplasat pe bulevardul Magheru colț cu strada Franklin, a fost transformat din imobil cu birouri în hotel pentru turiști.

Clădirea are 6 etaje, parter și subsol. La etaje s-au amenajat 113 camere a cîte două paturi, cu vestibul și baie și 5 apartamente cu dormitor, salon, vestibul și baie.

Camerele sînt dotate cu telefon, radio, televiziune, radioficare, semnalizatoare optice și acustice pentru servicii și deșteptătoare automate. Amenajarea interiorului e confortabilă, încăperile sînt pardosite cu mochetă în culoarea nisipului, pereții sînt în calcio mărunt, culoare gălbuie, plafonul alb. Draperiile din velur, perdelele de etamină și perdelele de soare sînt montate într-o nișă a profilului plafonului. Mobilierul, în linii clasice, executat din lemn de nuc lustruit, e compus din 2 paturi, 2 noptiere, dulap dublu, toaletă, birou, masă rotundă cu două fotolii, două scaune și un port-bagaj, în camere, și o garnitură confortabilă tot din lemn de nuc, cu fileu de bux, compusă dintr-o canapea cu două fotolii, o măsuță și birou, în apartamente. Corpurile de iluminat și lămpile, de noptieră sînt din sticlă galbenă (gen Murano).

La fiecare etaj în fața scării, există un salon deschis pentru primirea vizitatorilor.

De asemenea, la fiecare etaj funcționează un oficiu dotat cu frigider cu apă caldă-rece, reșou de aragaz, masă de lucru și dulap cu veselă legat de bucătăria din subsol printr-un monte-charge. Alături de aceasta se află o cameră de serviciu dotată cu toate aparatele și ustensilele necesare întreținerii curățeniei camerelor. Ambele încăperi sînt prevăzute cu tablouri de semnalizat — optice și acustice — legate de comenzile din camere. Lîngă camera de serviciu e instalat un depozit de lenjerie.

La etajele I și II funcționează cîte un birou pentru deservirea turiștilor.

Coridoarele și scara — pardosite cu marmură și acoperite cu mochetă roșie — cu pereții în calcio mărunt și plafonul alb, profilat și cu corpuri de iluminat din sticlă gălbuie, se integrează armonios în ansamblul hotelului.

Parterul cuprinde partea de primire a hotelului, și anume: un vestibul decorat cu oglinzi, avînd alături garderoba, holul principal amenajat cu lambriuri și pardoseală de marmură (căprior), în care motivul central îl formează o hartă-vitrou lucrat în geam sablat, reprezentînd harta lumii, sub care e amplasată o garnitură confortabilă tot din lemn de nuc cu fileuri de bux, tapisată în velur roșu. În dreapta și în stînga holului se găsesc cele două ghișeuri pentru portar, pașapoarte-valută și poștă.

Holul e legat prin arce deschise de salon, mobilat în același spirit, dar în nuanțe gălbui și pardosit cu mochetă în culoarea nisipului, aceste încăperi formînd partea de recepție a hotelului.

Pentru degajarea intrării principale — în cazul sosirii sau plecării grupurilor de turiști — s-a amenajat o a doua intrare compusă dintr-un vestibul, salon și un hol de degajare a bagajelor, legate direct cu holul principal și cu scara, prin arce deschise.

Motivul central al acestui salon îl formează un ceas special «Weltzeituhr», care indică în același timp ora în toate metropolele lumii; ceasuri de masă asemănătoare sînt amplasate, atît pe tejgheaua portarului, cît și în saloanele etajelor.

Tot cu holul principal comunică și restaurantul hotelului, care poate adăposti 120 de vizitatori. Amenajarea interioară e în armonie cu celelalte încăperi de primire; pereții sînt împărțiți în panouri vopsite în culori calde, care se armonizează cu mocheta roșie a pardoselii și cu draperiile. Între

Plan de situație
1. Vestibul — 2. Hol — 3. Salon — 4. Restaurant — 5. Bufet «Express» 6. Bufet — 7. Bar — 8. Spălător — 9. Cafegerie — 10. Frizerie — 11. Coafură 12. Birou — 13. Intrare în hotel — 14. Intrare la strand — 15. Intrare la terasă — 16. Intrare la bucătărie — 17. Intrare de serviciu — 18. Dușuri 19. Bazin — 20. Bazin pentru copii — 21. Ecran rulant — 22. Crematoriu 23. Loc de joc pentru copii

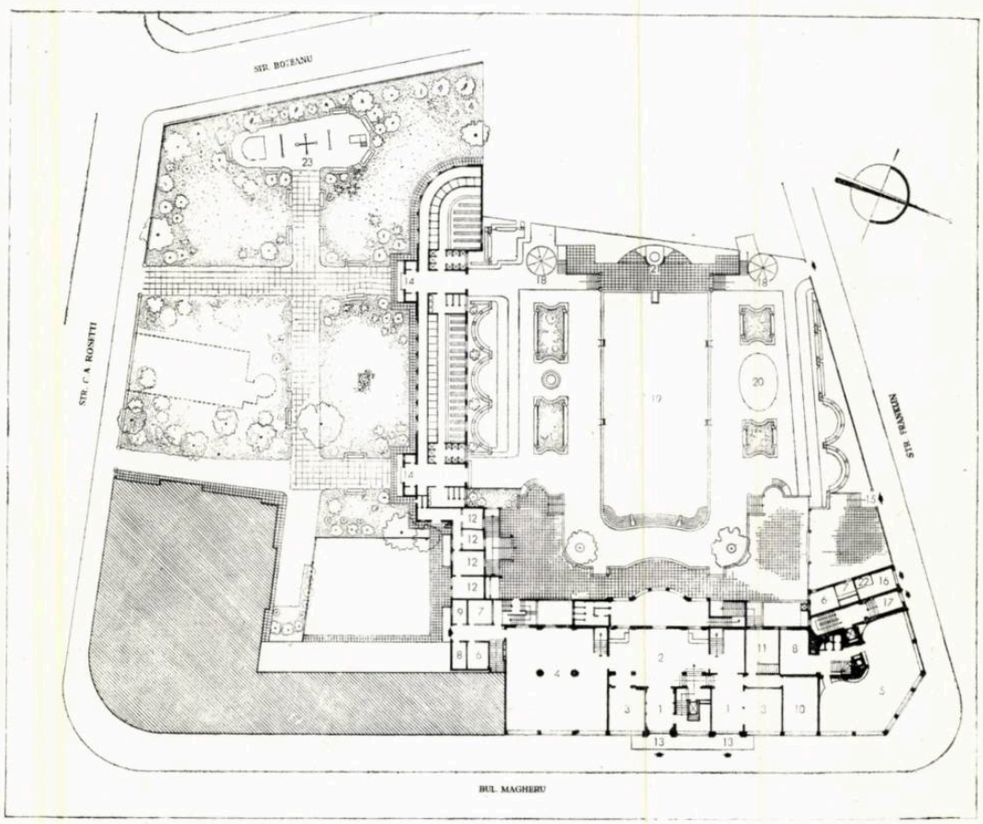

1

1. *Perspectivă interioară din holul hotelului*
2. *Vederea interioară a holului de la parter*
3-6. *Vederea interioară a saloanelor de la parter*
4. *Detaliu de lustru*
5. *Planul părții centrale*

2

3

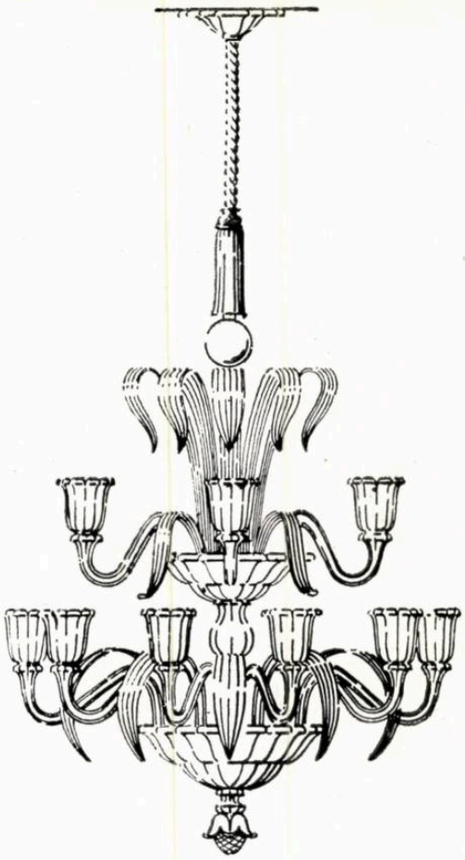

4

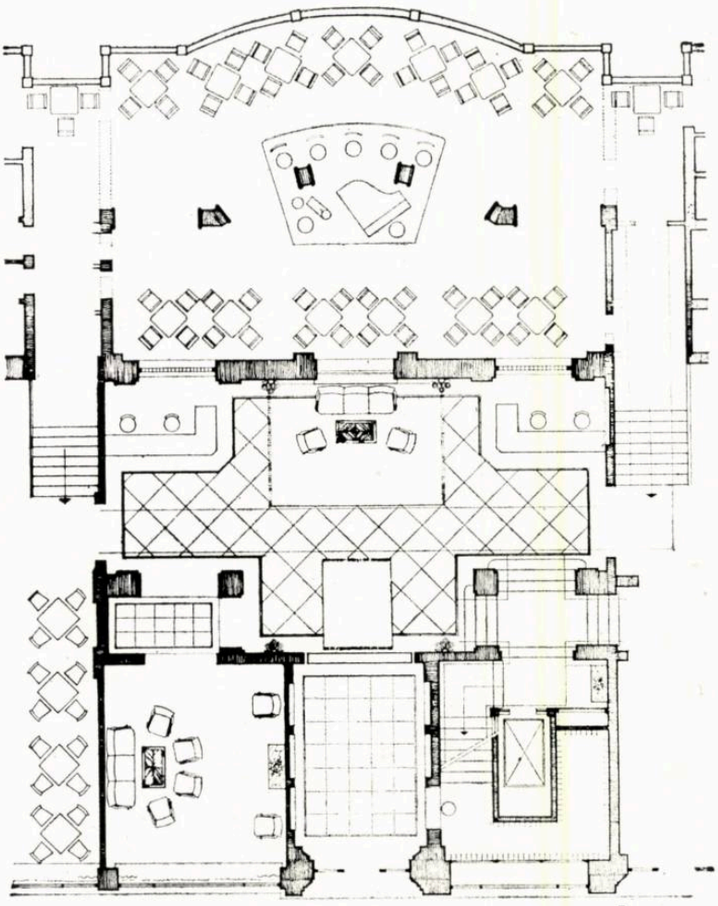

5

6

1

2

3

aceste panouri sînt intercalaţi pilaştri din oglindă şi tot în oglindă sînt îmbrăcaţi şi cei doi stîlpi de beton din centrul restaurantului. Mobilierul e din lemn de nuc tapisat cu velur roşu. Lustrele şi aplicele întregului parter sînt din acceaşi sticlă gălbuie lucrată gen «Murano».

Din restaurant, coborînd opt trepte de marmură, dai într-un mic bar, în stil rustic romînesc, cu tavanul în grinzi de lemn, pardoseala de cărămidă şi mobilierul rustic tapisat cu catrinţe. Barul are 35 de locuri şi e deservit de un mic oficiu dotat cu toate cele necesare.

Din holul de degajare, coborînd tot opt trepte, se ajunge la grupul de cabine şi duşuri afectate bazinului, care deservesc numai pe locatarii hotelului.

În porţiunea de colţ a hotelului s-a reamenajat bufetul «Express» pentru deservirea a cca. 100 de persoane.

Din holul anexă şi direct din stradă se comunică cu grupul de frizerie-coafură-cosmetică-pedicură, cu pardoseală şi lambriuri de marmură, cu panouri de oglinzi şi dotat cu mobilier, aparate, instalaţii şi serviciu de tipul cel mai modern.

În subsol sînt amenajate două bucătării cu dependinţele şi anexele respective; una deserveşte restaurantul hotelului şi terasa superioară, iar cea de a doua, bufetul «Express» şi terasa bazinului. Toate anexele, cele 5 camere frigorifice şi dependinţele bucătăriilor, sînt prevăzute cu toate instalaţiile termice, de ventilaţie şi electrice indispensabile unei bune funcţionări. Două monte-charge-uri deservesc etajele hotelului şi terasa.

Tot în subsol funcţionează o spălătorie cu uscătorie, călcătorie şi croitorie.

În spatele hotelului — între bazin şi terenul ce răspunde în str. Boteanu — s-a creat o clădire numai cu parter şi cu terasă deasupra, pe o lungime de 70 m, a cărei faţadă, atît spre bazin, cît şi spre grădină, e compusă dintr-o serie de mari traforuri în piatră artificială, care adăpostesc intrările publicului spre bazin şi terasă, precum şi casele de bilete, cabinele de dezbrăcare pentru public, duşurile, w.c.-urile şi birourile administrative. Terenul din faţa clădirii a fost amenajat cu un scuar public cu o plantaţie adecvată, cu bănci şi un loc de joc pentru copii.

Pe terasa acestei clădiri s-a amenajat un solar pentru degajarea ştrandului, care, de la ora 6 seara, se transformă în restaurant pentru 700 de locuri. Terasa va fi amenajată în acest scop cu fotolii şi mese pliante, create special, din lemn vopsit în culoare vernil şi cu perne de creton imprimat.

Bazinul are o suprafaţă de 500 m² şi a fost căptuşit cu gresie albastră şi albă. Maşina pentru produs valuri, cît şi toate instalaţiile bazinului, au fost recondiţionate şi îmbunătăţite. Apa bazinului se schimbă la 2 zile, iar în acest interval trece printr-un circuit continuu, fiind încălzită, filtrată, curăţită şi dezinfectată.

În curtea bazinului s-a amenajat o terasă, atît pentru deservirea consumatorilor din afară, cît şi pentru vizitatorii ştrandului. În incinta bazinului funcţionează o frizerie, coafură, pedicură şi un magazin pentru vînzarea articolelor de ştrand. Un post sanitar asigură buna funcţionare a ştrandului.

Fundalul ştrandului a fost amenajat pentru proiecţie prin instalarea unui ecran rulant; camera operatorului funcţionează la etajul I al hotelului.

De la ora 6 seara, ştrandul şi terasa funcţionează ca terasă restaurant, folosind acelaşi mobilier. Aici, ca şi în restaurant, au fost amenajate un podium pentru muzică şi un parchet de dans.

Bazinul, prevăzut cu declanşarea periodică a valurilor şi iluminat cu reflectoare submarine, creează o ambianţă răcoroasă şi plăcută, foarte apreciată în serile calde de vară.

Confortul şi buna funcţionare a hotelului şi anexelor lui sînt asigurate prin instalaţii termice, de ventilaţie şi electrice de cel mai modern tip.

Exteriorul hotelului a fost reamenajat, iar faţada parterului a fost placată cu marmură, creîndu-se un motiv special de intrare.

Arh. Robert Voll

1. *Strandul Lido — Vedere*
2. *Plan etaj curent — 1. Salon deschis—2. Dormitor curent 3. Apartament — 4. Oficiu 5. Personal de serviciu 6. Depozit de lenjerie*
3. *Terasa-restaurant*
4. *Vederea interioară a barului*
5. *Vederea interioară a restaurantului*

4

5

Salonul de frizerie

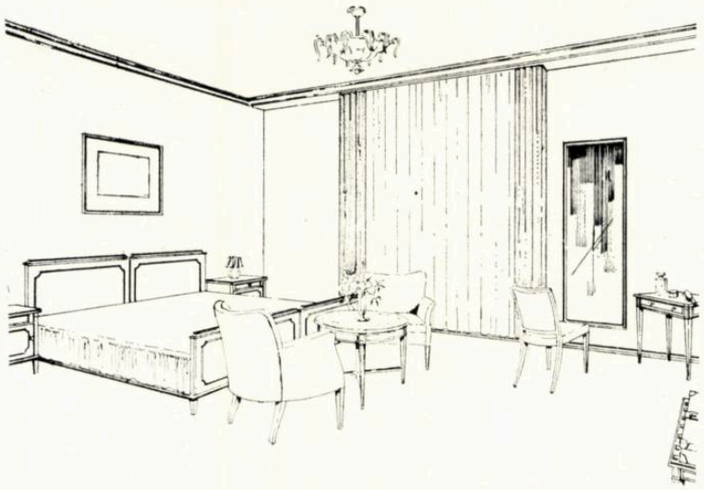

Perspectiva unei camere şi planul apartamentului

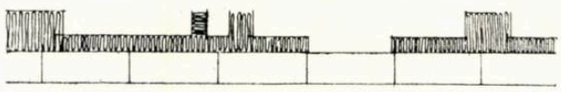

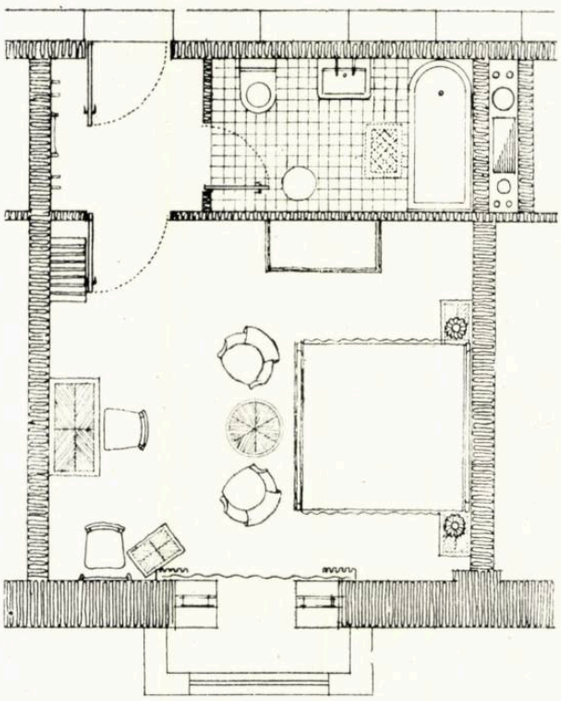

Salonul de coafură

Vederea interioară a unui salon de etaj

Vederea interioară a unei camere de dormit

Vederea interioară a unei încăperi de bae

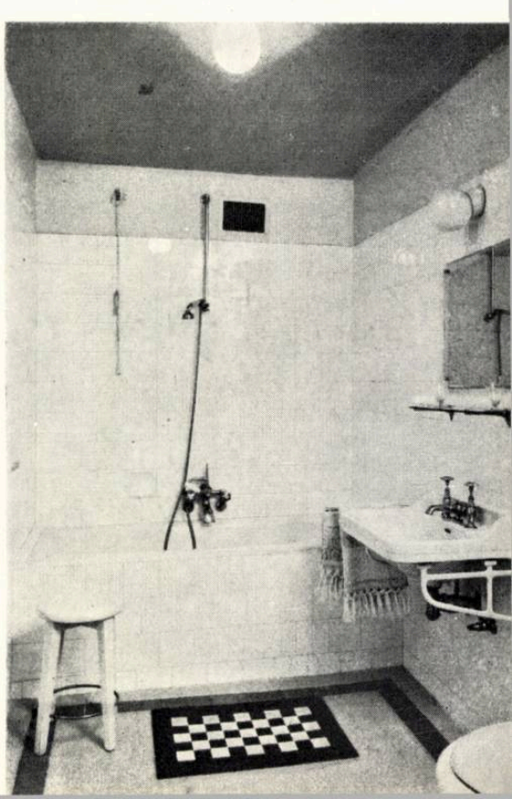

CASĂ DE ODIHNĂ LA PREDEAL

Autor, arh. ALFRED VIŞAN; colaboratori, arh. NONA FLORESCU, ing. BEDROS BEDROSIAN;
Şef de sector, arh. LUDWIG STAADECKER
Institutul central pentru proiectarea şi sistematizarea oraşelor şi regiunilor (ICSOR)

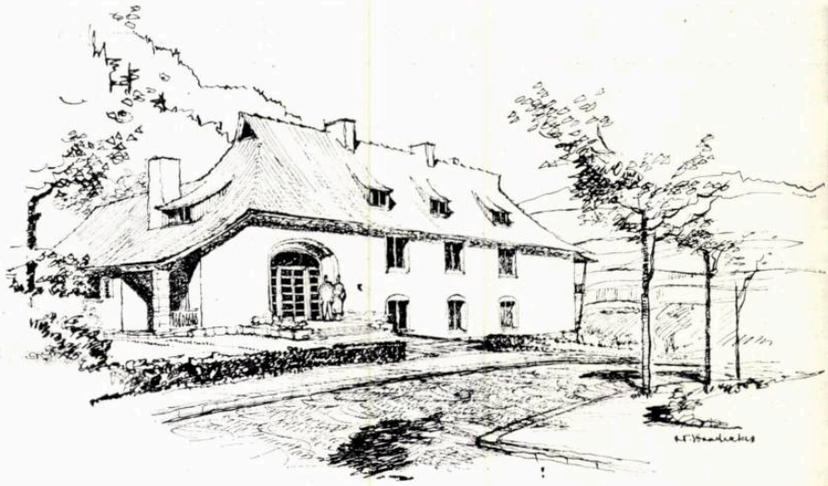

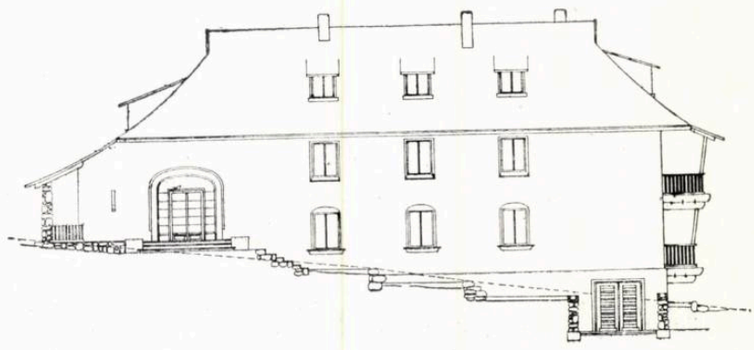

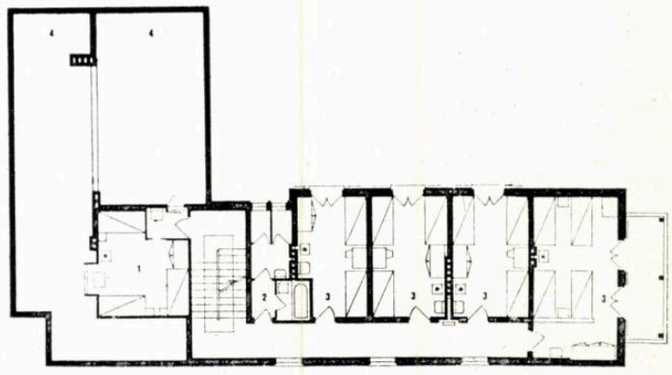

Plan etaj
1. *Cameră mansardată* — 2. *Grup sanitar* — 3. *Camere* — 4. *Pod*
Plan parter
1. *Vestibul* — 2. *Cameră pentru schi* — 3. *Hol — Sală de mese* — 5. *W. C.* 6. *Bucătărie* — 7. *Oficiu* — 8. *Cămară* — 9. *Administraţie* — 10. *Depozit* 11. *Grup sanitar* — 12. *Cameră*

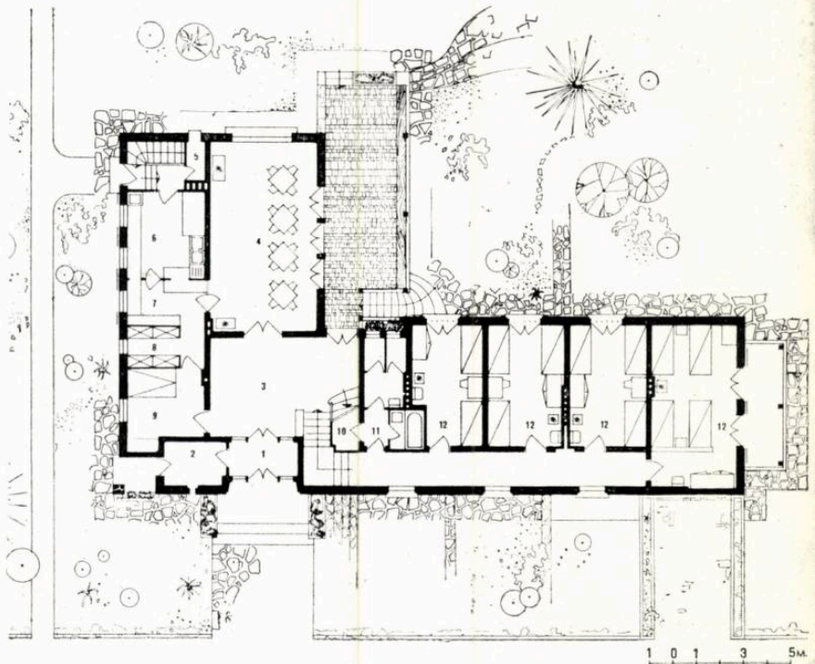

În dorinţa de a îmbunătăţi nivelul de trai al salariaţilor săi, Intreprinderea de stat pentru imprimate şi publicaţii din Bucureşti a hotărît să construiască din fondul întreprinderii o casă de odihnă cu cca. 30 de paturi.

Parcela afectată acestui scop este situată pe masivul Cioplea, într-un cartier de vile, majoritatea cu caracter asemănător temei propuse.

Soluţia planului a fost determinată de tema de proiectare şi de caracteristicile terenului.

Din punct de vedere subiectiv, tema de proiectare a impus crearea a două corpuri de clădire: unul cuprinzînd partea de cazare, iar celălalt sala de mese cu anexele respective, ambele avînd ca punct comun de legătură elementele primirii.

Caracterul subordonat al corpului sălii de mese, care este proiectat numai pe parter şi ale cărui anexe au o înălţime mică, a determinat evitarea plasării lui la stradă. După cum rezultă din planul parterului, acest din urmă corp este plasat pe o latură mai puţin importantă a terenului, şi anume pe cea din amonte.

Corpul de cazare, dominant ca volum şi funcţiune, este conceput pe trei niveluri, şi anume: parter, etaj şi mansardă şi este plasat pe latura dinspre stradă.

Unghiul drept format de cele două corpuri de clădire creează un colţ de grădină cu caracter mai intim.

Din punct de vedere obiectiv, orientarea terenului (nordul la stradă) a determinat plasarea camerelor pe o singură latură, cu lumina, în majoritate, de la sud.

Pentru economia soluţiei, primul nivel al corpului de cazare a fost coborît cu 1,50 m faţă de nivelul ± 0 al holului şi sălii de mese, realizîndu-se în modul acesta o decalare de niveluri cu paliere intermediare.

Economia constă în faptul că a fost recuperată diferenţa de nivel rezultată din declivitatea de peste 10% a terenului, a cărui linie de cea mai mare pantă coincide cu axa longitudinală a corpului de cazare.

Soluţia constructivă. Clădirea va fi executată din ziduri portante de cărămidă pe fundaţii de beton ciclopeean, planşee şi grinzi de beton armat monolit. Invelitoarea va fi din ţiglă solzi pe şarpantă de lemn. Scheletul pereţilor şi plafonului mansardei vor fi alcătuite din lemnăria şarpantei, iar tavanul mansardei din plăci de stabilit.

Încălzirea se va face cu gaze naturale în sobe de teracotă.

Au fost prevăzute lavoare în toate camerele.

Nodurile sanitare de la parter şi etaj vor fi dotate cu băi, iar cel de la mansardă, cu duş.

Camerele de la parter şi etaj au uşi-ferestre.

Sala de mese este prelungită pe latura mare cu o terasă largă, acoperită în polată. Această terasă, care leagă cele două corpuri de clădire, va putea îndeplini o serie întreagă de funcţiuni, în special pe timp ploios.

Îndepărtarea apelor menajere se va face prin mijlocirea unor puţuri absorbante. Apele de infiltraţie, avînd în vedere natura terenului (argilă nisipoasă), vor fi îndepărtate prin crearea unui şanţ de gard, legat cu şanţul străzii printr-un dren vizitabil.

Indicii tehnico-economici realizaţi. Avînd în vedere o serie de condiţii speciale dr teren şi de aprovizionare cu materiale (suprafaţa terenului aproximativ 1900 m², iac baza de preţuri a regiunii cu aproximativ 21 % mai mare decît preţurile convenţionale, coeficientul de localizare fiind 1,21), s-a considerat, pentru justeţea indicilor, numai valoarea construcţiei propriu-zise, excluzînd din calcule cheltuielile privind amenajările exterioare, organizarea lucrărilor, dotările, diverse şi neprevăzute etc.

Ca atare, considerînd:
Valoarea construcţiei = 513 317 lei
Aria palierelor = 641 m²
Numărul unităţilor de folosinţă = 36 (nr. de paturi)
Se realizează:

$$\frac{\text{Valoarea construcţiei}}{\text{Aria palierelor}} = 801 \text{ lei/m}^2$$

$$\frac{\text{Valoarea construcţiei}}{\text{Numărul unităţilor de folosinţă}} = 14\,258 \text{ lei/u.}$$

$$\frac{\text{Aria palierelor}}{\text{Numărul unităţilor de folosinţă}} = 18{,}36 \text{ m}^2\text{/u.}$$

Arh. Alfred Vişan

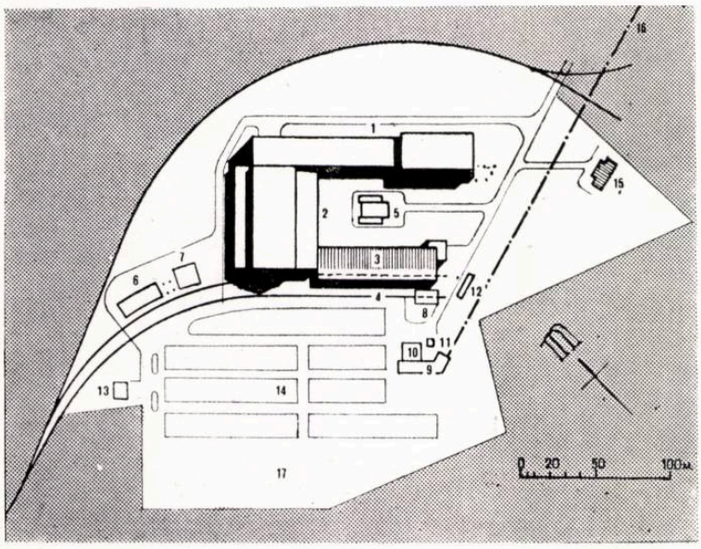

1

FABRICĂ DE PLĂCI AGLOMERATE LA BRĂILA

Autori, arh. EMIL DROCAN, ingineri: GUSTAV VIANU, GHEORGHE MUNTEANU, MIHAI IONESCU, SMARANDA CRISTESCU
Șef atelier construcții, ing. LADISLAU LAKATOȘ
Inginer tehnolog, ION MÎRZEA
Institutul de proiectări pentru industria lemnului (I.P.R.O.I.L.)

Directivele Congresului al II-lea al Partidului Muncitoresc Romîn cu privire la cel de-al doilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1956—1960, prevăd pentru industrializarea lemnului, pentru folosirea lui rațională și pentru reducerea pierderilor din exploatare, printre altele, și înființarea unor secții de prelucrare în plăci aglomerate din așchii de lemn (P.A.L.). Aceste secții vor avea o capacitate totală de 50 000 tone/an.

În vederea realizării acestei sarcini, Institutul de proiectări pentru industria lemnului din Ministerul Construcțiilor, Departamentul Industriei Lemnului, a elaborat proiectul unei fabrici de plăci aglomerate la Brăila. Utilajul de bază pentru această fabrică a fost importat din Germania. Proiectul tehnologic a fost elaborat, în cea mai mare parte, de dr. ing. Schnitzler Erwin din Karlsruhe. Fabrica va livra plăci aglomerate din așchii de lemn în diferite dimensiuni, atît pentru nevoile interne, cît și pentru export. Plăcile au o întrebuințare foarte largă, înlocuind semifabricate superioare din lemn, care sînt mult mai scumpe și necesită o materie primă de calitate superioară.

Plăcile aglomerate sînt întrebuințate, atît în domeniul construcțiilor (locuințe prefabricate, tîmplărie pentru construcții etc.), cît și în diferite ramuri ale industriei ușoare și ale construcției de mașini (mobilier, căptușeli la vagoane de cale ferată, vapoare etc.).

Plăcile aglomerate produse, pe lîngă calitățile tehnologice superioare panelului, au un aspect frumos, decorativ, care variază în funcție de esențele lemnului din care sînt executate.

Capacitatea de producție a fabricii de la Brăila este de 27 000 tone/an, cu posibilitatea de mărire a producției în viitor cu încă 50%.

Trebuie menționat că aceasta este prima fabrică din țară care produce plăci aglomerate și care are o capacitate asemănătoare cu a celor mai mari fabrici de acest gen din Europa.

Amplasarea fabricii la Brăila a fost studiată cu amănunțime, în studiul tehnico-economic elaborat de IPROIL în anul 1956. Motivul principal al acestei amplasări a fost posibilitatea de alimentare a fabricii cu materie primă, ca lemn de salcie și plop din balta Dunării, lemn întrebuințat pînă acum numai pentru combustibil.

Amplasarea pe teren a fost determinată de următorii factori:

1. Mijloacele de bază existente (teren, linie de garaj, construcția unei clădiri de rampă acoperită în suprafață de 1 600 m²).
2. Alimentarea cu energie electrică, apă și aburi de la centrala termică a orașului, care se află în imediata apropiere.
3. Distanța mică pînă la Dunăre (cca. 300 m).
4. Terenul este amplasat în zona industrială a orașului, deja existentă.

Terenul fiind dat, o problemă de arhitectură destul de greu de rezolvat a fost studiul planului general, deoarece chiar în mijlocul terenului se afla rampa acoperită de beton armat, lungă de 80 m, recent construită și care trebuie păstrată.

Un alt punct obligat în studiul planului general l-a constituit și racordul în fabrică al liniei de garaj, unde trebuiau respectate normativele C.F.R. și totodată posibilitatea de intrare în aliniament a magaziei de expediții, fără a se expropria loturi particulare.

2

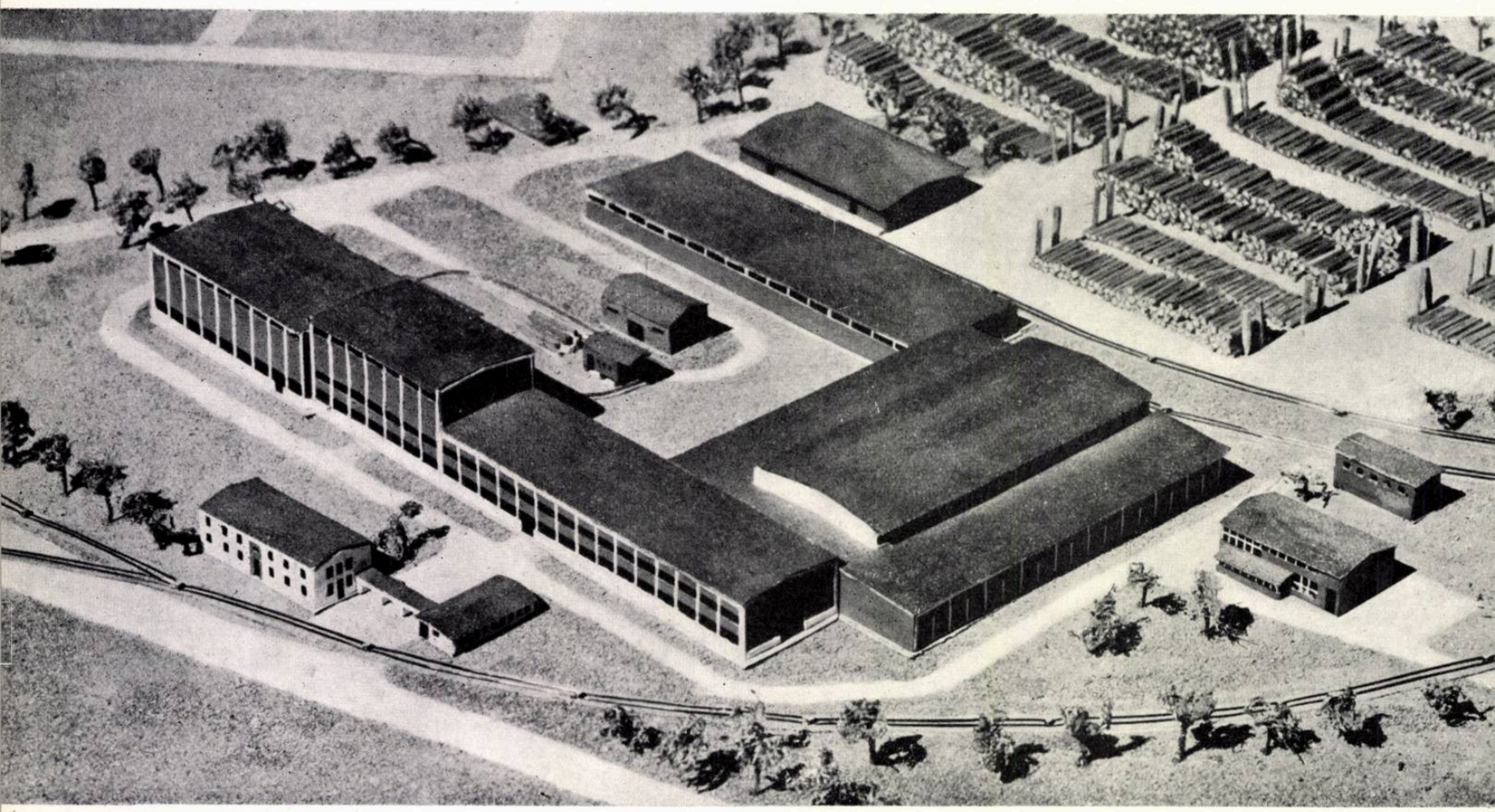

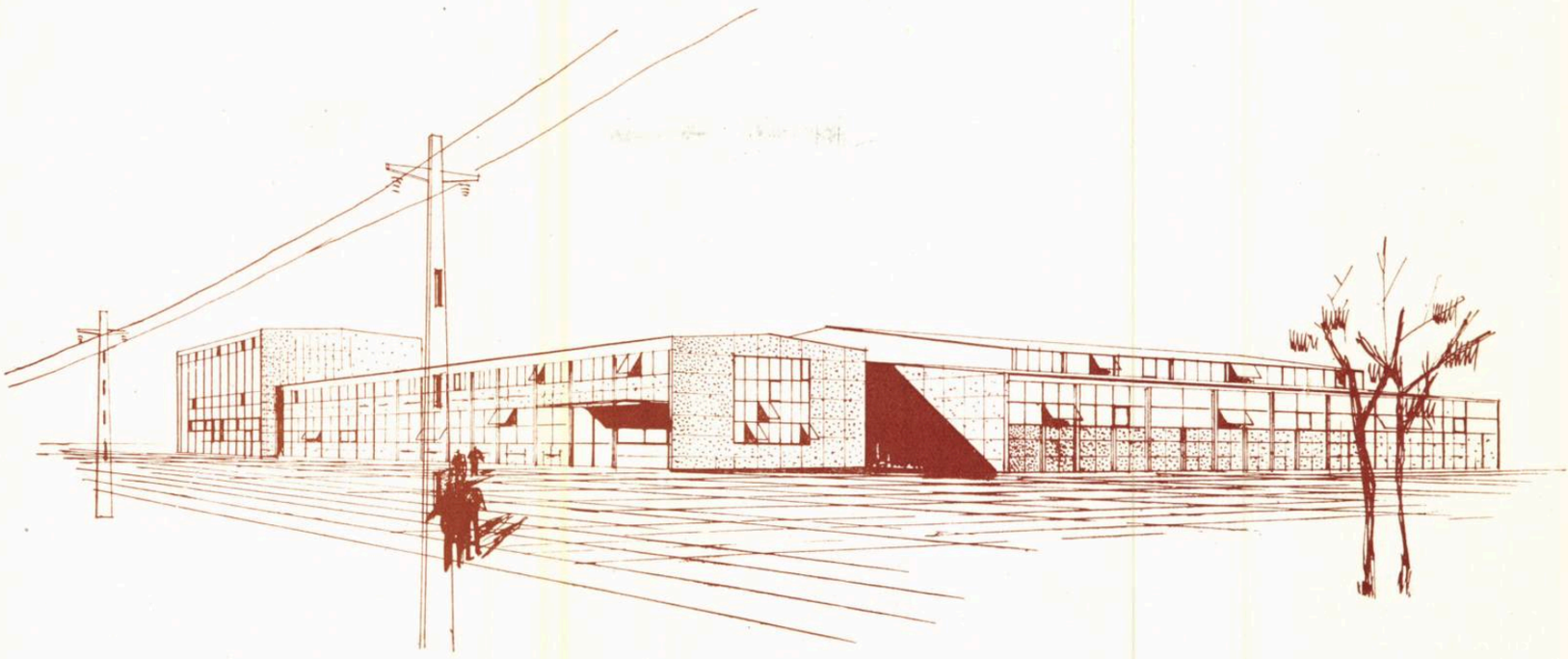

3

1. Plan de situație — 1. *Corpuri de fabricație* — 2. *Magazie de stoc* — 3. *Rampă existentă* — 4. *Magazie de expediție* — 5. *Atelier mecanic* — 6. *Magazie de clei și materiale auxiliare* — 7. *Buncăre de făină de lemn* — 8. *Buncăre de coajă și rumeguș* — 9. *Stație de sosire pentru funicular* — 10. *Plan înclinat — dedesubt garaj auto* — 11. *Cojitor* 12. *Tunel de umidificare*—13. *Depozit*—14. *Depozit de bușteni*—15. *Clădire administrativă existentă*—16. *Traseu funicular*—17. *Extensiune depozit*—**2. Machetă**—**3. Perspectivă**

Planul general a rezolvat aceste probleme; datorită traseului căii ferate s-a putut realiza o zonificare: de o parte construcțiile, de cealaltă depozitarea bușteni-lor.

Date tehnologice

Materia primă, lemnul de foc de salcie, este adusă pe Dunăre în șlepuri. De remarcat este faptul că fabrica de la Brăila este prima fabrică din lume care utilizează pentru fabricarea P. A. L. exclusiv lemn de salcie. Prin folosirea acestei esențe de lemn moale se pot economisi anual cca. 40 000 m³ lemn de rășinoase.

În Dunăre s-a proiectat o stație de descărcare pe pile, de unde, cu ajutorul unui funicular, pachetele de lemne vor fi aduse în depozitul fabricii, unde se află stația de descărcare cu plan înclinat. De aci lemnele sînt ridicate cu ajutorul unui transportor cu lanț, la un cojitor; după cojire, ele cad în niște vagonete care le duc într-un tunel de umidificare. Coaja rezultată este transportată pneumatic în buncăre pentru coajă, situate la linia de garaj.

În tunelul de umidificare, ermetic închis și izolat, lemnul de pe vagonete este supus unei stropiri la presiune și la o temperatură de 60° pînă cînd lemnul ajunge la o anumită umiditate optimă (cca. 40%). De aci, tot cu vagonete, lemnele sînt transportate în hala de fabricație. Pachetele de lemne de pe vagonete sînt ridicate cu ajutorul unui electropalan și introduse în parterul corpului A unde sînt ferăstraiele de tăiat în lungime și aschietoarele.

Așchiile rezultate sînt conduse pe cale pneumatică la diversele niveluri ale corpului A, la buncăre de însilozare, mori de măcinare, uscătoare și ciururi de sortare.

Din buncăre, așchiile cad în malaxoare, unde se amestecă cu rășină sintetică (uree formaldehidă), iar de aci sînt transportate în corpul B de fabricație, unde se află secția de formare și presare. Aici așchiile trec printr-o stație de presărare, apoi plăcile formate printr-o antepresă, sînt introduse în presa mare (315 kg/cm²) la piston; în continuare, cu ajutorul autostivuitoarelor, plăcile sînt introduse în corpul C, în zona de răcire, trec apoi prin linia de finisare (formatizare, șlefuire), depozitare și expediție în corpul D.

Încărcarea în vagoane-platformă se face tot cu ajutorul autostivuitoarelor, linia de C.F. intrînd la nivel în corpul D, astfel ca să permită trecerea autostivuitorului de ambele părți ale vagonului, pentru încărcare.

Fabrica P.A.L. de la Brăila este prima fabrică din țară unde mecanizarea este dusă aproape de automatizare. Tot procesul de fabricație este condus numai de 30 de oameni, care dirijează utilajele de la distanță cu ajutorul comenzilor electrice.

Construcția halei de fabricație este compusă din patru corpuri distincte.

Corpul A are o deschidere de 21 m, executat din beton armat monolit. Soluția monolitică a fost aleasă din cauza încărcărilor prea mari (2 t/m²) date de utilajele în mișcare la diferite niveluri.

Traveea de 4,50 m a rezultat dintr-un calcul economic prealabil, care a ținut seama de distribuirea și încărcarea utilajului la diferite planșee parțiale.

Fundațiile sînt tălpi continue pe două direcții. Soluția constructivă a fost aleasă în scopul satisfacerii cerințelor statice deosebit de dificile (teren slab macroporic și zonă seismică de gradul 8).

Șarpanta corpului A este realizată din ferme prefabricate de beton armat, de 21,00 m deschidere, de a căror talpă este agățată o cale de rulare pentru electropalan.

Ridicarea fermelor a fost proiectată a se face de la un capăt al construcției, cu ajutorul unei macarale « Maxima » și apoi prin ripare în lungul grinzilor de centură, așezate pe stîlpii respectivi.

Corpul B, numai parter, avînd deschiderea de 18,00 m și traveea de 6,00 m, este în întregime prefabricat din stîlpi și ferme de beton armat. El are un tavan dublu, din chesoane, pentru evitarea condensației și a pierderii căldurii degajate de presa caldă, prin acoperiș.

Corpul C, compus din magazie și șlefuitorie, are trei nave, una centrală de 27,00 m și două colaterale, de 13,50 m deschidere. El a fost proiectat în funcție de dimensiunile și așezarea plăcilor aglomerate, cît și în funcție de gabaritele de acționare ale autostivuitoarelor; proiectat, ca și corpul B, numai din elemente prefabricate, are caracteristică ferma prefabricată din beton de 27,00 m deschidere, cîntărind 24 t, care se montează cu ajutorul a două sonete acționate sincron.

Sistemul de construcție cu prefabricate a fost ales fiindcă prezintă avantajul execuției rapide. Lucrările au început la 1 octombrie 1956, fabrica urmînd a intra în funcțiune la începutul anului 1958.

Brăila fiind o zonă seismică de gradul 8, s-a dat o atenție deosebită solidarizării și îmbinării prin monolitizare a prefabricatelor și a timpanelor de zidărie.

Corpul D a fost realizat prin extinderea rampei existente. Un stîlp cu consolă, de 6,00 m în secțiune transversală, formează prelungirea acoperișului existent. Înălțimea consolei s-a studiat în funcție de gabaritul de liberă trecere a vagonului C.F.

Perimetrul rezultat a fost închis cu o fațadă similară celorlalte corpuri.

Considerente arhitecturale

Partiul corpurilor de fabricație permitea un raport de plinuri și goluri între etaj și parter, cu plinul dominant la etaj, deoarece, pe suprafața etajelor, numărul de oameni care lucrează este foarte mic, întreg procesul tehnologic fiind mecanizat și automatizat.

Un factor comun care leagă volumul înalt de volumul scund, este constituit de ferestrele parterului în bandă continuă așezate între cadrele construcției și întrerupte de intrările pentru oameni și materiale, care apar ca niște elemente neaccentuate.

La magazii, raportul între plin și gol se schimbă, plinul fiind de data aceasta la partea inferioară.

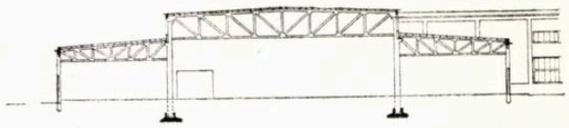

Secțiune

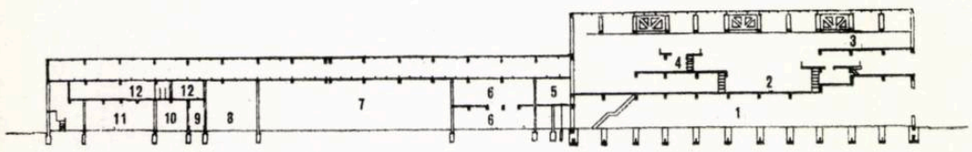

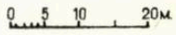

Secțiune — 1. *Sala aşchietoarelor* — 2. *Uscătorie aşchii* — 3. *Buncăre aşchii* — 4. *Amestecătoare aşchii cu răşină* — 5. *Birou* — 6. *Preparare clei* — 7. *Sala pompelor şi compresoarelor* — 8. *Preparare apă supraîncălzită* — 9. *Instalații B.B.C.* — 10. *Birou-laborator* — 11. *Laborator* — 12. *Vestiare, grup sanitar*

Sistemul constructiv se reliefează puternic, lăsîndu-se cadrele aparente, ceea ce dă un ritm pe interaxul travei (6,00, respectiv 4,50 m) pe o fațadă discontinuă de 140 m. Acest lucru creează o unitate construcției din orice punct ar fi privită.

O friză continuă de ferestre, amplasată imediat sub cornișă, dă o impresie de ușurință sistemului de acoperire cu ferme; această friză este plasată logic, luminînd spațiile mari ale etajului.

S-a realizat un joc de culori prin lăsarea betonului aparent în contrast cu zidăria, care este tencuită în praf de piatră cu oxid galben, și cu panouri cu rosturi adîncite.

În interiorul halelor s-a căutat obținerea unei atmosfere cît mai odihnitoare pentru ochi, prin vopsirea întregului utilaj în vernil; aceeași culoare, cu diferență de ton, este prevăzută și pentru zugrăveli. Prin vopsirea conductelor și cablurilor aparente în diverse culori se obține, în afara unei ușoare recunoașteri a lor, și o ieșire din monotonie, care mulțumește ochiul.

Prin forma și volumul clădirilor fabrica P.A.L. din Brăila va fi una dintre cele mai

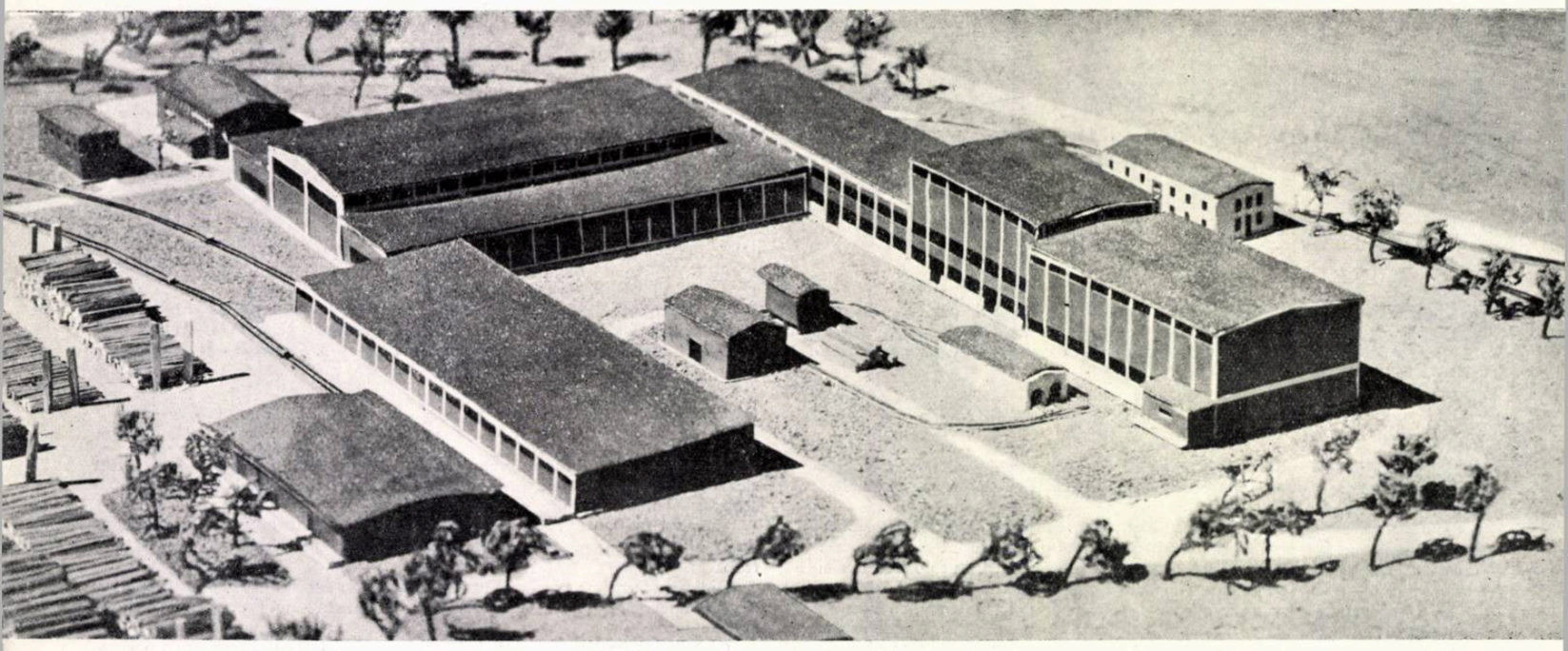

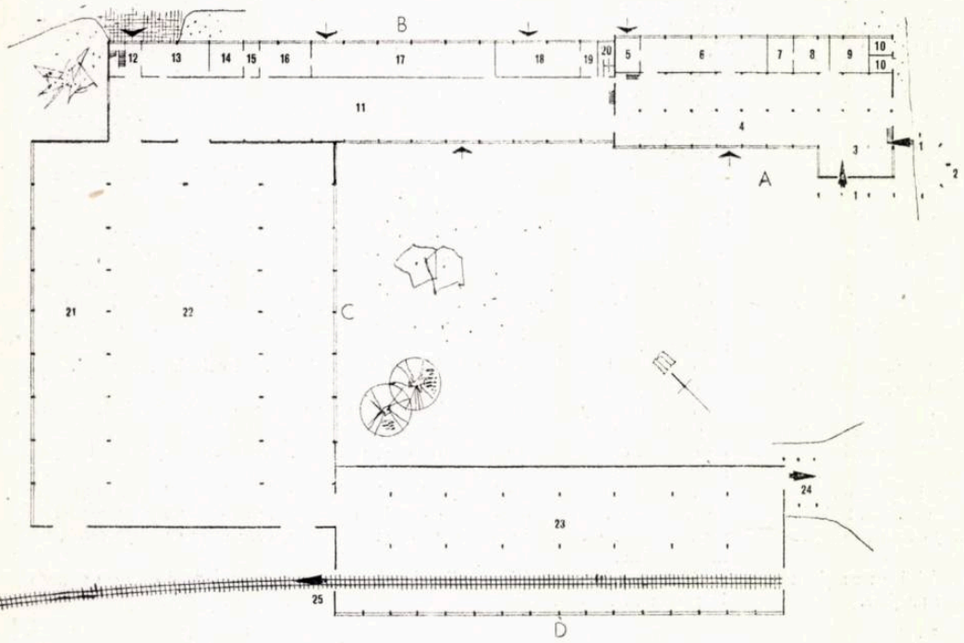

moderne fabrici din sectorul industrial al lemnului din R.P.R., la reușita căreia au contribuit cu tot elanul și priceperea proiectanții Institutului de proiectări pentru industria lemnului (IPROIL).

Plan cota ± 0,00 — 1. *Intrare materie primă* 2. *Cale electropalan*—3. *Secția de tăiere*—4. *Secția de aşchiere* — 5. *Gol montaj* — 6. *Ascuțitorie* 7. *Celule de înaltă tensiune* — 8. *Camera de comandă automată B.B.C.* — 9. *Celule de joasă tensiune* — 10. *Transformator* — 11. *Secția de presare și formare*—12. *Intrarea lucrătorilor*—13. *Laborator*—14. *Birou-laborator*—15. *Instalații B.B.C* 16. *Preparare apă supraîncălzită* — 17. *Sala pompelor și compresoarelor* — 18. *Preparare clei* 19. *Fumoar* — 20. *W.C.* — 21. *Secția de șlefuire* 22. *Magazie de stoc* — 23. *Magazie de expediție* 24. *Expediție auto* — 25. *Expediție C.F.*

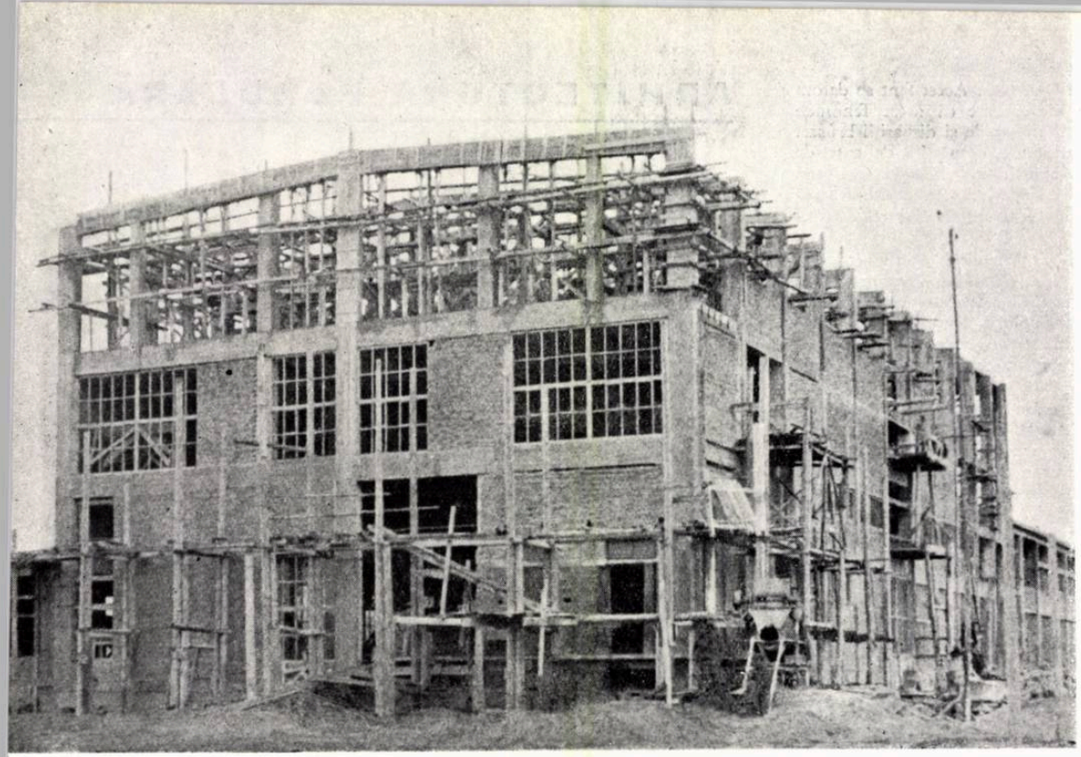

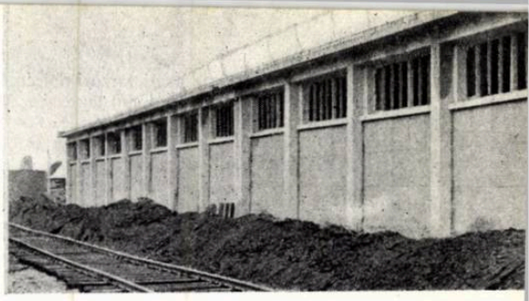

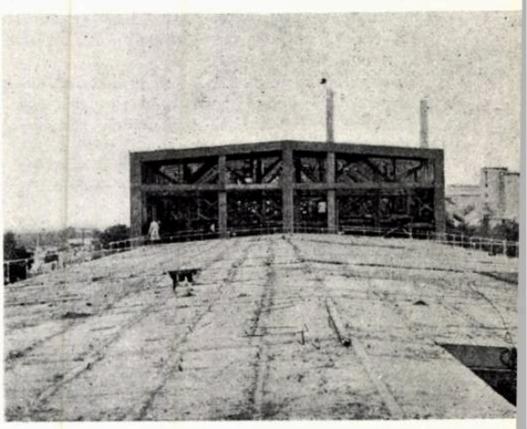

Vederi de pe șantier

Fațada spre nord-est

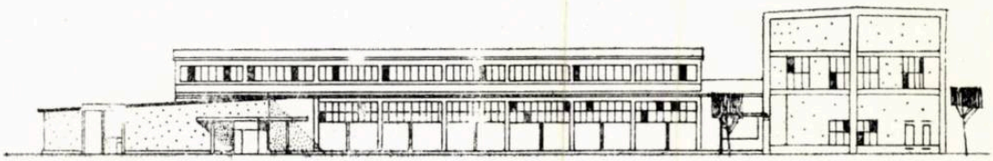

Fațada spre sud-est

Vederi de pe șantier

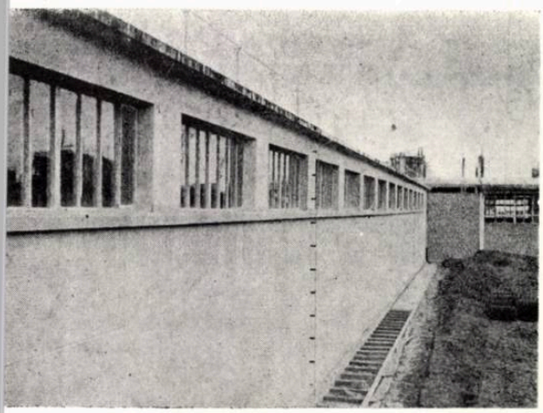

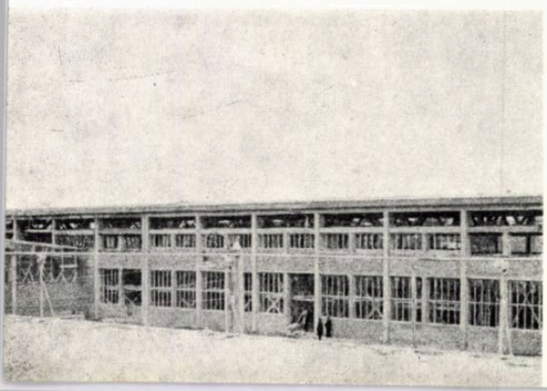

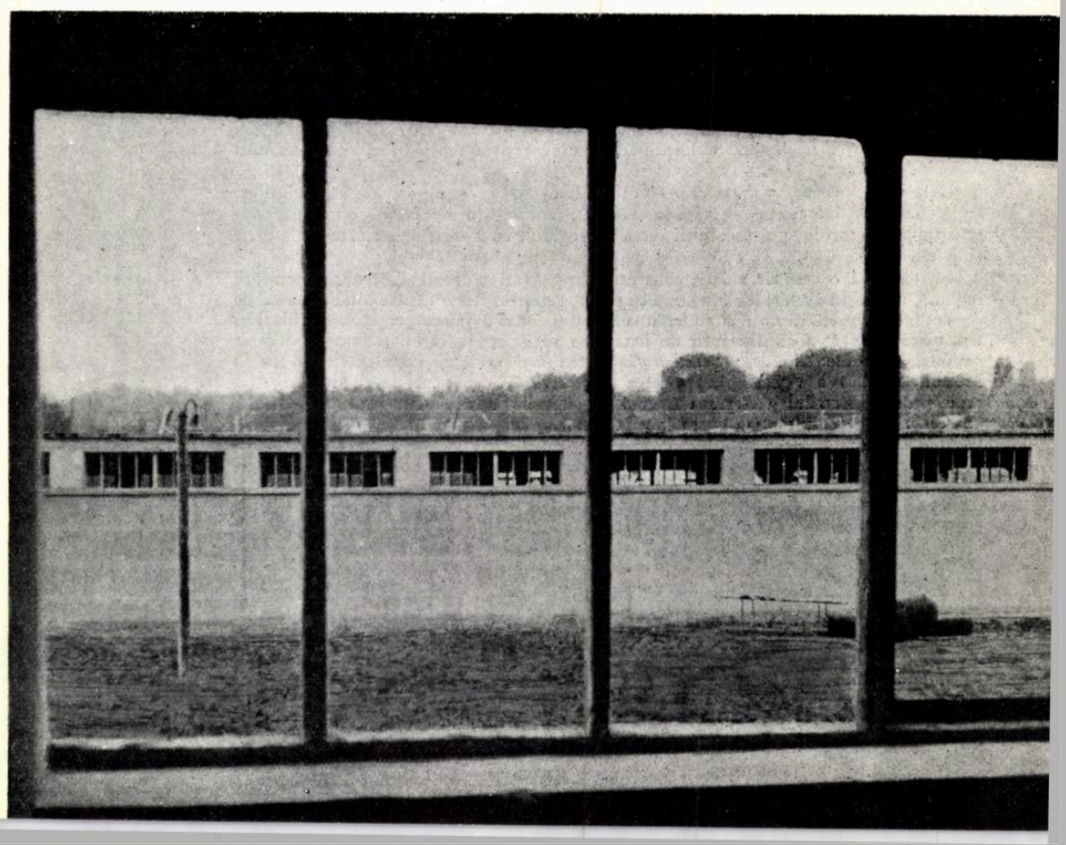

Arh. RADU CRĂINICEANU

CASE NOI ÎN VALEA JALEȘULUI

Arhitectura populară constituia rareori obiectul istoriei artelor. Acest fapt se datora poate, printre alte cauze mai importante, credinței îndreptățite că acest fenomen artistic cunoaște o evoluție lentă și egală, fără ascensiuni rapide și dispariții brusce. O impresionantă unitate cuprinde opere a căror apariție este despărțită de sute de ani și deci aprecierea artei populare, studiul și critica ei se limitau la cercetarea unui număr, firește restrîns, de tipuri consacrate, a căror variație în timp era considerată mai puțin importantă decît descoperirea trăsăturilor locale și a specificului regional al operelor.

Acest fel de a privi lucrurile, de necontestat la începutul secolului, este astăzi depășit, deoarece în ultimele decenii au avut loc schimbări importante în producția populară artistică. Studiul evoluției arhitecturii populare este necesar, fiindcă, părăsind formule care erau produsul unei evoluții lente și mai neînsemnate, arta satelor ne apare mai schimbătoare în sensul succesiunii modelor și stilurilor, deși calitatea ei regională, în multe cazuri, nu are prin aceasta nimic de pierdut.

Arhitectura populară, fiind arhitectura satelor, este un produs al culturii țărănești; țăranul are o mentalitate proprie, care se reflectă în toate realizările lui și care se caracterizează prin spirit practic și economic. Aceste trăsături îl fac să trateze problemele de construcție fără romantismul unor orășeni, ale căror dorințe în ceea ce privește casele lor se referă în special la un fals decor stilistic; el dorește strictul necesar și, în consecință, raționalul în construcție. Locuitorii satelor aspiră, ca și orășenii, la progres, la modernizare; însă, în felul de a realiza acest progres, țăranii au o atitudine prudentă, deoarece ei n-au încredere decît în metodele de construcție moștenite prin tradiție, în formulele verificate de veacuri. Îmbunătățirile le asimilează timp de generații, fiind neîncrezători în anumite noutăți și în aventuri tehnice; de asemenea, nu se încumetă să încerce ceea ce nu sînt convinși că vor realiza bine. Bineînțeles, sub influența orașelor, în mahalale, în suburbii, dispariția acestei mentalități sănătoase a dus, printre altele, la crearea unor construcții hibride, foarte urîte și care au compromis reputația multor orașe. Sînt însă regiuni unde se construiește conform unor tradiții în general dispărute, dar care în cazul de față au rămas intacte. Se poate spune că în domeniul construcțiilor aceste regiuni au conservat ceea ce putem numi artizanatul în construcție, după cum există artizanat în toate ramurile industriei.

O regiune care conservă tradițiile constructorilor din trecut este valea rîului Jaleș, în raionul Tîrgu-Jiu. Jalești face parte din rîurile bazinului Jiului; el izvorăște din dealurile de la poalele munților Parîng, în dreptul comunei Runcu, și se unește cu Tismana după aproximativ 30 km de curs.

Valea Jalești face parte din acele porțiuni ale teritoriului țării a căror colonizare este extrem de veche; sînt regiuni în țară în care satele sînt de formație recentă, colonizarea lor datînd din secolul trecut, iar tradițiile în arhitectură, deși transmise în parte, au fost în rest pierdute, exemplele vechilor construcții lipsind, continuitatea inspirației comune fiind întreruptă. Istoria văii Jalești este tot atît de veche ca și istoria națională. O străveche tradiție și o continuitate neîntreruptă a existenței naționale pot explica faptul că și azi, ca și în secolele trecute, arhitectura populară din regiunea Jiului de Sus, căreia îi aparține și valea Jalești, s-a manifestat cu mai multă originalitate decît cea a altor regiuni.

Valea Jalești era cuprinsă într-una dintre cele mai împădurite regiuni din Europa; codrii de stejar, anini și fagi acopereau dealurile care formează albia rîului. Abundența materialului lemnos a fost una din cauzele înfloririi arhitecturii și sculpturii în lemn, fenomen general pentru nordul Olteniei. Tehnici mai vechi, care întrebuințau pămîntul și împletitura de nuiele ca materiale principale, au cedat, probabil, locul construcției în asize orizontale de lemn, tăiate cu barda, în momentul în care uneltele de fier perfecționate s-au generalizat și au devenit accesoriile tehnicii curente.

Metodele acestor construcții din lemn masiv nu diferă mult de la o regiune la alta și nici de la o țară la alta, ele constituind — într-un sens — o formulă universală; mici deosebiri de concepție și preferințe de soluții tehnice le fac să difere. Arhitectura populară de lemn de pe valea Jalești cunoaște o dezvoltare milenară, fapt care se vădește, atît prin existența actuală a unor construcții primitive, amintiri ale unui trecut foarte îndepărtat, cît și a unui număr destul de mare de tipuri ulterioare, evoluate din punct de vedere al condițiilor de locuit și al nivelului lor artistic. Această arhitectură de lemn este rezultatul unui mod de construcție caracterizat prin abundența de material lemnos și prin exclusivitate în întrebuințarea lui. Formele obținute sînt produsele a cîtorva sisteme de a suprapune și de a îmbina lemnul. Volumul general al construcției este expresia strictă a adaptării la mediul geografic.

Din punct de vedere estetic, putem spune că prin felul cum sînt concepute construcțiile acestei vechi arhitecturi de lemn s-a ajuns la un stil; caracteristică pentru acest stil este tendința de a obține expresia plastică prin exprimarea sinceră a construcției și utilizarea sculpturii decorative pentru sensibilizarea și corectarea formelor rezultate.

Dar multe cauze, printre care cea mai evidentă este dispariția pădurilor, au determinat înlocuirea treptată a vechilor construcții de lemn, care adăpostiseră timp de secole pe locuitorii acestei regiuni, cu construcții mixte de zidărie și lemn.

Cu toate că o casă de zidărie constituie, în general, un ideal al sătenilor, locuitorii regiunii, admirînd vechile lor case, care cu puține transformări ar căpăta condiții moderne de confort, regretă că nu mai au lemn suficient pentru a putea perpetua tradiția lor. Un mare meșter al arhitecturii de lemn din regiune, al cărui renume a devenit național, Antonie Mogoș, povestea că pentru a-și construi casa (ce se află azi în Muzeul Satului) a doborît în pădurea obștească 70 de copaci mari, din care și-a croit grinzile. Lemnul a dispărut o dată cu pădurile și de asemenea și meșteșugul. În ultimele decenii nu s-a mai construit nimic de valoare în materie de arhitectură de lemn.

Prin ruperea cu tradiția lemnului și orientarea spre forme specifice construcției în zidărie, arhitectura populară promite să se afirme cu valori noi.

Pînă în ultimele decenii, locuința țăranului nu a avut tradiții în construcția de zidărie. De aceea, pentru a construi casele țăranilor, meșterii au căutat să adapteze necesităților lor locuințele micilor boieri din regiune, care erau construite de mult timp din zidărie.

În toate ramurile artei populare se poate constata fenomenul influenței reciproce între fondul străvechi, pe care arta populară îl păstrează ca un patrimoniu moștenit de la societatea primitivă și pe care l-am putea defini ca începuturile manifestărilor artistice ale omenirii, și formele și fenomenele artistice preluate de la arta cultă. Cînd arhitectura populară a trecut de la construcția în lemn la con-

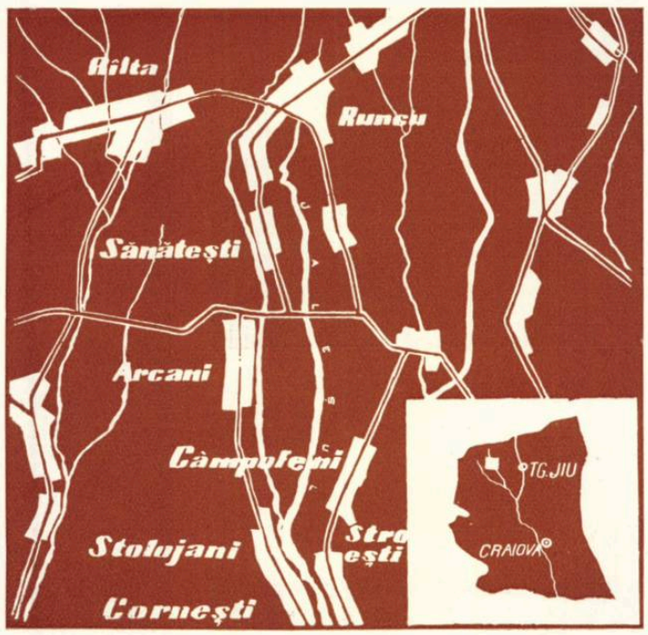

Casa lui Mogoș (azi în Muzeul Satului)

strucția în zidărie, formele străvechi, rezultate din multimilenara construcție în lemn, deveniseră inutilizabile. Meșterul, căutînd un model tehnic pentru a ridica noua locuință, a asimilat și anumite trăsături plastice ale acestui model. În valea Jaleșului, în primele decenii ale secolului, a avut loc un asemenea fenomen. În această perioadă de formare au luat naștere două curente principale: primul, care se inspiră plastic din arhitectura neoclasică a orașelor, și al doilea, cu mai mulți sorți de generalizare, care își are izvoarele în tradiția locală.

În satul Bîlta a fost construit mai de mult un mic conac—casă țărănească (fig. 5-6, pag. 45) aparținînd unei familii de moșneni; planul casei, cu prispa clădită pe două laturi, este al unei case țărănești mai mari. Stîlpii prispelor din zidărie de piatră sînt de secțiune circulară, avînd proporțiile unei coloane toscane. Capitelul și baza ne apar ca o interpretare personală și naivă a celor folosite la coloanele clasice; fusul coloanei este canelat și cilindric. Coloanele susțin un antablament de lemn cu profilatură de stuc. Întreg ordinul este simplu și conține o notă de primitivism și stîngăcie. Intervalele dintre coloane măsoară aproximativ cît înălțimea coloanei, proporție frecventă în arhitectura locală; ea ne amintește de cuvintele lui Vignola:

« Dacă se vor face din acest ordin toscan coloane simple, spațiile dintre ele se vor putea face foarte mari, pentru că arhitravele se fac din lemn, fiind foarte indicate pentru casele de țară ». Tema este reluată la o casă pur țărănească din Arcani (fig. 7, pag. 45) (proprietarii fiind mici agricultori), dimensiunile ei nedepășind o casă medie țărănească. Ea este ridicată pe un soclu netencuit de piatră de rîu; « pridvorul » sau balustrada zidită în cărămidă aparentă suportă coloanele scurte și groase de secțiune circulară, care au o profilatură de stuc alb. Coloanele sînt legate de arhitrava alcătuită dintr-o simplă grindă de lemn, care susține o structură tradițională de acoperiș, cu grinzi de plafon și căpriori.

Atît conacul din Bîlta, cît și casa din Arcani sînt exemple deosebite în arhitectura văii Jaleșului. Idealul sătenilor de a transforma viața lor în sensul progreselor materiale ale celor de la oraș se reflectă în arhitectura primelor trei decenii ale veacului nostru, prin aspirația spre clasic. Chiar și unele fațade ale vechilor case de lemn sînt tencuite și decorate cu elemente arhitecturale din stuc, ca frontoane, lăcrimare, metope, scuturi, rozete. În multe cazuri, aceste influențe orășenești au deservit arhitectura satelor. Încercările meșterilor de la Bîlta și Arcani dovedesc însă mult bun simț și reușită în intențiile lor.

Influența arhitecturii neoclasice nu se manifestă în exemplele citate printr-un împrumut pur decorativ, cum se întîmplă de cele mai multe ori cînd arta populară imită arta cultă; problema de a înlocui stîlpii de lemn cu stîlpi de zidărie, trecerea de la lemn la zidărie este o problemă de ordin structural, iar rezolvarea ei prin construirea de coloane clasicizante în locul stîlpilor, cu menținerea arhitravelor de lemn, constituie o foarte corectă întrebuințare, fiindcă reia procedeele și proporțiile pe care, în cazuri similare, adică în arhitectura rustică și domestică, le întrebuințau înșiși clasicii și pe care le recomandă, după cum am văzut, și Vignola. Transpunerea stîlpilor de lemn în coloane ne sugerează geneza ordinelor clasice, în măsura în care acestea sînt rezultatul evoluției unei arhitecturi din lemn spre una de piatră.

Neoclasicismul a avut însă o influență restrînsă și limitată la ultimul deceniu al secolului trecut și primele trei decenii ale secolului nostru; paralel, s-a dezvoltat în aceste decenii și un curent de tradiție locală, care, însă, nu are un caracter de excepție ca cel de inspirație orășenească, ci corespunde unor tendințe ce se generalizează în arhitectura văii Jaleșului.

Arhitectura civilă a Olteniei numără foarte multe exemple din veacurile trecute. Locuința boierească, în special cea a micului boier, este caracteristică pentru Oltenia. « În Gorj, ca nicăieri în altă parte . . ., exemple de acest fel se mai găsesc destul de multe. După felul de distribuție al planului, și după folosința lor, ele se pot grupa în 3 categorii: casa de țară boierească întărită, denumită culă, casa de țară boierească și casa de tip intermediar între culă

și casa țărănească» *. Cea din urmă categorie ne interesează în special, deoarece acest tip de construcție a influențat arhitectura nouă a văii Jaleșului, între Runcu și Arcani. În această porțiune a văii Jaleșului, arhitectura nouă continuă tradiția arhitecturii civile a secolului al XVIII-lea și a începutului secolului al XIX-lea.

Caracteristicile caselor boierești din perioada amintită sînt: întrebuințarea arcelor și bolților de cărămidă la construcția prispelor și simplitatea volumului general al construcției, constituit în general dintr-un singur paralelipiped; deși casa boierească nu are o funcțiune defensivă, ca în cazul culei, ea este în general construită peste un soclu înalt și are deseori etaj, sau soclul constituie el însuși parterul. Această preferință pentru locuința ridicată de la pămînt se explică, fie prin tradiția locuinței fortificate, fie prin continuarea tradiției casei de lemn cu etaj, caracteristică Jiului de sus.

Locuința țărănească de zidărie păstrează formele de plan ale caselor țărănești foarte evoluate, adaptînd fațadelor arhitectura caselor boierești și a culelor.

Construcția caselor noi se face din ziduri groase de piatră sau din ziduri de cărămidă, golurile fiind obținute prin construirea de arce; forma, proporțiile, ritmul și suprapunerea acestor arce sînt mijloacele principale de expresie ale acestei arhitecturi populare noi. Influența arhitecturii caselor boierești — care utilizează de preferință arcadele ca temă principală — și în special a tipului intermediar între casa țărănească și culă este vădită. Astfel, în satul Runcu, un grup de trei case reține atenția. Prima (fig. 4, pag. 43), care datează de 20—25 de ani, este o casă cu etaj ridicată pe un plan de tipul casei cu trei camere. În primul cat, camerele sînt mai puțin favorabile locuitului, deoarece sînt chiar la nivelul solului; ele sînt folosite (și aceasta este o regulă generală) ca bucătărie, pivniță și cameră suplimentară. Camerele corespunzătoare de la etaj sînt destinate exclusiv locuitului. Cele două prispe sau «săli» cum sînt numite în regiune sînt suprapuse și comunică prin intermediul unei scări de piatră. A doua casă (fig. 3, pag. 44) are drept punct de plecare planul de casă cu două încăperi, cel mai frecvent în regiune, și, ca și prima, are etaj, iar a treia (fig. 2, pag. 42), construită acum șapte ani, este o reluare a primei, avînd aceeași distribuție de plan și o repartiție asemănătoare a golurilor fațadei.

* *Balș Ștefan*, Vechile locuințe boierești din Gorj («Studii și cercetări de istoria artei» nr. 3—4, 1954).

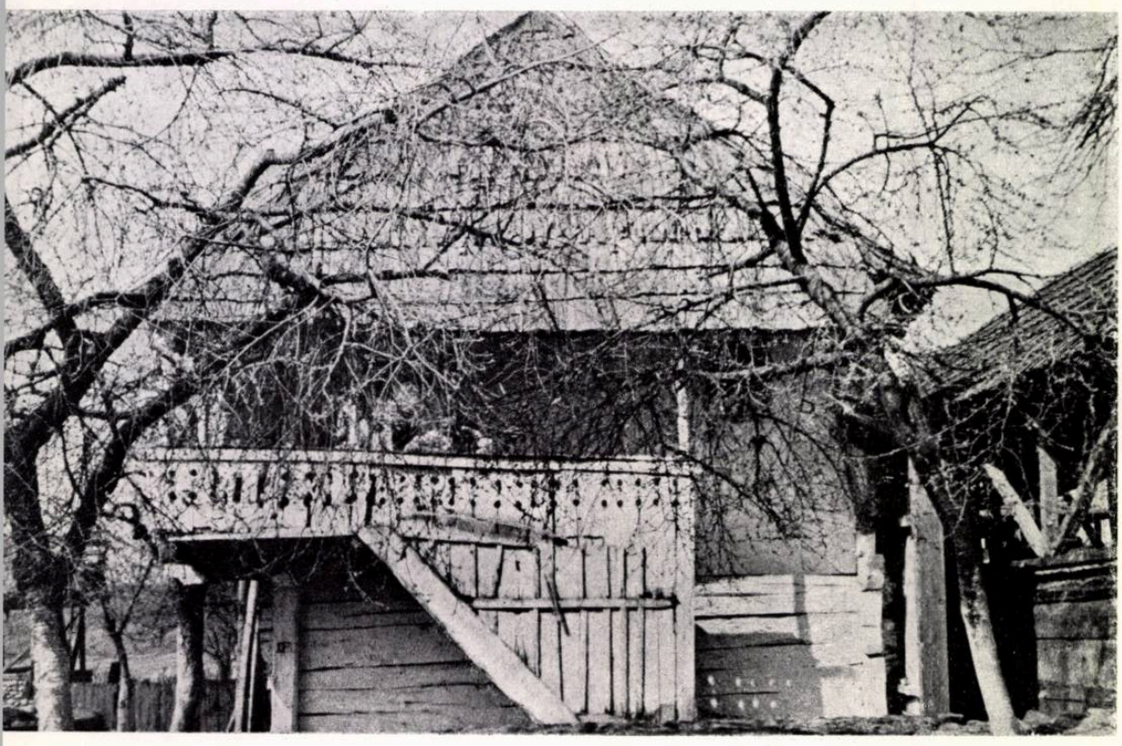

1

2

Cea de a doua casă are scara exterioară construită din piatră; constructorul, din lipsa spațiului necesar, nu a putut s-o cuprindă în volumul construcției, cum a procedat în cazul celorlalte două case. Așezată de-a lungul unui rîuleț care străbate curtea proprietății, ea ne apare ca un element pitoresc și romantic, sugerîndu-ne un decor de teatru.

Un călător neinițiat, trecînd prin aceste sate neînsemnate, asistînd la spectacolul lent și obișnuit al construcției unei case, ar putea rămîne cu impresia că acest lucru nu ascunde nici un secret, în afara cîtorva abilități meșteșugărești, și că zidirea caselor este mai mult rezultatul unor eforturi musculare decît al activității cerebrale. Un fapt rămîne însă sigur: la trasarea acestor construcții s-au respectat, intuitiv sau voit, anumite reguli de compoziție și raporturi metrice determinate între elementele ce compun planurile și fațadele. Să ne referim, de pildă, la cea de a treia casă din grupul caselor de piatră din Runcu pe care le-am descris. Construcția a fost ridicată acum șapte ani. Este, după cum putem constata, o casă nouă. Ea nu a fost tencuită la exterior, fațadele rămînînd în piatră aparentă. Interesantă este fațada principală. Golurile ei sînt arcadele prispelor suprapuse ale celor două caturi. Din măsurarea elementelor acestei fațade și analiza proporțiilor rezultă că meșterii au utilizat la trasare o măsură comună, un modul. El derivă din măsura lățimii stîlpilor arcelor. Alăturarea de arcade constituie un șir de elemente dispuse după o ordine metrică, deoarece constă din succesiunea unor unități egale la intervale egale. În cazul nostru, arcadele (cu o aproximație de doi la sută) sînt de două ori mai mari decît intervalul dintre ele. Înălțimea arcului la cheie este egală cu lățimea lui; avem de-a face cu raportul simplu de 1/1; balustrada prispei la catul de jos măsoară cît lățimea intervalului dintre arcade. Șirul de arcade superioare are o ordine metrică identică celei inferioare, elementele de succesiune sînt identice, iar distanța dintre cheia arcadei inferioare și fațada parapetului celei superioare este egală cu înălțimea arcadei; distanța de la cheia arcadei superioare la linia cornișei este de 2/3 din măsura stîlpului.

Dacă între cele două șiruri de arcade există identitate metrică, nu există, însă, o identitate efectivă, șirul de sus numărînd șase arcade, iar cel de jos doar cinci. Spațiului ocupat la partea superioară de arcada a șasea îi corespunde, la partea inferioară, un plin de zidărie care ascunde scara de acces; el măsoară de 4 ori și 2/3 intervalul; la ccalaltă extremitate a șirului, plinul de zidărie este de 1 și 2/3 din grosimea intervalului, adică un interval și 2/3, 2/3 reprezentînd grosimea zidului transversal, care formează colțul casei.

În concluzie, se poate stabili o măsură comună a tuturor elementelor fațadei, care este, după cum am spus, egală cu lățimea intervalului arcadelor. Fațada se poate împărți în 20 de părți și 1/3 în lungime și 7 părți și 2/3 în înălțime. O singură excepție o constituie raportul în care este tăiată înălțimea arcadei de către linia nașterii arcelor. El este mai apropiat de raportul secțiunii de aur decît de 2/3 din înălțime.

Volumele acestor case de locuit au un aspect de masivitate, deoarece caracterul predominant al formei lor constă în faptul că dimensiunile celor trei coordonate spațiale ale volumului sînt destul de

apropiate; la această impresie de masivitate mai contribuie și faptul că golurile sînt foarte mici în raport cu plinurile. Chiar și în fațada principală, fațada prispelor, unde condițiile funcționale necesită goluri cît de mari, lumina lor este mică în raport cu grosimea stîlpilor. Stîlpi mai svelți nu se pot construi, deoarece condițiile de rezistență a materialului nu o permit. Toate aceste trăsături imprimă fațadelor un aspect sever, care reamintește arhitectura locuinței fortificate din trecut.

În schimb, fațadele caselor de cărămidă sînt mai puțin masive, deoarece este posibil să se construiască puncte de sprijin mai subțiri, raportate la deschiderile arcadelor. Cărămida fiind ușor de cioplit se obțin coloane de zidărie de secțiune circulară, mai svelte decît stîlpii pătrați sau dreptunghiulari.

În Runcu și Sănătești — sate apropiate — multe case cu un singur cat sînt construite în întregime din cărămidă (fig. 1, pag. 44) ; prispele acestui tip de casă au arcele descărcate pe coloane de cărămidă așezate pe o balustradă care alcătuiește piedestalul coloanelor. Raportul înălțimii arcelor față de lumină este tot de 1/1, ca și la casele de piatră de care am vorbit. Arcada de acces la prispă are raportul 1/1,5 între dimensiuni, deoarece în această travee lipsește balustrada, care, ca de obicei, este de două ori înălțimea arcului la cheie.

În cărămidă se construiesc și multe case cu etaj, tip care constituie o preferință pentru locuitorii regiunii, deoarece, după cum spuneam, reprezintă tradiția vechilor case cu etaj, pe de o parte, și reamintesc de culele boierești, de altă parte. Un exemplu remarcabil este casa cu etaj din Sănătești (fig. 2, pag. 44). În acest caz, prispele ocupă două laturi ale casei, fațada principală și fațada laterală dinspre șosea. Primul cat, construit chiar la nivelul curții, nu este destinat locuitului; în el se găsesc bucătăria și pivnița. Intrarea la pivniță (fig. 4, pag. 44) se face printr-o arcadă mai mare, deschisă în peretele frontal al foișorului din fațada principală. La etaj se află 2 camere foarte mari, care comunică între ele și au fiecare comunicație directă cu prispa. Interesul principal pe care-l prezintă această casă se datorește prispelor. Constructorul, originar dintr-o comună învecinată, care aparținea însă fostului județ Mehedinți, se pare că s-a inspirat dintr-un « model » răspîndit în județul său. Arcele prispei primului cat au raportul între dimensiunile specifice de 1/1, curba intradosului fiind un semicerc. Raportul între lățimea stîlpilor arcelor și lumina lor este de 1/3,6, proporție care duce la o expresie mai grațioasă decît cea a arcelor de zidărie de piatră și cu un aspect mai puțin sever. Acestor arce li se suprapun, la al doilea cat, un șir de arce mai ușoare, ținute de coloane de cărămidă. Aceste arcade superioare au o deschidere mai mică decît cele de la primul cat, iar raportul dintre dimensiunile specifice este de 1/1,5; în consecință, la etaj vor fi arce mai numeroase decît cele de la primul nivel; suprapunerea șirurilor de arce cu ritm diferit este obișnuită în vechea arhitectură mănăstirească. Coloanele au bază și capitel, iar prin crearea de panouri pe suprafața balustradei se marchează postamentele coloanelor.

În axa fațadei principale, după cum am mai spus, se ridică un foișor. Motivul foișorului este mai rar întîlnit în regiune, fiind preferate volumele simple.

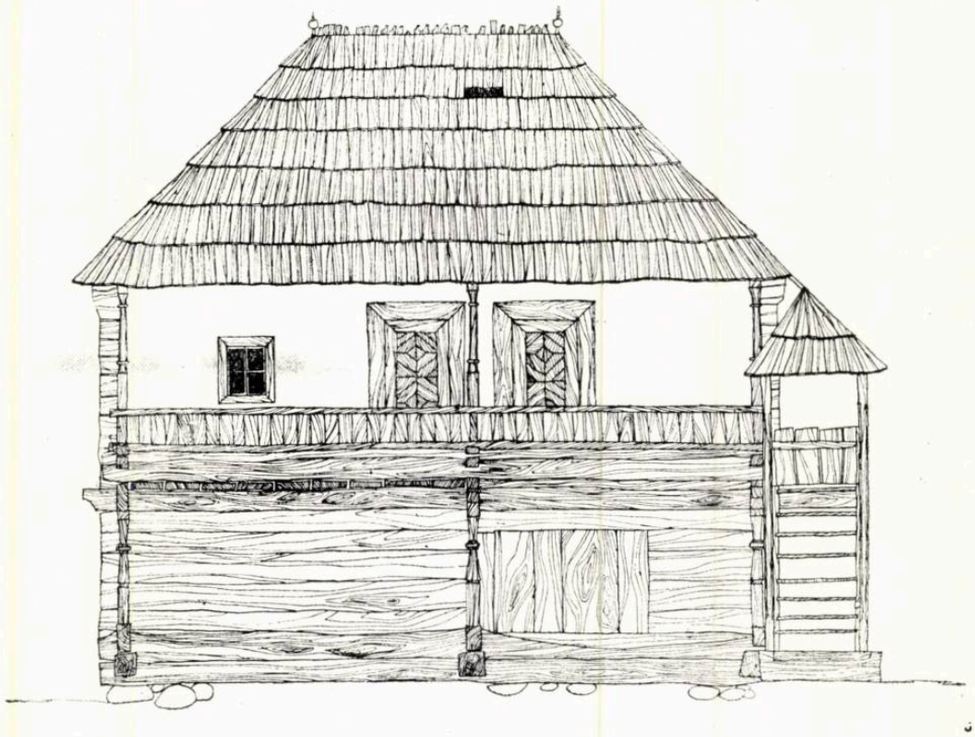

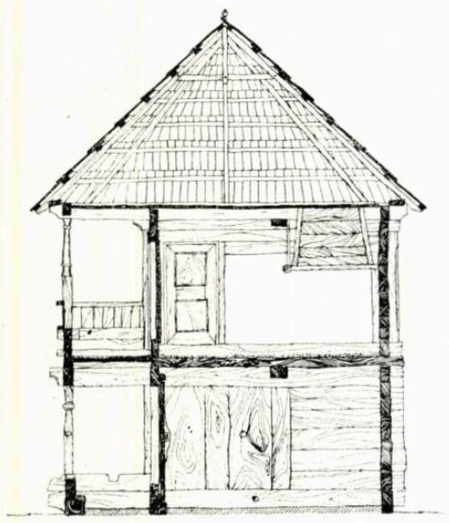

4

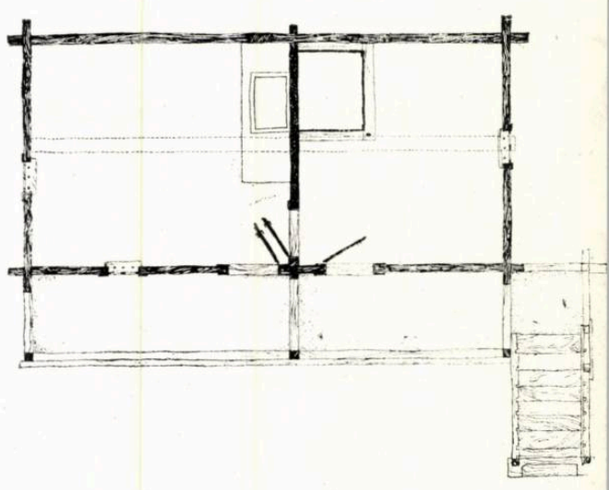

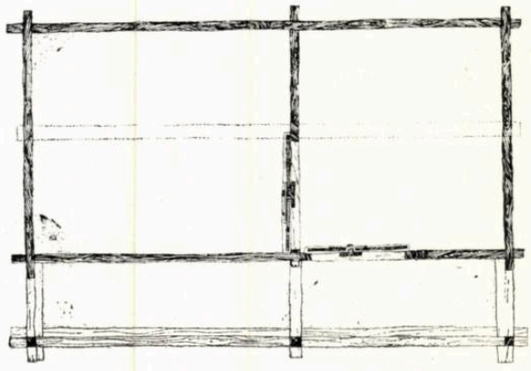

6

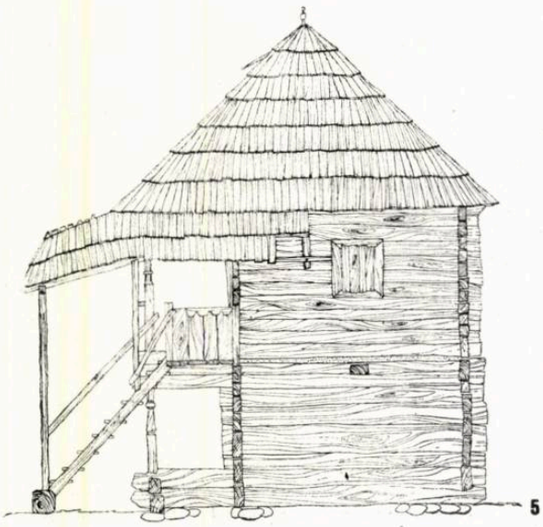

5

1. *Casă veche din Arcani — Fațada cu scara*
2. *Casă veche cu 6 încăperi din Cîmpofeni*
3. *Casă veche cu etaj din Cîmpofeni — Fațada principală*
4. *Casă veche cu etaj din Cîmpofeni — Secțiune transversală*
5. *Casă veche cu etaj din Cîmpofeni — Fațada laterală*
6. *Casă veche cu etaj din Cîmpofeni — Planurile nivelurilor superior și inferior*

1

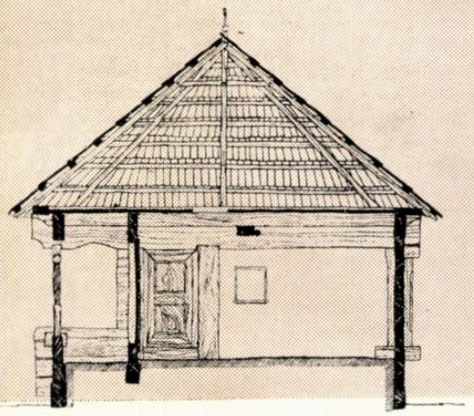

2

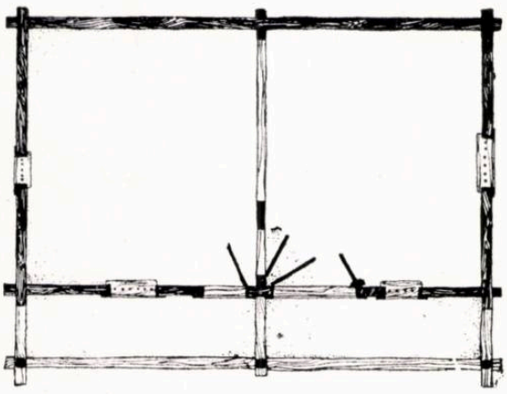

3

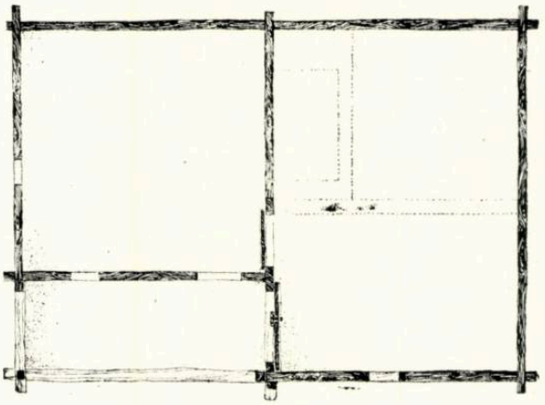

5

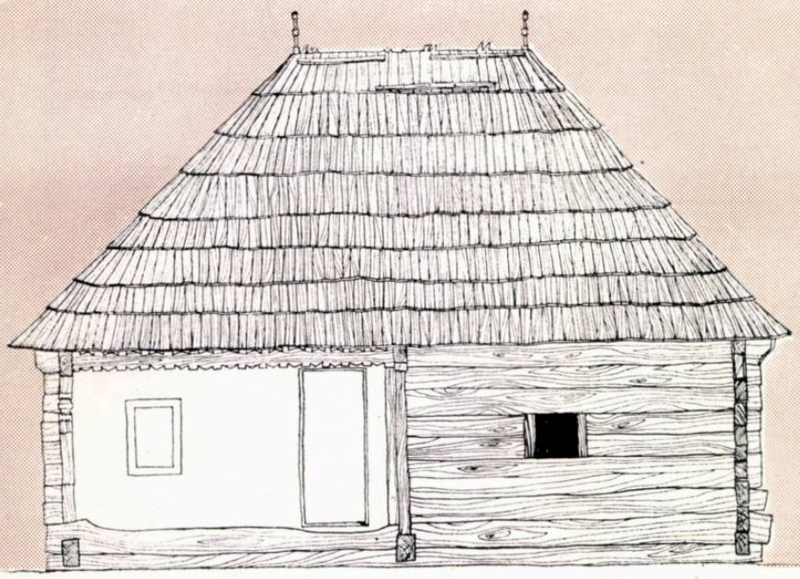

4

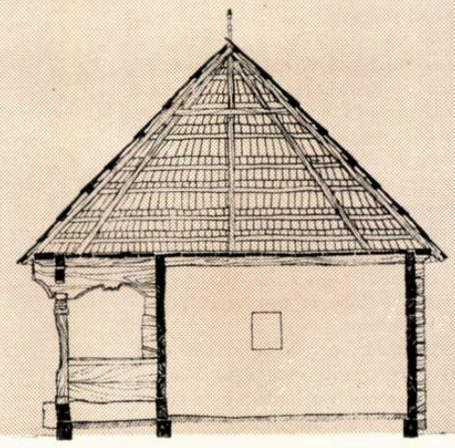

6

1. *Casă veche din Arcani — Fațada principală*
2. *Casă veche din Arcani — Secțiune transversală.*
3. *Casă veche din Arcani — Plan*
4. *Casă veche din Stolojani — Fațada principală*
5. *Casă veche din Stolojani — Plan*
6. *Casă veche din Stolojani — Secțiune*
7. *Casă veche cu 3 încăperi din Stroești*
8. *Casă veche din Cornești — Plan*
9. *Casă veche din Cornești — Secțiune transversală*
10. *Casă veche din Cornești — Fațada principală*

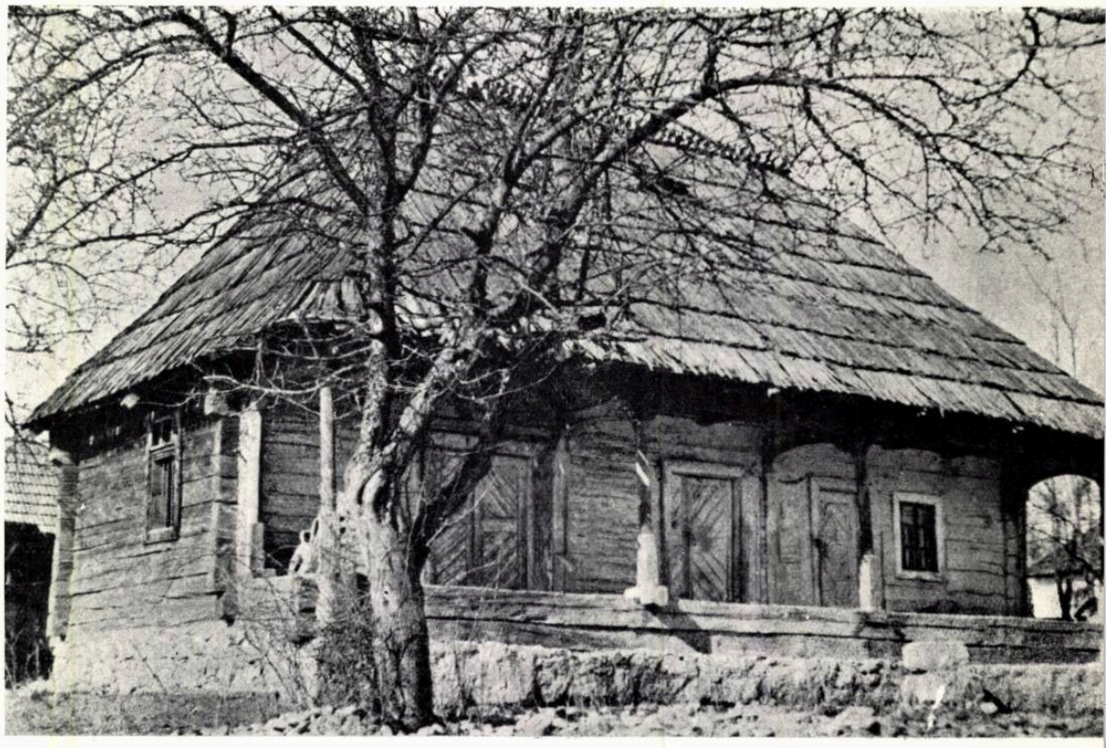

7

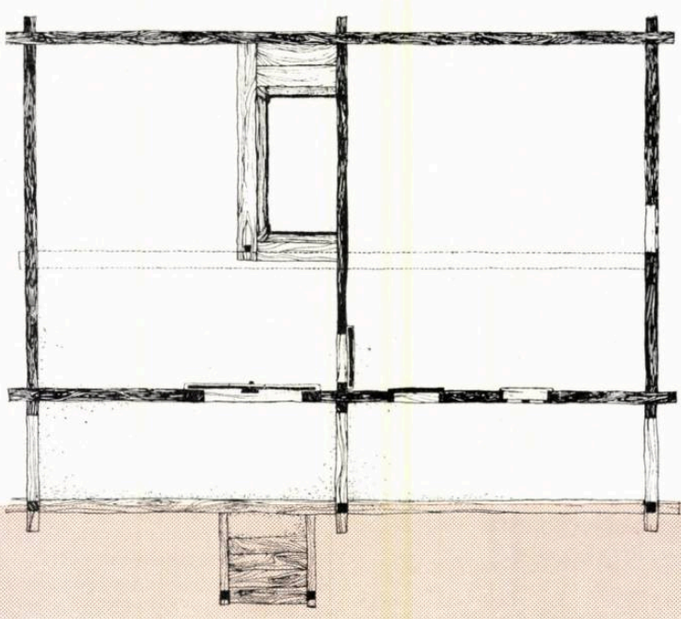

8

9

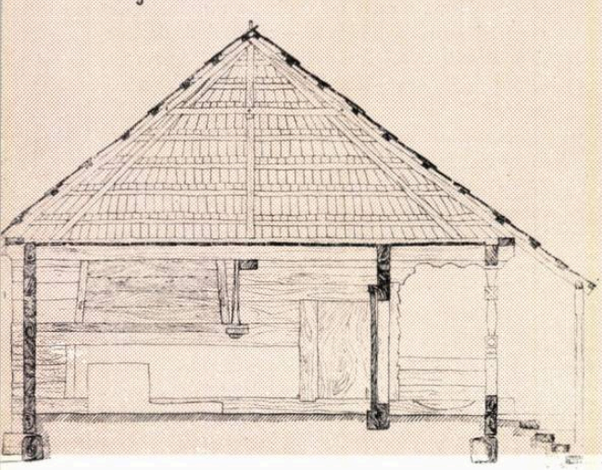

10

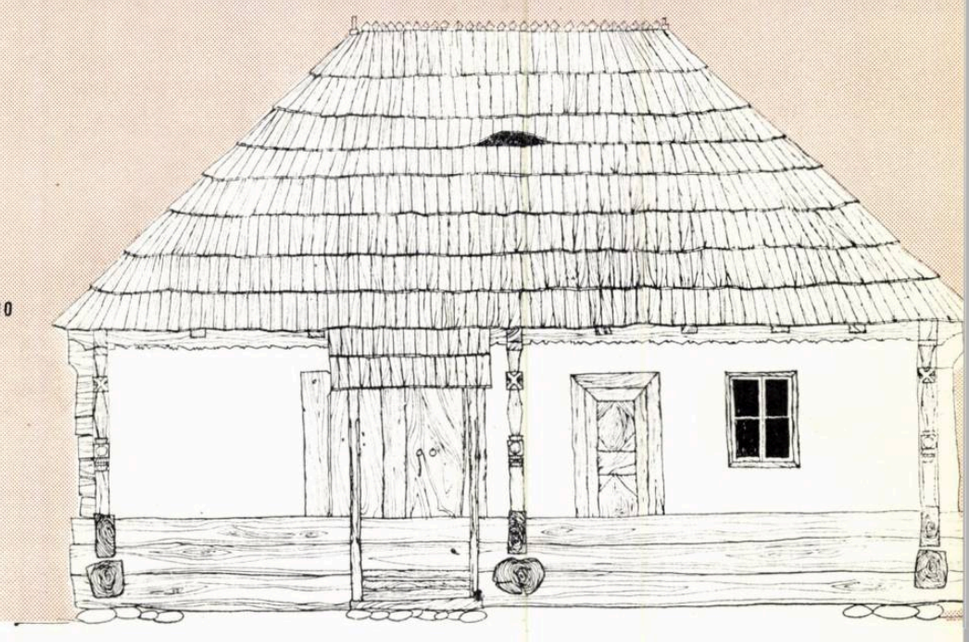

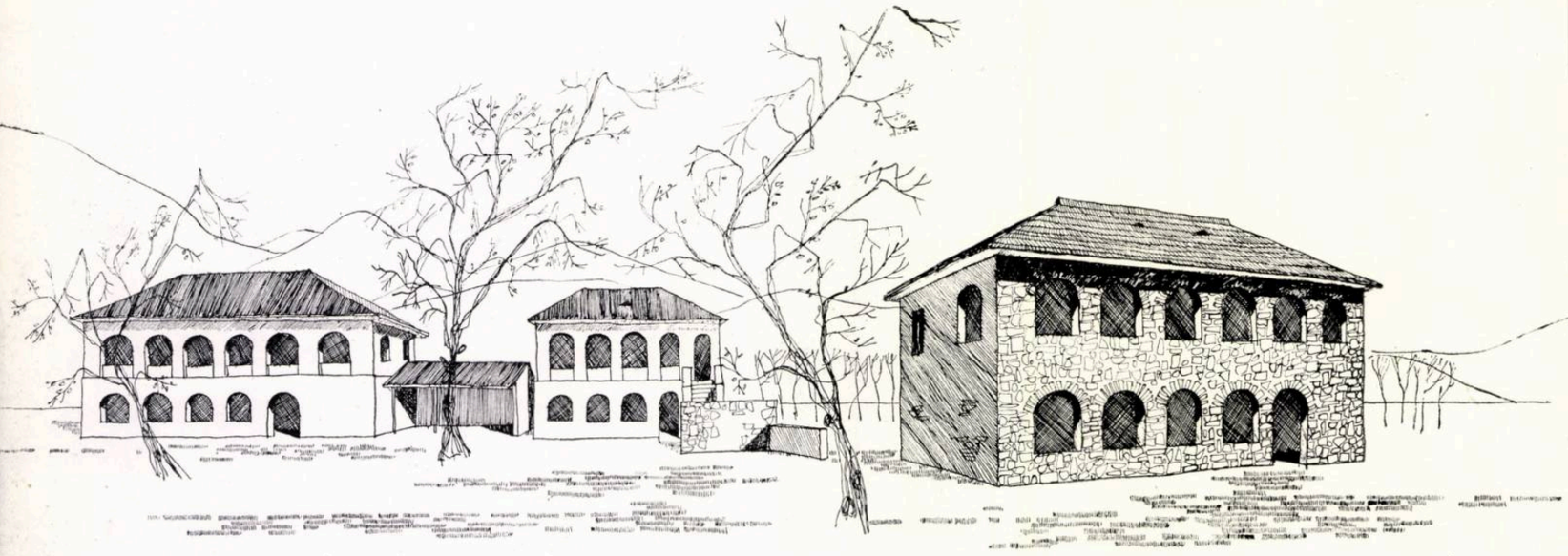

1

2

3

Cu toate frămîntările constructorilor noi, cu toate schimbările care au avut loc în tehnica construcțiilor în ultimele decenii, cu toate influențele asimilate de arhitectura noastră, de legislații care tind să stabilească tipuri de construcții, cu toate eforturile de a se crea stiluri naționale, sînt încă regiuni și locuri în care se construiește după idei și metode locale, fapt care dă așezărilor și caselor un caracter de originalitate. Construcțiile ridicate după planuri sau indicații venite de la oraș și cu forțe de muncă și materiale străine regiunii au un caracter insolit și supărător în acest mediu bucolic, dînd impresia unor încercări de laborator, de fabricații a unor substanțe sintetice. Este foarte greu să te identifici unui timp, unui mod de viață, fără să-i aparții. Formele vieții rustice și secretele ei sînt domeniul unor cunoscători minuțioși și în special rari, și mai greu apanajul tehnicii curente.

Este remarcabil că aceste forme de cultură, care se dezvoltă paralel cu ceea ce noi numim arta cultă, păstrează în permanență, în toate produsele lor, două trăsături foarte importante: un permanent contact cu tradițiile și o continuă cunoaștere a lor, fapt care constituie un puternic suport al inspirației și un spirit raționalist, sănătos și cumpănitor, aidoma unui călător care va ști să nu se încarce cu lucruri inutile și care va purta cu el numai ceea ce este într-adevăr de folos.

După cum am văzut, în valea Jaleșului, procesul transformării arhitecturii de la construcția în lemn la cea în piatră este încă în curs. În acest proces ne apare evidentă poziția raționalistă a meșterilor, de a părăsi formele rezultate — construind desigur și o serie de tipuri intermediare — din construcția de lemn și de a se orienta spre forme specifice arhitecturii de zidărie.

În genere, cînd se vorbește de tradiționalism, se evocă forme ale trecutului care se păstrează ca un balast. În exemplele descrise, metodele și formele arhitecturii civile oltenești din veacul al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea sînt procese vii, care corespund mijloacelor materiale și culturii regionale, anacronisme — într-un sens — pentru noi, dar realități, forme ale actualității pentru cei care le utilizează. Dacă empirismul metodelor întrebuințate în această arhitectură rustică este depășit de cultură și de posibilitățile moderne, valoarea experienței milenare în a adăposti pe om, pe care ele o conțin, este de netăgăduit.

4

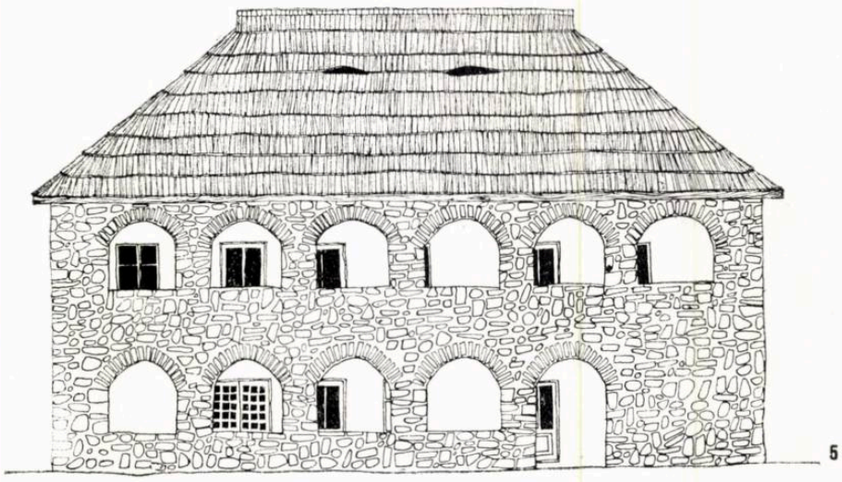

5

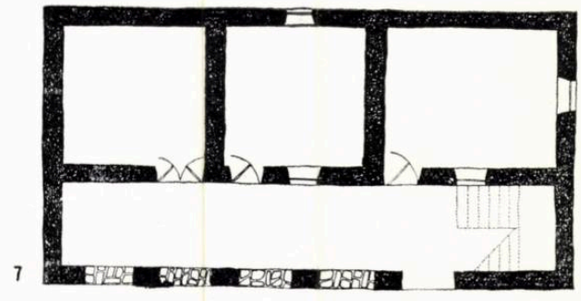

7

6

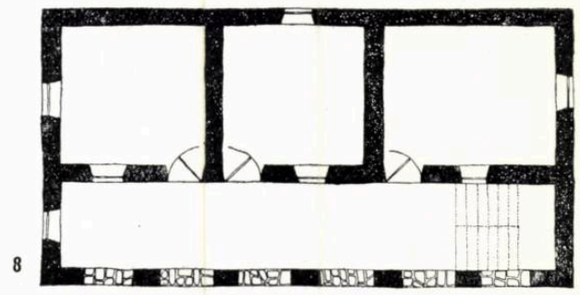

8

1. *Grup de case din Runcu*
2. *Casă nouă cu 6 încăperi, netencuită, din Runcu*
3. *Casă cu scară exterioară din Runcu*
4. *Casă cu 6 încăperi din Runcu*
5. *Casă nouă din Runcu — Fațada principală*
6. *Casă nouă din Runcu — Secțiune transversală*
7-8. *Casă nouă din Runcu — Planurile nivelurilor superior și inferior*

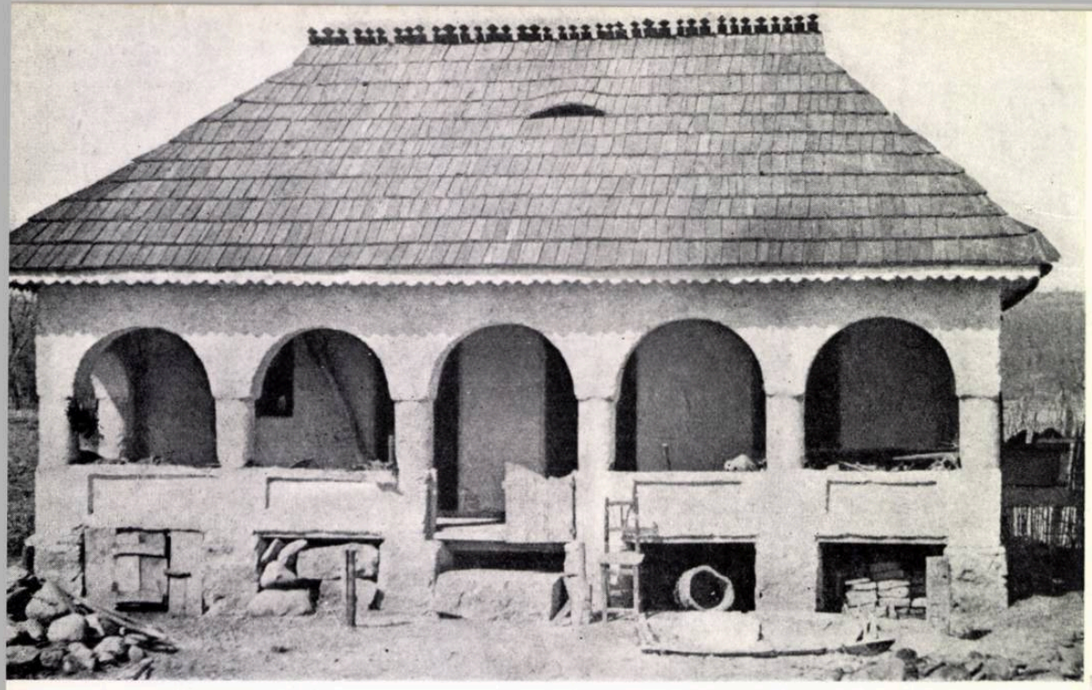

1

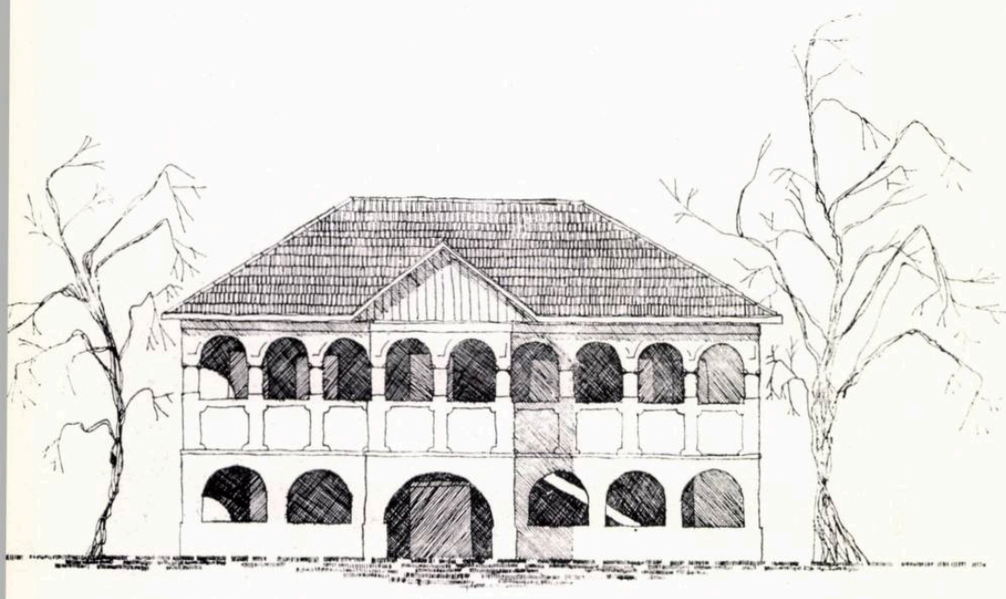

2

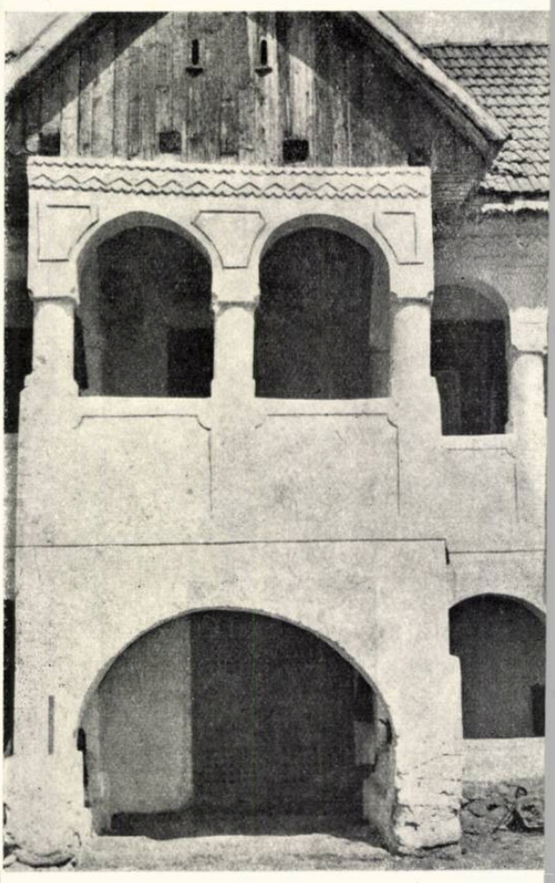

4

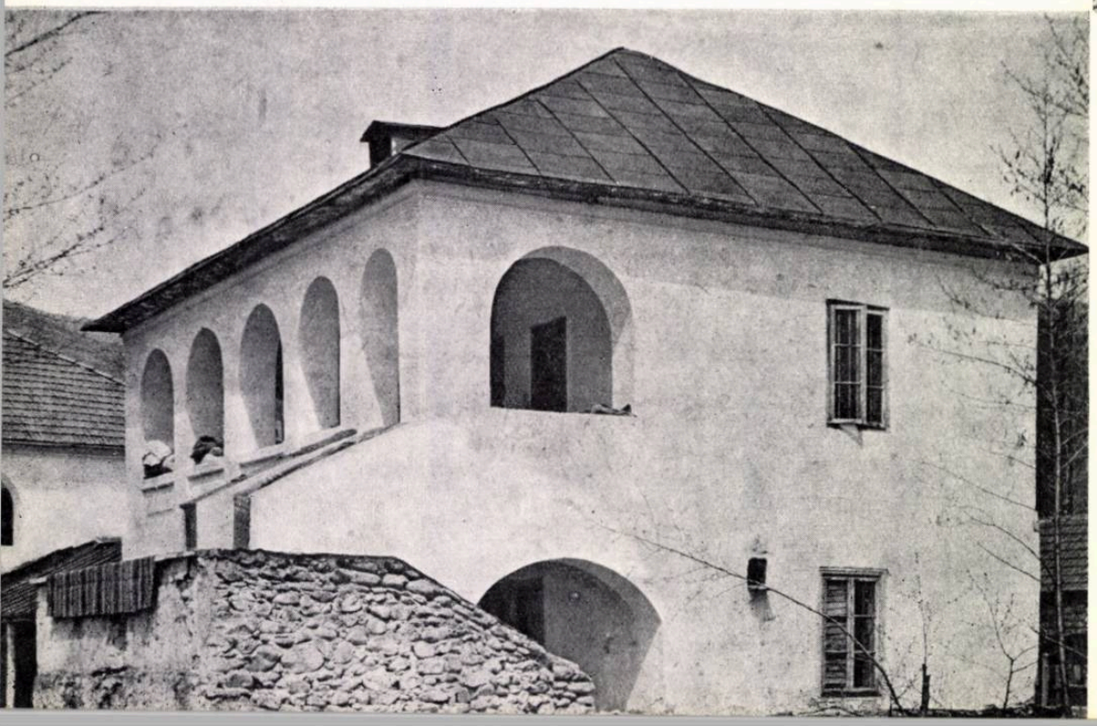

3

1. *Casă de cărămidă cu un cat din Runcu*
2. *Casă nouă cu etaj din Sănătești*
3. *Casă cu scară exterioară din Runcu*
4. *Casă nouă din cărămidă, cu etaj, din Sănătești — Fragment de fațadă*

5-6. *Conac la Bilta*

7. *Casă cu coloane de cărămidă din Arcani*
8. *Casă din Runcu*
9. *Evoluția principalelor forme de construcție a caselor țărănești de pe Jaleș*

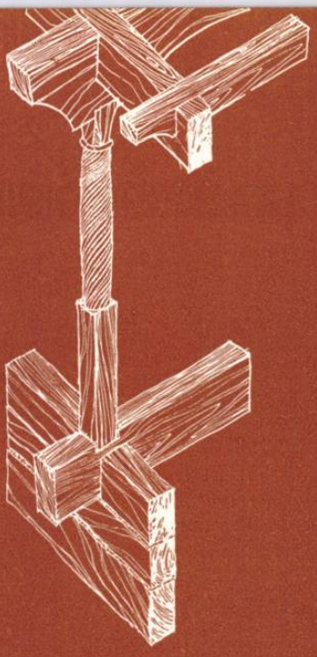

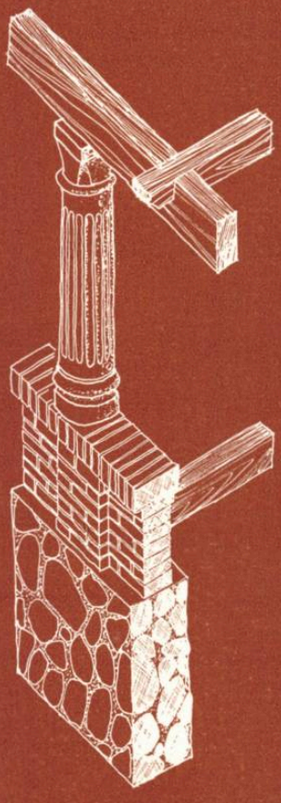

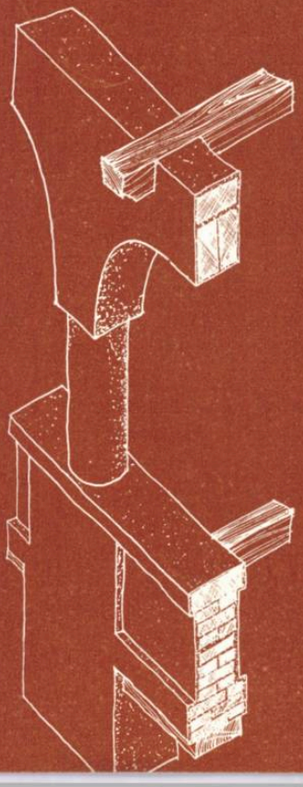

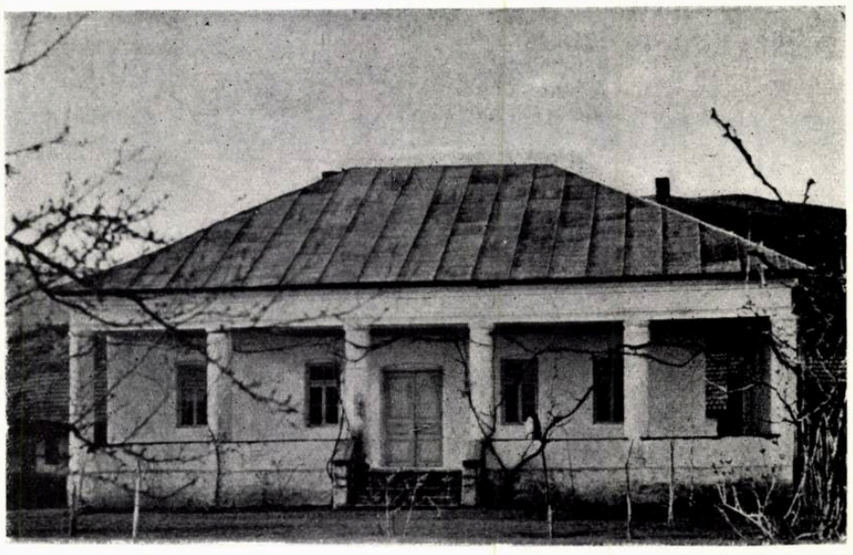

5

6

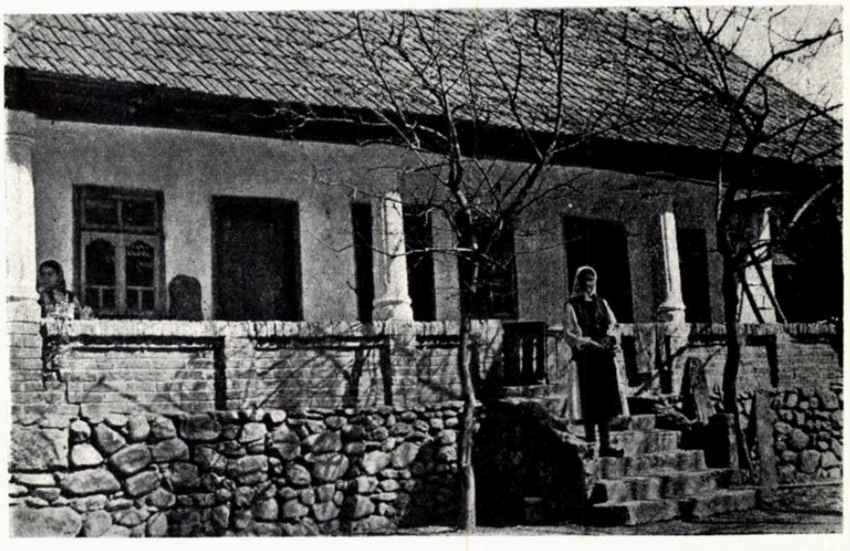

7

8

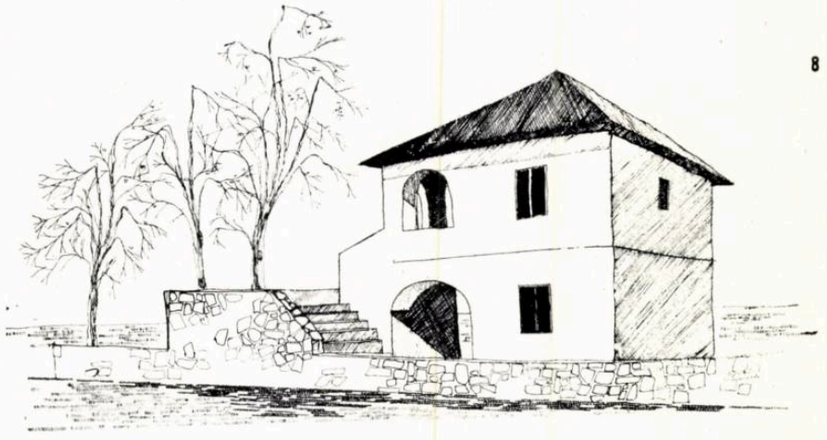

9

TREI ANI DE LA CONSFĂTUIREA UNIONALA A CONSTRUCTORILOR ŞI ARHITECŢILOR SOVIETICI

Se împlinesc 3 ani de la Consfătuirea unională a constructorilor, arhitecţilor şi lucrătorilor din industria materialelor de construcţie, din industria maşinilor de construcţie şi de drumuri, din organizaţiile de proiectare şi de cercetări ştiinţifice din U.R.S.S.

Adunîndu-se din iniţiativa Comitetului Central al P.C.U.S. şi a Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., constructorii şi arhitecţii sovietici au analizat atunci rezultatele muncii lor, au scos la iveală cu curaj lipsurile din domeniul proiectării şi execuţiei construcţiilor şi au trecut cu hotărîre la înlăturarea deficienţelor semnalate.

Reproducem mai jos cîteva fragmente din cuvîntarea tovarăşului N.S. Hruşciov ţinută cu prilejul Consfătuirii, la 7 decembrie 1954.

SĂ LICHIDĂM DEFICIENŢELE ÎN PROIECTARE, SĂ ÎNBUNĂTĂŢIM ACTIVITATEA ARHITECŢILOR

Tovarăşi! Succesul industrializării, îmbunătăţirea calităţii şi reducerea costului construcţiilor depind în mare măsură de organizaţiile de proiectare, de activitatea arhitecţilor şi constructorilor proiectanţi.

În condiţiile volumului mare de lucrări de la noi pentru construirea de întreprinderi industriale, locuinţe, şcoli, spitale, clădiri social-culturale, nu ne putem împăca cu rămînerea în urmă a proiectării. Toată ţara noastră este plină de şantiere. Statul Sovietic alocă anual, pentru construcţii, multe miliarde de ruble; la noi, literalmente, fiecare este interesat ca lucrările de construcţie să meargă bine...

...Folosirea pe scară largă a elementelor şi a pieselor prefabricate din beton armat, a blocurilor mari şi a noilor materiale de construcţie constituie acel element nou în tehnica construcţiilor, care ne impune să renunţăm cu hotărîre la procedeele învechite în proiectare...

...Am stat de vorbă cu mulţi ingineri şi arhitecţi în privinţa proiectării. Toţi sînt de acord că proiectele tip vor simplifica şi îmbunătăţi în mare măsură construcţiile, dar în practică mulţi arhitecţi şi ingineri proiectanţi, iar în construcţii industriale uneori şi tehnologii, caută să întocmească numai proiectele lor individuale.

De ce se întîmplă oare aceasta? Una din cauze constă, probabil, în faptul că există la noi lipsuri în pregătirea arhitecţilor. După exemplul maeştrilor arhitecturii, mulţi tineri arhitecţi, după ce abia au păşit de pe pragul institutului şi fără a putea sta încă bine pe propriile lor picioare, doresc să proiecteze numai clădiri cu caracter individual, se grăbesc să-şi creeze monumente. Dacă Puşkin şi-a creat un monument spiritual, mulţi arhitecţi doresc să-şi creeze în mod obligatoriu un monument «material» sub forma unei clădiri construită după un proiect personal. *(Rîsete, aplauze)*

Trebuie înţeles că dacă am construi pe bază de proiecte individuale toate construcţiile industriale, locuinţele şi celelalte clădiri, acest lucru ar încetini foarte mult ritmul construcţiilor şi costul lor s-ar ridica enorm.

Mulţi proiectanţi — arhitecţi şi ingineri — lucrează într-adevăr în mod creator, aduc prin lucrările lor multe lucruri noi şi utile, dar există în acestea şi deficienţe mari. Unii proiectanţi nu ţin seama în proiecte de elementele, de piesele şi materialele care se confecţionează în fabricile industriei construcţiilor, şi se orientează pînă în prezent spre metodele învechite de execuţie.

Să luăm, de pildă, construcţia de locuinţe. Pentru ce să nu se aleagă cele mai bune proiecte de locuinţe bine amenajate, care să se refolosească de mai multe ori în construcţie? Arhitecţii ar putea să-şi propună în cadrul întrecerilor proiecte pentru asemenea case!...

...Ce avantaje ne dau construcţiile executate după proiecte tip? Foarte multe. Vrei să construieşti; există deja proiect, se ştie ce fel de teren este necesar pentru această construcţie, ce nevoi există de elemente şi materiale de construcţie, de ce număr de muncitori este nevoie. Totul este clar. Astfel de condiţii vor ajuta să se accelereze şi să se ieftinească mult construcţiile.

Sau să considerăm problema proiectelor pentru clădiri şi construcţii industriale. Proiectele de clădiri industriale, la fel ca şi proiectele tip de locuinţe, constau din secţii sau travee identice care se repetă de mai multe ori. Stîlpii, fermele, grinzile de poduri rulante şi celelalte elemente rămîn neschimbate în cadrul fiecărei travee. Proiectele tip pentru clădiri industriale trebuie să fie întocmite ţinîndu-se seama de posibilităţile amplasării unor ramuri industriale diferite în halele de producţie şi în atelierele anexă. Clădiri cu destinaţii diferite se pot construi din aceleaşi elemente. În acest scop, proiectele tip pentru clădiri industriale trebuie să fie întocmite folosind o reţea unificată de stîlpi şi aceeaşi înălţime de etaje, încărcări unificate, case de scări unificate, aceleaşi goluri de ferestre şi uşi etc.

Folosirea acestor proiecte tip va permite să se organizeze confecţionarea prealabilă în masă a pieselor şi prefabricatelor de construcţie şi să se treacă de la un sistem obişnuit de construcţie la asamblarea şi montajul clădirilor, executînd aceste lucrări în termene scurte. Acest lucru trebuie realizat, tovarăşi.

Pentru a introduce pe scară largă proiectele tip trebuie să avem voinţă şi perseverenţă, deoarece în acest domeniu se poate să întîmpinăm şi rezistenţă. Va trebui probabil să lămurim bine unora, necesitatea acestui lucru.

Folosirea proiectelor tip în construcţii va avea un efect mare, atît în ce priveşte economia de fonduri, cît şi în privinţa accelerării şi îmbunătăţirii calităţii construcţiilor. Nu există nici o îndoială asupra acestui lucru . . .

. . . În construcţiile noastre se observă adeseori o risipă a fondurilor, şi în această privinţă sînt de vină, în mare parte, arhitecţii care permit exagerări în finisajul arhitectural al clădirilor care se construiesc pe bază de proiecte individuale.

Aceşti arhitecţi au devenit o piedică în calea industrializării construcţiilor. Pentru a construi bine şi repede, construcţiile trebuie să fie executate după proiecte tip, dar unor arhitecţi, după cum se vede, aceasta nu le este pe plac . . .

. . . din cuvîntările unor arhitecţi în cadrul consfătuirii de faţă, rezultă că ei ocolesc problemele economiei construcţiilor, că ei nu manifestă interes faţă de costul unui metru pătrat de suprafaţă locativă.

Arhitecţii, la fel ca şi toţi constructorii, trebuie să se orienteze către problemele economicităţii construcţiilor, trebuie să pătrundă profund în aceste probleme. Trebuie ţinut minte totdeauna că unul din factorii cei mai importanţi este costul clădirii construite, costul unui metru pătrat de suprafaţă.

Arhitecţii, dacă vor să meargă în pas cu viaţa, sînt obligaţi să cunoască şi să ştie să folosească nu numai forme, ornamente şi diferite elemente decorative arhitecturale, ei trebuie să cunoască şi noile progrese în privinţa materialelor, prefabricatelor şi pieselor de beton armat şi înainte de toate trebuie să se priceapă foarte bine în problemele economicităţii construcţiilor. Tov. Mordvinov şi mulţi dintre colegii săi au fost criticaţi în cadrul consfătuirii, tocmai pentru că ei, proiectînd clădiri, au uitat principalul : costul unui metru pătrat de suprafaţă; lăsîndu-se antrenaţi de împodobirea inutilă a faţadelor, au săvîrşit multe exagerări.

Pe faţadele locuinţelor se atîrnă adeseori multe podoabe inutile, care mărturisesc lipsa de gust a unor arhitecţi. Constructorii execută uneori, chiar cu multe dificultăţi, aceste podoabe . . .

. . . Tovarăşi ! Nu există între noi şi arhitecţi nepotriviri în problemele de bază — cu privire la nevoia de a se crea locuinţe şi apartamente confortabile. Şi aceasta este o problemă importantă, cînd este vorba despre confortul în viaţa oamenilor. Numărul apartamentelor cu puţine camere şi cu multe camere, dimensiunile lor, înălţimea încăperilor — în aceste probleme nu există de obicei divergenţe. Dar acestea apar totdeauna, imediat ce vine în discuţie problema aspectului arhitectural al faţadelor. Problema creării formei artistice-arhitecturale a clădirii se dovedeşte a fi cea mai complicată.

Unii arhitecţi sînt atraşi de a executa fleşe pe clădiri şi de aceea aceste clădiri încep să semene cu bisericile. Vă place oare silueta bisericii? Nu vreau să discut probleme de gust, dar pentru locuinţe nu este necesar un astfel de aspect al clădirilor. Nu se poate ca o locuinţă actuală să se prefacă, prin forma arhitecturală, într-un fel de biserică sau muzeu. Acest lucru nu aduce nici un confort locatarilor, ci complică numai exploatarea clădirii şi scumpeşte costul ei. Totuşi, unii arhitecţi nu ţin seama de aceasta . . .

. . . Arhitecţii de frunte accentuează mereu latura artistică şi vorbesc puţin de economicitatea şi confortul locuinţelor şi celorlalte clădiri. Se înţelege că vom lupta împotriva acestei ruperi a arhitecturii de sarcinile arzătoare ale construcţiei.

Unii arhitecţi încearcă să justifice orientarea lor greşită şi prisosurile din proiecte prin referiri la necesitatea de a lupta împotriva constructivismului. Dar sub steagul luptei împotriva constructivismului se risipesc fondurile statului.

Ce înseamnă constructivism? Iată cum defineşte acest curent Marea Enciclopedie Sovietică: « Constructivismul . . . înlocuieşte creaţia artistică « prin evidenţierea construcţiei » (de aici şi numele de constructivism) printr-un tehnicism gol. Vorbind despre cerinţele « utilităţii », « raţiunii » funcţionale, constructive, constructiviştii ajung de fapt la pasiunea estetizantă pentru forma ruptă de conţinut. Ca urmare a acestui curent a apărut antiartisticul, tristul « stil de cutie », care este caracteristic pentru noua arhitectură burgheză . . . Manifestările constructivismului au fost supuse unei critici aspre într-o serie de indicaţii şi hotărîri ale partidului . . . » (Marea Enciclopedie Sovietică, 1953, vol. 22, pag. 437, ed. rusă).

Această definiţie a constructivismului nu este desigur completă. Dar caracterizarea dată constructivismului arată şi lipsa de temei a unor arhitecţi care, adăpostindu-se în dosul frazelor despre lupta împotriva constructivismului, sacrifică de fapt, confortul distribuţiei interioare şi al exploatării clădirilor, de dragul faţadelor, adică de dragul formei, manifestînd prin aceasta o atitudine neglijentă faţă de nevoile arzătoare ale oamenilor.

Unii arhitecţi care predică necesitatea luptei împotriva constructivismului cad într-o altă extremă — ornamentează faţadele clădirilor cu elemente decorative de prisos, iar uneori complet inutile, care antrenează după sine risipirea fondurilor statului.

Clădirile fără turnuri, portice, cu coloane sau cu faţade care nu sînt ornamentate cu procedee de decor, sînt denumite cutii şi sînt socotite recidive ale constructivismului. De fapt, aceşti arhitecţi credem că pot fi denumiţi constructivişti, deoarece ei singuri alunecă « spre pasiunea estetizantă pentru forma ruptă de conţinut ».

Nu putem să ne mai împăcăm cu faptul că mulţi arhitecţi, ascunzîndu-se în dosul frazelor despre lupta împotriva constructivismului şi despre realismul socialist în arhitectură, cheltuiesc fără chibzuială fondurile poporului.

Lupta împotriva constructivismului trebuie dusă cu mijloace raţionale. Nu trebuie să ne lăsăm antrenaţi de decoraţiile arhitecturale, de podoabe estetizante, de ridicarea pe clădiri a unor turnuri cu nimic justificate sau a unor sculpturi. Nu sîntem împotriva frumosului, ci împotriva lucrurilor de prisos. Faţadele clădirilor trebuie să aibă un aspect frumos şi atractiv prin crearea proporţiilor reuşite ale întregii construcţii, printr-o proporţionare bună a golurilor ferestrelor şi uşilor, prin amplasarea pricepută a balcoanelor, prin folosirea corectă a facturii şi culorii materialelor de finisaj, printr-o evidenţiere veridică a pieselor şi elementelor de perete la construcţiile din blocuri şi panouri mari.

Fiecare proiect trebuie să fie întocmit ţinînd seama de cheltuirea cu economie a fondurilor pentru construcţii. Clădirile trebuie să fie rezistente şi economice în exploatare. Arhitecţii trebuie să înveţe să socotească banii poporului. Această problemă este foarte serioasă. În cuvîntarea mea ating un punct vulnerabil al arhitecţilor. Dar pentru aceasta am şi luat cuvîntul: lucrurile acestea nu pot fi spuse numai pe jumătate. Prietenia care constă numai din zîmbete însoţite de risipa fondurilor poporului este o prietenie proastă, neprincipială. Trebuie să fim prieteni cu acei oameni care întăresc puterea Statului Sovietic, trebuie să susţinem pe acei oameni care lucrează în interesul poporului . . .

. . . cîţiva tovarăşi au arătat foarte just necesitatea înlăturării denaturărilor formaliste şi a stagnării în arhitectură. Ei au vorbit despre necesitatea folosirii critice a moştenirii clasice, despre faptul că arhitectura trebuie să fie subordonată nevoilor arzătoare ale societăţii noastre şi că pentru aceasta arhitectura trebuie legată mai strîns de tehnica modernă şi de construcţie în toate verigile ei; trebuie larg desfăşurată în arhitectură iniţiativa creatoare, spiritul inovator şi lichidată orice manifestare de monopolism şi sugrumare a criticii. Nu se poate să nu fim de acord cu aceste concluzii şi propuneri . . .

. . . Dacă vom organiza aşa cum trebuie întocmirea proiectelor tip, dacă vom îmbunătăţi cu hotărîre activitatea arhitecţilor şi inginerilor proiectanţi, dacă vom îndrepta atenţia lor către problemele de economie, dacă vom ridica simţul de răspundere al organelor noastre locale şi vom descătuşa mai mult iniţiativa lor, vom obţine cu siguranţă noi succese importante în construcţii, în reducerea costului şi ridicarea calităţii lor.

Redacția supune discuției articolul de față și roagă pe cititorii revistei să-și expună părerile asupra problemelor ridicate de autor

Arh. MIHAIL CAFFÉ

DESPRE CÎTEVA PROBLEME ACTUALE ALE ARHITECTURII

Templul

cristalizează formele locuinței,

ca și ale clădirilor publice

În ultimul timp, problemele orientării arhitecturii noastre se pun cu o ascuțime deosebită. Participăm la un proces de cristalizare a ideilor și a pozițiilor față de căile de dezvoltare ale arhitecturii contemporane în general, și de cele ale arhitecturii noastre în particular. Această mișcare este fără îndoială o consecință a criticilor făcute în urmă cu trei ani de N. S. Hrusciov împotriva risipei și exagerărilor în construcții. Pe de altă parte, credem noi, discuțiile, uneori foarte vii, care se poartă în prezent — din păcate nu în mod destul de deschis și de curajos — sînt un efect pozitiv al climatului general de combatere a dogmatismului, creat în urma Congresului al XX-lea al P.C.U.S.

Nu se poate spune că problemele teoretice nu-i preocupă pe arhitecți, deși mulți se prefac a disprețui profund așa-zisa «arhitectură vorbită». Adevărul este că în urmă cu cinci-șase ani problemele teoretice ale arhitecturii erau abordate în termeni generali, ca o simplă transpunere a principiilor materialismului dialectic și a esteticii marxiste în arhitectură. E inutil să arătăm că aceasta nu aducea o prea mare lumină în orientarea arhitecturii. Materialismul dialectic exprimă doar legile cele mai generale de dezvoltare ale naturii, societății și gîndirii omenești. Noi eram foarte satisfăcuți de minunata ilustrare în operele de arhitectură a legii contrariilor sau a acumulărilor cantitative care produc salturi calitative, deși e normal ca și arhitectura, la fel cu celelalte fenomene, să se dezvolte după aceste legi. Toată această «teorie» era de fapt un joc scolastic și numai rareori ea pornea de la fenomenele concrete particulare, ale arhitecturii, încercînd de obicei să se spună arhitectura unor formule și rețete teoretice prestabilite. Urmarea practică a fost că ani de zile arhitectura noastră s-a orientat pe calea copierii directe a tradiției clasice și naționale (deși se vorbea în toate ocaziile despre «prelucrarea creatoare» a acestor tradiții). Ca o consecință, discutarea problemelor teoretice a început să fie privită cu neîncredere și cu ironie și din ce în ce mai mulți proiectanți s-au alăturat poziției «să lăsăm teoriile — să ne ocupăm de proiectare» (cu toate că e evident că orice proiectare are un substrat teoretic). Totuși, astăzi este din ce în ce mai intensă preocuparea pentru căile de dezvoltare a arhitecturii, pentru problemele ei esențiale privind raportul între tradiție și cerințele contemporane, caracterul arhitecturii moderne, industrializare și tipizare și încă multe altele.

În spatele aparentului dezinteres față de teorie există, de fapt, la fiecare arhitect, un ansamblu mai mult sau mai puțin coerent de principii teoretice inspirate din diverse școli moderne de arhitectură. Multe dintre aceste principii nu au fost niciodată supuse unei critici marxiste profunde, ci au fost date la o parte ca făcînd parte din ansamblul culturii decadente a burgheziei imperialiste.

Respingerea necritică a unor practici sau teorii nu poate însă niciodată să convingă pe cineva.

Firește că persistența în concepțiile unora dintre arhitecți, în special a celor mai tineri, a ideilor diferitelor curente funcționaliste sau constructiviste trebuie legată și de rămășițele unei vechi mentalități nenorocite, de ploconire în fața apusului și de entuziasmul pe care l-au stîrnit seducătoarele formule ale lui Le Corbusier în rîndurile unor serii întregi de arhitecți.

Lipsite de o analiză critică concretă, diferențiată de la autor la autor, de la o lucrare la alta, de la o teorie la cealaltă, multe din ideile școlilor apusene, chiar cînd conțin un sîmbure realist și progresist, riscă să devină dogme la fel de rigide ca și cele din trecut. Este ceea ce se întîmplă acum destul de des. Mulți iau critica adusă unora dintre realizările trecutului apropiat drept o invitație de a trece cu arme și bagaje în partea opusă, și sînt gata să înlocuiască exagerările decorative clasicizante cu exagerări «moderniste». Unii dintre noi consideră acum că drumul cel mai sigur pentru a face o arhitectură actuală trece exclusiv prin paginile unei «Casabella», «Forum» sau «Architecture d'aujourd'hui». O dispută surdă, rareori deschisă, pare să existe între două categorii de arhitecți care militează în vorbe deopotrivă pentru o arhitectură a socialismului, dar care înțeleg prin aceasta lucruri diferite. Interesant e că în termeni generali toată lumea e de acord: economie, spun și unii și alții, confort, de asemenea. Simplitatea și folosirea efectelor majore de volum, ritm, plin și gol etc. par să fie deziderate estetice comune. Folosirea tehnicii moderne — de bine, de rău — e acceptată de toți pentru că e inevitabilă. (Ce-i drept, unii sînt puțin dezorientați de invazia prefabricatelor și de primatul tehnicii și trag semnale de falsă alarmă despre «desființarea arhitecturii».) În fine, chiar și necesitatea unei arhitecturi naționale e recunoscută unanim. În practică însă, acordul dispare. Și e firesc, într-o măsură, căci oamenii diferă ca sensibilitate, temperament și formație estetică și cu atît mai mult arhitecții. Deoarece, obișnuit, neînțelegerile apar mai ales dintr-o insuficientă definire a termenilor, credem că ar trebui să începem prin a discuta o serie de termeni și de definiții fără de care orice discuție e gratuită.

În cele ce urmează voi supune cititorilor cîteva reflexii izvorîte din examinarea dezvoltării actuale și trecute a arhitecturii.

*

Se constată azi că principala problemă, chestiunea numărul 1 a arhitecților din toate țările, este locuința de masă. Firește, se construiesc stadioane, clădiri administrative, teatre, școli etc., dar, între toate acestea, locuința este punctul central, atît prin volumul de construcție, cît și prin importanța ei socială. Istoria arhitecturii nu cunoaște o altă perioadă în care locuința de masă să fi jucat un rol atît de însemnat (în preocupările arhitecților).

Palatele comunale,

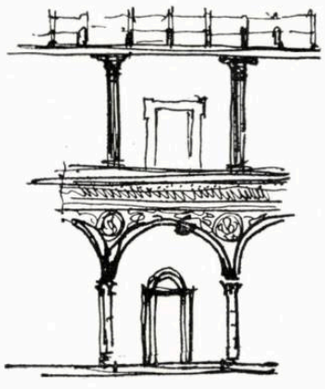

ca şi mănăstirile...

...bisericile, ca şi muzeele adoptă trăsăturile comune ale locuinţei bogate, porticele, amploarea monumentală

Această constatare ne-a dus la ideea că în evoluţia ei istorică arhitectura a avut totdeauna programe dominante şi programe secundare. Trebuie adăugat aici că programele de arhitectură elaborate de diversele civilizaţii se grupează invariabil în trei categorii mari: locuinţe, clădiri sociale (cult, învăţămînt, administrative etc.) şi clădiri de producţie. Particularităţile fiecărei orînduiri sau ale fiecărei etape de dezvoltare ale unei societăţi date au făcut ca limitele dintre aceste categorii să nu fie totdeauna distincte şi funcţiunile să fie cumulate sau să treacă de la una la alta (reşedinţele regilor şi principilor — locuinţe şi clădiri reprezentative, locuinţele ţăranilor şi burghezilor evului mediu şi chiar de mai tîrziu — ateliere de producţie meşteşugărească. Bazilicile se transformă în biserici, palatele în muzee etc.). Putem observa, totuşi, că în fiecare orînduire socială şi mai ales în diferitele etape ale unei orînduiri există un tip de program predominant care îşi imprimă trăsăturile asupra celorlalte tipuri sau le lasă în umbră, la periferia preocupărilor arhitectonice. Prin « program predominant » nu înţelegem neapărat programul cel mai frecvent, ci mai ales pe cel caracteristic, tipic pentru o anumită perioadă istorică. El influenţează formarea stilului arhitectonic al perioadei respective şi determină schimbări în dezvoltarea celorlalte tipuri de programe. Programul tipic al antichităţii greceşti este templul. În arhitectura templului se rezolvă la un nivel superior toate problemele arhitecturii. În ea se cristalizează ordinul, fără de care nici arhitectura altor edificii nu mai e de conceput. Palatul Renaşterii este evident programul acestei perioade, devenind, în condiţii istorice determinate, un model şi un creator de stil, la fel ca biserica în evul mediu. În timp ce în evul mediu palatele şi catedralele seamănă mai mult sau mai puţin a biserici, în epoca Renaşterii, bisericile seamănă tot mai mult a reşedinţe nobiliare. În fine, între anii 20 şi 30 ai secolului al XX-lea, perioadă de avînt a maşinismului şi industrializării, apar ca program predominant clădirile industriale (acest lucru se menţine parţial şi azi). Asistăm la apariţia diferitelor şcoli şi curente ce se mărturisesc izvorîte din arhitectura industrială. Dînd impuls unor noi metode şi materiale de construcţie, această arhitectură este cu atît mai capabilă să contribuie la generarea unui nou stil arhitectural.

Firește că lucrurile nu se întîmplă aşa cum — în mod voit — le-am simplificat noi. Influenţa unui program « predominant » asupra celorlalte nu este o simplă relaţie între categorii de arhitectură, ci doar reflexia organizării societăţii, a predominării unei clase, a unor relaţii de producţie, a unei ideologii. Dar pentru că arhitectul nu-şi raportează explicit inspiraţia la relaţiile dintre clase, la relaţiile de producţie sau la ideologie, ci mai ales la nivelul cunoştinţelor şi realizărilor arhitecturale, ni se pare că acesta este unul dintre fenomenele cele mai caracteristice ale istoriei arhitecturii.

*

Există oare o corespondenţă între cele trei atribute vitruviene ale arhitecturii şi categoriile de programe schiţate mai sus? Principiul general admis este că opera de arhitectură autentică, valoroasă, indiferent de categoria căreia îi aparţine, este rezultatul îmbinării armonioase a celor trei principii: utilitatea, soliditatea, frumuseţea. Să examinăm lucrurile mai îndeaproape. Istoria arhitecturii este plină de exemple care dovedesc că rezolvarea artistică — de pildă — nu este în deplină concordanţă cu cea constructivă. Acest lucru îşi are cauzele în dialectica dezvoltării formelor. Engels spune că, pornind de la reflectarea lumii materiale, ideile capătă o independenţă relativă şi o viaţă a lor proprie, ceea ce constituie o posi-

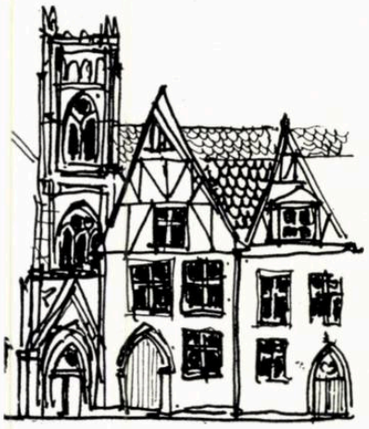

Catedrala gotică, în centrul oraşului medieval...

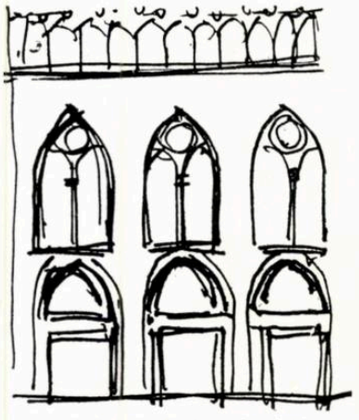

... influenţează şi ea locuinţele,

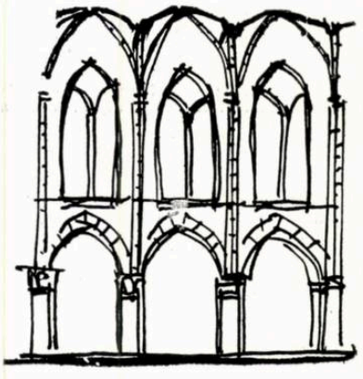

ca şi primăriile sau chiar marile clădiri comerciale

Profilul industriei se regăseşte în profilul oraşului

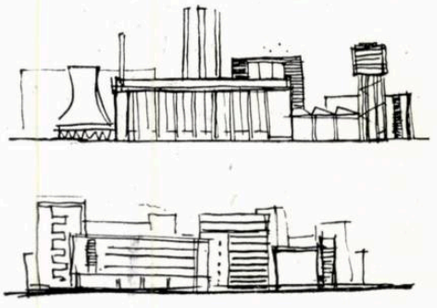

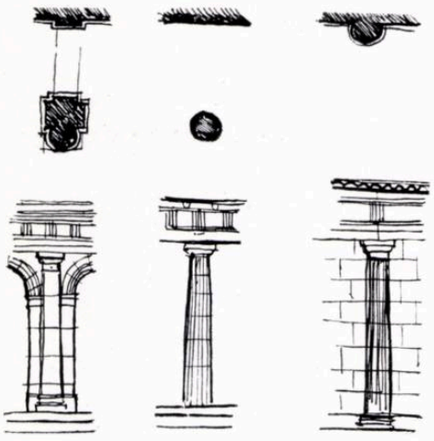

Ordinul clasic se adaptează arcadei, ca şi decoraţiei zidurilor, pierzîndu-şi treptat caracterul raţional constructiv...

... şi arhitectura barocă apare dominată de o plastică agitată şi lipsită de raţiune constructivă

Interiorul rece al evului mediu, ca şi cel al burghezului parvenit, reprezintă copleşirea funcţiei de locuire de către alte funcţiuni

bilitate de dezvoltare a idealismului (F. Engels, «Ludwig Feuerbach şi sfîrşitul filozofiei clasice germane»). Ceva asemănător se întîmplă cu formele de arhitectură. Ordinul clasic, izvorît dintr-o rezolvare constructivă, trece treptat în domeniul decoraţiei. Forma devine relativ independentă şi această independenţă constituie de asemenea o posibilitatea de dezvoltare a formalismului. Construcţia de cărămidă şi blocaje a romanilor e placată cu coloane şi antablamente decorative, care, înzestrate cu o vitalitate extraordinară, au rămas în arsenalul formelor arhitecturii pînă în zilele noastre. Arhitecţii epocii baroce, de dragul obţinerii anumitor efecte plastice, au supus logica constructivă şi tradiţională unor grele încercări şi, cu toate acestea, nimeni nu se gîndeşte să scoată arhitectura barocă din rîndurile marilor creaţii. Evident că toate operele la care ne referim nu stau mai puţin în picioare de secole şi milenii. Dar uneori această «firmitas» e obţinută cu preţul unor adevărate virtuozităti acrobatice. Chiar arhitectura gotică, în care inventivitatea inginerească se uneşte organic cu creatia artistică, ajunge la un moment dat să recurgă la artificii — ingenioase, uimitoare, admirabile, dar nu mai puţin artificii — pentru realizarea unor efecte formale. Cu toate astea, nimeni nu s-a gîndit să scoată Nôtre-Dame din rîndul marilor monumente. Deci soliditatea (în sensul raţional) şi frumuseţea nu sînt totdeauna buni tovarăşi. Deşi teoreticienii arhitecturii ne previn împotriva falsului, unii artişti îşi permit licenţe atît de numeroase, încît, uneori, acestea devin regulă.

*

Dacă, vorbind despre soliditate şi frumuseţe, toată lumea înţelege cam acelaşi lucru, utilitatea dă naştere, uneori, la confuzii. În limbaj modern, utilitatea se poate traduce cu funcţionalitate. Această funcţionalitate are însă aspecte variate, uneori contradictorii. Există o funcţionalitate materială şi una ideală. La rezolvarea fiecărui program în parte, fiecare din ele pare s-o excludă sau s-o limiteze pe cealaltă. De aceea vedem că în monumentele religioase sau reprezentative, funcţiunile ideale covîrşesc unele funcţiuni materiale, şi invers, în clădirile utilitare, în fabrici sau spitale, funcţiunile materiale primează asupra celor ideale. Culoarea albă a coridoarelor de spital e în primul rînd igienică şi în al doilea rînd creatoare de atmosferă.

Nu vrem să spunem prin toate acestea că — de exemplu — arhitectura romană sau a Renaşterii nu a dat lucrări solide, rezolvate magistral ca structură constructivă, sau că arhitecţii industriilor moderne au abandonat orice preocupări estetice. Trebuie să subliniem convingerea noastră în necesitatea unităţii celor trei principii enunţate de Vitruviu, cu amendamentul că înăuntrul acestei unităţi se constată o permanentă accentuare a unuia sau a altuia dintre principii, şi anume a aceluia care subliniază caracteristicile tipului de program.

Evoluţia locuinţei omeneşti este un exemplu grăitor. Destinate a satisface nevoile primare ale omului, adăpostul preistoric, coliba sclavului, bordeiul iobagului sau baraca de bidoane şi placaj a proletarului modern nu depăşesc caracterul unor unelte de producţie destinate perpetuării (mizerabile) a speciei producătorilor de bunuri. În această fază distingem o predominare a rezolvărilor la limita inferioară a construcţiei şi funcţiunilor materiale. Dimpotrivă, reşedinţa despotului, a principelui, a miliardarului capătă, prin natura societăţii respective, funcţiuni simbolice şi este, aşa cum arătam la început, un conglomerat de programe de locuinţă şi edificiu public. În acest caz, funcţiunea ideală determină o rezolvare uneori necorespunzătoare a funcţiunilor materiale. Aspectul fastuos şi solemn face încăperile de locuinţe incomode, cu înălţimi mari şi cu aspect rece; un exemplu este Rotonda lui Palladio, în care rezolvările simetrice corespund unor necesităţi de reprezentare şi decor, dar în care nu putem să ne imaginăm o locuire confortabilă. Că noţiunea de confort a locuinţei nu e o invenţie a veacului nostru, ci a existat în toate timpurile, o dovedesc existenţa apartamentelor particulare în palate, apariţia vilelor şi pavilioanelor de petrecere pe care marii seniori şi regii lor le socotesc locuinţă adevărată. Ludovic al XIV-lea îşi instalează în demisolul palatului de la Versailles un apartament intim, călduros şi cu camere mici (Hautecoeur). Cu timpul, palatul nu mai există ca locuinţă, ci numai ca instituţie. El exprimă o predominare a funcţiunilor ideale şi a laturii estetice.

Între aceşti doi poli se pot situa locuinţele păturilor intermediare, cărora un anumit grad de independenţă economică şi politică le dă posibilitatea să depăşească rolul strict utilitar şi să se preocupe de aspect (casa ţărănească *).

Procesul permanent de democratizare a societăţii se reflectă în dezvoltarea ascendentă a arhitecturii locuinţei de masă, ca principală latură a arhitecturii. Orînduirea socialistă, o dată cu sarcinile industrializării intensive, ridică arhitectura locuinţei de masă la rolul de program predominant, tipic, al noii societăţi. Dacă în evul mediu locuinţa poartă amprenta stilului gotic, dezvoltat în primul rînd la biserici, se poate presupune că acum arhitectura locuinţei de masă va influenţa rezolvarea celorlalte programe, clădiri sociale sau de producţie.

În ce fel se petrece acest lucru este greu de spus. Întreaga dezvoltare a societăţii reprezintă o ascensiune continuă spre o cît mai deplină realizare a condiţiei umane şi acest lucru e reflectat cel mai bine de dezvoltarea locuinţei, cadru zilnic şi permanent al vieţii individului şi familiei. Dar în lumea oamenilor războinici şi semibarbari, locuinţa e o fortăreaţă, în lumea curtenilor aristocraţi, o multiplă sală de bal. Democratizarea treptată a societăţii a dus la o rezolvare din ce în ce mai adecvată a locuinţei. Funcţiunile care altădată însoţeau şi chiar copleşeau funcţiunea proprie a «locuirii», dispar treptat, lăsînd din ce în ce mai mult spaţiu pentru odihnă, studiu, recreaţie, viaţă de familie. «Atmosfera» locuinţei se realizează azi, nu prin mobile şi decoraţii somptuoase, ci prin crearea unui cadru confortabil, luminos. Mobila, decorul se împuţinează, se estompează parcă pentru a face loc omului. Să ne amintim de interioarele burgheze de la începutul acestui secol, copiate caricatural în apartamentele micii burghezii. Acelaşi lucru şi în privinţa exteriorului. Casa de locuit se exprimă cel mai clar într-un limbaj simplu, lipsit de ostentaţie monumentală, creîndu-şi atmosfera din spaţii verzi şi plantaţii, din elemente arhitecturale specifice (loggii, balcoane, terase). Nicăieri nu se vede acest lucru mai bine ca în oraşul muncitoresc de la Hunedoara, unde există două cartiere alăturate, de concepţii opuse: unul al simplităţii formelor şi al imaginilor familiare şi discrete, altul al compoziţiei monumentale şi academice, al marilor curţi de onoare şi capetelor de perspectivă. Să comparăm mintal cartierul Steagul Roşu din Oraşul Stalin, cu blocuri de 3 etaje, cu Uricanii sau Lonea — edificate cu acelaşi regim — şi vom găsi că primul e mai apropiat de om, mai «locuinţă» decît al doilea. E uşor de văzut că arhitectura oraşelor moderne, cu alte mijloace şi

* Problema arhitecturii populare şi a raporturilor ei cu întregul folclor este mai complicată şi trebuie să facă obiectul unui studiu special.

Locuințe și perspective « majore »

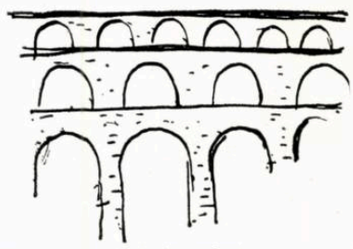

Marile arce ale termelor sînt aplicații ale soluțiilor pentru poduri și apeducte

la o altă scară, continuă de fapt o linie pe care o găsim în locuința populară, unde preocupările ideale sînt subordonate logicii constructive și funcțiunilor de locuire propriu-zisă. Atmosfera, efectul plastic, atît de des invocat al pridvorului, este un rezultat al necesităților de climă, de fel de viață. Din toate acestea rezultă că există unele atribute specifice arhitecturii locuinței, atribute care în zilele noastre țin să se realizeze din ce în ce mai complet. Cînd spuneam că arhitectura locuinței influențează și celelalte tipuri de programe, nu ne gîndeam că arhitecții fac săli de concerte sau școli, inspirîndu-se din apartamente. Dar, în rezolvarea celorlalte categorii de construcții, dăm azi mai multă greutate tocmai acelor factori care se dezvoltă cu precădere la locuință și care duc de fapt la umanizarea arhitecturii. În ansambluri și clădiri industriale apar preocupări de ambianță prin parcuri, prin lumină, prin culoare. În evul mediu, școala era o anexă a bisericii, și arhitectura ei, expresia acestei austere dependințe. Azi școlile tind să creeze copiilor un cadru familiar, optimist, ipsit de rigiditate. E trăsătura generală a epocii noastre și locuința o realizează exemplar.

Programele au fost totdeauna diferențiate și s-au exprimat în forme specifice. Ceea ce înțelegem prin influența programului predominant este acel aer comun pe care îl capătă clădirile unei anumite epoci și care este cel mai bine exprimat în programul principal. Noua tendință a arhitecturii noastre este în primul rînd umanistă. Umanismul antichității grecești sau al Renașterii se traduce în arhitectură, ca de altfel și umanismul zilelor noastre, tocmai prin generalizarea unor trăsături ale locuinței (megaron-templu, palat-biserică).

*

Vorbind despre trăsăturile caracteristice ale unei arhitecturi sîntem nevoiți adesea să ne referim la stil. În mod obișnuit, stilul e definit ca modul de prelucrare artistică a structurii edificiilor, caracteristic unei epoci și determinat de concepțiile estetice ale societății. « Unitatea istorică dintre formă și conținut, care se dezvoltă o dată cu dezvoltarea culturii unei epoci istorice este determinată » . . . sau: « Un sistem finit de forme artistice care poate exprima un anumit conținut » (Curs de teoria arhitecturii predat la Institutul de arhitectură « Ion Mincu » în 1955). Asemenea definiții pornesc de la admiterea voluntară sau involuntară a primatului estetic și ideologic. Ele se pot referi la fel de bine la pictură sau literatură. Pentru a da un sens termenului de stil arhitectonic, credem că ar trebui definit prin elementele caracteristice fenomenului « arhitectură ». În formarea unui stil intră trei elemente fundamentale: *factorii tehnici* — materialele de construcție și modul de punere în operă (nivelul și caracterul forțelor de producție ale societății); *factorii sociali* — programele (reflectînd relațiile de producție ce decurg din caracterul forțelor de producție); *factorii ideologici* — concepțiile estetice ale societății, care, la rîndul lor, au o determinare extrem de complicată.

Vorbind despre influența factorilor tehnici asupra formării stilului, se adoptă de obicei două poziții opuse: fie că materialele, structurile, determină forma, fie, invers, concepțiile estetice, morala, filozofia — pe scurt ideologia — duc la dezvoltarea tehnicii, la descoperirea de noi materiale și structuri.

După părerea noastră, ambele teze păcătuiesc prin exclusivism. Și încă ar fi nevoie de unele precizări.

Întîi, aceea că nu numai materialul, ci și modul de punere în operă, precum și alți factori, ca, de pildă, știința constructorului, determină anumite forme (aceasta referitor la obiecția că un material a dat în cursul istoriei forme variate și categoric diferite).

Trebuie, în al doilea rînd, să observăm că transpunerea unor concepții filozofice în arhitectură nu este totdeauna posibilă în mod direct. De pildă, pornind de la dialectica unității formei cu conținutul, în care rolul motor în dezvoltare îi revine celui din urmă, unii autori identifică forma cu aspectul plastic și conținutul cu aspectul ideologic (conținutul de idei). În acest fel se identifică arhitectura cu oricare dintre arte, iar problemele formei și conținutului în arhitectură nu rămîn decît a fi parafrazate după respectivul capitol din estetica generală. În fapt, atît în ceea ce privește forma, cît mai ales conținutul, lucrurile sînt mai complicate în arhitectură decît în artă, în general.

Spuneam că, vorbind de formă, ne referim de obicei — prin analogie cu arta — la expresia plastică, fără a ține seama că în arhitectură forma nu este doar o modalitate de impresionare estetică a privitorului, ci, *în primul rînd*, rezolvarea materială a unui conținut, a unei funcțiuni (ideale sau materiale). În opera de artă, forma are aspectul de rezolvare materială (culoare, sunet etc.), dar aceasta e total subordonată efectului plastic cerut de exprimarea conținutului. Prin formă, în arhitectură nu înțelegem doar fațadele, ci, *în primul rînd*, rezolvarea optimă a compoziției spațiilor și volumelor și numai apoi a plasticii suprafețelor, în funcție de tema dată, cu folosirea optimă a unei tehnici de construcție determinate.

Vorbind despre conținutul operei de artă, înțelegem de obicei conținutul de idei, sensul social și uman al operei respective. Arhitectura, însă, nu exprimă totdeauna, în primul rînd, un conținut de idei. Identificarea conținutului operei de arhitectură cu conținutul de idei a dus la manifestările formaliste, grandilocvente, care voiau să vadă în orice transformator sau mică construcție agricolă un conținut de idei. Asemenea tendință duce la banalizarea și vulgarizarea noțiunii de conținut de idei.

Este evident că progresul tehnicii construcțiilor nu se datorește în primul rînd influenței factorului ideologic, ci nevoilor materiale ale societății. Cele mai însemnate cuceriri tehnice sînt, fie rezultatul cercetărilor pentru clădiri destinate producției sau unor scopuri utilitare (scheletul metalic și de beton armat, prefabricarea, pînzele subțiri și structurile spațiale autoportante etc.), fie introduse din domenii străine de construcție (macaralele din utilajul portuar, montajul metalic și fabricarea metalelor ușoare în industria metalurgică sau automobilă, masele plastice din chimie etc.). Arhitectura veche scandinavă și din nordul Rusiei e strîns legată de meșteșugul dulgherilor fabricanți de corăbii, iar marile arce și bolți romane au fost folosite întîi la poduri, apeducte și cisterne. Soluțiile tehnice ale unor programe unicate, de genul celor în care « cerințele exprimării unei idei împing tehnica înainte », sînt de fapt adaptări judicioase ale unor sisteme apărute anterior, ca urmare a satisfacerii unor nevoi materiale. Ogiva și nervura gotică nu apar ca expresie a avîntului mistic al epocii gotice; ele există în embrion în arhitectura romană și romanică și ajung la maturitate o dată cu apariția unui lucrător calificat și liber, în cetățile burgheze ale evului mediu. Ar fi însă la fel de greșit să afirmăm că latura ideologică (fie concepțiile filozofice, fie cele estetice) nu ar avea nici un rol. Arhitectul trebuie să sugereze sau chiar să conceapă structuri, materiale sau procedee de execuție pentru obținerea formei corespunzătoare temei date. El se bazează totdeauna pe cunoașterea amănunțită a stadiului de dezvoltare a tehnicii, care, în ultimă analiză, este determinantă. De fapt, înseși acele concepții estetice sau etice care stau la baza viziunii arhitectului sînt și ele reflexul indirect al dezvoltării forțelor de producție.

*

În identificarea formei cu expresia artistică și a conținutului cu conținutul de idei (ca în pictură, sculptură, muzică, literatură) se recunoaște ușor clasificarea — declarată sau nu — a arhitecturii ca artă. Deși teoretic se recunoaște că arhitectura nu e numai artă, ci și « altceva », latura artistică e de obicei scoasă în evidență. Prezența unui masiv capitol de arhitectură în toate lucrările de istoria artelor confirmă această concepție unilaterală și dăunătoare. Din păcate, studiul istoriei arhitecturii omite pînă acum o istorie paralelă a tehnicii construcțiilor. Ceea ce au făcut Choisy și Viollet le Duc este aproape tot ce se poate găsi mai sistematic. Monumentele, ansamblurile, stilurile sînt studiate la suprafață, mai ales prin prisma formelor, rareori prin programe și foarte puțin ca realizări constructive. Marile jaloane ale istoriei arhitecturii sînt templele de la Karnak și Luxor, palatele Mesopotamiei, sanctuarele Greciei, termele și palatele romane, bazilicile și catedralele, palatele Renașterii și palatele baroce, primăriile și reședințele regilor, clădirile reprezentative ale burgheziei (tot palate), adăpostind teatre, muzee, burse, spitale, școli. Nu vom găsi decît foarte rar, și abia în unele manuale recente, capitole despre arhitectura locuinței

Arhitectura de lemn și arta construirii corăbiilor

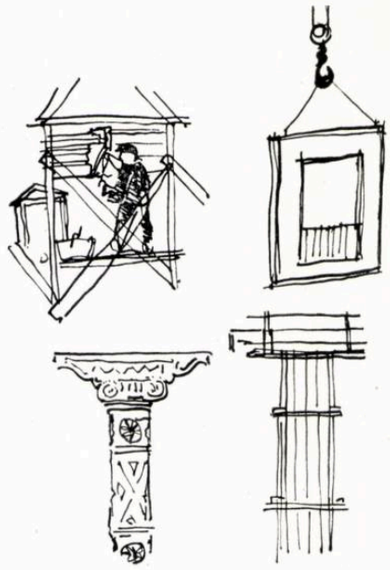

Prelucrarea manuală a fațadei și prefabricarea, ca și cioplirea stîlpului de lemn și turnarea betonului în cofraje, nu pot duce la aceleași forme

Rezolvări «moderne» pentru forme tradiționale

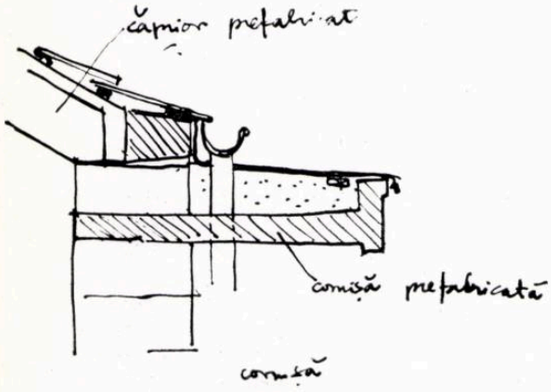

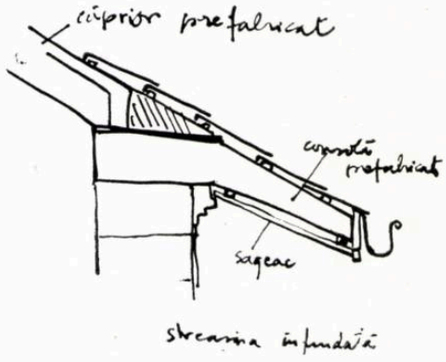

populare, a locuinței cu caracter de masă, despre construcțiile utilitare. Abia secolul al XX-lea a inclus în cadrul arhitecturii asemenea programe devenite importante într-o civilizație industrială și citadină.

Această clasificare a ahitecturii printre arte, înțeleasă istoric, exprimă preponderența esteticului într-o lume în care funcțiunile materiale sînt umbrite de cele ideale, în care artizanul se confundă cu artistul. Ea corespunde în special perioadelor trecute ale arhitecturii, cînd construcția era un produs manufacturier și ca atare supusă modelării artistice a fiecărui executant. Constructorul meșteșugar, fie el un genial arhitect sau un simplu țăran, vede în opera de arhitectură prelucrarea artistică directă a unei construcții, prelucrare aparținînd în special sferei decorativului. Construcția legată de mîna constructorului, tăiată în piatră, cioplită în lemn sau clădită cu argilă, este, din punct de vedere estetic, o sculptură de mari proporții (uneori colosale — vezi templele budiste). Cernîșevski avea oarecare dreptate cînd ezita să clasifice arhitectura printre arte, deși probabil greșea alăturînd-o mai degrabă artelor aplicate (referindu-se la funcțiunea materială a operei de arhitectură).

Industrializarea producției materiale dezvoltă în chip complex capacitatea creatoare a omului, înlocuind acțiunea directă și rudimentară a producătorului cu cea mecanică și chiar automatizată a mașinii. Produsul mașinii, fie că acesta ne place sau nu, este diferit de cel al mîinii omenești și reflectă creația umană în formele ei cele mai abstracte (calculul științific). Se formează estetica produsului industrial, care cuprinde încet-încet toate domeniile producției, de la fierul forjat la laminate, de la turnarea în forme la uriașele prese de mii de tone, de la zidirea cu cărămidă la prefabricarea sau turnarea monolită și montajul mecanic. Trecînd din sfera artizanală în cea industrială, arhitectura modernă intră în opoziție cu formele tradiționale.

Dacă pentru trecut clasificarea arhitecturii ca artă era explicabilă, deși, într-o măsură, inexactă științificește, aceasta se datorește rolului esențial al arhitectului din trecut de a rezolva, în primul rînd, expresia plastică, bazat pe știința compoziției, a proporțiilor etc. În secolul nostru, inexactitatea acestei clasificări, care e uneori o concepție generală a profesiunii, devine flagrantă și dăunătoare. Latura artistică a arhitecturii moderne (căci există una) este prea strict determinată de rezolvările funcționale (în sensul material) și constructive, ca să poată fi singură determinantă.

În timp ce în pictură artistul își alege tehnica pentru a obține efectele de formă dorite, în arhitectură, tehnica este un factor dat (chiar cînd arhitectul inventează o tehnică, el o face în sensul dezvoltării tehnicii existente). Proiectantul trebuie să găsească acestei tehnici forma cea mai potrivită de expresie. Căutările lui Perret sînt elocvente pentru această poziție realistă și, cu toate exagerările, ele constituie astăzi un bun exemplu de arhitectură modernă. Tehnica actuală a construcțiilor, ca și procesul general de răspîndire a produselor industriale cu estetica lor specifică, nu poate să nu influențeze stilul arhitecturii moderne chiar atunci cînd lucrăm cu materiale sau tehnici tradiționale. Simplificarea volumelor și a decorației cu o anumită geometrizare abstractă, curajul abordării marilor suprafețe uniforme și a liniei drepte (în opoziție cu primitivul «horror vacui» al artistului popular), mărirea golurilor și tendința stabilirii unei legături cît mai intime a interiorului cu exteriorul, sînt trăsături care, rezultînd din tehnica modernă (nu numai a construcțiilor), ca și din felul de viață al secolului nostru, se imprimă și unor construcții realizate din cărămidă, var și lemn. După cum am constatat că există programe principale, predominante, caracteristice unei epoci, tot astfel constatăm că existența unor tehnici predominante (apărute ca urmare a necesității de rezolvare a acestor programe), duce la adoptarea în alte tehnici a unor forme adesea neadecvate. Poate fi înțeles uneori un primat al formelor asupra tehnicii și anume primatul formelor izvorîte din tehnica cea mai avansată asupra unei tehnici mai înapoiate. Procesul invers e fals și duce la rezultate îndoielnice, ca acelea de a construi nervuri gotice din beton armat și rabiț sau portice în arcadă la un edificiu cu schelet de beton armat sau de oțel. Mai ușor admitem azi simplificarea decorativă, «modernizarea», la o construcție de cărămidă tencuită, decît decorarea abundentă în așa-zisul «stil clasic» sau «romînesc» a unei fațade de 8—10 etaje în beton armat.

*

Din cele de mai sus reiese că noțiunea de formă în arhitectură nu este același lucru cu forma artistică, deși conține elemente de artistic. Arhitectura, rezolvînd simultan funcțiuni materiale și spirituale, nu are comun cu arta decît tratarea artistică și nu, în primul rînd, a unui conținut de idei, ci a unor elemente funcționale. În timp ce opera de artă e destinată comunicării unor emoții și face parte din sistemul cunoașterii, fiind, în fond, un fenomen prin excelență ideologic, opera de arhitectură e destinată, în primul rînd, unor funcțiuni materiale. Chiar în cazul edificiilor de cult sau de spectacol, ele sînt înainte de toate destinate să ofere un cadru concret, material, un adăpost pentru colectivitatea care le folosește. În acest caz însă, arhitectura poate deveni și monument simbolic. Aici caracterul artistic e precumpănitor și confundarea arhitecturii cu arta e posibilă, în măsura în care limitările strict materiale sînt mai mici (necesități de economie, condiții de construcție etc.).

*

Confundarea arhitecturii, în general, cu arta a dus și la extinderea unor principii teoretice ale realismului socialist în artă asupra arhitecturii în ansamblu, fără diferențiere. Unul dintre aceste principii este cel al formei naționale.

Dacă socotim că forma în arhitectură este cu totul altceva decît în artă, și anume modalitatea de compunere a spațiului construit conform unui program dat (incluzînd aici și tratarea artistică), vedem că e destul de greu să vorbim despre forma națională a unui spital, a unei școli, a unei uzine sau a unui teatru. De aceea, prin formă națională se subînțelege mai ales expresia plastică, decorul. Dar în arhitectură, nici decorul și nici chiar întreaga viziune plastică (cu excepția monumentelor-simbol cu funcțiune estetico-ideologică predominantă) nu sînt un factor independent și determinant, ci doar o completare, o subliniere a rezolvării funcționale, constructive și economice etc.

Apoi, pe lîngă identificarea exclusivă a formei arhitecturale cu expresia plastică, se confundă adesea însăși noțiunea de *formă națională* cu cea de *formă tradițională*. Mult timp acest fenomen a fost denumit «prelucrarea creatoare» a tradițiilor naționale și clasice, deși devenea tot mai evident caracterul irațional al transpunerii unor forme la o

tehnică și necesități diferite. Formele arhitecturii naționale populare sînt legate în general de un stadiu neevoluat al forțelor de producție (așa cum arătăm mai sus, de stadiul meșteșugăresc). Revoluția industrială din secolele al XIX-lea și al XX-lea și apoi apariția orînduirii socialiste, constituie baza materială și socială a ivirii unei noi arhitecturi, diferită fundamental de arhitectura trecutului, deși rezultat al unei îndelungate evoluții istorice. Caracterul antirealist și neuman al unei părți a arhitecturii burgheze contemporane a deformat parțial laturile pozitive ale noului stil care se naște în arhitectură și care în nici un caz nu pot fi ignorate.

Un fenomen similar se petrece și în alte domenii. Straiele populare — acest vast domeniu în care se reflectă tradițiile și particularitățile fiecărei națiuni și chiar ale fiecărei regiuni — sînt înlocuite treptat cu «straiele nemțești», în ciuda lamentărilor noastre estetice. Țăranul găsește azi că «tenișii» sînt mai comozi (și mai ieftini) decît opincile și că salopeta e mai adecvată pe tractor decît ițarii și cămașa lungă. Acest proces, în stare embrionară la noi, este de mult desăvîrșit în țările industriale, unde portul național este arborat doar la ceremonii și spectacole de folclor. Înseamnă însă aceasta că respectivele națiuni și-au pierdut caracterul lor specific? Se va spune că paralela e simplistă și că arhitectura nu e îmbrăcăminte. În ce privește însă arhitectura populară, trebuie să recunoaștem că ea se situează în aceeași sferă ca și portul țărănesc, amîndouă fiind de fapt necesități materiale tratate artistic, pe baza tradiției și a artizanatului. Dacă arhitectura unei națiuni e specifică, aceasta se datorește, pentru trecut, inspirației populare legate de vechile forme de producție. Chiar și monumentele de arhitectură cultă, care se pot identifica drept franceze, engleze sau italienești, se datoresc introducerii unor elemente de inspirație și de tehnică tradițională a artei populare respective.

Noile forme de producție, noile relații sociale, aducînd și noi forme de cultură, de educație estetică, fac ca inspirația populară să capete alt caracter și în cele din urmă duc la desființarea rupturii între arta «cultă» și arta «populară». Dar acest fenomen poate fi socotit identic cu dispariția caracterului național? Este evident că, atîta vreme cît o națiune există (definită prin comunitatea de teritoriu, de limbă, de activitate economică și de cultură), producțiile ei artistice au un caracter specific, deci național. Sculptura, pictura, muzica, literatura, teatrul, exprimînd prin teme artistice diferite idei și sentimente omenești, nu pot fi decît naționale, specifice, proprii oamenilor care le-au creat și pentru care au fost create, dacă vor să se realizeze în opere autentice.

Dar arhitectura? Una dintre trăsăturile cele mai caracteristice ale arhitecturii noastre naționale, populare, este jocul pitoresc al volumelor la care participă plinurile văruite, umbrele cerdacurilor și streșinilor, acoperișurile înalte de șindrilă. Necesitățile economice și sociale de astăzi vin uneori în contradicție cu aceste trăsături. Folosirea șarpantelor prefabricate sau a teraselor pune pe arhitecți în situația de a recurge uneori la artificii penibile pentru obținerea caracterului tradițional. Apoi locuitorii orașelor de azi trăiesc în alte condiții și au un alt fel de viață decît cel rustic. Interioarele trebuie să fie amenajate deosebit, pentru a răspunde acestui fel de viață. Ele tind să comunice mai direct cu exteriorul, spre deosebire de caracterul închis, fortificat al unora dintre arhitecturile populare. Trecerea de la viața de tip patriarhal — exprimată printr-o vastă bucătărie de locuit (uneori actuală și azi) — la familia complet integrată în viața socială se exprimă prin reducerea suprafețelor auxiliare și perfecționarea echipamentului domestic în folosul dezvoltării spațiului comun, de odihnă sau de studiu. De aici, o schimbare în forma locuinței. Problema arhitecturii locuinței nu trebuie abordată, ca de altfel nici una dintre problemele arhitecturii, numai în discuții teoretice, ci mai ales concret, pe baza analizei unor probleme concrete și a realizărilor. Volumele diferite în care se edifică locuința, de la casa individuală și de la vilă la blocurile de 6—10 etaje (sau mai mult), fac ca în arhitectura locuinței problema aspectului național să se pună diferit, de la caz la caz. Menținerea metodelor meșteșugărești, mai ales în domeniul construcțiilor individuale, pentru o perioadă probabil îndelungată, o dată cu caracterul pitoresc al unor asemenea clădiri, creează terenul pentru o preluare mai directă a inspirației populare *.

Adică scara redusă a construcției și caracterul ei apropiat ca destinație și execuție de casa populară pot îndreptăți preluarea unor procedee compoziționale și decorative ale arhitecturii populare.

Pe de altă parte, dezvoltarea industrializării în construcția marilor locuințe colective respinge categoric transpunerea oricăror forme tradiționale. Aici, problema caracterului național se pune sub aspectul originalității (nu excentricității), al gîndirii creatoare proprii arhitectului, pe baza înțelegerii realităților contemporane ale națiunii respective, rezultat al întregii dezvoltări istorice din trecut.

Vorbind deci despre arhitectura națională, nu trebuie să ne referim totdeauna la adoptarea unor forme devenite tradiționale în arhitectura populară și istorică. Dimpotrivă, arhitectura trebuie să fie în primul rînd modernă, contemporană, pentru a fi cu adevărat națională. Istorismul enumitor stiluri naționale e de fapt un anacronism retrograd.

Aspectul specific al arhitecturii unei națiuni rezultă din exprimarea întregului mod de viață al națiunii într-o perioadă istorică anumită. E adevărat că prezentul este rezultatul dezvoltării istorice. E de asemenea adevărat că arhitectura este o reflectare a necesităților materiale și spirituale ale societății. Istoria arată că, în decursul secolelor, tradițiile naționale s-au format și s-au dezvoltat pe baze sociale și economice oarecum comune, care explică o anumită comunitate a *trăsăturilor esențiale*, diferențiindu-se după tratarea originală a *trăsăturilor secundare*. Arhitectura gotică e caracterizată prin arcul ogival, și în Franța, și în Germania, și în Anglia. Pe această temă de bază, fiecare națiune și-a creat o arhitectură specifică. La fel în ce privește Renașterea și clasicismul. Arhitectura secolului al XX-lea are cîteva trăsături de bază comune, în cadrul cărora italienii, francezii sau germanii creează lucruri specifice (e drept, mai puțin diferențiate ca în trecut). Istoria arhitecturii, îndeosebi a celei a ultimului veac, arată că nașterea incontestabilă a unor școli naționale de arhitectură s-a produs ca variații pe tema generală a modernizării arhitecturii în funcție de obiceiurile, nevoile și gusturile națiunilor respective. Faptul că în construcții se folosește o tehnică avînd valoare de adevăr obiectiv, universal valabilă, duce la urmarea că, pe o treaptă asemănătoare de dezvoltare tehnică, arhitectura diferitelor națiuni capătă inevitabil anumite trăsături comune. Progresul tehnic influențează concepțiile estetice și modul de viață, chiar cînd el nu acționează la fel de intens în construcții ca în alte ramuri de producție. Păstrarea și dezvoltarea specificului național, limitate la domeniul plasticii tradiționale, frînează dezvoltarea tehnicii (căci el este produsul unei economii înapoiate), sînt retrograde și nu vor da niciodată opere de arhitectură autentice, ci numai pastișuri mai mult sau mai puțin reușite.

*

Constatarea că fiecare națiune, în decursul diferitelor orînduiri sociale prin care a trecut, a adoptat stiluri arhitectonice diferite, bazate în general pe progresul tehnicii constructive, dar legate între ele printr-un imponderabil tradițional, ne duce la concluzia că și orînduirea socialistă trebuie să aibă un stil propriu, în care să se simtă continuitatea istorică a fiecărei națiuni în parte. Identificarea arhitecturii cu o artă și a formei arhitecturale cu forma artistică a dus în bună măsură la desconsiderarea progresului tehnic, la siluirea tehnicității și economicității, la ignorarea voită a necesităților reale ale omului și la înlocuirea lor prin presupuse și foarte generale «conținuturi de idei», tinzînd a perpetua în forme solemne și maiestuoase caracterul măreț al epocii (și prin aceasta vulgarizîndu-l), uitîndu-se că viața omului socialist este simplă, modestă și lipsită de paradă.

Unii constructori și arhitecți din țările capitaliste au dus la un grad înalt de dezvoltare tehnica și latura funcțională a arhitecturii; faptul că ei aparțin unei societăți decadente din punct de vedere istoric, nu poate justifica desconsiderarea în bloc a acestor realizări.

Această tendință poate fi comparată cu acțiunea de desființare de către unii «revoluționari» a vechilor căi ferate țariste. Și lucrul a fost posibil datorită, în primul rînd, desconsiderării caracterului material al operei de arhitectură, identificării totale a arhitecturii cu ideologia. Din concepția că «ARHITECTURA» cuprinde doar marile monumente a rezultat firesc tendința de a face din orice edificiu un mare (sau mic) «monument».

Părerea noastră este că pentru a face arhitectură națională, în orînduirea socialistă, nu trebuie să pornim de la arhitectura feudală (chiar dacă economia țării noastre a păstrat pînă recent forme feudale). Mai curînd trebuie să pornim de la operele cele mai realiste și mai izbutite ale unora dintre arhitecții noștri care au creat între cele două războaie; pentru că necesitățile societății moderne se rezolvă mai rațional și mai economic decît au putut fi rezolvate, de exemplu, în perioada feudală. Dacă acești constructori au constatat că anumite sisteme de iluminare, de ventilare, anumite materiale de construcție sau de finisaj, dau omului un plus de confort cu un preț mai redus, trebuie să adoptăm ceea ce au făcut ei. Evident, nu tot ce se face în arhitectura țărilor capitaliste, după cum nici tot ce se face în alte țări socialiste, poate fi adaptat la noi. Nu putem, de pildă, să folosim mari suprafețe de sticlă, deoarece pentru aceasta ne trebuie întîi profile etanșe (de aluminiu, dacă se poate) sau cel puțin un sistem de încălzire rațional. Multă vreme de aici încolo vom construi cu mijloace tradiționale și totuși ne vom feri să cădem în tradiționalism.

Preocuparea arhitectului care vrea să facă o arhitectură actuală trebuie să meargă tot mai mult către o luptă pentru îmbunătățirea calității sortimentelor materialelor de construcție, a echipamentului, pentru o ridicare a calificării mîinii de lucru, pentru cunoașterea și folosirea rațională a tehnicii avansate. Rezolvarea marilor probleme principiale trece prin chestiuni mărunte, de prozaic interes economic și tehnic.

*

Este posibil ca multe dintre cele de mai sus să apară ca «adevăruri primare» și că autorul nu face decît să forțeze uși deschise. Dar pentru că în dezbaterea problemelor noastre esențiale sîntem la început, ne încumetăm a supune discuției aceste schițe de idei, chiar și cu riscul de a nu fi spus nimic nou.

---

* Dar chiar și în acest caz, credem noi, arhitectura nu se poate depărta prea mult de stilul general al epocii noastre. Realizată cu materiale și tehnici tradiționale, ea va trebui totuși să fie modernă.

Din expoziția de desene, acuarele și fotografii realizate de arhitecți în cursul anului 1956

1

1. *Sighișoara — Vedere din interiorul cetății. Desen de arh. Willy Juster*
2. *R.P. Ungară — Budapesta — Vedere dinspre Bastionul Pescarilor. Foto arh. Niculae Drăghicescu*
3. *R. P. Ungară — Buda — Biserica Sf. Matei, Foto arh. Hans Gross*
4. *Cluj—Biserica Calvaria din Mănăștur. Foto arh. Victor Alexiu*
5. *Iacobeni — Biserica fortificată. Desen de arh. Willy Juster*

2

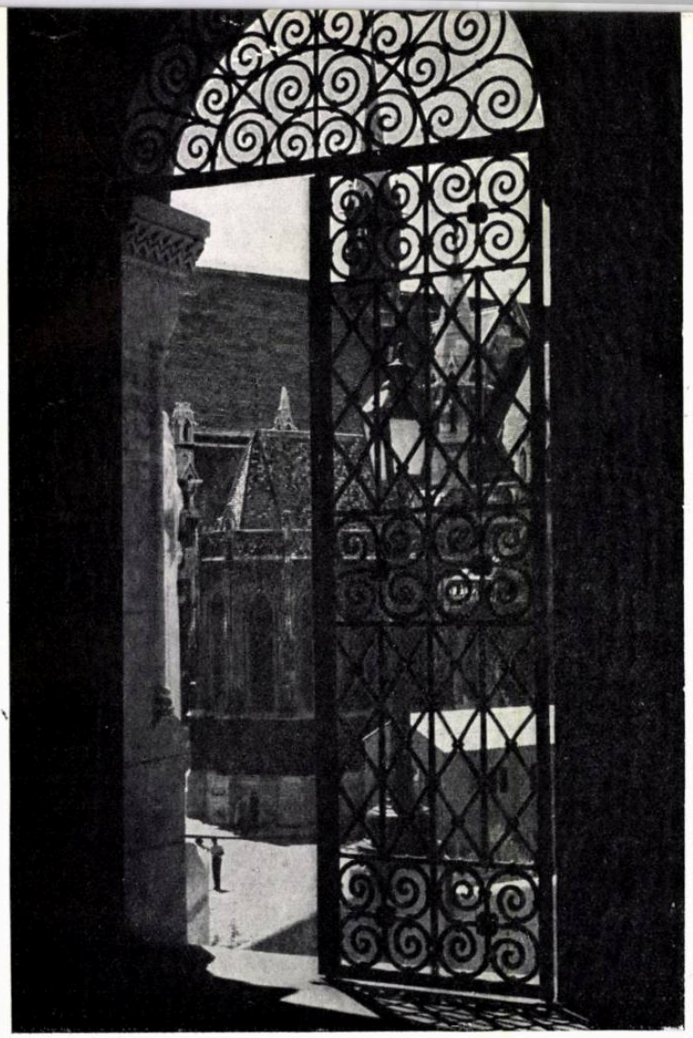

3

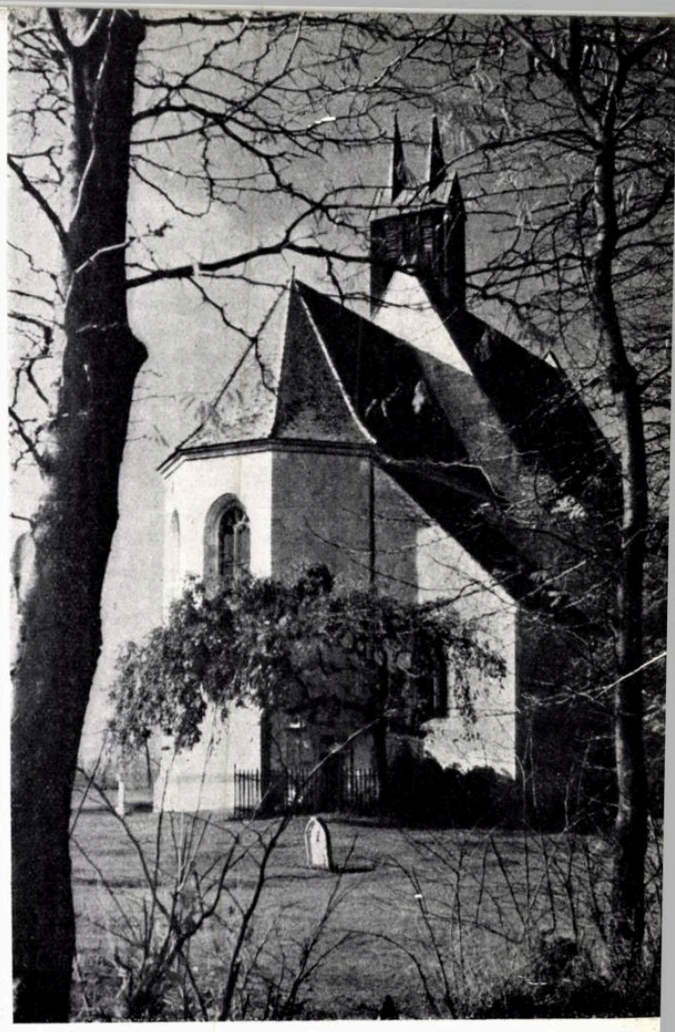

4

5

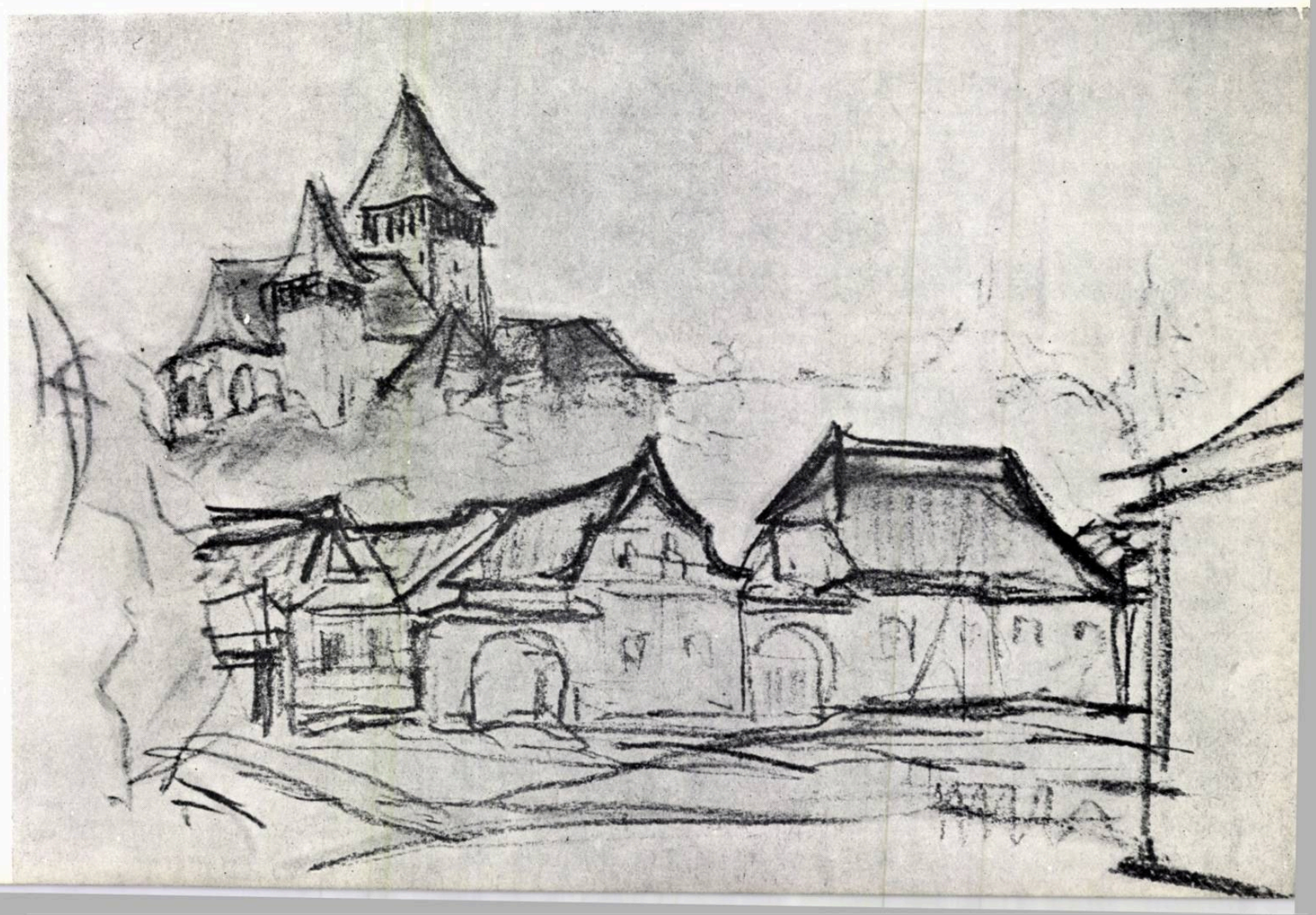

U. R. S. S.

Nr.7/1957 al revistei « Arhitectura U.R.S.S. » este consacrat — cu ocazia celui de al 6-lea Festival al tineretului și studenților — activității de creație a tinerilor arhitecți sovietici.

Publicăm în numărul de față unele dintre proiectele premiate la diverse concursuri unionale.

1-2 — Proiectul pavilionului principal al Expoziției permanente de construcții și arhitectură.

Premiul II la concursul închis din 1956.

Autori: arh.I.Arndt, I. Bebiakov, V.Jilkin, E. Percenkov, Z. Sominski, M. Cirkov, ing. N. Dihovicinaia, P. Krasilnikov. Pavilionul are un plan dreptunghiular (240 × 150 m). În dreapta sa se dezvoltă o aripă joasă, ce conține o serie de încăperi destinate propagandei tehnice. Sala principală a pavilionului, cu o deschidere de 100 m, se împarte în trei nave, cea centrală de 60 m, iar cele laterale de cîte 20 m. Nava centrală este acoperită cu pînze subțiri din duraluminiu, armate la partea inferioară. Pînzele subțiri se sprijină pe consolele cadrelor de beton armat pretensionat, ce acoperă navele laterale. Pereții pavilionului, în întregime din vitrouri, cît și deschiderile realizate în porțiunea centrală a pînzelor subțiri, asigură o bună iluminare a exponatelor.

3-4 — Proiect pentru o clădire de locuit cu 52 de apartamente, executată din panouri mari — Fragment de fațadă și plan.

5 — Proiectul Casei de odihnă a lucrătorilor din agricultură a R.S.S. Estone (în execuție) — Perspectivă.

Autori: N. Kuzmin, M. Noor.

6 — Proiect de hotel cu 480 de paturi pentru Alma-Ata (Cazahstan) — Perspectivă.

Autori: arh. Diatlov și Kim Do Sen, ing. I. Skripski. Proiectul a fost apreciat pentru claritatea și simplitatea planurilor și pentru fațadele reușite.

7 — Proiect de hotel cu 480 de paturi pentru Alma-Ata — Plan parter.

8-9 — Proiect de clădire de locuit cu ziduri portante. Variantă din blocuri mari. Secțiune curentă și elevație. Autori: arh. I. Eliseev, I.Spit, ing.A.Zisman. Autorii acestui proiect au fost printre primii care au introdus în Bielorusia construcțiile din blocuri mari de beton pe bază de silicați.

10 — Proiect tip de clădire de locuit pentru regiunea a III-a climaterică — Secțiune curentă

Autori: M. Proțenko, L. Svalbina, E. Gutenmaher, B. Tandarin, P. Iasinski, N. Pervușin, A. Finkelgold, A. Ortenberg, M. Krjeniski, M. Umanski, M. Skripski, G. Bers, V. Urbanovici, A. Kuklin, A. Popov, I. Kornet — arhitecți din Odesa. Proiectul a obținut premiul I la Concursul unional din 1956 pentru proiecte tip de locuințe cu 3-4-5 niveluri.

La concurs au fost prezentate 340 de proiecte dintre care 21 au fost premiate. Proiectul de față are meritul de a fi ținut seamă de toate condițiile climaterice și seismice, atît în ceea ce privește sistematizarea, cît și construcțiile.

11 — Proiect tip de clădire de locuit pentru regiunile climatice III și IV — Secțiune curentă.

Autori: E.Visoțki, L. Balaian, G. Eivazov, M. Kricevski, arhitecți din Așhabad. Premiul II la concursul unional din 1956 pentru proiecte tip de locuințe cu 3-4-5 niveluri.

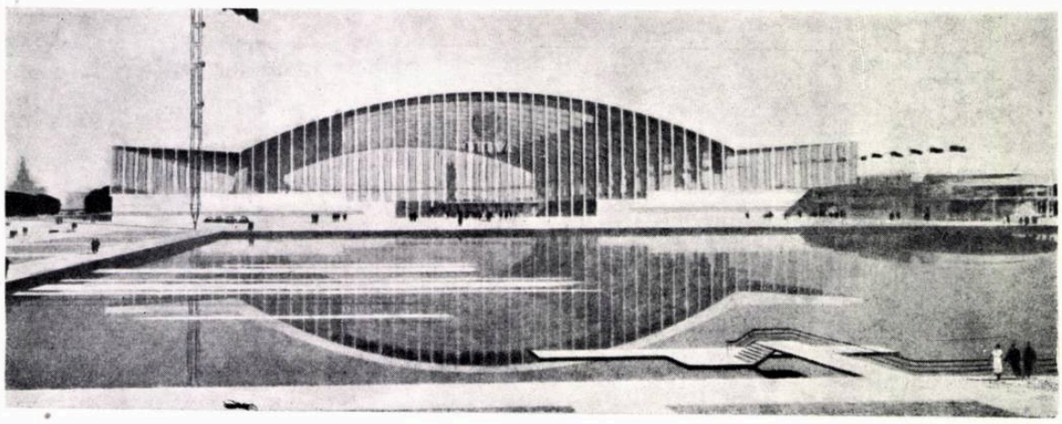

1

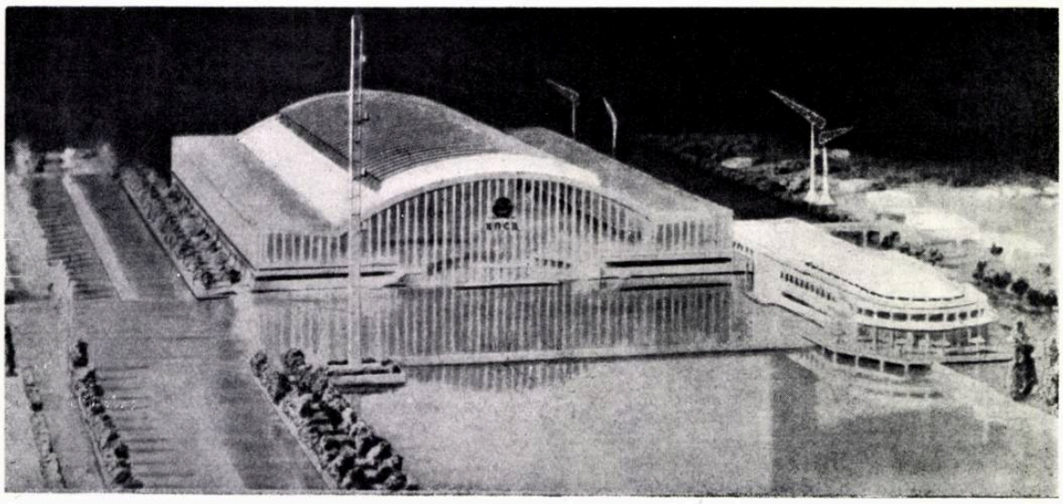

2

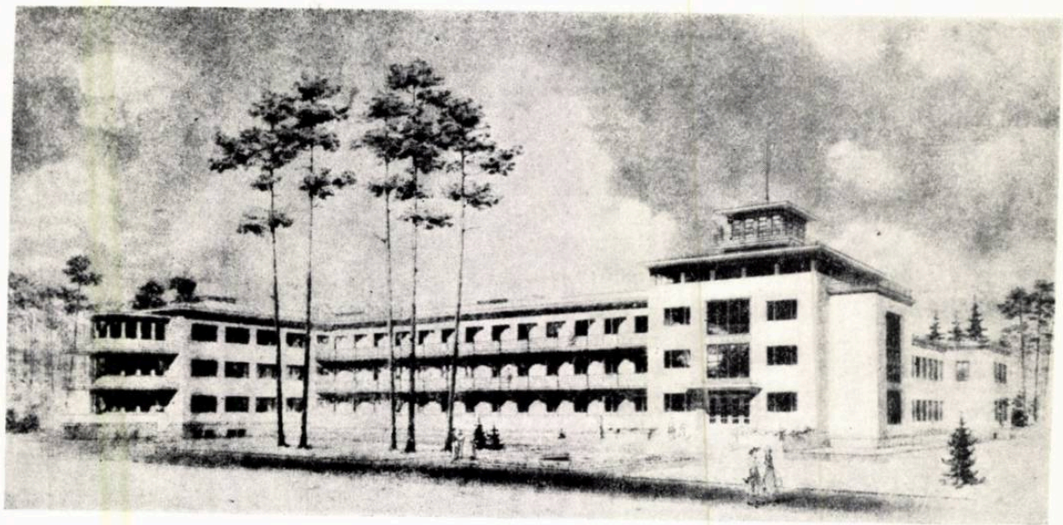

5

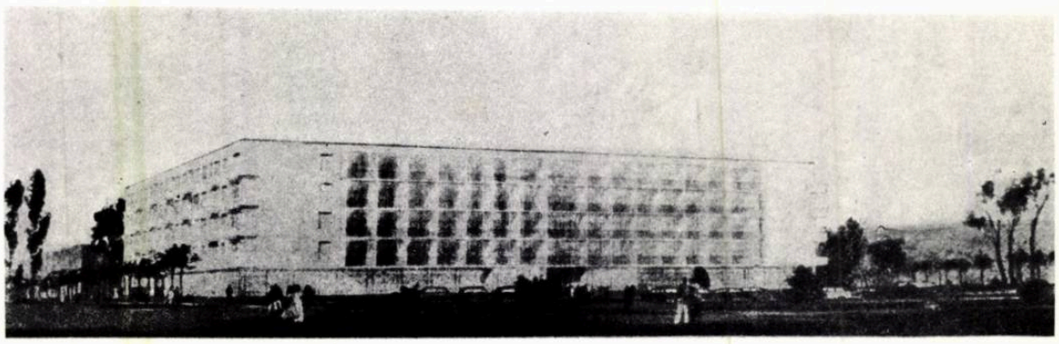

6

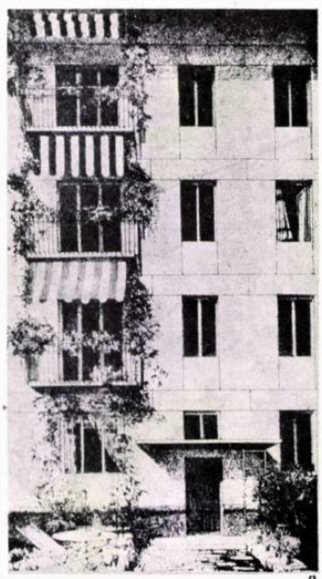

3

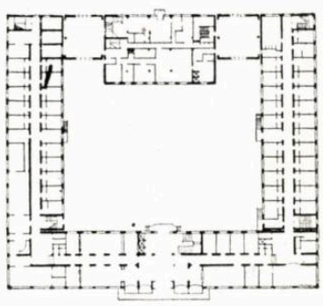

7

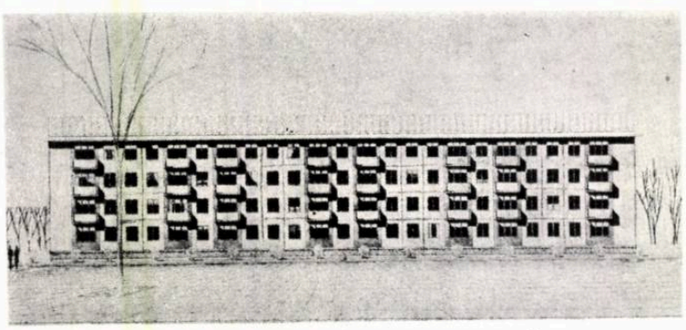

8

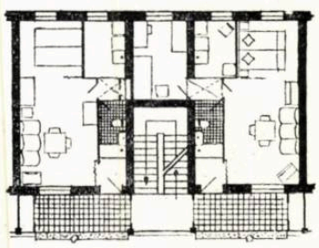

10

11

4

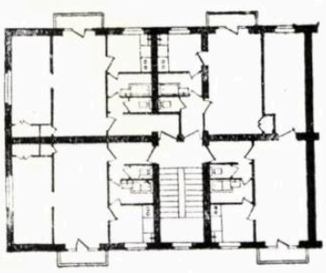

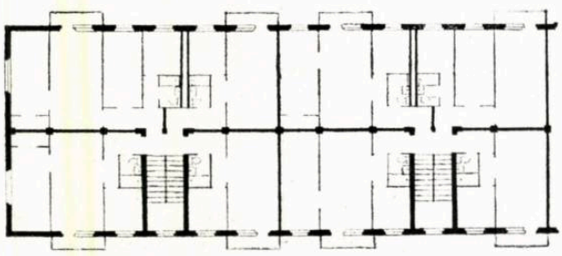

9

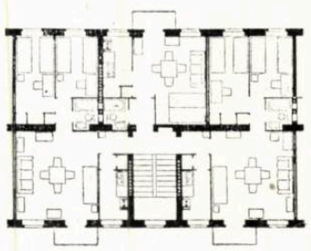

REPUBLICA CEHOSLOVACĂ

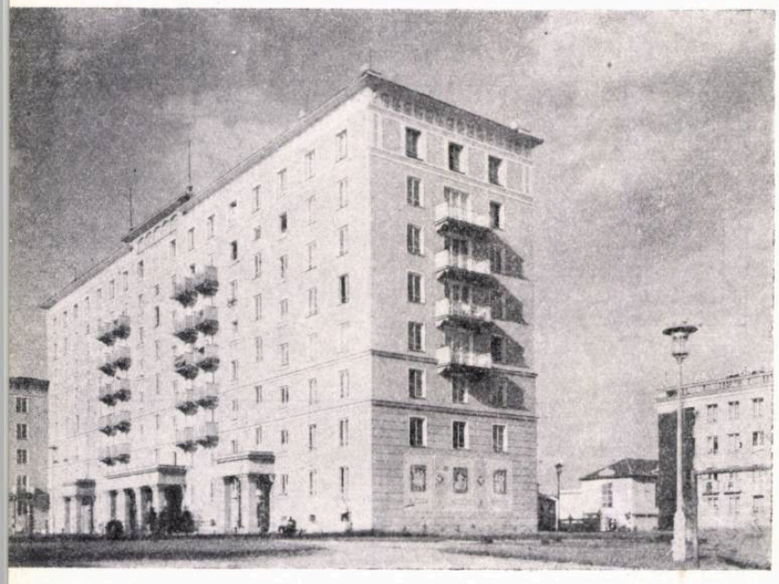

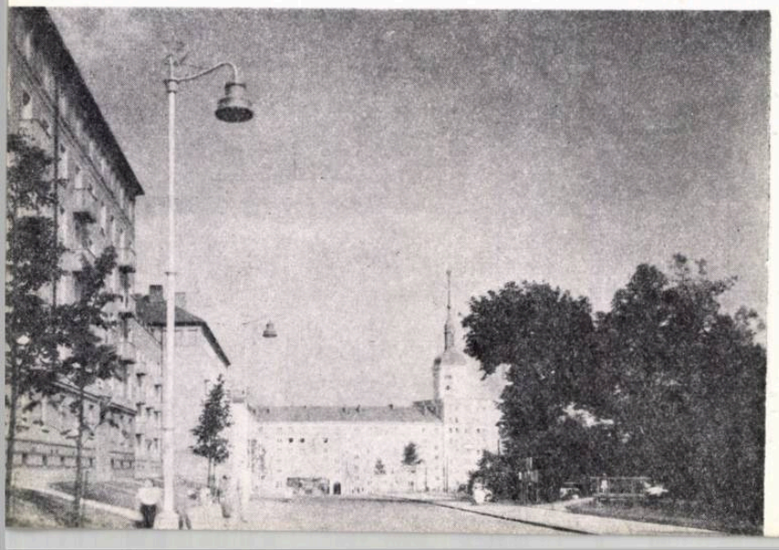

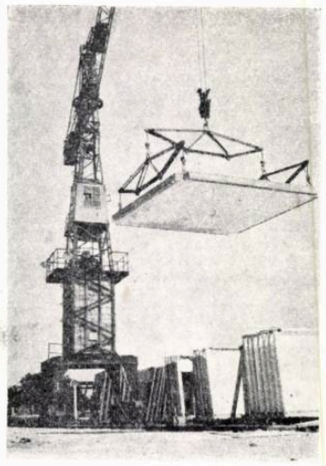

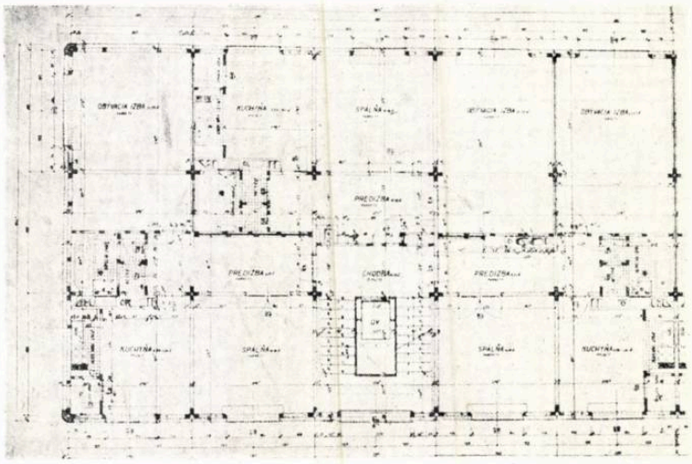

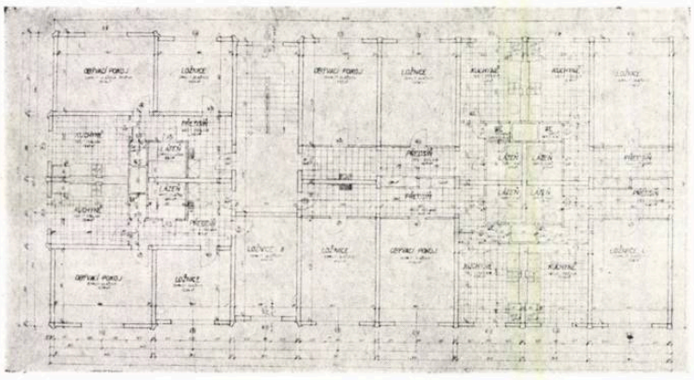

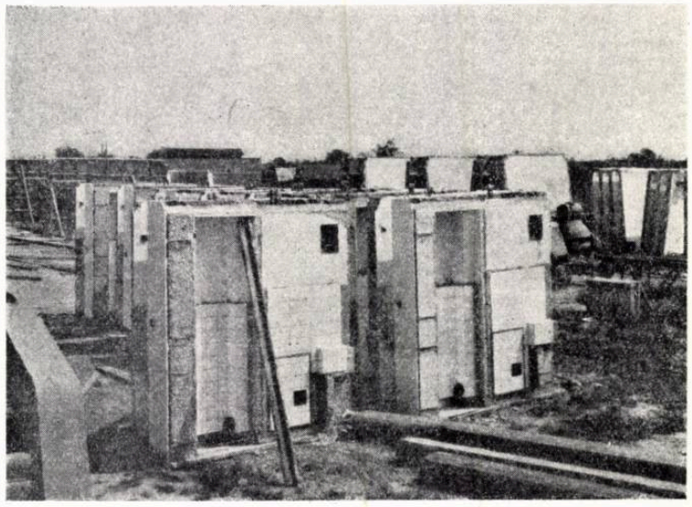

		7	11-12
1	4	8	13
2	5	9	14
3	6	10	

1-2-3-4-5-6-10 — Vederi ale cartierului Poruba din orașul Ostrava, construit în ultimii ani

7-8 — Vederi asupra șantierului clădirilor de locuit executate din panouri mari în cartierul Pankras din Praga

9 — Clădire de locuit executată din panouri mari în cartierul Pankras din Praga — Plan

11-12-14 — Clădiri de locuit executate din panouri mari la Bratislava — Vederi de pe șantier

13 — Clădire de locuit construită din panouri mari la Bratislava — Plan

SISTEMATIZAREA PĂRȚII CENTRALE A ORAȘULUI GDANSK

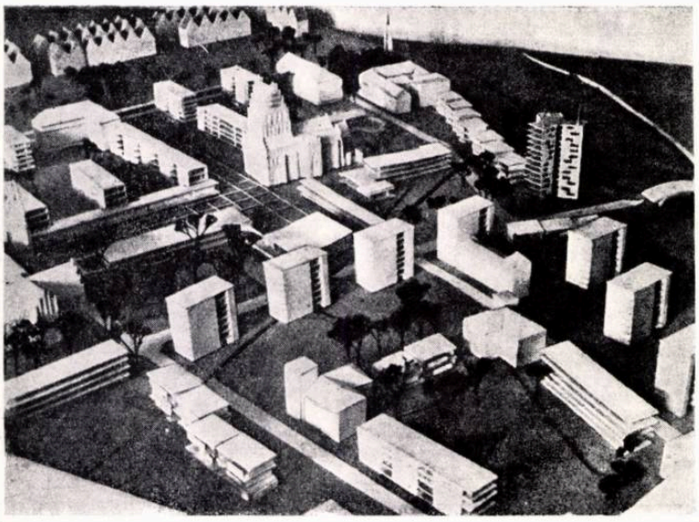

Vederi ale machetei cartierului Central-Sud

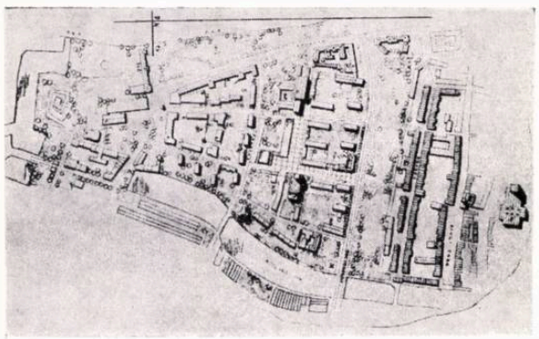

Planul de sistematizare a cartierului Central-Sud

Viitorul complex de locuințe (microraionul) din orașul Gdansk va fi situat în centrul orașului, la sud de «Orașul Central» (Glowne Miasto) ansamblu istoric reconstruit recent.

Perioada de realizare a noului ansamblu este 1958 — 1960. Programul prevede amenajarea unei suprafețe de teren avînd 25 ha, cu o populație viitoare de cca. 4000 locuitori. Dotările sînt: clădiri administrative, două școli profesionale, un cinematograf, dotări comunale. Actualmente pe acest teren există cîteva obiective cu caracter administrativ (Sfatul Popular, Miliția etc.) însumînd 200 000 m³ în stare bună și 40 000 m³ construcții de locuințe în stare degradată. Pe acest teren se află cîteva ansambluri istorice, ca de exemplu un grup de biserici gotice și două turnuri de apărare. Terenul este complet echipat cu lucrări edilitare, deoarece terenul fusese construit, locuințele fiind distruse în timpul ultimului război. Primele schițe de sistematizare au fost prezentate și avizate în aprilie 1956 în mai multe variante; a fost aleasă varianta a IV-a și colectivul de autori a fost însărcinat cu elaborarea mai detaliată a sistematizării locale.

Principiile care au stat la baza acestei faze de studii au fost următoarele:

— Separarea centrului civic de ansamblul de locuințe și tratarea lui sub forma unor pavilioane importante, eliminîndu-se și circulația de tranzit.

— Integrarea în compoziția centrului civic a tuturor monumentelor istorice (ansamblul de biserici gotice)

— Legarea complexului cu cele mai interesante elemente ale vechiului «Oraș Central».

— Păstrarea rețelei edilitare (străzi și lucrări edilitare subterane).

— Găsirea celei mai bune orientări și luminări a locuințelor și a interiorului cvartalelor.

— Folosirea cîtorva tipuri de construcții de locuințe, pentru a fi construite prin metode industrializate.

— Crearea unor bulevarde și spații verzi de agrement de-a lungul rîului Moltava.

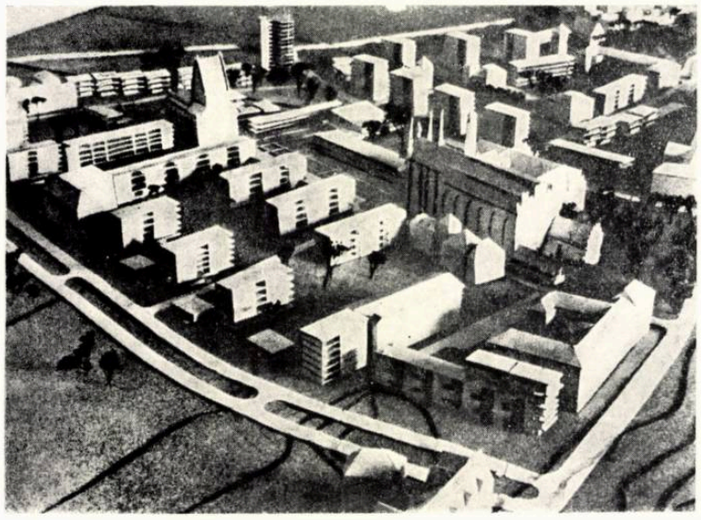

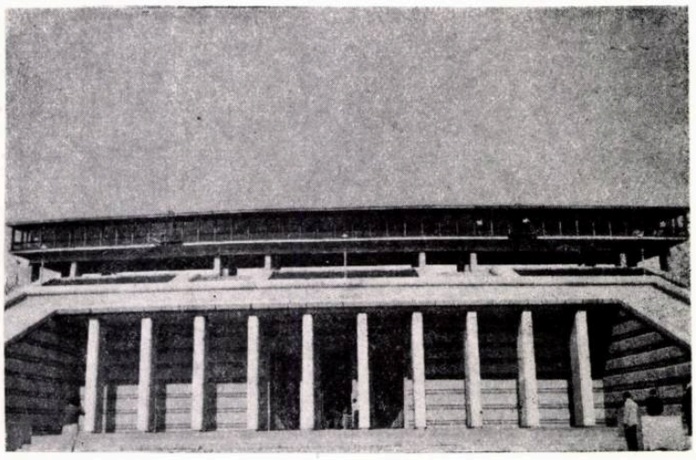

Stadionul din Varșovia (fotografii de arh. Titu Dan Elian)

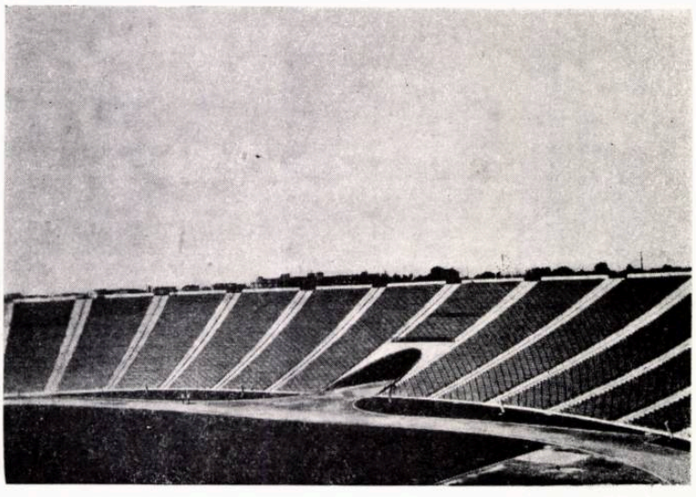

În faza a III-a a studiilor, autorii au căutat obținerea de efecte plastice prin găsirea unor contraste puternice între complexul nou și vechiul ansamblu istoric; ei au vrut totodată să lege această nouă compoziție de elementele istorice.

Comitetul de urbanism și arhitectură (K.U.A.) a criticat poziția proiectanților, care preconizaseră formarea unui front pe strada principală din pinioanele clădirilor (adică situarea perpendiculară a clădirilor față de stradă). K.U.A. propunea păstrarea acestui front pentru clădiri administrative, dispuse paralel cu strada. Proiectanții au arătat însă avantajele soluției preconizate: claritatea, îndrăzneala, orientarea favorabilă, arătînd totodată că există posibilitatea de amplasare a clădirilor administrative de-a lungul frontului.

De-a lungul străzii Torunska și în partea sudică a malului au fost proiectate 7 «clădiri - punct» a 8 niveluri, amplasate liber, și o clădire cu 14 niveluri, amplasată la locul frîngerii liniei «clădirilor - punct». Spre nord, fronturile vor cuprinde construcții cu 3 niveluri, după secții tip. Se prevede un larg bulevard de plimbări, de-a lungul rîului care va duce la centrul de sporturi nautice. Încălzirea complexului se face de la centrala termică exterioară.

Se prevede un garaj pentru 150 de autoturisme. În fiecare bloc de locuințe se prevăd garaje personale.

Volumul total al noilor clădiri este de 250 000 m³.

Volumul demolărilor este de 4 560 m³.

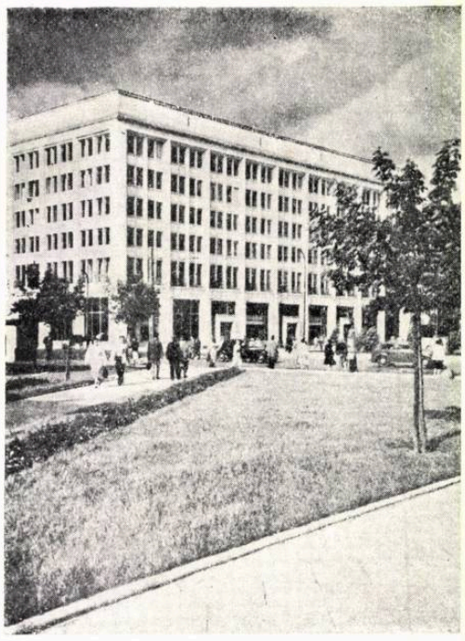

Premiul II, autori: arh. Z. Karpinski şi T. Zielinski — Clădirea administrativă a instituţiei «Metal Export» din Varşovia

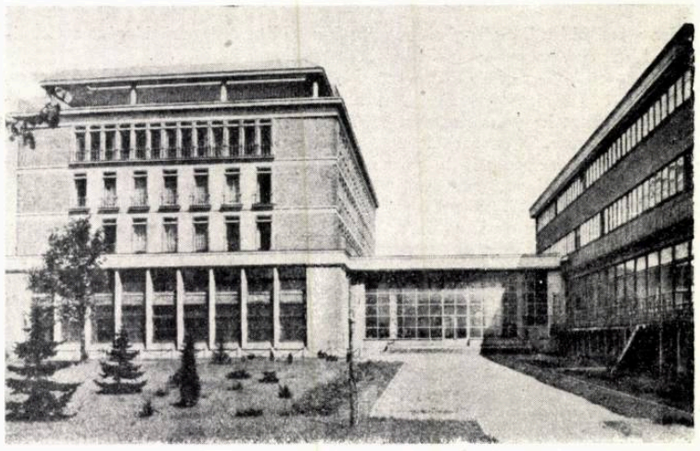

Casa Presei Militare Premiul II, autori: arh. K. Marczewski şi S. Putowski

BIBLIOGRAFIE

CONSTRUCŢIA ORAŞELOR

ИЗВЕСТИЯ НА ИНСТИТУТА ПО ГРАДОУСТРОЙСТВА И АРХИТЕКТУРА

BULETINUL INSTITUTULUI DE CONSTRUCŢIA ORAŞELOR ŞI DE ARHITECTURĂ

Sofia, Editura Academiei bulgare de ştiinţe, 1956
588 pagini, planuri, fotografii, scheme etc.

Buletinul cuprinde 29 de articole, în care se dezbat cele mai actuale probleme ale arhitecturii şi construcţiei oraşelor, istoriei arhitecturii şi tehnicii noi în construcţii, precum şi discuţii şi critici.

Din sumar citãm: H. Anastasov: Contribuţii la problema proiectării spitalelor în zona rurală in Bulgaria; R. Robev: Studii urbanistico-arhitecturale asupra grădinilor de cartier din Sofia; G. Kojuharov: Note asupra problemei caracterului arhitecturii în renaşterea bulgară; S. Sterev: Problema ferestrelor la clădirile de locuit din Bulgaria etc.

Bibl. C.D.T. C. 1173.

КУРЕННОЙ М. И. ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА РАБОЧИХ ПОСЕЛКОВ

Kurenoi M. I. — SISTEMATIZAREA ŞI CONSTRUCŢIA CARTIERELOR MUNCITOREŞTI

Moscova, Editura pentru construcţii şi arhitectură, 1956
100 pagini, 125 figuri

Construcţia cartierelor noi de locuit în oraşe existente şi numeroasele colonii industriale au adus constructorilor sovietici o bogată experienţă, ce poate deveni foarte utilă proiectanţilor noştri.

Lucrarea candidatului în arhitectură Kurenoi conţine o bogată exemplificare şi în acelaşi timp analiza unei ample serii de realizări din U.R.S.S. Planuri de cvartale de toate tipurile, microraioane, cartiere colonii, însoţite de fotografii şi scheme de organizare a teritoriului, ilustrează bogat lucrarea.

TEORIA ŞI ISTORIA ARHITECTURII

Perogalli Carlo — LA PROGETTAZIONE DEL RESTAURO MONUMENTALE

Proiectarea restaurării monumentelor

Milano, Editura librăriei politehnicii Tamburini, 1955
199 pagini, 45 fotografii

În acţiunea de restaurare a monumentelor de arhitectură, lucrarea constituie un preţios ajutor pentru proiectanţi, prin enunţarea unor metode de cercetare şi proiectare a reconstituirilor, mutărilor, consolidărilor, degajărilor etc.

Expunerea teoretică este ilustrată cu reproduceri fotografice după o serie de realizări obţinute în acest domeniu.

Bibl. C.D.T. B. 2341.

MATERIALE ŞI METODE DE CONSTRUCŢIE

Ebinghaus Hugo — FUSSBÖDEN UND WANDVERKLEIDUNGEN

Pardoseli şi îmbrăcăminte pentru pereţi

Giessen, Editura Dr. Pfanneberg & Co, 1955
260 pagini, 428 desene şi fotografii, 7 planşe colorate

Lucrarea realizată de prof. H. Ebinghaus şi un grup de specialitate conţine, în cele 9 capitole care o compun, cele mai variate indicaţii şi exemplificări privind prepararea, punerea în operă şi întreţinerea materialelor naturale şi artificiale pentru pardoseli interioare şi exterioare, precum şi pentru pereţi.

Bibl. M.C.M.C. nr. 21766

Mihăilescu Nicolae, Grigore Ion, Schmiedigen PIATRA NATURALĂ ÎN CONSTRUCŢII

Bucureşti, Editura Tehnică, 1957
464 pagini, 54 tabele, 305 figuri

Lucrarea cuprinde următoarele capitole mai importante: Petrografia rocilor folosite în construcţii şi geologia ţării noastre; Extragerea pietrelor din cariere şi balastiere; Prelucrarea pietrelor naturale; Tehnologia montajului pietrei în construcţii; Carierele de piatră de construcţie cele mai importante din ţara noastră.

Săndulescu I., Schwartz M., Voinea A., FABRICAREA STUFITULUI ŞI FOLOSIREA LUI ÎN CONSTRUCŢII

Bucureşti, Editura Tehnică, 1956
158 pagini, 105 figuri

Autorii prezintă problema materialelor de construcţie din stuf, caracteristicile lor, experienţa folosirii acestor materiale în U.R.S.S. şi în alte ţări.

Lucrarea conţine îndrumări practice şi soluţii constructive privind folosirea stufitului în construcţii (la alcătuirea elementelor de construcţii şi ca material de izolare termică).

Îndrumările se bazează pe experienţele realizate în ţara noastră la I.C.S.C. şi I.C.I.M.C., precum şi pe urmărirea comportării construcţiilor sau a elementelor de construcţii executate din stuf.

Tologea Sebastian — METODE MODERNE DE CONSOLIDARE ŞI IMPERMEABILIZARE A TERENURILOR DE FUNDAŢII

Bucureşti, Editura Tehnică, 1957
100 pagini, 81 figuri

Executarea diverselor lucrări de construcţie şi în special fundarea lor în solurile foarte diferite care se găsesc în ţara noastră, precum şi considerentele de economie şi de durată în execuţia lucrărilor, impun găsirea unor metode noi pentru soluţionări cît mai juste.

Autorul prezintă problemele de compactare, precum şi cele de consolidare şi impermeabilizare prin metodele de silicatizare, cimentare, argilizare, bituminare.

Alte metode de consolidare cu ajutorul curentului electric, prin ardere sau congelare, sînt prezentate în cuprinsul lucrării.

Weinberg V. şi alţii — MANUEL DU BÉTON PRÉCONTRAINT

Manual pentru betonul precomprimat

Paris, Editura Dunod, 1955
308 pagini, scheme, desene, abace, fotografii

Betonul precomprimat, unul dintre cele mai recente materiale de construcţii, în măsura în care îşi găseşte o utilizare din ce în ce mai mare, nu a trecut încă prin toate încercările care să-l consacre definitiv.

Lucrarea prezintă o serie din realizările de formă.

INSTALAŢII

Folsche Horst Dieter — BELEUCHTUNGS-KÖRPER

Corpuri de iluminat
Berlin, Editura Henschel, 1956
112 pagini, 221 fotografii şi schiţe

Editată prin grija Institutului de cercetări pentru arhitectura de interior al Academiei de arhitectură a R.D.G., lucrarea cuprinde o prezentare istorică a evoluţiei corpurilor de iluminat, pornind de la cele mai simple suporturi sau vase şi ajungînd pînă la cele mai complicate candelabre.

În partea a doua se prezintă o serie de fotografii de candelabre, plafoniere, aplice, lămpi de birou, de citit etc.

Lucrarea conţine, de asemenea, şi o serie de reguli pentru proiectare.

ŞEDINŢA COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

La sfîrşitul lunii noiembrie a avut loc şedinţa plenară lărgită a Comitetului de conducere al Uniunii Arhitecţilor din R.P.R.

La şedinţă, Comitetul a discutat învăţămintele culese de arhitecţii care, în conformitate cu acordurile culturale între ţara noastră şi alte ţări socialiste, au vizitat în cursul anului 1957 aceste ţări, studiind arhitectura lor.

De asemenea, la această şedinţă au fost pe larg dezbătute principalele probleme ale arhitecturii în ţara noastră. Participanţii au făcut un larg schimb de păreri asupra acestor probleme şi îndeosebi în legătură cu organizarea activităţii de arhitectură din ţara noastră, aspectele orientării în arhitectură, economia şi tehnica nouă în construcţii, învăţămîntul de arhitectură, conservarea şi restaurarea monumentelor istorice etc. La discuţii au participat 32 de arhitecţi. Discuţiile au fost purtate într-un înalt spirit de răspundere şi au exprimat străduinţa arhitecţilor de a servi, prin activitatea lor, construcţia economică şi culturală a socialismului în ţara noastră. Subliniindu-se însemnatele realizări obţinute în anii regimului democrat popular, majoritatea celor care au luat cuvîntul s-au referit la unele lipsuri existente în domeniul arhitecturii şi la necesitatea îmbunătăţirii activităţii arhitecturale, astfel încît ea să satisfacă în şi mai mare măsură nevoile materiale ale oamenilor muncii, contribuind totodată la dezvoltarea culturii noastre socialiste.

Dat fiind caracterul complex şi variat al problemelor şi ţinînd seama de importanţa lor, Comitetul a apreciat că în stadiul lor actual ele necesită o dezbatere temeinică cu participarea masei de arhitecţi, dezbatere care să clarifice o seamă de probleme ce preocupă pe arhitecţii din ţara noastră. Concluziile acestor dezbateri vor fi supuse aprobării plenarei a V-a a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R. care va avea loc în primăvara anului 1958.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECŢILOR

CONFERINŢE—Cu ocazia aniversării Republicii Democrate Germane a avut loc, în ziua de 8 octombrie 1957, la Casa Arhitectului, o conferinţă cu tema «*Impresii din R.D.G.*» în cadrul căreia conf. arh. Radu Laurian şi arh. Aron Grimberg au comunicat cîteva impresii dintr-o vizită recentă în ţara prietenă. Conferinţa a fost însoţită de proiecţii reprezentînd monumente de arhitectură şi construcţii noi din R.D.G.

— În ziua 22 octombrie 1957 a avut loc la Casa Arhitectului conferinţa arhitecţilor Constantin Moşinschi şi Willy Juster, «*Impresii din R. P. Polonă*». Conferinţa a fost însoţită de proiecţii.

— Întorşi recent dintr-o călătorie în Uniunea Sovietică, prof. arh. Grigore Ionescu şi arh. Victor Sebestyen şi-au împărtăşit impresiile, în ziua de 29 octombrie, în cadrul unei conferinţe organizate cu prilejul Lunii prieteniei romîno-sovietice, la Casa Arhitectului. Prof. arh. Grigore Ionescu a vorbit despre «*Arhitectura Armeniei şi Georgiei de ieri şi de azi*», iar tov. arh. Victor Sebestyen a expus «*Impresii din U.R.S.S.*». Cu această ocazie, tov. arh. Dan Farb a prezentat o serie de diapozitive din oraşele Moscova, Kiev şi Leningrad.

EXPOZIŢII—Între 1 şi 23 octombrie 1957 a fost deschisă la Casa Arhitectului expoziţia «*Palatul Consiliului de Miniştri*» în cadrul căreia au fost prezentate o serie de fotografii înfăţişînd arhitectura de interior şi mobilierul palatului Consiliului de Miniştri, operă a acad. prof. arh. Duiliu Marcu.

— În cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice, la 29 octombrie 1957 s-a deschis la Casa Arhitectului expoziţia «*Arhitectura rusă şi sovietică*» în care s-au prezentat o serie de fotografii albnegru şi în culori ale cîtorva monumente de arhitectură rusă şi ale cîtorva construcţii noi din U.R.S.S.

Fotografiile au fost făcute de prof. arh. Gr. Ionescu şi arh. Victor Sebestyen.

PROIECŢII DE FILME—Miercuri 23 octombrie 1957 au fost prezentate, pentru arhitecţii polonezi care ne-au vizitat ţara, o serie de 6 filme documentare romîneşti în culori: «Farmecul adîncurilor», «Lacul Roşu», «Muntele Retezat», «Theodor Aman», «Nicolae Grigorescu», «Scurtă istorie»; în ziua de 30 octombrie 1957 a fost proiectat un film documentar de construcţie şi un film în culori despre monumentele istorice din nordul Moldovei.

DEPLASĂRI DE STUDII — Între 6 şi 8 septembrie 1957, Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. a organizat o excursie de documentare în Moldova. Un grup de 24 de arhitecţi au vizitat biserica Sf. Ion din Piatra, mănăstirile: Bistriţa, Agapia, Văratec, Secu şi Neamţ şi şantierul hidrocentralei «V. I. Lenin» de la Bicaz.

— În cadrul unui schimb cultural, un grup de 10 arhitecţi romîni au vizitat Republica Populară Chineză între 16 septembrie şi 23 octombrie 1957.

— Între 28 septembrie şi 17 octombrie, 19 arhitecţi romîni au vizitat R. P. Polonă în cadrul unei excursii de studii, în care timp au fost vizitate o serie de monumente de arhitectură veche şi construcţii realizate în ultimii ani în oraşele Varşovia, Krakovia, Gdansk, Sopot, Gdinia etc.

— La 20 octombrie 1957 au sosit la Bucureşti 20 de arhitecţi polonezi care ne-au vizitat ţara în cadrul schimbului organizat între Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. şi Societatea Arhitecţilor Polonezi (SARP). Ei au vizitat o serie de cartiere de locuinţe din Bucureşti printre care: Vatra Luminoasă, Balta Albă, Panduri etc.; monumente istorice: Curtea Veche, Stavropoleos, Creţulescu, Fundenii Doamnei, Patriarhia. Ei au vizitat de asemenea: Teatrul de operă şi balet, unde au asistat la un spectacol, Muzeul Satului, Muzeul de artă R.P.R., Casa Scînteii, Fabrica de confecţii Gheorghe Gheorghiu-Dej, Institutele de proiectare: I.P.B., I.C.S.O.R şi I.P.C.T.

În provincie, arhitecţii polonezi au fost la Iaşi, în nordul Moldovei, la Constanţa şi pe litoral, precum şi pe valea Prahovei, la Oraşul Stalin, la Sighişoara şi Cluj.

Grupul de arhitecţi din R.P. Polonă a părăsit ţara noastră la 3 noiembrie 1957.

SUMAR GENERAL PE ANUL 1957

EDITORIALE

— Pentru o mai bună repartizare a forţelor de proiectare (nr. 2)
— Apelul Federaţiei Mondiale a Oamenilor de Ştiinţă (nr. 4)
— A 40-a aniversare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie (nr. 8)
— A 10-a aniversare a Republicii Populare Romîne (nr. 9)
— 3 ani de la Consfătuirea unională a constructorilor şi arhitecţilor sovietici (nr. 9)

CLĂDIRI DE LOCUIT

Arh. Tiberiu Niga — Un cartier de locuinţe minimale în Bucureşti. Lotu rile 3 şi 4, şoseaua Mihai Bravu (nr. 2)
— Concurs de locuinţe unifamiliale pentru un oraş industrial de 50.000—200.000 locuitori (nr. 4, număr special)
Arh. Boris Grünberg, arh. Constantin Frumuzache — Studii pentru un ansamblu de locuinţe la Brăila (nr. 6)
Arh. Claudia Ioachim, arh. Mihaela Slomnescu, arh. Eugen Cosmatu — Locuinţe prin cooperare cu lot individual (nr. 6).
Arh. Corneliu Rădulescu — Cartierul de locuinţe Floreasca Bucureşti (nr. 7)
Arh. Nicolae Sulescu, ing. Ion Ardelean — Bloc de locuinţe pe bulevardul Ilie Pintilie (nr. 9)
Arh. Armand Silvan, arh. Nona Florescu — Noi blocuri de locuinţe în oraşul Piteşti (nr. 9)
Arh. Ion Novitchi, arh. Constantin Ionescu, arh. Carol Haker, arh. Dumitru Munteanu, arh. Gheorghe Nichitovici, arh. Valentin Săndulescu, arh. Nicolae Teodorescu. Un cvartal de locuinţe în Bucureşti (nr. 9)
Arh. Dinu Ignătescu — Bloc de locuinţe pe bulevardul Magheru (nr. 9)
Arh. Carol Crişan — Blocul I.T.B. de pe bulevardul Magheru (nr. 9)
Arh. Alexandru Iosif, arh. Virgil Niţulescu — Studii pentru un bloc de locuinţe (nr. 9)

CLĂDIRI SOCIAL-CULTURALE

Arh. Irena Ghiţulescu, arh. Constantin Ghiţulescu, arh. Adrian Corvătescu — Casă de odihnă la Mamaia (nr. 1, număr special)
Arh. Spiridon Spirescu — Cantină la Vasile Roaită (nr. 3)
Arh. Constantin Vodă — Casă de odihnă la Poneasca (nr. 3)
Ing. Adrian Lupescu — Cîteva aspecte în legătură cu introducerea televiziunii în oraşe (nr. 3)
Arh. Suli Bercovici, arh. Ion Moscu, arh. Paul Şerban, arh. Henri Stoicescu — Serviciu medico-sanitar al uzinelor «23 August» — Bucureşti (nr. 5)
Arh. Adrian Ghelber — Spital de contagioşi la Hunedoara (nr. 6)
Arh. Ion Giurgea, arh. Lucian Schwartz — Pavilion de obstetrică-ginecologie şi pediatrie la spitalul raional din Vaslui (nr. 6)
Arh. Alfred Vişan — Casă de odihnă la Predeal (nr. 9)

CONSTRUCŢII INDUSTRIALE ŞI AGRICOLE

Arh. Mihai Florea, ing. Nicolae Matei, ing. Nicolae Hodoş — Hală pilot pentru industria chimică (nr. 2)
Arh. Gheorghe Olariu — Stuful în construcţiile agricole (nr. 2)
Arh. Ştefan Antoniu, ing. George Felicescu — O uzină de anvelope (nr. 5, număr special)
Arh. Dan Stănescu, arh. Ion Dumitru, arh. Elena Popescu, ing. Leon Schayes — Un nou centru de finisaj textil la Bucureşti (nr. 5)

Arh. Dorothea Basarab-Papanide, ing. Nicolae Matei, ing. Iulius Holcmann — Secție pentru fabricarea produselor intermediare (nr. 5)
Arh. Paul Horjescu, arh. Paul Mihalik, arh. Alexandru Munteanu, ing. Ion Otescu — Construcție industrială din elemente prefabricate (nr. 5)
Arh. Charles Ionescu, ing. Horia Gheorghiu — Crama-pivniță Jidvei (nr. 5)
Arh. Gheorghe Olariu, arh. Ion Tulbure — Institutul de cercetări viticole Murfatlar (nr. 5)
Arh. Ianola Trișcu, ing. Felicia Nathanson, ing. Virgil Grigoriu — Laboratorul stațiunii experimentale pomicole Cluj (nr. 5)
— Noi construcții industriale (nr. 5)
Arh. Emil Drocan, ing. Gustav Vianu, ing. Gheorghe Munteanu, ing. Mihai Ionescu, ing. Smaranda Cristescu — Fabrică de plăci aglomerate la Brăila (nr. 9)

CONSTRUCȚIA ȘI SISTEMATIZAREA ORAȘELOR

Arh. Radu Laurian — Concursul pentru sistematizarea pieței N. Bălcescu din București (nr. 1, număr special)
Prof. arh. Octav Doicescu — Monumentul Eroilor Patriei (nr. 7)
— Sistematizarea Pieței Eroilor București (nr. 7)

PROIECTAREA TIP

Arh. Zottu Papanide — Noi studii de secțiuni tip de locuințe (nr. 1, număr special)
Arh. Gertrud Hochstadt — Noi cantine tip elaborate în 1956 (nr. 2)
Arh. Nicolae Stoenescu, ing. Alexandru Cișmigiu, ing. Traian Popp — Proiect tip pentru un complex AVIASAN (nr. 3)
Arh. Adrian Ghelber — Noi proiecte tip de spitale (nr. 5)
Arh. Ion Silvan — Sesiunea internațională asupra proiectării tip. Note asupra lucrărilor și rezultatelor sesiunii desfășurate la Berlin în mai 1957 (nr. 6)
Arh. Mariana Bucur, ing. Sergiu Cîrlan — Cinematograf tip cu 400 de locuri (nr 7.)
Arh. Blanche Schwartz, ing. Florin Catană — Cămin cultural cu sală de 200 de locuri (nr. 7)
Arh. Silvia Timotin-Păun, ing. Maria Voiculescu — Hotel cu 30 de camere (nr. 7)
Arh. Nicolae Vlădescu, ing. Felix Tulpan — Casă de cultură raională și club sindical cu sală de 400 de locuri (nr. 7)
Arh. Mihai Enescu — Studiu de locuințe individuale urbane (nr. 8)
Arh. Leon Garcia, arh. Gertrud Hochstadt — Studiu pentru tipizarea cantinelor școlare și muncitorești (nr. 8)
Arh. Nicolae Pruncu, arh. Mihai Bucurescu — Noi studii de apartamente tip (nr. 9)

MATERIALE ȘI METODE DE CONSTRUCȚIE

Arh. Iulian Deșcu — Elemente de fațadă în construcția unui laminor (nr. 7)
Arh. Dan Cristescu — Locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de aluminiu (nr. 8)
Arh. Mihai Buteulescu, ing. Mihail Schwartz — Clădiri experimentale de locuințe din beton ușor monolit turnat în cofraje de duraluminiu (nr. 8)
Arh. Silvyan Daniel, ing. Moses Drimer — O clădire experimentală din panouri mari (nr. 8)

PARCURI ȘI AMENAJĂRI SPORTIVE

Arh. Dinu Hariton, arh. Nicolae Porumbescu, ing. Zamfir Măduță — Hotel la Poiana Stalin (nr. 3)
Arh. Tobias Maiorovici, arh. Stelian Simionescu — Cabana Negoiu (nr. 3)
Arh. Vlad Iliescu, ing. Garabet Aznavorian — Sala de antrenamente sportive I.T.B. (nr. 3)
Arh. Ion Moscu, arh. Henri Stoicescu, arh. Suli Bercovici — Hala de sport «23 August» (nr. 3)
* * — Cabane turistice construite în ultimii ani (nr. 3)
Arh. Rică Marcus — Cite ceva despre parcuri și grădini (nr. 7)
Arh. Dan Bacalu, arh. Silvia Granet, arh. Elena Andone, horticultor Irene Gewölb — Plantații în cartierul Floreasca — București (nr. 7)
Ing. Sever Muja — Plantații în cartierul Păcurari — Iași (nr. 7)
Arh. Popa Roman — Complexe sportive la Călărași, Calafat, Giurgiu, Focșani (nr. 7)
Arh. Ana Solomon — Complex sportiv la Hunedoara (nr. 7)
Arh. Elena Andone, arh. Rică Marcus, ing. Berta Gyarfas — Refacerea unui parc de acum un secol (nr. 7)
Arh. Rică Marcus, arh. Fernand Zisman — Refacerea Parcului Poporului din Craiova (nr. 7)
Arh. Rică Marcus, horticultor Mirela Franz, ing. Laurențiu Spoială — O grădină botanică la Craiova (nr. 7)
Arh. Silvia Granet, horticultor Irena Gewölb — Amenajări la Călimănești (nr. 7)
Arh. Sara Marcovici, arh. Lory Sahaghian, ing. Sever Muja, ing. Berta Gyarfas — Două parcuri la Ploiești (nr. 7)
Arh. Fernand Zisman — Parc la Herculane (nr. 7)
Arh. Fernand Zisman — Două parcuri la Pitești (nr. 7)

CLĂDIRI PENTRU GĂRI FEROVIARE

Arh. Paul Emil Miclescu — Clădirea de călători (nr. 6)
Arh. Teonic Săvulescu — Proiecte și realizări din ultimii ani (nr. 6) — Noi clădiri de călători la: Hunedoara, Gheorghieni, Bicaz, Dealul Stefăniței, Mănăstirea Turnu, Borzești, Tufor Vladimirescu, Doicești, Tarcău, Dej-Triaj, Mogoșoaia, Slănic-Prahova, Bistrița, Poiana-Jiu, Gilort, Valea Uzului, Hărman, «16 Februarie 1933» (nr. 6)

EXPOZIȚII

Conf. arh. Gheorghe Petrașcu — Pavilioane și standuri românești la tîrgurile internaționale din anul 1956 (nr. 8)

DISCUȚII

Arh. Gheorghe Sebestyen — Cu privire la unele aspecte ale problemelor economice și de industrializare a construcțiilor de locuințe (nr. 4)
Arh. Mihail Caffé — Despre cîteva probleme actuale ale arhitecturii (nr. 9)

DECORAȚIE ȘI MOBILIER

Ing. Dan Gheorghiu, Alexandru Pratcher, ing. Aurelian Niculescu — Noi tipuri de mobilă elaborate de I.C.E.I.L. (nr. 6)
Ing. Dan Gheorghiu, Alexandru Pratcher, ing. Aurelian Niculescu — Mobilier de mare serie — Dormitorul «Tîrgu-Mureș — 1» (nr. 7)
Arh. Robert Voll, arh. Greta Deutsch, ing. Mihail Hodovanu — Hotelul «Lido» București (nr. 9)

TEORIA ȘI ISTORIA ARHITECTURII

Arh. Marcel Maller — 125 de ani de la moartea lui Goethe — Goethe arhitect (nr. 7)
Prof. arh. Horia Teodoru — Congresul internațional al arhitecților și tehnicienilor monumentelor istorice de la Paris (nr. 8)
Arh. Radu Crăiniceanu — Case noi în Valea Jaleșului (nr. 9)

MONUMENTE

Arh. Virgil Bilciurescu — Biserica sfîntul Gheorghe din Hîrlău (nr. 2)
Arh. Titu Evolceanu — Cetatea Sighișoarei și unele biserici fortificate dintre Tîrnave și Olt. Impresii dintr-o excursie organizată de Uniunea Arhitecților în vara anului 1956 (nr. 3)
Arh. Carol Orban — Două turnuri pe malurile Crișului Negru (nr. 7)

PLASTICA

— Concursul pentru coperta revistei «Arhitectura R.P.R.» (nr. 1)
— Expoziția de fotografii din Egipt (nr. 1)
— Expoziția de fotografii din Republica Populară Chineză (nr. 2)
— Expoziția de acuarele și desene a arhitecților. Lucrări realizate în anul 1956 (nr. 7)
Arh. Nicolae Vlădescu — 500 de ani de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare (expoziție de pictură) (nr. 8)
Radu Popescu — Din activitatea Asociației studenților arhitecți — Concurs de afiș (nr. 8)
— Expoziția de acuarele, desene și fotografii executate de arhitecți în anul 1956 (nr. 9)

CRONICĂ — RECENZII — BIBLIOGRAFIE

— Din activitatea Uniunii Arhitecților (nr. 1, 2, 3, 4, 6, 9)
— Schimb de experiență între S.A.S.-uri la Iași (nr. 2)
— Bibliografie (nr. 2, 3, 4, 6, 7, 9)
— Discuție de creație asupra cartierului de locuințe Balta-Albă București (nr. 7)
Arh. Gheorghe Sebestyen — Gadoros Lajos — Amenajarea și dimensionarea locuinței (nr. 8)
— O delegație de arhitecți sovietici ne-a vizitat țara (nr. 8)
— Vizita unui grup de arhitecți chinezi în R.P.R. (nr. 8)

DE PESTE HOTARE

Arh. Mihail Caffé — Un grup de arhitecți în U.R.S.S. — Note de drum (nr. 2)
— Informații din Suedia (nr. 2)
— Fotografii realizate în excursiile de studii ale Uniunii Arhitecților din R.P.R. în anul 1956 (nr. 5)
Arh. Heinz Novac — Acropola Atheneі (nr. 7)
— Chemarea Uniunii Arhitecților Cehoslovaci către toți arhitecții din lume (nr. 8)
Adrian Baranga — Expoziția de fotografii «Aspecte din orașul Melbourne» (nr. 8)
— Informații din Australia, R.P.Bulgaria și Maroc (nr. 8)
— Din excursiile arhitecților peste hotare (nr. 8)
— Informații din U.R.S.S., Republica Cehoslovacă și R. P. Polonă (nr. 9)

E R A T A

— Proiectele publicate în nr. 7/1957 al revistei sub titlul «*Parcuri și amenajări sportive*» (pag. 4-27) au fost executate în atelierele Institutului central pentru sistematizarea orașelor și regiunilor (ICSOR).

— In nr. 8/1957, in articolul conf. arh. Gh. Petrașcu «*Pavilioane și standuri românești la tîrgurile internaționale din anul 1956*», la pag. 38, fotografiile nr. 1 și 5 reprezintă interioare ale pavilionului de expoziție de la Leipzig.

Редакционная статья этого номера посвящена ДЕСЯТОЙ ГОДОВЩИНЕ РУМЫНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ (стр. 3).

ЖИЛЫЕ ДОМА

Архитекторы Ион Новицкий, Константин Понеску, Кароль Хакер, Думитру Муртяну, Георге Никитович, Валентин Сандулеску, Николае Теодореску, инженеры Эманоил Фотин и Валентин Стойка — ЖИЛОЙ КВАРТАЛ В БУХАРЕСТЕ (стр. 4).

В Бухаресте построен жилой квартал, проектирование которого было начато в 1952 году. Этот квартал образован из четырех многоквартирных домов, имеющих 200 квартир и 250 комнат для несемейных.

Входы в дома находятся внутри квартала, занимающего площадь в 7.500 квадратных метров.

Все квартиры оснащены установками для центрального отопления и располагают механической прачечной, трансформаторной станцией и т. д.

Для избежания монотонности фасады были разделены на два горизонтальных регистра. Нижний регистр, выступы и карнизы были выполнены из сборных бетонных элементов (общая развернутая площадь свыше 10.000 кв. м), а верхний горизонтальный регистр облицован кирпичными плитами.

Арх. Кароль Кришан — ЗДАНИЕ ПРЕДПРИЯТИЯ БУХАРЕСТСКОГО ГОРОДСКОГО ТРАНСПОРТА НА ПРОСПЕКТЕ МАГЕРУ (стр. 10).

Это здание, расположенное на перекрестке проспекта Магеру (северо-южная магистраль) и ул. Художника Верона (будущая кольцевая магистраль, которая будет иметь в ширину 42 м), будет иметь 7 этажей и 92 квартиры в 1, 2 и 3 комнаты. Каждая квартира будет снабжена кухней с дневным освещением, ванной, кладовками, буфетами с непосредственной вентиляцией через отдушины.

На первом этаже будут расположены кондитерская (на проспекте Магеру) и конторы для выдачи абонементов Бухарестского транспортного предприятия (на ул. Художника Верона).

Над седьмым этажом намечено оформить террасу для жильцов дома, с сооружениями для детских игр.

Архитекторы Александру Иосиф и Вирджил Ницулеску — ПРОЕКТНЫЕ РАБОТЫ ПО ПОСТРОЙКЕ МНОГОКВАРТИРНОГО ДОМА (стр. 13). Статья представляет проект многоквартирного дома на Бульваре имени Н. Бэлческу № 36.

Авторы проекта (архитекторы А. Иосиф и В. Ницулеску) излагают принципы, которые легли в основу его разработки: осуществление возможно большего числа двухкомнатных квартир, организация на первом этаже единой площади для крупного магазина; включение здания, путем нахождения соответствующего решения для фасада, в общие рамки местного городского строительства.

Решение для квартиры было найдено с расчетом на возможно лучшее использование в глубину и с маленькими пролетами места под постройку, которое имеет большое протяжение в глубь и малое по фасаду.

В представленных решениях проявлялось стремление организовать застраивающуюся площадь таким образом, чтобы дать возможность удобно жить (не беспокоя друг друга) семье из четырех человек (родителям с двумя детьми). Эта же цель достигается распределением жилых площадей, которые принимают таким путем характер, соответствующий каждой функции в отдельности.

Арх. Николае Сулеску, инж. Ион Арделян — МНОГОКВАРТИРНЫЙ ДОМ НА ПРОСПЕКТЕ ИМЕНИ ИЛИЕ ПИНТИЛИЕ (стр. 17)

Программа строительства многоквартирного дома на проспекте имени Илие Пинтилие в Бухаресте была определена необходимостью уместить известное число квартир в объемах, продиктованных требованиями планировки квартала.

Дом с фасадом примерно 60 м имеет подвальное помещение и 7 этажей; высота у карниза — 24 м, использованный пролет — 3,85 м; размеры эти продиктованы наличием по соседству крупного здания.

В общей сложности, в доме 58 квартир — по 5 на каждую лестницу — со всем необходимым комфортом, а также и 22 комнаты — с умывальником в каждой; души и клозеты общие.

Квартиры распределены так, чтобы большинство жилых комнат имело оптимальную солнечность.

Избранная система сопоставления — монолитный железобетонный остов и сборные железобетонные перекрытия из ребристых полос.

Арх. Дину Игнатеску — МНОГОКВАРТИРНЫЙ ДОМ НА ПРОСПЕКТЕ МАГЕРУ (стр. 18).

В него входят квартиры, предназначенные для ученых и исследователей. Дом состоит из двух крыльев, соединенных осадочным швом. На нижнем этаже крыла, выходящего на проспект Магеру, будут расположены два больших магазина; остальные 9 этажей отводятся под жилые квартиры; крыло, выходящее на ул. Бисерика Амзей, имеет 5 этажей, с жилыми квартирами. Оба крыла связаны между собой общим подвальным помещением. В общей сложности, в доме 48 квартир: 9 однокомнатных, 19 — двухкомнатных, 16 — трехкомнатных, 4 — четырехкомнатных. Большинство квартир имеет двойную ориентацию. В каждой квартире имеются особые розетки для телефона, радиоприемника, телевизора.

Предусмотрены отлично устроенные террасы.

Внешняя штукатурка будет выполнена при помощи мраморной крошки; первый и второй этажи будут облицованы мрамором.

Архитекторы Николае Прунку и Михай Букуреску — НОВЫЕ ПРОЕКТЫ ТИПОВЫХ КВАРТИР (стр. 20).

Анализ использования построенных до сих пор квартир показал, что принятый раньше тип квартиры однородной структуры не достаточно практичен и представляет лишь относительную степень комфорта, потому что «ливинг-рум» используется и как спальное помещение для одного-двух человек.

Среди проектов новых структур, разработанных Проектным институтом типового строительства, спроектирована и структура квартиры с холлом-столовой. Эта структура является добавления высвобожденного пространства, которое может служить местом для еды, к структуре квартиры с «ливинг-румом». В таком случае считается, что в «ливинг-руме» спят два человека, что соответствует действительности, как это показали произведенные нами анкеты.

Квартира включается в норму жилой площадь — 8 кв. м на человека и, хотя является более экономной по сравнению с предыдущей структурой, все же дает больше комфорта.

Структура квартиры изучалась для двух и трех комнат в форме ячейки, что позволяет посредством различных комбинаций получать полную серию жилых помещений, одноэтажных и двухэтажных домов с отдельными входами и с двумя квартирами на каждую лестницу, а также и трехэтажных домов.

Из прилагаемых таблиц видна практичность структур в различных комбинациях, сравнительно с квартирами, решенными на основе других структур.

Архитекторы Армand Сильван и Нона Флореску — НОВЫЕ ЖИЛЫЕ ДОМА в г. ПИТЕШТЬ (стр. 24).

В статье изложены вопросы, выдвинутые изучением общего решения группы жилых домов в Питештах.

Расположение и форма площадки, ее ориентировка, существующие уже здания, заданная заказчиком тема и т. д. — все это элементы, строго определившие тип и размеры избранного многоквартирного дома: секция с полуподвальным помещением и тремя этажами, по две квартиры на площадку с ванной и кухней, с прямым освещением.

ДЕКОРАЦИЯ И МЕБЕЛЬ

Архитекторы Роберт Фолль и Грета Дойтш, инж. Михаил Ходовану — ГОСТИНИЦА «ЛИДО» В БУХАРЕСТЕ (стр. 25).

Гостиница «Лидо» расположена на пересечении двух улиц (проспекта Магеру и ул. Франклина). Доступ к бассейну, помещающемуся за гостиницей, открыт и с улицы К. А. Росетти.

Здание имеет подвальное помещение и 7 этажей. Прежде в нем размещались различные конторы, теперь же оно превращено в туристский отель.

Внутренность гостиницы почти полностью отделано заново. На первом этаже созданы различные приемные помещения, в центре которых находится главный холл, непосредственно сообщающийся с вестибюлем и лестницей, а также имеющия выходы в гостиницу и ресторан.

На первом этаже размещается и буфет-бар для посетителей.

На остальных шести этажах помещаются 113 номеров, с двумя кроватями, прихожей и ванной и 5 номеров со спальней, гостиной, прихожей и ванной каждый. На каждом этаже имеется также и приемная для гостей.

Одной из центральных забот при перестройке гостиницы было ее оборудование всеми необходимыми установками для бесперебойного, наилучшего обслуживания гостей.

Помимо ресторана, небольшого бара и террасы гостиницы, вечером открыта и терраса, прилегающая к корпусу купальных кабинок. В теплые летние вечера эти специально обставленные террасы, в общей сложности на 1.000 мест, расположенные в три яруса вокруг бассейна, с автоматическим приспособлением для искусственных волн и подводным освещением, представляют посетителям возможность приятно провести вечер.

ИЗ ПРАКТИКИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ

Арх. Альфред Вишан — ДОМ ОТДЫХА В ПРЕДЯЛЕ (стр. 31).

Место отведенное Государственному предприятию печатных изданий и публикаций для постройки Дома отдыха примерно на 30—35 служащих, расположено на горе Чопля, в одном из самых живописных уголков курорта Предял.

Особенности отведенного участка, в числе которых упомянем северную ориентацию в сторону улицы и параллельную улице линию самого крутого склона (свыше 10%), привели к решению полууглубленного в землю первого этажа, с комнатами, расположенными в противоположную от входа сторону.

Помещения для двух основных функций Дома отдыха, а именно для размещения гостей и столовой, расположены в отдельных корпусах, различных объемов.

ПРОМЫШЛЕННОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Эмиль Дрокан, инженеры Густав Виану, Георге Муртяну, Михай Понеску и Смаранда Кристеску — ЗАВОД ПРЕССОВАННЫХ ПЛИТ ИЗ ДРЕВЕСНЫХ ВОЛОКОН В БРАИЛЕ (стр. 32).

В городе Браила, на берегу Дуная, строится завод прессованных плит из древесных волокон, проект которого был разработан «Проектным институтом для лесной промышленности» в Бухаресте.

Завод имеет производственную мощность 27.000 тонн в год, с возможностями дальнейшего расширения производства, и является первым в мире заводом, который использует для производства плит исключительно древесину вербы.

Сам по себе завод состоит из 4 корпусов. Корпуса «А» и «Г» выполнены в монолитом бетоне, а корпуса «Б» и «В» в сборных железобетонных элементах.

Браила расположена в сейсмической зоне —8° и поэтому особое внимание уделялось укреплению и монолитному соединению сборных элементов.

НАРОДНАЯ АРХИТЕКТУРА

Арх. Раду Крайничану — НОВЫЕ ЖИЛЫЕ ДОМА В ДОЛИНЕ ЖАЛЕША (стр. 36).

Изучение развития народной архитектуры подверглось менее тщательной разработке чем изучение разнообразия специфических областных форм. Развитие народной архитектуры в долине Жалеша представляет собой большой интерес, так как в этой области мы встречаемся с непрерывным развертыванием нашего национального существования. Самые старые дома строились из дерева, так как эта область недавно была включена в одну из самых лесистых зон Европы. В последовательной смене форм, появлявшихся в результате развития старой архитектуры деревянных построек, можно наблюдать много явлений, свойственных самому происхождению архитектуры.

С началом нашего века, дерево стало постепенно заменяться камнем. Так как народная архитектура лишена традиций в этом новом способе строительства, народные мастера выбрали источником своего вдохновения модели выработанной архитектуры .Таким образом зародились два течения: первое, заимствовавшее формы в неоклассической архитектуре, основной идеей которой было приспособление классических ордеров к архитектуре крестьянских жилищ, и второе, которое вернулось к традициям архитектуры сторожевых башен и боярских усадьб прошлого, становясь таким образом на линию продолжения национальных традиций. Рассмотренные примеры подтверждают передачу некоторых конструктивных и эстетических правил, которые народные мастера унаследовали в своих работах. Если эмпиризм применяемых в этой архитектуре методов отстал от культуры и возможностей современной техники, то ценность заключенного в нем тысячелетнего опыта остается все же неоспоримой.

★

ТРИ ГОДА СО ВСЕСОЮЗНОГО СОВЕЩАНИЯ СОВЕТСКИХ СТРОИТЕЛЕЙ И АРХИТЕКТОРОВ (стр. 46).

Журнал публикует отрывки речи тов. Н. С. Хрущева произнесенной на Всесоюзном совещании строителей, архитекторов и работников промышленности строительных материалов, дорожного и строительного машиностроения, проектных организации и научно-исследовательских институтов СССР, имевшие место 7 декабря 1954.

ТЕОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

Арх. Михаил Каффе — НЕКОТОРЫЕ АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ АРХИТЕКТУРЫ (стр. 48).

В статье обсуждаются несколько вопросов теории и истории архитектуры. Статья выявляет тот факт, что в своем историческом развитии архитектура имела в каждом периоде господствующую программу, влиявшую на формирование стиля. По мнению автора, необходимо делать различие между архитектурой и пластическими искусствами, по меньшей мере для современного периода, периода индустриализации. Указывая на материальный характер архитектуры, автор приходит к заключению, что некоторые принципы социалистического реализма в искусстве не могут быть вполне применимы и в архитектуре, так как смысл понятий формы и содержания в архитектуре и в искусстве различен. В этом же свете проанализирован и вопрос национальной формы, причем в статье указывается на противоречие, возникающее из-за использовании традиционных форм в строительстве, осуществляемом современной передовой техникой.

ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО

В рубрике изобразительное искусство (стр. 54) представлены репродукции нескольких работ, выполненных архитекторами в 1956 году и выставленных на *Выставке акварелей, рисунков и фотоснимков.*

ИЗ-ЗА ГРАНИЦЫ (стр.56).

Эта же рубрика содержит информации из Советского Союза, Чехословацкой Республики и Польской Народной Республики.

БИБЛИОГРАФИЯ (смр. 61).

ХРОНИКА (стр. 62). Краткие сообщения о заседание Комитета Союза Архитекторов и о деятельности Союза архитекторов Румынской Народной Республики за месяцы сентябрь, октябрь и ноябрь.

ПОЛНОЕ СОДЕРЖАНИЕ ЗА 1957 г. (стр. 62)

L'éditorial de ce numéro est consacré au DIXIÈME ANNIVERSAIRE DE LA RÉPUBLIQUE POPULAIRE ROUMAINE (p. 3).

LOGEMENTS

Ioan Noviki, Constantin Ionesco, Carol Haker, Dumitru Munteanu, Gheorghe Nikitovici, Valentin Săndulesco, Nicolae Teodoresco, architectes, UN ÎLOT DE LOGEMENTS À BUCAREST (p. 4). On a construit à Bucarest un îlot de logements, dont le projet a été commencé en 1952. L'îlot est formé de 4 immeubles; il a 200 appartements et 250 pièces pour célibataires.

Les entrées des immeubles sont à l'intérieur de l'îlot, qui a une superficie de 7.500 m carrés.

Les logements ont le chauffage central, des buanderies mécaniques, une station de transformateurs électriques etc.

Pour interrompre la monotonie, les façades ont été divisées en deux régistres horizontaux; le régistre inférieur, les accents et la corniche ont été exécutés en éléments préfabriqués de béton (plus de 10.000 mètres carrés); le régistre horizontal supérieur a été traité en placage de briques.

Carol Crişan, arch. — L'IMMEUBLE DE L'I.T.B., BOUL. MAGHERU (p. 10). Cet immeuble, situé au croisement du Boul. Magheru (la magistrale Nord-Sud) et de la rue Verona (le futur anneau qui aura une largeur de 42 m) aura 7 étages et comportera 92 appartements à 1, 2 et 3 pièces. Tous les appartements ont les cuisines éclairées directement, tandis que les salles de bains, les offices et les garde-mangers sont ventilés par gaines.

Au rez-de-chaussée, vers le Boul. Magheru, se trouve une confiserie; sur la rue Verona seront aménagés les bureaux d'abonnement de l'I.T.B.

Au dessus du 7-ème étage il y a une terrasse servant aux locataires et ayant diverses aménités pour les enfants.

Alexandre Iosif, Virgil Niţulescu, architectes — ETUDES POUR UN BLOC DE LOGEMENTS (p. 13). L'article présente le projet du bloc de logements du Boulevard N. Bălcesco No. 36.

Les auteurs du projet exposent les principes sur lesquels s'est basée l'étude: le plus élevé nombre d'appartements à 2 chambres; l'aménagement au rez-de-chaussée d'un espace unique pour un grand magasin; l'insertion du bloc, par la solution de façade, dans le cadre urbain local.

Les appartements ont été résolus en profondeur et à petites travées, afin d'utiliser de meilleure manière le terrain, qui est profond et étroit.

Les solution présentées ont cherché à organiser l'espace de manière qu'il permette une habitation commode (sans dérangements réciproques) pour une famille de 4 personnes (parents et deux enfants), par la délimitation de l'espace, qui obtient de la sorte un caractère propre pour chaque fonction.

Nicolae Sulescu, arch., Ion Ardelean, ing. BLOC D'HABITATIONS SUR LE BOULEVARD ILIE PINTILIE, (p. 17). Le programme de cet immeuble a été d'insérer un nombre d'appartements dans un volume dicté par l'aménagement de l'îlot.

Le bâtiment, ayant environ 60 m de façade, comprend le sous-sol, le rez-de-chaussée et six étages; la hauteur à la corniche est de 24 m, et la travée utilisée a 3,85 m, dimensions dictées par la proximité d'une autre construction impotante.

Il en est résulté en tout 58 appartements (5 appartements par palier d'escalier) avec tout le confort nécessaire ainsi que 22 chambres chacune avec lavabo, les douches et les w.c. étant communs.

Les appartements ont été distribués de telle maniere que la plupart des pièces à habiter bénéficient d'un bon ensoleillement. On a choisi comme structure l'ossature en béton-armé monolithe et des planchers en préfabriqués de béton-armé, formé de bandes à nervures.

Dinu Ignătesco, arch. — BLOC D'HABITATIONS SUR LE BOULEVARD MAGHERU, (p. 18). L'immeuble comprend des appartements destinés à des savants qui se dédient aux recherches. Il comprend deux corps, séparés par un joint de tassement. Le corps du Boul. Magheru est à rez-de-chaussée (où on a prévu deux magasins spacieux) et 9 etages à appartements; le corps vers la rue Biserica Amzei a un rez-de-chaussée et quatre étages d'appartements. Le bloc a en tout 48 appartements: 9 à une chambre, 19 à deux chambres, 16 à trois chambres et 4 à quatre chambres habitables. La plupart des appartements jouissent d'une double orientation.

L'immeuble aura des terrasses joliment aménagées.

Les enduits extérieurs seront exécutés à la poudre de marbre, tandis que le rez-de-chaussée et le premier étage auront un placage en marbre.

Nicolae Prunco, Mihai Bucuresco, architectes. — NOUVELLES ÉTUDES D'APPARTEMENTS TYPE (p. 20). L'analyse de la manière dont on utilise les appartements construits d'après une structure unique et adoptés jusqu'à présent montre que cette sorte d'appartement n'est pas suffisamment efficace et que le confort en est assez précaire; en effet la salle de séjour y est employée aussi comme chambre à coucher par une ou deux personnes.

L' I.P.C.T. a abordé dans ses nouvelles études une structure d'appartement entrée sur le hall-salle-à-manger. Cette structure est caracterisée par le fait qu'on a ajouté à la structure de l'appartement ayant un *living-room*, un coin séparé pour les repas. En cette hypothèse on peut considérer que deux personnes peuvent dormir dans le *living-room*; les enquêtes ont démontré d'ailleurs que cela arrive presque partout.

L'appartement respecte la *norme* de 8 mètres carrés par personne et, quoique plus économique que les structures antérieures, il offre pourtant plus de confort. Il a été étudié pour 2 et 3 pièces, formant une cellule qui permet, par diverses juxtapositions, la réalisation d'une série complète d'habitations: à 1 niveau; à 2 niveaux ayant les entrées séparées ou ayant deux entrées par palier; et enfin, à 3 niveaux.

Les tableaux compris dans l'article montrent l'efficacité des diverses juxtapositions, comparée aux appartements ayant une autre structure.

Armand Silvan et Nona Floresco, architectes. — NOUVEAUX BLOCS DE LOGEMENTS À PITEŞTI. (p. 24). On expose les problèmes posés par l'étude d'ensemble d'un groupe de logements à Piteşti.

L'emplacement et la forme du terrain, les édifices existants — le programme établi d'avance — ont constitué les éléments qui ont déterminé assez strictement le type et les dimensions du bloc utilisé: le tronçon à demi-sol, rez-de-chaussée et deux étages, ayant deux appartements par palier d'escalier, avec des cuisines et des salles de bains à fenêtres en façade.

DECORATION ET AMEUBLEMENT

Robert Voll, Greta Deutsch, architectes, Mihail Hodovanu, ing. — L'HOTEL «LIDO» BUCAREST (p. 25). L'hôtel Lido est situé au croisement de deux rues (le Boul. Magheru et la rue Franklin), une troisième (la rue C.A. Rossetti) donnant accès au bassin aménagé dans la cour de l'hôtel.

L'immeuble est composé d'un sous-sol, d'un rez-de-chaussée et de 6 étages. Jusqu'a present, il a été utilisé comme immeuble à bureaux; maintenant il vient d'être transformé en hôtel pour touristes. L'intérieur de l'immeuble a été, à peu près, complètement transformé, en créant au rez-de-chaussée des salles de réception ayant comme centre le hall principal, en liaison directe avec le vestibule et l'escalier et communiquant avec le salon et le restaurant.

Au rez-de-chaussée, se trouve aussi un buffet-bar pour le public.

Les six étages comportent 113 chambres à deux lits, ayant vestibule et salle de bains, et 5 appartements composés d'un salon, d'une chambre à coucher, d'un vestibule et d'une salle de bains; à chaque étage il y a aussi un salon de réception à l'usage des invités.

Une des préoccupations principales dans l'étude de cette transformation a été d'introduire les installations nécessaires au bien-être des hôtes et au parfait fonctionnement de l'hôtel.

Le soir, le restaurant, le petit bar roumain et la terrasse de l'hôtel sont agrandis par les terrasses du groupe des cabines. Pendant les chaudes soirées d'été, ces terrasses, spécia'ement meublées, pouvant recevoir 1000 visiteurs, aménagées à trois niveaux et entourant le bassin—avec ses vagues déclanchées automatiquement et illuminé au dessous de l'eau—offrent une ambiance agréable et rafraîchissante.

DE L'ÉLABORATION DES PROJETS

Alfred Vişan, arch. MAISON DE REPOS À PREDEAL (p. 31). Le terrain affecté à « l'Entreprise d'Etat pour les Imprimés et Publications », en vue de la construction d'une maison de repos pour environ 35 salariés, est situé sur la colline Cioplea, l'un des endroits les plus pittoresque de Predeal.

Les particu'arités du terrain, comme la rue au côté Nord, et la plus grande pente (plus de 10%) parallèle à la rue, ont imposé la solution à rez-de-chaussée à demi enfoui, avec les chambres placées du côte opposé de l'entrée.

Les deux fonctions principales, les logements et la salle à manger, sont placées dans des corps de bâtiments distincts, à volumes différents.

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Emil Drocan, arch., Gustav Vianu, Gheorghe Munteano, Mihai Ionesco, Smaranda Cristesco, ingénieurs —FABRIQUE DE PLAQUES AGGLOMERÉES À BRĂILA (p. 32). Dans la ville de Brăila, au bord du Danube, on construit une fabrique de plaques agglomérées, projetées par « l'Institut d'élaboration de projets pour l'industrie du bois » de Bucarest.

La fabrique a une capacité de 27.000 tonnes/an avec la possibilité d'augmenter la production à l'avenir; c'est la première fabrique au monde qui utilise pour cette fabrication exclusivement du bois du saule.

La fabrique proprement- dite est composée de 4 corps de bâtiments. Les corps A et D sont exécutés en béton monolithe et les corps B et C en éléments préfabriqués de béton-armé.

La ville de Brăila étant dans une zone séismique du 8-ème degré, une attention spéciale a été accordée à la solidarisation des préfabriqués et à la monolithisation des jointures.

L'ARCHITECTURE POPULAIRE

Radu Crăiniceano, arch.- MAISONS NOUVELLES DANS LA VALLÉE DU JALEŞ (p. 36). L'étude de l'évolution de l'architecture populaire a été moins abordée que l'étude de la variation des formes spécifiques régionales. L'évolution de l'architecture populaire de la vallée du Jales est intéressante, parce que dans cette région nous avons affaire à une continuité ininterrompue de notre existence nationale. Les bâtiments les plus anciens étaient construits en bois, cette région étant comprise — jusqu'au temps recents — dans une des zones les plus boisées de l'Europe. Dans la succession des formes résultées du developpement de l'ancienne architecture en bois, on peut poursuivre beaucoup de phénomènes propres à la genèse de l'architecture même.

A partir du commencement de notre siècle, le bois est peu à peu remplacé par la maçonnerie. Comme l'architecture populaire manque de traditions dans cette nouvelle manière de construire, les maîtres populaires ont pris comme source d'inspiration les modèles de l'architecture cultivée. C'est ainsi que naissent deux courants: le premier qui s'inspire de l'architecture néoclassique, ayant comme idée principale l'adaptation des ordres classiques à l'architecture paysanne, et le second qui reprend la tradition de l'architecture des coulas (maisons fortifiées) et des résidences des boyards du passé; ce dernier continue ainsi la tradition nationale. Les exemples étudiés mettent en évidence une transmission de règles constructives et esthétiques que les maîtres populaires ont héritées et utilisées de nouveau dans leurs ouvrages. Si l'empirisme des méthodes utilisées dans cette architecture est dépassé par la culture et les possibilités de la technique moderne, la valeur de l'expérience millénaire qu'elles contiennent est indéniable.

*

TROIS ANNÉES DEPUIS LA RÉUNION UNIONALE DES CONSTRUCTEURS ET DES ARCHITECTES SOVIÉTIQUES (p. 46). La revue publie quelques fragments du discours du camarade Khroutchev à la Réunion unionale des constructeurs, des architectes et des travailleurs de l'industrie des matériaux de construction, de l'industrie des machines de construction des bâtiments et des routes, des organisations d'élaboration des projets et de celles de recherches scientifiques de l'U.R.S.S. La Réunion a eu lieu le 7 décembre 1954.

THÉORIE DE L'ARHITECTURE

Mihail Caffé, arch. QUELQUES PROBLÈMES ACTUELS DE L'ARCHITECTURE (p. 48). L'article met en discussion quelques observation sur la théorie et l'histoire de l'architecture. On met en évidence le fait que dans le développement historique, l'architecture a eu à chaque période des programmes dominants qui ont influencé la formation du style.

L'auteur considère qu'il est nécessaire de faire une distinction entre l'architecture et les arts plastiques, au moins pour la période moderne, de l'industrialisation. Tous en mettant en évidence le caractère matériel de l'architecture, l'auteur conclut que certains principes du réalisme socialiste dans l'art ne peuvent pas être appliqués exactement en architecture parce que le sens des notions de forme et de contenu diffère de l'architecture à l'art. C'est de ce point de vue qu'on analyse aussi le problème de la forme nationale, montrant la contradiction qui naît de l'utilisation de certaines formes traditionnelles en construction, que l'on réalise ensuite par une technique moderne, avancée.

La rubrique **L'ART PLASTIQUF** (p. 54). présente quelques reproductions des oeuvres de *l'Exposition d'aquarelles, dessins et photographies executees par les architectes en* 1956.

DE L'ETRANGER (p. 56).

La rubrique contient des informations de l'U.R.S.S., de la Rép. Tchécoslovaque et de la Rép. Pop. Polonaise.

BIBLIOGRAPHIE (p. 61).

LA CRONIQUE (p. 62). De courts compte-rendus de la séance du Comité de l'Union des Architects et sur l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R. pendant les mois de septembre, octobre et novembre 1957.

LE SOMMAIRE GÉNÉRAL POUR L'ANNÉE 1957 (p. 62)

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

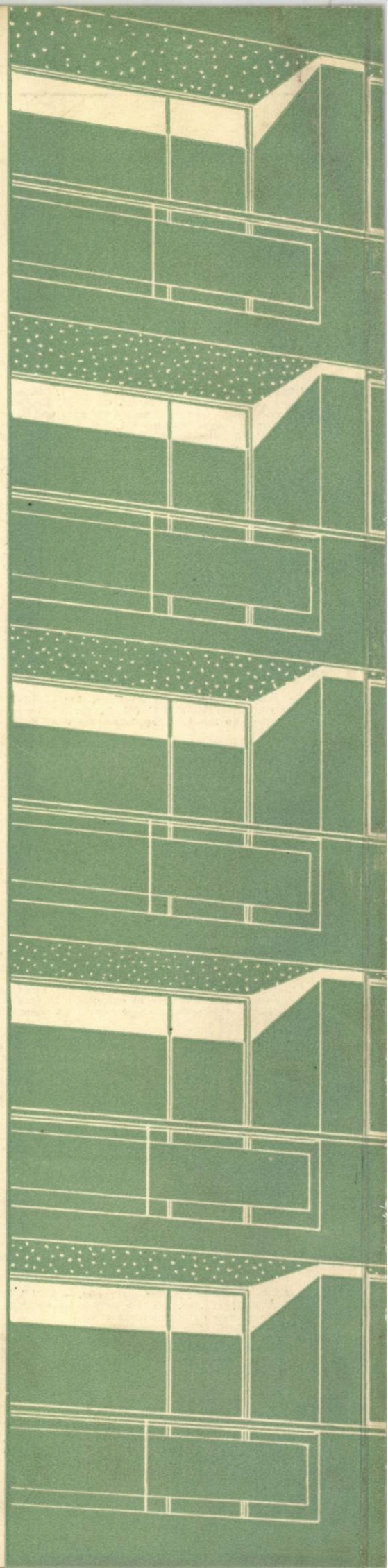

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9
TELEFON: REDACȚIA 3.98.80 — ADMINISTRAȚIA 4.61.65

Lei 15